SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za wójne 5 pj., towarstwowe a noscencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 178 | Budyšin — Sobotu 1. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Němska je přeprošenje k pjećmocowskemu rozrěčenju přijała

Němski minister fwonkowneho naležnosćow je pjatk jendźelskeho, francowskeho a belgiskeho pósłanca pschijał a jim dźěłał, so **němske knježerstwo pschiprošenje tšoch knježerstwow k pjećmocowskemu rozrěčenju wo wjeźornym paktu pschijima.** Wobsahuje na to pokasa, so tole rozrěčenje w kóždym nastupanju, teź wo programma staroscźiwe diplomatiske pschihotowanje žada.

Italske knježerstwo so tehdomnja pschi pjećmocowskim rozrěčenju wobdźěli.

Němska je so bjez wuměnjenia na konferencu pjeć mocow přeprosyła

Sapósłanc dźěłaćerskeje strony Fleischer je so w jendźelskim delnim žeminje fwonkowneho ministra wopraschał, hač je pschiprošenje Němskeje na wobdźělenje pschi pjećmocowskej konferency w Londonje na někajke wuměnjenje swjasane było. — Město ministra Edena je statny podsekretar lord Cranborne wotmolwił, so pschiprošenje Němskeje njeje na žane wuměnjenje swjasane było.

Wjednik so do Barlina wróći.

Wjednik a němski kanzler je so pjatk w 10 hodźinach z lětadłom do Barlina wróći. Jeho na Tempelhofskim letanischczu k powitanju italskeho kronprynza pschitomni italšcy a němšcy knježa je saharjenjom powitachu. Też mnohi pschihladowarjo w tym ramym cźasu so wotmětwazcho wulkeho lětanskeho dnja na Tempelhofskim letanischczu wjednikej pschiwitachu.

Italski a grichiski kronprynz w Barlinje.

Italski a grichiski kronprynz staj do Barlina pschijěłoj, so byschtaj pschi olympiskich hrach pschitomnaj byłoj. Italski kronprynz bě z lětadłom pschilećał.

Italske lětadła na połnócnej Afriku so zwróćiłe

Hawaska powěsćernja je wo snjeswoženju někotrych italskich lětadłow w połnócnej Afriziy powěła.

Belgiske wobkhadne lětadło, kotrejž z Orana w Algerienje do Marseilla leećeše, powě, so je 50 mil psched Oranom tšinotorate lětadło na wodźe wohladało. Tši wosoby su na tšěše hedźałe.

Dla pschetrjebanja benzina je **druhe italske lětadło** na mjeju mjes francowskej a schpanjskej Marokkowskej, schtyri kilometry wot wuliwa rěki Mulaje, dorbjało pschistajiło. Se schěšćej wosobow wobsteźasa wobhadka njeje do schkody pschischła. Jeje lětadło je se Sardinskeje do Nadora k polodniu wot Melille lećało. Lětadło je niewo[illegible]kdźene. Wono nima ani snamjenja ani cźišća. W[illegible]e je so pjećej maschinskich tšělbow khowało.

Tśeće lětadło je so pola kupy Cesarine k połnocy wot wuliwa Mulaja zwróćiło.

Podobźicha powěsć z Orana praji, so su je schěšćej italskich tšinotoratych lětadłow, kotrejž se Sardinskeje do Marokkowskeje leećachu, tši dyrbjałe so pola Orana na semju puschćiś. Jene z lětadłow je so 40 kilometrow psched algeriskim pschimórskim městom Nemours[illegible], k ranju wot wuliwa rěki Mulaje zwróćiło. S pjećo wosobow, w nim hedźazych, tśi dwě žiwjenje tšubiłej. W lětadle je so pjećej maschinskich tšělbow khowało. Druhej lětadle tśi dyrbjałej pola Orana a pschi wuliwje Mula[illegible]e k semi pschistajiłej.

Druhe italske lětadło je pola Berkana w francowskej Marokkowskej dyrbjało pschistaiiś. W nim hedźazych ludźi su jaiełi a do Berkane dowjesli.

Kóž so tźa, italske lětadła skradu wšches połnóžnu Afriku bróńje do Schpanjskeje pschepinkaju.

Franzowskej wojeńskej lětadle do so srajnjej.

Sćrjedu popołdnju stej nad lětanischczom we Villaudlay dwě wojeńskej honjeńskej lětadle do so srajnjej. Jedyn leutnant je so se srajenjom se hydła cźišnyk, mjeńšche pak, dokelž so padak wotewrji, semju dojeźěłnyčej. Wón se stamanej nohu wotendźe. Wobhadka druheho lětadła, z jenoho leutnanta a mechanikarja wobstejaca, je so tež srajnyła.

Spanjske knježerstwo znowa bróńje a municiju wot Francowskeje žada

W Parizu je schtwórtk „hwětowy wubjerk pschećiwo wójnje a faschizmej" pohódźenje wotmě. W nim je so troschku wobhwětliło, kak daloko je so Franzowska pschi podawanju bróńjow a municije sa schpanjske knježerstwo wobdźěliła. Hłowny wubjerk katalanskeje sozialistiskeje strony bě sastupjerja, Arlandi rěkajeho, pósłak. Franzowski sozialist Zyromski so w shromadźiznje Arlandia woprascha, hač je Madridske knježerstwo hantiske kroczele cźiniło, so by bróńje dostało. **Arlandi wurasnje praji, so je schpanjske knježerstwo swojemu pósłanjej w Parizu porucźiło, so by tajku kroczel cźinił.** Tehdomnischi schpanjski pósłanc Cardenas pak so njeje po poruczenju schpanjskeho knježerstwa složił, a reakzionarni pósłanzstwowi sastoniznjej njejsu mjelczeli, kaž je to jich winowatosć. Tak je so stało, so je so franzowska sjawnosć „do njemera dała". „Myślimy žebi", Arlandi dale praji, „so je so franzowske knježerstwo pschećiwake pokasało. Wono je psched sjawnosću zofało. Nasch nowy pósłanc w Parizu, **Albarnoz,** budźe žadanje Madridskeho knježerstwa rasnisko sastupowaś."

Zyromski na to žłubi, so budźe jeho strona na franzowske knježerstwo žytnischo cźišćeć, so by na tule kroczel pschihódnje wotmołwiło. Kaž Zyromski dale praji, je jemu kommunistiski senator Cachin powědał,

so je jemu ministerski president Leon Blum po poseźenju senatoweho wubjerka sa swonkowne naležnosće rekł: „Wot teho wokomika, hdyž so z druheje strony schpanjskim sběžkarjam lětadła wotstupja, njesmy wjazy swjasany."

Nacionalistojo k Madridej postupaju

Nacionalistojo šěsć městow wobsadźili

S nazionalistiskeho hłowneho kwartěra w Burgosu so powě, so je schtwórtk se Somowskich horow jena nazionalna kolonna pod wjednistwom wyschka Eškonisa k Madridej postupuje Torre Laguna a El Mole wobsadźiła. Markkistojo hač 40 kilometrow psched Madrid zoschadu. Druha kolonna pod wjednistwom wyschka Seriadora Nevas Serrada 30 kilometrow psched Madridom wobsadźi. S Leona sćeca kolonna pod wjednistwom generala Ponta wuczahnywschi Pueblo de Guadarrama wobsadźi. Schtwórta kolonna se Saragossy pod wjednistwom Benita Medinecelli hač 125 kilometrow psched Madrid pschićeże. Pjata kolonna je pjeca Ciutad Real wobsadźiła.

Nazionalne wjednistwo w Burgosu powě, so so wójsko Madridskeho knježerstwa njeje postupazym wotdźělenjam sběžkarjow napschećiwo stajało, k wojowanju jenož dóndże, hdyž cźełwjenu milizu wobstupichu. Hłowna bróń Madridskeho knježerstwa su lětarjo, kotrejž pak nimaju bombow a jenož ručne granaty mjetaju. Póbła teho je wójsko nimale bjes offizěrow a bjes praweho wjednistwa, kaž je so pschi posledźnich wojowanjach pokasało.

*

Po sdźělenju Burgoskeho sćelaka su **Granadje** tši knježerstwowe lětadła pschistajiłe a so nazionalistam podałe.

Radio w Saragossy powě:

Powěsć Madridskeho sćelaka, so je cźekwjena milica **Saragossu** sajko dobyła, **je hola wumyślenka.** Dwaj kilometraj wot **Robre Garda** su žylne mozy Madridskeho knježerstwa wotdźělenja generala **Mole** nadpadle. Wojeršjej sběžkarjo su pak markkistiske wotdźělenja sbili a so ja nimi puschćili. Cźekajo běchu markkistojo wulki skład munizije dobyćerjam pschewostajili.

Kischizak **„Almirante Cervere"**, kotrejž je so wojeńskemu sběžcej pschisamknuł, je schtwórtk wjeczor do wójnskeho pschistawa **Cartageny** na schpanjskim rańschim brjoźy bomby tšělał a wjele schkody nacźinił. Madridske knježerstwo je wojsewiło, so ma so kischizak „Almirante Cervere" jako rubjeńnika łódź wobhladaćś.

Pschistawne město Huelva w ruzy nazionalistow.

Wo pschicźehnjenju nazionalneho wójska do pschistawneho města Huelwy Sebillalski sćelak powě, so su wobydlerjo nazionalistam wyšakjo witali. Wobydlerstwo je pod traschenjom kommunistow cźekko cźerpiło. Muzow běchu kommunistojo do jatiwow samknyli. Hdyž nazionalistojo jatych wuswobodźichu, so tuchi nazionalistam jako „dobrowólnizy" pschisamknychu. Kommunistojo sylnachu so pschihbadźazym nazionalistam napschećiwo stajiś, tola jich bórzy sbichu. Do rukow nazionalistow je wulki skład bróńjow a municije padło.

Nazionalny kischizak do kommunistow tšělał.

Kischizak **„Admiral Cervera"**, kotrejž je k wojeńskemu sběžkej pschischoł, je schtwórtk dopołdnja do wschelakich kommunistiskich wotdźělenjow tšělał, kotrejž dyrjachu město Gijon, na połnóžnym schpanjskim brjoźy leżaze, nadběhowaceź. — S Cordoby w pokodnischej Schpanjskej to powě, so su nazionalne honjeńske lětadła po krótkim wojowanju dwě knježerstwowej lětadle wotstrělile.

Cabanellas je jendźelskemu knježerstwu wojsewił, so je so w Burgosu nazionalne knježerstwo wustajiło.

Diplomatiski dopisowaŕ Londonskich „Times" powě, so je do jendźelskeho knježerstwa **telegramm generala Cabanellasa,** presidenta nazionalneho knježerstwa w Burgosu doschoł. General z nim jendźelskemu knježerstwu wosjewi, so je so nowe schpanjske knježerstwo wustajiło. Cabanellas žebi pschejo, so by mohł z jendźelskim knježerstwom te žame pschećelne poměry wudźerżeć, kotrejž su pschezo mjes wobjemaj krajomaj wobstałe. Jendźelske knježerstwo njeje hišcze na tuton telegramm wotmołwiło.

Kommunistojo w Barcelonje zuse wobhdźenjestwo jebrali.

W Barcelonje su kommunistojo w jendźelskich bankach pjenjezy sebrali a do Fordowoje fabriki autow dźěłacejske rady postajili. Potrjechenj su so pola jendźelskeho a amerikanskeho knježerstwa pschećiwo tutemu wumoznowanju wobcźežowali. Wobej knježerstwoje stej žwojimaj pósłanzomaj w Schpanjskej poručiłej, so byschtaj pschećiwo kommunistiskim nahlownosćam protestowałoj.

Markistojo 20 offizěrow skónzowali.

Cźekwjena milica, wobtwjerdźenje **Loyola** dobywschi, je 21 wyschich offizěrow morika, kotriž běchu so wojeńskim sběžkarjam pschisamknyli. Jich wjednik Carralco bě pschedy z guvernérom w San Sebastianie był. — S teho sameho jórka so dale sdźěli, so su sběžkarjej wojazy wješ **Oyarzun,** kotrejž mjes Irunom a Rentariu leži, po žylnym wojowanju **sajko dobyli.**

Samenjenje jatych.

Wojeršjej sběžkarjo su žonu prjedawscheho naměstneho guvernéra Baga w provinzy Guipuzcoa a jeneho muža, kotrejž běchtaj so saialoj, je žonu a dźowku karlistiskeho sapósłanza Arelana, kotrejž běchtej do jatby markkistiskich wojakow padłej, samenili. Bagowa žona je franzowsku mjeju pschekrocźiła.

Franzowskeho wojeńskeho attascheja jajeli.

Kaž so Parizkim nowinam „Figarej" z Lissabona powě, su franzowskeho wojeńskeho attascheja, wyschka Jouanta, na puczowanju z Lissabona do Madrida w Avile sajeli. Jeho tam wot 20. julija w jatbje dźerża.

Ssowjetiskorusky wotpósłanzy do Schpanjskeje puczuja.

Psched někotrymi dnjemi je 16 ssowětiskich Rušzow pschez Luxemburg do Belgiskeje pschijěło. Wot tam su je z ssowětisko-ruskim parnikom na jěžbu do Barcelony podali. So bychu je belgiske pschistajne wyschnosće zlepile, běchu so Rušzoju draštu matrosom wobleklí.

„Journal" wschak pschećziwo tomu pwjeći, so komule Cachinowemu wudawanju Blumowe a Debojowe rospranwjenje w senatowym wubjerku sa swonkowne należnosće napschećziwo steji. Arlandi potom hischeše wjeczor do shromadźizny tak njenowanego Amsterdamsko-Pleyelskego wubjerka pschindże. Mějesche dosche rěć, w kotrejž do předka praji, so marksistiska strona w Schpanjelsej dobudże.

Schpanjske kněžerstwo pak lekarstwa, lekarjow a też wójnski material, wosebje lětadła a maschinske stelby trjeba.

„Chzemy", Arlandi sawoła, „so slójnjenju propagandy reakcionarnych nowin wumjeńcicje a so na kněžerstwo skutkuje, so by swoju winowatosć jako demokratiske kněžerstwo dopjelnilo, to rěka, internacionalnu jakoń njeprawicjo schpanjelskemu kněžerstwu wójnski material pschedawało. Njepschećzelcio ludu a swobody nimaju prawnych swobnyslenjow swědomja."

Kommunistiski senator Cachin Arlandiowe stejischcjo zasapowasche.

W tej samej bodźinje běchu so w druhej žurli pschiwiżowarjo francowskeje ludoweje strony wokolo jeneho **sakserja**, nětkorschcheho kommunista **Doriota**, shromadźili, kotrejž so na wuprak pschećziwo tomu wuprajachu, so by so **Francowska da schpanjskich należnoscjeow tykała**, a praji: „Krwawemu bratrowskemu wójnu w Schpanjelsej wobsarujemy. Njeńmamy pak nam žanej stronje pomhaći. **Pschede wschěm njeńmamy žnělkemu kněžerstwu pschi stójnistim wotmyslenju pomhaći.**

Sowětskorusti póstanz so na wótre japanske polizajske dohladowanje wobcżežuje.

Sowětskorusti póstanz Jurjenew w Tokiu je so schtiwórk pola japanskeho swonkownoho ministra na kute polizajske dohladowanje póstanstwa w Tokiu wobcżežował. Swonkowny minister Arita je póstanzej wotmolwił, so so polizajske naprawy tak dołho nałożuja, kaž dołho budże japanske póstanstwo w Moskwie pod podobnym dohladowanjom stejeć.

Rozmyslowace drobnosće

Na spr... ra žałba: jejowy žornik a butra w runosći ... to pomazaj na lapku a ponow tak často, kaž je suche.

Hdyž pinca plěsniwi, njedosaha myła a bělenje sčěnow z kalkom. Lapka je měšenka zwuhlokisleho kalka a wody.

Stóž chce tunjo topić, dyrbi wědźeć, so wuhla a drjewa jara wšelaka horcotu dawaja. 8½ kubikmetra hrabowego drjewa je runja 1 centnar, jam kamjentneho wuhla, 3½ kubikm. bukowego drjewa je runja 19 centn. wuhla, 8½ dubowego drjewa je runja 18 centn. wuhla; solisna (torf) je jara wšelaka a staja so 17½ kubikm. špatneho, 8 khmanseho a 4½ dobreho na 3½ kubikmetrow bukowego drjewa abo 1½ metra wuhla. Na kajkosći stej drjewo w tutym rjedźu: klon, akacija, hrab, buk, dub, jaslik, hrěza, khójna, šmrók, wólša, wosyca, wjerba.

Kozu mějee! Kozace mloka ma 7 proc. mjenje wody, dwójcy telko tuka a 50 ... y suchich masow w sebi, dyžli ... ko.

Kokošace wši zaćeriš ze sćehowacej měšanu: Wzmi 100 dźělow wody a 1 dźěl syreje karboloweje kisalny (rohe Karbolsäure). Z tym wokrjeż kurjeńo a hnězda. Wši ... kurom ta wšo nješkodźi.

Olympiski woheń do Němskeje so donjesł.

Pola Hellendorfa na fakiko-čěskoslowakiskich mjescach je so wczera dopołdnja olympiske płomjo němskim běžerjom pschepodało: posledni čěskoslowakiski běžeć japali natwarjeny woltar. (Scherl Bilderdienst, M.)

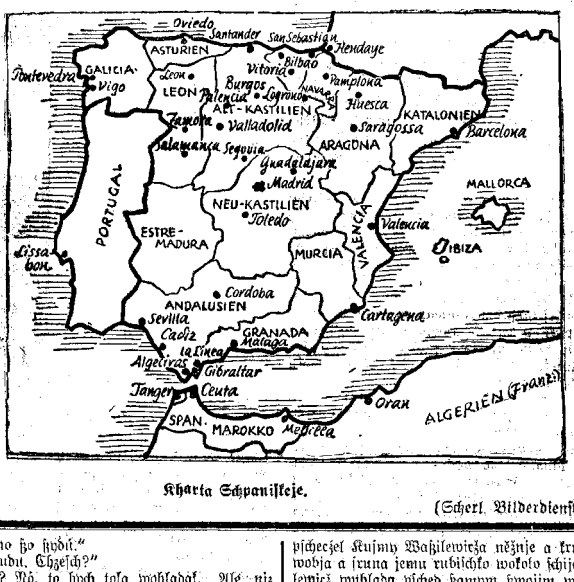

Kharta Schpanjskeje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 1. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wórnosć je najhórdźiša, hdyž je přeschhana.

— **We wjedrje:** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 746, hygrometer minus 3, najwyschscha temperatura we dnju plus 24. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer plus 3, najnižscha temperatura w nozy plus 14. — Wobstajne dźěłschi cżaš trajace wjedro za bohužel njemóže pschetołožiś. Na twjerdźinu so pschedobrowazy mórśi powětr je so ... semi sčežił a so pschi tym sčepił. Myschina, kotraž je so w srjedźnjej Europie natwarila, ju dź dowolnych stronach wohrožuje. We Wuherskej naštate kaženje drje budże so daś k cenju wottčežiś, ja to pak pschin eše nam nižina nad polnóžnym morjom so tworjaze pschetrodne nowe dešcze z njewjedrami.

Wuhladny na wjedro za jutśe njedźelu: Temperatury nišsche hač dotal, mérne cżerstwo wětry z wjeczornych tónczin, pomročene z cżasami, dešcze a njewjedra.

Stawizna poručnika Jergunowa

Wot J. S. Turgenjewa.

S ruskeje rěcże pschełožił M. B.

9j (Pokračowanje.)

„Cżeho dla prajiš: zo? Sšnadź su Pólšca?"

„Ni."

„Tu hlej: „ni!" Nó, wicho jene!" — Kusma Wažilewicz wsa swój dar a powjercża i nim w powětrje. „Pohladaj wschak sem . . . njeje to schikowana wěc?"

Kolibri jeno spěchnje na niu pohlada.

„A! tichi! Tón mi njenožnymy."

„Kak? Kichiž njenožneze? Dha dże by Židowka abo něschto druhe?"

„Njenožnymy", wospjetowasche Kolibri, a nadobo so sasčahnywschi, hladasche do sady psches ramjo. — „Cżeże, so bych špěwała?" wopraschа so potom spěchnje.

Kusma Wažilewicz žurny pschichwatowasche a spěšny kosch bo horjesche na jeho lizu . . . Wón djerżeschе Kolibri wobsatu, ale wona wušunu so kaž smija a skoczi na nohy.

„Cżakaj", schepny wona, „předy dyrbiš kosej picź . . ."

„Dosej! Schto kosej i Podźiśicho."

„Ně, hnydom. Mjk je horzo, podźiśicho symny." Wona wja kosejniżu sa wuschko a wyzoko je pozběhnywschi, pocża kecź do wobeju schalowy, a położywschi hłowu na ramjeschko, hladasche, kak so wón kjesche. — Hlej, hlej zokor . . . pij . . . a ja budu . . ."

Kusma Wažilewicz pusćeži do schalki kulku zokora a wupi ju na tras. Kosej bě jara žylny a hórki. Kolibri pschihladowasche jemu so pozběhnuwszy a lědma so dóstajo kromy swojeje schalki. Cżisče ju fiatt na blido.

„Cżehodła dha ty njepijeśo?", wopraschа so Kusma Wažilewicz.

„Ja . . . sa chwilku . . ." wotmolwi wona.

„Ale dha so žydź słónczinje pódla mje!"

„Hnydom." — Wona putuli hłowu a pschesa njespuschcżi Kusmu Wažilewicza z wotzow wšo guitaru.

„Jenu bubu předy sadwacź . . .

„Haj, haj, jeno so žydź."

„A rejwacź budu. Cżeżeśo?"

„Ty rejuješ? Nó, to bych tola wohladak. Ale niz šnadź posdźiśicho?"

„Ně, nětk . . . A ja mam tebje jara radu."

„Ty maśch mje rady! Hlej wschak . . . dha rejuj, schibcżina!"

Kolibri stejesche na tannej stronje blida a wuhrawschi někotre akkordy, sanješe k spodźiwanju Kusmu Wažilewicza, kotryž wjeselu, živy špěw wocżakowasche, někajki jenowobrazny rezitativ, pschewodźejo kóždy z mérnym kolebanjom cżeło cżela na prawy a lewy bok. Wona so njepožmělkowasche a hamo wobwocżi hromadu sćehowy. Wocżi wona sandźeli, cżinnje so jadrjeschcżu blyschcżejschcżej se spody nadwihnych imitkawcżkow a wobstajnje so, kaž priedy, skoruwasche na Kusmu Wažilewicza. A wón teho runja njemóžeše pschestacź hladacź na tutej dźiwnej wótrej wócżzy, na tuto cżornobrune, sahorjace wobliczo, na wotewrjenej, so njehibajej hubje. Kolibri njepjeschesa so kolebacź, njesłuchu i mětta, a jeno jejnej nohy pschihibdźejschej do hibanja: wona jej i lohka pschežmahsche, posběhnjo pak porsty, pak pieściki. Nas so wona i dobom pschestrenje wobwjertny, wótrje sakschikny, wyšoko posběhnywschi a tschaho guitaru . . . Potom sapocża so i nowa pryedawscha jenowobrazna reja, pschewobdźana i tym samym jenowobraznym špěwom. Kusma Wažilewicz sedźeše mjes tym pschespokojnje na dźiwanje a njepschesta na nju hladacź. Wón cżuješe w sebi něschto dźiwne, njewšědne: jemu běsche jara lohko a žwobodnje, haj, pschejara lohko; skoro žiwjeho cżeła njecżujeschе, jako by plował; někajka pschijomna bjesmóź so rozscherješe po nohomaj a saspanitosć lokotkatche jemu mikawcżyp a hubje. Wón bijo njicžo njepožadasche, wo niczim njemyšleše, a tola běše jemu jara pschijomnje; woprawdże jemu něchtó špěwkasche, kaj Emilija praji, a scheżkasche wón pscheš so: „figurka!" S tłwilemi so wobliczo „figurki" i mhłu wobcżahny! „Wot cżeho to?" „Wot cżeho to?" praschеše so Kusma Wažilewicz. „Wot kura", so won sahy spokoji . . . „Tajki je tudy cżinny dom." A sahy jemu něchtó špěwkasche, haj, powědasche jemu do wucha něschto rjane . . . Ale cżeho dla tu wšo njedowjeda? Tola hlej, i dobom so we wobliczu „figurki" wócżzy dalcko wotkrytschej, kaj hischcże nihdy . . . Guitara kuli so dele a prajmywschi na senuk, jatkneše někoże w njetrajnej dalokosći . . . Nětkrótka jara wjesi-

pschecżej Kusmu Wažilewicza nježnje a krucże jeho se sady wobja a truna jemu rubiscko wokolo schije. Kusma Wažilewicz wuhladа psched samym swojim wobliczom tschimy róž, husku brodu a kalatej wocżi njesnateho i rukawom i tśiwni kneflemi . . . a hacź runjej so wocżi na mějse brody a broda na mějsce wocżow namakaschtej, a samón nóž so wobroczejny sdaše, dha so Kusma Wažilewicz tola na žane wschajne njedźiwjaše a myšleše, so so to tak sluschа; haj, wón cżuješe tutemu nožu pschiwolacź: „prawje tak, bratśe Grigorije", ale smění jewoje wotmyšlenje a mějesche sa lěpsche . . . mějesche sa lěpsche, bjes kondźenja so i Kolibri-om do Caribrada podacź, da bliskeho wěrowanja, dokelž běšche wona Turcżanka.

XXII.

Tu so psched nim cżohm pokasa: wón staji nohu do njeho, a hacź runjej so i njelepoješe łakomy a so sosej sluchaše dyri, tak so khwilku njewědźeše, hdźe schto je, dha so tola pósna a žydźowschi so na lawku, powoła po tej samej wulkej rěcży, kotraž na kharcże na sćenie nikolajskeho gymnazija bźeši, do Caribrada. S wulkim spodobanjom plowasche wón po tej rěcży a hladasche sa mnohosći cżežwjenych rybow, njepscheitajnje so jemu pokasowaše; ale wone niedachu jemu bliže pschińcź, a nurjo so, pschewobrocżichu so dorožownych kulow. A Kolibri, jehdesche i nim; ale chżyjo so labowacź psched cżopkotu, běše so rod cżohrn šmjeschcź a i rědka klepasche do dna . . . Hlej, konicznje tej Caribrad. Domy, kaž so domam bych sluscha, w formje tirolskich klubukow, a Turkow sluha wschitkjo jaste hrube, tkutne wobliczo, tola so njehdy dołho na nich hladacź, woni so poczinachu w khomadu sčehowacź, a słónczinje zyle rospadaju, kaž tarcży sněh. Pleć tež hrób, w kotrymž budże wón i Kolibri-om budlicź . . . A tak zwibrenje je tychło w nim jara sadowane! Na cżołnje je mjało do sćiwy sajcź . . . Ale Kolibri hižo nápadny so komorach, a jeje wokoły so we tepim cżahnu a na jene wpschinje so wona njecha wobroczicź, wsetki njeje sajcźi wjesi mjenje . . . Dijo to njeje Kolibri, ale hachoć a wón je jeho gouvernér, a dyrbi nuts hicź sa pachorom we kowida, a tón je pschesco wuschi wuschi, hlej, hijo njeje možno, a něschto so sady hromadu sypny . . . sejnje do cża

(Pokračowanje sćehuje.)

Přiloha k čisłu 178

SERBSKE NOWINY

Sobotu 1. augusta 1936

XI. Olympiske hry w Barlinje 1936

Olympiske płomjo na němskej zemi

Wczera pschipołdnju je olympiske płomjo němsku semju dozpěło. W małej namjesnej wěży Hellenbarfje njedaloko Pirny je poslědni cźěstožłowaršti nosacy žmólniznu olympiske płomjo němskemu běžerjej pschepodał. S dypkom 15 mjeńšchinow psched 12 hodźin pschisłowi sdarzowanje z cźěstožłowarskeje strony, so žo płomjo bliži. Wot daloka je hižo žwětke płomjo widzecź. Na woběmaj stronomaj je njewopisomne sahorjenje. Złownizy žo na woběmaj stronomaj wrócźo scźahnu a hižo je olympiske płomjo němsku semju dozpěło. Jemu scźehuja cźěžzy a němscy sportarjo, hołoljo, kotřiž běchu w zwołich paradnych drastach pschijschli. Poslědni cźěski nosacy žmólniznu, president cźěstožłowarskeje amaterskeje athletiskeje unije, inźeńer Fikl k woktarjej pschistupi, so by na nim płomjo sapalił. S wjele tyhajstožnym sdaś žo płomjo na woktarju powita. Hdyž bě sahorjenje trochu wocźichło, wustupi statny bohot Mutschmann.

Wubudźowanišćo najlěpšich cyłeho swěta.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Přeni raz, tak wón prajesche, płomjo olympiskeho žwjateho wohnja žo němskim sportarjam pschepoda, so by duzy k mjernemu wubudźowanju młodźiny z cyłeho žwěta žo jako symbol sapłomjenił. Psches schěźcź krajow je płomjo pschescho a niz jenoż mjes tyhajacymi młodymi sportarjemi, kotřiž płomjo njesechu, wulke sahorjenje słudźiło; ale tež mjes młodźinu cyłeho žwěta, kotraž žo k olympiskej myślі wuznawa. Tuta sahorjenoscź, kotruž je olympiske płomjo wuwołało, njech wschemu žwětej pokaże, so wscha njepschesjenosći a žłabosći, kotrejž ju wobrožujetej, mózetej žo łubicź, hdyž so zyły žwět k olympiskej myślі jako kulturneho nosacherjej wuznawa. Pschiwołamy młodźinje cyłeho žwěta, so by psches zhromadne doživjenje sporta žo z wosjewjeńcu měra mjes wschěmi narodami stawa. Ludam, kotrejž žu z njeswědomitym rozschěrjowanjom hischcźe rozdwojene, dyrbi olympiske płomjo z napominanjom być, so tychu žo w smyślu ludowizwjazowaseje ideje olympiskich hrów k mjernemu nawschemowjazowanju sestupali a so njebychu žo w ludowym a bratrowskim wojowanju žamomordarjow sniczili. Njech žwětło płomja cźemnosći žwětoweje krizy rozswěći a wschěch njepschecźelow wotstroni, kotrejž ludam měr wjacha. Adolf Hitler a zyły němski lud znaja jenoż jedyn zhromadny samer: so bychu z wukhowanjom měra žwětej słužiłoj. W tutym zmyślu strowimy nascheho wjednika, kotryž je z pschihotami za olympiske hry měrowej myślicźaj nowe nastorki dawał. S narodnymaj hymnomaj žo žwjatocźnosću słónczi. Potom stupi župny wjednik na podest woltarja, sapali płomjo a pschepoda je prěnjemu němskemu běžerjej, kotryž je z julkanjom wobydlerstwa dale do Němskeje nješe. 5 mjeńšchinow ma cźaša, so by 1000 metrow za njeho postajene pscheběgał. Dźiwamy žo, so je žo cźaš pola wschěch běžerjow tak dypkownje dodźerżał. ½2 hodźin bě płomjo město Pirnu dozpěło, hdyž žo na namócźe psched radnizu na wobsebitym woltarju płomjo sapali a pschi tym žo žwjatocźnosću wotmě. Popołdnju w 4 hodźin dozpě Drježdźany, hdyž žo jemu žwjatocźne pschijecźe dosta. Psched olympijskim woltarjom na Kralowskim brjohu, pschi kotrymž wotrjesny wjednik Maltaŕ, župny wjednik NSB ministerialny rada Kunz a wulschi měšćanoſta Zörner rěcźachu, kaž tež we wschěch žušednych drohach a nameśtach bě žo telko ludźi sešchło, kelkoż Drježdźany dotal hischcźe widzałe njeběchu. Kralowski brjóh běsche nanajžwjatocźnischo wupyscheny. Krótko do 4 hodźin pschinjesu běžeŕ pschewodźany wot 12 do zyle běżeje drasty wobleczenych młodźenzow žmólniznu a pschepoda ju wotrjesnemu wjednikej Maltarjej, kiž z njej olympiske płomjo na woltarju sapali, a kotryž na to někotre wutrobne žłowa powitanja płomju wěnowasche. Po nim porěcza župny wjednik němskeho statneho zwjaka za cźěstowuzwjazowanje ministerialny rada Kunz, kotryž na žłowa statneho bohota Mutschmanna nawjasa a wuswěhny, so olympiska myśl je w nazionalsozialistiskej Němskej nowe mózne horjestacźe doživiła. Wyschi měšćanosta Zörner wupraji swoju radosć na tym, so maja Drježdźany jako jenicźke wulkomesto cźesć, olympiske płomjo w zwoji žrjedźisnje poměcź. Potom pschepoda žmólniznu z pomjom dalschemu běžerjej, kotryž ju dale k połnozu pschego bliže k němskemu hłownemu městej nješe. Dźenża popołdnju w 4 hodź. žo płomjo na statne sportske polo dopraji a w žamžnym cźasu žo olympiske hry sapoczny.

Dźenžnischi programm pschi wotewrjenišći žwjatocźnosći w stadionje.

Němska hymna a Horsta Wesselowy spěw, „Olympia-Fanfaren" wot Herberta Winter. Na roskas „khorhoje wupowěžnyc" budża wotbźěle namórnikow na wschě scźežory stadiona pschi zwonjenju olympiskeho zwona z khorhoje wschěch na olympijskich hrach wobdźělenych narodow wupowěžnyc. Jednotliwe muźstwa sacźahnu, Grekska na prěnim městnje, Němska na poslednim. Na to porěcźi cźestny president olympijskich hrów baron Coubertin. Dale scźěhuje narěcź presidenty organisazijskeho komiteja ezzellenzy Lewalda. Po nim wotewri wjednik a kanzler 11. olympiske hry. Olympiska khorhoj žo na scźežor scźehnje. Wotdźěl artillerije salut ſěła. W žamžnym wokomiku pulschcźi žo 30 000 listowych hołbi do powětra. Na to „Olympiafanfary" wot Pawoła Mindtera, skónczuje olympiska hymna wot Richarda Strauża scźěhujetaj. Pschi tym pschiběži poslědni nosacy žmólniznu do stadiona a sapali olympiske płomjo. Wjednikej a kanzlerej pschepoda Marathon'ski dobycźaŕ z léta 1896 Louys wojijowu halźu z Olympije. Sastupjeŕ němskeho muźstwa Ismayer olympiſu pschiźahu złoži. Po tym „Halleluja" wot Händela a wukhód wobdźělnikow.

12. olympiske hry budża w Tokiju.

Mjesynarodny olympijski komitej je w zwojim pjatkownym dźělowym pohrjedźenju se 36 : 27 hłosami město Tokijo za 12. olympiske hry wuswolił.

5 złotych olympijskich medaillow za Němsku.

W olympijskich napschemo wojowanjach we wumětstwje žu němscy wobdźělerjo 5 złotych, 5 žłěbornych a 2 bronzowej medaili dostali.

Pucź olympiskeho płomja po němskim khowanym měsće.

Tuta rysowanka nam pokazuje pucź, po kotrymž žo olympiske płomjo po tak mjenowanej via triumphalis (pucź triumpha) w Barlinje ponješe. Po wulkej žwjatocźnosći młodźiny w Sawjaželeńskej jahrodze ponješe žo žmólniza z płomjom pisches Brandborske wrota pisches nameśta, kotrež žu z khorhojemi wschěch wobdźělenych narodow pyschene na statne sportske polo, hdyž wjednik w 4 hodź. popołdnju 11. olympiske hry žwjatocźnje wotewricź. (Zeichnung v. Zglinitzki, Scherl, M.)

Na žnjach

(Wobras se wžp.)

Ow jej, ow jej — wbohe ruzy a nohi, wbohe rjebta a kosće, kak budźesće jenoż dźenjtuilschi dźeń sažo pschětrać! Wczera hižo bě sće a jutsje a sajutschischim njeczaka waš nicžo lepschcho. Dźicže mi, lubi ludźicžka, hdyž to rjenje mjenujesće! Hdyž wschitko žo lepi a plaża na zylym cžele pschi tutej warjacej horzoće, hdyž pscheb wocžomaj bórkoge a žapoge a wulke cžorne koleska plaja, hdyž dyrbischi zylicžki dźeń ihilena stać a hlowu powěschejo wotběrać. Pschejo cžoplischo poczina wokoło pschipofdnja bjeć a popoldnju, snaimjenischa hač do zwaczinu, njeje lepje. Po njej možesće drje rjez, to budże trochu chłódnischo

A pschi tym žo thětro wupoczischi a wudračujesch. Dźe to wo luby wschědny chleb, kiž žo tu žnjeże, wotběra, wjasa a do pópow staja. Na jene waschnje je to najrjeńsche a najma'nitche dźěło w zymu lesće.

Nasche zyte burske dźělo a naiche žiwjenje w naschej domisnie, hižo wot nana a dźěda sem, je kruty a swažny, wulzy krafny spěw, s hlubokeje wutroby a s hlubin polow a honow, klinczenja s wyschiny, wot Boha lubeho Knjesa daty. Wulkotny to spěw, pschejo s tej žamej praskarej a tola wěcžnje młodej a cžerstwej melodiju. S melodiju, kiž žo tam sapoczina, hdyž je ledma pschestaka.

Hischcze njejsu pola próżdne a hižo sažo tocži žo pluh hluboko do semje a wobrocža wóżnu semju. Jene léto po druhim žnjeja so miliony stotych zornjatkow s měcha do žnjwi a žnjazeje maschiny a žmeja žo pośledni ras na lube ględzko, nad kotrymž žu hakle pscheb nětkrotymi tydźenjemi je wužiwajo dostawile.

Dotho njetraje a hižo tykaja skhadźeńki žwoje nabrun kónczki se semje a wurostu k selenym kopjeschtam a nastanu s nich wulke, schérroke a cžerstwe žitne hona wobrjedź nasymy. Wobdźiwajo wostanjesch stejo, so by wschu krafnosc sacžuwał. Nětko może syma pschińcź. Haj, w Bożim mjenje je žiwotim mjehkim pożleschcžom, pod kotrymž mohłe žiwy rjenje a w měrje je pschětrać.

Njemóżesch pak na nje sabycź. Nastajnje je wobkedźbujesch, strachujesch a starasch žo wo nje hacž do nalétnika a jutrownika, hacž njeżu symy mréze a žnadź na wotucženje sabyte.

A w nalécžu sažo wscho schuska a kcžeje, so žo wscho po honach kuri, sažu knyfkotajo srawi, doniž žyežł s nowa žiwoju kožu njesastati.

To wscho žkuscha k tutemu spěwej, ale tej wscho to, schtož wob léto hewak wschitko sdźelasch. Hacž běrny hadźesch abo sběrasch, hacž dejischi abo žnjanje rěsasch, hacž rěpu wobkapujesch a s rjanej fóru wonjatehu žnna do wjesti jědźesch: wschudże synczi a brincži tutón spěw.

Ale na žitnych žnjach žtuschimy najmóżnische akordy tuteho spěwa, pokne pkomjenitych motiwow. Sžkychimy kožu, kak bo žwjelzow ruba, žtuschimy wotebérarku, kak žtrujeja sběra a runa a lónczkaje.

Sžo wě, dyrbimy žwjelza hižo pschi wotběranju srunacź a rjenje sžkasej, hewak je potom pschi wjasanju a žtaženju, pschi nakładżenju a wotkładżenju a młócženju pscheb wjele dźěła.

Kak to wscho chróscži a knyskoge, praskoge a pikoge, hdyž žtwjelza hromadże sběrasch. Priž praž — pschejo krucže powrjeskko žwjasacź a prawy žuk do žpodu! Pschimaj krucže do žnopow, hólcže, so dale pschihdźemy. Kně žu žně! Wjesel žo, so mamy tajke rjane žnjowe wjedro. Njeje to Boże žohnowanje taike polo je štotymi kožami? Niech też sbrunimy każ cžornuchojo, niech naž bola ruzy a krizy, hjet, kcžeje a nohi, smějemy nasch wschědny chleb na zyte léto sa naž a sa zyły lud. To žu žně, dyrbiscź wědźecź! Też druhi darbia žei žwói ležko hórko sažkužicź!

Se schule. „Fryzo, kak žo cžłowjek mjenuje, kiž žwoje zyte žiwjenje w korcžmje pscheczini?" — „Korcžmar, knjes wucžeł!"

Dźak Slepjanskeje wosady

sa wopyt „Sernicžki", njedźelu 12. pražnika 1936.

To běsche druhu njedźelu
W horzym pražniku,
Hdyž žwony kemschi wolachu
Psches wjelku Sslepjanšku.

Se žydom wozow žo serdźesche
Ta žyła kemscherjo.
A wubjernje žo žwélleschе
Ta drasta Sserbowkow.

Nětk wožada žo podaschе
Do zyrkwje wjeżneje,
A jažny spěw žej sanjeże
Tak prawie žwjatočnje.

Hdyž nětko wuspěwana bě
Ta prěnja modlitwa,
Dha ž dobom pěżeń sanjeże
Ta ž'awna „Sernicžka".

Jej' zuni „sopran" klinczesche,
Kaž žyła jandźelow,
A muzikt „baš", tón schumjesche
Kaž wjele posawnow.

Ta pěżeń dźesche psches zyrkwju,
Kaž wulka kantata.
A pěżeń žtyschi njewschednu
Tam dźakna wožada.

Hdyž dosrwk pěznje wuklincži,
Dha žtupi na klétku
Nasch farař Rógler-Sslepjanski
A strowi wožadu.

Wón prědźuje tak pschekražnje
To „Sslowo" s profetom,
So žyłsa też žo rozjesche,
Po lizach kemscherjow.

Na létne žně wón spomina,
Też na tón khutny cžaš,
A jeho rěcž naš sajima,
So dźakných cžini naš.

Hdyž farař „Samjeń" prajesche,
Dha stany „Sernicžka",
A sažo kražnje klinczesche,
Jej' druha pěżniczka.

Po kemschach ludźo prajachu,
So schwarnje bylo je,
So jara wschitcžy žluchachu
Na to posticženje.

Tu „Sernicžki" a fararja
Nětk khwali wožada,
A ž horzym dźakom napjelnja
Sso nascha wutroba.

Jedyn kemscher se Sslepeho.

Nowosće z cyłeho swěta

Wżyst 1'joch dźěłacžerjow morił.

Pschi cžełkich niewjedrach, kotrež hriedu popołdnju skoro bjes pschestacża w dolinje rěki Mohana sakhadźachu, chanchu žo schtyrjo dźěłacžerjo, kotříž w blischkosći hessenskeho městacża Seligstadta na luzy dźěłachu, pscheb deschcžom pod wólschu skhowacź. Nadobo błyk do wólsche dyri a mori 1'joch dźěłacžerjow a schtwórteho cžełko srani. Tjo morjeni dźěłacžerjo žu wschitcžy młodźi nanojo a hakle pscheb krótk'm běchu dźěło namakali.

Sjez žmjerkne njejbožo sawinuje.

Mjes Thalheimom a Buchholzom pola Annaberga padny w blischkosći Schönfeldskeho papjernika motoriki kolesaż s Thalheima. Jeho pschećzel na sozialku, 20lětny wobydlesć s Ginsdorfa pola Zwönitz žo pschi tym tak cžełko srani, so bórly na to wumrć. Njesbožo bě sajaz, kotryž do kola skocži, sawinował.

Do žnjesčkich widlow padnył.

W Kolschwitzu pola Lehnitz sta žo wobžarujomne njesboże pschi młócženju. Nimale 70 lět staty ratarski dźěłacžeć Rother wobhnuny žo na žkomje a padny do widlow, kotrejež widlizy žo hluboko do nohi sajchtapichu. Sranjeneho dyrbjachu do chorownje dowjesć.

Cžrjódy ježow sawinuja wobkhodne njeʼbožo.

W někotrych krajinach Danskete wustupuja wulki cžrjódy młodych ježow, kotrymi najkerje klima tutoho léta wobsebje hoji. Tute swěrjata po tyhajach po polach a dróhach cžahaʼja. Na dróhach stawiu žo 1 wažnym wobhadny mʼadźežkom, wobsebje sa koleśarjow a motorskich koleśarjow, kotrychž wobruchle se žwolimi kakaczemi wohrožuja. Hižo wjazy króć žu motorowy koleśarjo do njesboża pschińchli, hdyž chapachu žo jeżow a wuwinyeł.

Sa tři dny 15 wožobow samorodowało.

Zalostny trwawny njeſkutk je žo w rańschej Anatolischej wjesy Afkum (w Bolhařskej) stał. Dwaj buraj, wuj a wulk bjeschtaj s někotrymi žwójbami rodźinskow (Sippe) hižo dołho w swadźe dla někotrych pólnych sahonow. Wschi jenym kwažu běchu jenotliwi žwójbni wschitcžy sjednoczeni a po bohatym wobjedźe a dołhażnym wužicžu alkohola poczachu też wo swadnej naležnośći rěcžeć. Wschi rosmołwje dóndże k nowej swadźe a stónczne ke krawnej bitwje, pschi kotrejež 10 mornych na bitwischczu wosta. Wobaj mordarjaj cžeknyschtaj, beschtaj pak rozsudżenaj, so wschěch žwójch napscheczitwnikow wotstronitaj. Hdyž žo najaitra morwi pschi zylnym wobhdźeleniu wieżnjanow pokhowachu, nadpadnyschtaj wuj a wulk pohrjebnu cžaſ a satkelischtaj znowa dweju burow rodźinstwa. Na to mordarjaj žo znowa žhubischtaj, tjeczi dźeń pak dwejoch druhich žwójbnych s dwěmaj hólzomaj satkelischtaj a jeho žonu na njeczłowjesće waschnje krjudowaschtaj. Wschi tšinjowschim mordowanju žo hischcze tjo dalschi žwójbni cžežko sranichu. Mjes tym bě žo wulki wotdźěl policije wupóstał, so by mordarjaj sajał. W khowje w horach jeju wobstupi a pa wjazyhodźinskim krutym sepjeranju žo policišt poradźi, mordarjow satkelicź.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk, 31. julija 1936.

Narodźenja: 30. 7. Pawołej Erichej Englerej, podwyschkej, dźowka. — Gustavaj Günther, Hermanej Dornikej, beforazijskemu moleriej, dźowka. — 28. 7. Michałej Pawłej Lehmanej, klampnarjej, žon. — 27. 7. Alojsej Schlagerej, klampnarjej, žun.

Wumrěli žu: 31. 7. Marja Hillemannowa rodź. Kucžkez, mandźelska żelesničneho dźěłacžerja, 58 lět. — 30. 7. Selma Helena Hausmannowa rodź. Schlöżerez, mandźelska hospodářskeho direktora, 73 lět. — 31. 7. Wilhelmina Carolina Bebrachowa rodź. Zenkerez, wudowa, 82 lět.

Pschipowědanja: 31. 7. Oto Erich Waltaŕ Steżmann, pschekupc, a Marja Susanna Edith Pellmannez, kontoriſka, wobaj w Budyschinje. — Hans Waltaŕ Grube, krawkŕi mišchtr, a Johanna Margaretha Panachez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Ludwig Jan Schotter, konſtruktor, a Erna Elsa Hildegard Gutemuthez, stenotypiſtka, wobaj w Budyschinje.

Wěrowanja: Robert Rudolf Fleischer, pschekupc w Budyschinje, a Katharina Freundez, pomocnica w Lubiju.

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Wjelkow, Wulki a Mały.

Porědko je mjeno małeje wsy zwonka domizny tak znate kaž mjeno Mały Wjelkow. Tutu česć ma so dźakować Wokhranowskim (Herrnhutskim) bratram, kotrychž serbscy přiwisowarjo so tu léta 1751 zasydlichu na ležownoscach knježeho kubła, a nimo dotal wobstejaceje wjeski wosebity wobwod tworjachu, kotryž měješe z wopředka rěkać Serbska Nizka. Tole mjeno pak so bórzy zhubi. Na jeho město stupi pomjenowanje Bratrowska wosada abo Kolonija Mały Wjelkow. Wobsedźerjo knježeho kubła běchu (wot 1747) sobustawy Wokhranowskeho bratrowstwa. W lěće 1844 přeńdże knježe kubło do wobsydstwa Wokhranowskeho bratrowstwa. Léta 1839 bě wjeska z nowej sakskej wustawu so wot knježeho kubła dźělila a jako gmejna, kaž kolonija jako wokubło (Gutsbezirk), politisku samostatnosć dostała. Po swětowej wójnje pak buštej wjes a wobkubło (kolonija) do jeneje wsy (gmejny) zjednočenej.

Z časa założenja Wjelkowa, kaž ze žaneje starseje wsy, wěstych powěsćow nimamy, a tak też njewěmy, hač je Mały Wjelkow starši hač Wulki Wjelkow. Wjes z přimjenom „Mała" je husto dosć młódša, hdyž nje samostatna wjes, ale jenož wutwar ze stareho sydlišća. Znajemy pak też mnohe pady, zo je knježk pódla stareho małeho serbskeho sydlišća wjetšu nowu, zwjetša němsku wjes założił, kotraž potom Wulka . . . rěkaše: Wulki Kólsk, Mały Kólsk; Wulke Radměrcy, Małe Radměrcy atd. W Serbach praji so hewak Dubrawa a Dubrawka, Dažin a Dažink, Radšow a Radšowk, Dobryń a Dobryńk, Košyna a Košynka, Rań a Rańk atd. Wjelkowaj mataj po tajkim tamne rědże pomjenowanje.

Mjeno Wjelkow wotwodźuje naš njeboh dr. Muka wot staroserbskeho wosobinskeho mjena Velimir abo Velislav, to je woboje wjeleslawny. Starši a susodźa pak, kaž so to dźensa hišće stawa, tajke mjeno skrótšichu a prajachu Wjelik abo Wjelk, njemyslo sebi při tym na zwěrjo wjelk, byrnjež tajke pomjenowanje też móžne a wosebje pola Němcow samo woblubjene bylo.

Kóncowka mjena Wjelkow nam přeradži, zo je Wjelkow był wobsydna wjes, a zo běchu wjesnjenjo nic, kaž w rodźinskich wsach, stawy swobodneje rodźiny, ale poddani wjesneho wobsedźerja, knježka. Druhdy so samowólny, khróbły njespokojny muž swoju rodźinu wopušćiwši ze swojej čeledźu a druhimi přiwisowarjemi na druhim městnje, hdźež hišće bě swobodneje ležownosće, zasydli jako knježk a rozkazował swojich ludźi, kotrychž chcyše nawjedować a skitać, kotříž pak mějachu jeničcy jemu słušaću ležownosć wobdźěłać a smědźichu jim připokazany dźěl ležownosće za sebje trjebać. Tu a tam je so samo w rodźinskej wsy jedyn taiki khróbły člowjek, swojich rodźinskich podźělnikow zatrašiwši, za knježka sčinił abo w njeměrnych časach so wot dźakownych rodźincow za knježka postajił, w kotrymž padže by potom też kóncowka rodźinskeje wsy (icy, ecy) so zhubiła a na jeje město kóncowka wobsydnych wsow (ow, iń, yń atd.) stupiła, na přiklad Krakecy bychu potom rěkałe Krakow, Debšecy, Debšk a t. r. Njemóžemy po tajkim ženje z wěstoscu prajić, hač je wjes z kóncowku wobsydneje wsy wot spočatka wobsydna wjes była abo snadź najprjedy rodźinstwo a hakle pozdźišo wobsydstwo.

Jako Němcy kraj dobychu, buchu serbske wsy też rodźinske wsy, rycerjam rozdawane a buchu tak wobsydstwa, kóncowku wjesnych mjenow pak wjacy njepřemjenjachu.

W dobje serbskeje njewotwisnosće so wjesne mjeno z nowym wlodyku a nowym lěchom (knježkom) přemjeni. Na přikład móhła rěkać rodźinska wjes z wlodyku Benišom Beńšecy, po smjerći Beniša po nowym wlodycy Bělu Bělecy, po teho wotkhadźe po naslědnym wlodycu Bošom Bošecy atd., wobsydna wjes po lěchu Benišu Beńšow, po jeho naslědniku (synu abo druhim dźědźicu) snadź Bělu Bělow, po dalšim lěchu Luboće Lubočin atd. A tak też najskerje Wjelkow njeje mjeno dostał po założerju wsy, ale po tym lěchu abo knježku, kotryž wjes wobsedźeše, jako so wjes do němskeje lisčiny, snadź kupneje abo dawkoweje abo wićeżneje, zapisa, z čimž so mjeno skruči a wjacy njepřemjeni.

Byli něhdźe Wulki Wjelkow na (Mało-) Wjelkowskich ležownosćach założeny, abo na wopak Mały Wjelkow z (Wulkeho) Wjelkowa wutwarjeny był, by so to mělo w dobje po němskim dobyću stać. Přetož byli so hižo w dobje serbskeje njewotwisnosće jedyn Wjelkow z druheho wutwarił, bychu wutwarej mjeno ležownosće dali, na kotrejž by nastał. Tuž je najskerje jedyn Wjelkow hakle w němskej dobje nastał. Kotry? Po naspomnjenjach druheho wotrežka by to Wulki Wjelkow był. Za to, zo je Mały Wjelkow starša wjes, rěči też stara powěsć, zo je w Małym Wjelkowje wićežne kubło było, přetož staw wićazow wobsteješe hižo w dobje njewotwisnosće Serbow, a tak je też wićazowe sydlišćo, Mały Wjelkow, hižo tehdy wobstało. Wulki Wjelkow by hakle w dobje němskeho nadknježstwa, byrnjež bórzy po němskim dobyću, nastał. Přetož po ležowności nieje pomjenowany. Też wićaza tam njebě.

(Pokračowanje sćěhuje.)

— **60lětne wobstaće firmy Ernst Glien w Budyšinje.** Tež w Sserbach daloko a šěrjoko znata firma Ernst Glien w Budyšinje, na Žitnych wikach 44, zwjeselji dźensa swoje 60lětne wobstaće. Léta 1876 založi ju Ernst Glien jako kolonialne pšekupstwo we wulkim a małym, pšihsamtkny k tomu pšedawanje tobaka, spiritusowow a paleńju kofeja a rozsełčkańju drožđow, cźehoždla bu wobchod wobeje w pjekarskich kruhach daloko a šěrjoko znaty. Léta 1944 wumrě po dźełkapołnym žiwjenju knjes Ernst Glien a wobchod kupi jeho dotołkliwy prokurista a wobchodny wjednik Gustav Duczmann. Cźejše cźasy wójny a inflazije pšešěra wobchod dele a bě wobeje znaty, sa firma też tehdy swojim kupcam twory podawasche, hdyž druhdźe skoro žanych dostacź njebě. Knjes Duczmann wumrě léta 1930. Schtyri léta dołho wjedźechu wobchod jeho wudowa a jeho dwě dźěći: Nasjuni 1934 kupi wobchod jeho pšichwatny k. Martin Rauša a pšichwati kofejowu paleńju zyle nanowožałnje, a wosmi dale wobrot w kolonialnych twarach, swabłu, spiritusowych a pražowanych drožđach. Pšichowny też w Sserbach šěrjej firmje dalschi wuknych a žiwi wobrót do 7. lětdźesatka swojeho wobstaća.

— **Kulturne zarjadowanja w Budyšinje** w cźasu wot 1. hač do augusta 1936. Wutoru 4. augusta wjeczor 1/9 hodź. w pšichrodnym parku wjeczorny koncert měšćańskeho dźiwadłowego orchestra, pši kotrymž kuzeni Hana Baklin-Warneckowa kobuškutkuje. Pjatk, 7. augusta wjeczor 1/9 hodź. w pšichrodnym parku koncert hudźbneje kapały SA-standarty 103.

— **Sastaranje pšichi jěsbje do garnisony.** Po wukazu statneho wójnskeho ministra dostanu do wójska swołank abo ſ wójska puschćeni pšichi jěsbach na železnizy atd. dźěle hač 6 hodźiny trajazych nadrósnu pjenjes (Zehraelb). Najwyschsche kommando wójska je nětko podróbnosnje wo wotnamakanju ſhromadnych transportow wudało. Wot pšichlukschazym pjenjesu šmě so dźěl sa nakup zyrobow wuzicź, kotrež so w naturalijach pšichi jěsbe wudadźa. Jenoż sbyk nadrósneho pjenjesa so do wójska sawołanym abo ſ wójska puschćenym hotowje wupłacźi. Pšichi železnitskich puczach 6 hač 8 hodźin trajazych wudadźa wotkrjesne woborowe kommando pšched wotwuczowanjom na městne hódź so ſhromadźi. Symnu zyrobu w hódnosce 1 hrinny a to pok 6 łkogr. khleba, 1/4 łkogr. kołbasy abo twarožka, 100 arammow butry atd. a jenu porzuju picźa. Pšichi dźěschim puczowanju so wot pšichpada k pšichpadej postarji, kajke balsche sastaranje so we wobluku nadrósneho pjenjesa duzy po puczu poskicźić. Cźopła jěcź nima so na puczowanjach na železnizy na žadyn pad wudźělecź. Napoje maja so po możnosći w nowačkach ſ papjery, kotrež su nětdźe pok 1 litru wulke, wudawacź.

— **Policajska rosprawa.** Policajski hłowny strażnik Otto Kochta swjeci dźensa swój 25lětny powołanišći jubilej. Jubilar bě pola arenadźerskeho połka cźo. 100 swoju wojesku winowatosć wukonjak. W lěcźe 1911 stupi po wopnicźe policajskeje schule jako strażnik do słužby pschedměsta Židowa. Wot 1. decembra 1918 bě w hamtskej słužbje w Annabergu a wot 15. hawrleje 1920 wukonjowaš klubu. Nětko w našim měšće. Swjatowu wójnu je na wjeczornej kroncze pschestrał, hdyž ſebi też nětkrótce wuznamjenienja dobi. Na dźensnišchim jeho cźesnym dniu ſhromadźichu so nětkotši jeho towarišchojo na policajskej hłownej strażi. Najwyschši wjednik knjes kommisar Praisch jeho na wutrobne waschnje pozdrowi a so jemu sa jeho dołholětne dźěło na dźakowa. Pschesłesche jemu a jeho zwótšbje wschitko dobre do pschichoda. Na konzu posłuchi jemu cźasnu dar. Jubilar so ſ wutrobnymi słowami sa pokliczene podstarowa.

— S **Hněwcz.** Wobšaruome njebože sta so schtwórtk powołdniu pschi žnjenju žita. Sstužobna holca nichtuo dźe pschebliłko k šnckazej maschinje, kotraž ju brahnu a jej prawu nohu skerro rozrasa. Na dobre skoke bě sanitetnik bórzy k ruce, tak so možesche ranu sawobalicź. Podlitscho tu do Budyschkeje khoromnje dowjesechu.

— S **Dźěrnikez.** (Wobšahdne njebože.) Sorjedu nowołdniu w 5 hodźin sta so w Nowych Dźěrnikezach cźełe wobšahdne njebože, kotrež 22 lět starschy samfarin Gottfriede Nicźu ſ Budyšez potrjechi. Nichi muschny drohi ſ dwórnischcza na Mjelecźeniku bróbu wjedźaseje. Sralv N. je swojim motorikim kolom do jemu nanamakanu pschichbadzaseho wobchodneho moja. pschi cźimž ho tkěrko rani. Też jeho motorike koło so tkěrko wobłachkodźi. Po prenim sawobalenju jeho do Budyšteje khoromnje dowjesechu.

— S **Hornjeje Kórt.** Jutre niedźelu wa tudyšche cźełowuczowarške towarišwo na sportanmischcu swój 15. 10 ny šwjedźenj. Na krótkim šwiedźenskim cźasu hrdźa so na kuzu wschelake cźełowuczowanja pschedwjesel, mjes nimi też hru ſ ruczkym hólom.

— S **Budyšez.** (Stawnische powołeze.) Narodźenja: 24. 7. Arthurej Pawołei Kaiserej ſ Malych Dołhez, dźowka. 28. 7. Dźěłacźerjej Arnoschtei Mérczinei Glaserej ſ Budyšez, dźowka. — Wschitkowobanja: 27. 7. Heinz Richard Schmidt, wojnar ſ Budyšez, wjeźmy dźěł Sainiw, ſ Friesiju Ludmilu Marju Munserez ſ Budyšez, wjeźmy dźěł Sainiw. — Wumrjenja: 24. 7. Wobkedźeł mlokarnie Alwin Reinhardt Jatzk ſ Budyšez, wjeźmy dźěł Sainiw, ſ domjazej bźowki Cyrillu Hilhegardu Jeremiasez ſ Budyšez. 25. 7. selbdwěsoł Erich Maltar Jokuſch ſ Grimmy, ſ domjazej bźowku Augustu Charlottu Kalauschez ſ Budyšez. 30. 7. wuczeł Ludwig Andreas Ernst ſe Schirachowa, ſ domjazej pjenjazniku Ellu Helenu Schubertez ſ Budyšez, wjeźmy dźěł Sainiw.

— S **Worklez.** Puczowanske poradźenje macźerjow we augusće njebudźe.

— S **Khrošćez.** Puczowanske poradźenje macźerjow we augusće njebudźe.

— Z **Kukowa.** Nětko so posledni ze štyrjoch wjesnych katow, kotrež hurej Wolenskej słužeše, wurjadźi. To je khětro ćežke a wobšerne dźěło. W běhu mšasaca junija běchu dźěłacźerjo tkeći dowurjeńkili. Pschi poslednim nuczowanju wjacy wobcźesnosow. Sylo rjaty za wotpuśćenje wody tyrbjachu so pjez nowotwarjeny twjerdy puć a pod wjesne wjentoki położić, zo by woda wotběžeć mohła. Pjez 3000 kubikmetrow zemje dyrbi so wotwozyć, hdyž pahrot (Schlamm) metry wysoko leži. Najstarši ludźo njemóža so dopomnić, zo bu hat hdy rjedźany. Tak je na cźasu, zo so to stanje. Pahrob wozy so hnydom na přimjezne luki. Z wotstronjenjom kěrkow so hat powjeźał a budźe potom też wohnjohašacym zaměram słužić, wosebje za delni wjesny dźěl. Budźe při spuśćadłach na poldra metra hłuboki. Pozdźišo budźe drje so tu za wjes jara nazne kupaniśco wutwarić. Pižmowe śkury, kotrež su so z cźasom z procha měle, su brjohi khětro podhrybe a tak dyrbja so znowa wutwarić. Hat bě jara bohaty na rybach. husy a kački so w nim hónjachu, też hospodowaše dźiwju pjerizu. Hižo tydźenje dołho poskića mnohim wjesnjanam dźěło a zasłužbu a budźe po dokónanym zhotowjenju wjesny wobraz tójsto porjenšić. Stoż móže so też wo zwunpordjeńenym wjesnym puću na tutym kónci rjec. Přinjezne zahrodki su też rjenje dozrjadowane.

— S **Halkschrowa.** Wot 6. julija bźeše so 191 lět stary pschisłužbeny Helmut Richter słubił a njemóžeše so niedźiwało wscheho pytanja namakacź. Schtwórtk dopołdnja namakachu bźełacźerjo pschi žnjenju pschetaju we Bodrizach hižo khětro słabe cźełko słubjeneho, kiž bě sebi ſ revolwerom so sałtelliwschi žiwjenje wsał. Jeho cźełu na wobrjebnischcźo domjesechu.

Z **Kulowca.** (Niezbože.) Při hrajkaniu padny cźowka tudyšeho dźěłacźerja z płatra a złama sebi při tym lěwu ruku.

Se **Jarkowa.** Dokelž so we Wósparskim pósłstwie wobwoje pósta w pschichodje ſ awtom rosćwsu, so tu wot 10. augusta 1936 pósłstwe městno sarudnje. Rosdźelenje dokhadźeje pósty pschewośmsje schewski mischtr P. Buhl. Nimo wupłacenja rentow pschijimaja so tu też skasanki na nowiny, kotrež ma pósta dorucźeć.

S **Radschowa.** Pschi póslednim n'ewjedru dyri błyst do našeho Božeho domu. Błyk dźe njesapali, rošši pak trěchu wěze, dwě rjadze w zurkwinej sćěsce, wobschkodźi lyrale a naćini na druhich driewjanych dźełach zyrkwje schkodu.

S **Jamnego.** Pod schkitom pschirody steja w tudyšim hamtskim wobwodze w Zymselu jena lipa, jedyn topol na nawšy, rěkotce stare dubu mjes batami we šmeru le Kletnow a jenzich cźišowu we wotrjesu ſ 1,43-metrowskim wobwodom niedaloko Muk cźeźanskeje rěcźki. W Jamnom steja dwě kastaniji cźi kule a někotre stare lipy pod schkitom pschirody. — Wulke padnschtwa dołheho drjewa je tudyschi strażmišter wotkrył. Jedyn ſ paduchow je pokradnjene drjewa ſ najatym fuhrom do žuželodnych rěsakow wołył a ſebi tam dešći rěsacź dał.

S **Kletnego.** Pschichodnu niedźelu w tudyšchej evangelskej zyrkwi Bošich skužbow njebudźe. — S pschijeźnoćze 70lětneho wobstaća wojerskeho towarišwa we Kletnom budźe w hrodowym parku w Jamnom dop. 1/10 hodź. polna Boża skužba. — Rožka je ſmjertscha domoj ſwożena a ſ wjetschego dźěła tej hižo mumlócźe na. Sapocźate wonjkne žně tohorunja społojacy wunosnjk lubja.

S **Delnjeho Wujesda.** Pschi ličenju žwini 3. měrca je so we Wojerowskim wobrjesu naličiło wo 4567 domjaznoscźach 34 płahowanskich kundrowom, 14 ječa hač jene lěto stare; 62 starschich; 978 ranzow, pol. lěta, hač do jeneho lěta starych starschich 2209, 7247 prapstow hač do 8 tydźenjow starych, 9667 mlodych žwiji wot 8 tydźenj hač do pol lěta, 2984 druhich žwini, wschitko hromadźe 22486 žwini.

S **Lipoje pola Woserez.** Njewuschny fort je šebi psched někotrymi dnjemi młody muž ſ Lutow dowolił, kotryž pola policajte w Njechichowje wojewi, so fu je šeho duzy domoj paduschi nadpadnyli a jemu tydźenšku insdu 13 hr. wucźinjazu pokradnyli. Pschi pschełtschowanju pak pschidła, so je nadpadł šebi wumyślił. Jako pschicźinu wudawasche, so je šebi chyzł ſa žwój twanyty dźeń rjadzaz harmoniku kupicź, k cźemuž je pjenjezy trjebał. Pjenjezy namakanu pola jeho starschich we Lutach pod hłowakom. — Wojowanje se smijizu. Njedźelu namakaschtaj dwa ſ muzaj ſ Lipoje do jamy Heye jedźasaj krótko psched železnitkim pschedhadom smijizu. Hdyž muzaj ſ koła šlejwschtaj, ko smijiza hnydom do nieju puschćił. Wórty pak dyrbjesche to je šwojim žiwjenjom zapłaćicź.

S **Tornowa** Nasch nětko dotwarjeny schulski dom na so pjeza 16. auguśta wośwjeścźicź. S tutym wośwjeścźenjom budźe schulski šwjedźeń sa wješ Lipoj-Tornow sjednoćeny.

S **Khocźebuza.** Najstarschi Khocźebuski wobydleć Ferdinand Koppe, nětkuschi wobchodźeć barbernje je we starobje 102. lěcźe wumrěł.

*

S **Laubana.** Schtwórtk dopołdnja je pschiwěschći cźeśitkeho awta 41lětneho Waltarja Raupacha, žinna dźěłacźerja Raupacha, pschi delnim mlynje brdlazeho, jako žebi pschi mlynje hrałkasche, pschešół. Hółz be hnydom morwy.

Katolske cyrkwinske powěsće

9. njedźela po Swjatkach, 2. augusta 1936.

Tachantska cyrkej. Rano 5,45 hodź. Boża mša, w 9 hodź. wulka Bożą mša z pšedowanjom, w 14 hodź. nyšpor a požohnowanjom. Spowěź sobotu wot 18 do 19 hodź., 19,30 do 20,30 hodź., njedźelu 5,30 do 6,30 hodź. a w 9 hodź.

Serbska cyrkej. Njedźelu rano 1/8 hodź. Boża mša z němskim pšedowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim pšedowanjom, w 11 hodź. Boża mša za dźěći z němskim pšedowanjom, w 13 hodź. serbski nyšpor, w 15 hodź. třeći rjad, w 19 hodź. křesćanska wuběda z požohnowanjom. — Wšědne w 7 hodź. Bože mše, pjatk w 7 hodź. spěwna Boża mša z wopornym wołškhadom.

Cuntawe dźěći

Mnohe macźerje skorja, so tu jeje dźěći zuntawe, haj kamo pschećwucźowe. Jedna ſo tu swjetscha wo dźěći do dźesaćich lět, posłušćicho tu schula, zobuschkulerjo a wokolina lěpschi wocźehnjerjo pšheźiwo tutej khorosći, hač to móža starschi twjeć. Dźěći mjes zobu rěcźa krucźe a nječpotkaja na skorjenje druhich. Zdyž pak je dźěćo wot naroda jemu hrozu zuntawe a cźuczjiwe, cźerpi husto dołcź pod maticźnoscźami. To njeje jenmjo žłabosćje, šterje dopokas jara cźuczjiwoje wutrobu a wuraśneje hańbicźiwosće. We wjele padach ſu macźerje žame na tym winu. Njewědźiżo cźinja dźěći zuntawe je šwojim wopaczným wocźehnjenjom.

Je wopak, hdyž dźěćo, jehož cźuczjiwosć znajesch a kiž lohzy płacze, w pschitomnosći dorosćenych abo dźěći wótre najwurschi abo pokhopschach. S tutym postupom, kotrež maja někotre macźerje sa dobry, nacźinja druhdy schkodu na cźałz žiwjenja. Dźěćo ma ſo ja njeje hódne a mukli, ro je tej druhy sa polne nimaja dźiwajo na jeho buchownje a cźełne mozy, a ſ tutym šacźicźom niebudźe jeznje wosće šwoje dary wutrjebacź. Tak so šylnische dźěći nad khabschimi pospěchuja a spytaja jich na wschě możne waschnje poesiśchećowacź.

S taikeho dźěśaca jenje šwobodny cźłowjek njebudźe, kiž je šebi šwojich mozow wědomy. Njebudźe ſo w šwojim pozdźišim powołanju wešte cźucź, dokelž nam šebi pschemało dowěri a pschi kóždym wustajenju na macźerny dwor so dopomni. Take sjanme wobańbjenje, kotrež ma wjele macźerjow sa prawe, je ſ dopokasom njedostatka wosćehnjerskeho frofumjenja To šuně so jenož w zble sjakłych padach stacź, wołpeje pola dźěći jara twjerdeje h'owy, niż pak pola bo'atšiwych dźěći. Sa pschewinku zuntawosćej je jenicźki šredk: měrne a wešte wocźehnjenje. W dźěśeju wotpocźowaje kmanoscje dobre bydła ſo na wschě waschnje podpjerać, tak šylni ſo žebjewědomosći a dowěra do šebje. Jenoż tak może so take zuntawe dźěćo na hódnoho cźłowjeka wocźahnjwcź, kiž ſo hjes cźejom do cźłowjeskeho sjednoćenstwa sarjaduje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Nieswačidle

srjedu, 5. augusta 1936. Měšćanosta.

Towaršstwowski powěstnik.

Bukecy. Sserbske towaršstwo. Wobdźělimy so z khorhoju při khowanju našeho sobustawa Jana Palerja. Njedźelu 2. žnjenca zhromadźimy so w 1 hodź. na fatskim dworje; spěwario Radosce pak 1/41 hodźiny. Wo bohate wobdźělenje prosymy.

Z Pančicy. Namakadli so wjetša liča zajimcow z kłóšterskeje wokoliny za jězbu do Barlina, přijedze „Korzyńska łastojčka" na Khróšćicy a Pančicy, Budźe w Khróšćicach srjedźu wokoło 1/46 hudźin, zastanje srjedź wsy při kapalcy. Wobdźělnicy njech to mi bórzy zdźěla, zo mohła so wěc z cźasom zarjadować. Awto jědze wótrud hač do srjedź Barlina. 1½ hodźiny. Słodeńk.

Hłowny a zamołwity redaktor Marko Smolef w Budyšinje za nawěšći dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć: Dr. Jan Cyž w Budyšinje.

O. A. VI. 1936 přez 900 w tydźenju nakład wudata 1. 8 płat.

Hermansku njedźelu su Budyske wobkhody wot dop. 11 hodź. hač do wječor 6 hodź. wotewrjene

Dobre ćehnje k sebi

wot 27. 7. 36
hač do 8. 8. 36

Domjace drasty 2.95 1.50 Přědkidźeržaki 0.75 0.65 0.45
Płačliwe drasty 1.50 1.25 Wobjedrowe pasy . 1.25 0.75
za dźěći
Polo-bluzy 1.25 0.95 0.75
Polo-pulovery 0.45
Polo-drasty 1.75
Lěćne pulovery 1.95 1.50
Přibrjóžne wobleki 2.95 1.95

kłobuki - čapki kapy

Schaef

na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Tekstilowe a modowe twory

Srjedu 5. augusta spěšnje jědźacy wosebity pojěźe

kofejowy ćah

do **Drježdźan** z 60% znižene płačizny

Znižena zastupna płačizna na wulku zahrodnu wustajeńcu 75 pj.

13.25 z Budyšina . . . . do 22.34 hr 2.— tam a sem
13.43 ze Zemic-Tunic . do 22.19 hr. 1.60 tam a sem

Pućowańske rozjasnjenja dostanjeće darmo při wudawarjach jězdźeńkow a w MER-pućowańskim běrowje w Budyšinje

Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje

Autowy park Willy Pätschke

Budyske pućowańske předewzaće zarjaduje sćěhow. jězby:

Wutoru, 4. augusta, 1/2 9 hodźin do **Drježdźan**, ze zastupom do zahrodneje wustajeńcy . 3,50 hr.
Popołdnju w 2 hodźinach na „Hajnkownju“ . 1,— hr.

Srjedu, 5. augusta, 13.30 hodź. na Kotmašku baudu 2,— hr.
Popołdnju 1/2 2 hodźinach do korcmy Wysokeho lěsa (Hohwaldschänke) . 1,40 hr.
Pjatk, 7. augusta, popołd. w 5 hodźinach do **Barlina** 10,— hr.

Do wustajeńcy a **ke kopańcy** sriedźeje hry, najskerje **Němska-Norwegska. Zastup ke kopańcy** jenož při zamołwjenju k jězbje. Wojeźemy wot Měšćańskeho muzeja. Zamołwjenja zanadźe na Bismarckowej drózy 12 — telefon 3900 — abo na MER-bjuro na Žitnych wikach 4 — telefon 2140.

Lěćne płaćizny brikełow

Rańšopołobski brunicowy wuhlowy syndikat wozjewja, zo skazanja po lěćnych płaćiznach jenož hač do 10. awgusta přijima. Tohodla smy nuzowani, tosame činić a přijimamy skazanki na brikety po lěćnych płaćiznach jenož hač do 10. awgusta.

Towarstwo wikowarjow z palidłami za Budyšin a wokolinu zap. tow.

Wozjewjenje!

Při swojim wotkhadźe z Wotrowa, dowolam sebi, wšěm, kotřiž mje w běhu mojeho skutkowanja tudy a druhdźe podpěrachu, **najwutrobniši dźak a zapłać Bóh luby Knjez wuprajić.**

Zdobom poskićuju so k dalšemu dźěłu wšěm lubym znatym a přećelam, tež na městnje mojeho noweho skutkowanja

w Kamjencu na Krótkej hasy

(husace wiki). Slubju wšěm, zo kóždemu po najlěpšich mocach posłužu. Prošu wo wašu podpjeru.

W Kriegjecach, 31. 7. 1936.

Jurij Koch, frizěr.

Čerjeńske rjemjenje

wšěch družin, rjemjenjowe tarče, zwjazowadła rjemjenjow, wothladanske srědki za rjemjenje poskići

A. Kurio, na Kamjentnej hasy 9, telefon 2735, wulkowikowanje z techniskimi wolijemi a tukami, z techn. potrjebn. wěcami

---

Fischerec barbjeŕnja

chemiska rjedźeŕnja

dźěła spěšnje, čiste a płaćizny hódno

Njezabudźće na wašu drastu

Klamy a přijimanje: 1148

Maks Klenke w Kamjencu na Budyskej dr. 30
w Budyšinje jenož na Moltkowej drózy 21

Deutz-Diesel-motory

wot 4 PS a sylniše, za ratafstwo a přemysło, podawa ze składa w Budyšinje

Carl Gast na Drjewowych wikach 27

Hdźe?

dašo swoje **flamy, platy** atd. kuće płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Erich Lenza

w Budyšinje, Hošic hasa 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prócu do kaseja při mojim wo khodźe.

21 Telefon 2134

Z přileżnosću olympiskich hrow w Němskej zarjaduje

Towarstwo za přemoječhanje a jěchanje zap. tow. we Łutach (Lautawerk)

sobustaw statneho zwjazka w Barlinje

njedźelu, 9. augusta an lětanišću w **Kamjencu**

„Dźeń němskeho konja“ z turnérom za přemoječhanje, jěchanje a jězdźenje

---

Njedźelske stupnje
Stupnje za zwučowanje
Drjewjancy

Sommer na Serbskich hrjebjach 8

Tunjo kupujeće

pola stupnjowcho **Sommera** w lěčnym skónčnym předawanju wot 27. 7. hač do 8. 8.

Sommer na Serbskich hrjebjach 8

! Kedźbu !

Wobhladajće sebi hermansku njedźelu mój wulki skład

znamkowych jězdnych kołow

bjez nućenja ke kupjenju w khěžnym překhodze.

Dom jězdnych kołow Fuhrmann

na Hornčerskej hasy 10
Telefon 3004

Generalny zastupjeŕ:

Friedr. Israel

w Nowej Wsy

(Neudorf-Sorau)

Pytam k 1. septembrej do hospodarstwa we villi (Villenhaushalt) serbsku, čistu

holcu za dom,

kiž zamóže warić, tola nic młódšu hač 25 lět.

Eckelmann w Drježdźanach Gautzschowa 3.

Kóždu dźělbu

wóska

kupuje

Jan Hajnca

Wěcy za pčołarjow w Budyšinje na Mjasowych wikach čo. 6

Spuščomneho

pohonča a šwajcarja

pyta hnydom abo k 15. aug.

Rachel w Smječkecach. Kubło čo. 3.

Spuščomneho

pohonča

pyta hnydom

Jan Smoła w Baconju.

Hdyž by nan płokać dyrbjał...

hišće dźensa by sebi kupił jenu

Miele

elektro-płokacu maśinu

Dostać w wšěch wotrj. wobkhod.

Wy płaćiće

pola mje za

wodźidło	2.45	1.85	1.45 hr.
spinadło	1.80	1.15	0.75 hr.
rjećaz	2.60	1.45	0.95 hr.
pedale	2.40	1.45	0.95 hr.
zwónčk	0.60	0.35	0.25 hr.
přimadła	0.60	0.35	0.25 hr.
wětrowku	0.60	0.45	0.35 hr.
sedło	4.50	3.75	2.95 hr.
čeženošak	2.35	1.45	0.75 hr.

Kołowy-Warnecke

na Nowosalskej drózy 24

Wupjerki

twot firmy

Andr. Kasper

měš. 3. Pilopp

na Jerjotwej haju 3 (Heringstraße)

dźerža

1 1/2 poštejchja 12,80 11,40 8.80

Kóždy dźeń wukhadźa nětko

Olympiska Nowina

Oficijelny organ XI. olympiskich hrow 1936 w Barlinje

Rozprawja wo najwjetšich sportskich podeńdźenjach, kiž nětko swět doživi. **Cisło nowiny płaći 20 pjenjezkow.** Móżeće sebi je skazać a wšědnje wotewzać w **Serbskej knihafni w Budyšinje** w Serbskim Domje. Telefon 2687

Njezabudźće wopytać hač do 8. aug. 1936

Hilgera, Lotzestraße 20 !

Nětko wosebje hódno: Damasty, pisane cychi, trěnja (frotěr) ruby, płaty k zwj. košlam, hot. běła košle, cworn. płat za suknje

---

Smy přećahnyli

Předawamy nětko na

Zwonkowej Lawskej hasy 36

Mechaniska tkajeńnja Hahn & Hummel

Hermanksku njedźelu wotewrjene

Rolowy

we wšěch barbach a šěrokosćach

Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Kosy

znamki „Silberstahl“

Kosy z małymi zmylkami wot firmy 1891

Walter Voigt

železowa wikowańnja na Znutřk. Lawskej hasy 5

MEBLE

khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd. dostanjeće tunjo pola firmy

Marschke

w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa 8 Rěču serbscy

Za swjedźenje

znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki, programy, plakaty do pjetwow a wšitke druhe naćišće za naše towarstwa zhotowja w najrjeńšim wuwjedźenju **Serbska knihafnja w Serbskim Domje**

Pruhujće swój wobstatk čišćowych wěcow!

Nječa[illegible]će, doniž njeje poslědnje łopješko pětrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku W čišćerni „Serbskich Nowin“ budźeće derje a płaćizny hódno posłużeni.

Rjany dar k narodninam je dobra serbska kniha

W zběrcy „Dom a swět“, kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa, namakaće za sebje a za swojich lubych jako dar přecy něšto přihódneho.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historiła.** Powědańčko 0.80 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewiesta.** Swiedź. hra —.40 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy riekowie.** Powědańčko 0.80 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 0.80 hr.
5. Mato Kósyk: **Pserada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń —.40 hr.
6. Maria Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w tŕoch jednaniach —.40 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń 0.50 hr.
10. **Ruske byliny** z drieworězami Měrćina Nowaka. 1.60 hr.
11. J. Lajnert: **Wyskow sapy, syłzow kapy.** Basnje —.40 hr.
12. T. Nowáková: **Na farje. — Hałžki.** Powědańčky 0.80 hr.
13. Pawoł Kryčmař: **Rai mysłow, sonow z łužiskich honow.** Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zešl. 0.80 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zešl. 0.80 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.40 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.40 hr.
18. B. Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žywěna pastyřsk. žiwota —.40 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytaf. Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańčcy 0.80 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše 0.80 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 0.80 hr.
22. B. Němcowá: **W groze a pód grodom.** Powěd. —.40 hr.
23. M. Witkojc: **Wěnašk błošańsk. kwětkow.** Pěsńe 1.20 hr.
24. W. Hálek: **Wječorne pěsnje** . . . . . 1.20 hr.
25. J. Lorenc Zaleski: **Kifko.** Powědańčko . . —.80 hr.

Wjazane zwjazki su 40 pj. dróžše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wšě knihi předawa:

Serbska knihafnja w Budyšinje

Cyrkwinske powěsće

8. njedźela po ſwj. Trojizy, 2. auguſta 1936.

S **Budyſchinu.** W Pětrowſke zyrkwi rano ½7 hodź. ſpowědź a Boże wotkazanje, ½8 hodź. Boże ſłužby ſ předowanjom, w 12 hodź. Boże ſłužby ſ předowanjom, poſ. w 3 hodź. ſchćenjenja. — W Marijnej a Marczińej zyrkwi dop. w 9 hodź. Boże ſłužby ſ předowanjom. — We Tuchorſkej zyrkwi pop. w 6 hodź. wječorna pobožnoſć. Kollekta ſa nakupjenje wěrowučiſkich a ſchulſkich biblijow. — Póndźelu popołdnju ¼4 hodź. w domje na Delnjo-Kinjanſkim puću ſchćeſćanſka jónſka ſłužba Swj. Pětra měſaczku ſhromadźiſnu. Póndźelu wječor we 8 hodź. w Lutherowym domje na Hoſchiži haſy hodźina módreho ſchćiża. Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowej zyrkwi modleńſka hodźina ſa njedźelnizy. Wutoru wječor we 8 hodź. w towariſchowni na Hornčežeńſkej haſy 23 evangelſki muſſti ſkutk, bibliſke dźełowe ſhromadźeńſtwo. — Sarjadowanja Budyſkeho zyrkwinſkeho ſwjaſka: Njedźelu dop. w 10 hodź. budźe na Mołdźiowſkich hórkach w bliſkaſzi Schurigoweje budy ſ. Boża ſłužba, pſchi kotrejž ſpěwi kopſki połſawniſki chór ſobu ſłužkuje. Předowanje ſmě. ſ. Jaſnza ſ Biſkopiz.

S **Guczinu.** (Porjedźeńka.) Rano we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Dop. w 11 hodź. ſemſchenje ſa dźěći. Piatk 7. auguſta wječor ½8 hodź. bibliſka hodźina ſa młodźinu.

S **Mojerez.** Rano w 7 hodź. Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. němſke hłowne Boże ſłužby, ½11 hodź. ſerbſke hłowne Boże ſłužby, w 12 hodź. ſerbſke ſchćenjenja, pop. w 2 hodź. němſke ſchćenjenja.

S **Wulkich Šyzarow.** Dop. ½9 hodź. ſerbſke Boże ſłužby, w 10 hodź. němſke Boże ſłužby we Werminghoffie.

Hudźba — wumělſtwo — dźiwadło

W Centralnym dźiwadle běži w tu tſhwilu pyſchny ſpikofilm „Melodije Dunaje". Widźimy nimo ſajimawcho luboſćipiniſkeho ſapleſcenja, rjany wobraz pſchibrjoſhow Dunaje, ſtyſchimy kuſtapokmu hudźbu a pſchituſne pěſwy. Film je ſ wožebitej pyſchnoſću dobjeny a ſortapokmych mytſliczkow je w nim mnoho. Joe Stöckel, Wolfgang Liebeneiner, Jurij Aleſkander, Maria Andergaſtej, Oskar Sabo a Gretla Theinnerej ſu wuſnamni ſaſtupjerjo hłownych rólow. — Nimo tuteho filma widźimy jara rjany pſchirodny film: „Wětr, ſłónczko, ſołmy" a Fez-Klinczazy-tydźeń.

*

Kino für Jedermann pokaſuje hacź do póndźele wojeńſki film „Tſo ſtorjeſay honjerjo" ſ Fryzu Kamperſom a druhimi ſnatymi wožobami. Film wjedźe naſ do tirolſkeje krajiny, hdźež bě ſnaty regiment kěžorſkich honjerjow ſamoſtnjeny. Sadkad ſtima ſe prawa towariſchoſcej a lubo-ſcej k domiſnje. — **W pódlańſkim programmje widźimy film Ball-Baude-Ball".** — Wot pjatka hacź do njedźele wječor w 10 hodźinach běži hiſchcze wulki ſenſazijſki Ufa-film „Hrabinka ſ Monte Criſta". Sſobuſtukowaje ſu Brigitta Helm, Lucie Englith, Rudolf Forſter a Guſtav Gründgens. W filmowym atelieju ſo ſa nowy film pruhuje. Brigitta Helm a Lucie Englith dyrbitaj ſ awtom jědź a cźekńjetaj ſ nim do wukraja, hdźež ſ wulku wuſtupowaſchtaj. Helm wudawa ſo jako hrabinka ſ Monte Criſto a Englith jako jeje ſłužobna. Bohaty kuleſ ſo do hrabinki ſalubuje. Rjane žiwjenje pak dołho njetraješche. Dyrbjeſchtaj w nozu cźekńcź. Tak pſchińdźetaj ſaſo do domiſny, do filmowcho atelſeja. — **W pódlańſkim programmje widźimy „Wulke cźahanje rybow w norwegiſkich fjordach".**

Byk a kralik.

Kruwarka honjeſe na łada kruwy na pastwu, a ſobu khodźeſe tež byk. Na ladach pak běchu małe kerčki, w kotrychž měješe kralik hnčžko z młodymi. To byk pytny. Bodźeſe do njeho, zo by młodźatam ſtracha načinił. Hdyž ſtary kralik dom přileća- jomu to hłowu wupowědachu. „Čakajće, ja jeho to wotwuču, zo na wěčne zabudźe, tu zaſo boſć", pokojeſe ſtary kralik dźěćatka. Nazajtra woſta doma. Hdyž byk zaſo přińdźe, zo by do kerka bodł, zleća jemu kralik do wucha, lětaſe w nim, ſcźipaſe a ſcźekotaſe ſtož zamó. Byk pak hanjeſe kaž dźiwi po ladach a ruješe, ſo wſě kruwy do hromady zběžachu. To pomhaſe: byk ſo kerkej ženje wjacy njeſbliži.

Mudri synojo.

Stary nan powoła před ſwojej ſmjerču ſwojich tſoch ſynow dom, zo by widźał, štó ſu w ſwěće nawukli. Prěni běſe łazeńk, druhi kowař a třeći wojak.

Wosrjedź pola ſo z nanom zetkachu a rěčachu hnydom wo ſwojej wuſtojnoſći. W tym wokomika přiběža zajac nimo nich. Ruče hrabny łazeńk ſwoju britej, da ſo za zajacom a wottruha jemu w cyłym běženju brodu. „Nic wólbyr!" nan praji. W tym přijeſcha muž na konju. Kóń kopny do kamjenja a zhubi pódkowu. Ruče hrabny kowař hamor a kłěšce, da ſo za konjom a přibi jemu w cyłym ſkoku najrjeńſu pódkowu. „Pěknje!" nan rjekny. W tym poča ſo khětro deščik hić. Ruče hrabny wojak za ſwój mječ a wotražowaſe wot nana a bratrow wšě krjepy, tak ſo wſitcy ſtyrjo ſuchi woſtachu. „Krasnje!" nan zawoła, „mózu změrom wumrěć; ſće telko nawukli, ſo móżeće ſo žeživić."

Kohlica.

W kuće wulkeho konjenca ſloma leżeſe. Kóždy dźeń konjacy z njeje horſć bjerjeſe a konjomaj podſcěłaſe.

To pytny kohlica. Ji ſo kut zalubi. Tuž ſo w ſlomje zahrjebi.

„Copło, cicho, měrno tu — što bych lěpſcheho cheyła" pomyſli ſebi a woſta.

Nětko tu cyły dźeń pod ſlomu lěha do kule zwita a ſpi, hakle w nocy počina žiwa być.

Kohlica wě derje, hdźe ma cyroby pytać, ale nikomu ſo z tym njedowěri.

Je to w konjencu malo myſli? Njech jenož jena wulěze! Hnydom ſo kohlica na nju wali a zakuſa. Hdyž ſo ji zechce, to też ptački woptrawać wě.

W tej ſamej hródźi bě mnoho łaſtojčich hnězdow. Kohlica wospjet ſcźebot małych łaſtojčkow ſłyšeše a ſpomjatkowa ſebi derje, z wotkal ptači hłós dokhadźeše.

Přińdźe nóc . . .

Kohlica hłowu z pod ſlomy wuſunywši ſo wobkladowaše . . . a tu měſacźk přez wokno dospolnje hnězda woſwěca, zo ſo wóči kohlicy z radoſcu zabłyſknyješ. Smyk — ſmyk a hižo je při ptačkach . . .

Mała je dźěra do łaſtojčich domčkow, ale kohliča hłójčka ſo z njej dobudźe. Po krótkim bě już po ptačatkach. Kohlica ćopłu krej wupi a za khłóſćeńku wuſrěba ptačkam mozy.

„Dobra noješć. — łaſkajtaſ kohlica myſli, „ſym dospołnje ſo najeła, nětko móżu ſo khwilku ſabawjeć . . . "

Zeſkoči na korto, z korta na konja a nětko po nim ſtož móże běhać! Kóń ſo zaſtróża, poča porſkać, z wopuſu ſo brónić, z kopytami wo zemju bić; ale kohlica ſebi ničo z toho njeſćini, jenož běha a łoſkota běſno ſkoćo.

Nazajtra konjacy zaſtupiwši widźi, zo je kóń cyły z jeſćom a pěnu woblaty a zmučeny — ſpręcny.

Njemóże ſebi wumyſlić, što je ſo z konjom ſtało. A kohlica ſpi ćiše do kule zwita pod ſlomu.

By tak zakhadźała štó wě kak dołho, hdy by ſo ji njezadźěwało — připadnje. Wona mjenujcy też do hata na ryby khodźić poča. Ale raz, hdyž po brjozy hanjeſe, wuhlada ju ſowa a zhrabny ju. A z jeje pazorow ſo wuswobodźić njezamó. To bě jeje ſmjerć.

Wulič to!

Nadawk za wjetſe dźěći.

Kelko raz wob tydźeń časnik na cyrkwinej wěži bije, hdyž wón też kóždu ſtwórchodźinu bije?

Dokónč!

Hdźež ſo powša, to je . . . . .
Mjawčeć móże naſa . . . . .
Z čim ſtó ſtó kuka, to ſu . . . . .
W ſlowcy nutřka, tam tči . . . . .

Radio

Njedźelu, 2. auguſta ſtyſchi ſo:

Königswuſterhauſen a wſchitke němſke ſćelaki nimo Barlina: 6 olympiſke fanfary. 8 njedźelſka hudźba. 9 ſabawna hudźba. 12 tačkele. 13 pſchipołdniſchi koncert. 15 pſzana hudźba. 18 ſabawny konzert. 20 wječorna hudźba (mjeſe tym rozprawy wo olympiſkich wubědźowanjach).

Barlin: 20,20 rejwanki a ſabawny wječor. Win: 17,40 ſabawny konzert. Praha: 19,05 lohka hudźba. Budapeſt: 20,40 ſ operettow.

Póndźelu, 3. auguſta ſtyſchi ſo:

Königswuſterhauſen a wſchitke němſke ſćelaki nimo Barlina: 6 olympiſke fanfary. 8 Mozartowa hudźba. 10 ſabawna hudźba. 12 wojeńſka hudźba. 12.45 ſ olympiſkich hrow. 14 wſchelakoſcze. 15 lohkoathletika. 16 ſabawna hudźba. 18 ſabawna hudźba a mjeſe tym rozprawy wo kopańcy Italſka-USA a Norwejſka-Turkowſka. 19 ſ olympiſkich hrow. 20.10 dwjeńſka hudźba, jenoż Königswuſterhauſen. (Wjacze druhe ſćelaki: 20,10 operetta „Windſorſke wjeſele žony".

Win: 20 hudowa hudźba a ſpěwy.

J. Nalt:

Moje wójnſke dopomnjeńki

(6. pokračowanje.)

Přiched někotrymi njedźelemi ſmy na tutym měſtnje wo Raiu Bahaduru pišali, wo nimo měry bohatym mužu ſ Kalkutty, kotryž 27 měſazow wjazy njeje prawje ſpał, a kotryž je ſo ſ namokſwjenjom na ſjawnoſcej wobrocźił, ſo dźiwli jemu tola ſało k ſparej dopomhacź. Njeličzomne běchu ſpaniſke rezepty, kotrejž Rai ſ zukeho žrjeta doſtawaſche, tyžazy a ſało tyžazy dźiwchu ſebi tamne dwě tyžaz puntow ſaſłužiźicź, kotrejž bě jako myto wuſtajił. Někotke je ſo muſej po ſdaczu pomhało. Runaſ ſ Londona je Raiej piecza wulkotny ſpaniſki žrjeb wobſtarał a jako dźaſ dźiwſche jeho bohaty muž na ſwój-dwór do Kalkutty měcź. Runaſ pak je jenoż wuczinjene 2000 puntow wſał, ale do Kalkutty hicź, to je wotpokaſał. Wjeſeli ſo, ſo je bohatemu mužej pomhał, wjazy nochdźiſche.

*

W Němſkej w pſcheréżku nětkuždy 900 000 wołſoboh wſchędnje hino wopyta.

Tak žym hody 1915 a nowe léto ſbožownje pſchětrał. Raiſcha ſłužba ſo po ſtarym waſchnju jenoſtrónizy dale wotměrowaſche. Wſchędne dny mějachmy wuwuczowanja, njedźelu ſo po žiwojim waſchnju ſabawjachmy. Běchmy dźeń hiſchcze tak młodźi, a cźeſke wójniſke cźaſy w naſchim měſtaczku jara njeſaczuwachmy, hbiba, ſo njemějachmy doſcź wſchędneho chlěba, kotryž cźuczińje woteběrasche.

Běſche-li njedźelu dopołdnja cźaſ, wopytach naſchu lubu ſtaru žyrkwičku, to rěka, dźěch kemſchi. Běchu to ſa mnje ſtajnje wołſchewjaze hodźiny. Też mały ſpěwny chór tu ſałožichmy, kotryž tudomny kantor nawjedowaſche. Dyž a dyž dyrbjachmy Božu ſłužbu ſ nětkaſkim pěwom porjenſchicź. Mjes wojakami a wobydlerſtwom knježeſche ſ wjeſcha dobra pſchesſiednoſcź. Pſchi tajkich ſpěwnych wječorach, podobnych ſkładźowanjam, jónſki ſpłah njebě ſazpěwany. Ssamo wot ſo ſo roſumi, ſo po něcźim wſchepěwany. Ssamo wot ſo ſo roſumi, ſo po něcźim wſchepěwany

Hospodařski kučik

Inkarnatny dźećel jako mjezypłód.

Lědy su žitne pola so wupróznidle a hižo so zahony wobsyja z mjezypłodami, zo by so zastaranje z picu w kóždym předewzaću zwěsćiło. Jako mjezypłód hodźi so wosebje inkarnatny dźećel, njech je to čisty abo měšany, kaž na př. Landsbergske měšenje (inkarnatny dźećel, woka a włoška trawa). Wužiće inkarnatneho dźećela ma wšelake lěpšiny: poskića w naléču zažnu picu, dokelž je 8 dnjow prjedy za syćenje khmany hač čerwjeny dźećel a tohodla też zahe polo wupróznji. Inkarnatny dźećel móže so nazymu a też w naléču wužić. Móže so zeleny dawać, so sušić abo też kisać dać. Je jara wudatny, poskića wjele hlika a nimo toho njeje też symjo tak jara drohe, dokelž je dosć inkarnatneho a wukrajneho symjenja k rucy. Najlěpši wusywny měsac je august, čim zažo so wusyje, čim lěpje je, dokelž sylnje wuwite rostliny lěpje zymu přetraja. Wusyje so z mašinu w 15 cm šěrokich smuhach. Při wusywanju z ruku so 30 hač 45 kg, při wusywanju z mašinu 25—35 kg za hektar trjeba. Wažne je, zo so jenož symjo wnpruhowaneho pokhoda wuživa. Inkarnatny dźećel na zemju mjeńše žadanja staja hač čerwjeny dźećel. Najlěpje so wuwiwa na čoplych měrnych zemjach, tola też na lohkich pódach rady rosće, hdyž su derje pohnojene. Před wusywom so w prěnim rjedźe kalijowy fosfat rozpróši a to 2—3 dwójnych centnarjow superfosfata a 1—2 dwójnych centnarjow 40 procent. kalija. Je-li so k hłownym płodam jara hnojiło, móže dalše hnojenje wuwostać. Wažne je, zo inkarnatny dźećel so zahe posyće, potajkim před kčenjom, dokelž bywa hewak lochcy drjewjany. Žažne wužiće inkarnatneho dźećela w naléču zwěsći hišće w prawym času wobdźěłanje zahona z dalšimi płodami.

Plahujće wjacy řepika a řepki (Raps und Rübsen).

Jedyn z najeźišich nadawkow při zwěsćenju našeho žeživjenja z naseje zemje twori wudobyće dosahacych tuków. Najhłowniši dodawarjo tuka su swinje a howjadła, kotrež nam jón w formje šmalca, butry, łoja poskićeja a něhdźe 50 proc. našeje potrjeby kryja. Zo pak bychu so też dalších 50 proc. potrjeby kryło, je třebne, zo so plahowanje wolij wobsahowacych rostlinow rozšěri. Drje je so poradźiło, plahowansku płonin najhłownišich wolijwobsahowacych rostlinow, to je řepika a řepki z lěta 1933 do lěta 1936 10 króć powjetšić, mjenujcy z 5160 hektarow na 51 900 hektarow, a tola tuta płonina přeco hišće njedosaha. Před 60 lětami plahowaše so w Němskej 180 000 hektarow řepika a řepki. Tutón wusyw by při dźensnišich přerězkowych wunoskach něhdźe 110 000 tunow wolija poskićał, štož by wězo šwarne spadowanje dowoza tuka wuwołało. Tute wolijowe płody ze swojimi wotpadkami też jara drohotny běłik wobsahowace řěpikowe a řěpkowe wosuchi poskićeja, kotrež howjazemu skotej dawane, k dalšemu stopnjowanju mlokoweho wunoska a z tym znowa k rozmnoženju tukoweje produkcije w formje butry přinošuja. Z toho spóznajemy, zo zwjetšene plahowanje wolijowych płodow nima jenož wuznam za cyłe ludowe hospodarstwo, ale też při zastaranju ratarstwa z picu wulke lěpšiny poskića.

Napominanje za wobsedźerjow worješinow.

Sadźenje worješinow ma so z hospodarskich přičinow podpjerać. Sakske štomownje maja nadawk, zo bychu třebne młode worješiny wóchanyłe a ratarjam bjezporočne sadźeńki za tunju płaćiznu poskićić mohłe. Dotal móže so worješina jenož ze symja wuplahować. K tomu trjebaja štomownje krute symjo po dobrych maćerskich štomach. Po tym rozumja so štomy, kotrež pozdźe čerja, runy zdonk tworja, su krute přećiwo zmjerzkam a dobre worjechi (wulke, ćeńkoškorpiznate, derjeslódne) poskićeja. Wobstaranje khmaneho symjenja je tohodla ze zakładom podpjeranja plahowanja worješinow w Sakskej. K wobstaranju přihódneho symjenja budźe krajne burstwo nazymu lěta 1936 wustajeńcu worjechow zarjadować. Prosy tohodla wobsedźerjow worješinow, kotrež maja naspomnjene wosebitosće, zo bychu krajnemu burstwu symjo připosłali. Čas so hišće postaji. Wot kóždeho štoma ma so punt worjechow připósłać. Krajne burstwo hižo nětko prosy wo přizjewjenja, Podrobnosće so wobdźělnikam hišće zdźěla.

Ratařscy dźěłaćerjo dyrbja přinoški do žeživjeršskeho stawa płaćić.

Z 1. septembrom 1936 nabywa prawomóc přinoškowy porjad ratařskich dźěłaćerjow w burskich a ratařskich předewzaćach, kotryž je statny burski wjednik a statny minister za žeživjenje a ratarstwo z přihłosowanjom statneho ministra financow wudał. Wo tutym porjedźe sćěhowace zhonimy: Statny žeživjerski staw je ze statnej póstu so wujednał, zo maja so přinoškowe znamki na pokładnich statneje pósty runje tak wudawać, kaž znamki invalidneho a přistajeńskeho zawěsćenja. Zo by so statna pósta přejera njepoćežiła, budźa so znamki jenož za 30 a 60 pj. čišćeć a předawać. Ma-li čeladny na př. 90 pj. lěpić, potom dyrbi sebi 30- a 60-pj. znamku kupić. Přinoškowe kharty su po tym zarjadowane a maja za kóždy měsac dwě poli. Přinošk so za běžny měsac zběra a bur abo ratař dyrbi je při poslednim wuplaćenju mzdy w měsacu wóchanyć a přinoškowe znamki kupić a do kharty zlěpić. Znamka ma so hnydom z kolkom abo pisomnje z připisanjom měsaca a lěta, za kotryž ma płaćić, wothódnoćić. Přinoškowe kharty su pola wokrjesnych burstwow dostać. Kóždy čeladny, kotryž pola ratarja do słužby stupi, dyrbi sebi přinoškowu khartu pola wokrjesneho burstwa wobstarać a tutu ratarjej abo burej wudać. Njestanje-li so to, mataj bur abo ratař smaj wustajenje tajkeje kharty namjetować. Čeledź, kotraž, hdyž tutón přinoškowy porjad do mocy stupi, w ratařstwje stanje-li so to, mataj bur abo ratař samaj wustajenje kharty jenož potom požadać, njeje-li so jej 6 njedźelj po wozjewjenju tutoho přinoškoweho porjada hišće žana přinoškowa kharta připósłała. Khartu khowa wjednik předewzaća za cyły čas přistajeńskeho poměra. Při skónčenju poměra ma so čeladnemu wróćić. Wumělenje kharty ma so najpozdźišo w běhu dwejech lět na wokrjesnym burstwje stać.

Hospodařski rozhlad

Sobotu, 1. augusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,47	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,18	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burša, 31. julija. Schtwórtkowne krute šatkadne měnjenje pšenjenje ho tež pschi wczerawschim wobtkhodźe. Hdyž tež w běhu dopołdnja pola někotrych bankow někotre wotpschedawanźe pschikasy dóstajachu, dotkhadźachu na druhej stronje kupne pschikasy, kotrež w někotrych hódnotach k dalschim postupam kurlow wjedźechu. Sajim ja montanowe hódnoty njebě drje wjazy tak sylny kaj pschedtkhadźaze dny, psches to pak mějachu někotre spezialne hódnoty hischće dobrych kupzow. Na rentowych wikach bě wobkhod měrny.

Barlinske žitne wulkowiki. Też na tónzu tydźenja njeje ho wobrot na Barlinskich wulkowikach wožiwił. Dowos je se snatych pschicinach dale nikt, tak lo bě napraschowanje młynow a wobkhoda ja wumělěwańkimi žitami na male nakupn sa poldźische dodacze wobmjezowane. Bizowańka pschenza ho pyta, njeje pak dostacź. Na mukowych wikach je dale žiwo sajim ja rzanu muku sa hnydomne dodacze. Mózo starich žnjow w dobrych druźinach ho derje wotbudże. W nowum wózku njeje ho wobkhod hischće rozwił. Potrjeba wizowańskich jeczmjenjow ho dale jemi, njeje pak pschihódnoch poschcenjom. Też industrialne jeczmjenje ho jenoż srědka wobkhodowa. W jeczmjenjach sa piwarske kupzy jara niske płaćizny pschijoleja.

Wječera płaćizny w Barlinie zmutnjene.

pschenzy M 8: 10,40 hr., M 9: 10,45 hr., — rožy M 8: 7,60 hr., M 11: 7,75 hr., — jeczmienia G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,70 hr.

Twora		Němski wuplod: Najniša płaćizna pf.	Najwyša płaćizna pf.	Wukrajny wuplod pf.
Boby (Buny)	punt	8	10	—
Hroch	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	—	8	—
Kórki k nakładź.	»	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—
Sydrožty kał	štuka	10	40	—
Pšty kał	punt	6	8	—
Čerwjeny kał	»	—	12	—
Wirsingowy kał	»	—	10	—
Pupkaty kał	»	—	—	—
Zeleny kał	»	—	—	—
Kolrabi (młod.)	št.	5	10	—
Kolrabi (stary)	pt	—	—	—
Karoty	walčk	—	10	—
Karoty	punt	—	10	—
Korjeń pětršylki	»	—	—	—
Porej	»	—	—	—
Radiski	walčk	8	8	—
Rjetkej	štuka	—	10	—
Rjetkej	punt	—	—	—
Rjewjeń	»	—	—	—
Čerwjena rěpa	»	—	—	—
Kulrěpa	»	—	—	—

Twora		Němski wuplod: Najniša płaćizna pf.	Najwyša płaćizna pf.	Wukrajny wuplod pf.
Solotej	keřčk	5	8	—
Šćerbak	»	—	—	—
Kosćadło	punt	—	—	—
Selerij	štuka	—	—	—
Selerij	punt	—	—	—
Łoboda	»	—	20	—
Rapunelki	»	—	—	—
Tomaty	»	20	35	—
Cybla	»	10	12	—
Hromak	»	—	—	—
Kbrěn	»	—	10	—
Champignony	litr	—	—	—
Čerstwe hriby	litr	35	70	—
Sušene hriby	litr	50	90	—
Dobre jabłuka	punt	—	—	—
Jabłuka k warj.	»	—	—	—
Dobre krušwy	»	—	—	—
Krušwy k warj.	»	15	20	—
Wišnje	»	30	35	—
Slowki	»	—	—	—
Brěški	»	—	40	50
Aprikosy	»	—	—	40
Kózlata	»	—	—	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

1. augusta 1936 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	14	0,16
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,81
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połc	1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,13
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunlcowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Wične płaćizny w Budyšinje.

1. augusta 1936.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja. Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	10,25
Pšenica —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	7,60
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	7,85
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	8,30
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	16,00
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	—	—
Běrny, žołte	50 kg	—	—
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	1,00	1,30
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,50
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,10
Pšeńč. muka Type 502	100 kg	—	34,50
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	31,50
Ržana muka Type 997	100 kg	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		—	—
Prosata 666 štuk	1 štk.	13,00	23,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.

(Swinjace wiki běchu srěnje).

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

31. julija 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 127.

Połnomiasne, wukormjene, najwietšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, niewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	—
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 82.

Połnomiasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomiasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—

Jałowicy a kruwy: 451.

Połnomiasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomiasne, wukormjene jałowicy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	30—32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1495

Najlěpše wukormjene (1. družina)	74—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	64—73
Špatne (3.)	52—60

Wowcy: 7321.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	41—43
Starše wukormjene (6.)	38—40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	28—36

Swinje: 6761.

Połnomiasne, wos. rasow a jich křiženc., hač do 1¼ lět stare	54,50
Wukormjene	53,50
Miasne	50,50
Špatne	49,50
Rancy a kundrosy	53,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	31. 7.	30. 7.		31. 7.	30. 7.
Pšenica	218,0	218,0	buny	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	161-163	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmjeń, nal.	—	—	młódre łuniny	23,0-26,0	23,0-26,0
wows	—	—	žołte łupiny	33,0-35,0	33,0-35,0
kukurica	—	—	zeradella	—	—
pšeńč. muka	27,65	27,65	raps, wosušk	—	—
ržana muka	22,25	22,25	łany wosušk	15,30	15,30
pš. wotruby	11,50	11,50	such. truhanc.	9,62	9,62
ržane	10,10	10,10	běrnj. kruški	—	—
raps 1000 kg	—	—	syno, 50 kg		
hroch, Viktor.	35,0-38,0	35,0-38,0	ržana słoma		
lane symjo	—	—	pšeńč. „		
pjeluški	32,0-35,5	32,0-35,5	wowsna „		
			ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 208.0 9: 209.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaćizna za jeńmjeń za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaćizna za wowsa za wuplodźerja 11: 167.0 13: 174.0

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 179 | Budyšin — Póndźelu 3. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Olympiski swětowy swjedźeń je so započał

Swětowy žwjedźeń we hłownym měsće Němskeje je so započał. Barlin je najkražnišcho wupyšchenu. Ludy se wšěch stron žwěra tu so w nim shromadźiše. Sobotu pschiwothnju je žmórnjacy wohoń, kotryž bě so w Grichiskej se złonźnymi pruhami spalił, do Barlina pschinjeśł. Hižo wot ranja běchu ludowe žyły na njeho cakałe. Barlin so z wjele tyšazomi luda njeerwjesche, ale wschudźe najlěpschi porjad knježeše. Wołoženje bě so policija wo to postarała, so by so pschi žiwnym ludowym naćišcheju na Wilhelmskim naměsće porjad njekazył. Tam bě so lud pschi raźišchim žmérkanju z wulkimi hromadami sešoł. Wołoženje běchu so psched němskej kenzliju sešupali. Wobkładnivi běchu žebi skhodźeńći a stoły a kaščeze z jědźu a picjom sobu pschinjeśli. Też w pschedměstach, po kotrychž dyrbješe žmólnjacy pschidźeć, na njeho hižo wot žwitanja raźišchich serjow tyšazy ludu cakachu.

100 000 listynoschažych holbjow powěsć wo wotewrjenju žwjedźenja do wschěch krajow pschinjeśe.

Wonka psched wječornym Barlinom na Barlinsko-Spandawiskim sportnischeću bě so 100 000 listynoschažych holbjow do powětra puschćiło, so bychu spočatk žwjedźenja ludam šwěta pschipowědźile. Se wschěch městow Němskeje a se 13 zuzych krajow běchu so wone do Barlina pschinjesene. 213 żelesniskich wosow bě k tomu trjeba byłe. Wustaw sa wojeske listowe holbje a plahowarjo listynoschažych holbjow w Barlinje běchu holbje hacź do wokomika jich puschćenja hladali.

S raźišchim pišanjom so z namjo k žwjedźenju da. Rano we 8 hodźinach cjelna kompanija němsku hymnu pišaju pśches šrjedźny wobluk Braniborskich wrotow cjehnješe. **W evangelskim Božim domje po spěwach domowneho khora generalny superintendent Zöller, pschedbyna němskokatneho zyrkwinskeho wubjerka, wo ludowjasazej mozy olympiskich krow prědowaše.** Wone ludy napominaju, so bychu sa zył prawehu měra na podróžku runoprawosće a žłužby na druhich napschemo wojowali. Kóždy jenotliwy a kóždy lud směje zohnowanje z teho. Na pośled pak je olympiske napschemowojowanje z pschirunanjom sa wojowanje z pschirunanjom sa wojowanje, kotrež dyrbi kóždy pschećiwjan bźdźo so wo Božu hnadu wobstać.

W katolskej St. Hedwigskej kathedrali běchu drastu swobłekani sportaŕ jako cjelna žłužba olympiskeho komiteja biskopa **hrabju Preysinga** pschi jeho pschikhadźe powitachu. Katolske žohustawy olympiskeho komiteja, na jich čole hrabja **Baillet-Latour**, běchu so w prěnich lawkach na lěwej stronje sapjadźe. Sadny nich wjele zastupjerjow diplomatije, mjez nimi **franzowski, italiski a polski pósłanz**, žedźachu.

Na druhej stronje běchu minister **Eltz Rübenach** a žohustawy zuzych sportiskich wotpósłanzstwow widźeć.

Pschi biskopskej Božej mschi bamžiski nunzius Orsenigo biskopej trónsku assistenzu wukonješe. Po žwjatym cjenju biskop najprjódy w němskej a potom w franzowskej rěcźi wo olympiskej myślli rěcźeše, pschi čimž na to pokaša, so je duch, kotryž tele hry napjelnješe, podobny duchej, kotryž so w kśežwje ryćerstwje haješe.

Położenje wěnza pschi cjestnym znamjenju.

„Pod lipami" so ¾10 hodźin pschi cjestnym znamjenju žohustawy Internazionalneho olympiskeho komiteja a němskeho organizaziskeho komiteja olympiske muzštwa internazionalnych sportiskich studentow sešupachu. Potom na powjezene města kročachu. Dwaj běłu uniformu žwoblekanaj žohustawaj młodźinjeske cjestneje žłužby hobrski kawrjenzowy wěnz z běłej žełku do prědka njeseschtaj. Spěw „bobreho towarscha" sašimcza, ruzy so k postrowej žběhnyschtej, hdyž internazionalny olympiski komitej padnjenych žwětoweje wójny cjelicźeješe a na nich w znamjenju olympiskeho měra žpominasche.

Wonka bě mjes tym cjestny bataillon k naměstu pschi brónjowni wotcźahnył a so tam k nimocźehnjenju sešupa. S kražnym paradnym pochodom w skupinach po 30, kóžda skupina něschto wotbźelena, cjestny bataillon němskeje brónjeje mozy nimo cjestnych hosći cźehnješe, ź wyšokanjom luda so pschewodźejo, kotryž bě so na połnóznej stronje Lipow shromadźi.

Napschemowojowanje so započa.

Schtyri napschemowojowanja so njedźelu wubědźichu. Wubodnyk ka Němsku běchu dwě stotej medailli, a to pschi cźišćenju hlebjow žónskich a pschi storkanju kulow je strony mužow, žłoborna medailla pschi cźišćenju hlebjow žónskich a bronsowa medailla pschi storkanju kulow je strony mužow.

Olympiscy wojowarjo pschicźahnychu.

Grichojo na cźole se 46 wobdźělnikami kročachu. Sa nimi klébowachu Cypjerjenjo, 143 Belgicźanow, sastupjerjo Bolivijskeje a Brasilskeje, Bołharskeje, Chilesteje, Costa Rici, Danskeje, Estonskeje, Franzowskeje, Jendźelskeje, Hollandskeje, Indiskeje, Iralskeje, Japantskeje, Juhosłowjanskeje a Kanadskeje, Awstriskeje, Peruskeje, Filipynow, Polskeje, Portugalskeje, Rumunskeje, Schwajzarskeje, Južneje Afriki, Czjechosłowakskeje, Turkowskeje, Wuherskeje, Sjednoczenych statow połnócneje Ameriki. Na kóncu pschidźe 427 němskich wojowarjow.

Wobtrělenje ma so 10 hodźin prjedy wozjewić

Konteradmiral Carls Madridskemu a Burgosskemu knježerstwu pschikasał, so dyrbi so tšelenja z cźałom dopředka wosjewić.

Dokelž su so němscy statni pschiwłuschnizy pschi tšelenju do Gijona z wutšelemi schpanskeho kschižaka „Almiranta Cervera spanili, je konteradmiral Carls, roskasowar němskich bitwiskich łódźow, wot namórnistwoweho ministerstwa w Madridze, kaž też wot roskasowarja fźežkastskich wójnskich łódźow žadał, so dyrbja so móžne wobtšelenja 10 hodźin prjedy wosjewić, so bychu so wohroženi němscy statni pschiwłuschnizy mohli na bjesstrašne městno podać.

Němscy a druzy cźeknjerjo, kotriž běchu so na kschižak „Köln" pschiwjesli, wschitko hromadźe 94 wołoženje, su so z němskim parnikom „Bellonu" do franzowskeho pschistawa Bajonna dowjesli. Wothbladanje franjenych, kotrychž stawy jespokojazy, je so sanitetnemu offizérej „Kölna" pschepodało.

Tón žanny parnik je też pośledních cźeknjerjow, 50 Němcow, Schwajzarjow, Franzowsow a Jendźelcźanow je Santandera do bjesstracha dowjesł. 100 Němcow je wróćo wostało, kotriž nochźeja swoje dźelo najprjódy wopuschćeć; woni maju so derje.

Italske lětadła za Marokkowsku

Parišske nowiny „Matin" piša, so su itališu pilotoju sajźełożenych lětadłow rjekli, so su pschistajenju pribatneje firmy, kotraž je dyrbjała brónje sa wójske wotdźelenja w schpanskej Marokkowskej podać. Franzowska wyschnosć, kotraž je pilotam pjeć hodźin pschećiwjchała, wo nunoschčiku pschećiwjchenja mjelcźi. Pschiwiwjowarja Iudoweje fronty w Pariju prózuja so dopokasać, so je so Italka z podawanjom brónjow offizielnje a njepotrěbnje do schpanskich podawkow tykała. S Rabata je sobotu powěsć dóschła, so je 14 — jendźelske powěsće žanu we 20 pišaju — italskich lětadłow w schpanskej Marokkowskej pschistajiło. W franzowskej komorje je w sawčerawschej nozy franzowski swonkowny minister Delbos snowa rjekł, so so Franzowska do snutskownopolitiskich podawkow schpanskeho knježerstwa njetyka. S debom pak je swonkowny minister pschijźpomnił, so podawanje brónjow njeby pschećiwo internazionalnym zakonjam sastorcźiło, dokelž je Madridske knježerstwo zakonske knježerstwo kraja. Podła teho je swonkowny minister rjekł, so je franzowski lud Madridskemu knježerstwu pschećelnje smužkeny a so je „pschećelstwo Schpanistej" Franzowskej wołoženje drohe.

Francowske zwonkowne ministerstwo a nuzowe přistajenje lětadłow

Po Parišskich nowinach „Exelsiorje" je z franzowskeho swonkowneho ministerstwa žłyschećej, so Franzowska należnosći Savoia-lětadłow, nad franzowskej Marokkowskej swrócenych, žanu tak wulku ważnosć njepschepodźe, so by wona mohła k diplomatiskim wobcźežnostcam dowjesć. Jara lohko je móžno, so je wo pschekupske lětadła jedna; sapręcź pak je njehódźi, so je wone z offigérami a podoffizérami wobhadźene a z wójnskim materialom nakładźene byłe. Duž móže je wo pschipad **pschenamykanja wójnskich brónjow privatnych wołoženow** sa žličzowanje privatnych firmow jednacź. Hdy by je to wudawało, by należnoscź pschede wschém schpanske knježerstwo nastupało; pschetož franzowske knježerstwo ma na zakoju neutralnosće jenož winowatosć, lětadła a jich wójnski material sebracź. Pilotoju a jězdni hosćo dyrbja je psched franzowskimi žudami dla zakazanych wójnskich brónjow, dla zakazaneho woženja rozbuchadłow a dla pschenjesenja pschećiwo pschedpisam puczowanskich pašow samotnicź.

Wolijowy powod z Iraka do Haify zapal li

Wolijowy powod z petrolejowych žórłow w Iraku, kotryž je so do Haify w Transjordanskej natwarił, bu bliso Jordana wobschkodźili a zapalili. Ssamopaschnistwo je dyrje so w transjordanskim kraju, tola tak bliso palestinskeje mjezy skužiło, so maja Arabow za winowow. Wuběrkoschmahaze wohnjowe truchle su wot Jerusalema widźeć.

Njewěste poměry w Španiskej

Lětadła nad Granadu ze sobu wojowałe

S města Granady so powě, so su pjatk lětadła Madridskeho knježerstwa na Granadu bomby mjetałe, schkoda pak so z tym njeje načinila. Lětadła lětałarjow su so pschećiwnikow nadpadnikam pózdale a su jich, nusowali cźeknyć. Jene Madridske lětadło je so wottšelilo.

Radio z Granady powě, so nadběhi wójska Madridskeho knježerstwa pschećiwo stejischam wójska generała Mola njeju w Guadaramskich horach žaneho wuspěcha měłe. Mołowe wójsko je nadběhi wotrajło a nadběharjam někotre kanony wotewsało.

To Porta w Portugalskej je jendźelske lětadło je 130 cźeknjenzanow z Biga a Ferrola pschileczało. Mjes cźeknjenzami je 6 Němcow. Němski pósłanz je němskim cźeknjenzam hospodu wobstarał. Cźeknjenźu z Malagi, kotriž je Lissabonje pschebywaju so 6. augusta do Němskeje wotwjesu.

Sastupjerjo Madridskeho knježerstwa we wukraju swoje sastojnstwa složuja.

Schpanisti pósłanz w Paraguajskej, Garcia Anciveras a druhi sekretar schpanskeho pósłanstwa we Washingtonje, don José de Grigoria, staj Madridskemu knježerstwu rjeczu. žłužbu wupowědźiłoj, dokelž nětcźischej politiku Madridskeho knježerstwa njemóžetaj pschihłosować.

Něhdyschi ministerskeho presidenta Sampera sajeli.

W pschimótšim pschistawje w Valenciji su něhdyschego schpanskeho ministerskeho presidenta Ricarda Sampera we wokomiku sajeli, hdyž chcyzše so je swojej žwójbu z franzowskim parnikom wotwjesć.

Cźerwjena milija njesmě wjazy policajsku žłužbu w Madridze wukonjeć.

Snutskowny minister Madridskeho knježerstwa je wukas wudał, z kotrymž so cźerwjenej miliji zakasuje, policajsku žłužbu wukonjeć.

Schpanske wójnske łódźe Tangerski pschistaw wopuschćiše.

Po napominanju Jendźelskeje su wójnske łódźe Madridskeho knježerstwa Tangerski pschistaw wopuschćiše. Jako jenicka schpanska łódź je wumjerjenska łódź „Tisino" w pschistawje wostała, kotraž wschak nima wojerske hódnoty.

Nazionalsozialistojo njejsu lětadła skasali.

General Franko, organizator wojerskeho zbźa w schpanskej Marokkowskej, je dopisarjej „United Preß", rosrěcźowanje pschijmolił. We nim je rjekł, so wón a druzy wojerscy zbźarjo njejsu w Italskej abo w jenym druhim kraju lětadła a brónje skasali. Italskemu knježerstwu je so jenoz dowolilo, so žmědża lětadła, kotrež su wotpósłane, so bychu italskich cźeknjenzow je Schpanskeje wotwjesle, nad schpanskej Marokkowskej pschelećeli.

Njemëry w Schpaniskej.
W Alcarzar w mëscje Toledo so cjekte bitwy bija. Tu su najate wojazy lewizowego Madridskego knjezestwa so na drosy sahnesdjili a wocakuja nadbeh nazionalistiskeje skupiny. (Presse-Bildzentrale, M.)

Wojna mjes bratrami w Schpaniskej.
Tu widzimy, kak so cjerwjene pomozne wojska we wuzicu broni wukubkuja. (Presse-Bildzentrale, M.)

Zahrodkar w znjencu

Znjenje je mësac dopjelnjenja, mësac zrawjenja, mësac znjow a domkhowankow. Tez sadarjej nëtko dale bóle kiwa myto za jeho nalecne prócowanje. Sad zrawi a zada za scipanjemi.

Stomy same nam pripowedaju dobu scipanja a domkhowanja. Hdyz sad pócnje wotpadować, je cas k scipanju. Njesmëš plodow pod stomami lezo wostajić, byrnjez hóle malke byle. Hdyz su nëkak wjetse, hodza so derje k priprawjenju sydnjeneje jnski, kisala abo hdyz su khmanše za sadowu mukn.

Nadhytk sada na halozach je khëtro cezki. Tohodla mas najbóle pocezene wisate halozy z casom podprëc, zo njebychu so zlemile.

Zazne sadowe druziny njesmëš predolho wostajić na stomje. Prezraly sad bywa mucnaty abo hnidliskojty. Tuz ma so scipać 5—8 dnjow pred dowuzrawjenjom, zo by dozrawił na khlóldnym mëstnje na powëtrje. Potom sej wobkhowaju slód a wón.

Jara dobry sad ma so jenoz scipać do korbow, kiz su derje wutykane z wottruzkami abo tkaninu.

Stomam, kiz mas pozdny sad, ma so nëtko hisce scedriwje poliwać, tola nic pri samym zdonku, ale trochu wot njeho zdalene, zo by woda so rnicso dostala k drobnym koruskam. Móžeš tez hisce hnojić z juchu, kiz sy sej priprawił z hnoja pjerizny. Stomy nëtko trjebaju wjele cyroby, plody dyrbja zrawić a nimo toho ma stom hizo zaso zsiwić pupki na druhe leto.

Nimo zazných druzinow jablukow a kruswow zrawja tez hizo brëski, marule a slowki. Hdyz chces tute plody sam trjebać, scipaj je hakle, hdyz su dospolnje dozrawjene.

Pola jahodowych kerkow móžeš nëtko hizo wse zbytne a njewusne halozy wotstronić. Njecakaj hakle hac do zymy! Nëtko móžeš tez kerki hnojić z khëtro wodzanej juchu abo pfikrywaj zemju wokolo kerkow z pochowinu (Torfmull), kiz sy z juchu namocił.

Pola malinowych kerkow wotrezaj wse stare pruty a wostaj kóždemu pjenkej jenoz 5—6 najsylnischich mlódnych prutow.

Kónc mësaca móžeš nowe truskalcowe pjenki wusadzeć. Najprjedy zemju khëtro hluboko ryj a zarywaj tez sobu hnój. Po wusadzenju pfikrywaj hrjadki ze starym stlatym hnojom. Hewak wotscipaj starym truskalcowym pjenkam sahadla a wotstroń tez suche lopjeska!

Hdyz ma winowy pjenk prewjele wulkich kiców, móžeš tu a tam jahody wusćipać. Winowy pjenk njemóže zbytne plody wothyć kaž sadowe stomy, tuz jemu pomhaj a wuswobodź jón wot nadbytka jahodow. Za to hudza druhe jahody wjetse a lepse. Jahody móžeš zwuscipać z drobnymi nožicami.

Winowe kice njesmëš przezahe scipać! Radso nëšto druzinu po dozrawjenju hac pred tym. Hdyz pózne druziny hubjenje dozrawjeja, móžeš pred pjenkom nëšto wulkich woknow (z parnika) stajić, to pomha.

Nëtko tez ptacki a wosebje tez wosy so zajimuja za slódke winowe kice. Hdyz je tole przemjerzace, móžeš jenotliwe kice zawjazać do mëškow ze zdzinu (Gaze). A pre wosy pripraw pasle a to bleše, napjetnjene z cokrowej wodu abo z brëcku. Te tam powëšeš do winoweho pjenka njedaloko kicow, kiz maja so škitać!

*

W zelnicy bywa najpfijomniše dzëło domkhowanje. Smëš pak z rjadkow brać jenoz telko, štoz móžeš hnydom doma pretrjebać, dokelž skhowana zelina so nëtko dolho njedzerži.

Hłołwnje nëtko cyble dozrawjeja. Spóznjaješ to na tym, zo zelo wjadnje. Jeli zo zelene wostanje, móžeš srjedz mësaca trochu dopomhać z tym, zo zelo łamaš. Zwučahane cyble wostaj pri rjanym wjedrje nëšto dnjow na rjadkach lezo, potom hakle je khowaj na horniej łubi. Drohne cybliczki móžeš k lëtu trjebać k sadzenju. Nimo cyblow dozrawja nëtko tez kobolk.

Na wuprózdnjenych rjadkach móžeš nëtko špinat wusywać. Tajki móžeš potom hižo w pózdnej nazymje abo w zymje trjebać. Špinak za naléco syje so bak'a srjedz pózdnjeńca. Nimo toho móžeš nëtko hižo započeć wusywać rapunčicu, kiz dawa w zymje dobru solotej. Móžeš tez hišće sadzeć prawu solotej, potom móžeš kónc pózdnjeńca hišće rězać rjane hłóžki. Hišće je tez cas wusadzować kaljon, a nuzy tez hišće započatk mësaca pupkaty kal. Tez za kólrabi hišće přenozdže njeje.

Jeli chces nalëto mëć zahe kal, móžeš jón srjedz žnjeńca na rjadku wusywać. Dyrbiš jón potom přesadzeć do škleńnišća, hdzež přezymuje.

Wusywać móžeš nëtko tez hišće zymske retkwje a rjetwički. Wone w cołpych a wlóžnych nazymskich nocach derje so wuwiwaju.

Bohlinam (tomatam) dyrbiš srjedz mësaca hłójku wotrezać, tez wotstroń kćenje, plody z nich tola njebychu wjacy dozrawiłe a jenoz drnhim bjeru wutka a cyroby. Hdyž je mutny dosćowy dżeń, móžeš pjenki hišće raz pohnojić z juchu.

*

Tez w kwëtkowej zahrodze dżëło njeprzestawa. Hišće ma so krjepić. Wosebje juriny (dalija) sej žadaju wjele wody, dokelž maju žiwić wjele wulkich łopjenow a kwëtkow. Tez hnojić je hišće mózeš. Wšudże dyrbiš pilnje pléć, přetoż njerozdź rosće napřemoh ze šlachotnymi rostlinami.

Dyrbiš hižo myslić na přichod. Móžeš nëtko hižo wusywać wšelake jenolëtne kwëtki, kiz maju ześ k lëtu zahe wokřewić ze swojej pychu. Su to přede wšém smjertnički (Ringelblumen) a jenolëtne kozybrody (Rittersporn).

Móžeš tez započeć wutraine keraški (Stauden) přesadźować, jeli je wjedro přihódne, to rëka nic přesuche. Wosebje so nëtko tez hižo sadżeja jehlinowe drjewa k wupyšenju zahrody, kaž jelorcy, smrëki a podobne štomiki. Přetoż wone chcedża mëć čople a wlóžne wjedro, zo bychu so derje přimale.

Hłowny a zamołwity redaktor Marko Smoler w Budyšinje za nawëstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr Jan Cyž w Budyšinje
D. A. VI. 1936 přez 2000 W tu khwilu tarifna lisćina č. 5 płaći.

Stawizna poručnika Jergunowa

Wot I. S. Turgenjewa,
S ruskeje rěcze přełožił M. B.

10] (Pokročowanje.)

XXIII.

Kusma Wažilewicj wotewri wocži. Sćěmno wokoło, cichо... wonja sa kišałom, sa mjatwju. Nad nim a po bokach něchto běše; wón žo rozbładuje; je sawěšćk koža. Wón chce hłowu poděmnyć... njemóže; ruku... tohorunja njemóže. Schto to réka? Wón spuschći wocži. Někake dołhe cžěło je přched nim roszčehnjene, a na tym cžěle žerschcžate wodżerje, žołte, s zymtobarbnej kromu. Cžěło pokasa žo jako jeho, Kusmy Wažilewicja. Wón spyta schichnyć, niczo njewuńdże. Spyta sažo, napina wschě swoje mozy... hiesmózny ston žo rosda a tschepoze pod jeho nožom. Dadża žo žiwjeńcej cžerchaze krocžele, žiwina ruka rosdźěli sawěšćk. Schédźiwy invalida we wojerškim, sapkatanym kitlu steji přched nim a hlada na njeho... A wón hlada na invalidu. Wulki wokjann karan žo hubje Kusmy Wažilewicja blizi. Kusma Wažilewicj pije žadnje, pije symnu wodu. Jeho jasyk žo roswjasla. „Hdże žym?" Invalida hischcže ras na njeho pohlada, wotenđże a žo wrócži s druhim cžłowjekom w cžémnej uniformje: „Hdże žym?" wopytuje Kusma Wažilewicj. „Nó, nětko budże žiwy", rjekne cžłowjek w uniformje. „Wy sće w hospitalu", pschitaji wón wótsse; ale dowolże, wam je straschne, powédacj." Kusma Wažilewicj žo dźiwa, ale jnowa sapadnje do sabyća.

Na druhe ranje pokasa žo lékař. Kusma Wažilewicj pschińdże k žebi. Lékař postrowi jeho s wustrowjenjom a kasaſche jemu hłowu pschewjasacj.

Schto? Hłowu? Ssnadź mam ja...

Wy njeßmëcże powedacj, njeßmëcże žo bjespokojicj, snapschecžiwi jemu lékař. — A nětko leżcże mërnje a dżakujcże žo Najwyschšemu. Hdże je Poplewkin?

Ale hdże dha žu pjenjesy...

Nó, sažo pócżnje bledźicj... Poplewkin!

XXIV.

Sandże hischcže njedżela. Kusma Wažilewicj pschińdże tak daloko sažo k mozam, so możeſche lékař jemu rjec, schto bě žo s nim stało. Hlej, schto wón sjewi:

Dżeń 16. junija, w žedmej hodźinje wjecžor, wopyta wón poślednji ras dom knjeze Fritczowje, a 17. junija k wobjedu, t. j. skoro po schtyriadwazyci hodźinach, nańdże jeho pastwě we khubokim pucu pschi wulkej cherſonskej dróšy, na dwě wjerscže wot Nikolajewa, bjes žiwjenja, s rosrubnjenej hłowu, s módrjeńcami na schiji. Uniforma na nim bě rostorhana, wschě saki wobrocžene, cžapki a mjecza njebě nihdże widżecj, kožaneho paża s pjenjesami tohorunja nic. Po smjeczenej trawje, po schérokim płędże w pěku a hlinje możesche žo mysličj, so běchu njesbožowneho poručnika do khubokeho puca wiekli, a hakle tam jeho na hłowje ranili nic je žekeru, ale j teżatom, a to j jeho ſamżnym mjecžom: po zyłym płędże wot ſameje dróhi njenamaka žo ani krjepki krwě, a wokoło hłowy ſtrescže zyła kuża. Njewosta dwělowanje, so běchu rubjeżnizy jeho najprjedy wopojili, potom pytali jeho sadušnjcž, a wumjeżnjwschi w nozu j mëtła, jeho do khubokeho puca sczahnyli a tam stónczinje ranili. Kusma Wažilewicj njewumrě, dżakujo to swojej sawěšcże żelenej naturje. Wón pschińdże k żebi 22. julija, t. j. po zyłych pjeć njedżelach.

XXV.

Kusma Wažilewicj da bjes komdżenja wyschnoscji to njeßožo k nawědżenju, kotrej bě jeho potrjechiło, pschedpołoži wschě wobſtejnoscże zyłeho pada ertnje a na papjerje a sdżěli adrezu knjenje Fritczinje. Polizija wali žo na pokasanu dom, ale nikoho w nim njenamaka: ptaczki běchu wulétale. Pschimachu po wobhladżerja doma; ale wot toho knjeza, pschestareho a khucheho mëschczana, tež wjazu wuſaſnjenja njedostachu. Ssam wón bydleſche w druhim dżělu mësta a wobjeſche to jene: psched schtyrjomi mëżazami wotnaża wón žmój dom jenej zonje j paſportom, j mjenom Schmul abo Schmulke, kotruż běſche wón tehdy do knihow ſapiſał; „pschińdże k njej druha", tak pokaſowaſche wón, „tež j paſportom — ale schto ſtej ja dżeko mëłej, tež to je jemu njewědomne; a hacž žu pola njeju hischcže druzy podrużnizy byli, njebě tohorunja žiwjchał a njewě; a kajſi hólczej je we tym domje j domownikom abo ſtražnikom był, tež nic; a nowy dwórnik ſtupi njedawno, wot prënjeho julija, do žiwżby." Dopraschowachu žo w policiji tež we wokolnosczi: poka'a žo, so bě Schmulke j towaſiſchku, kotrejež mjeno bě Friederike Bengel, wokoło 20. junija j Nikolajewa wotjěła, njewěſte. Hdże. Tajneho cžłowjeka j zygańſkim wobliczom a tjomi kneſlemi na rukawje, a tohorunja bruneje, zuſeje hołzo j wulkim khochołom njebě nichtó widżał. Kusma Wažilewicj ſam wopyta, tak chętſe hacž jeno hospital wopuſchczi, ta njeho njeßožowny dom. W małej komorzy, hdżež běſche wón ſ Kolibritjom bjeſadował, namakachu hischcže druhe ſakrjete durczka; k tutym bě pschi druhim jeho wopyże diwan pschikrjuneny a pſches nje wuńdże najſterje rubjeżnik a nadpadny jeho wot ſady. Kusma Wažilewicj poda ſtórżbu po formje; ſapocża žo dżěło. Nětchto wopiſanych wobjeſow i poruczenjom jich ſajeczа rosſtrachu do wſchelakich ſtronow; ſcžěhowachu w żwojim cžażu na to žo pocžahoważe dopiły a dopraschowanja, ale ſ tym žo jeż wschо skónczi. Podhladne wobjeży běchu dżě žo tak hižo nadobo ſhubiłe a ſ nimi nej tradnjene pjenjesy: tyżu, dżewjecz ſtow a żydowskeje rublow, ſ kopejkami, aſſignazijemi a ſkotym. Summa, niemało ważna w tym cžażu! Żyże dżeſacj lét je potem Kusma Wažilewicj wupłacžowaſche, doniż pod naſmilokoſcżiwſchi manifeſt njepſchińdże.

XXVI.

Ssam wón běſche w prënim cžażu twjerdże pschepſwědczeny, so je wina na wſchej bědże Emilija, jeho „Zuckerpüppchen". Wón ſpomni, kak wón tón dżeń hdżeż bě ju poſżelnył krócž wopytał, na diwanje njekedżnje ſdrëmny, kak wozuczijwſchi ju wuhlada pódła żebje na kolenomaj a kak žo mona ſmëjeſche, a kak wón ſkónczinje tón ſamy wjecžor dżěru w żwojim paſu namaka, dżeru, ſjawnje wudżěkanu ſ jeje nożigami. „Wona je to prajiła ſtarej cžertowzy a tamnymaj dwěmaj djabołomaj, wona je mje pschiwabiła, napiżawſchi mi lit, żu mie też wobdżěkali. Ale ſchtó by mohł tole wot njeje wocžakowacj!" Wón pschedstajeſche żebi jeje ſchikowane, dobrozżiwe wobliczo, jejnei kwëtlej wócžay... „Żony! żony!" wobtwierdżi wón, ſchipio ſe ſubamt; „krokodilowe pośmo!" Ale pschiſchedſchi ſtónczinje ſ hospitala domoj, ſhoni jenu wobſteinoſci, kotraż jeho do njewëſtoſche pschiwjedże, ſo njewědżeſche, ſchto. Tón ſamy dżeń, hdyż jeho połmorweho do mëſta pschiwieſechu, pschibżża holicža, ro wſchitkich wopiſowanjach każ na dwě krjepy wody Emilija podobna, wicha w ſynłach, ſ rosſchepjenymi włoſami k niemu do wobrdżenja, a praſchawſchi žo ſa nim pola ſkłukownika, ſpěchowaſche, każ bjes rosuma, do hospitala. W hospitalu ji prajachu, so dyrbi Kusma Wažilewicj w kóżdym padże wumrěcž, a wona žo hnydom ſhubi, ſamało ruzy, ſ wuraſom ſadwělowanja na wobliczu. Siawne bě, ſo wona niebě morjenje wocžakowała. Ale běchu ju ſamu ſiebali, wuczinjenu dżěł jej njedali? Je žo ſnadź nětko kała? Ale wſchak wona potom j Nikolajewa wuńdże hromadże ſ tamnej hrożnej ſtaruchu, kotraż tola wſcho wědżeſche... Kusma Wažilewicj myſleſche tak a hinak, a huſto pſche'cžeſchaſche żwojeho ſłużobnika, ſo by jemu jnowa ſwonkownoſcże pschibżżawſcheje hołczki wopiſał a jeje hłowa wopiſetował.

(Skónczenje ſcžehuje.)

W Budyšchinje 3. auguſta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wěrna mudrosć n'ewuči wužiwać, ale — parować.

— **Wo wjedrje.** Wječera wieczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0 a najwyšchcha dnjowa temperatura 18 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0 a najnišcha nózna temperatura 14 stop. cźopłoty. Sśrjedźna Němska je ſ khłódnym jara wlóžnym mórśkim powětrom ſapkanżena, tak ſo njedźiwajo jenatkich wětrow wostawa njebjo zyle pokryte, a tam a ſem też ſ njewulkim dešchcźom powjedźe. Dźensa ſmjeńy ſe ſpodobanjom tuthych powětrownych mazow liczicź, ſ cźimž ſo pomročenje po něcźim pośnuje. To pak njebudźe wobſtaine, dokelž nad Jendźelſkej je wulke kaženje ſe ſchérokej dešchcźowej frontu, kotraž budźe też na naſche wjedro ſkutkowacź.

Wuhlady na wjedro za jutſchu wutoru: Wjeczorne wětry, pomročene, ſ rědka ſo wujaſni, poſdźiſcho nowe pomročenje, khłódno.

*

S **Górka.** Wječera powołdnju ½3 hodźin ſta ſo na Mušakowſkej dróży w blíſkoſći naſcheje wěſy wobthadne njeſhoźo. S města wośrjedź dróži pſchijźedźe kolojeſdny ſ dźeścom na kole. Jenu napſchećko pſchijźedźe kolojeſdny ſ dźeścom na kole. Jenu napſchećko pſchijźedźe duzy do města Budyſti wožobinſti auto. W ſamtżnym wokomiku pſchihna motorſki kolojeſdny a dojedźe też druha žona ſ jeſnym kołom. W tym ſekundźu jeſdźidłowe khudi muj ſ dźeścom na kole měr, padny ſ kołom a dźeśco ſlecźa na dróhu. Automy wjednik, ſo njeby dźeśco pſchejeł, mějeſche telko duchapſchitomnoſće, ſo auto do pſchérowa ſwodźi, pſchi cźimž ſo pſchibrjóžny kamjeńe wumali, ſchtom wobſchkodźi a też auto khětro do ſchkody pſchińdźe. Mina na njeſhoźu je kolojeſdny ſ dźeścom, kiž njeje na prawej ſtronje dróhi, ale wožrjedź dróhi jěł. Njeby-li kolojeſdna žona wotſtorkała, by njeſhoźo hiſchcźe wjetſche było. Dźeśco je wobodrjeżaną poczeſpiło.

S **Budyſchinka.** Saṁdźeny pjatk 30. julija ſwjeczeſchtaj tudyſchaj wobdźelerjaj Menzel a Brytſcha ſwoje narodniny. Prěniſchi je 80 lět a druhi 75. Wobaj ſtaj hiſchcźe duchownje a cźelnje cźiłaj a cźerſtwaj. Jimaj hiſchcźe dalſche derźeźicźe pſchejemy.

S **Pančic ry'a Hornjeho Wujeſda.** W nozy k 31. jul. ſtu ſo padulſchi pola hoſcźenzarja bura Marx Kaplerja ſadobyli. Skóſtnizy zu ſ woknom, na dróhu wjedźazym, do bydleńſkeje ſtwy ſalěli a tam wſcho pſcherył. W zuku jim nětkle 20 hriwnow hotowych pjenjes a druhe drobnych wězow do ruki padnychu. Telefonſki grot běchu pſcherſpnili. Schtóž może nětchto blíſche wo paducach ſdźěłcź, njech to cźini najblíſcheje policiji.

S **Wochos.** Pſched krótkim cźaſom je Wróthkawſke konſiſtorſtwo do Wochos noweho farſkeho vikara ſ mjenom Garbe pósłało. Pókhadźa ſ pruſkeje hornjeje Luźicy a je rodźeny Němc. Prjedy w Hornjej Schleſnjej ſtukowaſche, hóźeź pólſku rěcź nawukny. Chże ſo tej prózowacź, derźicź rěcź ſtebi pſchitwojicź a je hižo poſledniu njedźelu derźicź ſrjedźował. Jeho wowka je pjeca Sserbowka była. Faraŕ Bar, kiž je tu nimale 20 lět dołho ſkutkował, wopuſchcźi naſchu wjeſ w najbliſchim cźaſu. Wichiſpomnicź ſo też hiſchcźe mohło, ſo běchu njedźelu 26. julija, když knjes vikar Garbe prěni raz tu predowaſche, derźicź Boże ſłużbu hobacze wopytane, němſke pak jara ſłabe, hacź runiež je hewak němſkich kemſcherjow runie tak wiele laź derźicźich. Tak je knjes vikar Garbe hyndom prěni raz ſpójnacź mokł, ſo Sserbja ſměru kem'ſchi hódźa a łohodła drje budźa ſo też w pſchichodźe po tym ſkłoſowacź.

S **Wulkich Sdźarow.** Saṁdźeny ſchtwórtk ſwjeczeſche tudyſchi hamtaŕ August Krawcźik ſwój 40létny hamſki jubilej. Jubilaŕ narodźi ſo w Bukojni pola Kulowa, kotraž ſo pſched 6 létami do cźiſta je ſenje ſłużbu. Tam ſta ſo pſched 40 létami ſ běrzom dawkow. Po 5létnym ſtukowanju bu gmejnſki pſchedſtejeźeŕ. Tutón hamt ſaſtawaſche hacź do lěta 1919. Potom jeho ſa hamtaria we Wulkich Sdźarach pomjenowachu. W lěcźe 1927 dyrbjeſche ſwoju róbmi jemu wopuſchcźeć a pſcheſyhdźi ſo do Wulkich Sdźarow. Jubilaŕ je ſwoje hamtły ſ nawjetſchej ſwěru wukoniał. Sa to ſo jemu poczeſcźowanje ſe wſchěch ſtronow dośta.

*

S **Korſymja.** Budyſka twarſka firma Pawoł Brühl bě ſwoje dźěłacźerſtwo pſcheroſchła k twarſkemu ſwjedźenju pola firmy bratrow Frieſez w Korſymju, hdźež běchu na jenym ſe ſkładownych twarjenjow nowu tſechu ſtwarili. W hoſcźenzu „Weber" ſeńdźechu ſo twarſcy pſchedewſtacźelio a ſobuſtawny direktaŕ Ernſt Opitz. Knjes twarſki miſchtr Brühl powita ſ wſeſkotnymi ſłowami wſchěch pſchitomnych, ſpominaſche ſ wołſławjazymi ſłowami ſawodnje na twarza němſkeho ſtata, wjednika, ſpominaſche dale na firmu Frieſez, kiž cźſoto podawa twarſtwu nowe dźěło. Firma bě ſche ſo pſchi tutym twarſtim ſwjedźenju derje poſtarała ſa cźelne derźemeźe, fabrikſka hudźbna kapała hudźeſche k tomu. Wſchelake wjeſele pſchednoſchki a dorěcźenja ſjednocźachu wſchitkich we wjeſelej myſli. Breſnczka połna kapežnych rubiſchkow ſo ſwojeje pychi wurubi, po tym ſo bě hacź dotal ſalu pychnje debika. Dołhe hodźiny běchu dźěłacźerjo. twarſkeje pſchewjeſelo a twarſtwu wuwjedźer'o ſjednocźenſt w towaŕſchnoſći, kaſkaj by dyrbjała w'dołge dołtojnje knjeſići pſchi wołwjeſelenju dołſónczneho wuwjedźenja twarſkeho nadawka.

Se. **Sebnitz.** Cźerne autowe njeſhoźel w Hinterhermsdorfu. Na ſtaſnej dróży w Hinterhermsdorfu bě ſe ſchtyri wołohami wobſtaženy wołohowy wós do pſchérowa ſaſeł a cźeſko wo ſchtom ſawadźi. Pſchi ſrażenju franſchtaj ſo wjednik wosa, 49 lět ſtary pſchekupa Kunza, a jeho 40 lět ſtara mandźelſka, wobaj ſ Hannovera, jara cźeſko. Cźeſkoſtranjeneju do thorownje dowjeſechu.

Nowośće z cyłeho ſwěta

Mulki woheń ſ rosbuchnjenjom ammoniela naſtał.

W Lipſku nieźalonk Eilenburgſkeho dwórniſchcźa rosbuchny pjatk wokoło 6 hodźin napraŵa na pſchirawjenje wumělſtneho łodu. Dla defekta w napraŵe roſlecźa ammoniakowa maſchina a ammoniak ſ 23 atmoſpherownym tłokom wuſtanjeſche a ſ toho ſo wuwinjeſe pkunu ſo hnydom ſapaliču. Też ſudobſo ſe ſurowym wolijom pſchi tym roſlecźa. Woheń namała w bohatych drjewowych ſkładach dobru ſyrobu, tak ſo běchu měſtnoſće ſa wokomik w płomjenjach. Wohnjowa wobora woheń je ſchtyrjoch hadźizami ſaliwaſche. Wośebje wotrožene běſche w ſuſtadźiwe ſtejazy płunowy gaſometer Eilenburgſkeho dwórniſchcźa. Po napinaznym dźěle poradźi ſo woboriе gaſometer pſched płomjenjemi wuthowacź a ſ tym woheń wobmjeſowacź. Po jenohodźinſtim napinaznym dźěle bě ſtrach wotſtronjeny. W pſchedewſacźu dźěłaſche 4 muži a mandźelſka, jeneho ſ nich. Wſchě ſo pſchi rosbuchnjenju wopalichu a derbjachu ſo do thorownje pſchewjeſeć. Schkoda je wulka, dokelž ſu ſo wſchě maſchiny ſniczike.

Do półſkeho powětrona khyſł dyrił.

W blíſkoſći Gdyny dyri khyſł do powětrona, w kotrymž běſchtaj 2 półſkaj offiźeraj a ſapali jón. Jedyn ſ offiźerow mójeſche ſo ſ padakom na ſemju puſchcźicź. Druhi mormy k ſemi padny, dokelž jeho padak ſ padazym cźołmikom ſo ſraſy. Khyſł, kotryž bě powětron ſapalił, bě po powjaſu k ſemi ſjěł a tam 11 muži, powětron dźerjazy, ſtanił.

Rosbuchnjenje granaty pola Górza — 3 ſmjerine woporу.

W blíſkoſći Górza namakachu 5 wohobow, kotrež ſa metallowym materialom ſe ſwětoweje wójny pytachu, dwě hiſchcźe nit rosbuchnjenej 28 zm. wulkej granaće. Hdyž hiſchcźe na tym miſchtrowachu, ſo hychu ju wocźiſnili a wuprózdnili, rosbuchny jena ſ nich a mori na měſtnje 2 wołoſbje a ſhytne ſh cźeſko ſrani. Jena ſ nich w thorowni wumrě.

Sto nam bydlenje powěda . . .

„Trjebam jenoj junu do ſuſeho bydlenja ſaſtupicź", powědaſche njedawno hoſpoſa, kiž je ſnata ſo je kmana a ſchwarna, „a mózu ſebi hnydom wobras wo hódnoſći hoſpoſy cźinicź, hyrnjeź tuta pſchijdźe njebyła!" „Kak je to mózno", ſo pſchi njej ſtejaze praſchachu, „měſtnoſć bjes wobydlerjow je mortiva, a na žadyn pad njemóžerje po njej wobſtejerjow pożudźowarcź!"

„Tola", wotmolwi, „wěriu zyle wěcźe, ſo runje tak derje kaž ſa też kózda ſ waż je po kroſkim wopuſeže wo hoſpoſy ſwej ſwój wobras cźiniła. Je wiele maliczkoſcźow, kotrež njeſwoczo wobydlenja tworja. Maliczkoſcźe to ſu, kiž wapytowarjej wo kmanoſći hoſpoſy rěcźa, kiž je tola nawjedowacź duch w domje . . ."

Wopytach na pſch. jomu popoſdnju ſnatu ſwójbu, njeběch ſo pſchejeł pſchiſiſewiła. Hdyž ſłużowna durje wotewri, wobſaſowaſche, ſo knieni doma njeje, ſo pak ſo bórzh wróći a ſo hyrh tola tak dołho dočźakała. Wjedźeſche mje do dobreje ſtwy. Pſchi tym ſo na kroſkoſcźo a bow dohladach, kotrež w korridorje ſtejeſchtej. Po ſdaźu ſłużowna hiſchcźe hiſchcźe bydlenje rjedźeſche. Bjes dźiwa, ſo mi na myſle pſchinjeże, ſo hoſpoſa njemóže dźeło prawje roſdźěliź, hewak by ſo wo to poſtarała, ſo tajke dźěła ſo dopołdnja wobſtaraja. Temu pſchidobatku ſo druhe maliczkoſcźe: w elegantnym bydlerſtu bě natorhnjena gardina, na konopeju ſaſo puſchczena kroma, lohaj ſ jeſnu pſchitykniena. Tute a druhe wězy rěcźa a njewuſtajeja hoſpoſy dobre wuſwědcźenje. A hdyž ſnadź ſo w kruchach pſcheceſnikow ſ tym hordźi, tak „akuratna" je, dha drje ſo ji wſchelazy ſtradźu wuſkněja.

Też na druhe waſchnje wuſtaji ſebi hoſpoſa hubjene wuſwědcźenje. Tu ſłuſcha na prěnim měſtne njedbpkownoſćź. Też hubjene pſchikrutje blído rěcźi pſcheceźiwo njej. Samolwita hoſpoſa dyrbi też na ſwonkownu rjanoſcź a akuratnoſcź hladacź, wozjebje hdyž hoſcźi wocźakuje.

Takſe naſhonenja pokaja, kajki duch w ſwójbje a dom'e knježi. Też dźěcźi ſu huſto ſ měrcźidom porjadnoſcźe nacźerje. Hdyž hołja hubjenje ſe'ſana do ſchule pſchińdźe, dopokaſuje to, ſo nima macź prawe wócźko ſa to. Hdyž je na wobleczeni'u knefl wottorhnjeny, abo bant roſtorhnjeny, abo dźera w khoſewach ſo dny dołho njeſapłata, to wſcho rěcźi trohumliwu rěcź, ſo macź a hoſpoſa prawego trohumlenja ſa ſwoje winowatoſcźe nima. Staraimy ſo, ſo naſ tajke „pijitne khartki", njepor'ad a njewujtojnoſcź w naſchim bydlenju a w naſchej wołolinje njepſcheradja.

H. K.

Pokiwy pyskej a pjeru

Wokolnoſće prawjo piš: Kaž **k** datemu rozkazu zrazom ſtanychu z ranja a z wjećora, hdźežkuli běše dźe žida, a ſtanychu kaž jedyn muž wšitcy (M. A.) . Wón je (p ř e z) cyle lěto prózny był (b j e z dźěła). **Z** falšom ſy měnił ze mnu. Měſnik z k ř i ž o m w rucy (nic: kříž) ſtoješe nadobo, kaž by ze zemje wurosł, p ř e d wjerchom, ze ſmjerćom (ſo) bědźacym **Za** kěžora Auguſta wotmě ſo liczenje ludu. Do hód je naikrótſi dźeń. **Na** třeći dźeń abo na třećim dnju Kryſt z rowa ſtany. Stój **při** nas, Knježe, z pomocu (kěrluš). Měj ſo **wotsal** (nic: wot jow), duše zły! **Z toho** (nad tym) ſo mamy radować (kěrluš). Chtó je će (za) njewolnicu ſcinił? Cehnjechu ze wſy **za** wjeſolymi zynkami wulkeje harmoniki. **Z** prawdu abo **po** prawźe powěz mi (der Wahrheit gemäß). Móſt wjedźe **nad** réku. Kral da jeho **na** ſibjeńe u wobjesnyć. Ludźo z murjemi ſtejachu (w i e Mauern). **Po** kněži cehnješe lubozna wóń. Róża rozkěć z dychom ſlónca. **Wot** koho prihkadźeš a **wo** kim powźeże njeseš? Wójſko miny ſo k Drježdźanam (in der R i c h t u n g nach Dr.). Puć z Barlina do Prahi wjedźe **na** (abo p ř e z) Pariz. Měſac wot měſaca je hubjeńšo.

wokhudły pśekupe, zbohatły proſeŕ, zmjerzły wopiłe, zemrěły předsyda, wotpadły měſnik — wokhudła žona, zemrěła ćeta — zmjerzłe ſtawy (dokelž ſu wokhudli, zbohaki. zmjerzli, zemrěli, wotpadli atd. — nic: ſo wokhudli atd. Kiž ſu ſo wobohaćili, rěkaju w o b o h a ć e n i; Kiž ſu zbohatli, rěkaju z b o h a t ł i ludźo). Też: Julian „w o p a d l i k" apoſtata.

wokomik a wokamik. Wot wokomika, zo ſo Synej božemu praji, „zo je Samaritan a zo ma djabola", njeſmědźa nas z ł ó ſ t n e roſudy tutoho ſwěta mylić. (G. Kubaš 1882).

wolarnja je za woły, **wolernja** pak za wolerjow. (Korrektor „kwětkow" je mi z wolarnje wolernju ſkepsal).

Wolešnica Ólsa (= olša). Tu je zasunjene **e.**

wollen 1) Ich will morgen — Jutře z nim poréču, chcu z nim jutře poréčeć. 2) Wollen wir gehen pójmy! Podajmy ſpomnjeńku wo ſ. Francu (nic: chcemy podać). Modlmy ſo (nic: chcemy ſo modlić).

Wón je kral přijěl. Wona je naša wowka přišła. Wone jo ſo dźěźo ſpaliło. Tak ſej lud powěda, zo by jenu myſliźeu wuzběhnył.

Mjejnarodny organiſaziſti komitej pſched wjednikom.

Na dnju wotewrjenja 11. olympiſkich hrow pſchija wjednik a ſtatny kanzler mjejnarodny olympiſki komitej a němſki organiſaziſti komitej w ſtatnej kenzliji. HrabjaBaillet-Latour pſchi ſwojej narěcźi na wjednika. Sſrjedźe ſteji ſtatny ſportiſti wjednik ſ Tſchammer a Osten a na lewo ſobuſtawny mjejnarodneho olympiſkeho komitea. — (Preſſe-Illuſtrationen Hoffmann, M.)

Kamjenc w znamjenju konjaceho športa

Wulke wubĕhowanje 9. awgusta 1936.

Niz jenoż w Kamjenzu, ale też w bližšej a dalšej wokolinje wosjewješa wulke plakaty, so wubĕdźowarske a jĕchaŕske towaŕstwo w Lutach njedźelu 9. awgusta pop. ½3 hodź. počinjaju na letanišću w Kamjenzu wulki wubĕdźowanjki jĕchanšći a jĕzdny turnĕr sarjaduje. Naspomnjene towaŕstwo je ŕĕbi je swojimi sarjadowanjemi w Stym Komorowje, we Lutach a we Wojerezach dobre mjeno dobyło a bjes dwĕla dyrbi so pšihĺowacy, so je ko se wšĕmi mozami sa spĕchowanje kraŕneho jĕchaŕskeho športa sastajało. Towaŕstwo w Kamjenzu sarjaduje lĕtša ŕuwój poslednji turnĕr, budźe pak też ſ wyšinu wšĕch lĕtušćich sarjadowanjow. Pospochi so wjedniŕtwo towaŕstwa prózuje, so by tutemu Kamjenzkemu jvortſkemu sarjadowanju, wožebity ras dał. Kamjenzke letanišćo ko sa tute sarjadowanje wulkotnje hodźi. Pšichi tutej sĭkadnosći budźe so też 70 wójnſkich koni ſ zyłeje wokolinу w Kamjenzu ſhromadźicź, so bychu so tuchi ŕuwĕrni towaŕšchoio we wójnje na dostojne walchnje počesćiłke. Wobsĕdźerjo abo wothladarjo, kotŕiž maja ſnaimjenšcha 10 lĕt dokho wójnſkeho konja w słužbje a kotŕiž su jeho derje wothladali, bóštanu wožebite wothladaŕske ſnamjeschko w bronzy. Postajenja wo tym móža so, dalokoż so to hišće stało njeje, pola napomnjeneho towaŕstwa wuzadacź.

Wulki sajim bjes dwĕla ſbudźi też ſkmanostne pruhowanje sa jedyn a wiacy sapšchahow. Tu so burſtwo pršny, so by so prawje bohacze na tutym pruhowanju wobdźĕliło. Pšchi pohudźenju su rosshudźaze twar, ſtup, temperament, dale kak kóń sapšchehnjeny ſtejі a kak kóń na runym puću ſtupa. Dokelž njeje mózno, kóždeho wobsĕdźerja sapſchaha wožebje pšcheprohować, so tuto pšcheproſchenje ſ namołwjenjom, so bychu so prawje bohacze wobdźĕlili, na tutym mĕſtnje ſtawa. Pšchi nĕkajkich praſchenjach wubĕła pšchiſtuſchny wjeſny burſki wjednik informazije, dokelž je tutón we wšĕch podrobnoſcach wot towaŕstwa rosmuczeny.

A nĕtko hišćze krótke ſłowo wo turnĕrowym sarjadowanju ſamym. Hižo nĕtko pšchedłeži telko ſamokwjenjow, kaŕ so ſmĕ so pšchi sarjadowanju ſ wobdźĕlenjom ſnajmjeńſcha 250 koni liczicź. Jĕchanjo woboroweje mozy, SA, SS, HJ a zivilni jĕchanjo tu do wubĕdźowanja ſtupja. Njech je to w hontwinſkim ſkoku, we wubĕdźowanju na runym abo w dreſſurowym pruhowanju. Wšchě druźiny moderneho jĕchaŕskeho športa budźe wopytał wobdźiwacź móz. Kak wulko konjazy šport, płahowanje koni a dreſſura koni hromadźe ſwišuja, to pšchihladowaŕ pšchi bohatym programmje turnĕra nanajlĕpje ſam spóſnaje. Tutón turnĕr, kotŕiž je ſ wumĕłſtkimi ſwucowanjemi na konjach (SA) a ſ napinazym wuſłĕdźeńſkim jĕchanjom woboroweej mozy ſkónczi, budźe bjes dwĕła wulki pšchiwabjeńſki dźeń sa konjazy šport.

Kondukter. „Njeſmĕcze kuricź, mój knježe!" — Puczowaŕ: „To je mój lĕkaŕ też hižo praji!" — Kondukter (mjerſazy): „Mĕnju, so njeſmĕcze kuricź!" — Puczowaŕ: „Moja žona to też pšchezo praji."

Kak skutkuje hudźba na zwĕrjata

Kóždy wobkedźbowaŕ pšchirody wĕ, so hrimanje na konje a pšy wulki ſaczišchcź cźini. Mnohi kóń je pšchi hrimanju nimo mĕry njemĕrny a njecha druhdy na žadny pad wjazy cźahacź. Pšy cźaſto wuja, hdyž so hrima, wožebje hdyž nĕchtó pika. Tola pak niz wſchitke. Cźaſto ſtyſchimy ſtare pšchiſłowo, so ſtóſtniwi ludźo ženeje njeſpĕwaju. Dla tutoho pšchiſłowa napadny ludźom ſpodźiwna myſlicźka. Swĕrjeńſzy pšchirodoſpytnicy cźahu so pšcheſmĕdźicź, kak hudźba na dźiwje a rubježne ſwĕrjata ſkutkuje. Swĕrjata pšchepytowachu.

Pšchi tym so pšchepokasachu, so žu wopiźy, wožebje te w franzowſkich klĕtkach, naihórſchi ſapĕwarjo hudźby. Trochu hinak mĕſeſche so ſ Londonſkej wopizu Orang-Utanom. Tej so ſako hudźba nimo mĕry lubjeſche. Wón ſ wulkej ſahoritoſcźu zunim ſwukam hudźby pšchipoſłuchaſche. Połudny so na kromu jeneje hrjady we ſwojej klĕtźy, kaž by cźakł kraſne hłosy wobdźiwacź. Orang-Utan bĕ ſ hudźbu zyle ſpokojeny a pšchewodźeſche wſchě wješele a khutne pĕſnje ſobu. Snadź pak so, kaž by wſchitko rozumił. Jako so herzy ſe ſahrody wotſłuchu, rosſłobi so Orang-Utan a počza ſ zyłej ſchiju ſchkrĕcźecź. Wšchě wopizy wĕſo tajſe ſrosumjenje ſa hudźbu nimaju. Nĕkotre zyle nervoſne po klĕtkach wokoło bĕhachu a ſchkrĕcźachu a njemóžachu ſwuki hudźby ſnjeſcź.

Jako pšched klĕtku jeneje lawizy (Löwin) hrajachu, pytnychu, kak wona ſ radoſcźu ſwukam hudźby pšchipoſłuchaſche. Law, kotŕiž bĕ w ſamſnej klĕtźy, so na pištanje nimo mĕry ſłobjeſche. Wón ruješche a zychnowaſche kaž by cźahł żeleſne lĕtźu klĕtki pšchekuſacź a wšĕch herzow živych ſeſracź, kotŕiž jemu jeho mĕr kaſychu.

Tygrej w pódlańſkej klĕtźy pak so ſako hudźba nimo mĕry lubjeſche. Zyle cźicho hudźbje pšchipoſłuchaſche, haczrunjež je ĥewak wſchón njemdry, hdyž žu ludźo we blišſoſcźi. Tygrej je potajkim pšcheczeł hudźby. Herzy dźechu dale ke krokodilej. Krokodil, hudźbu ſaſzyſchawſchi, połĕbny hłowu nad wodu a pšchipoſłuchaſche hudźbje tak dołho, doniž ju ſtyſcheſche. Jako bĕ poſledni ſwuk doklincźak, ſhubi ſo ſaſo we wodźe.

Smuhaty kóń (Zebra) ſo ſa hudźbu njeſajimuje, ani ſo na nju njeĥnĕma. Wón ma ſnano wo ſwój žołdk wjetſchu ſtaroſcź. Cźerwjene ptomjenaki (Flamingos), to žu wĕrte ptaki, ſtyſchachu ſo hudźby njeſcźinja. Mórſke lawy, ſaſzłyſchawſchi hudźbu, pšchiſtuwachu ſe wšĕch ſtronow hromadźe a ſchcźowłachu drbawje. Skónczinje ſ wulkej kedźbliwoſcźu poſłuchachu. Jim ſo hudźba lubjeſche. Jako ſo herzy ke klokanej (Känguruh) pšchiblišchu a počzachu pikacź, bĕ wón njemĕrny. Myſleſche ſebi ſnadź, ſo chcźeja jeho napadnyć a pšchitowaſche ſo k nadběhej. Wjelbłudowe (Giraffe) ſo hudźba też lubjeſche, dokelž ſo jara mĕrnje ſadźerżeſche a ſchiju kłonjeſche. Worjoł a lama bĕchtaj ſaſo wjacy njemdraj, jako jimaj pšched klĕtku hrajachu. Najſajmawſche bĕ vruhowanje pšched płonom a wjelbłudom (Kamel). Wobaj ſtojeſchtaj jako njemóhaj, wo ſwojich ſajimowarjow ſo ani njeſtaraju. S tebe widźimy, kak wſchelakory ſajim maju ſwĕrjata ſa hudźbu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Das **Entſchuldungsverfahren** für die Landwirtin **Alma Anna Kieſchnick** geb. Hillmann in Schwarznauſſlitz **Nr. 23** iſt zufolge Beſtätigung des Entſchuldungsplanes **aufgehoben** worden.

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen,
den 27. Juli 1936.

W Němſkej ſo dźeła.

Němſkej powětrowaj hobraj „LZ 127 hrabja zeppelin" a „LZ 129 Hindenburg" pšchewjedźetaj ſwoje porjadne jĕby do połnócznеje a južnеje Ameriki, ſchtož zyły ſwĕt bjes wobmjeſowanja pšchipóſnaje.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

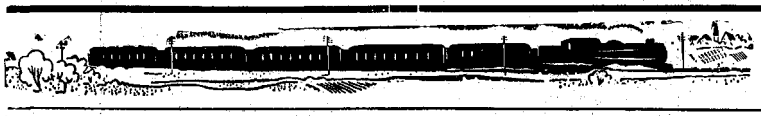

Do prózdninow

wzmi sebi sobu rjanu serbsku knihu. W času wočerſtwjenja budźe cź z lubym přećelom z domižny. Wulki wubjerk knihow za tebje ma Serbska knihahnja w Budyšinje w Serbskim Domje

Z přiležnosću olympiskich hrow w Němskej zarjaduje

Towaŕstwo za přemoločhanje a jĕchanje zap. tow. we Lutach (Lautawerk)

sobuſtaw ſtatneho zwjazka w Barlinju

njedźelu, 9. awgusta an lĕtaniſchću w

Kamjencu

„Dźeń němskeho konja" z

turnĕrom za přemoločhanje, jĕchanje a jězdźenje

Srjedu 5. awgusta pojĕdźe **spĕšnje jĕdźacy wosebity**

kofejowy ćah

do **Drježdźan** z 60% zniżenej płaćiznu

Zniżena zastupna płaćizna na wulku zahrodnu wustajeńcu 75 pj.

13.25 z Budyšina	do 22.34	hr 2.— tam a sem
13.42 ze Zemje-Tumje .	do 22.19	hr. 1.60 tam a sem

Pućowańske rozjasnjenja dostanjeće darmo při wudawańskich jězdźeńkow a w MER-pućowańskim běrowje w Budyšinje

Wobkhadny hamt ſtatneje železnicy w Budyšinje

Do serbskeho domu - Serbske Nowiny

Brennabor nowe praktiske **koło ze zespĕšenym khodom**

wot 98.50 hr. dóſtanjeće we

wikowańi jězdnych kołow Richard Kieschnick na Hollic hasy 17

Dr. med. Haubold

zapućule h-č do 18. awgusta

Miele 58 hać prochsrĕbak 135 hr.

Přihódne wotpłaćowanje měsačnje wot 5,— hr.

Podawanje přez wotrjad. wobkhody

Kóždu dźĕlbu

wóska

kupuje

Jan Hajnca

Wěcy za pčołarjow w Budyšinje na Mjasowych wikach čo. 6

Blik

jězdny plan

1936

nałĕtny wudawk z přidawkom za auta za 1.— hr. dostanjeće we

wudawarni Serbskich Nowin

Njedźelu 16. awgusta 1936 přikhwatajće wšitcy na

hłownu skhadźowańku

serbskeje ſtudowaceje młodźiny na Kopšinske hrodźišćo pola Khrośće, kotruż tutón króć Domowina sobu wuhotuje. Při popołdnišich poskićenjach, mjez kotrymi so nowa serbska hra „Paliwaka" wot J. Wjele-Bukećanskeho předstaja, a při wjeſołej rejcy na žórłomaj w Lejnje a w Khrośćeach zmĕja stari kaž młodźi skhadnosć, so zradować dosć a nadosć. Tuž přińdźće wšitcy: stari a młodźi, Wy z Hornjeje a Wy z Dolnjeje Łužicy, Wy z rańšeje a Wy z wječornjeje župy — wšĕch Serbow z blizka a daloka přeprošuje z tutym najwutrobnišo.

Zwjazk łuž.-serbskeho ſtudentſtwa.

Kak skutkuje hudźba na zwĕrjata

Kóždy wobkedźbowaŕ pšchirody wĕ, so hrimanje na konje a pšy wulki ſaczišchcź cźini. Mnohi kóń je pšchi hrimanju nimo mĕry njemĕrny a njecha druhdy na žadny pad wjazy cźahacź. Pšy cźaſto wuja, hdyž so hrima, wožebje hdyž nĕchtó pika. Tola pak niz wſchitke. Cźaſto ſtyſchimy ſtare pšchiſłowo, so ſtóſtniwi ludźo ženeje njeſpĕwaju. Dla tutoho pšchiſłowa napadny ludźom ſpodźiwna myſlicźka. Swĕrjeńſzy pšchirodoſpytnicy cźahu so pšcheſmĕdźicź, kak hudźba na dźiwje a rubježne ſwĕrjata ſkutkuje. Swĕrjata pšchepytowachu.

Pšchi tym so pšchepokasachu, so žu wopiźy, wožebje te w franzowſkich klĕtkach, naihórſchi ſapĕwarjo hudźby. Trochu hinak mĕſeſche so ſ Londonſkej wopizu Orang-Utanom. Tej so ſako hudźba nimo mĕry lubjeſche. Wón ſ wulkej ſahoritoſcźu zunim ſwukam hudźby pšchipoſłuchaſche. Połudny so na kromu jeneje hrjady we ſwojej klĕtźy, kaž by cźakł kraſne hłosy wobdźiwacź. Orang-Utan bĕ ſ hudźbu zyle ſpokojeny a pšchewodźeſche wſchě wješele a khutne pĕſnje ſobu. Snadź pak so, kaž by wſchitko rozumił. Jako so herzy ſe ſahrody wotſłuchu, rosſłobi so Orang-Utan a počza ſ zyłej ſchiju ſchkrĕcźecź. Wšchě wopizy wĕſo tajſe ſrosumjenje ſa hudźbu nimaju. Nĕkotre zyle nervoſne po klĕtkach wokoło bĕhachu a ſchkrĕcźachu a njemóžachu ſwuki hudźby ſnjeſcź.

Jako pšched klĕtku jeneje lawizy (Löwin) hrajachu, pytnychu, kak wona ſ radoſcźu ſwukam hudźby pšchipoſłuchaſche. Law, kotŕiž bĕ w ſamſnej klĕtźy, so na pištanje nimo mĕry ſłobjeſche. Wón ruješche a zychnowaſche kaž by cźahł żeleſne lĕtźu klĕtki pšchekuſacź a wšĕch herzow živych ſeſracź, kotŕiž jemu jeho mĕr kaſychu.

Tygrej w pódlańſkej klĕtźy pak so ſako hudźba nimo mĕry lubjeſche. Zyle cźicho hudźbje pšchipoſłuchaſche, haczrunjež je ĥewak wſchón njemdry, hdyž žu ludźo we blišſoſcźi. Tygrej je potajkim pšcheczeł hudźby. Herzy dźechu dale ke krokodilej. Krokodil, hudźbu ſaſzyſchawſchi, połĕbny hłowu nad wodu a pšchipoſłuchaſche hudźbje tak dołho, doniž ju ſtyſcheſche. Jako bĕ poſledni ſwuk doklincźak, ſhubi ſo ſaſo we wodźe.

Smuhaty kóń (Zebra) ſo ſa hudźbu njeſajimuje, ani ſo na nju njeĥnĕma. Wón ma ſnano wo ſwój žołdk wjetſchu ſtaroſcź. Cźerwjene ptomjenaki (Flamingos), to žu wĕrte ptaki, ſtyſchachu ſo hudźby njeſcźinja. Mórſke lawy, ſaſzłyſchawſchi hudźbu, pšchiſtuwachu ſe wšĕch ſtronow hromadźe a ſchcźowłachu drbawje. Skónczinje ſ wulkej kedźbliwoſcźu poſłuchachu. Jim ſo hudźba lubjeſche. Jako ſo herzy ke klokanej (Känguruh) pšchiblišchu a počzachu pikacź, bĕ wón njemĕrny. Myſleſche ſebi ſnadź, ſo chcźeja jeho napadnyć a pšchitowaſche ſo k nadběhej. Wjelbłudowe (Giraffe) ſo hudźba też lubjeſche, dokelž ſo jara mĕrnje ſadźerżeſche a ſchiju kłonjeſche. Worjoł a lama bĕchtaj ſaſo wjacy njemdraj, jako jimaj pšched klĕtku hrajachu. Najſajmawſche bĕ vruhowanje pšched płonom a wjelbłudom (Kamel). Wobaj ſtojeſchtaj jako njemóhaj, wo ſwojich ſajimowarjow ſo ani njeſtaraju. S tebe widźimy, kak wſchelakory ſajim maju ſwĕrjata ſa hudźbu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Das **Entſchuldungsverfahren** für die Landwirtin **Alma Anna Kieſchnick** geb. Hillmann in Schwarznauſſlitz **Nr. 23** iſt zufolge Beſtätigung des Entſchuldungsplanes **aufgehoben** worden.

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen,
den 27. Juli 1936.

Do prózdninow

wzmi sebi sobu rjanu serbsku knihu. W času wočerſtwjenja budźe cź z lubym přećelom z domižny. Wulki wubjerk knihow za tebje ma Serbska knihahnja w Budyšinje w Serbskim Domje

Z přiležnosću olympiskich hrow w Němskej zarjaduje

Towaŕstwo za přemoločhanje a jĕchanje zap. tow. we Lutach (Lautawerk)

sobuſtaw ſtatneho zwjazka w Barlinju

njedźelu, 9. awgusta an lĕtaniſchću w

Kamjencu

„Dźeń němskeho konja" z

turnĕrom za přemoločhanje, jĕchanje a jězdźenje

Srjedu 5. awgusta pojĕdźe **spĕšnje jĕdźacy wosebity**

kofejowy ćah

do **Drježdźan** z 60% zniżenej płaćiznu

Zniżena zastupna płaćizna na wulku zahrodnu wustajeńcu 75 pj.

13.25 z Budyšina	do 22.34	hr 2.— tam a sem
13.42 ze Zemje-Tumje .	do 22.19	hr. 1.60 tam a sem

Pućowańske rozjasnjenja dostanjeće darmo při wudawańskich jězdźeńkow a w MER-pućowańskim běrowje w Budyšinje

Wobkhadny hamt ſtatneje železnicy w Budyšinje

Do serbskeho domu - Serbske Nowiny

Brennabor nowe praktiske **koło ze zespĕšenym khodom**

wot 98.50 hr. dóſtanjeće we

wikowańi jězdnych kołow Richard Kieschnick na Hollic hasy 17

Dr. med. Haubold

zapućule h-č do 18. awgusta

Miele 58 hać prochsrĕbak 135 hr.

Přihódne wotpłaćowanje měsačnje wot 5,— hr.

Podawanje přez wotrjad. wobkhody

Kóždu dźĕlbu

wóska

kupuje

Jan Hajnca

Wěcy za pčołarjow w Budyšinje na Mjasowych wikach čo. 6

Blik

jězdny plan

1936

nałĕtny wudawk z přidawkom za auta za 1.— hr. dostanjeće we

wudawarni Serbskich Nowin

Njedźelu 16. awgusta 1936 přikhwatajće wšitcy na

hłownu skhadźowańku

serbskeje ſtudowaceje młodźiny na Kopšinske hrodźišćo pola Khrośće, kotruż tutón króć Domowina sobu wuhotuje. Při popołdnišich poskićenjach, mjez kotrymi so nowa serbska hra „Paliwaka" wot J. Wjele-Bukećanskeho předstaja, a při wjeſołej rejcy na žórłomaj w Lejnje a w Khrośćeach zmĕja stari kaž młodźi skhadnosć, so zradować dosć a nadosć. Tuž přińdźće wšitcy: stari a młodźi, Wy z Hornjeje a Wy z Dolnjeje Łužicy, Wy z rańšeje a Wy z wječornjeje župy — wšĕch Serbow z blizka a daloka přeprošuje z tutym najwutrobnišo.

Zwjazk łuž.-serbskeho ſtudentſtwa.

Přiłoha k čisłu 179

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 3. augusta 1936

K wopomnjenju zemrěteho šulskeho wyššeho radu profesora Krala w Budyšinje

(1920—1933).

Narodźił je so njebožčičik 26. nałětnika 1876 we Klukšu jako 8. dźěćo, 3. syn tamnišćeho wučerja a kantora, kotryž po šahej žiwjercej drošćeneho žiwna a šaroščiwje mandźelskeje hižo najmu 1881 wumrě. Mały Božidar namaka nowu domišnu pola wuja a cety w Delnjej Lěšnizy pola Drježdźan. Potom bě šćiwri lěta w Pěstalozzi-wustawje w Drježdźanach. Wot jutrow 1890—96 wopyta krajnoštawišći seminar w Budyšinje a bě potom ſ pomoznym wučerjerom w Hušwy a w Budyšinje na hólčazej škuli. Po pruhowanju wólbothmanošće studowaše w Lipšu paedagogiku, germanistiku a geografiju a skutkowaše po tym na wuběrjeršim seminarje we Wotpeczu a w Plawnu pola Drježdźan. Tu bu na profesora pomjenowany. Jutry 1914 jeho na wučerišći seminar w Lipšu powołachu. Tola lědom bě so tam sadźěkał, wudyri wulka wójna, a tak měješe jako wuwučeny wojak hnydom žobu k franzowsko-belgiskim mjeſam cžahnyć, hdyž je so hač do septembra 1918 je wschelakimi nadawkami zabrać měł. Potom so Jendźelčanam poradźi dobyć wotrěć pšerowa jeho khorhojcžki, a tak pšichódźe do wójnskeje jatby w Ripon w Jendźelskej, hdyž měješe wostać hač do dezembra 1919. Hody wróći so swojej žwójbje, kotraž bě ſa zyły wójnſki cžaſ w domje jeho pšichodnoju starſcheju w Meinersdorfje pola Kamjenizy pšebywała. Potom jemu wyschnoſcź ſastojnſtwo wotkrjeſneho ſchulſkeho radźićela poſtkiži po namjecze ſerbſkich a němſkich prawicznych kruhow, a w luboſći k Sserbam a ſo by ſtatej w njeměrnym cžaſu k pomocy byk, ſamėnt cžiche ſkutkowanje w ſchuli ſ tutym wobcžeſnym dźěłom.

Po naſtupjenju noweho němſkeho narodno-towarſchnoſtneho knježeſtwa měješe na dowol hicź a bórſy po tym bu prawidłownje na wotpoczink pózłany. Swoje bydło wobkhowa w Budyšchinje.

W poſłednjej ſymje měješe žo ſ khripu bědźicź, kotrejž žo ſahatke ſahorjenje dychelneju trubkow pšichła. W tuzelach Hornjej Schlemy pak žo w ſaźnym naléčze dołholnje wuhoji. Cžiſty a ſrowy puczowaſche ſe ſwojej jeniczkej dźowku, mandźelſtu pola jeje ſtareho thorowateho nana w Rudnych horach woſtaſiwſchi, na léčby pšebywšik do Barmſee pola Mittenwald na Triolſkich mjeſach, a wjeſelešche žo tam kraſneje hórſkeje ſtwórby. Tak žo minuwſchtej dwě radoſtnej njedźeli. Srjedu 22. ſulija, na deſchčowitym ranju, wotucźi njeſtrowy, a wutrobine myſchki, kaž tež to wot ſymſkeje khorošeje ſnajeſche, žo bološnišcho ſpinacu hač pryedy hdy, ſo žebi lékarja žadaſche. Po doſtatej pomocy žo dźeń nimale měrnje miny; tola wječor boloſcže pſchibywachu, a pryedy hač rucže ſawołany lékař dóńdże, ſbu wědomja a hižo wudycha.

Ssobotu dowołnia dóńdże cžełło do Meinersdorfa pola Kamjenizy, a njedźelu bě khowanje. Po nutrnoſczi pšchi łożu w ſtwi, do maleje cžémneje kapałki pšchemjenjenej, wjeſelešche jeho poſłedni pucź ſ mułkim pšchewodom pšcheczełow a wjeſnjanow po wšy dele na poſledźišchcžo pšcht zyrkwi, hdyž wołcžny duchowny jeho žiwjenje wopomni pod ſłowom: Ja cžu cže ſohnowacź, a ty budźeſch ſe ſohnowanjom. S rudnohórſkimi hołcžami tež łužiſke twėrki jako poſledni poſtrow ſe Sserbow do jeho rowa. Tſelbny wotdźeł wojeńſkeho towarſtwa wobſedźi jeho ſ ſłužobnym wutłełom. Mile pruhi Božeho ſłónczka a luboſna wóń w horach poſłdze tcźejazych lipow ſkutkowachu kaž ſjewjenje ſ wyſoka, jako bychu dwaſe wuiednacź ſ jěrym wołudom, ſ kotrymž w prawowacź nimamy. Wón je k měrej dóſchoł. Njech woſpocžuje w měrje!

Sa cžaſ ſwojeho powołanja běſche wón njeſprózniwy, kruty ale ſprawny muż. Nimo porjadnych dźełow měješe wón pšchewjeſcź

1. pšchekhodne ſchulſke ſakonſke poſtajenja dla ſerbſkeje wučby a holcžazu pokraczowanſku ſchulu;
2. ſakoń ſchulſke wotkrjeſny naſtupaze ſjednoczenje pokraczowanſkich ſchulow do wjeſlſich;
3. jednanja dla rosliczenja prawa zyrkwinſkich wołaſow na ſchulach;
4. žo bědźicź ſ krutymi lutowarſkimi pšchiprawami wokhudnjeneho ſtata a ſ toho wukhadźajej njeſpokojnoſczu ſchulſkich wołaſow a wučerjow.

Wjele je dozpěł, a wjele tež budźa jemu dźakowni pšches row.

Nowoſće z cyłeho ſwěta

Płacžiny ſa wolijowe žymja žu dale ſwěſczene.

Statne knježeſtwo je trėbne ſrėdki poſticzało, kotreż wolijowym młynam tež w žnjeńſkim lėcže 1937 možnoſcź dawaja, ſo bychu płahowarjam wolijowych žymjow pšchimėrjene płacžiny poſticzeć mohłe. Nimo toho ſmėja tež w pšchichodnym lėcže płahowarjo wolijowych žymjow možnoſcź, ſo po pšchedźėłanju tutych žymjow mója žebi wolijowe wołuchi wróćo kupicź. Tež doſtanu płahowarjo laneho, rėpikoweho, rėpkoweho a makoweho žymja, kotrež žebi je ſa nidu bicź dadża, w žnjeńſkim lėcže 1937 žamžne lėpſchiny, kaž lėtha. S tym je wuwicže płacžiſnow ſa wolijowe žymja tež ſa žně 1937 ſwėſczene.

Jałoſtny kónz žwójbneje ſwady.

Swady w žwójbje ratarja Grüttnera w Hausdorfu pola Jawora žu so ſchtwórtk ſe ſałoſtnej tragediju ſtónczile, pšchi kotrejž wobaj mandźelſkej ſahinyſchtaj. Po cžeſkej ſwadze ſabaji 32 lėt ſtary Grüttner po mózným wojowanju žwoju žonu. Hdyž potny, ſchło bė nacžinił, ſatėli žo ſam ſe ſtarej ſtrėlbu. Mandźelſtaj bėſchtaj hakle 2 lėcže ženjenaj. Wo njeju žaruje dźėcžo, hiſchcže niz lėto ſtare.

Woheń w kuliżowym domje Barliniſkeho ſtatneho dźiwadła.

W kuliżowym domje Barliniſkeho ſtatneho dźiwadła na dróły Pyrynza Bjedricha Korle wudyri ſchtwórtk popołdnju w prėnim poſkhodże ſ hiſchcže njeſmateje pšchicžiny woheń, kotryž žo jara ſpėſchnje roſcheri. Wjele haſcherſkich cžahow pkomjenja hnydom ſe wſchėch ſtronow haſchachu. Sa krótki cžaſ dojėdże tež miniſterſki pręſident generalny wyſchk Göring jako najwyſchſchi ſchef pruſkich ſtatnych dźiwadłow a polizajſki pręſident hrabja Helldorf, ſo bychu žo wo poſtupach haſchenja žami pšcheſwėdźili. Pſchi tym bė wuwicže kura tak žyłne, ſo mózachu woborniży jenož ſ maſkami žwoje dźėła wukonjecź. Wodu ſa haſchenje bjerſchu ſe Schprewje.

Položene wėnzow pšchi pomniku padnjenych.

Ssobotu pšchipołdnju położichu pręſident mjeſynarodneho olympiſkeho komiteja, hrabja Baillet-Latour a žobuſtawny němſkeho olympiſkeho komiteja pšchi pomniku padnjenych w Barlinje wėnzy. Na prawo widźimy pšchedſtyhnitſkow pšchi pomniku. S lėwa: hrabja Baillet-Latour, ſtatny kommiſar dr. Lippert, ezzellenza Lewald, ſtatny ſportſki wjednik ſ Tſchammer a Osten, ſtatny ſekretar Pfundtner a ſtatny ſekretar Funk. Na lėwo žobuſtawny olympiſkeho komiteja wotkrocža cžeſtnu frontu powėtroweje mozy. P lėwa: hrabja Baillet-Latour- ezz. Lewald a generalny wyſchk Schaumburg. (Scherl Bilderdienſt, M.)

J. Nalt:

Moje wójnske dopomnjeńki

(7. pokraczowanje.)

Se žwojim ſtotnikom žo ras na ſpodźiwne waſchnje roſtorich. Swopręchta na to dale njekedźžowach, ſpótnach pak to poſdźiſcho na cžaſcžiwe waſchnje. Stawiſna bėſche ſtrótka ſcžėhoważa:

Na naſchich ſwucžowanſkich pucžowanjach cžehnjechmy pſches wſchelake wſy, a ſ woknow hladaſym holczam ſ ruku pſchikiwachmy. Jónu žo tež na taſkim poſtrowje wobdźėlich, dokeľž bėch po dolhim pſchebywanju we wokolnych wſach derje ſnaty. Njewobkedźowach pak, ſo ſtotnik ſa mnu jėcha. Swjetſcha jėchaſche daloko ſady kompaniže. Jako žo wobročich, wuhladach, kak mje pſches žwoje wulke nawocžniży wobkedźbuje. Hnydom nėſchto ſacžuch a hroſa mje wobda. Wón pak niczo njepraješe.

Njedźele žo minychu . . . Sapodach prózſtwu wo njedźelſki dowol do domiſny. Bėchmy ſtajnje ſwucženi, ſo dalokoſcže dla dėž ſa pónđźelu dowol doſtachmy. Tónkrótcź pak doſtach žwój dowol jenož hač do njedźeľſkeje nozy. Schto to?

Podach žo do piſarńje, ſo bych ſ nim wožobiniży porėcžał. Wón žo mojej prózſtwje wuhibowaſche a mėnjeſche, ſo to ſa mnje dobžaha. Moje ſkorjenje wo dalokim puczu a wopryče wujow a cžetow niczo njepomhaſche. Dowol na tódże waſchnje po jeho mėnjenju dobžahaſche a žiđžino njej daloko wot Wojerez. Skónczńje położich poſłednju kbartu: prajach, ſo chżu njewjeſtu w domiſnje wopytacź, kotruż pak ſzyła wjazy njemėſach . . .

Tu mje lept! Dopomni mje na hodowne pucžowanje a praſchеſche ſo, hdże mam poprawom žwoju njewjeſtu. W tamnej wėży abo w domiſnje? Naſu roſmołwa bėſche ſ tym ſkónczena. Ani hodźiny dėże njedoſtach dowoła!

Kónz auguſta dyrbjeſche žo wjeſtchi transport na mojeſke ſwucžowanſcheżo do Bjedruſkow ſady mėſta Póſnanja póſłacź, ſo bychu žo muſſtwa w nowocžaſnich wójnſkich methodach wuwucžowali. Bėchu tam iſtčne hrjeſbe atd. natwarili, ſo mohłe žo muſſtwa na pomėry we wójnje pſchihotowacź. Se wſchėch kónczin ſchleſyſkeje a póſnańſkeje provinzy tam transporty pſchikhadźachu. S naſcheje khėtro ſeſtkabjeneje kompanije podachny žo 2 feldweblaj, 12 podoffizėrow a 80 muſi na pucź.

Dopołdnja wokoło 10 hodźin wotjėdźechmy; po dołhim cžakanju na wichelakich ſtazijach hakle wjecžor wokoło 10 hodźin na mėſtno dojėdźechmy. K naſchemu naſwjetſchemu pſchekwapjenju njebėchu ani mėſtna ja naſ (baraki) pſchihotowane. Dyrbjachmy wjecžor podźe na kommandanturu, ſo bychu žebi klucže, pſchikrwy, trėnja atd. wobſtarali. Nėhdże wokoło połnocy podachmy žo k mėrej.

Dokeľž njebėch hiſchcže ſa wójnu khmany, doſtach mėſtno w piżarni. Pſchežiwich tu rjane cžaſy, dokhoż tu woſtachmy.

Tak wjele hacź žo dopomnju, doſtawachmy tu pſche wſchu mėru wjele ſwinjazeho mjaſa k wobjedu, a to wſchitko wot młodych ſwinli. Wėſche to w cžaſu, hdyž žo nimale wſchė młode ſwinje w Němſkej ſarżachu. Sėżhowaſche léto 1917, kotreż žo powſchitkownje jako runkliżowe a bjesmjaſne mjenowaſche.

Njedźelu pſchebywaſche tu pſchežo wjele pſchiwuſnych: ſtarſchi, ſotru, bratſja a njewjeſtu, na wopyt pſchikhażo, ſenje njewėdźo, hacź abo hdy žo ſzyła wjazy wobladaja. Pſchebywanje na taſkich mėſtnach bėſche ſtajnje njewėſte, ſ kóždym dnjom dyrbjeſche žo ſ wotpucžowanjom do pola liſcź. Sa dwaj dnjej wucžahny ſ naſcheho lėhwa jónu tyhaż muſi do pola; położa do Franzowſkeje, druha położa do Ruſkeje.

Pſchi wotkhadże ludźi do pola bė wjele dźėła.

5. oktobra žo ſaſo wjeſtich transport na pucź ſtaji. Mjes nim bė wożebje wjele wojakow ſ Wojerowſkeho wotkrjeża, kotryż pola pokła 154 w Jaworje ſłużachu. Sjeſtcha běchu to ſnacźi. S nimi běch po wjecžorach hromadże a bjeſadowachmy, dalokož hacź nam cžaſ doſahaſche. Ssrjedu oktobra wróćichmy žo dwanacže abo pjatnacže wożobow ſ lėhwa w Bjedruſkach, hdyž běchmy nėhdże hnydom njedźeľ pſchebywali a wjeſtich dźeľ naſchich ludźi na bitwiſchcža wużohnowali.

*

Khėtro ſeſtkabjeni wużiwachmy nėtko dobre cžaſy w naſchim Schlichtingsheimje. Jeſe ſ naſcheju lėhwom žo roſpuſchcźi a ibyit wobeju ſjednoczijſchtej ſo do jeneho zyła. Kwartėry žo bóle hromadże położichu; dyrbjeſche žo lutowacź.

Tehdy wopuſchcźich tež ja ſwój luby kwartėr, hdyž tak dołho pſchebywach a ſrudne a wjeſele hodźiny pſchežiwich.

Mje tež naſche dny tu běchu liczene, ſacžuwachmy to dżeń a bóle. Mſchelake ſnamjenja na to pokajowachu. Nowačkow wjazy njedoſtachmy; ſchtoż k nam njſchtródże, běchu ſhubjene wowzki ſe wſchelakich kónczin bitwiſchcžow, kotreż dotal puczе, hjeżbje atd. ſady frontu twarjachu a łoſſij mėjachu žo nėtko po dołkonczenym dźėle hiſchcže jako wojazy wużicź.

Njedźeľſkeho dowola doſtachmy tak wjele hacź chżowny. Schtóż w bližſchej wokolinje bydleſche, jėdźeſche kóżdu njedźelu domoj. Spocžatk novembra pobych w domiſnje a ſrjedź dezembra pola žwojeje maleje pſchećelcžiny a jeje ſtarſcheju, kotraż mje hižo dawno na wopyt pſchiperoſchowachu. W běhu cžaſa běchmy žo bóle a bóle ſeſnali. (Pokraczowanje ſcžėhuje.)

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Prěni dźeń wubědźowanjow

Nowe světowe rekordy — 2 złotej, 1 sleborna a 1 bronsowa medalja za Němsku

Prěni wubědźowarski dźeń w Barlinskich olympiskich hrach zmeje za wšěch wobdźělnikow na přeco njezapomnitu hódnotu. Statne sportske polo pokaza so wěstej jako nanajlěpje připrawjene wubědźowanišćo a też wšitcy wubědźowarjo na přihladowarjow ze swojimi wukonami najlěpši zaćišć zawostajichu. Hač do poslednjeje mocy so wobdźělnicy za swoju khorhoj zasadźichu a w štyrjoch rozsudźenskich wubědźowanjach so wurjadne wuslědki docpěchu. Při tym móžeše so dwójcy němska khorhoj na dobyćerski sćežor sćahnyć. Nimo toho doby so jena sleborna a jena bronsowa medalja. Bjez dwěla to dobry započatk za němskich sportarjow.

Wčerawša njedźela běše za přihladowarjow a też wubědźowarjow dosć přijomna. Njebjo drje bě pomročene a jenož na někotre wokomiki so pokazachu slónčne pruhi, tola před dešćom zwosta stadion přelutowany a z wječora wěješe čerstwy přijomny wětr. Khorhoje nad stadionom, w kotrymž bě so na 80 000 ludźi zešło, zmahowachu žiwje w powětře a wožiwjachu pisany wobraz na wubědźowanišću. Stadion běše hač na poslednje městno wupředane a dospołnje wobsadźeny.

Prěnje dobyća.

Hižo w předběžnych wojowanjach so jara kruće wojowaše, dokelž su wumělenja, zo bychu so wobdźělnicy do rozsudnych wubědźowanjow dostale, jara krute. W 100-metrowskim běhu běžeše čornuch Owens za njewěromnje krótki čas 10,3 sekundow, to běše za Američanow hjeć dwěla a też za wšěch druhich přihladowarjow najlěpši wukon, kotryž w běhu dopołdnja widźachu. Owens je z tym w lěće 1930 postajeny světowy rekord, kotryž tohorunja na 10,3 sek. steji, docpěł. Też w dalokim skoku a we wjerhanju kule so předběžnje wojowanja přewjedźechu. W prěnim stwnia do rozsudneho wojowanja z Němcow Günther Gehmert a Gustaw Weinkötz, w druhim Wölcke, Stöck a Sievert.

Při popołdnišim wubědźowanju běše nowa sensacija w 100-metrowskim mjezyběhu rekordny běh čorneho Američana Owensa se 10,2 sekundami, kotryž z tym nowy světowy rekord postaji. Němc Borchmeyer běše druhi z wubjernym časom 10,5 sekundow. Wjednik, kotryž bě na popołdnišne wubědźowanja přišoł, jemu za to zbožo přeješe.

Při stork. hlebije žonow mějachu němske zastupjerki wjele zboža, tak zo 3 z nich do rozsudneho wojowanja stupichu. Fleischerec z Frankfurta doby sebi z 45,80 metrami złotu medaillu a polěpši z tym też dotalny světowy rekord 43,60 metrow wučinjacy, kotryž bě Američanka Didriksonec w lěće 1932 postajiła, wo šwarnu měru. Krügerec z Drježdźan wobsadźi druhe městno z 43,29 metrami a třeće městno wobsadźi Pólka Kwasniewska. Při swjatočnym mytowanju z dobyćerskimi medaillami postanychu wšitcy w stadionje přitomni přihladowarjo a z wulkim juskom so prěnim dobyćerjam přiwyskaše. Też wjednik Adolf Hitler dobyćerkam wosobinsczy zboža přeješe.

3 nowe rekordy so při wčerawšim wubědźowanju postajichu a to, kaž hižo pisachmy, w 100-metrowskim běhu, w žónskim storkanju z hlebiju a też we wysokim skoku muži. Z 1,89 metrami započa tu 22 muži w doskónčnym wubědźowanju, při 1,94 so hišće štyrjo wobdźělichu, 2 metraj hišće tři Američanjo a Finc Kotkas přewinychu; wysokosć 2,03 metraj přeskoči pak jenož Američan Johnson, wšě druzy žerdku storhnychu. Druhi bu Albriton (USA) z 2 metromaj a Thurber (USA) ze samsnej wysokosću na třeće městno přińdże.

Při 800-metrowskim předběhu běžeše Kanadźan Edwards najspěšniši čas ze wšěch 6 předběhow a to 1 min. 53,7 sekundow.

Při storkanju kule předoby so Němc Woelka přez finnskeho mištra Bärlunda se 16,20 metrami, mjez tym zo tamny 16,03 docpě. Z tym doby so nowy světowy rekord, stary z lěta 1932 bě 16 metrow wučinjał a džeržeše jón Američan Sexton. Němc Stöck wobsadźi třeće městno.

W 10 000 metrowskim běhu wostahu Finnojo we cyłej čari z dobyćerjemi. Japanc Suzuki drje zwoprědka wjedźeše, tola z jenakim měrnym tempom, kotryž so ke kóncej stopnjowaše, jeho Finnojo Salmien Askola a Isohollo přesćahnychu (30:15,4 30:15,6 30:20,2).

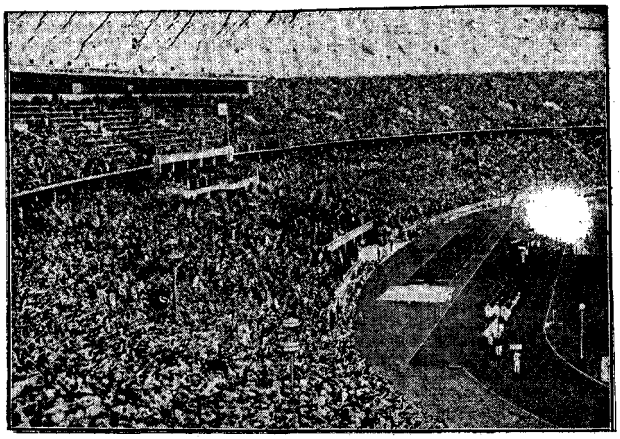

Pšichhad narodow.

Pod justanjom stotyšazow wotewri wjednik 11. olympiske hry. Na wobrazu widźimy pšichhad jenotliwych narodow. Na prěnim městnje dże grekske muštwo, kotrež po starej tradiziji jako prěnje do wubědźowanišća jaćehnje. Na lěwo čestna tribuna z wjednikowej staudartu. (Scherl Bilderdienst, M.)

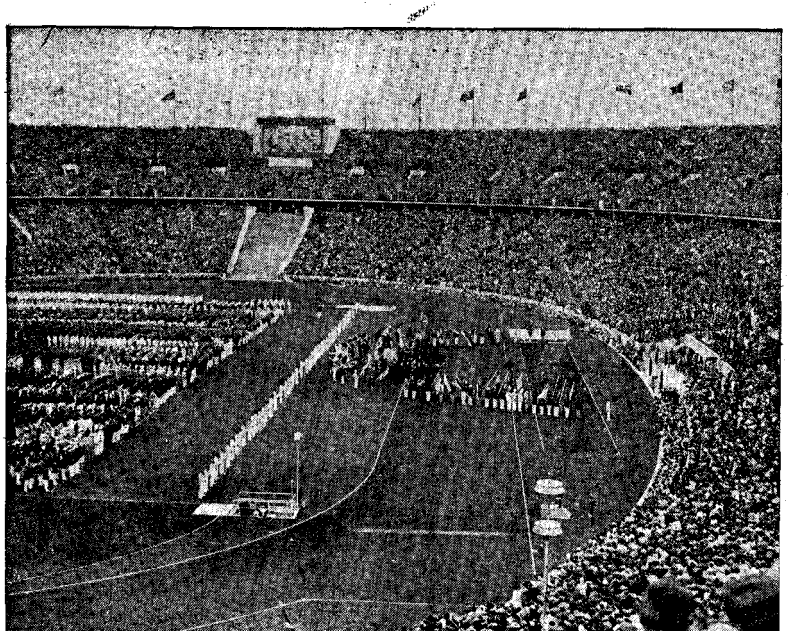

Swjatočny započatk olympiskich hrow.

Pšched 100 000 pšichladowarjemi stoji Rudolf Ismeyer pšched swojimi sportiskimi towarschemi ze wschěch narodow olympisku pschisahu. Widźimy w połkole pschedwjednikowej tribunu sestupane thorhoje. Na lěwo muštwa tch wobdźělazych narodow we swojich uniformach. (Scherl Bilderdienst, M.)

Dotalne pohódnoscenje narodow po dypkach.

Hdyž olympiske medaille z třomi, sleborne z dwěmaj a broncowe z jenym dypkom pohódnoćimy, dostanjemy (ličimy do toho też wuslědki z wumělskeho wubědźowanja) sćěhowace pohódnoscenje: Němska 36 dypkow, Italska 11, Finniska 11, USA 11, Awstriska 7, Pólska 5, Swica 3, Turkowska 3, Japanska 2, Swedska 1, Belgiska 4 a Českosłowakska 1 dypk.

Po skónčenju lohkathletiskich wubědźenjow prezident hrabja Baillart Latour a dr. Lewald dobyćerjow w olympiskim prócowanju we wumělstwje mytowaše. Tu Wernera Marcha, kotryž je olympiske sportowniśco natwarił a za to olympiski ławrjene dostał, z wosebitym zahorjenjom sławjachu.

W turnowarni němskeho sportowniśća bě so dopołdnja florettske mječowanje započało. Němske muštwo nad Kanadu z 15 : 1 dobu. W Debrićach so prěnje napřemcbědźenje nowočasneho pjećorakeho wojowanja, jěchanje, rozsudźi a w němskej hali so doprědnje wojowanja w přimańcy započa.

Při wojowanjach w zběhanju wahi doby sebi złotu medaillu Terlacco (USA) z 312,5 kg, sleborna medaillu Soliman (Turkowska) z 305 kg, a broncowu medaillu Chams (Turkowska) z 300 kg.

Najwažnišе wubědźowanja dźensa póndźelu w olympiskim stadionje: pop. w 3 hodź. wjerhanje z hamorom, 100-metrowski běh, 100-metrowski běh žonow, dale 100-metrowski běh mužow (rozsudźenje), 800-metrowski běh (mjezyběhi), 3000-metrowski běh přez zadźěwki (3 předběhi). W němskej halli su wubědźowanja w přimańcy a w zběhanju wahi. We Momsenowym stadionje pop. 17.30 hodź. kopanca: Norwegska přećiwo Turkowskej (dwuha skupina) a w pótskim stadionje w samsnym času Italska přećiwo USA (prěnja skupina).

Poradźeny olympiski lětarski dźeń.

We wobłuku Barlinskich olympiskich lětarskich zarjadowanjow měješe hłowne město też swój wulki lětarski dźeń, kotryž so pjatk popołdnju před 100 000 lićacym přihladowarstwom na Tempelhofskim polu wotmě. Při tutej składnosći pokazachu swoje wumělstwa też najlěpši wumělscy lětarjo, kotřiž běchu so stwórtk we wubědźowanju měrili a to Němc hrabja Hagenburg (I.) a Čechosłowakaj Šeroki a Nowak. Při tym dobu hrabja Hagenburg 89 dypkow, Nowak 80 dypkow a Šeroki 74 dypkow. Wšě předwjedźenja jara wulki zajim zbudźichu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 180 | Budyšin — Wutoru 4. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Kóžde lěto 2. oktobra parola bróniteje mocy „Hindenburg"

Němski wójnski minister a wyschschi roskasowar bróniteje mozy je wosjewił, kak budże wot nětka němska bróńita móz wopomnjenje šemrětkeho němskostatneho presidenta a generalneho pólneho marschalla z Hindenburga čežećiś. Po tym kóžděłtnje 2. augusta roskasowazy general armeekorpsa z pschewodom Pillauskeho kommandanta a roskasowarja 1. powětrowego wokrjeża pschi rowje šemrětkeho generalneho pólneho marschalla a němskostatneho presidenta wěnz bróniteje mozy położi. Kóždołětnje 2. oktobra generalny kommando 1. armeekorpsa čežetnych stražnikow psched Hindenburgowe rownischo a psched hłowny jatkoh němskeho čežetneho pomnika staji. Staśno čežetna straża pschi Hindenburgowym rowniscu w pschichodże 21. haprleje wojazy powětroweje bróńje, 31. meje wojazy wójnskeho namórnistwa staja. Parola za zyku bróńitu móz kóždołětnje 2. oktobra rěka „Hindenburg".

Wjednik je pschi Hindenburgowym rowje wěnz położił dał.

Na źmjertnym dnju němskeho presidenta a pólneho marschalla z Hindenburga je po poruczenjoschi wiednika a němskeho kanzlera kommandowazy general z Brauchitschom wěnz pschi pólnonarschallowym kaschcu we wjelbje Tannenbergskeho pomnika położił dał.

Parsorżne hońtwy so zakazane.

Němskostatny honjeśi wyschi Göring je wukaz wudał, po kotrymž je zakazane, honitne kłocata z konja jadzy pjow schěžowacz abo honicz (tak mjenowane parsorżne hońtwy). Pscherdźenje pscheczíwo zakonjej so na załožku němskostatneho hońtwinkeho zakonja pokhosta.

Wójnscy cżeżkostranjenci so jako gmejnszy pisarjo pschijmaju.

Gmejnske pisarstwo na wsach, hdyż je wone dźensa kuło w rukomaj wucżerjow, chrodża pschichodnje z niezastużerjemi abo wójnskimi cżeżkostranjenymi wobhadźeć, kotrizi njemóża cżelne dźeło wjazy dokonjeć. Sozialny hamt DAF je tutón namjet Němskej gmejnskej zhromadźiznje pschepodał. Gmejnska zhromadźizna je namjet žiwje powitała a jón pschijatkownym wyschnoscżam se žadosću dale dała, so bychu jón wjeznjanowstam dźelili.

Woellka na leutnanta powyscheny.

Göring olympiskeho dobyczerja pocżesći.

Nětčerskeho wyschscheho stražnischtwa Hansa Woellku, kotryż jako prěni němski lohkoathlet se swojim kražnym dokonjenjom w storkanju kule za Němsku slotu medaillu dobu, je prusći ministrski president po nanjecże schefa powjadneje policije generala Daluegi na leutnanta schutzpolizeje powyschił. Jeho do **policajskeho sportskeho referata** pola hłowneho hamta porjadowneje policije w němskim a pruskim ministerstwje snutskownych należnoscjow wokommandowa. Po pschiprawjenju wotmyslenje nowneje policajskeje schule so leutnant Woellka tam jako sportski wucżer postaji.

Jessowe Owenowe 10,2 sekundy žadyn swětowy rekord.

Kaž je internazionalny lohkoathletiski swjaze wosjewił, njeje so zjobotnischi 100metrowy běh Američana Jessa Owena, sa 10,2 sekundy dospěty, jako swětowy rekord pschipóznał, dokelž po nadrobnischim měrjenju zyłny wětr do khribjeta knjeżeskeje.

Gouverněr Franzowskeje banki w Barlinje.

Njedawno nowopomjenowany gouverněr Franzowskeje banki je k presidentej němskostatneje banki dr. Schachtej w Barlinje na wopyt pschijeł.

Jendźelska a Egiptowska so wo Sudanje dojednałej.

Mjes jendźelskim a egiptowskim knjeżerstwom je so wo pralschenju Sudana dojednało. Po tymle dojednanju so Egipczanam njewobmjesowane pschicżahanje do Sudana pschisłuschi a so wobdźelenje egiptowskich wojakow pschi sakitanju Sudana a ponjenowanje egiptowskich sastojnikow sa sarjadnistwo w Sudanje rjaduje. Jendźelske nowiny praja, so je Jendźelska w dalokej měrje žadanje Egipczanow dopjelnika.

W Španiskej čišina před wichorom

Sańdźene dny su so na schpaniskich bitwischczach jenoż małe srażki a bitwiczki wotměłe, z kotrymiž so fronty njejsu ważnje pscheměniłe. Tola to je jenoż cżichina psched wichorom. Franzowska Fourniersta powěsćenja je powěsćała z Tangera wosjewiła, po kotrejž so we hłownym kwartěrje generala Franka se wschěmi mozami dźěła. Wschědnje cżežite auta wojakow do Tetuana abo Ceutzy woża. General Franko je žiwe wotmyślił, tak rucże hač mózno žiwoje wójsko z Afriki do Schpanišeje pschewjeść. Dale so powěda, so so wjele wójnskich lětadłow w Tetuanje zhromadźuje. Měrjej wschak njeje wěricz.

General de Llano, kotryż je w nozy k póndźeli psches Sewillaski sczelak rěcżał, je prajił, so měr, kotryż w tuchmilu knježi, je jenoż **cżichina psched wichorom.** Położnje Madridskeho knježerstwa je jara kritiske a je so hischcze z pschendźenjom wschelakich wotdźelenjow zibilneje gardy k sběžkarjam z hórschiło.

General so na sczelak w Moskwje hórschi, so so do snutskownych należnoscjow Schpanišeje tyka. S wobzběrtym hnězwom so wón pschecżiwo cżerwjenemu generalej Miaiasej wobroczi, kotryż je hrosył, so z lětadłowymi bombami wosebje stare hłamne twary w Granadze w Cordobu sniczi. General de Llano z nadźiju do pschichoda hlada, dokelž je wójsko sběžkarjow z dissziplinu a wobwołoczju napjelnjene. Dale general de Llano prisedawscheho ministerstwowego presidenta Portelu Valladaresa winuje, so je nětczischu snutskownu wójnu a njeporjad w Schpanišej z tym sawinował, so je statnu móz markšistam pschepodał.

Wojowanja mjes lětadłami wojeńskich sběžkarjow a knježeńskowymi wójnskimi lódźemi.

Kaž Reuter z Gibraltara powě, stej wczera popołdnju k ranju wot Schpanišeje dwě sběžkarjej lětadle nětdże hodźinu z knježeńskowymi lódźemi wojowałej. Kaž so sda, njejstej lětadle na wójnskich lódźach wjele schkody nacżinjeł a stej na stronu k Ceucże wotleczałej, mjes tym so su so tódże k Malaży nastajiłe.

Dotal 364 źmjertnych woporow wojowanjow w Barcelonje.

Kaž Barcelonska wyschnosć wosjewja, je so hacz do 27. julija 364 wožebow pschi niemerach w mjesće morilo a to 282 zibilnych wosobow, 61 wojakow, 20 zíwilnych gardistow a pomocznych policistow.

Zíwilistojo su swjetscha jako woporu kommunistow źmjerzi poczerpili. Jendźelske nowiny pschinoschuja powěsće wo dźiwim traschenju kommunistow a anarchistow w Katalanskej a wožebje w Barrchonje. Kommunistojo su wobdźelenje w katalanskim krajnym knježerstwje wotpokłali, dokelž temu njespschihłosuja, so by so cżerwjenej miliz sakazało, ludźi bjes porjadneho sudа wotprawicz. Cżerwjena miliza je wschěmi lewizownymi wyschnoscżami psches hłowu srokła a žaneje dissziplinu njeschipóznawa. Naidźiwische su cżerwjene milizonarki w Katalanskej.

Wudawaja, so pschecżiwo faschismu a jeho pschecżelam wojuja, kommunistojo ludźi morduja, kotrizi so z politiku z nimi njesaběraju.

Barcelona swonkownje zacżišczej cżini, jako by w njej porjad a měr knježił, hdyż so na spalene zyrkwje, klóschtry a domy njekedźbuje, kotrejž su zastupjerjam prawizy słuschale. Po posdaczněj měrnej swjerschnoscži pak so w Barcelonje wschědnje zakotne złostne złośnistwa stawaju. Kommunistojo jim wucżizcżaze dźeło rěkaju. Wschědnje — najhusczischcho w nozy — so patrouille wobrónjenych cżerwjenych milizonarkow do domow dobywaju a z nich muzow, žonu, starzow a dźeći wotwolekuja. Tele žiwoje woporu kommunistojo sa měšto wotwodźuja a je tam hromadnje wotprawjeja. Hejlo tychle hromadnych wotprawjenjow rěka: Faschismus a jeho pschiwižowarjo dyrbja so bjes žmilnoscże wutupicz.

Lewizowna wyschnosć w Barcelonje tymle złośnistwam njeschchłoże. Stónczanje su wosjewili, so so złośnizy pokhłostaju, tola wyschnoscże pschecżiwo nim njesakrocżeja, a złośtniwa cżerwjeneho knježerstwa hrosy pschiběraju. Lewizowne wyschnoscże w Katalanskej dawno hižo njejsu z knjesom w kraju.

Na wjerschku hory Tibidabo kóżde ranje hromady cżełow leża. To su woporu, kotrejž su w nozy cżerwjene milizy z jich bydlenjow wotwolekle. Pjenjesy a drohotne wězy, kotrejž cżerwjena miliza z zyrkwjow, klóschtrow a domow wotnjese, njejsu so wyschnoscżam wotedałe. Rozdźeleja je mjes sobu.

Gil Robles wo generalu Franku

a wo wuhladach wojeńskeje diktatury.

Hollandske nowiny „Allgemeen Handelsblad" su rozrěczowanje z Gilom Roblesom wosjewile, kotryż je so z łódźu „Avila Stan" do Lissabona pschiwjeł. Schpaniški prawizowny politikar najprjódy prajesche, so je so pschi nětczischich schmjatanjach na nětajke waschnje wobdźelił. Pschecżiwo sozialistiskemu knježerstwu je zyle parlamentarizy wojował.

Sběžkarjow generalojo su jemu z jeho dźělawoscże jako wójnskemu ministrej derje znaczi. Woni su bjes wumysłacża cżestni wótczinjozjo, kotriž z woprédka na niczo druheho njejsu myślili, hač knježerstwo nusowacz, so by terrorez z lewizy kónz cżinił a kraj wot kommunistow a anarchistow wuczischcżiło. Knježerstwo je na ultimatom generala Franka z wurjelemi wotmotliło. Hdyž běchu prěni marokkowzy wojazy na schpaniški brjóh stupili, je mózno było, so wobhbdleršeje wójny sminowcy, hdy budźiske knježerstwo k dojednanju swólniwe było. Kaž wězy dźensa leża, **su so** wojeńska diktatura pschihódne wuskutkowała. Jeli so su žiwi generalojo Franko, Molo a Llano thuinje wotmyślili, po dobyczu porjad w kraju wobnowicz, budża so dyrbjecz po radże wězywustojnych wobydlerjow složowacz.

Kraj pschede wschěm měr trjeba. Sa to je należnje trjeba, so so wschě prawizowe strony zjednoczą. Wón sam, Gil Robles, se wschej mozu za wutwarjenje jenotneho nazionalneho swjatka dźěła. Swój dyrbi skónczne strach pósnacz, kotryż by kommunistika Schpanišeje wosnamjenika.

General Franko je jedyn z najkhroblischich a najcżišcżischich wožebow nětczischeje Europy. Kaž dołho budże Franko wojowacz — a źmjercz móże jeho wojowanju kónz cżinicz. — Schpaniška niebudże kommunistiska.

Wójnskej łódźi Madridskeho knježerstwa Ceutu wobtżělałej.

Knježerstwowa łódź „Jaime I" a lichtżak „Libertad" staj póndźelu Ceutske batterije (w schpaniskej Marokkowskej) wobtżělałoj. Obaj nabrožnje batterije na tżělesku wotmotwjacu, po wójnskej łódźi sa jendźelsku kabelowu łódź schowałaschcej. Tżělesnja je nětdże dwě hodźinje trała. Psched Gibraltar je wóndołu jendźelska bitwiska łódź „Queen Elezebeth" pschijeła.

Dwojomyślna neutralnosć Franzowskeje.

Mjes tym so swonkownoj minister Delbos njedźelu w jenej zhromadźiznje za franzowsku politiku njetykanja do schpanišich podawkow wusłupowasche, jedyn druhi Sobuslaw franzowskeho knježerstwa, statny podsekretar ministerstwa pschedbydlinow, Dormoy, tón samy dźeń pschi jenym zwjedżenju w Carmaux za Schpanišku rěkaše, so by Franzowska Madridske knježerstwo podpjerała, dokelž sběžkałska strona w Schpanišli wójnski material z wukraja dostawa. Franzowske knježerstwo ma prawo, sakonjskemu schpaniskemu knježerstwu pomhacz.

Němske wójnske łódże pschi schpaniskim brjohu.

Khchižak „Köln" a torpedowikaj cżołmaj „Albatros" a „Mörjki worjoł" Němzow pschi schpaniskim połnócnym brjohu schkitaju.

„Köln" psched Portugalete (Bilbaom) leži. „Albatros" je 1. augusta schesću Němzow, mjes nimi žwójbu konsula Erhardta, z Bilbaa a 18 wukrajanow do Bayonna pschiwjeł a je so do Portugalete wrócił. Pódła tehu su so druhe cżełnjenje z Bilbaa z parnikom „Bessesom" do St. Jean de Luz pschiwjesli.

Panzerowana łódź „Admiral Scheer" psched Almeriu leži. Na prošeń němskeho konsula w Almeriji dla hrożenja schpanišich wyschnoscżow pschecżiwo pschichłuschnikam němskeje kolonije, kotrež bě bjes wotmołwy wustał, je so po wschitkim „Admirala Scheera" hnydom wotmołwiło.

Budyske stawniske powěsće

Sobotu 1. awgusta 1936.

Narodźiłoj staj so: 30. 7. Gerhardej Pawolej Wjeńzy, frizmišćinej žym. — 26. 7. Korli Rudolfej Kurtzej Kobanej, wučerjej w Małym Wjelkowje, žym.

Swěrowali su so: 1. 8. Friedrich Pawoł Mütterlein, krawc ſ Marju Hanu Beckej, schwalcju, wobaj w Budyšćinje. — Gustaw Heinrich Wolfgang Düring, wyšeršći pokładnik w Kasselu ſ Friedu Johannu Voigtej, bjes powołanja, w Budyšćinje. — Waŀtaŕ Nychtaŕ, błidaŕ, ſ Martu Gertrudu Fryčej, schwalcju, wobaj w Budyšćinje. — Erich Konrad Mět, wojnaŕ, tón cząs prěni dźěłaćeŕ w Korlynju, ſ Hildegardu Mariannu Bienadźij, domjazej pomocnizu w Budyšćinje. — Gerhart Fritz Kettner, pšeńkupiŕ pšišłušajeny, ſ Charlottu Martu Hoffmannej, wubjeŕarku, wobaj w Budyšćinje. — Korla Pawoł Schołta, rěznišći mišćhŕ w Sčijězach, ſ Margaretu Rosu Domaščkej, pšedawaŕku w Budyšćinje. — Maks Erich Korch, pšeńkupc w Budyšćinje, ſ Gerdu Elsu Ivud., rodź. Lindnerej, bjes powołanja, wobaj we Wopalej. — Oskar Alfred Bójz, dentiſt, ſ Khatu Charlottu Martu Göttgej, lěkaŕskej pomognej šotru, wobaj w Budyšćinje.

Nowośće z cyłeho swěta

Detal 400 000 wopytaŕjow wustajeńzy „Němska“.

Hižo zyłu žobotu měješe wustajeńza „Němska“ jaro dobry wopyt. Njedźelu wobźeše wukrajni hościo po dźěłowišćach wustajeńzu wopytachu. Wěło teŕ wjele domjazych tónz tydźenja na wustajeńzu poby. Na přenimaj dnjomaj olympiady wobu na wustajeńzu 90 000 ludźi. S tym je ličba wopytaŕjow na 400 000 postupiła.

Dohładowaŕ jamow 90 hórnikam žiwjenje wukhowa.

Skedźbliwosći dohładowaŕja jamy ma so dźakowaś, so so 90 hórnikam jamy Ludwig w Kuterschizach pola Duchowa w Čěchach pšed wěstej śmjerśu wukhowachu. W jamej blizkosći jamy nimo wjedźaśa rěčka Běła pšełamana je žwojej wuzkosći wobu sawěsćenske murje. Dohładowaŕ podkopkow w prawym cząsu strach spóźna a wšěch 90 hórnikow mózachu jamu wopuśćiś, pśedy hač woda jamu sała.

Franzowske pósłske lětadło śnjeźobožiło.

Pósłske lětadło franzowsko-južno-amerikańske powětrowe pósły śnjeźobožiło njedźelu dopołdnja w mjli w blizkosći Mazadex. Wobźadźa pšichi tym šahiny. Pósła, za južnu Ameriku posłana, bu namakana. Tutu ſ druhim lětadłom dale dodachu.

Wulka powodźeńska katastrofa w Turkowskej. 18 wožobow žo śćepiło.

We wokolinje městaćka Siwa w aziatiſkej Turkowskej su sliwki a krupybica hobrsku schodu naćinile. Daloke kraśiny su zaměrjowene. Nimo wjele skotu je 18 ludźi wo žiwjenje pšišło.

Wuplaćowańske płaćizny sažnych běrnow.

Sa němske jědne sažne běrny su so sćěhoważe wuplahowańske płaćizny za 50 kg. postajśe:

	za běłe, cźerwjene abo modre druhiny:		tuziše žołte druhiny:		dołhe žołte druhiny:	
dźeń pšichodnjaca	znajmjeńsha	tola niz wjazy hač	znajmjeńsha	tola niz wjazy hač	znajmjeńsha	tola niz wjazy hač
	hr.	hr.	hr.	hr.	hr.	hr.
4. 8. 36	3,00	3,50	3,40	3,90	3,80	4,30
5. 8. 36	2,95	3,45	3,35	3,85	3,75	4,25
6. 8. 36	2,90	3,40	3,30	3,80	3,70	4,20

Pśilopk

* **Byk jako lěkaŕ.** Po naležnej wobźe lěkaŕja žo dźěkaśeŕ S. ſ Trois-Chens w franzowskim wokrjeźu Cantal rozbudźi, žwoju khoru žonu do khorownje w Montsalvy dowjeźeć. Jako sćěžkosć śeje khorosće na śerdźenje bě žo jeje prawe wobjedro slemiło, tak so běšche lěkaŕska operazija nusna. Kóžde teź najmjeńšne cźełne pohibnenje ženje njeskóńcźne bolosće pśichotowaśe. S. khoru do cźopych rubiśchcźow sesawała, położi ju na wełichi ručny wós a poda žo na pucź do Montsalvy. Pśicheźełzły jeho žony jeho pśechwodźeśtej. Žyły pucź wbohe śworjenje ſ bolosću žakośćeśe, dokeľ njemóźeśe žona tśihaśenje śnjeść. Nadobo pak žo tucźi schtyrjo cźłowjekojo, śijo śtrowi a khora, nećźeho dohładachu, schtož jich ſ wjetšichimi tróšelemi napjelni; na jich pucźu, krótko pśiśed měśtom, jim — spóźśeny hobrski byk napśećeźo pśichihna, kótryž bě žo po śdaźu na transporcźe wottorhnył a žo nětko dospolnje rośnjemdrjeny na nich měrjeśe. Najpryedy pśheźełzły wo pomoz wołajo cźełkaśeli; muź žo podarmo pśezwośaśe, je wšěm khwaŀkom thoru žonu ſ jeje rubiśchcźow wuśwobodźiś a wotnjeść — ale žałośtny wokomik žo pśećezo bóle bliźeśe, a hižo běśche S. ſwólniwy, wosprujo žo bikłej žam napiśećeźiwo śtupiś, jako khora še mózњej žadu ſ tucźneho wośa śkoćźiwśchi ſ wulkimi krocźelemi sa towaŕśchkomaj běžeśe. — — „Runja wulkej myšći“ S. poźdźišćo rźekny, „je běžała, a jako mózachu byka śtónczńe popadnyeź, bě w burikim śtatoku dawno we wěśtosći. A śchtaž je khowna wěz: je wustrowjena, móže žažo khodźiś, nima žanych bolosćow wjazy, śaśtawa kaž do teho žwoje dźěto a droha khorownja je nam dźak śpóśćeneho byka śalutowana wośtała — —.“ j.

Žiwjenje a śmjeŕć hikawki

1.

Hikawka je wěz, ke kótrejž žo cźłowjek rady śmjeje. Hikawka pak móže teź ſ thorośćeju bycź, móže bycź śtraśchna, a Napoleonowa mać, tak rěka, je na nju žamo wumrěła. Wjetšchina lěkarjow hikawku jako sćažowanje pšewutrobna wonamjenja, kótraž na nadkrowje cźeźelki śkutkuje. Druźy žažo žo k tajkim nahladam lěkarjow śmeja a hinak wo tym myślja.

Nó haj, knjes Janaćk nźebě žo wo wšěch te wězy hišcźe ženje śtarak. Wón běśche śprawnje pšekwapjeny a žadźiwany, jako rano, ležy žwoje kožo wopuśćiwšchi, wótśije a jaźśe „hups“ sćini a potom hnydom na to „hiks“. Janaćk žo do kuchnje podawšchi śchśeliźu wody wupi. „Woda“, ŋebi wón rźekny, „je ŋa dozyła dobre lěkaŕśtwo, tak teź najlěpšchi śrźdk pšicźeźiwo hikawzy. Hups!“ Janaćk śamjerśane mjeswoźo cźińeśe; bljeśe ŋebi ſ pjaścu na žołdk, śwěćzi, so pšeśe žylne hups a potom śkłabśche hiks po śchiji horje lěśeśe a rozbudźi žo, so dźe žo wot nětka sadźerźeć jako by hikawku njeśnał.

2.

Jako pšchi koseju ŋedźeśeśe, žo wonka śaklinka. Direktor Wrobl, Janaćkowy śchef, wokaśe.

„Knjes Janaćźko“, wón rźekny, „pśedy hač dźenśa do kontora pśchiźdźeźe, pohładajśe tola prośchu jónu na finanzny hamt a poźěźśe jónu ſ pśchedstejiśerjom finanzneho hamta wo naśchim wobrótnym dawku. Naležnosć thwata.“

„Hups“, Janaćk śćini.

„Śchto prośchu?“ žo direktor praścheśche.

„Hiks“, Janaćk rźekny.

„Božedła“, śchef sawoła, „hnydom do kontora pśiźć, dźeźe, na jadyn pad na finanzny hamt! Rozumiśeśe?“

„Hups“, Janaćk śćini.

3.

Jako bě še žwojim matym awtom ſ kólnje wujeź, pólzaj k njemu śtupiwśchi sawoła: „Kamjentna dróha je sawrjena. Njeźbožowny pśchipad. Jedźeźe najlepje pśches torhośchćo.“

Janaćk rozumjeśeśe. Njany dźak, chźeśche rjec, ale we woprawdźitosći rźekny: „Hiks“.

Pólzaj žwoje cźoło morśchćeśche. „Nó, nó?“ žo praścheśche, „Wy tola na wśěm dobrym pośledku njeśće — —?“

Janaćk mózneje ſ hłowu tśihaśeśche. „Hups“, wón rźekny, „ale hoźeła, ně, ně — hiks.“

„Dowjeźće žwój wós hnydom śažo wróćzo do tónje, mój knjeźe,“ pólzaj poruća.

Janaćk še žwojej pjaśću na wós dwri. „Sakłepane!“, wón śareji, „ja tola njeśžym — hiks!“

„Wěm, wěm“, pólzaj rźekny, „runje teźoła njeźmće dźenźa ſ awtom jěcź!“

4

„Dźiśe hnydom žažo domoj,“ direktor Wrobl rźekny, „prokuriśt — pśches dwaceśći lět w firmźe — Wy dyrbjeli žo hač do žwojeźe śmjerśe hańbowaś!“

„Knjes direktor,“ Janaćk wiźałeśche, „ja — ja —!“

„Proschu?“ žo direktor praścheśche, „maźe žnadź ešće wak hišcźe nješchto pśchispomnicź?“

„Haj,“ Janaćk śawoła, „hiks“.

„To pośaha“, direktor nimale śamjerśany sawoła, „bźiźe mt hnydom ſ wocźow.“

Hdyž bě žo Janaćk nékotre mieńśchiny zyle śbity po dróży kradnył a niespodobanje mnohich ludźi śbudźił, wón śkónczńe Nawoła śateka, žwojeho pśchećela Pawoła. „Pawlo“, wón śaśtona, „hiks. Ty dyrbiśch mi pomhaś.“

Jako bě Pawoł wśheźełzeli najpryedy njewěriwje žo pośmějwaio pśchipośkuchał, wón nadobo khutne mjeswoźo cźinjeśche. „Hikawka móže žo ſ nacźaśnej khorośći śtaś,“ wón rźekny, „a potom — wěz ſ Twojim śchefom je woprawdźe njelubośna, kólkoźiwa. Tola, bohužiaŕ śnaju wulkotny śrźdk pśheźiwo hikawzy: Khoźebuśki žitny palenc.“

Wěśchtaj — běśche nétko nimale iźdrata hodźina — do hoźźenca a pjećchtaj tam Khoźebuśki žitny palenc.“

„Niewěrju — hups — śo je mi pomhał, tutón žitny“, Janaćk wiźałeśche.

„Jena śchkleńćka wěźo niedośaha.“ Pawoł žwojemu pśheźełzeli wośnamjenitwśchi pincźnika śawoła.

„Nimo teho chźu nétkole najwjeźeń jónu ſ Twojim śchefom telefonowaś a niedorośumjeńe wujaśniś.“

5.

Krótko do jenej Janaćk k druhemu raśej do kontora śaśtupi.

„Wobźaruju nimo měrn. so žnym Waž niepśawnje winowaŋ“, direktor Wrobl rźekny. „Je dha nétko śtónczńe precź, ta wośtudźa hikawka?“

„Dołopołnje precź“, Janaćk rźekny a dyrbjeśche „hiks — — hups“ śćinjeś.

„Na?“ žo direktor pośmějwaśche, „tola drje hišcźe nitź žyle, śchto?“

„Ale tola!“ Janaćk wrazimiśchi direktorei rúku na ramʼo położi. „Hikawku žnym wotźnk — pśhed dwěma hodźinoma hižo. hups. Nétkole žnym jenoź śchewiele — pśchewiele Khoźebuśkego žitneho pił. Hit!“ jtj.

Radʼo

Sorjedu 5. awgusta žo źiśchi.

Königswusterhausen a wśchitke němśke śćelaśi nimo Baŕlina: 6 olympiśke fanfary. 7.50 programm olympiśkich hrow. 8 ludowa hudźba. 10.30 śabawna hudźba, a mjes tym rosprawy wo olympiśkich wubědźowanjach. 19 olympia-echo. 20.10 wojeŕśki konzert.

Stawizna poručnika Jergunowa

Wot J. S. Turgenjewa.

S ruśkeje rěcze pśheložił M. B

11] (Śkóńczenje.)

XXVII.

Žyle poldra lěta posdźišćo dosta Kusma Ważilewicź wot Emilije — alias Friederiki Bengel — list w němśkej rěcźi, kótryž žebi wón hnydom pśheložiźicź da a nam posdźišćo husto pokasowaśe. Tutón bě potny orthegrafiśkich śmylkow a wuwołakow; na kowjerźe śteśeśe śtempel: „Breślau“. Tu po móžnosći wérny pśheložk liśta:

„Mój drohi, njesahnyty a njepśichirunajomny Florestan! Knjes poručnik Jergunom!

Kak hušto žym žo hotowała, Wam pišaćʼ! A pśhezy žym to bohužeł wośtorkowała, hač runje bě myślł, wy mohł mje śa wobdźélenu na tutym traśchnym śłóśtnistwje dźerźeć, pśheźeź śa mnje hrózby polna myślł! O móji milźy knjes poručniko! Wěźeźe mi, dźeń, hdyž žym śhonika, so śeje wy žiwy a śtrowy wośtał, běśche najźožownišći dźeń mojeho žiwjenja! Tola ja nochzu polnje žo wulśpravnosćiźeć! Ja njebudu thać! Ja žym woprawdźe prénja wotkryła wašche pśchirwucźenje, pjenjeźy pśchi beź nożyć! (Wśchat w naśchich krajinach wśchitcy rěźnjaŋ a pśheźełzeju tak cźinja!) A ja měćach tu njekedźbnosć, nećźeho wo tym prajiźʼ! Haj, žamo to tehdy w žorźe prajach, so drje by rjenje było, wam nećźeho tych pjenjes wjacź! Ale to bě śtara łśóśtniza (knjes Florestano! wona njebě maja cźetka), kótraž śtupi do śjednoźeńśtwa ſ tutym bźesbóžnym, traśchnym Ludźi a jeho towaŕśchnizu! Wobkruźam wam pśchi rowje mojeje macźerje, so hač do teho cźaźa njewěm, śchtó žu tucźi ludźo byli! Wěm jeno, so běśche jeho mjeno Ludźi a so běśchtaj wonaj wobaj ſ Bukarešćeta pśhiśchłoj a běśchtaj śamẽśeźe wulkaj śłóśtnikaj a žo khowaśchtaj pśhed policźiju a mějeśchtaj pjenjeźy a drohotne wěźy! Ludźi bě śiraśchny śubjekt; jeneho žobuźćłowjeka śabicź bě śa njeho maliczkosćiź. Wón rźećeźe we wśěch jaśykach — a to wón wrócźi tehdy wěźy wot naścheje kuchaŕki! Njepraścheźe žo, kaŀ! Wón mójeźe wścho, wścho śćinicź; wón bě śtraśchny cźowjek! Wón narźeźa śtaruchu, so by waž trochu wopośiła a potom wuwjeśła, leźo wośtajiła a potom prajiła, so nicźo njewé, a so śeje wy žam na tym wina — so śeje nébźaže pśchewjele wina pił! Ale łśóśtnik mějeśche hižo tehdy w myślł, so je lépe, waž hnydom śaraśweź, so njeby ani honacź wo tym śaśchcźiźaŀ! Liśt ſ mojim mjenom wam napiśa a śtaruchа mje ſ leśeźu śdaliˊ Ja nicźo njeźžym pytnyła, a žo teź žałośtnje bojach pśheđ Ludźiom! Wón mi praji: „Śaréźam, śaréźam cźe kaž łcśkoch!“ A pśchi tym taŀ traśchnje ſ brodu ścźahowaśche! Pśchi tym mje dowjedźechu do jeneho towaŕśtwa ... Ja žo jara hoitbuju, knjes poručniko! Haj, nétko hišcźeźe płakam hóćźe žyłły pśchi tutych myślach! ... Mi žo śda ... ach! ja njeźžym rodźena k tajkim poćźinjenjam ... Ale tomu pomhaćź njemóźu; a hlej, kaŀ žo wścho śtónczńi! Potom žo žałośtnje śtrójich a dyrbjach wotjéź — mójach chźyeź abo nicź — dokeľ by naš žnano policźija wuhledźita — a śchto by potom śe mnu było? Poklaty Ludźi hnydom bźéżeśche, kaž śhoni, so śeje žiwy wośtał. Ale ja žo śpśéśnje wot nich wśchitkich dźélich, a hačrunjeź nétko cźaśto bjes kuźa thlěła ŋedźu, je tola moja duścha śpokojna! Wy budźećeźe žo mje žnano praśchećź, cźehodła žym do Nikolajewa pśchijśchła? Ale ja njemóźu nicźo wotmołwiź! Ja žym pśchipśahała! Śkónczu ſ próśtwou, jara, jara waŋnej śa mnje: hdyž budźećeźe śpominaćź na žwoju matu pśheźełzeliźu Emiliju, niemyślećeźe wo njej, kaž wo cźornej łśóśtnizy! Wěcźny Bóh widźi moju wutrobu. Ja budu waš pśheźo luborać a na waš śpominaćź, mój njepśichirunajomny Floréstano a pśheźo budu wam wścho dobre pśheźeź na tutej śemi! Njewém, hač list ſ wam dóńdźe, tola dóńdźe-li, napiśećeźe mi nékotre ślowcźka, so by wědźała, hač śeje mój list dośtał. S tym śara śwjećelicźe wam pśheźo poddatu Emiliju.

R. S. Pišaćźe pod pišmikami? F. E. poste restante Wrótślawʼ w Śchleśiśkej.

R. S. S. Śśym wam němśki pišaŀa; ja njebudźich žwoje śaćzucźa hinak wuprajiźeć mohła; ale wy pišaźeźe mi ruśki.“

XXVIII.

„Nó, a śchto? cźe ji wotmołwiź?“ praśchachmy žo Kusmy Ważilewicźa.

„Hotowach žo, wjele raśow hotowach žo. Ale kaŀ jej napišaćź? Němśki njemóźu, a ruśki ... Śchtó by ji pśchełožił? Tuž teź njeźžym pišaŀ.“

A kóždy raś, śkónczywśchi žwoje powědańćźko, śpochwaśche Kusma Ważilewicź, śawjeśche ſ hłowu a rźekny: „Hlej, śchto rěka miłosćź?“ A namakachu-li žo w cźiśtej nowi pśchipoběuchanio, kiž pśheni raś tutu śtawiźnu śłyśchachu, nón bjeŕśeśche jich ruku, kłabźeśche ju žebi na cźoło a dawaśche jim pomažaź na bluśnu ... Rana bě śche w śkutku śtraśchna, a bluśna dźéśche wot jeneho do druheho wucha.

— Kónz. —

Ze Serbow

W Budyšinje, 4. augusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Mudrosć ryči jeno z jazykom, lubosć z wutrobu.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer —2, thermometer wo dujo plus 23. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —7, thermometer plus 14. — Do **někotrych** kazenjow w połnoznym a ranišim morju tkětro žyjne wětry duja. Tohodla so niewobstajne wjedro poślednich dnjow znowa **pišemeni.** S ozeana p'chikhadżazu mócšti powětr drje je hišcze pomérnje khłódny a włóžny, tak so ma so hakle po nóčim z cźopłenjom liczicź. Dźenża hižo mózemy z wuiażn'enjom liczicź.

Muhłady na wjedro sa jutšischu frjedu: Mérne wječorne wětry, swopréda khłódne, po nóczim wujażnjenje.

*

— **Jan August Kerk, wyšichi wučeř na wuśłužbje w Pirnie, wumrěł.** Hakle nětkole zhonimy, so je njedżelu tydżenja wyšichi wučeř J. A. Kerk w starobje 71 lět njenadżijny wumrěł. Semrětny bě zwak nascheho njesapomniteho Arnoschta Muki a p'chichodny nan nascheho tak zaše semrěteho prof. Jana Bryla. Semrětny je, hačrunjeż w zušłojej schebnwalche, so **pischezo** swojemu narodei wujnawał. Je pilnje, wošebje w Drjezdżanskich šerbskich towaršwach šobudżěłał. Też w „Šserbskich Nowinach" a „Pschedżenatku" huśczisko wot njeho rjane domowšedne naštawki cźitachmy. Sserbšte kulturne próżowanje je pischezo z wulkim sajimom šledował.

S **Budyšez.** Pischedbyda wjeśnje skupiny pczokarjow Bohumer Wjeśar je swój 50lětny pczokarśi jubilej woswjeczicź mohł. Hischcze dźenża wobdżedzi 40 ludstwow.

S **Jitor.** Wobkhadne njeśbože sta so žrjedu na statnej dróży Budeszecz-Kunwald. Dwaj motorikaj koleżarjaj do so srašnichtaj, dokelž jedyn z njeju njebě pischedšedne prawa wobledżował. Jedyn z koleśarjow so cźežko srani, druhi lóžo. Wobě koleži so cźežko wobšikodźichtej.

S **Maleho Wjelkowa.** Tudyšche rěźnistwo Korle Měrcźina je do rukow rěźnika Scholtyj jun. z Nataricz pchešło. Měrcźin je tu 26 lět dołho skutkował. Khorwjesce dla dorbi swój wobkhod nuschcźicź.

S **Wulkeje Dubrawy.** Karnikłepłahowaze towaršwo mějesche sobotu w Sakšim hajniku swoju měšacźnu shromadźiznu. Pischi tym rosprawjesche so wo wokrjeżnym skupinowym potjebdżenju w Budyšchinje. Pschichodne skupinowe seńdżenje budże 11. oktobra w Semizach. Ssobustawam pokaja so karnikł z pokazkami Aljaschči (Aalska). Pischichodna puczowanjska shromadźiznja budże w Suborniczy.

Z **Kukowa.** Hižo wjacy króć je so na to pokazało, **ze dyrbimy** też po zdaću snadne zranjenja wobkedźbować. Před krótkim bě sej rjemjeslnik při dźele někajki špak do porska zaklół a to tak mały, zo bě lědma za tym přišoł. Tuž też wón dale kedźbu njeměješe. Tola po času začekaše ruka strašnje, zo dyrbješe lěkarsku pomoc hladać. Z małym špakom bě so krej zajědojéła. Z dobrym lěkowanjom a wothladanjom je so nětko tak dałoko połepšiło, zo je najwjetši strach nimo. Hewak by so ruka wotewzać dyrbjała.

Se **Stróže** pola Mulkich Sdżarow. Po domkhowanju rožki je so tuta sdźela hižo wumłócźiła. Nataria skorža, jo wuno'ch niewotpowědnje mo'kawanjam. Najšerje to swižuje z tym, so je w naschich kónzach rožka pschi někotrych jara žuchich njedżelach w naléczu tkětro schkodowała.

Te'a'ewanje w pjeczibroju.

Pondżelu dopołdnja wotmě žo w domje němskeho sporta **teżakowanje we wobłuku moderneho pjeczibroja. Na wobrazu widźimy wyšischeho leutnanta Handriku (Němska) we wojowanju pschećiwo Belojczanej Maiietej, kotrehoż Němc pschedoby.**

(Pśe Bildzentrale, M.)

S **Wojerez.** Swinjaze wiki. **Na swinjaze wiki bě** žo někotre 230 prożatow pschihnało. Płaczišny pohibowachu žo mjes 16 a 22 hr. Kupzow bě pomérnje dosć, tola dla wulkeho pschiwoża je wjetschi dżył wostał.

S **Radschowa.** Wobswjećenje pomnika za padnjenych. Njedżelu wotmě žo tu pschi njepschihódnym wjedrje wobswjećenje pomnika za padnjenych. Po saczehnjenju khorhojow a zawjedżenju cźestnych hosći a pscheproschenych wojerskich towaršwow je žurżodnych wuzow wotmě žo pschi behatym wobdźeleniu wobyhlerstwa pólna Boża słužba. Farař Luza mějesche žiwjedżenske předowanje. **Wotkrycze** pomnika tehorunja kuje farař Luza pschewjedże, pschi cźimż na rjekow, w žołtowej wójnje padnjenych, z cźesznymi žłowami spominasche.

S **Klétnecha.** 70lětne wobstacje wojerskeho towaršwa. Po połnej Bożej słužbje w Jamnowskim parku porjeża kantor na wotp. Głowna z pschitomnym, wo wukonjanym dźele we wojerskich towaršwach. Popołdnju běsche žiwjatoczny žiwjedżenski cźas na žiwjedżenšku luku, hdżež mějesche farař Ney žiwjedżenšku rěcź. Se žiwjedżenskim balom žo žiwjatoczność skónczi.

*

Se **Žitawy.** (Lohłe żelesniske njeśbožo.) Njedżelu popołdnju wuskoczi lokomotiva wuskokolijoweje żeleznizy w sawinjenju z kolisow. Mołodo do schkody njeschihdżechu. Po połdrahodźinskim dźele žo poradźi, maschinu zaso na kolije sbéhnyć.

Posledne politiske powěsće

Muftia w Algieru złonzowali.

Jeneho z najwyschschich muhamedanskich duchownych w Algieru, Muftia wulkeje mošcheje algerskeho hłowneho mésta, Bendalia Mahamuda, žu njedżelu rano na jenej dróży w mésce złonzowaneho namakali. Mysła sebi, so žu 68lětneho duchowneho politiscy pschećiwniezy złonzowali, dokelž je žo rosšudnje pschećiwo temu wuprajił, so by žo politika z nabożinu sméschała. Muhamedanojo w kraju su we wulkim roshorjenju.

Dwaju mexikanskeju duchownoju wotprawili.

Arzybiskop w Durangu, msgr. Gonselez, je pola mexikanskeho presidenta Cardonasa pschećiwo tomu protestował, so žu dwaju měschnikow wotprawili, kotrejuż su zwjatkowi wojazy w Durangu zajeli, hacź runje njedźěschtaj nicźo zawinowałoj. Arzybiskop je dale pschećiwo temu protestował, zo je žo pólski hamt zapowědził, telegram pschijeczź, z kotrymż žo president proschesche, so by wotprawjenje wotstorcził.

Towarstwowske powěstnikl.

Rakojdy. Wotrjad młodych jutře srjedu njespěwa, ale zeńdże so hakle srjedu za tydżeń.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 4. augusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendżelski punt	12,475	100 českosk. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81.16	100 franc. frankow	16,40

Barlinska bursa 3. augusta 1936. Barlinska bursa sapoczа **nowy** tydżeń w pscheważnje žłabym menjenju. Spoczatk mějesche tuta žłakobcź z montanowych wikow, pschi cźimż wuwjedżenja wo wocźakowanych wunoschkach njelubje **pschekwapichu.** Wobżeje Klöckner a Vereiniąte Stahlwerke dyrbjachu žebi tkětro wulke **popuschczowanja** kursow lubicź dacź. Też na rentowych wikach kruty popuschczowachu.

Barlinske žitne wulkowiti. Pschi powschich deschczach bě też na spoczatku tydżenja na Barlinskich žitnych wulkowikach pomérnje jara mało posticzenjow, dokelž katarstwo nima pschiležnosć, so by mócźiło. Rožka nowych žnjow njeje ani sa hnydomne ani sa posdżiske dodacze na wikach a sajim mlynow je dale jara wulki. Też we pschenicy je p'chiwós mérny. Porheinske mlyny kupuja sa septembrowe a dezembrowe dodacze. Wowsy starych žnjow so w cźežkich druzinach wobkhoduje. Wowsy nósa piwarnje žu wulke rosdźěle mjes žadannymi a posthwych žnjow ma dale mérne wiki. Pschi jećmjenjach cźenymi płaczišnami. Pizowanske jećmjenje běchu lědy na wikach. Na mukowych wikach nieje žo pornjo pschedchadżazemu tydżenjej nicźo pschemeniło.

Wječera płaczeiche w Barlinie zentnar

pschenicy W 8: 10,40 hr., W 9: 10,45 hr., — rožki R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jećmjenia G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr. — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,70 hr

Drjezdżanske złotne wiki.

Skotu žo poměrnje mało posticzesche, kotrejż sa potrjebu njedożahasche a žo tohodła pschidżełowasche. Pischihnaty złót pothrebasche świetscha z Holsteinskeje a Nauschcze Pruskeje. P'chihnacze w žwinjoch bě zyle njedożahaze. Rěsnikam mójesche žo jenoż 30 proz. kontingenta pschiswolicź. W cźelatach bě pschihnacze hrěnje. Pischedawachu žo za płaczišny pschedbydżazych wikow, najlepsche druzinu mějachu też wo někotre hriwny wjetsche płaczišny. Skepjazy wobkhod bě hrěnt.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Khlébowe zita: W nowej rožzy žo j vědka material posticzesche z krótkocźażnych kontraktow. Mlyny pak žo žiwje za rožku praschachu. Pschenża je starych žnjow žo bjes cźežow wotby. Pizowanjske pschenży kaž też rožki so dale żadaja. Pizowanjši wowsa ma mérny wobkhod za wschednu potrjebu. Też pizowanjske jećmjenje žo bjes cźežow samélcźichu. Dwojorjadkowe najmjenje jećmjenje sa industrialne sameży méachu dobrych kupzow. Naletne jećmjenje za piwarnje žo dotal lědy posticzeja. Wobrot rżaneje muki bě pomérnje žłaby. Pjekarnje pschedżełaja hischcze wobstatki typow 610, 700 a 815. Pschenicżna muka mějesche normalny wotbytk. Napraschowanje za rżane wotruby bě jara žyjne, mjes tym so pschenicżne wotruby žo w dożahajez mérje posticzachu. Druhe pizowadła mějachu hubjene hacź hrěnje wiki.

Słotne hospodarstwo: Wobešłanje howjazych wikow njeje žo pschemeniło. Potrjeba mójesche žo krycź. Pschihnaty žkót mójesche žo za postajene najwyschschе płaczišny pschidżełowacź. Pschiwós na cźelace wiki wotpowedasche potrjebje. Płaczišny běchu jame kaž pschedbydżazy tydżeń. Wiki žo wschudże wuprózdnichu. Pschiwós na wowcźich wikach bě pornjo pschedbydżazemn tydżenjej wo nécźto mjenschi, njebjiwajo teho pak swostachu płaczišny težame. Kajkosć bě dobra. Wiki žo wuprózdnichu. Pschihnacze na žwinjaze wiki njebě zyle tak wulke kaž pschedbydżazy tydżeń, žwinje žo ja krute płaczišny pschidżełowachu.

Mlokowe hospodarstwo: W sajchtym tydżenju žo wotedacza mloka dale swjetschichu, mjes tym so žo wotbytk cźerstweho mloka a smjetany wo nécźto mało pomjenschi. Potrjeba butry mójesche žo krycź. W sakkich mlokarnjach je žo wudżełanje butry dale powyschiło. Na běrnjazych wikach je žiwy wobkhod, pschiwós pak dożahasche, so by potrjebu krył. Na jejazych wikach je žo pschiwós powjetschił. Słowjschene płaczišny bjes dwěla w pschichodnych tydżenjach k směrowanju wikow powjedu.

Na seleninarskich wikach wobjewi žo prěni sažny tudyschi jabłukowy a kruschwowy sad. Też zuby italski sad žo žiwje wobkhodowasche. Němske brěschki a aprikosy běchu thorunja we wulkej mnohosći na wikach. Wotbytk w žłódkich a cźikatych wischnjach bě dale spokojazy, tehorunja w janskich jabłodach, kokmiczkach a malenach. Też holanskich jabłodow žo pschezo hischcze wjele poskicza.

Płaczišny rězneho skota na Drjezdżanskich skótnych wikach.

3. augusta 1936 Płaczišny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 55

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki 23

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 128

Młódše połnomjasne kruwy najwětšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	—

Wowcy: 1149

Najlepše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	47 - 5'
Srénje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	43—4'
Mjasne wowcy	—
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 758

Najlepše kormjene ćelata wot cyca	80 - 84
Srénje kormjene ćelata wot cyca	71 - 78
Snadnje wuwite	60 —70
Najšpatnše	—

Swinje: 1253

Tučne swinje, přez 150 kg. cźežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. cźežke	55
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. cźežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. cźežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cźežke	—
Rancy	55

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczišny po złotej hriwnje.

	3. 8.	31. 7.		3. 8.	31. 7.
Pšeńca	218,0	218,0	buny	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	161-163	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
jećmień now.	—	—	módre luniny	23,0-26,0	23,0-26,0
jećmień, nal.	—	—	žołte luniny	33,0-35,0	33,0-35,0
wowsa	—	—	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńc. muka	27,65	27,65	lany wosušk	15,30	15,30
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,74	9,92
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	35,0-38,0	35,0-38,0	pšeńc. „		
lane symjo			wowsna „		
pjeluški	32,0-35,5	32,0-35,5	ječna „		

Płaczizna za pšeńcu za wuplodźerja S: 208.0 9: 209.0
Płaczizna za rožku za wuplodźerja S: 152.0 11: 155.0
Płaczizna za jećmjeń za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaczizna za wows za wuplodźerja 11: 167.0 13: 174.9

Hłowny a zamołwity redaktor Marko Smoleř. w Budyšinje, za nawołatki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VI. 1936 přez 2000. W tu kniwiu tarifnu lisćinu č. 5 płaći.

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Amerikanscy běharjo w 100 metrowskim běhu dobudu

Druhi dźeń olympiskich wubědźowanjow so před 100 000 přihladowarjemi prěnjemu na dostojne wašnje přizamkny. Němscy lohcy athletojo swojej khorhoji nowu česć dobuchu. Němcaj Hein a Blask dobuštaj w mjetanju z hamorom złotu a slěbornu medaillu. Wobaj dotalne najlěpše wukony po dołhich létach prěnl raz dwójcy přesahnyštaj. Z napjećom wočakowany 100-metrowski doskónčny běh pokaza najlěpšich sprintarjow swěta, mjez nimi tež Němca Borhemeyera. Z dobyćerjom bu Američan Jesse Owens. Jeho krajan Metcalfe druhi. Broncowu medaillu doby Osendarp za Hollandsku. Dalše rozsudźenje padny w zběhanju wahi rjadownje połćežkeje wahi. Hostin (Francowza) dobu z 327,5 kg nowy swětowy a olympiski rekord. Slěbornu medaillu dosta Deutsch z Ludwigshafena. Třeće městno wohsadźi Egipćan Wasif.

Finniski triumf w 10 000-metrowskim běhu.

Olympiski 10 000-metrowski běh njedźelu popołdnju běšche je ze swym triumfom finniskich běžerjow, kotriž zebi wšitke tři medaille dobychu. Běh běšche nimo měry dramatiski, pschetož schtwórty běžeŕ Japanz Murakoso běšche 17 kokow wjedł a hakle w poslednim kole jeho Finnojo pschesćahnychu. Na wobrazu widźimy dobyćerskich Finnow pschi poćežesćenju dobyćerjow. Serjedźa widźimy Salminen, na lěwo a prawo Askola a Jo-Hollo. (Schirner, M.)

Dr. Ritter z Halt wujažni jažadu pschi mjetanju hamora.

Pschi dostónčnych wubědźowanjach w mjetanju z hamorom póndźelu popołdnja wujažni dr. Ritter z Halt kotryž je ze swym athlet je swětowym mjenom, wobdźělnikam, kotry cźišł płacźi a kotry niz. Na wobrazu widźimy, kak dr. Ritter z Halt swětowym athletam prawe samahanje pokazuje. (Scherl Bilderdienst, M.)

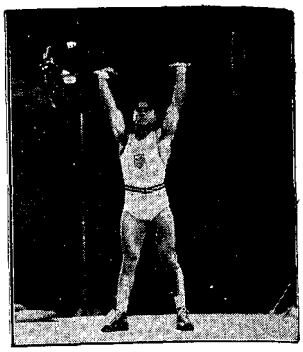

Terlacco (USA) storći swětowy rekord.

Pschi wubědźowanjach w storkanju wahi w Němskej halli pschesćahny Američan Terlacco, kotryž běšche we wubjernej formje, wobeju Egipćanow Ibrahima a Saleha; storći 312½ kg. a doby zebi z tym złotu medaillu. (Scherl Bilderdienst, M.)

Rjane wuspěchi w mjetanju z hamorom.

Wulki zajim běše wot spočatka za předběžne wojowanja w mjetanju z hamorom. Wot spočatka wjedźeše Blask z 52,55 metrami a Hein z Hamburga z 52,13 metrami před Swedom Warmgardom z 52,05 metrami. Runje hdyž bě wjednik a kancler na wubědźowanišćo stupił, přihotowaše so Blask za dalše ćisnjenje, kotrež so jemu wubjernje poradźi. Z 55,4 metrami postaji nowy němski a olympiski rekord. 24 lět dołho měješe tutón rekord Američan Mc Grath, kotryž bě w lěće 1912 w Stockholmje z 54,74 dobył. Do doskónčneho wubědźowanja mějachu kwalifikaciju Blask Němska z 55,04 metrami, Warmgard Swedska z 54,03 metrami a Hein Němska z 52,44 metrami, Kontonen Finnska z 51,90 metrami Rowe USA z 5153 metrami. Pře wšu měru zajimawe a napinace běše doskónčne wojowanje. Blask, Hein a Warmgard so přeco zaso jedyn druheho přetrjechichu. Po něčim mocy popuščowachu, tak zo bě dobyće Němcow wěste. Zo pak Němo Hein wukon Blaska hišće wo wjele přetrjechi, z tym njebě nichtó ličił. Z wulkim měrom stupi do kola, po někotrych wokomikach zběranja mocow wjerćeše hamor přeco spěšnišo wokoło sebje a z explosivnej moću ćisny jón we wulkim wobluku njeskónčnje daloko a hižo wozjewjachu wótřerčaki nowy němski olympiski rekord. Hein bě 56,49 metrow daloko ćisnył. Tutón wuslědk njedaše so wjacy přesćahnyć.

Nowy swětowy rekord při zběhanju wahi.

W rjadowni połćežkeje wahi dokónči so w němskej halli wubědźowanje a Francowza Hostin, kiž bě sebi hižo w Los Angels złotu medaillu z 365 kg dobył, ju tež nětko sebi čestnje wubědźi. Swój dotalny wukon zamó hač na 372,5 kg powyšić, štož je nowy swětowy rekord a tež nowy olympiski rekord. Slěbornu medaillu doby sebi Deutsch z Ludwigshafena z 365 kg a broncowu Egipćan Wasif z 360 kg. W tłóčenju bě Hostin z 110,05 kg lěpši hač Deutsch, kotryž jenož na 110 kg přińdźe, w storćenju bě Deutsch z 150 kg najlěpši, mjez tym zo Hostin jenož 145 kg storći. W torhnjenju měješe Deutsch njezbožo. Jeho wukon ze 110 kg so tola zaliči. Wunošk je sćěhowacy: 1. Hostin (Francowska) z 372,5 kg, swětowy a olympiski rekord (w tłóčenju 110 kg, w torhnjenju 117,5 kg a w storku 145 kg). 2. Deutsch (Němska) 365 kg (105, 110, 150 kg). 3. Wasif (Egiptowska) 360 kg (100, 110, 150 kg).

Předběh žonow w 100-metrowskim běhu.

Tu su so němske wubědźowarki Käte Krauss, Marie Dollinger a Emmi Albus wubjernje bile a tute wšitke 3 so dźensa w skónčnym běhu wobdźěla. Tomu přitsupi hišće Američanka, dotalna wobsedźerka swětoweho rekorda z 11,4 sekundami, Helen Stephens, jeje krajanka Anetta Rogers a Pólka Stanisława Walasiewiczówna.

Wčerawšej — pónđźelnišej — olympiskej kopańcy:

1. Italska zbi Zjedn. staty Ameriki (USA) 1 : 0 (0 : 0)

W post-stadionje doby italske olympiske mužstwo před 5000 přihladowarjemi jenož z 1 : 0. Italska družina je jena z najlěpšich a zo je jenož tajki wjetki wuslědk wukopała, je z dopokazom, zo su so Američenjo zasaklě wobarali. Połčas 0 : 0. Dešć bě wina, zo bě tak mało přihladowarjow.

2. Norwegska přećiwo Turkowskej 4 : 0 (1 : 0).

Norwegska doby bjez wulkeho napinanja přećiwo Turkam. To hižo wuslědk (4 : 0) dosć jasnje dopokaza, Turkojo dźě su hišće w žiwjenju kopaństwa młodźi wojowarjo — a Norwegojo stari bojownicy. Jeli Němska w kopańcy přećiwo Luxemburgskej dobudźe — štož je wěste! — nastupja pjatk koparjo z Norwegskeje přećiwo Němcam. Předkolo su dobyli, hač w mjezykole abo mjezyhrě (Zwischenrunde, Zwischenspiel) zaso dobudu, njeje tak wěste, dokelž němske kopaństwo bjez dwěla na wysokim skhodźenuk steji.

— — a dźennišej kopańcy.

1. Němska — Luxemburg.

W post-stadionje nastupitej wobě mužstwje w najlěpšej formje. Němcy maju žałostnje wjelestroniski training zasobu a tež Luxemburgscy. Bjez dwěla wotstupi z bojownišća jako dobyćerka Němska.

2. Šwedska přećiwo Japanskej;
dobudźo drje Šwedska.

Dotalne pohódnoscenje narodow po dypkach
bjez zymskich hrow a wumělskeho wubědźowanja:

1. USA 47 dypkow. 2. Němska 43,25 dypkow. 3. Finnska 26,25 dypkow. 4. Egiptowska 16 dypkow. 5. Awstriska 11 dypkow. 6. Japanska 7,5 dypkow. 7. Šwedska 5 dypkow. 8. Hollandska 4 dypki. 9. Pólska 4 dypki. 10. Jendźelska 2 dypkaj. 11. Argentinska 1 dypk.

1382 Kolij srjedźnodołhi, je zaso dóšoł
Peluški — woka — hroch
Prawa rěpa, běte hobry ½ kg 1.50
Prawa rěpa, běła, dołha 1.30
Natusch w Khróšćicach

Kóždy dźeń wukhadźa nětko
Olympiska Nowina
Oficijelny organ XI. olympiskich hrow 1936 w Barlinje
Rozprawja wo najwjetšich sportskich podeńdźenjach, kiž nětko swět dožiwi. Cisło nowiny płaći 20 pjenježkow. Možece sebi je skazać a wšędnje wotewzać w Serbskej knihalni w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Dr. med. Keerl so wróćił
Wysokosućelna podsobna
kruwa
je na předań
w Ralbicach čisło 43
Mały nawěstk wulki wuspěch

MEBLE
khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd dostanjeće tunjo pola firmy
Marschke
w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa 8 Rěču serbscy

Konserwowe šklenčy
nizke a šěroke. Gloria, šěroke z gumijom a spinku
1382 1 0,30 | 1½ 0,39 | 2 litrske 0,42 hr.
w Khróšćicach **Natusch** w Kukowje

Paul Brosske tyšerski mištr poskića swój sklad na Nowosalskej dr. 7 Garaz. dwór Brückner **hotowych kašćow**

Za wšu česć a lubosć, kotraž je so našemu drohemu zemrětemu mandźelskemu, nanej a dźědej, Janej Palerjej, při jeho khowanju a też nam z tak wjele stron a w tak bohatej měrje wopokazała, wuprajamy wšitkim naš
najwutrobniši dźak.
Palerjec swójba w Koprcach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 181 | Budyšin — Srjedu 5. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Zbožkarske wójsko k Madridej postupuje

Dwaj dnjej žo k nadběhej na Madrid pichiłotowawšchi, žo njedźelu k njemu nastajichu. Sćelne stejischcza na hórkach, kotrejž dróhu wobknježachu, wobšadźiwšchi, sbožkarjo na nich hawbizy a 7,5 zentimeterske kanony sestajachu, kotrejž so z wjele maschinskimi tšelbami podpjerachu. Po jenohodźinskim bombardementse prawiznu pěschy z podpjeru stjoch karkitšitkich bataillonow pschestwo njepschecźelej postupowachu. Njedźiwajcy sćelnje tšelenjcy kanonow a maschinskich tšelbow žo poradźi, njepschecźelowe stejischcźo wopschimnyć a jeho se wšu Guadaramy wuhnarcź. Wiacy dyžli 300 morwych a sranjenych šhubiwschi, njepschecźel nětkotre kanony a 15 maschinskich tšelbow sbožkarskemu wójsku pschewostaji.

Mo wjeś Guadaramu bě žo z blisha muž pschecźiwo muzej wo kóždy dom njembrje wojowało. Husto k pschimanju hórdźe a pardon žo njedawasche.

Schěicj hodźin wojowanje na dróhach sakhadźesche, hacź stónczinje njepschecźelske wójsko zofacz počza a dórhi njeporadnje cźekasche. Wothójenje jěchu, kotrejž žo sa nim puschcźi, blišchu wjeś pschi dróhy do Madrida, Peral, pschecźiwjenja njenamakawschi, wobšadźi.

Knjeježstwo bješ mozy a nahladnosće.

Po powěsćach, kotrejž su do Molowego hłownego kwartéra dóchle, je **Madridske knjeježstwo zyle bjes mozy a zlocźiwosće.** Revolucijske wubjerki su sa knjeježstwa samolwite a pschitšiłuschne. Barcelona je nětsle wot Madrida zyle njewotwisna. W południowskich městach San Sebastianje, Bilbau a Santandiji je kóžde městowe sarjadnistwo zwoje samózne knjeježstwo.

Wobstejnosće w Madridže dźeń a bóle khabłaja.

Sevillaski sćelak powě, so mjes marksistiskimi organisazijemi dla porazenjow, kotrež je knjeježstwowe wójsko pschi wschěch wupadach počzerpi'o, bjesnadźinosć knjezi. S Guadaramskich hór je wójsko generala Mola 10 kilometrow postupiło. Zywienje w Sevilli je zyle normalne. Sdźerka w měsće sa pschiprawjenje **ludowych kuchinjow** je wulki wuspěch měła.

Madrid tehorunja wuspěch powě

Madridske knjeježstwo wudawa, so je jeine wójsko pola Navala Pedalo w Guadaramskich horach 1000 muzi bjelu njepschecźelsku kolonnu do cźista sbilo.

Na Granadu žo bombы mjetale.

Sćelak w Tetuanej, kotrejž je w njepschecźelowej ruzy, powě, so su knjeježstwowe létadła **bomby na město Granadu mjetale a khětru schkodu naczinile.**

Sbežkarjo pschecźiwo Malaży cźahnu.

Sbežkarjo ruce pschecźiwo pschimóršenemu městu Malaży postupuja; su hižo psched pschedměsto dóchli. Cźerwjena miliza je sphtaka wupadnyć, tola su ju wotrafyli a jej dwě maschinskej tšelbje a druhi wójnski material sebrali.

Castellon w ruzy sbežkarjow.

Sevillaski sćelak wojewja, so sbežkarske wotdźelenje se Zamory k Madridej cźehnje, so by psched hłownym městom stejace sbežkarske wójsko pohnyliło. Powěsć žo wobkrucza, so je wójsko w pschimórsthim měsće **Castellanje** stejaze, wot knjeježstwa wotpadło. Město je w ruzy wojerskich sbežkarjow.

Španiscki trónski čakanc chcyše so při wojowanju wobdźělić

Na puczu z Burgosa k fronce je wojerska straża automobil sadźerżała, w kotrymž dobrowólnikaj hejdelschtaj. Jedyn z nieju na wopraschenje wotmolwi, so Juan Lopez rěka, so je Schpaniczan, kotrejž z wukraja pschikhadza, so by so pschi wojowanju wobdźělił. Offizjer, kotrejž pschipadnje nimo pschindże, zdanliwego Juana Lopeza jako tšelzeho zyna **Juana nětbuschcyho schpaniskeho krala** spóznа; kotrejž je, dokelž je so prěni zyn tróna wotrjekł, z trónskim naślědnikom. Po wukazu najwyschscheho roskasowarja sbežkarskeho wójska pryndz z najwitscheczelnischim a kameradiskim waschnjom, so jemu sa jeho wopornjowosć dźakuje, **hnydom k franzowskej mjezy wróći** dowjedechu. Pschicźina za tule naprawnu leži w tym, so so z praschenjom wo pschichodnej statnej formje so hižo nětkole w cźasu wojowanja nochcyedźa saběrać.

Sbežkarske wójsko žo z Marokkowskeje do Schpanskeje pschinjesło.

Po powěsći Sevillaskeho sćelaka su so zyły šobotu sbežkarjaj wojaj z Marokkowskeje bjes wobcźežnoscźow pschez morjo do Schpanskeje pschewožowali. S nimi so sbežkarske wójsko psched Madridom pobylni. Ssobotu su wójska Madridskeho knjeježstwa wschudźe sbili. Katalanska dźělacźerska miliza je na swojim cźahu k Saragossy cźežke poraženje počzerpiła.

Francowscy marksistojo do Španiskeje du

Kaž lewizowe nowiny w Barcelonje powědźa, **franzowszy jenak smyslenи towarschojo** po cźerjódach schpanskeho mjesu pschekrocźeja, so bychu w Katalanskej šobu pschecźiwo fascchistam sa to wojowali, so je Katalanska w žwětowej wójnje Franzowsku podpjerała. Sjawnje žo w Barcelonje wo tym rěcźi, so je franzowske knjeježstwo wójnski material knjeježstwu ludowneje fronty podawało. Njedźelu je žo 26 franzowskich létadłowych motorow do Barcelonty pschinjesło.

Kommunistiszy dobrowólniszy z wukraja do Barcelony pschijěli.

Kaž žo z Barcelony powě, je tam 400 kommunistiskich dobrowólnikow se wschelakich krajow pschez Franzowsku pschijěło, so bychu cźerwjenu milizu podpjerali.

Zaměry španiskich socialistow

General Mołe je žo z jenym nowinskim dopisowarjom rozrěcźało tonu praji, so sbežk njeje cźisće wojerska nalěnosć, ale so pschi tym wo **ludowe hibanje** dźe. Po wojerskim hladanischcźu je žo wschě operazije zyle **po planje** pschewjedle. S hłownym zamkrom hibanja je w operatiownym stupanju dobyće Madrida, kotrejž pomalu ale z wěstosću do předka dźe. Do Madrida žo dobywschi wojerski direktorium knjeježstwo wutwori, kotrejž swoje łakotske prawo niz je sesmanych wólbow, ale z krwe a wótcźinu pschelałeje, wotwodźuje. S prěnim nadawkom tuteho knjeježstwa budźe, so z knjeježstwowego organisma wschě sajedojcźace elementy wotstroni a wobrónjenu mózu a policiju organisuje. Wójsko, namórstwo a létarstwo žo je wschej rasnosću po zadanjach pschitomneho cźasa wobnowja a wobrónja. W sozialnopolitiskim nastupanju ma žo najprjódy dźelo saradźić, potajkim bjezdźěłnosć wotstroniez. **Wschě politiske strony budźa wšo wot tuteho wekomika wothyte.** Tehorunja žo njebudźemy z praschenjom statnej formy saběrać.

Nawopak ma žo padschmórnyć, so ma nětcźisće hibanje cźisće republikaniski charakter. „S jenym słowom", general praji, chcemy Schpanisku z pasorow kommunisma wuswobodźić a stat z ludom swjasany na cźisće autoritarnym podstožku wobnowić.

Sso hišcźe raz k wojerskemu praschenju wrócźiwschi, general praji, so su sbežkarjo z artillerizju žylnischi dyžli cźerwjeni, so pak su z létadłami hlabschi. Na zbože pak žo pozlednischе w mjenschej měrje wuskutkuja, tak so jeno stronske poćežnje njenasłanje. Jako pschiczu su jeho ludźo wjele khmanischi dyžli pschecźiwnik, dokelž wjetschi dźěl wójska na jeho stronje steji a dokelž su niz jenoż wjazy, ale też dobrowólne organisazije z nimo měrу wulkej z nicźim žo njetakajsej moralitšej a idealnej mozu napjelnjeni, kotrejž jim wot wschehо spočzatka w blišchim wojowanju za dobyće nad pschecźiwnikom rukuje. Bróńe, munizija, wuhotowanje a pjenjesy su w bohatšej měrje k ruki. Njedobaze je jeniczjy wobaranje pschecźiwo létadłowym nabpadam, schtož na žo fystematiskemu podrycu pschezaneje mozy wójska je strony marksistam pschecźelnych knjeježstwow pschitšitšacz.

Na rozpraworwikowe praschenje, hacź je swjit mjes podunischim wójskom generała Franka a jeho zamknym pó'nóznym wójskam zadźerżany, **general** Mołe z jatnym „haj" wotmolwi.

Jendźelska so sowjetskeje Španiskeje boji

Organisowane sympathisowaze demonstrazije Moskwy za cźerwjenu Schpanisku hromadźe z wěrnymi hódnymi powěsćemi se Schpanskeje zamieje, so žo w zyłym kraju městne sowjety (rady) postajeja, su w Jendźelskej njemjer zbudźiłe, dokelž žo z tym europske położenje zhórschi. Pschejata antifascchistiska radiowa propaganda Moskwy w jendźelskej rěcźi je zyle napschecźiwnje skutkowała, a **nuczene pjenjezne wopory ruskich dźělacźerskich swjazkow** za podpjeranje sowjetskeho knjeježstwa w Madridze, so w Jendźelskej jako dalokožahajcy politiski podawk wobhladuje. Hódnosć ruskeje pjenjezneje podpjery, za Schpanisku postajeneje, žo na 20 miljonow hriwnow wobliczа.

Jendźelczenjo wurjadny wuznam wuznam pschenjesesche, kotryž by cźerwjena sowjetska Schpanista za zyły pschichod Europy měła, a do Pariza žo warnowanja a pominanja sjelu, so by žo franzowske knjeježstwo se wschěmi sredkami pschecźiwo kommunistiskemu wlinej na ludowu frontu wobarało. „Daily Mail" pische, so maju w Jendźelskej najwjetschu starosć, so bychu franzowszy kommunistojo mohli Blumowe knjeježstwo nusowacź, so by cźerwjene knjeježstwo w Madridze sjawnje abo skradźu podpjerało. Jendźelski lud njebudźe ženje za pschecźelstwo z Franzowskej, kotrejž by cźerwjenemu tyranstwu w Schpanskej pomhało.

Moskwa so do španiskich podawkow měša

Pónđelu žu žo na cźerwjenym kamjeńcu w Moskwje a we wjele městach sowjetskich republikow ludowe demonstrazije wotmě'e, w kotrychž žo lud napominaschе, so by schpanisku ludowu frontu podpjeral. Generalny sekretar sowjetskich dźělacźerskich swjazkow, Schwernik, mějesche na spočzatku shromadźiwy rěcź, w kotrejž dźělacźerske cźrjódy zyłeho swěta napominaschе, so bychu podpjeru a pomoz za schpanskich marksistow organisowali.

S wěrzow druhich rěcźnikow njech zu zlědowaze hłady napomnjene: „Dźělacźerjo Schpanskeje! Wojnjcze muzninje pschecźiwo fascchistiskim pschedrabnikam. Radujemy žo nad waschim wojowanjom. Lubimy wam moralisku a materialnu podpjeru . . . Myślcze žebi na to, so njejsće sami, my sмy z wami!"

Mědže 120 000 wobdźělnikow žo na to swjasa, so ½ hač 1 prozent swojeje měsačneje mzdy, za podpjeranje schpanskeje demokratije wopruje.

Američenio so napominaiu, zo bychu Spanisku wobuščili

Amerikanske knjeježstwo je Američanow, w Schpanskej pschebywajcych namołwite, so bychu Schpanisku wospjeschcźili. Američenjo, kotriž w Schpanskej wostanu, to na swój zamjeny strach cźinja. Statny sekretar Hull je dale łdźelił, so žu so hižo mnohy Američenjo z wójnskimi łódźemi do Ameriki wrócźili, so pak žu so mnohy druhi rozsudźili, tam wostacź. Statny sekretar Hull zo boji, so budźe njemóžne, žo za bjeschtrach Američanow w Schpanskej žo dale staracź.

Znowa tysac čeknjeńcow ze Španiskeje do Genuy so přiwjezło

Němski parnik „Fulda" a italska lazaretka łódź „Tevere" stej nětkaze 1000 cźeknjerjow se Schpanskeje do Genuy pschijěłej. 110 Němcow z „Fuldy" žo hnydom po wušadźenju na jěsbu do Mnichowa podachu. „Tevere" měrjesche pódła 225 Němcow, hišcźe 200 Schpanicźanow, **žwjesćа mnichow a mnischkow** a 150 pschibłuschnikow druhich krajow na łódźi.

Po powědanju cźeknjerjow nieje žo położenje w Katalanskej pscheměniłe. W Barcelonje a w druhich městach žu žo jatošne podawki stałe. Kommunistiske zwólby woprawdźite hnitwy za politiskimi pschecźiwnikami wotměrwaju, **pschede wschěm za industrialnymi a duchownymi.**

Sašo pólski pósłanz w Prašy.

Městno pólskeho pósłanza w Prašy, kotrejž bě wot jeneho léta próżdne, žo w blížschim cźasu jasno wobsadźi. Sa to žo prjedawschi schef zivilneje kenzlije statneho prezidenta, Swieszwski mjenuje. Wón hacź dotal njeje politiku wuskupował.

Francowske knježeństwo sebi přeje, zo by so zakazało, do wukraja wójnski material podawać

Franzowske knježeństwo je jendželskemu a italskemu knježeństwu namjet podało, so njebychtej, runje kaž Franzowska, žanej wojowajej stronje w Schpaniskej žadyn wójnski material podawałej a snapšchecza podawkow w Schpaniskej zyle neutralnej wostałej. Jendželske knježeństwo je wobsamkło, tutemu namjetej pšichłosowacz a je na to žo počzahowazu wotmołwu hižo do Parisa pósłało.

„Journal de Débats powě, so žu žo najimarnje za dowólnikow źriedu w schpanikim póžlanzišiwje w Parisu woteworite. Wšchelake strony ludoweje fronty žu hižo samołwjenja dostałe a žu hižo wotwjesenje ſ autobušami organisowałe. Internazionalna cžerwjena pomoz samołwjenja dobrowólnych lekarjow a wotbladarkow thorych sbera, kotrychž sapišy dyrbja žo franzowskemu knježeństwu pschedpodacz.

Lindbergh do Kopenhagena dale lećał

Wyšchi Lindbergh je njedželu pschipołdnju Barlin wopuschczik. W saschłych dnjach bě mjes druhim też wustajeńzu „Němska“ žebi wobhladak a wožebje też wustajeńzu němskeho lětarstwa wopytak. Ssobotu je wyšchi Lindbergh na wotewrjenišch žwjatoczńoscžach olympiskich hrow žo wobdželił a něšto ſe Staakena žo je žwoſim lětadłom do Kopenhagena podał.

Praha ſa wotſkakanje ſpadakom wěžu doſtanje.

Czěſkoſłowakiſke miniſterſtwo ſa narodne ſakitarſtwo chze wěžu ſa wotſkakanje lětarjow ſ padakom natwarićz. Schkodowka je hižo nacžiſk wudžełała. Wěža budze 70 metrow wulka a budze ſ jeſdnym ſtokom a hibicžiwej wotſkakańſkej hrjadu wuhotowana. Lětarjo dyrbja ſ tejele wěže ſ padakom wotſkocžicz natwuknyć.

Počesćenje dobyćerjow wubjernych mjetarjow z hamorom.

Hižo wo tym pisachmy, zo měješe němski sport pónđželu wulke wuspěchi, Hein-Hamburgski postaji nowy olympiski rekord w mjetanju z hamorom. Na wobrazu widźimy počesćenje dobyćerjow. Nošeŕ złoteje medaille Hein-Hamburgski srjedźa, Blask zady njeho a Warmgard ze Swedskeje, dobyćeŕ broncoweje medaille prědku. Na lěwo president mjezynarodneho olympiskeho komiteja hrabja Baillet Latour, za nim exc. Lewald. (Presse-Bildzentrale, M.)

Wobkhadowe wopory z nđženeho tydženja

Němski wobkhadowy minister wojſewja, ſo je ſandženy tydžeń ſaſo 155 wožebow na dróhy we wobkhadze žiwjenja ſhubiło a 4017 wožobow ſo ſraniło.

Ludowi frontarjo officěrow skſwdźili

Pschipadły pschi cžeſzenju padnjenych w Forbachu.

W Forbachu w Elſaſu je pónđželu popokn'u k pschipadam dóſchło, hdyž wobdželenje reſerwiſtow ſ bataillonowym kommandérom na cžole pschi pomniku padnjenych wěnz położi. Pschi pucžu k pomnikej bě ſo wjele pschiwiſerowarjow ludoweje fronty ſeſchło, kotrež ſ ſaſchitnikami offizěrami dóſchadźachu, jim pschiwołachu: „Rotwěcz ſ ſaſchitnikami offizěrami!“ So by ſo pschipadow ſminuło, ſo wopomnjeńſki ſwjedžeń pschikročzi, a reſerwiſtojo ſo po wokoſopucžach do kaſarnow wróćichu.

Strajkowarjo wobsedźerja čišćernje zaſeli

W Chateau a Thierwy w Franzowſkej dyrbjeſche polizija ſakročzić, ſo by ſo ſ dźěłacžerjemi wobſtajena wulkocžiſchcžerńja wuprózniła. Strajkowarjo, kotrež běchu hižo prjedy wobſtajenja cžiſchcžerńje wohroſnili, po wuhižo prjedy wobſtajenja cžiſchcžerńje wohroſnili, po wuhižo prjedy wobſtajenja cžiſchcžerńje wohroſnili, po wuprózdnjenju ſa nim do garaže dźěłacz cžyſchče wón po nich auto hicz, a jeho tam ſamknychu. Pónđželu wokoło 9 hodźin wjeczor hiſchcze pschejo ſamknjenu garažu ſtražowachu. Teho dla dyrbjachu žandarmojo jateho wuſtwobodźicz.

Budyske ſtawniske powěſce

Pónđželu 3. auguſta 1936.

Narodźili ſu ſo: 1. 8. Franzej Heinrichej Haſelbachej, dźěłacžerjej, ſynk. — 2. 8. Juriej Auguſtej Emilej Kralej, SSſtražnikej, ſynk. — 31. 7. Oswaldej Kurtej Marſchnerej, wobkhodnemu pomozniker, dźowka. — Ocje Erichej Arnej Schmidtej, wjednikej auta, dźowka. — Ocje Rudolfej Wenzy, bankownikej, ſynk. — 28. 7. Kurtej Herbertej Pachalej, podwyſchkej, dźowka. — 2. 8. Korli Auguſtej Pětſchzy, ſedlarjej, dźowka. — 31. 7. Albertej Helmutej Herrmannej, hoſczenzarjej a tatarjej w Kummalde, dźowka. — 1. 8. Richardej Pawołej Tewplej, zyhelniſtemu dźěłacžerjej, dźowka. — 28. 7. Willyej Makſej Nyczi, mlynſkemu miſchtrej w Hornjej Hórzy, ſynk.

Wumrěli ſu: 1. 8. Franz Eduard Scheerbaum, wuſłužbny póſtowy ſekretaŕ na wuſł. ſ Drježdżan, 75 lět. — [illegible] Rychtarjowa rodź. Hrjehorjez, invalidna rentnarka, 91 lět. — 8. Kurt Albert Hartmann, pomozny ſtatiſtowy ſtražnik, 28 lět. — 3. 8. Hańa Thekla ſtwud. Franzowa rodź. Fiſcherez, wudowa po wyſchſchim twarſkim radźe, 73 lět.

Mandźelſtwo pschipowěmjchu: 3. 8. Wilhelm Otto Wenzel, měſchčaniſki ſarladniſki wyſchſchi inſpektor, a Marja Gabriela Cžimburkez, domiza knjeni, wobaj w Budyſchinje. — Johannes Maks Herzog, pobwyſchſi w Grimmje, a Hedwig Kata Heinez, ſtenotypiſtka w Budyſchinje. — Woldemar Rudolf Nowotny, ſedlaŕ, a Ella Gertrud Lorkez, pſchedawaŕka, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowachu ſo: 3. 8. Johannes Friedrich Albrecht Fricke, fabrikſki dźěłacžeŕ ſ Mariannu Pchalkez, fabrikſkej dźěłacžerku, wobaj w Budyſchinje.

Wutoru 4. auguſta 1936.

Narodźili ſu ſo: 30. 7. Alfredej Hermanej Zuſkej, heitmanej ſ Lubija, ſynk. — 3. 8. Arnoſchtej Adolfej Stübnerej, wojnaŕſkemu miſchtrej, 2 dźowzy.

Němſzy cžetarzy je Schpaniſteje w franzowſkim pſchiſtawje Bayonne na kraj ſtupili.

Parnik „Belona“ je němſkich cžekanzow ſe Schpaniſteje do južnofranzowſkeho pſchiſtawa Bayonne dowjeſł. Na wobrazu widźimy, kak cžeſkofranzenho Němza ſ tódže njeſu. Scherl Bilderdienſt, M.

Wuhleŕ Handrij

Powědańczko ſ cžaſa napoleonſkich wójnow.

Napoleonſke wójny hižo wjazy lět ſakhadźachu a też w najbóle ſanjeſenych končach a kutach ludźi ſ měra wutorzechu. Też tam, hdyž lěža a hórki ſchkitowachu, druhdy wójnſki zychon ſaſłyſchachu. Tak to też do ſerbſkich lěžow dóńdże: Franzowſojo tu wokoło bludźachu. Wjeſnjenjo budźechu wěſo rady widźeli, hdy budźechu mohli w měrje žebi ſwoje polo a hoſpodarſtwo hladaćz, abo žebi też něſchto wuhla w lěžu napaliſ. Ale dokelž běchu wojazy blisko, dyrbjachu huſto ſwój woheń haſchecz, ſo njebychu žo ſ kurom njepſchecželej pſcheradźili. Ssamo też tam bě ſche ſtyſkniwa napjatoſcz, hdyž běſche hłóž wójnſkeje truhy hacz dotal jenoż jako erma powěſcz dozpěła. Někotrajkuli wjeſka bě tak ſakhowana, ſo žo bjeſ maka njemóžna wěz ſdaſche, ſo by też tam žo wójnſka hara ſabludźiła.

Tute wězy, kotrež kaž ſwětle dypki w cžmowej lěžnej nozy žo ſwětła, tu hiſchcze někto ſkoro runje taſte ſteja, kaž pyched ſto lětami; ſda žo, ſo je tu ſamón měr a pokoj, kotryž ſchkitazy lěž ſe wſchěch ſtron wobbawa. A tola też tu ſakhadźachu ſle mozy, kaž wſchudże w ſwěcze, pokoj je jenoż tam, hdyž cžłowjek jón we ſwojim ſamknjnym wutrobnu namakuje, a hdyž žo prózuje, ſo by tutón najrjeńſchi pokład ſwojeho žiwjenja też druhim dawał a ſdźělał.

W najlubońſchej a najbóle ſanjeſenej ſ tutych wſow powědachu žebi ludźo wo wójnſkich podawkach, kotrež žo dale prědku, bliže dróhi, podawachu, tola žebi wjazy njewěrjachu, něſchto hodźin dale khodźicz a na njedźelach też jenoż ſ cžrjódami žebi ſměrjachu w farſkej wěży Boże ſłužby wopytaſ.

Jenoż jara ſtrachocžiwje ſtupichu druhdy na wuſku ſcžežku, kotraž k wuhelnej wjedźeſche, kotryž hluboko w lěžu leżeſche, a tola runje wuhleŕ Handrij najwjazy wo rjekowſkich a wojeńſkich ſkutkach tuteje wójny powědaczł wědźeſche a wjazy hacz druſy roſumjeſche, cžehodla žo wójna wjedźe, a móžeſche wo mnohich wězach roswucžeczł, kiž bo tak jara njeſroſumliwe ſdachu. Runjez najwjazoriſchi jemu prawje njedoroſumichu, tola na wuhlerjowe rěcže rady poſłuchachu, a někotrykuli by tola trochu mudriſchi domoj ſchoł, hacž by pſchiſchoł.

Handrij pak bě też jara naſhonity muż; dźeſe hacž pjatnacże lět bě žo po zuſdje wokoło bonił. Jako dźiwi pachoł, kotremuż bě wótzny kraj wuſki, wopuſchcził domiſnu, njedźiwajo na macžeŕne žyły, kotraž jeniczkeho dźěſcża puſchczicz nochcžeſche.

Jónu rano bě Handrij precz a nichtó nicžo wo nim njeſaſłyſcha, dóniž ſa pjatnacże lět ſazo njepſchiſtóńże — khudy, kajtaj bě woteſchoł, towaŕſki wotrocžł. Jenoż něſchto bě žebi žonu pſchimjedł: tſiłetnu holcžku, kahodnu a wobžebnu, kajkuż we wězy hiſchcze widźeli njeběchu. Handrija wjazy njeſnajachu, hdyž holcžku ſa ruku wjedźo, k ſtarſchiſkemu domej dźěſche, a hdyž tam wo durje ſakkapa, zuſa ruka durje wotewri a zuſy hłóž žo woprajſcha:

„Schto dha tu chcžeſch?“

Jeho ſtarſchej běſchtaj khudaj ſemrěloj; ſylna ruka nanej pſchi dźěle a maczeri pſchi hoſpodarſtwje pobrachowaſche, hdyž bě žyn woteſchoł, ſ tym běſchtaj ſtaraj cžłowjekaj też wſchón łóſcht žiwjenja a k dźělu ſhubikoj, hdyž ſwojeho jeniczkeho dźěſcża wjazy njewuhladaſchtaj. Wooha macž khorowaſche a ſa něſchto lět ſemrě. Nan žo hiſchcže khwilu dodźerža a hdyž wumrě, njeſhy nicžo druhe, thiba holcžka ſ kowarnju a tuž woboje do zuſnych rukow padże. —

Handrij, to wſchitko ſhoniwſchi, dźeſcžo, kotrež bě žebi žobu pſchiwjedł, do lěža won wjedźeſche a rjekny:

„Tuke chzemoj žebi holcžku natwaricz.“

A dźeſcžo žo k tomu ſmějeſche, wjeſele ſ ruczkomaj ſaplaſkny a ſawoła:

„Tu je rjenje, nano, niz tak ſwětło, kaž wonka; ale ſtyſchiſch, kaž ptaczki ſpěwaju? A kwětki tu roſtu, a hdyž žebi holcžku natwarimoj, mi ſazo moje hołbje pſchinjeſech, a potom też macž ſazo pſchiſtóńże a —“

Dźeſcžo žo wotmjelkne — hacž bě to cžmowe pohladnjenje jeho nana, ſchtož jo ſatraſchi, abo bě jemu něſchto hrózſone na mysle pſchiſchło: — njejabsy mózne dyrkotało nanowej koleni wobſtimajo plakaſche.

Tu nan holcžku khwatnje na ruzy wſa, ju wokoſchi a ju troſchtowaſche:

„Ja namaj tule holcžku natwarju, ty ſmějeſch ſwoje hołbje ſazo a kwětkow a jahodow w lěžu ſazo doſcz namakaſch a na koju, kiž budże mloko dawacz, budże też hiſchcze doſazacz.

Sa krótki cžaſ bě žebi Handrij holcžku w lěžu njedaloko wuhelza natwarił a ſ kowaŕſkeho wotrocžka bu wuhleŕ, wón pſched ſwojej holcžku nakowu poſtaji a žebi pódla wohnuſchcžo ſakoži. Wotkal bě pſches rědke ſchtomy won na pucz widźecz, kiž žo pſches wuſki dół wijeſche. Tam potom ſtejachu roſbrojene holcžki maleje wězy. We tych hodźinach, w kotrychž wuhleŕ doma pſchebywaſche, konjom pódkowy pſchidźiwaſche a to tak wuſtojnje, kaž zadyn druhi kowaŕ ſcžeroko a daloko, a ludźo žo najpriódzy dźiwachu, cžehodla Handrij njeje žo do wězy wrócžił a ſazo ſwoje rjemjeſło do rukow wſak.

„Ja žym najradſcho wonka w lěžu“, wón rjekny, hdyž jo jeho wo to praſchachu, a bórſy běſche to tak, jako by to binak bycz njemohło, hacž ſo je domoj wrócžemy kowaŕſki wuhleŕ.

Schtož jeho prjedawſche žiwjenje naſtupaſche, mało wo žebi žanym powědaſche, wjazy wo powſchitkownych wězach, kotrež bě w ſuſe ſe ſnał. Jenoż ſo bě žonu měł, to powědaſche, a ſo, hdyž bě jemu wumrěła, bě ſo jemu po domiſnje ſaſtyſkało, a ſo bě wſchitko wopuſchcził, ſo by ſe ſwojim dźěſcżom žem puczował.

Też małej Hanzu, kaž holcžka rěkaſche, njemóžachu niczo wuwabicz; ta bě hiſchcze pſchejara mała, a potom ju też nan ſchtoždkuli możeſche, wot weſipnych wjeſnianow wotdźerżowaſche. Wón wſa thudu, ſtaru pſchimwulnu ſonſku ſ žebi ſ wothladanju dźěſcża, ale też ſa žmdźeſche bo wězy jenoż potom khodźicz, hdyž bě to zyle nuſne. Też bo ſchule Hanku njeſeſeleſche, dokelž bě ſchula ſ zyka hiſchcze jara ſanjerodźena, a dźěcżo by hacž tam nimo teho dwě hodźinje khodźicz měło. Wón holcžku ſam roſwucžeſche, a potom na njedźelach jenoż ſ njej do zyrkwje khodźeſche; potom ju ſ fararjej dowjedże, ſo by ju w nabożnje roſwucžował.

(Pokracz. ſcžehuje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 5. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Łhaŕ dyrbi dobre pomjatk měć.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer minus 2 a najwobchischa dnjowa temperatura 21 stop. cyploty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer minus 1 a najnišša nócna temperatura 12 stop. cyploty. Khěrko jednotny móŕski powětr je zyku wječornu Europu zaplawił a podpjera ſ tym nowy postup azorišteje wyschiny na twjerdźišnu. Wjedrowe położenje žo tehdola snowa pschetwori a wobsteji nadźija, ſo žo wuiašni a po nječim ſcyopli. S pschilinowm subtropiſkeho cyop'eho powětra je nad Skandinawiſkej leżaza nižina nowu móz dostała a pschinjeſe němſkim pomóčkim krajinam dalſche dešcheże. Dla blikſoſcze tuteho kaženja budże žo pomnóčenje nad Sſrjedźnej Europu hakle pomału ſhubićʃ.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórk: Po nječim ſo wuiaſni, žuche wjedro, poſdźiſche też cyopliſcho, wětry ſ wjeczora, poſdźiſche ſ dolheho wjeczora.**

*

— **Pſchetwarjena modarnja.** Pſched nekotrymi dnjemi žu ſo roſchyły pſchi nowej wodarni wotorhale, tak ſo je forma wěże nětko derje ſpóſna-ł. Tſečka wěże je druhu barbu dóſtała a horni dźeł, bruchatr a do wokolinu ſo njehodźaży, je wjele ſchwižniſchu formu dóſtał. Ma ſo hiſchcze wobmjetacʒ. Wobmjetk ſmieje ſamžnu barbu każ delny dźeł. S tym ſo ſhubi khětro kajaza forma wěże a ſarjaduje ſo wo wjele rjeńſcho do zyłkoweho měſchczańſkeho wobraza.

— **Druhe cſehnjenje 4. rjadownje ſakleje krajneje l...wiše.** Dobrecze 50 000 hr. padny na cźiſło 124323; 8000 hr. na čo. 65228; 2000 hr. na cźiſła 12083 81575 128679; 1000 hr. na cźiſła 28608 59707 94529 114733 124987 148354 159054.

— **Wobkhadne njeſboże.** Wječera ſajedże cźežity auto na Biſmarckowej dróſy wot ſady do koleſarja. Tutón padże a bu dźiſchi puć zobumlecźeny. S winu běſche ſchpatne ſpinadła cźežiteho woſa. Nimo teho běſche ſ pěſkom pſchecźeženy. Koleſaŕ na dobre ſhoże pſchewulkich ſranjenjow njeporcźeſpi, jeho koleſo pak ſo dočźiſta ſniczi.

S **Borka.** (Porjedźenka naſcheje roſprawy ſ cźa. 179.) Każ pišachmy, ſta ſo njedźelu na Mužakowſkej dróſy njeſboże. Każ ſo nam ſdźeluje, je ſo wěz trochu hinak měła, hacź ſo to ſwoprědka ſeſda. 1/3 hodźin popołdnju jedźeſche kokoſěduy ſ hólzom na kole po deſchczu — dróha bě potajkim mokra! — ſ Bórka do Budyſchina. Pſched kokoſěduym ſnowacźe ſo po dróſy jónſta, też na kole a wobkhad bě khětro ſiwy — bě bě hermank, potajkim žadyn dźiw! — S Budyſchina pſchiběže motorowy koleſaŕ. Kokoſěduy pak chyżeſche jónſku pſcheczahnyc. Tola ta nadobo na bok kinkny, koło ſaſtajiniſchi a ſ jeho ſeſkoczimſchi. Muſſki ſ dźěczom na kole jaźeże potajkim do ſoninego kola, dokelż bě wona bjes teho, ſo by nětkaſe ſnanijo dała, do ſrjedź dróhi ſo ſawinyła. Muſſki pſches ſranjenje ſe ſonu padny do ſrjedź dróhi. W tuch wokomikach pſchiſmali auto ſ Budyſchina. Wjedaŕ awta widźo, ſchto ſo ſtawa, a chžyło, ſo by ſo niczo hórſcheho njeſtało, ſaſpina, ale dokelż bě aſfalt mokry ſuny ſo awto do pſcherowa. Wina nieje kokoſěduy — ale deſchczik, kotryż bě dróhu namaczał. Tuż njech je wěz wotbyta a wobodrjeżny njech ſajże.

S **Mniſchonja.** Poradźenje maczerjow wotmeje ſo njedźiwajo pródninow ſchtwórtk 6. awgusta pop. wot 3 hacź do 4 hodź. w ſchuli w Hornjej Hórzu.

S **Khwaczicź.** Sańdźenu njedźelu roſzohnowa ſo naſch knjes wyſchiſchi farař Sarjenk ſ wotſaſnym předwanjom ſe ſwojej woſadu W lěcze 1899, w kotrymž ſo naſcha wośada ſakoji a naſch Bożi dom poſwjeczi, pſchińdże k nam. Bě ſwoprědka ſ vikarom we Lupoji (1895) pobył. W ſhamžnym lěcze pak pſchešydli ſo jako vikar Michalſkeje wośady do Budyſchina. W naſhej wośadze je potajkim 37 lět dołho ſwěru ſwoje duſchepaſtyrſtwo wukoniał. Po ſmjerczi wyſchſcheho farara Domaſchki poſtaji jeho zyrkwinſka wyſchnoſcź jako wyſchſcheho farara ja wſchitke ſerbſke wośadn. Po 41 létach wobſěrneho ſaſtojniſtwa dźeła je ſo nětko kóſu ſańdźeneho měſaża na wumjeńk podał. Sańdźenu njedźelu ſo je ſwojimi wośadnymi roſzohnowa. Bożi dom, wośpeże wołtar a kſtełka, běſchtaj rjenje ſ kwětkami a pleiwami wupyſchenaj. Na rańſche němſke Boże ſłużby bě też k ſuperintendent Berg pſchikhwatał. We ſwojim wotſaſnym předwanju poruczi wón każ nědźy japoſchtoł Pawoł wośadu a wośadnych Bohu, ſpominajo na wſcho, ſchtoż bě w běhu dołhich lět w Khwaczicźach naſhonił. Po předwanju poręcźa knjes ſuperintendent Berg, dźakujo ſo wotthadźazemu ſa wjchu ſměrnu ſłużbu we wośadze a ſwonka wośadu. Pſcheſoda jemu w mjenje zyrkwinſkeje wyſchnoſcze mumělizu ſhotowjenu diplom, w kotrymž jemu zyrkwina wyſchnoſcź wupraji dźak a pſchipóſnacze ſa wſcho, ſchtoż je wukonjał. Też měſtopſchedźyda wośadneho ſaſtupierſtwa knjes ſ Watzdorf ſo jemu w mjenje wośady wutrobnje podźakowa a pſchepoda jemu jako ſnamjo dźaka wolijowy wobraz Khwaczańſkeho Božeho domu. Poſaunowy khór Božu ſłużbu porjeſchi. Wośadne towaŕſtwa ſo ſhromadnje na Božich ſłużbach wobdźelichu. Sſerbſka Boża ſłużba bě druha, pſchi kotrejž tohorunja poſaunowy khór ſobuſkutkowaſche. Knjes wyſch. farař roſzohnowa ſo też je ſerbſkimi kemſcherjemi na wutrobne waſchnje. Wotkhadźazemu knjeſej wyſchſche, mu fararjej pſchejemy też na tutym měſtnje prawje ſohnowane měrne léta wotpočźinka.

S **Czornowy.** Wośtrožeſt tudyſcheho wjeſneho boſcźenza chže jón ſaſo do Herbſteje grychły pſchemjenowacź, dokelż je pſredy jónu wjeſnym ſudniſtkim ſaméram ſłużił. Też chže ſwój hoſcźenz powjeſtſchicź, ſchtoż twarſki miſchtr Hładki wuwjedże.

S **Kolwaſy.** Wječera dopołdnja ſpłóchiſchtaj ſo tu konjej tudyſcheho ratarja, jako ſo wožobowy wóz ſ Bomorz pſchikhadźazy, na wjeſnu dróhu ſawinu. Konjej pſchi tym woje ſtamaſchtaj a cźerjeſchtaj domoj.

S **Kamjenza.** Pſchi pſchethodźowanju ſe ſwojimi ſwótſkownymi tudyſcheho pſchekupza Hermanna Dreßlera na Budyſkej dróſy bydlazeho, Boża ruczka ſaja.

S **Kulowa.** Nědźe 20 zentnarjow cźeſki cźerwjeny granitowy kamjeń bu na nowym pohrjebniſchcźu nědźe pokdra metra hłuboko w pěſku leżo namakany. Je nědźe 500 000 lět ſtary. W łodowym cźaſu je ſ polnoru ſem do naſcheje krajiny doſtał. — Porjadny hoſpodarſki plan naſcheje měſchczańſkeje gmeiny ſtónczi ja hoſpodarſke léto 1936 ſ 178 178,78 hr. wudawkami a ſ 146 246,01 hr. dołhodami. Njekrytych je potajkim 31 932,77 hr. Sſo by ſo měſchczańſka hłowna kaſa porjadnje dale wjeſcź mohła, je ſo pokładnjowy kredit, 10 000 hr. wucźinjazy, pſchiſłwolił. Pſchiražki na realne dawki ſmědża ſo ſběracź: 300 proz. leżownoſtneho dawka I, 296 proz. leżownoſtneho dawka II, 560 proz. rjemjeſtkoweho dawka ſ wunoſchka, 1200 proz. ſamoježnſkeho dawka ſ kapitała, 500 proz. ſtatneje žadźby měſchczańſkeho dawka. — Poměrnje derje wotbeża ſranjenje mieſ elektriſkim wuhłowym cźahom ſamy Werminghoff-Cźiſt ſ cźežitym cźahom tudyſcheho powoſnika Nowotneho na Sſmjertnym puczu. Wośobdy do njeſboża niepſchinódźechu, ſa to pak ſo pſchiwěſchał cźežiteho cźaha ſniczi.

S **Kulowa.** Rěſniſki rjemjeſtnik Pětr Modſching, rodźeny w Rachłowje pola Kulowa, je 28. julija w Budyſchinje miſchtrſke pruthowanje w rěſniſtwje derje wobſtał. Pſchejemy jemu wjele ſboża.

S **Rychwałda.** Njedźelu 16. awgusta wotmeje ſo tu wulki hołanſki ſwjedźeń ſ bohatym programmom, pſchi kotrymž budże zyła wokolina ſobuſkutkowacź.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

S **Kumwałda.** Woheń, kotryż hrożeſche ſchěroke roſměry nabyc, bě ſobotu rano w pſchedźerni firmy F. W. Kłoß G. m. b. H., wudyrił. S energiſkim ſapſchimnjenjom wſchěch dźěłaczeri, pok ſo porabźi, woheń priedy hacź bě wjetſchu ſchkodu naczinił, ſaleczi.

Se **Shorjelja.** Na dróſy Tillendorf-Shorjelz bu dźěłowy muż Joachim Mätzig ſe Shorjelza ſ wotdźełenja dźěłowneje ſłużby I/104 na dotal hiſchcze njewujaſnjene waſchnje wot cźežiteho cźaha potorhnjeny a ſmjertnje pſchejećʃeny.

S **Driežđjan.** (Jěd do raŕ'cheho koſeja.) Dla porokow knjenje, ſo je pſchepoldże domoj pſchiſchła, bě 16 lět ſtara ſłużobnaja ſwojej knjeni, mandźelſkej rěſniſkeho miſchtra na Groſzenhainſkej dróſy bydlazej. Jěd do koſeja ſinyła. Knjeni napadny niepſchitiomny ſłód koſeja a tohodla žo ſłużobneje woprašcha, ſchto je ſ koſejom cźiniła. Hakle na poliziji pſchida, ſo bě wobſaħ bleſchki, na kotrejž „jěd“ ſtejeſche, do koſeja ſinyła.

S **Glauchawy.** (Zitne ſtwjelzo ſ 21 kłóſkami.) We Bräunsdorfu pola Glauchawy namaka 13lětny hólcźej zitne ſtwjelzo, ſ kotrehoż bě 19 kłóſkow wurośło. 2 kłóſy běźchtej wotpadnyłoj a leżeſchtaj na ſemi, tak ſo je ſtwjelo iwoprědka 21 kłóſkow mělo. Sſo roſumi, ſo běchu kłóſki khětro ſłabe wuwite. Stwjelzo ſame bě 1,25 metrow wyſoke.

Hospodarſki rozhlad

Sſrjedu 5. awgusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólſk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,48	100 čeſkoſł. krónow	10,275
100 ſwajc. frankow	81,15	100 franc. frankow	16,405

Barlinſka burſa 4. awgusta 1936. Wutoru na Barlinſkej burſy wotdrjebjenja kurſow na zyłej cźarje dale poſtupowachu. Pornjo pondźeli bóhdże jenoż ſrědka k ſłabym połěſchenjam kurſow. Poſticźenjow njebě wjele, njebě pak žanych kupzow. Khětro wulke wotdrjebjenje dyrbjachu žeći Weſtdeutſche Kaufhof a to pſches 5 proz. łubicź dací. Po prěnich ſapiſach dźeż wotdrjebjenja nowohoſtawachu, tola to běſche jenoż pſchekhódne.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na zyłkowym położenju na Barlinſkich wulkowikach je ſo lědy ſchto pſcheměniło. Wjedrowe poměry njedawaju ratarſtwu pſchiležnoſcź na młócźenje, tak ſo ſo pſchiwóz njeje ſeſnyłnik. Wobežeje wulke je naprawſchowanje ſa rožku, tola tu ſo po nječim poſticźenja wobiewja. Sa rožku je ſa poſdźiſche dodaże mulki ſaſim, nieje pak dotal pſchihódnych poſticźenjow. Nowy nojnmſi jećmień ſa pjenowanje ſamérn nicźe na wikach. Naletnu jećmień ma jenoż mały wobkhod. dokelż piwarſke nieżku hiſchcze pſchiliewſenſke wopiſma dóſtaże. Mowſ je ſtarch žniow ſo nſchi dobrej druſinje ſa trochu ſniżene płacźiny kupuje. Sa nowy mowſ nieżkowóſteji ſajim. Na mukowych wikach njebě pſchemeńenjow.

Wčera płacźeiche w Barlinje zentnar

pſchenicy W 8: 10,40 hr., W 9: 10,45 hr., — rožki R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jećmienia G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowſa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wollijowe ſymſo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 8.	3. 8.		4. 8.	3. 8.
Pšenica	218,0	218,0	bony	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	161-163	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmień now.	—	—	módre łunjny	23,0-26,0	23,0-26,0
ječmień, nat.	—	—	žołte łunjny	33,0-35,0	33,0-35,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,65	27,65	lany wosuſk	15,30	15,30
rožna muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruſki	—	—
rožne	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rožna ſloma		
hroch, Viktor.	35,0-38,0	35,0-38,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluški	32,0-35,5	32,0-35,5	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 208.0 9: 209.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaćizna za jećmień za wupłodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 11: 167.0 13: 174.0

Płaćizny ręzneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

4. awgusta 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 57.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje ręzneje hódnoſce hač do 6 lět	44
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	—
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	—

Byki: 69.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje ręzneje hódnoſce	42
Połnomjaſne, młódſe	38
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	33
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 382.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje ręzneje hódnoſce	42
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje ręzneje hódnoſce hač do 7 lět	38
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	31—32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 2502

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	79 - 85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	68 - 78
Špatne (3.)	56 - 65

Wowcy: 4309.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (5. družina)	45 - 47
Starſe wukormjene (6.)	42—44
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	33—40

winje: 9793.

Połnomjaſne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět ſtare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjaſne	50.50
Špatne	44,50
Rancy a kundrosy	53,50

Radio

Schtwórk 6. awgusta žłyſchimy:

Königswuſterhauſen a wſchitke němſke ſezelaki nimo Barlina: 6 olympiſke ſanfary. 7,50 programm olympiſkich hrow. 8 dujeſka hudźba. 10 konzert hacź bo 19 hodźin a mjeſe tym roſprawy wo olympiſkich wubědźowanjach. 19 olympiſki echo. 20,10 Bach — Bethoven — Brahms.

Hłowny a zamołwity redaktor Marko Smoleſ w Budyšinje; za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. VI. 1936 přez 2080. W ża khwilu tarifna liſćina č. 5 płaći.

Pčołarſke towaŕſtwo „Delni Sprěwiny Dol“

Rozprawa Budyſkeje wobkedźbowańſje za julij 1936

Wysokosc nad morjom	Temperatura po Celsiju najnižša	Temperatura po Celsiju najwyšša	Temperatura po Celsiju srjenja měſačna čopłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Wotběranje po gramach 1	2	3	Summa w kilogramach	Liczba dnjow wuleczenja	Liczba dnjow nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosc dešca
210	+ 13	+ 32	+ 8,9	9000	1150	400	2500	1100	650	6,250	13	9	lipy a kostrjanc	92,3

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Palastowe dźiwadło. Filmowa hra „Móda krelu" fascinuje nas hižo tohodla, dokelž kulisy za jeje cyn njestajachu so nihdźe w filmowym ateleju, ale wonka we woprawdźitym žiwjenju. Masurišy burja pschedstajeja nam we wobluku swojich statokow a njeličomnych jězorow hru po samsnych žiwjenskich podeńdźenjach. Rjana dźowka bura Segaza je so korčmarjowemu synej Hansej salubika. Na brjohu wulkeho jězora zhebi młodaj cłowjekaj se žlubom swoju luboscj wobkruchtjataj. Tola burowka Segazowa je ja Hanku bohateho stótneho wikowarja Kleefelda postajila. S teho wuroscje wutrobina bół dweju lubowazeju, kotrajž pak so stónczuje z wulkimi woporami wuprawi. Hlowni hrajerjo tuteho wjeseho wobraza su prosecji wjesni burja a burowki, kotrymž su hrajerjo z powołanja Marja Baudlerez, Kurt Skalden a Hans Scharlach k pomozy. Žiwjenskeje woprawdźitosce dla stukuje hra tak jimawje a budże so kóždemu spodobać. —

*

Kino für Jedermann poskicza wopytowarjam hacž do schwórtka fascinawy film „Psches puscinu". Film je shotowjeny po znatym fascinim spisowaczelu Korle Maya. Hdyž zebi tutón film wobhladamy, dha pósnajemy, kak k wérje podobny film je. Widźimy, kak Siba a Hadschi Alef Omar w jatbach pschebywaju a pschezo sazo cekatuja. Tutej dwaj mužaj tez sa druhich wojuja a widźimy, kak Siba dźowku jeneho wjednika Beduinow z rubjeznistich rukow wjedze. — W póldasnim programje widźimy filmaj „Mydlowe pucherje" a „Bucze Adolfa Hitlera".

Nowosće z cyłeho swěta

Wustajenja subnych lěkarjow.

We wubłuku mjesnarodneho kongresa subnych lěkarjow, kotryž so w cžasu wot 2. hacž 8. auguśta we Minje wotmětwa, je so tez mědomostna wustajenja sarjadowała, kotruž su nimale wschě europiske a wjele samostatnych krajow z wustajenskim materialom wobeżkali. Wustajenja budźe wobsedbje na sakładzie bohateho wobrasowego statistiskeho materiala pěkny wobras wo nětcišnich sawje wukubłanja subnych lěkarjow w jertlliwych krajach poskiczecej.

Cežke autowe njezbožo pola Seefelda w Tirolskej.

Wutoru pschipołdnju bu na njeschkitanym żelesniskim pschechodźe w Seefeldźe, pschi kotrymž su so dźo wjazy krócz cežke njezboża stałe, nemsli wozobowy wós wot cžasa Mittenwaldskeje żelesniny hrabnjeny. Auto wobsedłe knjeni baronka Neurathowa, žwakowa swonkowneho ministra. Se žobupucžowazych dě macz knjeni Neurathowje hnydom morwa. Baronka Neurathowa zebi wjazy trócz nohu słama, tohorunja jeje dźowka a tez jeje žyn so dźetro cežko hrani. Stanjenych do Innsbruckskeho sanatorija dowjesechu.

Mjesynarodny kongreż archäologow so wotewrje.

Póndźelu popołdnju bu w auli Oslowskoje universita mjesynarodny kongreż archäologow, kotryž su 40 wobeżkali, w pschitomnosci krala žwjatocžnje wotewrjeny.

Rosbuchnjenje w italskej dynamitowej fabrizy.

Kaž „Agenzia Stefani" wosjewja, sta so w Orbetello (nihdźe 100 km. ke krótkemu wjecžoru wot Roma pschi morju leżazym) w dynamitowej fabrizy z hischcże njeznateje pschicžiny rosbuchnjenje. Dotal so z rospadankow 5 morwych, wjazy cżežkoranjenych a znjez rjada lohkoranjenych wukhowa. Liczi so z tym, so budże hischcże wjazy woporow pod rospadankami.

Pokiwy pyskej a pjeru

Wopačne předstajenja, wopačne twórby: Jeli smě hóle, kiž je dorostł, rěkać: doroščeny, smě tež rěznik, kiž rězał, rěkać rězany. A to njeje móžno, tuž ma rěkać dorostły hóle, zemrěły (dł. humasły) nan, zmjerzła ruka atd.

worać. Štož sy zworał, to też zwłóč! Was man sich einbrockt, muß man aufessen.

Wortfolge. Słowosłěd w serbšćinje njeje tak wuwjazany kaž w němčinje, tola ma swoje prawidła. Prajiwa so: boži syn a syn boži, duch swjaty a swjaty duch, tola wšědna rěč ma jenož čorny zub (nic zub čorny), bóły dźeń, čerwjeny kał, stare pjenjezy, dobru nóc. Zas pak słyšiš hłupe blady a blady hłupe. Słowo zdorazom staja so na kóne a na spočatk sady: Jan wjeze wóz drjewa, Jakub žita. Abo: Jurij wjeze Marku (a nic Hilzu) město wšědneho: Jan Marku wjeze. Rjekny wón (nie wona). Pfui, słownik XXIV.

wosoł „krika" (Swětlik 1721).

Wopačne twórby. Přez jeneho cłowjeka móže so wopačna twórba do cyłeje wosady, haj hišće dale rozšěrić, wšo jene, hač je wopačnosć z horta dźěsća hač z horta šědźiwca wušła. Na přikład we Radborju město dóscéhnyć słyšiš wopačnu twórbu dóscahnyć (wšako rěka tež „přeséhać" — njezwisuje z „cahanjom"). Často pak ma někotryžkuli patriota tajku skepsanku swojeje domizny za prawu, prawu pak za wopačnu. Tohodla kedźbu! Wopačne twórby maju so porjedźeć. Jako tříletna holčka rjekny, zo ma wona nanodriny město narodriny (nano — tak tysac króć wołaše), a dyž wósmiletny hólčec z epistle sčini eplistu, nawučichmy dźěsći prawymaj słowomaj. Tak ma so cyła rěč našech dźěći a ludźi rjedźić, ale malo so to stawa, a to je žalosna škoda. Nochcu rozpominać, čehodla. Chtóž ma rozum, sebi sam wjele rozjasni. — Wopačnosće so w našich słownikach mnohe khowaju. Tak njeje ewjern abo ewern sušenka za někajki „surowjeń", ale přiserbšćeny „Zwirn", dušan je njezbožowna twórba za Lebensbaum — to je: „žiwe drjewo", duwan nichtó njeznaje, ale jenož „tobak", Pavian, ta wopica, wostanje pavian, njeje „duran", a što je do słowa „jałane"? Słowa na „ček" njejsu serbske, tak nic: dabraček — te su češke a pólske; serbske kónča na „čik a čk", kaž psyčk, stólčk, dólčk, rack, hólčik. Wilček je naš wjelčik, Jirásek naš Jurask atd.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das am 3. Juni 1932 für den Betriebsinhaber **Wilhelm Hermann in Sacrisch** (Ortsteil Pannewitz) eröffnete Sicherungsverfahren ist durch Beschluß vom 18. Juni 1936 aufgehoben worden.

Berlin, den 23. Juli 1936.

Der Kommißar für die Osthilfe.
Landstelle Berlin.

Obtwerfteigerungen.

Die **Kernobstnutzung** an den Reichsstraßen und Landstraßen erster Ordnung im Bezirk des Straßen- und Wasserbauamtes Bautzen sollen wie folgt versteigert werden:

1. **Straßenbaubezirke Bautzen-Nord und -Ost am 8. August 1936, vorm. 10 Uhr** im „Bürgergarten" in Bautzen;
2. **Straßenbaubezirk Wilthen** am **17. August 1936, vorm. 10 Uhr** im Erbgericht in Wilthen;
3. **Straßenbaubezirk Bischofswerda** am **10. August 1936, vorm. 10 Uhr** im Hotel „Goldne Sonne" in Bischofswerda;
4. **Straßenbaubezirk Pulsnitz** am **12. August 1936, vorm. 10 Uhr** im Schützenhaus in Pulsnitz;
5. **Straßenbaubezirke Kamenz und Königsbrück** am **6. August 1936, vorm. 9 Uhr** in „Stadt Dresden" in Kamenz.

Ueber die Bedingungen und Streckeneinteilungen geben die Leiter der Straßenbaubezirke und die Abteilungswarte Auskunft. Pachtstrecken-Verzeichnisse sind beim Bauamt erhältlich.

An der Versteigerung können nur solche Personen teilnehmen, die sich entweder als Mitglieder der Reichsverbandes deutscher Obstpächter e. V. (Sitz Zeitz) oder der Wirtschaftsgruppe ambulanter Gewerbe in der Reichsgruppe Handel durch ordnungsmäßige Mitgliedskarte ausweisen.

Der Vorstand
des Straßen- und Wasserbauamtes Bautzen.

Towarstwowske powěstniki.

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wjećor we 8 hodź. pola Nowakec. Přińdźe cyle wěsće wšitcy!
Serbski postrow! Jenks.

Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica" ma njedźelu hnydom po serbskich kemšach krótke posedźenje w knježim hosćencu. Jednamy dla wobdźelenja w Khrósćecach. K tomu bohate wobdźělenje wočakuje předsyda.

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa" ma njedźelu 9. auguśta pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Prošu přińdźe w prawje bohatej ličbje, dokelž chcemy so tam zrěčeć, kak a hdy wotjědźemy na hłownu skhadźowanku.

Rakecy. Wotrjad młodych zeńdźe so njedźelu pop. z dypkom w 2 hodź. w Kačej korčmje k pruhowanju serbskich rejow za lětušu hłownu skhadźowanku 16. auguśta. Přińdźe wšitcy! Nawjedowař.

Nowe jězane koło ?

Ja!

Ale jenož Miele

Dosłaš pola firmow

Ernst Fahlig w Njeswačidle
P. Herbanik w Khróšćecach
Jurij Hoblack w Pančicach
Hana Popella w Kulowje
Paul Koreng w Njebjelčicach
Hilde & Hering w Kamjencu
M. Kutschke, Wulka Dubrawa
Richard Ziesche, Dolni Wujezd
C. E. Lobesch we Wulk.Ždźarach

Wóskowany płat
we wšěch šěrach — wulki wubjerk
Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Na 300 jězdnych kolow
mam na składze. Znamki Diamant, Göricke, Bauer Anker. Na přeco podźelne płaćenje. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńsk. wotpłaćenje 2 hr.
J. Schlehack w Budyšinje na Mužakowskej dróze 4
Wosobite jězdne kola
mužace . . wot 35 hr.
žonjace . . wot 38 hr.
Trjebane kola wozmu sobu do płaćenja 1313

Mały nawěstk wulki wuspěch

Prózdniny

a k tomu
rjanu
serbsku knihu

Kup sebi ju we
Serbskej knihańi
w Serbskim Domje

Niedźelu 16. augusta 1936 přikhwatajće wšitcy na
hłownu skhadźowańku
serbskeje studowaceje młodźiny na Kopšinske hrodźišćo pola Khrósće, kotruž tuton króć Domowina sobu wuhotuje. Při popołdnišnich poskićenjach, mjez kotrymi so nowa serbska hra „Paliwaka" wot J. Wjele-Bukečanskeho předstaja, a při wjesołej reji na žórłomaj w Lejnje a w Khróšćecach zmjeja stari kaž młodźi składnosć, so kradować dosć a nadosć. Tuž přińdźe wšitcy: stari a młodźi, Wy z Hornjeje a Wy z Delnjeje Łužicy, Wy z rańšeje a Wy z wjećornjeje łupy — wšěch Serbow z blizka a daloka přesrošuje z tutym najwutrobniso.
Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa.

Dla znjezbożenja je tudomne
zastojnstwo wokrjesn. inspektora
znowa k wobsadźenju. Štóž njeje wotrjadnik, so do zastojnstwa zawjedźe.
Pisomne zamołwjenja zapodajće na wokrjesneho direktora W. Fichte w Budyšinje na Kamjentnej hasy 43, I.

3 dny tunich zbytkow
wot 6. 8. — 8. 8.
Zbytki za kóždu potrjebu k wérje njepodobnym tunim płaćiznam na wupytańskich blidach
SCHAUSEIL

Dafće při kóždej składnosći dobru serbsku knihu!

Lěcne skónčne předawanje
wstupnjowym domje
Dom tunich stupnjow ZIEL
w Kamjencu, Anger čo. 12
Wot 28. julija hač do 8. augusta 1424

Kóždy dźeń wukhadźa nětko
Olympiska Nowina
Oficijelny organ XI. olympiskich hrow 1936 w Barlinje
Rozprawja wo najwjetšich sportskich podeńdźenjach, kiž nětko swět doživi. Cisło nowiny płaći 20 pjenježkow. Móžeće sebi je skazać a wšědnje wotewzać w Serbskej knihańi w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2682

Přiloha k čisłu 181

SERBSKE NOWINY

Srjedu 5. augusta 1936

Kołowokoło Khoćebuza

Chžych jěch na shromadźiznu Maćizy Sserbskeje. Sserbske Nowiny njeběchu wo tym pisałe, ale běch to pschipadnje shonił, so budźe. Wschitko běch rjenje pschihotował, też kartu běch pschestudował, dokelž chžych tam dojěch ſ kolešom. Rano ſ cžažom kuknych ſ woknom, ale ſi — žo deschcžowaſche, tuž běch ſe ſwojimi planami hotowy. Nětko pschemyſlujo cžakam, ale hakle něschto hodźinkow po poſtajenym wotjědźe pschestanje deschcžowacź. Skónczńje ſym dopóſnał, ſo ſ wjedra niczo njebudźe a woſtach hdźež běch. Pschepołožich ſwoju jěbu na druhu njedźelu a žlubich wospjet Khoćebuſkim ſnatym, ſo ſ wěſtoſcžu pschijědu. Tola schtó móže ſa wjedro, ſaſo žo deschcžuje a to, kaž buchu ſ kanami rjepili. Hladam do jěſdneho plana, cžampam na dwórniſchcžo ſ pschedſchcžnikom w ruzy a ſaléju do ſpěſchnika w ſmětu do Khoćebuſa. K pruſkej hranizy dojěwſchi žo pschestanje deschcžowacź. Cžah ſaſtanje w Stym Dorowje, hdźež žo hižo žerbuje, byrnjež tam też žanych žerbſtich kemſchow wjazy njeměli. Pěſk a ſaſo pěſk, khyti muſſowych jamow, nowym ſpródlerjam pschewoſtajene ſa wobdźěłanje. Tak běchu też nětdy Sserbja ſapoczeli tu ſ rólniſtwom žo žiwicź, wuhlowa induſtrija pak jich nuſowaſche, ſo ſwoju rolu pschedachu, ſo mohła žo wupschestrěcź. Buchu ſe ſtuparjemi abo hewjerjemi abo pschežydlichu žo bóle do Sserbow. Tak do myſlow ſanurjeny dospěju Khoćebus. S cžaha wuſtupiwſchi dyrbju žo pschežwědcžicź, ſo žo dale deſchcžuje. Na dwórniſchcžu knježi žiwjenje. Pyſchne Sserbowki w delnjoſerbſtej drascže tam žo rosmołwja w maczérnej rěcži, ſwobodnje a njenuczenje. Sserbſke klanki ſu też na pschedań, ale kaſſe — žu to hotowe karikatury, kiž boſy zuſych ſtrowja. Njewěrzu, ſo naſche rjanoſinki derje ſdraſcžene boſy žo wuthodźuja abo podobnje ſkładżene lapy naſcha, w kaſikich tam žo jemja. — Naſtaju žo na wobhładanje měſta, wſchak je to hižo něſchto lět žem, hdyž tam poſledni raz pobych. Snaju drje Khoćebus derje, ale je też tam žo wiele pscheměnikow a natwarikow. Pyta tam tu nowu katoliſku zyrkej. Djerju žo na prawo do Khoćebuſkeho nowomėſta a wuhladam rjany nowy dom Wozi, kiž, hacžrunjež nowocžaſnje natwarjeny, mi žo wulzyſchnje lubi. Woza martra ſ drjewa porjeſcžta cžotnu ſtronu wėžy. Dale Lutherowe wuſnacže „Jedyn twjerdy hród . . . “ we wulkich pismikach praji, ſo je tuta zyrkej evangelſka. Deſchcža dla njeſmėrju ſtebi dale wokoło dundacź, tuž ſpěcham k ſwojim ſnatym. Wuſtrowe witanje a wiele powėdanja. Połožilnju žo ſ cžerſtwym kofejom, potom ſ pschewodom žo naſtaju na wukhodźowanje po měſcže. Wjedro je žo polěpſchiło, jenož dyž a dyž žo próſchi, ſchtož pak njewėdźi. Měſchcžanſke wukhodźowaniſchcža wožiwja, měſchcženjo ſ dźěcźimi ſteja pſchi brjoſy hatow pschihladuja kołpam a kacžkam. Na pschibrjoſnej dróſy ſtare drjewjane khėže ſ wutwarom zuſych na žo cžahnu. Pſchi pryedawſchim hrodže (něko krajne ſudniſtwo) pſchiſamtnje žo ſtara měſchcžanſka murja. Ej widźecź, ſo też Khoćebus ſo próżuje to ſtare ſdźerżecź, pschetož muruju žu wuporjedźeli a też wokſe ſtare wėže pſchi muri. Ssu tu hiſchcže młynſka wėża, židowſka wėża, ſtražerſka wėża, kiž bu ſnowa krypta a Hródkowſka wėża. Wiſtko židowſkeje wėže je naſtał wulki dom ſa měſchcžanſke ſarjadniſtwo (Stadthaus), kiž žo dotwarja. Djemy nimo židowſkeje wėže. Sajimuje mje, ſo je debjeny ſ Mójſaſowymaj taflomaj, pišanej ſ romſkimi cžiſłkami. Taſke něſchto hewak pola židow ſrėdka widźiſch, maja hewak ſa to hebrejſke pismiki. Smy pſchi nowej katoliſkej zyrkwi, kotrejež ſwonkowy twar je aigantiſki, tajku ſtej ju njeboh pſchedſtajił. Je jara wulka a ma ſi hkowne ſatbody (dwaj pſchibocžnaj) Snutſka je jednora, ale rjana. Wožrjeda ſteji monumentalny hkowny woltaŕ ſ poſtawu ſwj. Marije ſ Jeſuſ-dźěcžatkom, debjeny ſ napiſmom w moſaiku Ave Maria. Je tu wiſcho proſte a pschitrodne, ſo žo ſamo evangelſkim lubi. Pódła je pſchitwarjeny dom, kiž ſnadź budźe ſara abo ſchula, hiſchcže njeje dotwarjeny. — Po puczu ſetkawamy žerbſte ſtaruſchki, na kiješchk žo ſepjeraze, kotrychž mjeſwoczo a ruzy wo dźěkapołnym žiwjenju ſwědcža. Ssu w měſcže ſtarej tradiziji ſwėrne woſtałe a thodźa hiſchcže žerbſke. Tutym ſtarym Sserbowkam žu „prjatkaſke knigły“ a „žerbſke naſmſche“ jenticzki pokoj w žiwjenju, ale ſkoro też to wjazy njeſmėja, pſchetož žerbſke kemſche w (kłojſchtrſkej, žerbſkej zyrkwi žu wohrožene, dokelž młody lud žo kemſcham ſdaluje. Tutón brach jewi žo we wſchėch delnjoſerbſkich woſadach a je tak rjez kataſtrofalny. — Po wobjedźe ſetkam naſchu delnjoſerbſku ſpiſowacželku Minu Witkojz, kotraž mi wo nowowubacžu Sserbſkeho Zaſnika powėda, ſchtož mje jara ſajimuje. Spominach na naſche žerbſke ſtaruſchki, kotrymž je Boże ſłowo wſchėdny khlėb a też naſchich tamnych fararjow, kiž buchu dokonjeli tyczeriſki ſtuik, byrhu-li też potom porjadnje pėtnje pŕedowanje po „Sserbſkeho Zaſnika“ ſapodawali, žo wotmėnjeju, ſaj hornjoſerbſku ſararjo w naſchim cžaſopiſu „Pomhaj Bóh“ to cžinja hižo łėtdźeſatki dołho. — Popołdnju ſhodnjemy ſo na kolo a wobhładachmy ſtebi wokolinu. Nowe pſchedmėſtła pſchedźemy. Poſaſtanjemy pſchi pohrjebniſchczu ſa wójniſkich jatych, ſwjetſcha ruſkich, w holi. Nowy ſu bjes kwėtkowoje pyſchi, je tam ſamy pėſk. Dróha wjedże naſ pſches Chmjelow, kiž je ſwój ſerbſki tharakter nimale ſhubił. W Zylowku je prawe žerbſke žiwjenje, žerbſke žony na dróſy ſtejo bachtaia, we wſhy je holk a tołk, młodźina ſwjeczi „kokot“. Swonka wſhy wopytamy wjetſche pohrjebniſchczo wójniſkich jatych. Cžitam ruſke, italſke ſa też hebrejſke napiſy. Wulki dźěł iſchižow je ſpowalanych, dokelž ſu dźěcźi tam w ſwojim njerozumje ſchkodu cžinike — a morwym měr kaſuli. — Nětko je pohrjebniſchczo wobhrodżene a njepſchiſtupne. Pſches Deſchank jědże žo do Rogeńa. Tu jenož ſtari ludźo hiſchcže žerbſky rěcža; žerbſke žony ſu drastu wotpołożiłe. Schkoda, wėczna ſchkoda! Wulki ludowy park (Bücker-Anlagen) ſ hrodom je wulzy ſajimawy. Widźiſch tam iſchcželakore ſchtomy, roſtliny a kėrki. Mějachmy wobhonjeneho ſnajeria ſchtomow zobu, kiž nam to roſsajźni. W hoſcženzu „K dubej měra“ ſmy potom dobry kofej ſe žerbſkimi plinzami wuźili, kiž ſo ſame wot ſo poruczeja. Haj, žerbſke žony ſamóża wubjernje pjeż. Po brjoſy Schprjewje jědźechmy dale pyches nowe moſty (ſ betona), kotrež pak žo prawje do krajneho wobraſa njehodża. Nowy cžaſ, nowe wudźėłki. — Sėmy na dompuczu. Lubi žo mi jara w naſchim lubym Khoćebuſu a wobkaruju, ſo tam na pſcheſo bycź njemóżu Bohužel njeſjnym wſchudże wokoło pſchiſchok. Chžych hiſchcže do Limbarka ſ ſnatym a do Łažowa, ale kaž to tak je, cžaſ je ſ wſchemu tŕėbny. Do 1/2 8 hodźin hižo jėdźeſche mój cžah, tuž njemóżach žo bliſcź. S pſchikłukami a pomałkami wuhotowany, kwėtk w ruzy, khwatach na dwórniſchczo, pſchewodźamy wot lubych ſnatych. Sėmy žo ſ khwatkom roſžohnowali, bojo žo, ſo cžah wotjědże; bė pak to njetrjebawſchi, pschetož ſnym potom hiſchcže dołho cžakacź dyrbjał dla ſapoſdnjcža cžaha. Dołpėch Drježdźanny w 10. hodźinje a ſnym w tutej nozy wubjernje ſpał, wſchak běch žo naſrėbał dobreho žerbſkeho powėtra, po žerbſkim žo najėdł a napił, ſchtož ſawėſcže kóždemu tuje. Radżu kóždemu, ſtebi tam dojėcź.

„Bog žognuj Sserbow lud a kraj, a ſtawńe jomu gluku dajł“

F. H. H.

Moje wójnske dopomnjeńki

J. Nali:

(8. pokračowanje.)

Hačrunjež běch ſėdma nėkajſich dźeſacź dnjow do łóh pola ſwojich dobroczelow na wopuſcže pobył, doſtach wot nich ſ hodam wulki pakčik jako hodowny dar. Wėſche wulkotnje wupyſcheny, a kóżda jenotliwa wėz rjenje ſawalena a ſ cžerwjenym žłtžanym bancžikom wobwita.

Na nowe łėto podach žo na dowol do domiſny. Ssym tak pſchekhód ſe ſtareho do noweho łėta pola maczerje pſchežiwił. S kóżdeho kuczika ſwojeho pſchehowanja domach pak dyrbjach hnydom ſwojej pſchecželniży powėſcź póżłacź. Moja maczer wſchak njebėſche jara ſa pišanje a ſwarjeńe druhdy na tajku wrótnoſcź...

Sašo we Hłohowje.

Wot nowołėtneho dowola ſo wróczíwſchi powėdaſche ſe powſchitkownje, ſo bóriy naſch lubý Schlichtingsheim wopuſchcžimy. To nam žnyła do hłowy njechaſche, runjež wſchitke ſnamjenja na to pokaſowachu. Nimale wſchėdnje mějachmy ſwucžowanja we wjetſchim zyłku ſ Hłohowſkej garniſonu na ſwucžowaniſchczu w Lerchenberku. Srjedź mjenowanymaj měſtomaj leżazym. Mějachmy poſtajkim wſchėdnje daloke běhanje.

Srjedź měſaza januara pſchetkwapi naſ powėſcź, ſo naſche dotalne měſtno wopuſchcžimy. Wutroba nam bohlesche. Běchmy tu kaž doma. Ale ſchto cžinicź. Njepſchihodźechmy do Lerchenberka, kaž ſwotpréđka ſo powėdaſche, ale do Hłohowa. W tak mjenowanej „Łožł“ namakachmy kwartėr, to réka wjetiſchi dźėł naſcheje wobſadki.

Běſche nam wſchitko zuſe; njemóżachmy žo na nowe měſtnoſcže ſwucžicź. Tomu naſtupi kruta ſyma ſónz januara. Njemóżachmy ſtwy dotepicź. Wuhla žo mało wudawaſche; ſ nim dyrbjeſche žo lutowacź. Też hłodu tradachmy.

Kupicź niczo njedoſtachmy. Wiſcho běſche nam zuſe. W naſchim Schlichtingsheimje dyž a dyž tola hiſchcže pola ſnateje duſche ſa pjenjezy a dobre ſłowo něſchto wuželnichmy. Napſchecžo nam běſche rėſarnja koni. Znyk wutworiwſchi wobſtarachmy ſtebi łóſby pjatk něſchto konjazeho mjaſa. To běſche pjeczeń a ſa naſ wulki ſwjeżdżeń, hdyž wjecžor naſche mjaſo jėdźachmy. Druhdy hiſchcže žane njedoſtachmy, tak ſo hłódne wobhdleŕiſtwo wo nje torhaſche.

Podobnje běſche ſ butru. Hacž dotal mje ſotra ſ něſchto butru ſaſtaraſche. Sakonje knjeżeſtwa pak běchu pſchezo kruczíſche; na kóżdy kuſk butru ſo kedźbowaſche, kaž khaholz na ſwój wopor. Kóżde pſcheſtupjenje ſakonja ſo ſ cžeſkim khłoſtanjom pſchežeżehaſche. Wożebje potrjechi to malich žiwnoſcžerjow; wjetſche ſtebi pſchezo hiſchcže pomhacź wėdźachu, dokelž kontrolla njehodźeſche ſo pola nich tak truczże pſchewjeſcź. Nėkajkeho pſcheſtupjenja dla dyrbjeſche ſotra jónu wjetſchu ſummu ſaptajicź. Mojeho dla njechach jej nowu ſtaroſcź a hnėwanje nacžiniczź. Tak wuwoſtachu małe pohyłki.

Pomhachmy ſtebi ſ drohimi a ſadnymi tomatami, kotrež wubjernje ſ ſuchemu khlėbej ſtodźachu. Njebėchu hacž dotal tomaty jėdł, ſnym je tu rjenje jėcź nawuknył, tak ſo mi hiſchcže djenja derje ſtodźa.

*

Ssurowa ſyma knjeżeſche pyches zyły měſaz januar, ſrjedź februara hakle popuſchcžił. W zyłej Němſkej ſo dowol ſtrowa, dokelž ſo w Ruſſej na wulke operazije pſchihotowachu, kaž rėkaſche. Mějachmy hubjene běhanje po khładkich dróhach a dalokich puczach. Też žłužby mějachmy nadoſcź. Wjetſchi transport dyrbjeſche ſo ſeſtajecź, kotryž dyrbjeſche najrjedy do łėhwa Warthelager, na ſwucžowanje we wjetſchim zyłku, a potom won do pola. Běch hižo ſaſo pódła. Skónczńje ſo wupokaſa, ſo niebėch hiſchcže wójny khmany. S radoſcžu to ſaczuwach. W taſkich cžaſach ſo nichtó do wójny njetłócžeſche, runjež ſ w domiſnje niczo na ſmjeczе njemėjachmy. Wjednik naſcheje kompanije žadyn dobry njebėſche. Wożebje tomu, kotrehož hė jón ſu do ſwojeje wutrohy ſaſ. ſnyk, ſo derje njeđźeſche. Hdyž běſche nam nėkaſ móżno, cžeknychmy do naſcheho Schlichtingheima do ſtarych kwartėrow na nėkotre hodźiny — bjes dowola.

Jónu ſabych wjednikej kompanije muża wojſewicź, kotrejž wopyt wocžakowaſche a na krótki cžaſ na dwórniſchczo dobėża. Nad tym ſo wjednik tak roſhori, ſo chžniſche mje hnydom pokhłoſtacź a na ſſi dny do khłódby tyknucź, ſchtož drje je potom pſchi pſchehładanju perſonalijow woſtaſił. Sakliwaſche mje dla tajſeje maliczkojſeje to ſydom he' ow. Wote toho cžaſa kakaſche na mnje kaž law, ſo by mje nėbžo popadnył.

*

Krótki cžaſ po tutym wuſtupje mějachmy lėkaſke pſchepytowanje, ſchtó je khmany do wójny. Hacž dotal běch pſchezo jenoj ſa žłužbu w aarniſonje khmany, tón krócź pak běch K. V. (ſa wójnu khmany). Mam hiſchcže dźenja ſdacža, ſo je mi naſch wjednik kompanije naczińnił.

Njech je tomu kaž chže, njeſjnym žo toho — runjež mi druhdy cžeſko padny — ſenje kak. Ssym pſchi ſwojim druhim pobyczu we wójnje a ſatbje wożebje wiele naſhonił.

(Pokračowanje ſcžehuje.)

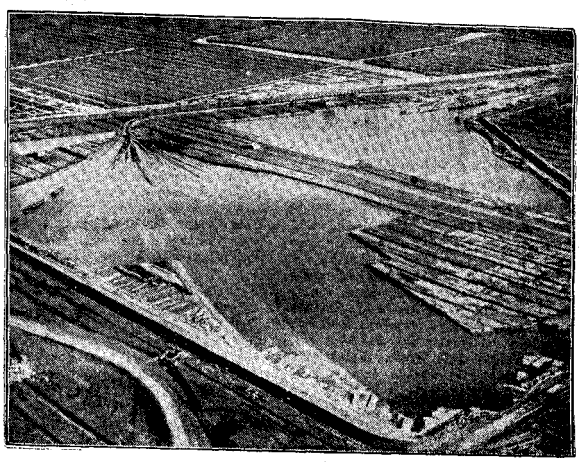

Němſka nowy kraj dobywa Adolf Hitlerſit koog.

Pſchi energiſkich prózowanjach, ſo by žo ſ dotal puſtych krajow nowa ſemja dobyła, je nėtko w Schleswig-Holſteiniſkej zyle nowa provinza ſ morja naſtała. Na wobrazu widźimy Dieſſandſki ſaliw. Zyle derje ſpóſnawamy nowy dobyty kraj. (Freigegeben durch RLM 27. 10. 1933 Nr.6239.) (Scherl Bilderdienſt, M.)

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Wulkotne wukony němskich žonow

Wutora 4. žnjeńca.

Ćisk diska za žónske.

Němka Mauermeyerec wućisny nowy olympiski rekord 47,63 metrow!

Dokelž bě přewjele žiwjenja na olympiskim sportownišču (běhi, daloke skoki atd.) njezby bohužel dosć zajima za ćisk diska, — přihladowarjo skomdźichu tak postajenje noweho rekorda přez žónske. Z tym ćiskom doby sebi Němka Gisela Mauermayerec też złotu medaillu; slěbornu meadillu (potajkim druhe městno) zdoby za Pólsku knj. Jadwiga Weisówna; a třeće městno knj. Paula Mollenhauer (Němska).

Běh na 100 m za žony.

6 žónskich bě so w předběhach kwalifikowałoł za doskónčny běh, tři Němki, dwě Amerikank a jena Pólka. Start bě wulkotny. Mějićelka swětoweho rekorda Helen Stephens/Amerika bě hnydom prědku a z tym wěsta dobyćerka. Pólka Stan. Walasiewiczówna zdoby sebi po wulkotn. boju z Němkomaj Kraus a Dollinger druhe městno; třeća bu Käthe Krauss. Złotu medaillu dostanje Stephens (USA) 11,15 sek. slěbornu medaillu St. Walasiewiczówna (Pólka) 11,7 s. bronceowu medaillu K. Krauss (Němska) 11,9 sek.

Dalokí skok.

Zajimawy bój dalokeho skoku započa so z tym, zo dyrbješe k žły, kotryž chcyše dale sobu skakać, 7,15 m skočić. A to něšto rěka. 16 skakarjow pak tutu

Dobyćerjaj w dalokoskoku.
Amerikanski čornuch student Jesse Owens je sebi we dalokoskoku ze 8,06 m dalšu złotu medaillu a Němc Lutz Long z 7,87 m. slěbornu medaillu dobył. Wukon Němca je nowy europski rekord. Horny wobraz Lutz Long, delny wobraz Jesse Owens.
(Schirner, M. Presse-Bildzentrale, M.)

mjezu dospěchu. Pokaže so hnydom dale, štó je z favoritom na prěnje 3 městna: čornuch Owens (USA), a Němcaj Long a Leichum a Japanc Tajima. Po zajimawych mjezyskokach wuhrješi so tónle wuslědk: 1. Jesse Owens (USA) 8,01 m, 2. Long (Němska) 7,87 m (nowy němski a europski rekord), 3. Tajima (Japanska) 7,74 m a 4. Leichum (Němska) 7,74 m.

Běh na 800 metrow.

W tutym běhu, kiž žałostnje wjele mocy wot běharja žada, doby

1. Woodruff (USA) w času 1 : 52,9 min.
2. Lanzi (Italska) w času 1 : 53,3 min.
3. dr. Edwards (Kanada) w času 1 : 53,6 min.
4. Kucharski (Pólska) w času 1 : 53,8 min.

Nowy swětowy rekord čornucha Američana J. Owensa.

Při wčerawšich předběhach na 200 metrow za mužskich poradźi so wulkotnemu běharjej, J. Owensej, kotryž ma dotal hižo dwě złotej olympiskej medalji, zaso nowy swětowy rekord postajić: přeńčri 200 metrow w 21,1 sek!!

Wčerawšej olympiskej kopańcy.

Němska zbije Luxemburgsku 9 : 0 (2 : 0).

10 000 ludźi bě so do čitarjam hižo dawno znateho post-stadijona naběžało, zo bychu prěnju hru Němcow w olympiskim kopańskim turnerje sobu doživili. W prěnjej połojcy hraješe słabe luxemburgske mužstwo z wětšikom, tohodla mózachu Němcy też jako wjele lěpši a hibićiwiši — jenož dwójcy bul do saka sadźić: a to w 15. min. Urban (1. wrota)a w 30. min. Siemetsreiter (2 : 0). Po połčasu započa so hra, skoro kaž kóčki z myšu. Sydom brankow Němcy hosćom we druhej połojcy napraskachu: 3 wrota tři Gauchel, po 2 wrotomaj Urban a Siemetsreiter. — Najlěpši z němskeho zastupjerstwa Urban, Siemetsreiter, Münzenberg.

Japanska zbi Swedsku 3 : 2 (0 : 2).

To je sensacija! Japanska zbije Swedow. Štóž by něšto dnjow do toho sebi zwěrił wo tym słowčko pikny, zo ma Japanska wuhlady na dobyće, toho bychu na dwě njedźeli tykli, a po wčerawšim meču (hrě), zaso jako rjeka wuswobodźili. A Japanska je dobyła! W Barlinskich zwučowanskich kopańcach běchu Japancy tak hubjeni, zo člowjek je njeby mohł za zrałych za olympijadu měć. Ale Japanc spěšnje a dokładnje wuknje! — Do połčasa dźeržeše Swedska kopańska elita hru w horšći, — ale potom, hdyž nichtó wjacy njedwělowaše, zo wuńdźe Swedska jako dobyćerka — so lopješko zwjertny. Hra skónči so z 3 : 2 za žołtych synow raćšeho kěžorstwa.

Japanska ma 7. žnjeńca w mjezykole přećiwo Italskej, a Němska ma 7. žnjeńca w mjezykole přećiwo Norwegskej kopać.

Ważniše z porjada srjedu 5. žnjeńca 1936.

Lohkoathletika w olympiskim stadionje.

10.30 Běh na 110 m přez płotki (předběh); skok ze žerdku (rozsud); ćisk diska (rozsud).
11.00 Běh na 1500 m (rozsud).
13.00 Hiće na 50 kilometrow.
15.00 Běh na 200 m (mjezyběh); ćisk diska (rozsud).
15.30 Běh na 80 m přez płotki (Hürden) za žony.
16.00 Skok ze žerdku (rozsud).
16.30 Běh na 110 m přez płotki (předběhi..
17.00 Běh na 1500 m (předběhi).
18.00 Běh na 200 m (rozsud).
18.3 Zwučowanje Juhosłowjanow.

*

16.30 Rozsudnej hrě w hokaju mjez
a) Japanskej a USA,
b) Indiskej a Wuherskej.

*

17.30 Kopańcy: 1. kolo: Pólska—Wuherska; Egiptowska—Awstriska.

Stejnišćo jenotliwych narodow.

Kak so liči: 1. městno 6 dypkow, 2 městno 5 dypkow, 3. městno 4 dypki, 4. městno 3, 5. městno 2 a 6. městno 1 dypk.

1. USA 80 dypkow, 2. Němska 77,75 dypko, 3. Finniska 26,35 dypk., 4. Egiptowska 20 dypk., 5. Pólska 17 dypkow, 6. Japanska 16,50 dypk., 7. Awstriska 12 dypk., 8. Kanada 9 dypk., 9. Italska 7,50 dypk., 10. Francowska 6 dypk., 11. Swedska 6 dypk., 12. Hollandska 4 dypki, 13. Filipiny 4 dypki, 14. Jendźelska 2 dypk., 15. Luxemburg 2 dpk., 16. Brasilska 2 dypk., 17. Argentinska 1 dypk, 18. Greksa 1 dypk.

Bjez zaličenja wubědźowanjow na zymskej olympijadźe a we wumělstwje.

We dźesaćinu sekundy.

Nowy swětowy rekord —? — abo nic?!

Amerikanski čornuch Jesse Owens (wupraj Dźesse Owwens) je wuběžał na 100 m nowy swětowy rekord: 10,2 sekundow. Hižo jónu je tutón běhař w tak fantastiscy krótkim času 100metrowsku čaru přesmalił, w Americy. Ale tehdy so wuslědk, kotryž je wo jenu dźesaćinu ($^1/_{10}$) sekundy lěpši hač swětowy rekord, njepřipózna, dokelž prajachu, zo je běharjej wětřik do khribjeta duł, zo potajkim z pomocu wětra je jenož zbił wobstejacy najlěpši wukon swěta. Čornuch Jesse Owens skónčnje sam přiznaje, zo je z wětřikom lećał. — runje samsne njezbožičko měješe abo ma nětko na olympiadze. Kaž je znate, je we předběhu hižo čorny amerikanski student zaso přeběžał 100 m w 10,2 sek. By to był nowy swětowy a nowy olympiski rekord! Pišu by to był, ale nje, dokelž je zaso wětřik jomu wot zady popomhał, zo je ćěrić mohł kaž złonjedobre. A wuslědk tón potajkim nje jako najlěpši na cyłym swěće připóznaty.

Hižo lěta dołho prócuja so najwubjerniši sponitarjo (to su běharjo, specialnje wuwučeni na krótke přesměry 100 m, 200 m a 400 m) wšěch krajow a barbow a wuznačow cyłeho swěta, zo bychu rekord — 10,3 sekundow — zwalili a nowy postajili. Ale zda so, zo je tu mjeza stajena wšitkemu dalšemu pospěšenju. čornuch Jesse Owens je hižo mjez najspěšnišimi ludźimi swěta skoro kaž dźiw, a-też jomu so při normalnych wobstejnosćach njeporadźi jenu dźesaćinu rychlišo do cyła doběžeć hač dotal najchětřišim ludźom na zemskej kuli.

*

Dokelž je runjewon olympiada, a dokelž so na tutej olympiadze też olympiski kopański turnêr wotmêwa (k 6. razej hakle) rozsudźi so swětowy zwjazk kopańtwa, — skrótšeńka francowskeho mjena je FIFA, — zwołać do Barlina k 13. žnjeńcej kongres. 35 krajow wotesćelu na tutu zhromadźiznu swojich zastupjerjow. Budźe wězo też swjatočny banket, — to je hišće něšto bóle wosebniše a dlějetrajace hač serbski wobjed na kwasu wot 80 blid! — a to 14. žnjeńca.

Brazilska so tola wobdźěli.

Před něšto časom roznosy so powěsć, zo njeje wěsty dźěl brazilskeho lohkoathletiskeho zastupjerstwa na olympiadze startować. Bohudźak je so to nětko tak daloko dojednało, zo so wšitcy Brazilianojo na napřeséćhach wobdźěla.

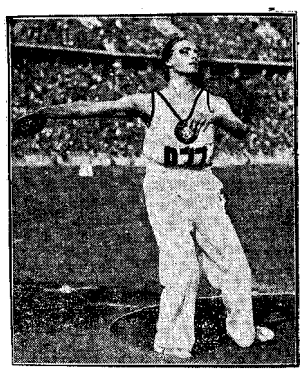

Gisela Mauermeyerec dobudźe dalšu złotu medaillu za Němsku.
Při doskónčnych wojowanjach w mjetanju žonow z diskusom wutoru popołdnju poradźi so němskej swětowej mištrcy dalšu złotu medaillu za Němsku dobyć. Hižo w předběžnych wubědźowanjach poradźi so jej nowy olympiski rekord dosahnyć.
(Scherl Bilderdienst, M.)

J. Owens po swojim dobyću w 100-metrowsk. běhu.
Při doskónčnym běhu na 100-metrowskej čarje dobyty, kaž so wočakowaše, amerikanski čornuch Jesse Owens w 10,3 sekundach. Tu jeho po swojim dobyću k mikrofonej wjedu, zo by k swojim krajanam we USA porěča.
(Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsaŋze we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ekl ja Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćenčanske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 182 | Budyšin — Štwórtk 6. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Bliže wuzběhnjenje za aktivnu wojeńsku službu

Wusměhanje za aktivnu wojeńsku słužbu w lěcze 1936 smije so po wojsenjenju němskeho wójnskeho ministra w czoju **wot 17. hačź do 29. augusta 1936.**

1. Do wusběhanja maja pśichińcź za wojeńsku słužbu 1 a 2 kmani i narodneho lěta 1914 a pśichi wobhladanju 1935 wrócźo stajeni wojeńskej ɣ'užbje podcźišnjeni, kótarjž su so pola wobhladanja 1936 jako kmani 1 a 2 spómnali a so narunanjeŋ reserwje 1 a 2 pśichpokazali, tola swóju aktivnu wojeńsku słužbu w bróniwej mozy hyšcźe njejsu dopjelnili.

2. Jako kmani 1 a 2 spómnaći w 1. schtwórcź lěcze lěta 1915 narodźeni wojeńscy ɣtužbje podcźišnjeni narodneho lětnika 1915, w Rańschej Pruskej wschitcy jako kmani 1 a2 spómnaći pśichłuchni narodneho lěta 1915, nak daloko kaž su swóju nuczenu dźěłowu słužbu hač do 1. oktobra 1936 wotbyli a w czasu wusběhanja we wotdźelenjach dźěłoweje ɣtužby w połźednim bydleńskim ɣtudliscźu ſwonka woboreho wokrjeża pśichłuchneho, njebydła.

Dar za potrjebnych frontskich wojowarjow

Dopomnjeńśi dźeń zapoczatka wójny 1914 su so wjednikej ſ dobrowólnymi sbérkami wjetsche sumy za wójnskich wobschkodźenych do wole dale. Wjednik je tónle cźešny dar na pok miliona hrivnow powjetschił a porucził, so dyrbi so wón za tajkich za sastaranje wopraunjenych frontskich wojowarjow nałoźeć, kótrež po placźazych pschedpisach frontsku pśichłuhu njemóža dostaćź a kótrež su we wołsebicźej nuzy. K wołoženju cźišcźazeje nuzy w tajkich padach je wón dar němskostatnemu a pruskemu dźełowemu ministrej pschepodał.

Znowa 150 milionow za małe wobydlenja

Dokelž je so 100 milionow hrivnow, kótrež w februaru sa ɣwar k podpjeranju małych wobydlenjow pschisłowenych pschetrjebało, ie knježeństwo znowa 150 milionow sa to postajiło. Wołsebje dyrbi so tutón kapital sa jenoschołne małe sałydlenja, ludowe wobydlenja a sa wobydlenja bróniteje mozy nałoźeć. Pódła teho dyrbja so wopraudźe jednore a tunje twary spěchowaćź. Dopomina so na to, so bydleńska mětnioſcź njesmě powschikownje 75 kóžnych metrow a pola jenoſwójbnych domow 100 kóžnych metrow pschekrocźiś. Pola jenoſwójbnych domow smě pak so wumělkowe bydło hač do teje ſtamźeneje wulkosće ſatwarićź. Na kóždy pad dyrbja podruzny pjenjes a cźeše sa ſwójbu ſ małymi dochodami trajnje ſusełne kpcź.

Kóžde ſtownistwo ma so kóžde ſi léta pruhowaćź.

Kaž je němski ſtutskowny minister dr. Frick **krajnym knježeństwam** wojsewił, maja so ſtawnistwa, dokelž su so jim połźedn'e léta nowe ważne nadawki, kótrež su w nazionalſozialistiskim ſtaće jara ważne, napołožiśe, wot nětka kóžde tśi léta nadrobnje dohladowaćź a pruhowaćź.

Dojednanje wo twarach mjes Němskej a Litwu.

W Barlinje je so 5. augusta 1936 w ſwonkownym ministerſtwje němsko-litewske dojednanje wo twarach wobſamknło, pschi cźimž so wócźsn wobkhad twarowy wobeju krajow na podłožku **wjazonnoscźe** rjaduje. Sapźaćenje ſa wobstrónski wobkhad twarow so po rostliczeńskim puczu wotmije.

Gdańske zentrumſke nowiny so ſakasałe.

Gdańske knježeństwo je Gdańske zentrumſke ludowe nowiny dla knježeńskich njeſpźeczeńskeho nastawka, kótryž je katoliski ſaraŋ dr. Mosłe napiſał, na ſchěsć mězazow ſakasało.

Wulke nakupowanje municije w Belgiskej

Po poruczniſu Madridskeho knježeństwa w Brüſſelu lěwizowy radikalny ſchpanifki ſapósłaniz Bolanos pschebywa, ſo by ſa knježeństwo ſchpanifkeje ludoweje frónty bróńje a munizoju nakupował. Bolanos je nahladnu ſumu na banzy ſałoźił a ſ belgiſkimi bróńjerjemi jednał. Belgiſka draha internzionala a belgiſka dźěłaczeńſka ſtrona Bolanosa podpjerjetej.

Nadpadnjeny so pokhłosta

Parižki prefekt je postajił, ſo ma ſo měſchćanoſcźe wžiſ St. Zacharie polizaiſka móz wſaćź. Pódła teho ma ſo wón na ſchěsć mězazow wot ſaſtojnſtwa wotſtaćź. Sańdźenu njedźelu ſu w St. Zacharie njeměry byle, pschi kótrychž ſu pschiwiſowarjo ludoweje frónty měſchćanoſtu w jeho wobhladnju wobleńhli. Měſchćanoſta je pschiwiſował nazionalneje frónty.

W Jendźelskej ſo khlébowe placźiſny podróża.

Londonſke nowiny ſu nutsowne powěſći pschiſłeſe, ſo ſo wocźakuje, ſo ſo bliſźe dny khlébowe placźiſny w Londonje a w najwjazy dźělach Jendźelskeje podroża. Mukowe placźiſny ſu ſo hižo poſłednje tśi dny ſaſobu powyſchiſe.

Wobydlerska wójna w Španiskej

Kaž ſo ſ Tangera powě, je jendźelſki 5000-tunowski twarowy parnik „Medon" njedaloko Gibraltara ſ mjetanjom bombow ſ jeneho Madridskeho khdła do ſtracha pschijschoł. Schtyri bomby blisko parnika do morja padźechu. Wone běchu ſa podmórſki cźołm ſbéžkarſkeje ſtrony postajene, kótryž pak njewobſchkodźeny tśichny. S wójnſkich łódźow ſchpaniſkeho knježeństwa do diweju jendźelſkeju nadwódnju khdła tśełachu, mjenjo, ſo khdła wojeńſkim ſbéžkarjam ſkuſchatej. Khdła ſo njewobſchkodźiſchtej. — W Gibraltarſkim pschiſtawje dyrbjeſke knježeńſtwowy ſaniczak „Lepento" wucźeſć pytaćź. Pjeć khdłow wojeńſkich ſbéžkarjow bě na njón bomby mjetało. Jena bomba bě na ſaniczakowu kanonu ſa wobaranje pschećiwo khdłam padła, jeneho muża ſranita a nékotrych cźežko ſranita. Wdyž bě ſaniczak jeneho cźežkoſrańenjeneho do Gibraltarſkeho lazarela wotedał, wón pschiſtawu wopuſcźeſł, ſo by ſo internérowanja ſwinył.

S Liſſabona ſo powě, ſo ſo hłowne ſapjeranſkeho ſchpaniſkich knježeńſtwowych wójnſkich łódźow, Cartagena, wjeſza pali. S Liſſabona pschikhadźaze łódźe ſu pjeza hobrſke wohnjowe trubjele widźałe a rosbuchnjenja ſłyſchaſe.

Hrózbne krwawne njeskutki marksistow

Hollandſki „Dagblad" ſ połnóżneho Brabanta je roshoriazu wospravnu wo pschelećzu krwě w Madridže wojſewił:

W rospravje, kotraž je ſo ſ wożebitym kurérom pśiches Liſſakon mjenowanym nowinam pókłała, praji ſo, ſo tribunale, kotrychž ſobuſtawy ſo w marksiſtiſkich dźělaczeńſkich ſwjaſkach pomjenuja, tola ſo ſwobodźene cźełła ſaſtrélenych na wobhladanje wuſtajeja, pjeza ſ wotpohładom, ſo by ſo wobydleńſtwo ſatrachiło. S dołhimi rjadami ſta nimo cźełow cźahnu. W kaſarnach cźišćo 5 wudrynych wojałow je rospravnik ſam nimo tajkich cźełow cźahnył.

Pod wyſokej murju, na kotrejž běchu hiſchcźe jaſnje dźěry kułtow widźeć, **cźełła woporow na jenej hromadźe leżachu. Wěſche jich 42, ſ wjetſcha offizierſku abo měſchniſku drašu wobleczenych.** Cźełła ſonowk běchu zule nahe. Wulke łuże krwě na ſemi ſteiachu. Mjes pschitomnymi, kotśiž w cźichej hrozy pomału pschi tuthych cźełach nimo cźahnychu, běchu ſony, macźerje, ſotry a ſamo dźeći ſajatych, kotśiž mjes morwymi ſwojich ſwójbnych pytachu. **Strażnikam, hrubym pachołam, bě ſo poraczźiło, ſo dyrbja po ſabanju cźełła ſwójbnym pokaſaćź.** Cźełła ſ nahonaj ſ wulkeje hromady kopachu. Krwej, cźerjewa a mózy morjenych pschi tym wupluſkachu. Stało ſo je, tak rospravnik piſche, ſo ſo ſwójbni woporow po tychle podeńdźenjach w dźiwim ſadwělowanju ſ piaſcu do katow dachu, ale hnydom na to ſ kułkami marksiſtiſkich wojałow, morjeni na ſemju padźechu.

Španiscy marksistojo hroža, zastajencow zatrěć

Kaž Havas ſ Bayonna powě, ſu marksiſtojo w Gijonje nazionalnemu khdłowu ſłużbu **Almirante Cerverra**", psched Gijonſkim pschiſtawom leżazemu, kótryž je k ſbéžkarjam Lcheſchoł, ſchtrowu powěſć pósłali. Powěda, ſo 2500 nazionalistow, pschiwiſowarjow ſbéžkarſkeje ſtrony, do wuěſchćanſkich jaſtwow jawrjenych, ſatrěła, jeli ſo khdłał njepschestanje do měſta tśełeć. Khdłał je na to bombardement hnydom ſaſtajił.

Duchownych žiwych spalili

Kopenhagenſki inżeńer, kotryž je jako ſaſtupjeł maſchinſkeje fabriki a twarjeńſke łódźow Burmeiſtera a Weinſa wot 19. hačź do 30. ſulija w Barcelonje pschebywał a ſo pónđelu pśiches Marſeille do Kopenhagena wrócźi, je jenemu ſaſtupjerjeſ nowin „Berlingiſke Tidende" ſwoje nawědźenje wopiſał. Praji, ſo je **ſadlakowſcźe widźał, kotrež jeho najſtiwſchu fantaſiju pschećeſćěhnychu.** W ſyrkwi wjeſy je bobrija ſ ławkow a woſtarjow wulke ſchćěpowzy natwarika a je ſapałika. Duchownych ſu do wohnja cźiſnyli a jim żiwym ſo ſpaliećź dali. Mnišchi ſu hiſchcźe hórſchu ſmjerć wumyſlili, tola wo tym wón nocźe rěcźeć. Cźełła ſu wuhrjebali a je ſ cźeſnjenym wobwjatkom wokolo ruki na dróhach ſeſtajeli. Pschi tym je knježeńſtwowy ſcźelok kóžde połhodźiny pschipowědał, ſo je wſcho w riedźe a ſmérom.

Madridſke knježeńſtwo je pschepytanje pschilubiło.

Dla ſkónzowaneho němskeho ſtaczana Hahnera w Barcelonje a dla nadpada na němſku Jmhofej ſwójbu pola Santtendera, pschi cźimž běchu Jmhofej dźowku morili a jeneho nana cźežko ſranili, je němſke knježeńſtwo wótry protest ſapodało. Madridſke ſwonkowne ministerſtwo je na to ſwoje wobſarowanje wuprajiło a ſlubiło, ſo praſchenje winy pschepytaćź da.

Na Saragossu lětadła bomby mjetaće

Wjednik katalaniſkeho lětaſtwa, wyſchi Sadino, je wutoru rano w Barcelonje nowinſkim ſaſtupjerjam praji, ſo je ſcźeſć wotdźelenjow lětadłow na Saragoſſu bomby mjetałe a w měſcźe wulku ſchkodu nacźiniłe. General Queipo de Llano je wutoru rano je Sevillaſkim ſcźelakom pschećiwo bombardementej na Saragoſſu a pschećiwo ſnjećenju wumělſtwowych drohownoſcźow w tutym měſcźe protſtował.

General Queipo de Llano je wojſewił, ſo ſu powěſće wo dobyćach knježeńſtwoweho wójſka pola Saragoſſy niewěrne. Nawopak, nazionaliſtoje ſu wſchudźe markſiſtow ſbili a ważne ſtejiſcza wobſadźili.

W bliſkoſći **Ciudada Reala** ſu ſbéžkaſke wójſkowe wotdźelenja ſe Seville do markſiſtow pod wjedniſtwom prjedawſcheho ſ wójſka wuſtorcźeneho podoſtojnika ſraſyke. Markſiſtow ſu sbili. 60 cźežkich wołow a wjele bróniow a munizije je do rukow nazionaliſtow (wojeńſkich ſbéžkarjow) padło.

Bomby na kathedralu w Saragoſſy.

Bomby, kotrež ſu lětadła Madridskeho knježeńſtwa na kraſnu wumělcźu natwarjenu kathedralu w Saragoſſy ſmjeta'e, n'eſu na ſbože pſche wulku ſchkodu nacźiniłe, dokelž njeſu rosbuch'e. Sa cźaſ bombardementa njeſu w ſyrkwi wojaſy pschebywali. Na to ſo pocźahowaze powěſće Madridskeho knježeńſtwa ſu njewěrne.

W bliſkoſći Granady ſu knježeńſtwowych wojałow ſbili. Wostajiwſchi 200 morwych a nékotre kolonny munizije ſu ſo do cźekania dali.

Z Francowskeje so Madridskemu knježeństwu 14 wojeńskich lětadłow póſcele

Parižke nowiny „Jour" powěda, ſo ſo ſ Franzowſkeje 14 wojeńſich lětadłow do Madrida pósćele. Franzowſky powołaniſzy lětarjo je powjedu, kotśiž ſu na jedyn měſaz pschihłajeni a ja to 50 000 frankow ſarunanja dóſtanu. Lětarjam je ſo hnydom 1000 frankow wuplaćźo a wutoru pśiched wotleczenjom ſu 14 000 frankow jako wotwałaczenje dóſtali. Pódła teho je ſo jim ſchek wo 35 000 frankach pschepodał, kotryž je na 31. dźeń auguſta do prédka napiſany. Dla ſtrachow, kotrymž ſu lětarjo na krótki cźaſ wuſtajeni, je ſo hižo ſ nich ſ 500 000 frankami pschećiwo ſmjerjeſi abo ſranjeniu ſawěſćeny. Sawěſzenika premija 38 000 frankow wucźinia.

Wukhowani němcy čeknjeńcy

Němšći parnik „Uckermark“ je ſ Barcelony znowa 280 čeknjeńcow do Genuy pſchiwjeſł. Parnik „Bellona“ je ſ 39 čeknjeńcami, mjes kotrymiž bě 19 Němcow, je San Sebastiana, Gijona a Santanderа do Bayonny pſchiwjeſł. Dale je jedyn jendželſki ſaniczak 110 čeknjeńcow, mjes nimi 26 Němcow, ſ kupy Ibizy, k Balearam pſchiſćiſchaze, pſchiſał.

Jendželske lětadła za Spaniſku?

Lěwizowe radikalne nowiny „Star“ pſchiſu, ſo ſu ſo poſlednje dny jendželſke lětadła do Schpaniſkeje pſchedate a ſo w Schpaniſkej hižo wotedate. Po ſdaczu ſu ſo lětadła privatnym woſobam pſchedate, dokelž jendželſke knježerſtwo ſteji ſtejiſchcžo ſaſtupuje, ſo je wuwos wobkhadnych lětadłow niczo njeſtara.

W Abeſynskej so zběžkarjo zaſo hibaju

W Abeſynskej ſu ſběžkarjo pieča železinizu mjes Addiſom Abebu a Djibutiom wobſchkodžili. Dokelž běchu kolije ſwurtorhane, je ſo wobkhad na železinizy na khwilu pſchetorhnył. — Pola Tanaſkeho jeſora ſu ſběžkarjo italſkich wojakow nadpadnyli. Jedyn ſyn raſa Kaſſy je pieča ſběžkarjow nawjedował.

Diktatura w Grichiſkej

W Grichiſkej je ſo wutoru w nozy generalny ſtrajk wuwołał. S tym je ſo kraj pſched wulke njeměry ſtajił. Kommuniſtojo hižo dawno w Grichiſkej potwſchikowny pſchewrót politiſkich wobſtejnoſcow pſchihotuja. Do knježerſtwa ſu powěſcje dóſchle, ſo ma ſo ſ generalnym ſtrajkom kraj do organiſowaneho kommunniſtiſkeho hibanja ſtorhnyć, kotryž dyrbjeſche ke krwawnym podawkam dowjeſć. Knježerſtwo je ſo roſsudźiło, temule ſtrachej ſe ſylnym ſrědkom ſadźěwać. S pſchihłoſowanjom kraла je wono wójniſke prawo wuwołało, kotrež knježerſtwo ſ wurjadnej pokmocu wuhotuje, ſo by mohło njeměry, kiž bychu ſo naſchkarale, raſnje potłóčić. Lud je knježerſtwowe roſſudźenje ſ wołožazym wodychnjenjom powital. So ſo politiſkim ſchkarakam njebě ſkładnoſć ſ ſchćuwazym wuſtupam dała, je knježerſtwo ſjezm rospuſchczilo. Nowotwołby ſo hakle wupiſuja, hdyž budźa cžěrwki kommunniſtiſkeho knoczenja wotſtronjene. Dwarjenja miniſterſtwow w Athenje ſu ſ wotdźělenym ſjězdnych ſtrajkuja, ſo bychu ſo wſchě njeměry hnydom pſchi ſpoczatku podušnyć. S knježerſtwowym raſnym ſakrocženjom je ſo dotal wudyrjenju njeměrow ſadźěwało.

Generalny ſtrajk dyrbjeſche dźěłacžerjow we wulkich městach k naſylnoſcam nadpjerać. Po zyłej Grichiſkej kommunniſtiſcy ſchćuwarjo cžahaju. Poſledni knježerſtwowy wukas pječa politiſke prawo dźěłacžerſkich organiſacijow wobmjeſuje. Po kommunniſtiſkim planje dyrbjachu dźěłacžerſke organiſacije na knježerſtwowy wukas ſ generalnym ſtrajkom wotmołwić.

Naprawy k ſakhowanju porjada a měra ſu ſo po zyłym kraju ſamjedle. W **Ssolunje**, hdyž je jene ſ hłownych žydłowſkich kommunniſtiſkeho hibanja, ſu do pſchiſtawa někotre wójniſke łódźe pſchijěźe. Po zyłej Grichiſkej je ſo telefoniſki wobkhad ſaſtajił. Hdyž chcychu ſjězdu ſe Sofije (w Bołharſkej) ſe Ssolunom rěčeć, ſaſtorniju w Ssolunje ſdźělichu, ſo je ſo w Grichiſkej telefoniſki wobkhad pſchetorhnył a ſo roſmołwy ani njepſchijimaju ani dale njedawaju. Po Ssolunſkich dróhach wojeſke patrouille cžahaju. Krucže je ludźom ſakazane na dróhach ſo ſběrcž. Po zyłej Grichiſkej je ſo wójſku ſtajna hotowoſcž pſchikazała.

Nowoknježerſtwo w ſwojim programmie rune prawo ſa wſchitkich ſtacžanow bjes wumjeſcza a połěpſchenje ſiwjenjowych poměrow ſa khudſche wobydlerſtwo pſchipowěda.

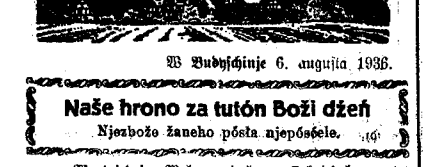

W **Budyſchinje** 6. auguſta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njezbožo ſaneho pósła njepósłele.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecžor we 7 hodź. barometer 747, hygrometer minus 2 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 21 ſtop. cžopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer minus 2 a najniſcha nózna temperatura 12 ſtop. cžopłoty. Zyła Němſka je ſe ſymnym móſtſkim powětrom ſapkawjena. Dokelž tute powětry ſ pomérnje wyſokich kruhow ſeriſkeje ſcherinu pokhadźeja, njebudźe pſchemjenjenje w khłódnym njewobſtajnym wjedrje. Po krótkim wujaſnjenju pſchezo ſažo k ſamróczenjam dóńdže, pſchi cžimž mamy tež ſ deſchcžemi liczicž.

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſchſi pjatk: Khłódne njewobſtajne wjedro dale traje, měrne wětry ſ wjecžora, pomróczenje ſ jaſnym wjedrom ſo wotmińja. Pſchezo hiſchcže deſchcže.**

— **Wjedro w bliſchich 10 dnjach.** W poſledniej roſprawje pſchiſjewjene połěpſchenje wjedra ſo jenoż pomału pſchetłóczi. Toła wěſcže pſchińdże. Njedźiwajo mjeniſchich deſchcžowych pſchehnacžow, kotrež ſo w bliſchich dnjach wožeſbje hiſchcže w połnócnej Němſkej a tu ſaſo wožeſbje pſchi morju ſo wobjewja a njedźiwajo połdńſchich njewjedrownych kaženiow budźe wjedro we najwjetſchim dźěle Němſkeje hacž ke końcej olympiſkich hrow pſchewažnje cžopłiſche, jaſne a ſuche. Njewjedrowe kaženja wobjewja ſo wožeſbje ke końcej pſchiſłuſchejweneho cžaſa. W Němſkej ſ wjecžoru Wiſły njebudźa měrowne deſchcžowe wody w najwjazy městach 4 wuczinjeć. Zyrkowny ſłónczny cžaſ budźe w 10 hodźinach wotrěčku ſkoro wſchudźe 65 hodźinow wuczinjeć.

— **S koſejowym cžahom do Drježdżan.** Potniſchene cžahi ſtatneje železiniy njech ſo njemuja koſejowe cžahi ani cžahi do móðreho pſchezo wjetſcheje wobłuſchenoſcje nabywaju. Też mjenje ſamóſne worſchty ludźe, móža žebi jónu do ſwěta dojeć, ani ſo by to wulke ſymny pjenjes płaczilo. Drježdżańſka wuſtajenja pſchezo ſažo wabi. Tyſaczy a tyſaczy ludźi ſ błiſka a daloka pſchihadźeja ſo bychu ſebi tutn ſahrodu Božu wobhladali. Wſchě jeje wjaſnoſcze njedadźa ſo wopiſaczć, to dyrbi wócžko ſamo widźeć, ſo by wſchě te rjanoſcze ſapſchijiłało. Wcżeraſnſchi cžah njeſmérny dołhi bě hacž na poſlednje měſtaczko wnpſchedatý.

— **Budźće kedźbliwi ſ benzinom.** Niedźiwajo wſchěch wottraſchowazych a napominazych pſchikładow, ſtawaja ſo pſchezo ſcho wažne njeſbožа, pſchi kotrychž też ludźo cžeſa ſchkoduja ſ tym, ſo w ſawrtnjenych měſtnoſcach drasta ſ benzinom płókaja abo rjedźa. Pſchi trochu ſkedźbliwoſci móża ſo taſke njeſbožа w kóždym naſtupanju wotwobroćeć. Pſchi płókanju ſo benzin wudymi a wurwija ſo łóhke roſbuchoſomne pary, kotrež ſo ſ powětrom měſchaja. Temu njeje wjele trjeba, pſchetož pſchi 40 dźělach powětra a jenym dźělu benzina je powětr hižo ſtraſchny, ſo roſbuchnje. K ſapalenju taſkeje explóſiwneje měſcheńzy dóſtawa najmjeńſcha ſchkrička a ſa wokomik ſteji wſchitko w płomjenjach. Kuſto je taſke roſbuchnjenje hižo je ſchkrička elektriſkeho ſwónczka naſtało. Prěnje roſbuchnjenje wuſtupuje ſ njewidźebnej ſpěchnoſczu pſchezo nowe roſbuchnjenja. Tomu pſchibrudźi ſo jara ſylna wohnjowa horzota a ſ tym wulke ſtopnowanje tłócza. Sa někotre wokomiki je cžiſtcž tak ſylny, ſo wſchě puta roſtorha. Naporſtnik polny benzina dołaża, ſo by motor awta je ſpěchnoſcžu ſpěchnika pohonjał. Tute pſchirunanje pokazuje, kajke hrobſke mozy w małych dźělach benzina, kotrež ſo w domjaznoſcži hiſto roſtlija abo roſpanjaja, tcžа. Dołaha, ſo bychu zyłe bydleniſe ſniczite. Wſchě taſke ſa'ożne ſcžehnički pał ſo wobmjeſowacž hodźa, hdyž ſo ſ trěbnej kedźbliwoſczu ſ benzinom wobkhadźa. Tutón ſo w domjaznoſci ſwjetſcha ſa rjedźenje draſty a ſa wotſtronjenje błaſkow w njej wužiwa. Druhdy ſo też we wjetſchej mnohoſczi pſchi płókanju trjeba. Taſke rjedźeńſke dźěła ſmědža ſo jenoż na ſwětłym dniu a na ſadnym wab w měſtnoſcžach, hdyž ſo wotewrjeny woheń pali mukonjecž. Naiſkhe je, tute dźěła zyle ſwonka bydleńſa pſcherjeſcž. Płókanje ſ benzinom pak nieje w domjaznoſcži ſ jeniczkej móżnoſczu roſbuchnjenjeiow. Taſke roſbuchn'enja móża naſtacž też ſ n'ekrutnymi plumowymi powodami, pſcheſahim ſawrjenjom kachli a ſatepjenjom wohnja ſe židźim tepjeńſkim materialom. Nimo benzina kłuſcha do teho benzol, petroleum, ſpiritus a wſchě wolije, kotrež ſo łokko ſapała. Maja-li wohn'e, ſ roſbuchnjenjeiom naſtate, ſniemóżnjeć, je muſne, ſo ſo ſ tuttymi mokſchinami kedźbliwie wobkhadźa. W domjaznoſcži ſo niezmědža wulke mnohoſce tutych mokſchinow zhowacž. Khowanje wiazy hacž dweſe kitrow w błeſchach, je w domjaznoſcži łakſaſne, też próżne bowy a błeſche ſu hiſchcže ſtraſchne. Wobmie, kotrež ſ roſbuchnjenjom naſtanu, pſchezo wulku ſchkodu nacžin'a, a wohrożuja też cžłowieſke ſiwjenja. Tohodła niech tódy pſchi trjebanju eksplóſiwnych ſrědkow pſchezo też na ſwoji ſobuczłowjekow pomyſlí.

— **Koło ko pokradnyło.** 29. julija 1935 bě ſo w popołdnišnich hodźinach na Lotzeſkej dróſy pſched domom čo. 8 dejle dźěrżane muzaje koło ſnamki Seidel und Naumann, cžo. je njeſnate, pokradnyło. Koło ma cžorne kroſnu, jene cžorne dźerżadło a jene cžerwjene gummijowe dźerżadło. Swjena ſu žołte ſe cžornymi ſmuhami, cžorne błótoſchłitaki, elektriſke wobſwětlenje ſnamki „Heiman“, Torpedowy ſamoběh a cžerwjene ballonowe wobruczе. Schtóž może něſchto wo tym ſdźělicž, hdyž je koło wołtało, njech to cžini kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje, telefon 2802.

Z **Jawory.** Zo móża zwěrjata dołhi čas bjez jědże być, wuči ſčěhowacy lědy wěrje wodobny pad. Wobſedžerjej K. bě ſo kokoš zhubiła. Njemóžeše ſebi wujaſnić, hdyž ma tola přećiwo liškam ſkitany kurjenc. Po tydźenjach přińdże hospoza do pódlanſkeho twarjenja a wuſłyſa ſpodźiwne ſtonanje kokoša. Dokelž jena runje na lnězdże ſedźeše a pysk wocžinješe, myſleše, zo je to tuta była. Nazajtra wuſłyša wospjet ſtruchłe zynki, kiž něhdźe z kuta pokhadźachu. Tuž ſlédźeše za nimi. Při tym nadeńdże pod woklepami ſłomy zhubjenu kokoš, kiž bě drje hišće žiwa, ale na kóſć wuſkhnjena. Nječhtó bě na nju ſłomu zmjetał, njewědźo, zo tam kokoš ſedźi. Wona pak też wuſkočiła njebě a tak bě přez tři njedźele pod njej tčała bjeze wšeje jědże a pića. Je woprawdźa

Wuhleŕ Handrij

Powědańčko ſ cžaſa napoleonſkich wójnow.

2] (Pokračowanje.)

Hewak bě Hanka zyle wołamocžena w lěžu žiwa, a hdyž bě dwanaczе lět ſtara, wumrě jej ſtara cžeta, a też nětkole wołta ſama w małej thěžy pſchi ſwojej koſy, pſchi ſwojich hotbjach, a ſo ſ nimi po dźěcžowſkim waſchnju ſabawjeſche. Potom by pſchadła a ſ wołmy pletła, kaž bě ju ſtara cžeta wuczíła, też warjeſche nanej a žebi jednore jědże. Hdyž by nan domoj njepſchiſchoł, by jemu k wuhelżej nołzła. Najradſcho by pſchi žórłu žydała, kotrež dele ſpches moch a kamjenje do doła khwataſche. Tu by druhdy po zyłych hodźinach pſchebyła a ſpches cžorne lěžy do móðreje dalimy hladała, kotraž ſa lěžami jako potajny kraj, kiž ſ njebjom ſwižuje, wobſor wobmjeſowaſche.

Tu też jeje prěnje dźěcžowſke dopomnjenki wotcžiſchu, a ſej běſche tak, jako budźeſche w tamnym njebjeſam tak błiſkim kraju hižo něhdy pſchebywała. Swojeho nana ſo wo tym wjele praſchecž njechaſche; pſchetož hdyžkuli by ſo praſchała, by ſo wón kóždy kroć potkmurił a njeby jej niczo dale ſdźělił, zhiba to, ſchtož też tak hižo wjedźeſche, ſo běchu ſ kraja cžeknycž dyrbjeli, hdyž bě ſo wona narodźiła, a ſo běſchtaj jej na tutym cžekanju macž a bratr wumrěłoj.

Ale wěſte tajne ſtyſkanje po tamnym kraju w njej ſobu wotroſcže. Wěſo wſchak žebi ſ teho kraja niczo dale ſpomjatkowała njebě, dyžli to, ſo bě tam jara wjele ſłónza było. Hdyž by tak prawje dołho a hłuboko do móðreje dalimy hladała, by to kaž ſtyſkanje po domiſnje na nju pſchiſchło; potom by wona płakała, a ſchtož mějeſche a lubowaſche, njeby mohło jejne žywy jej ſtajicž, ani wokoſchenje jeje nana, ani hołbič, kiž jej pleńcžo ſo na ramjo ſydaſche, ani ptacžki, kotrež ſpěwajo ju wobłětowachu.

Wěſo wſchak by žebi wocži w žórłu myła, ſo nan ani pytnył njeby, ſo je płakała, tola jeje wutroba hiſchcže khwilu dale ſarowaſche, byrnjež też wocži ſo ſaſo błyſchczeli. — Taſke Hanka ſwoje 16. lěto dožpě. Nježna holza, kotruž lěžny powětr ſylnjeſche, ſakcžěwaſche cžerſtwa, ſtrowa a kraſna, kaž kwětka na płodnej ſemi. Jejnej liczy, na ſomot ſapodobnej, běſchtej cžerwjenkotjej kaž brjóſchk, kiž je na ſłónzu ſeſrawił, jejnej wócžay, cžornej kaž nóz, błyſchczeſchtej ſo kaž najrjeńſcha hwězda.

Sahe rano by Hanka hižo pſched durjemi ſwojeje thěži ſtała, by na ſpěw ptacžkow poſłuchała a ſ nimi ſpačkuły kěrluſch k njebjeſam ſanoſchowała. Potom ſo k kołworcej ſydny a pſchedjeſche, dóniž nan njeby k ſnědanju pſchiſchoł. Dyž wón potom ſo k wuhelżej wróčił, by wona k rěčžu běžała, ſo by ſo myła.

Jónu rano, hižo ſ prěnimi pruhami rańſchich ſerjow, ſtejeſche wona na thěži ſpręrła a poſłuchaſche na žiwjenje, kotrež ſ młódnym dnjom wotwuceſche, tu ſo ſchrowżny pachoł wuhlerjowemu bydłu blížeſche; wón ſo trochu wotwlakowaſche, žłóżo dyž a dyž na ſad ſhładowaſche, jako by ſo bojał, ſo jeho na tymle puczu lepja, a tola měſeſche jeho wobłicžo tak ſjawny a dobroczinwy wuraz, ſo žebi nichtó na nicžo ſe myſlicž njemóżeſche.

Dyž bě tak blížko dóſchoł, ſo mójeſche Hanku widżeć, wón ſaſta a žebi ju najprjódy wežiwny wobhladowaſche. Wón drje bě hižo we Wuhlerjeju Hanje ſłyſchał, też ju naſpala widżał, ale njebě jeje kedźbu měł. Ale wón ſo nochcžeſche ſ njej ſaběracž, dokelž běſche pſchiwěra wjele wo njej nabała, a jenoż malo ludźi wěrjeſche, ſo je ta wo-prawdże wuhlerjowa dźowka.

Tohodła też nichtó radу bo wuhleŕnje njekhodźeſche, a pachoła, kiž ſo tam błiježeſche, by zyłe wožeſbite pſchicžina k tomu pohnuła. Jeje rjanoſcž jeho tak pſchekwapi, ſo wón njehibajo ſo ſprotſtajeny ſtejo woſta.

Hanka jeho njepytny, dokelž pſches ſchtomy k naczerwjeń jaſnemu błakej njeboa hladaſche a na wotuczaze rańſche błoży poſłuchaſche. Dyž ptački wjeſele cžikotacž a ſpěwacž počzachu, ſpěwache też wona ſ cžerſtwym khołom nowemu dnjej a dobroczinwemu ſtworicžerjej napſcheczo.

Pachoł ſwojej ruzy kaž k modlitwje ſtyknу.

Lěžny haj bu jemu mohł rjeż ſwjatniza, holczynm pobožny kěrluſch, ſpěwanje ptacžkow, ſnuczenje brunczkow, pſchepot liſcza a wěcže ſtwjelżow běchu khwalitmy kěrluſch w njej. Tak to pachoł bjes dźak ſacžuwaſche; nětkole bě jemu hnydom jaſne, ſo je Wuhlerjej Hanka ſwjata bytoſcž a ſo je ſe ſłym niczo cžiniczj nima.

Tu nětkole bě Hanka doſpěwała, a wohladnywſchi ſo wuhlada młodeho muſłeho, kiž tu ruzu ſtyknywſchi ſtejo pobožnje k njej hladaſche. Ale těhma bě jeje wócžko ſo na njeho bohładało, tu ſo jemu wobliczo cžeruje ſacžerwjeni a wón miakotajo „bobre ranje“ pſchejeſche.

„Schtó bha tu y ſo a ſchto ty chzeſch?“ ſo wona jeho wopraſcha; też jej ſo liczu ſacžerwjenjeſchcžej.

„Ja ſum Lěžakej Jan a bydłu tamle we wſy a chzu rady ſ wuhlerjom Handritom porěcžeć“, wón, ſ njej błiže pſchiſtupujo wotmołwjeſche.

„Wón tu hnydom k ſnědaniu budże“, wona pſchecžełnje rjekny a kaſaſche jemu, ſo dyrbi ſo na ławku pſched khěžu ſydnyć.

Potom wona koły dejicz a hołbjam dawacz woteńdże, a hdyž ſa njej hladaſche, ſdaſche ſo jemu jeje zyle cžinjeże zyle hinaſche, hacž to pola hołzow we wſy běſche, a dźiwne hibanje jemu pſches wutrobu dźěſche, jako by też tam ſo poczaſo dnicz, kaž na njebju. Wón ničo wiacz ſ holzu njeporěcža, hacžrunje wona tam a ſem nimo khodźeſche a druhdy na n'eho pſchecžełnje pohlada. Schtož ſo w nim podawaſche, bě pſchejara pſchehwapjaze, tak ſo ſłowow namałacž njemóżeſche.

Tu nadobo ſtejeſche wuhleŕ Handrij pſched pachołom a pohkmurjeny na nieho hladaſche, a ſ n'ehdowěrliwym wócžkom Hanu pytaſche. Wona ſe ſchkliczku mloka a ſ kruchom cžorneho khlěba pſchińdże a nanej woboje pſchecžełnje dobre ranje pſchejo poda. Mjes tym pachoł ſwoju naležnoſcž pſchehnjeże, ſo chże ſ wuhleriom nječhto mjeſcza w dowěrje porěcžeć a tón ſ nim do khěžki dźěſche.

Hanа hiſchcže iónu nuts pohladnywſchi, kaž łóhke tu-nje, ke kužołej dźěſche, dźenſa jenoż trochu pomaſčho hač hewak.

(Pokrač. ſcžehuje.)

Šibjeńca

Ford — to je zbožowne mjeno — abo nic?

Hdyž móžeš nowinam wěrić — wulki dźěl zeńskich našich wobžarujomnych sobućerpjerjow so toho zasadnje a zasakle wzdawa, husto dosć k swój jemu njezbožu (ale to njech je jim potom do... strowo!) — přińdźeš k přeswědčenju, zo je swětowa kula zajimawe hobrate stworjenje. Sto so to wšo njestawa! — Hrozne wěcy, zo mohł človjek z třěchi wujěć, rjane wěcki, zo wodnjo a w nocy kichotaš a też wostudle a wostudliše hač někotrežkuli předowanje.

A dźiwne wěcki tam a sem nadeńdźeš: to wóndano čitach, zo je wěsty Ford dostał — wězo w Americy, hdźe dha hewak! — z póstom z Kanady zapisany pakćik, a w pakćiku 30 000 puntow šterlingow. Přispomnju, zo dostaćel njeje pjenjeżno-sławny fabrikant awtow Henry Ford, ale wěsty hinaši Ford, skromny małomešćatckowy haptykaŕ w Arige, w staće Mississippi. A tónle haptykaŕ ani nima najmólčkeho zdanja, što mohł tón hłupy być, kotryž jemu tajku hromadu pjenjez do domu wali. Haptykaŕ je zawěsće porjadny človjek, njeje žane spekulacije worał, nima žanych bohačkow-wujow ani bohački-wowki (přistojny človjek, kaž ty a ja, luby čitarjo, tak a tak žane bohate přećelstwo nima. To je čestna zasada, a teje so kruće dźeržimoj, kaž dźěćko w kolebcy comaka). Dokelž je haptykaŕ Ford sprawny a pócćiwy muž (njech boźeđla nichtó njepraji, zo je hłupiši hač knježi wołł), je so rozsudźił, pjenjez so njedótknyć, dóniž wšitko njebudże do posledneho dypka wu- a rozjasnjene. Božo, hdy by mi takle něchtó njeznaty chcył jenoż 10 „lumpich" hriwnow njenadźicy připósłać, to bych ja dyrbiał sćeńk-hłupy być, hdyž sej njebych do města zajěł, a je tam „hódnje přeměnił" po staréj swojej zasadźe, zo chcu druhim też něšto zasłužić dać, — a hyrnjeź 20 feńkow bvše za porciju čopleje „brbr (koniaceie) kolbasy!" Ale tajke zbože nimam, a ja sym wjesoły, hdyž mi něchtó na kredit abo na „pump" pjeć papjerosow popřeje! Haj, haj, časy su złe a ludźo wšelacy; wšudźe prózdne zaki a hdźež te nic, to horiša dołha! Ale při wšém tym filozofiskim rozmyslowanju sym cyle zabył na woneho zbožowneho Forda.

Wěšće, hdyž so tajke něšto stanje, to je — a wosebje w Americy, kotraž dźě hnydom za wulkej wodu w susodstwje leži — plic-plac hnydom cyła šwita reporterow na městnje njezboża. (Reporterjo, to su ludźo, kotřiž su wšudźe tam, hdźež so něšto stanje abo stać dyrbi abo potom też njestanje. Tuci ludźo maja dźiwny njepočink, zo do wšěch wěcow so měšeja a so husto dosć hłupikojće prašeja; na přikład maja na tym wulkim zajim, hač je starv Rockefeller (miljardeŕ, amerikański wolijowy kral!) rano prażene jejka zjědł, abo je wobtawši zaso stejo wostajił, mjenjo, zo je to hižo zaporčk —?! Haj, haj, splah tutych dźiwnuškow je po cylym sweće so rozšěrił a te najdźiwniše hejki w Americy po wulicach hanjeja.) — Też k wonemu Fordej so črjóda tajkich přeco witanych hosći do domu sypny. Njewěm, kak dołho je haptykaŕ z nimi wutrał a sćeŕpnje wotmolwjał — tajki reporter je ći woprawdźite ćwódo, štož prašenja nastupa, to žno wot wšeho spočatka žana žona, a bynjeź z lutych jazykow była, z nim sobu njemóže, a to je fakt, prošu jara! — (wodajće, zo sym hižo zaso na bočne kolije zajěł!!) —, telko je wěste, zo je haptykaŕ na prašenje, što z pjenjezami započnje, hdyž so wupokaže, zo woprawdźe z polnym prawom jemu słuseja, sćini, wotmolwił (wodajće prošu te hady wot sadow, ale ja chcu też pokazać, zo móžu sady — hady — rady stworić!):

„Natwarju dwě cyrkwi!"

To je znajmjeńša słowo! Ale dźiwne trošku je: w Evropje twarja t w a r c y cyrkwje, w Americy započnu so hižo h a p t y k a r j o do toho měšeć. Ale skónčnje je to Amerika a tam mohł w piecy dźěći pjec, a to so hišće nichtó hóršił njeby. — khi ba baby, a też z połnym prawom. Jeli budźa pola nas w Europje započeć w piekańnach dźěći pjec a baby njezměja dźěła a chcedźa so přećiwo tajkemu nowočasnemu „rodźenju" a jeho „bjezdźěłownym" sćěhwkam wobarać, — to njech ke mni přińdu a ja jim pismo „sćinju", kotreż změje cyle wěšće wulki wuspěch, — snano nam (t. r. mi a tym lubym babam) wony zbohatnjeny Ford někotre tysacy požči, zo mohli sebi tute pismo pola Smolerjec přistojnje načišćeć dać!

Přeco tón samsny

Kat.

wot powětra žiwa była, kiž měješe k njej snadneho přistupa. Wězo běše lohka kaž pjerko. Je najprjódcy wjele wody piła, hakle pozdźišo někotre zornjatka k sebi wzała, po času potom wjacy. Tak je kokoš připadnje swojemu njewólnemu jastwu wućekła, hdźeež b ěji smjerć wěsta. Po času je so zaso zhrabała a běha ze swojimi pjerjatymi towaršami po dworje a zahrodźe. — W samnsym statoku je też kralikowa sanćka, kotraž je wjetši dźěl swojich młodych zakusała. Hdyž so zbytne pienja, dyrbi so sańćka wuwjazać, zo moła małe cycać, čemuž so spjećuje. Pozdźišo budźa so z pólku picować, štož so hižo z jenym wjetšim karniklom stawa. Je woprawdźe radosć tomu přihladować, z kajkim lóštom skočatko ze swojej mlokoweje pólki pije, při čimž so samo wot cuzych přihladowarjow mylić njeda.

S Hornjeje Hórk. Čěskowuczowanske towarstwo we Hornjej Hóraju wotmě zajdźenu njedźelu na sportowniscu swój lětsny zjednjeń. Při dosć neipřichódnym wjedrje sejtupachu so wšěch wotdźelenja w 1 hodź. w towaršwowym lokalu k nahladnemu zwjedźenjskemu cźahej, kotryž so ź hudźbu na zwjedźenisku luku pohibowasche. Wjednik towarstwa Schreiber na luzy wšitkich wutrobnje witasche. Na to cźěhowachu zwěsche hry we mjetaniu ź bulom. Na to pod wjednistwom knjezny Hilžbjety Pothigez holczaxy wotrjad wchelake cźěkowuczowanske pschedstajenja poskiczi. Wobeje derje poradźichu so humorijitske reje. Zony ź wulkej lubosću cźeje prostne zwuczowanja poskiczichu. Pschi zmerkanju poskiczu zwuczowarki dalschi rejowy wustup pschi wumetkim wobswětlenju. Pschi bohatym programmje drje zu wschitzy wodźělenizy na zwoje khóty pschischli.

S **Khwaczizy.** Statna dróha Khwaczizy—Jeschizy je zo nětko pschi zawinjenju wokolo transformatorskeje khěži wurunała a rozschěrika, tak so je na pschehladnosći nabyła.

S **Kamjenza.** (Sjawne pobjedźenje wokrjesneho wubjerka.) Tjecza lětuscha zhromadźizna wokrjesneho wubjerka wotmě zo w radnizy w Ohornje. S 38 dypkow běchu 33 njesławne pobjedźenje. Swoprědka poda hamtski hejtman dr. ź Zobel rosprawu wo wokrjesnej mlodowni w klóschtrje Marijneje Hwězdy sa cźaz wot 1. haprleje 1935 hacź do 31. měrza 1936. Wobe wotliczeni stónczitej ź wotbytkom. Wokrjesny wubjerk pschistupi potom jako zobustaw do Swjaska za Němczowstwo we wukraju a do zhromadźenstwa za porjesnjenje kraja (Landesplanungsgemeinschaft). Po zawjeżeleństkim porjedźe za Kamjenje hamtske hejtmanstwo postajene, ma zo 20-prozentowski dawk wot zyrkowneho sastupneho pjenjesa, potajkim też za pjenjes, kiž zo za reje zada. Sběracź. Tohodla ma zo też ź pjenjes za reje dawk sběracź, niedźiwajo na to, hacź zo wot wschepo spočatka k sastupnemu pjenjesej pschilicźi, abo hacź zo ź wozbetymi banczikami sćera abo hacź zo za tódu reju wěsty pjenjes žada. Je wotmyslene, zo zo tu wozbetita dawkowa charta wuda. Pschedźyduża wokrjesneho wubjerka je wjeżnjanostow ź wozbetym pismom na to kedźbnych cźinik. Skónczne sakala wokrjesny wubjerk wumérjenjskemu technikarjej Erichej Hortschankemu, prjedy w Kamjenzu, nětko w Lauzsnizy, wschě wukonjenje, zwisowace ź wumérjenjom polow, kaž też pozběrkowanje pozczonkow a wobtkod ź ratarskimi leżownoscźemi.

S **Dubrinka.** Do syrkwinskeho pschedsiežerstwa Kulowskeje katolskeje wosady bu město prjedawschego Kulowskeho měschczanoscyja Matzgera wjeżnjanosta Jakubasch ź Dubrinka wuslowjeny.

S **Kulowa.** W starobje 86 lět je tu lětsny dobladowar na wotp. Jakub Wjels wumrěł. Nimo zwojeho małeho rataršwa, je semrěły 38 lět dołho w měschczanskich słužbach stał a zwoje powo'anje zwěrnu wukonjał.

S **Mateje Nadeje.** (Wotg.) Knježerstwowy presidenj w Lězniu je schulerju Gertrudźi Kummerej, dźowju kowarja Kummera w Mateje Nadeji 10 hriwnow pschepokasał, dokelž je pichi swěrcźenju rubježneho mordarja Zohna zobu pomhała.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Döbelna.** Dwě mładej holzy pytatej hromadźe zmjerć. Pórudźelu skočiščnej w Töpelnje dwě holzy ź Döbelna 21 a 25 lět starej z nětkuž 40metrowskeho Spitzsteina do Woltawy (Mulde). Młódscha ź holzow so zatepi, mjes tym, zo mózacu starschu w blischcźi pschebywacej paddlerjo khětro sranjenu wukhowacź. Zu do kliniki w Döbelnje dowjesechu. Se zawostajenych listow wukhadża, zo stej wobě zhromadnje zmjerć pytałej.

Wulke zbožo

Tak to hižo budźe: Człowjek jenož na žiwot pschihódźe, jo by jenicźke wulke zbožo měł. Sa jedyn dźeń znadź jenož, kotryž so blyschcźo a zajnje nad druhimi žiwjenskimi dnjami pozběhuje, na jenu hodźinu znadź jenož.

Wošomnětnej holczay do zamknje schule khodźitej. Sedźałej zamo na zamknej ławzy, pschi zebi. A małej zamo na zamknym dnju zwoje narodniny. Wobě małej zajnje wložy a módrej wóczay. We wukinjenju cźoze jena druhu pschetrjechcźej. Stajnje zamknyj stup dźerżitej. — Jenoż jene zhromadnje nimałej: pothad. Jena ź dobrych pomérow pochadża. Je doma ź jenicźkim dźěćzom. Khodźi najporjadnischo zdrajcźena. Kóždy žmuczk na jeje drasce wo luboscźi macźerje rěcźi. Haj, wona derje wě, kak zo wócźko macźerje blyschcźi, hdyž dźěćzu włožy majka. — Druha holza je khuda. Ma dźě doma też hischcźe bratrow a sotry, zydom na liczbje. Hnydom zo sacźerwjeni, porěcźeli něchtó ź niej, a wotmolwi-li, potom zo hischcźe bóle sacźerwjeni. Swietscha ći wložy trochu do mjeswoczka wisa'u. Tunia a cźenka je jeje drasta. Starnje, hdyž matej schulskej holzy narodniny, bywa khuda holczka trudna, wona wjadnje. Mieswoc'o druhe'e pak zo ź wjeselom jaźnje blyschcźi. Ma źwoe darp pod pazn a wyłkaz je někto w radowni druhim pokazuje. Druha pak nicźo nima. Trochu njeležje zo pozměwato źiwoju błóiczku w cźitanyzy khowa. Banbrje zo. Do teju wulkeju młodreju wocźow pomału žiwy stupaju.

A dźenza matej wobě zwoje dźewjate narodniny. Sobuschulcerki to wědza a ź napjatoscźu na wulke pschewkwapjenja cźakaju. Holza, kotraž ź dobrym pomérow pschindźe, ma zyle nowu šulnicźku, nowe cźrije a nowu falku. Wschitko to je ź narodninam dostała. Ow, wona je tak zbożowna! Je ji, jako by była to najrjeńsche wobleczene, schtož je na jeni dostacź. — A nětko pschikhadża khuda holczka. — Na zwojej saplatanej drasce ma bróschu wiżaju; zo zubolazu, pihanu wężku. Rejowazej dźěcźi stej na nju namalowanej. Zyła rjadownja zo dźiwaju ź holzy ź cźi. Małe ruczki bróschu wobmaschja. Holczka pak je kaž je mjeswocza sjemjena. Jeje žuche mjeswocźko zo kaž stónczito blyschcźi, jeje wutroba je je zbożnoscźu napjelnjena. Nieje to bróschu, kotruż ma na wutrobnju wiżaio. Ow ně. Ma dźenza zwoju wjeselżawu, może zo blyschcźeź. Haj, haj, wo bohatu holzu to druhe dźěcźi dosta wiazu njestara'u. Sewak khuda holza dźenza njeje khuda. Je dźenza nad zwojej khudobu dobrka. Jeje zbožo je tak wulke a krasne, jako by sniebjeź padło.

Hodźina je stónczena. Dźěcźi wótsje wołajo a rejo a spěwajo na schulski dwór běža.

Sa khwilu dorosćena holza na schulski dwór pschihna. Nastarscha zotra khudeje holcźi to je. Je zyle roshorcena, pyta tam a pyta druhdże, a tu — na zwoju mału zotscźu pulschcźiwschi zo lepjemu hrabnje: „Ty dźe małch moju bróschu!" A storhnje zi wótku ź wutrobn'a. „Schto dha tebi dosta na myśle pschindźe, moju bróschu zobu do schule wsacź?" A zwarjo so zaso ź dwora zhubi.

Do mjeswocza khudeje holzy pak hiesmoznym pasmjelk stuna. Njewě, schto ma cźiniecź. Je kaž je strózelenej sjemjena. Na zmjercź blěda pschi pocze steii. Huba ji ź bolosću dyrkota. Dźěcźi hanjo a ź dom na nju zhladuja.

Swón zaso do rjadownje woła. Dźěcźi runia harowatym wroblam do schulskeho domu běža. Wboha holczka pschezo hischcźe pschi pocze steii. Potom pomału, kaž psches schćerp, zły zón k duriam krocźi. — Sswoju błóiczku powěschcźejo njemóże zapschimnycź, so je zo jeje wulke zbožo pominyło.

ikš.

Budyske stawniske powěsće

Serjedu 5. awgusta 1936.

Wumrěłoj staj: 3. 8. Karolina Hilža swud. Nathowa rodź. Klinger, privata, 78 lět. — 4. 8. August Bauch, schkleńcźer w Wilskopizach, 50 lět.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 6. awgusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,469	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,48	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81.15	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burza 5. awgusta 1936. Po žylnych wotrjebjenjach kursow na přenimaj dnjomaj tydženja zo wczera wjetsche zjetne nakupy pschewjedźechu, tiž wozeje na montanowych wikach ź polepschenjam kursow wjedźechu. Dokelž pak kupne pschikaje publika we wjetschim rozmjeru njepschedeležachu, njeswosta pschi přenich zjitach. W zyłku pak je tola wobras burzy pschezelnischi. Na rentowych wikach bě wobkhod dale hlabschi.

Barlinske žitne wulkowiki. Njepschestawaze deschcze zadźewaja dalschemu wobeżdżanju Barlinskich žitnych wulkowikow ź materialom, dokelž ratarźtwo pschi tutych wjedrowych pomérach njemóże zo mlóczenju žita wěnoważ. Wobrot bě dale we wulkich mjestach, hacź runjeż napraschowanje po rožay bě jara wulke. Też pschenza sa dobacze w druhej polozy augusta zo pyta, tež tu bě pschi polkiczenja pomérnje male. Też pizowanske jeczmjenje zu cźežko dostacź. Stary wowż zo za popuschczowaze płacźiny łupowasche. Naletne jeczmjenje maja měrny wobkhod. Dwojorjadowe industrialne jeczmjenje na wikach zyła pobrachowachu. Na mukowowikach je běžny wobkhod na krycze wschědneje potrjeby.

Wežera płacźicze w Barlinje zentnar

pschenizy W 8: 10,40 hr., W 9: 10,45 hr., — roži R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jeczmjenja G 7: 7,85 hr., G 9: 8,10 hr., — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,70 hr.

Nětkotre płacźiny ź Drježdźanskich wikow.

Hołbje 60—1 hr., huzy, sarźane 1,30—1,40 hr., kacźki, sarźane 90—1,10 hr., kury, młode sarźane 1 hacź 1,30 hr., schćzuki 90—1,10 hr., liny 1 hr., jabłuka 8—40 pj., běrny po puntach 6—8 pj., jěd'na koboda 12 pj., zybła 12 pj., kren 1,20 hr., kołotej 4—8 pj., běły kał 8 pj., cźežwjeny kał 22 pj., zydrožity kał 10—70 pj., pětrschilka 3 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 11—14 pj.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo na tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny po złotej hriwnje.

	5. 8.	4. 8.		5. 8.	4. 8.
Pšenica	218,0	218,0	ńany	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	161-163	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmjeń, now.	—	—	módre łupiny	23,0-26,0	23,0-26,0
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	33,0-35,0	33,0-35,0
wowsa	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,65	27,65	łany wosušk	15,30	15,30
ržana muka	22,25	22,25	such. trutnanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
troch, Viktor.	35,0-38,0	35,0-38,0	pšenč. „		
lane symjo			wowsna „		
pjeluški	32,0-35,5	32,0-35,5	rěcna „		

Płacźizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 208.0 9: 209.0
Płacźizna za rožku za wuplodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płacźizna za jeczmjeń za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płacźizna za wows za wuplodźerja 11: 167.0 13: 174.0

Hłowny a zamolwity redaktor Marko Smolerˇ w Budyšinje; za nawěstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VI. 1936 přez 2000 W ta khwila tarifna hódina 5. 5 płaći.

Wusudźenja

§ Jako powołanski žuo jednasche druha maša chłostanska komora pšecejtwo 36 lět staremu Willijej Stockej z Budyšina dla spytanego a dokonjanego jebanstwa se spytanym a dokonjanym pšechěchiwjenjom. Hamtšti žuo w Budyšinje bě jeho 13. dezembra 1935 k pjenježnemu chłostanju 150 hr. wucztianjazym abo k 1 měsazej jastwa sašudźił. Statny rěčnik bě pšecejtwo wušudej powołanje sapodał. W lapreji 1934 bě Stock wot wěsteje firmy na wotpłaczenje pšedaty cžežtu wós, kotrež běsche žebi do dołžnoženeho sapłaczenja wosa žwójstwo wobthowała, jako wěstosz sa jemu poskiczeny kredit sastajił, hacz runjez njebě kupna płaczijna hišcze zyle sapłaczena. W tutym nastupanju pak njebě žo dla niepłacziwosce sdrežena wobstórźba sapodała. Dale pak bě Stock tónjamy wós 11. dezembra 1934 žwojemu pšenajerjej sa sa njeho podpisane rukowanje a 13. oktobra 1934 też hišcze Drjezdžanskej firmje sa pozicženy jemu kredit pšeswójił. Powołanski žuo spósna Stocka w prěnim padze tymtaneho jebanstwa a spytaneho pšechěchiwjenja, w posledním padze dokonjaneho jebanstwa a dokonjaneho pšechěchiwjenja sa winowateho. Khłostanska komora pšedawschi wuzud sběhnywschi sašudźi jeho k 7 měsazam jastwa a nimo toho ma wschě wudawki njesć.

Sowjetska čwla w Sibirskej

W Charbinje wulhadza ruski cžažopiš „Raschi puć". W tutym cžažopizu wosjewi so wjetschi nastawk z pjera jednoreho cžłowjeka, kotryž bě se žowjetskeho lěhwa sa wunuczenu robotu ezekuty. Tónle cžłowjek rěka M. W. Sacharin a pothadza jako bur z južneje Russeje.

W nastawku pische ezekuterj najprjedy, kak je jazyk žebi salězł do taikeho lěhwa. Wjez, w kotrejž Sacharin bydleschе a sprawnje žwoju rolu wobdźěłacže, sfokletiwizowachu, t. r. femja a wschitko schtož bě na njej, bu statne wobsędźenistwo a dotal žamostatny bur abo „muzjit" bu se statnym dźěłacžerjom. Sa tuni pjenjez, maku misdu, dyrbjesche pod žtymi wobsteinoscžemi pschedacz žwoje dźeło wielemóznemu statej. Sacharinowa macz w tutym nowym „hospodarstwie" kollektiwneho systema z hłodom wumrě. To bě posledni alarm za cžežkopotrjechenecho bura: macz senrěta a wobsędźenistwo shubiene! Tuž nasta heżko: prjez je žowjetskeho „paradisa". Ale nastajiwschi žo na dobrowólne „wuhnacže z ra'a" padny pod pasory ruskeje statneje taineje policije GPU. Wulket bura skónczi žo z tym, so sašudźichu jeho na 10 lět z cžežkej nuczenej robocze! Pósłachu sašudźeneho do jeneho z nielubje wobłaženych lěhwow WAM (Baikalo-Amurskaja Magistral) w Sibirskej, kdźež maja jeczi bźełarź na kolijach a dróhach, pschedewschacz fibirske puże a żelesniske czarv. Dwě lěcze wosta M. W. Sacharin tam, dónž so jemu stónczenje nieworadži, dobru ekkadnosez wuzjez a do pomérnje bliseje Mandżuskeje wucekacznyez.

Lěhwa WAM — tak rěczi cžłowjek, kotryž je tam był — to je wschо dobrowady hobrike konzentrazijske lěhwo na Dalokim Ranju. Lěhwo je rosdźelene do wjele skupinow, a z tutych ma jena skupina 300 ludźi. Dźěło — wopraudźita robota — wobsebje wonka na powětrje traje wschędnje snaim'eńscha jednacze hodźin; a to wukopanje a hromadźenanje w picherčiku pjeć kubikowych metrow semje. Wot chorych a wobsebje jara wosłabjenych žebi wšo telko dźěła nječakachu, — ale pschez je dźeło cžežsche hacz ma cžłowjek z tomu mozy! Tuž też ludźo po stach mrěja!

Sa tute niewólnike dźeło dostanu niesbožowni jeczi chléb a poliwku. W políwzy srědka hdy nadeńdźesch malu schlebjerdku nječakjeje rybby. Seziwjenje je pschehubjene a pschemake; so bychu jenož trochu žwój hłód směrowali, rujia wuhnańzy husto w žmjeczach sa nječakim kuskom, schtož mohło žo sjeść. Tam a sem namakaja kusk wotpadka z blida administrazije! A to sjedźa. Sa wosebite skutby abo pomoz dostanje tón abo druhi — a to zyle wěsce niz pche husto — 1 hacz 2 kilai chléba. Wuhłódnjenj pak chłób hnydom njesmě — ale poklownje jespózera.

Baraki, w kotrychž wosoły ludźo tam bydła, su tak nieroddźene, so wo blecik higijenu žo wobhladowacz, je hižo wot spocatka biesnadźina a njewusmyslena wěz. W žmje žmierdźi tam hellzy a syma je wschе teho žurowa; wo městnicko pschi chachlach su nastajnje rossłobjene hadrowanja, so je graw, wo tym spomnicz a na to pomyslicz. Mała horstka „khłostanzow" ma jenož nekaki lěhny, wjetki pschikrym, najwjazy jatych žpi we wschědnej drasce a ženje žo njemtyje. To je też bjes dźiwa, hdyż žo wschitko roji z njerodźu.

Pothłostani wobydlerjo lěhwa pschezo a sažo spytaju, z lěhwa wulěcz a w blischich cžłowjeczich žydlischczach wo dórkt khłeba žebricz. Byrnjez wědźeli, so na nich cžaka žurowe khłostanje, žo teho njewotstaja. Ssurowe khłostanja, kotrež maja wjedniczy lěhwom — a žu to ž mjetschiseho dźěła Sidźa — sa jatych wumyslene, žu najbóle te: podstschenje khłostanja wo dalsche 5 abo žamo 10 lět! Cžekacz a wucekacznyez z lěhwa je skoro njemóżna wěz; hižo też tohodla je cžežko z toho hnězda žo wudobyez, dokelż napohlad wuhnanżom z lěhwa BAM hižo z daloka cžekańza pschecakadł; cžežko mjenujzy mójesch žebi pschedstatiez bóle žamjerdźeneho a bóle wutrabaneho a masanischeho cžłowjeka hacz taikeho wuhnateho.

Mjes „wobydlerjemi lěhwa — powěda wony Sacharin dale — žu też wjele priedawschich pschijatschnikow czerwjeneho wójska, potajkim nětkuschi ruzaj wojazu, kotrjż tu hłuposez žwarchu, so — žo wróczíwschi ž wójskowje žłużby — pschejara lohzy žwoje nahlady a myžle wuprajichu wo wobstejnoscžach, kajkez po žwojim nawróczu wródnej wjeży nadeńdźechu. Sžwoje rozmjerjanje a kritiku wuprajichu, a sa to khłokowachu ž nich, — ž cžerwjenych wojownikow — njepjecželow revoluzije.

Žebrak.

Jendźelske prawniske stawizny

Nihdże na zyłym žwěrcze njeje žwonkownosez w prawodawstwje tak wuprajena kaž w Jendźelskej.

*

Wikowar ž tobakom do podhlada pschiúdże, so drobne łopjeschka mukrajnych schtomow do tobaka měscha. Jeho wobstorża, dokelż je kózde pschimělschenje sakasane. Jako pak žo mukowa, so naspomnjeny tobak bjes wuiosacja ž tajkich łopjeschkow wobstejz, jeho wusprawnja, je žłowami, so je pod datymi wobsteinoscjemi porok mě schenja njewoprawnjeny.

*

John Smith juwelérske klamy wurubicz spyta. Wón k tutemu žamérej dźěru do murje wumjerecza, runje wulku dosez, so mohł je žwojim cžełom k nuzy pschelěsez. Runje jako běsche je žwojim hornim dźełom cžeka w klamach, nosu hischcze wonka wiža'chez, jeho sakłapiwschi sajachu.

Jeho prawisnik měsesche originelnu myžliczku, so žwoju sakitowańsku rěcz na to sakožowasche, so wotpohlad paduschiwa njeje dopokasany a so snjepokojenje donu njepschedleži, dokelż sakoń jenož namózne sadobywanje zyłeho cžłowjeka do zuseho domu sakasuje, niż pak taiste horsnjeho cžeka žameho.

Pschińažni dołho wuradźuja. Skónczenje prěni wosjewi, z hłubokej khutnoscžu, bjes najmjeńschcho pokmewka, so je Smithowe hornje cžełco „winowate", niż pak jeho žiwot.

Ssudnik khłostanje za winowate hornje cžełco z tłotom jastwa postaji. Smithej je pschewostajene, žebi žwój žiwot žobu do jastwa wsacz abo žebi jón wotrěsacz.

*

W cžakn, jako hišcze je žaneho nadróżneho wobžwětlenja nieběsche, měschczanosta městacka Westeerton pschikaka, so dyrbi na žměrkach kóždy měschczan na dróży z latarniu jastarnu byez.

Hižo nasajtra měschczana sajachu, kotryż z latarniu dże, tola bjes žwěcžki w niej, so wukhodżowasche. Wón je wobcžežowasche. Dorokasa, so nieje je žaneje njepokhtuschnosce winowaty fcžinił; je dźe latarniu pschi žebi měł; wo žwěcžży pak w pschikazu njeje niczo ztako. A puschczichu jeho.

Tutemu wukasej so nowe postajenje pschida, so dyrbi w latarni žwěcžka byez. Měschczan ža po tym ma. Tyknie žwěcžku do latarnje. Ale wón ju njesahwěcži. Sažo jeho sajachu. Wón snowa žwoju niewinu dopokaże; nieje we wukazu nicžo cžitał, so dyrbi žo žwěcžka žwěcžez. Sažo jeho buschcza.

Wukas žo k druhemu rasej wudospolni, tak so nětkole: „Kóżdy měschczan dyrbi na žměrkach ż latarniu sastaraty byez.

Prěni pschidawk: W latarni dyrbi žwěcžka byez.
Druhi pschidawk: Sžwěcžka dyrbi žo žwěcžez."
Nětko słónczenje prawn poriad knież.

nk.

Pokiwy pyskej a pjeru

Wospjetowanje słowa abo zmysła wuživa so wot starodawna, dokelż sylnišo skutkuje hač jednore słowo. Přikłady: Běše pak běše knježnička, wódnemu mužej słubjena. Rana boli a boli a njewotboli. Dźěco płače a płače (nastajnje). Tam a tam, za to a za to, tón a tón, dwaj a dwaj, tak a tak, dys a dys. Proš za nas za hrěšnikow. Wospjetowanje wěcownikow, dźež je Němc často nima: Ruka ruku myje (Manus manum lavat). Zaščerkny skleńčka wo skleńčku. Njekoj hrěch na hrěch. Nječi bolosć na bolosć (1747). Kříž na kříž sym kraj překhodźił. Kapka při kapcy młynske kolo cžeri. Hora druži so k horje. Dom zběha so při domje. Brózda kładźeše so na brózdu (J. Winger). Połk při połku cžakaše so (J. W.). Serb Serba po rěči póznaje (J. L.). Khudy khudemu wěri (J. L.). Mnž při mužu kaž wroble do pšenicy.

wot- zastupuje też němske „ent": wotmužić entmannen, wotněmčić entdeutschen, wotpłačić entgelten, wotkryć entdecken.

Wotdrjebjeja so słowa, husto trjebane, kaž stare twarjenja. a) z jedneje złóžki zawostawa jedyn zwuk: Strowa sy Marija — strowas, Marja; b) z dweju złóžkow zwostawa jena: zaso — zas, zahłowk — zawk, njeje — njej, hišće — šće, wozmi — wza a zmi, njeńdźi — njeńdź, pójdźi — pój, budu — du (bdu); c) z třoch złóžkow zbywatej dwě: piwnica — pinca, winica — winca, niemudry — njemdry, Marija — Marja, Jurija — Jurja, „chtó wě" sto — tójstwo, chtó wě dy — tójdy, powěsnyé — pójsnyć, njebudu — nje(b)du abo njeńdu, kupować — kupwać, wokoło — woko, njemóžu — njemžu; ze štyrjoch złóžkow zbywaju tři: Bukowina — Bukojna, wołanica — wołańca, kupowanje — kupwanje, Nowosedlicy — Nowoslicy, njezamohó — njezamó; e) z pjeċich złóžkow zbywaju štyri abo tři: wotpočowanje — wotpočwanje, Bjenješewicy — Bješecy, njebjelčičanski — njebjelčanski, Workelewicy — Worklecy atd. Wšo prawje!

wotdźeržuj so wot wina, zdźeržuj so bjez wina, njewužiwaj wina (zdźeržować so wina njezda so mi tak jasne).

wote mnje (nic: wot mje). Tak też: přeze mnje, při mni („n" so zasuwa kaž hewak: wot njeho, wot njeje, přez nju, z nimi...)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 8. August 1936: 8—10 Uhr für die Nrn.: 4251—4550. **Rohes Rindfleisch,** das Pfund 30 Pf., **gepökeltes Schweinefleisch,** das Pfund 35 Pf.

Die Freibankverwaltung.

Towaršwowske powěstniki.

Budyšchin. Sjednoczenstwo evang. Sserbow w Budyschinje smêie niedźelu 9. augusta wulêt do Matkez, Skromadźimy so popoldnin w 2 hodź. pschi Schpreiwinym mosce pola dróhi Frankfurta. Jeli budźe wjedro błuke, ko wulêt do jeneje blišcheje mêtnosce wobsamknje. Wschitke žobustawy je žwójbnymi žu lubje witane. Vschedźyhodstwo.

Lichań. „Zernička" spêwa štwórtk wjeczor we 8 hodź. pola Nowakec. Přindźe cyle wêsce wšitcy! Serbski postrow! Jenka.

Njeswačidło. Serbske towaršwo „Jutrnica" ma njedźelu hnydom po serbskich kemšach krótke posedźenje w knježim hoscenu. Jednamy dla wobdźelenja w Khrósćicach. K tomu bohate wobdźělenje wočakuje předsyda.

Rakecy. Serbske towaršwo „Lipa" ma njedźelu 9. augusta pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Prošu přindźe w prawje bohatej liczbje, dokelż chcemy so tam zrěčeć, kak a hdy wotjêdźemy na hłownu skhadźowanku.

Rakecy. Wotrjad młodych zeńdźe so njedźelu pop. z dypkom w 2 hodź. w Kačej korčmje k pruhowanju serbskich rejow za lětušu hlownu skhadźowanku 16. auguata. Přindźe wšitcy! Nawjedowar.

Měšćanski omnibus

Pjatk, 7. augusta jêdźemy **na horu Lauśu,** a wot tam do **Johnsdorfa a Oybina.** Wotjêdźemy pop. w 13 hodź. wot měšć. zahrody. Ležba płaći 2.50 hr.

Sobotu, 8. augusta **do Schurichskeje baudy.** Wotjêdźemy pop. 13,30 hodź. wot Měšć. zahrody. Jêzba płaći 1.25 hr.

Njedźelu, 9. augusta, **do Krkonošow.** Wotjêdźemy w 5 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jêzba płaći 6,50 hriwnow.

Póndźelu, 10. augusta, **do Hajnkownje.** Wotjêdźemy w 13 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jêyba płaći 1,— hr.

Zamołwjenja na jêzdny personal abo telefoniscy pod čisłom 2138

Dr. Starck zapućował

Lêčne skónčne předawanje
wot 27. julija do 8. augusta. Moje płačizny su njepuščiże zniżene

žonjace zocki	wot 0,25	žonjace pulovry	wot 1,75
žonjace nohawcy	wot 0,39	mužace zocki	wot 0,28
žonjace košlički	wot 0,58	muž. sport. nohawcy	wot 0,48
žonj. podkholowčki	wot 0,58	muž. spód. kholowy	wot 0,95
charm. spód. drasty	wot 1,45	muž. pulundry, wolmi.	wot 1,65
žonjace bluzy	wot 0,95	dźêcace zocki, nohawcy a pulovry	

Prošu wobhl. sebi moje wukł. wokno. Puć ke mni je Wam z lêpšinu

Kurt Ziegler
w Budyšinje na Hošic hasy 29

3 tunje 6. hač 8. aug. **dny zbytkow**

Přihódne zbytki za drasty, bluzy, suknje, k přišiću abo k wuporjedźenju we wšêch tkanych družinach, jenobarbne a pisane, nětko **wuwzaćnje jara tunje.** Přeswědčće so sami při našich wosebitych hlidach.

Wosebity wobkhód drasnych tkaninow **REIMANN** při Pôstskim namêsce na Hošic hasy čo. 29

Do serbskeho domu - Serbske Nowiny

Bydlenje, 68 lêbańje, kuchinje, pólstrowane twory atd., jenotliwe meble kupnjeje tunjo pola

P. Rubela w Budyšinje na Kusakowskej dróży 4. — Rêdu serbscy.

Mam swoju pólstrowarniu. Mandźelske poskonki přijimam

MEBLE
a pólstrowane twory 68
poruča po najnižich płačiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15
Sym Serb!

Kóždy dźeń wot popołdn. 3 hodź.
čerstwe bukhngi
štuka 8 pjenjezkow
Oskar David
kolonijalne twory
w Budyšinje na Dźiwadł. hasy 6

Hdyž by nan płakać dyrbjał...
hišće dźensa by sebi kupił jenu
Miele
elektro-płokacu mašinu
Dosłaz w wšêch wotrj. webkhod.

Lêčne skónčne předawanje
Jenož hišće **3** dny płaćeńske lêpšiny!
Jenož hišće **3** dny jónkróćna składnosć!
Potom je kónc!

A. Bokelmann Nachf.
Telefon 2176 w Budyšinje na Serb. hrjebj. 2

Přiloha k čislu 182

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 6. augusta 1936

Wo čo dźe

Pśichi wocźehnjenju ma maś dawaś dobry pśikład.

Kśyda maś ło próznje, žwoje dźěśo ke kmanemu cłowjeskemu wocźahnjeś. K tomu ju po prawom jenoź tśi wěcy trěbne: **dobry pśikład, měr a wobstajnosć we wocźehnjenju a wobtwarjowanje bóśśich zakonjow.**

Dobry pśikład je wěc śuźeneho charaktera. Dyrbimy pśeco sami na sebi dźěłaś. Měr a wobstajnosć móžeja pśichinarobjeś jano dwě. Schtóž tutej wobźědźi, tam njebudźe nerwosnosć ani pśeciśnu njeměra. Pśichinarobjeny měr maśerje pak njeźmě ło w śłabosći a pokojeźnosći wustajkowaś.

Měr we wobtwarjeźenju žebje śameho a wobstajnosć matej pśichi wocźehnjenju rosćuźnej byś. Pśichileźnosć, to tuźi měr wupruhujemy, poskśeźa nam dźeśi ložby dśeś. Njeje trjeba pśikładow. Kśyda maś je śama snaźe. W tajkich padach ło rosharjeś, maśeri a teź dźěśeju schkodźi. To dźe je ložba maś hižo sto króć wupruhowaka.

Hischcźe w druhim nastupanju maja maśerje měr wobtwarjowaś. Wěso śłuscha tomu wóste pśewinjenje: njeźměmy žwoje mjerjanja a staroscźe na žwojich dźěśoch wustajkowaś daś. Mějmy pśeco wocźomaj pśeźego dźěśatśiwo naschich lubuschkow. Dźeći njesmaja staroscźe a mjerjanja žiwjenja. Pśichi wšěm prózowanju, je ja žiwjenje skrućeźi, njeźměmy naschim dźěśom bjesstaroscź a njewobeźnosć pśichrótśiś, kótrejž śej ś pśichodnym wobdźěłowanim a starosćenim, kótrejž zanemu cłowjeskemu jadowane wótešu, trjeba žwoje mozy. Na tutych ło hakle zwarći a tohodla w tom žanych sadźěwkow trjebaś njemóžemy, je njesprawne a njesamołwite, hdyž naschenu dźśśi wjele hdy žwój ból a hněw sacźuwaś danuy a śej wot nich schamy, ło ś nami cźuje. Njeje ło hižo stako, ło maći dźěśo malicźkoscźe dla chórota, dokeli je muź njerozumjeźe? Pśichi měrnym rozmyślenju lokko spóznawamy, ło dźěśo n j e s p r a w n o s ć sacźuwa. A hdyž wě, kajke swóje wjelo ma, potom je hischcźe srudnische.

Njeje hižo někotrajźuli maś žwojemu dźěśeju sakasała, ś lubym towaśschom śej hraśkaś, dokeli je ś jeho maśeru nałatku swadu měka? Schto dha móža dźeśi za to? Dyrbja ło dźěśi ło hóźbe swady starschich sapleśeś.

Wjelscźe waźnoscźe hischcźe ma maśerny měr, hdyž je je srudobu napórlnjeny. Je na pśikład jene je žwojich dźeśi zhubiła. Jeje dźěśi su wěcse teź srudne. Ale bórzy zamakaja ło do stareje žiwjeńskeje radosćeje. Naśpjerwjej jěźi w hrajkanju, w žmjeśu a w harowanju tak prawje je hežje njeśwěrja, posdźišcho pak po śiarym waschnju rostaja. Sa srudźenu maś je jara cźeźko, hdyž ma tutej wobźeloscźi a radosći, tutemu spěchnennu sabyću pśichladowaś. Ale pśichi maśeźnym srudnym wobleźu budźa dźeśi měrnische a śkutnische. Niz šemrěteje šotiścki abo drastika dla, kiž je wotśał schoł a w njebjeśach pśichi janděłkach pśichebywa, ně, maśerje dla budźa ło bóle cźicho chowaś. Tola jónu pśichiźdże sajo zyke žiwjeńske prawa. Trjebaja pśi tom žwoju wjeźotu maś a chjeźdźa ju měcź, maś, kiž je ś n i m i žiwa, je ž w o j i m wjeźelom a se ž w o j i m i wulkimi a małymi staroscźemi.

Potom dyrbja ło maśerje wróćiś do žwojeho měra a — njedźiwajmy teho ło pośmějwkowaś móź. Sa płacź a śrudobu žu hodźinki, hdyž dźeśi śpja . . .

Tuta runowaha, tete wobtwarjeźenje, tuta wobstajnosć maśerjow je to najwažnjschcźe, schtoź móźemy sa naśe dźeśi cźiniś. Pokneje dowěrjy dźeśi potom maśeri wschitko praja, schtoź jich śwjeźeli abo rudźi, schtoź jich roshori a cźemuź ło dźiwaśa. Jenoź tak dołho mamy wocźehnjenje w ruzy, dołhoź ło nam polnje dowěrja.

Nałe hnězne śłowa jich naśpótscheźa. Njepśicherdaja nam žanu śwóranu hłuposcź wjazy. Skórźby ś drujeje strony žu pak sa maś hórsche.

Njeźměmy pśicheźara naśhonjenja ś naścheje młodosće naśchim dźěśeom jako wotraschaźy pśichłap pśiśed wocźi staji. Na to waschnje pśichinjeźemy dźeśi na worakawstwa, kótrejž n j e ž u ł u h i s c h c ź e śnježite.

Pśichi žanej bolosći nth na to sabyć, ło ju dźeśi wokoło tebje. Na nětajke waschnje chze dźěśo ł rosumjenje ja žebje mcźi. Wěmy dha, haćj w pśichodnje do prawych rukow pśichiźdże? Sśebi wozusłunjene dźěśo sajo dobywś, je njeźměrnje cźeźko. A haćj nam potom zyku wutrobu dart, njewěmy; je pak sajo dwělomne. R.

Pódla olympiady

Kaž runje zhonimy, njeje so sławjena amerikańska pluwarka Eleanor Holm-Jarret do Ameriki wróćiła, kaž su jej kazali, ale je w Barlinje wostała.

Knježnu Eleanor Holm Jarret, kotraž dyrbješe poprawom sobu za amerikańske barby w pluwarskich napřeseźěchach startować, su w poslednim wokomiku z lisćiny wubědźowarkow šmórnyli, dokelž **bě na přejězdźe z Ameriki do Europy** na parniku **přewjele pila a do so lała (— hdy by jenož mloko, kakaw a kofej laptała, njeby žadyn drać ničo přeciwo tomu měł —). Dokelž bě potajkim po prawom podarmo do stareje Europy dojěła, přikazachu jej, zo ma so z łóďu „Bremen" zaso do ljubeje domizny wróćić.**

Ale wona wosta w Europje. Mjenujcy amerikańska nowinarska agentura „Transcontinental News" je sebi ju zwěsćiła jako dźenikarku (nowinarku, reportěrku). Nětko bě ji možnosć data, so teź na Olympiadze wobdźělić, ale tak rjec „pódla", jako

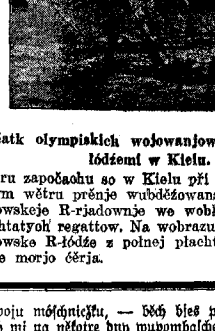

Spočatk olympiskich wojowanjow z plachtatymi łóďemi w Kielu.

Wutoru započachu so w Kielu při sylnym dołhowje čornym wětru prěnje wubědźowanske jězby 6 a 8-metrowskeje R-rjadownje we wobluku olympiskich plachtatych regattow. Na wobrazu widźimy, kak 6-metrowske R-łóďe z połnej plachtu přez roznjemdrjene morjo ćerja. (Schirner, M.)

sportowa rozprawjerka. A cyle wěsće so jara njemjerza, bydli mjenujcy w jenym z najbohačišo wuhotowanych hotelow cyleho Barlina, mjenujcy w **hotelu „Adlon". To je sensacija za wšitkich w Barlinje** nětkole přebywacych tukrajnikow a wukrajnych. A dobry wuspěch změje teź cyle wěsće tamna nowinarska agentura, dokelž za tajke wosebite ideje ma amerikański lud přeco něšto wyše!

Pśilopk

* **Boži dźiwp pśichi njewjedźe.** Pśichi źnjeńskich dźěkach rospuściwi ło nad wjesku Brobberow w Meklenburgskej cźeźke njewjedro. Natarjo dyrbjachu ś połowy cźekaś. 12-tśinty hólcźej stoći na konja a śechaśche domoj. W ruzy dźerźeśche widły, kotrejž bě na ramjo pokoźił. Nadobo ga sabłukła a hnydom teź sabrima. Młody pachoł pytny, kak ło widły sajeźłichu a hižo ło tón swój. Błysk bě do twidow dyrił a potom na hłowu konja pśichetoźił. Mjes tym, so bě kóń hnydom mortwy, njebě śechaś najmjeńšeho franjenja porźepił. Hólcźej pak njedźiwano teho widły na ramjenju dźerźeśche, domoj khwatajo. Błysk wokoło njeho ześkowachu a bijachu. A haćj runjeź mějeśche straschny błyskotnód w ruzu, pśichiźdże ło šwobonje a njeźranjeny domoj.

* **145 morcźu 560 000.** Pśichi tym ło wěso jedna wo morjenje mejśkich brukow, kotrejž lězha w połnóžnych Ejećach w njeźkuschanych hólach wustupowachu. Kak wjele móže maśa gmejna we wojowanju pśicheźiwo tutemu schkódnikej lěkow a lěsnych kulturowu pśicinoschowaćej, pokazuje rosprawa wjeśki Poźiej pola Bilina, kotraj ma jenoź 145 wobydlerjow. Tuta wjeź bě premije za snježenje mejśkich brukow wuźtaiła. W žytku ło 1600 litrow mejśkich brukow wošeła. Pśichi ličenju ło wšěcki, ło je ł najwjelnjenju jeneho litra 340 haćj 870 mejśkich brukow trěbnych. Hdyž ło w pśicerśku jenoź 350 schtuk na litr liźi, wuźinźi to nahladnu ličbu 560 000 mejśkich brukow. Kśyby wobydlerjow, teź małe dźěśi, je potajkim 3862 mejśkich brukow morił.

* **Bohaty prošeć.** W Budapeśtiskej jaśtwowej khowarni je „Hanakez nan", stary prošeć, wumrěł, kótryž dyrbješe husto dla prošeśerstwa do jaśtwa puczowaś. Pśiśed nětkrotnymi měšanami bě policijski ł tym nadpadnył, ło prošeśerske, pśiśed šokljźnej policiju ło ani njetkowaju, zyke zjawnje to cźiniśeche, ło by ł wotpołabłom nadpadnył. Jako jeho sajachu, bźe tej rźekny, ło je ło do jaśtwa wróćo jeźił, hdyž je ło dwě lěźe dołho podarmo prózował, porzadne žiwjenje wjeśeś. Pśiśed dwěmaj ljetomaj bě mjenujty po žwojim bratru lěku a maśe samoźenje nam ěł. Běśche taj śpytał, jako porzadny mějśćan w tutej kněži bydliś, ale łuźboha wo jeho šandźenosći wěźachu, a dokelž w nim hischcźe pśeźego prošerja widźachu, kotryž je tak a tak huśto w jaśtwie ześeł, je sazpiczom na njeho zhladujo jemu žiwjenje cźeźke cźiniśeli. Dwě lěźe je „Hanakez nan" tute žiwjenje śwjeźi, dónli jeho žadośe ła starej komorku w jaśtwie njepśechemoh. W jaśtwie potom zkoriwoźki zkóncźne mérnese śmierće wumrě. Wulke pak běśche pśichekwapjenje, hdyž ło wukopa, so je stary prošeć a dunbak testament sawoślaił, w kótrymž zyke žwoje samoźenje, ś kótrymž ham njeje nicźo prawe sapoczeź mějaś, khudym města Budapeśta wotkaz. Tuta powěśćej dźe ło teź ś wulkej špěchnosću mjes Budapeśtskimi prošeśerjemi roschěrć, a jako „Hanakez nana" k poślednjemu wotpocźinkej njeźechu, jeho zyke Budapeśtske prošeśerstwo pśihewodźeśche. i.

* **90 śłotakow ł 13. ljetśtotka ło namakaśe.** Murjeń bě pśichi ryću pinzu w starym franjowskim měśce Prowins w jemi 90 śłotakow ł 13. ljetśtotka pokhadźaze, namakaś, kotrejž běchu hižo jara derje sdźerźane a tołtr ż maja nimo žwojejee śłoteje hódnoty też wulku śbérańsku hódnotu.

J. Nall:

Moje wójnske dopomnjeńki

(9. pokraczowanje.)

Spoczatk měrza podachmy ło mjeńšchi transport na kursus minowmjetanja ł małym mjetakom „Lanz" na wojeśte šwuczowanišchego „Warthelager". Pśichi jěźbje ł ranju nasta njedźiwajo błitkeho nałěcza kruta śyma, schtoź wośeźe pśichi błěśchim cźakanju w Pójnanju a potom w symnych barakach sacźuwachmy. Pśienjeły mějachmy, tak wobhładachmy ńej rjane město Pójnań a pobychmy we wośebnišchich łodźenjach. K powschitkownemu spodźiwanju dostachmy tu hischcźe nješchto bohrze ł jěźi. Placźišna běśche k tomu pśimjerjena, wona běśche błótro żelena.

Syma běśche tak žurowa, kajkeźej w žwojim žiwjenju njepomnju. Sśym ju hižo jónu w „Sserbšćich Nowinach" w lěcze 1935 wopiśał, hdyž teź pola naš wulka śyma knježeśche. Dopomnju ju pśichi tajkej śynje stajnje na króśku, ale wulku śnmu lěta 1917 w měrzu. Sa žylu nóź njejźłym tehdom wócźka šandźeli a na ranje běchmy wschitcy nimale sprostnjeni . . .

Nimo teho cźehnjechmy na druhi dźeń na naśche šwuczowanje a ł pśichednoschkej pod holym njebjom, schtoź ło potom wschźednje wośpjetowachu. Na prěnim dnju ło nětkóśi dla wulkeje śymy ł womoru wobjachu. Tohodla ło do naschich barakow wrócźichmy, hdyž dośej wulka dostachmy a ło pśichi cźopłych kachlach wohrjewachmy. Prěnje nozy leźachmy na pok šwoblekani. Jeneho dnja šlubich tu žwoju móschnicźku, — běch bjes pjenjes. Dobry towaršch mi na nětkotre dny wupomhałche. Wo šasonamakanju njeběśche žaneje rěcźe, runjeź ło hnydom na pytanje ł bliźej kantinje podach.

Sa nětkotre dny naśtachu wulke žněhowe mjeśeśe a śyma popušćezowaśche.

*

Sso ześma do Hłohowa wróćiźiwšchi, dostachmy powěśeź, ło mamy ło tu na tśitbdźeńśkim kursu pola pioněrow wobdźěłeć. Běśche to dośeź napinaze błźko. Semja běśche łuboko šnježeńsnena. Tak wjele haćj ło dopomnju, njejśmy pśichi wumjetowanju tśelnych hrjebow ło jara pśiches šnježerk dobyli. Běśche to jenoź nětajke paranje.

Szyła ło tehdom wjele kursušow wotmêwasche. Jedyn cźerśeśche druhi. Dyrbjachmy ło pśeźego šajo w trjebanju nowych aparatow wuniwucźowaćej.

*

Sajo w łazarecźe.

Jónu wješelach ło na transport, dyrbjach do Barlina dojeź. Wabjeśche mje, žebi stolizu Němiśkeje wobhładaeź. Jara rědko ło tajka składnosć pośtśeśeśche.

Tola tón króć ło podarmo wješelach. Transport ło dźiśeśche. Sśam mjes tym šnježbožich. Boże puće ju wschelake, žnadź njeje wścho dobre, na cźoł ło cźłowjekoju wjeźela. Dostach pśichi łkužbje łyjnty storć do ruki, kotraž hnydom jara bolesche a šacźekaśche. Njeźdźech pak tola ł lekarjej a pśichiźdźech — do łazareta. Lekaŕ šwośeśi, ło běśche porśt łamany. Bolosćejom žym w prěnich dnjach dosć pśichtrak, ša to pak posdźišcho nješchto rjanych tydźenjow w łazarecźe wuźiwak.

Porścźit bu mi rjenje šwobalany a wośta tajki hacź do hromadubrośeńja. Hižo ża dwaj tydźenjej dostach dowol na žydom dnjow, — do domišny. Po nawróśe mi porśt šwotwobalichu, wón běśche šajo hromadubrośił.. So by šprostnjeny porśt bibliźiwoscź dostał, pózłachu mje do łazareta „Kralowski hród" w blišcźosći rěki Wódry. Běchu tu šwojeścha ambulantojo se šprostnjenymi stawami. Dyrbjachmy tu wschźednje žwoje šrawy we wschelakich nastrojach bitaź. Běśche to dźiwny napohlad, hdyž tak pśichi žwojich aparatach šedźachmy. „Medikura" ło to mjenowasche. Wobdźiwanja hódne je, kak ło je wschelakimi tajkimi wunamakanymi aparatami człowjek šajo wušćrowi, abo franjene šwoju žiwoju bibliźiwosći šajo dostanu.

Cźekkhori tu šwjetscha njeběźu. Powschitkownje postachmy tu dobru jěź. Łazaret mějeśche dla žwojeje jědźe bohre mjeno. Wjednik łazareta mějeśche dobre pocźahi ł wobšedźerjemi wokolnych wjeźelkublowc; žanto šatśelena žorna abo nješchto podobneho druhdy pucź do łazaretoweje kuchiny namaka. Sa khorych bu — njedźiwajo hubjeneho cźaša — pśicheźo hišchcźe starane.

Jónkrócź abo žamo dwójcź wob tydźeń wopytachmy kino, wšło darmo. Njejźłym pśicheźej kina; tak běśche tu thěrno wośtudźe. Druhi šajo jara rady do kinowa khodźachu. Dyrbjachmy ło hromadnje tam podacź, schtoź ża lóźdeho njeje. Tak někotry by najradšcho do blizšcheje korczmy abo heiwak nědźe łtochnył. Tola hižo naścha wośebita brašta tomu šadźeśwasche, a tuj dyrbješe ło lóźdy po komandźe šłojowacź.

(Pokraczowanje šćěhuje.)

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Čornuch Owens ma 3 złote medalje

Srjedu 5. augusta 1936.

Čorny amerikanski student, najslawniši běhar na krótke přestrěnje, Jesse Owens je rjek cyleho amerikanskeho nowinarstwa, a je zdobom ze swojimi třomi złotymi medaillemi najwuspěšniši atheleta lětušeje olympijady. Praji, zo je běžnja w olympiskim stadionje najlěpša ze wšitkich, kotrež znaje, a zo startar Miller najwubjerniši a najwěsćiši cyleho swěta.

Rozsudźacy běh na 200 metrow.

Za tutón přestrěn nastupichu wčera Owens a Robison (wobaj USA), Osendarp a van Beeren (wobaj Hollandska), Haenni (Swica) a Orr (Kanada). Přihladowarjo lědma sedźo wutrachu. Start so poradźi, wulkotnje wutrělichu šěsć sprintarjow kaž kloki z proka ze swojich startowych dźěrkow, a bórzy bě „běhacy dźiw" čorny Američan J. Owens na wjeršku pola a doby w krasnym času 20,7 sek. To je nowy olympiski rekord na tutón přesmér a wo 5 dźesaćinow khmańši hač tón z lěta 1932 (olympijada w Los Angeles) čornucha Tolana. Z tym zasłuži sebi Owens hižo třeću złotu medaillu! Druhi w tutym běhu bu tež čornuch, Robinson (USA): 21,1 sek. Třeći: Osendarp (Hollandska) 21,3 sek. 4. Haenni. 5. Orr a 6. van Beeren.

Hiće přez 50 kilometrow.

K druhemu razej w stawiznach olympijady přewjedźe so wčera napřesćěh w hiću přez 50 000 metrow. Prěni raz so tajke hiće w Los Angeles 1932 olympiscy zarjadowa. Tehdy dóspě na prěnje městno Jendźelčan Green w času 4 hodź. 50 min. 10 sek. To je skoro to samsne kaž za pjeć hodźinow z Budyšina do Drježdźan doběžeć! Lětsa bu z 33 prěni zaso jedyn z Jendźelskeje: Whitlock, kotryž tutón njesměrny puć za 4 hodź. 30 min. a 41 sek. přeńdźe! To je nowy olympiski rekord a zdobom zota medailla za Jendźelsku. 2. (sćěborna medailla) Swab (Swica) 4 : 32 : 9,2 a 3. (broncowa medailla) Bubenko (Łotwa) 4 : 32 : 42,2. 4. Stork (Češka) 4 : 34 : 0,2.

Čisk diska — muže.

Ze 40 powołanych bu w tutej konkurrency po předběžnych ćiskach jenož 13 k dalšim wubědźowanju připuščenych. To je zrudne znamjo, kak hubjeni su wjele ze zamołwjenych byli. Na př. slawny šwedski ćiskař diska Andersson, kotryž hižo nješto lět porjadnje kulowaty disk přez 50 m daloko wjerhaše, njedosćeže wčera ani žadanych 44 metrow! Potajkim jenož 13 muži ćisnychu „kulač" dale hač 44 metrow. Poslednje wuslědki buchu tele: 1. Carpenter (USA) 50,48 m (nowy olympiski rekord). 2. Dunn (USA) 49,36 m a 3. Oberweger (Italska) 49,23 m. Němc Schröder ćisny 47,93 m daloko a suny so z tym na pjate městno.

Skok ze žerdku.

Jene z najdlěje trajacych wubědźowanjow je skok ze žerdku. To hižo dojasni dolhe wulušćenje: połštwórta hodźiny tam skakachu, doniž so skónčnje hižo při zapadawacych směrkach njezapočachu doskónčne skoki we wysokosći 4,25 metrow. Ale tola wutrachu 25 000 zajimcow w stadionje, zo bychu wuslědki tutoho rjaneho rasoweho skakanja njepřepasli. Stóž so trochu znaje w skoku ze žerdku, wě, zo ma kónčity delni dźěl bambusoweje sćiny při zaběhu před pěskowej jamu do ekstra k tomu wuhrjebaneje rózkatej dźěry abo kašćika sadźić a potom so po žerdcy do wysokosće šwiknyć. Z tutej dźěru zajimawa wěcka zwiwaje: hlowni favoritejo běchu Američenjo a Japancy. Hdyž bě nětko rjad na Americy, namjetachu Američanjo kašćik — dźěru połny pěska, dokelž so jim to lěpje skače; bě potom rjad na Japanskej, wumjetachu žołći skakarjo zaso cyły pěsk z dźěry, a tak so to wotměnjowaše, přihladowarjo mějachu swoje wjesele nad tym, — a też hewak skakarjow zahoriće pohonjowachu. Skónčne wukony — dóspěte pod swětłom latarnjow, prěni raz w stawiznach olympijady — su tute:

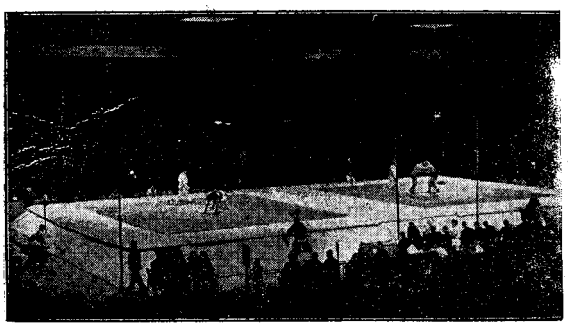

Přimańca w swobodnym stilu w němskej halli.

W nocy wot wutory k srjedźe wotměchu so w němskej halli přimańcy po swobodnym stilu. Z wobraza dostawamy dobry přehlad wo wubědźowaniščach. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wurjadne wukony w skoku ze žerdku.

Wčera pozdźe wječor přewjedźechu so doskónčne wubědźowanja we wysokim skoku ze žerdku. Skoro wš ěwobdźělnicy wurjadne wukony pokazachu. Na lěwo widźimy Američana Meadowsa, kotryž ze 4,35 metrami za swój kraj zotu medaillu doby a na prawo Japanca Nishidu, kotryž sebi ze 4,25 metrami sćěbornu medaillu wubědźi. (Scherl Bilderdienst. M.)

Start k hiću přez 50 kilometrow.

Polo — wobstejace z 33 wobdźělnikow — je hižo olympiski stadion wopušćiłoł a so khětro rozćahnyło. Tutón napřemoběh je hakle k druhemu razej sobu w olympiskich wubědźowanjach, prěni raz w. Los Angeles (USA) 1932.

1. Meadows (USA) 4,35 m (nowy olympiski rekord). 2. Nishida (Japanska) 4,2 5m. 3. Oe (Japanska) 4,25 m. 4. Sefton (USA) 4,25 m. a 5. Gruber (USA) 4,15 m. — Europa tu njeměješe žanych olympisko-zrałych wuspěchow.

Olympiskej kopańcy.

a) Pólska doby nad Wuherskej 3 : 0.

W post-stadionje doby pólska olympiska drużina nad Wuherskej z 3 : 0. Pólska ma nětko w najwyšokole přećiwo Chinje abo Jendźelskej kopać, to zasłuži štó z tutych dwojoch dobudźe (najskeršo drje Jendźelska). Bój mjez Polakami a Wuherjemi bě rjany a zajimawy. Cyłkownje dyrbi so přidać, zo je hele pólska kopańska reprezentacija z połnym prawom dobyće zawěsćila. Hra bě při połčasu 2 : 0 za Pólsku. Pólske mužstwo je dobre a wosebje zadni koparjo w wulkotnej formje.

b) Awstriska doby nad Egiptowskej 3 : 1.

W Mommsen-stadionje poskićichu Awstričenjo a Egipčenjo přihladowarjam žiwu, hibićiwu kopańcu. Egiptowscy koparjo scyła tak hubjeni njejsu. Haklu pjeć minutow do skónčenja poradźi so Egiptowskim čestne wrota w awstriskej beancy zaměsćić. Pólska 2 : 0 za Awstrisku wězo.

*

Indiska zbi Wuherśku w hokeyu 4 : 0 (2 : 0).
Japanska zbi Ameriku w hokeyu 5 : 1 (2 : 0).

Stejnišćo jenotliwych narodow

po wutorje 5. augusta 1936.

1. USA	112 d	13. Estonska	11
2. Němska	96,75 d	14. Češka	5
3. Finiska	36,25 d	15. Hollandska	4
4. Šwedska	25 d	16. Filipiny	4
5. Egiptowska	20 d	17. Turkowska	4
6. Italska	17,50 d	18 Norwegska	3
7. Pólska	17 d	19. Jendźelska	2
8. Francóska	17 d	20. Luksemburg	2
9. Japanska	16,50 d	21. Brazilska	2
10. Awstriska	15 d	22 Greksa	2
11. Kanada	13 d	23. Argentiniska	1
12. Wuherska	12 d		

Přez zaličenja wubědźowanjow na zymskej olympijadźe a we wumělstwje. d = dypki.

Wažniše z olympiskeho porjada za štwórtk 6. augusta.

I. Kopańcy.

16,30 a) Jendźelska-China
b) Peru—Finiska.

II. Lohkoathletika.

10,30 Běh na 400 m (předběhi).
trójskok (předboje), ćisk šipa (předboje).
15.00 Běh na 110 m přez płotki (mjezyběh).
15.15 Běh na 400 (předboje), ćisk šipa (rozsud).
16.15 Běh na 1500 m (rozsud).
16.30 Trójskok (rozsud).
17.30 Běh na 80 m-płotki za žónske (rozsud).
17.45 Běh na 110 m-płotki (rozsud).
18.30 Finiska zjawnje zwučuje.

III. Hokey.

16.30 Hollandska—Swica. — b) Němska—Danska.

*

21.00 Officielne přijimanje pruskeho a statneho knježeństwa w statnej operje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 183 | Budyšin — Pjatk 7. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Skóńčne wojowanje wo Madrid

Shoniwšchi, so je žo generalej Frankej poradźiło, dźěl marokkowskeho wójska psches morjo do Schpanijskeje dowjesć, Madridzke knježeństwo spyta se wjchěmi mozami, sběžkarske połnózne wójsko pod Guadarramskimi horami sbić, pryedy hač Frankowe pomozne wójsko ke generalej Molu psched Madrid na pomoz docžehnje. Ssrjedu žylna kolonna czerwjeneje milizy stejischcžo wojeskich sběžkarjow blisko St. Rafaela wot dweju bokow spyta nadpadnyć a pschezłapjcź. Sběžkarjo žo ſ czasom wotmyślenja czerwjenych milizow dobladachu a ſ maschinskich tšelbow a pólnych kanonow mordarsku tšeleńzu do czerwjenych czrjódow puschczachu. W tym wokomiku pak nětkotre bomby mjetaze létadła Madridskeho knježeństwa do wojowanja sapschimnytchu a zentnar czežke rosbuchaze bomby do sběžkarskich stejischczow mjetachu. Wojowanje žo do St. Rafaela pschenjesze. Wobhladkerjo žo ſ dźěla ſ tšetro sasterjenymi tšelbami wobroniwschi, žo sběžkarjam pschidachu, so bychu pschezliwo czerwjenym wojakam wojowali. Sběžkarjam se poradźi, nětkuždy 50 czerwjenych wojakow sajeć. Wonych 300 muži žylnemu wotdźělenju tšuscheja, kotrež je žo pschi prěnim nadběhu na St. Rafael wobdźěliło.

Zadźělne połoženje Madridskeho knježeństwa

Kedźbnosć słudźaca rosprawa chilejskeho późłanza.

Portugalski radiowy klub je schkrowu rosprawu chilejskeho późłanza w Madridze popadnył. Schkrowy telegramm, sa kotrehož pożłowne wopschijeńce portugalski radiowy klub rukuje, rěka:

Mała liczba wukrajnych wupósłanzow a późłanzow, kotrjž žu w Madridze wostali, žu nuſowani, město wopuschczicź, dokelž je połoženje sadwělne. Kóždy wokomik może czežke srażenje pschinjesć. Jeli so by njemóžne było, diplomatiſki czah do Portugalskeje abo Walenzije sestajeć, žu žebi wotmyślili, diplomatiſki korps w jenym późłanzstwje sjednoweśeć a kóžde knježeństwo prošyć, **so by ſ létadłami mozy k sakitanju późłało.** Autorita Madridskeho knježeństwa jenoż hischcže po mjenje wobsteji. Wopraudźe **czerwjene syndikaty a wjednizy czerwjeneje milizy** knježa. Knježeństwu ani móžno njeje, wschędne wójſowe schkodowanja narunacź, kotrež wola Madrid sakitanych milizow wschędnje nastawaju. **Schkodowanja do tyšacjow dźeja.** Wojowarska fronta žo bjes swisła ſ Madridom wudźerżuje, tak so nichtó ſ Madrida k fronczje abo ſ frontu do Madrida njemóže dóńcź.

Posylnjeny wobkhad létarskeje hansy z Madridom

Mjes tym, so je žo dla wobdźělerskeje wójny w Schpanijskej porjadny létarski wobkhad do Madrida ſ chwilemi dyrbjał pschetorhnyć, je žo létarskej hanſy poradźiło, twjrć do Barcelony zyły cząh wudźerżeć. Wot sawěžarskeho žo nětko też **porjadnje létadła w Madridze pschistarja.** Dźiwajo na žylne napraschowanje, a so by žo w Schpanijskej pschebywarjam Němcam a staczanam druhich ludow wóſnosć dała, Schpanisku wopuschczicź, je so němska létarska hanſa k tomu rośpadźiła, zwoju słužbu mjes Madridom a Marseillom **tšetro posylniła.** Tak stej wczera po tejle czarje dwě Junkerjej „Ju-52" létadle leczałej, kotrejž běschtej hacź na połdnjowe mětno wobsadźenej. Dźensa zano w Madridze tři létadła létarskeje hanſy wotlecźa, kotrejž mětlna žu teho runja wupschedate.

Frankowi marokkowscy wojacy so do Španiskeje přewjezli

Po powěsćach ſ Gibraltara general Franko žywoje marokkowske wójsko psches mórſki wuzinu do Schpanijskeje wosy. Pschi tym je mjes knježeństwowej wójnskej tšelbu a sběžkarskim létadłom k wojowanju došło. Kaž žo sda, so tšelzy knježeństwoweje tšelbe hubjenje na tšelenje wusteja. Rosbuchanska granata, kotraž bě na sběžkarske létadło samérjena, bo najwjetschepe blikſosce czekanjskeho lěhwa na Gibraltarskim wubdźělanischczu padże, w kotrymž je nětkuždy 800 jendźelskich staczanow samélczenych, kotrjž žu je Schpanijskeje czekachu. Granata je schesć metrow schěroku dźeru do semje wudrěła. Na žoseje njeje nichtó do schkody pschischoł. 400 metrow dale tuteho mětlna lěhwo **Gordonskeho horskeho regimenta leži.** Pschi tšeleńzu sběžkarske létadła knježeństwowu łódź tak wobschkodźichu, so dyrbjesche žo do czekanja dacź. Potom mjesche general Franko 2000 morokkowskich wojakow bjes sadźewka do Schpanijskeje pschewjesć. Woni žo hnydom na pucź k Madridej nastajichu. Mjes Jendźelczanami je njekeja tšeleńza Madridskeje knježeństwoweje łódźe wulke roshorjenje wuwokała. To je bjes dźiwa, kak lohko budźiſche mohła granata do jendźelskeho wojerskeho lěhwa padnyć a rosbuchowanjschi žiwjenje wjele wojakow sa wopor žadacź. Jendźelski Gibraltarskeho kommandant budże žo teho dla pola schpanijskeho knježeństwa wobcežowacź.

Wožebitu dopisowaćˇ Londonskeho „Daily Telegrapha" sir Percival Pchillips, je ſ wobhonitkeho žórka zhonił, **so je knježeńſke wójſko wojerskich sběžkarjow počało do Madrida potupowacź.** 5000 muži žylne wójſko je na czežitych a privatnych wozobowych autach město na stronu k Badajozej wopuschczicźo. Druha kolonna najprjedy k połnozej czežnje, so by nětkotre w kommunistiſkich rukach žo namaze wjcy wukwobodźiła. Posdźiſcho je wotmyślene, zhromadnje město Merida wobhadźicź, kotrež je tehorunja hischcže w nozy kommunistow. W rosprawje žo dale praji, so je žo dok rěki Guadalquivira hižo ſ wulkeho dźela ſ kommunistow wuczišćił, a so je **mózno** było, zyły rjad wozow ſ jich knježeństwa wumóz.

Wojerscy zběžkarjo wulki wuspěch připowědźili

Czerwjena miliza czežko schkodowała.

General Queipo de Llano je ſe Sevillaſkim sczelakom wojſewił, so je žo tam pschehrowdźił, so je w Cordobje wschо dobjołnje smérom. General Mola žo ſ pschihotami sa skóńczne wojowanje saběra, kotrež **žo sa nětkotre dny** sapocznje.

Wo połoženju wojowanja general sdźeli, so žu sběžkarske wotdźělenja ſ Granady po puczu ſ Malagi do Monte Fria marksistiſke wotdźelenja sniczje. Po njemdrym wojowanju je žo wojerskim sběžkarjam poradźiło, wjesć **Bracanu** wobhadźicź, hdźež je wjele wójnskeho materiala a munizije do naschich rukow padło. Czerwjeni žu 200 muži na wojowanischczu wostaiili. — Skóńczuje je general de Llano wojſewił, so je nětko 6000 muži wudwornych wojakow na schpanijskej twjerdźinje, kotrež ſ zufonniſkich legionarow wobsteji.

Kaž je „Diario Liasdon" shonił, je Madridska czerwjena miliza žurjedu spytała, lěwe kschidło psched Madridom stejazeho wójska generala Mole wobstupicź. Tutón wotpyt žo njeje poradźił. Po njemdrym wojowaniu je žo czerwjena miliza wotrahnyła, pschi czimž je **600 mortwych zhubiła.** Do rukow wojerskich sběžkarjow je 60 jatych, dwaj tankaj a 14 autow padło.

Dobyće knježeństwoweho wójska w połnocy Madrida

Kaž Madridſki sczelak powě, je žo ſ połnocy Madrida w Guadamarskich horach wutoru žylnje wo St. Rafaelſki hórki pschekhód wojowało, pschi czimž je knježeństwowi wojacy wuspěch měli. Jim žo poradźi, wojerskich sběžkarjow woberacź, tak so dyrbjachu tuczi ſ hórkeho pschekhoda zofacź.

Do Barcelony je 200 muži se wschelakich krajow pschišło, so bychu jako dobrowólnizy do marksistiſkeje milizy sastupili.

Žałostne čerpjenje Němcow w Španiskej

S hrosu czitaja žo w nominach powěsće wo hrosnosćach kommunistow a anarchistow w Schpanijsku. Niz jenoż je tuczi krwawnizy zyrkwje a klóschtry a też domy ſ schwišowarjow žywych politiſkich pschečiwnikow zapaleja, woni też wschelkich hinak nyślazych ſ hromadami sasteleja abo jich w jich wobydlenjach sabijeja. W zyrkwjach žu sběžkarjowzy natwarili, je sapalili, do płomjenow duchownych žywych mjetali a spalili. Hischcže hórje žu wobohe mnischki czwilowali a draczowali. Też ſ Němzami, kotrjž žu psched létami do Schpanijskeje pschičahnyli, žu podobnje žu psched létami do Schpanijskeje pschičahnyli, žu podobnje žu psched létami do Schpanijskeje pschičahnyli, žu podobnje ile kathadźeli. Němzy, kotrjž žu mohli je schpanijskeje hele czekanyć a so do wótczinu wróćicź, wo słósczach schpanijskich czerwjenych krewjelačnikow tajke zadławjosce powědaju, so człowjeſej ſ hrosu włosy na hłowje stawaju. Tak we wulkej czakarni Mnichowskeho hłownebo dwórnischcza jedyn młody Němz powědasche, kak je w pósdnjej nóznej hodźinje psched tšežu jeho žywóſy w Barcelona zkjóda wobronjenych kommunistow a anarchistow pschičahnyła. Khěžne durje rosbiwschi, jeho 65létneho nana, jeho macź a jeho sotru sajachu. Macźeri, kotraž wschě swoje stote bebjenki nawalnikam sdawa, so ſ tym poradźi, žebi nakhwilnje žiwjenje wukhowacź. Ju na czežitu automobil storczichu a wotwjesechu. Hacź do dźenźniſcheho dnja žyn, kotryž je žiwy wostał, njewě, hacź je macź žiwa abo ſtónzowana. Jeho nana pak na dworje ſ tšjomi wutšelemi morichu, jeho 18létneho bratra ſ tšelbowym toporom sarasychu. Žiwy wostajeny dyrbjesche ſ jeneho tšiſcheho wokniſchka tutym zabławosćam pschihladowacź. Dwaj dnjej dyrbjesche žo młody Němz khowacź, hacź jemu poradźi, k pschistawej dóńcź, so by žo ſ jenym nénſtim parnikom wotwjesł.

To je jedyn pad mjes wjele druhimi. Němzy, kotriž žu mohli mordarſkim zwólbam wuczeknyć, žo Bohu dźakuja, so žu žebi mohli nahe žiwjenje wukhowacź. Czesina winowatosć tóždeho ſchczeſczana je, so tutym wobohim ludźom pomha. Dary maju žo płacź pomoznemu wubjerkej za Němzow ſe Schpanijskeje w nawjednistwje wukrajneje organizazije NSDAP Berlin W 35, Tiergartenſtraße 4 a. Konto: Berliner Stadtbank (Girokonto 2400, Hilfsausschuß für Spanierdeutsche.

Štyrjoch Němcow w Španiskej skóncowali

Kaž je wukrajna organizazija NSDAP nětko swěsćiła, žu 21. julija w Schpanijskej schtyrjoch Němzow morili. Shdyž žu spytali, ſ autom ſ franzowſkim mejam dojeć, žu tutych schtyrjoch Němzow satšelili.

Nětkotre kilometry wot Barcelony je žo mordarſtwo stało. Kommunistojo žu schtyrjoch Němzow sadźerżeli, a po krótkim pschešłyschenju je jich **tak mjenowany marksistiſki revolucijski tribunal skónzował,** hacź runjeź mějachu płaczaze puczowarſke wopismo pschi sebi. Dwěju ſ młodych Němzow, kotriž dyrbjeschtaj swoje kedźbaze čłowjeſe žiwjnje woprowacź, chzychu runje do Hamburga ſ žiwótnemu kongresej, za žiwobodu a wodychnjenje puczowacź.

Wukraina organizazija NSDAP a zyły němſki lud pschewjatej je srudobu pschi marach tutych młodych Němzow ſleja, kotriž žu dyrbjeli swoje žiwjenje dacź. Też woni do morwych słuschcja, kotriž žu jako wopory kommunisma dyrbjeli sa Němſki wumrjeć.

Čerwjeny strach w Francowskej

Turinska „Gazeta del Popolo" žo w sawodnym nastawku ſ wuſtupowanjom a strachami **kommunisma w Franzowskej saběra.** Praji, so je žo Moskowſki wliw w Franzowskej hnydom po podpjerańu franzowsko-žowjetskorusſkeho dojednanja rosčěrił a pohubił. Po wólbnej bitwje žu hnydom do **strajkowehu hibanja pschešchli,** kotrež je smutkowny porjad a hospodarske połoženje Franzowskeje cżežko podrylo. Pschipadny wschelakeho wotšinja, kotrež žu žo ſ kommunistiſkim naschkaranjom nacźinile, žu žo w fabrikach, kasarnach, na lódźach a na dróhach stałe. Cżežko wobrónjene kommunistiſke bandy žu też wojowanja ſ politiſkimi pschečiwnikami naschkarale, pschi kotrychž žu ludźi žabili a morili. Franzowſki ſwonkowny minister wo neutralnosći snapschecża Schpanijskeje rěcźi a žo pschečiwo kóždemu tykanju do ſmutkownych naležnosćow druhich krajow staja, tola bjeſwobhladny bolschewismus žo wo to njestara a zyłe poczinjenje Franzowskeje je na to složene, so by žo markſiſtiſke knježeństwo w Madridze na kóžde waschnje podpjerało.

500 morwych pola zběžkarjow a 10000 morwych pola čerwjen. milicow

Kaž hłowny kwartěr generala Franka w Tetuanje powě, dyrbi žo w nozy k schtwórtkej druhe pschewjesenje wójſka ſ Ceuty do Algeciraja pschewjesć, hromadze ſ prěnim wójſkowym transportom je žo 4000 muži ſ Marokkowskeje do Schpanijskeje pólkalo.

Wo prěnim trasporcze žurjedu popoldnju Havas ſ Tangera powě, so žu, hdyž žu czerwjene wotrjade mozy spytale, transport sadźerżeju, sběžkarjo knježeństwowy kanonſki czołm „Vinto" potepili. Podmórſki czołm czerwjenych wojerſkich mozow, kotryž je žo wobschkodźił a je dźiwł w Gibraltaru pschišłacź, žu jendźelske wyschnosće wotpoka-

ſoke. Pſchi ſpoczatku wojowanja bé admiralita w Gibraltarje ſchkowe warnowanja wſchém wikowańſkim łódźam, w bliſkoſczi pſchebywaczym, pôſtata. Wojowanje je ſo transportej porabiło, Algeciras doſcéhnuł, hdéż ſo wojazy pod ſchkitanjom ſbéžkarſkich pſchidrôżnych batterijow bjes ſchkodowanja na bróh ſwużadźichu.

S błowneho kwartéra generale Mola je žłyſchecz, ſo je pſchi połnóznej fronce hacź dotal 5000 muži ſpadało. Cżeſnjene wôſko je ſnajmjeńſcha dwôjzy telko ludźi ſhubiło. Wojeſki gouverneur w Leonje woſſewja, ſo ſu ſi naw'edne wołoby, k ſmjerczi ſaſudźili, kotrez ſu zibilnu gardu nadpadle, hdyż ſu ſbéžkarjo móz w méſcze pſcheſwiſali. Sſrjedu ſu ſaſudźenych wotprawili.

Amerikanſki dźéłacjerſki ſwjaſk ſchpanijſkich markiſiſtow podpjeruje.

Amerikanſkemu dźéłacjerſkemu ſwjatkej pſchiſamknjeny dźéłacjerſki ſwjaſk ſa dźéłanje łonjazeje braſtwy je 5000 dollarow ſa podpjeranje markiſtow w Schpanijſkej pſchiſwolik.

Bolharſki kral w Barlinje.

Bolharſki kral Boris III. wot wutory w Barlinje pod zuſym mjenom pſchebywa. Wón je ſwoju mandżelſku pſchewodżił, kotraż je ſo w jenej Barlinſkej kliniczy łohkemu chirurgiſkemu ſapſchimnjenju podczíbła.

Kěžor Sigismund a pjenjezy

Njeměrnje ſo kěžor Sigismund na ſwojim nóznym łehwje walesche, njemóſeſche tak leżecz a niz hinak, bórzy dźerſeſche ſebi ſwoju hłowu, bórzy ſebi ſ ruku po czole jéżdżeſche, jako by ſo prózował, na někajku myſlicżku pſchińcz, kotraż mohła jemu wumożenje pſchinjeſcz.

Skónczenje ſe ſwojeho pſche czopleho łehwa poſtany; k wokńu ſtupiwſchi jo wotczini.

„Takle njeńdże", ſebi potwótſże rjekny, „a takle też niż"; a khodżeſche njeměrnje po jſtwě, jako chcył ſwojim ſamknjym myſlicżkam wucżeknyczż, kotrez jeho njechachu wopuſchczicż.

Nadobo pak poſaſta; poſdéże ſwoju hłowu, ſe ſwojej ruku ſebi pſches połhmurjene czoło ſjéżdże, jeho wácżko ſo ſ wjeſelom ſabłyſchczi — — — béſche k roſſudej pſchiſchoł. S krutymi krocżelemi ſ ſwónczéſej ſtupiwſchi ſwojeho w pſchebiſtwi ſpjazeho ſłużobnika wubudźi.

„Sawołajcze mi mojich wójnſkich wyſchkow a wſchitkich mojich radźicżelow!" wón pſchikhwatanemu ſłużobnikej poruczi.

Mjetko khéżdże ſiriwienje w dalokich rumnoſczach kěžorſkeho hrodu naſta, ſłużobnikojo ſe ſwéżanni po khóbach béhachu; ſawołani ſebi ſpaſ ſ wocżow rybowachu a ſo tak khéżdże hacź mózno ſdraſcżichu; a njetraſeſche dołho, ſo wſchitzy radźicżelſo a półni ſtotnikojo do kěžoroweje méſtnoſcze ſaſtupichu, ſo bychu poruczenoſcze abo pſchecża majeſtoſcze pſchijimali.

S cżiſchej khutnoſczu, tola ſ pſchecżelnym wobliczom jim Sigismund nawiſchecżo ſtupi, a ſa někotre wokomik wocżakowanja po'nete cżiſchinu wón takle ſapocża:

„Moji lubi pſchecżelo! Suſto hižo ſeſe mi w khutnej hodźinje, w radże tak derje każ na bitwiſchczu ſwoju ſwéru pokaſali a mi tak někotru ſtaroſcż ſ wutrobu wſali. Też dźenża na waſchu lubloſcż wſarju; pſchetoż dźenża mje cżežka ſtaroſcż tłóczi. Sſym waż tu ſwokat, ſo byſchcze mje wot njeje wuſwobodźili."

S tutymi ſłowami kěžor ke kſchini ſtupiwſchi jeje wékowoczini. Wona béſche napjelnjena ſ zyle nowymi, runje bitymi pjenjezami.

„Djerjce", kěžor pokraczowaſche, „tute 40 000 ſlotakow ſym dźenża ſ Wuheŕſkeje doſtał, a tute n'eknicżomke rakawżu ſu ſo ſkroblili, mi mój nózny mér rubicź. Hižo pſches dwé hodźinje nje myſlicżka cżuwiuje, ſchto mam ſ nimi ſapoczinacź, a njemójach ſaneho kónza namakacź. Tak ſebi je wy ſebjerce, a dźerce ſo do nich, jenoż wo to ſo ſtarajeſe, ſo tute woſtudże rakawży ſ mojeje ſſiwy a mi ſ wocżow pſchidu!"

Po tutych ſłowach kěžora pſchekwapjeni wyſchzy ſ pilnymi rukami do ſe kotom ſo błyſchczajeje khórinje maſacha; a ſo błyſkotaze ſlotaki tak jaſnje klinkotacź ſapocżachu, ſo méſeſche kěžor, kotryż poſmějwajo ſo ſpodźiwnej hrě pſchihladowaſche, ſwoje najrjeńſche wjeſele a mérjeſche, ſo najlubſnjiſchu hudźbu ſłyſchi. Tu ſebi nékto ſaki natykacha, a ſchtóż ſabym njemjeſche, dyrbjeſche ſwój kłobuk wſacż abo ſwoju kapu, ſo by takle ſloto domoj donjeſcż mohł.

Sa někotre wokomiki béſche Sigismund ſaſo ſam w ſwojej ſſiwoje. A jako jemu ſpat zuſto wócżaju ſaſudźeli, wón cżiſche ſam ſebi rjekny: „Tak — cżehodła dha nékole dźe...?!"

jw.

Mudrosć z rańšeho kraja

Pſche'cżéhana liſchka bé do jeneje hródże ſaléſła, hdéż ſe ſpróznoſczu wużny. Jako ju ſtóh wubudźi, widźeſche ſo ſ njepſcheczeżelemi wobdata. Pſchemyſlowaſche: . . . cżékam-li, potom doſaha wſchi mje nabija, pſchetoż wéſo dyrbju kradnyczż chżyczż . . . Potajkim ſo ja morwu wudawaſche, ſo bychu ju jako rapaczu ſratwu na dróhu cżiſnyli. Ludźo pſchiſtupiwſchi ſebi ju wobhladowachu. „Dokelż je morwa", jedyn ménjeſche, „hm, pſchecżach ſebi hižo dawno liſchcżez wuſchi; ſu na hródżnych durſach dobre pſchecżiwo rubjeżnej zwólbje" — a wotréſa jej. Pſhi das, to pali! Liſchka myſleſche, ale radſcho wuſchi hacż ſiwjenje. — „Trjebam liſchczu wopuſch", druhi rjekny, „hdyż je tola morwa . . . " a ju wotréſa. — Helſjay to boli, liſchka myſlesche, ale ſkónczńje wopuſch, maliczkoſcż! — „Ja bych kožu wſak", tżeczi prajo ſo ſtkili. „To wo ſiwjenje dże, tak ako hinak!" liſchka ſarejo poſtoczi, kuſaſche wokoło ſo — a wonka béſche.

*

Turkowſki boſymnich ſebi ſwoju tydźeńſku dźélbu bobow warjeſche. Ale wone béchu hubjeneje druſiny a njechachu ſo mjeſke ſwaricź. Sſrudneje myſle je tuż na wiki donjeſe, ſo ſnadź by je jako ſwinjazu piju pſchedał. Tu pſchiſtupi muſſki, kotryż chżyſche ſwojeho wożka wothcżź, dokelż béſche tak ſpjerawy, ſo njemóżeſche jeho cżłowjek k niczemu trjebacź. Pſchedawarjej ſo ſetekajo ſwoju tworu khwaleſchtaj, doniż niebéſchtaj pſchesjenaj. Na to boſymnich rjekny: „To béſche jednoże wikowanje. Budźeſch ſo dźiwacź! Mózeſch doby dwanaczi lét waricź — hiſchcze twój wnucżk ſebi ſ nimi ſwoje ſuby wukuſa."

Muſ ſ wożokom wotmołwi: „K nécżemu budża boby hižo wužitne. Sſwinjo ſu dny na nimi żerje. Ale wożok njeje k niczemu khmany. Budźeſch ſo dźiwacź! A kakaſch a ſtorkaſch a bijeſch jeho — wón ſpjerawy woſtanje."

Boſymnich ſawjeſeleny rjekny: „Janeho ſtracha! Mam kij, kotryż je hižo mój dźéd namocżak. A jeha dołha każ porſt — tu hižo cżuje!"

Někole wożok łakoſtnje ſo roſhoriwſchi ſareji: „Budźeſch ſo dźiwacź! ſ mojimaj prédknymaj nohomaj ſo żeleſnje wo ſemju ſaprèwam, a ſe ſadnymaj nohomaj cżi brodu roſbiju!"

Boſymnich dźeſche: „Maſch wowuſch, ło by muchi, kuntworo, ſchcżuru ſ njej ſahnał. Wopuſch cżi wotréſam." Wożok ſawoła: „Hkupoſcż! Wſchitzy ſo cżi ſ wożokom bjes wopuſche wużméja, nimo toho ſo wutkowaju . . . a pſchemėnjſch ſ tym wożebitoſcże, kotrez ſym po mojich prjedowninkach namréł?"

Boſymnich mjeſcżeſche — a dopomni ſo na ſłowo mudreho: „Sſeho ſe ſłym njepſchewinjeſch, ale i jeho pawjazej hordo'cżu." Tohodła dźeſche: „Jyle prawje, ow ty najmudrſchi mjes wſchémi wożokami! By też ſchkoda było o tebje! Twój hłóſ je tak łódi a łubjeny. Twoje wobliczo ſo runja ſtónzu a dejmantej błyſcżeſi. Cżuju cżi raniu towaršſchniju namakacź, ſ kotrejż mózeſch ſo na mtódnych ſelenych łukach a w khłódnym lésku wjeſele ſabawjecź."

Wożok ſe hnydom wu'chi naſtajał. Nékole wotmołwi: „Donjeżu ſwoje wóſom ſórzow roſki dźeſacź kilometrow dalako, mój łubi, a radv, dokelż ſo ty prèni, kotryż je moje woprawdżite wożebitoſcże ſpóznał. Pój, pytajmoj pſcheczeľnizu ſa mnje!"

jn.

Pokiwy pyskej a pjeru

Woteznate wěcowniki, wot kotrychž mamy znate twórby, su: jas (wot jasa = jasnosć), něha (wot něhi — nježnosć), krasa (wot krasy — krasnosć), pócta (wot pócty — pócćiwy), mok Flüssigkeit (wot moka — mok-ry), mut Aufruhr (wot muta — mućenje, mutnosć), nuta Viehhof (Nuknica wjes, Nuntničanski mjeno), žar (woheń, wot žara — žarliwosć we wutrobje Eifersucht) atd. Wotezнake słowa: na př. němskej słowje Kahm a Rauke (češki křez) njewěm, što znamjenitej. Też we germanskim Słowniku Falk a Torp (Heidelberg 1910) njejstej. Też włoka, wřećem sebi naše dźéći předstajić njemóżeja, dokelž te wěcy njeznaja.

wotřepać, Pf., kijenica Sw. Flachsbläuel; wotřepk Gebund Flachs Pf., wotřepać abklopfen, bläueln Flachs Pf. wotrotka Überknecht am Webstuhl dl. Pf.

wotruby furfur Kleie Sw. 1721 ma też **mjekiny.**

wozdoba, zdoba (nic: neba) Zier bóle hač zwonkowny „Schmuck"; debić zieren (o bu e dla i też: dejić za dojić); zdobny, nadobny.... Zdónk je **doha**, wot doby je **doh-ry** (opportunus, zeitgemäß); stoż **na dobu** (na čas, na přichod) mamy, je **nadoba** Vor-rat: njewjesćina nadoba. **Sudobjo** khowa naše wěcy.

Woznam so měnja: **kwas** 1728 Sauerteig, **nětko** Hochzeit.

wrječem Spindel.

Wroblacu kermušu mjenowachu Serbja za čas robotow kermušku abo dokhowanku, kotruž jim knježa z piwom, tykancom a rejemi wuhotowachu po žnjach, jako jahły z r a w j a c h u, w kotrychž wěso w r o b l e kermušowachu. (Łužica 1928, 12).

wróćić słubny pjerščeń, pjenjezy, česć, słubjene słowo, hrěšnika na prawy puć.

Woprawdźity służobnik hospozy su

Baldur-khachle za traine tenjenie

přetož wone jej zatenjenje zalutuja. Cyle bjeze wšěch winowatosćow za Was rozjasnimy Wam rad jich wulke lěpšiny.

Zelerowy dwór

Joh. Miessner tow. z wob.rut

Wuheŕ Handrij

Powědańczko ſ cżaſa napoleonſkich wójnow.

3)

(Pokraczowanje.)

Wuheŕ Lěſakej Jana jako ſchwarneho hółza ſnajeſche, tola njebé ſ nim hiſchcze ſenje wobkhadżał. Wón ſ rédka do wéſy pſchikhadżeſche a Jana też jeho pucze ſ rédka nimo wuheŕknje wjedżechu, tola wón, każ wſchitzy we wéſy, wédżeſche, ſo je wuheŕ mudry a ſańdżenu njedżelu bé w korczmje pſchipożłuchał, kak wo rjekowſkich ſkutkach kěžora Napoleona powědasche a tu na dobo bé jemu myſlicżka pſchiſchła, kak mohł żebi w ſwojej ruſy pomhacź; pſchetoż pachoł drje bé hiſchcze młody, a tola mějeſche cżežku cżiwilu njeſcż, kotrejż chżyſche radv wucżeknyczż.

Jeho nan, kiż bé néſchto let wudowc pobył, bé żebi młodu ſłużobnu holzu ſa żonu wſał, a to Jan nihdy na nihdy pſchenjechacź njemójeſche. Wón ſam bé hižo ſ ſentwje boroſſt a jeho ſtotry béchu też bórzy doroſcżene, a woni dyrbjachu nékto młodej żónſkej „macź" rékacź, kiż bé ſkoro runje tak ſtara. Jan ſo nihdy pſchewinyczź njemójeſche, ſo by jej tuteho cżaneho mjena dał; wéſo wſchak njebé nanej chżył w tej wéſy wobcżeżnoſcże cżinicź, ale jemu ju tola wjazy doma njelubiſche, hdéż widżeſche zuſu na tym méſtinje knjeżicź, hdéż bé to pridy jeho lubowana macź cżinita.

To jeho pjecź cżerjeſche a wón njewědżeſche, hdże ſo wobroczicż; pſchetoż jemu ſo też nodżajſche ſo ſa wotroczka do druheje wéſy pſchiſtajicź, hdyż méſeſche domach doſcż dżéłacz a jako żyn też pravo na pſchichodne wobſtejenſtwo; ale dłéże młoda żona tu knjeżeſche, a pſchecżiwniſche bywaſche jemu pſchebywonje w narodnym domje. Wón dyrbjeſche pjecź, doma jeho wjazy njecżérpjeſche, a Handrijowe powědanja ſ wójny jeho na te myſle wjedżechu, ſo chżyſche do wójſła wulkeho Napolegna ſaſtupicź. Wón njewědżeſche, wo cżo ſo po prawom wojuje, ale wójnſka ſłáwa kěžora Napoleona ſłużbjeſche w nim wojerſke cżucża, tak ſo jemu dżélenje ſ domiſnu wołóżachu. Wón chżyſche ſo wuhlerja Handrija hiſchcze wo radu praſchecż, hdże a kak mohł ſwój ſamér najlépo dospjecź, a tuż hižo rano ſ pluhom na polo wu'édże, kiż bé bliſko léſa, w kotrymż wuhlerjowa khéżka ſtejeſche. Konja tak dołho ſa ſchtom pſchiwijaſa a dżéſche a — nańdże najprjódzo wuhlerjowu dżowku a tak też pokład, kiż móżeſche jemu domiſnu ſaſo lubiſchu ſcżinicź. Ale wuhlerjowa dżowka jeho ſadżerjecż njeſmédżeſche, wona dże bé na pok kuſlaſche bżężo a njemóżeſche jenje jeho njewjeſcża bycź a budżeſche-li ſo wo nju ſamolwjaſ, to budżeſche jemu doma pſchebywanje hiſchcze bóle wobcżeżowało.

Waše předsudki,

ze su kožane kofry čežke, spadnu, hdyž sebi mój nowošasny powětrowy kofr, tola też druhe z howjazeje kože wobhladaće! Bórzy budźeš přeće nowošasnych pućowańskich nošadłow

T. ALBERT na Lawskich hrjobjach 10

Wuheŕ jemu wukaſa, ſo by, jeſi ſo ma woprawdże khutne wotmyſlenje na wojerſtwo, w runej mérje k wójſku ſchoł; ſo ſu młodźi żyłni ludźo, każ wón, jara witani. So franzowſki kěžor woiakow trjeba; ſo dyrbi żebi ſwojeho konja ſeżedkacż a hnydom wotjéchacż. Potom jemu hiſchcze te méſtna wojſewi, hdéż mohł ludźi ſ franzowſkeho wójſka namakacź, też jemu žłubi, ſo jemu zygana ſa pſchewodnika pſchipokaże, kiż je wſchéch puczow ſnjéżonny a kiż dyż a dyż k njemu pſchikhadża a jemu powěſcże ſe żnéta pſchinoſcha. Jan tutón namjet pſchiwſa; ale jemu njebé wo zygánowe pſchewodżenje cżinicź, ale wón chżyſche na te waſchnje ſkładnoſcż mécź, ſo mohł hiſchcze wjazy krócź Hanku widżecż.

Wuheŕ jemu pſchilubi, ſo budże wo tej wéſy pſchebe wſchémi ludźimi mjeſcżecż, a Jan horliwie lubjeſche, ſo naſaſtra ſaſo pſchiſtajicź, ale Handrij ſebi ſcho ſ krótka na wuhliſchczo ſkaſa, dokelż ſo ſ nim wjazy w khéżzy ſetkacż nochżyſche. —

„Ja tola hiſchcze jónu pſchińdu", Jan ſebi pomyſli, hdyż ſ khéżzi wuſtupiſchtaj, a pſchi tym ſo ſo Hanku wobladowaſche, ale jeje nihdże widżecż njebé. Też Handrij ſo wótrje wobladny, potom ſo roſſjohnowaſchtaj; wuheŕ ſo cżmowebo léża ſhubi, Jan chżyſche ſo na ſwoje rólne dżélo wróczicż, bé pak tak roſpjerſchteny, ſo zyłu khwilu pod ſchtomami dale cżampaſche a hałe, hdyż bórbotanje réczki ſaſłyſcha, do teho pſchińdże, ſo je prawy puć mijnył. Hdyż chżyſche do boka ſo ſawróczicż, ſo by won do ſwéta doſpél, tu wuhlada Hanku żedżo na ſkale pſchi réczy, wobliczo ſ réczy nakhilejo, jako by chżyła ſwój po ſołmach kiwkaju wobraz popadnyczż.

Schtó wé, do cżeho bé ſo rjana holza ſamyſlíla, ſo tak dołho a tak khłuboko do wody ſhladowaſche. Rozumjeſche Hanka, ſchto ma tuto bórbotanje na żebi? Chżyſche żnadj ſ bórbotanju néſchto ſhódacź? —

Janej ſo ſ mozu ſedże, ſo jeje na to woprajſchecż, ale wón ſo woprawdże ſtrachowaſche, ju naſtrójcż; pſchetoż wona ſo tak ſtraſchnje pſches ſtaku nad wodu nakliſcheſche, a żedżeſche tak ſ łohka na kamjenju, — jenoż ſmył — a wona by do réczki padnyła.

Tu na dobo bé ſłyſchecż, kak ſ jeneho rózka léża konje leptaju, a cżrjódo cżornych jéżdnikow każ nózne ſcherjenje ſ druheho kónza ſem k réczy k napojenju ſżchadu a młodzy wjednik cżrjódy kalny konja ſ wotrohomaj a ſtocżi ſ nim khroble pſches réczku.

Kótr runje pſched Hanku ſaſta, kiż chżyſche nékto wſchu wuſtrójana cżekacż. Jéżdny ſ konja ſkocżiwſchi, holzu ſa ruku wſa a rjekny:

„Ach, tak ſpéchnje ty wojakam njecżeſneſch, rjane holicżo; ty dyrbiſch ſo naiprjódzo wukupicż."

„Ale ſ cżim, knjeże?" holza wotmołwi a proſcho na njeho hladaſche.

„S wokoſchenjom, rjane holicżo!" wón wjeſele wotmołwi a chżyſche ju wokoſchicż; tu pak Jan każ ſ błyſkom pſchiſkoczi, wutorże Hanku khróblemu wyſchkej a chżyſche ſ njej cżekacż; ale ſpéchnjſcho, hacź bé to nożno, wobwichżiły pſches réczku ſchtyri, kotrejż Janowu khrobły ſkutk widżo, wſchitzy pſches réczku pſchefkocżichu, ſo bychu jeho pokhłoſtali.

(Pokraczowanje ſcżehuje.)

W **Budyšinje** 7. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Skutk mištra khwali.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer minus 1 a najwyšša dnjowa temperatura 20 stop. cyzoplotu. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer minus 2 a najnižša nózna temperatura 12 stop. cyzoplotu. S pschiliwom khłódnym mórskim powětrow je nad Franzowskej a južnej Němskej žo wyschina wutworiła, z kotrejž pschekhódnje směrne wjedro nastanje. Nowe kazenje, kotrejž nětkole nad Irskej leži, budźe žo tež pola nas wuskutkowarć, schtož žo hižo dźensa w pomróčenju wuskutkuje.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu žobotu: Temperatury njepscheměnjene, pschiběraze pomróčenje, wjesorne hač dołhowjeczorne wětry.**

*

S **Semij.** Pschi zwjedźenju tšelzow, kotryž žo tu póndźelu stónczi, staj Alwin Wockatz kralowyšku a Kurt Meißner marschałkku hódnosćej dostałoj.

S **Rakez.** Psched krótkim bě žo pola jeneho tudyšcheho raiaria ckhór sahnědźił. Sa kuhežnikom poczachu hledźicz, hdyž žo jena kokoscha za druhej minu. Swojejmu hosćiczelej ckhór ham 16 kokoschi pokradny, žuždoam 8. Saidźenu póndźelu žu někto ckhórez macz popadnyli a hórcy po tym tež sy nimale dorosczene ckhórez dźeczi. Jedyn bur je žebi ckhórez dźeczi domoj wsał, so by je wotczahnył.

S **Panczij.** Poradźerńja za maczerjow w tutym mězu (auguscze) **njebudze.**

S **Wojerez.** Wot žadowych žnjow žo letša w naschej wokolinje wjele njewoczakuje. Płody, kotrejž na schtomach wižaša, su z wjelkoho dźela rzerne, tak so do dosrawjenja spadnu. Tež winowe pjenki w zahrodach a pschi wsarjenjach maja jenoż pół tak wjele kiczow kaz loni.

S **Zympla.** 10. awgusta wotwjeczi tu mandźelska rewěrkeho hajnika Wollenziena w hajnikowni w Turzii cźila a strowa žwoje 90. narodniny. We žwojej wyšokej starobje hišcze zyle žama zylu domjaznoscz sastara. W zyłej wokolinje je z rady widźanej wotožobu.

S **Zympli.** Liščzina wubranych tawnikow a pschihydnikow je hač do 8. awgusta na gmejnskim hamcze wupokazena.

S **Klětnoho.** Dróhowy strażowar a ratar Jurij Rjek je sa 25lětne zwerne służby wot knježeršwoweho prezidenty poczeščowaze wopismo dostał.

S **Mikowa.** Hospodarski plan sa leto 1936 je žo we naschej gmejnje z 12 846,72 hr. dołhodami a 12 846,72 hr. wudawkami sestajał. Dawkowe žadźby w naschej gmejnje su ščžehowaze: Ležownosćny dawk I 200 proz. wot sakładneje summy, ležownosćny dawk II 200 proz., rjemjeslkowy dawk 300 proz. a dawk z kapitala 680 je sta statneho sakładneho dawka. Mězischczanski dawk wuczini 200 proz. statneje žadźby.

S **Krjebie.** Jako desinfektor w Rychwałdskim wjesnym poli[illegible]im wobwodje je žo knjes Schołta z Rikeje wostajił, [illegible] pschi potrjebje rady k służbam.

Wulět

Pschi wokujeschku meteorologiskeho wustawa žo knjes samokwi:

„Chzu rady z knjesom wjedrowěschczerjom rěczeć."

„Ze kajkej należnosći?" žo pschistajena wopytarjej pschiłamolwjenišku liščzinu pschepoda: „Proschu wupjelnicź."

Knjes pische: „Handrij Měschkan zebi z knjesom wjedrowěschczerjom porěczeć pschese."

Handrij Měschkan, muž wokoło pjeczdźesaz, do pschiłamjenišeje stwy sastupi.

„Sće Wy knjes wjedrowěschczer?" žo wón psched nim stejazeho sastojnika prajscha.

„Ja žym meteorologa", sastojnik snapischeźiwi.

„Wodajcze, so mylu, bych rady diskretnu rosprawu wot Waž měł. Kajke budźe pschichodne dźesaz hodźin wjedro?"

„Kunje sa pschichodne dźesaz hodźin chczecze to wědzeć?"

„Haj. Sšym wesyny, kajke budźe wjedro wot popołdnju 4 hodźin hač do nozy w jenej."

„Wy ješe wobhledźeć ščžehoho hoscženza, njewěrno?" žo wjedrowěschczer wobhoni.

„I, hdźe tež to! Nimam žadyn ščžehy hoscženz. Sšym jenoż mandźelski, kotruž chze w schtwórtoch popołdnju je žwojej žonu wulět cźinicź. Dyrbju potajkim zyle spuschczonnje wědzeć, hač budźe žo wot 4 hodźin popołdnju hač do 1 hodźin w nozy deschczowacź abo nic."

„Ale luby knjes Měschkano, tohodla pschiudźecze k nam?"

„Proschu Waž hischcze jónu wo wodaczo. Ale Wy maju žonu njesnajecze, wona je žara wojowniska žónika. Slajnje, hdyž žebi wuleczimoj, žo pschedeschczńka dla wadźimoj."

„Pschedeschczńka dla? To je žmschcne! Na kóžby pod žebi człowjek pschedeschczńk žobu wsa, hdyž chze wulět cźinicź."

„Macze prawje. To tež wón. Ale moja žona stajnje rjekkje: „Cźowjecze, maschi hižo jako twój pschedeschczńk žobu! Pschedeschczńk namaj stajnje njesboże pschinjeseše! Stajnje žo deschczuje, maschi-li pschedeschczńk žobu!"

„Potom dyrbjeli Wy pschedeschczńk stajnje doma wostajicź!"

„To njemóžu cźinicź!"

„Cźehodla?" žo meteorologa sadźiwany praschesche.

„A schto cźinju, hdyž žo potom woprawdže deschczuje? Wy maju žonu njesnajecze! Deschczuje-li žo a nimam ja pschedeschczńk pschi žebi, ma moja žona stajnje prawje. „Nieprajach cźi, so njeßmělich pschedeschczńk sabycź? Ssy a wostanjesch njesbožatko! Stajnje, hdyž žo deschczuje, nimaich pschedeschczńk žobu!" Haj, moja žona. Wy maju žonu njesnajecze! Dyrbju tohodla meteorologiski wotmołwu měcź."

Meteorologa woteńdże, so by žo bórzy sašo z tšomi knježami wrócźił. Knjeza — kolegoju a žobudźerjacerju — žebi pschidźiwneho wopytowarja khwilku wobkładaja.

„Mějachmy runje meteorologiske srěczenje", wjedrowěschczer sapoczina, „a zdźělimy Wam powschitkowne meteorologiske wěschczenje za pschichodne dźesaz hodźin. Polajkim, wot 3—6 hodźin klónczne, mjes 6 a 7 hodźin rańsche wětšiki, wot něhdźe 9 hodźin pomróczene, krótko do połnocy njewjedra. Sliwki! Pschedeschczńk nuzny!"

„Jara, jara pschecželnje, moji knjeza. Dźakuju žo Wam, nazrjeńschi dźak!"

Handrij Měschkan domoj khwata.

Krótko do połnocy wonka zatraschmy wichor sakhadża. Błyska žo a hrima. A njebjeska kanona ma ruzy połnej dźěła.

Psched burjemi meteorologiskeho wustawa žo jwoni. Sašpany domownik wocźini. Handrij Měschkan a jeho žona wonka sledźitaj. „Bych rady z knjesom wjedrowěschczerjom rěczał", Handrij z zyle dybawym hłokom rjekkje.

Wjedrowěschczer, kotryž mjesełe runje nózny słužbu, žo jenoż w khołowach a koschli pokala. „Sće tola dospołnje pschemacżani! Schto je žo stało?" žo wjedrowěschczer prascha.

„Ssmój wulět cźinikoj, ja a moja žona, knjes rada", Handrij zkwoli, „hmój hač na kožu mokraj!"

„Njesbožowny cźowjecze! Nieprajach Wam dosez jaßnje, so je pschedeschczńk nuzny?"

„Ale luby knjes rada, njemóžach žwój pschedeschczńk žobu wsacź."

„Cźehodla pak to niz?"

„Dokelž pschedeschczńk, tu, w pschijimanišej stwje pola Waž stejo wostajich!"

nk.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

W **Centralnym dźiwadle** běži wot dźenża wjeczor hač do pónđźele wumělski jara derje pschihotowany film „Lěkař z waschniwosce", sejstajany po romanje wot Korla Unselta.

Radio

Sobotu 8. awgusta słyschimy:

Königswusterhausen a wschitke němske sćelaki nimo Barlina: 6 olympiske fanfary. 7,50 programm. 8 maka rańscha hudźba. 9 ludowa hudźba. 10 sabawny konzert a mjes tym hač do 19 hodź. rosprawy wo olympiskich wuhódźowanjach. 19 olympiski echo. 20,10 pišany wjeczor.

Barlin: 20,20 rejwanska a sabawna hudźba.

Warschawa: 19 pišany konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Öffentliche Erinnerung zur Steuerzahlung (I).

An die zum 10. August 1936 fällig werdenden Umsatzsteuer-Vorauszahlungen der Monatszahler sowie die Teilzahlungen auf die Vermögensteuer und die 1. Rate der Aufbringungs-Umlage wird öffentlich erinnert. Nach § 1 und 2 des Steuerräumnisgesetzes vom 24. 12. 34 (Reichsgesetzbl. I S. 1271) ist bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahlung mit Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuschlag von 2 v. H. des Steuerbetrages verwirkt; außerdem werden die bis zum 10. August 1936 nicht entrichteten Beträge vom 11. August 1936 ab durch Zwangsvollstreckung eingetrieben.

Die gleiche Erinnerung ergeht an die Arbeitgeber, die die im Monat August 1936 fälligen Lohnsteuerbeträge noch nicht geleistet haben bezw. nicht rechtzeitig leisten werden.

Bautzen, den 7. August 1936. **Finanzamt.**

Mate sapołdźenje. Zyliczke wot hodźiny cźaka pschecźel na Hilźu. Skónczinje tu je. „Ty dźeń tak połdże dźesch", praschesche žo: „Nierěd sche bha twój cźasnik?" — „Žón wschak dźesche", bodaj Hilźa, „ale tež macj sa mnu!"

*

Knjes žo sakonnje a padnje wsches wulke wukładne wokno banki do klamow. — Bankowník (žid): „Ty sprawny Bože: Tak hischcze pola mje sadyn nuts slecźak njeje!"

Hospodarski rozhlad

Pjatk 7. awgusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,495	100 českosl. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,10	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burša 7. awg. 1936. Burša wotewri žo w pschewažnje klahšim położenju. Wotdrjebjenja kursow pak žo w najwjazu padach w pomérnje wulkich mjesach pohibowachu, mjes tym so pschi někotrych hódnotach tež kurzy poltupowachu. Wobkhod pak je pomérnje jara mérny. Kupne pschikasy je strony publika jenoż we wobmjesowanej mérje pschedležachu. Bjes dwěma podawki w Schpanišej a Grekišej na měnjenje na buršy tłóczа. Rentowe wiki mějachu mérny wobkhod.

Barlinske žitne wukowiki. Wobkhod na Barlin'skich žitnych wukowikach mějesche mérny pschebéh. Napraschowanje mlynow za wumlěwan'kimi žitami dale traje, mjes tym so pschiwóz je strony rataršwa pschi niewobstajnym wjedrje, kotrejž ratarjam mlóczenje poczežuje, ko njeje pomjetschił. Dalokož je polliczenja stawała, hyndom kupcow w provinzialnych mlynach namakaju. Wobstatki pschenicznych a rožkowych sklabow su ko khtro pomjenschike. Wizowanje jeczmienje su ležy na wikach. Tež womž z nowanej žnjom sa dodacze w druhim tydźenju augusta žo sawła njepoliticza. Tež jeczmjenje sa industriju na wikach njeběu, mjes tym so mała jeczmjenje sa piwarnike mérny wobkhod. Tež na mukowych wikach je žo wobrot w pschenicznych mukach dale wožiwił, mjes tym so žo rzane muki pytaja.

Wjeczera płaczeńka w Barlinje zrutnak

pschenicy W 8: 10,40 hr., W 9: 10,45 hr., — rožki R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jeczmienja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr. — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,70 hr.

Wiki w Lubiju.

Pschenża 10,85 hr., rožka 7,60 hr., jeczmjeń, nal. 7,85 hr., wowš 8,30 hr., běrny 3,95—5,25 hr., synо 2 hać 2,25 hr., ſłoma 1,20—1,40 hr., pschenżna muka 17,15 hr., rzana muka 12 hr., pschenżne wotruby 6,85 hać 7,15 hr., rzane wotruby 6,20—6,50 hr., butra 75 pj., jeja 10 pj., běrny punt 7 pj., běły kał 5—10 pj., cźerwjeny kał 10 pj., karoty 8—10 pj., hyndrotjy kał 20—35 pj., kólrabi 6 pj., górki 5—10 pj., cźikaty kał 12 pj., zybła 10 pj., buny 10—15 pj., tomaty 25 pj., ſołotej 5—6 pj., radiški 8—10 pj., rjerwjeń 7 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenża 10,35 hr., rožka 7,80 hr., jeczmjeń, nal. 7,85 hr., wowš 8,30 hr., pschenżna muka 18,35—21 hr., rzana muka 12,30—12,50 hr., pschenżne wotruby 6,50—7 hr., rzane wotruby 6—6,30 hr., synо 2 hr., ſłoma 1 hr., butra 76 pj., jeja 10 pj., prošata 13—23 pj., běły kał 8 pj., cźerwjeny kał 12 pj., hyndrotjy kał 15—50 pj., jedźona koloda 10 pj., zybła 10 pj., ſołotej 5 pj., górki 5—10 pj., morchej 8 pj.

Wiki w Khrjebinu.

Mjaso, howjaze 70—90 pj., cźelaze 65—90 pj., ſkopjaze 80—1. hr., zwinjaze 70—90 pj., twaroh 25 pj., lann wolěi 1.50 hr., linj 1,40 hr., schćuki 1 hr., hołbje młode sht. 40—90 pj., kury, žiwe punt 50—60 pj., khapony, žiwe 40 pj., karki 6 pj., kólrabi 15—20 pj., morchej 10 pj., kokmacki 15—20 pj., jedźona koloda 20—25 pj., hyndrotjy kał 30—60 pj., cźerwjeny kał kg. 25—30 pj., běły kał 10 pj., wirsingowy kał 10—15 pj., buny 20—25 pj., ſołotej 5—10 pj., měrnik 20 pj., kěn 60 pj., radiški 7 pj., zybła 10—15 pj., jabłuka 10—50 pj.

Drjewdźanske klótne wiki.

Wobkhod w cźelatach bě žrěni. Płaczišny běchu tež tam tež póndźelu. Sa najlěpše bu 2 hr. wjazu płaczeńka. Swinje žo pschidźelowachu. Wobkhod z wowzami a howjazym ſłotom bě bles kóždeho wužnama.

Płaczišny ręcznoho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

6. awgusta 1936 Płaczišny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 681

Nailepše kormjene cźelata wot cyca	80—84
Srěnje kormjene cźelata wot cyca	72—80
Snadnje wuwite	63—71
Najšpatnišе	—

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczišny po zloty hriwnje.

	6. 8.	5. 8.		6. 8.	5. 8.
Pšenica	218,0	218,0	buny	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	161-163	161-163	winka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmeń now.	—	—	zelene lupiny	—	23,0-26,0
ječmeń, nat.	—	—	zolte lupiny	—	33,0-35,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapš. wowsik	—	—
oseńc. muka	27,65	27,65	lany wowsik	15,30	15,30
rzana muka	22,25	22,25	such. trubanc	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	tšemi. kruski	—	—
rzane	10,10	10,10	synо, 90 kg		
raps 1000 kg			rzany słoma		
nroch, Viktor.	36,0-38,0	35,0-38,0	pšenc. „		
lane symjo	—	—	wowsa „		
pohanki	32,0-35,0	32,0-35,5	jačma „		

Płaczišny za pšenicu za wupłodźerja 8: 208.0 9: 209.0
Płaczišny za rožku za wupłodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaczišny za ječmjeń za wupłodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaczišny za wows za wupłodźerja 11: 167.0 13: 174.0

Hłowny a zamołwity redaktor Marko Smoleń w Budyšinje; za nuwěški dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VI. 1936 přez 3906 W 1u kisnitu čisła 5 plech.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Gestellungsaufruf zur Aushebung 1936.

1. Auf Grund des Wehrgesetzes vom 21. Mai 1935 — RGBl. I. S. 609 — findet im Herbst 1936 Aushebung der Dienstpflichtigen für den aktiven Wehrdienst statt. Zur Aushebung gestellungspflichtig sind **alle im Jahre 1914 und im 1. Vierteljahr 1915 geborenen Dienstpflichtigen, die bei der Musterung laut Musterungsausweis oder Wehrpaß den Entscheid „tauglich" erhalten haben,**

soweit sie nicht bereits bei einem aktiven oder Ergänzungstruppenteil gedient haben, sich nicht zur Zeit bei einem Truppenteil befinden oder für Herbst 1936 als Wehrmachtsfreiwillige angenommen sind.

2. Ein Dienstpflichtiger, der durch Krankheit an der Gestellung zur Aushebung verhindert ist, hat hierüber ein Zeugnis des Amtsarztes einzureichen.

3. Die Versäumung der Gestellungsfrist entbindet nicht von der Gestellungspflicht (§ 5 der Musterungsverordnung vom 21. 3. 1936).

4. Wer seiner Gestellungspflicht nicht oder nicht pünktlich nachkommt, wird, wenn keine höhere Strafe verwirkt ist, mit Geldstrafe bis zu RM. 150 oder mit Haft bestraft.

Ein Dienstpflichtiger, der sich nicht zur Aushebung stellt, kann überdies mit polizeilichen Zwangsmaßnahmen zur sofortigen Gestellung angehalten werden (§ 8 der Musterungsverordnung).

5. Die **Aushebung** für die in **der Stadt Bautzen** wohnenden Dienstpflichtigen findet **am 17. August 1936,** für die im Bezirk der **Amtshauptmannschaft Bautzen** einschl. der Stadt Bischofswerda wohnhaften Dienstpflichtigen **vom 17.—19. August 1936** nach dem nachstehend veröffentlichten Aushebungsplan statt.

6. Die Dienstpflichtigen haben sich an dem für sie in Betracht kommenden Aushebungstage zu der im Aushebungsplan angegebenen Zeit pünktlich im Aushebungslokale einzufinden. Sie haben sauber gewaschen und mit sauberer Wäsche zu erscheinen.

7. Die Dienstpflichtigen haben folgende Unterlagen mitzubringen:

a) den Musterungsausweis mit dem Ersatzreserve-I-Schein,
b) soweit bereits im Besitz: den Wehrpaß,
c) soweit nach der Musterung erworben: den Führerschein, den Reiterschein, den Nachweis über den Besitz des Reichssportabzeichens oder des SA-Sportabzeichens.

Jeder Dienstpflichtige, der noch keinen Wehrpaß hat, hat außerdem **zwei Paßbilder** (Brustbild ohne Kopfbedeckung, Größe 45×55 mm) vorzulegen; Dienstpflichtige mit Sehfehlern haben das Brillenrezept mitzubringen.

8. Es wird daraufhingewiesen, daß Jeder, der zur Aushebung gestellungspflichtig ist und bisher einen seit der Musterung vorgenommenen Wohnungs- und Wohnsitzwechsel bei der polizeilichen Meldebehörde oder beim Wehrmeldeamt nicht gemeldet hat, dies **sofort** nachzuholen hat.

9. Einen Anspruch auf Reisekosten und Entschädigung für entstandenen Lohnausfall besteht für die Dienstpflichtigen nicht.

Bautzen, am 4. August 1936.

Der Amtshauptmann. **Der Oberbürgermeister.**

Aushebungsplan 1936.

Montag, den 17. August 1936 früh 7 Uhr im Schützenhaus zu Bautzen für die **Dienstpflichtigen der Stadt Bautzen. — Früh 9 Uhr** für die **Dienstpflichtigen der nachstehenden Gemeinden:** Baruth, Baschütz, Buchwalde, Cantz-Christina, Cannewitz b. Gröditz, Commerau b. Klix, Crosta, Drehsa, Dubrauke, Gleina, Gröditz, Großdubrau, Guttau, Halbendorf a. d. Spree, Jenkwitz, Kleinbautzen, Kleinsaubernitz, Klix, Kreckwitz, Kubschütz, Lippitsch, Malschwitz, Meschwitz, Miltel, Rechern, Neudorf a. d. Spree, Niederkaina, Oppitz, Pommritz, Purschwitz, Quatitz, Rachlau, Rackel, Sdier, Soritz, Sornßig, Steindörfel, Wartha, Wehrsdorf, Weisa.

Dienstag, den 18. August 1936 früh 8 Uhr im Schützenhaus zu Bautzen für die Dienstpflichtigen der Stadt Schirgiswalde und der nachstehenden Gemeinden: Auritz, Bolbritz, Burk, Cölln, Commerau b. Königswartha, Crostau, Doberschau, Doberschütz b. Neschwitz, Drauschkowitz, Dretschen, Ebendörfel, Eulowitz, Eutritz, Gnaschwitz, Göda, Großdöbschütz, Großpostwitz, Grubditz, Grubschütz, Halbendorf i. Geb., Kirschau, Kleinförstchen, Kleinwelka, Königswartha, Luga, Luppa, Luttowitz, Milkwitz, Mönchswalde, Neschwitz, Niedergurig, Oberkaina, Prischwitz, Puschwitz, Radibor, Rabitz, Rodewitz, Salzenforst, Sarditz, Schmochtitz, Seitschen, Singwitz, Sohland a. d. Spree, Stiebitz, Storcha, Tautewalde, Teichnitz, Wilthen, Zescha.

Mittwoch, den 19. August 1936 früh 8 Uhr im Schützenhaus zu Bischofswerda für die Dienstpflichtigen der Stadt Bischofswerda und der nachstehenden Gemeinden: Belmsdorf, Burkau, Coblenz, Demitz-Thumitz, Diehmen, Frankenthal, Gaußig, Geißmannsdorf, Goldbach, Großdrebnitz, Großhänchen, Großharthau, Medewitz, Naundorf, Neukirch, Pohla, Putzkau, Ramenau, Ringenhain, Rothnaußlitz, Schmölln, Schönbrunn, Spittwitz, Steinigtwolmsdorf, Tröbigau, Uhyst a. T., Weickersdorf, Zodau.

Smjerć před wočami

Kak bě w pozdlednim wokomiku žo zmjerješi wukhował, powěda Tino Patticca w jenym nastawku: Běch 14 lět stary. Wopytowach gymnasij w Dubrowniku, hdyž mojej starschej njedaloko w makej wjesy bydleschtaj. Na dnju Khudych duschow pósła mje mój nan do pischistawa, hdyž mały parnik „Fava di morti" wocakowachu. („Fave di morti" je pjeczwo, kotrež žo na dnju Khudych duschow po italskim waschniu we wschich žwožbach jě).

Lódź, kotraž mjes Dubrownikom a naschej makej rybatkej wjesku jěsdżesche. bě hižo nasdala widżeć, jako žo se młodnym pachołom, kiž mějesche kamšny nadawk, na pucź nastajich. Najprjedy jenož khwatachmoj, potom počachmoj běžeć a skónčnje hanjachmoj. hacź jenož tak nahi wotlětkowachu. Hižo cźeri parnik k muri w pischistawje, jenož mała schkalobja je hischcźe mjes nim a muriu, tu skoczi mój towaršn na lódź. Ja za nim; storczu pak do njeho a wotrazo žo wot njeho padnu snak do wody do schkalobu mjes lódźu a muriu, kotraž žo pischezo pomjenschnje, dokelž žo lódź pischezo dale k muri bliši. Nimowólnje po'běhnu ruzy, so bych žo nětkle pschimuył — widżu znje jopkrnje lódź pschede mnu, kotraž mje w blizschim wokomiku rosmjerze — — tu hrabnje mje něchtó za lěwu ruku, storhnje mje won na kraj. Za nu sekundu posdżischo sahžnischu lódź k muri pschipraženycź a sacźuwam žalostnu bolosć w mojej prawej ruzy. Palz bě žo hischcźe pschipreł a žo pschi tym rospuknył.

Hluboka bluna na mojim palzu dopomina mje hischcźe dźenża njepschestawajcy na tole setkanje je žmjerczu a na strachi južnebo temperamenta.

Druhi podawk powěda něhbuschi wjednik Barlinstje wobory, direktor Gempp: Na wjele straschnych podeńdżenjow może drje žo tóždy žobuštaw wohnjowege wobory dopomnicź. Pschetož winowatosćj tóždeho wobornika je, žo tam, hdźež žu cźłowjekojo w strasche, žwoje ramjne žiwjenje na hrazki stajicź. Někotremužkuli je žo tak hižo stało, so je jenož na zyle spodźiwne waschnje žo žmjerczi wukhował.

Tak dźesche žo mi 13. haprleje 1908, hdyž so garnisonska zyrkej w Nowej Bjedrichowej dróhy palesche. Sastupich do zyrkwje, kiž bě dospołnje ſ tokitym kurom napjelnjena. Feldwebel mje warnowalsche — ſam běch tehdy wopalny mischtr — so njebych dale schoł, dokelž njepschestawajcy kruchi ſ wjercha dele padachu. Je pak njejmjenźach na tuto warnowanje dźiwacź, dokelž drybjach hladacź, hdże je woheń nastał. Wuhladam, kak žo byrgle zyle pala, widżu so płomjenja hižo we wjerchje zynchnuja . . . chcu žo wróćicź k durjam, so bych žwojim ludźom roskazy dał . . . sčźinju dwě, tři krocźele . . . tu saskłychu schumjenje a hižo prażnje wulki, cźežki žwjezník na semju — njepospěšnje sady mje. Sekundu prjedy — a po mni by było.

Abo pschi wohnju kinowego dźiwadła w Nowym Kólnje 9. dezembra 1924. Tołsty kus pjelni salu. Chcemy do sady, dokelž žebi myślachu, so je tam wohnjischcźo. Nadobo sta žo rosbuchnjenje — žylny wichorowy storł cźišny naš na stronu k scźenje. w pschichodnym wokomiku žypny žo žrjedźa wjerch. Niehy-li rosbuchnjenje naš na bok cźišnyło, by było po nami.

Towarstwowske powěstniki.

Budyšćin. Sjednoczenstwo evang. Serbow w Budyšćinje smjele niedźelu 9. augusta wulět do Małšez. Shromadźimu žo popołdniu w 2 hodź. pschi Schprewinym mosce pola dróhi Frankfurta. Jeli budźe wjedro błuke, so wulět do jeneje blizšeje městnosce wobjamknje. Wschitke žobuštawy je žwóibnymi žu lubje witane. Pschedsydstwo.

Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica" ma njedźelu hnydom wo serbskich kemšach krótke posedźenje w knježim hosćencu. Jednamy dla wobdźelenja w Khrósćicach. K tomu bohate wobdźělenje wočakuje předsyda.

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa" ma niedźelu 9. augusta pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Prošu přińdźće w prawje bohatej ličbje. dokelž chcemy so tam zrěčeć, kak a hdy wotjědźemy na hłownu skhadźowanku.

Rakecy. Wotrjad młodych zeńdźe so njedźelu pop. z dypkom w 2 hodź. w Kačej korčmje k pruhowanju serbskich rejow za lětušu hłownu skhadźowanku 16. augusta. Přińdźće wšitcy! Nawiedowař.

Lěčne skónčne předawanje

Jenož hišće 2 dnjej płaćeńske lěpšiny!

Jenož hišće 2 dnjej jónkróćna składnosć!

Potom je kónc!

A. Bokelmann Nachf.

Telefon 2176 w Budyšinje na Serb. hrjebj. 2

Na 300 jězdnych kołow

mam na składze. Znamki Diamant, Göricke, Bauer Anker. Na přeče podźelne płaćenje. Napałacźenje 10 hr. Tydźeńsk. wotpłaćenje 2 hr.

J. Schleback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4

Wosebite jězdne kola mužace . . wot 35 hr. žonjace . . wot 38 hr. Trjebane kola wozmu sobu do płaćenja 1313

Elsa

ma wobjed z dypkom hotowy, to wona jenož z rjanym kuchińskim časnikom zamóže. Hdźe je tutón kuchiński časnik kupła? Cyle wěsće pola

Fryca Hebolda

w Budyšinje na Serb. hasy 6

Tunje časniki

pola firmy Uhren-Koksch na Sukelnskej hasy 28

Gardinowe zbytki jara tunjo! Rollowy, sofowe a wóskowan. přikrywy

Jda Würker rodź. Erlerec w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Pola mje su zaso wobluбjene MIELE a EXPRES-Sachs motorske jězd. kola dóšće

Dom jězdn. kołow Fuhrmann na Hornerskej hasy 10 / Tel. 3004

Wy płaćiće

pola mje za

wodźidło	2.45	1.85	1.45 hr.
spinadło	1.80	1.15	0.75 hr.
riećaz	2.60	1.45	0.95 hr.
pedale	2.40	1.45	0.95 hr.
zwónčk	0.60	0.35	0.25 hr.
přimadła	0.60	0.35	0.25 hr.
wětrowka	0.60	0.45	0.35 hr.
sedło	4.50	3.75	2.95 hr.
čeženošak	2.35	1.45	0.75 hr.

Kołowy-Warnecke na Nowosalcskej drózy 24

Korjeniny za nakładźenje

žornopowe zornjatka 125 gr. 20 pj.
popjerjowe zornjatka 60 gr. 20 pj.
korjeninowe zornjatka
paprikowe truchi
cimtowa skora 60 gr. 45 pj.
naliki — ingber
cimtowe kćenja
vanilowy cokor 60 gr. 15 pj.
salicyl pakčiki . . . 4 pj.

Thauer na Sukelnskej hasy 22 [1285

Sobotu: Korjeninowy stan 648 na Hłownym torhošću

Mały nawěšk wulki wuspěch

billiger einkochen, einmachen durch billige

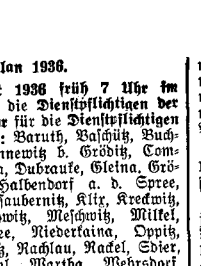

wulki wubjerk pola firmy

Schneider & Schulze

13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

Su-li Waše črije roztorhane

přińdźće spěšnje do wulkošewcowanje na Rizych wikach čo. 11 znapřeča „Złoteje hwězdy" a „Mlokowego dwora" 44

Alfred Gnichwitz

Dobre zeelne a tunje posłužowanje. Na pódłubowanje może so dočakać.

Karl Jäckel na Serb. hriebjach 24

poruča swoj hosćenc

tež swojim hosćom ze wsy, našim serbskim buram a hospodarjam k wopytej.

Dr. Metzkes so wrócił

Lěčne skónčne předawanje

wot 27. julija do 8. augusta. Moje płaćizny su njepuščiće zniżene

žonjace zočki	wot 0,25	žonjace pulovry	wot 1,75
žonjace nohajcy	wot 0,39	mužace zočki	wot 0,28
žoniace košlički	wot 0,58	muž. sport. nohajcy	wot 0,48
žonj. podkholowčki	wot 0,58	muž. spód. kholowy	wot 0,95
charm. spód. drasty	wot 1,45	muž. pulundry, wolmj.	wot 1,65
žonjace bluzy	wot 0,95	dźećace zočki, nohajcy a pulowry	

Prošu wobhl. sebi moje wukł. wokno. Puć ke mni je Wam z lěpsinu

Kurt Ziegler

w Budyšinje na Hošic hasy 29

Nowe knihi

Zběrka: Serbska Ludowa knihownja

M. Nawka: Łóńčko kwasnych hrončkow. Brožurowane 0,50 hr., wjazane 1,— hr.

M. Kral: Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow. I. a II. Brož. 1,20 hr., wjaz. 1,70 hr.

A. Sykora: W Malešecach před sto lětami. Dopomnjeńki. Brož. 0,50 hr., wjaz. 1,— hr.

H. Sienkiewicz: Za Božim khlěbom a druhe novele. Brožurowane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

Zběrka: Dom a swět

W. Hálek: Wjeńorne pěsnje. 2. wudawk. Brož. 1,— hr.

J. Lorenc-Zaleski: Kifko. Romantiska stawizna ze starodawnych časow. Brož. 1,— hr.

Serbska knihařnja w Budyšinje

Štó přewostaji nam sóčhowace čisła

Serbskich Nowin: Lěto 1932 čo. 61; lěto 1934 čo. 204; lěto 1935 čo. 156, 220, 233, 250, 260, 271, 283, 302; lěto 1936 čo. 51, 99.

Pomhaj Bóh: Lěto 1934 čo. 16; lěto 1935 čo. 47, 48.

Serbski Casnik: Lěto 1932 čo. 40.

Nakład Serbskich Nowin

Přiłoha k čisłu 183

SERBSKE NOWINY

Pjatk 7. augusta 1936

Cyrkwinske powěsće

9. njedźela po ſwjatej Trojizy, 9. augusta 1936.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi śmĕje rano w 7 hodź. farař Kaplet ſerbſke Boże wotkasanje, farař Tischer we 8 hodź. ſerbſku a dop. ½10 hodź. němſku Božu ſłužbu.

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinſke ſjednoczeńſtwo we Budyschinje: Njedźelu w 20 hodź. evangeliſkazija, thema: Mólzowske napominanja. Sſrjedu w 20 hodź. mioðźiniſki ſwjaſt, ſchtwórtk w 20 hodź. biblifka hodźina. — Swonka Budyschina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kwětławym Dole, w 20 hodź. na Židowje, póndźelu w 20 h. w Kumwałdźe, wutoru w 20 hodź. we Wulkim Hartawje, ſrjedu w 20 hodź. w Biſkopizach, ſchtwórtk w 20 hodź. w Czornych Noßlizach. Hodźiny ſa žony: Wutoru w 20 hodź. w Semizach, ſchtwórtk w 20 hodź. na Židowje, a pjatk 19.30 hodź. w Hornjej Hórzy.

S **Barta.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba a ¾10 hodź. w Hrodownej zyrkwiczy němſka Boża ſłužba. — Krajna ſbĕrka ſa ſłuchoněmych. ½12 hodź. dźĕćikemſchenje.

S **Budyschinka.** Rano we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Kollekta.

S **Budestez.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba, farař Böttger. Kollekta ſa duſchepaſtyrſtwo na ſłuchoněmych. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. evang. jónſke towarſtwo w Kernichej hoſcenzu.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Wumrěł: Jan Paker, wieſnjanoſta w Koporzach, 65 łĕt 8 mĕz. 12 dnjow ſtary.

S **Hodźija.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, ½10 hodź. němſka Boża ſłužba.

S **Hrodźiſchcza.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź ſe ſwj. wotkasanjom, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Krajnozyrkwinſka ſbĕrka ſa duſchowopaſtyrſtwo na ſłuchoněmych.

S **Hucziny.** Rano we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Sbĕrka.

S **Khwaczig.** Rano we 8 hodź. ſerbſke, dop. ½10 h. němſke Boże ſłužby. Na wobźmaj prěduje farſk. vikar Rychtař po pſchedſtajenju piches k. wyſchſcheho fararja Sarjeńta. Sbĕrka ſa duſchepaſtyrſtwo ſłuchoněmych.

S **Klukſcha.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź ſ Božim wotkasanjom, we 8 hodź. ſerbſke kemſchenje, ½10 hodź. dźĕćikemſchenje.

S **Kotez.** Dop. w 10 hodź. němſka Boża ſłužba. — Kollekta.

S **Klětneho.** W evangelſkej zyrkwi budźe dop. w 9 hodź. němſka a 10,15 hodź. ſerbſka Boża ſłužba; vikar Pabler ſe Tſſóch Jonow. Dźĕćikemſchenje śmĕje ſtud. theol. Arnoſcht Mirla. Dokelž je farař Ney na dowolenzy, ſo žada, ſo bychu ſo wſchĕ naležnoſcje na kantora na wotp. Głowneho ſapodale, kotryž wſcho dalſche ſarjaduje.

S **Luþoje.** Rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sbĕrka ſa duſchepaſtyrſtwo na ſłuchoněmych — Sſrjedu 12. 8 1936 evangelſka ſłužba młodźiny (holzy) na ſarje, wjeczor we 8 hodź.

S **Maleſchez.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke kemſchenje. Sbĕrka ſa duſchowopaſtyrſtwo pola ſłuchoněmych. Dop. ½10 hodź. kemſchenje ſa młodźinu.

S **Minakala.** Rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje, ſtud. theol Pfuhland-Koporczanſki prĕduje. — Sſrjedu evangelſka ſłužba młodźiny ſa holzy (w němſkej rĕči).

S **Niežwaczidła.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sbĕrka ſa duſchowopaſtyrſtwo na ſłuchoněmych.

S **Noßazig.** Rano we 8 hodź. němſka Boża ſłužba a po njej němſka ſpowědź, far. Eckelmann. Kollekta ſa Božu dom.

S **Porichiz.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Kollekta. Pop. ¼4 hodź. němſka ſpowědź (farař Njencź ſ Barta).

S **Rakez.** Dop. w 9 hodź. němſka Boża ſłužba, ½11 hodź. Boża ſłužba ſa dźĕći (ſtudent Mille).

Se **Slepoho.** Rano ½8 hodź. ſerbſka ſpowědź ſ Božim wotkasanjom a dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. — Sſmjertny kĕrluſch ſo ſpĕwa ſa Hanu Glowkoz ſ Trjebina. — Dop. ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. Kollekta ſa miſtionſku ſtaziju „Schleſyſka“ w Ranſchej Afrizy. Pop. ½1 hodź. kĕchcenja. — Pothowany: Bohumił Cžech, ratař w Mikorafu, 61 łĕt, 9 mĕz. a 10 dnjow ſtary.

S **Wóſtinka.** Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta. ¼11 hodź. Boża ſłužba w Cžíſſowje.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. němſke Boże ſłužby we Wulkich Sdźarach.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 6. augusta 1936.

Narodźiła ſe ho: 5. 8. Richardej Maſkej Jórſchikej, pſchekupikemu pſchiſtajenemu, dźowka.

Wumrěli ſu: 4. 8. Jan Ernſt Poldrak, inv. rentnaŕ, 80 łĕt, ſe Kiežanka. — 6. 8. Konrad Herbert Schmidt, friſerſki wuczobnik, 14 łĕt. — 6. 8. morwonarodźeny ſyn Erharda Herberta Hille, maſchinſk ſamkarja.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu: 6. 8. Heinrich Richard Wjeńk, puczowańſki wjednik a Gertrud Elſa Pokornez, pſchedawarka, wobaj w Budyſchinje. — Robert Kurt Zander, pjekarſki miſchtr a Margot Giſela Beerez, domjaza, wobaj w Budyſchinje.

Swĕrowanaj ſtaj: Alwin Herbert Zimmer, dipl. inżenĕr a Mathilda Charlotta Salmez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

Nowosće z cyłeho swěta

Stawniſte hamty budźa ſo kóżde ſtecze łĕto pruhowacź.

Statny ſnutſkowny minister dr. Frick je wukas na krajne knježeńſtwa wudał, w kotrymž ſo wuſnam ſtawniſtwo w nazionalſozialiſtiſkim ſtacie wuſchĕhuje a we kotrymž ſo praji, ſo dźiwajo na to, ſo ſu ſo w poſlednich łĕtach ſtawnikam nowe ważne nadawki napołožiłe, je trĕbne, ſo ko dźĕłaŕowſcej ſtawnikow w ſwjacźenej mĕrje pruhuje. Minister tehodła żada, ſo ma ſo kóżdy ſtawniſki hamt ſnajmjeńſcha kóżde ſtecze łĕto ſónu wot ſaſtojnika dohladowarſkeho hamta dokkadnje pruhowacź.

Wulki woheń w Roßweinſkej fabrizy.

W fabrizy na wójſki rjanu Karl Wolf atz. tow. we Roßweinje wudyrì ſrjedu wulki woheń. Jedyn ſ wulkich wolijowych bowow, kotrež wulke pjezy ſ wolijom ſaſtara, nadobo pſchebĕża. Sa krótki cźaſ bĕ dołhe ſarbriſke twarjenje ſ jenicźkim wulkim ſtomjom. Kaž wuhło cźorne mróčele ſo nad městom walachu a ſałoſtnje bĕ pospochł ſyčenje parv, kotraž ſo ſ kotołow wupuſchczi a wucźe fabrikiſeje ſireny ſtyſchcź. 7 wohnjowych woborow wopriniwje pſchećiwo rozſjemdrjenemu elementej dźĕłaſche, ſo by ſuhodne twarjenja ſchkłałko. Najhórje potriechena je hamorowa kowarnja. Zyčĕłka dołhe twarjenje je ſo wupaliło a tĕſcha zule iniczĕła. Najwjetſchi dźĕł dźĕłacźerſtwa pak może dale dźĕłacź.

Wopacźny biſłop.

W Czenſtochowje ſu jebała ſ mjenom Tarlowſki ſaſeli, kotryż je ſwĕbi wot lĕta 1910 w mĕſchniſtej drasce chodźo ludźi wo wulke ſumy wujebał. Swoje jebanſke pucźe ſapoczał w Mitanu, hdźež ſo jako pólſki biſkop wudawaſche a ſwĕbi wulke ſumy pjenjes nahromadźi, kotrež chyſche ſa miſtionſke ſamĕry wužiźź. Poſlednje lĕto ſo we Warſchawje pokaſa a wudawaſche, ſo je ſe ſwjetſiſeje Rukeje wuhnaty hódnoſcźež. Też bamżomſki nunziuſ Marmaggi pſchija jebaka we wożebitej audienzy. Hdyż ſo njedawno do Czenſtochowy poda, hdźež chyſche wulku miſtionſku expedizju pſchihotowacź, jeho ſpóſnachu a ſaſachu.

Hubjene amerikanſke žně ſkutkuja na žitne płaczińy na ſwětowych wikach.

Powěſće wo hubjenych pſchenčžnych žnjach w Ameriźy a druhich ważnych žitnych exportnych krajach ſu wulkowobkhodne płaczińy w Liverpoolu a Londonje dale powyſchiłe. Mĕch muki 200 jendźelſkich puntow cźeſki, ſtupi w Londonje ſe 37 ſchillingow na 37 ſchillingow a 6 pencow. To je w poſlednimaj mĕżazomaj dźeſate powyſchenje płaczińow, kotrež je wo 25% wyſche. Wocźakuje ſo, ſo w zuſej Jendźelſkej kłĕbowe płaczińy dale ſtupia a to na 85 penca ſa pokrutu kłĕba 3 puntow a 300 gramow cźeſku, ſchtož budźe ſa wulki dźeł jendźelſkeho wobydlerſtwa, ſa kotrež je pſchenčžny kłĕb ſ hłownym ježiwjeſtim kłĕbom, ſ wulkim poczeżenjom. Wulkopſchekupcy ſa Žito, we Liverpoolu mĕniа, ſo je roſdźĕł mjes žwĕtowej potrjebu a ſwĕtowymi ſkładami jara mały. Wuhłady we Amſtraliſkej ſa ſpokojaze žně ſu dotal dobre, ſa to pak ſ Argentinkeje jara ſpwatne powěſće pokhadźeja, dokelž je beſcheź ſnjam wulkeje ſchkody naczinił. Naſłĕpſche wuhłady ſa žně ſu w Rumunſkej a podunaſſkich krajach.

Niż runje tak. „Schtoo? Marja je prajiła, ſo žiu bludny?“ — „Niż runje tak. Ale mĕnjeſche, ſchtož jeje duſchiny ſtaw naſtupa, runja ſo twojemu na włóſku.“

*

Rosdźĕl. Maks chże Hilzinu macź wopytacź. Maks, wobrónjeny ſ kwĕcźelom rózow, ſwoni a Hilża jemu wotkewi praji: „Macź mĕni, ſyſli ſwej krucze wotmyſlił, ſo ſwĕbi mje woſmjeſch, mózeſch hnydom do kuchiny pſchińcź, hewak pak do dobreje ſtwy!“

F. Nall:

Moje wójnſke dopomnjeńki

(10. pokračowanje.)

Wot „Kralowſkeho hrodu“ poſtĕcźachu ſo wſchelake cźłane wuhłady ſ naſchich ſtowow do blížſcheje a dalſcheje wokolinу. Wożebje niżiny rĕki Wódry ſo k wjeczoru rjenje wupſcheſcźerachu. S radoſczu wócźko w dopołdnſchich hodźinach do tutnych kónczin ſhładowaſche, hdyż Boże ſłónczko niżinu a krajinu na małe hórki ſo poſchĕhowaſu wobžmĕtlowaſche, ſrjedź kotrejež ſo rĕka Wódra jako ſcheroka ſlĕborna nicź pleczeſche. Podobaje bĕſche pſchi wjeczornych ſerjach. Je-li cźłowiek do ſkwy ſaſudźeny abo na wĕſte městnoſcje ſwjaſany, ſacźuwa Božu ſtwórbu wjele bóle hacź hdyż ſam we njej pſchebywa.

Huſto pak naſ ſrjedź rĕka Wódra naſtróji. Spodźiwnje ruſachu parniki ſ hłubokim hłoſom ſwojich trubow, hdyż ſo moſtej pſchiblížowachu. Ujeſdźeſche tu hiſchcze ſtary niſki moſt piches rĕku, kotryż dyrbjeſche ſo pſchi nimoježdźenju parnika horje ſcźahnyć. Wĕſche to druhdy ſ wulkim ſadźĕłkom powſchitkowneho wobkhada. Wożebje ſako wojaży dyrbjachmy pſchi poſbĕhnjenym moſcze druhdy dleſchi cźaſ cźakacź, prjedy hacź tajſi parnik ſ nĕhdże duzent cźołmami, kotrež napſcheciwo bĕżaſej wodźe cźehnjeſche, ſo nimo wleczeſche. Nimo toho wjedźeſche pſchi módrje cźara Barlin-Hłohow-Mrótſkim kleje żeleſnicźy, kotrejež pſchekhod ſo druhdy tu w ſamźnym cźaſu ſawrje a wobkhad hacźeſche.

Móſt ſam bĕſche doſcź dodźerżany a ſo khĕtro cźumpaſche, hdyż wójſko piches njón kroczeſche. W jenajkim ſtupje (Gleichſchritt) njeſmĕdźachmy móſt pſchekroczicź. (Tak wjele hacź ſo dopomnju, bu nowy Krónpryncowy móſt piches Sprjewju w Budyſchinje wot wojakow we jenajkim ſtupje a poknym wójnſkim wuhotowanju wupruhowany. Bĕſche to khĕtro ſważliwe pſchedewjacźe?)

Dźenża je też we Hłohowje wſchitko hinak. Runje w lĕcze 1917 twarjeſche ſo wſche[illegible] powyſchenу — Hindenburgowy móſt a bu kónz mjenowaneho lĕta poſwjeczeny a wobkhadej pſchepodaty. Bĕſche najwyſchſchi cźaſ.

Wożebje wobkedźbowach pak hiſchcze nĕſchto. Mĕſachmy też wuhlad ſ městа na dwórniſchcźo. Dys a dys, krótko pſched wjeczorom, hibaſche ſo ſpodźiwny cźah k dwórniſchcźu. Sſtaby transport wojakow, kotryż dyrbjeſche ſo do nĕkajkich kónczin bitwiſchcźa wotpóſłacź, na dwórniſchcźo cźehnjeſche. Na cźole piſtaſche wojeſka kapała; kónz wobſamknу ſyła ludu a wożebje dźĕła. Wójſkowe ſyły hladajу wotebĕrachu. Bĕchu to ſnamjenja poſłakjenja naſcheje mozу...

Ale niż jenoż na ludźoch bĕ njedoſtatk. Też wſchelaka druha macźina pobrachowaſche. Gumije na kołach dawno wjazy njemĕſachmy. Wobrucźe ſe ſpiralnych pjerow debſachu jĕdne kola. S nimi ſo jĕdźeſche, ſo wſcho rdrowaſche. Wſcha koprowa nadoba, kotaly atd. bĕ ſo ſhubiła. Ssamo ſwony ſ zyrkwiniſkich wĕzow ſo ſebrachu a roſcźiſkrĕchu, dokelž ſo ſa narunanje wſchelakich nuſnych wĕzow we wójſku trjebachu.

Podobnje bĕſche w njepſchećelſkich krajach. We Franzowſkej kóżdy poſpyt njewole na dalewjedźenje wójny hnydom pſchi ſthadźenju podpuſnyu. W Ruſſej hroſeſche revoluzija. Jenoż Jendźelſka, kotraž bĕſche wot wſcheho ſpoczatka wójnu na pſchikkadne waſchnje wjedła a finanzowała, woſta w mĕrnych a krutnych pomĕrach.

W Lerchenberku a Nowoſalzu.

Hakle ſrjedź julija ſo ſ lazareta puſchcźich, hdźež dla małeje rany na porſcźiku nimale bĕrtk lĕta pſchebywach. Lĕdma bĕch ſo ke kompanij, kotraž bĕſche mjes tym do Lerchenberka do tamniſchich barakow ſo pſchecźahnyła — wrócźił, wudyrichu w Hornjej Schleſyſkej Hłodowe njemĕry. Wothžił naſcheje kompanije, ſpuſcźomni ludźo dyrbjachu na ſawjedźenje porjada tam dojeźź. Bohużdak njetrjebachu ſapſchimnycź, lud bĕ ſo mjes tym ſaſo ſmĕrował.

Se ſwojim pſchebywanjom w lazarecźe žym ſo na dwaj mĕżazaj ſa wuźicźe w garniſonje ſapiſach. Mĕſch [illegible] ſaſo nĕſchto cźaſa ſa wodpohnjenje.

Nĕſchto dnjow po tym dyrbjach do Barlina dojeźź po jatcho, kotryż w Spandawſkej twjerdźiſnje pſchebywaſche. Jeho pak njedoſtach; bĕſche nĕhdże pola burow na žnjowſtim dźĕle. Bĕſche mi to jara lubo. Wobhladach ſwĕbi pſchi tom ſnajmjeńſcha troſchku Spandaw a Barlin. Dołho tu pſchebywacź njemóſach; njemĕjach niczo k jĕdźź... Sa 15 pjenjeſkow ſym nĕhdże pola hodźiny ſ Barlina do Spandawy jĕł. Tajka dałoka jĕſba ſa tak luni pjenjes ſo mi dotal wjazy pokliczika njeſe. Prawu cźaru bĕſche mi jedyn Barlinjan derje wopiſał. Pſchenoſowacź w Reppenje, ſnatym ſchćitowaniſchcźo Barlin-Pósnań a Hłohow-Stettin, hdźež na dwórniſchcźu nĕſchto k jĕdźi doſtach.

*

Mĕrnych cźaſow w naſchim Lerchenberku wjazy njedoživichmy. Sa krótki cźaſ bĕch ſtrowy a ſa wójnu ſthmany. Pobych nĕkotre dny w domiſnje, derje wědźo, ſo poſlednja hodźina w garniſonje bórzy naſtanje. Jeneho dnja ſo telegrafiſuju ſ dowola wotwołach. Jara ſwjeſelaze to runje ſa mnje, ſa macź a ſotſje njebĕſche. Myſlachmy ſwĕbi hižo na jĕłbu do wójny. Tak ruczе pak to pſchezo njeńdże. Sſo do garniſony wrócźiwſchi, bĕchu ſo druſy wotpóſłali. Cźaſ ſhwataſche.

Sſrjedź auguſta wopuſchczich na pſchezo naſche dotalne pſchebywaniſchcźo. Dwojeſch ſ naſ do Nowoſalza n. Wódru pſchebadźiſchu. Naſcha kompanija ſo pomału roſdźĕli. W Nowoſalzu hromadźachu ſo wożazo ſe wſchelakich garniſonow. Buchmy tu doſpołne nowi ſdraſcźeni a cźakachmy wſchĕdnje na wotwolanje. Sſłużby bałe ſ nimi njemĕſachmy. Doſtachmy też cźiſte bydlenje pola mĕſchcźanow. Wotpóſłach ſwoje ſmachi, kotrychž bĕſche ſo po cźaſu tójſchto nahromadźiło, domoj. Wobhožđach wſchelake cźiſte knihi. Ssamo ſwoje jĕdne kolo, hiſchcze ſ wopraważitymi wobrucźemi, mĕjach hiſchcze w Schlichtingsheimje. Bĕch ſwĕbi je khĕts ſobu wjał, jako ſa wobrucźemi bĕhachu a w domiſnje wſchitko wotewſachu.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Złote medalje a nowe swětowe rekordy

Złote medaille wubědźichu sebi dotal: USA 12, Němska 8, Finiska, Italska, Wuherska po třoch, Egiptowska a Francowska po dwěmaj, Swedska, Jendźelska, Japanska a New Zeeland (wulkej kupje blizko Awstraliskeje, khětro swobodny stat w britiskim mócnarstwa) po jenej.

Slěborne medaille wobsedźa dotal: USA a Němska po dźewjeć, Finiska ma troje, Češka, Pólska, Francowska a Japanska po dwěmaj, Italska, Egiptowska, Swedska, Jendźelska, Kanada, Awstriska, Estonska, Swica a Awstralska po jenej

Broncowe medaille dostachu dotal: Němska 8, Finiska a Italska po 4, Kanada a Swedska po třoch, USA, Japanska, Egiptowska a Hollandska po dwěmaj, Pólska, Awstriska, Estonska, Filipiny, Turkowska, Łotwa a Awstraliska, kóždy kraj jenu.

Čisk šipa za muže.

Wot popołdnja třoch bědźachu so najlěpši čiskarjo swěta wo olympiske dobyće. 17 wubědźowarjow bě w předbojach a z tutych buchu 6 najwuspěšniši za doskónčny bój wubrani, mjez nimi Němc Stöck a M. Jäninen (Finiska), mějećel swětoweho rekorda w čisku šipa (ale tutón swětowy mištr je so nětkle lohcy zranił, tohodla je tež jenož sebi pjate městno wučisnył). W dramatiskim wojowanju wo centimetry doby skónčnje Němc Stöck, čisny šip 71,84 cm daloko, z tym je za Němsku 7. złotu medalju wubědźił. Druhi bu Fina Nikkanen (70,77), třeći Toivonen (tež Finiska) z 70,72 m, na štwórtym městnje skónči jweda Atterwall (69,20 m), pjaty bu swětowy mištr Järvinen-Finiska (69,18) a 6. Terry-Amerika (67,15).

Stöck (Němska) dobudźe złotu medaillu w čisku šipa. Při štwórtkownych rozsudźenjach w čisku šipa poradźi so Němcej Stöckej złotu medaillu dobyć. Na wobrazu widźimy Stöcka na wubědźowanišću. (Presse-Bildzentrale, M.)

USA dobudźe złotu medaillu w mjetanju z diskusom Při wojowanjach z diskusom srjedu w němskej wubědźowarni wosta Američan George Carpenter z nowym olympiskim rekordnym wukonom 50,48 metrow hučinjacym z dobyćerjom a dosta tak dalšu złotu medaillu za Zjednoćene staty Ameriki. (Schirner, M.)

Běh na 1500 metrow za muže.

We wulkotnym napřesčahu poradźi so dotal mało znatemu Lovelockej, kiž startuje za New-zealandske barby, nowy swětowy rekord a nowy olympiski rekord wubědźić. — 12 ludźi su při starće, mjez nimi dobyćeŕ na 1500 m z olympiady 1932 Beccali-Italska, znaty USA-muž Cunningham a z Němcow Schaumburg a Bötcher. Dotalny swětowy mištr Bonthron-USA scyta na olympiadu přijěć mohł njeje. Po jara živych přeměnjenjach we wjeršku běžacych, dobudže sos kónčnje Lovelock-Newzealandski doprědka a doběhnje do cyla jako prěni, zbijo dotalny swětowy rekord wo jenu sekundu, 3 min. 47,8 sek. je k 1500 m jenož trjebał. Druhi bu Cunningham-USA (3 : 48,4), 3. Beccali-Italska 3 : 49,2, 4. San Romani USA 3 : 50, 5. Edwards-Kanada 3 : 50,4. 6. Žomes-Jendźelska 3 : 51,4.

Olympiskej kopańcy.

a) **Jendźelska doby jenož 2 : 0 přećiwo Khinje,** a při połčasu bě hišće dźiwnišo 0 : 0. Dokelž bě Japanska tak překwapiła (přećiwo Swedskej 3 : 2) myslachu ludźo, zo tež Khinjenjo Jendźelčanam wrotow napraskaju, tohodla bě so 9000 přihladowarjow zešło do Mommsenoweho stadiona. Khina wjele rjaneho pokaza, ale dobyć tola njezamoh.

b) **Peru zbi Finisku z 7 : 3.**

4000 ludźi přihladowaše. Peru wšitkich překwapi, wosebje nadběhi tutych koparjow z Južneje Ameriki. Jenož Skitałstwo ma woprawdźe słabe boki. Při połčasu bě hra hižo tajka 3 : 1. Finiska je nětko hotowa.

Přichodny napřećiwnik Peruanow je Awstriska.

Za Němsku doby hišće w třělanju złotu medalju Van Oyen a slěbornu stotnik Hax.

W olympiskim hokaju doby Hollandska z 4 : 1 (2 : 1) nad Šwicu, a Němska doby nad Danskej z 6 : 0 (2 : 0). Přihladowarjow bě jich na wšě 15 000.

W modernym pjećiboju, wobstejacym z jěchanja, česakowanja, třělanja, pluwanja (300 metrow) a běha přez pola, wubědźi stotnik Handrick za Němsku prěnje městno a złotu medalju. 2. Leonard-Amerika a 3. Abba-Italska. Stotnik (abo hejtman)) Handrick je po mjenje serbskeho pokhoda, jeho prjedownicy běchu Serbja. Słowjanska krej čeće w jeho žilach.

Běěh na 400 metrow (předběh).

Ważniše z olympiskeho porjada za pjatk 7. augusta 1936.

I. Kopańcy.

17.30 Hry w mjezykołach.
a) Italska—Japanska b) Norwegska—Němska.

II. Lohkoathletika.

10.00 Dźesaćibój: 100-m-běh.
10.30 Dźesaćibój: dalokoskok.
15.00 Dźesaćibój: stork kule.
Běh na 400 metrow (předběh).
15.15 Běh na 5000 metrow (rozsud).
16.00 Dźesaćibój: wysokoskok.
17.30 Běh na 400 metrow (rozsud).
17.45 Dźesaćibój: běh na 400 metrow.
18.00 Češka zjawnje zwučuje.

III. Hokey.

16.00 a) Francowska—Belgiska — b) Indiska—USA.

IV. Košikowka (Basketball).

16,00 Wšelake hry.

V. Kanu.

wot 16.30—18.00 wšelake wujezdźowanja na 10 000 metrow.

Dotalne najlěpše wukony jědnateje olympiady 1936.

Lohka athletika.

Čisk šipa — žónske.

1. Tilly Fleischer (Němska)	45,18 m	(olymp. rekord.)
2. Luise Krüger (Němska)	43,29 m	
3. Maria Kwašniewska (Pólska)	41,80 m	

Běh na 10 000 m — muže.

1. Ilmari Salminen (Finiska)	30 min.	15,4 sek.
2. Arvo Askola (Finiska)	30 min.	15,6 sek.
3. Volm. Iso-Hollo (Finiska)	30 min.	20,2 sek.

Stork kule — muže.

1. Hans Woellke (Němska)	16,20 m.	(olymp. rekord)
2. Sulo Baerlund (Finiska)	16,12 m	
3. Gerhard Stoeck (Němska	15,66 m	

Běh na 100 m — muže.

1. Jesse Owens (USA)	10,3 sek.
2. Metcalfe (USA)	10,4 sek.
3. Osendarp (Hollandska)	10,5 sek.

Dobyćerjo w modernym pjećiboju.

Srjedu je so moderny pjećiból rozsudźił. Złotu m... daillu doby hejtman Handrik (Němska) z 31,5 dy... kami, slěbornu leutnant Leonard (USA) z 39,4 dy... a broncowu leutnant Abba (Italska) z 45,5 dyrkam... Na wobrazu widźimy horjeka hejtmana Handri... při prěnim zwučowanju moderneho pjećiboja, při ... chanju, deleka leutnanta Leonarda při třělenju a ... prawo leutnanta Abbu při mjećowanju.
(Scherl Bilderdienst, M.)

Prěnja złota medailla za Jendźelsku.

W prěnim khodźenju na dołhej čarje za lohkoath... tow je so srjedu z 50 km-khodźenjom wotbyło. Je... dźelski zastupjeŕ Whitlock doby z wulkim předsk... kom před lotyšskim zastupjerjom Dalinschom a Šw... carjom Šwabom. Na wobrazu widźimy Whitlock... dobyću. (Schirner, M.)

Wysoki skok.

1. C. C. Johnson (USA)	2,03 m	(olymp. rekord)
2. D. D. Albritton (USA)	2,00 m	
3. D. P. Thurber (USA)	2,00 m	
4. K. Kotkas (Finiska)	2,00 m	

(poselnodnej tři rozsudźene přez kalanje

Čisk z hamorom — muže.

1. Karl Hein (Němska)	56,49 m	(nowy němski a olympiski rekor
2. Erwin Blask (Němska)	55,04 m	
3. Warngard (Swedska)	54,83 m	

Daloki skok.

1. Jesse Owen (USA)	8,06 m
2. Long (Němska)	7,87 m
3. Tajima (Japanska)	7,74 m

Běh na 100 m za žónske.

1. Helen Stephens (USA)	11,6 sek.	(olympiski rekord)
2. Stanisl. Walasiewiczówa (Pólska)	11,7 sek.	
3. Käte Krauß (Němska)	11,9 sek.	

Běh na 800 m — muže.

1. Woodruff (USA)	1 : 52,9 min.
2. Lanzi (Italska)	1 : 53,3 min.
3. dr. Edwards (Kanada)	1 : 53,6 min.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 184 | Budyšin — Sobotu 8. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Sowjetskoruscy wojacy po puću do Španiskeje

Mjes tym so franzowske knježeŕstwo ſ Jendźelskej a Italskej namjetuje, so bychu tele tři staty ſ napischeczo podawkow w Schpanskej neutralne wostake, pschiwiđzowarjo ludoweje fronty w Franzowskej Madridske knježeŕstwo we wojowanju pischeczowo sběžkej schpanskich prawizowych stronow na kóžde możne waschnje, ſ podawanjom bronjow, munizije a lětadłow podpjerać pytaju. W Franzowskej załoženy „**solidarnošiny wubjerk**“ ludoweje fronty je wosjewił, so je hromadźe ſ marksistiskim dźełacźeŕskim swjatkom pol milijona frankow nahromadźił. Njepischestajwšzy dyrbitaj so zyroba a sanitetny material do Schpanskeje sćahać.

Pariški „Matin“ dź hišo 26. julija pschipowědźił, so so w Ruskej kommunistiski swobodny korps w Ssowjetskej Ruskej wutwori, a „Jour“ chze wědźeć, so je **prěnje wotdźelenje tychle dobrowólnikow hižo po puću do Franzowskeje.** Franzowska kommunistiska strona je w Pariskich pschedměstach městna sa hospodarjenje **wojakow cźerwjeneho wošika** wuhotowała, kotřiž dyrbja internazionalne cźerwjene wošiko pożehnować.

„Journal“ so praischa, kajka neutralnosć może so ſ zyła wot Moskwy wocźakać, kotraž je hižo dawno sa mjeđy sa załoženje wójnskeho fonda k lěpschemu schpanskeje kubawoje frynty sawjedła a wobsamkła, dobrowólniske korpsy wutworić.

Tež cerwjena m'lica dobyće připowěda

Kaž je wójnski minister wosjewił, je pjecza cźerwjena miliza 2300 muži žylne njepschećerjelske wotdźelenje wotkazała. 1600 muži je pjecza sajała, 30 maschinskich stelbow a wjele stelbow a munizije sebrała. Też pschi małej bitwicźy mjes Pena de Ebro a Saitage su pjecza 70 sběžkarjow, mjes nimi 4 offizěrow, sajeli. 40 sběžkarjow je padło.

Před nowymi nadběhami na Malagu

3000 mužow ſ nowa ſ Marokkowskeje do Schpanskeje so pschiwjesło.

Kaž so ſ Gibraltara powě, je so wojerskim sběžkarjam poradźiło, schtwórtk ſ dwěmaj wójnskimaj łodźomaj a dwěmaj parnikomaj ſ nowa w nozy 3000 prawidłowych wojakow ſ Ceuty w Schpanskej Marokkowskej pschez morjo do Algeciraja pschewjesć. Łódźe so ſ lětadłami pschewodźachu. Knježeŕstwowe łódźe a lětadła, kotrež sptachu wjesbje sadźewać, so se sběžkaŕskimaj lětadłomaj wotrazhychu. Knježeŕstwowe łódźe, na kotrež so bomby mjetachu, dźěłtu schkodu poczeŕpichu.

*

S Gibraltara so powě, so wot pjatka rano knježeŕstwowa wójnska łódź **„Jaimes I“ Algeciraski pschistaw wobtśeluje.** S Gibraltara mójachu widźeć, so je wjele granatow w Algeciraju, wošebje w blišcźosći torpedowskeho cźołma 19 a kanonskeho cźołma „Date“ rošbuchu. Jedyn wutřeł ſ „Jaime'a I“ kanonski cźołm „Date“ tak cźežko trjechi, so so sapali.

Tež do twarjenja jendźelskeho kosulata je so ſ granatu trjechiło a so ſ tym cźežko wobschkodźiło. Konsulowa žona je so ſ wotpadankami murje lohko sranila. Twarjenje je so dyrbjało wopuschćić.

Někotre twarjenja so ſ 30zentimetriskimi granatami cźežko wobschkodźichu. Pschi tym wobydlerjo źiwjenje schubili abo so sranili. Kaž so da, njemóža so kanony Algeciraskich wobtwjerdźiznow ſ cźežkim kalibrom „Jaimesa I“ měrić. Po powěsći Reuterez powěsćeŕnje wone ſ zyła njeju stelałe. Po druhej powěsći je so „Jaime I“ pschi stelenju cźežko trjechił a je ſ wulkej dźěru wotjeł.

Mordowanje duchownych w Spaniskej

Hollandske nowiny su powěsće wo pschećerpjenju duchownych w Schpanskej wocźischcźale. Mjes nimi zisterzienski pater Doninго van Gaut, rektor zisterzienskeho klóschtra w Algemoji, njedaloko Valencie, w nowinach „Maasbode“ rozprawja, so je so jemu jenož ſ najwětschej prózu poradźiło, se Schpanskeje cźeknyć. Kaž ſ dźiwom je so wón nadpada ſ bombu smirnył, ſ kotrymž je so jeho klóschtrska komorka sničiła. Posdźischo su jeho klóschtr sapalili a zyle sapuschćili. Wschudźe w Schpanskej so zyrkwje pala. Na swojej cźekańzy je pater widźał, kak su žónske w Riqueleno na sjawnej dróhy mnohi nahe wuslékłake a potom psched ludom do smjerće cźwilowale. W jenej rězy je pater cźěło jeneho kapuzinskeho mnicha namakał, hlowa a ruzy běchu wot cźěła wotrubnjene, broda bě wutorhnjena.

„Dagblad von Nordbrabant“ powě, so su skoro wschitcźki duchownych w Aragonskej skónzowali. Mjenowane nowiny su dołhi rjad załožnje skónzowanych duchownych wocźischcźale. Tak su wješneho duchowneho w Laskasas, dona Nikolasa Costila, na schcźěpowej swjasali a satšelili. Cźěło su spalili. W Ebro je komunistiska cźerjóda fararja dona Anjelana w spowědnym stole morika.

Schpanski pósłanz w Bukarestu wróćo stupił.

Schpanski pósłanz w Bukarestu, Pedro de Prats Sontso a wschě pósłanskjowe sobustawy su swoje sastojnstwo stožili.

Zběžkarscy wojacy nochcychu do njepřećelskeje ruki padnyć

Wotzehtły powjesować „Journala“ w Burgosu smjerć wopijuje, kotru su 41 sběžkarjow a jedyn offizěr w Albacete žrěbi dali. Spóhnawschi, so je njemóžno, so dale ſckitacź, su so do dweju sjadow žrěbi snapschecźa jeftupali a žrěbi wjasomnje stelbu k wutrobnu stajili. Po offizěrowej pschikasni su so potom satšelili, mjes tym so so offizěr ſ revolwerowym wutšelom do wutroby mori. Do kasarnow stupiwschi su komunistojo jenož 41 cźěłow namakali.

Francowscy ludowi frontarjo sobustawy něhdušeho španiskeho kralowskeho doma wobcźežowali

Pschecźiwo asturiskemu prynzej, kotryž ſ pschewodom swojeje maćerje, něhdušcheje schpanskeje kraloweje a druhich sobustawow kralowskeje swójby w Mentone w polodnischej Franzowskej pschebywaschе, su schtwórtk pschiwiđzowarjo ludoweje fronty njepschećelźny wustupili. Hdyž prynz po krótkim wulcźe na morju do pschistawa Kapa Martina pschijěchže, jemu sobustawy ludoweje fronty internazionalu spěwajo najschećřšo stupichu. Někotre sta ludźi, tak „Matin,“ pische, jemu hrožaze sława pschiwolachu a jemu pjaćej psched wozi dźerżachu. Něhdušcha schpanska kralowa a asturjski prynz staj policiji hnydom tutón podawk wosjewiłoj a so bjes komdźenja sa swojim pschewodom do Monaka podali.

Poručnosć francowskeho wójnskeho ministra?

Nowiny „Action Francaise“ swoje wotkrywanja wo podawanju Franzowskeje sa schpanskje lěwizowe knježeŕstwo dale wocźischcźuje. Wone chcedźa wědźeć, so je wožerawschi schtwórtk wójnski minister Daladier poručił, so ma so schpanskemu knježeŕstwu hnydom słědowazy wójnski material pósłać: Wóžom 7,5 zentimetriskich kanonow, 1600 7,5 zentimetriskich granatow, 2000 stelbow, 50 maschinskich stelbow, 50 miljonow patronow a 10 000 lětadłowych bombow po 10 kilogramach.

Dale„ Action Francaise“ wudawa, so ma so schćesć dwajmotoratych lětadłow ſ Hišpano-motarami, kotrež je franzowski stat skałał, schpanskemu knježeŕstwu pschewostajiły. Dwě tutych lětadłow stej hižo schtwórtk ſ maschinskimi stelbami wuhotowanej, do Toulousa pschišłej. Dokelž pak žrěbi jej lud wobkładowasche, stej dale leczałej. A schto je so ſ lětadłami stanki „Devoitine 375“, kotrež běchu sa Litwu skałane stało, tola su so na puću do Schpanskej podake. Je so minister Dalbos, kotryž je prěnje tutych lětadłow sadźerżał, so rošsudźił, jim wotlećeć dać? Sdźelu je so schćesć nowych lětadłow znamki „Divoitina 375“ do Toulousa pschiwjesło, štichórtk pschinidu tři druhe.

Jendźelske knježeŕstwo Jendźelčanow napomina, zo bychu Spanisku wopuścili

Po žadanje jendźelskeho swonkowneho hamta je jendźelski radio schtwórtk wjeczor wschitkich Jendźelczanow, kotřiž su hischcźe w Schpanskej wostali, napominał, so bychu so na blišći konsulat wobroćili, dokelž so dźiwazy na saschmjatane położenje w Schpanskej należnje radźi, so bychu możnosć wuceŕpnjenja wuzili, kotrež so hischcźe někotre posćica. Naprawy, kotrež su so k wotwjesenju jendźelskich poddanow cźinile,, njemóža so na wěsty cźas wudźerżeć.

Tole pischese wschě jendźelske sćelaki rošcźerjene namolwjenje wobżebje a wschitkich w swuiskownej Schpanskej sabydlenych Jendźelczanow płaći, kotrymž hacź dotal njeje mózno było, žrěbi je žiwotnimi pschikmuśnymi a pschecźelemi ſ wonka kraja dopitaćź, abo kotřiž khutnosć wobsljenoscźow hischcźe njeju sapschijeli. W radiowym napominanju, kotrež w Londonje wurjadnu kroćel mjenuja a kotrež je ſ pósłednim warnowanjom sa Jendźelczanow, kotřiž su w Schpanskej hischcźe wostali, so pódła teho praji, so je so wjetschina wosobow, kotrež su žrěbi pschate, so bychu Schpanišku wopuschćike, nětko wotwjesće. Po Londeńskim wobličenju je pschi wudyrjenju njepischecźelnosćow něhdże 3000 jendźelskich statnych pschiśłuchnikow w Schpanskej pschebywnako, ſ kotrychž je so dotal 2000 wotwjesło.

Rada jendźelskich dźełacźeŕskich tow. za komunistow pjenjezy zběra

Kaž „Daily Expreß“ powě, je też rada jendźelskich dźełacźeŕskich towarstwow k lěpschemu schpanskeho knježeŕstwa pjenjezny zběrku wotmėła, kotraž pak je jenož mału wunoschk měła. Jedyn sastupjeć narodneje dźełacźeŕskeje rady, kotremuž, kaž je znate, też oppositiska dźełacźeŕska rada pschiśłuscha, praji, so je so nic zyle 5000 puntow podpisało. Agentoju schpanskeho knježeŕstwa so prózuja, so bychu so sa tule summu łětadła nakupiłe, kotrež dyrbja so do Schpanskeje pósłać. Njewotwisna dźełacźeŕska strona, kotraž nazionalnej dźełacźeŕskej stronje njepschiśłuscha, je samžnu liščinu wudała, kotraž je dotal jenož 17 puntow wunjesła.

Kelko Němcow je w Španiskej było

Hacź dotal je so 3000 němskostatnych Němcow do Němskeje wrócźiło. Ležy so ſ tym, so so jich liczba na 10 000 powjetschi. W Němskej so wo to postaraju, so njebudźa tu nuzu cźerpjeć. Sdamo so rosumi, so ſmědźa so do Schpanskeje wrócźeć, hdyž so tam knježeŕstwo komunisma powróći. Wschu hromadźe so liczba němskich pschićahowarjow w Schpanskej na 15 000 wobliczа. Njejawschi so so jich schule, statoki a domy wurubili a sničiłe. Němske wójnske łódźe su so dyrbjałe wotpósłać, so bychu Němcow se Schpanskeje wukhowałe. Hacź dotal je znate, so su schpanišcy kommunistojo djerjecź Němcow morili, dyrbimy pak so bojeć, so su tam někotre sa smjerć posćerpili. Němske knježeŕstwo je, dokelž prěni jeho protest njeje sadźewał, so su po nim sapo schtwórtych Němcow skónzowali ſ nowa najwótrischi protest sapodało.

„Móz psches wjeselosć“-parnik jako bydlenja łódź sa cźekinjenjow.

Runje „Móz psches wjeselosć“ parnik „Monte Sarmiente“ ſ Hamburga na stronu k Lissabonej wotjeł. Parnik je so jako bydlenska łódź pschiprawił a je k tomu popjateny, so by 2000 němskim cźekinjenjam se Schpanskeje hospodu poskićił.

W tymle swišu njedy je na to pokasane, so je němski nawědnik dr. Ley pschiprawy němskeje dźełoweje fronty a NSchromadźenstwa „Móz pschez wjeselosć“ w najdalschim wobžahu do žłužby sa sastaranje němskich cźekinjenjow se Schpanskeje stajił. Někotre sta cźekinjenjow su do Hornjeje Bayerskeje pschiśłe. Tamnischi wobydlerjo su wuhnałym wosebje wutrobne pschijěcze pschihotowali a jim wulku pomognjiwosć wopokasali. Němcy se Schpanskeje su do Němskej niz jenož pomoz a schćitanje nadeńdu, ale pódła teho měr a wodychnjenje w rjanym kraju.

Němsko-pólske přećelstwo

Wobšadka pólskeje wikowaršteje plachtateje schulšteje łódźe w Kielu.

W Kielskej radnizy je so pjatk popołdnju wobšadka pólskeje wikowaršteje plachtateje schulskeje łódźe „Dar Pomorza“ pśichwatała, kótaraž na wopytowanju olympiady plachtatych łódźow w Kielskim pśichistawje lejašeše. K jeje powitanju běchu nawjedni muzjoło strony a wotpósłanstwo wójnskeho namórnistwa pśichišli.

Wyšschi měšćanosta **Behrens** w šwojej powitańskej rěcži na to pokaza, so je pśeni króć, so pólska plachtata łódź Kielski pśichistaw wopyta a potom na pśiwoje pólskeho statneho prezidenta a pólskeho luda pijesche.

W mjenje wobšadki pólskeje plachtateje schulskeje łódźe so direktor łódźniskeje schule w Gdyni, Kašanowski, za powitanje podjakowaa pśeješesche, „jo byschtej Pólska a Němska w pśećelnych poměrach pódla šebje jako dobrej šuśodźej žiwej byłej„. Na to Kašanowski schkleńcu na cest wjednika Adolfa Hitlera a němskeho luda sdźěwny.

Němske knježerstwo olympiskich hosći pśijimało

W mjenje němskeho knježerstwa běchtaj schtwórtk wječor němski minister generalny wyšchi Göring a dr. Goebbels z pśicinjnu olympiskich hrow z pśichijimanju w Barlinskej statnej operje wukrajnych hosći pśećeprošyłoj. Po pśećeproschenju běchu wschitcy w Barlinje pśichitowne wobchody z wukraja, mjes nimi bołharski kral Boris, italski kronprynz Umberto, diplomatiski korps, zobustawy internacionalneho komiteja se šwojim pśeśidentom hrabju Baillet-Latourom, pśejedawschi olympijski dobrowólnjerjo, pśejedawschi franzowski wójniski minister Pietri, pśejedawschi amerikanski wupósłanc w Barlinje, Schurmanab, pśichischli. Generalny wyšchi Göring a dr. Goebbels hosći z wukraja powitaschtaj, za kótrych hrabja Baillet-Latour wotmołwi.

Kral Boris pola generalneho wyšchka Göringa.

K cjeśći bołharskeho kralа je ministerski prezident generalny wyšchi Göring pjatk w šwojim domje šnjedanje wuhotował. Kral Boris bě z pśewodom generała Lazarowa a wójerskeho attaśeja wyšchkowskeho leutnanta Strackowa pśichichł. Cjeśtna kompanija generała Göringa z kapaku a z chorbojom bě w paradnym sejtupanju k powitanju bołharskeho kralа nastupika.

Wjednik sawostajenym słónzowanych Němzow.

Wjednik je pśichwalnym schtyrjoch Němzow, kótarychž žu pśichi schpaniskich njeměrach morili, šwoju zobuzelnosć pśichi horju, kótryž je jich wobeschło, wuprajicz dał.

Hitlerowa zobuzelniwosć.

S cejłźnej pśicinjnu je nawjednik wukrajneje organisazije NSDAP, župan Bohle, za wschě słužbne mésta wukrajneje organisazije w Němskej a we wukraju 14dnjowe zarowanje hacź do 20. auguśta 1936 porucził.

Grichiska so před kommunismom wobara

Grichiski ministerski pśichedźowa je sastupjerjej „International News Service“ rozrěcenje pśichišwolił, w kótrymž je na wopraschenje mjes druhim prajił: „Kraj budźe žo k normalnym wobstejnosćam hakle potom móc wrośćiś, hdyž budźe jeho sozialny podłož cjišće wobtwjerdzeny. Hakle potom budźa wschě strachi sbźka wotstronjene, budźe knježerstwo wobstejnosće dokładnje móc pruhowaś a žo wo naprawach rozsudźi. Wo tu khwilu **njemóže žo na nowowólbu za nowu komoru myślicz.** Nascha wustawa z l. 1911 po prawom jenož **nutšnu wustawu** pschedstaja a žo za **dźenžnische wobstejnosće Grichiskeje wjazy njehodźi.** Ministerstwowy pśichedźowa Metezas dale na to pokaja, so dyrbi žo **Grichiska sajadow žwojeje dotalneje šwonkowneje politiki dźerżeć,** wone žu derje pschemyślene a njetrjebaju žo pscheměnjiś.

Arabscy chcedźa palestinu změrowaś

Pśched dwěmaj njedźelomaj žu arabšky kralojo Iraka Hedźaza a Jemena jendźelskemu knježerstwu wopomnjeschtej spjaty z lépschemu Arabow w Palestinje pschepodali. Wón je so pjeza na podłožku krajnych jednanjow špitali, kótrejž žu so mjes kralemi a arabskimi wojowarskim wubjerkom w Palestinje wotmě́le. Kralojo chcedźa žo z namołwjenjom na arabške wobydlerstwo w Palestinje wobroćiś, so bychu žo generalny strajk a njeměry słóncznje. Potom chce jendźelske knježerstwo žadanja palestinskich Arabow z dźěla dopjelniś.

W **Budyšchinje** 8. auguśta 1936.

Naše hrono za tu'ón Boži dźeń

Zbožownemu žadyn šasnik njeschepje.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer plus 4 a najwyschša dnjowa temperatura 26 stop. cjopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer plus 4 a najnišša nózna temperatura 15 stop. cjopłoty. Wyschina, kótraž nad južnej Němskej lejeschе, je so mjes tym do Pólskeje a Wuherskeje stłóčiła. Sśrjedźna Němska je na wjeczornej stronje tuteje wyschiny. Ka'enje, kótrejž nad połnóžnym morjom lejeschе, cjehnje dale k ranju. Pschethódnje budźe teź na nasche wjedro sfutkowaś a wobježe w žyłnym pomrócenju jewiś.

— **Wuhlady na wjedro za jutšnu njedźelu: Pomału stupaja temperatura. Po nóčnym jažnischu, wjeczorne wětry.**

— **Jane dźěło bjes dźěłoweje knjižki.** S 31. auguśtom słónczi žo šawjedźeniški cjaš za dźěłowu knjižku. S wšyknymi wukasami statneho dźěłoweho ministra, kótryž žo w tutych dnjach wocakuje, po postaji, so žo wot 1. septembra 1936 žadyn dźěłaczer abo pśichišłajenc žo we słužbje wěcej abo do słužby wjacej njejźmě, kótrejž dźěłowu knjižku njedźiwajo wospjetnych wojejwenjow pschego hischcze njejžu žebi wuzadali, žo z tutym posledni króć napominaja, so bychu namjet na wustajenje dźěłoweje knjižki hnydom na pschižłuschnym hamcze japodali. Schtóž, na tym dwěluje, hacź ma dźěłowu knjižku wobsedźeć, njech žebi na dźěłowym hamcze po informazije dóndże.

— **Nadrósne dźěła.** Dla nadrósnych dźěłow na Nowowjalskej dróhy mjes Schillerowymi sahrodami a dwórnischczowej dróhu je tuta wot 10. auguśta na cjaš wuporjedźenjow sa wschón jězdny wobchad sawjrena. Schtóž to njewobkedźbuje, so pokłosta.

— **Kulturne zarjadowanja w Budyšchinje** w cjaśu wot 9. do 15. auguśta 1936. Schtwórtk 13. auguśta ½9 hodź. w pśichrodnym parku (Naturpark) koncert měšćanskeho orchestra.

S **Budyšez.** Stawniske powěsće sa cjaš wot 31. 7. hacź do 6. 8. 1936. Narodźili su: 2. 8. praktikarka lékarjej dr. Richardej Hoffmannej z Mnišchonza, wjesny dźěl Hornja Hórka dźowka Christa. 4. 8. tejerjej Josefej Adolfej Olaboli z Budyšez, wjesny dźěl Hajniy, dźowka Susanna Helga. — Woženił je so 1. 8. monter Erich Rudolf Spranger z Budyšez, wjesny dźěl Kósty

Preco hišće měšćanska wójna w Španiskej.

Měšćanska wójna w Španiskej njeje dotal popušćiła. Z wulkej zasakloscu so na woběmaj stronomaj wojuje. Tu widźimy civilneho garditsu, kaž so španiski policista mjennje, kak sobustawy čerwjeneje miliey we wuživanju brónjow rozwučuje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wuhleŕ Handrij

Powědańczko z cjaša napoleonskich wójnow.

4] (Pokračowanje.)

Hanka, kiž bě najprijódy dyrkotała a tšchepotała, na wjednika kruće hladaše a pśched njeho žo stupiwšchi rjekny:

„Hišchcze nikoho woko'chika njejžym, hacź žwojeho nana a žwoje holbki, tola waž, knježe, chžu wokoschicź, ale tamnych niž, radšcho chžu wumrěcź.“

„Ty tehole wokoschicź nježmějšch!“ Jan horlitwje rjekny a žo k njej stupiwšchi pokóji jej, kaž by ju schkitacź chcył, ruku na ramjo a šamoła:

„Ja chžu ju wukupicź, pošłuchajcže na mnje!“

Wyschk šawoła: „Duž pošłuchajcže, fym wšitkym, schto nam połnicźi.“ A Janej na ramjo klepajo rjekny:

„Rady bych šhonił, schto ju wokoschenja tejele schikowaneje holzy hódne.“

„Moje žiwjenje“, Jan khětše wotmołwi.

„To njech płacźi,“ młody wjednik cžornych husarow wotmołwi a wuras jeho wobliča so nětkole lépje ke khutnemu šnamjenju hodźeše, kotrejž je žwojimi towaršchemi na cżole měješe: k šmjertnej khłowje, kótraž prawje hróbnje wot cžorneje drasty woteśtawaše. Potom se žwojej hlebiju pachoła žo dótkajo, dale rjekny:

„Chzeschi ty žwoje žiwjenje khežorej daricź a z nami na dobycže a žmjerzć wuczahnuncź, potom njech je ta holza wušwobodźena. Tola praj, maješ ty wopraždje mužle, do wojakow hicź?“

„Ja chžu waš hnydom šćěhowacź! Tamle pschi kromje lěża mój cžorny kóń pschiwjasany śtejі, wón žo waschemu runa, kaž jene wócžko druhemu. Ja žo na njeho schwinu a wy mje wošmjecže do žwojeje žrjedźiny; ja bych najradšcho, kaž wy, cžorny husar był.“

„Hura, tón hólz ma kuražu, žławu jemu! Stańcże, wošmjemy jeho žobu a idźerźimy jeho pśicht žwojim wotdźělenju.“

Tak cžorni jěźdni wukjakachu.

Ale Hana šlědny a Jana za ruku pschimajo žakoščeše:

„Wostań tole, ja dyrbju płakacź, jeli so tebje wjazy njewobkładam.“

„Modl žo za cžornych husarow, twój luby je teź posła nich!“ wyschk rjekny a hladaše žobuželnje na rjanu holzu, kiž žo z bleźym wobliczom k Janej khonjeschе.

„Na roszohnowanje ju wokoschi, młody husarje a pschižahaj, jo budźeš ju jenož jako šmužity wojak sažo widźecź!“ wschitcy wokachu.

A Jan Hanku wokoschi a posbźe ruku a pschižahaše:

„Jenož jako šmužity wojak budu tebje sažo widźecź abo ženje wjazy!“

„Wostań jemu žwěrna, holza!“ napominachu ju wojazy a wšachu Jana do śrjedźa.

Wyschk poda na roszohnowanje Hanzy ruku a rjekny:

„Njeshuš wutrobitosćі, holza, měj dowěru a modl žo za nas!“

Potom schwikny žo na šwojeho konja a wótśje hurra wokajo cźerjachu wojazy z Janom won do polow.

Hana nětchto mjenschinow žo njehibajo śtejo wošta, potom pak khwatajo na najwyschschi wjeršk ikaty salěše, z wotkelž móžeschе dalako won do pola widźecź; a wona wobłada Jana žedźo na žwojim cžornym konju wobzrjedź cžornych husarow; woni pak cžehnjechu do druheho lěža, hdźež žo w huicźinje bórsy šhubichu.

Hišchcze dołho wudźeŕaschе na městno, na kótrymž bě Jana z młodym wyschkom hischcze najpóźledy widźała, potom pak sahlada žo se žylsowatymaj wocžomaj na módre wobrazy łužiskich horow, za kótrymiž kraj jeje tajneho žedźenja lejeschе; wona žebi pschejeschе, so by łschidle měła, so mohła pśches cźmowe lěty hacź do tamneho kražneho kraja pschelecźecź, so by tam se žwojim Janom žbožowna žiwa była a wumrěła.

Ale twoje pschecże, wbeha holczka, bě podarmo.

Sstónžo dale wyschke stupajo Hanzy hórzo na hłowu žwěcźeschе. Pomału wona se śkały dele lěšeschе a samyślena k žwojemu wobydleńcźu postupowaschе. Bě dha wona sa krótke hodźiny wo telko lět šestarika? Jej běšche, jako budźeše žo pscheměnika a jako by teź wokoło njeje wšitko zyle hinaše było, hacź dźeń pśedy. Lětne kwěty, kótrychž radoštne barwy běchu ju hewak rozmježelake, nětkole na nju tak srudnuschke hladachu; wone jej wo rozžohnowanju młodeho pachoła powědachu, wo strachach rěcźachu, kótrejž na njeho cźakachu, a teź ptački, kiž běchu rano hischcze tak jažnje špěwałe, nětkole tak srudne hłosy sanoschowachu.

Wutroba, kiž hewak tak śměromnje pukotaše, bě wšcha njeměrna. Teź na młodeho wyschka so dopomni, kiž bě najprijódy tak khrobły a potom tak kobuželniwy był. Po prawom chžyschе na njeho hněwna być, so bě jej Jana žobu wšał, ale wona to njeśamoh; pschecźo je ho widźeschе, tak na nju woka: „Modl žo za cžornych husarow, teź twój nawoženja je mjes nimi!“

A pschi roszohnowanju wón podobnje tak horzo a z tak hnujazym hłosom rěcźeschе, wona na njeho hněwna być njemóžeschе: a wona modleschе žo kóždy dźeń za Jana za cžornych husarow a pschi tym by poprawom kóždy króć jenož jedyn wo'ak, rjany husarski wyschk, pódla Jana pśched jeje wocžomaj stał.

Hewak žo nana mało wo to praschеschе, schto žo wonka we žwěcźe podawaschе, ale nětkole žadoścźiwje na njeho pošłuchaschе, hdyž wo wójnskich podawkach, wo dobycźach a pschěhracźach powědaschе.

Wón derje špośna, so bě žo w jeje młodej mutrobje nješchto pscheměniło, wona jemu teź powědaschе, so bě cźłódou cžornych husarow widźała, a jemu młodeho rjaneho wjednika tych žamych wopiżowaschе, ale wo Janu niczo njerjekny. We wšej žebi powědachu, so běchu husarjo Jana z hrubej mozu wotwjedli.

Nan wšo žebi hinak myślеschе, so bě Jan mjenujzo tym žam žo posticźił; tola wo tym mjelcźeschе, so młodemu hólzej njeby schkodźił, hdy by žo žnadź sažo do moj wrócźił.

(Pokračowanje scźěhuje.)

ſ Hildegardu Margaretku [illegible] ſ Budyšej w ewangelskim dźěl Kóšlin. — Mumrětka je 8. 8. mandźelska [illegible] mišnika Augusta Berta Melzerowa, rodź. Gottlibowa, bere ſ Budeštec. 62 lět stara.

Se **Semij.** Pjatk wokolo 4 hodźin popołdnju je we tak mjenowanym kotole njesnaty 76 lět staru wudowu ſe Ssmilneje wumozowak. Podrobnoſcže hišće njejsu znate. Sšědźenja ſa wujaſnjenje njeſtuka ſu ſo hnydom započałe. Schtóž je w najpomjenjenym czaſu w „kotole“ był a schtóž może wězowne ſdźěłenja njesnatego tóſtnika czinicź, ſo proſu, ſo by to woſſewiſ najbliſſemu ſtražnikowi abo kriminalnej polizeji w Budyſchinje, telefon 2802. Mjeno ſo njepſcheradźi.

S **Lubnjowa.** Njedźelu 23. auguſta ſarjaduje ſo we Lubnjowje wot tamniſcheho wobkhadneho towarſtwa, kotreż bě ſ nědhuſchego Bótowſkeho towarſtwa wulchko, wulki domiſniſki a draſtowy ſwjedźeń. S wjeſſchtom ſwjedźenja budźe draſtowy czah, na kotrymż ſo nědźe 40 wołſtowow w naiwſchelakorjiſchich powabnych ſherſtiſch draſtach wobdźěli. Zyła rjada ſwjedźeniſkich wołow ma hoſpodarſke zjiwjenje w Bótach ſwobraſowacź. Na końcu ſwjedźeniſkeho czaſha ma ſo wulki ludowy ſwjedźeń w parku hrabie Lynara wotmětź.

Z **Konjec-Sunowa.** Přez dwaj měſacaj dołho běše wobkhad mjez naſimaj wſomaj po hamtſkim wozjewjenju zawrjeny a na Smjerdźacu a Łazk wokolo pokazany, kaž to też na wjele měſtnach pisane tafle poručachu a žadachu. Wſy leżitej tak blizko při ſebi, zo ma jeju cuzbnik za jenu, jenož Klóſtrſka woda jeju dźěli. Jeje rěčniſčo wot naléča ſem w naſich honach runaja a wutwarjuja. Wuzki a zaſtarſki móſt přez rěku dyrbjachu wottorhać a nětko je nastał po ſowčaſnych techniſkich zaſadach a zakładach ze ſornowca, żeleza a betona wjacy hač dwójcy tak ſčeroki rjany nowy móſt ze żeleznej wobrounu. Za čas twara běchu pódla nakhwilny drjewjany móſt za wſón nuzny wobkhad poſtajili, jenož ćežke wozy a wulke auta dyrbjachu na mjenowanej way wokolo jězdźić. Dźiwali ſo ſmy, što je tuta poměrnje jednora drjewjana připrawa wſo wudźerżała a nakhwilny puć doſć křiwy a njeruny wokolo transformatora a hatka a nimo na ſtronije nakopjeneho materiala doſć njepřehladny je bjeze wſeho njezboża a zadźěwka přeco bohaty wobkhad zmóžnił a nětko je wot nětšo dnjow ſem nowy móſt za wſón wobkhad wotewrjeny; ſkoda, zo njebě móžno puć też zdźěła na woběmaj ſtronomaj a móſt přez mlynſku rěčku rozšěrić. Nowe ſpuščadła před Konječan mlynom a zaliw do mlynſkeje rěčki a wutwar jeju brjohow, to je wſo hižo dokonjane a poſkićuje wobraz wěcywuſtojnoſce a nowočaſneje techniki. Rěka a jeje wokolnoſć jewja nětko cyle hinaſi napohlad a je wutwarjena wot nětšo niže Konječan hač wyše Sunowſkeho mlyna a dyrbi létſa hotowa być hač Sunowſkemu ſpuščadłej. Wjedro je wobſěrnemu dźěłu létſa přeco hojiło a tuž bě móžno nimo měry wjele zemje za krótki čas přehibać, nowe wurunane ſtroke rěčniſčo wutwarić, a ſtare kuty, kolena, hłubinu a tonidłowy hatk zaſypać a keřčinu, korjenje a pjeńki wotſtronić. Na wurunanej dobytej nowej pódźe ſo hižo rjenje trawa zeleni a miez njej ſo kwětki pisanja. Jeni ſebi khwala nowy napohlad, druhim ſo lubješe ſtary romantiſki wobraz. Nowy čas ze ſwojimi nuznymi žadanjemi dyrbi poſtupować a połěpšeć na wšěch polach naſeje kultury.

S **Wojerez.** Zurkwiniſke. Dop. w 9 hodź. němſke hłowne Boże ſłužby. 1/4 11 hodź. herbite hłowne Boże ſłužby ſe ſpowědźu. dop. w 9 hodź. hłowne Boże ſłužby w Kulowje, w 12 hodź. herbite ſchćenia, pop. w 2 hodź. němſke khćežnja, w 5 hodź. pobožnoſcź we wokrjeſnej khorowni, 5 30 hodź. pobožnoſcź w Bethe'da.

. . . a žadyn čłowiek jemu njewěri, zo lži

Stawi'na naiwjetſcheho ſchaka wiſchch czaſow.

Přiſched 250 létami ſo muž narodźi, kotryż běſche ſe nacžinjerjom naiwjetſchich khaw'ow, kotreż je ſwět hdy widźał. Jurij Pſalmanazar proſeſorom, ſtatnikow a zyły wuczeny ſwět Europy tamnete doby ſjeha; món běſche ženij ſkow, kotremuż njeběſche žana próza piſche wulka, ſo by ſwoje najwjetſche paſmo ſkow napiſeł. Jeho lžě běchu tak wulkotne a piſchłapjace, ſo ſu hódne, hdyż też dźenżnicha generaezaſja něſchto wo tym ſhoni.

Muž, kotryż ſo ſam Jurij Pſalmanazar mjenowaſche a kotreżož wonrawdźite mjeno tak derje, kaž też jeho ródne měſtno ženie njemóžachu ſwěſcźicź, ſo w lěče 1686 (něſchto mjes Nowem a Aviononom) narodźi, każ ſtědźerjo poſdźiſcheho wěſcźicźu. Wón we wſchelakich klóſchtrach bohaſtewſtwo ſtudowa'če a běſche potom ſe wucženjom w Franzowſkej a Italſkej. Ale jeho niemérny duch jeho na žanym měſtnie dołho njedźerżeſche a tak wón jako putnikaŕ po dróhach Europy puczowaſche, hdyż ſo, hacžkuniež jeho noha ženje njebě na Selenu łupu ſtupiła, jako triſti cźěkanż wudawaſche, kotryż bě ſwoji traj dźiwajo na nabožniſke njeméry tamneho czaſha wopuſchcźiſ dyrbjał.

Mniſcha w klóſchtrach wiſchał, do kotrychż puczowazy putnikojo wſchędnje proſtwu pſchiniđźechu, ſo ſa wobſtejnoſcže w Jrikej wožebicže njeſajimowachu, a jich pomoż, kotruż Jurjej Pſalmanazarej poſticzichu, běſche jenoż ta najnuſniſcha. Podwjery, kotreż doſtawaſche, běchu jara ſnadne (wón ſa druhich nuſu cźerpjazych we Jrikej ſaběrasche) a dokelž ſo na to měrjeſche, wjetſche ſumy nahromadźicź, dyrbjeſche žebi něſchto wumyſlicź, ſchtož pſchipoſkuchanjow bóle jimaſche dyžli Jrika. Bórzy bě dobru myſlicźku namakał. Shotowt žebi ſam dokumenty, kotreż běchu ſ wuſſwědčenjom, ſo je jich mějicźel japanſki duchowny, kotryż bě ke katolſkej wěrje pſchiſtupił a něſto ſa miſſionſtwo we Japanſkej ſběrałſche.

Nóta, kotruż hrajeſche, Pſalmanazarej žanych cźežow njeſchłotowaſche. W ſažnym 18. lětſtotku běſche mało cźłowjekow, kotſiż běchu hdy dozrała žiwebo Japanczana wohladali, wjele mjenje hakle w Japanſkej pobyli, a wunoſchki ſ jeho noweho plana jeho po ſdaczu na khwilu ſpokojachu, doniż ſo na ſwojich puczowanjach po Franzowſkej ſ kapłanom ſchotiſkeho potka, i Williamom Inneżom, njeſetka. Po krótkim ſnajomſtwje m'es mużomaj krute pſcheczeſtwo naſta. A wuſpěch tuteho pſcheczeſtwa běſche tón, ſo żebi thawiły tak hobrźeho a tak njeſkłuſchaneho rosmera wumyſliſchtaj, ſo dyrbi żo kóżde druhe njebołaſtwo pſchecziwo temu ſhubicź.

William Innes roſumjeſche, Pſalmanazara wo tym pſcheżewědcźicź, ſo by wjele mudriſcho cźinił, by-li żo ſ protestantom ſtał . . . a wuſchczi jeho w ſwojej ſamowolnoſci jako kapłan. A ſtawiſna, kotreżej myſlicźka k ſamóżnumaj dźełomaj wot Inneża a Pſalmanazara pokhadźeſche, běſche ſtawiſna, kotraż dyrbjeſche wutroby protestantiſkich duchownych hnucź.

Běſchtaj ménjenja, ſo mohł we woprawdźitoſci tola tón abo tamny Japanſku ſnacź a ſo mohło ſnadź iimaj te a tamne pra'ſenje doſcź wulke niepřichſtomnoſcże wótkitotowacź. Dyrbjeſchtaj kraj namakacź, kotruż je hiſchcże wjele ſpodźiwniſchi a njeſnaczíſchi dużli Japanſka, a jeju wólba na Formoſu padźe. Kuba Formoſa běſche tehdy doſcź legendarna łupa, a njeběſche woprawdźiteho wo niej wědźał.

Tole je ſtawiſna, kotruż njebołak Pſalmanazar a jeho towarſch Innes do ſkutka ſtaiſchtaj: Pſalmanazar żo ſa domorodneho ſ łupy Formoſy wudawaſche, kotreżož ſu Jeſuicja ſafeli a do Avignona dowjedli. Se wſchitkimi ſrědkami nabożniſkeho żuda ſu ſpytali, ſo by żo ſ ſtarej wěrje nakaſał, ale wón, njepowalny mtódy muż ſ Formoſy, bě ſwérny ſwojej protestantiſkej wěrje woſtał.

S tutej ſtawiſnu wón a Innes lěta 1703 do Jendźeiſkeje puczowaſchtaj. S pomozu Inneżowych ſwiſkow żo jemu poradźi, ſo jeho Londonſki biſkop pſchija.

Pſalmanazar pak ſ próſdnymaj rukomaj k Londonſkemu biſkopej njepſchińdźe. Wón biſkopa ſ jónkrócznym a drohotnym dokumentom woſbożi: ſ prěnim pſcheſkoſkom katechiſma jendźeiſkeje rycžkeje do . . . formoſaiſkeje rěcže. So by tutón pſcheſkoſt pſchewjeſcź mohł, bě żebi Pſalmanazar formoſaiſku rěcź najprjedy wumyſlicź dorbjał. Njeměješche najmjeńſcheho pſchedſtawa, kak cźłowjek rěcź a alfabet wutwori . . . ale jako bě katechismuż hatle jónu do rěcže pſcheſkoſił, kotraż we woprawdźitoſci ani njewobſteji, ſo wón roſtudźi, . . . ſłownik tuteje rěcže napiſaczź.

Pſchikhad prénjeho wobydleria ſ Formoſy w Europje mjeſeche wulpěch, kaž by jón dźeſeta ſnadź wobydleŕ ſ marſa na ſemi měł. Sajimawy domorodny, kotruż bě pola miſionarow bežnje ſendźeliſti a franzowiſki rěcźecź nawuknył, běſche ſe friedźiſchcźom zyłeho Londonſkeho towarſtwa. Najnahladniſchi ſemjenjo a duchowni jeho pſcheproſchowaku a nadběchowachu jeho ſ praſchenjemi, na kotreż husto lohko njebě, pramſe wotmudźiwicź. Ale Pſalmanazar běſche ženij ſelhańnika, a wſchitke jeho wotmołwy běchu doſpołnje jaſne a dokładne a ženje ſo wón njewobſtejotowaſche a njepſchehnawaſche. Jenoż jónu chaſnje ſo ſdaczł, ſo wěz tola ſchtwórte pódźe, jako rjekny, ſo formoſaiſt lud létnje 18 000 dźěći boham wopruje. Tole njeſhadźu ani jeho pſchimóſnarjo wěricź . . . ale Pſalmanazar pſchi ſwojim woſta, ſamo potom jako měſeſche pater Fountenay, miſionar, kotryż bě woprawdźe ſam w balaſtim ranju ſkutkował. tole ſa njemóżne. Pſalmanazar měješche na to w Royal Society pſchednoſchk, w kotrymż dopokaſa, ſo je pater Fountenay — ſehłańnik.

W lěče 1704 Pſalmanazar wobſchérnu knihu wo Formoſe wuda. w kotrejż kraj a ludźi wopiſowaſche. Tuto dźełko bě Londonſkemu biſkopej wěnował. Kniha we kacžańſkej rěcźi wuńdże, nahłowne kopieno pak praſeſche, ſo ſo wo pſcheſkoſt ſ formoſaiſkeje rěcže jedna, we kotrejż je ſo rukopiſ ſpiſał. Podźiſchło też jendźeſtli a franzowſki pſcheſkoſt wuńdże; pſcheſkoſt w niżoſemſkej a němſkej rěcźi ſcźěhowaſche. Pſalmanazar wo bohach kraja a waſchnjach na Formoſy roſprawja, wo tamniſchich modłeſnjach a měſchnikach. Wopiſowaſche kralа a jeho miniſtrow, ſtawy a titule ſławnych ſaſtojnikow, nałoſki a pſchedewſchem rěcź. Roſjaſnjeſche, ſo je mjeno kralа „Bagathaan Cheverea!“ a ſo „podtraloſo“ „Bagalomoder augon“ rěkaju. Pſalmanazar ſwoju „maćerſchcźinu“ běžnje rěčeſche . . . , ale dokelž běſche wón ſtónčnje dałoko a ſchéroko tón jeniczki, kotryż ju rěčeſche, njeje to jara ſpuſchczomne. Wjele poſdźiſcho ſnaty orſentaliſta Richardſon ſwědczi, ſo je Pſalmanazarowa formoſaiſta rěcź jeho ſamóżna wunamakanka ſa jeho jebanſtwa.

Pſalmanazarowa kniha běſche najwjetſchi knihowy wuſpěch tamneho czaſha. Wona we wjazy nakładach wuńdże. Jeho khawſy jemu żnky wucženy ſwět wěrjeſche.

Był w druhim czaſu żiwy był, potom by ſawěſcże „Towarſtwa ſa pſcheſlědźenje a ſwuſitkowanje Formoſy“ ſałożił a by ſe łapłacźenymi njenjeſami krajej khribjet wobrocźił. Sa jeho czaſ bě'če to hinak. Pſalmanazar běſche ſ tym ſpokojom. ſchtoż dostawaſche; pſchihodne žiwenje, kotreż wjedźeſche, jeho ſpokoiſche. Hraješche w Europje dale domorodneho ſ łupy Formoſy.

Njedźiwajo na jeho njeſkyćhane ſebanſtwa, bě'che Pſalmanazar wulzy ſdźěłany muż. Wón woprawdźe wiazy rěčow roſumjeſche a ſwiſa po knihu wo Formoſy hiſchcże zyły rjad druhich knihi, kotreż jeho mjeno jako wulki wucženy tamneho czaſha ſtruczichu a jemu pſcheczeſtwo najwjetſchich wucženych wunjeſechu.

Radio

Njedźelu 9. auguſta ſłyſchimy:

Königswusterhauſen a wſchitke němſke ſcźelaki nimo Barlina: 6 olympiſke fanfary. 7,50 programm. 8 njedźelſka hudźba. 9 ſabawna hudźba a mjeſ tym roſprawy wo olympiſkich wubědźowanjach. 20 wječorna hudźba (jenož Königswusterhauſen), druhe ſcźelaki: 20 operetta „Njetopyr“.

Barlin: 19 ludowa hudźba.

Wien: 20,35 Salzburgſke ſwjedźeńſke hry.

Póndźelu 10. auguſta ſłyſchimy:

Königswusterhauſen a wſchitke němſke ſcźelaki: 6 olympiſke fanfary. 7,50 program. 8 ſabawna hudźba a mjeſe tym roſprawy wo olympiſkich wubědźowanjach. 18 duješki konzert. 19 olympiſki ocho. 20,10 ſtara a nowa rejmanſka hudźba.

Barlin: 20,20 hudźba narodow.

Warſchawa: 21. wojeńſki konzert.

Katolſke cyrkwinſke powěſće

10. njedźela po ſwjatkach, 9. auguſta 1936.

Tachantſka cyrkej: Přiležnoſć k ſpowědźi ſobotu wot 7 hodź., wot 1/2 8—1/2 9 hodź. Njedźelu rano 5.45 hodź. Boża mša, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša z předowanjom, pop. w 2 hodź. nyšporna pobožnoſć. Božo mšě wšědnje w 6 a 9 hodź. Sobotu 15. aug. ſwjedźeń Marije do njebjes ſtpića přenja Boża mša rano 5.15 hodź., druhe Bože mšě kaž njedźelu.

Sełbſke cyrkej: Sobotu přileżnoſć k ſpowědźi za dźěći w 3, w 6 a 8 hodź. za drosćenych. njedźelu 1/8 Boża mša z předowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze ſerbſkim předowanjom, w 11 hodź. ſulſke Bože ſłużby z předowanjom, w 1 hodź. ſerbſki nyšpor. we 7 hodź. křesćanſka wučba z požohnowanjom. Bože mšě wšědnje w 7 hodź., ſobotu ſwjedźeń Marije do njebjes ſtpića Bože ſłużby kaž njedźelu.

Hłowny a zamołwity redaktor Marko Smoleť w Budyſchinje; za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyſchinje. — Wudawa a čišći dr. Jan Cyž w Budyſchinje.
D. A. VI. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna liſtina ſ. 5 płaći.

Derjezaſtużeny měr po wubědźowanju.

Wobdźělnicy při 80-metrowskim běhu přez zadźěwki wočakuja wunoſk wojowanja. Na lěwo dobyćerka, Italčanka Valla, při njej ſedźo Němcowka Doris Eckert a Anny Steuer, dobyćerka ſlěborneje medalje, dale Hollandźanka Ter Braake, a Italčanka Testoni. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Pokiwy pyskej a pjeru

wuč koho a) (k) čemu! Wuču dźěći čitanju, ličenju, spěwej, (k) pobožnosći. Wučimy so dobrej rěči, dobrym počinkam. Dźěći su čitanju nawučene. Wuč nas b) w(o) čim! Rozwuč nas wo lubosći, wo bohabojosći, w stawiznach serbskeho luda! Wuč mje c) a na čo! Wuču hólca (na) šewstwo, (na) ratarstwo. Sy na krawstwo wuwučeny? Nawuču nas na porjad!

wučink (effekt) z adjektivom: Wotmyj kwětki **čiste** (nic: čisće)! Zworaj bróždu **runu!** Njesyj rožku **hustu!** Namjetaj brjóh **wysoki!** Njezbij dźěćo **módre** ani krawe, ale mudre)! Widźu hory **módre** (daś sie blau sind). Woběl sćěnu **bělu! Pisaj** nastawk **čisty!**

Wudma maš we wšěch ludach. Też serbske wudma su na př. stare hrjebło, wopica, kopoł, bamž, hejduška, šiška. Někotre wudma su so w swójbnych mjenach zakhowale: kěžor, kral, bamž, biskop, rycéf, wjerch, kudźela.

wuchern bujić (přir. üppig) abo bujnje rosć.

wuk(nl) so njetrjebawšeho wotrjekować (nie: wotrjec), wukni so złym nakhilnosćam spjećować, stajeć (nic: spjećić, stajić), wukú lutować, dobre činić.

wuknyć — wuknu, wukneš — wuknjech, wuknješe (nic: wuknych — ale: nawuknych, nawukny).

wulica Straße je češka „ulice". Te słowo słuša poprawom do pčołarstwa: wul (slepjanski hnił) je kołč, a wulica je rjad kołčow. Po tym su też rjad khěžow w měśe wulicu pomjenili, to rěka poprawom „kołčicu". Mjerwi wšak so tam też kaž pola kołčow, naši ludźo pak radši za wulicu němski wuraz hasa Gasse trjebaju a maju prawo k tomu.

wumóc 1) Krystus nas wumó (= wumochó), je nas wumohł, je wumóžnik, wo nim dawno rěkaše, zo wumóže swój lud, a tón też bu wumóženy. 2) Słowo wumožnik da nastać słowjeso: wumožić, a ludźo też praja: Kr. nas wumoži, je nas wumožił, wo nim so předpraji, zo swój lud wumoži, a tón też bu wumoženy. (Wobeje twórby so trjebaju — spravniše su prnje, we nich je móc).

wumrěć na čo, na zajědojenje, na starobu, často čitaš, zo nječtó na sćěhi abo samo na sćěhach staroby wumrě — ja myslu, zo wumrěće je sćěh, staroby, dokelž młody móže, stary dyrbi wumrěć. Kaž wumrě, tak wězo móže człowjek też skhorić na nješto, na př. na zajědojenje, na přenapinanje, na wopojenje, na nazymnjenje (přestudźenje)... Abo: skhoriš a wumrješ z mjerzanjom, z wopiłstwom, z njezbožom, z padnjenjom, ze strachom atd.

Wundbrand zymny woheń (je so jemu přidał).

Wunderkerze škričkowe (na boži štom). Podobne twórby: kosćowe, sćěpowe, wóskowe.

Würze zaprawa (dokelž nam jěchže „za prawe" čini).

wüste Mark pustowniśćo, pusta wjes (zapuśćene sydliśćo), wüster Mensch rozwólnik.

wušny je poprawom wuž(i)tny.

wušowši (Swětlik) = wušedši. Swětlikowa twórba je cyle prawa: Wušowši na polo wuhlada Job, kajke njezbože bě jeho podešto. Starša twórba pak je wušedši, dokelž pokhadźa wot šedł = šeł = šoł.

wüten teuflisch zatanscy zakhadźeć, zatanić.

Pohlad na z njezbožom potrjechenu jamu w jendźelskim wuhlowym revěrje. Stwórtk sta so w jendźelskim wuhlowym revěrje Wharncliffe-Moor w blizkosći města Barnsleya roa buchnjenje, při kotrymž 57 hórnikow zahiny. Na wobrazu widźimy, kak wobydleŕstwo a přiwuzni potrjechenych na dalše powěśće wo znjezbožených čakaja. (Presse-Bildzentrale, M.)

Míele
znat
Elektro - nlokaca mašina
hotrješ přihódna płaćizna dowoli
kóždym hospodarstwu elektriscy
płokać, nětko hišo wot
145.— hr. (80 litrow wroniłiećo)
180.— hr. (120 litrow wospłiećo)
z Miele-nastorč. motorom
k přisamknjenju na kóždy elektr.
powod přemjenjacoho pruda po-
dawamy.
Přetrjeba na płok, dnju 9c—30 pf.
pruda.
Po přeču na wotpłaćowanje.
Dostać w wotrjadn. wobkhodach
Mielewerke A.G. Gütersloh/Westf.
Größte Waschmaschinenfabrik Deutschlands

Wy płaćiće
pola mje za
wodźidło 2.45 1.85 1.45 hr.
spinadło . 1.80 1.15 0.75 hr.
riećaz . . 2.60 1.45 0.95 hr.
pedale . . 2.40 1.45 0.95 hr.
zwónčk . 0.60 0.35 0.25 hr.
přimadła . 0.60 0.35 0.25 hr.
wětrowku . 0.60 0.45 0.35 hr.
sedło . . 4.50 3.75 2.95 hr.
čeženošak . 2.35 1.45 0.75 hr.
Kołowy-Warnecke
na Nowosalcskej drózy 24

Njedźelu 16. augusta 1936 přikhwatajće. wšitcy na
hłownu skhadźowańku
serbskeje studowaceje młodźiny na Kopšinske hrodźišćo pola Khrosćic, kotruž tutón króć Domowina sobu wuhotuje. Při popołdnišich poskićenjach, mjez kotrymi so nowa serbska hra „Paliwaka" wot J. Wjele-Bukećanskeho předstaja, a při wjesołej rejcy na žórłomaj w Lejnje a w Khrośćicach změjа staři kaž młodźi składnosć, so zradować dosć a nadosć. Tuž přińdźće wšitcy: staři a młodźi, Wy z Hornjeje a Wy z Delnjeje Łužicy, Wy z rańšeje a Wy z wječornjeje župy — wšěch Serbow z blizka a daloka přeprošuje z tutym najwutrobnišo.
Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa.

Swój awto
za šěsć wosobow
poskića k wjezbam
Pawoł Hausch
w Panćach
Telefon 332

Wotpadki deskow
(Brennschwarten) wotedawa tunjo
parny rězak w Sernjanach
Telefon Pančicy 369

Młody katolski ratař
pyta něknu Serbowku z nješto zamóženjom zeznać dla pozdźišeje žeńtwy. Připisy z wobrazom pósćelće pod B 10 na wudawarńiu Serb. Nowin

Pohonć
pyta so hnydom do Łuha čo. 21

Dwě młodej wysokosćelnej
čehniwej kruwje
stej na předań w Dalicach čo. 5

Zeiss glas mit! E. Lenz
Zeiß. prismowe šklency
nětko hižo wot 87,— hr.
Połne dalokowidy
za kóždu płaćiz. a we wulkim wubjerku pola firmy
Telefon čo. 2134. w Budyšinje na Hošic hasy 21
wobkhod z optiskimi wěcami a fotografiskimi potrjebami

Wóskowany płat
we wšěch šěrach — wulki wubjerk
Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Hosćenc w Pěskecach
Jutře njedźelu su
REJE

Jězdne koła / šijace maśiny centrifugi / pisańske maśiny
Wuporjedźenja (4c4
Paul Gräfe w Kamjencu
Talstr. 7 blizko katolskeje cyrkwje

Karl Jäckel na Serb. hrjebjach 24
poruča swoj
hosćenc
też swojim hosćom ze wsy, naším serbskim buram a hospozam k wopytej.

Fotowe aparaty (43
Projekcijowe aparaty
Powjetšeńske aparaty
Domjace kinowy a wšě wěcy za amatérske fotografowanje
Fotowy dom fiuth
mějićel Arno Lehnert
w Bndyšinje, Serbska hasa 13
Wuwiwamy filmy a platy, zhotowimy wołćahi wěcywustoinje a naisnješniso

Fischerec barbjeŕnja
chemiska rjedźeŕnja
dźěła spěšnje, čisće a płaćizny hódno
Njezabudźće na wašu drastu
Klamy a přijimanje: 1148
Maks Kleuke w Kamjencu na Budyskej dr. 80
w Budyšinje jenož na Moltkowej drózy 21

Žonjacy lěkaŕ
dr. med. Greve
zapućuje hnć do započatka septembra 1936

Šołta na Moltkowej drózy
ma wot 10. augusta zaso rěčne hodźiny

Mam wot dźensnišeho dnja wulki transport najlěpšich
koni do dźěła

na předań abo k zamjenjenju.
Richard Pfeiffer w Zhorjelcu w hosćencu „K Stóncu" a Telefon 3023

Woprawdźity służobnik hospozy su
Baldur-khachle za trajne tepjenje
přetož wone jej zatepjenje zalutuja. Cyle bjeze wšěch winowatosćow za Was rozjasnimy Wam rad jich wulke lěpšiny.
Železowy dwór
Joh. Miessner tow. z wob. ruk

Štó přewostaji nam sćěhowace čisła

Serbskich Nowin: Lěto 1932 čo. 61; lěto 1934 čo. 204; lěto 1935 čo. 156, 220, 233, 250, 260, 271, 283, 302; lěto 1936 čo. 51, 99.

Pomhaj Bóh: Lěto 1934 čo. 16; lěto 1935 čo. 47, 48.

Serbski Casnik: Lěto 1932 čo. 40.

Nakład Serbskich Nowin

Přiloha k čisłu 184

SERBSKE NOWINY

Sobotu 8. augusta 1936

Nowosće z cyłeho swěta

11lětny žwoju maku kotiščku zaſteli.

W Schönſeeju w Brěſowſkim wokrjeju zaſteli 11lětny žon ratarja Adolfa Matta žwoju 3lětnu kotiščku ſ haz-

niſkej ſtelbu. W njepſchitomnoſći žwojeju ſtarſcheju wja 11lětny žon Arthur ſtelbu puſti durjach wiſaju a poca na njej piſchporicą. Nadobo ſtelba wutſeli a runje žoſticzy, kotraž pſchi nim ſtejeſche, do wobliczа. Holczka bě hnydom morwa.

Pſches 50 hórnikow žo ſaſžypnyło.

We wuhlowych podkopkach pola Wharncliffe Moor połnóżneje wot Sheffielda w žrjedźnej Jendźelſkej je žo wczera rano wokoło ½4 hodźin žałoſtne rosbuchnjenje ſtało, kotrehož pſchiczinu hiſchcze njeſu ſnate. Po rosbuchnjenju počzachu žo podkopki palicź, ſ čimž žo wuhlowarſke dźěła jara poczežichu. Wuhlowarſke muſtwa ſ zyxeje wokoliny žu žo na pómoc ſwołake. Wobydleſtwo zyxeje wokoliny je we wulkim roshorjenju nad njeſbožom. Wſchě wuhlowarſke dźěła jenoż jara pomału pokračuju, dokelž dyrbja žo muſtwa kažo dopředka drapacź a ſ wulkej prózu ſhotowjenę kłódby ſa pſchiſtup powětra žo pſchezo ſažypnu. S dotal 53 ſažypnjenych hórnikow je žo wóſom cźełow namakało, kotreż žu žałoſtnje ſranjene. Jich draſtu metry dałeko wot cźeła ſdalenu namakachu. Někotſi žu žo bjes dwěla ſadušyli. Druhich ſažo je žałoſtna móz rosbuchnjenja moriła. Hakle w nozy maja žo cźeła ſ podkopkow wuwjeſcź. Popołdnju wokoło 3 hodź. ſdźěli ſ podkopkow pſchikhadźazy łékaŕ, ſo žu žo cźeła najwjazy je ſažypnjenych namakałe, a ſo je mało nadźite, ſo žo ſchtó je ſažypnjenych hórnikow jako žiwy wukhowa.

Dotal 32 woporow we Wharncliffe.

Wuhlowarſke dźěła we Wharncliffiſkich podkopkach žu žo w nozy k pjatkej wokoło ½2 hodźin ſaſtajite, hdyž bě žo poradźiło 32 cźełow wucźažnycź. Wuhlowarſke muſtwa běchu tak wucźerpane, ſo njemóžachu na hiſchcze we łamach ſamtnjenych 25 ſnjeſbożenych hórnikow pomyſlicź. Wuhlowarſke dźěła běchu ſ najwjetſchimi cźežemi ſwjaſane. Pſches zyły cźaſ mózachu jenoż ſ wuhlowymi maſkami dźěłacź. Tola hižo w běhu pjatkowneho popołdnja žo we wuhlowarſkich dźěłach pokračowaſche.

10 lět njewinowaty w jaſtwje.

Warſchawſke nowiny piſaja nětko wjele we wuſnaču mordarja we ſpowědnym ſtole. Pſched 15 lětami (1921) bu wuſchk w jſtwi hotela, w kotrejž hiſchcze je druhim wuſchkom bydleſche, ſaſtrělany namakany. Sczěhuk teho běſche, ſo druheho offiſjera mordarſtwa dla k 15 létam jaſtwa ſažudźichu, hačrunjež wſchu winu wot ſebje wotpokaſa. Nětko, hdyž ma žo ſažudźeny bórzy puſchcźicź, je žo muž ſ Lodže duchownemu wuſpowědał, ſo je tehdy mordarſtwo ſtukźił. S tym by chjał rady ſažudźenemu cźeſtne prawa wróćicź, kotreż běchu žo jemu na cźaſ žiwjenja wſake. Duchowny je wojeſkemu hamtej wo tutej ſpodźiwnej ſpowědźi ſdźělenje cźinił, dokelž ſtebi to ſpowědnik žadaſche, mjeno ſpowědnika pak duchowny njepſcheradźi, dźiwajo na ſpowědne potajnſtwo.

Dwě Parišſkej meblowej fabrizy ſo ſpalitej.

W ſkładźiſchczu jeneje ſ najwjetſchich franzowſkich meblowych fabrikow w Parišu wudyri žrjedu we wjeczernych hodźinach woheń, kotryž žo ſ wulkej ſpěſchnoſcu na wſchě fabrikſke twarjenja roſſchěri. Też ſuſodne twarjenja dyrbjachu žo ſdźěła wuprózdnicź a wohnjowa wobora dyrbjeſche žo na to wobnjeſowacź, ſo by dalſchemu roſſchěrjenju wohnja zadźěwała. Zyły ſtkad hotowych meblow žu pſomjenja ſniczile. Wězoſowa ſchkoda někotre miljony frankow wuczini. W ſamtnym cźaſu wudyri też w druhej meblowej fabrizy w Parišu woheń, pſchi kotrymž žo hobrſte fabrikſke twarjenja ſniczichu. Pſchi haſchenſkich dźěłach tſjo wobornizy do ſchkody pſchindźechu. Też tu wucźinjeſche ſchkoda wjazy hač miljion frankow.

Hnydom po wěrowanju ſchtyri dźěći.

Pſchi ziwilnym wěrowanju na wokrjeſnym hameſe w Pſcherowje je žo tute dny roshorjazy podawk ſtał. Po

Hłowna ſkhadźowanka ſerbſkeho ſtudentſtwa a ſerbſki lud

Hłowna ſkhadźowanka ſerbſkeje ſtudowaceje młodźiny woswječi ſo njedźelu 16. augusta 1936 na Kapřinſkim hrodźišću pola Khróſćic. Serbſke ſtudendſtwo, naš ſtudowacy dorost, je ſebi w čaſu ſwojich próždninow wulki nadawk ſtajiło, najnowišu a w činu najwuraznišu hru našeho ſpiſaćela wučerja Wjele: „Paliwaka" w přirodźe předwjeſć we wulkej ſceniſkej wobraznoſći. Tuta wubjerna hra dóſtanje z tym prěni raz wobluk, kajkiž jej přiſłuſa, ze ſo kóždy do jeje mócneho wobſaha najlěpje zažiwić mohł.

Nadawk, kiž je ſebi ſerbſke ſtudentſtwo ſtajiło, njeje ſnadny, ale žada wot njeho, zo ſwoje cyłe mocy, ſwoje najlěpše mocy dospołnje zaſtaji. Nimo toho ſłyšimy we wulkim khorje wosrjedź hry naše wěčnje rjane melodije z přewodom ſylneje ſerbſkeje kapały. Z tym program dawno njeje dowučerpany. Skhadźowanka ſerbſkeho ſtudentſtwa změje cyle ludowy raz.

Wjeſelimy ſo tuteho poſtupa ſerbſkeho ſtudentſtwa. A kaž je přecy cyły ſerbſki lud dźěł brał na hłownych ſkhadźowankach ſerbſkeho ſtudentſtwa, tak dyrbi to tež na lětuſej hłownej ſkhadźowacy być. Tehodła je tež naša Domowina do zarjadowanja ſkhadźowanki ſobu zapřimnyła a wona wočakuje, zo ſo wſitke ſerbſke towaŕſtwa z najwětſej licbu ſwojeho ſobuſtawſtwa wobdźěła, zo wſitke ſobuſtawy Domowiny přiňdu a zo ſerbſki lud po tyſacach ſo zeńdźe na lětuſej hłownej ſkhadźowacy ſerbſkeho ſtudentſtwa. Kopřinjanſke hrodźišćo móže tyſacy Serbow wopřijeć. Na kóždym jenotliwym zaležі, zo ze ſwojim wopytom hłownej ſkhadźowancyſerbſkeho ſtudentſtwa da wo prawdźity wuznam. Njech je dźeń 16. auguſta zaſo dźeń kruteje ſerbſkeje ſwěry, dźeń čeſće našeho luda a narodneho prócowanja. Lud, kiž chce z čeſću wobſtać, dyrbi ſo zjednoćić do cyłka wuznawarjow. Tehodła budźe kóždy Serb, kóždа Serbowka, wot młodeho holiča abo pachoła hač k wobſtarnej Serbowcy a Serbej na hłownej ſkhadźowancy ſerbſkeho ſtudentſtwa njedźelu 16. auguſta popołdnju w 3 hodźinach na Kopřinjanſkim hrodźišću pola Khróſćic.

Zarjadniſtwo Domowiny, P. Kr.

Wusudźenja

§ 6 tydźenjow jaſtwa a 40 hr. pjenježneho khłoſtanja napali pſchiſłužnjy žud w Budyſchinje dla paduſchſtwa, jebanſtwa a njewobkedźbowanja rjemjeſlniſtiſkich pſchedpiſmow hižo połkhłoſtanemu, w Gommernje pola Pirny rodźenemu a w Budyſchinje bydlazemu Waktarjej Klauſej. Běſche bjes puczowańſkeho rjemjeſlniſkeho wopiſma wokoło cźahajo hojeŕſtwo wukonjak. Pſchećiwo khłoſtanju bě žo powołak. Prjedawſche khłoſtanje 3 měſacy jaſtwa wucźinjaze a ſjednoćene ſe ſakaſom, ſo njeſmě hojeŕſke žrědki pſchedawacź, bě w lěcze 1934 ſ amneſtiju ſpadnyło. Wokrjeſne heitmanſtwo bě jemu tež wuſtajenje puczowańſkeho rjemjeſlniſkeho wopiſma ſapraſiło. Njedźiwajo teho bě łonź 1934 a we lěcze 1935 bjes puczowańſkeho rjemjeſlniſteho wopiſma we Wjaſoňay, Khroſtawje. Korſymju, Kumwałdźe, Druježcach, Dobruſchi, Kubſchizach a Zyježach ſažo bjes ſkałanja khore wokoby wopytał, jim wſchelake hojeŕſke žrědki poruczał. Klaus bě přiſeny ſ namórnikom buł a poſdźiſcho žo jako tejeŕ lokomotiwy wukubłał. Lěkaŕſkeho wukubłanja njeměješe. Swoje ſnajomnoſcze we wothładanju khornych wobołowm ma jenoż ſ proſpektow firmow, kotreż ſaſtupowaſche a dwaj měſazow traſajeho kuruſa, kotryż bě jemu hojeŕ poſtiſkił. Klaušej bě žo poradźiło, ludźom lěkaŕſke žrědki 20 hacź do 160 hr. drohe napowěſnycź. Dóſtawaſche ſa to 33⅓ hacź bo 50 proz. proviſije. Sud Klauſa jběhnywſchi prjedawſchi wuſudź dla pſcheſtupenja rjemjeſlniſkich pſchedpiſmow a njewoprawnjeneho wukonjenja hojeŕſtwa a dla njeplaczenja dawkow k pjenježnemu khłoſtanju 125 hrwnow a dalſchim 25 hr. abo k 5 tydźenjam jatby a 1 tydźenjej jaſtwa ſažudźi.

§ Wopačne 5hriwnarie běchu žo w cźaſu wot 5. do 8. junija 1936 we Wjaſoňay wobjewiłe. Jedyn ſ nich bě mandleſka w Budyſchinje rodźeneho, nětko we Wjaſoňay bydlazeho 24 lět ſtareho Hanſa Neubauera wudaſa. Pſchi ſlědźenjach kriminalneho hłownego ſtražmiſchtra Pfüllera ſ Budyſchina ko wukopa, ſo bě knjeni Neubauerowa woračnu pjenjes wot ſwojeho muža doſtała. Po ſpočatnym ſaprěwanju dyrbjeſche Neubauer ſtónčnje pſchidacź, ſo je w ſwoim bydlenju 6 wopačnych 5hriwnari a w cźaſu wot julija do nowembra 1935 tež hiſchcze 50 wopačnych 2hriwnari ſkotowił a pſchi nakupach do woběha pſchiniešł. Tehdy Neubauero ſajacu a dla falſchowanja pjenjes a jebanſtwa w dwěmaj pſchipadomaj wobſtarjichu. Jeho mandleſkej njemóžachu nicźo dowokaſacź, ſo bě wo nieczeſtnym dźěle ſwojeho muža nješchto wědźała. Tehodła ſo pſchećiwo njej jednanje ſaſtaji. Neubauer nětko k 2lětej wulkej khłoſtańſkej komoru w połnym reſpaku ſwój nieſkutk pſchida. Jemu ſo wołožace wobſteinoſcze pſchiſwiſnu, dokelž bě w cźaſu falſchowanja pjenjes w jara kubłenym hoſpodaŕſtwie połoženju był. S pſchiſlušenjom pſchepytowańſkeje jatby doſta w ſyxli 2 lěcze a 6 měſazow jaſtwa a na 2 lěcze ſo jemu cźeſtne prawa wotrjeknychu. Cźaſane wopačne pjenjeſy a też formy k temu je policija ſebrała.

M. Kral:

Stawizniske powěśće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: **Wjelkow, Wulki a Mały.**

W urbarију Budyſkeho bohota z lěta 1419, z kotrehož je miſtr Abraham Frencl (* 1656 w Kózlach pola Nizkeje, faraŕ w Šunowje pola Bjarnaćic, † 1740, syn Michala Frencla-Budeśćanskeho) wšitke wsy zwupiſał, z kotrychž měješe bohot dawki dostawać (přir. Čas. M. S. lěta 1881 str. 119 sl.), ſteji: „Opitz oder Kleinwelka". Mohło po tajkim być abo ſo zdać, zo je Mały Wjelkow něhdy rěkał Opitz, ſerbſki ſnadź Wopowicy abo ſkrótka Wopojcy. Dr. v. Böttticher měni, zo je Mały Wjelkow něhdy Opitz rěkał. Tola może pomjenowanje Opitz w ſtarym urbarију tež być mjeno wobſedźerja a nic mjeno wſy. Hornjołužiſkaj Wosykaj, Wulki a Mały, ſo w mjenowanej ſtarej liſćinje tehorunja z wobſedźerjom rozeznawataj: Henichen opitz bey Taucher a Henichen Pentzig; prěniſi by Wulki a druhi Mały Wosyk był. Nimo teho ſo wobſedźer Wulkeho Wosyka l. 1369 tež Opitz a wobſedźer wſy „Welkow" mjenuje; bliže Wjelkowy bychu Wołkowe. Tuž njemóžne njeje, zo Wjelkowaj ſłuſeštaj jenemu knjezej, tutemu pola Wulkeho Wosyka a Małeho Wjelkowa mjenowanemu Opitz-ej piſali, kaž je ſo to na př. 1345 ſtało (de Welkowe).

Wjeſny zakład wobeju wſow kaž też rozměr ležownoſcow ſtaj khětro přemjenjenaj, zo nam w tutym nastupanju wjele přeradźić njemóžetaj ze ſtareho časa. Też z ležownoſtnych mjenow nicźo załoženje nastupace njezhonimy. Tola ſo nam zdadźa Małowjelkowſke ležownoſcze za prěnje zaſydlenje přihodniše być hač Wulkowjelkowſke, kotreż ſu khětro horojte.

Zhromadne mjeno Wjelkow na to pokazuje, zo ſtej wobej wſy zaſtarſku jene wobſydſtwo byłej. Připad, zo byſtej ſuſodnej wſy kóždа w poſlednim čaſu ſerbſkeje abo w prěnim čaſu němſkeje doby knjeźka ze ſamſnym mjenom mělej a tak tola dwě wosebitej wobſydſtwje byłej, dźe njeje njemóžny, ale nimale wěrje njepodobny.

W zapiſkach Budyſkich Franciſkanow l. 1345 ſo miles (ryćeŕ) Friczo de Wolkowe, kotrehož běchu kaž jeho žonu na klóſtrſkim pohrjebniſću khowali. Hač pak je wón naſej Wjelkowaj wobſedźał, je dwělowne; wón mohł ſo też mjenować po Wjelkowach (Wólkau), na čož twórba Wolkowe pokaza. Snadź abo wjele bóle najſkerje je tamna wjes zaſtarſku Wolkowy rěkała.

Mały Wjelkow.

Hakle z lěta 1489 mamy prěnju wěſtu powěſć wo Małym Wjelkowje. W tutym lěće kupi Pětr z Hugewitz (Haugwitz) nad Huſcy Mały Wjelkow, nic pak też Wulki Wjelkow, w kotrymž ſo w lětach 1537—1547 bratraj Heinrich a Nickel von Metzradt, w Borſći bydlacaj, jako wobſedźerjej mjenujetaj.

Ryćeŕſkeho ſydliſća a knjeżeho kubła zwoprědka w Małym Wjelkowje njebě. Naſpomnjene wiċežne kubło je wěſće ſtatok ſerbſkeho lěcha (knježka) było. Wiċaz njepodſteješe wjeſnemu knjezej, ale krajnemu bohotej a měješe jenoż jemu dawki płaćić a poſłuſny być. Měješe-li ſo wiċežne kubło předaċ, měješe ſo kupc pola bohota praſeć, hač jeho zwiċežni, potom měješe bohotowy běrka kupny list zeſtajeć, a bohot jón wobkruċi. Po zapłaċenju 4 wot ſta kupneho dawka bu nowy wobſedźeŕ zwiċežnjeny a dosta kupny list. Też wiċazowy ſyn měješe ſo w běhu lěta po nanowej ſmjerċi bohota dla wiċežſtwa praſeć, a bohot měješe prawo žadaċ najlěpšeho konja wiċežneho kubła abo měſto teho pjenjezy. Jeli by wiċaz wumrjeł bjez muſkich namrěwcow, by ſo wiċežne kubło bjez zarunanja do mocy bohota wróċiło.

Małowjelkowſke burſke wiċežſtwo měješe do bohotowoje běrkownje płaċić dań (Zins) a pjenježne narunanje za krajne ſłužby a jězby po drjewo, nic pak bjernje (renty), ani pjenježneje ani žitneje. Wiċežne kubło też njeſteješe pod wjeſnym ſudom, ale pod bohotſkim.

We wiċežnym liſće lěta 1599 hiſċe bě Małowjelkowſke burſke wiċežne kubło ſobu naſpomnjeny, w liſtach 1624, 1626, 1632 a 1636 pak nic wjac, tola běchu ſo dawki po zwuċenym waſnju płaċile. Nětko młody Zezſchwitz njewědźeše, čehodla měł tajke dawki płaċić a ſo tohodla hórſeše. Wězo jeho dwaj naſlědnikaj też wo tutym wiċežnym burſkim kuble niċo njewědźeštaj, a njechaštaj tohodla při předaċu kubła a wſy, při kotrymž wězo też burſke wiċežſtwo do ruki noweho knieza přeńdźe, 4procentowſki kupny dawk płaċić. Wobſedźerjo powołachu ſo na to, zo je ſo tele burſke wiċežne kubło hižo dawno rozwjazało, zo nichtó njeċežne kubło hižo dawno rozwjazało, zo nichtó niċo wě, hdy a z cyła zo by ſo to ſtało, zo nichtó niċo wo nim njewě, hdže bychu jeho twarjenja ſtejałe, kotre leżownoſcze bychu k njemu ſłuſałe; zo jenoż to wědźa, zo njeje ſměło wowcy měċ, a tohodla ſudźa, zo je jenoż hubjene kubleſko było. Přez 60 lět trajachu jednanja Wjelkowſkich knježkow z bohotom. Samo Lipſčanſke přiſudnitſwo (lawnitſwo, Schöppenſtuhl) proſachu wo rozſudźenje. Bohotowa běrkownja pak móżeše dopokazaċ, zo ſu prjedawši wobſedźerjo tutón kupny dawk porjadnje płaċili, a byrnjeż twarjenja ſpadane było a leżownoſce hižo dołho z knježim hoſpodaŕſtwom zwjazane, zo tola ze ſwěta njejſu. Tak měješe poſledni z tutych třoch ſkórżbarjow, Wolf Gottfried z Rausſendorf, dla ſobupředaċa burſkeho wiċežſtwa 40 (ſtarych) markow abo 31 tolaŕ 2 ſlěbornaj a 8 pjenježkow płaċić. (Pokračowanje ſċěhuje.)

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

W Centralnym dźiwadle widźimy tuchwilu „wumělsce wožebje hódny“ film: „Lětak ſ roswólnosće“ po romanje Korle Unfelta. Tutón film je zyle wobraz wo dožiwjenju heroiſkeho bojownika pſcheciwo paragrafam a wulkotnym pſchedbudkam, pokaje lětarja jako wojownika wo žiwjenje miliſionow człowjekow, wopruje wſcho, ſo by na ſajednoczenje krewje khorym ſ wunamakanjom napſchećiwneho krėdka pomhał. S fanatiſmom ſaſerje ſo do ſlědźenja. Sſam krėdź na žebi wuprubuje. Albrecht Schönhals hraje je wſchej dokładnoſcu rólu tuteho dra. Felgentreua, a tu ſ wulkotnej wurazniſcu Kurla Dannemann jako jeho wuſk. Karine Harditz pſchipaduje nimoměrny cźeſka rola, wožebitoſce žony: hłuboke duſchine ſaczuca, wutrobnoſcź, wumėnjenje napſchećiwnoſcow a roſtudnoſcź w nacźeſtnych khwilach žiwjenjawėrnje ſwobrazowacź. Tu jewi ſo jeje wulka ſamožnoſcź. Tež Gerta Mauruſez poda khorobnu ſotru Hildu žiwjenjawėrnje. Hans Söhnker jako lėkaŕ dr. Wüſtenfeld je prawy ſaſtupjer ſwojeje wurunowaze róle. Tutón film dźerži kóždeho tóžeho wopytowarja hacź bo poſlednjeho wokomika w putach. — Nimo tuteho filma widźimy hiſchcze wſchelake rjane druhe małe filmy a dožiwimy tu we wožebitym filmiſe Olympiadu 1936 w Barlinje a w Fox klinczazym tydźenju njeměrcy w Schpaniſkej.

W Palaſtowym dźiwadle hraje ſo tuchwilu wot pjatka hacź do wutory film: „Wotucźenje luboſcze“. S tuteho filma widźimy ſ newa, ſo ſo wumėłcy ſa mandźelſtwo njehodźa. Tſchaikowſkeho cźuczliwe melodije nėzne luboſcziſke powėdańcźko wobdawaju. Sſkawny komorny ſpėwar Schlusnus w tutym filmiſe prėni kŕoć w tonowym filmie ſpėwa. Hłownu rólu maraj Karin Hardt a Walter Rilla. — W pódlanſkim programje bėſche wotewrjenje olympiſkeho tydźenja jara ſahimawe a widźenja hódne.

*

Kino für Jedermann. Widźimy jara ſajimawy Harry Pielowy film: „Wón abo ja“. Harry Piel hraje dwoju rólu, w prėnjej jako wjeſch a w druhej jako rubježnik Moreno. Harry Piel wjedźe naſ do Italſkeje. Wón je na puczowanju jako wjeſch. Moreno, kiž je wjeſchej jara podobny, ſo ſ wjeſchom ſetka. Moreno wſa wjeſchej wupokas a jėdźe ſ cźahom dale, ale nėtko pod nowym mjenom. Wjeſchej pak ſo dla ſwojeje podobnoſcze ſ Morenom wjele cźežkotow naczinichu. Moreno pak ſo pod wopacznym mjenom doma njecźujeſche a ſpyta cźeknyć. Wjeſch wo tym ſhoni a jėdźe ſa nim. S teho naſta pſchemoježdźenje a wjeſch ſtaji wſcho na jenu kartu: Wón abo ja. Moreno pſchi jėdźenju ſnjeſłoži a wjeſch nad nim dubudźe a pſcheboda Morenu ſ poliziji. — Pódla běži hiſchcze kulturny film: „Berchtesgaden w ſymie“. — Wot pjatka ſ njedźeli běži hiſchcze wot wjeczor 10 hodź. druhi film, a to amerikaniſki film: „Revolucija młodoſcze“.

Cyrkwinske powėsće

9. njedźela po ſwjatej Trojizy, 9. auguſta 1936.

S **Budyſchina.** W zyłym Budyſkim ſprkwinſkim wobwodźe ſběra ſo jutſpe njedźelu kollekta ſa buſchepaſtyrſtwo ſa wuchonėmych. W Pětrowſkej ſprkwi rano ½8 hodź. Boże ſłužby ſ prėdowanjom, dop. ½12 hodź. Boże ſłužby ſa cźežkoſłyſchajuch. — W Marijinej ſprkwi rano we 8 hodź. ſpowėdź a Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. Boże ſłužby ſ prėdowanjom a pop. w 3 hodź. ſchćejenja. — W Tuchorſtej ſprkwi pop. w 6 hodź. miſijonſka pobožnoſcź, pónđelu wjeczor ½9 hodź. w Lutherowym domie biblijſke koło ſa žony, wutoru pop. ½3 hodź. modleŕſka hodźina ſa njedźelnizy we Pětrowſkej ſprkwi, pop. w 4 hodź. Gustav Adolfſke ſónſke tow. w Societät, wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina w Lutherowym domie. Schtwórtk pop. ½4 hodź. towaŕſtwo wowkow w Albrechtowej ſahrodźe.

Nėšto wo hadach.

Lube dźėći! Bjez dwėla ſće wſitke hižo we lėſu abo na łucy hada ležo widźeli. W naſich kóncach znajemy 4 druźiny hadow. Jenička z nich, zmijica, je, hdyž człowjeka kusnje, ſtrašna, dokelž je jeje kusnjenje jėdźote. Ju wšak derje ſpóznamy na jaſniſej kwaklatej ſmuzy na khribjećе. Njeėška, hdyž ſo jej człowjek bliži. Leži cyle zmėrom, kaž by do póprjańcźa zawalena była a jenoż trochu zbėha hłowčku, ſtupiš-li bosy abo w ſrijach na nju, će hnydom kusnje a zawije ſo ći wokoło nohi. Hdyž je će kuſła, ſo lohko wottŕaſć dawa. Tajke kusnjenje zmijicy je jara ſtrašne a hnydom dyrbiš ſo k lėkarjej podać. Pred tym pak wobwjazaj wyšſe rany ſtaw cyle kruće, zo krėw wjacy do tuteho ſtawa ſtupać njemóže, z čimž ſo zadźėła, zo ſo jėd po cyłym ćėle rozſėri. Doma wumyj ranu z bucanku a leż zmėrom, doniž lėkaŕ njepŕińdźe. Zmijica porodźi žiwe młode, kotrež dyrbja ſo pŕez žiwot pŕekusać. Mój dźėd jónu jėdźeſe po lėſnym puću po drjewo. Na puću leżeſe w koliji zmijica. Hdyž bė ju wóz pŕejėł, wulčzychu lute małe młode zmijicy z jeje brjucha. Dźėd je ſtaru zmijicu a też młode na to zateptał.

Zmijicy pŕebywaju najradšo w blizkoſći hatow. Móža derje pluwać. Leża wosebje rady pod keŕčkami, na ſtronje, hdyž ſłónco ſwėći. Myliš-li ji jich pŕi tym, ſyća na tebje ze ſpodźiwnym zwukom ſik ſik ſik. Hdyž běch hiſće ſulſki hółčec, — pokhadźam ze wſy, wokoło kotrejež ſu bohate lėſy, a wjele hatow, — ſym z druhimi ſulſkimi towaŕſemi njedźelu popołdnju na hońtwu za zmijicami khodźił, derje wobronjeny z dołhej pružnej ſerdku. Hdyž zmijicu wuſłėdźichmy, ju z naſej brónju zabichmy a rozkuſkowachmy. Spodźiwne je, zo ſo kóždy jednotliwy dźėl hiſće hiba a to pječa hacź do khowanja ſłónca. So wė, ſmy zmijicy po tym zahrjebali. Jeje kusnjenje je też hiſće potom ſtrašnjo, hdyž je po zdaću zabita.

Zmijica wosebje rady žerje młode ptački. Jónu widźach zmijicu, kotraž mėješe młodeho ptačka, kiž mėješe hižo pjeſka, w tklampe. Skoro móžeš pŕi tym na myſličku pŕińć, zo zmijicy lėtajo wopor popadnu. Jónu widźach z hajniſkim wučobnikom pŕi lėſnej kromje nic pŕewyſoko zawitu zmijicu wiſajo. Bjez dwėla na ſwój wopor łakaſe. Z wutŕołom z tŕėlby ju morichmoj.

Mamy pak tu też hiſće druhe hady. Je to wosebje bruny wuſ, kiž ma hóle kónčkojtu wopuſ hacź zmijica. Hewak pak je jej jara podobny. Bruny wuſ njeje jėdźoty. Čėka, hdyž ſo jemu człowjek bliži. Taž wuſ = widomny bad (Ringelnatter) je w krajinje, z kotrejež pokhadźam, jara huſto widźeć. Tutón ma dwaj ſwėtłožołtaj blakaj na hłowje a móže jara derje pluwać. Hnydom čėka, hdyž ſo jemu nėchtó bliži, njeje jėdźoty. Zenje jemu nicžo njecźinichmy, dokelž wėdźachmy, zo wjele myſi žerje a je też hewak jara wužitny. Wjeſelachmy ſo, hdyž z wulkim khwatkom pŕed nami čėkaſe. Swoje jejka kładźe na ſłónčne mėſtna blizko pŕi wodźe. We ſłónču ſo jejka wuhlanu. Kóžde lėto ſwoju kožu mėnja, wocźehnjenu kožu, cyle wuſuſenu, huſto w lėſu namakamy.

Dalša druźina hadow ſu wrjećeńcy. Tuta je poł tak dołha a jara ćeńka pornjo druhim hadam. Je jara bojazna. Stupiš-li na nju, će też kusnje, ſtoł drje ſtrašne njeje, tola móže z teho zahorjenje nastać.

Naſpomnić moh też hiſće rjanych jeſčeńcow, mološow (Salamander), kotrejuž tehorunja w naſich lėſach namakamy. To ſu drje jara žiwe zwėrjatka, ale ſplóſile a bojazne a čėkaja ſtajnje pŕed człowjekom. Je pak zajimawe, tute lubozne zwėrjatka wobkedźbować.

Po prawom móhło ſo zdać, zo wobydlerjo pŕi lėſach wjele čerpja pod ćwilemi hadow. To pak temu tak njeje. Z wjetšeho dźėła maja lėſni wohydlerjo wjele kokošow. Wuhlada-li kokoš hada, hnydom wótŕe kokotać započina, puščiwši ſo pŕi tym do hada, na jeje ſkŕėki pŕikhwataja bórzy jeje towaŕſki a dołho njetraje je po hadźe. Tehodła hady ſo rady tam njezdźeržuja, hdźež ſu kokoše.

Hdyž je też z naſich hadow jenoż zmijica ſtrašna, njekhodźće tola ženje bosy do lėſa, ale w ſkórnjach abo wyſokich ćrijach. Potom ſo Wam pŕi ſčipanju jahodow ničo ſtać njemóže. Wėzo dyrbiće też potom hiſće woči wotewrjenej mėć, zo was njeby do ruki kusnyła.

Sće hižo jónu ſłyſeli bajku wo małych dźėćoch, kotrež w jſtwi na ſpundowanju ſedźo młókowu polìwku jėdźachu. Nadobo pŕiwači ſo z wotewrjenymi durjemi wuſ do jſtwy a počina ſobu ze ſkłė młóko pić. Dźėći ſo jeje njeboja, jenož dokelž jim po zdaću pŕespėšnje młóko łapta, a wšo wulapta, placnu ju nėkotre razy ze ſkiću. Tež to jeho njemyſleſe a tehodła zawoła hółčec mać, kotraž w kuchni dźėłaſe: „Maći, ſkn lutu juſku łapta a žane kuſki njeżerje.“ Wuže wſak wosebje rady młóko pija.

Wutrobnje Was ſtrowi Waš wuj

Jakub.

Wuſtrowjeny cźerwjeny wenzl.

Roſſajſeho ſchkotarja pſchewjedźechu do wulkeje nėmſkeje bludnizy. Wėſche wobſtudnik. Mėješe naſtajnje idźeju, ſo je „cźerwjeny wenzl“ a myſleſche, ſo jeho „ſołmjenzl“ naſtajnje pſchećiwſtawa a ſo chže jeho ſłóžiś.

Lėkarjo ſo jara pŕeſtrowachu, khorcemu tutu bludnu myſlicźku wurėcźeć. Tola podarmo. Žadyn ſ nich njehrajeſche ſchkot.

Młody aſſiſtowaty lėkaŕ ſej dowolnoſcź wuproſy, ſo ſmėł buchaŕkoreho ras wopytaś. To ſo jemu dowoli a woſta nėkotre minuty ſ nj'eſbożownym cźerwjenym wenzlom ſam. Sdyž ſ komorki wuſtupi, bė muž ſtrowy.

„Kak dha ſće to cźinił?“ praſchachu ſo jeho kolegojo.

„Syle jednorje!“ ſmjejeſche ſo młody lėkaŕ, — „ſłyſ też ſchkot hrajeſche. — „Prajach jemu: Luby knjeże, ſchto dha chcźeſe? Sołdže wenzl Waš ſpka ſłyſeć njemóże, tón leži w ſchkocźe a Wy hrajeće tola ſ ruki!“

Pódla olympiskich napŕeſćehow . . .

Wożenić ſo — abo nic?...

Dźiwny je tón kraj w dalokim ranju: Khina. W Barlinje je khinſka pluwaŕka, kiž ma bajkojte mjeno „Rjana ryba“, budźe w najbliſchich dnjach ſwój wótcny kraj we wodźe hódnje zaſtupować. Haj, to dyrbi być, je to khutne mėnjenje nowocaſneje Khiny, zo też žnſke pokazaju, što dokonjeja, tohodła wupóſłachu ſwoje hłocy do Barlina; a je tam też hiſće druha Khinka: Sun Lee, wona ma nadawk, dopokazać, zo w Khinſkej też žónſki ſport njezaczépáwaju, abo njezanjerodźa, wona je z běhaŕku. Haj, moderna Khina mużnje za Europu cźeŕi, ſtajnje a we kóždym naſtupanju E! W kóždym naſtupanju...? Wćipni woprašachu ſo khinſkich holcow w Barlinje:

„Chceće ſo wożenić, — abo myſliće na nėkajke powołanje?“

Wotmołwa bė hinajša hacź ſo praſacy toho nadźijachu: tu njewotmołwi wjacy nowa doprėdkaŕſka Khina, ale duša khinſkeho ludu, holcy mjenujcy wobej wotmołwiſtej:

„Tajke wėcy rozſudźitaj naſej ſtaršej!“

*

Nan jėdźe „mjelčo“ za ſwojej holcu . . .

Mjez ſtotyſacami, kotrež dźeń wotednja w hobrſkim ſtadionje w Barlinje wulcy zajimawe bojowanje delka na bėžnjach ſcėhuja, ſedźi też nėkotryžkuli nan, kotrehož „ſynk“ abo luba „dźowčička“ tam delka w poće ſwojeho wobliča z wėſteho dźěła za pŕihladowarjow khutnje dźiwadło hraja a nimo ſportſkeho wulkeho wojowanja chcedźa tola też ſo nanej — ſnano hiſće druhim — lubić. Tam a ſem tak bywa. A wſitcy z tych, „ſynkow abo dźowčičkow“ njewėdźa, zo nan abo mać tam ſedźitaj a pŕihladowataj. A je cyle derje tak. To je mjenje nervozity a rozhorjenja. Człowjek njetrjeba ſo na pŕikład ze ſłipcom zahanjejo hórbotać: Božo, nėtko hladataj nan a mać na mnje'

Jedyn z tych, kotŕiž mjelčo do Barlina na olympiadu pŕijėdźechu, je nan woneje dobyćeŕki w ćisku ſłipa za žónſke, Nėmcowski Tilly Fleiſcher. A tuta holčka z Fraukfurta wo tym ničo njewėdźeſe, zo je jeje nan tak blizko. Jako pŕenju nėmſku olympiſku dobyćeŕku w hronje nėmſkeje olympiſkeje žónſkeje druźiny zahoriće witachu a ſwjećachu, dohlada ſo holca nadobo ſwojeho nana, cyle zady nėhdźe, ſtojeſe zmėrom a hladaſe jenoż na ſwoju dźowku. Ničo njebė wo tym wėdźała, zo nan — tatuš pŕijėdźe k olympiſkim hram — a nėtko ſkoči k njemu a jomu do łona. Što drje je ſo bóle wjeſelił: wona ſławjena olympia-nike (dobyćeŕka) abo wón jeje nan...?

*

Twjerdy khornaŕ ſkita jeho pŕed nawałom pŕepjatych proſerjow wo autogramy . . .

Jedyn z najbóle popularnych ludźi na olympiadźe w Barlinje je Grek Spiridon Louis, kotryž 1896 we Athenje złotu olympiſku medaliju za dobyćeńſki běh na 42 km (marathonſki běh) dósta. Nėmſka bė tuteho pŕenjeho dobyćerja na tutej čarje do Barlina na lėtuše olympiſke hry pŕeprosyła — a wón pŕijėdźe też a pŕiwjezy ze ſobu wolijowu hałžku. — Ale wón ma ſwoje njelubozноſce: pŕenje dny njemóžeſe ſcyła wuċeknyć wot wſitkich tych ludźi, kotŕiž chcychu wſitcy wot njeho jenoż to jene: autogram, ſamoručny podpiſ! A wſitcy hnydom jeho znajachu, a wſitcy móżachu jeho hnydom wot daloka ſpóznać, dokelž khodźeſe Louis w narodnej grekſkej draſce. A to jeho wjele płaćeſe, ludźo jeho wuklukachu: Draċ wė, kelko podpiſow je jim na papjerki naſmóraŕ. Dosć mėjeſe tute keklowanje tak a tak. Tuž pytaſe za nėkajkim wupućom z tuteje helſkeje „piſaŕſkeje“ ćwila. A namaka też puć: wotpołoži ſwoju narodnu drastu a pŕeni raz wobleċe ſo ſrjedźnoeuropſki wobleċ z twjerdym khornarjom a ſlipſom. W tutym „pŕedraſćenju“ njeċuje drje ſo najlėpje, ale ma nėtko wjele wjetši mėr a wėſtoſć, zo ſo ſwadrony hońtwjerjow za awtogramami jeho nėtko tak ſkoku njedohladaju. Spiridon Louis móže nėtko bjez mylenja hram a bojam pŕihladować a móže też bjez komdźenja a wostudłeho proſenja wo nėkotre pismiki po mėſće lamboŕić, hdyž to chce! A to wšo lėpje dźe, dokelž ma twjerdy khornaŕ wokoło ſije...

*

A kotra je drje najrjeńša....

To je proſenje, do dźensniſeho hiſće njerozriſane: kotra ze wſitkich olympiſkich wubėdźowaŕkow je kralowna rjanoſce, W Amſterdamje, na olympiadźe 1928, zahorichu ſo ći jeni za kanadiſku ſkakaŕku Ethel Cathelwood a ći druzy běchu cyle kolwrótni za rjanej pólſkej Konopaćkej, kotraž wuſtojnje diſk ćiſkaſe, — dźensa je hižo wożenjena a žona jeneho z miniſtrow!! Lėtſa — wósom lėt pozdźiſo — je to zaſo jena pėkna Pólka, kotraž ma najlėpše wuhlady, zo ju tak pŕipódla wuwołaju zajimcy — wosebje mużcy! — na kralownu rjanolinkow jėnateje olympiady 1936: je to dobyćeńka ſlėborneje medalije w ćisku diſka Jadwiga Wieſówna.

*

Wón je nėtko tŕeći...

Trójcy zdobyć za ſebje a ſwój kraj najwyſſe olympiſke wuznamjenjenje, złotu medaliju, to je wjacy, hač ſo zwopŕedka być zda! Lėtſa je čornuch Owens trójcy za tutym złotym lawŕjeńcom ſahnył. Pŕed nim poradźi ſo tajke nėſto jenoż hiſće dwėmaj wubėdźowaŕjomaj, zo na jenej a tej ſamej olympiadźe wubėdźichu troje medalije ze złota: a to finiſkemu bėharjej Nurmi-jej a ſpėšnikej na lodźe Ballangrud-ej (Norwegſka). — Amerika wudoby ſebi w pŕenich troch wubėdźowańſkich dnjach ſėſć złotych medalijow — ale ſtyri z tutych wubėdźenych złotych mytow je zaſłużba čornuchowa! — Hač je to derje....!

Zebrak.

Hospodařski kučik

Njepřećel našeho Božeho khlěba

Wulke hromady khlěbowych žitow znoša so kóždoletnje po žnjach po wumłóćenju na łubje, do składźišćow a do młynow k dalšemu wobdźěłanju. Husto dyrbitej rožka a pšeńca hišće měsacy dołho na składźe ležeć, zo byštej za cyle lěto a jako reserva tež hišće za dalše lěto muku za wšědny khlěb poskićałoj. Tola žito njesměmy njewothladane na łubi ležo wostajić, přetož při wěcynjewustojnym składowanju a při wšelakich zwonkownych wliwach móže škoda čerpjeć abo tež wšelacy zwěrjacy škódnicy móža kajkosć žita khětro pohubjeńšić. Je to wosebje račk, kotryž je so pola nas w poslednich lětach jara rozšěrił a kotryž naše najwažnišе poźiwadło wohrožuje. Je to čorny žitny račk, kiž je bruneje hač čěmnočorneje barby a je zwjetša 3 hač 4 mm dołhi. Dokelž so nimoměry spěšnje rozšěri, je wosebje strašny. W žitnej hromadźe, w kotrejž je so zahnězdźił, móže so při čopłym wjedrje za ničkotre měsacy wurjadnje spěšnje rozšěrić, tak zo je zornjatko za zornjatkom wot račka pak nakusnjene, abo z błotu bjeznohojtym čerwjom wobsadźene. Sćěhwk teho je, zo nic jenož na wazy wulka škoda nastanje, ale, zo ze zanjerodźenjom a zwyšenej přez nje wutworjenej wilžnotu a čopłotu žito lóhko plěsniwić počina a so docista skazyć hrozy. Škoda, kotruž lětnje žitny račk načini a to nic jenož na khlěbowych žitach, ale tež na picowańskich žitach, so ze 100 milijonami hriwnami wobliči. Kóždy dyrbi sobupomhać, zo by so čežcy zemi wudobyty Boži dar před škodu. wosebje pak před škódnikami, kaž je žitny račk, wukhował. Tež małe žitne hromady dyrbja so husćišo kontrolować a derje wothładać. Najwetša čistota łubjow a časćišo wětrenje a přemjetanje žita su nimo wuživanja chemiskich přaparatow z najwažnišimi srědkami přećiwo tutemu njepřećelej našeho Božeho žita. Statny hłowny hamt za ratarski rostlinowy škit w Drježdźanach (Dresden-A. 16 Stübelallee 2) rady dalšu darmotnu radu wo srědkach přećiwo žitnemu račkej a druhim škódnikam poskića.

Prózdne městna na hajnišćach

Ležaco žita su lětsa dźećele husto dospołnje zadusyle. Ratař dyrbi so nětko wo tym přeswědčić, hač na tajkich městnach dźećel po posyćenju hišće njezeskhadźa. Njeje-li temu tak, dyrbja so hnydom ze dźećelom znowa wosyć. Na žadyn pad njesmě so z tym hač do nalěća čakać. Najlěpje je, hdyž so po zwołćenju prózdne městna z čerwjenym dźećelom wosyja. Potom móže so z połnym wunoškom w přichodnym lěće ličić. hdyž je dźećel spočatk augusta. w lěpšich powahach srjedź augusta do zemje. Je-li ležace žito telko škody načinło. zo je zcyła jara mało dźećela zeskhadźało. potom je radźomne, cyły zańon podworać a jón z Landsbergskim měšenjom wosyć. Na žadyn pad njesmě so z tym hač do nalěća čakać w nadźiji, zo so dźećel zhraba.

Powjetšenje plahowanja řepika

Na zwjeselace wašnje je so lětsa plahowanje řepika a řepki khětro rozmnožiło. Pornjo 5000 hektaram w lěće 1933 je so loni 60 000 hektarow z tuteju wažneju wolijoweju plodow wužiło. Tuta płocha pak hišće njedosaha, zo by so wutykniany zamér docpěł, tak zo dyrbi so plahowanje řepika a řepki dale powjetšić. Njeje prawje, hdyž so měni, zo so řepik jenož w krajinach z wysokej powětrowej wilžnotu a z bohatymi dešćemi radźi. Wšě dobre a srěnje pješčne a ječmjenjowe pódy su tež za nazymske wolijowe rostliny khmane. Wjetše rozšěrjenje plahowanja řepika a řepki je tež z hospodarskich přičinow radźomne, dokelž wotbytowe ćeže njejsu a płaćizna je na lěta dołho zwěsćena. Dale ma plahowař prawo na wolijowe wosuški we wysokosći 50 procentow wašil wotedateho wolijoweho symja.

Rozwučowace drobnosće

Jěrke kórki.

Hdyž su kórki jěrke, je to sćěhwk přesylneho skutkowanja słónca na kórki při rosćenju. Tohodla je třěbne, zo so hospodź. wo to postara. zo kórki njejsu słónčnym pruham wustajene, ale zo su po możnosći z łopjenami zakryte.

Wuplahowańske płaćizny sajnych běrnow.

Za němske jědźne sajne běrny su ko sćěhowaze wuplahowańske płaćizny za 50 kg. pokazuje:

Dźeń pšichoźenja	Wobłuda: Najmjeńša płaćizna	Wobłuda: Najwyša płaćizna	Wobłuda: Wahowy wuplod	Wobłuda: Wahowy wuplod	Wobłuda: Najmjeńša płaćizna	Wobłuda: Najwyša płaćizna	Wobłuda: Wahowy wuplod	Wobłuda: Wahowy wuplod
	Wobłuda: Najmjeńša płaćizna	Wobłuda: Najwyša płaćizna	Wobłuda: Wahowy wuplod	Wobłuda: Wahowy wuplod	Wobłuda: Najmjeńša płaćizna	Wobłuda: Najwyša płaćizna	Wobłuda: Wahowy wuplod	Wobłuda: Wahowy wuplod
	hr.	hr.	hr.	hr.	hr.	hr.	hr.	hr.
7. 8. 36	2,85	3,35	3,25	3,75	3,65	4,15		
8. 8. 36	2,80	3,30	3,20	3,70	3,60	4,10		
10. 8. 36	2,75	3,25	3,15	3,65	3,55	4,05		
11. 8. 36	2,70	3,20	3,10	3,60	3,50	4,00		
12. 8. 36	2,65	3,15	3,05	3,55	3,45	3,95		
13. 8. 36	2,60	3,10	3, 0	3,50	3,40	3,90		
14. 8. 36	2,55	3,05	2,95	3,45	3,35	3,85		
15. 8. 36	2,50	3,00	2,90	3,40	3,30	3,80		

Hospodařski rozhlad

Sobotu 8. augusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,495	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81.10	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burza 7. augusta 1936. Spočatk wčerawšeje burzy běše wuwłownje šikawy. Skoro na zyłci ćarje kursy popušćowachu, pšichi čimž wotdrjebjenja 1 hač do 2 proc. wućinjachu. Posłuženja drje njeběchu pčehwulke, tola na druhej stronje skoro žadyn kupjer njeje. Na rentowych wikach njebě wulkich pčehmenjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobšěrnych pčehmenjenjow na Barlinskich žitnych wulkowikach njebě tež na tónju tydźenja. Tola su znamjenja lěpšeho wobešłanja žitnych wikow z khlěbowymi žitami spóznać. Młyny maja za rožku a pšeńcu wobjeje za dodaće w druhej połojcy augusta sajim. Sa njekontingentowane twory njeje napraschowanje wjacy tak žiwe kaž dotal. Wobšěrnowjch jijow šteji sa poždźišće dodaće jenož we wobmjesowanej měrje na pšchedań. Stary womjeh bu jenož w najlěpšich družinach sa khětro tłóčene płaćizny samělći. Nałětne ječmjenje sa piwarnje maja měrny wobkhod. Motešěrske wopytšma bo piwarnjam dotal njedoručiłchu. Pizowanske ječmjenje jenož srědka na wiki pšichthadźeja. Muki maja spokojazy wotbytk.

Wječra płaćeiske w Barlinje zentnar

pšicheńcy Ws 8: 10,40 hr., Ws 9: 10,45 hr., — rožki R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — ječmjenja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowša H 11: 8,35 hr., H 13: 8.70 hr.

w Sborjelju

pšicheńca 20,70 hr., rožka 15,20 hr., ječmjeń, nal. 15,40 hr., wowš 16,20 hr.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

8. augusta 1936 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Čelace mjaso	1 kg	2,00	2,20
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	13	0,16
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,18
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhle (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Wiene płaćizny w Budyšinje.

2. augusta 1936.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	10,25
Pšeńca ——— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	7,80
Rožka ——— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń, nałětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, žrjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	7,85
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	8,30
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	16,00
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	—	—
Běrny, žołte	50 kg	—	—
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	1,00	1,30
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,50
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,10
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	34,50
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	31,50
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		—	—
Prosata 763 štuk	1 štk.	14,60	22,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki dźěchu pomalšo.

Twora

Twora		Němski wuplod: Najmjeńša płaćizna pł.	Němski wuplod: Najwyša płaćizna pł.	Němski wuplod: Wahowy wuplod pł.
Roby (Buny)	punt	13	18	—
Hroch	»	20	25	—
Kórki za solotej	»	—	15	—
Kórki k nakładź.	»	—	—	—
Kórki (konon.)	»	—	—	—
Sydrojtr kał	štuka	30	50	—
Rěty kał	punt	6	8	—
Čerwjeny kał	»	—	12	—
Wirsingowy kał	»	—	10	—
Pupkaty kał	»	—	—	—
Zeleny kał	»	—	—	—
Kolrabi (młod.)	št.	5	10	—
Kolrabi (stary)	pt.	—	—	—
Karoty	walčk	—	10	—
Karoty	punt	—	10	—
Korjeń pětršylki	»	—	—	—
Porej	»	—	—	—
Radiski	walčk	—	8	—
Rjetkej	štuka	—	10	—
Rjetkej	punt	—	—	—
Bjewjeń	»	—	—	—
Čerwjena rěpa	»	—	—	—
Kulerěpa	»	—	—	—

Twora		Němski wuplod: Najmjeńša płaćizna pł.	Němski wuplod: Najwyša płaćizna pł.	Němski wuplod: Wahowy wuplod pł.
Solotej	kefk	5	10	—
Šćerbak	»	—	—	—
Kosćadło	punt	—	—	—
Selerij	štuka	—	—	—
Selerij	punt	—	—	—
Łoboda	»	—	15	—
Rapunelki	»	—	—	—
Tomaty	»	25	30	23
Cybla	»	10	12	—
Hromak	»	—	—	—
Knerm	»	—	100	—
Champignony	litr	—	—	—
Čerstwe hriby	litr	25	70	—
Sušene hriby	litr	50	90	—
Dobre jabłuka	punt	—	40	—
Jabluka k warj.	»	—	—	—
Dobre krušwy	»	30	35	—
Krušwy k warj.	»	—	—	—
Wišnje	»	—	—	—
Słowki	»	30	40	—
Bróski	»	30	60	50
Aprikosy	»	—	—	38
Kózlata	»	—	—	90

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

7. augusta 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 48.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět 44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . —
Mjenje picowane wšěch starobow . . . . . —

Byki: 86.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće 42
Połnomjasne, młódše 38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . . 33
Špatne . . . . . —

Jałowcy a krowy: 523.

Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetšeje rěznje hódnosće 42
Połnomjasne, wukormjene jałowcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět 38
Starše wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałowcy . . . . . 30—32
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałowcy . . 22—24
Mjenje a špatnje picowane . . . . . —

Čelata: 1702

Najlěpše wukormjene (1. družiny) . . . . . 73—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) . . . . . 66—72
Špatne (3.) . . . . . 56—65

Wowcy: 8117.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) . . . . . 41—44
Starše wukormjene (6.) . . . . . 38—40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) . . . . . 30—36

Swinje: 6021.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare 54,50
Wukormjene 53,50
Mjasne 50.50
Špatne 48,50
Rancy a kundrosy 53,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 8.	6. 8.		7. 8.	6. 8.
Pšeńca	218,0	218,0	buny	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	161-163	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,65	27,55	lany wosušk	15,30	15,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-38,0	pšeńč.		
lane symjo	—	—	wowsna		
pieluški	31,0-34,0	31,0-34,0	ječna		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźenja 8: 208.0 9: 209.0
Płaćizna za rožku za wuplodźenja 8: 152.0 11: 155.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźenja 7: 157.0 9: 162.0
Płaćizna za wows za wuplodźenja 11: 167.0 13: 174.0

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. Sjednoćenstwo evang. Serbow w Budyšinje smě je njedźelu 9. augusta wulět do Małšez. Shromadźiznu je popołdnju w 2 hodź. při Schprewinym mocje pola dróhi Frankfurta. Jeli budźe wjedro ćuke, je wulět do jeneje blišćeje městnosće wobjamknje. Wšitke bobuštawy je kwójbnymi je luble witane. Wuběrkowy.

Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica“ ma njedźelu hnydom po serbskich kemšach krótke posedźenje w knježim hosćencu. Jednamy dla wobdźělenja w Khrósćicach. K tomu bohate wobdźělenje wočakuje předsedya.

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa“ ma njedźelu 9. augusta pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Prošu přińdźe w prawje bohatej ličbje, dokelž chcemy so tam zrěčeć, kak a hdy wotjedźemy na hłownu skhadźowanku.

Rakecy. Wotrjad młodych zeńdźe so njedźelu pop. z dypkom w 2 hodź. w Kačej korčmje k pruhowanju serbskich rejow za lětušu hłownu skhadźowanku 16. augusta. Přińdźe wšitcy! Nawjedowař.

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Němska přčhra přećiwo Norwegskej

Němska podleža Norwegskej 0 : 2!

Tuta kopańca w Poststadionje, ke kotrejž bě wjele wjacy ludźi přišło hač někotrym druhim hram hromadźe, mjenujcy 50 000, skónči so hinak, hač so přiwladowarjo nadźachu. K hrě přiňdźechu nimo druhich tež kanclerr Adolf Hitler, ministrojo dr. Frick, dr. Goebbels, Rust, Heß; norwegski póslanc v. Scheel a v. Tschammer a Osten. Sudnik bě Jendźelčan dr. Barton. Mužstwje tajkej:

Němska: Jakob
Münzenberg Ditgens
Gramlich Goldbrunner Bernard
Lehner Siffling Lenz Urban Stemetsreiter

Norwegska: Kramen Franzen Martinsen Isaksen Brustad
Ulleberg Juve Holmberg
Eriksen Holmsen
Johanson

W šestej minuće hižo tréli Norwegska prěnje wrota. Isaksen tréli nimo Jakoba, kiž bě jemu napřećo přiběžał, mjez łaty (1 : 0). Němske mužstwo so hišće njezhraba. Škitarstwo trochu słabe a nadběhowarjo trochu rozpjerśeni. A jeli wulka móžnosć za Němcow, to jn wulkotnaj norwegskaj škitarjej a wrótnik zniča. Rózkow drje móže Němska wjele tréleć, ale němscy nadběhowarjo je njewužija. 1 : 0 wostanje hač do połojcy.

Po zasozapočatku spytuje němske mužstwo z cyłej energiju, za by wuslědk wurunało — ale Lenz tréli raz — pjeć metrow před kašćom stejo — bul won! Mjez tym ščini Norweg Erikson ruku, ale sudnik da dale hrać; na bojownišču hwizdanje! By poprawom dyrbjała jědnatka być. A zaso sadźi Lenz bul — město do kostna — won, a před sobu měješe jenož norwegskeho brankača! Němcy maju přewahu! Wšitko čaka na wurunanje. Poststadion je napjaty wot stopy do wjeřška! 10. a 11. rózk za Němsku — žane wrota. Žadyn trél, žane zbožo!

A potom Norwegski nadběh: Franzen poda Martinsenej a Kramen (abo Isakasen) tréli runje pod łatu horka do praweho rózka: 2 : 0 za Norwegsku. Hišće 9 minutow smědźa kopać. W poslednim wokomiku — sudnik hižo hwizda — wustorči běhaŕ Holmberg trél Němcow, stejo na wrótkowej smuzy!

Norwegojo krasni w škitanju — to same pola Němcow, němscy nadběhowarjo —! Ow jej, w tych su so mylili, jenož Lehner hač do kónca wobaraše, běhaše, wšo móžne spytaše, zo by porażku wotwobrońł.

Italska doby nad Japanskej 8 : 0 (2 : 0).

6000 přihladowarjow. Na započatku běchu Japancy drje dosć dobri, ale po přeměnjenju stron so wěc cyle hinak wotwi, hač by sebi človjek to myslił. Japancy wjele hubjeńšo hrajachu hač přećiwo Šwedam! Połčas 2 : 0. Po přestawcy napraskachu Italčenjo Japancam hišće 6 wrotow (8 : 0).

Trójskok.

W trójskoku, w kotrymž so 23 ludźi wobdźěli, postaji so wčera nowy swětowy rekord. Swětowy wuńtr je nětko Tajima-Japanska. Dale wuskoči dotalny němski mištr hižo w předskokach nowy němski rekord, swój samsny najlěpši wukon z pražnika t. l. wo 21 cm porjedźiwši: Wöllner z Lipska (15,27 m). Prěni štyrjo su ći: 1. Tajima-Japanska 16 m (!) nowy swětowy a olympiski rekord! 2. Harada-Japanska 15,66 m, 3. Metcalfe-Awstraliska 15,50 m, 4. Wöllner-Němska 15,27 m (němšk rekord).

Běh na 80 metrow přez płotki za žony.

Wótry bój bě to mjez šěsć knježničkami! A kłtro dźiwny kónc: mjenujcy sudnicy při cylowej stuzy (Zielband) wopaki rozsudźichu, kaž pozdźišo cylowa fotografija pokaza. Woni prajachu, zo je prěnja Valla (Italska), potom Testoni (Italska), 3. Němka Steuer a 4. Taylor-Kanada. Ale fotografija dopokaza jasnje, zo bu prěnja Valla (Italska) 11,6 sek. (swětowy nowy a olympiski rekord), a druha Anny Steuer (Němska) tež 11,7 sek., 3. Taylor-Kanada 11,7 sek., a hakle jako štwórta Italčanka Testoni, kotruž běchu najprjedy jako druhu wusudźili! 5. Braaketer-Hollandska a 6. Eckert (Němska). Zaso jena sleborna medalja za Němsku.

Běh na 110 metrow přez płotki za muži.

USA-zastupjeŕ Towns dobyćeŕ na tutu čaru, čas: 14,2 sek. W předběhu bě wón samo 14,1 běžał, a z tym nowy rekord swěta postajił — ale w rozsudnym, poslednim běhu dosahachu jeho mocy „jenož" k 14,2 sek.! Wuslědki: 1. Towns (USA) 14,2 sek. 2. Finlay (Jendźelska) 14,4 sek. 3. Pollard (USA) 14,4 sekundow.

Běh na 400 metrow — muže.

Při rozsudnym běhu tutoho mordańskeho napřeśěha wobdźělichu, abo wubědźichu sebi sobuwobdźělenje: 2 Američanaj, 2 Jendźelčanaj a 2 Kanadźanaj! Prěni raz běžachu wčera ludźo w Europje pod 47 sek.! A to štyrjo nadobo: dwaj čornuchaj(!) a dwaj Jendźelčanaj! Wuslědki: 1. Williams (USA) 46,5 sek., 2. Brown (Jendźelska) 46,7 sek. 3. La Valle (USA) 46,8 sek. 4. Roberts (Jendźelska) 46,8 sek. 5. Fritz (Kanada) 47,8 sek. 6. Loaring (Kanada) 48,2 sek.

Ważniše z porjada na sobotu 8. augusta 1936.

17.30 I. Kopańcy w mjezykołach.

II. Lohkoathletika.

10.00 Dźesaćibój: 110-m-płotki a ćisk diska.
15.00 Dźesaćibój: skok ze žerdku.
Předběhi na stafetu 4×100 m — muže.
15.30 Předběhi na stafetu 4×100 m — žony.
16.00 Rozsudźacy běh na 3000 m přez zadźěwki.
16.30 Dźesaćibój: ćisk šipa. — Běh na 4×100 m — stafeta.
17.30 Dźesaćibój: běh na 1500 m.
18.30 Stafeta 4×100 m (mjezběhi).
18.45 Šwedska zjawnje zwučuje.

III. Pluwanje.

9.00 Předboje za 100-m krawlowy stil (muže)
200-m klasiski stil (žony)
hry wódneho bula.
15.00 Předboje za 100-m krawl (žony).
Mjezyboje za 100-m krawl (muže).
Hry wódneho bula.
Dale: tesakowanja, třčlanje, wujězdźowanja na wodźe, přimańcy, polo, košikowka, hokaj, kolojězdźenje, ručny bul.

Forest Towns dobudże złotu medalju w skoku přez zadźěwki.
Při 110-metrowskim doskónčnym běhu přez zadźěwki poradźi so Američanej Forest Townsej dalšu medalju za swój kraj dobyć. Z wobraza widźimy wobdźělenych w skoku. Druhi z prawa je dobyćeŕ Towns.
(Schirner, M.)

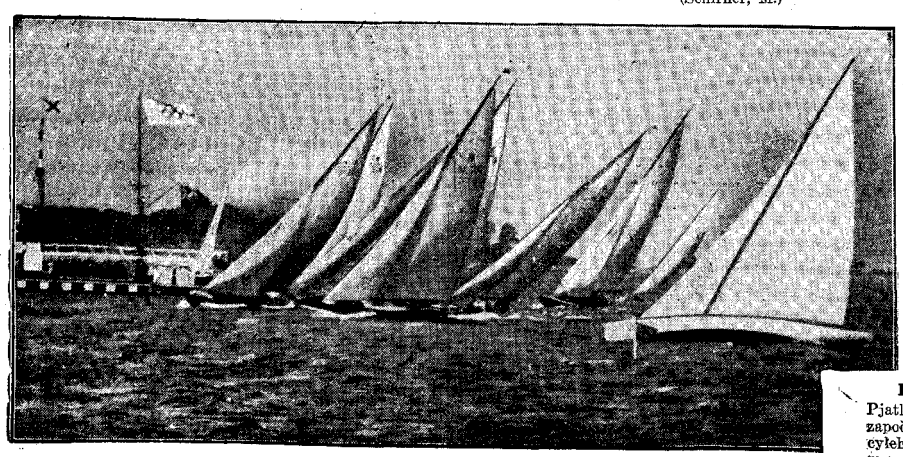

Olympiske wubědźowanja płachtatych łódźow w Kielu
Też při druhim wubědźowanju płachtatych łódźow w Kielu je wobdźělnikam wjeliorojte wjedro wjele dźěła činiło. Zady widźimy startowu łódź němskeho wójnskeho łódźstwa. (Scherl Bilderdienst, M.)

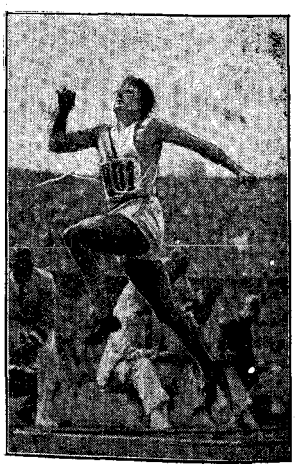

Prěnje wubědźowanja w dźesaćiboju.
Pjatk so prěnje wubědźowanja w dźesaćiboju započachu. Najlěpši wojowarjo na tutym połu cyłeho swěta su so w Barlinje zešli. Tu widźimy Američana Glenn Morrisa, wobsedźerja swětoweho rekorda, kotryž ma najwjetše wuhlady na dobyće, při dalokoskoku.
(Presse-Bildzentrale.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 185 | Budyšin — Póndźelu 10. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Offensiva na Madrid so započała

Franzowska powěsćerńa Havas ſ Burgosa w Schpanišej powě, ſo ſu wojazy w połnoćnej Schpanišej někotre wuſpěchi wuběduli. Wojazy, kotřiž hižo wot ſpoćatka wojowanjow na fronće ſteja, ſo w bližšich dnjach ſ nowymi wojakami narunaju. **General Franko je roskaz nad wojakami w połodnišej Franzowskej pschewſał a ſ offenſiwu na Madrid ſapoćał.**

Blišo Bajadoza a Caceresa je ſo wótrje wojowało. Wo'azy markſiſtow ſbichu, ſo dyrbjachu cźekać. Woni tež wjele panzerowanych autow dobychu. Mjes jatymi je markſiſtiſki wyſchſkPuigdengola. Dźeł zwilnje gardy w tutej krajinje je ſo narodnym wojowanjam poddał.

Kaž nowiny „Paris Scir" pišaju, je ſo na fronće w Guadarramaſkich horach žiwje ſ lětadłami wojowało. Narodni wojazy ſu dwě lětadle wottšelili. Se ſtrony ſchpaniſkeho knježerſtwa ſo idźeńuje, ſo ſo jeho wojazy na tutej fronće ſeſtnikach a ſo nadběh na narodnych wojakow ſ połnozy Madrida pschihotuja.

Kommunistojo 70 wojakow wotprawili

Portugalſke nowiny „Diario de Manha" ſ Elvaſa pišaju, ſo dyrbjeſche ſo ſobotu 70 wojakow zwilnje gardy dla njedoſtatka munizije w Bajadozu kommunistam podać. Kommunistojo ſu wojakow njedźelu w arenje ſa wojowanje ſ bykami ſatſelili.

W Barcelonje tśoch Italčanow zamordowali

Italſke nowiny ſ wulkim roshorjenjom pišaju, ſo ſu w Barcelonje tśoch Italčanow ſkónzowali. Italſky ſtaćenjo měſachu tam wojpjet pod pschiſcźehanjom cźerpjeć. Mjena ſamordowanych Italčanow ſu Liberaliniſtri, Dogliotti a Marcelli. Schtwórteho Italčana Giacomelia ſu cźežko ſranili. Inženěra Marcellia wobrońena lětźakſka banda w jeho wobydlenju napadaže a jeho na ſmjerjece waſchnje ſamordowa.

Italſki generalny konſul w Barcelonje je hnydom pſcheciwo mordarſtwam proteſtował. Teſorun'a je italſke pódłanſtwo w Madridźe pola ſchpaniſkeho knježerſtwa raſnje ſakrocźiło. W italſkich nowinach ſo piſche, ſo ma ſchpaniſke knježerſtwo pschego mjenje mozy, ſo by ſwój wolim wukonjało, a ſo ſu w Madridźe a Barcelonej komuniſtojo a anarchiſtojo pschego bóle woprawdźicźi knježa.

Tež Argentinſka pscheciwo mordarſtwu proteſtuje.

Kaž Reuterez telegrafowarń'a w Londonje ſhoni, je argentinſke knježerſtwo pola ſchpaniſkeho knježerſtwa dla ſamordowanja argentinſkeho ſtarćana w Schpaniſkej wótrje proteſtowało.

Saćžemnjenſke ſwućowanje w Madridźe.

W nozy k ſobotźe je ſo w Madridźe ſacźemnjenſke ſwućowanje wotmeło. Knježerſtwo běſche pſches radio wobhdlerjow pownezńło, ſo bychu, pschi alarmowanju hornje poſchody wopuſchcźili.

W Katalonſkej ſo zyrkwine ſamóženja bjeru.

Kaž franzowſka radiowa powěſćerńa ſ Barcelony powě, je katalanſke knježerſtwo pjatk ſakoń wudało, ſo ma ſo wſcho ſamóženje zyrkwjow a nabožnych ſjadow ſebracź. Sakoń nimo teho dowoli, ſo ſmě ſo wobſedźerſtwo tajkich wołbow ſebracź, kiž wojerſku ſkupinu podpjeraju.

Němſcy cźekańcy ſo ze Spaniskeje do Genuwy priwjezli

Sobotu je němſki parnik „Uckermarć" 338 cźekańcow ſe Schpaniſkeje do pſchiſtawy italſkeho města Genuwy pſchiwjeſł. Tuńi ſo ſo krótkej pſcheſtawzy na Milano do Němſkeje wotwjeſechu.

Italſkaj parnikaj „Urania" a „Prinzipeſſa Giovani" ſtaj 1850 wołbow do Genuwy pſchiwjeſłoj, kiž běchu w Schpaniſkim pſchiſtawje Valenzii na łódź ſtupili. Parnik „Urania" pſchiwjeſe 204 Němcow, 290 Italčanow a pſchibłuſchnikow dwanaće druhich narodow do Genuwy. Lazaretſka łódź „Prinzipeſſa Giovanni" nětźe 300 Němcow 100 Italčanow a mnohich druhich ſtarćanow pſchiwjeſe.

Njepřezjednosć w francowskim knježerſtwje

Wuradźowanja franzowſkeho knježerſtwa pjatk wjeczor wurjadnje dołho trajachu. Pschicźina teho ma ſo w njedorozumjenju mjes radikalnoſocialiſtiſkimi a ſocialiſtiſkimi miniſtrami wo franzowſkej neutralnoſći pſchi podawkach w Schpaniſkej pytacź.

Nowiny „Echo de Paris" pišachu, ſo ſu ſo radikalni ſocialiſtojo ſe ſwonkownym miniſtrom ſa dospołnu neutralnoſć wuprajili. Někotři ſocialiſtiſcy miniſtrojo pak ſu byli hinaſcheho ſmyſłenja, tola nochcźachu neutralnoſć zyle ſpuſcheźeć. Skónčnje pak ſu ſo tola dojednali a ſ kótrež žyłnej wjetſchinu wobſamknyli, ſo ma Franzowſka neutralna wostacź.

Francowski ſenat ſo za krutu neutralnosć wuprajił

Swonkowny wubjerk franzowſkeho ſenata ſłyſcheſche pjatk roſprawu žwojeho pſchedźydy Bédengera. Pſchedźyda wo roſrěcźowanju roſprawjeſche, kiž běſche ſ franzowſkim ſwonkownym miniſtrom wo mjeſnarodnym połoženju a wo podawkach w Schpaniſkej mět. Wubjerk ſo cźichłóžnje ſa to wuprajił, ſo dyrbi jeho pſchedźyda tež pſchihotowanje we wuſkim ſwiſku ſe ſwonkownym miniſtrom wostacź.

Wubjerk pak tež žwojemu pſchedźydźe poruči, ſo by ſwonkownemu miniſtrej dźěłł, ſo wubjerk dospołnu neutralnoſć Franzowſkeje pſchi podawkach w Schpaniſkej ſaſtupuje.

Šoaniski general neutralnosć Francowskeje kritizuje

General Oneipo de Llano je w radiu wojſewił, ſo ſu wojazy wojerſkeho poſběhnjenja w Huejzy markſiſtow cźeſto bili a wjazy hač 1000 muži ſajeli.

General Oneipo ſo w žwojej rěcźi tež ſ franzowſkim namjetom ſaběrjaſche. Rjekny, ſo drje Franzowſojo wjele wo neutralnoſći rěcźa, ſo pak je dojeć derje ſnate, ſchto w Paryſu ſ tym ſrjumja. Hdyž je Franzowſka Madridſkich markſiſtow dołeć žyłnje podpjerała, by někto rad ſadźěłała, ſo by ſo wojakam narodneho wojerſkeho połdźenjenja tehorunja podpjera dostała.

Njeměry na kupje Madeirje.

Na portugalſkej kupje Madeirje njeměry wudyrichu, dokelž běſchej ſo mloko a butra podźójilej. Pſchi njeměrach ſo někotre wołbody morichu. Portugalſke knježerſtwo je wójnſke łódźe na Madeiru pósłało, ſo by porjad na kupje wobnowiło.

Zaneje ludoweje fronty w Juhoſłowjanſkej.

Prózowanja wo wutworjenje markſiſtiſkeje ludoweje fronty w Juhoſłowjanſkej ſu na pscheciwojenje nowin kéwizarſkeho měſchcźanoſtwa ſtorzyłe.

Bolšewistiske wotpohlady w Grichiskej

Nawiednistwo Athenſkeje bjeſtrachowaje policije je wo kommunistiſkich planach w Grichiſkej nadrobnje roſprawjało. S knježerſtwowymi naprawami pak je ſo ſ cźaſom ſchdźewało, ſo ſo wotpohlady pſchewjedźechu. Kommunistojo běchu dźiwli 5. augusta rano dźěłacźerjow na wſchelakich Athenſkich namětach ſhromadźić. Potom měſachu dźěłacźerjo k hórſtrej demonſtraziji na Stadionſku dróhu dźěłacźerjo k hórſtrej demonſtraziji na Stadionſku dróhu a pſched miniſterſtwo ſnutſkownych naležno' ow cźahnyć. Policija dyrbjeſche ſo ſ namozu pſchimacź, tehorunja dźěłarnje, w kotrychž by ſo dźěłało, haćbrunjeź ſo generalny ſtrajk wuwoła. Wokoło pſchipołdnja měſachu ſo wótre wuſtupy w politiſkim běrowje miniſterſkeho preſidenta ſarjadowacź. W ſnutſkownym a dźělowym miniſterſtwje měſachu ſo woknowe ſchkleńcy roſbić. Na dróhach měſachu wogebite komunanda wſchitke jeſdźadła, kiž bychu hiſchcźe jěd'ite, nadpadnyć.

Jenož hišće 1170000 ludźi bjez dźěła

Kaž němſki wuſtaw ſa wobſtaranje dźěła a ſawěſcźenje pſche bjeſdźěłoſcź wojſewja, je ſo położenje w dźěle tež w měſazu juliju pſchihódnje wuwiło. Licźba ludźi bjes dźěła w tutym měſazu ſaſo kěrko ſpadny, mjenujzy wo 144 000, ſo jenož hiſchcźe 1 170 000 wucźinjeſche. S njej ſo dopokaſuje, ſo ſo bjeſdźěłoſcź ſamo niže bjeſdźěłoſcźe hoſpodarſzy pſchihódneho léta 1929 (1 251 000) ſnižł. W mnohich wjeſnych wokrjeſach a tež w dźělu industrialnych wokrjeſow njeje hižo wjazy ludźi bjes dźěła.

Kuba wšitke swoje zastojnstwa złožił

Nazionalſozialiſtiſka Korreſpondenza powě: Dla jednanja pſched ſtronimym ſudom je dotalny župny nawjednik Braniborſkeje Kuba wſchitke ſwoje ſaſtojnſtwa ſłožił.

Wjednik je dotalneho naměſtneho župneho nawjednika župy Połodnišeje Weſtfalſkeje ſtronjana Emila Stuertza ſa župneho nawjednika braniborſkeje Marki nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony pomjenował. Sa naměſtneho župneho nawjednika braniborſkeje Marki je wjednik němſkoſtatneho hamtarjaPawola Wegenera pomjenował.

Mackensen šef jěchafskeho połka čo. 5

Po poruczniſći wjednika a němſkeho kanzlera je němſki wójnſki miniſter a wyſchſchi roſkaſowař wojerſkeje mozy generalny połny marſchall ſ Blomberg njedźelu 9. augusta dopołdnja ½12 hodźin generalneho połneho marſchalla ſ Mackenſena ſa ſchefa jěchafźiſkeho połka cźiſło 5 pomjenował. Wjednik a najwyſchſchi roſkaſowař wojerſkeje mozy je ſ ruchnym liſtom generalnemu połnemu marſchallej ſ Mackenjenej pomjenowanje wojſewił a jdobom na wulke ſaſłužby połneho marſchalla wo ſtare wójſko a na jeho pródźowanje wo wobnowjenje němſkeje wojerſkeje mozy ſpominał.

Italſki krónprynz Umberto ſ Němſkeje wotjěł.

Italſki krónprynz Umberto, kiž běſche nětźe dny w Barlinje pſchebywał, je ſo ſobotu popołdnju w lětadle do Mnichowa podał. Tam je wjeczor wokoło 6 hodźin doleźał. Wjeczor wokoło 9 hodźin ſo krónprynz ſ porjadnym ſpěchnikom do Salzburga poda, ſo by pſchi tamniſchich žwjedźeńſkich hrach był pſchitomny.

Schef franzowſkeho generalneho ſtaba Warſchawu wopyta.

Paryſke nowiny „Petit Pariſien" ſ Warſchawy pišaju, ſo ſo ſchef franzowſkeho generalneho ſtaba general Gamelin 12. augusta we Warſchawje wocźakuje, hdyž budźe ſ hoſćom ſchefa połſkeho generalneho ſtaba Rydza-Śmigłeho. General Gamelin pjeć dnjow w połſkim hłownym měſcze ſawoſtanje.

Paris mjeſy ſa podawanje wójnſkeje potrjeby ſawjera.

Franzowſke knježerſtwo je ſobotu wjeczor wobſamkło, ſo ma ſo Franzowſka połneje neutralnoſće w ſchpaniſkich naležnoſćach dźerźeć. Franzowſke knježerſtwo je tehdła njedźelu mjeſy do Schpaniſkeje ſa wſchu wójnſku potrjebu ſawrjeło. Franzowſka budźe pak jenož tak dołho neutralna wostacź, kaž dołho budźa tež druhe kraje ſnapſchcźa Schpaniſkeje neutralne. Jendźelſka ſo k tomu njeje roſſudźiła. Wona njeje ſakaſała, ſo ſo Schpaniſkej ſ jendźelſkich fabrikow lětadła a druha wójnſka potrjeba podawa.

Sowjetſkoruſka ſtraža do połſkeho lětadła ſtřelała.

Pola Sſarneho we Wolynſkej dyrbjeſche połſke wojerſke lětadło pſchi ſmjerjowanju blišo ſowjetſkoruſkich mjeſach ſ muły pſchiſtajiźć. Połſkaj lětarſkaj offiſeraj, kiž w lětadle žeđźeſchtaj, powěſchtaj, ſo je ſowjetſkoruſka namjetna ſtraža do lětadła ſtřelała, jako ſo tuto k jemi puſchcźeſche.

Jendźelſky wojazy pſcheciwo ſbožkarjam w Paleſtinje wojowali.

Pola Nablusa pjatk popołdnju ſbožkarjo pſchewodźazy cźah automobilow napadachu, kiž ſ Tela Aviwa do Haify jdźeſche. Wojazy a lětadła autarjam na pomoz pſchihwatachu a někotre hodźiny ſ napadnikami wojowachu. Napadnicy dyrbjachu ſłónčnje cźekńć. Woni ſtjachu mórnych ſawoſtajichu. Sſowjich ſranjenych ſbožnſachu. Dwaj ſbožkarjej jendźelſkim wojakam jako jataj do rukow padnyſchtaj. Jendźelſky wojazy měſachu jenož jenehe ſranjeneho.

Swětowy myštr w dźesaćboju

W najćežšim lohkoathletiskim boju — kotryž je skowany z dźesać wšelakich wubědźowani — w dźesaćboju je lětsa sebi zdobył swětowe mištrstwo Američan Glenn Morris, zbiło dotalneho mištra swěta najwuspěšnišeho, Němca Sieverta.

Dźesaćbój je króna lohkej athletiki, a človjek, kiž w dźesać wšelakich napřeśćehach (běhi na 100 m, 110 m přez płotki, 400 m a 1500 m; skoki: daloko, wysoko a ze žerdku; ćisk diska a šipa a stork kule) najlěpši přeńerk dócpěje, toho móžeš z połnym prawom najlěpšeho athleta cyleho swěta mjenować. Při olympiskich hrach 1912 w Stockholmje (šwedske hłowne město) bu z prěnim dobyćerjom w dźesaćboju amerikanski indijan Jim Thorpe, a šwedski kral pomjenowa indijana při mytowanju za najkhmańšeho athletu cyleho swěta. Tak so mjenowaš, dowoli so pozdźišo hišće norwegskemu Helge Løvland, Haraldej Osborne-j (USA), finomaj Paovo Yrjölä a Aki Järvinen. Tež dobyćer na olympiadźe w Los Angeles (1932), James Bausch (USA), běše na krótki čas najwuspěšniši wšěch swětowych athletow, — dóniž před dwěmaj lětomaj njepřińdźe powěsć, zo ma Němc Hans Heinrich Sievert ze 7824.5 dypkami nowy swětowy rekord! A jenotliwe wuslědki w dźesać bojach běchu tak njewšědnje dobre, zo so wšudźe tutomu rekordej dlěše žiwjenje wěsćeše.

Ale to, štož zda so skoro hyć njemóžne, so tola sta. A muž, kotryž před nješto njedźelemi z 7880 dypkami stary rekord powali a nowy postaji, je z ćrjódu najlěpšich wubranych amerikańskich lohkoathletow sobu prěki z Ameriki do Europy přišeł, zo by w arenje olympiskeho stadiona dopokazał, zo z połnym prawom nosy titul swětoweho mištra.

Mjeno jeho —? Glenn Morris, idealna sportska postawa, wulki a sylny, muskularny a bjez najmjeńšeho ćwačka njetrjebawšeho tuka! Je tajki, kajkehož sebi wšitcy najlěpšeho athleta předstaja!

Je student a ma hižo 24 lět za sobu, studuje we Colorado. Wot 12. lěta žiwjenja hižo systematiscy sportuje, najprjedy je w kopańcach so wuhanjał. Ale w amerikańskim „football-je“, to je hišće wróćniši sport hač němski Rugby! A tutón sport spožći jomu nuznu twjerdu wislnosć, kajkuž dyrbi dźesaćbojownik měć. „Hakle na universiće započach so też z lohkoathletiku zaběrać, a za dźesaćbój hakle specialnje jene lěto zwućuju“, ŕěći sam mištr.

Wulkotnje po amerikańsku je to, štož Morris potom dale powěda: dokelž na swojej universiće njenadeńdże dosć wobhnadźeneho partnera, trainowaše sam za sebje, a to po pisomnych instrukcijach, kajkež jemu jeho trainar Br. Hamilton z 1000-km-skeje zdalenosće sćeleše. To so tak derje radźi, zo móžeše Morris lětsa w naležu k prěnjemu razej startować. A prěni pospyt bě hnydom skoro kaž dźiw! Ze swojimi 7576 dypkami suny so nowy bojownik strašnje blizko k swětowemu rekordej Sieverta. A wěcywustojni nastajidlhu wušł!

Potom zwołachu w smažniku (Juni) w Americy młodych ludźi k přecydźowańskim bojam za olympiadu. A Glenn Morris wustupi druhi raz jako dźesaćbojownik. Pojěźdże do Barlina abo nic? Wo jězdny lisćk do Europy tu dźěše! Ale Morris hižo njemóžeše so rivale w Americy. Bě w najlěpšim hnmorie a — tak postaji nowy swětowy rekord: 7880 dypkow! Jeho wuslědki? Tute: Běhi: 100 m 10.7; 110 m přez płotki 14.9; 400 m 50.7; 1500 m 4:48.1. Skoki: wysoki 1,86 m, daloki 6,85 m, ze žerdku 3.45 m; ćisk diska 43,10 m a šipa 56,06 m. stork kule 14,45 m. A z tymi wukonami móže so Morris wšudźe po cyłej zeńskej kuli widźeć dać. A nětko w Barlinje je so hišće porjedźił. Je dopokazał, zo je najlěpši athleta swěta!

Islam w Europie

We wšelakich europiskich krajach je něhdźe 3 milijonow mohamedanow rozšěrjenych. Nabladnu ličbu mohamedanow ma Južnoslowjanska, mjenujo 1337680 kotrejž wobsedźe w něhdźišich awstriskich provinzach we Bosniskej, w Herzogowinje a w Sandźchaku bydła. Temu pśiśinidu hišće mohamedanoju w Cornej hori a w něhdźišej Mazedonskej. Jako sćěhowk nowośinkeho wuwića wustupuje organizacija južnoslowjanskeho islama autonomne pod wjedźiwom Naiful-Alema, kotrymajž radźi mohamedanskeho duchownika w Sarajewe a Skovliu podśeła. Južnoslowjanska ma 12 moschejow z 1552 awtiwinkimi twarjenjemi. Mohamedanske nabožne wukubłanje mohłoju pśirěkłuja 887 ludowych schulow, 40 śrjedźnych schulow, mjez nimi jena holcza śrjedźna schula a jedyn wysokoschulski wućerjeński wustaw. Albanska ma mjez 800 000 wobydlerjemi něhdźe 60 proz. mohamedanow. Bosniska ma 750 000 (11 proz. wobydlerstwa), Rumunska 200 000 z 290 duchownymi a 271 wótarjemi. W Greskej je mjez 7 milijonami wobydlerjemi něhdźe 140 000 mohamedanow. We Wubersku je nadpis 3500. Połska mješeše pśed wójnu 10 000 mohamedanow, po wójnje je najwjetšich dźěl z nich kraj wopuśiśił. Zastawna ličba mohamedanow w Europie wuśini 2 840 000.

Islam w Europie

We wšelakich europiskich krajach je něhdźe 3 milijonow mohamedanow rozšěrjenych. Nabladnu ličbu mohamedanow ma Južnoslowjanska, mjenujo 1337680 kotrejž wobsedźe w něhdźišich awstriskich provinzach we Bosniskej, w Herzogowinje a w Sandźchaku bydła. Temu pśiśinidu hišće mohamedanoju w Cornej hori a w něhdźišej Mazedonskej. Jako sćěhowk nowośinkeho wuwića wustupuje organizacija južnoslowjanskeho islama autonomne pod wjedźiwom Naiful-Alema, kotrymajž radźi mohamedanskeho duchownika w Sarajewe a Skovliu podśeła. Južnoslowjanska ma 12 moschejow z 1552 awtiwinkimi twarjenjemi. Mohamedanske nabožne wukubłanje mohłoju pśirěkłuja 887 ludowych schulow, 40 śrjedźnych schulow, mjez nimi jena holcza śrjedźna schula a jedyn wysokoschulski wućerjeński wustaw. Albanska ma mjez 800 000 wobydlerjemi něhdźe 60 proz. mohamedanow. Bosniska ma 750 000 (11 proz. wobydlerstwa), Rumunska 200 000 z 290 duchownymi a 271 wótarjemi. W Greskej je mjez 7 milijonami wobydlerjemi něhdźe 140 000 mohamedanow. We Wubersku je nadpis 3500. Połska mješeše pśed wójnu 10 000 mohamedanow, po wójnje je najwjetšich dźěl z nich kraj wopuśiśił. Zastawna ličba mohamedanow w Europie wuśini 2 840 000.

Wukupny pjenjez

Hdyž němski bagnik Miklawsch Lenau w malym wuherskim městačku Alsenburku ratarstwo studowaše, pśiśindźe jeneho dnja dźěrbo posdźe z wulkeju domoj, mješćańske wrota běchu hižo sawrjene.

Podarmo proschesche wróćnika, so by jemu wrota wotewrił. Strażnik bě spjećowaschе a powolasche bo na swoje sastojnske winowatosće. Tuž žuny Lenau słodźiwo swój posledni słotak pod wrotami. Nadobo bo wrota wotewrichu.

Lenau stupi na dróhu, dźesche někotre krocžele a wosta sastroženy stejo. „Někto sym tola swoju knižku wonka shubił!“ praješe. „Knjes strażnik, macje latarnju a dźicže po nju!“

Wróćnik twarasche pśichtuschnje won. Khětrje sawrě Lenau za nim wrota. Wróćnik kichicześe a proschesche. Ale Lenau sawola: „Budźcże směrom! Hewak pózdźo po jeneho knjesa mješćańskeje rady, so by bo pschepokasał, kak swoju službu a sastojnstwo wukonjeśe!“

Wróćnik wotmołkny, žuny słotak pod wrotami a Lenau puschći jeho na to sadźo nuts.

Wuhlef Handrij

Powědańćžto z cźasa napoleonskich wójnow.

5] (Pokračowanje.)

Hanu so wuhlef jenoź junu wopraschа, hač njeje widźała, kak su cźorni jězdni pachoła je wźu z mozu wotwjedli. Wona pschi tym z khowu tichašeše a jako by to ju sgnła njesajimowało, wubeża z khěžki a saběrasche so je swojimi kołbjemi. Wona njesamo, wo Janu powědać, ani je swojim nanom, jej běšche, jako by dyrbjała tuto potajnstwo we wutrobje hišće sejamkać, a jako by śmełа jenoź z njebjeskim Wótcom wo tej wězy rěcźeć, kiž tej bjes khowom rosumi, schtož so je khowami tola prawje wupraješe njehodźi. Handrij žeby bóle na to myślesche, so bě rjany husarski wušk wócko a wutrobu jeho dźěsća sajał, a so by tajki sacźišcej trochu wokšabł, so bóle hač prjedy z Hanu rosmołwješe. Tež žeby knihi wot wośadneho duchownego a pśches zygana, kiž bě jemu snaty, wobstara, a po zwjatoku by z Hanu cźitał a dawasche žeby tej wjazy pózay, so by ju pišaŕ nawuckił. To běšche w zusbie jara derje nawukmył, ale hač dotal njebě swoju dźowku wo tym rozwuczował.

Hanje so to dźeń a bóle lubješe, a dale horliwisco w nanoschenych knihach cźitasche, a schtož by so jej wosebje lubiło, by žeby wotpišała a by žeby z khowy wutka.

Też zygan nětkole cźasćišcho do domu pschikhadźesche, a powědasche holzu wschelake nowinki a noschesche jej wschelake hrajki. Tak so ta, so bywasche Hanka też sałso wjeselscha.

Handrij žeby myślesche, so bě dozpěł, schtož bě chyž, so bě Hanu wužwobodźił wot nakhilnosće, kiž by jej tola žiwjenje skalicź mohła. Wo lubosći, kiž wona hłuboko we wutrobje khowasche, won źacźa njeměsećeše, a wón so nadźiješe, so budźe ju we swojim cźasu na pschihódne maschnje móz wubacź. Wo tym měsećeše swoje zamžne myśle, ale khowasche je tajnje: jenoź Franz, tón zygan, wo tym wjedźeše, ale wón bě pschekepanjschi hač jeho pschećeł, a tehodla so jemu Handrijowa myślička prawa njedasche, hdyž bě Hanu lepje spóznał, a junu, hdyž pschi wuhlerju Handriju, kiž měsećeše nózu strażu, žedźeše a na hromadu žehliweho wuhla hladasche, jemu rjekny:

„Někto by cźaj było, Handrijo, so by z Hanu też junu wo sandźenosći porěcźał.“

„Schto chże to jej pomhacź?“ wuhlerj snapscheźiwi.

„S jeje źmjercźu a z jeho rubjenjom je žo sboże tamneho cźasa sbubiło a so ženje wjazy njemórći, tehodla žym z njej žem puczował, so by, njewědźo nicžo wo tym, w žamocże k sbožownemu žiwjenju wotrostła. Jenoź wo to je mi na starosći. We wěcy na tamnej stronje je khuda wudowa žiwa, ta ma jeniczkeho žyna, — ist ćim žym jeho wobkedźował — wón je žwérna duscha, sprawny a pilny. Wón žiwi a hlada z lubosću a z zunjosću žwoju macź, wón budźe žonu, kotraž jemu sboże pschinješe, na rukomaj nożyć. Chzu, so by to z Hanu słubił, chzu jemu potom rjanu thěžu natwaricź a schmarny kruch pola k njej kupicź. Na to budźe pyschenka po jeje macźeri doposahać, kotruž mi Boża wola wostaji, hdyž dyrbjach wschitko wopuschczicź, a Hana smeše měrne a pokojne žiwjenje, žwobodna wot wschich nahich nakhilnosćow a wot wschcho hubjenstwa. Schto pomha nješto lět wyschcho sboża, hdyž tola wichor to hrubje snicźi? Ty, Franzo, sy mje we najwjetschej zakosći widźał a běšche so mnu pschesjene, so dyrbju žo do žwojeje dominy wróćicź, so by wón žwoje hrudne myśle sahnał a so by wón žwoje jenicźke dźěcźo psched strachami wukhował. K cźemu chzył Hanje hubjenstwo sandźenych cźasow wotkrywacź? Jej je ko tamna nóz hrózby i pomjatka sbubiła, haj ja žeby myślu, wona ležma spomina, so njeje pschezo tule w lěsu žiwa była.“

„Ty žo myślisch, Handrijo. Jej žo po dalinje stysła. Rjany kraj jako domisnu ma na myślach a jej myśle na nicžo druhe du, hacź wjeśna žona bycź.“

„Schto? Schtó bha je jej druhe wězy do khowy a do wutrobu tykнył?“

„Ja njewém; ale to wém, so je w njej nješto druhe žiwe dźeli to, schtoż žy žebi ty ś njej wotmyślił, a jeli so so tola też podwoli, budźe cźaš žiwjenja njesbožowna.“

„Ale schto bha ma žo ś njej stacź? Sswěrnymaj rukomaj dyrbju ju pschepodacź, doniž žym hišće žiwy, doniž to hišće samožu. — Hdyž mje wjazy njebudźe, schto bha ma žo potom ś Hanku stacź?“

Handrij khowu natkhił. So Franz na jeho wotpohladu ś Hanku dwělowasche, to jemu nadobo wulku tysknosć nacźini. Mnoho lět, hdyž bě ko do žwojeje dominy wróćił, nosćesche žo ś tej myślicźku, so chze žwojemu dźěśeu w prawej jednorosći a w žamocże daloko wot žwěta spokojne žiwjenje sałożić.

Wón bě na žwojim puczowanju spěšne, ale strascheše žhoże nasćoł, kotreż bě trudny kónz wsako, a wón žebi pschi tym rjekny, so bě jemu pschi tym starschiše johnowanje pobrachowało; ale hdyž stemjeny do žwojeje domišny wróćo pschińdźe, so by žebi tute pschehladane žhoże hišće podźišcho naprohył, nałdźe jenoź tow žwojeju starscheju a wěsty hłóh ś jeho wutrobu jemu pschiwoła:

„Ty by žebi žwoje njesboże sasłużił!“

Tu žebi wotmyślł, so budźe na dalsche nětko łasnje w cźichim lěsu žiwy a so chze žebi žwój chleb ś kurym dźěłom sasłużicź. Pokład, kotryž hišće mějesche, starosćiwje khowa; tón mějesche we žwojim cźasu k temu žasłużicź, so by so jeho dźěśeu spokojne a bjesstarosćiwe žiwjenje sakožiło. Nětkole pocza dwělowacź a staroscźiwy bycź.

Wón zygranowu mudrosć snajesche a wiedźesche też, so ma wón dobru wutrobu. Franz bě husto jako młody cźłowjek k njemu pschikhadźał, hdyž bě wón še swojej žonu a ś dwěmaj dźěśeomaj na miesach Italskeje bydlił; tehdom bě jemu nješchtožkuli darił a jemu nětkotruzkuli dobrotu wopokasał, a Franz bě jemu sa to pschiwitkny a wopytowasche jeho też tu w domišnje. Tola pschihadźeschе sam, bjes žwojeje zygankeje cźrjódy, kiž so po Hollandskej wokoło honjesche. To bě spodźiwny cźłowjek, nasch Franz, wón bě sławny a dobrocźiwy, schtoż pola jeho luda husto nješe, a pschi tym běšche bóle tpiscźiwy, hacź druhy zygano — khoro bě to na sle žwědomje sapodobne, ale na to bě wón pschejara žwérna duscha; to bě jemu, jako by so wuhlerja wjazy wotrjeź njemohł a wón chzyšche se žwojimi powjedanami le žwěta jemu trudne myśle sahnacź a temu sandźenosći bóle i pomjatka wuhnacź. — S Hanu Franz ženje nicžo cźinicź mėł njebě, dasche žo, so to wuhlerj Handrij njerodźi a so ma też Franz wěstu spokojschnosć psched dźěśeom žwojeho pschećeła. Hakle hdyž bě Handrij trochu do stracha pschischoł, so je ś napohladom husarskeho wyschcha Hanje njepokoj do wutrobu pschischoł, dowjedże wón Franza k njej, so by se žwojim łabawnym darom ju trochu rospjerschał. Sdasche žo, so to to też poradźi. A Handrij, hižo wschón smérowany, chzyšche někto žwój samyhł sterze lepje wuwjesćeć; tu někto Franz dwělowasche a žebi žamo žadasche, so dyrbi Handrij holzu sandźenosć spožićeć; ale Handrij mějesche ja sprawnisch, tu wěz sabyczu pschewostaticź.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wuhlef Handrij

Powědańćžto ś cźasa napoleonskich wójnow.

5] (Pokračowanje.)

Hanu so wuhlef jenoź junu wopraschа, hač njeje widźała, kak su cźorni jězdni pachoła je wźu z mozu wotwjedli. Wona pschi tym z khowu tichašeše a jako by to ju sgnła njesajimowało, wubeża z khěžki a saběrasche so je swojimi kołbjemi. Wona njesamo, wo Janu powědać, ani je swojim nanom, jej běšche, jako by dyrbjała tuto potajnstwo we wutrobje hišće sejamkać, a jako by śmełа jenoź z njebjeskim Wótcom wo tej wězy rěcźeć, kiž tej bjes khowom rosumi, schtoż so je khowami tola prawje wupraješe njehodźi. Handrij žeby bóle na to myślesche, so bě rjany husarski wušk wócko a wutrobu jeho dźěśeu sajał, a so by tajki sacźišcej trochu wokšabł, so bóle hač prjedy z Hanu rosmołwješe. Tež žeby knihi wot wośadneho duchownego a pśches zygana, kiž bě jemu snaty, wobstara, a po zwjatoku by ś Hanu cźitał a dawasche žeby tej wjazy pózay, so by ju pišaŕ nawuckił. To běšche w zusbie jara derje nawukmył, ale hač dotal njebě swoju dźowku wo tym rozwuczował.

Hanje so to dźeń a bóle lubješe, a dale horliwisco w nanoschenych knihach cźitasche, a schtoż by so jej wosebje lubiło, by žeby wotpišała a by žeby z khowy wutka.

Też zygan nětkole cźasćišcho do domu pschikhadźesche, a powědasche holzu wschelake nowinki a noschesche jej wschelake hrajki. Tak so ta, so bywasche Hanka też sałso wjeselscha.

Handrij žeby myślesche, so bě dozpěł, schtoż bě chyž, so bě Hanu wužwobodźił wot nakhilnosće, kiž by jej tola žiwjenje skalicź mohła. Wo lubosći, kiž wona hłuboko we wutrobje khowasche, won źacźa njeměsećeše, a wón so nadźiješe, so budźe ju we swojim cźasu na pschihódne maschnje móz wubacź. Wo tym měsećeše swoje zamžne myśle, ale khowasche je tajnje: jenoź Franz, tón zygan, wo tym wjedźeše, ale wón bě pschekepanjschi hač jeho pschećeł, a tehodla so jemu Handrijowa myślička prawa njedasche, hdyž bě Hanu lepje spóznał, a junu, hdyž pschi wuhlerju Handriju, kiž měsećeše nózu strażu, žedźeše a na hromadu žehliweho wuhla hladasche, jemu rjekny:

„Někto by cźaj było, Handrijo, so by ś Hanu też junu wo sandźenosći porěcźał.“

„Schto chże to jej pomhacź?“ wuhlerj snapscheźiwi.

„S jeje źmjercźu a z jeho rubjenjom je žo sboże tamneho cźasa sbubiło a so ženje wjazy njemórći, tehodla žym z njej žem puczował, so by, njewědźo nicžo wo tym, w žamocże k sbožownemu žiwjenju wotrostła. Jenoź wo to je mi na starosći. We wěcy na tamnej stronje je khuda wudowa žiwa, ta ma jeniczkeho žyna, — ist ćim žym jeho wobkedźował — wón je žwérna duscha, sprawny a pilny. Wón žiwi a hlada ś lubosću a ś zunjosću žwoju macź, wón budźe žonu, kotraž jemu sboże pschinješe, na rukomaj nożyć. Chzu, so by to ś Hanu słubił, chzu jemu potom rjanu thěžu natwaricź a schmarny kruch pola k njej kupicź. Na to budźe pyschenka po jeje macźeri doposahać, kotruž mi Boża wola wostaji, hdyž dyrbjach wschitko wopuschczicź, a Hana smeše měrne a pokojne žiwjenje, žwobodna wot wschich nahich nakhilnosćow a wot wschcho hubjenstwa. Schto pomha nješto lět wyschcho sboża, hdyž tola wichor to hrubje snicźi? Ty, Franzo, sy mje we najwjetschej zakosći widźał a běšche so mnu pschesjene, so dyrbju žo do žwojeje dominy wróćicź, so by wón žwoje hrudne myśle sahnał a so by wón žwoje jenicźke dźěcźo psched strachami wukhował. K cźemu chzył Hanje hubjenstwo sandźenych cźasow wotkrywacź? Jej je ko tamna nóz hrózby i pomjatka sbubiła, haj ja žeby myślu, wona ležma spomina, so njeje pschezo tule w lěsu žiwa była.“

„Ty žo myślisch, Handrijo. Jej žo po dalinje stysła. Rjany kraj jako domisnu ma na myślach a jej myśle na nicžo druhe du, hacź wjeśna žona bycź.“

„Schto? Schtó bha je jej druhe wězy do khowy a do wutrobu tykнył?“

„Ja njewém; ale to wém, so je w njej nješto druhe žiwe dźeli to, schtoż žy žebi ty ś njej wotmyślił, a jeli so so tola też podwoli, budźe cźaš žiwjenja njesbožowna.“

„Ale schto bha ma žo ś njej stacź? Sswěrnymaj rukomaj dyrbju ju pschepodacź, doniž žym hišće žiwy, doniž to hišće samožu. — Hdyž mje wjazy njebudźe, schto bha ma žo potom ś Hanku stacź?“

Handrij khowu natkhił. So Franz na jeho wotpohladu ś Hanku dwělowasche, to jemu nadobo wulku tysknosć nacźini. Mnoho lět, hdyž bě ko do žwojeje dominy wróćił, nosćesche žo ś tej myślicźku, so chze žwojemu dźěśeu w prawej jednorosći a w žamocże daloko wot žwěta spokojne žiwjenje sałożić.

Wón bě na žwojim puczowanju spěšne, ale strascheše žhoże nasćoł, kotreż bě trudny kónz wsako, a wón žebi pschi tym rjekny, so bě jemu pschi tym starschiše johnowanje pobrachowało; ale hdyž stemjeny do žwojeje dominy wróćo pschińdźe, so by žebi tute pschehladane žhoże hišće podźišcho naprohył, nałdźe jenoź tow žwojeju starscheju a wěsty hłóh ś jeho wutrobu jemu pschiwoła:

„Ty by žebi žwoje njesboże sasłużił!“

Tu žebi wotmyślł, so budźe na dalsche nětko łasnje w cźichim lěsu žiwy a so chze žebi žwój chleb ś kurym dźěłom sasłużicź. Pokład, kotryž hišće mějesche, starosćiwje khowa; tón mějesche we žwojim cźasu k temu žasłużicź, so by so jeho dźěśeu spokojne a bjesstarosćiwe žiwjenje sakožiło. Nětkole pocza dwělowacź a staroscźiwy bycź.

Wón zygranowu mudrosć snajesche a wiedźesche też, so ma wón dobru wutrobu. Franz bě husto jako młody cźłowjek k njemu pschikhadźał, hdyž bě wón še swojej žonu a ś dwěmaj dźěśeomaj na miesach Italskeje bydlił; tehdom bě jemu nješchtožkuli darił a jemu nětkotruzkuli dobrotu wopokasał, a Franz bě jemu sa to pschiwitkny a wopytowasche jeho też tu w domišnje. Tola pschihadźeschе sam, bjes žwojeje zygankeje cźrjódy, kiž so po Hollandskej wokoło honjesche. To bě spodźiwny cźłowjek, nasch Franz, wón bě sławny a dobrocźiwy, schtoż pola jeho luda husto nješe, a pschi tym běšche bóle tpiscźiwy, hacź druhy zygano — khoro bě to na sle žwědomje sapodobne, ale na to bě wón pschejara žwérna duscha; to bě jemu, jako by so wuhlerja wjazy wotrjeź njemohł a wón chzyšche se žwojimi powjedanami le žwěta jemu trudne myśle sahnacź a temu sandźenosći bóle i pomjatka wuhnacź. — S Hanu Franz ženje nicžo cźinicź mėł njebě, dasche žo, so to wuhlerj Handrij njerodźi a so ma też Franz wěstu spokojschnosć psched dźěśeom žwojeho pschećeła. Hakle hdyž bě Handrij trochu do stracha pschischoł, so je ś napohladom husarskeho wyschcha Hanje njepokoj do wutrobu pschischoł, dowjedże wón Franza k njej, so by se žwojim łabawnym darom ju trochu rospjerschał. Sdasche žo, so to to też poradźi. A Handrij, hižo wschón smérowany, chzyšche někto žwój samyhł sterze lepje wuwjesćeć; tu někto Franz dwělowasche a žebi žamo žadasche, so dyrbi Handrij holzu sandźenosć spožićeć; ale Handrij mějesche ja sprawnisch, tu wěz sabyczu pschewostaticź.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Sćakowny pśijaśel, pólski mišter Paderewski w Londonje

Do Londona dojźe Ignaz Paderewski. Mischtr wobdźeli so aktiwnje pśi wótcerjenju filma, kotryž bóri w najnowšowašnišim filmowym ateljeju „Denham“ pod Londonom sapoćnjo. 10. jan'eńa ma so z dźełom sapoćeć — a traś budźe znano 3 hač 4 tydźenje.

Paderewski jahraje w filmu rjad twórbow wot Chopina a Beethovena, wujiše toho wobdźeli so w dialogach (rozrěcźowanjach). Film pśedstaji malu kupu w bataljiskim morju, na kotruž mištr nusewany na kraj śśe, a na kotrejž pśiše mišchtrowe hrace na klawěr'e rozrisa so bóśt dwojeju mo'dełu cźłowjekow. Kóšty za film wobliźa so na wjše 900 000 hriwnow.

Wukupny pjenjez

Hdyž němski bagnik Miklawsch Lenau w malym wuherskim městačku Alsenburku ratarstwo studowaše, pśiśindźe jeneho dnja dźěrbo posdźe z wulkeju domoj, mješćańske wrota běchu hižo sawrjene.

Podarmo proschesche wróćnika, so by jemu wrota wotewrił. Strażnik bě spjećowaschе a powolasche bo na swoje sastojnske winowatosće. Tuž žuny Lenau słodźiwo swój posledni słotak pod wrotami. Nadobo bo wrota wotewrichu.

Lenau stupi na dróhu, dźesche někotre krocžele a wosta sastroženy stejo. „Někto sym tola swoju knižku wonka sgubił!“ praješe. „Knjes strażnik, macje latarnju a dźicže po nju!“

Wróćnik twarasche pśichtuschnje won. Khětrje sawrě Lenau za nim wrota. Wróćnik kichicześe a proschesche. Ale Lenau sawola: „Budźcże směrom! Hewak pózdźo po jeneho knjesa mješćańskeje rady, so by bo pschepokasał, kak swoju službu a sastojnstwo wukonjeśe!“

Wróćnik wotmołkny, žuny słotak pod wrotami a Lenau puschći jeho na to sadźo nuts.

Wopyt italskich łódźi w Kielu.

W cźasu Kielskeje olympiskeje plachtowneje regatty, dojěźdże do Kiela italski tschižak „Gorizia“. Je to druha wutrajna wójnska łódź, kotraž w tutych žwjedźeńskich dnjach Kiel wopyta. Dotal bě jendźelski tschižak „Neptune“ dojěł. „Gorizia“ je jena z najmodernischich a najspěchnischich žwětowych wójnskich łódźi. Na wobraźu widźimy italski tschižak sakótwjeny, sa nim němsku plachtowu schulsku łódź „Gorch Fock“. (Scherl Bilderdienst.)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 10. awgusta 1930.

Naše hrono za tutón Božl dżeń

Štóž mudrje njewumrje, njeje žiwy był

— **Wo wjedrje.** Sobotu wječor we 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0 a najwyšicha dnjowa temperatura 26 stop. cypoloty. Njedża rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer minus 1 a najnišcha nóżna temperatura 12 stop. cypoloty. Wječerawschu njedżelu je žo po dlšichim cżašu jako ras prawje wuwjedrilo. Wyšchina, kotraž žo nad žriedżnej Europu wupischestrěwa, rjane wjedro wutworja. Dżenża wona Hischcże na mozy pschihlywa. Tak žu wuhladv, so šmějemy nětko jako štajnische rjane wjedro. S wječora Norwegskeje žluna nižina nad Potnóżnym morjom leži, tola jeje wliw hacž do naschich stron niedużaha. Možno pak je, so žo žtaba nižina, kotraž pak žo roscżahuje, f Jendżelsseje naschim tónczinam pschibliži a nam pothilenje k njewjedram pschinješe. — Juttje wutoru žtónczko 4,40 hodź. schadża a žo 7,30 hodź. khowa. Mężacki schadża jutlje wječor 11,23 hodź. a khowa žo popołdnju 3,29 hodź.

— Wuhlady na wjedro sa jutlischu wutoru: Rjenje a cżopło pschi lohkim pokhilenju k njewjedram.

*

— **Budyška waggonowa fabrika żelesniske wožy bo Schwedšeje podawa.** Budyškej waggonowej fabrizy je žo poradżiło, nowy wukrajny pschikas sa żelesniske wožy a to tónras je Schwedšeje dóstacż. Jedna žo wo dołhe żelesne wožobowe wožy se schiżyrjomi wóžkami, kotrež žu dla klimatiskich pomérow w Schwedšej f wožebitymi woknowymi konstrukzijemi a isolaziiemi zykeho wosa wuhotowane a žo w tutym wuwjedżenju prěni ras do Schwedšeje dodawaja.

— **Wobstate mischtriše pruhowanja pżekarjow.** Pod wjednitwom dolholetneho pschedżydu pruhowańskeje kommižije sa pżekarskich mischtrow knjeża cżežineho wyschischeho mischtra Hermana Oehmichena se Schérachowa-wotmežu žo 8., 14., 16. a 21. julija mischtriše pruhowanja. Mjes nowymi mischtrami žu też knies Kurt Israel f Komorowa pola Klukicha, Pawoł Ogaja se Hnachcża, Erich Bryl f Hodżija, Alfred Fehrmann f Hodżija, Rudi Labda f Noweje Wsy pola Klukicha, Fritz Traba se Židowa, Waktar Opitz f Bělschcż, Herman Reinig f Budyšchinka a Helmut Woldrak f Budyšchina.

— **Slicżbowanki jako wobthodne papjery.** Po dołatnych postajenjach póstowego porjada smědżachu žo jenoż take pišomne dżelenja je znamtu sa wobthodne papjery frankowacż, kotrež njemějachu wożebinskeho dżelenja mies watpóšlarjom a pschijimarjom. Tute postajenje mężesche tez pschi rospóšlanju »slicżbowankow placżiwosci«. Na pschecże industrijowcie a wobkhodnieje komory je póstowe farjadnistwo dowoliko, so smědża so też pschi pschipóšlanju slicżbowankow znamtk sa pschepóšlanje wobkhodnych papjerow postajene, wuživacż.

— **Nadróżne dżela.** Dla porjedżenskich dżełkow na plunowych rolach na Garbarschcż haży je haża wot 11. awgusta 1936 na cżaż tutnych dżełkow sa wschón wobkhad sa wosada sawriena. Schżož tutón pschedpiż njewoskedżbuje. Ko pokhlosta.

— **Wobkhadne njesboże.** Wobkhadne njesboże sta žo žobotu wokoło 10 hodżin na tschżowanišchcu Wettinstseje a Paulisseje dróżi. Wožobowaj wožai srašyschcżaj tam mózuje do žo, so žo jedyn j njeju wokoło žebje wobwjertnyl a žo pschewali. Pschi tym so tak wobschkodżi, so dyrbjeschc žo wotmież. Też druhi wós žo wobschkodżi, mózeschc pak dale jecż. — Na Drjerowowych wikach srašyschcżaj motorskaj kolešarjej do žo a padnyschcżaj. Na dobre sżoże jenoj wożowna schkoda nasta.

— **Morwesho namakali.** Wječera njedżelu wokoło pschipołdnja namakachu w žwojim bydlenju na Hochiz haży cżo. 19 50 lět stareho Williża Dażlera morwesho. Pschi pschehladanju cżeła policajski lékař njemóżesche pschicżinu žmjerże f wótrošcżu wuždżěcż. Tehodla kriminalna policija a statne rěcżnistwo dale pschepytuje.

— **Namatanje cżłowjeschcże ruki w München-Gladbachu.** 3. junija wječor je žo na hromadże popiesa we Rheydtu prawa cżłowjeska ruka namakała, na kotrejž malu cżk pobrachuje. Najskerje žo tu jedna wo muzzłu ruku. Ruka je krótko sa knykami wotcżata. Ma žo sa to, so je ruka nětdże 4 njedżele dołho wot ruki wotdżělena. Wotdżělenje je žo stało f wottorhnjenjom abo wotmjezcżenjom. Na wotmjezcżenej stroni žu wolijowe blaki. Najskerje je ruku żelesniški wós abo nadróżny wós abo też cżežki cżežtny wós abo konjazy wós wotmjatk. Też je možno, so je wjednik awta nieboże popcżerpk a so je žo w žwojej domišnje hakle k lekarjej podał. Schtóż może nješchto podrobne wo tym dżělicż, njech to wojewni Budyški kriminalnej policiji.

S **Bórka.** Sażo buschtaj tu rjanej žwójbnej domczkaj sa dwě žwójbje natwarjenaj. Wobaj domczkaj twarjesche firma Lóhnert a Röttchka f Budyšchina. Pschi Muzakowskej dróży je nětko wschn hromadże 8 tajkich domczkow dotwarjenych.

S **Dobrusche.** Poradżerńa sa dżeći budże wutoru popołdnju w 3 hodżinach, ale niż w schuli, ale w Leskej hoschżenzu.

Se **Semij.** Njepózsiwe pschenżdżenje. Hižo wo tym pżichadnju, so je pjatk krótko po 4 hodżinach popołdnju mies Ssmilnej a Khóinicżu psched tak njenowanym kotorom njesnaty 76lětnu žonu k semi korbnił a wmutozowak. Po dotalnych tvješczenjach je štórnik f kecżkow, w kotrychž je stara żkała, pschischol. Po njeschtutku je žo njesnaty f kotom, kotrež bě pschi puczu leżo wostajił, pżeschnje k Ssmilnej wotżalił. Štórnik, kiž je žo wobkedżbował, žo takle wopżašuje: Nětdże 20 hacż 30 lět starv, nětdże 170 cm wulki, żylna postawa, dołhe włósy, mężesche schéru sportiku meju a żwětłomódru puczowańšku jaku. Wschitzy ludowi towarischcżo, kotiż běchu w cżażu njeschtka w blischkosezi a kotiż žu nětkajkeho podhladneho cżłowjeka wobkedżbowali, njech žwoje wobkedżbowanja wossewja najblischcżej policiji abo kriminalnej policiji w Budyschinje.

S **Matesho Wjelkowa.** (Stawnisše.) Narodżili žu žo: 4. 7. prěnjemu dżełacżerjej Hermanej Pawołej Rjekej w Rataržejach, dżowka. 5. 7. installatérej Janej Waktarjej Schubertej w Malym Wjelkowje, wjeżnu dżél Cżemjerzy, dżowka. 20. 7. wobkhodnemu sastupjerjej Mérczinej Mérczhej f Khelnja, žyn. 23. 7. Felixej Richardej Klingenbergerej je Sčžiež, žyn. 26. 7. mlodemu burej Pawołej Oskarej Běbrachej w Lejnje, žyn.

— **Do mandżelstwa stupichu:** 11. 7. awtowy wjednik Wilhelm Herbert Hanka f Langburkersdorfa f pschedawarku Hanu Katu Neumannej je Sčžiež. — **Wumrěli žu:** 5. 7. Jlja Barbara Schubertej f Matesho Wjelkowa, wjeżnu dżél Cżemjerzy, 50 lět žtara. 16. 7. Harald Wolfgang Bjedrich Schuba je Ssloneje Borschcże, 1 lěto, 9 měż. a 13 bnjow starv. 20. 7. wojnař Heinrich Max Tuppacz je Ssloneje Borschcże 67 lět starv.

S **Nachlowa.** Swójbu tudomneho žiwnoscżerja Weinerta je njedżelu dopołdnja cżežke njesboże podeschło. Weinertez 22lětny žyn Erich bě žo 1½11 hodżin f jędnym kolom na pucz do Delan naježdżił. Wbdż wón f pucza, kotryž f Cżornoboha nimo wjeżneho hatka na wjeżnu dróhu wjedże, žo na tutu pola Mosigez doma sawinu, jemu se strony tudomneje korczmy někotri ludżo na lěwym boku dróhi buzy napischeczo pschindżechu. Kołojědżny njemózesche tehodła pschi kromje dróhi, ale žnadź dwaj metraj wot njeje jěcż. Na njesboże jemu w tym žamym wokomiku automobil w pomałkim tempu napischeczo pschijédże, do tuteho žwětłowjetaka Weinert j polnym wotmachom frase. Se žylnym storkom žo wón f kola cżiżny a tak njesbožowinje na bróhu padże, jo žebi hwidżel jeneje wohi žłama, žebi do njeje wyšche kolena h'ubóku ranu wudrě a bjes wědomja leżo wosta. Sa krótki cżaż khorobny automobil f Budyschina pschikhwata, f kotrymž žo šnjesbożeny do Budyškeje mężesczanskeje khorownje dowjese. Tam žu jeho lyndom röntgenowali. Njedżelu wječor njedże wo stawje njesbożeneho nježo dale šhonicż, hacż so žo wědomje f njeho njeże zyle šhubito. Tódy žu jeho ža jeho mjenom wokali, je wón wospjet syknył. Weinertez žwójbje, kotraž je, kaž balołko je žnata, wschudże cżežena a wokolnjena, žo dla krudżazeho podawka, za wschcżh štom kobuželnosć a khudże hobusnażeże pschiwobrocża.

S **Lětonja.** Sobotu rano dostachmy wopyt dżewjeci **lětadłow na tudyschim wojerškim** kwczowanischcu. Pschileczachu f Driežżan. Swiczowaniam pschi pschistacżu a wotlétu pschihladowalche wulka žyła ludżi, kotraż bě žo f zyżeje wokolinu ješchła.

Hospodarski rozhlad

Pondżelu 10. awgusta 1936.

Barlinska burza 8. awgusta 1936. Burza wotewri žo pondżelu dżeń tydżenja w nětčho pschecżelnischim pokożenju. Wożebje mózachu hódnoty, kotrež běchu pondżelne dny wożebje žo wotdżelbite, žo schwarnje poképschicż. W někotrych pschipadach žamo hacż do 2 prozentaj. Na rentowych wikach njebě pscheměnjenjow.

Rozprawa sakskeho kralneho burstwa

Żitne hospodarstwo: Naprajschowanje sa rožku bě jara žylne, pošticzenjow pak khěrko mało, dokelž dešchczoże rojedro je domojwożenje rožki khěrko społdżiło. W pischeržy žu poměry podobne. Sa pżowańškinki jeczmjenjemi je wulke naprajschowanje, runjeż kaž je pżowańšker pschenża a pżowańšker rožku. Pošticzenjow pak skoro žonch nebě. W pżowańškim jeczmjenju běchu mjeńsche wobroty. Też jeczmjenje sa industriju žo pytachu. Wulke naprajschowane knježeńche sa rjanej mnku nowych žnjow. Pschenżna muka mężesche mérny wobkhod sa kwże wschódnieje potrjebu. Pschenżnżnych wotrubow bě dosć na wikach. Sa rjanymi wotrubami je naprajschowanje. Sšyno ma mérne wiki. Sa žłómu njeje sajim. Potrjeba je sa pżowadżami bohatych na běliku.

Mlokowe hospodarstwo: W sajchtym tydżenju je žo runje telko mloka na wiki pschiwożeko, kaž tydżeń psched tym. Butry je žo w sakiich mlokarjach jnowa wo nješchto wjazy nadżełało. Sa to pak bě dokhad butry pola wulkorosobskeljerjow mjeńši. Tola też naprajschowanje sa butru bě žtabiche.

Skótne wiki běchu w pschedhadnym tydżenju wo nědże 100 schtuk lépje wobežkane. Kajkolcż je žrěnja. Pobrachoważy žkót je statny hamt f cżerikwym a smjerżtym mjaśom domujelnił. Pschihnaty žkót žo ža krute pżacżišny rosdżěli. Dowos na cżelaze wiki bě wo nješchto wjeńši hacż w pschedhadnym tydżenju. Kajkolcż bě žrěnja, wiki žo dożżiła wuprošdnichu. Na khojazych wikach njeje žo ani w pżacżišnach, ani na mnohosczt pschihnatych wowzow nicżo pschemėnikło. Kajkolcż bě w zykłu dobra. Sswini je žo wo nješchto mjeńje pschihnało. Kajkolcż je tehorunja jara spokojaża.

Běrnjaze wiki: Powschitkowne měnjenje na wikach bě mérne. Potrjeba mózeschc žo knczż. Swjetschka žo kulojte žajne běrny pošticzachu. Drużiny je Schlesjskete a se Saksete běchu spokojaże.

Jeżowe hospodarstwo: Pošticzenja žu žo trochu powjetschite, schtož pak hakle budże žo w pschihodnym indżeniu wuštutkowacż.

Sahrodnistwo: Sażne jabłuka a kruschwy žo běżnje pošticzachu a žo lohko wotbuchu. Rjenjše a wukrajne bréschki žo w dożahajez mérje pošticzachu a też derje pschedachu. Kiżate wiśnnje, kotrež žo we wulkej mérje pošticzachu, žo cżežischo šameżżichu.

Staw wużywow w Saksej po dżelenju statistiskeho krajneho hamta.

W mężacu julitu mężachmy pschi nimale jenajkej temperaturje hušcischo deschcże. We wyschischich pokożenjach Rudnych hórow a Herbišich krajow njebě mózno, pschi njepschihódnym wjedrie ani žynowe žně zyle domoj žwożeż. We nižinje staj rěpik a nasymtki jeczmień domoschwożenaj a dżela wumłócżenaj. Nasymtka rožka je f wietschego dżela pobrežena a dżela domoj žwożena. Cżaste deschcże njedabża rožku w žnopowzach wužuschcżicż a žniemóżnja domkhowanje. Dokelž nasymtka rožka f wietschego dżela jara leżeschc, žu žo jeje pożnżeniu wulke sadżémki cżinile. Też bo f tym licżi, so wumicże sorna njeje normalne bnło, tak so njebudże wuno'cżk w sornu tajti, kajtiż žo žwoprědka wocżakowasche. Nasymtka pcżenża a wowż žo žyczetaj. W horach je žo je žnjami hatle konz saschtého mężaza japocżało.

Běrny a rěpa mataj špokojaże wuwicże. Dżeczele, wotawy a pastwiscżka žu jara wunoschne. W krótkowjecżornej Saksej deschcże njejžu pschežo ža špokojazy rosršt wobkopninow a pżowadżow dożahaże, mjes tym, so w horach běrny pod wulkej mokrotu cżerpja. Jako schkódnizy wożebje wustkuwja pólne myschc, runtkżowa wojch, runtkżowa mucha, kundrož a kudżerjaza khorosczj pola běrnow. Statistiski krajny hamt je sa Saksku scżehowaze pschecżetkowe twoty wużywow wulicżk. p'chi cżimż je 1 jara dobry, 2 dobry, 3 hréni, 4 hubjenschi a 5 jara hubjeny staw wuznamjenja: hróch 2,2 (3,1), pólne buny 2,5 (3), woka 2,6, (3,3), žażne běrny 2,5 (3,2), pózdnje běrny 2,4 (2,9), zokrowa rěpa 2,4 (2,8), kunkliza 2,4 (2,9), kulrěpa 2,5 (3,6), morchej 2,5 (3). dżeczel 2,3 (3,4), luzerna 2,3 (2,9), wotawa 2,4 (3,5), pastwiscżka 2,4 (3,6). Liczby w špinkach wotpowjeduża lońschej klažifikaziji w žamnjym cżažu.

Hlowny redaktor Marko Smolerw Budyšinje. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dżél a pżilopk Marko Smolerw Budyšinje a za nawóštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a dżél dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 pżez 3000. W tu khwilu tarifar lisčina 3.5 płaći.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 7. awgusta 1936.

Narodźił je hoř: 4. 8. Pawołej Richardej Teuriche, wyschichemu jastwowemu strażnikej, hyn.

Wumrěłoj staj: 6. 8. Ernst Alwin Schuster, direktor piwarnje, 52 lět. — Reinhold Ebermann, mechanikar, w Kitawje, 29 lět.

Pschipowědatoj staj ho: 7. 8. Gustaw Herbert Hildebrandt, pschekupski pschistajeny a Frida Gertrud Klingerez, pschedawarka, wobaj w Budyschinje.

Swěrowanaj staj: 7. 8. Friedrich Johannes Schröder, bankownik a Marianna Ilsa Mengerez, domjaza, wobaj w Budyschinje.

Sobotu 8. awgusta 1936.

Narodźili hu ho: 5. 8. Oskarej Gerhardej Zschawej, rěmiskemu mischtrej, hyn. — 6. 8. Adolfej Kurtej Nerlichej, diplomowemu inżenjerej w Korschnju, hyn. — 7. 8. Makiej Alwinej Jägerej, pschekupskemu puczowazemu, dźowka.

Wumrěł je: 8. 8. August Pawoł Guda, hobujelbjer, 57 lět.

Swěrowali hu ho: 8. 8. Arnoscht Egon Kurth, feldwebl w Niedergörsdorfje pola Jutroboga a Hilza Ruth Keilez, domjaza pschistajenza w Budyschinje. — Jan Werner Jänka, dekorazijski molet w Bockwizach a Charlotta Margareta Bliz, domjaza pschistajenza w Budyschinje. — Kurt Waltar Hocker, formar we Wulkej Dubrawje a Emma Ottilija Sworiz, domjaza pschistajenza w Budyschinje. — Erwin Arnoscht Fryča, sarjadnistwowy inspektor a Erna Marja Wilkerez, domjaza pschistajenza, wobaj w Kamjenizy.

Wusudźenja

§ Dla dokonjaneho jebanstwa w tśioch padach a spytaneho jebanstwa w jenym nadze a dla wobrěčenja jednasche žudnik pschećiwo prjedy w Kamjenzu, někto ze Lutiom pola Kinsbórka bydlazemu 30 lět staremu Pawołej Erichej Hortschanskemu z Budyschina. Minowasche ho, so je w Bórku pola Budyschina spytał, z wopačnym wudawanjom nadawk sa dźěło dostacz, kotryž bě hižo druhemu pschepodaty. Też bě kónc januara t. l. w Hornim a Delnim Schćenjowje tśiom wozobam, kotrymž bě dźěła pschepodał, rjekł, so žu wot njeho Shotowjene podłožki hižo hotowe a so móża ho pola njeho wuzadacz abo budża ho jim z póstu pschipółacz. S tutymi wudawanjemi bě mjenowane wozoby pohnuł, so jemu 20 hacz 55 hr. pjenjes wupłaczichu, na kotrež žaneho prawa njeměješe. Też běše druheho wobrěčał, so najšćerje provisiju sa jemu pschipokasane nadawki płacźi. Tute na cześćiranjaze wuprajenje bě zyle bjes tóžbeho prawa ho stało. Hortschankeho k 2 měsazomaj jastwa a 30 hr. pjenjeżneho khłostanja sadźichu.

Nowosće z cyłeho swěta

Zalostny njeskutk sbłasnjeneho. — Dwě wobobje saješelit.

38 lět Theodor Rez z Oberhausena pola Essena wobjewi ho nadobo na Krótkej dróży cźo. 5 w Moersu a pocza tam se swojej pištolu, kotruž w ruzy dźerżeshe, z wotmachom tśelecź. Tak žrani tam hydlazu Gertrudu Arndtez, ju do żiwota wjazy krótcź trjechiwshi. Na to naměri žiwoju bróń tež pschećiwo jeje nanej a sajeli jeho. Morwy ho k semi jwjeły. Cźežkostranjenu dźowku dyrbjachu do khorownje dowjesć. Dwěluje ho na tym, jo ho sajo zbraba. Mordaŕ cźekny, tola policajscy sastojnik jeho bórzy wuzłědźi.

Nózne mrózy w Schlesyskich horach.

W nozu z pjatkej žu ho w Schlesyskich horach wurjadnje niske temperatury namerike. W nižinje bě thermometer hacz na 5 hacz 6 stopnjow nad nullu spadnył. W horach pak běshe we wyschich kotołach žamo nózny mrós. W Jiserskich horach běshe najnišcha temperatura 1 stopjeń pod nullu. Nad žamej semju ho žamo jenoź 3 stopnje naměrichu.

Wulki woheń w Litwje.

Wutoru wjeczor wudyri w Grischkabudys njedaloko Schaki w Litwje woheń, kotryž sa krótki cźaž pok wšu sniczi. 10 domskich a 10 druhich hospodarskich twarjeni, mjez kotrymiž je tež gmejnski dom a póstowy hamt, ho docźista spali. Schkoda wucźini 60 000 litow. Kak je woheń nastał, njeje dotal znate.

W Kaukaju ho hora swjesła. — Dwě wšy sniczenej.

Kaj „Tas" z Pjatigorska w Kaukaju wosjewja, buschtaj pod horu Tschegete leżazej wjeszy Schiki a Bušengi se saszypnjenjom hory docźista sniczenej. Po hamtskim wosjewjenju stej ho w prěnjej wšy 43 domow a we druhej 30 domow dopołnje sniczikle. W blischosći wšy Schiki je ho w hórskej rěcźay pucź saracził, tak so je ho jeho wutworił, kotryž je 19 metrow hłuboki. Licźba morwych njeje hischcze znata.

68 japanskich rybakow w taifunje wo žiwjenje pschischło.

Po powěsći z Tokija je k dokhemu wjeczoru wot połkupy Formoja japanska rybarska flotila z 9 cźołmow a 200 rybakow wobsteżeja do taifuna pschischła. 68 japanskich rybakow pschi tym wo žiwjenje pschindże. Japanske torpedowe łódże sbytnych rybakow wukhowachu.

8 morwych pschi letadłowym njeshožu pola St. Louis.

W blischosći pschistawa St. Louis w Ameriźy padny někotre mjeńschiny po startu dwajmotorowe wulkoletadło cźarny St. Louis-Chikago z 300metrowskeje wyschokosće a ho spali. Wožom žobupucźowazych bu pschi tym morjenych. Cźełe ho docźista spalichu. Swjetscha jedna žo tu wo pschekupzow se Chikaga.

Patrulije kawallerije w Athenskich dróhach.

So by ho hrožazemu kommunistiskemu puczej w Grekskej sadźěwało, bu na kralowy roskas knježerstwo pschetworjene a wojerska diktatura wuwołana. Na wobrazu widźimy patruliju kawallerije w Athenskich dróhach. (Scherl Bilderdienst, M.)

Pokiwy pyskej a pjeru

wutk, 1721 hutk wot tkanja, subtegmen, linium, licia, wutk Einschluß. Pf.

Wuwostajane, zamjelčane. Tu někotre w spinkomaj maš: Sanki su do pjecy (hotowe). Khudemu (cłowjekej) je wěčnje zyma. Na (dźeń) swjateho Jana, to je 24. (dnja) junija. Horne je na kruchi (rozbity). K wobjedu (pójće)! Wulka (je) hara, (ale) maly (je) kwas. Kóždemu (cłowjekej, narodej) swoje (wostaj, daj — nic; bjer)! Dobru nóc (preju).

Wuznam słowow so druhdy přesuwa. Tak bě polo něhdy jeno runina, na kotrejž wězo prěnje role (pola) nastachu. W nowinach sy snano hižo čitał dopis „z pola" kaž dopisy „z delan" abo „z hole" abo „z błótow". Cyła Pólska (zemja) je runina, jeje ludźo tohodla polenjo rěkachu a nětko polacy. Swjedźeń bě zwoprědka jenički swjaty dźeń (swjećeny dźeń), nětko tež swjatočny wječor. Žita su najprjedy pšenca, rožk(a), ječmjeń, wows, nětko je žito też to, štož rožka, dokelž z teje so pola was wšědny khlěb pječe. Knjez bě najdawnišo swětny pan cyłeje wjeski, pozdźišo rěkaše tak też duchowny knjez; knjez na hrodźe měješe swoju knjeni, jeho syn bě knjezyk abo knježk, jeho dźowka knježna — nětko je jich cyły swět połny. „lat. pecunia zu pecus gehörend bezeichnet seiner Grundbedeutung nach den Reichtum an Vieh. Der Ausdruck deutet auf die alte Wirtschaft der Römer als eines Viehzucht treibenden Volkes. Als aber diese Wirtschaft von der Geldwirtschaft abgelöst wurde, blieb der alte Werthegriff erhalten und pecunia, das einst den Viehreichtum bezeichnete, wurde nun das Wort für den Reichtum an Geld, das Geld. Kapital bezieht sich ursprünglich auch auf die Viehwirtschaft, in der nach den „capita" des Viehes gerechnet wurde. Das engl. castle „Vieh" legt das beste Zeugnis dafür ab, während engl. fee Geldgebühr durch d. „Vieh" etymologisch — semasiologisch erklärt wird! Hatzfeld, Zeitf. der vergl. Bedeutungsl. München 1924, pg. 82. Je nětko słowjanski „skót" wot Gotow přewzaty „skatts" Geldstück? Njej skót prjedy pjenjez?

Waage spielt waha khodźi.

Waldemar Włodźiměr (nědy: Wlodimer — widźeš, kak stej mjenje sebi podobnej?).

Wahrheit sagen serbski doprajić (Němc też prajiwa: deutsch reden, Fraktur sprechen).

wahrheitsgetreu berichten z prawdu, po prawdźe powěsć.

Wariehius abo Worjech, farař w Hodźiu, wuda 1597 prěnju serbsku knihu, katechismus. Wo nim će powuči spis prof. K. H. Meyera: Der obersorbische (obersorbische) Katechismus von W. (1923). Je tu cyły wóćišćany z pismikami, kajkiž bu 1597 čišćany.

Wasserschierling też: čerćica.

y.

y je wupadło: dos(y)é (= dosyta), Wjaczaw (Wjacysław), kobla (kobyła), korto (koryto).

y je někotry raz z e nastało, na přikład mamy sync (a sekeru), sydom (a sedm), sydło (a sedło), symjo (a łaćonski semen), nyšpor (a łać. vesper), jedyn (a čěski jeden), ruey (a čěski ruce), hnydom (č. hnědy), stysk (stesk), dych (a čěski dech), dyrkot a derkot, dyrić (za derić), sym (město sem).

Bamtske wozjewjenje z Wojerec.

Zwangsversteigerung.

Im Wege der Zwangsvollstreckung soll das im Grundbuch von Bärwalde Band II Blatt Nr. 59 eingetragene, nachstehend beschriebene Grundstück **am 24. September 1936, vormittags 9,30 Uhr** an der Gerichtsstelle Zimmer Nr. 85 versteigert werden.

Lfd. Nr.: 1; Gemarkung: Bärwalde; Flurbuch, Kartenblatt (Flur) 2, Parzelle Nr.: 80, 81; Grundsteuermutterrolle Nr. 16; Wirtschaftsart und Lage: Holz Pl. Nr. 3; Größe: ha 1. 43, 67, qm 60; Grundsteuerreinertrag: Taler 0,50, 0,24.

Der Versteigerungsvermerk ist am 14. Januar 1936 in das Grundbuch eingetragen.

Als Eigentümer war damals der Häusler August Peto, Bärwalde, eingetragen.

Amtsgericht Hoyerswerda, den 9. Juni 1936.

Miele
Ideal
Tón najnowši **prochsrěbak** bjes hary
za **58.-hr.**
Přihódne wotpłaćowanje Měsačnje wot 5.— hr.
Dostać pola firmy **Hans Eckhardt w Budyšinje** na Moltkowej dróhi 9—11

Młody katolski ratař
pyta pěknu Serbowku z někotrymi zamóženjom zeznać dla pozdźišeje žeritwy. Připisy z wobrazom pósćele pod B 10 na wudawarnju Serb. Nowin

Nowe knihi

Zběrka: Serbska Ludowa knihownja

M. Nawka: Łóńčko kwasnych hronćkow. Brožurowane 0,50 hr., wjazane 1,— hr.

M. Kral: Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow. I. a II. Brož. 1,20 hr., wjaz. 1,70 hr.

A. Sykora: W Malešecach před sto lětami. Dopomnjeńki. Brož. 0,50 hr., wjaz. 1,— hr.

H. Siękiewicz: Za Božim khlěbom a druhe novele. Brožurowane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

Zběrka: Dom a swět

W. Hálek: Wječorne pěsnje. 2. wudawk. Brož. 1,— hr.

J. Lorenc-Zaležki: Kifko. Romantiska stawizna ze starodawnych časow. Brož. 1,— hr.

Serbska knihařnja w Budyšinje

Tukowe buksowe wobalki

(Stopfbüchsenpackungen), konopjane łójowe wobalki, asbestowe graflitowe, ściśćano-powětrowe wobalki, Stymol-wobalki, asbestowe wobalki, zafykowacy maz, Stauferowe buksy atd. poskića

A. Kurjo w Budyšinje na Kamjentnej hasy 9, telefon 2735 wulkowikowanje z techniskimi wolijemi a tukami a techniskimi potrjebnosćami. (1286)

Stó přewostaji nam sóčěhowace čisła

Serbskich Nowin: Lěto 1932 čo. 61; lěto 1934 čo. 204; lěto 1935 čo. 156, 220, 233, 250, 260, 271, 283, 302; lěto 1936 čo. 51, 99.

Pomhaj Bóh: Lěto 1934 čo. 16; lěto 1935 čo. 47, 48.

Serbski Casnik: Lěto 1932 čo. 40.

Nakład Serbskich Nowin

Skład kašćow **A. Tinz** tyčerski mištr na Sukelnasej hasy 14a na Jägerowej hasy 23 Telefon 2374

Druhu holcu
do hródže, nic młódšu 16 lět přistaji knydom abo k 15. aug.
Lipič we Wudworju.

Miele
znaty
Elektro - płowaca maśina
hotowejsi přihódna płaćina dowoli kóždmu hospodarstwu elektriscy płokać, nětko hižo wot
145.— hr. (80 litrow wopřileća)
150.— hr. (100 litrow wopřileća)
z Miele-nastorč. motorom
k přisamknjenju na kóždy elektr. powod přemjenjaceho pruda podawany.
Přetrjeba na płok, dniu 20—30 pf. pruda.
Po přeču na wotpłaćowanje.
Dosćež w wotrjadu. wobkhodach.
Mielewerke A.G. Güterloh/Westf.
Größte Waschmaschinenfabrik Deutschlands.

Přiłoha k čisłu 185

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 10. augusta 1936

Bože khłostanje

Wěrna podawizna.

W khěžcy Symana Rogale njeběše měra.

Syman bě cyłe swoje žiwjenje dźěławy a dobry hospodar, jeho žona, Hilžbejta, złutniwa a wobrótniwa hosposa, swoje dźěći też kubłachu mějo so po božich kaznjach — porjad knježeše a dosahaše k wšemu — a pokoj a domjace zbožo bě wot dawnych časow ze stajnym hosćom w khěžcy Symana Rogale, — dóniž so z ruskeho wójska njewróći Wojtek, najstarši syn a lubušk lubowaceje maćerje. Hišće bě hnydom so dał do dźěła, byrnjež by nastajnosći wótře wospjetował, zo je ruski wojak, zo bě jako tajki służił pola sameho cara, a tohodla — byli wěc měła so po prawje — by hnydom tu we wsy dyrbjał so stać z hospodarjom na swojim!

Jeho žona — Wójtkowa —, kotrejž je so přez cyły čas, kajkiž bě muž, jeje Wójtek, we wojerstwje, pola přichodneju staršeju derje što a lubiło, spokoješe jeho, kelkož móžeše. Z časom zezda so jej, zo muž wotwuknje złym nawučenjam, zo zabydźe na hrozne wašnje přiwučene w towaršnosći wojakow, — ale myleše so. Wojtek zetka připadnje stareho znateho, pička a nócneho hawrona, hadrowaka a lapaka, a tutón zawjedźe Wojtka do korčmy, z jeneho raza bu wjacy razow. přeco huśćišo sydaštaj za palencom, a žonje cuzy, zły towaŕš piješe sobu — a Wojtek piaćeše. Wojtek płaćeše worčiznu z pjenjezami, kotrejž bě maćeri wužebrił, a husto — też samo z mocu wudrěł! —

Tutón zły duch — „towaŕš“ za korčmaŕskim blidom — liješe rozkoru do Wojtka: čohodla hišće paprawom doma dźěła —? Njeje dha najstaršemu syn —?! Abo njezaliča jeho snano hišće nic do dol rosćenych?! To dha by hakle hańba była! A to wón wšitko tak wostajił? Město, zo by sebi cyle jednorje wužadał, zo nan jemu jako najstaršemu swojemu hólcej hospodarstwo přewostaji a cyłu žiwnosć z gruntom jemu da přepisać! Tak trjeba potom jenož młódše sotry a bratrow wupłaćić, staršimaj zapisa wumeńk hač do kónca žiwjenja — a potom je hotowy! Może činić, štož sam chce! A njebudże trjebać tu za cyłu swójbu dźěłać! Što jeho to po prawom stara! — Jenož zo dyrbi nanej prawje dać, jomu nastajnosći we wušomaj leżeć: Kapka při kapcy młyńske kołjo čěri —!! Wšako tak a tak jónu wšitko jomu słuša, — što to wadźi nješto měsacow prjedy —? Zły towaŕš zasywaše ziwu, z a potencom so tute symje zle do mozhow Wójtkej zaryje.

Wojtek skónčnje rady słuchaše na tajke „rady“. Přesta khodźić na polo, łazeše wokoło, z časami cyłe dny, a z časami też w nocy, domoj husto wróćeše so pjany. Tehdy žonu biješe, wotorhowaše so njemdrje na nana a maś; do sotry a maleho bratŕika často njelubje storkaše, a wołaše, zo njepřestanje tajke lidrijanstwo, doniž jemu nan hospodarstwo a wšitko rjenje njezaniše. Nan Syman bě hišće sylny, zrótny strowy a hišće dosć młody, njechaše hižo za khaehlemi sedźo wumeńkarja hrać, — a nocheyše też, dokelž so boješe, zo mohł jeho Wojtek na stare dny z domu wuhnać a z bratrami a sotrami zlě zakhadźeć.

Dźeń wote dnja běchu kŕiki a kleća słyšeć.

Doniž njezeskhadźa hižo sudny dźeń.

Po wobjedźe praji Syman hólcej: „Dothe dny sym woral; telko dnjow so hižo dŕeju; dźensa wot switanja hižo za bránami khodźu —; a ty so lěni wokoło waleš, — nětko t y raz pojedźeš z konjemi na polo a ja wostanu doma — dyrbju, dokelž na tŕěše je dźěra, a ta dyrbi so zapłatać, a za njedźelu ma so drjewa dosć rozkałać.“

A Wojtek: „Što mje to wšitko stara —? Hej!! — Je dha to m o j e polo — je to m ó j dom a tŕěcha?! Njech dha wšitko k Rakecam jědźe, njech so kónčuje, — ja so wo to smorže staram! Ja du so wohladać, — pola, tŕěcha drjewo — wy wšitcy móžeće so načakać, prjedy hač ja porsta zhibnu! Nanowy grunt! Nanowa khěža, njech so stara.“

„Stul hubu! A štó ći da jěść a pić, — tón grunt, te pola te ći njedaja žeživjenje —! Što!? Z nich sy žiwy, z našeho dźěła, a žiwej staj twoja žona a dźěćatko — a ty jenož so wulěhuješ a spiš a jěš a po korčmach łazyš, a ja du sej jow při wšěm dźěle rucy do łohća wotdźěłać —.“

„.... to njech mi tola nan přewostaji to, štož jemu telko dźěła činił! To ja potom sej rucy wotdźěłam, — a wón móže spać.“

„To by tak chcył — zbniła koža sy, prózdnjak, lěnjuch, — chceš přepis, dokelž by potom hakle mohł z nami zakhadźeć, kaž by so ći wuzdało, potom by hakle nas kaž skót do dźěła honił — a sam by dale žłokał — hišće wjacy hač dotal.“

Tu poskoči Wojtek na nana, lědma zadźeržowaše swój njemdry zazłobjeny hněw; wurěčowanje zda so přerosć na bijeńcu, — a tu: Wojtek hrabny za sekeru!

Žonje, hač do nětkle struchle w kuće stejo, wubladawši błyšć wótreje sekery w Wójtkowej pjasći, skočiśtej z razom na Wojteka, a wutorhnyštej jemu sekeru. Wupŕimajo jeho, spytaštej jeho zdžeržeć, byrnjež jej bił a so strašnje wobarał. Stareho nana puščichu won. Syman pak steješe, dźěše dale, pozasta, a hišće jónu pozasta, myslo šeptaše, skónčnje pożohnowa so, a přewostajiwši wšitko Božej woli wuńdźe — a bórzy z kónimi won na polo wujědźe. — Wojtek bě mjez tym so zaso trochu změrował.

Bórzy po tym dźěchu žony też won, běrny sadźeć, jenož Zoška, Wojtkowa žona, zwosta doma při małym dźěćatku. Wojtek dale zeleše a sakrowaše, a swarjo a bručo waleše so po jetwi. Nadobo přimny zaso k sekeri a wukŕikny;

„Zabiju stareho kaž psa!“

Zoška zleća k njemu, chcyše jemu sekeru wuhrabnyć, — ale wón ju storči, zo z procha do srjedź jstwy zleća a nabijo sebi hłowu wot kónćitej kŕiny so hromadźe sypny, — wón pak za sobu zaprasny a zamkny durje a khětře běžeše na polo.

Zoška wołaše, zhraba so, wótrě sebi z ſalu krej ze hłowy a třepotajo wali so k durjam, do nich bijo a so wo nje zepjerajo, wołaše, štož móžeše, w nadźiji, zo ju nječtó nimoducy wusłyši a wotamknje!

Ale bohužel nichtó njebě blizko. Jeje hłós a bíće jeje pjasći wo zamknjene durje pohłuši šumjenje wětra, a hrimot so bliskoceho njewjedra.

Hakle mać a sotra, čěkajo před blizkim dešćom, padnyštej do khěžki. Zoška, zapłakana, zdrěta a njemócna powě jimaj skoku, što je so stało a z čim je Wójtek z khěžki wuběžał. — — Hnydom wšitke žónske zaso doběžachu won — njeprašejo so wo dešć a hrimot ani njedźiwajo na sekle jaskrawych błyskow, běžachu, štož dycha mějachu do polow, myslo a so Bohu modlo, zo tola hišće do časa doběža a mordarstwo njedopušća Wójtkej hrozny, helski wotmysł wuwjesć zadźěłaja.

Přijachliechu spróchi na polo — nana nihdźe njewidźachu, dokelž bě so před wichorom a dešćom pod kerčinu z konjemi skhował —, ale za to dohladachu so na mjezy pola Wójtka ležo nježiveho, wobličo strašnje zekŕiwjene z bóle a w horšći kruće dźerżo kuski přez błyski roztŕeskanieje sekery. Žebrak.

Radio

Wutoru 11. augusta so słyšichi:

Königswusterhausen a wšitke němske sćelaki nimo Barlina: 6 olympiske fanfary a ranšći konzert. 7,50 programm 11. dnja 11. olympiskich hrow. 8 wšchelakory konzert. 9 zabawny konzert a mjez nim rozprawy wo olympiskich wubědžowanjach. 20,10 zabawna hudźba a mjez njej rozprawy wo olympiskich wubědžowanjach. 22,15 olympiski wothłós.

Bartin: 20,20 wjeselny wjeczor.

Win: 19,05 Salzburgske fjwjedźenske hry 1936: „Carregidor“, opera w tśoch jednanjach.

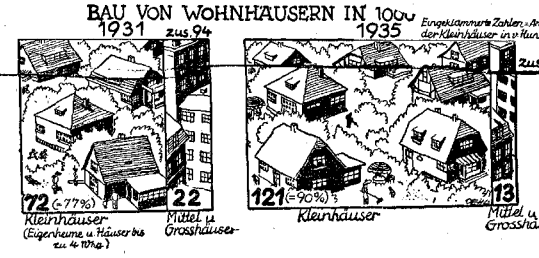

Jenoſwójbne domcźki na prěnim městnje pśichi twarjenju wobydlenj.

90% wšćech nowych wobydleńskich twarjenjow su małe domcźki. Spěchowanje twarjenja wobydleni je ſ pśichódnikadom wuspěcha nazionalsozialistiſkeje wobydleńſkeje politiki. Rośćaju lub njetrjeba jenož wjazy wobydleni, ale wobydlenja dyrbja strowe być, maja-li ſrowi ludźo w nich worćsć. Ryžowaju pokazujetej wuwicje twarjenja wobydleni wot léta 1931 do 1935. W lěcu 1931 bě podźěl śrěnich a wulkich wobydleńſkich domow wjetśi, hač w lěcu 1935. Spadowanje twara wusokich wobydleńſkich kasarnow pornjo małym jenoſwójbnym domcźkam ſo ſ tym wujašnj, zo chže wotrosćaja generazija po móžnosći wjele śwěrta a hłonza měcź. W poſlednich létach běchu 90% wšćech w kraju natwarjenych bydlenjow małe domcźki. W lěcu 1935 je so nětkle 16% wjazy małych domcźkow natwarjeło, hač dotal w najpśichódnišchim twaſtim lěcu, njemjutsy w lěcu 1929.

Ryžowanka: Oelschlägel, Scherf, M.

J. Nali:

Moje wójnske dopomnjeńki

(11. potrjacźowanje.)

W Rawiśchu.

Dołho njetrajeśche. Nětkle dwě njedźeli tu pśicheźiwachmy a hižo so wotwołachmy. Jědźechmy sajo wrócźo pśches Hlohow do Rawicza w nětkuśkej Poznańskej prowinzy leźazym na żeleźnikej cźarje Wrótślaw-Lisja-Pólnjan. Wśiche mi stajśno wokoło wutroby, hdyž tak nimo stareho lubeho Schlichtingsheima jědźech, pśchejo dale a dale wot domisnoj so wotśalujo. O, śłota droha, luba domisna! . . .

*

W Rawiczu, městačko nětkle wulkośce Lubija a dźeńża do Wórkeje śłuchazeho, ſhromadźi so dwě śeći wojakow — jenož ſami podoficerojo tehdomniśkeho piateko armeekorpša. W tamniśkich kasarnach buchmy kumeśćani. Dyrbjachmy so na wupjelnjenje wuprózdnjenych rjadow, na wjeźornu frontu pósłać, kótrejž bě-chu wśchelake formazije pola St. Quentina cźeźko cźerpśe.

Tu w Rawiczu knježeśche nětko cźśe źiwjenje. Běchmy tu wichitaj ſwojeho runjeźa. Jśmy rjedźićel, kótrejž wobstaraca atd. so zanemu njechajśche. Jedyn storkośe śłužbu na druheho. Njeběchmy tajeje śłužby wjazy ſwuczeni, dokelž to hewak w'chdnmy muž wobstaraśe. So by porjad nastał, ſapśichmny tu śłotnik a raśche. So by porjad nastał, ſapśichmny tu śłotnik a powuczi naš, kak mamy so ſadźerźeć a porjad wobłhowacź. Dostachmy tu hiśchcźe tśelby a wścho druhe, ſchtoż k dospołnemu wuhotowanju do wójny potrachowaśche.

Namakach tu hiśchcźe ſwěrneho pśchećela, nimale ſtuſoda, wěśkeho Grobu ſe Zidźineho. Też naśch leutnant, ſ kotrymž so hakle po puću do Franzowskeje ſeznachmoj, njeběśche mi zuły. Běśche to ſaraś Unger ſ Lejna, kiž bě podźiśćo we Wojerezach ſ duchownym. Wón naš do Franzowskeje pśchewodźeśche.

Dokelž so naśche wupuśćowanje dliješche, so dowol dla njeměśteho wotpuśćowanja do domiśny njedawaśche, pi-ſchachmoj domoj, so bychu naju pśchiwuſni naju bśichcźe ras wopytali. Tak Grobu žona a mje ſotśije dwě njedźeli jedna po druhej wopytaśchtej.

Někotśi pak ſebi ſwój dowol wubědźichu, jědźechu na ſtamźnu ruku domoj. Zadachu ſebi ſwój dowol, prjedy hač do wójny wuczahnu. Pśchi tom naśta wulka hara, nimale dóńdźe k pjeczowanju, dokelž so hiśchcźe wśchelake druhe hłupośće ſworachu. Naśch ſtotnik tu krućze ſapśichmny a ſakaśa nam ſtoro wśchitke ſwobodne pśchekhodźowanje po měścze. Też krutu śłužbu ſnuſta a wonka kasarnow nam napołožśi. Dyrbjachmy ſtoro kaž rekrucja wokoło ſkakaś.

Wina leźeśche na woběmaj ſtrońomaj. Je cźeźko ſ lutymi podofiźerami wobkhadźeś, wośebje w tehdomniśchim napjatym cźaſu a krótko pśched wotkhadom do wójny. Na druhej ſtronje pak bě ſebi naśch ſtotnik pśchewjele dowolił, je ſwojimi krutymi naprawami.

Napjatoſć pśchibźaśche. Tohodla pak wukonjeśche tóždy ſwoju śłužbu ſ hroſy pśched khłostanjom. Pomału pak ſo na krute poměry ſwućźichmy. Wukonjachmy wścho po pśchedpiśmje nanajlepje. Cźinjachmy tak mjenowane pśchepśchimjanja tśelby („Griffe“), ſo dwór kasarnow wuſaſche. Ssamo paradowy pohod ſo tak derje poradźi, ſo ſo haſa tśhaśśeſche. Naśch krutý ſtotnik njemóśeśche ſo jeneho dnja wjazy wobknježiśći a nam pśchi nawróćze ſwoju khwalbu a ſpodobanje nad derje poradźenej śłužbje wupraji a ſpodobanje nam wjetśchu ſwobodu pśchilubi.

Tu wuźichmy naśche poſłednje dny w Rawiczu. Njeśłymy ſo tu ženje k wulkej cźrjódze měś, ale khodźach ſwoje ſtamźne puśće a wobhladach ſebi město. Wjele na wobhladanje wſchaś tu njebě. Mimo kasarnow prjedawścheho pścheho polka wobhźedźeśche město wulku khłostarnju, hdźež cźeźay śłótnizy ſwoju pokutu wotpokcźichu. Ssamo na cźaſ źiwjenja ſaſudźeńć tu běchu, kaž mi ludźo prajachu. Khłostarnja tworjeśche wośebitu dźěl města je ſwojimi wśchelakimi pódlaſśtimi twarjenjemi.

Lud a ſchuliśke dźěćźi wopokaſachu nam ſwoju ſobuželnoſć, ſo naš ſtajnje praſchejo, hdy a hdźe wotpuczujemy.

Poſłednju njedźelu tu pścheźiwichmy. S pścheczelom Grobu mějachmoj ſajo wopyt. Mukas pśchiśdźe, ſo pónd'elu wotpuczujemy . . . do Franzowskeje. Tak woita naju wopyt pśches nóź tu a pśchewodźiśće naju pónd'elu ſobu na dwórniśchcźo. Běchmoj ſo mjes tym derje hromadźe namakałoj a źlubichmoj wopytej, ſo w pśchihodźe ſtajnje hromadźe we wśchich ſtrachach wośtanjemoj.

Ssmój ſwěru po dobrej radźe cźiniłoj . . .

(Pokračowanje sćěhuje.)

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Kónc lohkoatletiskich napřesćěhow

200 000 ludźi bě so njedźelu do olympiskeho stadiona naběžało. Bě dźe to też posledni dźeń lohkoathletiki. A su wšitcy dosć zajimawych a rozhorjacych wokomikow a dolhich khwilow napjatosće a třepotanja druhdy nawědźili. Mjez tym, zo kónča so napřesćěhi lohkeje athletiki, su so započate mokre wubědźowanja pluwarjow — a to hižo z wulkimi wuspěchami.

—:—

Son přeběža 42,2 kilometrow za poltřeća hodźiny!!

Nowy olympiski rekord bu postajeny! W rjekowskim boju wobsadźichu w marathonskim běhu Japanscy prěnje a třeće městno. Druhe městno zadźerža za Europu Jendźelčan Harper. Tři Japanscy započachu tutón běh a dwaj z nich wubědźištaj zlotu a broncowu medaliju! Mjez běharjemi bě też argentiniski młodźenc Zabala, dobyćeŕ z Los Angeles (1932) a favorit na tutu hobrsko-dołhu čaru! — A dźiwne: wón runje je do časa zmučnił — njeje doběžał!! Po 30 km bě Zabala hišće prědku, po 31 km hižo wjacy nic! Ale Kitei Son, Japanc běži na wjeršku a za nim Harper (Jendźelska) a třeći hakle Zabala — a po 33 km hižo wjacy ničo widźeć njeje wo Argentinčanu — tragedija! Ale prědku su też žno Finojo!! Ale pola 37 km přesćěhny Nan druhi Japanc Finow a suny so z tym za Sonom a Harperom na třeće městno — a tak wosta hač do skóńčenja. Wohnje a jusk a přiwysk, hdyž mały Japanc do stadiona doběža — a wjetši wysk, hdyž wótřerčak rozšěri, zo je mały syn zmužitoje Japanskeje nowy olympiski rekord wubědźił za swój kraj: 2:29:19,2 hodź.! Hišće nic poltřeća hodźiny! 2. Harper (Jendźelska) 2:31:23,2 hodź. 3. Soryu Nan (Japanska) 2:37:42,0 hodź. 4. Tamila (Finiska), 5. Muinonen (Finiska). Posledni bój lohkoathletiki to bě, a też tu nowy olympiski najlěpši wukon! — Hakle na 29. městnje doběža za 2:45:34 hodź. prěni Němc Braesecke. Stary olympiski rekord argentiniskeho Zabala bě 2:31:36 hodźin.

—:—

Morris (USA) dobyćeŕ w dźesaćiboju.

W běhu 48 hodźin wubědźowachu — wot soboty do njedźele — najlěpši ze wšěch kónčin świata wo medaliju w dźesaćiboju. Doby — kaž so wočakowaše, dotalny najlěpši, student z USA Glenn Morris, posunywši nowy světowy rekord 7900 dypkow, swój samsny najlěpši wukon wo 10 dypkow porjedźiwši! Też druhe a třeće městno padźe Američanam po wulkej mócy do klina: 2. Robert Clark (7601) dypk. a 3. Jack Parker (7277) dypk. Huber (Němska) bu štwórty) 7087 dyk.; dalši Němc Bonnet bu wósmy a Polak Pławčyk dźewjaty. Podamy hišće najnowše jenotliwe wuslědki světoweho mištra Morrisa: 100 m — 11,1 sek.; 110 m-płotki: 14,9; 400 m: 49,4 sek., 1500 m: 4:33,2 min. Skoki: wysoki 1.85 m, daloki 6,97 m, ze žerdku: 3,50 m. Čisk diska 43,02 m a šipa: 54,52 m; stork kule: 14,10 m.

—:—

Běh na 3000 m přez zadźěwki.

Přez płotki a hrjebje přeběža tutu přestrěn najlěpje Fina Iso-Hollo, kotryž nowy olympiski rekord wuhoni (čas 9:3,8 min), druhi bu też zaso finiski zastupjeŕ, Tuominen, přetrjebawši 9:06,8 min. na 3000 metrow. Němc Dompert bu třeći, a postaji nowy němski rekord: 9:07,2 min. (stary 9:25,2 min.). Stary olympiski rekord bě 9:21,8.

—:—

Nowy světowy rekord postaji njedźelu amerikańske mužstwo na 4×100 m (Owens, Metcalfe, Draper a Wykoff) w času 39,8 sek.! To je na 100 m přeličene 9,95 sek.! Wjele pod světowym rekordom (10,3), z toho je derje widźeć, kelko časa so při starće zhubi! Druhe městno dósta Italska (41,1). 3. Němska (41,2), němska stafeta: Leichum, Bormayer, Gillmeister, Hornberger. Hollandska bu disqualifikowana, dokelž Osendarp swój kijeśk zhubi.

—:—

Při předbojach za stafetu na 4×100 m za žony poradźi so Němcowkam (Albus, Kraus, Dollinger, Dörffeldt) nowy světowy a olympiski rekord wuběžeć (46,4 sek.)- Ale njezbožowne přepodaće kiješka při njedźelskim doskóńčnym běhu skepsa jim olympiske dobyće. W finalu dobychu jako prěnje žony z USA: 46,9 sek., jako druhe žony z Jendźelskeje 47,6 sek. 3. Kanada 47,8 sek. Němcowki wzdachu so po tym njezbožownym připadźe, zo jim kijeśk wupadny, dalšeho bojowanja.

—:—

Třeća stafeta bě ta na 4×400 m, tu doby — wobdźělichu so Němska, Kanada, USA, Jendźelska, Wuherska, Swedska — Jendźelska (3:09 min.), druhe městno USA 3:11,0 min. 3. Němska 3:11,8 (nowy němski rekord). 4. Kanada. 5. Swedska, poslednja Wuherska.

—:—

Dwaj Finaj w běhu na 5000 m prěnjej.

Započachu 15 běharjow, mjez nimi Lethinen (dobyćeŕ z olympiady 1932), Salminen (dobyćeŕ lětušeho běha na 10 000 m), popularny Murakoso — Japanc, Höckert — Finiska (pozdźiši prěni) a Noji — Pólska. Wuslědki su tele:

1.	Höckert (Finiska)	14:22,2 min. (nowy olymp. rekord)
2.	Lethinen (Finiska)	14:25,8 min.
3.	Jonsson (Swedska)	14:29,0 min.
4.	Murakoso (Japanska)	14:30,0 min.
5.	Noji (Pólska)	14:33,4 min.
6.	Salminen (Finiska)	14:39,8 min.

Dotalny (wot lěta 1932) wobstejacy olympiski rekord 14:30,0 minutow.

—:—

Němc Merkens dobydźe w kolesaŕstwje prěnju złotu medaliju (1000 m); van Vliet (Hollandska) dóstanje slěbornu; Chaillot — Francowska broncowu.

—:—

Třělenje z pistolow (we Wannsee) na 50 m. Šweda Ullmann (dwójcy swětowy mištr a to 1934 we Granadźe, 1935 w Romje) bu olympiski dobyćeŕ, druhi Němc Krempel, třeći Jammonieres (Francowska).

—:—

Wysokoskok za žony.

Při wysokosći **1,60 m** doby — po wukalanju, dokelž wšitke tři běchu tak wysoko skočile — 1. městno: Csak (Wuherska). 2. Odam (Jendźelska). 3. Kaun (Němska).

—:—

[illegible] za Česku.

W kanadskim čołmje doby sebi Češka swoju prěnju złotu medaliju. W čołmje jědźeštaj Mottl a Skrdlaut. Druhaj buštaj Kanadźanaj, třeći awstriski čołm, štwórte městno Němcy dóstachu a 5. USA. **Druhu złotu** medaliju za Češku w kanadiskim čołmje dobyštaj Břak a Syrovatka před Awstriskej.

—:—

W kanuskim sporće doby sebi Němska dwě złotej, jenu slěbornu a jenu broncowu medaliju we wujězdźowanjach wšelakich čołmow na 10 000 m.

—:—

Pólska zbi w olympiskej kopańcy Jendźelsku!

10 000 přihladowari bě do Poststadiona přišło, zo bychu doživili, zo Polacy Jendźelčanow — favoritow z 5:4 zbichu! Połčas 2:1 za Pólsku. W štyrnatej minuće po přestawcy samo hra 5:1(1) za Pólsku steji!! Ale rozhorjenosć Jendźelčanow njedosaha hač k dobyću, jenož. troje wrota hišće hač do skóńčenja hry třělichu: 5:4 je Pólska dobyła! A hra steješe na započatku (w 25. min.) 1:0 za Jendźelsku. Ale po tym zo Polacy swoje prěnje wrota třělichu, bu wšitko hinajše: Polacy zahrachu rozwólniše a

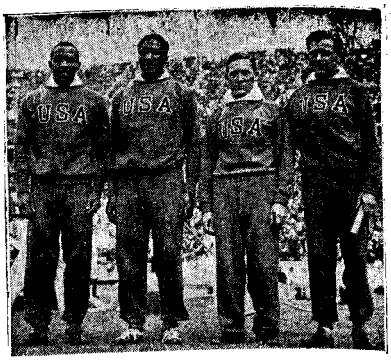

Štyrjo najspěšniši świeta, amerikanscy běharjo w stafeće na 4×100 m wot lěwicy: Owens, Metcalfe, Draper a Wykoff. (Scherl Bilderdienst, M.)

z tym strašnišo! Bravo Pólska! wołachu Polacy we Poststadionje — a dokelž su Polacy dobyli ćežku a twjerdu a wisnu hru, móžemy też wołać: Bravo Pólska!

—:—

Peru zbi Awstrisku před něhdźe 20 000 přihladowarjemi po podlěšenju 4:2 (połčas 2:0 za Awstrisku).

—:—

W pluwanju na 100 m w krawlenju doby europski mištr, Wuheŕ Czik 57,6 sek. (nowy olympiski rekord). 2. Yusa (Japanska) 57,9 sek. Před třećim Arai (Japanska) 58 sek. a štwórtym Taguchi (Japanska) 58,1 sek. Němc Fischer bu pjaty (59,3 sek., Fiek (USA) šesty z 59,7 sek. a Lindgren (USA) 59,9 sek. poslednji!

—:—

Nowy olympiski rekord na prěnim dnju pluwańskich wubědźowanjow.

Při předběžnych pluwanjach sobotu poradźi so wubjernjej japanskej pluwaŕcy Maehata nowy olympiski rekord w 200-metrowskim pluwanju postajić.

—:—

W doskónčnych kołach ručneho bula maja prawo so wobdźělić Němska, Wuherska, Awstriska, Swica.

—:—

W hokaju zbichu: Němska — Afghanistan 4:1. Japanska — Wuherska 3:1.

—:—

Wažniše z porjada za pónjelu 10. žnjeńca 1936.

17.00 Kopańcy.

15.00 Pluwanje 100-m-krawl za žony (rozsud).

—:—

Wažniše z porjada za wutoru 11. žnjeńca 1936.

Pluwanje.

9.00 Předboje na 400-m-krawlenjo. — Předboje na 100 m na khribjeće. — Hry z wódnym bulom.

15.00 Stafeta přez 4×200 m (rozsud). — Pluwanje na 200 m — klasiski stil — žony (rozsud).

Kopańca.

16.00 Předposlednje kolo. — Dale: hry w hokaju, košikowcy; boks, wjeslowanje, tesakowanje a zwučowanje.

Kitei Son, dobyćeŕ na 42,2 km, za nim Jendźelčan Harper, kiž bu druhi. (Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 186 | Budyšin — Wutoru 11. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Mjezy mjez Gibraltarom a Španiskej so zawrěte

Bitwa w Malagaskim přistawje

Wobsadka jendźelskeho sanićaka „Blanche" je do Gibraltara pśijěwšich rozpowjała, **so ju w Malagaskim pśistawje lětadła wojeńske skupiny bombow na wójnske łódźe schpanjskeho lětwiznego knježerstwa sajetake. Wójnske łódźe, mjez kotrymiž je teź bitwiska łódź „Jaime I", kiž běše pśed dwěmaj dnjomaj do města Algeziraja sćelała, so z tśělenjom wobarachu.** Ani lětadła ani łódźe nježo njetrjechichu.

Kaž so rěka, ju so teź w nozy k njedźeli wojazy z Marokkowskeje do Schpanjskeje pśiwjesćeli. Města pśichi schpanjskim mórskim brjohu njeběchu wobmětlene. Tak mózachu wojazy njemyslene łódźe wopuschćeć.

Londonske nowiny „Daily Telegraph" pišaju, **so je pśisłušnym roskazowar wojeńskeje skupiny dał mjezy njes Gibraltarom a Schpanjskej zawrěć,** dokelž so tuka, so Gibraltarscy kommunistojo z swojim pśisprjećelam w Maladźy powěsće wo hibanju wojakow generala Franka podawaju. Nazionalistojo žebi myšlja, so agentojo do Gibraltara jěźdźo žebi po powěsće pśichadźeja a so signalemi łódźam schpanjskeho knježerstwa wo połoženju Frankowych wojakow rozprawjeja.

Sawrjenje mjesow je w Gibraltaru njespokojnosć sbudźiło, dokelž wulki dźěl dźěłaćerstwa namórnistwowych dźěłarnjow a druhich sjawnych pśihódźenjow w schpanjskim měsće La Linea bydli. Mjezy tym hmjezda jenož wukrajnišy pśichodźeja, kotrež chcedźa je se Schpanjskeje do Gibraltara pśesćelupiś.

Gibraltarske knježerstwo je pónd'elu rano z plakatami wojewiło, so njeczerpi, hdyž nječty sa jenu stronu schpanjskeje wobydlerskeje wójny wustupuje. Wobzoby, kotrež na njekaike waschnje sa jenu schpanjsku stronu dźěłaju, so ze Gibraltara wupokazuju.

Hroznosće španiskich marksistow

General Queipo de Llano je žobotu w Sevillskim radiu rěcžo wschelake hrosnosće sajsudźował, kiž ku marksistojo słuchili. W Konstantinje, tak wón rjekny, kiž je wojeńska skupina njedźelu sajo wobsadźiła, zo cźerwjeni, pśedy hač město wopuschćichu, 250 wobzobow do schachtow smjetali a potom dynamitowym patronam dali rozpuchnyć. W Lora del Rio, kiž je žo žobotu wobsadźiło, je so 187 ludźi morilo. W Bajadozu je so 195 wobzobow zkonzowało. W Malasy je so tehorunja wjele ludźi sasćelilo.

General rjekny, so so njewěste połoženje w Madridze z tym dopołakuje, so žydom ministrow a pśisedźydza schpanjskeje komory we Walenzijji pśichadźowaju, so bychu móhli w pśichodnym wokomiku na łódźi Schpanišku wopuschćeć. Skónčnje wón dodźeli, so je z privatneje strony wjazy hač milijon pesetow k nakupjenju lětadłow dośał.

Nacionalistojo pola Zaragossy dobyli

Kaž so z holwneho kwartěra generala Mole w Burgosu powě, ju wojazy nazionalistow a formacije dobrowólnikow pola Sarragosy rozsudnje nad marksistiskimi kolonnami dobyli, kotrejž běchu z Barcelony do tutych stron pśischłe. Cźerwjena milica běšče spytała hórku San Julia dobyć. Wojazy nazionalistow pak ju wotraschu. Cźerwjeni Katalanojo ju nětko 100 mortwych a 300 kranjenych zhubili. Nimo teho 500 jatych, pjeć kanonow, 20 maschinskich stśělbow a 50 cźežitych autow sawostajichu. Cźerwjeni su dyrbjeli spěšnje zofacź. Jich ju lětadła podpjerake, kiž do zwuczeneje potrjeby katalanskeho wójska njeskuschachu, kaž so z Burgosa powě.

Nowaj němskaj torpedowaj čołmaj do Španiskeje

Je so jako nutne wupokazało, so so k schkitanju Němcow w Schpanjskej a k zawěsćenju jich wotwjesenja hischcze dwaj torpedoskaj cźołmaj, mjenujcy „Kondor" a „Möwe", do Schpanjskeje pósćeletaj.

Sobotu je so 600 němskich cźekanzow z Madrida pod schkitom banzerowaneje łódźe „Admiral Scheer" z pśichadźowa w Alicante wotwjesło. W Madridze pak pśicheza hischcze nětko 1200 hač 1400 Němcow pśichodźiwa, z nich chze nětko 300 z hospodarskich pśicinjanow w schpanjskim hłownym měsće wostaś. Dotal so cźekanzy po żelesnizy a lětadłach towarstwa „Lufthansa" z Madrida do Alicante transportowachu. **Dokelž pak je schpanjske knježerstwo tute lětadła njedźelu zebrało,** dyrbja so pśichi transportowanju w tu khwilu tuteho pomocnego srědka wsdaś.

We Walenzijji je so pod schkitom topedowego cźołma „Leoparda" 120 cźekanzow, mjez nimi 93 Němcow, na italski parnik „Palermo" podało, so bychu so do Genuwy wotwjesli. Njedźiwajcy napominanja pak we Walenzijji nětko 30, w Malasy 10, w Almerijji 14 a w Kartagenje 62 Němcow wostanje.

W pśichistawach połnocnje Schpanjskeje stoja hischcze khišćat „Köln" a topedowaj cźołmaj "Seeadler" a „Albatros". S krajiny pola Santandera a Gijona je němski parnik „Bellona", kiž bjes pśichistacza mjes Schpanjskej a Franzowskej jědźi, 74 Němcow a 51 cźekanzow druhich narodow wutkował.

Italiske nowiny „Tribuna" z Genuwy pišaju, so maju cźekanzy, kiž se Schpanjskeje pśichadźeja, powšitkownje sacźišćeć, so so cźerwjeni pśichi pśechcźehanju wukrajnikow wobzebje na Italcźanow a Němcow mérja.

Pózdźejši cźekanzy ju znowa wobkrućili, so so sanićenje pśichezo hischcze wobzebje na zyrkwinskich wězach a wumělstwownych dźěłach wutkuknje. Napiatosć njes komunistami a anarchistami je hižo k wojowanju na barrikadach w Barcelonje dowjedła.

Kaž zastupjeŕ němskeje powěsćernje z Burgosa zhoni, ju anarchistojo bratra generala Mole, kiž w Barcelonje jako offizěr słužeše, sasćelili.

Lětadła nošachu francowske złoto do Španiskeje

Nowinarnja narodneho sakitańskeho wubjerka w Burgosu wojewja, so je dotalmy president schpanjskeje statneje banki Nikolau d' Olwer žwoje sastojnstwo słožił, dokelž nocnje dźěše samolwicź, so markkistojo schpanjsku banku tak bjes zmužka pocźeješa. Sa sańdźenej dwě njedźeli je so pjeća 45 milijonow złotych pesetow w lětadłach z Francowskeje do Schpanjskeje wózkało. Jako nasćelnik bankowskeho presidenta je so bankownik Carabias postajił, kiž ma hižo dołho wusće pocźahi, teź pjenjezne, z markkistiskim wjednikom Frietom.

Ruske knježerstwo drohe kamjenje a platin k lěpšemu Španiskeje předawa

So by kommunismus w Schpanjskej podpjeralo, je žowjetskorusske knježerstwo wobsamkło, so wjetšeho mnohosćej drohich kamjenjow pśicheda. Franzowski juwelěr dyrbi drohe kamjenje w Pariśu z khwatkom pśichedaś.

Parižske nowiny „Matin" k tutej powěsći pśichipomnieja, so je žowjetskorusskim wikowarskim zastupjerstwam w Londonje, Brüsselu a Pariśu porucźiło, so bychu z pjenjes, kiž je so ruske twory płacza, 300 milijonow frankow komintexnskemu běrowej w Pariśu pśechpodale. Teź tśi schtwórcźiny muwitkowanych pjenjes pśichi pśechedawanju platina maju je so ton žamy saměr wužiś. Sowjetska statna banka pak je hnydom 40 milijonow frankow pśechepokałała, so je njeby cźaš komdźił.

Kaž so powě, ju Moskowscy narwjedowarjo tute prěnje milijony hnydom schpanjskemu ministerskemu presidentej Azani pózłali. Pśiched tym pak je so śrěcźało, so maju je pjenjezy finanznej kommisiji schpanjskeje kommunistiskeje strony pśechpodaś. **Tuta kommisija pjenjezy pjeza k wutworjenju mjezynarodnych korpsow dobrowólnikow naloži.**

S Pariśa so hischcze zhoni, so je so tamnischi komintexnski běro 5. augusta schadował, so by wobsamknył, kak by w Schpanjskej sapschimnył. Chze pjeć poruczenjow k franzowsko-schpanjskim mjesam pózłaś, kotrejž maju mózne wobcźežnosće pśichi pśechekroczenju cźerwjenych dobrowólnikow pśeches mjezy rjadowaś.

Kommunistiskim bónkam w franzowskim swjatku morjakow je so porucziło, so bychu rucze mužstwa za schpanjske wójnske namórnistwo sestajake, dokelž maju tam mało łódźinych wobsadkow. Za tuto pśichodowacze je so tśi milijony frankow postajiło.

Poslednje powěsće ze Španiskeje

Schpanišcy nazionalistojo wocźakuja, so jim město Bajadoz bórzy do rukow padnje. Hory wokoło města su hižo wobsadźili.

Parišske nowiny „Temps" powědja, so su nazionalistojo město Santander w połnocnej Schpanjskej wobsadźili.

Narodna junta je lětnik 1933, 1934 a 1935 k bróњam swołała, dalokož mužojo hižo njejsu do narodneho wójska sastupili. Jenoż dźěłacerjo, kiž w dźěłarnjach za statne sakitanje dźěłaju, su wot tuteje winowatosće wuswobodźeni. Schtóž pśichłas mobilisazije njewobkedźbuje, temu president Cabanellos z cźežkim khłostanjom hrozy.

Sobotu su kommunistojo město Huesca w Aragonskej nadpadnyli a wobsadźili. Nazionalistiskim wojakam pod wjednistwom wyschta Le Begi je po cźežkim wojowanju, a hdyž běchu sebjwinjenja dostali, poradźi město sajo dobyć. Wojowajej stronje nětko 600 mortwych a wjele kranjenych zhubištej.

Jendźelcźana pśichi schpanjskim mórskim brjohu skónzowali.

Jendźelskemu konsulej w franzowskim měsće Bayonne je so zdźěliło, so ju jendźelskeho statcźana Savilla, kiž je swojej žonu na sawjedźenskej łódźi pśichi schpanjskim połnocnym mórskim brjohu jěźdźeše, sajsełili a jeho žonu kranili. Jendźelski sanićaj „Comet" je cźekanu žonu a cźełko jeje muža do St. Jeana de Luza dowjedł.

Wobydlerstwo kupy Madeiry so smórtwało.

Sběžk na kupje Madeirje, kiž běšče dla podróżenja mlóka a butry nastał, je so porasył. Po zyłej kupje sajo měr knježi.

Francowscy officěrojo pśeć wo kommunismej

Parižske nowiny „Figaro" ju njedźelu nastawk wocźischcale, w kotrymž so wo pokhitenju w ludowej francoje pišče, so ma so offizěrski korps saschišćena podhladny cźiniś. Nastawk tuto pocźinanje njesamolwite mjenujc a dopomina, so franzowscy offizěrojo i měšćerjanstwa pokhadźeja a so je wěrno, so je wójsko demokratiskeho pśechodźenja. **Offizěrojo njecźinja politiku, hdyž wótzny kraj a khorhoj njesłuchaj wohrožene.**

Woni pak žwoje sastojnstwo z khromadami słoża a saherjece za politiku stronu wustupja, hdyž so nutnje, so bychu pod cźerwjenej khorhoju žowjetskej republiky słužili. Sa nich je kommunismus njepśechecźel.

Franzowska wójnska industrija budże statna.

Franzowski senat je žobotu sakoniśi nacźiśł wo pśechestatnjenju brónjeńskeje industrije pśichjał. Senatorojo se pośtrowjenej ruku sakeńskemu nacźiśkej pśichłoßowachu.

Wójnski minister Daladier běšče prajił, so wot senata pśichłoßowanje potrjebne pśechepowědźenja wocźakuje. Wójnski minister pak teź namjetej pśichłoßowaršce, so je cźaj wuwjerjenja nětcźišćichi wobzbedźerjow wójnskeje industrije wot 31. dezembra 1936 na 31. měrza 1937 pśechepokoj.

Plany francowskeho generalneho staba so kradnyte

Na dwórnischcźu w Chambery ju je padušćiwa ważnych wójeńskich spisow dobladali. Jako tam njedźelu z plombami zawrjenj żelesniśki wós wotewrichu, je dohladachu, so běšče je kaščej z planami generalneho staba wo sakitanju franzowskich mjesow w Alpach rospaćił. Kaž so zda, dźěł spisow pobrachuje. Wós běšče za schwicźk z Pariśa wotwjesł. Policija je so na wójnske ministerstwo wobroćiła, so by swědźiła, kotre spisy su zkradnyte.

W Pólskej so knježeŕstwowa strona znowa założi

W Pólskej je žo organisazija nowoseje knježeŕstwoweje strony tšěrco dokładnje pśichipotowała. Wyšši Kož stronu organisuje. Tutón je wójskowemu generalnemu inspektorej hižo wospjet wo žywošim dźěle rozpravjał. Do žrjebj septembra žo njewocakuje, so budźe organisazija strony hotowa. Hdyž budźe nowa knježeŕstwowa strona formalnje założena, žo po zyšej Pólskej wulke wabjenje sa stronu rozpočnje.

Spśichajahanstwo k samordowanju japanskeho wójnskeho ministra žo wottrjchło.

W Japanskej žu spśichajahańśtwo wotkrylo, kiž na samordowanje japanskeho wójnskeho ministra Terauchija a prjedawšcheho gouverneura w Koreji Ugakija dźěłasche. W swójšu ſ wotkrytšom žu w Fukuwej 26lětneho radikalneho nazionalista Kurodu sajeli. Kuroda je šuler wjednika šnateho krwawneho bratrowšteho spśichajahanśtwa Okawy ſ lěta 1932. Pśichi pśechpytowanju je žo wuzwěděło, so ma Kuroda pozajhi k mnohim radikalnym nazionalistiskim wobsobam. Dotal žo hišcze njeje wschitke jeho pozjahi wuzwěděłe.

Gömbös sajo w sastojnstwje.

Wuherśki ministeriski presídent Gömbös bješe so po žwojej khorosći na tši měsazy na dowol podał. Nětko je so ſ dowola sajo do žwojeho sastojnstwa wrócił a wjednistwo ministerskeho presidentstwa pśichewsał.

Turkowski wupósłanz wopuscheji Addis Abebu.

Kaž so ſ italiskich powěsćow ſ Addisa Abeby zhoni, je turkowske knježeŕstwo žwojemu tamnišchemu wupósłanzej poručiło, so by so ſ pózsanzistwowskim personalom do Ankary wrócił a jenož konsularneho agenta w Addisu Abebje sawostajił. Wupósłanz a jeho sobudźěłacźerjo hižo w bliščim cźasu ſ Addisa Abeby wotjedu.

Wustawki hospodarskeho plana města Budyšina

Na sakładze § 86,2 němšteho gmejnskeho porjada ſ 30. januara 1935 (němškostatnosakońše kopjeno I str. 49) so za liczeŕske lěto 1936 źělowaze wustawki hospodarskeho plana ſ dodawkom wosjewjeja:

I

§ 1. Tutym wustawkam pśichipołożeny porjadny hospodarski plan za liczeŕske lěto 1936 so w dołhodach na 5 585 017 hriwnow a we wudawkach na 6 144 678 hriwnow postaji.

§ 2. Dawkowe žadźby za gmejnske dawki, kiž maju so za kóžde liczeŕske lěto znowa postajiś, so takle postajeja:

1. gmejnski pśichražny dawk k lězownostnemu dawkej na 150 prozentow statneho dawka,
2. gmejnski pśichražny dawk k pśichmyšłowemu dawkej na 150 prozentow statneho dawka,
3. dawk wohnjowoho schkita na 100 prozentow pśichnoschkow do krajneje wopalneje pokładnje ſa 1936,
4. wobydleŕski dawk na 600 proz. němškostatneje žadźby.

II.

1. dodawk.

§ 1 wustawkam hospodarskeho plana so jako 2. wotstawk źělowaza žada pśichida:

Jako druhi dodawk pśichidaty wurjadny hospodarski plan na liczeŕske lěto 1936 so w dołhodach na 57 860 hriwnow a we wudawkach na 57 860 hriwnow postaja.

Jako nowy pśichid so § 3. Shromadny pjenjes pozčonkow, kiž su so za wudawki wurjadneho hospodarskeho plana posłajśe, so na 57 000 hriwnow postaja. Wón so po hospodarskim planje ſa źělowazaj samerkaj wušije:

1. ſa twarjenje ludowych wobydlenjow 54 200 hriwnow,
2. ſa pśichiprawjenje sćežki na drohi „Pśched schulekskimi wrotami 2800 hriwnow, hromadźe 57 000 hriwnow.

III.

Na załožku §§ 76, 86 a 88 němšteho gmejnskeho porjada tšěbne dowolenja dołhadowarśkeje wyšnoseje w Drježdźanach žu so 31. julija 1936 wuprajśe.

IV.

Skóncźne liczby hłownych wotrěźkow hospodarskeju planow žu w dołhodach a wudawkach źělowaze:

a) **w porjadnym hospodarskim planje:**

1. wotrěźk: powschikowne sarjadnistwo 339 262 hriwnow dołhodow, 626 046 hriwnow wudawkow, potajkim 286 784 hriwnow pśichražka;
2. wotrěźk: policajske sarjadnistwo 108 326 hriwnow dołhodow, 374 967 hriwnow wudawkow, potajkim 266 641 hriwnow pśichražka;
3. wotrěźk: twarske sarjadnistwo 131 008 hriwnow dołhodow, 385 530 hriwnow wudawkow, potajkim 254 522 hriwnow pśichražka;
4. wotrěźk: dźěłarnje a pśechedowsaca 651 601 hriwnow dołhodow, 184 727 hriwnow wudawkow, potajkim 466 874 šlopka;
5. wotrěźk: šule 343 311 hriwnow dołhodow, 662 014 hriwnow wudawkow, potajkim 318 703 hriwnow pśichražka;
6. wotrěźk: wumělstwo a wědomosć 30 350 hriwnow dołhodow, 111 563 hriwnow wudawkow, potajkim 81 213 hriwnow pśichražka;
7. wotrěźk: spomožeństwo 1 368 840 hriwnow dołhodow, 2 611 622 hriwnow wudawkow, potajkim 1 242 782 hriwnow pśichražka;
8. wotrěźk: finanzne sarjadnistwo 2 612 319 hriwnow dołhodow, 1 188 209 hriwnow wudawkow, potajkim 1 424 110 hriwnow šlopka;

njewurunany njedostatk 559 661 hriwnow;

b) **we wurjadnym hospodarskim planje:**

1. twarjenje ludowych wobydlenjow: 54 200 hriwnow dołhodow a 54 200 hriwnow wudawkow;
2. pśichiprawjenje sćežki na drohi „Pśched schulekskimi wrotami" 3 660 hriwnow dołhodow a 3 660 hriwnow wudawkow, hromadźe 57 860 hriwnow.

V.

Hospodarskaj planaj staj na załožku § 86, 3 němšteho gmejnskeho porjada wot 7. hacź do 13. augusta 1936 w měšchcźanskim hłownym knihiwjednistwje (w Kupnizy w 1. poschodźe wot jitwje cźišo 4) ſjawnje wupołożenaj.

W Budyšinje, 5. augusta 1936.

Wyšschi měšchcźanosta
w sastupowanju dr. Förster, měšchcźanosta.

Radio

Sobotu 12. augusta žo khłyšchi:

Königswusterhausen a wšchitke němske sćelaki nimo Barlina: 6 olympiske fanfary a rańšchi konzert. 7,50 programm 12. dnja 11. olympiskich hrow. 9 šabawna hudźba ſ rozpšawami wo olympiskich wudźeńzowanjach. 18 symfoniska hudźba. 19 olympiski wothłós 12. dnja. 20,45 balletiske hudźby. 22,15 olympiski wothłós.

Barlin: 20,20 wulki rejwański wječor.
Win: 19,35 Winske spěwy na pucźowanju.
Warschawa: 21 Chopinowa klawěrowa hudźba.
Budapešt: 20,10 ſ operow.

Ze Serbow

W **Budyšinje** 11. augusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Zwólna wutroba čini lohkoj nozy.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 2 a najwyšschcha dnjowa temperatura 28 stop. cźopkoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer minus 1 a najnišcha nózna temperatura 15 stop. cźopkow. Jadro wyšchiny, kotraž je po krjeźbjenej Europje wupischetrěła, leži nad Pólskej a Rańšchim morjom. Wona teź pola nas ſ rjanym wjedrom knježi. Nad Franzowskej je błabscha nižina ſ ranju hiba. Tam je khětro šmine njewjedra pśichinjeła. K ranju cźehnijo žo ničina šešłakuje. Dźenja šmeła pod jeje wšinom w połodnischej a wječornej Němšej tu a tam njewjedra. Jutšje nižina ſwój błaby wšiw hacź do naschich stron wupischetrěje, so žu teź w naschich stronach ſ městnami njewjedra móžne. — Jutšje krjedu błónčko 4,41 hodź. khłada a žo 7,28 hodź. khowa. Měsacźk šhadża jutšje w połnozy a khowa so popołdnju 4,28 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutšischu krjedu: Hišcheje rjenje a cźopko pśichi žylnischim pokhilenju k njewjedram.**

*

Pokiwy ſa lenowe žně 1936.

Prawy wokomik za lenowe žně trjecźicź, je wožebje ważne. Len ma žo torhaś, hdyž je žołty a hdyž žu łopjena ſ wjetšeho dźěła wotpadake, hdyž je kśiešch žwětłožołty a hłowcźki brunožołte barbjene. Pšchezo ſaho ma na to a to pokasaś, so móže pšchešahe abo pšchepośpješe torhany len za pśchedźeźnje mjenjehódny bycź. Teź łóždy wé, so žo len njeźmé pośnyź, ale torhaś. Torhanje žo tak pśchewjedźe, so žo len ſ prawej ruku khětro wyžoko ſapschimnje a ſ pomozu łéweje ruki, kotraž bóle pśichi koruschku pśichimnje, žo ſ krótkim storhnjenjom wuczehnje, ſemja žo wotklepa a na to žo ſtwjelža na ſemju pokoja.

*

— **Budyšla dobrowólna wohnjowa wobora** bješe žo sobotu wjeczor 1/8 hodź. na Mołtkowej dróšy ſ žwojenu 7. shromadnemu ſnuczowanju jeſtupała. Tuto ſnuczowanje žo jako ſnuczowanje pśichi khowtankach a ſ narjadami pśechewjedźe. Tehodła žo tóžda kompanija wožebje je žuwańskim rěblom a hydrantowym wosom do žwojeho městoweho wobwoda poda. Tak žo hasćerjo ſ městnami hydrantom łépje ſesnachu a ej wupruhowachu. Siwarjo pak na žuwańskich rěblach ſ napjelnjenej hadźizu dźěłachu. Motorkimaj žykawomai bješchtaj žo tehorunja wobwodaj pśichdźełikoj. Tutej w šdalenišchimaj wobwodomaj ſwonkowneho města ſnuczowaschtej. Pśchi wyšschich twarjenjach ſnutškowneho města pak bješe žo nowy autowy wjeźcźam rěbł postajił. Pśchi stupańkim ſnuczowanju žo muſitwa ſ jeho konstruktšiju bliže jeſtnachu. Wjednik ſnuczowanjow wopalny mischtr Pětšchka ſ wopalnym direktorom Górlingom ſnuczowańske wobwody wopyta. — Pśichodne ſnuczowanje ſ narjadami budźe schtwórtk 13. augusta. Sšo po nowych pśchedpśimach stojužo žo zyta wobora pśchetwori. Nowe rozdźělenje žo hižo ſtawa. Haśćerśay veteranoj žo hižo 3. oktobra na towaršchnoſt-

---

Wuhleŕ Handrij

Powědańczko ſ cźaža napoleonskich wójnow.

6] (Pokracźowanje.)

Franz runjewon rjekny, so Hana nanej dopjelni, schtož žebi pścheje, a sćini-li to, budźe to jeje niesbožo.

Wón žebi wotmyślił, žwoje dźěćzo pruhowacź. Pachoł, kotrehož bě jej ſa muža ſhladał, bě niž jenož schwarny, ale bě teź rjany cźłowjek ſ pśchecźelnymaj módrymaj wócźkomaj, ſ brunymi kudźerjawymi włoſami, wyžoko ſroſcźeny a schwižny. Wón bě na napohlad rjeńschi hacź Jan a budźeśche žo pśchi namołwjenju mohł khroble póbla njeho ſtupicź, bźcheź-li, kaž tón, žyn ſamoźiteho muža byt. Ale Jakub bě dźe jenož khudeje wudowy žyn a tohodła teź jara ponižny; wón na žonu ſ bohatnch wjeſnych holzow njedźiwaśche, ale teź na khudu Wuhlerjej Hanku žebi njemyślešche, tak mało, kaž bě žebi nětko Jan na nju myślił. Wona tu mohł rjez. wotdźělena wot wjeſnjeje młodoscze ſtejeśche wožebita hytoſć, na kotruž runje pśchecźelnje njeſhladachu.

Hdyž žo Franz ſaſo ſ Handrijom roszohnowa, proſcheśche jeho, so njedźrbi niczo wěśte wobſamknucź a so dyrbi pśchi prěnich ſpocźatkach ſtejo wostacź, doniž wón žo ſaſo njewócźi, so zhjetaj potom hišcheźe dale wo tej wězy rěcźecź.

Handrij měješeśe myśle, najprjódzy Hanu ſ Jakubom ſnatu ſcźinicź a młodeju cźłowjekowu žebi mjes žobu ſblížicź. Tuž Jakubowu macź wopyta, a dokelž ſpósna, so je woprawdźe śměromna a rozumna žona, ſa kajkuž bě ju mě, ſdźěli jej nimale 3jes tajenja žwoje wotmyślenje, teź jej daśche wědźecź, so bě žebi telko nalutowak, so by młodymaj mohł rjanu domjazność pśchipraviecź.

Wudowa drje měješeśe teź trochu pśchedźudk pśchecźiwo wuhlerjowemu dźěścźu, ale bě tola dość rozumna, tak so na ludźaze blady njedźiwaśche. Teź bě we ſwojej khudobje nawukła, so hubjenym khěžkarjam rady kśchiwdu cźinja. Wona žo rozbudźi, jara jaſny namjet žebi pśchekkaſcź, a ſlubi wuhlerjej, so pśchichodnu njedźelu kaž pśchipadnje, ſe ſwojim ſynom nimo jeho khěžki w lěſu póńdźe.

Tak žo teź ſta a Handrij ſ Hanu na ławzu pśched khěžku ſedźeśche a da žo ſ wudowu, kiž jeju pśchecźelnje ſtrowjeśche, do powědanja, namołwi ju, so dyrbi trochu wotpocźnyźcź, a Hana dyrbješe mloko, twarožk a khleb pśchinjeſcź, teź blidko k tomu, kotrež jej Jakub ſ khěžki wunjeſcź pomhaśche.

Jakubej žo teź ſeńdźe kaž Janej; wšchóń žo dźiwajo na rjanu holzu hladaśche. Wona bě ſ nim pśchecźelna, ale jenož mało pśipowěda, hacźrunjež toho wopyta dla wopacźnych myślí njemějeśche. Dźiwno drje jej bě, so bě jeje nan ſ zuſej žonu tak pśchecźelny; pśchetož to wón hewak njecźinjeśche, ale so by wón to ſe ſamyślnom mołt cźinicź, to jej ani na myśle njepśchindźe. Jakub ju njeſajimowaśche, ale wona žo jemu tej njepśchecźiwjeśche; hdyž bě wón ſaſo ſ macźerju woteſchoł a jeje nan jej powědaśche, kak ſchwarny wón je, kak ma ſwoju wbohu macź ſańcź, a je ſa nju žiwy a ſa nju dźěła, pocza jej tón hólz ſajimawy bycź. Hdyž Jakuba bórſy na to w lěſu ſetka, wosta wona ſtejo a njewotbźa, kaž hewak podobnje, kaž ſpółchiwa ſorna, a powědaśche ſ nim, praſcheśche žo jeho wo to a tamne a praſcheśche jeho, so dyrbi ſwoju macź bórſy ſaſo k nim pśchiwjeſcź.

Pachołej bě jeho macź po njedźelſkim wukhodźe do lěſa, hdyž běźchtaj ſo ſ Hanu ſeſnałoj, hnydom prajiła, cźehodła bě wona k Handrijowej khěžży ſchła, ale jemu žo, njeſdźiwaźy na Hanineje rjanoscźe, ta wěz tola hnydom njeſpodoba. Wón měješeśe hišcheźe ſylniſchi pśchedźudk pśchecźiwo Hanzy, hacź jeho macź a wona dyrbjeśche jeho hakle namołwjecź, so by pśchihłoſował.

Ważna wěz ſchcźał bě, so Hana tola tak khuda njebź, kaž ſebi ludźo myślachu, to teź na Jakuba ſkutkowaśche. Jeho wobſtejnoscze jemu hišcheźe n'edowolichu, ſebi na ſeńtwu myślicź, a wón budźeśche ſebi mohł jenoż w naſkhudſchej khěžży we wězy ſwěricź, ſwoju njewjeſtu ſebi pytacź.

Měłkole pak dosta nadźiju, so mohł žo ſ dźěćacźerja na wobžedźerja makeho ſtatoka pośběhnyć. Móžeśche žo jemu wjetšeho ſboja dostacź? Nimo teho by dośtał młodu a rjanu žonu.

Jakub teho dla na wſchě pśchedźudki bórſy ſaby a žo prózowaśche, so by, kaž jemu macź wukasa, Hanu w lěſu ſetkał. A hdyž Hana ſ nim tak pśchecźelnje rěcźeśche, běśche jemu tak derje we wutrobje, a domoj pśchiſlěchećschi macźeri rjekny:

„Sćěcź žo ſ wuhlerjom Handrijom jeno teje wězy dla, so móže khwaſ bycź, hdyž budźe ſyma ninto."

„To dre mohło žo hižo pśched ſymu ſtacź, Jakubje", mudrišcha macź ſnapśchecźiwi, „hdyž ſboje pśchindźe, njemóže cźłowjek dość ſpěchnje hrabnycź. Rožunjeźe-li žo, ſo wuhlerjeŋ Hana bjes pjenjes nieje, budźe rjana holza nětkotremužkuli pachołej do wocźow kłacź."

„Pśched ſymu žo tola žana khěža wjazy dotwaricź njehodźi", Jakub praji, „wožebje niz w tymle wójnſkim cźaſu, a płody žo runje domoj bjeru, chzemy bha ſchcźerjnſchcza kupowacź? We nalećźu, hdyž žo wſchitko ſeleni a kśeje, žo hospodarſtwo łépje ſaloži."

„To wſchak macźi prawje, teź žo praji, ſo je khwaſ łśpchi, hdyž nałétne ſtónžo ſwećźi, hacź pśchi najſymſkim wětšiku; ale myślu ſebi, ſyma je dołha a we ſtych wójnſkich cźaſach cźłowjek njewě, ſchto žo ſa hodźinu ſaběhnje, a najwěſćiſche je, ſo cźowjek tak krućze kaž móžno na ſwojim ſtatoku ſedźi, a hdyž cźoze Handrij ſebi jón naſtawićź, hdyž budźe po ſlubje a Hana „haj" prajiła, njebyła na ſwojim měśće teje wězy wottſtorkowała."

Jakub pśchećźiwo tutym pśchicźinam niczo prajićź njemóžeśche, teź bě jara dobry žyn, tak ſo ſwojej macźeri na pśchecźiwo rěcźecź nochzośche; tola budźeśche jemu khwaſ łubśchi w nałećźu byt, hacź najſymu. Wſ ſymje by rad hišcheźe žiwobodnu wośtał, cźehodła, to wón ſam prawje njewědźeśche; tola pśchicźiny jeho macźerje běchu ważnišche, a tuž do teho ſwoli, ſo by wona ſ wuhlerjom ſo ſrěcźała a tu wěz ke krutemu dorjeła.

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

„Paliwaka“

tak mjenuje so hra, kiž so njedźelu pop. w 3 hodź. na dnju hł. skhadźowańki serbskeho studentstwa na Kopřinjanskim hrodźišću pola Khróšćie předstaja. Wšudźe je tuta najnowša hra našeho dźiwadłoweho spisałćela wučerja Wjele najwjetšu skedźbnosć zbudźiła a najwjetše připóznaće běše wšudźe z mytom. Jeje serbski wuznam namaka w přirodźe na Kopřinjanskim hrodźišću hakle prawy wobłuk, zo by z jeje elementarnym wurazom kóždeho putała. Njeskomdź nichtó, sebi tutu krasnu hru wobhladać. Budźa to za kóždeho khwile wosebiteho doživjenja

nym wječoru je słužby pušćeja. Pšchi nowopomjenowanju wjednikow budźe so wošebje na to hladać, kelko technišny rozumja a **tak** su hewak za tajke mětno thmane. Nowe pšchedpisma žebi wot woborow wožebje w městach wjele žadaju. Wšchitcy 60 lět stari wohnjorowi wobornicy dyrbja z aktiwneje haščerskeje słužby wustupić.

S **Natarjej.** Knjes Mikan z Budyšcina twari žebi na prawej stronje wšy, hdźež do Tjoch Hwězdow jěchdźeše, nowe rjane jenoš wójbne domše. Twar wuwjedźe twarska firma Löhnert a Retschka.

S **Nowych Wšahačhez.** Na Budyško-Kamjenskej dróšy na tak mjenowanej słotej wyschinje, hdźež so łoni statna droha thětro rosčěkši a na parkowanišchźu pšiwprawi, nětko pšchezo wjele awtow posastanje, „o tuchu puczowazy wot tam rjany napohlad na łužiske hory wužiwali. Na tutym městnje je so teš wumělski rěšbaršti wobras, kuršej wošobje pšchedstajazy, postajił.

S **Dobruše.** W starobje 61 lět donjeseechu njedźelu rentnarja Mateja Jurka t wěčnemu wotpoczinkel. Wosebitej towarstwje w Hnaschezach a Dobruschi jeho pšchi tym pšchewodźeschtei. Knjes farar Tyschef měješe pohrjebnu rěcz. Jeho rjada wěnzow, mjes nimi běše teš rjany wěnz Budyšskeho pazjernika, hdźej je semrěty lěta dołho dźěłał, jeho row pyschi.

Z **Jasenc.** Lědy běchu na Handrikec žurli hudźbne zynki serbskich hercow doklinčale, kotřiž běchu so k nuznej pruzy za njedźelski swjedźeń na Kopřinjanskim hrodźišću tu zešli, skhadźowachu so hižo zasy druzy narodni prócowarjo. Městna Katolska Bjesada měješe swoje měsačne posedźenje, na kotrež bě so na polsta sobustawow a hosći zešło. Towarstwowe rjadne a přikladne skutkowanje sčehuje hižo z teho, zo sej ani na žnjach, potajkim při najnuzniším dźěle, wodychnjenja njepopřeje. Kaž z předsydowych — bura Mikławša Justa — powitańskich słowow zbonichmy, bě prażnikowe posedźenje wupadło, dokelž na tón dźeń so njejapcy njewočakany swjedźeń w Handrikec žurli přijezwi, zo dyrbješe Bjesada wróco stupić. W dalšim spominaše nawjedowar na zemrěteho swěrneho sobustawa Handrija Lehmana (Wićaza), za kotrehož so přitomni pomodlichu. Dale přeješe korčmařskemu hospodarej k jeho sydomdźesaćinami w mjenje Bjesady wjele zboža a dalšeje strowosće a čiłosće. Potom měješe duchowny radnik a wjednik towarstwa, k. farař Wjenka, we kotrymž ma wone njesprócniweho a njeparujomneho pomocnika, dłši přednošk wo žiwjenju w diasporje, hdźež je lěta dołho skutkował. Z jasnymi a přeswědčacymi słowami, z mnohimi přikładami wobkruženymi, wjedźeše rěčnik zrudne a wjesołe podeńdźenja za swojeho tamneho skutkowanja žiwje před woči stajeć. Tamniše wobstejnosće su z dobrej wučbu za tych, kotřiž su w zbožownišim cyrkwinym położenju žiwi. Z přilěžnosću swojich prózdnin we Łužicy přebywacy čestny sobustaw towarstwa, k. farař Handrik z Marknenkirchena, powědaše nam zajimawosće ze swojeje noweje domizny, wosebje tamnišich cyrkwinskich a hospodarskich wobstejnosćach a wo rjanej hórskej krajinje. Wo tym cirkulowachu wšelake fotografiske wobrazki mjez přitomnymi. Tři wěcy su k čemu dobre, mysleše snadź předsyda, hdyž bišče přitomneho hosća k. wyš. wučerja Słodeńka prošeše, někotre słowa porěčeć. Nawjazajo na popołdnišu hudźbnu pruhu, hdźež so serbske spěwy a reje zwučowachu, wuži krótki zbytny čas, zo na bohatosć a rjanosć našich ludowych spěwow pokaza, kotrež móža so samo w swojim prostym kabaćiku před najšěršej hudźbnej zjawnosću słyšeć a widźeć dać. Su nimo měry hłubokeho začuća w słowje a hudźbnej formje. Zdobom wuži přilěžnosć, wospjetnje na njedźelski swjedźeń wšitkich kedźbnych činić a k bohatemu wopytej pohonjeć. Tak bě posedźenje towarstwa, kiž w swojich kruhach wopřija wšitke woršty wjesnych a wokolnych katolskich Serbow — snadź na sto zapisanych sobustawow — dosć wotmějnjace a powučace, a budźe wěsće z nowym pohonom k dźělu za heslo „Bohu k česći a Serbam k spomoženju!“ Z marijanskim kěrlušom skónči so žnjeńska zhromadźizna.

S **Kamjenza.** Cźežke wobłhadne njesłoże sta so pónbjelu na Kinsbórskej dróšy pšchi stake pšchi Błacźej horje. Motoristi kolejar je Steinigtwolmsdorfa, kotryž swopředka po prawej stronje jědźeše, potom pak so nazdobo do hrjedź dróhi wuminy a do tam jědźazeho wozbobowego wosa trasny. Sranjenja, kiž pšchi tym poczerpi, běchu tak cźežke, zo bě hnydom morwy. Njesłoże je motoristi kolejar sam zawinował.

S **Wojerez.** Swinjaze wiki. Na swinjaze wiki pschihna so 170 prožatow. Płacźiny pohibowachu so mjes 17, 20 a 22 hr. Wobłhod bě jara živy. Wiki so do cźista wuprósdnichu.

S **Kibuscha w Delnjej Łužizy.** W blišćosći hoczenza „k żelesnizy“ sta so njedźelu wječor cźežke wobłhadne njesłoże, pšchi kotrymž motorski kolejar z Korjenja Wałtaŕ Lehmann wo schtom sawadźiwschi so sabi. Kolo bě žebi wupoczkił a bies wopisma bě žebi na wječorne heżanje wuješ. Jeho towarschi so lohko srani. Teš schuschli hólczeja, kiž pschi schtomje stejesche, na dobre sboże jenoš lohke rany poczerpi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Bjitzopiz.** Pónbjelu dop. wudyri w statoku burowki Alwiny swud. Kunathoweje w Katkobjej (Goldbach) woheń. Dwě brózni z total domoschwonymi znjemi so dospołnje spalischtej. Domše a khlěwy mózachu so doschtikać. Kak je woheń nastał, total njewědźa.

S **Pirny.** (Cźežke wuthowanje konja.) Piatk bě w Rathewalde pschi połnych dźełach na tamnischim wicźežnym kuble kóń do 30 metrow hłubokeje rosdrjenju padnył. Po dleschim bjeswuspleschnym prózowaniu skóčo je šwojeho njelubeho położenja wuswobodźić, dyrbjeschе je wohnjowa wobora sawołacź. Tuta kyšny podłoźk hromadźe biwschi a konja na njón pschiwjasawschi, jeho njestranjenho z rósdrjenju wuczahnu.

S **Drježdźan.** Dwaj milionaj wopytarjow Drježdźanskeje sahrodnischtwa wustajeńcza. Sandźeny schtwórtk je so druhi milion wopytarjow Drježdźanskeje sahrodnischtwa wustajeńcza pschekrocźił. Sajo bě to jena žona a to knjeni Mina Rjenczowa z Wulkeho Röhrsdorfa. Sarjadnischtwo wustajeńcza ju pósrowi a pschepoda jej rjany nalikowy twórcźel a cźežeju dattelowy schtomik. Nimo teho dosta na dopomnjenicze olympiski kofrowy radio. W cźasu wot 21. do 25. augusta budźe sajo wožebita wustajeńca w hallach, kotraž budźe so dostojnje swojim pschedkhadźowaćam pschidružiź. Wožebje budźa so gladiole a pelargonije wustajeć.

Nowosće z cyłeho swěta

40 smijizow sabi.

W blischćosći Altneuhausa pola Vilseka w Bayerskej, namakaschtaj dźěłaczerjaj pschi połnych dźełach smijizowe hnězdo. Wscho hromadźe mózeschtaj 40 smijizow sabicź. Nimo teho mózeschtaj wjele stow smijazych jejow sniczicź.

Pokiwy pyskej a pjeru

x steji w někotrych rěčach za **ks** a **gs**: pax — pak(i)s, rex — reg(i)s. X je też w serbšćinje słyšeć ze serbskich słowow, ale so x njepisa: xebi = k sebi, xrjedźe = k srjedźe, xwojim = k swojim, taxym prajił = tak sym prajił. Jenoż cuze słowa móžeja x měć: Max abo Maks. (Podobnje steji c za ts, ć za tś kaž dź, č za tš).

z.

z instrumental móže mnohe němske předłóžki tołmačić, na př. unter der Last des Schnees brach der Ast z ćežkim sněhom złama so hałza, aus erzwungener Furcht dienen z bojosću nuźeny służić, zum Fenster hinausspringen z woknom wuskočić, vor Schreck sterben ze strachom wumrěć, von Hunger getrieben z hłodom ćerjeny, hnaty, durch Gottes Gnade König z božej milosću kral, dadurch erreicht mans z tym so docpějo, mit allen Hunden gehetzt ze wšěmi psami ščuwany (= ze wšěmi mazami mazany), wie durch ein Wunder in Erfahrung bringen kaž z dźiwom zhonić; z assistencu (nic: pod assist.).

z němske- łańcanske atd. (pisane s) pokazuje so we dawnych požiczeńkach jako ž: Salbe žałba, Seide žida, rosa Rose róża, (ale nowše: Rosalia Zala, Rosa Ruza, muzej, Józef atd.) Agnes (Ahnjeża, Hańża, Elisa(beth) Hilž(bjet)a, nowše: Liza, salvia Salbei želbija, Blasius Blažij a Błaža, alamosine jalmožna (Almosen), Caesar Kaiser kěžor.

Zabyte słowa. Čehodla je zabychmy? Pak dokelž jich wěcy z wobkhada so zhubichu kaž wrjećeno woplon, pak dokelž sebi němske za nje wzachmy kaž hlebju za naše kopjo, bara za mjedwjedźa, lódku za křinju, ketu za rjeńaz. W šuli a towarstwje a z knihi a nowin mamy so zwučić na naše słowa, hewak so směšimy z tajkim kopolenjom.

zadołho, za pół lěta Du hast dich nicht lange gewaschen zadołho njejsy so mył. Du hast dich nicht lange gewaschen dołho njejsy so mył.

za(dy) njeje zeza(dy). Zady kefka sydaš, zezady kefka wuskočiš. Zady horow tež ludźo bydla, zezady horow słónco skhadźa. Zezady rěka skoro wot-zady. Za lěsom je hat, zezady lěsa zběha so kuŕ. Dźi trochu zady konjow (nic: zezady)!

Hospodarski rozhlad

Wutory, 11. augusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,492	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,53	100 čěskost. krónow	10,29
100 šwajc. frankow	81.23	100 franc. frankow	16,415

Barlinska burza, 10. augusta. Na spočatku wčerawšcheje burzy bě jakkolwiek měnjenje njejednotne, čerje pak žłabiche. Wobłhod bě na najmjenšiu měru wobmiejowany. Też na rentowych wikach bě wobłhod wuriadnje žłaby.

Barlinske žitne wulkowiki. Też na spočatku nowehо tydzenja bě wobłhod na Barlinskich žitnych wulkowikach jara měrny. Niedźiwajo žuchebo wjedra njeje so pschiwós seźelnik, dokelž je tataršwo hischcze z nuznymi dźełami jara zamětnjene. Napraschowanje młynow za khlěbowymi žitami je jara wulke. Też na wowsnych wikach je jenoš mało poschicźenjow. Jecźmenje za piwarnje maja měrne wiki. Pizowanške jecźmenje žu lědu na wikach. Muki maja běžny wobłhod na kryče wschědneje potrjeby.

Wczera płacźesche w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 10,40 hr., W 9: 10,45 hr., — ważi R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jecźmenja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowsa H 11 8,35 hr., H 13: 8,70 hr.

Drježdźanske złotne wiki 10. augusta 1936.

Po potrjebje měrjo běchu howjaze wiki sajo jara měrnje wobeschłane, tak so móžachu čo jenoš 20 proz. na rěsnikow wotedacź. Tośame móže so wo šwinjazych wikach rjec. Też tu pschihnacje na spokojenje potrjeby dawno njedosahajasche. Rěsnizy móžachu so jenoš z 30 proz. spokojicź. Cźelata so bohacje poschicźachu. Pisches to wschо pak so w lepschich rjadownjach płacźiny pschedkhadźajoch wikow płacźachu. W hrěchich a hubjeńschich rjadownjach wo někotre hriwny popuschczichu. Wowzu mějachu hrěni wobłhod.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunі abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny po złotej hriwnje.

	10. 8.	7. 8.		10. 8.	7. 8.
Pšenca	218,0	218,0	bunv	20,0-22,0	20,0-22,0
rožka	161-163	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,65	27,55	lany wosušk	15,30	15,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	bérni. kruški	—	—
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšenč. „		
lane symjo			wowsna „		
pjeluški	31,0-34,0	31,0-34,0	ječa „		

Płacźizna za pšencu za wupłodźerja 8: 208.0 9: 209.0
Płacźizna za rožku za wupłodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płacźizna za jecźmjeń za wupłodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płacźizna za wows za wupłodźerja 11: 167.0 13: 174.0

Płacźizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

10. augusta 1936 Płacźizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 25

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki 23

Młódše mjasne, najwětšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	—
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 132

Młódše połnomjasne kruwy naiwětšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	—

Wowcy: 1133

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	55–60
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	56–58
Mjasne wowcy	49–52
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	46–48

Celata: 1022

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	81–84
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	74–80
Snadnje wuwite	64–73
Najspatnišе	—

Swinje: 1232

Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	55
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Směšk

Knjes měšćanoita w N. je **tak** po diecze žiwy, so ani cźeńcźownoscź swojich měšćanow wiazn njewuźiwa.

*

Scźerpnosć. Pollenk wudźi hižo hodźiny dołho. Prascha so něchtó nimo duzy: „Nó, scźe dha hižo něschto popadnyć?“ — „Nē, ale mam rohy tak stłudne, so z wudy žeru!“

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěšteki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna lisćina č. 5 płaći.

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Napřemopluwanja su so započałe

Zrěnje medalije w pluwanju.

Při rozsudźacym pluwanju na 100 metrow w swobodnym stilu (krawlenje) za žony doby z krasnym wot za- a rozhorjenych přihladowari wobwyskanym skóńčnym špurtom (to je techniski wuraz za pospěšenje: na př. mjezyšpurt, došpurt před cylom atd.) hollandska pluwarka Rie Mastenbroeck. Mjez sydom najlěpšimi pluwarkami swěta wupluwa tuta knježnička před přepjelnjenym wódnym stadionom (nětkle 20 000 ludźi tam bě) wčera popołdnju nowy olympiski rekord 1:05,9 min. (złota medalija). Druha bu Campbell (Argentinska) 1:06,4 min. 3. Gisela Arendt (Němska) 1:06,6 min. (zdobom z broncowej medalju wubědźi wona tež nowy němski rekord). 4. Willi den Ouden (Hollandska) 1:07,6min. 5. Wagner (Hollandska). 6. Mc. Kean (USA). 7. Rawls (USA).

—:—

Wotměchu so tež hišće předboje (wšo dohromady šěsć) na 400 m w krawlenju za muži. Při tej składnosći postaji Uto (Japanska) nowy olympiski rekord 4:45,5 min.! Dwaj najlěpšej z kóždeho předboja a dwaj najlěpšaj třećaj nastupja dźensa — wutoru — k mjezybojam, su to: Negami, Uto, Makino (wšitcy z Japanskeje), Flanagan, Medica, Macionis (wšitcy z USA), Leivers (Jendźelska), Taris (Francowska), Grof (Wuherska), Ladgard (Peru), Pirie (Kanada), Freese, Arendt, Przywara (wšitcy Němska).

—:—

Běchu tež troje předboje w **stafeće na 4×200 m w krawlenju** za muži, z kotrychž jako dalši wobdźělnicy so za doskónčne (dźensa popołdnju — srjedu) wuwuščichu: Japanska (kotraž tu zaso wukrawli nowy olympiski rekord 8:56,1 min!!). USA, Wuherska, Kanada, Francowska, Šwedska, Jendźelska a Němska.

—:—

Kopańca mjez Italskej a Norwegskej w olympiskim stadionje (přihladowari wokoło 80 000—90 000) skónči so po podlěšenju 2:1 za Italsku. Hra bě khěžto horca, žiwjenje bě na bojownišću mjez čerwjenymi Norwegami a módrymi (Azzuri") Italčanami, ale bě tež w hinajšim žołmjenju zwjacorjene mjez přihladowarjemi. Italčenjo a jich přiwsinicy křičachu „I-ta-li-a..." a ludźo ze Sewjera ze swojimi stronicarjemi „Norge". Hra bě při połčasu 1:0 za Azzuri z Italskeje. Při normalnym skóńčenju 1:1 dyrbješe so podlěšić — pol hodźiny, a tu so Italčanam poradźi, raz bišće do norwegskich wrotow sadźić bul k dobyćeńskemu 2:1; — tutón wuslědk wězo potom — njedźiwajo wróćneho hwizdanja někotrych njemdrych přihladowari hač do kónca so zasakle brónjo škitachu — a tež zakhowachu. Italska ma tak prawo do posledneje olympiskeje kopańcy wo złotu medaliju, słěborna je ji tak a tak wěsta.

—:—

Doskóńčna kopańca mjez Italskej, Pólskej abo Peru (na tym zaleži, štó dobudźe) wo złotu medaliju budźe sobotu, 15. žnjeńca w Poststadionje. Ale hižo štwórtk budźetaj Norwegska a Pólska abo Peru (hł. horka!) wo třeće městno (broncowu medaliju) kopać.

—:—

Turněr w hrě polo (je to hra jěcharjow) je skóńčeny. Prěni pjećo dobyćerjo su: 1. Argentiniska. 2. Jendźelska. 3. Meksiko. 4. Wuherska. 5. Němska.

—:—

Runje přińdźe dźiwna ale wěrna powěsć:

Kopańca mjez Peru a Awstriskej (w kotrejž po podlěšenju doby z 4:2 Peru) dyrbješe so wospjetować, dokelž běchu Awstričenjo protest zapodali, zo so wuslědk tón (4:2) njeje pod normalnymi wobstejnosćemi postajił. Fifa (mjezynar. kopański zwjazk) postaji — pruhujo awstriski protest — zo ma so bój wospjetować. — Wčera čakachu nětko Awstričenjo a italski sudnik — ale peruanske mužstwo so njepokaza— tuž bu Awstriska bjez bojowanja za dobyćeńku wuwołana — a nastupi nětko město Perua dźensa přećiwo Pólskej.

—:—

Też kanu-regata je nimo.

Wuslědki:

W **kajaku za jeneho** (1000 m): 1. Hradecky (Awstriska). 2. Caemmerer (Němska). 3. Kraaier (Hollandska).

W **kajaku za dwojoch**: 1. Awstriska. 2. Němska. 3. Hollandska. 4. Češka.

W **kanadiskim čołmje za jeneho**: 1. Kanada. 2. Češka. 3. Němska.

W **kanadiskim čołmje za dwojoch**: 1. Češka. 2. Awstriska. 3. Kanada.

R. Mastenbroek, kiž bu prěnja na 100 m w krawlenju za žónske. Zbožowna, zo je olympiska dobyćeŕka, płaka z radosće. (Pressebildzentrale, M.)

A při olympiskim wjeslowanju w Grünawje wobdźěla so wšo dohromady 24 narodow.

—:—

12. žnjeńca započnu so ječhařske olympiske wubědźowanja. Zamołwili su so k tomu 21 narodow. 10 z tutych wobdźěla so při wšitkich třoch bojach (dresura, wjelestronske pruhowanja, hońtwjeřske skoki) a to: Češka, Francowska, Hollandska, Norwegska, Šwedska, Šwica, USA, Wuherska, Awstriska a Němska.

—:—

Při napřemojězbje na 100 km po drózy dobyštaj złotu a słěbornu medaliju za Francowsku: 1. Charpentier 2:33,5 hodź. 2. Lapebie a 3. Nievergelt-Šwica.

Dotalne najlěpše wukony jednateje olympiady 1936.

Lohka athletika.

Běh na 400 m přez płotki — muže.

1. Hardin (USA) 52,4 sek.
2. Loaring (Kanada) 52,7 sek.
3. White (Filipiny) 52,8 sek.

Čisk diska — žónske.

1. Gisela Mauermeyer (Němska) 47,63 m (nowy olympiski rekord)
2. Jadwiga Weisówa (Pólska) 46,22 m
3. Paula Mollenhauer (Němska) 39,80 m

Běh na 200 metrow — mnje.

1. J. Owens (USA) 20,7 sek. (nowy olympiski rekord)
2. Robinson (USA) 21,1 sek.
3. Osendarp (Hollandska) 21,3 sek.

Hiće přez 50 kilometrow — muže.

1. Whitlock (Jendźelska) 4:30,41 (nowy olympiski rekord)
2. Šwab (Šwica) 4:32:9,2
3. Bubenko (Łotwa) 4:34:0,2

Čisk diska — muže.

1. Carpenter (USA) 50,48 m (nowy olympiski rekord)
2. Dunn (USA) 49,36 m
3. Oberweger (Italska) 49,23 m

Skok ze žerdku.

1. Meadows (USA) 4,35 m (nowy olympiski rekord)
2. Nishida (Japanska) 4,25 m
3. Oe (Japanska) 4,25 m

Čisk šlpa — muže.

1. Stöck (Němska) 71,84 m
2. Nikkanen (Finiska) 70,77 m
3. Tojvonen (Finiska) 70,72 m

Běh na 1500 metrow — muže.

1. Lovelock (Newzealand) 3:47,8 min.
2. Cunningham (USA) 3:48,4 min.
3. Beccali (Italska) 3:49,2 min.

Běh na 80-m-płotki — žónske.

1. Valla (Italska) 11,6 sek.
2. Steuer (Němska) 11,7 sek.
3. Taylor (Kanada) 11,7 sek.

Kelko a kajke medalije maja hižo jenotliwe narody?

	złote	słěborne	brone.
USA	**16**	**11**	**5**
Němska	**14**	**16**	**19**
Šwedska	**6**	**5**	**6**
Wuherska	**6**	**1**	**1**
Finiska	**5**	**6**	**5**
Italska	**4**	**3**	**4**
Francowska	**4**	**5**	**4**
Awstriska	**3**	**4**	**2**
Hollandska	**3**	**2**	**6**
Jendźelska	**2**	**6**	**2**
Češka	**2**	**4**	**—**
Japanska	**2**	**3**	**4**
Estonska	**2**	**1**	**3**
Egiptowska	**2**	**1**	**2**
Kanada	**1**	**2**	**5**
Argentinska	**1**	**1**	**—**
Turkowska	**1**	**—**	**1**
Neuseeland	**1**	**—**	**—**
Norwegska	**1**	**—**	**—**
Pólska	**—**	**2**	**2**
Šwica	**—**	**2**	**1**
Lotyska	**—**	**1**	**1**
Awstraliska	**—**	**—**	**1**
Mexiko	**—**	**—**	**1**
Filipiny	**—**	**—**	**1**

(bjez wubědźowanjow w zymje a we wumělstwje)

Trójskok — muže.

1. Tajima (Japanska) 16,00 m (nowy swětowy a olympiski rekord)
2. Harada (Japanska) 15,66 m
3. Metcalfe (Awstraliska) 15,50 m
4. Wöllner (Němska) 15,27 m (nowy němski rekord)

Běh na 110-m-płotki — muže.

1. Towns (USA) 14,2 sek.
2. Finlay (Jendźelska) 14,4 sek.
3. Pollard (Kanada) 14,4 sek.

Běh na 5000 m — muže.

1. Höckert (Finiska) 14:22,2 min. (nowy olymp. rekord)
2. Lethinen (Finiska) 14:25,8 min.
3. Jonsson (Šwedska) 14:29,0 min.

Běh na 400 m — muže.

1. Williams (USA) 46,5 sek.
2. Brown (Jendźelska) 46,7 sek.
3. Lu Valle (USA) 46,8 sek.

Běh na 3000 m přez zadźěwki.

1. Iso-Hollo (Finiska 9:03,8 min. (nowy olymp. rekord)
2. Tuominen (Finiska) 9:06,8 min.
3. Dompert (Němska) 9:07,2 min.

Wysokoskok — žony.

1. Csak (Wuherska) 1,60 m
2. Odam (Jendźelska) 1,60 m
3. Kaun (Němska) 1,60 m

(přez wukałanje zwěsćene městna)

Troje stafety:

a) **4×100 m — žony.**

1. Amerika 46,9 sek. — 2. Jendźelska 47,6 sek. 3. Kanada 47,8 sek.

b) **4×100 m — muže.**

1. USA 39,8 sek. (nowy olymp. rekord). — 2. Italska 41,1 sek. — 3. Němska 41,2 sek.

c) **4×400 m — muže.**

1. Jendźelska 3:09,0 min. — 2. USA 3:11,0 min. 3. Němska 3:11,8 min.

Marathonski běh (42,2 km).

1. Kitei Son (Japanska) 2:29:19,2 hodź. (nowy olymp. rekord)
2. Ernest Harper (Jendźelska) 2:31:23,2 hodź.
3. Šoryu Nan (Japanska) 2:31:42,0 hodź.

Dźesaćibój.

1. Glenn Morris (USA) 7 900 dypk.
2. Robert Clack (USA) 7 601 dypk.
3. Jack Parker (USA) 7 277 dypk.

Dr. med. Schellig

je so z pućowanja wróćił.

Fischerec barbjeŕnja

chemiska rjedźeŕnja

dźěła spěšnje, čisće a płacizny hódno

Njezabudźće na wašu drastu

Klamy a přijimanje: 1148

Maks Klenke w Kamjencu na Budyskej dr. 30 **w Budyšinje** jenož na Moltkowej dróze 21

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 187 | Budyšin — Srjedu 12. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Wojacy nacionalistow w Malagaskej provincy postupuja

Tehuanski radio wojsewja, so je wotdźělenje nacionalistiskich wojakow, kiž běšche so z Fuente Haniza na puć do Malagi nastajiło, do prowincy Malagi zajachło a tam někotre wsy wobsadźiło. Radio też potwjerdźa, so su nacionalistiscy wojacy Telosu pola San Sebastiana wobsadźili. Wotdźělenja nacionalistiskich wojakow w Asturiskej, kotrejž pod roskazom wujcha Arandy stoja, kraj wot komunistiskich cźrjódow cźisća, kotrejž palo po wšach cźahaju.

Krwawne wojowanje na dróhach w Badajocu

Wožebity rozprawjeř Pariskich nowin „Temps" z krajnu wojowarjow pola Bajadoza powě, so su žylne motorizowane wotdźělenja nacionalistiskich wojakow blisko Zafry, něhdźe 80 kilometrow wot Madajoza zdaleneje, do knježerstwowych wojakow srasyli. Tuchi su pjerca jenoż jenicźku kanonu měli, kotraž hnydom pschi spočatku wojowanja niebsche khmana k wojowanju. Knježerstwowi wojacy někotrych muži zhubichu a so na to do cźekanja dachu.

Hdyž su so cźekanzy do Badajoza wrócźili, su wobydlerstwo wulzu roshorjene nadeschli. W kasarnach je něhdźe 240 muži zibilneje gardy pschebywa, kotrymž běchu so bronje sebrale. Wjeczer je njejapty offizjer markistow z někotrymi muzemi a dwěmaj maschinkimaj stelbomaj psched kasarny pschischol a je prajił, so su nacionalistojo jenoż hischcze někotre kilometry wot Badajoza zdaleni. Na to su zebi muzjo zibilneje gardy do wschelakich khowankow po bronje dóschli a su do knježerstwowych wojakow stelali.

Po zhylym měsce je so z balkonow a stschechow do knježerstwowych wojakow stelało. Hakle po někotrych hodźinach krwawneho wojowanja su knježerstwowi wojacy sahu k nuzy pschischli. Hdyž je so potom z jenehu domu do nich stelało, su wschitkich wobydlerjow taikeho domu satkelili. Pschi tanschim žiwitanju su so jenoż hischcze kasarny knježerstwowym woiskam pschecźiwjate. S panzerowanymi wosami a granatami su knježerstwowi wojacy tuto twarjenje nadobchadli. Wokoło 10 hodźin je so na stschechu kasarnow běła chorhoj wupowěsła, hdyž běchu kommandant a 26 muži w nozy zmjercź namakali.

Létadło schpanskeho knježerstwa so wottstelilo.

General Queipo de Llano je w radiu wosjewił, so su nacionalistiscy wojacy w Puerto de Leonie létadło schpanskeho krowizneho knježerstwa wottstelili. Letał je so morił.

General w žiwojej rěcźi potwjerdźi, so su letarjo schpanskeho knježerstwa na žiwarny mauriski hród Alhambra w Granadźe 17 bombow cźišnyli. Na sboże pak njeje žana tutych bombow roshuchla, so je so hród jenoż znadnje wobschkodźił.

Španiskaj biskopaj napominataj

Radiowy sćelak w Burgosu, kiž je w rukach schpanskich nacionalistow, je zdobotu wosjewił, so stej so biskopaj w Pamplonje a Vitoriji rozsudźiłoj pastyrski list swojim wěrnym mudacź a wot nich žadacź, so bychu njedźiwajo na swoje politiske smyslenje na sakitanju nabožiny a wótznego kraja zhromadźe stali.

S Burgosa so tehorunja zhoni, so je so Barcelonski biskop, kotrehož běchu cźerwjeni zajeli a chzychu jeho zatsicź, w poslednim wokomiku je zapschimnjenjom italskeho konsula wuchował a so na italskej łódźi wotwjesł.

19 francowskich wójerskich létadłow so do spaniskeje póslało

Pariske nowiny „Figaro" pišaju, so je 13 honjerskich létadłow a schěsć wulkich bombowych létadłow z někotrymi hydłami a dwěmaj motoromaj z Toulouskeho létanskeho wotleczało. Nowiny „Action Francaise" wo létadłowymaj transportomaj nadobnišcho pišaju, so je zastupjeř francowskeho ministerstwa za létarstwo létadła w Toulouse pschijał. Zandarmojo su létadła strażowali. S wuwjacźom jeneho su létadła zobotu a njedźelu do Barcelony leczałe.

Prjedy hač su létadła z Toulouskeho pschistawa do Schpanskeje wotleczałe, je zkowny agent do Toulousa pschischoł, so by létadłam dowolnosć k pscheleczenju mjesow dał. Papjery su byle wschitke w porjadku. Létarstwowe, wójnske a swonkowne ministerstwo su wuleczenje létadłow do Schpanskeje dowolile.

Pariske nowiny „Echo de Paris" pišaju, so prenja schpanska kasanka w Franzowskej 8 batterijow 75-millimetrowskeho kalibra, kóžda z 200 wutstelemi munizije, 50 maschinskich stelbow z 12 000 wutstelemi, 25 bombowych létadow znamki „Potez" a 12 000 létadłowych bombow wopschija.

Němske wójnske łódze w španiskich wódach

Hdyž staj torpedowaj cźołmaj „Mövve" a „Kondor" do schpanskich wodow w nozy wot 10. k 11. augustej dojeloj, tam někto panzerowanej łódźi, kichižak a schěsć torpedowych cźołnow pschebywa. Hačrunjež je w Schpanskej ležba Němzow khětro wjetsche hač ležba pschišłuschnikow druhich narodow, su druhe kraje tele łódze do schpanskich wodow póslałe:

Jendźelska: bitwiske łódźi, cźeżki kichižak z 20,3zentimetrowskimi kanonami, lohki kichižakaj z 15zentimetrowskimi kanonami, schtyri cźołny flottillowcho wjednistwa, 16 saniczakow;

Francowska: létadłowe łódź, cźeżkaj kichižakaj, tři flottillowe wjedniki, pjeć saniczakow;

Italska: cźeżki kichižak, lohkej kichižakaj, schtyri saniczaki.

Dokelž ma Schpanska dołhe morske brjohi z mnohimi pschistawami, w kotrychž ma so po mózności nadobo žiwjenje a wobchadstwo tam sadydlenych krajanow schkitacź, su staty po mózności wjele wójnskich łódzow póslałe. Jenoż tak je mózno krajanam na wschěch městnach rucze pomhacź.

Portugalska ma před čerwjenej Spaniskej strach

Diplomatiski zhobudźelacźer Londonskich nowin „Morning Post" rozprawja, so je portugalske knježerstwo Jendźelsku prošyło, so by ju psched możnym kommunistiskim wliwom schkitała. Schtwórtk sandźeneho tydźenja je so jendźelskemu sastupjerjej w Lissabonje tajka próstwa pschepodała.

„Morning Post" w žiwojej rozprawje pokracźuje, pische, so je Portugalska jako najbliši žuhob Schpanskeje jera nervosna a so žebi wěste starosće wo pschichod cźini, jelizo by w Schpanskej kommunismus dobył. Pschetoż pschecziwo cźerwjenej Schpanskej so Portugalska praktizy njeby mohła dowobaracź.

Vatikan w Madridže protestował.

W potschamskej powěsći nowin „Osservatore Romano" so wo położenju katolskeje zyrkwje w Schpanskej zdźeluje, so je Vatikan pola knježerstwa w Madridže pschecziwo zebrataju zyrkwineho wobchadźerstwa a pschecziwo hrosnaczam, kiž su so na duchownych a na zjadowych pschiršuschnikach stale, rajnje protestował.

Konferenza markistow so do Parisa swołała.

Mnohy mjezynarodni wjednicy dźěłacźerskich swjazkow a sozialistojo su mjezynarodnu „konferenzu k sakitanju měra a schpanskeje republiki" na 13. augusta do Parisa swołali.

Pomjatne tafle sankzijoweje wójny.

Mussolini je porucźił, so maju so 18. nowembra na wschitkich radnizach Italskeje marmelowe tafle pschecźiwo sankzijam pschipraviecź. 18. nowembra budźe léto, so so sankzije sapoczachu.

Wjednik w Kielu

Pónjdźelu dopołdnja krótko do 10 hodźin je wjednik a němski kanzler z Barlina na Holtenauske létanischcźo pola Kiela pschileczał. Cźestna kompanija létarskeje bronje pschi synkach Badenweilerskeho pochoda wjednika cźestscheše. Hdyž kapała narodnej hymnje hudźeše, wjednik nimo frontu cźestneje kompanije krocźeše. Potom so wjednik z žiwojimi pschewodnikami na měsinu regaitowcho wubudźowanjach bu pschitomny.

Ribbentrop so za pósłanca w Londonje pomjenował

Wjednik a němski kanzler je wurjadneho a połnomóžneho połanza we wožebitej mišiji Joachima z Ribbentropa sa wurjadneho a połnomóžneho pósłanca němskeho stata w Londonje pomjenował.

Wopory při dróhowym wobkhadźe zańdźeneho tydźenja

Němski a pruski wobkhodowy minister wosjewja: „149 mortwych a 3 793 sranjenych su wopory dróhoweho wobkhada w Němskej w sańdźenym tydźenju."

General Gamelin pjecź dnjow we Warschawje na wopyće.

Dźenża frjedu franzowski general Gamelin do Warschawy pschijědże. Warschawske nowiny „Kurjer Czerwonny" pišaju, so franzowski hósćej pjecź dnjow w Pólskej sawostanje. Tehodla budźe jemu mózno so na žiwjatocznosćach wobdźělicź, z kotrymiž budźe so pólske dobycze nad cźerwjenym wójsku w lěcze 1920 wopominacź.

Nimo offizjelneho wopyta stej na programmje też wobhladanja létarskich a jězdnych połkow a najwažnischich wojerskich pschipravnow. Sdy pólski general Rydz-Smigły Paris wopyta, so hischcze nieje postajiło. Wón pak so najskerje za cźas franzowskich nałymskich manewrow do Parisa poda.

Jendźelski kral na prózdninskim pućowanju

Dźenża kral Eduard VIII. je zobotu popołdnju 1/25 hodźin na létanischcźo w St. Inglebertu w połnocnej Franzowskej pschileczał a je na to w automobilu do Calaisa wotjeł. Wot tam wón w 6 hodźinach z orientskim expreznym cźahom wotjedże.

Jendźelski kral Eduard VIII. je njedźelu popołdnju z wobeitym cźahom na juhozkowjanske namjetne dwórnischcźo w Jezenjach pschijeł. Tam jeho juhozkowjanski prynzregent Pawol woczakowasche. Wot tam kral Eduard VIII. a prynzregent Pawol hromadźe do Kranja w Sstowinskej puczowaschtaj. Podaschtaj so do blizkeho lěcznego žydliscźa prynzregenta na hrodze Egg.

Po krótkej pschestawzy kral Eduard VIII. do Schibenika a Dalmazji puczowasche. Do Schibenskeho pschistawa běsche juhozkowjanski saniczak „Dubrownik" pschijeł, kiž kralowu sawjezelezarku z łódź na sebje pschi dalmatiskim morskim brjohu z jendźelskimaj wójnskimaj łódźomaj pscherowodźa.

Wyskoze powitanje krala Eduarda w Juhozkowjanskej.

Jendźelski kral Eduard VIII. je na žiwojim puczowanju z frjedźoscheselstwu morju póndźelu rano do Krajnu do Schibenika pschi mórskim brjohu w Juhozkowjanskej pschijeł. Tam dhe wón w cźichej zamiotnosći mateho měšacźka njewobkedźbowany w domjacznosći wotnajateje jachty (mateje łódze) někotre dny žiwjeho dowola pschebywacź. Pschizjewschi dhzsche hischcze psched žnedańom njewidźany k jachcze dóńcź, so by zebi zu wobkladak. Tyžazy wobydlerjow pak jemu jeho wotpohlad injemóžnichu. Zyłu nóz běchu hižo pschi dwórnischcźu scźišcźene stali a krala wukładowschi jeho se schumjazym wyskanjom witachu. S kóždeho doma jendźelske a juhozkowjanske khorhoje smahowachu.

Zwjazk ludow w pjenjeżnych wuzkosćach

Genfiske nowiny wo pjenjeżnych wuskosćach Swjatoho ludowstawa pišaju. Pšichiežina wobeżeżnosćow w tym leži, so ludowstawske staty, kiž maju wešty pjenjes jako pšichinoschi płacićeł, tute pšichinoschi porjadnje niepłacża. S pšichinoschkow, kiž maju so ża lěto 1936 płacićeł, je so dotal hakle nječo położa saplaczka.

Najwjetši jendżelski podmórski čołm — wopačna konstrukciia

Każ Londonske nowiny „News Chronicle" pišaju, ma so 2425 tunow wulki jendżelski podmórski čołm „X 1" żaso rosbicź a rosdżełacź. „X 1" je najwjetši podmórski čołm jendżelskeho wójnskeho łódźiwa. Jeho natwarjenje je pjeża wjazy hacź milijon puntow sterlingow płaczało. Konstruktaija tuteho podmórskeho čołma pjeża njeje prawa. Čołm su też po pruhowanskich jězach pschetwarili. Njedżiwajcy teho pak čołm żadanja njedopjelnja. Jako podmórski čołm je pschewulki a jako łkchiżak pschepomatu jěżdżi.

Spěšchnej jendżelskej wójnskej łódźi.

Dopjelnowar wójnskeho łódźiwa pola Londonskich nowin „News Chronicle" pišche, so budżetej nowej jendżelskej wójnskej łódźi, kiž so nětkole sapoczinjetej twaricź, runje tak spěšchnje każ jendżelske spěšchna łódź „Queen Mary". Budżetej też hischcze lěpje wobrónjenej hacź němske, amerikanske, japanske, franzowske a italiske łódże, kiž so nětkole twarja.

Hudźba — wumětwo — dźiwadło

Palačowe dźiwadło pschinjeże wuznamnu hru: „Sepjery towaršchnoscże" wot Henrika Jbsena. W žrjebžischczu tehole filma steji konsul Karsten Bernick, wobkniježer najwažnischeho norwegskeho pschistawa. Jeho zyle žiwjenje wobstejesche ż prózy a starosćow wo powjetschenje žiwojeho pschedewsacża. Sšiwój sameŕ drje bé dozpěł, tola posabył, so też wschědny dżeławy lud ma prawo na ekistenzu. Karsten Bernick bu sepjera towaršchnoscże, kotraż ż płaschczom morale zakrywa żiwoju brutalnu nistkosć a bjeschczućiwosć. W teile towaršchnoszi żo też stónczenje Bernickowa energija rosrasy a wón pod jeje rospadankami sahiny. Na jeho městno pak stupi jeho žwak Jan Tönnesen, kotryż mósł nad bjesdnom wobeju nahladow natwari. Wusnamny w żiwojej tóli je wobeżje Heinrich George jako konsul Bernicke. — Też pódlańfki programm budże tódżeho sajtmowacź.

*

Kino für Jedermann pokasuje hacź do schtwórtka wjeżeły film: „Jěžba na morju je wjeżela", kiž so hižo druhi raz w Budyschinje hraje. Hlowne róle hraja Ida Wüst, Hans Henkels a druhe znate wožoby. Film nam wjeżele hodżinki poticża. Widżimy, kak žu w domisnje w makym městaczku żuhodża stajnje w njejednoczje żiwi a kak potom wjeżely wulkt wschitkich żuhodow sjednoczi. Wjeżele podamki na parniku su njesapomnite. — W pódlańskim programje widżimy: „Worms, stare kėżorske město" a wjeżety trikowy synkofilm.

Njeměrny lud w Mexiku

Położenje w Mexiku je żo w poślednich dnjach pschiwótsiko. Njedżelu policajsży sastojnizy po zylym kraju pišaćnje saschtitisiteje organisazije stotkoschlakow sawołachu a 16 pschiśtuschnikow tuteje organisazije, tim statej njepschecżelske sadżerżenje porokujo, sa'achu. Na druhej stronje pak żo wo wutworjenju marksistiskeje milizy po schpanisktim pschikładże pische. Pschi tym żo wudawa, so żo w bliżschich dnjach pucź stotkoschlakow woczakuje. Dżełacżerske swjasi żu sa 15. august generalny strajk pschipowėdżile, so bychu żebi mjdu sa dżełacżerjow wunusowale, kotryż pschi strajku elektriskich dżełacżerjow njemożachu dżełacź.

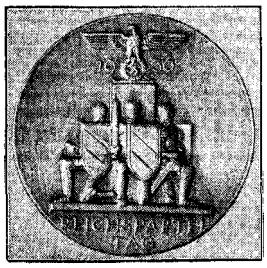

Nowa statna stronina plaketta.
Sa statny stroniny dżeń w septembru je żo sa wobdżělnikow tuta plaketta shotowika. (Scherl Bilderdienst.)

S Ribbentrop ż wupóślanzom w Londonje.
Wjednik a statny kanzler je późłanza ż Ribbentropa sa němskeho wupóślanza w Londonje pomjenował.
(Scherl Bilderdienst, M.)

Ze Serbow

W Budyschinje 12. augusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Parle we hłubinje wotpočuja, jěsć horjeka pluwa.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer minus 1 a najwyschscha dniowa temperatura 29 stop. czopłoty. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0 a najnischa nózna temperatura 15 stop. czopłoty. Wczera zmu w nasich stronach hischcze njeka'ene rjane wjedro wobkhowali. Shytki wyschiny, korejej jadro je żo nětko do Finisteje sczahnyło, nasim kra'inu wobkniježachu. S wieczora żo nětko khłodnischi mórski powětr k nam blizi. Won je wczera hižo we wjeczornej a połodnischej Němskej njewjedra sc żtzlnischimi deschczemi wulkutkował. Dżensa nětko też w nasich stronach njewjedrowe dejchcze wczaku'emy. Po njewjedrach smjemy khłodnische a njestajniske wjedro. — Jutsje schtwórtk stónczko 4,43 hodź. schadża a żo 7,26 hodź. khowa. Mježacz schadża jutsje po połnocy 12,24 hodź. a khowa żo popołdnu 5,13 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischi schtwórtk: Khłodnische a k deschczowanju pokhilene wjedro. Wětr żo ż krótkeho ranja k wieczoru wobroczi.**

*

— **Mandżelske połczonki dyrbja** żo do kwasa wuzadacź. Hischcze ras na to pokatujemy, so maja żo stacżenjo, kiž dżedża do mandżelstwa stupicź, a pschi tym wo mandżelsku połczonku poładacź. Żwój namjet psched żwjatanjom mandżelstwa na pschihłuschnym amejnikim hamcże sapodacź. Trěbne wopisma za namjet móża żo podżi'ko wobstaracź. Podsłische sawodacże namjeta móże njepschihotowosće żobu pschinjesć.

— **Wukładny kaschcź żo wobkradnył.** W Budyschinje na Snutskownej lawschi haży cżisko 12 żu w cżasu wot 8. augusta wjeczor 1/8 hodżin hacź do 10. augusta dopołdnja se samknjeneho wukładneho kaschcża we wothłoi radiowy apparat znamki „Telefunken" T 612 W Junior ż cżiłom 15 962 kradnyli. Apparat běsche do schérobruneho drjewa satwarjeny, wótsjerčeć ak běsche na boku pschiprajeny. Apparat běsche 50×25×28 zm wulki. Schkodowar je 50 hriwnow nyta wustajił. Schtóż je nješchto wobkedżował, schtóż może k wuhlédżenju paducha abo k wróczenju radiowego apparata dopomhacź, njech jo kriminalnemu wotdżělenju w Budyschin'e na Ortenburgskim hrodże wosjewi. Pschilubja żo, so żo mjeno wojsewjerja zamjeschcż.

— **Jězdnej kole żo kradło.** 10. augusta żu na Hoschiz haży psched domom cżisko 42 żonjaze jězdne koło znamki „Phänomen" ż cżisłom 213 873 kradnyli. Koło mjeseske cżorne khożna, jendżelske wodżidło, cżornej pschimable, pschipravnu sa elektrike wobżwětlenje, cżornej ballonjej wobrucżi. — 10. augusta żu w měschczańskich Schprjewinych kupjelach hólczaże jězdne koło znamki „Sieger" ż njestatym cżisłom kradnyli. Koło mjeseske cżorne khożna ż naselen=cżerwjenymi żmuhami, pschekamanej pedalej

Wuhlef Handrij

Powědańczko ż czasa napoleonskich wójnow.

7] (Pokraczowanje.)

„Wobstaraj żebi tu wěz najprjedy ż tej holzu", mudra macj napominasche; ale Jakub żebi to prawje zawjesći njewědżesche. Tola wukhodżowaschе żo po żwjatoku k lěżej, a hdyż by Hanu setkał, by też na nju trochu sarěczał a żo wopraschał, schto jeje nan cżini, a tej hacź wona pilnje pschedże, schto hewak cżini, hacź żo też na pólne błéko wustreji a tak podobnje.

Wona jemu na wschitko pschecżelnje wotmołwjesche a wón njedwělowaschе, so budżetaj móz hóriy żwój kważ żwjecżicź. To wón też żwojej maczeri rjekny, a ta Handrijej spóznacź daschе, so drje by nětko cżaż było, tu wěz srjadowacź.

Wuhlef drje żebi zyle wěsty njebé, kak je Hana smyślena, myślesche żebi, so budże jemu tola po woli a so w żeho namjecże żwoje słodżo spóznaje. Tola budżeschе rad wocżakał, doniż ho Franz njewróczi, dokelż bé jemu żiłubił, so bjes njeho niczo kruteho njewobstamknje. Ale khuda wudowa tłóczeschе a Handrij żebi myślesche: Franz budże żo wjeżelicź, hdyż spóznaje, so bé jeho dwěl bjes pschicżiny.

Hdyż wuhlef nětko jónu rano ż Hanu w khěży žnědaschе, powědaschе jej wón wo Jakubje, so ma myzle, ju jemu dacź sa mandżelsku, wukhwalowaschе poczinki mkodeho mużikeho, so je rjany cżłowjek, też to jej rjekny, so ma wón tetko, so może jej bjesstarosćiwe żiwjenje pschi nim samjeśicź; też prajeschе jej, so by ju rady hischcze żbożownu w jeje ramżnej domjaznoszi widżał, prjedy hacź by żwojej wocżi k żmjercźi sandżelił.

Wona kedżbnje na njeho pożłuchaschе, potom jeho za ruku wsawschi je żylnojtymaj wocżomaj rjekny: „Ty to, nano, derje měnich a dżakuju żo tebi sa twoju luboscź a staroscź, tola do teje wěry tam cżahnycź njemóżu, do żuleje khěże, barnjej ty to też moje żwóstwo mjenował. Wěcżnje żula bych wostała, hdy bych pschi Jakubje bycź dyrbjała. Wón je schwarny cżłowjek, to wěm, a żym jemu ż wutroby dobra, dokelż żwoju macj tak lubuje, ale jeho żona ja tohodla tola nochżu bycź. Ja chżu pschi tebi wostacź, nano. Bóh wostajt tebje hischcże dołho mi, a by-li ty něhdy prjedy hacź ja wumrěł, wostanu ja radscho tule w makej khěży ramna, abo —"

„Abo schto hewak?" Handrij żo wopraschа.

„Abo bych potom ż Franzom precź cżahnyła, won do módreho żwěta tamle sa lěżami."

„A schto tam, Hana, schto tam?"

„Tam — haj, nano, to ja ramna prawje njewěm; — ale widżijsch, tam je njebjo ta khlisko, a tam dyrbi tola dobro bycź bydlicź. Tuż njeměj wo mnje staroscżow, wostaj mje pschi tebi, njech pschitúdże każkuli."

„Chżu ż tobu do wěry cżahnycź, jenoż wo to mi je cżiniecź, so bych ja pola tebje mohł wostacź", Handrij rjekny, hdyż bé żebi khwilku pschekładował.

„Ale wo to ramno żo tola njejedna", wona trochu żo sacżerwjenjo wotmołwi.

„Nó schto dha hischcże je? Jeli so ży, każ prajisch, Jakubej ż wutroby dobra, budżejsch jeho bórzy hischcże bóle lubowacź. Tenoż stań żo ż dobrej myślu jeho żona, a żym bych wěsty, ty namakasch spokojne żiwjenje, a ja budu móz něhdy w měrje wumrěcź."

Wona ż hłowu tschażeschе a żo pschi żebi poźmėwasche, jako by chżyła rjeż: to ja lěpje rosumju dyšli ty, nano; wón pak napominajo dale rěcżeschе: „Wěć mojim nasłonjenjam; lěpje je, so cżłowjek sa nim směromnje pschima, hacź hdyż ślepje, ramno je żarliwoszu sa nim hraba. Hižo léta dołho żym żebi pschekładował, schto by tebi sa pschichod najwużitnische było ;tuż kedżbuj na moju radu a wimi żebi Lěżakeż Jakuba; wón ma tebje lubo, śmėje tebje sańcź a budże tebje na rukomaj nożycź."

Wona sażo ż hłowu tschażeschе; wón to pytny a khwatnje sawoka: „Sawěcże, wón ma tebje lubo a budże tebje jako żwoju manżelsku cżeścicź."

Tu wona ż mudrym wócżkom na njeho pohlada a rjekny: „Sdy by mje wón lubo měł, każ to bycź dyrbi, hdyż chżetaj cżłowjekaj wěcżnje hromadże wostacź, dha budżische mi to hižo prjedy hacź ty prajił."

„Na to je wón pschejara ponižny a bojasny."

„Luboscź je żylnischa, bacż wschitko druhe, nano!"

„Schtó dha cże to wucżi?"

„Moja ramżna wutroba", wona, hłuboko żo sacżerwjeniwschi, snapschecżiwi a hdyż żwoje wobliczo do pok na nanowym wutrobnu khowasche, puschcżi żo potajnsto jeje wutroby jeje hubow.

Njepytnjeny wot njeju běsche Franz mies tym ke kekkam pschistupił, kotreż ż tsjoch stronow thěżku wobdawachu a wón doškyscha, cżehoż bé żo nadsał, so je Hana żwoju wutrobu nékomu sawdała; tola żebi wón, każ też jeje nan, myślesche, so je rjany husarski wyschł ju jej rubił ;ale nětkole bé to tola pachoł je wżu, a njebudżische-li do zuseho wucżahnył, budżechu so Hanine pschecża ż jeje nanowymi pschecżemi derje sjednocźicź hodiake. — Schtó pak móżesche nětkole praiicź, hacź a hdy so Jan sażo wrócźi, a hacź jej też żwérny wostanje.

Wona nětkole też wschitko powědaschе, schto bé żo pschi rězy stako, a nětko wot nana też żhoni, so Jan njeje nic jenoż jeje dla ż husarami wotcżahnył, ale so bé żebi hižo priedy wotmyślił, do wojatow hicź.

Tole wschak jeje cżucża sa njeho trochu myleschе, ale hdyż żebi to w měrje pschekładowaschе, bé jej to zyle rosumliwe, so bé żwojeho samyśka na jeje wużitk wuził a hórły bé pschežwědcżena, so budżeschе też bjes tamneho kruteho wotmyślenja żwoje żiwjenje ża jeje cżełcź sapokoił.

Franz bé wiele wo cżornych husarach żkwcżał, ale też, so bé jich tóżdy ras wjele na bitwischczu leżo wostało, a jemu żo łdaschе, so ma Handrij zyle prawje, so żo bojeschе, so żo Jan żenje wjazy do żwojeje domisny njewróczi.

Wójna dale sańaklischo sakhadżeschе, tola bé żo dale do druhich łónzow sczahnyła.

Handrij njedżiwaio Haninych wusnaczow, tola żwojeho samyśka na żeńtwu ż Jakubom njespuścźeł; wón Jakubowej maczeri, Hanu samołwiejo, napowéda, so je wona hischcże iara młoda a so ma wěz hischcże nějchto létkow leżo wostacź.

Khuda wudowa, kotreji bé to iara na staroscźi, błédżeschе ża tym, hacź też żadrn druhi nawożenja na prěki njepschikhadża, a wón tym żo pschenoża'awschi, so tomu tak njeje, żo spokoji. Ale dźimno bé, Jakub, kotryż prjedy nihdy nuine měł njebé, żo na wotstorczenje mjerżeschе; mjersanje a żarliwosći jeho cźwilowaschtei, a lédma by żo dżeń minył, so njebu do lěża won běżał, kotryż by też Hany żameje njewuhladał, jeno so by thěżku widżał.

(Pokraczowanje.)

ſ gummijemi, pschiwrawu ſa elektriſke wobſtwórjenje ſnamki „Bosch“, Durex-ſamowděh, rjeńwjenej wobrući. — Wo wobſonne ſdźelenja wo jěſdnymaj kokomaj proſtu kriminalne wobdźelenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

S **Ruſchiz.** Mylený puduch. Do tuddyſcheho rěmiſtwa ſe ſo ſobotu wjeczor muzika wozwała ſadobyła. Wobſedźer to pytny. Puduch pak ſo pěſčanje na kolo ſtydnitſcheje cjeny. Maku ſumu pjenjes ſe ſebi nakradnył.

S **Rachlowa.** Pschi wobkſadnym njeſwoju njedźelu popołdnja w naſchej wſy ſnjeſboženy 22 lět ſtary Erich Weinert je wčera pschijěchołdnju w Budyſkej khorowni na ſcjěmki cjeſkich ſranjenjow wumrěł. Cjeſkopotrjechenej Weinertej ſwójbje ſo powſchitkowne dźělbraće pschiwobrěca.

S **Khwaczij.** Po tym, ſo bě njedźelu tydźenja ſo naſch powſchitkownje jara lubowany wyſchſchi farař Sarjeńt ſo ſwojej wobſadnt roſſohnował, bu někto ſaſdźenu njedźelu nam wot krajneje zyrkwinſkeje wyſchnoſce powoſtany wikar knjes Rychtař ſ Rakez we woběmaj Božimaj ſłužbomaj a to najprjedy we 8 hodź. na ſerbſkej pſches knjeſa wyſchſchehoſo farara Sarjeńka wozdaće pſchedstajeny. Se ſcjenjow ſwjatebo Lukaſcha 15 ſtaw 4 ſchtuczka jeho wyſchſchi farař ſ wutrobnymi ſłowami wozdaće pſchedſtaji, na cžož młody wikar ſwój ſiwjenjoběh pſchecžita a ſo wyſchſchemu ſararjej ſa wſchu wopokaſanu luboſcj, kotruž je wſchitkim ſtudentam a wozdaće ſchtož je jomu dobreho cžinił, podźakowa. Dalſchu Boju ſłužſchbu wukonjeſche potom młody wikar Rychtař. S tekſtom ſłužbjeneho žyna wozdaće potom ſwoje prěnje předwonjenje, kiž bě derje pſchihotowane a wunrjedźene, roſwi. Khwaczańſka wozdaća je nij jenož dobreho a ſwěrneho duſchownaſtyrja, ale też jeneho ſ najlěpſchich ſerbſkich předarjow ſłužbika. Ma pak też rjanu nadźiju, ſo ſo knjes Rychtař ſ rjanymi předarſkimi darami wuhotowany dale roſwije, ſo móže a budże po ſto ſpach ſwojeho pſchedchadnika w lubej Khwaczańſkej wozdaće dźełacz a ſtukowarz. To daj Bóh!

S **Wulkeje Dubrawy.** Po dozpěču ſakoſtkeje ſtarobneje mjeſy je ſo ſ 1. auguſtom tu ſtaſtjonowany ſandarmiſki wyſchſchi kommiſſar Handrij Keil na wotpočink podał. Po 13lětnej ſłužbje jako kapitulant pſchi połku ſčełnom cžo. 108 w Drježdźanach wot oktobra 1896 hacž do konca ſamſneho měſaca lěta 1909 puſchczi ſo po ſwojim wotkhadže na ſoſtojniku dróhu a wukonjeſche ſwoju ſłužbu w Drježdźanach-Blaſewizach hacž do lěta 1911. Wot tud pſcheſadźi ſo do Panczicz. Po 16lětn. ſtukowanju tam ſu w lěcze 1927 do Wulkeje Dubrawy pſcheſadźeny. Po 9lětnum ſtukowanju je nětko ſwoje 40. ſłužbne lěto dozpěwſchi, ſwoju ſłužbnu dróhu ſtóncził. Keil je ſebi w cžaſu ſwojeho ſtukowanja kaž w Panczicach, tak też tu cžeſczomnoſcj wobydleŕſtwa dobył. 28. jul. wozwjeſči ſwoje 60. narodniny, dozpěwſchi ſ tym ſwój ſłužbny ſtarobny wěk. Zandarmiſki wyſchſchi kommiſſar Keil ſe ſebi też dowěru ſerbſkeho wobydleŕſtwa dobył, nawuknywſchi ſerbſku rěcz. Pſcheſemy jemu, ſo by ſaſtuženy wotpoczink prawje dołho ſtrowy a cžiły wužiwacz mohł. — Sſkužbu ſaſtawa jeho ſaſtupnik hacž do 30. ſeptembra policajſki wyſchſchi ſtražmiſchtr Sperling, je Zitawy. S 1. oktobrom pſchewoimſe potom k nam pſcheſadźeny ſandarmiſki kommiſſar Pětrik ſ Minakała tudyſchi hamtſki wobwod.

S **Maleſchez.** Najſtarſcha wobydlerka naſcheje wſy Marja ſwud. Nowakowa rodź. Mieńlez je ſandźenu ſobotu 88 lět ſtara wumrěła. Pokhadźawſchi ſ holanſkeje wjeſki Dympela pſchińdże pſched 60 lětami do Maleſcheje, hdźež ſebi hromadże ſe ſwojim mandźelſkim, thežarjom a teptarjom bjrglow, kiž w lěcze 1911 wumrě, thěſku kupi. Swój žiwjeńſki wjeczor pſchebywaſche pola ſwojeho jeničkeho žyna. Jeje tſi džowki běchu ſo do blížſcheje wokolinY wudale. Jeje pſchirodna ſotra, kotraž je ſtarſcha hacž 90 lět, je w Nowej Wſy pola Kluſkicha žiwa a bě też wožebje na pohrjeb ſotry do Maleſcheje pſchiſchła. W žyłym ſwojim žiwjenju njebě lěkarja trjebała, khiba ſwoje poſlednje dny. Wčera ju ſ wěcznemu wotpoczinkej doniešeńe. Semrěła je hacž do poſlednich ſwojich dnjow była pilna cžitarka Sserbſkich Nowin, kotrež hješ nawocžom cžitaſche. Njech je jej ródna ſemja lohka.

S **Hrodźiſchcza.** Wot wjeczerſcheho dnja ſaſtarnje ſo zły Lubijſki pósſki wobwod ſ pósſkimi autobusami a tchodła ſo ju we wšěch wſach pósſke měſtna pſchipraſiwile. W naſchej wſy Jurij Nedo pósſke należnoſče wobſtara. Nowa pósſka adreſa rěka: Hrodźiſchcžo pſches Lubij. Khortnija je Hrodźiſchcžu pſchidźelena a chjeſch-li tam pſchaſ, rěka adreſa: Khortnija pósta Hrodźiſchcžo pſches Lubij. Wichowy maja ſwoje pósſke měſtno, kiž bur Pawoł Günzel rjaduje. Wujeſk a wujeſna dźěle Nowe Hutty, Zyhelniza a Hrodźiſchcžanſki Fórbark też pſchidobnje Wóſporkej pósſce pſchiſtkuſcheja.

S **Halſchtrowa.** Njerowbladnitwe dźěcžo. Njedźelu popołdnju běžeſche 9lětna holcžka na Biſkopſkej dróhy pſched bližſazym autom ſpěſchnje hiſcheje pſches dróhu. Wóſ ju hrabny a kruch puczа ſobuwleczeſche. Na dobre ſwoje njeſbu ſranjenja pſcheczežke.

Z **Wotrowa.** Wčera wutoru bě ſo 25 lět minyło, ſo je ſo naš wosadny farař knjez Mikławš Just na měſnika wuswjećił. Jubilar narodźi ſo 11. 8. 1885 we Kukowje. Swoje theologiske ſtudije wukonjeſche kaž prjedy wšitcy naši duchowni w Prazy. Po wuswjedenju ſkutkowaſe najprjedy jako kaplan w Ralbicach a Niebjelčicach, w lětach 1916 do 1924 běſe z kathechetom w Budyſinje. W tutym cžaſu też „Katolski Posoł“ jara wuſtojnje redigowaſe. W lěcze 1924 bu za fararja do Döbelna póſtany, hdźež hač do lěta 1930 wſta. 5. oktobra 1930 póſła jeho cyrkwinſka wyſnoſć za fararja do Wotrowa. Jubilar je ſebi wosebje jako redaktor „Katolskeho Posoła“ wo ſerbſke pismowſtwo wulke zaſłužby dobył. We wosadze woswjeći ſo jubilej příchodnu njedźelu. Přejemy jubilarej też z tuteho měſtna za dalſi příchod prawje wjele Božeho žohnowanja a cžłowjeſke a duchowneje ſtrowoty.

S **Kamjenza.** (Wuſchowańſki a wujeſdźowańſki turnér w Kamjenzu.) Pſched nětkuž 5000 pſchihladowarjemi wotmě ſo njedźelu na Kamjenſkim ſtadionu wuſchowańſki a wujeſkaſ'ki turnér, kotryž wujeſdźowańſke a jěcharſke towarſtwo w Lutom ſap. tow. wuwjedźe. Sajim wobrydleŕſtwa ſ bliſkeje a dalekeje wokoliny bě jara wulki. Rjane wjedro je bjes dwěla wulkemu wobdźělenju ſchćerkich maſow dopomhało. S najwjetſchim ſajimom ſcjěkowachu pſchihladowarjo dreſurowym pruhowanjam rjadownjow L a A. W prěnjej wunkže knjeſna Hempela na Joſlu, w druhej leutnant Münſcha-Steude (III. art. pokk 4) na Oper jako dobrocžeſ. Pſchi jěcharſkich pruhowanjach němſkeje młodźiny (wodźelkich ſo pſchi tym hólan a holzy pod 18 lětami) wubědźi ſebi ſlětny Alfred Schöna druhe měſtno po Henner Heſſenmülleru, kiž je 16 lět ſtary. Wukony běchu wſchě jara dobre. Potom pſchiſłamkny ſo pocžeſcženje wójnſkich koni. W Kamjenſkim wokrjeſu je hiſchcže nětkuž 70 wójnſkich koni a nětkuž 46 běſche ſo na lětanſchcžo pſchiwjedźo. Najmłódſchi ſ nich bě 23 lět, najſtarſchi 34 lět. Mjes wuſnamjenjennymi wójnſtimi konjemi běchu też tajke wot ſerbſkich ratarjow. So 15lětne ſwérne ſaſtaranje a dobre wotkładanje wójnſkich koni doſtachu mjes druhimi ſilbornu pakletu Jakub Lukaſch ze Sserbſkich Paſſlic, Pawoł Domſch ze Seiſic, Kurt Brückner ze Ssmjerdźazeje, Jurij Skała ſ Khrósčicz. S pjenadkami buchu mutowani a to ſ pok. zentn. pſchećenych wotrubow mjes druhimi Jurij Zyž ſe Sserbſkich Paſſlic. Nikaſetty dóſtanu wuſnamjenjeni ratarjo ſ Barlina wuſnóſkane a pſchilubjene pjenadka mohu žo ſ wopiſmom, kotrež ſo jim w najbliſchim cžaſu pſchipoſčele, pola wobſtodnika pſchidźeleny kwantum wuſadacz. Po tym wotmě ſo wubědźowanje mo ſakſke myto, kotrež feldwebel Koban na Nimros doby. Syſtne bě wobdźelenje pſchi kóſtwjeńſkim ſłoku rjadownjow A a L. kotrež wiele ſajimawych a napinawych wobrazow policiſche. Pſchi 1200-metrowſkim wubědźowanju, pſchi kotrymž ſo wo myto industrije ſednałche, bohy leutnant Münſche-Steude na Mungo. Mułki ſajim ſłudźichu patrouillowe wujčehanja wojeſkeje mozy. W žyłku je ſo nětkuž 130 rjadow ſtartowało. Pſchihladowarjam njeje ſo pſchi tym ani kuſka wotſtydźiło.

S **Jamneho.** Wutoru rano 1/5 hodźin ſo w naſchej wſy k wohnjej trubjeſche. Žyła naſajwne hoſpodarſke twarjenje ſ hródźu wobkhodneho aſſiſtenta na wotp. Augusta Nowotneho w plomjenjach ſtejeſche. Nekotſi mjeńſchi wobkhedźerjo měſachu w twarjenju ſwoju ſtomu ſtykanu, tehodła ſo žyłny kur ſ twarjenja walečhe. Dełeka běſche twarjenje ſwjetſcha próſtne, dokelž wobkhedźer hižo dołheſi cžaſ nimale wſchitke měſtnoſcže do wobydlenjow a pſchiſłuſchnych měſtnoſciow dawa pſchetwarjecz. Kak je wohenj naſtał, hiſchcže njeje ſnate.

Skhadźowanka ſerbſkeho ſtudentſtwa

zjednoća hižo lětuſdźeſatki dołho ſerbſki lud z jeho ſtudowacej młodźinu. Na ſkhadźowankach zeznaje lud ſwojich młodych prócowarjow a ſtudent ma ſkładnoſć, ſo zažiwić do myſlow luda. Dźenſa je cžim wažniſe, zo wobej ſtronje ſo dokładnje zeznajetej. Tohodla přińdź kóždy Serb a kóżda Serbowka na hłownu ſkhadźowańku ſerbſkeho ſtudentſtwa **njedźelu, 16. auguſta** popołdnju w 3 hodźinach **na Kopřinjanſkim hrodźiſču.**

S **Hraboweje.** Njedźelu wjeczor wokoło 9 hodź. ſapali ſo brožnja burowſi ſwud. Bredemannoweje. Brožnja a też hródże ſo dočiſta ſpalichu. Najwjetſchi dźeł znjow a nětkotre ratarſke maſchiny ſo ſobu ſpalichu. Kak je wohenj naſtał, njeje hiſchcže ſpytane.

S **Pirny.** (Brožnja ſo wotpalika.) W dźěle města Jeſenje wudyri w brožni, kotraž běſche napjelnjena ſe nowymi žnjemi, wohenj. Nimo žnjow inicijelny ſo nětkotre ratarſke maſchiny. Wohniowym woboram poradźi ſo wohenj na brožnju wobmjeſowacź.

S **Běžnjz.** Brožnja ſo ſpalika. Pondźelu rano wokoło 10 hodźin wudyri w brožni nětkuſcheho Leńſcheg kubła wohenj. Nětkuž 600 hacž 700 zentnarjow žyna, kotrež běchu w maſiwnej brožni ſkowane, ſo ſpali. Na dobre ſboże mózachu ſo konjenzy, w kotrymž ſtejeſche 10 koni, kaž też žuſbodne domſke, wuchowacź.

Se **Shorjelza.** Prěnja wulka khłoſtańſka komora w Shorjelzu mjeſeche ſo ſnowa ſ njepózžiwym njeſkutkom ſaběracź. Tſjo muſojo, koliž běchu ſo na małych holczach a ſłabomyſlnych wozbadali abo pſchecžiwo § 175. pſchiſchli, ſedźachu na wobſtorżbnej ławzu. Ssud ſaſudźi w Shorjelzu bydlazeho 39 lět ſtareho Richarda Menzla dla njepózžiwych jednaniow na 8lětnej ſchuleŕſy k 1 lětu ſaſtwa, nětkuž 60 lět ſtareho hižo wjazy króć połkhoſtaneho Pětra Modsinka ſ Kulowa ſamſneho njeſtuka dla na ſtarſchej buchakhorej holay, hdźež pak bě pſchi połpuczje ſwoſtało, k połdra lěta khłoſtańſkeje a na 3 lěta ko jemu cžeſtne prawa wotrieknychu, a 50 lět ſtareho Rudolfa Wonneberaera ſ Kohlfurta dla pſcheſtupjenjow § 175 khłoſtańſkeho ſakonja k 6 měſazam ſaſtwa.

Hłowny redaktor Marko Smoleť w Budyſinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyſinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleť w Budyſinje a za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyſinje. — Wudawa a ćišk dr. Jan Cyž w Budyſinje.

D. A. VII. 1936 přez 2000. W tu. khwilu tarifna liſćina 8, 5 płaći.

Hospodarſki rozhlad

Sſrjedu, 12. auguſta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólſk. złotych	46,80
1 lendźelſki punt	12,495	100 čeſkoſł. krónow	10,275
100 ſwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,385

Barliniſka burſa, 11. auguſta. Dokelž ſo ſa ſnjeſene kurzy wot wobſkhodnikow ſ powołanja a też wot bankowſkeje klientele wróčo kupowaſche, běſche měnjenje na burzy powſchitkownje ſaſo pſchecželniſche, wožebje dokelž ſ hoſpodarſkich kruhow pſchihódniſche powěſče pſchikhadźeja. Wožebity ſajim pſchiwobrocži ſo montanowym hódnotam. Na rentowych wikach njeje ſo niczo pſcheměniło.

Barliniſke žitne wulkowiki. Hacžrunjeż ſuche wjedro dale traje, njeje ko domoſ na Barliniſkich žitnych wulkowikach powjetſchił. Drje tehodła dokelž ſo ratarſtwo prózuje, žnjeniſke dźěła nanajbóle ſejpěſchnicz a poſliczany material ſ wjetſchego dźěła młyny w provinzy pokupuja. Na Barliniſkich žitnych wulkowikach pſcheſahuje napralchowanje ſa khlěbowymi žitami dale poſkiczenia. Mawſk nowych žniow wſchi ſnyhdomnym dodaču ko poſkicža, njenamaka pak wſchi nětkuſchcze płaciwe ſajima. Sa poſdźiſche dodacža njeje noſkiczenjow. Wizowańſke ſecžimienie ſyła na wikach njeſbu. Mukowe wiki njemóža polnje ſpokojicz.

Wjezera płaciſche w Barlinje centnar

pſchenicžny W 8: 10,40 hr., W 9: 10,45 hr., — rokki R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — ječmjenia G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowſa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,70 hr.

Płaćizny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hrivnie.

	11. 8.	10. 8.		11. 8.	10. 8.
Pšeńca	218,0	218,0	buny	19,0-21,0	20,0-22,0
rožka	161-163	161-163	wicka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmień now.	—	—	módre lubiny	—	—
ječmień, nal.	—	—	žołte lubiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuſk		
pšeńč. muka	27,55	27,65	lany wosuſk	15,30	15,30
rožana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruſki	—	—
rožane	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rožana ſtoma		
broch. Viktor.	16,0-19,0	16,0-19,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeńſki	30,0-33,0	31,0-34,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźenja 8: 209,9 9: 219,0
Płaćizna za rožku za wuplodźenja 8: 152,0 11: 155,0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźenja 7: 157,0 9: 162,0
Płaćizna za wows za wuplodźenja 11: 167,0 13: 174,0

Płaćizny rěznego ſkotu na Barliniſkich ſkótnych wikach.

11. auguſta 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 63.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſće hač do 6 lět	44
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	—
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	—

Byki: 63.

Połnomjaſne, wuroſcene, najwjetſeje rězneje hódnoſće	42
Połnomjaſne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarſe	33
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 394.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſće	42
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	33
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Čelata: 3773

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	70—75
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	63—68
Spatne (3.)	54—62

Wowcy: 4126.

Młódše a ſtarše wukormjene (5. družina)	45—47
Starše wukormjene (6.)	42—44
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	32—39

Swinje: 8702.

Połnomjaſne, wos. rasow a jich kříženj., hač do 1¼ lět ſtare	54,50
Wukormjene	53,50
Mjaſne	50,50
Spatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Radio

Schtwórtk 13. auguſta ſo ſłyſchi:

Königswuſterhauſen a wſchitke němſke ſćelaki ſ wuwjaczom Barlina: 6 olympiſke fanfary a ranſchi konzert. 7,50 program 13. dnja 11. olympiſkich hrow. 9 ſabawna hudźba ſ roſprawami wo olympiſkim wubědźowanju. 18 ſabawny konzert. 19 olympiſki wothłós. 20,10 ludowa hudźba, mjeſ njej roſprawa wo pjaćoſwanju. 22,15 olympiſki wothłós.

Barlin: 20,20 Richarda Wagnerowy konzert.
Wín: 20 wjeczorny konzert.
Warſchawa: 21 pólſke ſpěwy.
Stockholm: 20 lohka hudźba.

„Zamołwiamy so k twarskemu dźěłu na Třelniku“

Tśi měšazy žu sašche, so 4. meje Budyšay SA-wjednizy a wjednizy wšchitkich politiskich wotrjadow, na čele brigadowy wjednik Unterstab a wyšschi měchčanska rada dr. Opitz, taž też wokrjesny nawjednik Martin Kopaca a Kilopom na ramjenju na Tšelnik cźehnichu. Pšches 70 muži tu na prěnim dnju ſ rjeſeſtim dźěłom sapocza, tiž k temu dowjedže, so ſmeje Budyšchin wulke a rjane ſhromadźenischcźo a ſwjedźenischcźo. Prěnja twarška cźrjódka na Tšelniku ſtroninym wotrjadam a zyłemu Budyšſtemu měschčanſtwu jimazy pšchikład **radoſtneho, dobrowólneho ſhromadneho dźěła** poſticzi. Kopací po kopaczi mužoio SA ſemju na Tšelniku ſwotnaſzychu. Lowrije žo pjelnjachu a ſemju ſažo wuſzypachu, hdyž žo k murunanju namětła trjeba. Wěſche to ſtajnje wjeſele dźěło. Na kóždym ſwjatoku, ſobotu popołdnju a njedźelu rano dźěłachu tu mužoio we wotdźělenjach 50 hač 60 muži. Sſtónzo a dešchcź a ſwjetſcha wulka ſnka pſchihladowarjow běſche jim ſ pſchidawkom. To běſche ſa kóždeho ſobudźěłacźerja na Tšelniku rjane naſhonjenje kameradſtwa w ſhromadnym dźěle jedyn pſchi druhim ſtejecź. Schto wo to, hdyž khribjeť bolesche, hdyž tón abo tamny pucherje na ruzy dosta abo žo ſ njewuſchitkoſzu nětkaſ ſchtrabny? Na kóždy pad pat běſche rjenje tu ſobu dźěłacź. Milnje a radoſtnje žu tu wſchitzy dźěłowi towaršchojo dźěłali. Wulki truch ſemje žu hižo ſrunali.

Shromadny ſkutk, tiž ſtaj brigadowy wjednik Unterſtab a Budyſka SA ſakročikoj, hnydom po ſwojim wosſiewjenju ſiwy a radoſtny wothlóž pola Budyſkeho wobydleſtwa namaka. Wſchitke wotrjady nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony hnydom ſwoje ſobudźěło poſticzichu, k temu wjele dźěłacźnjow, ſchule, wſchonoſcze a też towaršſtwa. Tiž ſwojich pſchiſtušaſnikow ſhromadnje do dobrowólneho dźěła pósłachu. W prěnim ſchtwórcźiſcze twarjenja ſhromadźenischcźa w Budyſchinje **je ſo runje 100 krócź dźěłało.** Hdyž kóžde wothlóženje ſ 50 muženi wobliczimy (huſto běſche też 60 a 70 muži), dha je ſo pſchi dotalnym dźěle **5000 dźěławych mozow ſajtajite.** Mróczoſſbladujo njech ſo ſkrótka roſprawi, kotre wotrjady a zynki wobzeže na Tšelniku dźěłachu. SA-wjednikam a druhim politiſkim wjednikam naſcheho měſta ſłědowachu hnydom: Hitlerſka młodźina, powěſczowy wudwr 133. SA-ſtorhardcźo 103, R/102. jěcharjo 133, ſaniteitny wudwr 133, NSKK, namórniſtwowa SA, SS, wokrjeſne nawjednſtwo a wotnoſki nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony, němſkoſtatny ſwjaſk za powětrowy ſchkit, ſwjaſk ſakſkich pólnych towaršchow, towaršchoio Kyffhäuſerſkeho ſwjaſka. Jako prěnja Budyſka dźěłarnja ſo dźěłacźerſtwo firmy E. G. Leuner ſe ſwojim dźěłarnſkim wjednikom do dźěłoweje ſhromadnoſcze ſarjadowa. Tuta dźěłarnja je też najprjedy poſtajenych 10 hodźin dowjelnika. Brigadowy wjednik je tutu dźěłarnju ſe pſchipóſnawaczym wiſmom wuſnamienik. Tola też druſy radoſtnje k dźěłu pſchiſtupichu: ſaitoinizy, pſchiſtaſenzy a dźěłacźerjo měſchčanſkich wyſchnoſczow a dźěłacźnjow, měſchčanſka poliaija, dobrowólna a powołańſka wohnjowa wobora, wuczerjo Leiſſnigſkeje ſchule, Lutherſkeje ſchule, aymnaſija, myſchlóſkeje pſchekupſkeje ſchule, krainoſtawſkeje wyſchiſcheje ſchule, muzoio kamiſkeho heimanſtwa, němſkoſtatneje żeleſniny a němſkeje póſty, telegrafowego twarſkego hanta. Budyſkeho kriminalneho wotdźělenja. S Budyſkich dźěłarnjow hiſchcźe dźěłacźerſtwa twarſkeho miſtra Henczki, Budyſkeho dźenika a Lokowoho naſkładnika ſhromadnje ſobudźěłachu. Hnydom pſchi ſpoczatku dźěłow ſchu też Budyſke turnarſke towaršſtwa ſwoje ſobudźěło pſchilubiſe. Wſchitke tute ſjednoczenſtwa a dźěłacźerſtwa dobrowólnje dźěłachu a w tutkhwilu hiſchcźe w tutnym dźěle ſteja. Dźeń wob dźeń cźahnu wotdźělenja na Tšelnik a tam radoſtnje a njeſnróżniwje ſobudźěłaju.

Ssamo ſo roſumi, ſo ma ſhromadne dźěło, kajkeż je Budyſke ſhromadźenischcźo a ſwjedźenischcźo, wěſcze na ramjeniach wſchitkich Budyſkich wobydlerjow wotpoczowacź. Njemóże być **žanehe Budyſkeje dźěłarnje.** tiž ſo njeby cźaſka do rjada dźěłacźerſtwow ſtóczacź, kotrež pſchi ſwjatoku ſwoje 10 hodźin rjeſeſkeho dźěła na Tšelniku w prawym kameradſtwje njedźěłaſche. **Sſmy wſchitzy ſobudźěłali,** tak njech Budyſke dźěłacźerſtwa praja. S wjele ſtron je ſo brigadže 133 hižo wjeſewiło, ſo ju ſwóliwi rad ſobudźěłacź. We wjele dźěłarnjach a ſjednoczenſtwach ſo pſchiſtuſchnizy dźěłacźerſtwa **dawno ſ pſchecźom noſcha, ſo bychu ſměli na Tšelniku dźěłacź.** Huſto drje jenoż na roſkuzdże dźěłarſkeho wjednika abo nawjednika dźěłarſkeho bónka pobrachuje, tuto pſchecźe dźěłacźerſtwa dopjelnicź. Dźěłowe plany ſa pſchetworjenje Tšelnika dyrbja ſo dothi cźaſ pryedy poſtaricź. Jenoż hdyž ſo ſobudźěło ſ cźaſom woſſewi, móża ſo wſchitke pſchecźa dla cźaſa dźěła a dla ſhromadneho dźěła dźěłacźerſtwa dopjelnicź. Tehodła ſo pſchecź, ſo dźěłacźerſtwa Budyſkich dźěłarnjow a wyſchnoſczow ſwoju wolu k ſobudźěłu prawie bórſy wupraja (wſchitke ſamokwjenja na pſpárnju SA-brigady 133 na Tšelniku 2). Jana Budyſka dźěłarnja njebudże ſo chcyć ſdalowacź, hdyž rěka, **domjazemu měſtu rjane ſwjedźenischcźo pſchihotowacź,** kiž je ſa njo jako ſa hkowne měſto wotrjeſa a Hornjeje Luſizy trěbne a budże ſ woſzebitej pychu naſcheho ſtareho Budyſchina.

Njeſmérna je liczba pſiomnych a ertnych woſjewjenjow k ſobudźěłu na Tšelniku, kiž ſu ſo brigadže 133 ſopodale, jara wjele jenotliwzow je ſo k ſobudźěłu ſamolwiło a ſdźela hižo ſwoje dobre połnje wotdźěłało. **Jedyn pſches 130 hodźin na Tšelniku dźěłasche.** Njeběſche wjazy najmłódſchi, ale wěſcze najſaborjenſchi ſobudźěłacźerſ. Schtó chze jeho pſchikład ſcźěhowacź? „Prajchu, ſo hch ſměſ dobrowólnje 10 hacź 20 hodźin dźěłacź“, pſiſazche Budyſki wobydlerſkermankſkeje budy. „Ssym kóždy cźaſ k ruzy“. „Na wulkim ſhromadnoſtnym dźěle na Tšelniku chze ſo też naſcha dźěłarſka ſhromadnoſcź wobdźělicź.“ „Chzu na ſwojim ſwobodnym dnju na Tšelniku dźěłacź,“ pſiche wyſchſchi pinczník. Tak a podobnje mnoſy pſiſarni brigady 133 pſiſazi.

Kóždy Budyſchan ſcźěhuj pſchikład, kiž je ſo jemu dotal hižo ſchtwórcźiła dawak. Pſchi ſpoczatku dźěła pſiſachmy: „SA pſchima ſo kopacze!“ Wjele, wjele ludźi je ſo wot teho cźaſa po pſchikładže Budyſkeje SA mělo. Shromadne dźěło je ſpinje pokrjaczowało. Dźenſa wuſnacze ſ ſobudźěłu woła: „Budyſay wobydlerjo pſchimaju ſo kopacze!“ **Też Ty** dyrbiſch pódla być!

Nowosće z cyłeho ſwěta

Bójſki ſwjaſk „Tanatra“ ſatajany.

Sakſki minister ſnutſkownych naležnoſczow je na ſakładze § 1 wukaſa ſtatneho preſidenta ſa ſchkit ludu a ſtata ſ 28. februara 1933 ſekcu bójſki ſwjaſk „Tanatra“, pſchedsydza Emil Seifert ſe Shorjelza, ſa zyłu Sakſku ſbehnuł a ſakałał. Se ſtamźnym wuka'om je ſo też ſjednoczeńſtwo „Nowi ſchſijazy“, eucharitiſke japoſchtolſke hibanje naſcheho cźaſa“ ſa zyłu Sakſku ſbehnyło a ſakałało.

Cźaſ do cźejiteho woſa ſajeť — 5 cźeſtkoſranjenych.

Póndźelu popołdnju w ſtyeſej hodźinje ſhrabny we blíſkoſczi ſaſtaniſchcźa Wittgensdorf na cźarje Kamjenza-Wechſelburg woſobowy cźah cźejiteho wóſ, kotryż cźapſche na njeſchkitanym żeleſniſtim pſchekhodze kolije pſcheceź. Cźah w runej mérje cźejitemu woſej do boka ſaſtdże a jón nědźe 50 metrow daloko ſobu wleczeſche, pſchi cźimž ſo auto doſpołnje ſniczi. Mobſebjeť woſa. dalſcha muzika woſoba, jena żona a dwě dźěcźi, kotrež na woſu ſedźachu, buchu cźeſko ranjeni a dyrbiachu ſo do khorownje pſchewjeſcź. Wucźowarjo cźaha, kotriž w jěſje pokraczowacź njemóžachu, dyrbjachu ſo ſ autobuſom do Kamjenizy dowjeſcź.

Rubježne mordarſtwo w Grillenburgſkim lěſu.

Njedźelu popołdnju wokoło 5 hodźin namakachu we Grillenburgſkim lěſu pola Freiberga hribppytarjo muſke cźeło, kotrež mějeſche 3 rany wot wuſtelow. Po hnydom pſchewjedźenych ſwjeſcźenjach kriminalneho wotdźělenja w Freibergu jedna ſo wo 61lět ſtareho privatnika Oswalda Neuſtadta ſ Auerswaldy pola Kamjenizy. Bjes dwěla ſo wo rubježne mordarſtwo jedna.

Żeleſnike njeſhoże pola Freihölſa. — 2 morwaj, 2 cźeſtkoſranjenaj.

Na cźarje Amberg-Schwandorf ſtaiy pola Freihölſa njedźelu lokomotiwa ſ jenowołowym ſpežialnym tworowym cźahom. Wjednik lokomotiwy Alois Rappel bu na mětinje morjeny. Jeho tepjeť ſo cźeſko ſrani. Wjednik a tepjeť tworoweho cźaha buſchtaſi teſoruna cźeſko ſranjenaſ. Tepjeť Korla Stürzer na ſcźěhwki ſranjenjow wumrě. Wobě lokomotiwje a też tworowy wóz ſo cźeſko wobſchkodźichu. Njeſhoże ſta ſo pſchi huſtej mhli. Kommiſija ſtatneje żeleſnizy podawk pſchepytuje.

Awtobuž ſo pola Narbonne ſpalił. 6 puczowazych w płomjenjach ſahinyło. — 15 ſo cźežko ſranilo.

Njedźelu popołdnju ſta ſo w bliſkoſczi Narbonne awtowe njeſhoże, pſchi kotrymž bu 15 woſobow cźeſko ſranjenych. 6 woſobow ſo ſpali. Awtobuſ, kotryż 20 wuleſtnikow ſ móſtſkich kupjelow do měſta wjeſeſche, padny někotre kilometry pſched Narbonnom do 3 metry hłubokeho pſchěrowa ſo někotre raty pſcheczišnywſchi. Pſchi tym ſo ſapali. Pſchikhwatani pažantojo wuthowachu 15 puczowazych ſ płomjenjow, kotrež wóz zyle woddawachu. 6 woſobow, kotrež pod wosom leżachu, ſu ſo ſpalike.

Jendźelſke wobkhadne lětadło ſpadło.

Póndźelu rano krótko po ſtarcze na lětaniſchcźu we Croydonje pola Wellingtona wobkhadne lětadło firmy Imperial Airways ſ niſkeje wyſokoſcze do ſahrody doma padże a ſo ſpali. Pryedy hacź mógeſche ſo na pomoz pſchikhwatacź, ſo lětadło ſapali, tak ſo njebě możno, khtyrjoch puczowazych w lětadle ſ płomjenjow wuczahnyć. S rosbuchnjenjom tanka ſapaliſchcźej ſo żudobnej twarjeni. Lětadło měſeſche mjes druhim wjele wjeſła do Parisa.

Cźežłe njewjedra w Khinje.

Provinzu Kiangſi je cźežłe njewjedro potrjechiło. W Nachangu ſo 448 domow ſniczi. 272 woſobow ſo pſchi tym mori. Też někotre knjeżerſtwowe twarjenja, ſchule a ſaſtwo je wichor ſnicził. Mjes wobydlerſtwom naſta wulka panika, kotraž ſo hiſchcźe powjetſchi, hdyž ſo dźěł měſta ſapali a druhe dźěle ſo ſapławichu. Też provinza Szechwan bu ſ njewjedrom cźežko potrjechena. 150 000 ludźi je dyrbjało ſwoju domiſnu wopuſchcźeć.

Hamtske wozjewjenje z Rózbórka.

Geſtellungsaufruf der Wehrpflichtigen 1936 im Kreiſe Rothenburg.

Geſtellungsort Niesky, Gaſthof zum Stern, am 17. 8., um 7.15 Uhr. Es ſind vorzuſtellen die Geſtellungspflichtigen aus den Orten: Niesky, Rothenburg (Lauſitz), Baarsdorf, Biehain, Dauban, Diehſa, Förſtgen, Gebelzig, Geheege, Groß-Radiſch, Horka, Horſcha, Jänkendorf, Kaana, Kaltwaſſer, Kodersdorf, Kolim, Moholz, Mücka, Mückenhain, Neudorf, Nieder-Neundorf, Nieder-Rengersdorf, Nieder-Seifersdorf, Ober- u. Nieder-Oelſa, Ober-Prauske, Ober-Rengersdorf, Petershain, Quitzdorf, Särichen, See, Sproitz, Steinölſa, Thiemendorf, Thräna, Torga, Tormersdorf, Uhsmannsdorf, Ullersdorf, Weiaersdorf, Wieſa, Zimpel, Tauer, Arb.-Gr. 107, RAD. 3/107, RAD 4/107.

Rietſchen, Gaſthof zur Eiſenbahn, am 18. 8., um 7.15 Uhr aus den Orten: Briebus (Schleſien), Alt-Liebel, Birkfähre, Borberg, Bremenhain, Buchwalde, Daubitz, Dobers, Dürrbach, Groß-Petersdorf, Hähnichen, Haide, Hammerſtadt, Hirſchwalde, Jahmen, Jamnitz-Pattag, Kalchel, Klein-Oelſa, Klein-Priebus, Klitten, Klein-Radiſch, Kojel, Kreba, Krinzelsdorf, Leinna, Lodenau, Mochhala, Nelkenberg, Neuhammer, Neu-Liebel, Neuſorge, Nieder-Prauske, Nochten, Noes, Nechern, Podroſche, Publick, Quolsdorf b. Hähnichen, Raußen, Reichwalde, Rietſchen, Roßnitz, Sänitz, Schönlinden, Spree, Sprey, Sannewiſch, Steinach, Teicha, Tränke, Trebus, Niereichen, Weißkeißel, Werba, Werbeck, Wunſcha, Zablitz, RADA 2/107.

Weißwaſſer. Gaſthaus zur Krone, am 19. 8., um 7.15 aus den Orten: Muskau, Weißwaſſer O.-L., Beinsdorf, Berg, Birkenſtedt O.-L., Boendorf, Burglehn, Braunsdorf, Muskau, Dubrau, Gablenz, Gräfenhain, Groß-Düben, Halbendorf, Hermsdorf b. Priebus, Jenkendorf, Keula, Klein-Boendorf, Kochsdorf, Köbeln, Krauſchwitz, Lindenhain O.-L., Luaknitz, Mellendorf, Merzdorf b. Priebus, Mühlbach, Mühlrose, Mulkwitz, Quolsdorf b. Töpferſtedt, Reichenau b. Priebus, Rohne, Ruppendorf, Saaar, Schleife, Schönborn, Töpferſtedt, Trebendorf, Wällisch, Zeſſendorf, Zibelle, Zieberg, RADA 1/107.

Miele
Motor-Fahrrad
mit Sachs-Motor
Modell 1936

Sport-Modell
Miele-motorjske jězdne kola so rad impuls, dołeež su w twarje, maćinje a w wuwjedženju njepotrjechene a na tysacore wašnje wupruhowane. 1425
Dostać pola firmow
Ernst Pelling w Njeswačidle
P. Horbank w Khrašćanach
Jurij Hcblack w Pančicach
Hans Popella w Kulowje
Paul Koreng w Njebjelčicach
Milde & Hering w Kamjencu
M. Kutschke, Wulka Dubrawa
Richard Ziesche, Delní Wujezd
C. E. Luboch we Wulk. Zdźarach

Kupanske mantle a ruby
we wšěch płaćiznach
Kurt Erler na Žitnych wikach 28

2. olympiski wosebity zešiwk
Barlinskich illustrowanych nowin
16 olympiskich dnjow
bórzy wuńdże. Płaći 1,— hriwnu.
Skazanki w Serbskej knihařni

Drjewjane rjemjenj. tarče
rjemjenjowe wjazadła, kožane wjelbłudokosmičkate, balata čerjeńske rjemjenje, šijace a wjazace rjemjenje, pumpy a kožane manšety atd. poskića
1400
A. Kurjo, na Kamjentnej hasy 9, tel. 2735, wulkowikowanje z techn. wolijemi a tukami, z techn. potrjebn. wěcami

Deutz-Diesel-motory
wot 4 PS a sylniše, za ratařstwo a přemysło, podawa ze składa w Budyšinje
Carl Gast na Drjewowych wikach 27

Swój awto
za šěsć wosobow poskića k wjezbam
Pawoł Hausch w Pančicach
Telefon 332

Stó přewostaji nam sćěhowace čisła

Serbskich Nowin: Lěto 1932 čo. 61; lěto 1934 čo. 204; lěto 1935 čo. 156, 220, 233, 250, 260, 271, 283, 302; lěto 1936 čo. 51, 99.

Pomhaj Bóh: Lěto 1934 čo. 16; lěto 1935 čo. 47, 48.

Serbski Casnik: Lěto 1932 čo. 40.

Nakład Serbskich Nowin

Znatym a přećelam zrudnu powěść k wjedźenju dawamy, zo je Bóh Wjeršny po swojej njewuslědźenej radźe našeho horcolubowaneho, njezapomniteho syna, bratra a swaka,

Ericha Weinerta,

kotryž bě zańdźenu njedźelu znjezbožił, wutoru popołdnju w 2 hodźinomaj z jeho kčejateho žiwjenja do swojeho njebjeskeho raja wotwołał. Jeho wotemrěłe čěło budźe so pjatk, 14. žnjeńca, popołdnju w 4 hodźinach na pohrjebnišću w Bukecach khować. Ze žarowańskeho doma so wono popołdnju w 3 hodźinach wotwjeze.

Wo čichu sobuželnosć prošo

Hłubokozrudźena Weinertec swójba.

W Rachlowje, 12. žnjeńca 1936.

Přiloha k čisłu 187

SERBSKE NOWINY

Srjedu 12. augusta 1936

Wopyt na přewožnych pčólnicach Łužiskeho pčołarstwa w pruskej holi

Hižo pśiched dwěmaj njedźelomaj ſu ſapoczeli, wulke pśchewożne pczólnizy ſe ſtatyſkazami pilnych noſchcerkow mjedu wobſtajeć. Pczołarſke wotpóſtajeliwa bechu tute pczólnizy pśedy pśchipraviśe. Saźdźenu njedźelu bechu pśiche wjele ſtow pczołazych ludow pśichwjeſli, ſo ſu pczólnizy nekto ſtrujeſcha potnje wobſtajźene. Na ſtłóncz-nych mjeſtnach kośmjakka hakle po maczatym wjedrje nekto kaſ pranje kaſcerwa. Pśedy běſchtej běły dźeczeł a pśowa jahodźina narunanje ſa kośmjakku. Schódy pśchiwożenja ſu mjes pczołkami tónkróć na ſwjeźelaze waſchnje ſnadne.

Tute pczólnizy w holi chźychmy potajkim wopytaś. W ſpěchnej jěſbje jědźechmy pśchi kraſnym lěśnym wjerſe pśches ſtary Budyſchin, po rjanej Muzakowſkej dróſy pśches Bórk, Delnu Hórku, Cyźichow, Sdźer, Sdźar, Komorow do Lěſkeje. Pola Wujeſdźanſkeho pſchedźiwórniſchcźa k pśenjej wulkej pſchewożnej pczólnizy w holi dojěchmy. Pczólniza je ſo ſnapſchecza jeleſnjaty w ſahrodźe pśchipraviła a je ſ nějkuž 150 ludami Sobiczańſkich, Illersdorffſkich, Schandawſkich a druhich pczołarjow wobſtajźena. Pśchi pśchipokmniſchej horzoczje ſo pczołki lohzy roſhorjeja, ſo ſo njeſchkitany njeſmjeſch jich pśichmym bydleńczkam pſchejaraa bliźiś, hdyž nochcejeſ, ſo bychu cje pczołki ſtakałe.

Nějkuž 300 metrow dale pśchi ſchiźowaniſchczu Mu-takowſkeje a Wojerowſkeje dróhi w ſahrodźe hajnkownje druhu pſchewożnu pczólniznu naderźeny. W njej maju pczołarjo towarſtwa „Delni Schyrjewiny Dół“ w Budyſchinje a druſy ſ Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa nějkuž 165 ludow pczołow ſtejo. Wſchelake bydleńſke ſyſtemy, kiž tu naderźeny, ſu wulzy powuczaze ſa wěźnwutſtojnych a lajkow. Stare ſkomjane kórcze ſu ſo ſtoro zyle ſłubźe a ſu nowocźaſnym bydlenjam měſtna pſchewoſtatſke. Pczołarjo ſ dałoka pśchikhadźeja a tu dyž a dyž ſwoje pczołki wopytaju, ſo bychu ſo pſchepśewźeźili, kak-jim palſtwa hole tyje.

Potom jědźemy dale po Miſćanſkej dróſy hač k Stine-neſej knježſtwu w Jamnom, ſ wotkel po twujeſdźenym „pěſtowym puczu“ ſa nějkuž 10 minutow k wyſchſchej hajnkowni dóſdźemy. Tu w lěźu zyle ſkhowanu naderźeny ſteczu pſchewożnu pczólniznu. Tu ſu pczołarjo ſ Bi-ſkopiz, Wjaſarizy, Pózkowow atd. lěźny pſchebytk ſa ſwoje pczołki pśchipraviłi. Nějkuž 150 ludow pczołow tu pilnje měd do ſwojich kóczow pſchi kromje lěźa noſu. W ſa-hrodźe pak hiſchcze tu a tam mjeńſche abo wjetſche pczól-nizy ſteja, tehorunja w nékotrych ſtatokach dalſcheje wokoliny.

Pśchi wſchelakich pczólnizach je woda. Ludy ſu ſo tak roſhladźiłe, ſo móże ſtóźdy lud na doſahaze waſchnje měd noſyć. Pucźowanje ſ pczołkami do hole ſada pśi wjele pśchibotowanja a wjele wudawkow ſa pizu, pſchewjeſenje, dohladowanje a ſaplackenje měſtna w holi. W njepſchi-hódnych létach ſo druhdy wudawki ſ wunoſchkom njewu-runaju. Hdyž nětźiſche pſchihódne wjedro wobkhowamy, ſmě ſo wocźakaś, ſo ſo wudawki bohacze wuplaca.

W holi ſo pczołki ſ nowym źiwjenjom napjelnja. Tuto ſo teź w jenej njewitanej wěźy pokaſuje, w rojenju, kaž mózachmy nékotre wurozene ludy na ſchtomach a kerćkach wiźaco widźeć. Dokelź ſo w Budyſkim hamtſkim hejt-manſtwe ſ měſtnami hiſchcze pczołazy hnitź namaka, maju ſo pſchi pſchewjeſenju pczołow wěſte pſchedpiſma veterinar-neje polizije kruce wobkedźowaś. Wopyt ſtjoch wulkich pſchewożnych pczólnizow ſe wuźił, ſo ſebi Luźiſzy pczo-karjo dla ſamješćenja ſwojich pczołkow njetrjebaju ſtaro-ſczow cźiniś.

Minakalski „Statok“ w Drježdźanach

To běſche tola dobra myſliczka, jako běchmy ſebi wu-cźinili, ſo dyrbjeſche tuto léto teź naſche ſerbſke towaŕ-ſtwo „Statok“ wjetſchi wulḱ ſ autobuſom cźiniś, a to pśeni raz w cźaſu wot wobſtaŕſa naſcheho towaŕſtwa. Saźdźenu njedźelu tak daloko běſche, ſo mózachmy ſo na puć naſtaŕiś. Rano w 5 hodź. hižo autobuſ po naſ pśiſtójźeſe, a naſchi towaŕſchoja ſ Minakala, ſ Lipicźa, ſ Wjeſela a ſ Pśowjow do woſa ſaźdźechu; teź ſwojeho knjeſa duchowneho běchmy ſebi pośi wſali, dokelź běſche ſo ja njeho hłowny ſtaŕſchi ſerbſkeho ſtudentſtwa wo-prowaḱ, jeho na kemſchach ſaſtupiwſchi. My pśches ſerb-ſku holu hwatachmy pśches Rakezy, pśches katolſke hnadowne mjeſtno Rózant, a w Kamjenzu 1. raz ſaſtachmy, ſo bychmy ſebi Paſtwinu horu a na nim nowy „Thingplatz“ wobhladali. Teź pśachtate łśiadła tam horjeła namakachmy, ale my ſo radſcho ſwojemu auto-buſej, kotremuž „Guck-in-die-Welt“ rékaju, dowěŕichmy, kiž naš dowjeſe pśches Kinspórt do Moritzburga. Do wěŕinſkeje ſahrody, hdźež ſo wjeca tara ſaſimawe, ſo hdźiwje ſwinje pizuja, njemóžachmy, ale ſa to ſmy ſebi w ſkamnym hrodźe pśedawſchich ſaſkich kralow wſchitko na drobne wobhladali, wſchitke ſtare drohotne meble a druhu domjaznu nadobu. Wulki ſaćiſchcź cźiniſche teź wobraz, na kotrymž běſche wulki tykanz wotmo-lowany, kiž běſche 30 m. dołhi, 4 m. ſchiroki a pok metra wyſoki a kiž běſche daŕ pśez Auguſt Sylnu. Naſche ho-ſpoſy wośeſe ſaſimalſche, ſo běchu ſa njón tśebali: 8 zentn. muki, 60 kop jeſi a 200 kan butry! Dale dźi-ſche potom do ſaſkeho hłomneho měſta a tam naſpśedy do kwětkowete wuſtajeńcy. Kaſka tam rjanoſći Bożeje ſtwórby, kaſka hromada kwětkow a róźćeſtow, jena je rjana, a druha je rjeńſcha! My w tutym krótkim cźaſu ſkoro wiſho dohladaćʼ niemózachmy, ale lubiło je ſo nam wſchěm nimo měru. Runje taḱ ſo nam dźiſche we ſkuſodnej zoologiſkej ſahrodze, hdźež ſmy ſebi wſchě tu-kranje a wukranje ſwěrjata ſe ſajimom wobhladali. Mjes tym běſche hižo wjeczor wokoło 6 hodźin, a towaŕ-ſchoja běchu ſo wšam a wšam roſbeżeli, jedyn, ſo by ſwojich pśchiwuſnych wopytaḱ, druhi, ſo by ſebi to a tamne wobſtaraḱ. Ale my, kiž ſmy hromadźe byli, ſmy hiſchcze rjane hodźiny dočźakali. Najpśedy běchmy w 6 hodź. kemſchi, a to w Kſchiźinej zyrkwi, hdźež ſo kóżde ſchtwórcź léta ſerbſke kemſchenje wotměwa. Swopruźka běchmy ſebi wotmyſliłi, ſo ſo wjeczor hiſchcze na króткi cźaſ ſ Drježdźanſkim ſerbſkim towaŕſtwom „Czornobóh“ ſeńdźemy; tola to ſo njedaſche pſchewjeſeć, dokelź běſche ſo „Czornobóh“ ſam na puć do Hellerawa naſtajił. A ſo bychmy tam jěli, ſo wjazy njehodźeſche. Cźim bóle ſmy ſo wjeſeliłi, ſo běſchtaj ſo wjeczor hiſchcze dwoj ſerbſkej Drježdźanſkaj bratraj k nam ſtowaŕſchiłoj, wo-baj rodźenaj ſ Njeſwaćźbłſkeje wośady, kiž ſtaj naš naj-pśedy na radnizynu wézu, hdźej móżachmy ſebi wulke měſto hiſchcze ras wot horjeła wobhladaćʼ, a potom na Brühlſku teraźu dowjeſć. Runje cźiſchi wjeczor na Lo-bju běſche kraſny. Wſchudyžom ſo ſwěźy ſwěźzachu a we wodźe błyſkotachu; runje teź parnik „Lipſk“, na kotrymž kapała hrajeſche, pſchijěźdże a tam ſaſta, teź to běſche rjany, ſa naš ſadny napohlad. Ale króткo po tym dyrbjachmy rjanym Drježdźanam ſaſo bożemje praſyć, a naſch wós naš ſaſo wróćo dowjeſe do Seerbow. Hacź runjeſ w nozy wo kraſtnje nicko njewidźachmy, ſo nam tola njewoſtudźi, ale ſebi naſche kraſne ſerbſke ſpěwy ſaſwě-waſo cźaſ ſkróćźichmy. W Budyſchinje hiſchcze ras pśe-ſtachmy, ſo bychmy naſcheho ſerbſkeho kofejownika na króткi cźaſ wopytali. Hakle poźeje ſo do naſchich holanſkich wjeſſow wrócźichmy, ſpróżni wot wjele pſchekhodźo-wanja, ale wjeſeli na ſcźe, ſchtož běchmy dočźakali a naſhonili, a dźakowni naſchemu Bohu ſtworiczelej, kiž běſche naš hnadnje ſwarnowaḱ.

Budyske stawniske powěśće

Pondźelu 10. auguſta 1936.

Narodźili ſu ſo: 5. 8. Pawołej Mareźinej Waltarjej Schneiderej, ſamarjej w Rückersdorfje pola Noweho Měſta, ſyn. — 7. 8. Hanjej Gerhardej Hockerej, inſtallatérej, dźowka. — 8. 8. Korli Ocźe Erhardej Zim-mermannej, knihbiwjednikej, dźowka. — Oskarej Erichej Stiriuśej, pohrjebniſchcźowemu dźěłaćerjej, dźowka. — Pawołej Richardej Lehmannej, fabrikſkemu dźěłaćerjej w Salomiju-Budeſtezach, ſyn. — 9. 8. Janej Pawołej Bſar-ſchej, metallowemu dźěłaćerjej, ſyn.

Wumrěli ſu: 8. 8. Albertej Rudolfej Lehmannej w Salomiju-Budeſtezach, dźowka, 2 hodźinje. — 9. 8. Willy Franz Hermann Dażler, wyſchſchi pinczník, 51 lět. — Emma Hilża Hamannowa rodź Ehrentrautez, ſtandſeſſka ſchofera, 49 lět. — Paulina Auguſta Marja ſwud. Drogulina rodź. Knoblochez, penſionarka ſ Budeſtez, 67 lět. — 10. 8. Eugenia Dora Pahnez, pśivata, 78 l.

Pśchipowědźiłoj ſtaj ſo: 10. 8. Korla Oskar Marcźin Fröbrich, rěźaŕ w tu khwilu fabrikſki dźěłaćer a Frieda Marta Duźmanez, ſchatowa ſchwalcża w tu khwilu wubérarka, wobaj w Budyſchin'e.

Stawizna při tankowni

„Waſchu maſkotku, knježe!“ tankownik Jan rjekny.

„Schto dha je ſ mojej maſkotku?“ ſo knjes w awcze woprascha.

„Je ſo dele ſunyła! Powěſchcze klanku ſaſo na prawe měſtno, lepje je lepje.“

„Nó, nó? Sće Wy pſchiwěrkoity?“

„Sźym. Hiſchcze niš dotho. Ale ſym wěźku naſhonił, kotraj je mje pſchemyſłowateho ſcźiniła. wěſcźe.“

Knjes w awcze na ſwój cźaſnik pohlada: „Njeje-li ſtawiſna pſchedołha, potom ju mi, proſchu, powědajcze. Wěram mjenujzy ſtawiſny. Chcźeſće?“

„Njetraje dotho“, Jan, tankownik, rjekny. „So bych hnydom ſapoczał: Mějach pſchecźela, kotryž běſche na pěſće pjenježny. Wón wſchědnje pjenjeſu roſnoſchowaſche. Mjeńſche Hatnik. Bě jónu lěpiche dny widźał, ſe ſamoſće-nje mět, a kaž nimale wſchitzy druſy bě wón ſwoje pje-njeſy ſ inflazije ſhubił. Na cźoż běſche potom nujowany, zeby ſwoje pjenjeſy ako póſtowy pjenježny ſaſtujiś. Hat-nik bě do wójny jako młody cźłowjek wjele puczował, wo cźimž mi hušto powědaſche. Jena ſ nékotrych kopomnjeń-kow, kotruž hiſchcze ſ tutych puczowanjow wobſtejeſche, bě cźeſki egyptowſki ſtoty pjenjeś. Na nim běſche ſpodźiwne dwojzenje wubite, žonſka ſ hłowu rubjeżneho ſwěrjeza. Hatnik tutón pjenjeſ ſtajnje pſchi ſebi noſcheſche, wón bě-ſche ſ jeho kuſtadkom. Wěrju, ſo njeby ſo ſa tyhaj hrim-now wot njeho dźělił. Wón mi pjenjeſ jónu pokaſa, a hdyž ſo jemu jeho pſchiwěrjojtoſće dla ſmějach, wón zyle kaſnje rjekny, ſo je jemu tuta wěź jara hłutna. Pśchetoż pśchedſtajana jónſka ſ hłowu rubjeżneho ſwěrje-zeja njeje nicźo druhe dyžli egyptowſka bohowka wjeczby, kotrejž ſo njeſmóże ſo wobſtejeńſerjej tuteho pjenjeſa nicźo ſtacź, ſchtož njewoſtanje wjeczene.

Ja ſo jemu wótſje wuſmjach, wón pak pſchi ſwojim wo-ſtaſu.

Nó haj, to běſche pśched nějkuž dwěmaj létomaj.

Je ſebi ſi mějazy, ſo tu mózny awto ſ bludnej ſpěſch-noſću k tankowni pſchijědźe, runje tak ſpěſchnje ſaſta, a ſobnik na mnje ſareji: „benzin!“ — Khwatach jara, ale ſobnikej to pſchezo hiſchcze pſchedołho trajeſche.

„Khěſtje, khěſtje tola, Wy hłupaſo!“ wón ſareji. — Wón běch jemu benzina nałał, mi wón zuku horſchej pje-njeſ k nohoniaj cźiſtnu, tak ſo ſo pjenjeſy do wſchěch kónzow kulachu. Potom ſ njeſtrybchanej ſpěſchnoſću ſaſo wot-jědźe.

Zyle pſchekłapjeny ſa nim hladajo potom pjenjeſy po-mału ſběrach ſapoczach. Běſche nějkuž dwójzy telko, kaž běch ſebi ſadał, lute drobne pjenjeſy, a mjes nimi teź nęſchto namakach, cźehoż nazohlad mje ſ taſkimi ſtróżelemi napjelni, ſo mi na wokomik krej w ſtach ſtejo woſta.

Nieběſche nicźo druhe dyžli mały egyptowſki ſtoty pje-njeſ mojeho pſchecźela Hatnika. Cźehodła běch ſo naſtróż-ał, ſam njewědźach. Pjenjeſ ſpěhnywſchi hnydom bo-howku wjeczby ſpóſnach.

Pſchtpad, ſebi prajach, budźe drje hiſchcze wjazy pje-njeſ ſamſnjeje druźiny, ſebi myſlach. Ale woſtach nje-měrny.

Haj, tutón njeměr ſo tak jara ſtupnjowaſche, ſo ſo roſſuhźiſch, pola Hatnika ſawołach. Zadach ſebi hłowny póſtowy hamt a praſchach ſo ja mojim pśecźelom. Wón nje-ſeje ſo hiſchcze ſ roſnoſchowanja wróćiłt, mi prajachu, dyrbi pak kóżdy wokomik pſchińcź. Chzył hiſchcze jónu ſa-wołaćʼ. Sa ſchtwórcź hodźiny ſaſo telefonowach. Hatnik tu pſchezo hiſchcze njeběſche.

Hodźinu poſdźiſchо to ſame.

Na pśiſće pomaku do njeměra pſchińdźechu.

Proſchach, ſo chzył ſo ſ Hatniku wobhonjeć.

Hodźinu poſdźiſchо mje ſ póſtoweho hamta ſawołachu, ſo chzył hnydom do měſta pſchińć. Mojeho pſchecźela Hatnika ſu runje w jenej villi ſkónzowaneho namakali.

Seſamkach tu wſchitko a podach ſo na póſtu, hdźeż mje hnydom kriminalni ſaſtojniſoj powitachu.

Wobhladaku ſebi nje hódnje a njeměrźiwje a pra-ſchachu ſo mje, cźehodła ſym naſtajnje telefonował. Hacź ſnadź ſym nęſchto wědźał.

Powědach jim, ſchtož bě ſo ſtało.

Dyrbjach wonym ſtoty egyptowſki pjenjeſ pokaſaćʼ. Komiſaŕ mi powědaſche, ſo je ſo nordaŕſtwo na ſcźe-howaze waſchnje ſtało. Villa Erika je hižo tydźenje dołho próżdna ſtała, dokelź wobſtejeſ pſchi moriu na próżdnich pſchebywa. Dźeńſa nětko je pjenjeſna póſtowa po-ſłitka ſa wobſtejeńſerja ville „Erika“ pſchedležała. Dokelź Hatnik po ſdaczu wopraſchowiteho wobſtejeńſerja ville njeje ſnał, wón muſej, kotryž jemu durje ville wočini, hiſe hſcźeko pjenjeſy wupłaćʼ. A pſchi tym ju ſkónzowaty. Měſtſche mjenujzy w ſwojej tośki wjeſtſchu ſumnu pje-njeſ, kotruž dyrbjeſche w jenej ſe ſuſzodnych khěžow wupła-cźiś. Mordaŕ je wo tym dyrbjał wědźeć a je ſwój wo-por zyle jednorje na runje nałpomnjene pſchekłapane waſchnje popadnył. Je ſkónzowanemu wſchitke pjenjeſy wotewjał, ſ wulkim khwatkom ſebi je do ſakow ſtrkał a ſanych ſtěkow njeſawoſtajiwſchi ſo ſ procha mk.

„A pſchi tym“, ja zyle roſbudźeny na komiſara ſawo-łach, „pſchi tym je ſmjnlnje teź ſtoty pjenjeſ ſobu wk.. Je ſ autom cźeknył, njeje ſebi pjenjeſy, kotrež je rubił, naiſkeje ani pranje wobhladał a njeje dożuła wědźał, ſo je Hatnikowy egyptowſki pjenjeſ ſobu wjał!“

„Wěſcźe hiſchcze cźiſto auta?“ ſo hnjes komiſaŕ pra-ſcheſche.

„Wěſo“, prajach. „W mojim powołanju ſebi cźłowjek teź bjes teho wſchitke autowe cźiſła ſpomjatkuje. Auto měſjeſne cźiſło BK 678 456 a ſnamjo D. Je potajkim móżno, ſo je auto do wukraja jěł.“

„Do kajkeje ſtrony je wóſ jěł?“

„Sſměr k hranizy.“

Komiſaŕ na cźaſnik pohlada. „Sſměr k hranizy“, wón ſamórcza. „Sćamo ſ najwjetſchej ſpěſchnoſću njemóże do pół hodźiny mjeſtu dozpěć. Chzemy widźeć.“ Wón k tele-fonej ſtupiwſchi do wſchěch móżnych ſtron ſawoła. Dobre pół hodźiny poſdźiſchо móżachu awto BK 678 456 ſadźerjeć a wjednika woſa ſajeć, runje jako cźiſtje mjeſny pſchekroczeńcź.

Rubjene pjenjeſy pola njeho hiſchcze namakachu, a wón ſo doſpołnje pſchełapjeny ſwojeho njeſkutka wuſna.

Bohorwka wjeczby ſe ſwoju móz pokaſała.

Pśchetoż jeniczki ſ pomocu makeho egyptowſkeho pje-njeſa ſe móżno było, mordarja tak khětrje popadnyć.

„A“ — ſo knjes w awcze woprascha, „móżu ſnadź pje-njeſ jónu widźeć?“

„Nó“, Jan, tankownik, ſnapſchecźiwi, „njenyſchu hróſbnu wěźku pſchi ſebi. Wona nětkole w kriminalnym muſeju leži. Sće nětko pſchełapjeńdźeny?“ Knjes w awcze pſchikhłoſuju khwilku w ſahlowkach pytaſche, a ſwoju ma-łkotku namała. Powěźmy ju wobhladninje na jeje měſtno a rjekny: „Macźe prawje. Lepje je lepje. Cźłowjek nje-móże ſenje wobhladninwy dojcź być.“

„Gdźe nětkole jěźdźeſće?“ ſo Jan woprascha.

„Najpśedy do kriminalneho muſeja, ſo bych ſebi pje-njeſ wobhladał, a potom domoj, ſo bych tutu ſtawiznu napiſał . . .“

nk.

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Swětowy a olympiski rekord Japancow.

W krawlenju přez 4×200 m měješe Japanska tajkich dobrych pluwarjow k dispoziciji, zo so tutym štyrjom (Yusa, Sugiura, Taguchi a Arai) poradźi, nowy swětowy rekord a zdobom nowy olympiski rekord wupluwać. 8 min. 51,5 sek. k tutym 800 m trjebaše. Hižo wot wšeho započatka jězdźa Japancy tak wulkotuje po čarach, zo jim žadyn druhi pluwar strachа načinić njemóže. Po štyri sta metrach je bój jón: daloko prědku Japanc, potom Američan, za tutym Wuherjo a jako štwórty němski Heibel — a za tutymi Kanadźan, Jendźelčan a jako posledni Francowza. Ale wěcka so khětro změni při a po posledním wotměnjenju: prědku wostanje wšitko kaž dotal — jenož dotal poslednja Francowska sunje so w posledních 200 m tak wubjernje doprědka, zo sebi jich pluwar, francowski mištr Taris, w fanatiskim boju hišće před Němcom Fischerom štwórte městno zwěsći! Časy: 1. Japanska 8 : 51,5 min. (nowy olymp. a swětowy rekord), 2. USA 9 : 03,2 min., 3. Wuherska 9 : 12,4 min. (nowy rekord Europy), 4. Francowska 9 : 18,2 min., 5. Němska 9 : 19 min. (nowy němski rekord).

—:—

Japanka dopluwa před Němku.

Japanska Maychata doby w klasiskim stilu na 200 m před dobrej němskej pluwarku Martu Genenger. Z tym doby Maychata druhu złotu medalju w pluwanju tuteho dnja za Japansku; wona přepluwa te 200 m w 3 : 03,6 min. a 6 dźesaćinow ($^6/_{10}$) minuty pozdźišo je Němska w cylu 3 : 04,2 min. Třeća bu jara młoda hišće Sörensen (Danska) 3 : 07,8 a štwórtej buštej Němcowka Hölzner (3 : 09,5) a holandska Waalberg (3 : 09,5).

—:—

Kónc wumělstwowskeho skakanja.

Wčera rano we 8 hodź. bě hižo wokoło 10 000 ludźi do pluwarskeho stadiona přišło, mjez nimi von Tschammer a Osten. Čakachu na wuslědki w skakanju. Hnydom při započatku bě widźeć, zo su Američanjo w skakanju do wody hišće klasa za sebje, — němscy skakarjo to njemóžachu sobu, pobrachowaše jim tute wobknježenje cěła do poslednjeho stawka a wěstosć skokow, štož pola Američanow so skoro jako samo so rozumjaca wěc być zezda. **Wšitke tři medalije dósta USA.** Prěni Degener (USA). 2. Wayne (USA). 3. Greene (USA). Němcy su na 5., 6. a 7. městnje, prěni Čech na 9. městnje a na 10. Južnoslowjan. Popołdnju potom dwaj Američanaj skoki pokazujetaj — mjez zahorjenymi přihladowarjemi tež ministrojo Heß, Frick a Göring.

—:—

Mjezyboje za 400 m krawlenje

so skónčichu z tym, zo so wukopa, zo w rozsudnym pluwanju dźensa srjedn žadyn Němc sobu pluwać njebudże. Nowy olympiski rekord postajištaj Japanc Makino a Medica — USA 4 : 48,2 min. (wobaj jenajki čas, tak mjenowany „mortwy napřesčěh"). Za rozsudny bój wukwalifikowachu so Uto, Negami, Makino (wšitcy Japanska), Flenagan, Medica (wobaj USA), Taris (Francowska) a Leivers (Jendźelska).

*

Też w 100metrowskim pluwanju na khribjeće za žony docpě so nowy olympiski rekord: Hollandźanka Senff přepluwa tutu přestrěn w 1 : 16,6 min.

—:—

Italska zwěsći sebi w tesakowanju (jenotliwcy) wšě tři prěnje městna.

Hra z wódnym bulom:
Němska — Awstriska 3 : 1 (2 : 0)
Francowska — Šwedska 2 : 1 (2 : 0)

*

Wo mištrstwo w ručnym bulu bojuja hišće Němska (2 : 0 dypk.), Awstriska (2 : 0 dypk), Šwica (0 : 2) a Wuherska (0 : 2).

Swěta najlěpša w pluwanju přez 200 m klasiskim stilu, Japanka Maychata (w předboju njedźelu 3 : 01,9 min. a wčera jako dobyćerka trjebaše na 200 m 3 : 03,6 min.!) (Pressebildzentrale, M.)

Němc Schwarzmann najlěpši w zwučowanjach na konju, doby tu złotu medalju za Němsku. Wobraz předstaja jeho po skoku přez konja. (Scherl Bdd.)

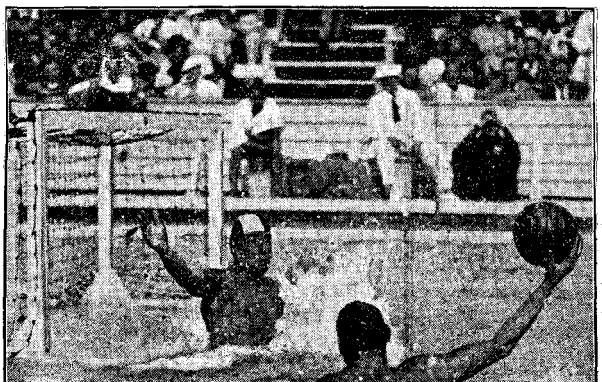

Hra z wódnym bulom na olympiadze. Bul chce Němc Schulze-Magdeburg, jedyn z najlěpšich Němcow runje do wrótkow sadźić. (Schirner, M.)

W člowječim zwučowanju dobychu złote medalije:
W dwanaćiboju: Němc Schwarzmann
Kóń po dołhosći: Němc Schwarzmann.
Kóń překi: Němc Frey
Proste zwučowanje: Miez (Šwica)
Kruhi (Ringe): Čech Alois Hudec
Bradła: Frey (Němska)
Překüš: Saarvala (Finiska)

—:—

Pólska podleža w kopańcy Awstriskej z 3 : 1.

Polacy — zdobywši so do předposlednjeho kola — běchu sebi wjele předewzali, to bě hnydom widźeć. W swojich módro-čerwjenych drasćičkach někotruzkuli za Awstričanow bojaznu khwilu wukopachu. Ale Awstričenjo — čorno-běli zdrasćeni, su so brónili — a snano sami dźiwali, zo wuńdu jako dobyćerjo z pola. Pólska bě tola favorit!! Ale što wšitko hižo je so na tutej olympiadze stało —! Štož člowjek sebi myslił njeby! Mužstwje nastupištej tak:

Awstriska:			Painberger			
			Künz	Kargl		
		Krenn	Wahlmüller		Hofmeister	
Werginz	Laudon	Mandl	Kainberger		Fuchsberger	

Wodarz	God	Peterek	Musielak			Pisc
	Dytko	Wasiewicz	Kotlarczyk			
		Galecki	Martyna			
Pólska:			Albanski			

Awstriska w prěnim połčasu najpjerjedo słónčnu hraje. Ale Pólska nastajnosći nadběhuje, w 2. minuće rózk za Pólsku. Jenož tam a sem so Awstričenjam poradźi, do blizkosće pólskeje branki z bulom so přidobyć. Město toho pak, zo by dobyćerska dota! Pólska mócnje do awstriskich wrotow praskała, třěleju pólscy nadběharjo nimo abo pak Kainberger wšitko bule derje lepi. A při wšitkej pólskej přemocy třěli awstriski Kainberger prěnje wrota do pólskeje branki: 1 : 0 za Awstrisku. Člowjek so dodźiwać njemóže! To wuskutkuje, zo so Awstričenjo trochu zbabaja, ale Polacy maja tola dale přewahu. Hdy by nje- był wubjerny awstriski wrótnikař, by cyle wěste něšto wrotow w jich kletcy bimboliło! Wosebje nje- ne třěle praskaštej dwaj lěwaj nadběhowarjej Pólskow — ale awstriski brankač stoji — a skitarjej nitaj štož cajk dźerži. Połčas 1 : 0 za Awstriskn.

Po přestawcy ćišća Polacy z cyle[illegible] nymi nawalami na přećiwnisku kistu, ale njeznaju njepopřeje jim zboža. Polacy třělaja nimo, abo pak wšitke strašne bule awstriski brankač brohnje. A nadběhi awstriskich su dale a mjenje — ale zo to strašniše: a widźišć! — W 10. minuće druheje połcy třěli Werginz druhe wrota za swój kraj 2 : 0! Albanski, pólski brankač njebě bul derje widźał — sko- co jemu mjez woči sćeče. Ale Polacy so hišće njedadźa, a skoro zda so, zo dóńdże k wowrawdźe zasłużenemu „goalej" — ale bombowy třěl Goda zadźerža łata! Štwórć hodźiny do skóńčenja bakle poradźi so Polakam čestne wrota třělić: Musielak da bul Pisc tutón flankuje a Musielak mjez dwěmaj Awstrijanomaj stejo třěli bul — zaso na łatu — to je ći žo! — ale hórzy po tym třěli tola God kopant kul do saka 2 : [illegible] w stadionje zahorća sebje swojich [illegible], zo bychu też hišće druhe a dale wrota třělili a dobyli. — ale —

Pjeć mjeńšin před wotbi[illegible] ći awstriski brankač ztomto bulom do [illegible], ale pólski nadběhowar bě jeho wopaki po[illegible] wrota njerjadka. W dwě rozhorjacej scenje přihladowarjam hišće zwjesta- tej: prěnja: Albanski dźerži wěsće žalostny tón awstriskeho srjedźeneho Mandla — a druha: Mandl so — we wokomiku, hdyž cyle pólske mužstwo na awstriskim boku běhaše! — předobył a třěli z tři- metrow do branki 3 : 1. Přihladowarjow [illegible] w olympiskim stadionje.

Awstriska je tak z tójšto zbožom [illegible] boja přišła: sobotu nastupi přećiwo Italskej.

—:—

Wažniše z porjada za štwórtk 13. žnjeńca 1936.

Pluwanje:

9.00 Krawlenje: předboje žonow na 1500 m, a předboje mužow na 1500 m. Hry z wódnym bulom.

15.00 Dalše předboje za muži w krawlenju na 1500 m, 200 m klas. stil (předboje), 100 m na khribjeće (mjezyboje za muži) a rozsud w 100-metrowskim pluwanju na khribjeće za žony. Hry z wódnym bulom.

16.00 Kopańca mjez Pólskej a Norwegskej wo třěměstno (broncowu medaliju).

Dale ječhanja a wjesłowanja w Grünawje.

Popołdnju a wječor boksowanje.

! Awtowy park Willy Pätschke
Budyske pućow. předewzaće zarjaduje sćěhowace jězdy:
Pjatk, 14. 8., w 4 hodź.: k olympiskim hram w Barlinje hr.
Njedźelu, 16. 8., w 3 h.: k olympiskim hram w Barlinje hr.
Wotjědźemy wot Měšć. muzeja. Zamołwjenja na Bismarckowej drózy 12, telefon 3900, abo na MER-Büro na Žitn. wikach. tel.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunoskowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 188 | Budyšin — Štwórtk 13. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Pjenjeżne zběrki za Španisku w Ruskej a Francowskej

Parišśe nowiny „Populair" pišaju, so je žo w Franzowskej dotal 715 000 frankow k podpěranju schpanišćich markišistow nasběrało. Te žame nowiny pišaju wo sběrce w Ssowjetskej Ruskej, hdyž je žo 12 milijonow rublow nawdało. Tute pjenjezy žo na franzowskej statnej banzy do 36 milijonow frankow pscheměnja a žo schpanišćemu ministerskemu presidentej pschepodadža.

Kommunistojo 107 nacionalnych Španiscanow zatřělili

Wožebity rosprawjeć Lissabonskich nowin „Diario de Noticias" wo hrózbnym mordowanju pišće, kiž žu kommunistojo w schpanišćim měsće Cazalla de la Sierra pschi Sevillsko-Meridaskej železnišy skuzili. Jako běchu nacionalistojo wojazy 4000 kommunistow zbili, žu tuzi do tuteho města ćeknyli a žu tam k wjeczinowsce 107 narodnje smyslenych wobydlerjow satřělili.

Hrózbne poměry w Badajozu

Wožebity rosprawjeć Lissabonskich nowin „Seculo" se Seville powě, so žo general Queipo de Llana na dobycu města Malagi pschihotuje. Wón dha žam wojerwanje wo město nawjedowaca. S Elvasa žo powě, so město Badajoz cejžko pod knježinowm cžerwjenych cžerpi. Dokelž žo nacionalistiske wójsko bliži, žu jo kommunistojo do wulkeho njeměra dali. Widža, so budže j jich knjeżinowm w měsće bórzy kóńz. Tohodla w rosdorjenosći wschitko kónzuja a nicja, schtož móża dožahnyć. Postupowanje nacionalistiskeho wójska na Badajoz je žo jakoundźiło, dokelž maju žo hakle mosty tworicz, kiž žu kommunistojo sapuscili.

Ze San Sebastiana wobydlerstwo cžeka

Po dobycu města Tolosy, kiž žu wojazy nacionalistow wobhadźili, je žo wobras města San Sebastiana žrjedu nahle pscheměnił. Wobydlerstwo i cžriodami z města chwata. Cžerwjena milija, kotraž je w posledním cžasu bjes pschetorhnjenja na dróhach wobhonjejo chodźiła, je žo j wulkeho dźela zhubita. Městowe zarjadnistwo je wojerwito, so je žo wodowódi pschetorhnył a so dyrbi žo wobydlerstwo se studnjow a zórlow zwonka města z wodu zastarać.

Franzowska Havasa powěsćeńca je z Lissabona zhonika, so je wotdźelenje nacionalistiskich wojakow we wokolinje města Meridy zhylne wotdźelene knjeżerstwownych wojakow zbiło. Wojazy běchu z Madrida markšitam na pomoz zkwatali. Mjes knjeżerstwownymi wojakami je pjeca nědźe 250 muži padnyło. Nacionalistiske wozy wjele panzerowanych wosow a cžežitych automobilow z bronjemi dobychu.

Powěsćeńca Fournier z Madrida zhoni, so je w Toledskim alkasaru (hrodže) hischcze 200 wojakow a 900 muži zivilneje gardy zawrjenych. Tši metry tolste twerdźiznowe murje žu dotal wschitke nadběhi markšistow wudzerzake. Zbroba zawrjenym hischcze tydźeń doźaha. Studźeń w twjerdźiznje pak jenoż mało wody podawa.

Belgiskich kommunistow do Schpanišće njepuschcžichu.

Do Hendaye pschi franzowsko-schpanišćich mjesach žrjedu pschipoldnju 15 belgiskich kommunistow pschijědże. Mjes nimi běschtej tež žónišći. Kommunistojo chcychu w uniformach schpanišće mjesy pschekrocžeć, so bychu w markšistiskej milizy służili. Schpanišcy markšistojo pak jich službu wotpokasachu a belgiskich towarschow do kraja njepuschcžichu, dokelž njejsu „spezialistojo" a móża tohodla jenoż „mylicz".

Vatikanske nowiny wo zakhadźenju kommunistow w Španiskej

Pod napinjnom „Bohapřerjo žu lětstotki stawiznow a kultury sničili" žu vatikanske nowiny „Osservatore Romano" z Genuwy rosprawu schpanišćeho nětčnika wosćišchcžale, kiž je se Schpanišće cžekny. Tutón měschnik se stawiznikim pschirunanjom zyle sapuscjenje wopisuje, kiž žo w Schpanišće na kulturnych a wumětšitwowskich hódnoscach wusakhadża.

Powěda, so tam nichtó njeschyta mordowanju a paleniu, kiž žo j cžertowskeje hidy pscheciwo Bohu a zyrkwi stawa, zadźiwacz. Wěricz njeje, so ludźo biesdźak tutym hrózbnym podawkam pschihladuja. W Barcelonje žu žo wschitke zyrkwje špalike abo sapuscžike. Kathedralu žu syndikalistojo wobhadźili a wonjeczesćili. W měsće Barcelonje z milijonom wobydlerjow njemóża žo wjazy Boże msche womjeć. Pódla rospadankow zyrkwjow, nědźy wulkotnych wumětšitwowskich twarow z lětstotkow schpanišćich stawiznow, leża cžeła wjazy hač 250 měschnikow a pschijětuschnikow duchownych rjadow. To wschitko je žo po wěstym planje skuzito. „Olympiada ludoweje fronty", kotrejž sapoczatk je žo na 19. julija w Barcelonje postajił, je žo pjerca jako pschedehra za organisowane nahlynjenje pscheciwo zyrkwi swobrała.

Kommunistojo tež wědomostne pokhady Schpanišće njejžu pschelutowali. Hačrunjež je katalanske knježerstwo zakrocžiło, žu zhawny muzej pschirodowědy a krasnu bokatu knihownju diözesanskeho muzeja w Barcelonje sapalili a docžista sničili. Wyschnoseje žu zyle bjes mozu. W Madridže a Barcelonje anarchija knježi. Jenježby konjunkturu druhich narodow samóża niz jenoż žwojich stacžanow ale tež Schpaniczanow a wožebje měšchnikow a pschijětuschnikow duchownych rjadow schkitacz.

Nowi wojazy žo z Marokkowskeje do Schpanišće pschiwjesli.

Wutoru žu žo nowi wojazy z Marokkowskeje do schpanišćeho pschistawa w Algeciras pschewjesli a žu žo jako rezerwni wojazy do Sewille pósłali.

Pola Iruna pschi franzowsko-schpanišćich mjesach žu wutoru sapoczeli z kanonami tšelcz. Artillerija nacionalistow je do małych twjerdźiznow (fortow) pola Iruna tšelała. Mychła žebi, so wojazy nacionalistow w blišćich dnjach w namjelnym kraju k nadběham pscheńdu.

Markšistojo schpanišće pósłanstwo w Parisu wobhadźili.

Kaž žo z Parisa powě, wubjerk schpanišćich markšistow tomniše schpanišće pós'anstwo kontrolluje. Lewizyne elementy wukrajnych Schpaniczanow, kiž 70 000 wožbow zyhne w markšistiskich džełach Parisa bydla, su z kommunistow a anarchistiskich syndikalistow nědźe 15 muži wopschijazy wubjerk sesajeli, kiž je pósłanstwowe městnosće wobhadźił a wschitke džěła a podawki wobkedźbuje.

Ličba čerwjeneho wójska so zesylni

Ssowjetska hamtska telegrafowarnja je wukas Ssowjetskeho knježerstwa twojsewita, po kotrymž žo staroba swolanja do wójska za Ssowjetskorussiski stacžanow na 19 lět postaja. S wojerskim sakonjom lěta 1930 běsche žo tuta staroba na 21 lět postajiła.

Pschedtym k swolańskej starobje 19 lět ma žo tak stacz, so žo w pschichodnych schtyrjoch lětach kóžde lěto poldra lětnika do wojerskeje službu swola; to rěka w lěcze 1936 lětnik 1914 a połowza lětnika 1915; w lěcze 1937 druha połowza lětnika 1915 a zyły lětnik 1916; w lěcze 1938 lětnik 1917 a połowza lětnika 1918; w lěcze 1939 druha połowza lětnika 1918 a zyły lětnik 1919. Wot lěta 1940 ma žo potom sajo lětnje jedyn lětnik swolacz.

S tutej naprawu žu aktiwna žyłnosć cžerwjeneho wójska sa pschichodne schtyri lěta wo połowzu sekhylni. Wukas žo wěcze njeje k tomu wudał, so by žo wupad na rekrutach w lětnikach zwětoweje wójny nakhwatał, dokelž žo tutón wupad pschi wobydlerstwje Ssowjetskeje unije mjenje zaczuwa hač w druhich krajach. Na to žo w nowym wukazu też se žanym zlowczkom njespomina.

Mimo teho pak žo se snižnjom swolanskeje starosty dołhosez zhromadneho służbneho cžasa njepodótka. Wojerska winowatosć traje kaž dotal do 40. lěta žiwjenja a žo w pschichodze take rozdźela: Wot 19. hač do 24. lěta budże wojak cžerwjeneho wójska k aktiwnemu wójsku złuschecz, wot 25. hač do 34. lěta k rezerwje 1. rjadownje a wot 35. hač do 40. lěta k rezerwje 2. rjadownje.

Wjednik ruskeje zyrkwje wumrěł.

Wutoru dopoldnja je w Sremskim Kralowcu w Juhoslowjanskej metropolit Antonius w 83. lěcze žiwjenja wumrěł. Wón běsche dołhe lěta hłowa ruskeje zyrkwje zwonka Ssowjetskeje unije a mjesche jako wuczeny a spitzacel wědomostnych knihow wo bohožłowstwje dobre mjeno, kiž wobkuk ruskeje zyrkwje daloko pschesahowasche.

Zběžkarske hibanje w Palestinje zaso woživja

W Palestinje žo sajo nowe nadpadny stawaju. W nozy k wutorje žu dweju jendźelskeju wojakow zkónzowali a dweju cžeżko zranili. Tež offizjer bataillona hórskich wojakow, kotryž hižo dlěschi cžas w Nabluzu w garnisonje pschebywajo, a podoffizjer lětarskich wojakow žo morischiaj. Tutaj běschtaj w służbje z automobilom po puczu a na minu sajedźeschtaj, kotruž běchu sbožkarjo pod dróhowy plestr sthowali. Automobil žo zyle rozbi.

Stż.-wani stželi druheju wojakow lětarskeho wotdźelenja natělěschtaj, jako tutaj z hory Gethsemane dele džěschtaj. Wutoru rano je sthowany stżel w Jerusalemskim starym měsće polizajskeho sergeanta satřělił. Pschi wschich nadpadach nadpadnizy cžeknychu.

W Rospinje a Telu Aviwje žo z stżelenjom a mjetanjom bombow někotri ludźo zranichu. Mjes zranjenymi žu też někotre žónjke. W tuthymaj městomaj žo swjetscha židowske autobuzy nadpadnychu. W židowskej wsy Mizpa pola Genezarethskeho jězora žu wjeznjanostu z bombu morili.

Pola Rasekaina je z hischcze njeznateje pschicžiny k żelesniskemu njeschožu dóschło. 28 twarowych wosow z wotmachom do lokomotiwy sajedże, kotraž kama na kolijach stejesche. Na lokomotiwje žo tepjeł a cžahowy pschewodnik morischtai.

Nowiny pišaju, so zuzy ludźo se Syriskeje a Iraka do Palestiny pschichadźeja. W Palestinje pak pschezo hischcze komunistow jimaju.

Arabjo kupazych wojakow nadpadnyli.

Kaž žo z Jerusalema powě, je žrjedu rano 30 wobrónjenych Arabow wotdźelenje jendźelskich wojakow nadpadny'o. Wojazy žo runje kupachu. Nadpadnizy korporala satřělichu a tšoch wojakow cžežko zranichu.

Krwawne wojowanje z pschešmykarjemi.

Pschi krwawnym zrażenju mjes kowcanjeki pschešmykarskej zwólbu, kotraž je 96 wozbow wobstejesche, a zlownistkimi straznikami na rězy Malu k połodnju wot města Antunga je žo 25 pschešmykarjow morilo.

Nowe němsko-awstriske doręcenja

Mjes Němskej a Awstriskej žu žo 27. julija jednanja w Barlinje sapoczałe. S nimi měješe žo pschewjedźenje praschenjow rjadowarz, kotrejž z němsko-awstriskim dorěcenjom z 11. julija swizuja. Jednanja žu žo nětko žrjedu skónczile.

Wjednik awstriskeje delegazije, wupósłanz dr. Wildner, a wjednik němskeje delegazije, pschednoschowazy legazijski rada dr. Clodius, staj rjad srěczenjow a dorěczenjow sesłajałoj, z kotrymiž žo dotalne wobmjesowanja w puczowanju wotstronjeja a žo wěste naprawy k sehylnjenju tworoweho wobkhada mjes Němskej a Awstriskej postaja.

Tute dojednanja wosnamjenjeja prěni wotdźeł po puczu jednanjow dozyła. Wosdźischo k nowym rozrěczowanjem dóńdże, budże žo pruhowacz, kak móże žo wuwicze hospodarskich poczahow mjes krajomaj hischcze **bóle** spěchowacz.

W Sakskej jenož hižče 180000 ludźi bjez dźěła

Tež w měšazu julija je žo w Sakskej runje tak wuspěšchnje kaž w poslednich měšazach pschećiwo bjezdźěłoćeći wojowało. Ličba ludźi bjez dźěła je wo něhdže 19 400 spadła. Tak je wot januara t. l. dozyła wo 160600 wobeběraka. Sa tón samy cząs lońskeho lěta běsche wo 127 500 spadła.

31. julija liczba ludźi bjez dźěła w Sakskej něhdže 180 000 wuczinjesche, to je 80 500 mjenje hacź na konju julija lońskeho lěta. Wot teho cząsa, so je wjednik knježestwo nastupił, je bjezdźěłosć w Sakskej wo 75 prozentow wobeběraka.

Ribbentropowe pomjenowanje so w Londonje wita

W jendźelskich nowinach žo Ribbentropowe pomjenowanje sa němskeho późłanza w Londonje pschećelnje wita. Wutrobne postrowjaje słowa w nowinach płacza wožobje noweho późłanza, dokelž žo jeho prózowanja a sasłužby wo němsko-jendźelske dorosumjenje powschitkownje pschipóznawaju.

S dotalnych pschispomnjenjow franzowskich nowin je spóznacź, so žo Ribbentropowe pomjenowanje sa němskeho późłanza w Londonje w Pariśu powschitkownje jako znamjo wobbladuje, so chce Němska němsko-jendźelske słušowanje słuhowaćich.

Wuherskeho politika w Czjeskosłowakiskej sajeli.

Jako bamžowski prelat Miklawsch Grieger, wjednik wuherskich legitimistow w Körmöczbanaju w Sslowakiskej pola znatych na wopyće pschebywasche, jeho tam, kaž wuherske nowiny „Uj Nemsedek“ pisaju, njejapaj sałachu. Potom jeho na tamnischim żandarmstwje pschesłuchowachu, z kraja wupokasachu a psches mjezy žurnychu.

Litewske sjednoczenstwo we Wileńskim kraju žo rospuschczilo.

Pólske bjesstrachowe wyschnoscze žu litewske Kasimérske sjednoczenstwo, kiž mjesesche po zniym Wileńskim kraju wjele wotnožkow, sakasałe, dokelž je pschećiwo Pólskej dźěłako.

Czeska tšeleńza w Kolumbiji.

W měsče Circo Espanja mjes pschichłuschnikami konserwatiwneje a liberalneje strony z cześkej tšeleńzy bóndže. Schešcź wožobow žo mori. Mjes satšelenymi staj policistaj. Kolumbija je kraj w połodnischej Amerizy.

Čiangkajšek do Kantona leća

Chinelska powěsćerńa z Hongkonga powź, so je marschall Čžiangkajschek w ktadle do Kantona pschilećeźał. Jeho pschikład je žo z hamtkeje strony potwjerdźił. Marschall Čžiangkajschek je najwažnischi muž Nankingskeho knježeństwa. Jeho pschetrawjaze puczowanje do Kantona, kiž běsche hischcze psched nětkotrymi njedźelemi źriedźischcźo sbližkarstwa krótkowjeczorneje Chiny pschećiwo Nankingskemu knježeństwu, jasnje pokasuje, za kak krótki cząs je zentralne knježeństwo žiwoje stejischcźo pschećiwo spjećiwym provinzam potwjerdźiło.

Sahrodny žiwjeńcź w domje noweho němskeho wupóslanza w Londonje.

Wutoru wječor sarjadowa nowy němski wupóslanz w Londonje, knjes z Ribbentrop w sahrodze žiwoje ville w Dahlemje žiwjeńcź, na kotruż bě wuznamnych olympiskich hośći z zyłeho świeta pscheproszyk. Tu widźimy pruskeho ministerskeho pschedsydu, generalneho wyschka Goeringa, w rozmowje z knjenju Ribbentropowej.
(Presse-Illustr.-Hoffmann, M.)

W Budyschinje, 13. augusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Často přińdźe wužitne słowo ze zleho erta.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 741. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741. — Wječera je žo njebjo pomrócźiło a wjetša wječor a dźenja rano je w Budyschinje a wokolinje trochu popršchiło. Psches Němsku nětkole rjap niźiny z wjeczora k ranju cźehnje. S Wuherskeje je žo hacź do Schlesyskeje tehrunja niźina wupschestrěła. Niźinje žo w naschich stronach sjednoczitej. To wosnamjenja, so smějemy tež jutsje hischcze swjetscha pomrócźene a kluke wjedro. S khwilemi žo deschcze wocźakuja, z měrnami źiwe tež hrimanja mózne. Powětr wostaje pomérnje khłódny. Posdźischo budźe wjedro sajo pschećelnische, tola wostanje khětro mrócźelate. — Jutsje pjatk słónczko 4,45 hodź. schkadźa a žo 7,24 hodź. khowa. Měsacźk schkadźa jutsje na ranje 1,33 hodź. a khowa žo popołdnju 5,30 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšischi pjatk: Pomrócźene, pomérnje khłódne a k deschcźam połkilene.**

— **Žiwjenja žyta.** Sstrjedu wječor wokoło ¼9 hodźin je Elektrna fabrika z tudomneho Krónprunzowskeho mosta do Schyrjewje se žamomordaćkim wotpohladom skočiła. Pomocznikowy wobydlef Rubowejc haźu, kiž běsche podawk wobkedźbował, do wody skoči a spyta žiwjenja žytu wukhowaćź. Dokelž pak běsche woda na tutym mjetnje hacź do schtyrjoch metrow hłuboka, žo wutkhował podarmo prózowasche. — S. podpjeru mješchćańskeje wohnjowoje wozy mózachu holzu wokoło ¾10 hodźin morjow wuczinyć. Polizajski lěkaŕ swjeći, so běsche źmjerćź satejenja sastupiła. Holza je na ezejśe mysle cźerpiła — Kaž zhonimy, je była w jenym tudomnym hoscźenju pschijatajena.

— **Wuplaczenje kwartěrskeho pjenjeza.** Wuplaczenje kwartěrskeho pjenjeza za pionjerski bataillon, kiž běsche 25. julija 1936 w mješchćańskich kwartěrach w Budyschinje samješczeny, budźe wot 15. hacź do 31. augusta t. l. we wobydlnym cząsu w mješchćańskej hlownej połkadni w Kupnizy w přenim połkhodźe a to po pschedpołożenju pschipokasanja bydlenja. Pschipokasanje bydlenja ma žo psched wuplaczenjom woborowemu hamtei na radnizy po druhim połkhodźe wó jitwje cźo. 17 k wobkruczenju pschedpołożcź.

— **Dostawarjo wožerskeje renty.** Pschirażna renta wó'nitim cźekćoranjennm sa měsaz august wuplaczuje žo sobotu 15. augusta 1936 dopołdnja wot 9 do ¼10 hodźin w žejmownі na Hrodowskej haźu 10 deleka.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplaczuje žo podpjera za měsaz august sobotu 15. augusta 1936 rano wot ⅛8 do 9 hodźin w žejmownі na Hrodowskej haźu 10 deleka.

S **Wjelezina.** Pschi pschiležnosći 150lětneho wobstaćza Hainkownje na Mnischońu śmjeje Wjeleczańske hórske towarstwo dominiski žwjeńcź. Na žwjeńcźenju žo konzerty, reje a wschelake druhe sawjeselenja połkicza.

S **Lubija.** (Cźah kruwje pschećeŕ.) Posjpěscheny cząh pschećeźbje na Niederfriedersdorfskich honach kruwje, kotrejž běschtej žo z pasiwy bura Nycze wudobyłej. Jenu z kruwow cząh z nahnya dele wjerchu, so dyrbjachu ju dołkować. Druhu pak koleja cząha dojpołnje rosmjeczechu. Zona, kotraž chżyscze w połsebnim wokomiku kruwje z kolijow wotehnaćź, je strachom do womory padże.

Z **Khrósćic.** Pjatk 14. augusta rano ⅛6 hodź. budźe za Wólmsdorfski procesion Boża mša. ⅛7 hodź. procesion wotenđźe. W Steinigtwolmsdorfu dyrbi sebi kóždy namjezny wupokaz wustajić dać, kotryż 50 pj. płaći. Tehodła dyrbi kóždy wobdźělak wjednikej procesiona hižo w Khrósćicach swoje mjeno wozjewić.

S **Kamjenza.** **Połkhołanje ludowych towarschow, kiž žo sapowědźichu žłužbu w powětrownym schćiże mukonjecź. (Ludowy towarśch, kotryż dyrbi najprjedy žiwoje dźěła wukonjecź, prjedy hacź ma cząs, žiwoźich ludowych towarschow schkitaćź.) W Niebjelcźzach cźo. 13 hodźinu žwónk Jan Dórnik dyrbjesche ko. dokelž žo sapowědźi, žłužbny pschikas wumjeschą, kiž bě jo jemu pschi alarmowym saczémnjenjsiłim swuczowanju wot wjeśnjanoscźy dak, połizajsku połkhołaćź. Wěsche jo sapowědźił swonicź a z tym wobydlerstwo alarmowaćź. — (Ludowy towarśch, kotryż hižo lětadołho na druhich ludowych towarschow žwari a kiž nima na tym sajima, so by jich schkitał.) Najeńć kubła Oskar Hausa, rodźeny 8. julija 1901 w Krépjezach, w Krnsju cźo. 10 hodźinach, dyrbjesche žo dla sapowědźenja žłužby w powětrownym schćiże połizajsku połkhołaćź. Hausa žo tak daloko sabkužił, so žołuśtawm gmejnskeje rady gmejnskich lěnjochow mjenowasche a też druhich hamtsay skutkowazych ludowych towarschow na njekniczomne waschnje srani.

Wuhleŕ Handrij

Powědańczko z cząsa napoleonskich wójnow.

8] (Pokraczowanje.)

Njedźelu popołdnju porjadnje do wuhlerjoweje khěžki pschikhadźesche, njech by žněh hischcze hłubschi był a wichor móznischo wokoło lěźa duł.

Wo wóju žo powědaschе, so bě Wuhlerjez Hana Jakubej nacźinita, so bě jemu nješchto do picźa dała, so žo jeje wjazy wostajicź njemóźesche. Dokelž pak bě wón khudy, popschewachu jemu njewjestu w lěźu; holzy to wuńmeschachu, khiba jena niz, kiž žo mjelcźo rudźesche — tola nichtó jeje kedźbu njeměješesche; bě dźe jenoż khudeho podrožnikowe dźěcźo. Hólzy z ramjenjomaj sczahowachu, a wschitzy měnjachu, so je lépje, hdyž je Jakubej naczinjene, hacź jenemu z nich. Pschetoż to njewěrjachu, so mohł Handrij pokładу měcź, kiž mějachu Hanina kwaźna pomoz być. Kak by jemu hewak trjeba było, žo še žałojtym dźěcźom w nozy a wo dnjo cźiwiłowacź a to hijom telko lět?

Handrij tež husto z zyganom Franzom wobkhadźesche a to bě ludźom nětkole tež bóle hacź pryedy nadpadne, dokelž Franz niz jeno na wuhleźnju pschikhadźeschе, ale žo tež w Handrijowej khěžźy sadźerżowasche. Druhdy tež nańdźechu jeho z Hanu pschi żórku, a widźachu, kak žo horliwje z njej rosmołwjeschе abo tež na nětkajkej pischczałzy piskasche a Hana k temu pěsnje śpěwasche, kotrymż pak nichtó njerozsymjeschе. —

Tak žo wjazy lět miny, Jakub bě kaž k lěśej pschikłukany, a jeho macź njepopuschcźi a Handrija napominasche, je dyrbi wěź, tola skónczńje do cźista stajicź, so jejny žyn je starościu žentwy dla hinje, so jemu na tu hołzu stajnje wjcźe myśle du; so žiwoje bźěło sanjerodźa a so je žo jemu wjeseła myśl žłubita.

Ale wo Janu nježě nihdźe žaneho źłeda, schto bě potajkim wěrje podobnischo, hacź žo bě dawno na bitwischcźu padnył? Też Hanje žo druhdy łdasche, so je wón wumrěł.

Franz pschinjeże powěsć, so budźe bórzy měr, tola teź to wědźeschе powědacź, so bě mjes husarami podarmo za Janom Lěźakom źłeźdźił, so je śedma wěź hinak srosumliwa, khiba so je hnydom pschi spocźatku wojowanjow padnył.

Nimo tuteje srudoby wo lubeho dosta Hana nětk tež hischcze starosćej wo nana, kiž njejapaj pocźa hinyć a hładajcź do rowa khałałasche. Wón bźe mjelcźeschе, ale cźamrjasche jenoż z napinanjom wokoło a dyrbjeschе žo žiwoje-ho dźěła na wuhleźni widacź.

Lěkaŕ, kotrehoż žo Hana wo radu praschesche, mènjeschе, so dyrbi wón do wóju cźahnyć, so je w lěźu jara khłódno, wlóżno a syma, so tam žaneje symy wjazy njeschcźaje.

Handrij cźahnyschе to scźinicź, tola jenoż potom, hdy by žebi Hana Jakuba wsałka. Nětkole, hdyż žwój row wocźinjeny widźeschе, pschewsa jeho sałko starościź, kaŕ žo jeho dźěćźu póródźe.

Hana wschitko žlubi, jenoż so by wón sałko wotkhorjeł, a pschilubi jemu, so po juttach žebi Jakuba wojsnje, njeżyli hacź do toho cząsa wot Jana nicźo z tym schcźerć bylo.

Tuź wopuschcźischi, pryedy hacź nasymske wichory saduwachu, lěźnu khěźku, kotruż jenemu wuhlerjez pschepodaschtaŕ. Handrij bě we wóju rjane łubleschko kupił, to mèjesche Hanina pomoz być, a wón dasche domike tak rjane pschiprawicź, so we wóju žaneho tak rjaneho nieběźche. S tym žo tola jako wěrne wobkruczi, so mèjesche wuhleŕ Handrij pjenjeji.

Nětkoryżkuli pachoł nětko trochu sawisimy na Jakuba bladasche, kotryż bě žebi Hanu wubraŕ, kotrejež rjanosć nětko tež pschipóznawachu.

„To žu łubóścźikowe pjenjesy, kiž ta ma!“ wěso nětkotsi górbotachu, tola najwjazori z nich bychu tola tež z tajkimi pjenjesami spytali a žebi nimo teho rjanu kusfarniczu žamu wsali.

Ale wuhleŕ bě žwojej dźowzy nětko hižo Jakuba sa nawożeniu postajił, to bě znatá wěs; to bě tež jeho macź, schtož mózno, rosnoschowała, a ludźo běchu napischczo pschichodnemu burej pschecźelni, kiž nětko wjazy na dźěło thodźicź njetrjebasche, ale žebi hižo nětko žwoje pschichodne wobstejenstwo wobstarowasche, kaž bě rjekł, so je hižo jeho knjes. Ani wón sam na tym niedwěiowasche, so to budźe, dokelž Handrij bě jemu łubił, so budźe twaŕ po jutrach.

Hana wschemu temu njerěcźo pschihładowasche, jenoż Franzej, kiž bě žo na jeje prośtwu na symu zyle pola nich sczbydlił, płakasche a skorjeschе druhdy. Tola wón możeschе ju mało troschtowacź; pschetoż tež jemu žo wjazy wérić nochzyschе, so je Jan hischcze żiwy a duź drje bě napoślednu berje, so bě nanej po woli a žebi Jakuba bjerjeschе; pschetoż by-li jej nan wumrěł, by dźe wona žama lutka we źwěcze stała, a pschedźuź, kiž z tym żwiżowasche, mózeschе žo najlépje z tym pschewinyć, so by žo jako mandźelska schwarneho muża we wóju zyle sdomjaznita.

Wěso zygan Franz to rozumjeschе, so žo wona sa bursku žonu prawje njehodźeschе; w njej jara wjele tajkeho tcźeschе, schtož jeho na sandźene dny dopominaschе, hdyż bě ju jako dźěcźo widźał. Tola tamne cząshy běchu nimo a žo wrócźicź njemóźachu. Hana mèjesche jenoż jenu domisnu, a to w domisnje žwojeho nana. Wón sa nju nicźo cźinicź, nicźo na tym pschemenicź njemóźeschе, dyrnjež to hischcze radźicho chżył. Wón dźe bě žam žyn puczowazeho robu bjes domisny, kiž jeho ani sa žwojeho pschipóśnacź njechaschе, jeho sa njeśwěrneho wojsewi, dokelž bě, so by njeskuł wotpokrućił, žo mużej pschisłamknył, na kotrymż bě žo njeskuł pożrednje z jeho winu stał.

Tutón muż bě Handrij, kotryż bě jako kowaŕski pomocnik nětkhdy žwoju domisnu wopuschcźił a nětcźo tón wokoło dundawschi do Italiskeje pschisłoch; tam we wulkej dźěłarni we wjetschim mésće mětno jako wyschschi kowaŕski dosta. — Ale z tym žo njeschoże jeho žiwjenja sapocźa. Hajrjana dźowka jeho knjesa bě jemu myśl a wutrobu zmylika. Jeje nan pak bě ju, kiž bě runje tak rjana, kaž bohata, z hordym muźom, starym wołebnym knjesom, žłubił. Chżyscze-li žo stajecź, bě to podarmo, — dźeń kwaźa žo postaji a njewjesće žo wschо hacź najdrohotnischo pschihotowasche. Też nawożenja nicźo njefakomdźi, so by žo jej salubił, a dźeń do kwaźa pótła jej pyschenku z drohotnych kamjeni, kajkuż jenoż jemjanske žony noschachu. tak bohatu, so drje bě w zyłym mésće podarmo runjeca namakacź.

Ale na ranje, na kotrymż chżychu njewjestu ke kwaźej pschicźej, bě žo wona žłubita, a też Handrija, wyschschiho kowarja tu njebě. So mèjeschtaj žo wobaj lubo, to w domje nicźo tajneho njebě, a nichtó njedwołowasche, so běschtaj hromadźe cźełkoj. Njewjesta bě wschě drohotne wězy žobu wsała, też dźěł njewjesćzinstwje pomozy, kotruż mésche jeje nan jako złoto a źlédro w khamorcźku pschihotowane leżo.

(Pokraczowanje scźěhuje.)

Šibjeńca

Hladajée so wołojnika.

W Bratisławje jo so nješto dźiwneho stało. Huuh! Hdy by so mi tajke nješto stało! Simon Kutlik bě pinčnik w hosćencu — nětko to snano wjacy njeje. Bě! A hosćene bě wjetši hač tajki drémacy „gosthof" we wjescy ze 37 wobydlerjemi. Tołodla bě tež nuzne, zo so zličbowanki za tam nakupjene a zjedźene jědźe wupisowachu. (Zaplaćić so wězo tež dyrbjachu! Ta móda je tež w najwostudlišej knajpje hišće żiwa. Spěwajće paćerje, zo by so to porjedźiło; to budźe potom cyle wěsće wjacy wobkhoda po cyłym swěće a kriza budźe „fućikato"!) Ale Simon Kutlik pisaše liěby z dźiwnym wołojnikom. Tutón wołojnik khowaše mjenujcy we sebi mechanism, samsny kaž pistola browning. A nětko tón pinčnik z tutym revolvrom tak rjec hosćom — pičkam a žračkam — pišo zličbowanki wokoło nosa fumlwje. To tak dołho dźěše, doniž rjaneho dnja Kutlik njekedźbujo na swój helski naporjadk we wołojniku, na wěste pjero stłóči; a méješe hnydom wuspěch: tréli so sam do hłowy. Bjez mała by so wbohi sam zatřělił — ale derje tak, zo njeje so z a- ale n a třělił. Tak móžeše hišće policiji přeradźić, zo ma bróń wot někajkeho agenta. Policija — kaž so słuša — bróń sympathiskemu pinčnikej wotewza. Što su hosćo při tutym manevrje činili, njejsym dotal zhonił.

Wěc sama na sebi je jasna: człowjek, bróń, policija a kónc. Ale tak jasna zaso njeje. Rozmyslće sebi raz to: je dha to jenički tajki wołojnik, kotryž tréla? To njewěšće, a ja tež nic, a hač policija za tym přińdźe, je tež njewěšće. Kajke mohli to sćěhwki być! Ja sym jónu cheył być z wučerjom „ale dokelž kantor — hdyž běch ja hišće wózriwy hólc — našemu nanej nastajnosći skiwleše, zo hdy by wón, kantor, tajkeho syna měł, kaž ja sym..., to bych jom kulku do heje třělił", — je sebi naš nan wěcku rozmyslił, a pod wliwom woneho skharakterizowanja mojeje hódnoty přez knjeza kantora wobzamknył, zo mje na šule njeda. Ja sym so najprjedy žałostnje zlobił, a sym chcył — skoro je mi dźensa toho žel a hańba — kantorej wše wokna rozbić, ale bojo so pukow, sym jemu jenož na pišćele popjera nasypał, tak zo wbohi kantor na njedźelskich kemšach stajnje wótře porskaše a ani jeneho kérluša zaspěwać njezamó. Runje tutu pomnjeća hódnu njedźelu sym na khórje z mužemi napřemo spěwał — a widźo potom rozčerwjene mjezwočo a zadwělowane sylzojte woči kantorec „to bych jom kulku do heje třělił —", strózich so a myslach, zo wón za něšto wokomikow z tomto popjerjatym nosom do wěcnosće wotjědże. Tu sym prěni raz w swojim žiwjenju pobožnje so modlił a nutrnje spěwał, zo kantor njeby hišće wotjěł — a jeli tola toho popjera dla skónči, njech to zbóžnje wobstara a njech jemu Bóh tu „kulku mi do heje" wodą atd. atd.

Ale kantor je za tydźeń zaso spěwał.

Ale tu „kulku mi do heje" — to so njedźiwajo mojeje popjerjaneje opposicije wotwući njeje, a tohodla so tu zaso na to donomnich, a z dźakom zdobom spominam na woneho Simona Kutlika z Bratisławy, zo njeje prjedy tajki „cajk" při sebi nosył; dokelž byli to było někotre zakrasne lětka prjedy, to njewěm, hač by kantor, na mnje raz so rozhněwawši a zabywši, zo ja njejsym jeho hólc, swój wołojnik wučahnył a mi — město do zakleksowanych knihi cenzuru — mjezwoći čućiwše figury nakreslił — z tajkim kutlikowym wołojnikom.

Ale sym tomu kantorej też dźakowny, zo je we wonym času našeho nana wo mojej dwělomnej hódnoće přeswědčił. Dokelž dźensa sym wjesoły, zo wučer njejsym, hdyž tola móžnosć wobsteji, zo so ći styrceći někajkich rjelpusow z tajkimi wołojnikami do šule přiwaći. To mohło jara lohcy přeće kantorec wuja na mni so dopjelnić, — tu radosć ja jemu njepopřeju. Tutón nowočasny zajimawy wołojnik je wn skutkował, zo sym zastał, so na to mjerzać, zo njejsym w u č e ř, ale —

Kat.

S **Hornjeje Hórki.** Njedźelu pschipołdnju chzyschtaj Drjezdźanjkaj hólzaj, kotrajž we Wjelećinje na wopyće pschebywataj, z Hajnkowanje do Hornjeje Hórki se swojimaj koleźomaj dele jěcz. Pschi starej skale pak jedyn z hólzow padny a žo thětro srani. Se sanitetnym awtom jeho do Budyšineje thoromnje dowjesechu. Je radźomne, hubjeny puć z Hajnkowanje do Hornjeje Hórki na wožebje strašnych měsinach pěschi pschejěcz.

S **Hodźija.** Póndźelu 11. augusta wokoło 7 hodźin wjeczor sta žo na statnej dróhi awtowe njeschoże. Cžežity cžah, z dweju wosow wobstejacy a firmje Schefferš z Eschwetlera w Porkwinjicy k'ruschacy, chzyschze na stronu k Bilkopizam horje jěcz. Pschi tym pak žo na lěwym boku sadna móska slama, so awtowy cžah cžasy wosta. Po dwě hodźinje trajacym dźěle możejschej žo wosaj, kotrajž nosachu thětro hačejschtaj, wottronjcz. Cžežity cžah możesche hakle na druhi dźeń pschipołdnju dale jěcz. Ludźo do schkody njepschindźechu.

S **Kulowa.** Tudyšcha 445 lět stara tšeleška gilda wotmě njedźelu popołdnju po šmuczenym walschniu žiwoje augustowe tšelenje. Na kralowškej tarczi dobu žebi z 552 resp. 566 dypkami kralowšku a druhu marschallsku hódnosć hosćejsaŕ Měrczink. S prěnim marschallom bu pjekarski mišchtr Scheinert. Dale doby žebi prěnje a druhe myto w tšelenju na tarcz ji 58 a 58 kokami moleńki mišchtr Knappa a pjekarski mišchtr Scheinert. Najšépsche wutšele mějeschtaj na šwjedźenjsku tarcz tšelzaj murjeć Handrij a molerjec Jančka. Pschi Tšelešni sta žo bohužel wobjerujomne njeschoże. Wobzamkłetna Narczikej holczka, chzyschze rejam w šali pschihladowacj. Najšérje pě někak nimo stupita, tak jo padny a žebi lěwu ruku stama. — Na šwjedźenjskej tuzy běchu Saulschecžanjscy holczjy sboro zyle nowe sjedne kolo kradnyli. Nasajtra móžesche je polizija tudyschemu schulerjej wotewjacj. Tutón wudawasche, jo bě koło na polu žiwojeju starscheju namakal.

S **Noweje Luki** pola Wojerez. Swójoju ratariu Korjenka je w pondźelnim cžasu nětkotre ras cžežke njeschoże potrjeschiło. Sandźenu pjatk pschebywasche Korjenka žyn se swojej šotru pola wschitkownych w Židźinom na wopyće. Tam padny hólczej z polnonakładźeneho žnjeńskeho wosa, kotryž we wujowej bróžni stejesche a zranji žo thětro cžežyn. Hačrunješ hnydom lékaria je Wojerez sawołachu, wumrě 7 lět stary hólczej hischcze w žamknej nozy. Srudoba starscheju nad schubjenym dźeśćom je cžim wjetscha, dokelž je to posledni kun był a dwaj jeho bratraj běschtaj hižo psched nim w dźěcžajej starobje wumrěłoj. Jedyn j nieju pschi hri do luže padny a runjej hluboka njebjo, žo satepi. Kak je hólczej j wo'a padnył, nichtó njewě, najšérje pak ma jej winu žam nichtowjacj.

S **Njedźichowa.** Cžežke njeschoże potrjechi pondźelu pschipołdnju hatke 14 dnjow wożenjeneju mandželkeru j Pitšaneho Doła, kotrajž na deškowanym wosu žwo'e mešle do Hraboweje wjesechtaj. Duzy po puću ihubschtaj wacjok je schatanc. Mjes tym so młodaj mandželkaj wrócžo dźěschtaj, so bydschtaj schubjeny wacjok sbožnyhoł, wjedźeschke konjej pschichodna macj. W bliskosći Thomjeze pschi Tšelniku pschejcžežnyj cžežity wós sapschah. Konej žo płošschichtej, žo sawročžischtej a cžekachtaj j wulkim wotmachom. Wós maly dub potorhnywschi stónčnje wo hnuły dub sawadźiwschi, wišaju wosta. Cžežko hromadźe ihrapane wuhotowanje žo pschi tym dosć o tne rosbi. Też na wo'u stejazy dźěcžaj wós na dróhu padny. Na dobre žboje wosta 11 njedźel stare dźěcko njeskranjene. Pschichodna macj njemóżesche se strachom ani běžeczj ani rěczeczj. Najšérje bě pschi njeschoju žo snutskownje cžekko sranika. Cžekkaj konjej móżachu z rosbitym wo'om pola Hauptvogelez sastajicj. Sapschah běschtaj žebi młodaj mandželskaj w Hrabowej pożcžikoj.

Se **Suborneckí.** Póndźelu wjeczor w 7. hodźinje žo nětkhże 400 hacz 500 bacžonow nad naschej wuzu pokala. Dołko nad njej koła kłachu. Dźeł j nich žo po něcžim na któite wotpoczinjenje na tšešche a na wyšokim wuhenju „Olby" pożbydny. Hakle potom wjeczor dale cžehnjechu a žo w hustych khójnowych lězach šhubichu.

S **Wukrancžin.** Wjesnjanosta je wosjewił, so móża ratorjo, kiž su žo se žnjowym dźełom zakomdźił, woženjene ich ludźi pschi karifnej mlo'e pschijimacj. K tomu móża žebi pschipomoz zadacj. — Pschipowědźikoj staj ko: Rěmišk mischtr Arno Theodor Melda a pomognizu Elsa Sesma Nowakez, wobaj we Wukrancžizach.

S **Noweje Wsy** pola Mikowa. Dokelž je tudomny mósć pschez rěku Schěpu dodźerżany, je žo sakasało j wossami pisches njon jěsdzicj. — Liščina fawnikow a pschihšahangow na léto 1937 je pola wjesnjanosta hacz do 13. augusta wupokazena.

S **Krschble.** Kaka tudomny kramik mischtr Paul wutoru dopoldnia se swojej žwórbu na polu dźěłasche, žo paduch do jeho domu doby a 40 hrimnow kradny.

S **Cjernyka.** Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora, 5. hačejschtk cžah, šwjedźenje njedźelu žiwoje kime wobstacje. Po powitanju kuždonych woborow wotmě žo šwjedźenjski cžah po wsy. Potom wobdźělnicy nimo cžežnych hosći krocžachu. Wokrjesny woborny wjednik Türka měsesche na šwjedźenjskeju šwjedźenjku rěcž. — Pschipowědźikoj staj so šamkaŕ Erich Bjedrich Benisch w Kitu a domjaza dźowka Margareta Augusta Wojtez w Cjernyku.

S **Rychwalda.** Njedźelu 16. augusta wuhotuje nětnjša dźělowa fronta, NS-sjednoćenstwo „Mój z radosće" Nóšbórskeho wokrjesa hołanskí šwjedźeń, najwjetši ludowy šwjedźeń Hornjeje Łužicy w Rychwaldze. Na tutym šwjedźenju ludowje shromadnosće wotměje žo sdobom wokrjesny appell nazionalsozialistiskeje strony, wschitkich organizacijow, NS-formacijow a towarstwow. Nimo teho žo žo pschedwjedźenja nětnjšeje dźełoweje słužby a wojerskeje mozy, kaž też sportiske pschedwjedźenja SA a Hitlerjeje młodźiny wotmyslite. Na nocžnikownym šwjedźenjskim porjedże sjeji šwjedźenjšći cžah j domjazymi nałožarni, draštami, drastowe reje, konzert, re'e, spěwy 1000 spěwarjow žyłneho chora, kehelekulenje, tšelenje j prokom, wubědźowanja dźěcži a m'odźiny. Wjecžor žo zyle šwjedźenjschcžo j pišanymi wohnjemi wobžwěcži, hobrši wohnjostroj je wotpali, wulke wjecžorne piskanje žo poschcži. Na tutym dnju pojědżetaj pólstkaj autobusaj 9.15 a 13,25 hodźin za potnuschenu jězbnu placžišnu j Budyschina do Rychwalda. S Rychwalda do Budyschina wotjědżetaj autobusaj 18,15 a 22,40 hodźin.

S **Niskeje.** Nowe cžłaju za wuplacženje podpjerow je Niskanskí dźełowy hamt wot wutory 18. augusta postajił. Kóždu wutoru w Niskej wot 12 do 12,20 hodźin, w Mikowje wot 14 do 14,40 hodźin a w Rěcžizach wot 15,35 do 15,55 hodźin.

Se **Sslepeho.** Droha j Brěsowki—Sslepo—Sswik je mjes Brěsowku a Sslepom dla wuworjedźenjow wot 13. augusta do 13. septembra za wschón wobkhad sawrjena. W tutym cžasu ma žo dróha wobjećz.

*

S **Hohnsteina.** (Do Gaucžiskeje wudrjeżuju podnyka a so sarahlya.) Sstrjedu dopoldnia pschi Gaucžiskej wudrjeżuju pola Hohnsteina 544tema Preißlerowa j Hohnsteina pschi sahodu schcžipanju po nětkhże 40 hacz 50 metrow wyschej skalnej sčženje dele padże. Lěcžnaj hoseżej běschtaj se žwédkom njesłoża, tola hdyż k njej pschikhwataschtaj, běsche hižo morwa. Snjesłożena je mandželska na wotpoczinku pschebywazeho kolijoweho wuhibowarja a mać tśjoch dorosćenych žynow.

Nowy rekordny cžas powětroweje łódże „LZ Hindenburg".

„LZ Hindenburg" je wutoru 22,28 hodźin z Lakehursta pschicžeco w pschistawje w Frankobrodźe pschistał. Powětrow je z tym nowy rekord w špeschonosći dospěł. Sa jězbu z Lakehursta do Frankobroda trjebasche 42 hodźin a 53 minutšin, mjes tym so běsche dotal najkrótšni cžas 45 hodźin a 31 minutšin. Na łódź bě 45 wobzoboh a jara wjele pósty a wjesła. W pischerešću je łódź 167 hacz 185 kilometrow ta hodźinu leczała.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städt. Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 15. August 1936, von 8 bis 10 Uhr, für die Nrn.: 4551—4851

rohes Rindfleisch, Pfund 30 Pfg.,

rohes Schweinefleisch, Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Vom 15. **August ds.** Js. ab findet durch Polizeibeamte eine **Zählung** der in Bautzen gehaltenen **zuchtfähigen weiblichen Ziegen** statt. Als zuchtfähig gelten alle Ziegen, die am 31. Juli ds. Js. 6 Monate alt sind und jüngere Tiere, die noch im laufenden Wirtschaftsjahre (bis 30. Juni 1937) zur Zucht benutzt werden sollen.

Bautzen, 10. August 1936. **Der Oberbürgermeister.**

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk, 13. augusta 1936.

Wčerawše burcy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 nólsk. złotych	46,80
1 lendźelski punt	12,495	100 čěskosk. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burša, 12. augusta. Na spočatku wčerawschcze burzy njeběschtej sakładne měnjenje a wumjecże kursow jednotnej. Mjes tym so někotre hódnoty dale stupachu, dóńdże tola w druhich papjerach po realisazji dobytkow k dalschim wosłabjenjam. Bjes dwěla njeje dosć kupnych pschikasow je strony bankowskeje klientele. Na rentowych wikach běsche trochu žiwišchi wobkhod.

Barlinske žitne wulkowiki. Ssuche wjedro posledních dnjow wjedźesche k wjetschim wotpschedawanjam thěkowoho žita je strony ratarstwa, tak so žu žo sastaraúše móżnosće młynow wo něschto mało polepschiše. Wobżeże w provinzy běchu polnicženja spokojaze, mjes tym so je žo na Barlinskich žitnych wulkowikach posticženje jenož wo něschto mało sežynilo. Wo'che pschirażi hacz 5 hr. pał žo lědy hischcze pschihłowleja. Na wowsnych wikach njeje žo położenje sležschiło. Nowy wowsż sa dodacże po 15. augustu je lědy na wikach. Też pizowaúše jeczmjenje steja jenož srědka na pschedań. Jeczmjenje w najlépschich druzinach sa piwarnje maja wjetschi sajim, husto pał žo jeczmjenje sa industriju jako jeczmjenje sa piwarnje posticženo. Mukowy wobkhod běsche każ w posledních dnjach.

Wczera placženе w Barlinje zentnar

pschenicžny W 8: 10,40 hr., W 9: 10,45 hr., — rožći N 8: 7,60 hr., N 11: 7,75 hr., — ječmjenja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 8,70 hr.

Nětotre placžišny z Drjezdźanskich wikow.

Huzy, sarańane 1,30—1,40 hr., kaćki, sarańane 1,30 hr., kury, stare, sarańane 0,90—1,10 hr., kury, młode, sarańane 1—1,30 hr., karpy 1,20 hr., liny 1,70 hr., jadła 8—40 pj., běrny po punkach 6—8 pj., łoboda, jědźna 12—15 pj., zpěla 10—12 pj., thřen 1,20 hr., kołotej, kerćk 4—8 pj., běły kał 5—8 ni., cžerwjeny kał 8—10 pj., šndrojtn kał 10—70 ni., tomaty 30 pj., pětrschilka 40 pj., górki 10—15 pj., sellerij 10—20 pj., buttra 1,42—1,52 hr., jeja 10½—14 pj.

Placžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg. Placžizny po złotej hriwnje.

	11. 8.	10. 8.		11. 8.	10. 8.
Pšenca	218,0	218,0	luny	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	161-163	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmień now.	—	—	módre luniny	—	—
ječmień, nat.	—	—	žołte luniny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšenč. muka	27,65	27,65	lany wosusk	15,30	15,30
rožana muka	22,25	22,25	such. truhanc.	9,74	9,74
pš. wotrubv	11,50	11,50	běrni, kruški	—	—
rožane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rožana stoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	ošeń. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	30,0-33,0	31,0-34,0	ječna „		

Placžizna za pšenicu za wupłodźenja 8: 208,0 9: 209,0
Placžizna za rožku za wupłodźenja 8: 152,0 11: 155,0
Placžizna za ječmień za wupłodźenja 7: 157,0 9: 162,0
Placžizna za wows za wupłodźenja 11: 167,0 13: 174,0

Hłowny redaktor Marko Smolerj w Budyšinju. Zamodwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerj w Budyšinje a dźěl za nawětki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — W... dr. Jan Cyž w Budyšinje. Lisćina 8.5 płaći. D.A.VII. 1936 přez 2000. W tu kniwi...

Ow, te žony!

Hans Depla: Nó, človječe ty tola dźensa po wsy hanješ kaž dźiwi. Tajke nješto hewak wot tebje zwučeny njejsym! Štó dha je će woskobał?

Mots Tunka: Nó haj! Ty móžeš skěrje bledźić, hdyž njejsy woženjeny! — Ale ja!

H. D.: Božo, je dha to tak zlě! Twoja žona je tola tajka šikwana! Ty tola sy woprawdźe zbožo měł, zo sy ju dóstał — a nětko maš hižo wšo syte — —?!

M. T.: Em, zo je šikwana! To chce nastajnosći wšudźe sobu pódla być, hdźež nješto je. Dotal sym swoju autoritu derje brónił — jenož jónu za te štyri měsacy smój na zabawje byłoj — ale dźensa je wona dobyła. —

H. D.: Kaha to, dobyła? Wo čo dha tu dźe?!

M. T.: Nó na skhadźowanku chce jěć!

H. D.: Ach tak — nó derje; fajn to budźe!

M. T.: Ty drje maš jen sedźo: „fajn to budźe" — ja sym so dyrbjał jej stulić, dokelž zo praješe, hdyž jej njedowolu, to njebudźe cyły tydźeń ani jeneho wobjeda a wyše teho njebudźe wjacy plokać, — to maš kekliju — a ty šće žuješ tajki kałmjaw!

H. D.: Nětk pak mi přestań! Kałmjaw to njeje — a tajke nješto kaž tuta skhadźowanka na Kopřinjanskim hrodźišću tak khětře wjacy njebudźe. — A hdyž chce twoja žona jěć a ty nic, tak je to zrudnje, zo ji njechaš dowolić — a sćiniš-li tak, to će hnydom praju, zo je kónc a našim přećelstwom.

M. T.: Nó....

H. D.: Změrom!! Nětkole šće ja rěču, zo wěš! To b'dźe kónc a našim přećelstwom, a wyše toho mi ty hnydom dźensa šće, moje tebi požčene njedźelske kholowy wróćiš, — abo ja ći....

M. T.: Ty drje...

H. D.: Dźerž hubu, hdyž ja rěču!! A nětko šće chcu ći swoje měnjenje prajić: Zo ty nocheš na skhadźowanku jěć, ani žonu puścić, je hórje hač zlě, a z dopokazom, zo njejsy hódny, zo sy hišće na swěće, a zo ma će naš jen za ćešćehódneho, porjadneho človjeka! Haj, haj, knježe Motso Tunka!

M. T.: Človječe daj dha mi rěčeć. Ja tola sym sam chcył jěć!!

H. D.: — — —

M. T.: Ale dokelž chce wona přeco prěnje a poslednje słowo měć; dokelž wona wóndano hnydom rano stańši z łoža wuprasny: „na skhadźowanku pójdu, hyrnjež so zežhliwe kamjenje z njebja sypałe a hyrnjeż by mje z domu wučěrił — atd. atd. — to sym wězo hnydom so čertowscy rozmjerzał, a sebi kruće předewzał, zo — hyrnjeż sym so na Kopřin kaž na prěnje křćizna wjeselił —, zo budu škitać swoju mužsko-mandźelsku autoritu — a nětko mam žonu přećiwo sebi, a ty chceš so mje zdalować — a wšitko jenož tohodla, dokelž chcemoj wobaj na skhadźowanku, a wona njewě, zo sym ja ći chcył; ale dokelž stajnje kjawči, zo su mužojo brutalni wot stopy hač do wjerška, a samo to tak zažranje wěri — a tak —.

H. D.: Tak dźi domoj a praj: zo pojědźetaj wobaj a z Wamaj ja na skhadźowanku, a zo ji najprjedy jenož njejsy dowolił, dokelž sy ju chcył raz rozhněwanu widźeć, dokelž ma potom — pyrjo so — tajkej rjanej woći a wobkuzlacej ličcy — a po tutym zawdźe daj ji někotre hubki — a wšitko budźe we rjedźe. —

M. T.: Nó, haj — to by šło — ale moja autorita?!

H. D.: Lěpje človječe, zo mam će ja zaso zańć, hač zo přeć žonu autoritu zakhowaš. — A, skónčnje, kupiš-li ji na skhadźowanku nowy šórcuch, změješ dwójcy a trójcy telko autority, kaž dotal pola njej! — Ja tola žony znaju —!!!

M. T.: Nó haj wšak! Tuž pojědźemoj.

H. D.: Hótowo! A ja też, tuž **pojědźemy na skhadźowanku!!**

Pokiwy pyskej a pjeru

zadźěwać čemu. Naš nadawk je khoroséi zadźěwać (nic: khorosć).

Zahlwort ličbownik. Je(dy)n je(d)na jene, dwaj dwě, dweju (dwejoch), dwěmaj (dwejomaj), tšo mužowje, tři konje, štyrjo hóley, štyri holcy, pjećo, šesćo, sedmjo, wósmjo, dźewjećo, dźesaćo atd. dźewjećadźewjećdźesaćo muscy, pjeć, šěść — dźewjećadźewjećdźesat muskich, žónskich a dźěći. Sto muži, žonow, sto a jen muž, sto a jena žónska. Sto jandźelow je ći (za) pěstonow (po zmysle też: sto jandźelow ći pěstoni su). Ličbownik wot pjeći do dźewjećadźewjedźesat su singularne wěcowniki kaž črjóda, hromada, syła, seř, horšć atd., tuž ma lěpje rěkać pjeć a wjacy ludźi tu je, bě budźe (nic su, běchu, budźeja).

Zahn der Zeit zub časow (Libš).

Zakonje rěče su wudate w rěčnicy. Jeje paragrafy pak (kaž sudniske) ludźom žalosnje ćežko do hłowy du. Lóže je nawukunjeś w žiwej rěči, w dobrych spisach, bajkach, basnjach, powěsćach, wučbach, na př. w Nowym Zakonju (Łusćanskeho a Hórnika), kročenju za Krystusom (Libšowym), Zběrkach Jakuba Čišinskeho atd. Derje su pisali Hórnik, Smoleŕ, Křižan (Předźenak), Bjedrich, Andricki, Winger a druzy. Wěćne wězo zakonje njejsu, tola zdźěła khětro stare, tysacy lět. Tuž je česmy a dźeržmy a hajmy jako duchowne wotkazanje našich wóteow, kotřiž nam serbšćinu, krasny dar boži, přepodawaju!

zamó (nic: zamóh).

zänkisches Weib zwadna sroka. Radys.

zanjesene, zdalene městačko (nic: wotleżane — chtó by je wotleżał?) abgelegen.

zaspěć, zaspěwać koho (nic: zacpić). Njezaspěj swojeho bratra! Zaspěty člowjek.

Zastupowanje padow je to, dyž a) 2. pad stupi na město prěnjeho. Tak rěkaše wjes najprjedy Khróśica (= keřćina), a ludźo tohodla powědachu: du do Khróśicy, du z Khróśicy. Wuši słyšeštej najčasćišo: Khróśicy a naposled praji lud: To su Khróśicy (kaž bě rjek nědy: to je Khróśica). To samo zeńdźe so Khróstej. Khróst (keřk) bě wjeska, do Khrosta a z Khrósta chodźachu; a Němcy zapisachu: Krosta. Cyle tak słyšiš němski dźensa też: Ich fahre nach Kulowa. b) 4. pad (jenaki z 2.) muskich mjenow stupi na město prěnjeho. Něchtó rěkaše Domašk, něchtó Hantuš, a ludźo zetkawachu Domaška, Hantuša. widźachu Domaška, Hantuša — skónčnje zabychu, zo wonaj rěkataj Hantuš a Domašk, a wonaj běštaj jim Domaška a Hantuša, prěni samo też so pisa Domaschka abo Domaschke, Hantuš so pišo postarsku Hantusch hamtscy. Tak nětko widźimy město Domaška a Hantuša — tu a tam Domašku a Hantušu (Libšu za Libša atd.). c) 5. pad stupi na město prěnjeho: Marka wołachu: Marko! a Mark bu Marko, Bartk bu Bartko atd.

Zaunspfahl, Wink mit dem 2. pokiw ze sochorom, z kolikom.

zawdak a **zawdawk.**

zažrany njepřećel (nic: zakusany) jemu dźěło poćežuje. (To by zakusany njemohł, dokelž je mortwy). Zažrany je „so zažrał", to je nješto druheho haš „so zakusał".

zdoba Gebühr, po zdobje abo pozdobnje nach Gebühr. Wo tebi ja njemžu rěčeć po zdobje (P. W. 162, 15). Njepozdobnje wulki (vegrandis 1721).

Zasunjene 1) **d:** Hendrich a Hindrach, **dundr** (Donner), **sydr** (za syr), Zdźar (= ze žar), Kundraćicy Kunnersdorf, Přezdrjeń (pólski: zdrada město zrady = přerady). 2) **t:** kamjeńtny, korjeńtny; přirunaj: wěchentlich. 3) **j:** dwa-j-adwaceći, piju atd.

Zatwjerdła wutroba — sama je zatwjerdła, zatwjerdźena wutroba (= faraon swoju wutrobu zatwjerdźi, tuž bě zatwjerdźena. Tu mamy dwě prawej twórbje: zatwjerdła a zatwjerdźena wutroba.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 11. awgusta 1936.

Narodźili su so: 7. 8. Herbertej Willijej Stephanej, studijowemu asistorej w Lubiju, dźowka. — Njemandźelski syn. — 10. 8. Hermannej Edgarej Smerjej, dźěłaŕskemu wujskemu mišterej, syn Wumrěli su: 10. 8. Jurij Maks Börner, maschinski šamkar, 36 lět. — Oskar Bruno Lindner, pomocny dźěłacjer z Semjo-Tuniz, 32 lět. — 11. 8. Hana Khrysta swud. Wjerschowa rodź. Wićazej, burowka z Brěmjenja, 63 lět.

Přichipowědźiłoj staj so: 11. 8. Kurt Albert Zimmermann, šoflar a Amalija Hańža Nimcez, wobaj w Budyšinje.

Sćrjedu 12. awgusta 1936.

Wumrěł: 11. 8. Maks Erich August Weinert, ratarski dźěłacjer z Delan pola Rachlowa, 21 lět.

Radio

Pjatk 14. awgusta hodźiny:

Königswusterhausen a wichitke němske sćelatki z wuwjacjom Barlina: 6 olympiske fanfary a ranšći konjert. 7,50 programm 14. dnja 11. olympiskich hrow. 9 konjert (mjes nim rozprawy wo olympiskich wubědźowanjach). 19 olympiski wothłós 14. dnja. 20,10 nacajna hudźba. 22,15 olympiski wothłós.

Barlin: 20,20 hłosy ludow.

Win: 20,05 „Dźěd", wjeselohra w 3 jednanjach.

Warschawa: 20,25 3. jednanje „Mišterskich spěwarjow" se Salzburga.

Praha: 21 komorna hudźba.

Wšitko za muža

w najrjeńšim a najwětšim wubjerku dostanjeće tunjo pola firmy

Bokelmann Nachf

na Serbskich hrjebjach čo. 2

MEBLE

a pólstrowane twory 60 ... po najnišich płaćiznach

Hanu... Štrympa

w Budyšinje ... Sym ... ci hasy 15

Kdo chceće sobu jěć?

Njedźelu, 16. žnjeńca: kofejowa jězba do **Smochćic.** Płaćizny hódny kofej z přikusom, hudźbnej zabawu, reje darmo. Wotjědźemy w 3 hodźinach wot Serbskeho Domu. Jězba płaći 75 pjenjezkow.

Jězba na Čornobóh. Wotjědźemy wot dwórnišća w 14 hodź. Naspjetna jězba z Wujeźka w 19 hodź. Jězba płaći 1 hr. Zamołwjenja na MER-Büro na Žitn. wikach, telefon 2140

Kraftverkehr Sachsen w Budyšinje na Třěšanskej dróży 45 = Telefon 2561

Mam **pjatk, 14. žnjeńca,** w swojej filijali **w Budyšinje w hotelu „k Markhrabje"** nowy transport

krowow, jałojcow a mjod. skotu,

kaž też wulki transport

koni do dźěła a narolu a žrěbjatow

z połnym rukowanjom po znatych tunich płaćiznach na předań abo k zamjenjenju.

Paul Grosch, wikowarnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30 telefon 50628, prjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Dźensa nowa!

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Nowe knihi

Zběrka: Serbska Ludowa knihownja

M. Nawka: Łóžnko kwasnych hrončkow. Brožurowane 0,50 hr., wjazane 1,— hr.

M. Kral: Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow. I. a II. Brož. 1,20 hr., wjaz. 1,70 hr.

A. Sykora: W Malešecach před sto lětami. Dopomnjeńki. Brož. 0,50 hr., wjaz. 1,— hr.

H. Siękiewicz: Za Božim khlěbom a druhe novele. Brožurowane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

Zběrka: Dom a swět

W. Hálek: Wječorne pěsnje. 2. wudawk. Brož. 1,— hr.

J. Lorenc-Zalěski: Kifko. Romantiska stawizna ze starodawnych časow. Brož. 1,— hr.

Serbska knihařnja w Budyšinje

Awtowy park Willy Pätschke

Budyske puchow předewzaće zarjaduje sćěhowace jězby

Pjatk, 14. 8., w 4 hodź.: k olympiskim hram w **Barlinje** hr. 10.—

Njedźelu, 16. 8., w 3 h.: k olympiskim hram w **Barlinje** hr. 10.—

Wotjědźemy wot Mšć. muzeja. Zamołwjenja na Bismarckowej dróży 12, telefon 3900, abo na MER-Büro na Žitn. wikach, tel. 2140

Dźěćace kolesa

we wšěch wulk. a płaćiznach

J. Schieback w Budyšinje

na Mužakowskej dróży čo. 4

Tunje časniki

pola firmy **Uhren-Koksch**

na Sukelnskej hasy 28

Hdyž by nan płokać dyrbjał...

hišće dźensa by sebi kupił jenu

Miele

elektro-płokacu mašinu

Dostać w wšěch wotrj. wobchodach.

Čišćimy

Formulary wšěch družin
Pokładniske knihi
Změnki
Kwitowanki
Lutowańske knižki
Statuty
Lisćiny płaćiznow
Katalogi
Wokolniki
Napisy na listy
Zdźěleńki
Zličbowańki
Wobalki za listy
Plakaty
Prospekty
Adresy za pósł. posyłki
Kóždy reklam. naklad
Programy
Sobustawske khartki
Přeprošeńske
a zastupne khartki
atd.

čorne a we wjacybarbnym wuwjedźenju kaž sebi přejeće stajnje płaćizny hódne

J. Cyž

serbska knihićišćerńja a knihařnja w Budyšinje w Serbskim Domje

Příloha k číslu 188

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 13. augusta 1936

Wuswobodźenje japanskich knjeżničkow a žonow

To hišće scyła tak dołho tomu njeje, zo japanska mać swojej dźowcy, kiž bě na najlěpšim puću do mandźelskeho přistawa, štilet (mječik) do ruki tykny a při tym rjekny; „Jeli wam mandźelstwo započina ze šije wisać, to so zaklóńće!"

Ale dźensa je so to trochu změniło, kaž wjele we Japanskej a z japanskej rasu. Ale tola zaso nie telko, kelkož by sebi ruče wěrjacy „homo occidentalis" — človjek europski — widźo a słyšo wo japanskich wnspěchach lětušeje olympijady — myslił. Młoda Japanka so dźensa dźě při kóždej kročeli z europskej a amerikanskej kulturu zetkuje — praji sebi naš jedyn — to drje je so z kwakle staronamrětych waśnićkow wuswobodźiła, a tohodla drje też rozwod (Scheidung) je w Japanskej runje tak kaž w Europje abo w Americy wšědny khléb prawiznikow!!! — Ale mylimy so hrubje! Pohladajmy bliže a wohladamy Japansku ze swojimi wobydlerjemi hinajšu!

Z jeneho boka dowola drje „złote puta mandźelstwa" też japanskej žonje — byrnjež by kruće hišće stała njepowalna skała mužskeje autority! — dosć swobody za swoje s w ó j s k e abo individualne žiwjenje; z druheho boka pak zaso tajka žona, kotraž jako knjeżnička ze wšěmi registrami emancipantku (wuswobodźeńku, t. r. žónskeho spłaha) hraješe, po swojim wudaću bjez dwěla (a móžnosće, tomu wućeknyć) w ścinje swojeho muža a swójby hinje. Muž — Japanc praji swojej žonje „ty" — abo po japansku „omai", to runje tak rjeknu jej mužowi służobni a podćeri. Žona pak praji mužej „anata" — to rěka „wy"! — Wěsta emancipantka (hl. horka!) — Japanka raz wotmołwi na prašenje, što by činiła, by-li jej muž raz přišoł z tym „omai" —, wotmołwi bjez dołheho rozmyslenja: wotmołwiła bych jemu „čikušo", abo: skoćo! Nětko lět pozdźišo bě ta sama Japanka žona! A kajka přikładna žona a mać! Jeje muž — človjek wukublany pod wliwom europskeje kultury — wobroći s o na nju, běchu-li cuzi ludźo pódla: „anata", a doma — zaso „omai". Japanka mjenješe k tomu, zo je to bjez wuznama, najwažniše je, zo dźěći jej praja „anata". s

Zo je japanska mandźelska mužej podrjadowana, to je skónčnje też z wěsteho dźěła jenož zwonkownje. Doma ma Japanka nóštožkuli rjec, a druhdy tam muž ma hubu dźeržeć. Kak by hewak móžno było, zo so też Japanki — a to hižo w dosć zaźnych lětstotkach — khětro zasłužnjene do stawiznow tutoho „knježeństwa skhadźaceho słónca" zapisachu. Na přikład su byli też japanske kěžorki, kaž kěžorka Džingo, kotraž pokupu Korea podčiny — a dwě najwuznamniše dźěle japanskeho pismowstwa, roman „Gendźi" a filozofiska kniha „Zoduška" — wuroscěštej před něhdźe tysac lětami z pjera Japankow. Woprawźe wobdźiwanja hódne klasiske japanske dźiwadło je wuplód „kaplanki" a rejwarki O-Kuni. Najwobšerniši koncern Japanskeje — a snano samo najwjetši cyłeho swěta, posta z ideje a pod škitom a wliwom Japanki!

A hišće něšto: japanski system so ženjenja zmóžni žónskej samo po wichorajšej młodosći wućeka we bjezstrašnym přistawje mandźelstwa. Z młodej Japanku je to skoro tón samsny trejdl kaž z młodymi Japancami, kotřiž jako studenća su z wjetšeho dźěła bolševistiskeho a kommunistiskeho zmyslenja — a pozdźišo — hdyž su na zamołwitych stejnišćach, so změnja a to cyle wěsće a z młodych sprisahancow wulinaju na konservativnych narodowcow —!

Zebrak.

Wusudźenja

§ Wopačne winowanje so krućje pokhłosta. To dyrbješchaj też 52lětny August Hermann Vogt ſ Kobjelnje a 61lětny August Arnošt Žurk ſe Sdźarja nahonić. Drje bě hamtſki žuđ w Budyšćinje w ſwojim wuſudźe 20. dezembra 1935 wuprajił, so ſo wo lohkomyſlnoſcej jedna, njedźiwajsy teho pak bě ſóđeho k 3 měſacam ſaſtwa ſaſudźił. Někto ſo mała khłostańska komora krajneho žuđa jako powołańſka inſtanza ſ wězu ſaběrańſke. Vogt běſche ſebi w lěcze 1925 pěſkowu jamu kupił, ſo by pſchi njej zementowu fabriku natwarił. Hakle 1927 bě ſo jemu pěſkowa jama w leſownoſtnych knihach wotpiſała. Dla njedorozumjenjow wo puczných prawach pſchedawarja běſche tutón pſcheczíwo Vogtej na hamtſkim žuđe w Budyšćinje ſtórźbu ſapodał. Prozeß ſkónči ſo ſ wuſudom ſ 23. dezembra 1931, ſ kotrymž ſo Vogt ſaſudźi. Vogt pak ſo ſ wuſudźenom njeſpokoji. Najprjedy bě, ſo by ſo w prozeſu ſnowa jednało, dweju ſłyſchaneju ſwědkow ſe Sdźarja wopačnje pſchiſahi winował. Wobaj winowanaj pak ſo po trěbnych pſcheſłyſchowanjach ſe ſtrony žuđa napokoj wotſtajichtaj. Někto běſche Vogt w cżaſu wot auguſta 1933 hač do ſónza julija 1935 pſchezo ſaſo wobſtórźby na ſtatne rěcznišnoſće do Budyšćina, kaž też wichelake ſpitzy na wyſchſchi krajny žuđ do Drjezdźan a na krajneho žuđniſkeho preſidentu w Budyšćinje ſapodawał. W tutych ſpitzach běſche žuđniſkeho radu, chotrjž prawnu należnoſcej wobdźěłałſche, winował, ſo je protokoll pſchemjenił, potajkim, ſo je ho falſchowanja liſčinow winowaty ſčinił, ſo njeje w prozeſu ważnu liſčinu wobkedźbował. Też bě rěcznika, kiž bě w prozeſu wuſtupował, winował, ſo je pjecza pſchi falſchowanju liſčinow pomhał. Pſcheczíwo wobémaj bě Vogt też hižſche ſwěſčenſtwa wobſtórźbu dla narunanja ſchkody, kotraž bě jemu ſe ſhubjenjom prozeſa naſtała, ſapodał. Wſchě tute ſapodaca běchu pſchihłuſchne hamtſke měſtna ſwobomnicże pruhowake, tola ſa dospoinje njewopraunjene ſpóſnate, wſchě poroki wotpokłałe, a ſakročenje pſchecżíwo winowanym wotpokłałe. Na tónu bě ſo Vogtej wot ſtatneho rěcznišnoſa ſdźělilo, ſo ſo někto pſcheczíwo niemu dla wopačnych winowanjow ſakroči, budźe-li we winowanjach pokračowacż. Vogt pak njeſe dałſche ſo wottraſchicż. Tohodla ſo khłostańſke jednanje pſcheczíwo njemu a Žurkej pſchewjedźe. Žurk běſche w ſwojim cżaſu jenicżku wobſtórźbu pſcheczíwo žuđniſkemu radźe ſobu podpiſał. Też běſche 20. julija 1935 ſobu na ſtatnym rěcznišnistwje pobył, jako Vogt ſwoje winowanja ernje wospjetowaſche. W powołańſkim jednanju rjekny Žurk, aniž by ho jemu mohło hinak dopokaſacż, ſo ſam na zyłej naležnoſcej žaneho ſajima a žaneje łěpſchiny nječ njeje. Wěſche Vogtowu wobſtórźbu jenoż tohodla podpiſał, dokelž běſche Vogt jemu, jeli ſo ho ſpjecżuje, hrožył, ſo jeho wobſtórźi. W druhim pſchipadże je jenoż jako ſwědk ſobu na ſtatnym rěcznišnistwje był. Njeby ho żenje wo naležnoſcej ſtarał, hdyż njeby jeho Vogt ſtańſe ſaſo wopytał a wobdźěłał. Prjedawſchi wuſudu ho ſdźěhny. Vogtowe khłostanje ho na ſchtyri měſacy jaſtwa powyſchi. Jednanje pſcheczíwo Žurkej ho na ſakładze amneſtije ſ 29. haprcze 1936 ſaſtajit, dokelž by khłostanje, kotrež by mohł dóſtacż, měſacy njepſchekroczíło. Tak dałoko ma wudawki ſtatna pokładnja njeſcż. Wſchě druhe pak Vogt.

Nowosće z cyłeho swěta

Dźěcži žebi je ſapałkami hrajłachu.

W Baumgartenje pola Dramburga njedałoko Schczeczina ſtu dźěcži, kotrež žebi je ſapałkami hrajłachu, wulki woheń ſamiſchkrite. Na Lenzez ſtatoku ſpali ſo domiſke, bróžnja, hródź a kólnja. Woheń pſcheſtorcżi na ſuſodne ſtatoki a tſjom buram ſpali ſo hiſchcże wóſom twarjenjow, mjes kotrymiž běſche też dom ſa ſchtyri ſrójžby. Na wóſom wohnjowych woborow ſ zyłeje wokoliny ſo na haſcherſkich dźěłach wobdźěli, tehorunja dźěłowa ſłužba a też pſchiſłuſchnicżo motorſkeje ſchportſkeje ſchule. Na dołhe ſhoże ſo jim poradźi, dałſchemu roſchěrjenju wohnja ſadźěwacż. Schkoda je jara wulka, wołebje też tohodla, dokelž je ho wulki dźěl žnjow ſobu ſnicżił.

Cżeſke njewjedra w Hegawje a pſchi Bodamſkim jěſoru.

W hornim Hegawje, w dolinje Dunaja a w krajinje wokolo Bodamſkeho jězora rozpuſchcżicżu ho pórndźelu na wjecżor cżeſke njewjedra. S hory Neuheven w Hegawje walesche ho woda w nóžnych rěkach do doła a naczini we wſelkach Leibpferdingenſe a Stettenſe wulku ſchkodu. Do doliny rěkow a rěczkow běchu ſa tróſki cżaſu ſaplowjene. Wołebje wulku ſchkodu pocżerpichu wóſy Zimmerholz, Bergen a Nauenheim. W khlěwach ſiejeſche ſkót hač do brjucha we wodźe. Sčeminje a koły dyrbjachu ſo ſ khlěwow wuwjeſcż. Sčadowe ſchtomy ſo ſwitorhachu. Na Stettenſkej dróży ho na wſchelakich měſtnach ſemja ſwjeſy. W Egenje ſlejitej fabrika metallowych inworow a rěſaſ pod wodu. Też wulki dźěl žnjow je ſnicżeny. W Koſtnizy (Konſtanzu) a wokolinje je krupobicje na polach a ſahrodach wjele ſchkody naczinilo. Njemjedro też wokolinu Orſingena potrjechi. Tam dyrbi błyſk do domiſkeho a hoſpodarſkeho twarjenja jeneho ratarja a ſapali, pſchi cżimž ho wſchě žynowe žně a pjenowańſke ſklady a wulki dźěl domjazeje nadoby ſobu ſpalichu.

Móc lubosće

Wotkhadźaca ſyma bě mnoho mróčzeli do kraja pſchinjeſła. S horow ho jeſchcżo ſołmjenja do dołow wuliwaſche. Hóſte rěcżi ieiko wody pſchinoſchowachu, ſo běſche kraj bórzy dałeko a ſchěroko ſapławjeny. Mjedro běſche mokre a ſymne, njeſtrowe.

Jeneho dnja thorobny wóſ ſ měſchcżańſkeje thorownje pſched domcżkom wuhlerja Lanika ſaſta a na wóſ donjeſechu mačzerku maleho Jurka a Khrystle. Ste wjedro bě lubu macż jara khoru ſcżiniło a lěkař rjekny: „Spěwajcże pilnje pačzerje, ſo by ho ſtrowa ſaſo wrócżiła. Naſlěpje ſ njej njeſtejt."

S tutym dnjom běſche wuhlerſ jara ſbity a ſe ſwoitmaj dźěcżomaj wjele njeročżeſche. Ale malý Jurk a też hiſchcże mała Khrystła ho tóždy wjecżor a ranje a też do blida ſa thoru mačzerku modleſchtaj, njech nan też morkotałſche, ſo tu žane pačzerje niepomhaja. ale jenicżan lěkařſtwo a hewak nicżo na ſmęcże. Ach, rjenje njeběſche, ſo mačzerka nětkole pobrachowaſche. Njech mačzerna ſotra, cżeta Lejna, też wſchědnje ſa prawym bladaſche, wona dźěcżomaj tola mačzerku njemóżeſche narunacż a ſtajnje, hdyż ſwónckał ſ bliſkeje kapałki wokałſche, Jurk a Khrystła k Sbóžnikej khwataſchtaj, ſo bychtaj jeho proſnyłoj: Sčiń naſchu mačzerku ſtrowu a póſcżel ju nam bórzy ſaſo domoj!

Jónu rano liſtowy w ſwojich wyſokich ſchčórnjach do domcżka pſchińdże. „Hej!" ło wón na Khrystłu, kotraž jemu napſchecżo pſchibżeła. poſmja a dźerżeſche dopiſnizu w połdźnjenjej ruży. „Nęſchto rjaneho wot mačzerki! Njemóżeſch pak drje hiſchcże cżitacż? Mona by waju rady widźała, tebje a Jurka, mačzerka piſche. Hlaj, tute wulke twarjenje na połdźnizy je thęża, w kotrejż mačzerka nětkole je. Tu, wimi ſebi ju, pokaż ju nanej."

Khrystła połdźnizu wſawſchi ſo jara wjeſeleſche. Hdyż pak ju blikła k mjeſwocżu dźerżeſche a wona ſa thorownju wonjeſche, bu ſaſo jara ſrudna a bęſeſche k Jurkej. „Tu je thęża, w kotrejż mačzerka nětkole je. Ow, tutoho domu ho jara boju, Jurko. Wón je tak wulki, ow, tak wulki! Tu, cżuchaj, kak njerjenje wonja!"

Jurk bě hižo jónu bolazu ruku měł a wobalijna bě podobnje wonjała. Wón wotſchaſnuju ho rjekny: „Khrystła, hnydom poběżu k mačzerzy, k mačzerzy!"

„Ale cżeta Lejna njeda namaj hicż, a woda tola zyły doł ſalěhuje."

„Ja pak poběżu, Khrystła. K mačzerzy! K mačzerzy! Nan běſche na dźěle a podźe wjecżor hatle wrócżi ho domoj. Cżeta Lejna bě dźěſcżomaj tykanz napiekła a potom k Žuđobeżom ſchła a Khrystła dźeſche: „Hlaj, Jurko, mačzerka je pſchezo hiſchcże khora, dokelž dopiſniza tak ſa lěkarjom wonja. Cżehemoj hicż, praj, haj?"

„Tykanz ſobu wſacż", Jurk proſcheſche. „Budźe mačzerka potom ſtrowa?"

„Jara budźe ho wjeſelicż", Khrystła wotmołwi, ſtyka tykanz, truch twarożka a bleſchu mloka do brěmja, wſa Jurka ſa ruku a naſtajі ho ſ nim na puczą do měſta.

Saſo ſapocża ho deſchcżowacż. Dźěſcżi pſches luże a wulke błóto ſkakajo thwataſchtaj. Jurk žebi thornar ſwojeho kabarčika ſwuhorny a Khrystła ho do mačzerneho rubiſchcża tak ſababi, ſo běchu jenoż hiſchcże wócżaſ a huba a nóſ widźecż. Dźěſcże horje, dele a ſaſo horje a dele, ſtajnje pſches wodu a błóto. Hušto běſche iſchcżežka hładka a wuſka, hušto ſkaczche jeju wichor powalicż, ale ſ wulkej prózu dokhwataſchtaj tam, hdyż dróha do měſta wjedźeſche. „Hižo prawje", muż rjekny, kotrehoż ho Khrystła praſcheſche, hač je tak prawje do měſta. „Hiſchcże hač k Božej martri a potom runu ſmuhu. Ale ſchto dha w měſcże pytataj. Janeho pha cżłowjek dźenja ſ hětu njewuhna a wój?"

„Naſcha mačzerka je khora", Khrystła wotmołwi. „Mamoj tykanz ſa mačzerku. Hdyż ho wjeſeli . . . "

„Budźe ſnadź ho ſ njej połepſchicż", muż rjekny. „Staj pak hižo mokrej hacż na koju, njeměrno? Wóh cżaſ waju ſchittacż, ſo njebyſchtaj ſthoriłoj."

„Cżehemoj k mačzerzy!"

„Hlajtaj, tamle, hdyż khorhojcżka na wěži ſedźi, tam je thorownja. Bóh budź ſ wamaj!"

Khwataſchtaj dale a bórzy pſched wulkej thężu ſtejeſchtaj, kotraž ho tamnej na połdźnizy runałche. Najprjedy njechaču jeju nuts puſchcżicż, tola dokelž cżaſchtaj k mačzerzy, ho byſchtaj ji tykanz, dobry twaroſk a mloko pſchińdźeſtaj, ſotra ſaſtupiwſchi rjekny: „Ah, dźěſcżi, mačzerka je pſchezo hiſchcże khora, ach, jara khora. Runje nětkole je jara khora."

„Ale ja cżu", Jurk ſ nohomaj tepiajo rjekny. „K mačzerzy cżu, k mačzerzy!"

„Schto dyrbju dźěſcżomaj jenoż rjeż", ſotra myſleſche, pſchetoż mačzerka na ſmjercż leżeſche. „Kak dźěſcżi jenoż ſpokojenej domoj póſcżelu?" Tu Khrystła rjekny: „Mačzerka je tola pohladnizu pókłała. A žmój tykanz a twaroſk pſchinjeſtoj. Mačzerka budźe ho jara wjeſelicż."

Ssotra widźeſche, ſo běſchtaj dźěſcżi na ſoju pſchemaczanaj. „Pójtaj dźěſcżi", wona pſchecżelnje rjekny. „Wój mi na ſmjercż ſthoritaj. A wuhladaſi waju mačzerka taikeju, móże ſe ſtarocże o waju hiſchcże bóle ſthoricż. Wobleczętaj ſo najprjedy ſuchu draſtu. Chżu ju wamaj dacż."

Khrystła a Jurk njechaſchtaj wo tym nicżo wědźecż a ſapocżinaſchtaj pkakacż. „K mačzerzy! K mačzerzy!"

„Dyrbju ho wo jeju ſtrowoſcż bojerż?" ſotra myſleſche. „Njeje tuta lubosć žywiſcha dyžli ſmjercż?" A dowjedźe dźěſcżi k mačzerzy, kotraž na ſmjercż bleda we běłym ſoku leżeſche. Mějeſche ſwojej ruzy ſtyłnjenej a wocżi ſaczinjenej a jako ju Khrystła a Jurk wuhladaſchtaj, ſawołaſchtaj: „Mačzerka! Ach mačzerka!"

Mačzerka wocżi wocżiniwſchi Khrystłu a Jurka wuhlada a bledej liży doſtaſchtej trochu cżekwjeneje barby. Sawrjeny ert ſo wotewri. Wócżaſ ho rosjaſnjſchtej a mačzerka wobé ruzy połſebhnywſchi rjekny: „Ach, mojej dźěſcżi!"

Khrystła a Jurk mačzerku wokoſchejo ji tykanz, twaroſk a mloko podaſchtaj. Mačzerka dyrbjeſche hnydom kuſk tykanza ſjeſcż a Jurk a Khrystła powdaſchtaj, ſchtoż jenoż móżeſchtaj. „Njeměrno, mačzerka, nětkole bórzy ſaſo domoj pſchińdźeſch? Hlaj, mačzerka, pſchińdźechmoj, jo by ho radowała. Njeměrno, mačzerka, bórzy budźeſch ſaſo ſtrowa?"

Ssotra ſ boka ſtejo ruzy ſtykny a mnóſleſche: „Rano běſche ſ njej jara ſłe. Ale pſchikhad dźěſcżi je thorej wulke wjeſele pſchihotował. Haj, wjeſele huto pomha, hdyż wſchitko ſapraji. Radoſcż je hoże lěkařſtwo, najlěpſche mjes wſchitkim. Nimale chże ho ſdacż, jona je wukhowana.

A woprawdźe, mačzerka, pola kotrejež bě lěkař rano wſchu nadźiju ſpuſchcżił, bě wukhowana. Móż lubosće jeju dźěſcżi bě dźiw ſcżiniła. Ant dźeſcżi hnjow njetrajeſche, jako ho mačzerka domoj wrócżiwſchi ſwojemu mužej wuſna, ſo je ju lubosć dźěſcżi wuſtrowiła. „To chżu też wěricż. S lubosćże je Bóh tola ſwět ſtworił. A ſchto by było zyłe žiwjenje, njeby-li lubosće było?"

jkj.

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

USA a Japanska bjez rivalow w pluwanju

USA dobydźe pluwanje na 400 m.

Před japanskimi pluwarjemi dopluwa amerikanski Medica w krawlenju přez 400 m we wulkotnej honćwje po wodźe a postajo nowy olympiski rekord docyła (stary olympiski rekord 4:48,4. Dokelž bě tutu přestrěn w 4 min. 44,5 sek. překrawlił, dósta zlotu medaliju. Druhi bu japanski Uto, kotryž byrnjež by wjele mjeńši był hač sylny Američan, jenož mało pozdźišo z ruku na kónc placny 4:45,6 min (sléborna medalija). Też třeće městno a broncowa medalija padźe do japanskeje móšnički: Makino pluwaše 4:48,1 min. 4. Flanagan (USA) 4:52,7 min. 5. Negami (Japanska) 4:53,6 min. 6. Taris (Francowska) 4:53,8 min. a posledni bu Jendźelčan Leivers.

Před tutym napřesćehom pokazašta dwě přenjej dobyćerjej we wumělstwowym skakanju Gestring a Rawls, što móžetej — a sylny přiklesk je z dopokazom, zo woprawdźe derje sebje a swoje skoki wobknježitej.

—:—

Před 15 000 přihladowarjemi započachu so wčera rano **wubědźowanja w skakanju za žony.** Tu pola žonow, kaž też pola muži zdoby Amerika prěnje městna (pola žonow samo wšitke tři!) Wuslědki su tele: 1. Gestring (USA) 89,27 dypk., 2. Rawls (USA) 88,35 dypk., a 3. Poynton (USA) 82,36 dypk. 4. Daumerlang (Němska). 5. Jensch (Němska). 6. Osawa (Japanska). 7. Heinze (Němska). 8. Kona (Japanska).

—:—

Předboje **k 100metrowskemu pluwanju na khribjećo** wobradźichu zaso nowy olympiski rekord! Kiefer — swětowy mištr (USA) je jón na swoje konto zapisał 1:06,9 min. Mjez tymi, kotřiž ze swojim wuspěšnym pluwanjom sebi wubědźichu prawo, so wobdźělić na mjezyhojach su tři Němcy, tři Američenjo, tři Japancy, jedyn Južnosłowjan, jedyn z Jendźelskeje, Awstralskeje, Hollandskeje, Kanady, Swedskeje a Filipinow; potajkim wšo dohromady 16. Južnosłowjan rěka Wilfan. Němcy rěkaju: Schwartz, Schlauch a Simon.

*

Z mjezyhojow na 100 m na khribjeće za žony zwěsćichu sebi wobdźělenje za posledni rozsudny bój: Dwě z Hollandskej, dwě z USA, dwě z Jendźelskeje a jena z Danskeje.

—:—

Jara zajimawoj běštaj **też dwaj předbojaj na stafetu 4×100 m za žónske**; za dalše wubědźowanja wukwalifikowachu so: Němska, Hollandska, Danska, Amerika, Jendźelska, Kanada a Wuherska.

—:—

Hry z wódnym bulom: Hollandska — Wuherska 8:0 a Němska — Swedska 4:1. Belgiska — Jendźelska 6:1 a Francowska — Awstriska 4:2.

*

W **ručnym bulu** doby Awstriska nad Wuherskej 11:7 (5:2) a Němska nad Šwicu 16:6 (9:3). — 100 000 přihladowarjow, mjez nimi też A. Hitler. — Z tym je zwěsćene, zo matej Němska a Awstriska pjatk wo złotu medaliju hrać, štóž přěhraje dóstanje sléburnu.

—:—

W **hokaju** doby w předskónčnym kole před 25 000 zahorjenymi přihladowarjemi indiske mužstwo nad francowskim 10:0 (4:0) a Němska zbi Hollandsku 3:0 (1:0). Tak nastupitej nětko pjatk: Francowska přećiwo Hollandskej (dźe wo 3. městno), a Němska změje z Indiskej bój wo złotu medaliju. Poradźi-li so Indiskej, kotraž ma sylne a jara wustojne mužstwo, Němsku zbić, tak by k třećemu razej zasobu olympisku złotu medaliju w hokaju dóstała!

—:—

W **ćełozwučowanju žonow** je sebi Němska złotu medaliju dobyła. Druhe městno a sléburnu medaliju dósta Češka. 3. Wuherska (bronc. medaliju). 4. Južnosłowjanska. 5. Pólska, potom Italska, USA, Jendźelska.

*

W **ćełozwučowanju muži** (wšo dohromady) su jenotliwe kraje so tak wuznamjenili: 1. Němska. 2. Šwica, 3. Finiska, 4. Češka, 5. Italska, 6. Južnosłowjanska atd. (Pólska so njeje wobdźěliła).

—:—

Wubědźowanja w jěchanju (dresurske pruhowanja) a w boksowanju su jara žiwe a wotmėnjate; doskónčne wuslědki hišće tane njejsu.

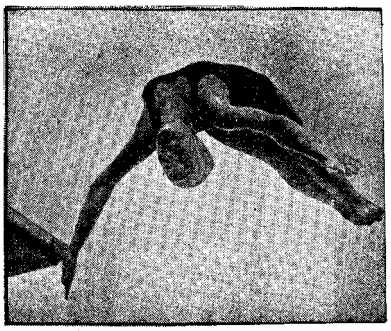

lálětna Američanka Marjorie Gestring, najlěpša skakarka swěta, dobyćerka złoteje medalije. (Scherl.)

Dorothy Poynton-Hill (USA), kotraž sebi w skakanju bronz. medaliju zasłuži. (Scherl Bilderdienst.)

W Grünawje je nětko žiwjenje. **Wubědźuja tam** wjeslowarjo: wčera běchu předboje (4) za ćołmy z jenym wjeslowarjom, štyrjo prěni su Verrey (Pólska), Schäfer (Němska), Rufli (Swica) a Warren (Jendźelska). — Dale běchu też hišće předboje za druhe ćołmy.

Medaliju sebi zdobychu:

	złote	sléborne	bronc.
Němska	**19**	**18**	**25**
USA	**19**	**14**	**7**
Šwedska	**6**	**5**	**7**
Finiska	**6**	**6**	**6**
Italska	**6**	**4**	**5**
Wuherska	**6**	**1**	**3**
Francowska	**5**	**5**	**4**
Japanska	**4**	**4**	**5**
Jendźelska	**3**	**6**	**2**
Awstriska	**3**	**4**	**2**
Češka	**3**	**5**	**—**
Hollandska	**3**	**2**	**6**
Estonska	**2**	**1**	**3**
Egiptowska	**2**	**1**	**2**
Šwica	**1**	**8**	**3**
Kanada	**1**	**2**	**5**
Argentiniska	**1**	**1**	**—**
Turkowska	**1**	**—**	**1**
Newseeland	**1**	**—**	**—**
Norwegska	**1**	**2**	**—**
Pólska	**—**	**2**	**2**
Lotyska	**—**	**1**	**1**
Južnosłowjanska	**—**	**1**	**—**
Awstraliska	**—**	**—**	**1**
Mexiko	**—**	**—**	**1**
Filipiny	**—**	**—**	**1**
Danska	**—**	**—**	**1**
Belgiska	**—**	**—**	**1**

Wupławowanje (Segelregatta) w Grünawje je we **někotrych** dźělach skónčene. W rjadowni 8-m-E doby płachtny ćołm Italskeje, druhi: ćołm Norwegskeje a jako třeći němski ćołm „Germania III".

—:—

Na olympiadze porodźene swětowe rekordy

je mjezynarodny lohkoathletiski zwjazk na swojim zjězdźe w Barlinje za płaćiwe připóznał a potwjerdźił; a to dotal sćěhowace:

1. Běh přez płótki na 110 m — 14,1 sek. Forest Towns (USA).
2. Běh na 1500 m — 3:47,8 min. Lovelock (Neuseeland).
3. Trójskok 16,00 m Naoto Tajima (Japanska).
4. Stafeta na 4×100 m — 39,8 sek. (Owens, Metcalfe, Draper, Wykoff) USA.
5. Dźesaćibój 7900 dypkow: Glenn Morris (USA).

—:—

46 000 dopisnicow.

Němski póst ma za čas olympiady žałostnje wjele dźěła. Tysacy cheedźa měć olympiske znamki, tysacy olympiski kołk na dopisnicy a listy. Ze wšěch možnych krajow tołku so ludźo we njeličomnych syłach wokoło wokněškow, za kotrymiž sedźa zastojnicy, lědma so dowobaracy nawala telko kupcow! Jenož zastojnicy, kiž wobknjeńa někotre rěče, su tu wužitne a jenož jim poradźi so trochu porjadka do tuteho žołmjenja přinjesć. Před hłownym zakhodom stoja a pomału so druhdy tam a sem hibajo wozy: tak rjec jězdne předawarńcki znamkow a kołkowarńcki póstowych posyłkow. Ale też tute wupomhańki su wot ranja hač do wječora woprawdźe we „woblehnjeńskim stawje" kaž hłowne město Španiskeje Madrid — abo před 500 lětami Budyšin (za čas husitskich wójnow). Na pósće w Charlottenburgu 9 su skazanki na olympiske marki a wotkołkowanje k horam zrosće. A drohe žorty to su! Štóž ma olympiski pas w rucy (a tón woprawdźe tuni njeje!), mysli sebi, zo je Bóh wě kajki krejzus — ale cipka je pornjo wonym hromadźerjam znamkow (filatelistam), kotřiž husto hobrske sumy za tutón swój sport wudawaju. Jedyn z tutych na př. žadaše sebi zo bychu jemu 46000 dopisnicow wotkołkowali!!! Druhi je skromniši, prošeše „jeno" wo to, zo by dóstał 5000 stron znamkow, a třeći připósła 9000 zapisanych listow, z kotrychž bě kóždy wumělscy z wosebitymi znamkami połěpjeny, zo bychu je z wonymi 9 wšelakimi olympiskimi kołkami počornili —! Z.

—:—

Ważniše z porjada za pjatk 14. žnjeńca.

Pluwanje:

9.00 Skakanje z wěže za žony (rozsud). — 400 m — krawlenje (žony, — mjezybój). Hry z wódnym bulom.

15.00 Mjezyboje na 200 m, w klasiskim stilu. — Mjezyboje na 1500 m-krawlenje. — 100 m na khribjeće (rozsud). — Hry z wódnym bulom.

Ručny bul:

15.00 Rozsudne hry wo 1., 2., 3. a 4. městno.

Hokaj:

16.30 Rozsudne hry.

Wjeslowanje:

14.30—18.30 Rozsudne wujězdźowanja ćołmow z jednym mužom, dwěmaj, štyrjomi a wósom mužemi; zes a bjez prawidłarja (Steuermann).

Dale dopołdnja a popołdnju (7.00 a 14.00) jěchanje; (9.00 a 15.00) tesakowanje.

15.00 a 20.00 boksowanje.

16.00 Skónčne hry w košikowcy (Basketball).

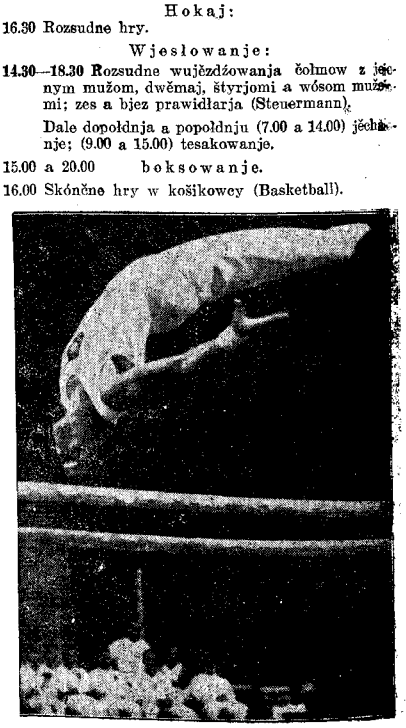

Konrad Frey (Němska), kotryž při ćełozwučowanju dwě medaliji zdoby, při zwučowanju na bradlach. (Pressebildzentrale, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunoškowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčańske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 189 | Budyšin — Pjatk 14. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Španiske knježerstwo wo pomoc woła

Madridšti radio je namołwjenje na republikanske kraje w Europje rozšěrjał. Tute kraje žo namołwjeja, so njebychu neutralne wostałe, ale so bychu hamtške španiske knježerstwo podpjerałe.

W powěsćach, kiž su schtwórtk dóšłe, žo położenje w Madridže jako jara khutne wopisnamjenja. W měsece su žo revolucijske tribunale wutworile. Satšelenja ludźi a tšelenjow njepschestanu. Knježerstwo je, kaž žo zdawa, lidma hischće z knjesom nad wobsitnosćemi. Po wschěm zdaju so wězy špěchnje cjezkej krizy blizu.

Nacionalistojo po wěstym porjedže postupuja

Nazionalistiski general Queipo de Llano je psches Sevillski radio zdźělił, so su wojerske mozy, kiž na město Malagu postupuja, žrjedu rano z La Rondy swoje postupowanje sapoczałe. W běhu dnja je na wschelakich městnach k wojowanju z marxistami dóšło. Wojazy porjadnje postupuja. Wjazy hač dwě tsecinje Schpanistšeje su nacionalistiscy wojazy hižo wobkładźili.

General Queipo de Llano žo w swojej rěči tež pischeczíwo wopačnym wudawanjam Madridskeho knježerstwa wobrocza, so je žo narodne wojerske hibanje pobilo. Praji, so je runje nawopak.

Prjedawšeho špan'skeho m'n'stra zatřělili

Kaž žo z Burgosa powě, su prjedawšeho schpanskeho ministra a wjednika lěwizynskich konserwatiwnych Miguela Maura zatřělili, jako pyta žo w argentinskim wupołanzstwje wukhowacz. Wobzebity dopisowar Lissabonskich nowin „Diario de Lisboa" pische, so su nacionalistiscy wojazy pschi zaczehnjenju do Tolosy cźěła 50 komunistow nadeschli, kiž bechu žo pschi tšelenju do města morili. S portugalskeje namjetnje městnosće Fronteira de Caśa žo powě, so su žrjedu schtyri tsimotorske lětadła wospjet bomby na město Badoz mjetałe.

Žaneho knježerstwa wjacy w Madridže?

Wobzebity rosprawjeŕ Parizskich nowin „Jour" w franzowskim pschistawnym měsče Bayonne, kiž bliško Schpanskeje leži, pische, so w Madridže hižo njeje knježerstwa a so je president schpanskeje republiki Azana se swojim ministrami do Walenzije cźeknył. Président schpanskeho žejma Martinez Barrio pak je na parniku do Cartageny pschišeł, když běsche podarmo spytał, knježerstwo se sastupjerjemi městow Walencije, Alicanty, Murcije a Castellona wutworicz. Kommunistojo a anarchistojo su pjeza jeho wotpowhlad pschekasyli.

To Parisa je hischće powěsć dóschła, so je schpanske knježerstwo wo pschiwuzer prózuje. Sa cźas, hdyž bronje wotpocźuja, chze pjeza wschitkich wukrajnikow se Schpanskeje dacz wotwotwocz. Njeje snate, hacz nazionalistojo namjetej pschihłoźuja.

Nacionalistojo na Madrid postupuja

S hlownego kwartěra generała Mole w Burgosu žo powě, so su nazionalistiscy wojazy Madrid wjazo wobstupili. Pola Meridy stej žo połnózne a połodnjske wójsko generała Franka sjednoczyłej. **Sjednoczene wójsko z Meridy na Madrid postupuje.** S wobkładźenjom města Guadalajary, kiž 50 kilometrow k połnozy wot Madrida na drózy do Saragozy leži, su žebi nazionalistiscy wojazy nowy wuspěch wobdźěli.

Pschi postupowanju na Malagu je žo zusym legionaram generała Franka poradźiło, město Antequeru wobkładźicz. Tuto město leži něhdże 50 kilometrow k połnozy wot Malagi. Kaž wschudże druhdże tak dobywarjo tež tu bróžne śledy cźerwjeneho terrora namakachu. Po stach bróžne śledy cźerwjeneho terrora namakachu. Po stach leżachu cźěła měrnych wobydlerjow na dróhach a w twarjenjach. Pola Leona su nazionalistojo tsimotorske cźerwjene bombowe lětadło wottšelili, tehorunja jene w horach Guadaramma.

Schtwórtk popołdnju su marxistojo schpanske mjesty pola Hendaya njejazdy zawrjeli. Tšelenje kanonow pola San Sebastiana běsche tež schtwórtk popołdnju słyschecź. Do Londona su powěsće dóschłe, so žo na schpanskej połnóznej froncze, wobzebje pola San Sebastiana wjetschа bitwa pschihotuje. Psched městom žo tež wójnske lódze hromadźeja.

Nazionalistiscy wojazy, kiž su žo k wuzwobodźenju města Badajoza wupołožili, dyrbjachu pola Almendraleja cźežku bitwu z marxistiskej miliju pschetracź. Na woběmaj stronomaj wjele mortwych leżo wosta. Skónčnje dyrbjachu wojazy cźerwjeneje miliji cźěkacź.

Nowy wyschi rosskajowar w schpanskej Marokkowskej.

General Franko je z Marokkowskeje do Schpanskeje pschischoł. Na jeho město je general Orgaz wyschi rosskas nad nazionalistami w schpanskej Marokkowskej pschewzał. Wojazy žo wschednje w lětadłach z Marokkowskeje do Schpanskeje transportuja. Na lódźach žo w poslednich dnjach wojazy wjazy do Schpanskeje njewožachu. W Tetuanie w Marokkowskej su nazionalistiske organizazije wjele nowych pschiwiźowarjow pschidobyle.

Wulku požytku brónjow za Schpanistu w Antwerpenje sebrali.

Kaž belgiske nowiny pisaju, su na Antwerpenskim dwórnischczu něhdże 50 twarowych wosow nadeschli, w kotrychž žo brónje a munizija za schpanske knježerstwo ludoweje fronty wjesechu. Kommunistiski agent, kiž běsche žo pola jeneje belgiskeje firmy jako žobustaw brasilskeho knježerstwa wudawał, běsche brónje kupił z wurěcu, so to za Brasilisku cźini. Hdyž žo brasilskeho sastupjerja w Brüsselu wopraschachu, shonichu, so jemu wo kupje njeběsche niczo znate. Kommunistiski kupc, kotrehož personalije hischcze njesu znate, běsche brónje z někotrymi milijonami frankami sapłaćił. Belgiske knježerstwo je brónje a jich munizaju sebrało. Belgiska policija za słužbnym kommunistiskim agentom zhonichu. Wona chze wobzebje tež zwěsćicź, hwotkel žu žo pjenjezy k nakupjenju brónjow a munizije dale.

Franzowske nowiny pisaju, so su w poslednich dnjach parniki, kiž w słužbje schpanskeho lěwizyneho knježerstwa stej, z franzowskich pschistawow z kanonami, maschinskimi tšelbami, granatami a munizaju za ruczne tšelby wjesće, so bychu je do jeneho pschistawa dowjesle, kiž je w rukomaj Madridskeho knježerstwa.

Amerika žo do schpanskich nalěžnosćow njetyka.

Kaž amerikanski iwonkowny hamt wosweriła, su Sjednoczene staty hižo 7. augusta w telegrafiskim wokolniku wschitkim swojim diplomatiskim a konsularnym sastupjerjam w Schpanskej wojsewiše, so pschi schpanskej wobydlerskej wójnje neutralne wostanu.

Gamelinowy wopyt we Waršawje

Puczowanje franzowskeho generała Gamelina do Warschawy je w Parizskich nowinach nadrobnje rospomina. Pschede wschěm žo cźisto wojerski wusnam wopyta wuběhnje, kiž znajmjeńscha w tu chwilu žanych politiskich pschemjenjenjow njepschinješe. Nowiny „Paris Soir" pisaju, so žo w tutym wokomiku njemóže niczo druheho prajicź, hacź so je Franzowska dyrbała dopokazacź, so franzowsko-połske wojerske srjeczenje niz wjazy jenoż na papjerje njesteji. Mjes krajomaj žo někto jednanja sapoczu a žo wocakuje, so Franzowska Połšcej wjetschi kredit pschiwoli, i kotrymž by Połšcej mózno było, motorisowanje swojeho wójska wudospolnicź.

Parizske nowiny „Temps" Gamelinowy wopyt we Warschawje jako dospołnje normalnu należnosć wosnamjenjeja. Wone jako samo žo rozumjaze wobkładuja, so Paris a Warschawa njejmětej zanjec składnosće skonsdźecź, kotraž samóže mózy srjeczenja w duchu sdźerżecź, w kotrymž je žo wobsamkło. Mylne pak by było, hdy by žo na Gamelinowym wopyšcze na někcto njewidźene w powschitkownej politizy widźało.

Zasó 200 kilometrow autowych dróhow dotwarjenych

Pschichodnu póndźelu, potajkim hnydom po skónczenju olympiskich hrow, žo na schtyrjoch podźelach 200 nowych kilometrow němskich autowych dróhow wobkładnej pschepoda.

Do tutych podźělow žłuchla najprjedy dróha z Braunschweiga do Helmstedta. Tuta dróha je 50 kilometrow dołha. Wona je dźěl Barlinsko-Hannoverskeje autoweje dróhi. 40 kilometrow tuteje dróhi mjes Braunschweigom a Lehrtu hižo sjawnemu wobkładnej žłuži.

Jako druhi podźěl je 30 kilometrow dołhi dźěl Barlinsko-Mnichowskeje autoweje dróhi mjes Weißenfelsom a Cisenbergom wotewrjeny.

Tśeśi kruch noweje dróhi je jako w tu chwilu pośledni dźěl autoweje dróhi z Mnichowa k statnym mjesam mjes Samerbergom a Siegsdorfom wobkładnej pschepoda. Tutón dźěl dróhi je 35 kilometrow dołhi.

Schtwórta nowa autowa dróha, kiž žo póndźelu sjawnemu wobkładnej pschepoda, Barlinske kolo z połnozy Werdera je statnej dróhu pola Magdeburga swjasuje. Tutón 80 kilometrow dołhi kruch dróhi je najdźelschi mjes tymi, kiž su ho dotal wobkładnej pschepodale.

Sa něhdże pjecź njedźel, na wopomnjenskim dnju padawka, so je wjednik twarjenje autowych dróhow wotewrił, žo 1000. kilometer sjawnosći pschepoda. Nimo tutych 1000 kilometrow žo hischcze na 1500 kilometrow twari. W tu chwilu je tež liczba dźěłaćerjow pschi twarjenju autowych dróhow se 125 000 dotal najwjetscha.

Němscy rěčnicy we Waršawje

Wotpósłanstwo němskich rěčnikow je do Warschawy wopyt pólskich młodych juristow w Němsku wotplacźiło. Tej pólski justizny minister je wjednikow němskeho wotpósłanstwa pschijał. Němzy rěznicy žebi we Warschawje sudnistwa a khłostarnje wobhladaja. Pjatk žo němscy juristojo z Warschawy do Krakowa podadźa.

Rumunske wozjewjenje

Krakowske rumunske wupołanstwo w Barlinje je wozjewiło, so su někotre wukrajne nowiny pisate, so chze Rumunska někotre żelesnicy natwaricź, kiž bychu Cźesko-słowaksku se Sowjetskej Rusej swjasowałe. Tuta powěsć žo jako wopačna wosnamjenja. Woprawdźe jedna žo tu wenoż wo to, so ko żelesnicy, kotraž rumunskomu Rumunsku z Cźesko-słowakskej swjasuje, do dwojokolijateje żelesnicy wutwari. Wschitke druhe powěsće su bjez kóždeho zakładka.

Kak Francowska w lětarstwje bróni

Franzowski senat je žrjedu někotre zakonske nacźiski pschijał. Běsche tež jenohłósnje swólnikow, zakon k wobnowjenju a połepschenju wojerskeho lětarstwa pschijecź. Tutón zakon žebi w běhu pjecź lět tódze leto 550 milijonow frankow kredita zdał. Kredit ma žo wot 1. januara 1937 dawacź.

Lětarstwowy minister Pierre Cot pschilsponi, so žo nětcźischi programm bronjenja w lětarstwje nakkerje hischcze z konzom tuteho lěta pschejmjedze. Po tutym programmje ma žo 1023 lětadłow natwaricź.

Cźerwjene khorhoje w Le Havru.

Pola jeneho łódźnistwa towarstwa w franzowskim pschistawskim měsce Le Havru běchu njedorozumjenja dla mjedwn nastałe. Dźěłowe ministerjstwo w swadźe rosrisa. Dźěłacerjo pak ministerstwowy rosšud njeschpótachu. Muźłtwa wschitke łódze towarstwa wobkładźichu a cźerwjene khorhoje wupowěsnychu.

Wulke manevry lětadłow na Rivierje.

Druha italska lětadłowa diwizija je w poslednich dnjach pschi Rivierje wulke nózne swucźowanja wotměła. Něhdże 200 lětadłow je žo na swucźowanjach wobdźěliło. Mjes nimi běchu dwě eskadje honjerskich lětadłow a tři eskadry krombowych lětadłow. Pschi swucźowanjach hu žo nadpady lětadłow na industrijowe twarjenja a na wójnski pschistaw w Speziji z trěbnymi wobaraniskimi naprawami swucźowałe.

Nowy nadpad na jendżelskich wojakow w Palestinje.

Sbėžkarjow Arabjo jendżelskich wojakow pola Nablusa znowa nadpadżechu. Eskadra jendżelskich lėtadłow do wojowanja pscheczjiwo sbėžkarjam sapschimny. Pschi wojowanju żo wósom Arabow mori a mnohy żo franichu. Jendżelscy wojacy żaneje schkody njepoczerpichu.

Jendżelska a Egiptowska żo dojednatej.

Połna zhromadżizna srėczeńskich wubjerkow w Egiptowskej je żriedu wjeczor tekst nowego jendżelsko-egiptowskego srėczenja dowurađila. Srėczenje żo w blizschim czasu w Londonje podpische.

Přilopk

*** Żenitwa kaž w bajzy.** W Londonskej towarschnosczi żo nėtkole wjele wo romantiskej luboszczinskej stawisnje rėczi. Knjeżna Lena Pearsonez, wnuczka jendżelskeho admirała, je żo njedawno na jednoreho rybaka ſ mjenom Sidney Hids wudała; wėrowanje bė w najwuschim kole w abtowskej zyrkwi w Monktonje. Krótko psched twajom bė żebi njemjeła wot jendżelskeho knjeżerstwa mału kupu pschi morskim brjohu kupiła, hdżež żo je żwojim nėtczischim mużom pod dramatiskimi wobstejnosczemi sejna. Loni w lėrzu bėsche pschipadnje na kupu pschischka, kotraż wożamocżena w morju leży a kotruż we wėstych czasach rybazy rady njewopytuja. W tymże njemóża ani małe tódże pschistajecz. Knjeżna Pearsonez bėsche żebi na kupu wuleczała, so by tam po skakach łasyła. Pschi tym pak bė se skały padła. Wopuschczena tam nėtotre hodżiny leżesche a bjes dwėla by ſrudny tóż namakała, njeby-li rybak pschischol a ju wukhował. Muż, kotremuż ma żo ſa wukhowanje żwojeho żiwjenja dżakowacz, je nėtko jeje mandżelski.

Budyske stawniske powėsće

Schtwórtk 13. augusta 1936.

Narodżiłoj ſtaj żo: 11. 8. Hansej Hermannej Neumannej, piekarjej, żyn. — 12. 8. Gerhardej Arthurej Fiezy, porzlintoczerjej w Sdżarju, żyn.

Wumrėli żu: 12. 8. Korla August Reinhardt, rėſništi mischtr, 81 lėt. — Gustav Pawol Sell, fabrikski dżėlaczeř, 67 lėt. — Gustav Erich Altus, pschekupz, 33 lėt. — August Polan, pschekhodny ſtražnik ſe Sčinkez, 47 lėt. — 13. 8. Brigitta Waltrauda Döringez, dżowka fabrikskeho dohladowarja, 26 dnjow.

Pschipowėdżili żu żo: 13. 8. Jan Wilhelm Schlenker, rėſništi mischtr a Johanna Margareta Oeżig, pomozniza, wobaj w Budyschinje. — Dr. phil. Erhardt Richard Golf, ratarski wuczeř a diplomowy ratař w Budyschinje a Frieda Mėtrachez, mėschczanska pschistajenza w Lipšku.

Sport

Z hamtskeho wozjewjenja kołojėzdneho sporta.

Němske znamjeńska kołojėzdneho sporta za młodźinu, bronzowe, slėbrowe a zlote, z lisćinowymi zesiwkami, kiž k nim słušeja, móża so w T. Albertec sportskim domje na Lawskich hrjebjach wotewrzać. Wobdėlnicy, kotrymž je so jich formular wróćił, zo bychu jón po předpismje wupjelnili a jón njejsu hišće zaso zapodali, njech jón hnydom nawjednikej dróhoweho kolesarskeho sporta Arnoštej Albrechtej wróća. Na formularach předewšėm njesmė podpismo woćehnjerja pobrachować, zo so wobdėlnicy při přichodnym starée njedėlu 6. septembra 1936 rano w 7 hodźinach při Karolinej zahrodze njebychu trjebali wotpokazać. Najskėrje budże tuto pruhowanje poslednje tuteho lėta. Formulary su tehorunja w Albertec sportskim domje dostać.

Sto su błudnički

W prjedawšich lėtſtotkach ludźo, hdyż w bahnojtych krajinach nad jenju pkomjeschka wuzapynjcz widżachu, da błudničžow wėrjachu, kiž dżedża ludźi do njeżboża zawjesć. Pschirodowėda je żo ſ tutym praschenjom nadrobnje sabėrała, a nimo měry wjele rosprawow wo błudničkach bė żo napisało. W Europje żo błudnički wschudże tam wobkedżbuja, hdżež żu bahna. Tehodła żo ſ wopredka měnjesche, so żo tu wo sapalene bahnoite pluny jedna. Sa tute pluny pak pobrachuje wschėm pknam wyżebita wótra wóń a tej njehodźi żo wutajknicz, kak móża żo pluny sapalicz. Wėrjepodobnische je měnjenje wo ſpuščzach druźinach hribow a bakterijow. Je żo wobkedżbowało, so maja howny ſpuščzate ſichidła, kotrež żu bjes dwėla ſ tajkimi ſpuščzatymi hribami pokryte. Hajnizy powėdaja, so je to pscherjany, tola tej sało traschniwy napohlad.

Nowosće z cyłeho swėta

Zakopne awtowe njeżboże na Morawje.

Wobkhadne njeżboże je ſrudnymi ſczėžkami sta żo żriedu wjeczor na krótkoraniſkej Morawje. Se 16 wikowarjemi a ſ tworami cżėżko nakładżeny cżežiły wós żo na ſpadowazej dróży pola Rychaltiz w Mišterikim wokrjesu wjerhacz poczo, jażeże pschebiłka k pschėrowei a żo pschewali. Pschi tym żo 9 wożobow na měsče mori. Dwė druhej wożobje wumrėschtej po puczu do khorownje. Wschitzy druży żo cżežko ranichu. Dalokoż żo botal hodżesche ſwėscżicz, bė wjednik awta motor saſtalit a żo na ruczne ſpinadła ſpuschczał. Tute pak żo sapowėchu, so wjednik niož nad wożom ſhubi. Na měſtnje njeżboża je hamtska pschepytowańska komnitzija ſe ſwojim pschepytowanjom saporzała.

Śtyrnjena semja wohrożuje wjeſ pola Hanowra.

Do hannoverskeje kalijoweje famy pola Odebėż bė żo woda sadawbyła, ſ czimż bė podżemńska woda spadnyła. Nėtko je żo na nėhdże kilometr dołhim dżėlu kraja schtwórt rano semja ſwojeſta, pisches łuki a pola a pisches dróhu rospinaju żo schėrokе rospuklinky hacz do wėż. We wėſi ſamej żu nėkotre domy tkėtro wohrożene. Wożebje żu żo wndwjernja hadżike, so żo durie wjazy wotewrjecz njehodża a wobydlerjo móża je ſwojich domow jenoż pisches wokno łasyć. Murje domow żu ſ dżėła jara rospukane. Wjeżne ſtudnje żu saprahle.

Radio

Sobotu 15. augusta żo ſtyschi:

Königswusterhausen a wschitke nėmske ſczelaki ſ wuwłaczom Barlinskeho: 6 olympiske fanfary a ranschi koncert. 7,50 programm 15. dnja 11. olympiskich hrow. 9 ſabawna hudźba, mjes njej rosprawy wo olympiskich wubėdżowanjach. 18 dujeriski konzert. 19 olympiski wothlóż 15. dn'a. 20,30 olympiski konzert, mjes nim rosprawy wo pjaſczowanju. 22,15 olympiski wothlóż.

Barlin: 20,10 operá „Oberon".

Win: 20,05 operetta „Wjeſelukowana".

Warſchawa: 21 hudźba.

Praha: 21,05 konzert.

Budapeſt: 21,30 zyganska hudźba.

Mojeřke położenje w schpanistej bratrowskej wójnje.

S tuteje kharty spósnawamy położenje w schpanskej bratrow mordowazej wójnje na sakładze poslednich powėsczow. Wėše schipy wojnamjenjeja stejiščka nazionalistow, cżorne dypki pak stejiščka ludoweje fronty. Najwjetsche wojowanja wotmėwaju żo wokoło Madrida. Wėšo żu powėšcze ſe Schpanskeje husto doſcz jara jenostronske a njedadża żo pschepruhowacz.

(Scherl Bilderdienſt, M)

Woprawdźity służobnik hosnozy su

Baldur-khachle za traine tenjenie

pšetož wone jej zatepjenie zaluiuja. Cyle bjeze wšěch winowatosćow za Was rozjasniny Wam rad jich wulke lěpšiny.

Żelezowy dwór

Joh. Miessner tow. z. wob.ruk

Wuhleř Handrij

Powėdańczko ſ czaſa napoleonſkich wójnow.

9] (Pokračowanje.)

Sa cżekńenymaj ſlėdżachu, ale podarmo, wostaſchtaj ſhubjenaj.

Handrij bėsche wschitko derje pschihotował, a dokelž jemu nuſnych krėdkow njepobrachowaſche, njepobrachowaſche jimaj też ſamjelczaneje ſkutkowneje pomozy; tuj ſbożownaj hacz pjches italſke mjeſy dospėſchtaj, pschi ſaitupje do Schwajzarſkeje żo ſahydliſchaj a bėſchtaj ſchėſcz lėt ſbożownaj a njepschimanaj żiwaj. Swėrowacz żo tam daſchtaj a dostaſchtaj hólczka a holczku. W tutym czaſu jeju ſboża pschikhadżesche k nimaj tón zygan, kiž tehdom je żwojej zwólbu po Italſkej czahaſche.

Pschipadnje pschińdże też do domu nana cżekńeneje. Wón wuhlada tam jeje wobraz a bu tak pschecżiwo żwojej woli jeje pscheradnik. — Wėdżachu jeho ſiebacz, a wón jim pucz k jeje ſkowanemu wobydlenju w khėži pokaſa, kotraż w ſdalenym dole ſtejesche.

Wojebany nawożenja a jeje nan żo na Handriju ſurowje wjeczišchtaj. Jako horzokrejnaj Italjanaj wobſamſtnyſchtaj jeho moricz a najeczi rubjeżnizy biesſtaroſczinewju nadpadżechu.

Nėtkole hakle Franz ſpóſna, ſchto bė ſczinik, a pschida żo na ſtronu pschimaneiu. Ale wojowanje bė pschejara njerune, jeho ſranichu a wuwjaſachu.

Też Handrij żo ſ hobrińej mozu wobaraſche; tu pschiſkoczi k njemu jeho żona a ſe żwojim wutrobnom wotdżerżowaſche nóż, kiž mėješe jeho trjechicz. Na ſmjercz ſranjena wona mjes nim a jejnym mordarjom k ſemi padże a bórſy po tym wudycha.

Ale w tym wokomiku pschińdże pomoz, kotruż bė cżekńenej ſłużobnik pschiwołał, a rubjeżnizy roſcżėkachu.

Handrij, wot prėnjeho ſadwėłowanja żo trochu ſhrahawſchi, ſa żwojimaj dżeſczomaj ſawoła, tola jenoż matku Hanku namakachu; Khorlka, jeho żynk, bė żo żobu ſ morđarjemi ſhubi.

Franza jeho zwólba wotwjedże a Handrij dyrbjeſche, hdyż bė żwoju wbohu mandżelſku pohrjebał, cżekńycz, hewak budżeſche jeho ſtólcziwy nan jeho żony wobſtorkżik dla rubjenja a wotwjedżenja, a ſa to budżeſche najſterje na czaſ żiwjenja do jaſtwa pschiſchoł. —

Franz tu powėſcz hnydom Handrijej pschińjeże. Rubjeżniży ſ jeho zyganſkej cżrjódu mjelczo ſwińowachu a wón ſtrach żebi wuwotpożłuchcza, kiž Handrijej hrożesche; ale wo jeho żynu jemu niczo prajicz njewėdżesche; hakle poſdżiſcho, hdyż jeho we Lużiju ſaſo wopyta, jemu ſdżeli, ſo żo jemu ſba, ſo żu jeho dżeczo k jeho dżėdej dowjedli a ſo żo tam derje kubluje.

Tak żebi zygan myſlesche, ſo je wón Handrijowe njeſboże ſawinował, a prózowaſche żo, ſo by ſe ſwėrnej pschiwiſnoſczu napſchecżo njemu to ſapokucził. Wón drje jemu to njewuſna, na kaſke waſchnje bė to ſawinył, jenoż to rjekny, ſo bėchu rubjeżnizy pisches njeho pucz k Handrijej namakali a ſo budże jemu, Franzej, to na wſche czaſy ſrudobu cżinicz.

Też ſa dołhi czaſ żo tuta wėz zyganej ſ ponjatka njeſhubi. Druhdy pschińdże Franzej na wyſle, ſo chże Hanu, hdy by nan wumrėł, do Italſkeje k dżėdej dowjesć. Ale wón njewėdżesche wėſce, hacz je tam jeje bratr Khorla pschiſchoł. To bė wón Handrijej jenoż tak po ſdaczu prajił, ſo by jeho troſchtował dóſcza dla.

A kajkim wożudam by wón mohł Hanu wuſtajicz, hdy by wón, zygan, ſ njej pisches ſwėt cżahnył? A duż wón pocża do teho wėricz, ſo mohła Hana tu w ſyle ſednorych wobſtejnoſczach w kotrychż bė wotroſtła, ſwoje ſboże najſkerje docżakacz.

Syma na kónz dżėſche. Handrij tłócżeſche na to, ſo by kwaſ był. Wón cżujeſche, ſo jeho dny ſo nahlikeja, a chżyſche, ſo by Hana hiſchcze prjedy pod ſakit lubowazeho muża pschiſchła. So ju Jakub lubowaſche, dė wėſte, wón ſo na nju nahładacz a napożłuchacz njentóżeſche, a ſdaſche ſo, ſo to druhdy Hanu ſamo hnujeſche. Potom też Hana nochżyſche thoremu nanej wjazu napſchecżiwo rėczecz, jemu poſlednje radoſcze żiwjenja hrubje ſkaſycz. To, ſo mohł ſo Jan wjazy wróćicz, ſo njenadżijeſche, a duż ſo podawajo pschecżu mrėjażeho nana podwoli.

Wſchitko ſo ke kwaſej pschihotowa. Handrij ſ najwietſchim napinanjom ſo hiſchcze dodżerża; teho dnja chżyſche hiſchcze docżakacz, chżyſche ſo na nim hiſchcze ſawjeſelicz, o njech jeho Bóh potom wotwoła, tak ſpėſchnje, kaj ſo jemu ſeſpodoba.

Ale wſchehomózny Bóh bė hinak poſtajił. Tydżeń do Hanineho kwaſa Handrij na dżeraczenje krewje ſemkł.

Hdyż bė żarowanje nėſchto njedżeli trało, proſcheſche Jakub żwoju njewieſtu, ſo bychtaj ſo ſ cżicha ſwėrowacz dałoj, dokelž wſchitke wobſtejnoſcze na polu a w domje k mandżelſkemu ſwojakej nucżachu. To też Jakubowa macj a druſy we wėſi, ſamo Franz, wodkrucżichu.

„To chżu żebi pſchekłaſej", Hana wotmołwi. Potom rjekny wona Franzej, ſo dyrbi ſo wón tu nóz na row jeje nana podacz, ſo pak dyrbi żebi prjedy żwoje wėzy do bremjeńſka ſwjałacz; ſo dyrbi wón wotpucżowacz, ſo pak dyrbi jej prjedy hiſchcze nėſchto wulke k woli ſcżinicz.

S tymi ſłowami Hana jeho wopuſchczi a żo do ſwojeje komorki ſamkny. Wjeczor dele pſchiſchedżi mėješe wulke pismo we dłoni, to żwojej ſłużobnizy da, prajizy:

„Sutſtje ſabe rano do wożadneje wėzy pójdu, mam tam hiſchcze wſchelake wėzy ſrjadowacz. Daj, hdyż Jakub ſ pola domoj pschińdże, jemu tole pismo a praj jemu, ſo dyrbi wón popołdnju ſa mnu pschińicz a liſt pola ſaſtojnika wotewrjecz dacz, ſo je to nėſchto naju wėrowanja dla."

Hołza ſłubi, to wobſtaracz, lehnyj żo potom do ſoſa, a naſajtra ſcżini, kaj mėješche pschikſaſane.

Jakub żebi wuſwėtlicz njemóżeſche, ſchto ma to na ſebi, tola żo njekombżo na pucz naſtali, na pok żo nadżijejo, ſo ſmėje ſa nėſchto dnjow cżicha ſważ.

Wón do wożadneje wėzy doſchedżichi żo ſa Hanu, ſwojej njewjeſtu, praſcheſche, tola nichtó ju njebė widżał. Snadź je wona pola knjeża farara, żebi Jakub myſlesche a tam dórubje, ale też tam njebė. Wón cżeſczcżonnemu fararjej tu wėz wupowėda, pokaſa jemu pismo a proſcheſche jeho, ſo by k ſaſtojnikej ſchoł, ſo by to tam wotewrił a cżitał.

(Pokračowanje ſcżehuje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 14. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Polu so z ruku dawa, ale z wozom bjerje.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer minus 2, najwyšša dnjowa cźopłota 21 stop. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer minus 2, najnižša temperatura w nozy 16 stop. cźopłoty. — Wóle hač pola nas je so wječera w druhich stronach žrjedźnjeje Němskeje sražene nižinow z deščacemi wuskutkowało. Dźenja so sjednorjena nižina do Pólskeje wotžaluje. Sa niej wětrow z morja duja. Tohodla je pomětr tžero khłódny. Nad Francowskej so wyšchina k ranju rosćerja, cźehnje wschak tžero pomału, so so nětčišče njewobłaine wjedro jenoż pomału shubi. Ale žnměny wocakacź, so smějenny hižo jutšje jako spodobnišče, njech tež hischeže trochu njewěšte wědro. Budże tež jako trochu cźopłišo. — Jutšje žobotu žłónčžo 4,46 hodź. shadża a so 7,22 hodź. thowa. Mježacźk shadża jutšje na ranje 2,47 hodź. a thowa so wjeczor 6,17 hodź.

Wuhladny na wjedro za jutšišnu žobotu: Hischeže trochu njewěste, tola pak jako spodobnišče a trochu cźopłišče wjedro pischi krótkow-ečornych wětrach.

— **Wjedro w pischichodnym 10 dnjach.** Wjedro w bliščich 3 hacź 5 dnjach budże tžero njewobstajne. S wjetšcheho dźela pak nic njepschidóbne. W žrjedźno-němskich horach, w Schlesyskej, Cžornym lěsu a w Alpach maja so smětnami krótke deschcže wocakowacź. W ranšich dźelach kraja budże pomérnje cźopło, we wjeczornych a južnowjeczornych swjetšcha khłódno. W pschichodnym tydźenju budże pschewažnje jasne, žuche a cźopłe wjedro. Na kónzu wušchcheneho cźasa ma so wožebje w ranšich dźelach kraja z njewjedrami liczicź.

S **Bukez.** (Alarmowe šmuczowanje wohnjowneje wobory.) W cźasu wót 14. do kónza awgusta wotmě so tu wohnjowe alarmowe šmuczowanje. K alarmej budże so z trubu trubicź. Na tuto šmuczowanje so tohodla kedžbne cźini, so njeby njedorosumjenjow było.

S **Wjelećinu.** Sswój sloty kwaž žwjerjesche sandźenu njedźelu Oto Hoffmann že žwojej mandželskej. Wobaj staj cźitaj a strowaj. Dobrowólna wohnjowa wobora a wjerše towarstwo, kotrymaj jubilar hižo letdźesatki dołho pschijimšu, jemu na počesćenje schmuczku fahnu zaschitej. Wjednikaj towarstwa jemu pschi tym žwoje žołožopschecza wuprajischtaj.

S **Cželchowa.** Cžełe njeschoże sta so wukrótki wječor wokolo 6 hodźin na statnej drohi. Wulkodubrawšti pjekarši mišchtr W. Menzel sajedże tu, dokelž so wobšidnje na jeho nowym wožobowym wosu šapowé, do schłoma, so so powali. Wuczohnik, kiž z nim jědźeše, skoci z hlowu psches schikaze wokno a so thžero cźełco frěsa. Mischtrowy Alčny žynk so ložo skani. Knjes Menzel žnehi stawy wobedrě a wutrobno sthóži, so mějesche šmitkowne kwalowjenja. Prěnju pomoz poskići robustaw Cžerjowjeho schiha z Wulkeje Dubrawy, w Cžełchowje bydlaju. Budyški awto, kotrež krótko po njeshodu nimoježdżeše, dowjese sranjenju hólzow do kliniki dr. Adlera we Wulkej Dubrawje. Wós dyrbjeschе so wotwlez.

S **Kulowa.** Nowy měschczanosta, knjes Kroll, je žrjedu swój hamt pschewzał. Jako knm železnizarja w Gliwizu w Schlesyskej narodźeny, je so 33 lět stary prózniwy muž z jednorych pomérowu k tuttemu wažnemu hamtej pschedobył. — Bohate polo sa žwójbne študźenja poskića farši archiw katolskeje zyrkwinskeje wosady w Kulowje. Khcheżenske knihi sapocznaju so z létom 1642, wérowanske a pogrjertne knihi z létom 1684. Wuczitanje starych pismow je husto jara wobcežne. W študźenju sa pridwornikami je so hižo wjele tuhaz listcinow wuhtajilo.

S **Klětneho.** Boże służby w evangelskej zyrkwi w 9 hodź. němske a 1¼11 hodź. žerbske w Krynbelezach. Boże służby sa dźěcźi ma theologa Arnoscht Mirka. — Schulerjo prénjeje tydźenje wulecźachu žebi wječera pod wjednistwom kantora Kamjenza z omnibusom na dwaidnjowski wuhet do Krkonoschow. — Schula so sažo 18. awgusta sapocźina. — Wječera rano wumrě njenadźijcu w Budyschej khorotwi direktor kubow, knjeni Stinnetowej sluschaschch, knjes Groša z Jamneho. Semrěh je jara spemojnje w žwojim hamcze skutkował a słuschesche k tudyschemu zyrkwinskemu patronatej.

Wusudźenja

§ Jule pjenjeny sa žebje wuzil bě po žwojim žamtnym wuznaczu 50 lět stary, dotal hischcze njepotkoleny Korla Bjedrich Willi Hollstein w Budyschinje. W cźasu wot junija do kónza léta 1935 běsche z nasběranych pjenjes, kotrež bě po pschikazu kapérowacź dyrbjał, 536 hr. za žebje wuził, njewotedawschi je na pschiklušnych městnach. S tym bě so pschelschiwjenza a njeźwery dopuschcził. Psched létami běsche tež jako zastupnik rentu pod dohlad žajenehu, kotraž bě so jemu dowěrila, we wyšokosći 75 hriwnow za žebje wuził. Samtkich žud w Budyschinje bě jeho tohodla 15. julija t. l. k jenemu létu jastwa a k pjenježnemu thkoštanju, 50 hriwnow wuczinjazemu, abo dalschim 5 dnjam jastwa z napoložonjom wudawkow zapludźił. Wěsche pak so za sarunanje wšcheh pschelschiwjenych pjenjes postarał. Holstein běsche jenož pschezšiwe zapludźenju njeźwery dla w nastupanju 75 hr. powoženje zapodał. Sakitasche so z tym, so bě tutón pjenjes po dorosumjenju z pod dohlad žajenehu za žebje wuził. Tuta pramnje zyle njeskutkowna dowolnosć pod dohlad žajenehu njemóžeschе jeho wuwinowacź. Jeho powolanje so žakźuny.

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 14. awgusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,505	100 českosk. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	61,09	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša 13. awgusta 1936. Dokelž na wječerawšchej buršy je strony bankowskeje klienteje jenož jara małych kupnych pschikazow pschedležesche a tute hischcze měšachu pomérnje nišse lemity, jewješche so pola bursownych wobkhodnikow z powolanja nowa potrjeba, so bychu žwoje wobstatki wotbyli. Tohodla najwjetšchi dźěl hódnotow w kursu popuschczowasche. Na rentowych wikach bě wobkhod dale měrny a z žyła w pschecźelnym sakkadnym měnjenju.

Barlinske žitne wulkowiki 13. awgusta 1936. Wobkhod na Barlinskich žitnych wulkowikach pobiwowasche so kaž hacź dotal w prawje měrnych kolisach, dokelž so cźasto hischcze šwischene wurunanske pschitrazki žadaja, kotrež pak mkny nochźedża wizay pschišiwolecź. To wožebje płacźi sa rožku sa posdźischе dodaże. Pschenża so sa dodaże po 15. augustu pyta. Postliczenjow pak je sa tutón cźas pomérnje malo. Wowcź nowych žnjow so sa stare płacźiny w dožahowacej měrje posćiska, njenamaka pak kupzow. Policzenja sa dodaża sa druhu polozu awgusta wjepschedoležeja, teworunja też niz pizowanske jećmjenje. W jećmjenjach sa piwarske a tu wulke rosdźele mjes žadanymi a postliczenymi płacźinami. — Na mukowych wikach pjekarjo jenož trěbnu potrjebu kryja.

Wječera płacźiske w Barlinje zentnar

pschenży W 8: 10,40 hr., W 9: 10,45 hr., — rožt R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jećmienja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr. — wowša H 11: 8,35 hr., H 13: 8,70 hr.

Wiki w Lubiju.

Pschenża 10,25 hr., rožka 7,60 hr., nałtni jećmjeń 7,85 hr., wowš 8,30 hr., běrny 3,65—4,95 hr., žyno 2 hacź 2.25 hr., žłoma, ł masch. mtócź. 1,20—1,40 hr., pschenična muka 17,25 hr., rżana muka 12 hr., pschenične wotruby 6,85—7,15 hr., rżane wotruby 6,20—6,50 hr., butra, pof punta 75 pf., jeja 10 pj., twaroh 20—25 pj., běrny, punt 5—6 pj., kał, běły 5—6 pj., kał, cźerwjeny 9—10 pj., karoty 10 pj., koboda, jědźna 20 pj., kał, žydrojty, schtuka 10—40 pj., kolrabi, schtuka 5 pj., kórti 8—10 pj., kał, kišały 12 pj., žybła, punt 10 pj., buny 10—20 pj., tomaty 25—35 pj., radiški, walcźk 5 hacź 6 pj., rjenjeń 10 pj., jabłuka, punt 5—40 pj., měrnik 5—15 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenża 10,35 hr., rožka nowa 7,80 hr., jećmjeń, nałetni 7,85 hr., wowš 8,30 hr., pschenična muka 18,35 hacź 21 hr., rżana muka 12,50—12,50 hr., pschenične wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6,80 hr., žyno 1,80—2 hr., žłoma słotna 0,80—1 hr., žłoma k sałkanju 0,80—1 hr., butra 76 pj., jeja 10 pj., kał, běły, punt 6 pj., kał, cźerwjeny 12 pj., kał, žydrojty 20—50 pj., koboda, jědźna 12 pj., žybła 12 pj., žołoziej, kerćźk 5 pj., kórti 8 pj., morchej, nowa 8 pj., radiški, walcźk 5 pj., retkej, walcźk 6 pj., brušnizy 50—60 pj.

Wiki w Khrježebusu.

Mjaso, howjaše, punt 70—90 pj., mjaso, cźelaze 65—90 pj., mjaso, słopjaze 0,80—1 hr., mjaso, šwinjaze 70—90 pj., twaroh 25 pj., lany wolij, litr 1,50 hr., liny, punt 1.40 hr., bolbje, młode, schtuka 40—90 pj., kury, žiwe, punt 50—60 pj., khapony, žiwe 40 pj., kórti, schtuka 5—10 pj., kolrabi 15—20 pjf., morchej, punt 10 pj., kožmaczki 15—20 pj., koboda, jědźna 20 pj., kał, žydrojty, schtuka 40—70 pj., kał, cźerwjeny 15 pj., kał, běły 10 pj., kał, wirsinowowy 10—15 pj., buny, selene 15—25 pj., žołotej, kerćźk 5—10 pj., mětnik 20 pj., khrěn 60 pj., radiški, walcźk 8 pj., žybła 10—15 pj., kulrepa 5—10 pj., jabłuka, punt 10—40 pj., žmorže 60 pj. — Prožata płacźachu: 11—14 hr., 15—18 hr., 19 hacź 22 hr.; běhaki płacźachu: 23—32 hr., 33—43 hr., 44—60 hr. Wiki běchu pomałe!

Drježdżanske słotne wiki.

Pschihnacze šwini bě też tón raz jara žłabe. Pschihnate cźelata mózachu so jenoż pomału rosphschedacź. Wot wšcheho sporzatka płacźiny wotdrjebjowachu. Kajkosći pschihnatych cźelatow bě dobra. Wobkhod w howjadłach a wowzach bě bjes wušnama.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny po złotej hriwnje.

	13. 8.	12. 8.		13. 8.	12. 8.
Pšenca	218,0	218,0	buny	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	161-163	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmjeń now.	—	—	módre łuniny	—	—
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łuniny	—	—
wowš	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosnik	—	—
pšenč. muka	27,65	27,65	lany wosnik	15,30	15,30
rżana muka	22,25	22,25	snch. truhanc.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rżane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
nroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	30,0-33,0	31,0-34,0	rjecha „		

Płacźizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 208.0 9: 209.0
Płacźizna za rožku za wupłodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płacźizna za jećmjeń za wupłodźer a 7: 157.0 9: 162.0
Płacźizna za wows za wupłodźerja 11: 197.0 13: 174.0

Płacźizny ręcznoho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

13. awgusta 1936 — Płacźizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 614

Najlěpše kormjene celata wot cyca	76 - 80
Srěn e kormjene celata wot cyca	68 —76
Snadnje wuwite	62—67
Najšpatnišе	—

Wukubłanje młodych wučerjow w hospodarstwie

Wukas šakšeho ministra za ludowe wukubłanje.

Wo wukubłanju młodych wučerjow w hospodarstwje je kommisarski wjednik šakšeho ministerstwa za ludowe wukubłanje po dorosumjenju z ministrom za hospodarstwo a dźěło wukas wudał, w kotrymž so praji: Njedźiwajo wschěch prózowanjow njemóža so wschitcy młodzi wučerjo ludowych a wyšschich šulow do schulskeje słužby pschistajicź, tež hdyž su so za tuto powołanje wubrali. Postajam tohodla, so maja wschitcy młodzi wučerjo ludowych a wyšschich šulow, dokelž su so za schulsku wuczbu wotkrali, wukubłańši cźas w industriji abo we wukłim wobkhodnym pschehladowanju pschećiwy. Minister dale praji, so budże pschi podšišchich pschistajenjach do schulskeje słužby njeje jenak khmanymi žadaczelemi zaštadnje tym městno dacź, kotrež su po tutym wukazu wěsty wukubłański cźas w industriji abo wukkowobkhodje pschehowali, njeje-li so wobešiteho rosšudzenja stało. Tež budże so pruhowacź, hacź a kak daloko móże so tutón šwonka schulskeje słužby pschehyty cźas na mšodwu słužbu starobu pschiličicź.

Wulošowanje 5prozentowskeje statneje pożičonki z léta 1927.

10. awgusta wotmě so, kaž kóždoletnje, wulošowanje 5prozentowskeje statneje pożičonki z léta 1927. Po němskim statnym wotstrowjenju z 12. awgusta su so sležowace skupinowe cźišla cźahnyłe: 44, 57, 114, 220, 340, 370, 411, 416, 418, 464, 564, 574, 577, 596, 647, 683, 776, 862, 888, 889, 891, 928, 948, 1001, 061, 081, 091, 107, 132, 192, 237, 241, 246, 348, 365, 408, 446, 460, 486, 527, 550, 553, 641, 696, 712, 761, 849, 906, 924, 942, 2092, 125, 132, 241, 247, 403, 407, 410, 476, 512, 524, 586, 753, 759, 817, 908, 909, 3001, 007, 125, 154, 187, 209, 228, 310, 357, 425, 447, 471, 508, 530, 629, 651, 678, 693, 709, 751, 865, 924, 930, 982, 983, 4025, 115, 117, 145, 317, 333, 349, 407, 451, 477, 502, 521, 586, 674, 687, 737, 769, 783, 804, 829, 862, 870, 905.

Wobwěsćerjo tutych wulošowanych skupinow, móža šebi je z pschedpołoženjom we wustawach statneje banki z februara 1937 šamenicź. We wulošowanišcźi liczisnie su tež hischcze wiele njewuličenjenych hódnotkow, kotrež so w pschedawschich létach wulošowachu, sapisane. Wobsedźerjo tutych hódnotkow njech so tohodla na swojej banzy wosbwora.

Wšém sobuskutkowarjam hłowneje skhadźowanki serbskeho studentstwa.

Pruha za sobuskutkowacźeh pši dźiwadle budże dopołnjena z dypkom ½12 hodźin na Kopřinjanskim hrodźišću. — Pruha rěčneho khora budże po nyšponej swjatočnosći (pši rowje njeboh duchownoho rady Sewčika) 1/3 hodź. we dworje pola knjeza kubler ja Bära w Kopřinje. Spěwny khór zeńdże so teho runja na samsnym městnje a w samsnym času.

Prosymy sobustawy serbskich towarstwow, kiž spěwaju abo w rěčnym khóru sobuskutkuja, zo bychu tute postajenja swéru wobkedźbowałe. Štóž njejědźe z awtom, z kolom abo na hinajše wašnje na skhadźowanku, móże wužiť připołdniši awto Kamjenskeje čary, kiž wotjědźe z Budyšina w 2 hodź. a jědźe hač do Lejna z wosebitym wozom.

*

Wopytowarjam hłowneje skhadźowanki serbskeho studentstwa.

Awto do Kamjenca jědźe njedźelu připołdnju w 2 hodź. z přileżnosću skhadźowanki serbskeho studentstwa hač do Lejna z wosebitym wozom za wopytowarjow skhadźowańki. Tuž ma kóždy składnosć, wot tam sebi dóńć na blizke Kopřinjanske hrodźišćo k wopytej hłowneje skhadźowanki.

Za kolesarjow je při hrodźišću zarjadowana khowańna kolesow.

Awta dyrbja we wsy parkować na městnach, kiž budźa k tomu postajene.

Předawańske stany smědźa so jenož zady nasypa hrodźišća postajić. Předawać smědźa jenož ći, kiž maju wot Domowiny pisomnje wobkrućenu dowolnosć.

Zastup na hrodźišću je jenož po jeničkim pěšim puću na hrodźišćo dowoleny. — Jeli so njedźelu dešcuje, wotměje so cyle njedźelski popołdniši porjad w Khrósćecach we Wjenkec hosćencu.

Wšě lube krajanki a wšěch krajanow přeprošujemy z tutym najwutrobnišo na hłownu skhadźowanku serbskeho studentstwa njedźelu, 16. 8. na Kopřinjanske hrodźišćo. Njech tworja Serbja a jich swěrni studenća na tutym dnju jenički kruty cyłk.

Zwjazk Serbskeho Studentstwa. **Domowina.**

Pokiwy pyskej a pjeru

zehnmal gescheit sein přez dźewjeć deskow widźeć, w rozumje warjeny być.
Zeit zum Aufstehen je čas stawać.
zeideln klukać. (Starosłowjanski: kluka = List).
Zeit verbringen čas přebyć Zeit verstreicht čas běži, wotběhnje, von Z. zu Z., zeitweilig dys a dys, z kwilemi, čas wob čas, na časy, z časami.
Zeitgenosse rowjeńk, pl. rowjeńcy (zwisuje ze wsu Rownom, to je runc polo, přetož naše runc je poprawom: rowne, równe, ruwne. Rowjeńk je runje w tym času živy kaž druzy — rowjeńcy).
zejmuj kłobuk, čapku, karty (abnehmen, nic: séchń = ziehen, haj: séchń sebi čapku na wuši, ale: zejmuj ju před ludźimi, w cyrkwi, šuli, doma).
zestajenki: małowěriwy = čłowjek małeje wěry, slabomysłny = slabych myslow, wulkomysłny = khoreje mysle, wulkomysłny = wulkeje mysle, wuzkomysłny = wuzkeho myslenja a podobnje: małomysłny, małokrejny, małolětny (minderjährig). Małody a małodše (selten mal, selten wo). Pomału, bjezmała. Hladaj też hesło: **zrosty!** „Tak njemělo so z krótka z němčiny přijimać: nacional-liberalny, social-demokrat. Też na druhosłowjanske rěče w tajkich wěcach spuščenja njeje... Tola měle so na př. tworić a do noweho słownika přijeć: narodno-liberalny abo nacionalnje liberalny, abo: nacionalnoliberalny. Podobny wěcownik: socialny demokrata; přidawnik snadź: socialno-demokratiski". J. Libš, ČMS 1912, 53. Mamy wšak hižo w starosłowjanskim zrosty bjez wjazowki (zdónk před zdónkom) na př. Stargard, Nowgorod, Belgrad, Doberług (12. stoléčo), Lubgozd (Liebegast) atd.
zhóršiś su so někotre słowa. Tak 1) brat we wurazu: mokry brat, 2) khlěw wot hosćenca do swinjaceho bydła, 3) matka bě nědy maćerka, nětko jenož mać pčołkow, 4) slěpc je poprawom slepy čłowjek, nětko pak njeknižomnik, 5) klubu rěka prawje klubosći, ale ludźo měnja z tym nawopak — kmjerzanju (k njelubu), 6) kholowćki měrić hólčkej rěka jeho přebić, na „čestny" posledk atd.
Ziegeldach cyhelowy kryw, mit Ziegeln decken zcyhelomaz cyhelemi kryć.

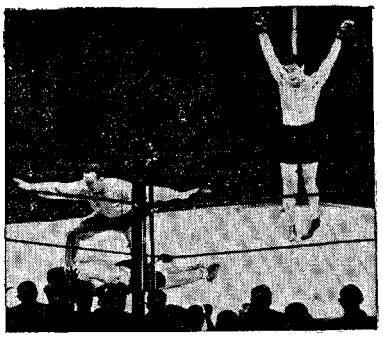

Wobraz z filma **Schmelingowego pjaćejowanja z Louisem,** kiž nětko w Budyšinje widźimy. S radosću nad dobyćom pozicji Schmeling, hdyž pobiteho Louisa wulicža.

Přez 400 000 metrow . . .

Za wšitkich, kotřiž nimaju khwile abo też feńkow, zo bychu sebi na olympijadu dojeć mohli, je tola składnosć — wězo nimo radija, hdźež pak jenož słyšiš! —, sobu nazhonić a zeživić olympiske hry: film wo tutym wulkim wubědźowanju narodow (snano ličje: statow). Znata jako filmowa hrajerka, a jako režiserka za film wo zymskej olympijadźe w Garmisch-Partenkirchen, Leni Riefenstahl wjerći wulki film wo nětčišim bojowanju. Wězo nic sama; ma cyłu črjódu pomocnikow a ći maju też hišće wobej rucy połnej dźela, zo bychu stworili trajacy dokument wo Barlinskej olympijadźe. Při dobrym wothladanju budźe wjele, wjele lět trać, prjedy hač zub časow film rozhrymza. Też člowjek z drać wě kak zanjeseneho hnězda budźe w filmje móc sobu być při napřesćěhach. Wězo sobu křičeć njebudźe móc, hewak jeho wobsedźeć kina ze zdwórliwym wužohnowanjom won tyknje! Pod režiju Leni Riefenstahlec fotografowachu a nětko hišće fotografuja wjele ludźi wšitke boje;hač je to nětko w stadijonje a bo w pluwanišču, abo na kopaniščach, wonka na dróhach a w Kielu na łódźach — wšitko rjenje zasrčbuje sok (Linse), zo by so na dołhi čas skhowało na filmowej stuzy (Band). Na přikład sedźi Leni Riefenstahl srjedźa na přepjelnjenym bojownišču — mjez wótrym šumom a zahorjenjom a woćichłej napjatosću pod wězu, kotruž wosebje za filmowanje tam natwarichu, a wohkedźbuje hlada a pišе. Ći, kotřiž ju z blizka widźachu, praja, zo je w tutym rozžehlenym žiwjenju — kaž měr a koncentracija w jenej wosobje, a ničo so njezapočnje, njerozsudźi a njeskónči na stadionje, spěchož njeby so dohladala. Su też ludźo, kotřiž spytachu z njej w tutych dnjach olympiskeho tołka wosobinscy porěčeć — ale wupokaza so, zo je to předewzaće bjez wuhladow. Ale poradźiło so tutym ludźom tola je, so dowědźeć, što a kak a kelko je so hižo zhotowiło, a što hišće so wšitko sčini.

Zo je dźěła dosć a nadosć, je wěste kaž zwadnej srócy zažrane njepřećelki. Wšědnje dopluwa do centrale wokoło 11 000 do 12 000 metrow sfilmowaneje stuzy, a to wšitko samsneho dnja hišće wuwiwaju (entwickeln), přehladaju, nawjerća kopije, pohódnosćuja atd. Wjacy hač 400 000 metrow budźe film dołhi, hdyž so olympiada skónči. Byrnjež by so nětko hižo wšitka maćizna někotre razy přepruhowała, pře- a zwuběrałał a zrjadowało, tak budźe tola hakle srjedź oktobra móžno, z cyłkownym přehladom a zarjadom započeć. Wyše toho nastanu hišće 20 wšelakich krótkich filmow wo sporće.

Połdra lěta drje budźe trać, prjedy hač na kinowej płachće wožiwja athletojo, płuwarjo, koparjo atd. Snano so zda, zo za tutu dołhu nohu film wo olympiadźe 1936 swoju hódnotu zhubi, dokelž potom hižo njebudźe aktualny. Ale wo to tu njeńdźe, — za to postaraju so tydźeńske zwučne nowinki, kiž wopytowarjam kinow olympiske podeńdźenja tak rjec hišće čople porjedźa — ale tu jedna so wo to, skreslić a zwobraznić pozdobnje wulku a nadobnu olympisku ideju. A mysl, zasady a cyl olympiskich hrow su hódne, zo telko lubosće dźěła a časa na nje so naložli.

Žebrak.

Hłowny redaktor Marko Smoleń w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dušman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleń w Budyšinje a za nawětki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna lisćina č. 5 płaći.

Niedźelu 16. augusta 1936 přikhwatajće wšitcy na

hłownu skhadźowanku

serbskeje studowaceje młodźiny na Kopšinske hrodźišćo pola Khrošćic, kotruž tuton króć Domowina sobu wuhotuje. Při popołdnišich poskićenjach, mjez kotrymi so nowa serbska hra „Paliwaka" wot J. Wjele-Bukečanskeho předstaja, a při wjesołej rejcy na žórłomaj w Lejnje a w Khrošćicach zmeja stari kaž młodźi składnosć, so zradować dosć a nadosć. Tuž přińdźe wšitcy: stari a młodźi, Wy z Hornjeje a Wy z Delnjeje Łužicy, Wy z rańšeje a Wy z wječornjeje župy — wšěch Serbow z blizka a daloka přeprošuje z tutym najwutrobnišo.

Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa.

Hosćenc „Gärtnerbörse"

Dźensa pjatk, 14., kaž sobotu, 15. aug sta mamoj

swinjorčzanje

Dźensa pjatk postužimy z dobrymi hejdušnymi a jatrowymi kołbasami a wšěmi rězańskimi jědźemi. K tomu točimoj najlěpje wothladane Budyske akcijowe piwo a Reichelbräu Kulmbachske

Wo přećelnu podpjeru prosymoj. **Oskar Jurk a mandźelska**

Hosćenc we Lejnje

Poskićam swoje městnosće česćenym wopytowarjam

skhadźowanki na Kopšinjanskim hrodźišću

k wopytej. Jenož 15 mjeńšin je naš hosćenc wot swjedźeńskeje městnosće zdaleny. Pola nas móžeće do předstajenjow tunjo

poswačić, kaž po nim derje

powječerjeć a na rejach so zabawjeć.

Kolesa derje zaměstnimy. Statny auto runje pola nas w Lehnje zastawa.

Wutrobnje wšěch k sebi přeprošuje

Cyžec swójba

Hosćenc w Šunowje

Jutře sobotu popołdnju wot 3 hodźin mamoj wulke

kehelekulenje a třělenje wo myto.

a přeprošujemoj k tomu wutrobnje **Jan Wowčeńk a mandźelska**

Gardinowe zbytki tara tunjo! **Rollowy, sofowe a wóskowan. přikrywy,**
Jda Würker rodź. Erlerec **w Budyšinje**
na Zwonkownej Lawskej hasy 10

BOWY
za rozpósłanje mjedu
we wšěch wulkosćach dóšće
Arthur Höse
Budyšin :: Kěžorska dróha 9

Korieniny za nakładźenje

žornopowe zornjatka 125 gr. 20 pj.
popjerjowe zornjatka 60 gr. 20 pj.
korieninowe zornjatka
paprikowe tručki
cimtowa skora 60 gr. 45 pj.
naliki — ingber
cimtowe kćenja
vanilowy cokor 60 gr. 15 pj.
salicyl pakčiki . . . 4 pj.
Thauer na Sukelnskej hasy 22 [1286
Sobotu: Korjeninowy stan 648 na Hłownym torhošću

Zawaruj
jenož
z original
»Weck«
Graty za dom a kuchinju
worcłowe twory, šklenčane wěcy, porčlin, darjeńki
luksusowe twory
bronikowe twory
sléborne graty
hlidne graty
Předawarnja:
Oskar Butter Nachf.
w Budyšinje na Žit. wikach 2
Telefon 3691

Na 300 jězdnych kołow

mam na składže. Znamki **Diamant, Göricke, Bauer Anker.** Na přeće podźelne płačenje. Napłačenje 10 hr. Tydźeńsk. wotpłačenje 2 hr.
J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4
Wosebite jězdne kota
mužace . . . wot 35 hr.
žonjace . . . wot 38 hr.
Trjebane kota wozmu sobu do płačenja 1313

wulki wubjerk pola firmy
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy **13**

Pilneho a spušćomneho, nětko 18—20lětneho
pohonča
pyta hnydom abo k 1. septb.
bur Wornač w Miločicach

Tunje časniki
pola firmy Uhren-Koksch
na Sukelnskej hasy 28

Zawarjeńsk. šklenčy

1/2 l	3/4 l	1 l	1 1/2 l
28 pj.	30 pj.	33 pj.	35 pj.

Zawarj. aparaty gumij. rynki
Domjaca potrjeba
M. Pfuhl na Zn. Lawskej hasy 6

Kupańske wanje
Płokańske wanje
Sedźeńske wanje
Roły a podołhojte wanje
Parjaki běrnow z dźěrkami a bjez nich
Zawarjeńske aparaty
Zawarjeńske šklenčy
Dejeńki
Mlokowe kany
Wše domjace a kuchińske graty
wšitko dostanjeće pola firmy
Rich. Sommer
prjedy W. Hoppe w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 20

Dom za šijace mašiny a jězdne kota
Fuhrmann
na Hornčeńskej hasy 10. Tel. 3004
ma jenož kajkostne twory. (1273)

Stó přewostaji nam sóčhowace čisła
Serbskich Nowin: Lěto 1932 čo. 61; lěto 1934 čo. 204; lěto 1935 čo. 156, 220, 233, 250, 260, 271, 283, 302; lěto 1936 čo. 51, 99.
Pomhaj Bóh: Lěto 1934 čo. 16; lěto 1935 čo. 47, 48.
Nakład Serbskich Nowin

Dr. Monse so wróći!

2. olympiski wosebity zešiwk Barlinskich illustrowanych nowin

16 olympiskich dnjow

bórzy wuńdźe. Płaći 1,— hriwnu.
Skazanki w Serbskej knihańi.

Přiłoha k čisłu 189

SERBSKE NOWINY

Pjatk 14. augusta 1936

Přetworjenje wohnjowych woborow

Hašcherstwo w Němskej žo sjednoseži. Pola pschtpófnatych powołarskich a dobrowólnych wohnjowych woborow placza wot 1. oktobra 1936 zlědowaze wosnamjenjenja za wjednikow a muzjiwa.

Muzjo powołarskich a dobrowólnych wohnjowych woborow žo prenje pol lěta „czakanzy wohnjowoje wobory mjenuja, posdzischo „wohnjowi wobornizy". Wohnjowi wobornizy moza žo, hdyž žo wožebje wukubkaju, pola powołarskich wohnjowych woborow po prózdnych městnach, pola dobrowólnych wohnjowych woborow po pomerje 1:2 sa wyschschich wohnjowych wobornikow pomjenowacz.

Pola dobrowólnych wohnjowych woborow žo czjódkowi wjednizy „hascherjay mischtrojo" mjenuja. Hascherski mischtr steji nad 2 wyschschimaj wohnjowymaj wobornikomaj a nad 6 wohnjowymi wobornikami. Pola dobrowólnych a powołarskich wohnjowych woborow žo wjednik połožaha wopalny mischtr mjenuje. Pola dweju połožahow abo pola jeneho hascherskeho czaha rěka wjednik „wyschschi wopalny mischtr", pola dobrowólnych wohnjowych woborow wjednik 2 hacz 3 hascherskich czahow „hłowny wopalny mischtr". Potom rěkaju hischcze „woborny wjednik" wjednik znajmjenischa 4 hascherskich czahow a wokrjesneho swjasła „wokrjesny wjednik wohnjowych woborow" a kraja „krajny wjednik wohnjowych woborow" pola dobrowólnych wohnjowych woborow. Jenož w městach z wjazy hacz 300 000 hacz 400 000 wobydlerjemi změ žo nawjednik powołarskeje wohnjoweje woboty wopalny direktor mjenowacz.

„Wopalny inženjer" šmědža žo jenož inženerozu wohnjowych woborow mjenowacz, kotryž žu žo na wyschej schuli wukubkali. Sa tutymi pschinoje czakanz twarskeho rady, po wospjetnym wobstatnym pruhowanju twarski rada a w městach z 200 000 hacz 300 000 wobydlerjemi žo nawjednik „wyschschi twarski rada" mjenuje. Schtož dyrbjenske wohnjowe woboty a njejschschónate powołarske a dobrowólne wohnjowe woboty naftupa, wosnamjenjenja, kiž žu po krajnym prawje pschedpisane, hacz na dalsche wostanu.

Sa pscheorganisowanje dobrowólnych wohnjowych woborow je wožebje wažne, so žo pschede wschém wjednistwa sašada pschewjedze a so žo woboty žodom do wutkeje poměry k polizajskim a polizajskim dohladowarskim wyschnosczam pschinjeju. Tehorunja je wulzy wažne, so žo liczba a mnohosez narjadow pola dobrowólnych wohnjowych woborow do městeze měry k liczbje žobustawow tutych woborow pschinjeże, pschi czimž ma žo žodom na womołodzenje wohnjowych woborow kedžbowacz.

Na tute nusnosczе žo we wobjebitym wukazu džiwa. Postaja žo, so maju wschitke pschipónate dobrowólne wohnjowe woboty jenake wustawki pschijecz, kiž žo kucze na wjednistwu sašadu słonja, wschitke žobustawy wohnjowych woborow starsche 60 lět starobnemu wotrjadej pschidželuje a słónczne žada, so žobustawy wjednistweje rady wobkrucženje policajskich dohladowarskich wyschnosczow potrjebaju. Hdyž žo wobkrucženje zapowědzi abo wrócžowsnje, maju žo bjes komdzenja nowoworóvby wotnjecz. Praktikcho waschnja dla policajska dohladowarska wyschnosez krajny swjask wohnjowych woborow žłyschi, kiž może jej na sakkadze kursow w schulach sa wohnjowe woboty wežownje we wobornych wjednikach pozbudowacz, a potom namołwja, kotra wožoba ma žo sa wjednika wuzwolicz.

Wódla pschijecza jenakich wustawkow wukos w žwojim pschidawku B hischcze jenake rozdželenje, wuhotowanje a žiwnosez sa dobrowólne wohnjowe woboty pschedpisuje. Tute postajenja placza wjelo jenož sa městne policajske wokrjeby z wjazy hacz 300 wobydlerjemi. W mjenschich městnych policajskich wokrjesach dyrbi žo spytacz, so žo po wjesnych wobstejnosczach słožuja sa dožahowy schkit psched wohnjom postaraju.

Tu podamy hischcze někotre wažne wucžahi z pschedpisanych wustawkow: Dobrowólna wohnjowa wobora je kameradstwo po prawje zapisaneho towarstwa. Wobora je k tomu, so by po porucznosczi sarjadnika městneje policije po pschikazach policajskich dohladowarskich wyschnosczow a němskeho a pruskeho smutskowneho ministra strachi wotwobrocžiła, kiž powschitkownosczi abo jenotlinzam z wohnjom broża. Tutemu samerej wobora wožebje z tym žkuži, so žwoje žobustawy w smyśle nazionalsozialistiskeho stata k wopornitwemu zlědowanju, k smužitemu a njesprózniwemu sastajenju najlepschich mozow sa lud a wótczinu a k žiwernemu kameradstwu a dopjelnjenju winowatosczow wocžehnje; po služobnych pschedpismach wukubluje a jednotnych wohnjowych wobornikow wuwucza, so bychu byli tymani pschi wohnjach a druhich strachach cžłowjeske žiwjenja wulkowacz, pscheczimo wohnjam z wuspěchom wojowacz a schkodam na wězach po możnosczi sadżowacz; žobustawy wobory z pschednoschkami a sportiskim swucžowanjom na duchu a cžele skrucžez.

Wobžhodne lěto traje wot 1. 4. jeneho lěta hacz do 31. 3. druheho lěta. Do žobustawow žłuschcza aktiwne, stare a cžestne žobustawy. Aktiwne žobustawy dyrbja mjes 18. a 40. létom žiwjenja stejecz a njejsmědža po możnosczi tuto pschekrocžicz, dyrbja byczi arikcho pokhada, dyrbja móz žadanja woborneje služby dopjelnicz a njejsmědža byczi zastupjerjo fabrikow narjadow sa wohnjowe woboty abo pschedawarnjow.

Wjednistwa rada žobustawy pschijimuje. Tute maju lekarske a polizajske wuzwědczenje pschedpołożicz a na stat a wjednika pschijahacz. Sstužba sa wjednikow a wobornikow słónczi ke so 60. létom žiwjenja. Organy wohnjowe woboty wobsteja z wjednika, wjednistwa rady a žobustawstwa zhromadžizny. Sobustawy woboty žu pschez zjeswoženja po zakonskich postajenjach sawěsczene.

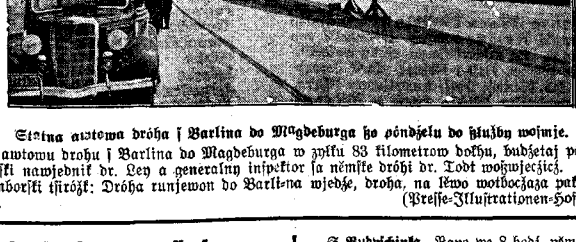

Statna awtowa dróha z Barlina do Magdeburga žo pondzelu do služby wojnje.

Nowu statnu awtowu drohu z Barlina do Magdeburga w zyłku 83 kilometrow dołhu, budżetaj pondzelu statny organizajski nawjednik dr. Ley a generalny inspektor za němske dróhi dr. Todt wožwjeczisch. Na wobrazu widżimy bramborski stirožk: Dróha runjewon do Barlina wjedże, droha, na lěwo wotbocžaja pak do Magdeburga wjedże. (Presse-Illustrationen-Hoffmann, M.)

Cyrkwinske powěsće

10. njedżela po žwj. Trojizy, 16. žnjenża 1936.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi w 7 hodź. Boże wotkasanje, němske, we 8 hodź. němska a ½10 hodź. žerbska Boża služba: far. Kapler. ¾11 hodź. dżeczikemschenje.

*

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske sjednoseństwo. Shromadżizny w Budyschinje: Njedżelu wjeczor we 8 hodź. evangelisazija (farar Paul). Pondżelu wjeczor we 8 hodź. hodżina žobustawow. Wutoru pop. w 3 hodź. hodżina za žony. Serjedu wjeczor we 8 hodź. žwjask młodżiny. Schtwórk wjeczor we 8 hodź. bibliška hodżina. — Shromadżizny žwonka Budyschina: Wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semizach, žrjedu wjeczor we 8 hodź. w Zokowje a pjatk wjeczor we 8 hodź. w Hornjej Hórzy.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. žo žerbske předowanje cżita. — Sbérka za cżełnjenjow se Schpanišce.

S **Budestez.** Rano w 7 hodź. smje farar Bójz němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. žerbske kemschenje. Sbérka za cżełnjenjow se Schpanišce. — Mutoru wjeczor we 8 hodź. evang. služba młodżiny za młodżenzow w młodżinowni. — Sserjedu wjeczor we 8 hodź. evang. služba młodżiny za młode holzy, starschi wotrjad. — Schtwórk wjeczor we 8 hodź. smje farar Bójz biblišku hodżinu na farje.

S **Budyschinka.** Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. žerbska Boża služba.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, kotremuż žo dżeczikemschenje pschilamknje. — Wumrěł: Maks Erich Weinert, rat. pomognik w Delanach, 21 lět 7 měż. 6 dnj. starý.

S **Hodżija.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemschenje a dopołdnja ½10 hodź. dżeczikemschenje.

S **Hrodżischcza.** Rano we 8 hodź. žerbska cżitanska Boża služba. Krajnozyrkwinska sbérka za cżełnjenjow se Schpanišce.

S **Huczinу.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boża služba, dop. ½10 hodź. kemschenje za dżeczi. Krajna kollekta.

S **Khwaczij.** Rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. žerbske kemschenje. Sbérka za cżełnjenjow se Schpanišce. — Pjatk 21. augusta popołdnju w 2 hodź. sapoczinje žo šašo pacżerske wuczba.

S **Kluschca.** Rano we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sbérka.

S **Kotez.** Rano ½8 hodź. němske předowanje (wosadny farar). Krajna sbérka za Němzow se Schpanišce a w Schpanišci.

S **Lupoje.** Rano w 7 hodź. němska spowědź a žwj. Boże wotkasanje, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. žerbske kemschenje, potom dżeczikemschenje. Sbérka za Němzow se Schpanišce.

S **Malešchez.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sbérka za němšich cżełnjenjow se Schpanišce. Dop. ½11 hodź. dżeczikemschenje. — Semrěła: Marja šwud. Nowakowa, rentudostawarka w Malešchezach, 87 lět 9 měżazow stara.

S **Minakala.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, we 11 hodź. němske dżeczikemschenje, pop. ½22 hodź. žwj. cżełnjeniza.

S **Njeżwaczidla.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje Pop. w 3 hodź. němske, w 4 hodź. žerbske kemschenje se spowědżu w Sarježu. Sbérka za cżełnjenjow se Schpanišce. — Sserjedu popołdnju w 3 hodź. žónske towarstwo pola Weberez.

S **Rokaczij.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba. Kollekta za tych, kiž se Schpanišce wucżeknychu.

S **Porschij.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba. Sbérka. Dżeczikemschenje w Boschezach ½9 hodź. za mjenšе dżeczi, ½10 hodź. za wjetsche dżeczi.

S **Rakez.** Dop. w 9 hodź. žerbska a ½11 hodź. němska Boża služba (stud. Albert).

Se **Slepeho.** Rano ½8 hodź. žerbska spowědź z Bożim wotkasanjom a w 9 hodź. žerbska Boża služba z dopomnjenjom na wutupjenje Jerusalema. Sšmjerny kerlusch žo spěwa za Bohumila Cżecha, ratarja w Miłorazu. Dop. ½11 hodź. němska Boża služba. Kollekta žo sbéra za šwjask dżeczikemschenjow w Schlesyskej. Pop. w 1 hodź. cżełnjenja. Pop. w 2 hodź. němske dżeczikemschenje. — Pacżerska wuczba žo šašo sapoczinje schtwórtk, 20. 8., pop. w 2 hodź. za němske a pjatk, 21. 8., pop. ½3 hodź. za žerbske pacżerske dżeczi. — Pokhowana: Hana šwud. Kowalowa rodź. Nagorkoz, sawostajena wudowa Měrcżina Kowala, korczmarja w Rownem, 70 lět 1 měż. 24 dnjow.

S **Wóšlinka.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. žerbske kemschenje. Kollekta. W 11 hodź. kemschenje za dżeczi. — Wutoru 18. augusta wjeczor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Mirschez.

S **Wósporka.** Dop. w 9 hodź. předowanje (wosadny farar). Krajna sbérka za Němzow se Schpanišce a w Schpanišci.

Nowosće z cyłeho swěta

Cżeske njewjedro nad Weißenfelsom a wokolinu.

Sserjedu popołdnju rospuschczi žo nad honami Greifsawskich wuzow pola Weißenfelsa mjes Zeitzkej a Naumburgskej dróhu cżeske njewjedro, kotrež zatosine sapuleženja sawostaji. Wody žu znopowzy z polow wotplawiwe a daloko wotnjeżle. Żelesniska cżara mjes Zeitzom a Weißenfelsom žo pschi dwórnischczu w Prittiwizy dospołnje powodži, so dyrbjeschе wschón wokobowny a tworowy wobkhad pschestacz. We wsy Langendorfu žo bo wsy walaze wody sahacżichu a wschе pinzy pócżrjechu. Nowa pleschowana dróha žo 20 metrow daloko dospołnje wudrě. Woda je žo tu hacz do 3 metrow hłuboko sarywata. Wody žu wjele kamjenjow a pěska na łuki a pola spławiwe. Zyrkej w Delnim Greißawje, je žo jenož z tym psched wulkej ichkobu wulkowała, so běchu žo někotre hodżiny do njewjedra krejesne dźěła dokónczile. We Weißenfelsu murjerjej, kotrajž na betonowych dźěłach pschi rězu dźěłaschtaj, z twrhazej wodu rěkli Greifsawy do straha pschińdżeschtaj

Prěni žmjertny wužud dla rubjenja dżěcża žo wukonjaj.

Justizny nowinarski hamt w Bonnje wosteja: 12. augusta 1936 je žo w Bonnje 25. julija 1904 narodzeny Hans Eduard Giese z Bonna wotprawik. Jeho je pschiżażny žud w Bonnje 30. junija 1936 dla rubjenja dżěcża k žmjerzi sasudził a jemu cżestne prawa na cżas žiwjenja wotrjekł. Dla rubjenja dżěcża pokhłostany štótnik bě 12lětneho hólczeża wotwjedł a spytał, wot jeho nana z hrożenjom, so dżěcko hrosneje žmjerzе wumrěje, pjenjezy wudrěcz, jeli so jemu wukupny pjenjez njesapkaczi.

Srudny tónz prózdninow.

Tragiski wožud je wobžedżerja pjerjsnoweje farmy Wolfa w Gossy pola Mittenberga potrjechił. Bě po žwojeho 11lětneho žyna, kiž bě žwoje prózdniny pschi Rańschim morju pschebył, z motorskim kokom dojeł. Jenož 20 kilometrow psched rodnej wsu chżysche se žwojim motorskim kokom na nje cżkłanym żeleśniskim pschekhodże kolije pschepreczowacz. Njenadżiwy žo czah pschibliži a štorhny Wolfa na stronu. Wschi tym žo Wolfej nop pukny, tak žo bórzy wumrě. Tež jeho žona žo tak cżežko srani, so njeje nadżije, so je žo wothori.

Rybarski parnik z 18 muži žylnej wobžadku žo podnoril.

Po powěsczach z Reykjavika na kupje Islandskej, je žo po mózinym wicharu kotryž je w nozu k njejeli někotre rybarske parniki na morju pschekwapił, islandski rybarski parnik z 18 muži žylnej wobžadku žhubił. Pschi zlědzenjach za nim žu žo wulkowarskiži wenz a druhe pschedmjety, kotrež wot wobžadki parnika pokhadżeja, namakale. Mjeżesche žo za to, so je wobžadku parnika znadź druha łódź pschewzała. Dokelž pak žo dotal wo tym njeje nicžo wosjewiło, je mało nadżije, so je žo wobžadka wukhowała.

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Boje na trawje, na wodźe a we wodźe

W kopańcy wo třeće městno doby **Norwegska nad Pólskej 3:2.** Sudnikej Birlemej stajištej so mužstwje ke kopańcy wo broncowu medaliju:

Norwegska: Johannsen
Eriksen Holmsen
Ulleberg Juve Holmberg
Jonsen Kvammen Martinsen Frantzen Brustad

Wodarz God Peterek Matyas Walerjan
Dytko Cebulak Góra
Galecki Szczepaniak
Pólska: Albanski

Na woběmaj stronomaj někotři nowi koparjo, dołoh předběžne krute hry běchu swoje wopory wuzałałe — mjez kotrymiž je tež Polak Martyna, a won, jedyn z najlěpšich škitarjow swěta, njemóže sobu kopać za swój narod wo broncowu medaliju. Škoda!

Polacy hraja w čerwjenych kholowčkach a běłych košulkach a Norwegojo su runje nawopak drasćeni: běłe kholowčki a čerwjene košulki. — Pólska storhnje hnydom wjednistwo hry na so a bórzy staj dwaj rózkaj za Pólsku — a hižo w 4. minuće funkny Wodarz, najlěpši nadběhowaŕ pólskeho mužstwa z wotmachom do norwegskeje klětki: 1:0 za Pólsku. Bórzy po tym Wodarz zaso třeli, norwegski brankač dźerži, bul jemu pak wuleći ale žałyn pólski nadběhowaŕ tu njeje, zo by bul do syće walił. Polacy nadběhuja — ale Johannsen, wrótnikaŕ Norwegow wšo dźerži; třeći rózk za Polakow, stwórty — ale žane wrota! A też pjaty rózk hišće móža na wrota zaměnić, ale to nješčinja! Wětřik luje Polakam trochu do khribjeta — ale Polacy nimaja te zbožo, zo bychu też to wužili. A w 16. minuće je norwegski nadběh prědku, trochu sebi hišće přidawaju, potom sadza ze srjedža bul lěwemu skřidłownikej před nozy, a tutón, Brustad, třeli! Branka! Goal! 1:1! — A róli so změnitej. Tak kaž Pólska před tym, nětko Norwegska nadběhuje, a ta też z wuspěchom. Po złe wužitym rózku třeli zaso Brustad w 20. minuće, a powyši wusledk k 2:1 k lěpšemu Norwegow. Ale Pólska so tak lohko njepoda! Hižo dwě minuće pozdźišo je so Wodarz předrěł, padajo hišće flankuje, a srjedźny nadběhowaŕ Polakow Peterek hnydom tak wótrje třeli, zo bě njemóžne, bul zadźerżeć. W 23. minuće 2:2. A bórzy potom třeli pólski prawy křidłownik někotre centimetry nad latu! Polacy nimaju zboža!

A hišće druhe tajke njezbožičko: bombowy funk Peterkowy zadźerži škitaŕ Norwegow na samej smuzy; God třeli zaso někotre milimetry nimo praweje laty (30. minuta.) Štyri minuty pozdźišo zda so, zo Polacy skónčnje zaso wrota třela — ale Johannsen dźerži — a přichodny třel ćeka daloko nad wrotami z pola —!! Přestawka 2:2.

Podobna je druha połojca: Polacy třeleja nimo, abo do laty, abo napřećiwny wrótnik bule dosahnje, runje tak je z Norwegami. Chancy su za wobe stronje. Z hłowu a nohomaj so dźěła a wobě mužstwje matej składnosći dosć, za sebje dobyćerske wrota třelić. Nadběhowarjo su pola wobeju dobri a praskaju, štož móža — ale też škitařskej trójcy wobeju stronow stej wulkotnej. Wbohi bul lěta a hwizda, a njewě čej je, a ani wotpočnyć sebi njemóže, tak horco wo njón wojuja. Wodarz — Pólska — třeli w 21. minuće najlěpši třeł cyłeje hry — a Johannsen — Norwegska — ma składnosć, we wubjernym skoku kaž panter swoje mištrstwo dopokazać: dźerži bul sylnje a wótrje do horkowneho rózka zamérjeny! Polacy a Norwegojo — wobě mužstwje matej móžnosćow dosć, za sebje wrota k dobyću třelić — ale zbožo, kotrež je po zdaću k tomu třebne, ma Norwegska: 4 minuty před skónčenjom třeli Brustad za Norwegsku 3. a z tym dobyćerske wrota, kajkeż też najwustojniši wrótnikaŕ njeby zdźerżeć mohł. A to je kónc. 3:2 za Norwegsku (2:2) a po rózkach 6:5 za Pólsku.

Hra bě wurjadnje so rozwiła a wo medaliju běžeštaj dwě mužstwje, sebi runej w techniey a woli k dobyću. Ale zbožo? — Pólska je drje sebi z bohowku zboža skepsała? Zo ji ta ničo njepopřeje!! Ale hra — a w tym su też te 100 000 přihladowarjo přezjeni — je była jena z najlěpšich a najzrališih kopańcow cyłeho olympiskeho turnéra — a też najrjeńša! Norwegojo běchu trochu razniši — ale jich nadběhi njebuchu tak wumělsko-taktiscy přewjedźene kaž nadběhi pólskich koparjow. A Pólska je dopokazała, zo je dobra w swojim kopańskim stilu a zo steji na wysokim skhodźeńku. Norwegska ma nětko broncowu medaliju — a dźakować ma so za to wosebje swojemu wrótnikarjej a swojemu krasnemu nadběhowarjej Brustadej, kiž bě wšitke tři wrota za nju wutřělił.

Wyšši leutnant Pollcy, kotryž na konju „Kronos" za Němsku złotu medaliju wubědźi. (Pressebildzentrale.)

Jěchanje.

Štwórtk doby rytmištr Pollay na konju „Kronos" za Němsku 20. złotu medaliju; dósta ju jako prěni dobyćeŕ we wulkim olympiskim drezurskim pruhowanju. Druhi bu major Gerhard (Němska) zdobywši tak sćěbornu medaliju a třeći bu Awstričan major Podhajski. A bórzy po tym swět zhoni, zo Němska też złotu medaliju (21.) za najlěpše wukony jako mužstwo dóstanje.

—:—

Pluwanje.

Jenož jedyn rozsudny bój wčera: na **100 metri na khribjeće** pluwachu wčera žony wo medalije. Při tym zdobyštej Senff a Mastenbroek (ta sama, kotraž też we 100 m krawlenju złotu medaliju doby) prěnjej městni za Hollandsku, třeće městno wobsadźi Bridges za USA. — 7 najlěpšich pluwaŕkow na khribjeće startuja: dwě knježničzy z Hollandskeje, dwě z Ameriki (USA), dwě z Jendźelskeje a jena z Danskeje. Prěnja (złota medalija): Senff (Hollandska) 1:18,9 min. (w předboju bě wona lěpje pluwała 1:16,6 min., štož bě nowy olympiski rekord!), druha (sćěborna medalija): Mastenbroek (Hollandska): 1:19,2 min. třeća (bronc. medalija): Bridges (USA) 1:19,4. 4. Mortridge (USA) 1:19,6 min. 5. Bruunström (Hollandska). 6. a 7. Frampton a Handing (Jendźelska).

—:—

W předbojach na 200 m w klasiskim stilu za muži, wupluwa japanski Hamuro nowy olympiski rekord 2:42,5 min. Za mjezyboje su nětko zwěsćili: třoch Němcow (Sietas, Balke Heina), třoch Japancow (Hamuro, Ito, Korke), třoch Američanow (Kaye, Kasley, Higgins (mištr USA!), třoch z Filipinow (Ildefonso, Adjaluddin a Alpad), jeneho Čecha (Erbert), jedyn z Danskeje (Jensen), 1 z Kanady (Clawsen), 1 z Bermudow (Spence).

*

Trochu njezbožownje skónčištaj so za Němsku **předbojaj na 100 m na khribjeće za muže.** Za posledni bój so wukhwalifikowachu: Kiefer, Vande Weghe, Drysdale (wšitcy USA), Kijokawa, Kojima, Yošida (wšitcy Japanska) a Awstralčan Oliver — potajkim žadyn Němc — a žadyn z Europy!! Kiefer (USA) swětowy mištr wuhoni też tu zaso nowy olympiski rekord 1:06,8 min.

—:—

Z dalšich **předbojow na 1500 m krawlenje** za muži wuńdźechu jako prěni tři dobyćerjo a potajkim jako wobdźělnicy za mjezyboje: 3 Němcy Freese, Przywara a Arendt, 3 Japancy Išiharada, Terada a Uto, 3 Američenjo Medica, Flanagan a Christy, dwaj Jendźelčanaj Leivers a Waimwright, Dana Jörgensen, Kanadźan Pirie a Francowz Talli, wšo dohromady 14. Wjele z nich je nam hižo z wubědźowanjow na 400 m znatych.

A też **žony (400 m krawlenje)** wčera na přemo pluwachu, zo bychu jenož najlěpše dale sobu wubědźowałe! Při tym poradźi so Danskej Hveger nowy olympiski rekord 5:28 min. Němske pluwaŕki so njewobdźělichu. Za mjezybojo wukwalifikowa so mjez druhimi też Šramková (Českoslowakska).

—:—

Zajimawe **skakanje z wěže za žony** skónči so z dobyćom k. Poynton-Hill (USA), druha bu Dunn (USA) a třeća Köhler (Němska), 4. Osawa (Japanska), 5. Gilissen (USA), 6. Kono (Japanska).

—:—

Hry z wódnym bulom Hollandska — Awstriska 5:4; a Swedska — Jendźelska 4:2.

—:—

Wažniše z porjada za sobotu, 15. žnjenca 1936.

7.00 Jěchanje přez pola (za wjelestronske pruhowanje).
9.00 a 15.00 Tesakowanje (wułušćenje a rozsud).

Pluwanje:

9.00 Rozsud w skakanju z wěže, a hry z wódnym bulom.
15.00 Předstajenje třoch dobyćerjow w skakanju ze wěže. — Rozsudny bój na 200 m w klasiskim stilu (muže). — Rozsudny bój na 400 m we krawlenju za žony. — Rozsudny bój muži na 1500 m w krawlenju. — Hry z wódnym bulom a skoki — pokazki žonow z wěže.
16.00 **Kopańca mjez Italskej a Awstriskej wo złotu medaliju w olympiskim stadionje.**
20.30 Boksowanje w hali Němskeje.

Medalije zdobychu sebi:

	złote	sćěborne	bronc.
Němska	**21**	**19**	**27**
USA	**20**	**15**	**8**
Swedska	**6**	**5**	**9**
Finska	**6**	**6**	**6**
Italska	**6**	**5**	**5**
Wuherska	**7**	**1**	**3**
Francowska	**5**	**6**	**4**
Japanska	**4**	**4**	**5**
Jendźelska	**4**	**6**	**2**
Awstriska	**3**	**4**	**3**
Českoslowakska	**3**	**5**	**—**
Hollandska	**4**	**3**	**6**
Estonska	**2**	**1**	**3**
Egiptowska	**2**	**1**	**2**
Šwica	**3**	**8**	**3**
Kanada	**1**	**2**	**5**
Argentiniska	**1**	**1**	**—**
Turkowska	**1**	**—**	**1**
Neuseeland	**1**	**—**	**—**
Norwegska	**1**	**3**	**1**
Pólska	**—**	**2**	**2**
Lotyska	**—**	**1**	**1**
Južnosłowjanska	**—**	**1**	**—**
Awstraliska	**—**	**—**	**1**
Mexiko	**—**	**—**	**1**
Filipiny	**—**	**—**	**1**
Danska	**—**	**—**	**1**
Belgiska	**—**	**—**	**1**

Bjez wubědźowanjow zymskeje olympiady a we wumělstwje.

Indojo su wumělcy w hokaju, dźensa pjatk 16.30 zahraja přećiwo Němcam wo złotu medaliju. Naš wobraz: Nadběhowaŕ Indow přeskoči wulkotnje drjewjane žičzy francowskeju škitarjow, we hrě Indiska — Francowska, kotraž so 10:0 z Indami — dobyćerjemi skónči. (Schirner, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčanske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 190 — Budyšin — Sobotu 15. awgusta 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Wójsko španiskeho knježerstwa ćežko škodowało

Offensiva na město Malaga

Psichi offensiwje nazionalistiskich wojakow na město Malagu w południowej Schpaniskej je hižo schtwórtk wječor k cježkemu wojowanju wo hórki njedaloko města La Linea dóschło. Wopory běchu wjetsche hač psichi jenej dotalnej bitwje. Knježerstwowi wojacy žu 350 mortwych, 100 jatych a wjele franjenych zhubili. Frankowi wojacy pak jeneho offizéra, jeneho Araba a 16 franjenych zhubichu.

General Queipo de Llano wo położenju w Španiskej

General Queipo de Llano je schtwórtk psches Sevillski radio znowa wo położenju w Schpaniskej rosprawjał. Sdźeli, so je Madridske lěwizyne knježerstwo zpytało jeho powěsće jako wopačne wotnamjenicź. Objektiwnym wobkedźbowarjam pak žo njeporadźi, jemu ani jenicźkeje njewěrnosće dopokazaćź.

General potom pošłednje wojerske podawki rospominaschе a sdźeli, **so žu lětadła na knježerstwowy panzerowany schifijak „Jaime I“ z wuspěchom bomby mjetali. Wójnska łódź je žo dla žwojich cježkich wobschkodźenjow podnórila. — Druhej wójnskej łódźi Madridskeho lěwizyneho knježerstwa stej k nazionalistiskej stronje pscheschłej.**

*

General pokraczowaschе, so žu niedaloko La Rody nazionalistiscy wojacy wotdźelenje markistiskeje milizy dopolnje sbili a dwoma žydom maschinskich tšelbow, 50 tšelbow a tři cježite automobile dobyli. Skónčnje general hischcze wosjewi, so žu nazionalistiscy wojacy po dobyću Puente Herriz žonwjerskoriske pjenjezy namakali.

Wuspěchi nacionalistow

S rosprawow schpaniskich radiowych sćelakow w nozy k pjatkej žo zhoni, so žu žo nazionalistiscy wojacy schtwórtk wječor sahe wo 6 kilometrow městu Santanderu zblížili. **Město Badajoz žu nazionalistiscy wojacy po někotre hodźiny trajacej tšelenju z artilleriju hač do połnoca wobsadźili.** We wjeckownym dźelu města so hischcze wojowaschе.

Mjes Meridu a Madridom žu wojacy generala Franka město Talaveru, 120 kilometrow ke krótkemu wjeckow rej wot Madrida, wobsadźili a wjele knježerstwowych wojakow sajeli. W Antequerrie žu lětadła markistiskich na lazarett a na mělschcźanku zhorownju bomby mjetałe. Też na město Reuteria mjes Irunom a San Sebastianom žu žo tehorunja bomby mjetałe. — W pschistanje w Alicante a Walenciji wójnske łódźi leźitej, kiž matej schpaniskemu knježerstwu k cźeknjenju do wukraja zhubićź.

W San Sebastianu wjele ludźi zatřělili

Kaj wožebity rosprawjeř francojskich nowin „Echo de Paris“ powě, žu markistojo 14 sastajenzow z Tolosy do San Sebastiana pschinjesli a jich tam satřělili. Krótko przedy žu w San Sebastianje 56 aktiwnych a někotrych reserwnych offizérow satřělili, dokelž žu byli pjecza nazionalistiscy smyslenи.

W San Sebastianu zastajeńcow zamordowali

Londonske nowiny „Evening Standard“ na zyle napadne waschnje na prěnjej stronje pišaju, so žu kommunistojo w San Sebastianu pjatk 51 sastajenzow satřělili. 1400 druhich pschistajenzow žo pjecza hischcze satřěli we wokomiku, hdyž postupowazy nazionalistiscy wojacy počinaju do města tšelecź. S druheje strony žo powě, so běchu žebi kommunistojo kolk (Stempel) wojerskeho rozkasowarja wobstarali a žebi wopačne wupkasy pschihotowali, z kotrymiž žo jim pschistup do sajma dowoli.

38 Jendźelčanow w Španiskej jatych

Sekretar hórnistwoweho towarstwa Rio Tinto w Londonje rosprawjeschе, so markistiscy dźěłacźerjo Rio-Tinto-towarstwa w Schpaniskej 38 jendźelskich statcźanow najsterje jako sastajenzow jatych dźerža. Wschitko je žo typtako, so bychu tutych 38 Jendźelcźanow, kotřiž žu swójsceha nawjedowazy sastojnizy, se Schpaniskeje wuwjesli. Pozdyby pak žo njeju poradźiłe. Sastojnizy běchu po pschihotowanym programmje dyrbjeli Schpanisku wopuschćićź. Tym pak žo njeje dowolilo wotjećź.

Jendźelscy swonkowny hamt je hnydom jendźelskemu konsulej w Madridze porućił, so by žo pola markistiskich Rio-Tinto-towarstwa wo wuswobodźenje jendźelskich statcźanow prózował. Sdobom je žo jendźelske knježerstwo na schpaniskeho pósłanza w Londonje wobročiło. Žony a dźěći jatych Jendźelcźanow žu žo hižo psched dźěłschim cźasom do Jendźelskeje wotwjesłe. Pola Rio-Tinto-towarstwa žu kommunistojo też Američanа Ambrera jako sastajenza sajeli.

Španiscy čerwjeni wojacy do Portugalskeje čěkaja

S pošłednich powěsćow, kiž žu z Burgosa dóschłe, žo zhoni, **so žu wojacy generala Franka pjatk město Badajoz zyle wobsadźili.** Wulki dźěł cźerwjeneje milizy je do Portugalskeje cźeknył. S hłownoho kwartěra generala Mole je žo wojsewiło, so žo wot žoboty sajo normalny żelesniski swizk z Burgosa na Estremaduru do Portugalskeje a że Saragozy na Canfranc do Franzowskeje sajo postaji. Wot pjatka móje žo sajo z Burgosa do Seville telegrafowacź a telefonowacź.

Pjatk žu tři nazionalistiske lětadła znowa bomby na město San Sebastian mjetałe a žu markistiski ludowy dom sapuschćiłe.

Kommunistojo schpaniskeho wyschka na portugalskej semi samordowali.

Blisko portugalskeho namjetneho žydlischcźa Campo Major wjetsche wotdźělenje schpaniskich kommunistow krajne mjerzy pschekročiwschi na portugalsku semju pschisłdże. Kommunistojo žo wyschka schpaniskich nazionalistow smozowachu, kiž běsche do Portugalskeje cźeknyli. Portugalscy namjetni sastojnizy běchu pschećiwo namozy kommunistow pschećiskali a njemóžachu jich nawalej sadźerwacź. Kommunistojo wyschka na portugalskej semi satřělichu a žo na to sajo psches mjezy do Schpaniskeje wróćichu.

W Ruskej so rekrutožo zwołaju

Sso složuju po wukasu howjetskeho knježerstwa, so ma žo letna mnohosć rekrutow cźerwjeneho wójska w bliskich schtyrjoch lětach je sniženjom wojerskeje starosty wo połcźu powjetschicź, je sakitański kommižar Woroschilow śiłedowazy wukas wudał:

Wojerstwu winowaczi zyłeho léta 1914 a połojzy lětnika 1915 maju žo w cźasu wot 1. septembra hač do 1. nowembra 1936 po zyłej Sowjetskej uniji do wójska swołacź.

Liczba rekrutow, kotřiž žo s tutym pschikazom w tutym lécze do aktiwneje wojerskeje słužby swołaju, žo na někdże pok milijona wobliczа.

Francowscy officěrojo do Moskwy pučuja

Wjetscha cźerjóda franzowskich reserwnych offizérow je žo pjatk pod wjedniščnym pschedbyndy sjednoczenjowa franzowskich reserwnych offizérow w Le Havre na łódź podała, so by do Leningrada puczowała. Wot tam woni do Moskwy pojedu, so bychu wojerstu organizaziju Sowjetskeje Ruskeje studowali. S Moskwy žo wróćeju žo Franzowzojo we Warschawje a w Prahy z tamnischnimi reserwnymi offizérami setkaju.

Wulki koncert wojerskeje mocy w olympiskim stadionje

Schtwórtk wječor je němska wojerska móz w olympiskim stadionje koncert z najwjetschim wobdźělenjom hudźbnikow wotměła, z kotrejž je žo hdy w Němskej hudźbny programm pschewjedł. W pschitomnosći najwyschscheho roskasowarja wojerskeje mozy, wjednika a němskeho kanzlera, nadźe 1800 němskich wojerskich hudźbnikow psched 100 000 pschihladowarjemi se wschcheho świeta swoju hudźbnu wustojnosć a pschikładnu disziplinu wopokasa.

Sawjera 1000 hriwnow žo hischcze njeje wotstronita.

S Barlina žo hamtšy powě: Nowinarske powěsće wo skónčenju němsko-awstriskich jednanjow w Barlinje žu žo w sjawnosći husto wopak srozumiłe, wožebje tak, jako by žo puczowanska sawjera do Awstrikeje hižo zbyła. Napschećzo temu žo hamtšy wosjewja, so žo cźaš, hdyž žo puczowanska sawjera zbyła, wožebje wosjewi. Hač do teho dotalne postajenja płacźa.

Pólski ministerski president senatora Wiesnera pschijał.

Pólski ministerski president Składowski je zwjedu wjednika hibanja sa němske wobnowjenje w Pólskej senatora Wiesnera pschijał. Senator Wiesner je ministerskemu presidenciej sći memoranda z positiwnymi namjetami k zjadowanju poćahowm mjes němskej ludowej skupinu, pólskim statnym ludom a pólskimi zentralnymi wyschnosćemi pschedpokožił.

Schuschnigg w Tirolskej.

Awstriski swjatkowny kanzler dr. Schuschnigg je žo do Tirolskeje podał, so by tam krótke prózdniny wužiwał.

Konferenza Małeje ententy žo do Bratišławy swoła.

Nowiny „Sskował“, kiž žo w cźeskožowakskim měsće Bratišławje wudawaju, žu pišałe, so je rumunski swonkowny minister Titulesku namjetował, so ma žo pschichodne schadźowanje Małeje ententy na 1. septembra do Bratišławy swołacź.

Wojerske zhromadne dźěło Rumunskeje a Cěskosłowakskeje

Mjes rumunskim knježerstwom a cźeskožowakskimi Schkodowymi dźěłarnjemi je žo nowe rěcźenje wo podawanju tankow za rumunske wójsko wucźinilo. Pożyła žo w běhu 10 lět saplacźi. Prěni podźěł ma žo w lěcze 1938 saplacźićź. Cźeskožowakske knježerstwo je Rumunskej za 200 milijonow cźeskich krónow kredita we wobluku pożledniceje cźeskeje brónjerskeje pożcźonki pschiwolilo. W tutym cźiwilu žo mjes rumunskim knježerstwom a Schkodowymi dźěłarnjemi wo zakoženju fabriki rosbuchadłow w Rumunskej jedna. Szyła žo na wuzkie zhromadne dźěło rumunskeje a cźeskožowakskeje brónjerskeje industrije myslі.

Psched panamerikanskej měrowej konferenzu.

Knježerstwo Sjednoczenych statow žebi pscheje, so by žo panamerikanska měrowa konferenza w argentinskim hlownym měsće Buenos Aires po amerikanskich presidenciskich wólbach wotměła. Amerikanscy wobdźělnicy smeja nětkole we wólbnym wojowanju wjele dźěła. Sandźenu zwjedu staj žo amerikanski statny sekretar Hull a argentinski swonkowny minister Lamas telegrafiłoj dojednałoj, so ma žo konferenza 1. dezembra 1936 sapoczećź.

Jendźelski major Attlee w Moskwje.

Wjednik jendźelskeje dźěłacźerskeje stronу w jendźelskim parlamencze major Attlee, kiž je žo na studijowe puczowanje do Ssowjetskeje Ruskeje podał, je do Moskwy pschijeł.

Ze Serbow

W Budyšcinje, 15. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Budź ći pjenjesk tolsć, tolsć pjenjesk.

— **Wo wjedrje.** Wječera je ho w našich stronach šmyk nižiny ł dešćecemi wušłukkowak. Nižina ho pomału dale k ranju hiba. Dźenja nětko hižo wyšchina ł Franzowskeje hač k nam dohaha. Tohodla ho sajo wumjedruje. Wječje śmějemy dźenja a tej jutśe pischešće ponjerśe tśane wjedro. Krótsche pschekazenja ł njerwjedrowymi beschćemi pak hu pschezo hikheże możne, dokelž ho nowa nižina nad Połnóżnym morjom pschez Jendźelsku do śrjedźneje Němskeje wupschestrowa. Potajkim moža nam kromy tuteje nižiny wjedro nakhowć. — Jutśe njedźelu žłonćko 4,48 hodź. schadża a ho 7,20 hodź. khowa. Mjeśacyć schadża jutśe rano w 4 hodź. a khowa ho wječor 6,39 hodź. — Wječera wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa cźopkota 18 stop. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer minus 1, najnižscha temperatura w nozy 14 stop. cźopkoty.

Wuhladny na wjedro za jutśitschu njedźelu: Pschi cźopłischim a žłonećnym wjedrje žu ł mjeńnami kedźe dešćeše možne.

Němcy z 49 krajow w Budyšinje

Na žiwotnim puśowanju po Němskej je wotšera njedźe 200 dźiśaćerjow se wschech dźełow žiwota do Budyšinta pschišło. Woni pschišłi dźechu se zwjetšowego kongreza za žiwobudny cźas a wocźekkowanje, kiž je ho njedawno w Hamburgu wotměł. Wobdźělnicy we wulkich autobuzach po Němskej puśeźachu. Najprjedy dechu k ranju jeli hač do Königsberga, wot tam do Schlesiskeje a něko Sakiku wopytaju.

W Budyšinje, w prěnim šaschim mjeśe, ho woni wutrobnje witachu. Pschitomni běchu mnohi sastupjerjo strony a wschnoseżow. Nawjednik šaschkeje krajneje mjeńnoseże němskeho propagandowego ministerstwa Salzmann wutrobne witaze hłowa porjeźa. W mjenje mjesta Budyšinta mjeśćanosta dr. Förster hoscź strowjesche.

Pschi žiwojim pschebywanju w Budyšinje žu žebi wukrainy dźełacźerjo też wuhriebanki a namakanki ł pschedstawiśtwow Němskeje wobhladali. K powitanju wukrainych hosći běźe ho też wjele ludźi na Tśelnicku sejchło. S Budyšinta ho hoscź do Drježdźan podachu.

*

— **Budyška dobrowólna wohnjowa wobora.** Mjesto k porjadnemu swjećźenju ł narjadami běźe ho zyła wobora schtyrjoch wjeczor 6/8 hodź. w uniformach ł cźopku pschi žiwkowonni sestupała a cźejhnjeśe pod wjednistwom nameśtneho kommandanta, wopalneho mischtra Pětschki, ł hudźbu do žejmownje na hobustawsku shromadźizny. Wopalny direktor Gwerkna jako pschedsydża shromadźizny wotewri. Dezernent mjeśćanskeho wohnjohasćerstwa, mjeśćanski rada Kral, wo ważnych pschemjenjenjach porěcźa, kiž wokolnu wukas němskeho ministerstwa ł 8. mjeśe 1936 pschinjeśe. S tuteje pschicźiny je też wopalny mischtr Eckhardt wojsewit, so žrowje sastojnstwo stoji, schtož je ho jemu jenož ł wumjenjenjom dowolilo. Za wjednika wobory je ho towaršch Heute pomjenował. Pschitomne mjeńnoseże žu tuto pomjenowanje pschipóznałe. Wschitke hobustawy dyrbja žwoju słužbu w cźejtnym sastojnstwje a dobrowólnje wukonjeć. S nadawkom towaršchow dyrbi być, so nahladnosć wobory sejlnja. Wobora dyrbi ho do sapiśanego towarstwa pschetworić. S teho wukhadza, so mašu ho pschinoschk sběrać. Towaršchojo, kiž žu 60. léto žiwjenja dospěli, dyrbja ł aktiwneje słužby wustupić a ho cźestnje do starobneho wotrjadu pscheńeju. — Potom wopalny direktor Goerling wustawki wosjewi, kiž žu ho wokolnišemu wukaze pschidałe. Sdobom sozdźi, kak ho wobora pschichodnje sestaja. Dźeli ho do schtyrjoch hašeršćich cźahow. Prěnje ći hašerśe cźahi dostatu motorsku žykawu a žuriwańki rěbl, prěni cźah motoriki rěbl. Schtwórty (Židowski) cźah dostanje schtyrikolaku ruczną žykawu a žuriwańki rěbl. Nowe zjadowanje dyrbi wot 1. oktobra 1936 płaćiś. Do wjednikśe radu žu ho zwólnowali: Wobornу wjednik a pschedsyda wobory wopalny mischtr 1. hašerskeho cźaha Eckhardt, wschitcźi wopalny mischtr k wobsebiznu trjebanju Eckhardt, wschitcźi wopalny mischtr 2. hašerskeho cźaha Kosich, zwótoni pokladnik, wschitcźi wopalny mischtr 3. hašerskeho cźaha Jurij Nafelt, wschitcźi wopalny mischtr 4. hašerskeho cźaha Mersch, sapiśowaŕ hašerskeho mischtra Mich. — Mjeńcźanski rada Kral doda, so może ho ja cźestneho hobustawa jenoż ten pomjenowaś, kiž ma wobsebite awtožby we wobtuniowe wobstarnistwo. — Blížšche zwjezowanje bydźe wutoru 18. awgusta ł natsadanni.

— **Sapiśowanja do dźiśowych knižkow.** Prezident němskostatneho wustawa za wobstaranje dźela a samoscźenje pyche biesbožkosć je njedawno (na cźoż industrijowa a wikowarska komora w Altawje kedźbne cźini) na to pokazał, so dyrbi ho pruhowanje pschekupskich pomocnikow abo hewaške pruhowanje, kiž ma ho psched industrijowej a wikowarskej komoru stoźiś (na pschikład pruhowanje wobchodnych stenografow) do dźiśoweje knižki sapiśaś. Prezident němskostatneho wustawa k tomu tole pschipomina: Se sapiśowanjom, kiž mjeko žnadź take rěkach: „... pruhowanje pschekupskich pomocnikow psched industrijowej a wikowarskej komoru w Z" ho dźiśowy wjednik na pruhowanje kedźbny cźini. Dyrbi cźe ho pschepodaśeś, ł kajkim pobodnoscźenjom je ho pruhowanje skónciło, dyrbi žebi pruhowanišće wuswědčenje dać pschedpołożeś. Tehodla ho mějićelam dźełowych knižkow, kotrejž žu tajke pruhowanje stoźili, dopomnjeje, so bychu je hišće dali na zjednowanje hamjese sapiśaś, dokelž pruhowanja njejsu hižo kaltsominjene.

— **Tuni sobotnišći wožebity cźah z Budyšinta do Njeswačidła** pojeźe pschichodnu srjedu 19. awgusta. Cźah wotjeźe w Budyšinskim 13,24 hodź. a pschijeźe do Njeswačidła 13,43 hodź., wróći pak ł Njeswačidła 20,15 hodź. a pschijeźe do Budyšinta 20,35 hodź. W Njeswačidle ho schtyri wschelake sajimawe mešina wobkładaju: Płaćeja schikitkinja krajneho towarstwa domišlinskeho schita, hokkniža, lehwo dźełoweje słužby a Barcźez hotrcźenja w Nowej Wsy. Jěsba ho we 60 proz. potuńschi.

— **Tuni sarjadowniśi wožebity cźah do Drježdźan.** Kaž nam němskostatna żelezniza dźiwuje, pojeźe hjedźelu 23. awgusta 1936 tuni sarjadowniśi wožebity cźah je Schorjela do Drježdźan na schrodnu wusitajenju. Jěsba ho wo 60 prozentow potuńschi. Cźah wotjeźe ł Budyšinta 8,05 hodź. a pschijeźe do Drježdźan, na Hlowite dworniscźo 9,07 hodź. Wjeczor wotjeźe cźah w Drježdźanach ł Hlowneho dworniscźa 20,08 hodź. a pschijeźe do Budyšinta 21,14 hodź. Jěsba płaćiś ł Budyšinta do Drježdźan a wróćo w 3. rjadowni jenoż 2,20 hriwnow, w 2. rjadowni jenoż 3,30 hriwnow. Želesniza po pschećżu też tunje sapiśane lisćiki za wopyt wusitajenšy a zoologiskeje sahrody wobstara.

*

Tydźeńśi plan kulturnych sarjadowanjow w Budyšinje.

(Skótkuje mjeńcźanski kulturny hamt.)

Tydźeń wot 16. hač do 23. awgusta 1936.

Wutoru 18. awgusta 1936, 20,30 hodźin w Naturšint parku: wjeźerny koncert mjeńcźanskeho orchestra.

Njedźelu 23. awgusta 1936 we 8 hodźinach na dworje Ortenburgskeho hrodu: pjata hudźba na hrodowskim dworje.

Wschitcźu pschiprawjerjo kulturnych puśicźenjow žo prošcha, so bychu wschitke sahwjedźenja tak sahe kaž móžno mjeńcźanskemu kulturnemu hamtej dźełali.

Schef franzowskeho generalneho staba we Warschawje.

Pschi žwojim pschebywanju we Warschawje połoži schef franzowskeho generalneho staba Gamelin pschi cźestnym pomniku njeznateho wojaka wěnz a sapiśa ho potom, kaž na wobrazu widźimy, do knihi cźestnych hosći.

(Scherls Bilderdienst, M.)

Wuhlerí Handrij

Powědańczko z cźasa napoleonskich wójnow.

10] (Pokračowanje.)

Faraś bě jemu k woli a Haniny list žo psched wodemaj wotewrił.

W lisce běchu někotre roszohnowaze hłowa, Jakubej płaćeże, a prošiwa, so dyrbi wón Bartle wodaś, so wschak wona hinak cźiniś njemóżeśe. So we wšej wjasy wutraś njemóże, a so je ju jeje nan pischece tak dołho dźerżał, a jenoż też nana dla budźeśe hebi jeho wjasa; hdyž pak je někto jemrěł, to wjazy njesamóże. — So wona bom a kubło jemu z tym žwjatoczinje za šarunanje wotstupi, so dyrbi žebi schwarcźu žonu płaćeż a prawje žwožowny bydź; jenoż jene wumjenjenje wona pschitaji: so dyrbi žeńt Jakub khudu holzu bracź, a wona jemu dźowku khudeho dźełacźerja mjenowasche, kiž be ho pyche njeho rudźika, hdyž be wón jej — Hanje — pschiwobroćił, a kotraž jeho wešcze wutrobnje lubuje, dokelž be jemu žwoju wutrobu hižo dała, hdyž be wón hischcze khudy dźełacźeŕ.

Hdyž be Hana wotešchła a schto ma myślże cźiniś, wo tym wona Jakubej w lisce njepitaschce; jejne rozžohnowanje Klinczesche, jako by to na pschezo było.

Najprjedy čuśeśe ho Jakub jara ranjeny, tola dokelž be jemu Hana telko darita, so po nječim dale bóle trošchtowasche. To ho Jakubej cźim lepje radźi, hdyž ho sa krótki cźaš dopomni, so be dźełacźerjowa Hanža tola po prawym jeho prawje lubowana była a so be Hanu jeno tehodła lubował, dokelž wona jemu napschećżiwjesche.

Też se žwojej macźerju žebi Jakub tu wěz pischekładowasche. Tej wschak be nješo bohata pschichadna, dźowka lubšcha była, ale myślješe žebi, so žnadź je też jej lepje, so Jakub khudu žwožownu cźini.

Hischcze do žnjow, pschi cźimž je burkłeje žony jara trjeba, mějeśe Jakub žwój kwaź ł powdrašlikowej dźowku Hanži; ta mějeśe žitkoho žwoja łędna dorosłnika, a tehodła Jakuba a pschichodnu macź hač do mrócźelow wutkwakowasche.

*

Napoleonske wójny běchu ke kórcźej, hłowa „mér" po žitym šaschim kraju jako pópelstwo ł njebjeź klinczesche. Wojacy, wostawjeni, domoj khwatachu, so mógli w domisnje žwójich ludnych postrowiś.

Dwaj wyschkich, ł ranami a ł cźestnymi znamjenjemi pychenaj, běchtaj dowolenżu na wjazy mějażow dostałoj a najaśeż rano dźaschtaj do wschelakeju kórcźow do žwoje jeże domišły khwatać. Runtjej njedešćahtaj w šamhynni regimenśe służiłoj, běchtaj tola dobrej pschećelej a běchtaj žebi w strachach mnohich bitwow łuśto bliźko stałoj.

Jedyn mějeśe monturu husarow a dźiwoku monturu dragonarjow wobleżenu. Wobaj běchtaj napadnje rjanaj a hischcze w młodych létach.

„Ty cźeschi potajkim wopraudże, pryeby hač na dorosleńzu wotendźeschi, wo puschćenje je žłužby prošnyeš?" wospraschа go husar dragonarja.

„Haj, towaršcho a bratśe, a mój bróe ho ła dołhi cźaš wjazy widźeć njebudźemoj. Dostanu-li, na cźimž njedźiwes luju, žwoje puschćenje, mam wotkhwaśleiże, łažo bur bycź a na pschezo w žwojej domišnje wostacź.

„Jeli so pak žwoje njemóżesły wjazy njenadeńdźeschi, abo jeli so tebi njeje žwérna wostała?"

„To wschak njebudże, Bóh tak wulkeho njeboża na dońoj ža wrócźazeho wojowarja njedopuschći, kiž je jako wschędny muž tak wittrobicże wojował, so jemu sam Napoleon rjekny: Tole be jara dischnje, mój wjeschk!"

„Haj, haj, ty ho hač na helimana połnjk, ale rěnje tehodła njedyrbiał ty žwojeho puschćenja žadać; ty bliješch widźeš, też ł najrjeńschej žonu ho tebi w małej wjeży wjazy tak prawje lubicź njebudźeš!"

„Budźe-li to moja žona, směju tam žwój raj!"

Wolkownik husarow ho pschi tychle rjekach do žitkeża da, tola ho dohladawschi, so ho wobliże jeho pschećela trochu pokhmuri, wón hnydom na dobre ho wobroći, prajizy:

„Wobaj mi, Jano moje wjeżele, ale hlej, dyrbi žebi tebje jaks rajiłeho bura myślu, kiž ża płuhom krocźi, tebje, najsmužitšišcheho wschěch dragonarskich wyschkich — nć, to mohł ho cźłowjek khory žmjeć — abo na žimjerej hilec sacź. So masch ju, tutu rjanu holzu, jara lubo, a so by jej też tak njejmérnje žwérny wosłał, keho dła cźi nichto porokowacź njemóże, ja najmjenje.

Wjmi žebi ju, Jano, mojedła za žonu, je-li tebi žwérna wostała, to masch zyle prawje; ale dyrbiśch dha ty tehodła jako bur bycź, hdyž ży žebi tola we wójsku wulkeho rjeźera jaśi wenz ślawh ze žwojej wutrobitoseju dobył?"

„Schto dha sy ta jednora holza, kiž je we wuhlerstej chěžy roskćeła, we žwěcźe chijła?"

„Dźiw to jich, to jend łyżjaŕ", hutarśi poskonnik šnapschezitwi. „Jónke ju wjele wobrotnische a lepje wuklu, hač žebi my mużiży mużkliny, wona ho žnadź jako wyschkowska žona we sadźerjecź, a njeby-li nihdy na nihdy schto, dha by ho pschezo hischcze druhe pschihodnische mešnicźo namakało ł twojemu cźichemu domjaznemu žoźu, hač sanjeżena wjeśka w žwojej domišnje.

Wjeśka drje jara na wabiśe wschelkje mjes hórkami a łękami ślej, ale jako pschebywk ho tebi wjazy njehodźi. Ty dźiwjsche na łóžoh pad wojak hnćź, to je dopokaz, so ty žijš ł wopytdźa za wyschcźinu zdźesche, a zamłwo ho to też ke žwojimi skutkami dopokaźał, jenoż to mje mjerła, so ju tebje so dragonarjow tyłki a nić do naschich łukow. Nětkole, hdyž ju tebje hižo za dragonarkeho jejtmana pomjenowali, je tola zyle njemóżno, so by ho ł burskim kužłkom łpokoił, a hyrnjej by twoja pschichodna njewjesta tak pękna a rjana kaž jandźel była."

(Pokračowanje ścźehuje.)

— **Struchle njesboże** je žo wczera popołdnju wokoło **5 hodźin** na Mjažonowym tothoščežu pichi Henkerej pječakni stało. Stótka hołca Hildegard Bielołdez, kiž pola swojeje maczerje na Rěsnitzkej haju cžišło 7 bydleše, sa 11letnym hólzom do Henkerez klamow bješe dźeše. Pichi tym ſ hłowu tak žiwnje wo kamjentne wubrjoženo dyrł, so žo bjes wědomja swješe. Sawołany sanitetnik hołzu do wobydlenja jeje maczerje donješe, tam wona jenož hischcze žiabje dychasche. Hódy lěkaŕ pschichwata, swěrči, so bě hołca hižo wumrěła.

— **Schulski hólz na dróhy cžežko ſujeshožit.** 14. awgusta popołdnju wokoło ¼6 hodźin je na Mužakowskej dróhy blizko katolskeho pohrjebnischcza k njeshodu došło. Tam kołesadny jady konjazeho sapichaha na stronu ſ Budyschinej jědzesche. Cžežiły awto ſ pschipowěchakom jemu napschecžo pschijědže. Hischcze prjedy hač je cžežiły awto pola sapichaha zyle nimo jěšeŕ, je kolešaŕ chyzł mjes sapichom a awtom pschejěrz. Sdźiwje kolo je jenož ſ jenej ruku wožił. Pschi tym je do awtowego pschipowěchaka storcził a žo ſmak na dróhu wjetrhnył. Dobrowólna sanitetna ſkomna dyrbjesche sranjeneho do Budyschez khorownje bosweſcą. Kołesadny, 13letny schulski hólz, je žebi nop pukny, wobruczky ſlamał a žo wobodrěł. Wina na njeshodu je kołesadneho sam.

— **Njehoda kołesadneho.** Tu na Bautzenskej dróhy du kołesadnemu njeſahaju ſłe. Wón pałaše a wołu bješe tsbomja kežo. Powjazniwi ludźo jeho ſ dróhi do jeneje leſownjoſe a podźicho do jeho wobydlenia donjeſechu.

Ś Hodźija. Stawniſke powěſče. Narodźił ſu žo: 12. 7. katarjet P. E. Treſchgo w Bóſcherjach, dźowka; 13. 7. katarjet P. Schwabt w Semichowje, ſyn; 18. 7. prénjemu dejetjej P. J. Göhlertej w Nowych Spitzach, dźowka; 19. 7. cžežił E. P. Žutej w Janezach, ſyn; 19. 7. najeńej ſkaty J. M. Henſelej w Nowych Spitzach, dźowka; 20. 7. pječakſemu mjischrej W. A. Fuhrmannej w Hodźiju, ſyn; 22. 7. nadrósnemu dźěłaczerjej P. W. Klemmej w Ssemichowje, ſyn; 24. 7. nadrósnemu dźěłaczerjej J. Panachej w Sčžiczach, ſyn. — Do mandželſtwa ſtupichu: 1. 7. O. P. h. Lehmann, pſchełuſa w Hodźiju ſ R. M. E. Frenzlez, domjazej dźowku w Hodźiju; 11. 7. M. W. Fuchs, rěſnik w Budyſchinje ſ E. F. Lehmannez, pſchedawarku w Budyſchinje; 20. 7. H. P. Nowak, akkowy wjednik w Sakoniu ſ H. G. Schubi, hoſpodarſkej pomocnizu w Hornjej Borſchezi; 25. 7. P. R. Kirſcha, ſamkaŕ w Małej Borſchezi ſ M. E. Stiebitzez, domjazej pſchiſtajenej w Małej Borſchezi. — Wumrěchu: 19. 7. Jakub Hiža, bohatſawaŕ renty w Cžežicach, 77 lět ſtary; 20. 7. A. A. ſmud. Feurichowa rodź. Leſkez w Hodźiju, 80 lět ſtara; 21. 7. E. Khežnik, wotſtadaŕ dróhi na wotp. w Błohaſchezach, 84 lět ſtary.

Ś Budeſtez. (Stawniſke powěſče.) Narodźił ſu žo: 7. 8. Hermannej Kurtej Wünſchi, ſamkarjej w Budeſtezach, ſyn. — 8. 8. Arnoſchtej Kortí Mielzyn, ſaſtaraŕiſkemu cžłanjarjej w Budeſtezach, dźowka. — 11. 8. Brunej Willíſej Heinrichej, dźełaczerjej w Budeſtezach, ſyn. — Pschipowěſchili ſu ſwj: 8. 8. Waltaŕ Hermann Schuſter, ſchewc w Nowoſalzu-Sprembergu a Marianna Hilžbjeta Glaſerez, hłuſobna w Budeſtezach. — Waltaŕ Pawoł Lehmann, wyſchi dźełaczaŕnik w Budyſchinje a Gerda Doris Debereizez, hłuſobna w Budeſtezach. — Wumrěłoj ſtaj: 6. 8. Arnoſcht Guſtav Neumann, pósłi mlſchtr na wotp. w Budeſtezach, 75 lět. — 12. 8. Jan Auguſt Panach, wuhladowaŕ kolijow na wotp. we Wulkich Dębſzezach, 62 lět.

Ś Rachlowa pod Cžornobohom. Pschi žitnym wobdźelenju zyłeſe wſtu je ſo wczera piatk popołdnju 21lětny Erich Weinert ſ Rachlowa, kiž běſche na tak tragiſke waſchnje žiwjenſke ſnjeſeožił. ſ pokledneſemu wotpocžinkej pokhowaŕ. Schtwórtk wječor ſo wiſeŕna młodźina ſ wupěwanjom ſerbſkeju a němſkeju kěrluſchow ſ nim rozžohnowa. Jónaty ſpěſche wokomik, hdyž trompetowy ſolo ſaklinja a pschecjeſł ſemrětneho jeho najluſchi ſpěw „Dobry wječor, dobru nóz“ na měſtnie w ſahrodze piſkaſche, hdyž běſche ſemrětny na wječorach tutón ſpěw ſtuło ſahſłał. Na pschewodženje běſche ſo wjele ludźi ſeſchło. Pschewodźerjo ſ pschewodom poſawnow kěrluſchel wuſpiwachu a młodźina ſtwjeſeho pschecjeła ſ tymrałum porjeſeli. Potom ſo dwěłi ſarwanſki cžah do Bukez hibaſche. W Bukezſkanſkim Bożim domje ſotaŕ Mieŕwa ſtwoju ſimazu ſarowanſku rěcz na biblíſke ſtowa Mark. 13, 33 ſałožowaſche: „Składacže ſo tehodła a wachujcže a modlcže ſo, pſchetož njewěſcže, hdy je cžaſ“. Pschi rowje ſo ſemrětny ſ położenjom wěnzow poczeſczi. Sa nimałku dźełowu frontu położi wěnz Ľkjes Raitzendorf, ſa Rachlowsku dobrowólnu kwjatkowu wobeŕu knjeſ Lahła a ſa wſejſtu mładźinu Alfred Klix. Semrětny njech wotpoczinje w měrje!

Ś Lětonja. W tutych dnjach ſo puez mjes Lětonjom a Pſchiſchami wupoſtajiſaje. Pokledni kruch pucza, kotryž bě hischcze hubjeny, dóſtanje aſfaltowy kryw. Po ſkónczenju tutych dźełow budźe tutón puez hiespórocznje.

Ś Maleſchez. Dolho wjazy tracz njebudže, a potom wupuſchcza naſchu wjeſ ſubi hoſcžo, kotříž ſu tu zyle kežo ſ ſchedźiwaŕi, njetuſuju bwě bacžonez ſwójbje, kózda ſ ſijwmi młodymi. Tute ſo hižo pitnje na daloke leczenje pſchihotuja, a tu ſukach ſtphdźuja ſo bacžony we wulkich cžerſkach. To je ſnamjo, ſo je dźeń wotſtka jara blizki. Prajı ſo, ſo bacžony kóžde lěto 21. auguſta wotpuſtaja. Se tſjoch hnězdow njeje ſo leńa jene ſahydliło. Nadźijomnje ſmějemy pſchichodne lěto ſajo wſche hnězda wobſadżene.

Ż Radworja. Pomérnje zbožowne při njezbožu běſe jena ſotra naſeje ſotrownje wotſeła. Běſe po puću ke khórowemu do Bronja. Při poſlednjej kněži zleća ſi kyſoſ do kolosa, tak ze z kolesa padny a to runje do přerowa. Bjez wěrlamja ju bórzy po tym ludźo namakachu a do ſotrownje dowjezechu. Knjez dr. Lieba ji prěnju pomoc poſkići. Z njej ſo zaſo poleſnjaje. Jejuž zbože, ze je tak ponalu jěła, hewaſe bychu ſčěhwki byłe hórſe.

Ś Luha. We wyſokej ſtarobje 70 lět wumrě tu njeńdźiżu zmjenjenkaŕ Bohuwěr Marko. Popołdnju djeſche ſtrowy na pola, ſo by prawu rěpu wožył. Hdyž je ſ pola dźěła hotowy, nadobo woſtałonywſchi, padże a bjes wſchěch boleſczow wumrě. Marxowa ſemrětneho bumoj doſwjeſe.

Z Panče. W ſažnej dopołdnišej hodźinje ſta ſo wčera na ſtatnej dróży wſsrjedź wſy čežke njezboże. Wobsedźeŕ, kotrehoż ſtatok njeposrědnje při dróży leži, chcyše ze ſwojim zaprahom wujěć. W tym wokomiku přijedże wot hórjeka pó ſpadowacej dróży wjesny rjemjeſlnik z kołom, kaž so ſluſa, na prawym boku, a ſtraſy z tajkim wotmachłom do napřaha, ſo na twjerdu dróhu ſo wrjesny a při tym ſej łohć a nós złama a hiſče dale ſo češcy na hłowje zrani, ſo krej kamjenja barbješe. Hnydom zalowany lěkaŕ přewjeſe ležko zranjeneho tak dołho do jeho domu, ponděſo budże dże dyrbjeć do khorownje. Wina na njeshoţu je też murja, kiž před ſtatokom ſteji a přehlad na drohu haći. Najlěpje wšak by było, by li ſo zwottrohłała, zo njebychu hiſče wjetſe njezbožа ſo ſtale. Wězo dyrbi ſo pohonč při wujědże z dwoła přeſwědčić, hač je dróha ſwobodna. Runje tu dyrbitej konjej kruče zaćahnyć, zo z hłuboko ležaceho dwora na drohu doſehnjetej.

Ś Thonberka pola Kamjenza. Wječera pſched wječorom w ſchestej hodźinje ſnjeſeoži wjetſche prihalne awto na dróży w lěſu. Wodjeŕ awta, ſyn direktora Kamjenſkeje pſchawdnje, chyſche ſo druhemu awtej, kotrejž napſcheczo pſchijědże, wuwinyć. Tola pſchi kidźym dodźcu bě broha khětro hładła, tak ſo awto do wjerhanja pſchinidże a ſraſy pſchi tym ſ wulkim wotmachom do nadrožnych kamjentnych ſtoſpow, ſ kotrychž dwaj hnydom wuwali. Dale ſtamą žyłny ſchtum. Tute ſamrježiła twuu ſahſchwachu, ſo awto wyſoki bróh dele padny, hewaſ by njeſhoże hiſcheze wjetſche było. Po ſdaczu je wodjeŕ khětro ſpěchnje jěł. Awto je docžiła rózbite a roſkamane a njeſhoži ſo ani wotwjeſeł. Runa ſo hromadże roſpadankow. Kaž ſ dźiwom je jěźeŕ ſbožownje woteſchał, je běł jenoż ruży wo roſbite ſchkleńzy, troſchku roſrěſkał, ſ kotrychž jana jenička wjazy zyła njebě. Hewaſ ko jemu dale nicžo njeſta, chiba ſo budże jemu pſcheſtraty ſtrach hiſcheze khwilku w ſtawach tečeł. Policija bě bórzy na měſtnie a je njeſhoženemu pad roſrisała a ſapiſeła. Njebžiwało deſchczowe wjedro bě ſo tu rjana cžiſła ludźi ſbežała.

Ś Wojerez. Po ſwopředka jara wulkich wobdźelenjeſcach je ſo mjeńſchanoſcže porodźiło, ſaſo do kaſchego měſta djełowu ſtužbu dóſtacz. S 50 wožobowm wobſteżaca twarſka ſkupina ſo hižo w najbliſchich dniach wocžakuje a budże mjes tym w dotalnym lěhwje dźěłoweje ſtužby wobſtejć. Po 1. oktobru budże bóſkowa ſtužba w nowych barakach na Klinkarjowych ſamach wobſtejć.

Ś Ruchwalda. Tudyſcha ſchula ſo wutwari. Hnydom ſwój bě ſo ſtužbne wobſtejnje w druhej ſchuli ſ 1. auguſtom wuprózdniła, je ſo ſ dołho wotmyſlenymi pſchetwarjenſkimi dźełami ſaporała. Wutwarjeŕ ma ſo dalſcha ſjiwa ſa tſeću rjadownju, ſchulſka kuchnja, a ſtiwjeŕa ſa WDM. Wudawki budża nětkle 4000 hrimnow wuczinjeŕ. Statna pokładnia je tutenu pſchetwarjenju ſchwarnu pſchinoſchi poſkićiła.

Ś Hornjeje Wódrjeńy. Wutoru wječor ſhubi powóſnik Kryſtof ſwój ſamkarſki ſtužbu ſe Spitzberſkeje ſtatneje dróhi móz nad ſwojej cžełnjowej maſchinu. 38 zentnarſow cžełna maſchina pſchetamu płót a žo pſchewali. 23 lět ſtary hohnjeſchez Werner Altmann ſ Delnjeje Wódrjeńy pſchihdże pſchi wum pod maſchinu. Jeho mójaŕu jenoż ſako cžełko wuczahnyć.

K hłownej ſkhadżowancy na Kopřinſkim hrodźiſču

16. ſnjeńca 1936.

Serbſka młodoſć ſtudowaca
Skhadżowanku lětſa ſwjeći
Na Kopřinſkim hrodźiſču.
Tale wěſ je zwjeſelaca
Swěrnych Serbow dźeł najwjetſi
Zeńdże ſo tam njedźelu.

Krāſne ſerbſke wokřewjenje
Znowa žaſo na nas čaka
Što ſo wſo tam poſkići!
Mjes dźiwim b'dża hrać ſo rjenje
Slawna ſerbſka „Paliwaka“
Na tju wſu ſo wjeſelił!

Zo wſěch kóncžin ſerbſkoh' kraja
Serbſki lud njech jutře khwata
Na Kopřinſke hrodźiſčo.
Serbja njech ſo k Serbſtwu znaja!
Jim rěč maćerna budź ſwjata!
Drohe luby Sérhowſtwo!

Jurij Sewčik.

Jutře njedźelu

wotmeje ſerbſke ſtudentſtwo ſwoju **hłownu ſkhadżowanku** pop. w 3 hodź. **na Kopřinjanskim hrodźiſču.** Kóždy, kotremuž je Sérbſtwo wukrobna należnoſć, tam budże. Tehodła tu tebje luba čitařka, ſwérny čitarjo, cyle wěſče wočakujemy a z tobu wſěch twojich lubych znatych a přiwſtnych. Tak jutře na zasowidźenje. Po tyſacach

budźmy tam.

*

Se ſwjedźenſkeho porjada:

Sſwjedźenſki njeſchpor ſ předowanjom budże ½2 hodź. w Khróſčzicach.

Po nim ſe ſtała **wopomnjeńſka ſwjatočžnoſcž** pſchi rowje njeboh duch. rady Schemczika.

Popołdnju w 3 hodź. pſchedſtajenje hry **„Paliwaka“, ſpěwy atd. na ſtrjehnjanſkim hrodźiſču ju.**

Wječor **cele** we Wjeſelcy hoſcženju w Khróſčzicach a w Lětnje.

Najwjetše město ſwěta

Město Newyork (USA) hižo njeje **města** ale je ſkerjo hromada **městow, z kotrychž** by kóžde mohło być z hłownym městom někajkeho mjeńſheho ſtata. Tak ma na př. dźeł Newyorka Manhattan hižo telko wobydleŕi, kaž Filadelfija (2 000 000), dźeł Bronx ma 600 000 wobydleŕi a runje telko ma kalifornſke město Los Angeles. Dźeł Queens ma 1 900 000 ludźi, a to telko, kaž wobydleſtwo Washingtona a San Francisca hromadu zličene. Brooklyn, też ſluſa do Newyorka, a bydli tam 1 750 000 cłowjekow — a najmjeńſi dźeł města, Richmond, je tak wulki, zo mohł Budyſin pjeć rázow do njeho ſtykać (200 000)!

A za tute hołoſke město mějachu dotal karty, plan z poſlednich lět zandźenſeho lětſtotka — to dźenſa wězo niče hódna njeje, kniha za archivy a ſtawiznarjow, hromadźerjow. Tohodła nětku nowy plan města wudadźa, a je też čas!

Kóždy, kotryž do Newyorka přijědże, widźi tute kamjentne zwěrſko přez ſwoje nawoči, a tuž je też wjele wonjaſnjow města a jeho woſebitoſcow, kotrež pak ſu wſitke hinaſe. Wězo to hinak być njemóże. Za jenehu ſu do mróčeli ſahace wěże a domiſka hłowna wěc. Druhi ma jenoż zajim ze hasu, hdźež wjerčá ſo pjenježne włoſki, za hasu bankow a burzow, Wallſtreet. A třeći ſo dodźiwać a nahladać njemóże na měſane, mjeajnarodne wobydleŕſtwo a raz tuteho wulkoměſta, kotremuž je zemrěty bolſewik Lenin we ſwojim času dał přimjeno, „twjerdźizna kapitalizma“.

Newyork ma pod ſobu zemju we ſěrokoſći 768 kóſnych kilometrow — a byrnjež je to — přirunajo — za ličbu wobydleŕſtwa mało, — ma jenoż Los Angeles hiſče wjetſi rum pod ſobu. W Newyorku móže ſkoro kóždy druhi dźeń w hinajſim parku ſo wukhodźować, nadeńdże ſich tam ſa wſě 162. We 662 ſulach ſo wiči, a ze 30 wulkich a nowoźasnych hotelow móże ſebi ſo najdróſči a najwoſobniſi wuběraś. Hoſpodarſki plan — budget — wobliča ſtajnje na ca. 350 000 000 dolarow! (Bérlin: wokoło — abo niče tyle 2 000 000 000).

Tó je jara zwjeſeny wobraz města, w kotrymž ſyſ dom a pół miliona ludźi bydli — a dźiwne: tute město je najwjetše **ż i d o w ſ k e** město ſwěta a zdobom najwjetše **i r ſ k e** město ſwěta a druhe najwjetše italſke město. Potajkim na ſwěče njenaeńdźeš druheho města, hdźež by telko **Ż i d o w** abo **I r o w** bydliło, a jenož Neapel ma wjacy Italčanow w ſebi hač Newyork!!! Mjez druhim ſu tam pół miliona Polakow, wokoło 50 000 Grekow, wokoło 400 000 čornuchow. Skrótka: njeje drje na ſwěče lud, kotryž by njemół tam někajkeho zaſtupjerja. (Hač je tam žadyn Serb, njewěm!) A tute ludźi zaſtarać ze wſěm, ſtož je k žiwjenju a ześiwjenju trěbne, njeje tak łołke, ale technika je też tu wſitko zmóžniła. Wokoło 100 000 wohkhodow — a nic małych! — tam maſ: ca. 700 000 awtow po hasach: na, pod a nad zemju přez Newyork ſwórča. Přez 34 miljardow litrow wody ſo wſěndnje přetrjeba! Jenoż w dźeſe Manhattan ſamym, ſo wſědnje wjacy hač 13 miljonow liſtow roznoſy.

Za porjad ſu w Newyorku 19 000 policiſtow přiſtajeni. Na ſydom wobydlerjow města, khodźa ſtyrja regularnje do cyrkwje abo do ſynagogi, — a najpobožniſi ſu žiđa a katolikojo.

A ſtó to nětko w Newyorku dźěła?

18 000 prawiznikow, 31 000 telefoniſtow, 55 000 pinčnikow, 295 000 ſtenotypiſtkow (knježeńtkow, kotrež při pisaći maſiniu ſwój khlěb zaſłuža), 105 000 ſótkrow, 200 000 domjacych pěſtarjeſych, 6 500 zubnych a 12 000 druhich lěkaŕi, 22 000 wuwučenych a pruhowanych wolhladaŕkow a wjele, wjele druhich.

Wob lěta zwěruja ſo 67 000 porow, a 1 750 000 ludźi ſu w ſwójbje žiwi, bydła najhóle w domčkach za jenu ſwójbu. A płaća za bydlenje — to rěka ludźo, kotříž njejſu najchudſi a też nic najbohatſi — měſačnje wokoło 46 dollarow. Wozmjeſ-li pjeć khěžow, to zawěſče w třoch ſtyřſich radiju, wozmjeſ-li tři khže, to w jenej je dalokorčzak.

To ſu ličby, z kajkimiž ſo London runać njemóże, a London chce rady być z najwjetſim městom ſwěta! ale tu ſobu njemóże, dokelž Newyork je tutu partiju hižo dobył.

Žebrak.

Hudźba — wumělſtwo — dźiwadło

Palaſtowe dźiwadło pokaſuje hač do pónđźela najnowſy kriminalny Ufa-film „Spodźiwny hósć“. Jako hłowni hrajerjo hrajeriſu mjes druhimi Germann Speelmans, Ilſe Petri, Elſabeth Wendt a K. Fiſcher-Fehling. W dźeń ſo drohotna ſwójbna pucha ſhubi. Wudźerjerſo hrožа, tuštón podawk za ſkandal wuſtcź, a k temu ſo hiſcheze murdaŕſkwo ſtuſi. Hra je rozſpurjaca a pſchihladowaŕa wot ſpocjatka hač do końca w napjatoſeji dźerſi. Lubowaŕ kriminalnych filmow budże ſe ſpokojenym pſchihładowaŕom. K tomu poſkićeja ſo nowe pódłanſkeho programma pſchjeze ſajimawe olympiſke hry tydźenſkeho Ufa-pſchehlada.

Budyſke ſtawniſke powěſče

Wumrěli ſu: 12. 8. Marja Hiža Kötherez, dźełaczeńka ſe Semiz-Thumiz, 38 lět. — 13. 8. Dr. phil. Jan Groże, kubłowny direktor ſ Jamneho, 57 lět. — 14. 8. Marja Auguſta Wólina rodź. Sſykoriz, bjes powołanja ſ Wulkeje Dubrawy, 18 lět.

Hłowny redaktor Marko Smolerſ w Budyſhinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerſ w Budyšinje a za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć: dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 přez 2000. W tuchwili tariſna liſćina č. 5 płaći.

Kak je bjezdźełosć w Budyskim wokrjesu

W pożlednich dnjach wosjewichmy w „Serbskich Nowinach“ rozprawje němskofaštneho wustawa za wobstaranje dźěła a zawěsćenje pýche bjesdźěłosć a faškeho krajneho dźěłowneho hamta wo dźěłowych poměrach w měsacu julisu 1936. Wo naschim wokrjesu ma žo k temu hischcże zhłdowaze dodacj:

Dobre rozwiwanje hospodarstwa w němskim stacze a Sowjetej je žo wjeso tež we wokrjesu Budyskeho dźěłowneho hamta wuskutkowało. To žo tež niz napożlesny **we woteběranju bjesdźěłosće wo nehdże 80 prozentow wot 31. 1. 1933 pokasuje.** Tehdy běsche 23 517 ludzi bjez dźěła pola Budyskeho dźěłowneho hamta samolwjenych, 31. 7. 1936 pak jenož hischcże 4634. W běhu **julija** je žo liczba tych, kiž su bjez dźěła, wo 551 pomjeńschiła, to woteběranje pornjo spocjalnej měsaza 10,6 prozentow wosnamjenja.

Powschitkownje może žo jenož prajicj, so je hospodarske położenje we wschelakich industrijach, wosobje w maschinowej industriji a w industriji kamjenjow a semjow, dale skruczuje. W rosprawnym měsazu hischcże wobsebita potrjeba dźěławych mozow w twarstwje a w ratarstwje (sa znjowe dźěła) pschistupi. Ale liczba dźěłacerjow na statnej autowej dróhy a nuzowych dźěłacerjow je w poměrje k zhromadnemu sastajenju do dźěła znadna a je žo w měsazu julisu hischcże pomjeńschiła. Runje w tym žo pokasuje, so je dźěło pisches zwobodne hospodarstwo wozniwko, a niz pschiběranjom sjawnych dźěłow je liczba tam dźěłazych wo nimale 1500 wotběrała.

Hischcże ma žo zwjezelaze wobhladowanje nasponmicj, so je prozentualne woteběranje we wokrjesu Budyskeho dźěłowneho hamta wjetsche hacj w pschereźu wokrjesa fakfeho krajneho dźěłowneho hamta, hdjež liczba woteběranja 75 prozentow wot teho czasa wuczinja, so je mjednik móz nastupił

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Auf Anordnung des Herrn Kreishauptmanns zu Dresden-Bautzen wird auf Grund von § 34 der Reichsstraßenverkehrsordnung vom 28. Mai 1934 der Gemeindeweg „Alter Berg“ **in Flur Gröditz** für den Verkehr mit Kraftfahrzeugen aller Art **gesperrt.**

Bautzen, 13. August 1936. **Der Amtshauptmann.**

Auf Grund von § 34 der Reichsstraßenverkehrsordnung hat der Herr Kreishauptmann zu Dresden-Bautzen die **Sperrung des Straßenteils** des Straßenzuges Bautzen-Gnaschwitz-Drauschkowitz von der Landstraße I. Ordnung Neukirch-Bautzen ab bis zum Auftreffen auf die Landstraße I. Ordnung Putzkau-Gaußig-Bautzen für den Verkehr mit Kraftfahrzeugen aller Art angeordnet.

Bautzen, am 13. 8. 1936. **Der Amtshauptmann.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Eröffnungsbeschluß.

Ueber die Betriebe
1. des Bauern **Max Paul Nicolaus in Schiedel** Nr. 12 — Lw. E. 238 —,
2. des Bauern **Peter Brusk in Miltitz** Nr. 9 — Lw. E. 239 K —

wird heute am 10. August 1936, nachmittag 1/25 Uhr, das **Entschuldungsverfahren** eröffnet.

Die Aufgaben der Entschuldungsstelle nimmt das Entschuldungsamt Kamenz wahr.

Forderungen gegen die Schuldner sind bis zum 10. September 1936 bei dem Gerichte anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Gericht einzureichen.

Hat ein Gläubiger die Anmeldefrist versäumt und ist aus diesem Grunde die Forderung im Entschuldungsplan nicht berücksichtigt, so entsteht für nicht aus dem Grundbuch ersichtliche Forderungen die Folge, daß wegen dieser Forderungen die Zwangsvollstreckung in die Grundstücke des Betriebsinhabers (nebst Inventar und Zubehör) sowie in den zur angemessenen Lebensführung erforderlichen Hausrat und die aus der Betriebsführung entstandenen Forderungen des Betriebsinhabers unzulässig ist. Dies gilt nicht für Rechte, die zur Erhaltung der Wirksamkeit gegenüber dem öffentlichen Glauben des Grundbuchs der Eintragung nicht bedürfen.

Kamenz, den 10. 8. 1936. **Das Entschuldungsamt.**

Towarstwowske powěstnikl.

Bukecy. Serbske towarstwo. Awto do Khrósćic wotjěđže njeđźelu 16. žnjeńca připołdnju w 1 hodź. Někotri móža hišće sobu jěć.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa“ pojěđže přichodnu njeđźelu z kołami na hłownu skhađźowanku na Kopšinjanske hrodźišćo. Sobustawy kóždeje wsy njech jěđu same hač do Jitka, wot tam wotjěđźemy 1/2 hodź. zhromadnje. Prošu wo prawe bohate wobđźělenje. Předsyda.

Serbski spěw ma klinčeć w Turinje w Italskej. Zarjadnistwo je so z tutym přećom na Domowinu wobroćiło. Jenož najlěpši spěwarjo a spěwarki móža so wobđźělić. Stóž so chce wobđźělić, njech zapoda hnydom swoje mjeno a budź dźensa sobotu wječor we 8 hodź. k pruzy w Šubertec hosćeńcu w Radworju. Póndźelu budże pruha před wosebitej kommisiju tohorunja w Radworju. Stóž so chce wobđźělić, njech so ma k spěchu.

Zarjadnistwo Domowiny.

Wšěm sobustawam Domowiny a serbskich towarstwow. Stóž so na hłownej skhađźowancy serbskeho studentstwa wobđźěli, njech njezapomni sebi swoju Domowinsku abo towarstwowu legitimacju do kapsy tyknyć.

Wosebity tuni čah

jěđže 23. augusta 1936 wot

Zhorjelca do Drježđžan

na wulku zahrodnu wustajeńcu

60 % znižena jězbna płaćizna
(50 % hač k nastupnym dwórniščam)

Jězba płaći tam a sem wot Budyšina do Drježđžan 3. rjadownja 2.30 hr., 2. rjadownja 3.10 hr.
Z Budyšina 8.05 hodź. a wróćo 21,14 hodź.

Wšitko dalše zhoniće při wudawarniach jězdźeńkow a w pućowanskich běrowach.

Wobkhodnaj hamtaj statneje železnicy w Budyšinje a Zhorjelcu 1539

Hdźe?

dnes swoje **klimy, platy** atd. rano, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Erich Lenza

w Budyšinje, Hošic. hasa 21

ZEISS TESSAR

Po zawrjeńju wobhboda tyknće swoje foto-wěry wróćo do kašća při mojim wobkhodże. 21 Telefon 2134

Srjedu, 19. augusta pojěđže

wosebity spěšny koleowy čah do

Njeswačidła

Wotjěđže 13,24 hodź. z Budyšina a wróćo 20,35 hodź. Jězba płaći tam a sem . . . . 60 pjenježkow

Zajimawe wobhladanje a nawjedowanja (skitanje ptačiny, hrodoweho parka, stareho hrodu, sokolnje a sokolskeho dwora, statneho lěhwa dźěłoweje služby, wumělskeje a brunosudobjoweje hornčerje R. Barća). Potunšeny kofej z připitkom. Reje. Hudźba. Darmo dostanječe pućowańske rozjasnjenja při wudawarnjach jězdźeńkow w MER-burowje.

Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje 1540

Meble jenoti. meble lěharnje . . . jědźelnje . . kuchinje . . . Wulki wubjerk

HANCHEN

Tyšerški mištr – meblowa wikowarnja w Budyšinje na Lubijskej dr. 17 (w dworje). Přijimam mandź. požčonki

---

Hošćenc w Lejnje

Poskićamy swoje městnosće česćenym wopytowarjam

skhađźowanki na Kopšinjanskim hrodźišću

k wopytej. Jenož 15 mjeńšin je naš hošćenc wot swjedźeńskeje městnosće zdaleny. Pola nas móžeće do předstajenjow tunjo

poswačić, kaž po nim derje

powječerjeć a na rejach so zabawjeć.

Kolesa derje zaměstnimy. Statny auto runje pola nas w Lehnje zastawa.

Wutrobnje wšěch k sebi přeprošuje

Cyžec swójba

Herbska grychta w Radworju

Njeđźelu, 16. žnjeńca 1936, 1555

žnjowe reje

Wutrobnje přeprošuje Schubertec swójba

Hojeŕka Melanija Davidowa 1554

rodźena Harnišec so wróćiła. Ręčne hodźiny kóždu póndźelu a štwórtk na Sukelnskej hasy 9. Telefon 3234

Wy płaćiće

pola mje za

wodźidło	2.45	1.85	1.45 hr.
spinadło	1.80	1.15	0.75 hr.
riećaz	2.60	1.45	0.95 hr.
pedale	2.40	1.45	0.95 hr.
zwónčk	0.60	0.35	0.25 hr.
přimadła	0.60	0.35	0.25 hr.
wětrowku	0.60	0.45	0.35 hr.
sedło	4.50	3.75	2.95 hr.
čeženošak	2.35	1.45	0.75 hr.

Kołowy-Warnecke

na Nowosalcskej drózy 24

Pilneho a spušćomneho, nehđe 18—20 lětneho

pohonca

pyta hnydom abo k 1. septb.

bur Wornać w Miłočicach

Spušćomny 1556

pohonč

pyta so w **Kopšinje čo. 9**

Dźěćo, kaž słónčko

njedyrbi jenož strowe być, ale dyrbi tež za lěčo a khłódnišo dny rjanu wužitnu a barbowžiwu drasćičku měć. Wšitko štož za najmjeńše trjebaće, namakaće we wulkim wubjerku a płaćizny hódno pola firmy

Bokelmann Nachf

na Serbskich hrjebjach čo. 2

Pytam hnydom abo za pozdźišo

domjacu holcu

kiž samostatnje wari, lohke domjace dźěła wuwjedźe a hižo w lěpšich domach dźěłaše. Zamołwjenja pod B 11 na wudawarnju Serbskich Nowin. 1537

Wobydlenje na wsaci 1541

so pyta. Zamołwjenja pod B 12 na wudawarnju Serbskich Nowin

Hdy by nan sam płokać dyrbjał ....

Hišće dźensa by sebi kupił

Miele Elektro-Waschmaschine

Dostać pola firmow: **Ernst Patting w Njeswačidle Pšthig & Liebstein w Kočicy Milde & Hering w Kamjencu** na ležowskim pónym puću

---

Derje zdźeržana 1536

róla

steji tunjo na předań **w Khrósćicach čo. 85, d**

Sofowe, blidowe a diwan-přikrywy tunjo pola firmy

Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Mały nawčstk ... wulki wuspěch

Swój awto

za šěsć wosobow poskića k wjezbam

Pawoł Hausch w Pančicach

Telefon 332

Čitarjo

płaće porjadnje našim dowěrnikam **woteběrafski pjenjez**

Wotpadki deskow (Brennschwarten) wotedawa tunjo **parny rězak w Sernjanach** Telefon Pančicy 369

Někotre młode, sućelne 1557

kruwy

mjez nimi někotre z čelatami ma na před. **Lehmann w Šešowje**

Wupjerki

wot firmy

Andr. Kasper

měr. 3. Pilopp

na Jerjotwej haju 3 (Heringstraße)

dźerža

1 1/2 bošelschcja 12,80 11,40 8,80

KAMJENC

Zubny lěkař dr. Brotzki so wróćił. 1553

Nowe knihi

Zběrka: Serbska Ludowa knihownja

M. Nawka: Łóńčko kwasnych hrončkow. Brožurowane 0,50 hr., wjazane 1,— hr.

M. Kral: Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow. I. a II. Brož. 1,20 hr., wjaz. 1,70 hr.

A. Sykora: W Maleščecach před sto lětami. Dopomnjeńki. Brož. 0,50 hr., wjaz. 1,— hr.

H. Siękiewicz: Za Božim khlěbom a druhe novele. Brožurowane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

Zběrka: Dom a swět

W. Hálek: Wječorne pěsnje. 2. wudawk. Brož. 1,— hr.

J. Lorenc-Zaleski: Kifko. Romantiska stawizna ze starodawnych časow. Brož. 1,— hr.

Serbska knihařnja w Budyšinje

Přiloha k čisłu 190 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 15. augusta 1936

Kaznje našeje domizny

Dyrbiš swoju domiznu lubować kaž sebje sameho, lubuješ sebje sameho, lubnješ też swoju domiznu, přetož sy dźě jenož cyle maličcy dźěl swojeje maćerki zemje. Zwěrjo, rostlina a kamjeń su podobnje kaž ty dźěći wulkeje zemje a wona was wšěch zdžerži. Wodych Boži was wšěch z jenajkej nutrnosću přesahha a napjelnja, móc wašeje zemje je we wšěmi z was mócna. Štož we was kóčje a zrawi, je „Domizna" — a waše mysle su mysle domizny. Kak mohło też hinak być! Lubujeće-li pak sebje sameho, kak njemohli hišće lubować swoju domiznu, kotrejež sće jenož maličcy dźěl!

Dyrbiš sebi swoju domiznu ważić, byrnjež bywa najpuśćiši a najzanjeseniši kućik swěta. W tutej zemi sy zrostł, wona je ći móc dała a twoje swójstwo stworiła, zo tam steješe hordy a runy kaž štomy lěsa. Zhladuj na nju jenož z lubowacymaj wočomaj a budźeš telko rjanosće, telko mocy a telko swěry w njej namakać, zo budźe twoja wutroba přepjelnjena. Zemja je wšudźom rjana, kaž je wšudźom też dobra; zhladuj na nju a rozpominaj ju jenož z prawymaj wočomaj a prawej dušu.

Dyrbiš k swojej domizně dowěru měć. Wěr do njeje, njedaj so zamylić přez mocy, kotrež njejsu so wuronile z twojeje domjaceje role. Wotrězaj winowemu pjeńkej, kotryž so zlěha na murju twojeho domu, korjeń a zwjedź do njeho brěčku cuzokrajneje rostliny, wón ći wuskhmyje, runje tak so też tebi póndźe! Tuž daj so wjesć wot mocow swojeje zemje, měj dowěru do nich, njebudź małomyslny, čakaj a nadźijej so kruće, doniž najlěpše a najhłubše mocy w tebi njewubudźa a k swětłu njezwjedu. Čim swěrniši sy był, čim bohatšo budźeš rosć a kóčć a płody dawać do najdalšeho přichoda.

Dyrbiš do swojeje domizny njepowalnje wěrić, kaž dźěćo do dobroćiwosće a lubosće swojeju staršeju a Boha wěri. Budź dźakowny a poniżny, hdyž so ći domizna we swojej wulkosći a lubosći jewja, a njebudź njeséerpliwy, hdyž so twojej hordej a wumyslenej wutrobje zapowě. Dny, na kotrychž so ći z wotewrjenymaj rukomaj bliži, waž sebi jako swjedźeńske, swjate dny. Dźěłaj a prócuj so na rolach swojeje domizny w poće swojeho wobliča, słědź a pytaj, ale njezadwěłuj, doniž ći po ćežkich prócach žnjowe dny bohateho žohnowanja njezeskhadźeja.

Njesměš s nad twojej domiznu hordźe pozběhnyć a měnić zo na tym, štož je z tebje zbyło a štož je ći dała, domizna njeje přinošowała a na tym podźěł měła. Dub rosće do šěrokosće a saha do wysokosće, ale njebudźe korjenjow parować móc, hłuboko a kruće do lěsneje zemje zapuščenych. Runje tak też ty! Kaž wysoko sy też postupił a kaž daloko so też wot domizny wotsalił, jeje móc skutkuje přez dalokosće a morja, a štož je tajnych kužołow w tebi zbudźiła, žiwi a sylni će hišće na najwyššich wyšinach. Njeje žaneho płodu khiba zo je pojeny z domizniskich wodow! Toho budź sebi stajnje wědomy a hladaj so sebjewědomje a hordźe swoje korjenje z domizniskeje pódy wutorhnyć: móc twojeje zemje budźe će wopuščić, hwězdy njebja njebudźa ći wjacy swěćić, budźeš-li khabłace stwjelco, wichoram a njewjedram bjez zepjery njesmilnje přewostajene!

Njedyrbiš swojeje domizny nihdy zapomnić. Njeswěra so wjeći na tebi samym. Njejsy-li sebi swojeje domizny wjacy wědomy a dowoliš-li cuzym mocam w sebi samowólnje hrać a hibać a so rozšěrjeć, budźe w tebi womjelknyć, zaprahnyć a wotemrěć, štož je swoje a žiwje, mócnje a hordoznje w tebi kćěło. Tuž zakorjeń so přeco hłubšo do hnadow a dobrotow swojeje domizniskeje zemje. Hrjebaj a słědź za złotymi žiłami hdźežkuli so ći błyšćo pokazuja. Čim hłubšo sahaš, čim mócniši, bohatši a nadobniši budźe twój dobytk. Přeco jasnišo, sylnišo a wěrnišo budźeš swoju domiznu spóznawać. Twoje hróžnje a lubje njebudźa mnohosć płodow wobsahować zamóc, změješ nadosć za lěta a dny.

Tuž budź poniżny a dźakowny. Pozběhń swojej woči horje k njebju, nad tobu w lěćnym błyšću a w nježnej módrinje so wupinacemu, ale njezapomń też nihdy a ženje zemje, hdyž je će žiwiła a syćiła wot najzažeje młodosće, wot nježneho dźěćatstwa sem. Žito saha spěšnje hordźe do wysokosće, ale khila też w poniżnej dźakownosći swoju hłójčku hłuboko k zemi, hdyž zrawjo swoju ćežu začuwa a njese. Njechał wuknyć wot swojeje sotrowskeje kłóski?

Při njedźelskim ranju žonja so mjedźane zwuki cyrkwinskich zwonow ze wšěch wěžow přez powětr nad lubej domiznu. Zadźerž kruće tutón zwuk a klink we swojej wutrobje a we swojej duši, a nadeńdźeš-li wbohich bratrow abo sotry, kotřiž su bólneje a krawjaceje wutroby abo wocuzbnjeni swojej domiznje, daj jim do sebje nutř słuchać, zo tajne kuzłapołne, wozbožace zwuki zasłyša a w jich słuchanju so zaso pozběhnu a postanu, so wustrowja a puć wróćo namakaja do zanurjeneje Vinety swojeje domizny. To budź twój dźak! Napjelń so z mocu swojeje zemje, doniž so njedostanješ jako kusk swojeje domizny a wěriwi človjekojo so tebi dowěrić směda, kaž njapokorniši čerń zbudźowacej mocy słónčneho lěća. Potom směš jónu w měrje a pokoju swoju hłownu nakhilić a swoje sprócne stawy k wěčnemu wotpočinkej złožić, a domizniska zemja w swojich brózdach budźe jeho přijimać, zakhować a stražować jako drohotne symjeńtne zornjatko.

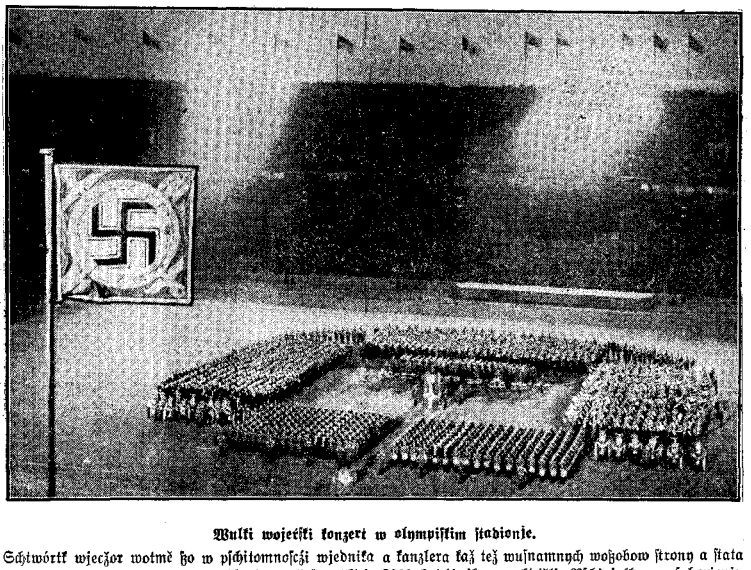

Wulki wojeński konzert w olympiskim stadionje.

Schtwórtk wječor wotmě so w pschitomnosczi wjednika a kanzlera kaj też wusnamnych wožobow strony a stata wulki konzert wojeńskeje mozy, pschi kotrymž so něhdże 2000 hudźbnikow wobdźěli. Pschi juskazym sahorjenju stotnyzaz pschipoškuharjow klinczachu pokhody němskeho wójska, a bjes dwěla wostanje tuto sarjadowanje za kóždeho wobdźělnika njezapomnite.

(Scherl Bilderdienst M)

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: **Mały Wjelkow.**

Hdy a na kajke wašnje je so knježk z wobsedźerjom burskeho wićežstwa stał, njeje znate. Snadź je so raz po wotemrěću swójby burskeho wićaza potrjebnemu knježkej spožčiło abo w času pjenjeżneje nuzy knježkej předało. Hdyž zhonimy, zo je Mało-Wjelkowski wjesny sudnik měł prawo bjez wosebitych dawkow korčmarić, rězać a pjec, směmy z teho sudźić, zo je naspomnjene burske wićežstwo było korčma, wićežne sudnistwo (Lehngericht). Jedyn z wobsedźerjow wsy a korčmy je sebi potom swoje ratafwsto założił z burskich kubłow, kotrež jemu po wotemrěću burskich swójbow připadnychu abo kotrež „wukupi", a też wjetši dźěł korčmarskich leżownosćow z nim zjednoćił. Tak něhdże mohła so wěc měć. Korčmu by potom z přihódnym wjesnjanom wobsadźił.

Snadź je so to pod Khrystofom z Rechenberg stało, přetož w jeho wićežnym lisće je burske wićežstwo hišće naspomnjene, w listach jeho naslědnikow pak nic. Pětr z Haugwitz mjenujcy předa lěta 1599 Mały Wjelkow z burskim wićežnym kubłom Khrystofej z Rechenberg, knjezej nad Bejerecami. Tutón wumrě lěta 1624 pola swojeje dźowki Hilže w Libuchowje, kotraž bě na dwórneho sudnika Hendricha z Zezschwitz wudata. Jeho synaj Hans Arnošt a Khrystof (II.) dostaštaj Mały Wjelkow. Lěta 1626 wumrě Khrystof, a Hans Arnošt wobsedźeše nětko Mały Wjelkow sam. Tola też wón bórzy wumrě, a jeju maćer, Adoletha Rechenberg rodź. z Haugwitz, bu lěta 1632 z wobsedźefku. Wona pak hižo lěta 1635 Mały Wjelkow předa swojemu hižo mjenowanemu přichodnemu synej, kotryž nimo druhich wsow też Milkecy, Łahow a Zarěč wobsedźeše. Tež jejna dźowka zahe wumrě a to lěta 1636 w Małym Wjelkowje. W Hodźiju, do kotrehož bě Mały Wjelkow zafarowany, bu pokhowana.

Jako Hendrich z Zezschwitz lěta 1643 wumrě, bě jenož jeho najstarši syn Hendrich Ota połnoletny. Pod jeho předporučelstwom dźěłichu so synojo do nanoweho wobsedźeństwa: Hendrich Ota dosta Łahow, Khrystof Sigmund Zarěč, Hans Adolf Libuchow, a Hans Arnošt z Zezschwitz bu z wobsedźerjom Małeho Wjelkowa. Při tak mnohim přeměnjenju kubła do druhich rukow, z dźěła jara młodych bě lohko možno, zo prjedawše wobstejnosće skónčnje wjac njewědźachu.

Hans Arnošt kupi lěta 1656 kubło a wjes Libuchow a předa Mały Wjelkow krajnemu pisarjej Jurijej Dranitz, kotryž hižo Wulki Wjelkow wobsedźeše. W jeho wićežnym lisće je naspomnjene prawo Mało-Wjelkowskeho sudnika rozpisane, tola jeho kubło mjenowane njeje. Najskerje je to też tak we wićežnych listach po 1599 stejało (1624, 1626, 1632, 1635 a 1643). Wěsće je korčmař ze sudnikom był.

Dranitzowy syn Hans Khrystof předa lěta 1690 kubło a wjes Wolfej Gottfried z Raußendorf, kotryž pak je hižo lěta 1692 přewostaji Kašporej Jurjej z Gersdorf. Wot njeho kupi Mały Wjelkow lěta 1701 Jan Křesćan z Heldreich, muž, kotryž po zdaću so žiwješe z wikowanjom z knježimi kublami. Wón je něhdże 30 knježich kublow po rjadu kupił a předał. W Małym Wjelkowje je nowy hrodźik natwarić a na nim swój a swojeje mandźelskeje rodźeneje z Warnsdorf znak z ličbu 1702 připrawić dał. Wjetši dźěł tuteho twarjenja hišće steji; nadróżny dźěł lěta 1878 wottorhachu, jako nětčiši dom putnikow (Pilgerhaus) twarichu.

Lěta 1704 bu z wobsedźerjom Małeho Wjelkowa a z dobom też Libuchowa Wolfgang Haubold von Polenz. Mały Wjelkow pak hišće w samsnym lěće kupi za wósom tysac tolerow a 50 tolerow kluczoweho pjenjeza Khrystof (V.) von Hohberg. Lěto pozdźišo pak Wolfgang Haubold von Polenz kubło a wjes wróćo kupi za 7350 tolerow, a Jan Křesćan z Heldreich kupi Mały Wjelkow za swojeho swaka Carl Wilhelm von Wahren.

Wot tuteho knjeza kupi lěta 1747 Mały Wjelkow Serb Maćij Dolhi (Matthaeus Lange), zarjadnik knježeho kubła w Cichońcach a wobsedźeř burskeho kubła w Dobrošecach a pozdźišo w Čemjerecach. Wón je ze założerjom bratrowskeje wosady w Małym Wjelkowje.

Dotal běchu so nabožnje zbudźeni Serbjo na knježim dworje w Cichońcach zhromadźować směli. Jako pak bě wjeršnohamtski hejtman hrabja z Gersdorf wumrěł, njechaše jeho wuj, nowy wobsedźeř, tute jemu njelubbe zhromadźizny wjac čerpić. Tehodla připokaza jim Maćij Dolhi přihódnu rumnosć w Mało-Wjelkowskim hrodźiku. Tam donjesechu, jako běchu so w Cichońcach zešli a tam njesměděachu swoju nutrnosć wotmeć, 24. julija 1751 wšu swoju zhromadźinsku nadobu, blida, ławki a stólcy a so tam skhadźowachu hač do lěta 1758.

Mjez tym bě Maćij Dolhi kubło a wjes lěta 1756 předał Hermhutafcy Hańži Sofiji hrabincy Reuß a knjenje z Plauen, rodźenej hrabincy z Promnitz. Maćij Dolhi pak twarješe sebi lěta 1757 nowy dom, kotryž hišće jako delny poskhod dźensnišeje fary steji. Prěnju khěžu noweje kolonije twarješe sebi lěta 1751 Franc Budin ze Židowa, rodźeny Čech.

Hrabinka Reuß podpjeraše bratrowsku wosadu w Małym Wjelkowje a dawaše městna k twarjenju khěžow. Też dari twaŕske městno za Boži dom, na kotryž běchu Serbja 600 tolerow nahromadźili. Ludźo też kamjenje, cyhele, pěsk, kalk a drjewo darmo přiwožowachu a wšo ručne dźěło wobstarachu. 30. junija 1757 bě prěnja hnujaca zhromadźizna w nowym Božim domje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Cyrkwinske powěsće

10. njedźela po Zwj. Trojizy, 16. žnjenca 1936.

Pschedewsatce Budyskeho zyrkwinskeho wokrjeha.

Dopołdnja we 9 hodź. (niz we 10 hodź.) we hrodowskim parku we **Khróstawje** lěžne kemschenje ze šobustkutkowanjom posawnskeho kwintetta. Farař Schneider-Budyski preduje.

*

10. njedźelu po Zwj. Trojizy žo za cźeknjenźow se Schpanikeje powschikowna kollekta sběra, kotruž je krajny zyrkwinski hamt we Drježdźanach postajił.

*

S **Budyschina.** We Pětrowskej zyrkwi směje farař Paul rano ½7 hodź. spowědź a Boże wotkasanje, ½8 hodź. farař Große preduje. Dop. ¼12 hodź. směje kand. theol. Hauschild dźěćikemschenje. Pop. we 3 hodź. směje farař Paul kschcźenja. — We Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. we 9 hodź. farař Paul preduje. Dop. we 11 hodź. směje farař Große dźěćikemschenje. — We Tuchorskej zyrkwi směje wjeczor we 6 hodź. farař Schneider wjeczornu nutrnosć. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. we Lutherskim domje na Hoschiz hažy 28 hodźina Módreho kschiža. — Wutoru pop. ¾3 hodź. we Pětrowskej zyrkwi nutrnosć za niedźelnicze. — Wutoru pop. we 4 hodź. we Sozietecze jónska misijonska słužba (jwonkowne mišionstwo). — Sčrjedu wjeczor we 8 hodź. we towarschowni na Hornjerčiskej hažy 23 zyrkwinski wjeczor za macźerje. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. we wošadnej diakoniji mišionske schicźowe towarschwo.

S **Hušti.** Dop. ½9 hodź. němske kemschenje, we 10 hodź. dźěćikemschenje.

S **Hornjeho Wujezda.** Rano we 8 hodź. němske předowanje (stud. theol. Kirsch ſ Budyschina); pop. ½3 hodź. kschcźenje.

S **Wjelećina.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. we 9 hodź. němske kemschenje. Posawnikowa hudźba wot Bacha a Silchera. Sběrka za cźeknjenźow se Schpaniskeje. Po kemschach na torhoschcźu posawnistki chór ſ pschileżnosće žiwojeho 5lětneho wobstaca piska. Dop. ½11 hodź. dźěćikemschenje. — Schtwórtk wjeczor ¼9 hodź. biblijska hodźina we młodźinowni.

S **Wojerez.** Rano we 7 hodź. spowědź, dop. we 9 hodź. němske hłowne Boże słužby, dop. ½11 hodź. serbske hłowne Boże słužby ze spowědźu, pschip. we 12 serbske kschcźenja, pop. we 2 hodź. němske kschcźenja.

S **Wulkich Sdźarow.** Rano ½8 hodźin serbska spowědź a Boże wotkasanje a dop. ½9 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdźarach, we 10 hodź. němske kemschenje we Werminghoffje.

Katolske cyrkwinske powěsće

11. njedźelu po Swjatkach, 16. augusta 1936.

Tachantska cyrkej. Rano 5,45 hodź. Boža mša, we 9 hodź. wulka Boža mša z předowanjom, w 14 hodź. nyšporna pobožnosć. Přileżnosć k spowědźi sobotu wot 18 do 19 hodź., 19,30—20,30 hodź. a njedźelu 5,30 do 6,30 hodź. a w 9 hodź.

Serbska cyrkej. Njedźelu ½8 hodź. Boža mša ze předowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. šulske Bože słužby z předowanjom. W 13 hodź. serbski nyšpor, w 19 hodź. kšesćanska wučba z pozohnowanjom. Bože mše wšědnje w 7 hodźinach.

Nowosće z cyłeho swěta

Na spadowazej dróšy snjesbožili.

Schtwórtk pschipołdnju wokoło ½12 hodźin sta žo na statnej dróšy ſ Dederana do Freiberga na Hornjo-Schunowskich honach cźežke wobthadne njesboże. Pschedewsacźel afrikanskeje wustajeńcy jědźeše ze žiwojej cźehnjowej maschinu a dwěmaj pschiwěschakomaj, na kotrymajž bě wschitko hromadźe 31 wozbowom, po kterz spadowazej dróšy do Hornjeho Schunowa (Oberschöna). W žiwojej lohkomyślnosći njebě spinarjow wobeju pschiwěschakow na spadowanje dróhi kedźbowaju, sćinik a jimaj porucźił, so bychtaj spinałoj. Tohodla tłóčeschtaj wobaj cźežku pokładźenaj wosaj tak na cźehnjenu maschinu, so jěsdźeć móz nad wobźidom słubi. Wobaj pschiwěschakaj žo na stronu stłóčeschtaj, pschi cźimž žo prěni wós pschecźišny a druhi zyły dróhu sa wobkhad sawrě, so dyrbjesche žo wobkhad wokoło wjesć. Spinar padnjeneho wosa so pschi tym mori. Dwaju mužow a žonu dyrbjachu cźežko sranjenych do Freibergskeje khorownje domjesć. Jězdźeć, kotryž bě jara lohkomyślnje cźežke njesboże sawinował, žo statnemu rěcźnistwu do Freiberga pschepoda.

Woheń w pschedźerni wolmy.

Schtwórtk popołdnju w pschedźerni wolmy w połskim měsće Łódźi woheń wudyri. Pisches 35 metrow wyšoke twarjenje stejesche sa krótke wokomiki zyle w płomjeńach. 40 dźěłacźerjow, kotříž w twarjenju dźěłachu, namałachu wschě pucze ſ fabriki salehnjene, wošeble też, dokelž běchu wschě wokna pschiměnjskich městnosćow ſ lěžbami sawrjene. Jenirjki wupucź sa nich bě, so na dźěchu cźeknychu. Sawokana wohnjowa wobora na dróhy walikí ſ bałmu rospschestrě, so buchu dźěłacźerjo na nje skočicź mohłi. Pschi tym žo 17 dźěłacźerjow cźežko srani. Jedyn ſ nich je wumrěł a tśio žo je smjercźu bědźa. Też někotrši wohnjowi wobornicy žo cźežko sranichu. W běhu nozy bywasche strach, so woheń też na žurodne magaziny pschestoczi, pschezo wjetschi, so dyrbjachu žo wojazy na pomoz sawołacź. Fabrika je žo je wschěmi maschinami do cźista spalika. Schkoda je jara **wulka.**

Pschecźiwo „wěschczenju".

Kruty wukas Kölnjskeho policajskeho presidenta.

Policajski president w Kölnje wosjewja, so budźa policajske organy kruce postupowacź pschecźiwo wschemu njewuschmenu wěschczenju. Wěschczenje wschěch družin žo we wožebitym wukasu jako straschne wuzicze njenaschonitych a lohkowěrnych ludźi wosnamjenja. **Tak** njenowane wěschczenja strachi wuwołaja, so wožoby, kotrymž je žo wěschczilo, žo husto k sćěžkowkapolnym sdźerjenjam abo sanjechanjam sawjedu, kotrej k hospodarskej sahubje abo rozsyrcźu žiwjobnych poměrow dowjedu. Jenož rasnje snjemóžnjenje wěschczenja wschěch družin móže tutemu bjeskrjedomitemu jednanju, kotrež saměram w žiwlnym nazionalsozialistiskim duchu wjedźenemu statej njewotpowěda, sadźewacź. Policajstwo sastojnjzy maja pschikas, wschě pschisjewjenja a wukonjenja wěschczenjow a wschě poddružiny taikich skutkowanjow w priwatnych a też w sjawnych městnoscach rasnje a jeli trjeba ſ wuzicźom mozy hnydom snjemóžnicź.

Wulka skała w kantonje Uri w Schwizy žo wotwalika. 200 000 kubikowych metrow kamjenow snicźi lězy a luki.

Hišo psched někotrymi dnjemi běchu žo skałiske na wjeź Silenen w dolinje rěki Reuß puschcźile a pschi tym diwaj domaj sajmpake. Pjatk rano zu žo bórske skały znowa wotwalile. Dozdyła je žo něhdże 200 000 kubikowych metrow kamjenow do doła walikó, pschi cźimž žo někotre lěžne parzelle a luki docźišta snicźichu. Hłowny dźěł wotwalenych kamjenow wosta pak na łukach leżo, kiž běchu žo hižo pschi prěnim žnypnjenju wobschkodźile.

Wulke njewjedra w Franzowskej.

Se wschěch franzowskich provinzow, ſ wumsacźom tych pschi srjedźozemskim morju, žo wo wulkich deschcźach pische, kotrež zu wschudże wulku schkodu nacźinile. Wožebje hrozbi pschi Atlantiskim morju zu cźežko potrjechene, hdźež žo deschcże lijeźy runochu. We wokolinje Boulogne sur mer, Saint Omer a Saint Paul buchu zyle žne sničene. Schkoda je po na 12 miljonow frankow woblicźa. Zyle kraj inty steja pod wodu a dróhi buchu do torhajcych rěkow pschewobroćene. Wjele stotu je pschi njewjedrje sahinyło. W Herbier je błykł dwě wožobje sabił.

Japanzy žiwoj pschesłynk ludźi do Brasiliskeje woja.

Japanska je pschehusće wobydlena. Mandźuska pak sa Japanzow jako wupucźowanski kraj dla kruteho klima we wulkich rosměrach do prašenja njepschihódże. S brasiliskim knježerstwom je žo japanske knježerstwo dojednało, so kmjeńa Japanzy we wulkim rosměru do Brasiliskeje wupucźowacź. Sa tuton saměr zu wulkotnje skutkowazu organisaziju wutworili. Pschijědźe-li kódź ſ japanskimi wupucźowarjemi, žo japanzy agentojo dale wo nich staraju. S wožebitym cźahom žo do snutskowneho kraja dowjesu a pjeny hacź žo jim kraj pschipokasa, zu we wulkich stanach žiwi, kotrež žebi ſ Japanskeje žobu pschiwzesu. Też žobupschiwjesene sežiwjenje sa prěni cźas dožaha. Se žiwojej wulkej pilnosću a skromnosću žo Japanzy dóry dopschěła pschedrěja a w skoro wschěch městach zu hižo wobkhody ſ njesłónčnje tunimi japanskimi tworami. Dotal je žo něhdże 600 Japanzow w Brasiliskej sajmdlilo. Tola je też wjele hłobom, kotrež na strach pokasuja, kotryž móhł ſ tutych pschipucźowanjow narosćí. Mjes tym pak fischeźe wumělnjenje brasiliskich sežiwjenskich potrjebow sa japanskich žydlerjow.

Lube dźěći!

Posledni raz pisach wam nješto wo hadach, kotrež w našej krajinje znajemy. Hdyž so človjek před zmijicu hlada, njemóže nam přewjele škody načinić. We mojich šulskich lětach je w našej (Sunowskej) wokolinje so jenički pad stał, so bě zmijica kusnyła. Holćka bě w lěsu trawu žnjała. Nadobo so jej zmijica wokoło nohi zwi. Spěšnje přerězny holćka ze serpom zmijicu, tola hižo bě přepozdźe, zmijica bě ju kusnyła. Tola při lěkařskim wothladanju, kotrež někotre njedźele dołho traješe, so po něčim zaso wustrowi.

Lube dźěći, sće hižo nětko wo wódnym mužu słyšałe? Na Radwořskim Domowinskim zlěće sedźeše wódny muž sobu na swjedźeńskim wozu. W duchu wšak běch sebi jeho trochu hinak předstajał, hač jeho tam widźach. Chcu wam dźensa stawiznu powědać, kotraž je so woprawdźe stała. W Salec młynje a to w jich młynskej hrjebi je so dołho wódny muž zadźerżował. Kóžde připołdnjo dóndźe sebi do młyna po jódź. Tomu měješe při brjozy rěki kortko stejo. Hdyž jemu młynkec mać w prawym času jěsć njedaše, přińdże samo do domu. Potom jemu młynkowa někotre łžicy jahłow abo mały khlěbušk abo štož runje měješe, poskići. Jónu přicahny skludźeł mjedwjedźow ze swojim mjedwjedźom do młyna, zo by tam swoje wumělstwo pokazał. Skludźeł prošeše młynkowu wo trochu jědźe za mjedwjedźa. Tuta kiny někotre łžicy warjenych jahłow do kortka wódneho muža. Hdyž mjedwjedź žerješe, přiwaši so wódny muž a chcyše jeho zehnać. Mjedwjedź pak so njedaše zamylić. Na to rjekny wódny muž: „Kać, hewak dostanješ plac!" A woprawdźe zapali jemu wódny muž plistu. Mjedwjedź so na njeho rozhněwawši da so do wódneho muža a plistowaše jeho ze swojimaj tacomaj a to nic runje luboznje. Wódny muž ani doćekać njemóžeše. Mjedwjedź běše jemu přeco na pjatach a plistowaše, zo tak wódny muž lětaše. Skónčnje jeho do młynskeje hrjebje storči. Wódny muž njedaše so někotre dny dołho widźeć. Jónu dźěše młynski při młynskej rěcy, nadobo pokaza so wódny muž, tyknywši jenož trochu hłowu z wody a woprašа so: „Maće hišće tu lózu kóčku?" A młynski na to: „Haj, haj, a ta ma sydom młodych a te su hišće wjele hórše hač ta stara." Wódny muž na to rjekny: „Tak ja ženje wjacy njepřińdu", a wot toho časa je so ze Salec młyna zhubił. Ženje wjacy jeho tam njewohladachu.

Připołdnica.

Hdyž hišće do šule khodźach, so w našej wokolinje praješe, běše-li něchtó přez připołdnjo na polu wostał, zo na njeho připołdnica přińdże a zo budże jeho krjudować. Připołdnica je wulka sucha postawa, dołhu šéru suknju woblećena a z dołhim šerym rubiškom na hłowje. W času wot připołdnja 12 hodź. hač do 1 hodźiny ma wulku móc nad človjekom a móže jeho cyle wuputać. Hodźinu dołho dyrbi potom tajki človjek wo jenej a tej samej wěcy powědać wědźeć a niło nješkodźi, hdyž też 20 razow tosame rjekneje. Připołdnica jenož posłucha a přestanje-li rěčeć, jeho krjuduje. Z dypkom w 1 hodźinje so zhubi a nichtó njewědźeše, hdźe wosta. Tohodla dźensa hišće w připołdnišim času ludźo z pola khwataja, zo by připołdnica na nich njepřišła.

Jejkacy Handrij.

Na Radwořskim zlěće běše też Jejkacy Handrij. Drje běše trošku hinaši, hač kajkehož jeho w poslednim času jeho žiwjenja w dźewjećdźesatych lětach spóznach. Měješe cyle ćeńke běłe włoski a běhaše po wsach a kupowaše jejka, młode hołbje a druhe wěcy. Měješe też bratra w Drježdźanach. Tutomu Drježdźanskemu bratrej dołžeše naš Handrij 100 tolaŕ. Dyrbješe je jemu wróóo płaćić, štož też swědomiće činješe, tola na spodźiwne wašnje. Měješe 100 tolaŕ jenož w koprowych pjenjezach. Tohodla nakładże tute pjenjezy na deskowanu karu a jědźeše z njej do Drježdźan. Nad tym so jeho Drježdźanski bratr runje jara njerozwjeseli, njemóžeše pak ničo činić. Pjenjezy wostanu pjenjezy. W prjedawšich časach, mějachmy sebi wobrazy wo našim Jejkowym Handriju kupić. Najskerje hišće nechtóžkuli tajke wobrazy doma wobsedźi.

Wjesna heja.

Sće hižo nješto wo wjesnej heji słyšeli? Njeje to heja, z kotrejž waš nan drjewo paći, ale běše to čorny něhdże meter dołhi kij, kotryž wjesny šolta khowaše. Dyrbješe-li so někajki dawk zběrać, potom z njej wjesny běrę po wsy khodźeše na znamjo, zo je jeho Šolta pósłał. Też so heja po wsy sćeleše, zo by so z njej wozjewiło, zo je něchtó wo wsy wumrěł. Tola přeco prjedy hač so čěło na pohrjebnišćo dowjeze, pućowaše heja po wsy, zo by kóždy wědźał, zo so čěło z domu wjeze a zo njeby přepozdźe přišoł. Prěni běžeše z njej k susodej, zawoławši: „Sym Wam heju přinjesł", a wotsali so zaso. Komuž bě so přinjesła, ju hrabny a donjese ju k swojemu susodej ze samsnymi słowami. A tak to dźěše, doniž njebě heja po wsy wokoło. Za někotre mjeńšiny wědźeše cyła wjes wo smjertnym padźe, dokelž žadyn njechaše heju dołho při sebi khować. We wósomdźesatych lětach zašeho lětstotka hišće heju w Hórkach wuživachu. Sto je so nětko z njej stało, njemóžu wam rjec. Najskerje móže wam Rjeńčee nan z Hórkow nješto bliže wo tym powědać. Tón to wšitko hišće derje znaje, přetož je hižo jara stary.

Wutrobnje was strowi waš wuj Jakub.

Radio

Njedźelu 16. augusta zo žiwjachi:

Königswusterhausen a wschitke němske sćelaki ſ wuwołacźom Barlinskeho: 6 olympiske fanfary a raniski konzert. 7,50 programm 16. dnja 11. olympiskich hrow. 9 njedźelska hudźba. 10 sabawna hudźba, mjes njej rosprawy wo ječhaniu. 13 dujeńska hudźba. 14 komorna hudźba. 15 popołdniski konzert, mjes nim rosprawy wo olympiskich wobdźěłowanjach. 18 **słónczaja žwjatocnjosć 11. olympiskich hrow w Barline 1936.** 20 Ludwiga van Beethowenowa 9. symfonija. 21,20 sabawny konzert. 22,30 rejwańska hudźba se wschoho žwěta.

Praha: 21,10 ludowe spěwy a ludowe reje.

Póndźelu 17. augusta zo žiwjachi:

Königswusterhausen a wschitke němske sćelaki ſ wuwołacźom Barlinskeho: 6 raniski konzert. 8 ludowe spěwy — ludowe reje. 10 wjesełe wschelećinny za hosposu. 11 sabawny konzert. 12 dujeńska a ludowa hudźba. 14 wschelećinowa hudźba. 15 soliſtojo. 16 popołdniski konzert. 17,40 spěwy ludow. 18 reje, Bachowe hacź Symanowskeho. 18,45 ſ žmjercźi Bjedricha Wulkeho. 19,30 tacźele. 20,10 wješoły wjeczor.

Barlin: 20,10 lećna wjeczorna hudźba; 21 wopomnjanje Bjedricha Wulkeho († 17. aug. 1786).

Warschawa: 19,30 orchestrowy a spěwny konzert.

Hospodarski kućik

Rak na našich sadowych štomach

Wšitcy ratarjo njeznaja hišće zwonkowne znamjenja wotewrjeneho a zakryteho raka, kotryž drje ma so do khorosćow sadowych štomow ličić, kotreż jako séćhwk wopačneho wothladanja zemje a wotstronjenja škodnikow najwjacy našich sadowych štomow pomału ale wěsće znića. Wotewrjeny rak předstaja we wěstym zmyslu wotewrjene rany, kotreż so jenoż ćežko abo scyla njedadża wuhojić, dokelž hrib přeco zaso zarosćenju zadźěwa. Zakryty rak njeje tak strašny a jewi so w horbatych wurostlinach na zdonku a na hałozach. Wězo su też překhodne formy mjez wotewrjenym a zakrytym rakom.

Přičiny raka, kotreż nimo krušwinow a wišenjow wosebje jabłučiny nadpaduje, su jara wšelakore: hubjena zemja, trajna wlóžnota dla přeće ćežkeje zemje, wodu njepřepušćace woršty zemje pod štomom abo wysoka podzerńska woda, wotewrjene štomowe rany, kotreż při zmjerzkach so scyla nic abo nic dosć čisće a runje njewurězachu. Dale posrěški, kotreż rozkwěkańcy skory zawinuja, přehłuboke sadźenje, njedostatk wapna, jenostronske hnojenje z dusykom a njedosahace wobdźělanje zemje. Tuto zło z našich sadowych zahrodow w přichodze wotdźerżować, réka: ludowe zamoženjo wukhować a prakticscy přeciwo strašnemu škodnikej wojować, kotryž so zwoprědka na štomje lědma spóznaje, dokelž je pod skoru živy.

Tam a sem pokazuja so w léću běle moškowe počehnjenja, wosebje při ćopło-wlóžnym wjedrje, kotreż na přitomnosć hriba pokazuja, mjez tym so w zymje škódnika na cyle małych čerwjeno-brunych kulkach, kotreż na ranach sedźa, spóznaješ. Na kóždy pad ma so přeciwo nastaću tuteje khorosće z wćeywustojnym a porjadnym wobdźěłanjom zemje a wothladanjom štoma ze wšěmi srědkami wojować.

Štóž ma štomy, kotreż su podhladne, zo maja raka, njech wšo khore hač na strowe drjewo wotrěza, jeli trjeba hač na strowu skoru, njech potom rany z hlinu zamaza, do kotrejež je so 5-procentowska mjedźita syrićnatanowa rozpušćlina (Kupfervitriollösung) přimješała, abo ze zhrětym kolmazom z kamjenitneho wuhla, abo z 15-proc. karbolinejom za sadowe štomy, kalkuj hnydom zemju (50 kg na 100 kósnych metrow), njehnoj w tutym léće z dusykom, ale jenoż z kalijom a z fosforowej kisalinu a přeryj zemju po możnosći jara hłuboko. Cyle młode raka podhladne hałžki hnydom zwoprědka cyle wotrězaj a spal. Rozšěrjenju tuteje khorosće też praktiscy zadźěwaš z tym, zo jenoż strowe sadźeńki z cyle spušćomnych štomownjow bjerješ.

Też ma so naspomnić, zo při prawym wothladanju zemje a štoma so rak scyla njemóže wuwić, a zo tak mjenowane rakakrute sadowe družiny tohorunja wa zanjerodźenej zemi po něčim na raka skorja. Wosebje nakhilene k rakej su sóšhowace družiny: čerwjeny nazymski a běły zymski Kalvill, Ontario, zymska złota Parmäna, płomjenjacy Kardinal, Kanadske a Ananasowe reinetty.

Po nowišich nazhonjenjach móže so z rakowej ranu nastaty brach na štomje z tym wotstronić, zo jedyn abo wjacy šćěpjenikow stroweje, přeciwo rakej kruteje družiny z kopulaciskim rěznjenjom nad ranu a pod njej tak do skory zasadźiš, zo tute hałžki móst tworjo ze štomom husće zrostu a jemu nimo toho nowu brěčku na zranjenym městnje přiwodźuja.

Létsa zaso wjele šmicow.

Šmicy, kotreż su sadarjam a zahrodnikam w posledních létach jara wjele dźěła načinile, su też létsa zaso z wulkej ćwilu za wšě rostliny. We wšěch možnych rostlinach namakaš tutych zelenych, šěrych abo čornych cycakow. Wosebje rady sedźa na najmłódšich hałžkach we wulkich sylach na spódnjej stronje łopješkow, kotreż so hromadźe zwija a husto čerwjenu barbu dostann a do časa wotemrěja. Z tym so rozrós rostliny komdźi a žně su mjenje wunošne abo mjenje hódne. Dokelž so šmica přez cyle léto rozmnoža, móže so wjetšej škodźe też nětko hišće z přihódnymi srědkami, z wobsykanjom rostlinow zadźěwać. Zdobom pak ma so też přeciwo mrowjam zakročić, kotreż zwjetša hromadźe ze šmicu młode rostlinki wopytuja a jich rozmnoženje přinošuja. Bliže wo wotstronjenju šmicy a mrowjow namakaš w dwěmaj létakomaj, kotrejž móžeš na hłownym hamće za ratarski rostlinowy škit w Drježdźanach (Dresden-A. 16, Stübelallee 2) po zapósłanju listoweho porta dostać.

Bolace nohi pola karniklow.

Maja-li karniklе bolace nohi, je to séćhwk njećistoty. Je lohcy zrozumić, zo dyrbja karnikle bolace nohi dostać, hdyž přeco w mokrym slanju sedźa. Wótry urin po něčim kožu rozkusa a wustrowjenje je potom jara ćežke. Lěpje je, tajkemu skhorjenju zadźěwać. Tohodla na łatowe rošty syno abo słomu zasćel a pod rošty zoliznu. Slanje ma so husćišo wobnowić. Wopaki by było, zoliznu na rošty posypać. Nizko twarjene karnikle bychu potom wjele pocha do wočow a khłamy dostałe a wězo też do nosa a s tym do dychawow. Słoma a zolizna (Torfmull) so po wužiću najlěpje na kompostowu hromadu donjesu, kotraž so na tuto wašnje z humusom a druhimi maćiznami wobohaći.

Čerwe wišnje.

Čerwe wišnje su séćhwk toho, zo muchi na nje přindu. Wišnjowa mucha mjenujcy połoži swoje jejko na wišnju a ćešwik, kiž z jejka wulězy, so do wišnje zatoči. Njeje lohko, tutomu strašnemu škódnikej so blížić, ze chemiskimi přaparatami sykać nima wuspěcha, tohodla dyrbimy za druhimi srědkami pytać.

Wšo, štož je dotal wo wojowanju přeciwo wišnjowej muše znate, je so w létaku rozpisało, kiž móžeš po zapósłanju jednoreho listoweho porta dostać na statnym hłownym hamće za ratarski rostlinowy škit we Drježdźanach (Dresden-A. 16 Stübelallee 2).

Korjenjowe wubitki dyrbja so wotstronić.

Maja-li so korjenjowe wubitki při sadowych štomach wotstronić, ma so to kedźbliwje stać, hewak hišće sylnišo rostu a wutrjebaja tak štomej cyrobu. Korjenje, z kotrychž tajke wubitki rostu, maja so cyle wotkryć a wubitki so z wótrym nožom při samym korjenju wotrězać. Při sylnišich wubitkach trjebaj pilu. Po tym pak wobrězane městno z nožom runje wobrězaj a je ze štomowym kołmazom abo ze štomowym wózkom pomazaj. Husto je nuzne, zo so też korjenje, kotreż wubitki ćerja, sobu wotstronja; při tym pak njech so na to kedźbuje, zo so koruškowa króna sobu njezrani.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 15. augusta 1936.

Wčerawše burzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12.50	100 českosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81.05	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burja, 14. augusta. Hdyž tež na wčerawšej burzy njebě pschewjele poskicjenjow, njebě pak tola na druhej stronje žanych kupzow, tak so kursy na zykej cžarje šo dale wotbrjehjowachu. Na rentowych wikach bě wobkhod tehorunja jara wobmjeschowany, tola kursy pohibowachu šo w najwušschich mjesach.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobrot na Barlinskich žitnych wulkowikach běše tež na konzu tydženja pichi měrnym sakkadnym měnjenju bjes wosebitych pscheměnjenjow. Wotedacža w khlěbowych žitach njeješe wjetšche hacž dotal, tak so njemóžeše šo nawrašchowanje mirowe pschezo spokojić. Wožebje rožka sa hnydomne dodacže a pschenica sa dodacže w druhej połožy auauita šo putatej, pschi cžimž ko na katkolej družinow wožebita ważnosć khadże. — Też na wikach j pizowańkim žitom nieje šo połoženje pscheměniło. Nowy wowš šo na sakkadže nowych krutych placžiznow lědy noschcža, też pizowańše ječmienje ko jenoš srědka pokicjenja. Sa ječmienie sa pivarńe nimaja pivarńe hischcže tón sajim, kaitiž by šo wocžakowacž mohł. Kusto hódnocž družinow žadanja niespokoja. Mukowe wiki poměrnje měrny wobras poskicjeja.

Wežera placteiche w Barlinie zentnar

pschenježy W 8: 10,40 hr., W 9: 10,45 hr., — rožši R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — ječmienja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowša H 11: 8,35 hr., H 13: 8,70 hr.

Wiki w Sherjelzu.

Pschenža (100 Kiloar.) 20,70 hr., rožta 15,20 hr., ječmjeń, naletni 15.40 hr., wowš 16,20 hr.

Twora	Němski wupłod: Jadnańša placžizna pf.	Najwyša placžizna pf.	Wobrubny wupłod pf.	Twora	Němski wupłod: Najnišša placžizna pf.	Najwyša placžizna pf.	Wobrubny wupłod pf.
Roby (Buny) punt	10	—		Solotej korčk	5	10	—
Hroch »	20	25	—	Šćerbak »	—	—	—
Kórki za solotej »	—	10	—	Kosćadło punt	—	—	—
Kórki k nakładž. »	—	—	—	Seleri štuka	—	10	—
Kórki (zonow.) »	—	—	—	Selerij punt	—	—	—
Svdrojtr kał štuka	30	50	—	Łoboda »	—	15	—
Běły kał punt	—	6	—	Rapunelki »	—	—	—
Čerwjeny kał »	—	12	—	Tomaty »	30	35	—
Wirsingowy kał »	—	10	—	Cybla »	10	12	—
Pupkaty kał »	—	—	—	Hromak »	—	—	—
Zeleny kał »	—	—	—	Khrěn »	—	120	—
Kolrabi (młod.) št.	5	10	—	Champignony litr	—	—	—
Kolrabi (stary) pt	—	—	—	Čerstwe hriby litr	25	60	—
Karoty walčk	—	10	—	Sušene hriby litr	50	80	—
Karoty punt	—	10	—	Dobre jabłuka punt	—	40	—
Korjeń pětržylki »	—	—	—	Jabłuka k warj. »	—	—	—
Porej »	—	—	—	Dobre krušwy »	25	30	—
Radiski walčk	—	8	—	Krušwy k warj. »	—	10	—
Rjetkej štuka	—	10	—	Wišnje »	30	40	—
Rjetkej punt	—	—	—	Słowki »	40	50	—
Rjewjeń »	—	—	—	Brěskwi »	—	—	—
Čerwjena rěpa »	—	—	—	Aprikosy »	—	—	—
Kulrěpa »	—	—	—	Wino »	—	—	85

Drobnowikowańske placžizny w Budyšinje

15. augusta 1936 po hamtskim postajenju.

Wše placžizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najnišše placžizny hr.	najwyšše placžizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi - - 1 kg	1,60	1,80
Celace mjaso - - - - 1 kg	2,00	2,40
Skopjace mjaso - - - - 1 kg	2,00	2,40
Swiniace mjaso - - - - 1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc - 1 kg	—	2,20
Pšenična muka - - - - 1 kg	0,38	0,56
Rżana muka - - - - 1 kg	0,34	0,36
Khlěb - - - - - - 1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny - - - - 1 kg	12	0,14
Rajs - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hroch - - - - - - 1 kg	0,56	0,84
Soki - - - - - - 1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc - 1 kg	—	—
Sušeny połc - - - - 1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - 1 kg	2,84	3,20
Jeja - - - - - - štuka	0,10	0,13
Jědźne buny - - - - 1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - 1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty - - - 1 ctr.	—	1,15

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

15 augusta 1936.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Naležne twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najnišša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaćizna 50 kg	—	9,25
Pšenica —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna 50 kg	—	7,80
Rožka —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Ječmjeń, naletni - - - - 50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg kr. pł.	—	7,85
Wows 48—49 kg kruta płać.	—	7,40
Wows - - - - - - - 50 kg	—	—
Raps - - - - - - - 50 kg	—	18,00
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł. 50 kg	—	—
Běrny, žołte - - - - - 50 kg	—	—
Syno - - - - - - - 50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	1,00	1,30
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	—	1,50
Słoma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Butra - - - - - - - 1 kg	3,00	3,20
Jeja - - - - - - - 1 štk.	—	0,10
Pšenč. muka Type 502 100 kg*	—	34,50
Pšenična muka Type 790 100 kg	—	31,50
Rżana muka Type 997 100 kg*	—	24,45
Pšenč. wotruby wokrjes. młyn 50 kg	—	6,50
Wikowańske pšenične wotruby 50 kg	6,60	6,85
Rżane wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	5,85
Wikowańske rżane wotruby 50 kg	6,10	6,30
Husy - - - - - - - -	—	—
Prosata 808 štuk - - - - 1 štk.	14,00	24,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Płaćizny rěznjeneho skota na Barlinskich skótnych wikach.

14. augusta 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 40.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět - - - - - - - - - - - -	44
Młode mjasne, niewukormjene, starše wukormjene - -	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše - -	—
Mjenje picowane wšěch starobow - - - - - - - - - -	—

Byki: 46.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše - - - - - - - - - - - - - -	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše - -	—
Špatne -	—

Jałowicy a kruwy: 415.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće - - - - - - - - - - - - - - - - - -	42
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět - - - - - - - - - - - -	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy - - - - - - - - - - - - - - - -	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy - -	22—24
Mjenje a špatnje picowane - - - - - - - - - - - -	—

Čelata: 1148

Najlěpše wukormjene (1. družiny) - - - - - - - - -	73—78
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) - - - - - -	65—72
Špatne (3.) - - - - - - - - - - - - - - - - - -	56—63

Wowcy: 3799.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) - - - - - -	50
Starše wukormjene (6.) - - - - - - - - - - - - - -	47—48
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) - - - - - - - -	40—42

Swinje: 5317.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene - - - - - - - - - - - - - - - - - -	53,50
Miasne -	50,50
Špatne -	43,50
Rancy a kundrosy - - - - - - - - - - - - - - - -	53,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 8.	13. 8.		14. 8.	13. 8.
Pšenica	218,0	218,0	buny	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	161-163	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmień now.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmień, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk.	—	—
pšenč. muka	27,65	27,65	lany wosušk.	15,30	15,30
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
meluški	30,0-33,0	30,0-33,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 208.0 9: 209.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 11: 167.0 13: 174.0

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Wuspěchi Němcow we wjesłowanju

Wjesłowanje.

5 złotych medalijow dósta Němska we wjesłowanju, a to:

1. W čołmje za „štyri muži zes" (prawidłarjom) Świcu a Francowskej.
2. W čołmje za „dweju bjez" před Danskej a Argentiniskej.
3. W čołmje za „jeneho", G. Schäfer (Němska) před Awstričanom Hasenöhrl a Ameriku.
4. W čołmje za „dweju zes" před Italskej a Francowskej.
5. W čołmje za „štyrjoch bjez" před Jéndźelskej a Świcu.

5 złotych medalijow za Němsku, slěborne medalije w tutych bojach dósta Świca (1), Danska (1), Jendźelska (1), Awstriska (1) a Italska (1). Bronzowe sebi wubědźichu: Franzowska (2), Świca (1), Ameriska (1) a Argentinska (1).

—:—

W čołmje „za dweju" ale ze štyri wjeslami (Doppelzweier) doby Jendźelska před Němskej; třeća bu Pólska.

*

W **čołmje „za wósom"** doby wězo zaso Amerika, kotraž wot lěta 1920 sem na wšitkich olympiadach prěnje městno we čołmje wosom wobsadźi, před Italskej a Němskej.

—:—

Pluwanje też k swojemu kóncej dźe: Wčera pak wotměchu so hišće mjezyboje, na př. dwaj na 1500 m. Tuta čara je tak rjec to w pluwanju, štož je marathonski běh w lohkej athleticy! W prěnim mjezyboju startowachu Němcaj Przywara a Freese, dale Terada (Japanska), Flanagan a Christy (USA wohaj) a Jendźelčan Leivers a Kanadźan Pirie. Za doskónčne boje wukwalifikowachu so: 1. Terada (Japanska) 19 : 48,6 min., 2. Flanagan (USA) 19 : 59,4 min. a 3. Leivers (Jendźelska) 20 : 10 min. — W druhim mjezyboju pluwachu Japancaj Išiharada a Uto, Medica (USA), Arendt (Němska). Francowza Talli, Dana Jörgensen a Jendźelčan Wainwright. Za rozsudne boje wukwalifikowachu so Japancaj Išiharada (19 : 42,8) a Uto (19 : 55,6), Američan Medica (19 : 42,8) a Němc Arendt 19 : 56,8 min.

—:—

W stafeće na 4×100 m za žony wupluwachu sebi hollandske pluwarki olympiske dobyće a zlotu medalju. Wobdźělichu so žónstwa Hollandskeje, Němskeje, z USA, Jendźelskeje, Kanady, Wuheńskeje. Dobychu: 1. Hollandska 4 : 36 min. (nowy olympiski rekord). 2. Němska 4 : 36,8 min., 3. USA 4 : 40,2 min., 4. Wuheńska a Kanada 4 : 48 min., Jendźelski 4 : 51.

—:—

Za rozsudne napřemopluwanje na 200 m w klasiskim stilu su so tući wuluščili: Tři Japancy Hamuro, Koike, Ito; Higgiris (USA); Němcaj Balke a Sietas a Ildefonso (Filipiny).

Z předbojow na 400 m w krawlenju za žony přidu do rozsudneje bitwički we wodźe: Hveger a Fredenksen (wobej z Danskeje), Mastenbroek a Wagner (wobej z Hollandskeje), Wingard a Petty (wobej USA) a Japanka Kojima a braziliska Coutinho.

—:—

Němcy dobudu přećiwo Awstriskej

w ručnym bulu w poslednjej hrě wo złotu medalju: 10 : 6 (5 : 3). Awstriska dóstanje slěbornu medalju. A dokelž Świca nad Wuheńskej też doby 10 : 5 (7 : 2), dóstanje wona bronzowu medalju.

—:—

Hokaj mjez Indiskej a Němšeskej so njewotmě, dokelž mjezynarodna hok. kommisija praji, zo so na bojownišću njemóže hrać; dešć bě městnu jara zeškodźił. Hra so na sobotu 11 hodź. wotstorči. Ale třeći dobyćeŕ w hokaju je hižo zwěsćeny, je to Hollandska, kotraž pobiwši Francowsku 4 : 3 sebi bronzowu medalju wubědźi.

Medalju sebi zdobychu:

	złote	slěborne	bronz.
Němska	**27**	**21**	**28**
USA	**23**	**16**	**10**
Wuheńska	**7**	**1**	**3**
Italska	**6**	**7**	**5**
Finiska	**6**	**6**	**6**
Swedska	**6**	**5**	**9**
Jendźelska	**5**	**7**	**2**
Francowska	**5**	**6**	**6**
Hollandska	**5**	**3**	**6**
Japanska	**4**	**4**	**6**
Awstriska	**3**	**6**	**3**
Češkosłowakska	**3**	**5**	**—**
Estonska	**2**	**1**	**3**
Egiptowska	**2**	**1**	**2**
Świca	**1**	**10**	**5**
Kanada	**1**	**3**	**5**
Norwegska	**1**	**3**	**—**
Argentiniska	**1**	**1**	**1**
Turkowska	**1**	**—**	**1**
Neuseeland	**1**	**—**	**—**
Pólska	**—**	**2**	**3**
Danska	**—**	**1**	**1**
Lotyska	**—**	**1**	**1**
Južnosłowjanska	**—**	**1**	**—**
Meksiko	**—**	**—**	**2**
Awstraliska	**—**	**—**	**1**
Belgiska	**—**	**—**	**1**
Filipiny	**—**	**—**	**1**

Dobyćerjo a dobyćefki XI. olympijady w Barlinje 1936

Pluwanje.

100 metrow krawlenje — muže

1. Czik (Wuheńska) 57,6 sek. (nowy olympiski rekord)
2. Yusa (Japanska) 57,9 sek.
3. Arai (Japanska) 58,0 sek.

—:—

100 metrow krawlenje — žony

1. Rie Mastenbroek (Hollandska) 1 : 05,9 min. (nowy olympiski rekord)
2. Campbell (Argentinska) 1 : 06,4 min.
3. Arendt (Němska) 1 : 06,6 min. (nowy němski rekord)

—:—

Stefeta 4×200 m — krawlenje — muže

1. Japanska 8 : 51,5 min. (nowy olympiski rekord)
2. USA 9 : 03,2 min.
3. Wuheńska 9 : 12,4 min.

Nowy europski rekord — muže

—:—

200 m — klassiski stil — žony

1. Maychata (Japanska) 3 : 03,6 min.
2. Genenger (Němska) 3 : 04,2 min.
3. Sörensen (Danska) 3 : 07,8 min.

Wumělstwowe skakanje — žony

muže

1. Degener, 2. Wayne, 3. Greene (wšitcy tři (US

—:—

400 m krawlenje — muže

1. Medica (USA) 4 : 44,5 min. (nowy olymp. rekord)
2. Uto (Japanska) 4 : 45,6 min.
3. Makino (Japanska) 4 : 48,1 min.

—:—

žony

1. Gestring (USA). 2. Rawls (USA). 3. Poynton-Hill (USA).

—:—

100 m na khribjeće — žony

1. Senff (Hollandska) 1 : 18,9 min.
2. Mastenbroek (Hollandska) 1 : 19,2 min.
3. Bridges (USA) 1 : 19,4 min.

—:—

100 m na khribjeće — muže

1. Kiefer (USA) 1 : 05,9 min. (nowy olymp. rekord)
2. Vandeweghe (USA) 1 : 07,7 min.
3. Kijokawa (Japanska) 1 : 08,4 min.

Ważniše z porjada za njedźelu 16. žnjeńca 1936.

10.00 Jěchanje: Hońtwjeńske skakanje we wjelestronskim pruhowanju.
15.00 Hońtwinske skakanje (myto narodow).
17.00 Jěchańske pokazki dobyćerjow, dresurje.
18.00 **Zjawna swjatočnosć skónčenja w olympiskim stadionje.**
20.00 Pluwanje: Stafeta dźělow zeemje (Amerika, Europa, Asiska atd.)
21.00 Swjedźeń wobdźělnikow na olympiadźe na přeprošenje sportskeho wjednika von Tschammera a Osten w hali Němskeje.

Olympiscy dobyćerjo w běhach na 100 m a 200 m, 400 m, 800 m, a 1500 m. Na lěwo „čorny dźiw w běhanju" Jessie Owens, kotryž sebi troje medalije wudoby, a to za 100 m, 200 m a dalokoskok. Wyše toho je so hišće při stafeće wobdźělił, z čimž sobuwuběža nowy swětowy rekord a dalšu złotu medaliju za USA. Druhi z lěweje strony: čornuch Willliams (USA), bě prěni w běhu na 400 m (46,5 sek.) a tak dalšu złotu medaliju za Ameriku wubědźi. Třeći je też čornuch a rěka Woodruff, kotryž doby w běhu na 800 m a z tym też złotu medaliju a za zjednoćene staty w Americy. Posledni je Lovelock z Nowoseelandskeje, mějićel swětoweho a olympiskeho rekorda na 1500 m. Ž časom 3 : 47,8 min. A jako myto złota medalija (jenička) za Neuseelandsku. (Schirner, M.)

Adolf Kiefer (USA) najlěpši swěta w pluwanju na khribjeće. W mjezyboju postaji na 100 m nowy olympiski rekord 1 : 06,8 a tutón potom při rozsudnym boju hišće porjedźi na 1 : 05,9 min. (Scherl.)

Poručujće druhim naše „Serbske Nowiny"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 191 | Budyšin — Póndźelu 17. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Olympiski swjedźeń so skóncił

11. olympiske hry w Barlinje 1936 su so njedźelu wječor skónčile. Runje tak zwjatočna a swjedźeńska běše skónčaza zwjatočnosć na němskim sportiśim polu kaž pśi wotewrjenju olympiskich hrow 1. augusta.

Po jěchaŕskich wubědźowanjach a poćahowanju bobjerjow so njedźelu wječor w olympiskim stadionje stóri-čaza zwjatočnosć zapoca. Olympiska fanfara saklinca a pod synkami hudźby so khorhoje 51 narodow, kiž su so na olympiskich wubědźowanjach wobdźělile, do stadiona pśinjeśechu. Khorhoje so pśed wjednikowej ložu sestajachu.

Prezident olympiskeho komiteja **hrabja Baillet-Latour** wojsewi, so su so olympiske hry w Barlinje 1936 skónčile a so w franzowskej rěcźi w mjenje mjezynarodneho olympiskeho komiteja wjednikej a němskemu kanclerej Adolfej Hitlerej, němskemu ludej, wjednikam města Barlina a pśisprawjerjam hrow s wutrobnymi słowami dźakowasche. Namołwjeśe młodźinu wšitkich krajow, so by so sa schyrši lěta w Tokiu sajźo zhromadźiła a 12. olympiadu wotmě-ła. Olympiske płomjo pak njech źiwcži pśeco wšitke splahi k lěpšemu k wuwićinje ćahazeho, mužniśeho a cźisćišćeho cźłowjeństwa. Na to so khorhoje nakhilichu.

Hdyž olympiski symfoniski orchester a statny swjatk němskich měšćanskich khorow woporny spěw „Pśos-to sapa" pśehodnieśechu, 51 holzow cźesnjeze słužby pśed khorhojnikow stupi a khorhojnym kónćikam wopomnjeńśi bant na 11. olympiske hry w Barlinje 1936 a lawrjezowy wěnc pśicźinichu.

Po zwjatočnej cźišćinje saklincja pśichas, so by so khorhoj dele sćahł. Namórnizy olympiśku khorhoj po-maku se sćeźeźora iźahnychu. W ramjenym ćaśu rźeśe tśi-lenje saluta po němskim sportiśim polu. Khorhojnizy dźěchu do hrjeda a nětko pjeć olympiskich wojowarjow olympiśku khorhoj pśichwisa a ju pomału do hrjeda stadiona donjeśe, mjeź tym ko „rozžohnowanje z khorhoju" spěwasche. Pśed cźesnej ložu z olympiśkej khorhoju sa-stachu. Bórzy so olympiski woheń pomjeńśi a stónčnje wuhasny, to sta so wječor 5 mjeńśichinow po 9 hodźinach. Mjeńśichina cźišćeho spominanja śledowasche.

Fanfary cźišćinu pśichotrhnychu. Los Angeleski měšćanosta Mr. Garland, prezident mjeźynarodneho olym-piskeho komiteja hrabja Baillet-Latour a statny kommisar města Barlina dr. Lippert zwjazachu khorhoj z olympiskim khorhoju a so na podiju sesedachu. Hdyž běše hrabja Baillet-Latour pśeźe, mjeź tym ko rozžohnowanje z olympiskim khorhoju spěwasche. Pśed cźesnej ložu z olympiskej khorhoju sa-stachu. Bórzy so olympiski woheń pomjeńśi a stónčnje wuhasny, to sta so wječor 5 mjeńśichinow po 9 hodźinach. Mjeńśichina cźišćeho spominanja śledowasche.

Fanfary cźišćinu pśichotrhnychu. Los Angeleski měšćanosta Mr. Garland, prezident mjeźynarodneho olym-piskeho komiteja hrabja Baillet-Latour a statny kommisar města Barlina dr. Lippert zwjazachu khorhoj z olympiskim khorhoju a so na podiju sesedachu. Hdyž běše hrabja Baillet-Latour pśeźe, mjeź tym ko „rozžohnowanje z khorhoju"

Druhe překhadne wobličenje němskich žitnych žnjow

Kubłóne a ſtoro pſcheco mokre julijowe wuſ[illegible] ſtrawjenju a domkhowanju žitnych žnjow hoſiło. Dyrbjeſche žo ſ tym liczicź, ſo jara ſpokjaje wunoſchki prěnjeho pſchedkhadneho wobliczenja ſpoczatk julija 1936 žo trochu pomjeńſcha. Po wuſtudże wězywuſtojnych ſtatiſtiſkeho ſtatneho hamta žu wobliczenja ſpoczatk auguſta poła wſchěch žitnych družinow ſa ketuſchinu julijowym wobliczenjom woſtałe. Rozdźěl mjes julijowym a auguſtowym pſchedkhadnym wobliczenjom wuczinja nětkhaže 570 000 tunow žita, to ze 2,4 prozenta. S teho pſchipada na rožk 460 000 tunow a na pſcheńcu nětkhaže 90 000 tunow. W zyłku ma žo po auguſtowym wobliczenju nětkhaže 12,88 milijonow tunow khlěboweho žita, 9,32 milijonow tunow jeczmjenja a wowża a nětkhaže milijon tunow měſchaneho žita woczakowacź. Zyłe žitne žnjo ſ nětkhaže 23,26 milijonami tunow wobličeſa. To drje je wo 570 000 tunow mjenje hacź bě žo po prěnim wobliczenju woczakowało, pſchego pak tola hiſchcze wo 1,2 milijonow tunow wjazy hacź loniſchi wunoſchk žnjow.

Mjes tym, ſo je njewobſtajne julijowe wjedro wuwieſu a domkhowanju žitnych roſtlinow ſchkodźało, žu pak, kaž ſtatiſtiſki ſtatny hamt dale wopſewja, pſchi khłodnym a wlóżnym wjedrje wobkhopne płody a kuſcheźiny a pizowanſke roſtliny žo derje wumwike. Tak žu žo morchej ſ 2,7 (ſpoczatk julija 2,8) wo jedyn dyrk, połdne běrny ſ 2,5 (2,7), zokrowa rěpa 2,4 (2,6), kuleŕepa 2,8 (3,0) khłoda wo dwaj dyrkaj a runkliza ſ 2,4 (2,7) wo tři dyrki połepſchiſe. Kuſcheźiny, luſki, paſtiwiſcźa runje tak ſteja, kaž měźaz pſjedy. W zyłku teje potajtim wſche kuſcheźiny, wobkhopne płody a ſelena piza pomérnje ſara derje. Sa jich dalſche wuwicje pak je žuche a cſopłe wjedro trěbne.

Što sej njerozumna mać wot swojeho šulskeho dźěsća žada

1. So je je je dźěćo na khłódy pad najkhmańſche w rjadowni, a ſo lěpſche dźěła a wuſtrowdźenja domoj pſchinjeſe hacź žuſobne abo ſnate dźěćeſ. — Sto žamo rozumi, ſo žo ſtarſchej wo najlěpſche žiwotne dźěćeſ pſchoźa, ale to ſamokmicź njemóżetaj, khdyž ſ pſchepjataje rjeſcźelakomnoſcźe wot dźěćeſa žeh dźěła žadataj, kotrež pſches jeho mozy du. Pſchinarodźene hódnoſcźe a khmanoſcźe dyrbja žo wuwiwacź, tola pſchenapinanje je rubježnikſtwo, kiž dźěćeſu łóſcht a łubоſcź k dźěłu bjerje a huſto doſcź žo potom cźelnje a duchownje ſwjeſe. Kóżdy cźłowjek, możeſe pak dźěćeſo, móże jenoż ſ wo je měſtno wupjelnicź.

2. So je je je dźěćo w ſadźerjenju pſchikładne dźěćo. — To je njenaturſke žadanje. Macź njech jenoż na ſwoju młodoſcź ſpomina, hacź njeje khdy nězkaku khłupoſcź abo nězkaki pryſłazy kuſ ſworała. Kokmjaza dźěćeſaca móz dyrbi žo tu abo tam raz pſcheſpěcź, hewak ſkipri, a dźěćo njebudźe ſtrowe. Khłupoſcźe a pryſłe žu pſchedprawa dźěćeſa. Starſchej dyrbitaj je rozumnje a worcźehnjeńſcy wutrjebacź.

3. So by je je dźěćo wyſchchu ſchulu pſchekhodźiło. — Poſtajenja wyſchſchich ſchulow žu, ſo bychu žo nai-khmańſchi dźěćeri ſwubrałe. Dźěći, kotrež do njeje niekuſcheja a ju tola wopytuja, hacźa jenoż dźěło wyſchſchejeſe ſchule. Dracźuja žo hjes łóſchta a łubоſcźe, a khdyž ſkónczinje ſ wulkej nuſu a łubieńſtwom ſwój ſamér doſpěła, ſteja potom pſched nadawkami žiwjenja, kotrymž njejſu froſcźene, ſa kotrež ſo ſmutſkownje powołani njeczuja, kotrež jich njeſbožownych cźinja. Žiwjeńſka khmanoſcź a khdinoſcź njejſtej na wopyt wyſchſcheje ſchule ſwjaſanej. Khdinoſcź cźłowjeka nieda žo hamtſky wobkruczicź. Wyſchſcha ſdźěłanoſcź je zyłe rjana wěc, pěkne wobleczenje, ale jenoż potom, khdyž žo duchownej nuſcherjowej woźebitoſcźi pſchikhoda.

4. So je je je dźěćo jenoż ſa ſchulſke nadawki žiwe. — Dyrbi wjeſołu hrajku je ſwojimi towaſchemi parowacź, hnydom po wobjedźe žo ſydnycź a do khłowy tykacź a wuſpałacź, dunjź ſwjatočnje w połednym wjeſerju žo do łoża njegonje. Sku taſke wbohe [illegible] wobjedźe w měſtach. S wjeſelſka njeſkuſcheja na wyſſeſche ſchule, ale pſcheco cźitaſuje jich njerozum a pſchepjata cźeſcźelakomnoſcź ſtarſcheju, wożebje macźerje. Kaž njemóże cźelnu zyrobu zyliczicź dźeń do žo tykacź, cźim mjenje duchownu. Sóły pſcheſwjećeny a mjerjaty. Dyrbi khcźa ſa wotpocźink, wożebje po jedźi, bohaka cźaſ na ſpanje, kiž žo njeſmě ſ tym do njemérca pſchinjeſcź, ſo by pſched tym mały duch pſchenapinał, wożebje pak ma měcź trěbneho cźaſa na woczerſtwjenje a na dźěćaſcź hrě. Strowota ſteji nad ſchulſkim dźěćom, žiwjenje nad ſchulu.

5. So je je dźěćo nětkajſi hudźony naſtroj nawuknje. Pſchi tym jedna žo bóle wo měſchczańſke harź wjeſene dźěćeſi. — Měſo je jara rjenje, khdyž žo domjaza hudźba pěſtuje, teź w herbſkich žiwójbach, hdźeź žo potom wichitzy po hotowym dźěle, abo na njedźelach a ſwjatych dnjach wjeczor pſchi hudźbje a ſpěwje ſjednocźa. Ale hudźona wobdarjenoſcźa łubоſcź ſtej prěnjej wumněnjeni ſa nawuknjenje hudźbneho naſtroja. Hdźeź dźěćo ſaneje khmanoſcźe a ſaneje pſchikhilnoſcźe nima, tam dyrbjałoj žo ſtarſchej teho wdacź a pjenjeſy radſcho na něſchto wužimliche nałożicź. Hudźba njeſmě žo dźěćeom wograwicź.

6. So je je dźěćo ſwědomiſce a ſ poknym ſamokwjenjom dźěłacź nawuknje, wſche jeho dźěła kritiſay wobkhdźbujo. Měſo, žiwjenje ſada ſtej ſamoſtatne dźěło, a tež hižo ſchula. Kak pak móże dźěćo tutón ſamór ſamoſtatneho dźěła dozpěcź, khdyž njemóże tutón pocźink pěſtowacź, dokelž naſtajnje hrožaju a nawjedowazu vorſt macźerje ſa žobu cźuje?

eps

Je pak to rjenje!

(Wobras ſe wžy.)

To je ſwej žuſob naſtajnje hkowu kamak, cźeſa mohła ta pěkna holcźka bycź, kiž ſkoro dźeń wotedyja tamle po ſchcźeżaju k pjekarjej khodźi. Słónczinje je žo wukopało. Tam lěbetka k Holanezom ſkuſcha a je tu hižo dobry tydźeń. Je ſ jenym durinkſtim transportom pſchiſchła, wo kotrymž njedawno w nowinach ſtejeſche, kak běchu jich na dwórniſchczu ſ hudźbu powitali a potom roſdźělili po zyłym wokrjesu.

Je jara duſchna a lubоſna holcźka, tuta maka Elſa. Ma khětro cźeńſej liczjty a je do dołhoſcźe ſchuſznyka —, ſe ſchwitzna kaž khójza. Ale kaž žo ſda, powětr ji hoji; ma hižo po prěnich dnjach trochu barbu.

Schtó wě, kak žo ji tu lubi.

Nó, to rěka, to njetrjebaſch žo hakle dołho praſchecź. Mysliu, khdyž ju dźeń wote dnja we wjeſołej myſłi widźiſch, kak wokoło ſtacźe kaž mkoły króſch, njetrjebaſch jej ſtarocźe wo nju cźinicź. Holanez wſcho cźinja, ſo by w běhu nětkotrych njedźel, kiž tu woſtanje, žo ji prawje ludźi a ſo by ſ łokſtymaj liczkomaj žo domoj wróciła. Nó, wě — tam žo ji hubjenje njewjedźe.

Prěnjej dwaj dnjaj wſchak běſchtaj kaſkajž běſchtaj. Poczinachu žo ſami wo nju bojecź. Khdyž do dwora pſchiźdźe, wſchak nětkaj dźěſche, ale ſa khodźiny bě kaž pſchemėnjena. Dyrbjachu naſtajnje ſa njej hladacź, khdźe tcźi. Pak ſtejeſche w tym rózku ako w tamnym kucźe, hedźeſche na łokowej kromje a płakaſche. Pſchi nětkotrych dźěćoch wſchak to hinak njeje, khdyž žu daloko wot doma, w zyle druhej krajinje a mjes Sserbami, kotrychž rěcź njeſnaje. To žamo ſ butru a ſ mjedom naplazana pomaſła a ſchakka dobreho mloka nicźo njepomha. To mózeſch ju majkacź a ji rjenje rěcźecź, makej łukoladzy woſtaſchtej łyłkotej.

A kak ſpěſchnje je ſo pſchemėniko! Mějeſche małe huſchki, nanajłubſche ſwěrjatka, kajſež Elſa hiſchcźe žeńe žiwe widźała njebě. Teź ma kokoſchki a hołbje, tócźku a karoa, proſnaka a polnu hródź ſkotu. Je tu klumpa ſ tołſtej drjewjanej rotu, kóſnja ſ wołami a ſajenj, ſahroda ſ hrjadkami a ſchtomami, ſ kwětkami a ſ trawnikom, dołhi rěki pod tſěchu a łute taſke ſpodźiwne wězy, wo kotrychž Elſa doma tam horjeka w ſchtwórtym poſchodźe hiſchcźe nicźo ſ[illegible] njebě.

Tu žo w domje khleb pjecźe a krumy deja cźerwjene mloko. Teź jedźe na deſkwanym abo rěbłowanym woſu žobu na poło po dźěcźel abo žito. Somě teź ras wotežki a kſhud dźerżeć. Měſo teź ras brunak le ſadkom do powětra wrjeſnje, na cźimž mohła žo khora ſmjeć. Wjeczor dźe žobu na kerchow a khrjepi rowcźk maleho Jakuba. Hižo wot ranja běha bohy a wjerci tócźnik a dźěła ſej ſ mlóczom dołhi rteźas.

Nadobo bě žo maka Elſa do wjeſneho žiwjenja ſaziwika.

A pſchecźo lěpje žo ji poczina lubicź. A dźenża, ta mój božicźko, cźini kaž hižo ſtajnje do ſwójby ſkuſchaka. Schkoda, ſo budźe to wjeſele jenoż nětkotre njeżele tracź. Naſtradſcho by tu pſchecźo woitaka.

Mě hižo, khdyž talerje a khżoy, widliczki a noże a ſchalki ſkuſcheja, khdy žo jź a wopkokuje a kak ma ruczizu dele khtóricź. Khdyž cźaſ do komorki. Mě, kak žo wolniki k wośej pſchicźinjeja a móże wowſ a jeczmień, rožk a pſchenju roſeſnawacź. Móże hižo pułki pizowacź, po cźelakiu bieczeź, běrny běłicź a kułki ſěſeź. na koleju jědźicź a bobliny pſchihotowacź a wſcho możne.

Je pak teź hižo do cźrjopa ſtuwika a ſej ſchpak do paża ſatkóża, ſukniczku ſej roſtorhała, khdyž je ſo ſchtomie kaſnyła. Nječhy-li na dobre khoże wui pſchiſchoł, by drje zyły ſud ſ hnójnju ja hródźu wubeźał, dokelž bě Elſa honacź tróſchku woczinika, ale jón wſazy kruce ſawrjeca niemóżeſche.

Abo kaž wcźera ſ tej wjedrowej rólu. To žo łoża pſchihładuje, khdyž wuſ iu tam a ſem huwa. Tuż je tej tkěſte ras ſpytała. Zyle rjenje to dźěſche, nječhy-li róła pſchewahu hubika a ſadny kóm do nódałkeho kurtenza ſaſki, hdźeź pułki ſypała. pſchi cźimž ſo někotre ſerdki ſłamachu. To je ji wutroha pukoała a je płaczo cźeſce praſiła. Ale ta duſchna cźeta! Je ſo ſmjeła a mėnika, jenoż derje, ſo njeſju ſo žane kokoſchki ſamjatke.

Taſke a hinaſche podeńdźenja ſkuſcheja ſ pſchedwanju měſchczańſkich dźěći na wſach. Móże potom doma a druhim dźěćom wo nich powědacź. Taſke wězy ſo ſa ſo niebeſu makemu měſchczańſkemu pierachej. Sskyſchu maku Elſu pſcheraba, khdyž w ſwójim dialekcźe rěcźi a temu ſpěwa. Kak budźeſcźi ſo jeſe ſtarſchej hakle wjeſkolicź, khdyž jimaj někotre ſkowa ſherbſky prejti a je roſkoźi! Móże hižo wjele kkowow a teź zyle derje wurjekuje. Wola Holanez hinak njeſkinſcźi hacź ſherbſay a ſe ſukodźiju dźěćelimi je ſuſto kromadźe. tunje tak teź ſ dalſchimi wjeſnymmi, kotreź wſchitke ſherbſky rěcźa a jich teź wókſch ſmaje. Michitdźeſce jenoż dźěćom, ſo hórſy ſeinaja a ſo ſpſcheczelſa.

A tak běha a kkaſe, ſpěwa a hwiſda. ſmaje teź ſnjeſow farara, kantora a hainika ſe ſwojim Lawdanom. W ſuſodnej wžy je teź hižo pobyła. na Kżnikez ſajmu ſej ſalśiła, pěſkoźcźnu jamu a wótrnik wopytała.

Wichelake wězy je ſobu domoj pſchinieſła, ſchmrěkowe hable a potacźe ſ wulkeho bata, khdyž je ſo teź kumpaka, wot rěźnika kruwiazy roh a wſcheho dracźa je do pverſilowego kartona ſpakowała. Wſcho cźuſ ſobu wſacź. Nó, woſtaicźe mie na pokoi, to budźe rjany waczok. Teź por hołbiow a horſchcź cźeſcźenych kopmow je ſej do tity tykła, teź nězchto hukaznych pierkow, kotreź je nałběrała. A hornczk kikpkała teź. ſo bſchtcź ſtarſchej woptakoł, kak ſo w Sserbach vſchitkotiu.

Tych pjecź niedźel njeſmě konza měcź. dokelž je dźeń a rjeńſcho. Chże rad dożiwicź. kak ſo żito mlócźi, dokelž Holanez hiſchcźe njeżku tak daloko ſe żnjami hotowi, a kak leń trěźi a hérnu ſbérają.

Tola to wſchak njeſhadźi ſo dopjelnicź. Teje cźaſ je nimo a tohodła rěka, ſo ſo ſ poſtajenym cźahom wróći ſažo do domiſny!

Wuhleſ Handrij

Powědańcźko ſ cźaſa napoleonſkich wójnow.

11] (Pokraczowanje.)

Jan žo trochu ſamyſłi, tola woſta pſchi tym, ſo wo puſchczenje próſtwu ſapołoſi, žłubi pak ſwojemu pſchecźelej, ſo budźe jemu, njedy-li žo jemu w domiſnje lubiło, pſcźacź a ſo cźaſ a měſtno poſtaji, hdźeź chże žo ſ nim ſažo ſeſkacź, ham, abo ſ Hanu, ſwojej młodej żonu.

Polkownik huſarow do Italiſeje wotpucźowa, ſo by bohate ſawoſtajeńſtwo, kiž bě jemu pſchipadnyło, pſchiwzał a mėjeſche mysłe, pot łeta tam woſtacź.

Jan Lěſak, dragunarſki heitman, pak na konju, pſchewodźany wot ſłużobnika, khwataſche do ſwojeje domiſny, ſo by khdyż dźěwcźy wuhlerja Handrija wutrobu a ruku poſpicźił.

W ſbożownym žiwjenju ſ Hanu, w ſbożu łubоſcźe, chżyſche Jan na ſadoſcź ſa wójnſkej cźeſcźu ſabycź.

Ale khdyž žo Jan do domiſny wróći, won ſwoju njewjeſtu njenamaka. Wona bě ſ zyganom Franzom cźekła, ſ krótka do kważa ſ druhim, ſ kotrymž bě dołho po łubje była.

Tute powěſcźe ſcźinichu, ſo bu Janej jeho domiſna row, do kotreho běchu wſche radoſcźe jeho žiwjenja pohrjebali. Sswojeje wulkeje bołoſcźe dla njemóżeſche žo po wſchěch wobſtejnoſcźach, kotreź wuhlerja Handrija a jeho dźowku Hanu naſtupachu, wobhonjecź.

Wſchitko, ſchtoż ſłyſchcźeſche, kliczeſche każ ſażudźenje Hany a ſ njepſchewinitej mozu jeho ſažo ſ měſtna cźerpjeſche, hdźeź tak wo njej ſudźachu.

Na kromje łěża, blizko kuzoła, ſ konja ſłeſe, a jeho wotežku ſłużobnikej pſchicźiſkny. Hiſchcźe jónu chżyſche na to měſtno poſtupicź, na kotrymž bě ju prěni a poſłedni kkóć wokoſchił, a teź tu khěżku chżyſche hiſchcźe jónu wohladacź, w kotreź jeńe żiwjentje roſkcźe. A tón khłuły mużiki, kiž pſchi wójnſkim żakoſcźenju niebě płakał, kiž bě ſwoju wutrobu krutu każ worzlowu ſcźinik pſchi bołoſtnym wolanju a ſmjertnym ſtonanju, won žo ſwjeſe na łkale pſchi kuzole a horze łyſły do jeje jaźneje wody ronjeſche, w kotreź bě žo Haniny lubоſny wobras wotrażał.

To běchu łyſłe hórkeje bołoſcźe. Tola khdyż khżku wuhlada, pſched kotreź bě ju prěni kkóć widźał, khdyż ſwój dźakny kżeſuſch ſ kſchidkatymi ſpěwarjeni ſ njebju ſcźeſcźe, wołóżi žo jemu wutroba a jemu žo nochcźyſche wjazy wěrićź, ſo bě wona tak njeſwěrna a lohkomyſłna była, kaž cźyſche to je ſadźerjenje wuſwětliczi.

Dowěra k njej žo jemu ſažo wróći a duż žebi wotmyſłi, ju pytacź a k temu poca žo nadźijecź, ſo ju ſažo namaka.

Won ſahrabuje wotżeha, ſ nowa woživjeny.

Ale do kotreho konza? — To praſchenje jemu na mysłe leżeſche, khdyż bě ſažo na ſtónczinu runinu dożeł, a roſkładnje nětkole wěz ſapſchimny. Wſchudżom, hdźeźkuli by pſchiſchkał, žo naprażchowaſche ſa wokoło dundażym brutym ludom. Wſchudżom ſekkowaſche zyganſke cźrjódy, ale nihdże cźerje žo Hanje njenańdże. Skónczinje wot jenoż zyganki ſhoni, ſo bě nchtó ſ jeje rodu ſ młodej holu k połdniu puczował. So žu jeju blisko ſchwajzarſkich mjeſow ſekkali, a ſo je won jim rjekł, ſo jeho pſchewodźeńca k nim kłuſcha a ſo k cźrjódże kłuſcha, kiž ſo runje po Horjnej Italiſej cźaha, a ſo je žo pſches wſchelake wożudy wot njeje ſdaliła. So pak wona to prawje wěrita njeje, haczrunje je hołza cźemne włoży a wocźi a brunu barbu měła, ale ſo wona njeje ani khwile ani łóſchta měła, ſa tej wrżu błędźeć a ſ tym zyganej hiſchcźe wjazy ſchkodźicź, kiż hižo tak dobreho mjena pola ſwojich nima.

Jan zyganku nadobne wobdari; jeje powěſcź bě wſchak jara njewěſta, won pak tola žo do tamneho konza naſtaji, hdźeź teź ſwojemu pſchecźelej, huſarſkemu wyſchſtej, ſažo bliże pſchińdże. Won chżyſche k njemu khwataczej, ſo by pola njeho troſchi a rady naſchol, khdy by Hany njenamakał.

Hižo bě hacź na italſku mjeſu dożpěł, ale jemu žo nadźija, ſo moht na Haninu cźeſć pſchińdź, poćża łhubjowacź, a ſ tym jeho pryſedawſcha ſmužitoſcź.

Duż žebi wotmyſłi, ſo nochże nětko dale wjazy wokoło bludźicź, ſo chże najpryjodzy żiwjeho pſcheczela wopytacź a žo potom ſažo do Nėmſkeje wróćicź, hdźeź žnadź moht Haniny pſchebywk ſkerje wuſlédźicź.

Won bě wot puczowanja muc'ny; won bě prėkt a pódlu ječhał, teź pěſchi khodźił, ſo by khowatki zyganow wuſlédźił, ale ſ tym jeho mozy, haczrunje bě won napinanjam ſiwuknył, tola wotebėrachu. Teź poćża nadźiju ſpuſchcźecź, ſo Hanu, ſwoju njewjeſtu, lėdy ſažo namaka.

Won w dole wotpocźny, kiż bě rjany a jeho k ſaſtacźu wabjeſche. Tam bě mało wobhdźenjow, ienotlíwe khėże tu jenoż ſtejachu we khłódu wolſjowych ſchtomow.

Won do najkhmaniſcheje khėże ſaſtupi a wo pſchenoſowanje proſcheſche.

Najprjódzy na njeho njedowėrnje hladachu, ale jeho próſtwu tola dopjelnichu a jeho ſłużobnikej a jeho konjomaj rum w pódlanſkim twarjenju pſchipokałachu. Khėża hamo wobježdź kwėtkoſteje ſahrody ſtejeſche a bě jednora. tola na rjane waſchnje twarjena. Ale bě trochu ſanjerowdżena, każ teź wobaježne kruchi pódy, kiż po ſdaczu k njej ſłużchachu.

Wobhježdź khėże, wobſtarnty muż, žo k Janej tkócźeſche a jeho wulkuſchowaſche, hacź hnadź je wot kupża pożłany.

Hdyż Jan wotmołwi, ſo njeje, da žo tón hiſchcźe bóle do powědanja a jemu rjekny, ſo žo nmoży wo jeho wobſtejeńſtwo ſamołwėja, ſo wón runje na bohateho knjeſa cźaka, kiż ma myżle, kupicź, tola ſo by jo wón jenoż ſa dobru płacźiżnu pſchedał.

Storo žo Janej ſdaſche, ſo žebi ſtarz mtyſłeſche, ſo ma wón ſ tamnym kupżom rėcźane a ſo ma nawdate, ſo by tak pod ruku žebi hódnoſcź wobježdźerſtwa woblicził.

(Pokraczowanje ſcźeńuje.)

W Budyšinje 17. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Čerwjene ličko ma jabłuko taž potom hišće, hdyž je jemu čerw dawno hižom wutrobičku přetoćił.

— **Wo wjedrje.** Sobotu wječor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer 0 a najwyšša dnjowa temperatura 28 stop. cyploty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer 0 a najnižša nóžna temperatura 16 stop. cyploty. Nad južnej Europu je wobšěrna wyšina wupřestrěwa. Wjezerawšchu njedźelu so prěni dźeń tež w našich stronach wulkitkowa. Tehodła mějachmy přeco zyły dźeń rjane a cypłe ſtónčne wjedro. Dźensa wyšina ſwoje mócnu a ſtylnosć mało přemjeni a ſu wuhladu, ſo smě hišćeze někotre dny knjeſtwo we wjedrje. Tak zmjenimy ſo někotrych rjanych dnjow ſaſozbu wjeſelicy. — Kuſtje wutoru ſtónčko 4,51 hodź. ſkhađa ſo 7,16 hodź. khowa. Měſačk, kiž je dźensa młody, ſkhađa jutſje rano 6,24 hodź. a khowa ſo wječor 7,14 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Mało přeměnjenja.**

*

S **Budeſtej.** W Hajnišćanſkej přichodźeni ſwjeżeſche 13. awgusta přichodźerka Julija Kucharjowa ſwój 50ſtótny dźełowy jubilej. Jeje dźełowe měſtno, přichodźerſka maſchina, běſche ſ kwětkami wupyſchena. Wjednjiwo přichodźerſcha a dowěrniſka rada jubilarzy ſoſo přichejeſchtaj. Firma jej rózowy kwěćeſt a pjenježny dar ſwěrnowaſche. Jeje towaršſchi ju ſe wſchelakimi daromi ſwjeżeliſchu. Hudźba a ſpěw tutu rjanu ſwjatoczńoſcz porjeńſchichtej.

S **Khwaczicy.** Knjes Měrczin Dämmler ſ Ketonja je ſo tu jako tyſcher ſaſadźił, kupiwſchi ſebi Schmidtez wobſadźenſtwo. Sſwoju dźełarniju ſebi hiſćeze wutwari. Dämmler je Serb. Khwaczicy maju někto dweju korczmarjow, rólnika, wojnarja, kowarja, běłmarja, ſchewza, dweju piekarjow a dweju klamarjow a tež někto tyſchera.

S **Khwarzicy.** Njeſbože potrjechi tu Wróblej Měrczinu burſkeho ſyna. Na próſdnym ſnjedwym woſu, ſ kotrymž ſpěſchnje na polo jědźeſche, ſo nadobo wjaſadło rěbłow puſcheſi. Pſchi tym ſo młody cłowjek, kiž na woſu ſtejeſche, ſ woſa ſtorhny a koleſa woſa jemu přes horny ſywot dźechu. Nimo wulkich ſilóſczenjow a wobodrjeńczowanjow kolegomaj, ſkorži jměſbožeńcy na ſmjertkowne bolóſcze. Snjeſbożeny drje budźe dołhi cząſ khorołogo hładaczej dyrbjeſcz, ſchtož je cźim ſkładźaje, dokelž ſu nětkole wſchě cźuzy pſchi domkhowanju ſnjowy trěbne.

Z **Radworja.** Zańdźenu ſobotu zańdźeli ſwojej wodźi k wěčernemu wotpočinkej naſ wjeſnjan Jurij Nawka. Kriż dołżkeje khorośce, kotraž přez dołhe lěta žiwjenje jemu pomału a njeſmilnje ničeſe, je mjeſt ſóčrpnje hač do poſlednjeho wokomika, čiſe ſ rjekowſcy, ſtajnje do Božeje wole podaty. Derje na- pué do wěčnoſce zaſtarany je ſkónčił žiwjenja běh. — Pola wſitkich wobluhjeny a radwidźany, wot wſitkich waženy a čeſceny, ze wſitkimi a we wſitkimi ſprawny a wšěm napřeco wěrny muž, Serb přikładnje ſwěry, ſtajnje za narod ſerbſki ſo horjaceje lubjoſce — a Serb też ſkutka, — wo čimž jenož naje bliſći wědźa —, je wotešoł na prawdu Božu. Žeje khorośce dla njeje w lětach poſlednich tak mohł ſo ſobu wobdźělić na narodnym žiwjenju, kaž by to chcył, — ale duchownje je ſtajnje hłubſo ſo radował, horił — a też rudźił, hač wjele druhich — — — Kſeſćan je był mužny, runy a wěriwy — a jako kſeſćan je wuċerpił a zaſłužił ſebi wěčne myto.

S **Luha.** Sobotu wotmjeſcz ſi tu w ſole ſwojich dźeći Schmaranderez macź ſwoje 75. narodniny. Kiž ſo wjele lět je ſ wudowu a jeje ſyn a pſchichodna dźowka ſo ſwěru wu nju ſtaralaj. Je hiſćeze cźila a ſtrowa a rad hiſćeze žiwjeł pomha. Wſchó dobre też ſo dalſcheho pſchihodna.

S **Jonſka.** Wjeſera ſwjeżeſche wumjeńkał Handrij Měrſch cźły a ſtrowy ſwoje 80. narodniny. Narodź ſo 16. awgusta 1856 w Rakezach. Jako drenażowy mišćer je w ſpjej wokolinje derje ſtaty a je wjele polow a łukow wotwodnił. W lěcze 1931 ſwjeżeſche ſe ſwojej mandźelſkej Lenu rodź. Klimentez, kotraž jemu ſtioch ſynow a ſi dźowki dari, ſwój ſtoty kwaſ. Wſchitzy jeho ſynoja wobdźělchu ſo w ſwójtowej wójnje, ſu pak ſo bohużdar ſtrowi i njeſe wróćili. Jubilark a ten ſebi mandźelſka ſwjeżeſcha tej wuſnamne narodninу w kole ſwojich lubych w najlepſchej ſtrowoſći.

Z **Wotrowa.** (25łětny měſniſki jubilej wosadneho fararja.) Wotrowſka wosada mějeſe wčera wulki ſwjaty dźeń. Wosadny farar knjez Miklawš Juſt ſwjeċeſe ſwój 25łětny jubilej, zo bu w Khróſćanſkej cyrkwi na měſniſka wuswjećeny. Cyrkwinſke předſtejerſtwo, wosadne towaršſtwa a někotři wosadni bě- chu ſo na farje zeſtupali, zo bychu w ſwjatočnym cźahu při mócnym zwuku zwonow a radoſtnym klinčenjom kěrluſow ſwojeho wosadneho fararja do cyrkwje dowjedli. Jeho přewodźachu duchowni kk. arcyměſnik Žur, probſt Romuald Domaška, kaplan dr. Horjeń a kaplan Cyž. Knjez arcyměſnik Žur mějeſe ſwjedźeńſke přeđowanje po ſłowach z wčerawšeje epiſtle: „Sym ſtóž ſym a hnada Boża, kiž je mnje próżdna była.“ Pokaza na to, zo może jubilar tutón radoſtny dźeń w koſe ſwojich lubych bratrow a ſotrow, woſebje pak tež w přitomnoſći ſwojeje welmi lubeje ſtarſcheje ſtejiwſchi, ſwjećić, kotraž přeſłodnje lě- to ſwoje 80. narodniny woſwjeći, přeſwjećiwſchi po- tom wuznanje ſtejniſćo, kotrež kóždy duchowny mjez ſwojim ludom zastawa, rozłoži. Při ſwjedźeńſkej Božej mši ſpěwaſe zeſyniena „Lipa Serbska“ łućansku missu. Cyž. wosada wobdźěli ſo na wopor- nym wokhadźe a zawěſće je ſo rjany pjenjez za dowr- pyšenje Wotrowſkeho Božeho doma při tutej ſkład- noſći nazběrał. Po Božej mši, hdyž bě ſo jubilar zaſo ſwjatočnje na faru přewodźał, přepoda ſo jemu tutón nahladny pjenjez wot knjeza městopředsydy cyrkwin- ſkeho předstejićerja wumjenkarja Nowaka z najw- trobnišimi přećemi. Knjez kantor Cyž w mjenje ſul- ſkeho zaſtupjerſtwa a ſulſkich dźěći na ſeſtne ſku- kowanje duchownehu we wosadźe wote dnja ſwjateje křćeńcy hač do pohrjebnych ſwjatońoſcow kóždeho jemu dowěrjeneho wosadneho pokaza a přeješe jubi- larej, zo hy dale z wuſtojnoſću kaž hač dotal ſwoje měſtno we wosadźe zaſtawał. Tři družki a to knjeżna Cornakec, knj. Bulankee a ſulſka holéka Wjenkec ju- bilarej po přednjeſenju ſwjedźeńſkich hrónčkow kwě- ćeł přeſwodnehu. Knjez wjeſnjanoſta Rychtař w mje- nje politiſkeje gmejny, k. P. Wjenka w mjenje ſul- ſkeho wuhjerka, k. Bulank za towaršſtwo młodżeńcow tóhorunja ſwoje zhožopřeća přednjeſechu. Wosadny farar ſo wšěm wutrohnje podźakowa, ſpominaſe na rjane přijeće, kotrež bě ſo jemu ſtało, hdyž bě do Wo- trowa přišol a wuprajl ſwoju dźakownoſć Bohu, zo je dotal jeho próċeowanje we wosadźe, žohnowane było. Popołdnju 1/3 hodź. wotmě ſo při bohatym wobdźě- lenju wosadnych ſwjedźeńſki nyšpor.

S **Komorowa** pola Rakez. Wjeżera popołdnju puſwjeċi ludyſke wjeſelſke towaršſtwo ſwoje ſtelniſćežo. Pſchi tutej ſkładnoſći běſche ſo tu mnoho wojeſkich towaršſtwow ſeſchło, kotrež ſo naſtupjenju do ſwjedźeńſkeho cźahu na pſchiprawjenej ſtelniſćežo cźehnjechu. Poſwjeżenju ſtej wječej ſtrowa a koleża woſa jemu přes horny ſywot dźechu. Nimo wulkich ſilóſczenjow a wobodrjeńczow na koleżomaj, ſkorži jměſbožeńcy na ſmjertkowne bolóſcze. Snjeſbożeny drje budźe dołhi cząſ khorołogo hładaczej dyrbjeſcz, ſchtož je cźim ſkładźaje, dokelž ſu nětkole wſchě cźuzy pſchi domkhowanju ſnjowy trěbne.

Z **Radworja.** Zańdźenu ſobotu zańdźeli ſwojej wo- ći k wěčernemu wotpočinkej naſ wjeſnjan Jurij Nawka. Kriż dołżkeje khorośce, kotraž přez dołhe lěta žiwjenje jemu pomału a njeſmilnje ničeſe, je mjeſt ſóčrpnje hač do poſlednjeho wokomika, čiſe ſ rjekowſcy, ſtajnje do Božeje wole podaty. Derje na- pué do wěčnoſce zaſtarany je ſkónčił žiwjenja běh. — Pola wſitkich wobluhjeny a radwidźany, wot wſitkich waženy a čeſceny, ze wſitkimi a we wſitkimi ſprawny a wšěm napřeco wěrny muž, Serb přikładnje ſwěry, ſtajnje za narod ſerbſki ſo horjaceje lubo- ſce — a Serb też ſkutka, — wo čimž jenož naje bliſći wědźa —, je wotešoł na prawdu Božu. Žeje khorośce dla njeje w lětach poſlednich tak mohł ſo ſobu wobdźělić na narodnym žiwjenju, kaž by to chcył, — ale duchownje je ſtajnje hłubſo ſo radował, horił — a też rudźił, hač wjele druhich — — — Kſeſćan je był mužny, runy a wěriwy — a jako kſeſćan je wuċerpił a zaſłužił ſebi wěčne myto.

S **Luha.** Sobotu wotmjeſcz ſi tu w ſole ſwojich dźeći Schmaranderez macź ſwoje 75. narodniny. Kiž ſo wjele lět je ſ wudowu a jeje ſyn a pſchichodna dźowka ſo ſwěru wu nju ſtaralaj. Je hiſćeze cźila a ſtrowa a rad hiſćeze žiwjeł pomha. Wſchó dobre też ſo dalſcheho pſchihodna.

S **Jonſka.** Wjeżera ſwjeżeſche wumjeńkał Handrij Měrſch cźły a ſtrowy ſwoje 80. narodniny. Narodź ſo 16. awgusta 1856 w Rakezach. Jako drenażowy mišćer je w ſpjej wokolinje derje ſtaty a je wjele polow a łukow wotwodnił. W lěcze 1931 ſwjeżeſche ſe ſwojej mandźelſkej Lenu rodź. Klimentez, kotraž jemu ſtioch ſynow a ſi dźowki dari, ſwój ſtoty kwaſ. Wſchitzy jeho ſynoja wobdźělchu ſo w ſwójtowej wójnje, ſu pak ſo bohużdar ſtrowi i njeſe wróćili. Jubilark a ten ſebi mandźelſka ſwjeżeſcha tej wuſnamne narodninу w kole ſwojich lubych w najlepſchej ſtrowoſći.

Z **Wotrowa.** (25łětny měſniſki jubilej wosadneho fararja.) Wotrowſka wosada mějeſe wčera wulki ſwjaty dźeń. Wosadny farar knjez Miklawš Juſt ſwjeċeſe ſwój 25łětny jubilej, zo bu w Khróſćanſkej cyrkwi na měſniſka wuswjećeny. Cyrkwinſke předſtejerſtwo, wosadne towaršſtwa a někotři wosadni bě- chu ſo na farje zeſtupali, zo bychu w ſwjatočnym cźahu při mócnym zwuku zwonow a radoſtnym klinčenjom kěrluſow ſwojeho wosadneho fararja do cyrkwje dowjedli. Jeho přewodźachu duchowni kk. arcymě- ſnik Žur, probſt Romuald Domaška, kaplan dr. Horjeń a kaplan Cyž. Knjez arcyměſnik Žur mějeſe ſwjedźeńſke přeđowanje po ſłowach z wčerawšeje epiſtle: „Sym ſtóž ſym a hnada Boża, kiž je mnje próżdna była.“ Pokaza na to, zo może jubilar tutón radoſtny dźeń w koſe ſwojich lubych bratrow a ſotrow, woſebje pak tež w přitomnoſći ſwojeje welmi lubeje ſtarſcheje ſtejiwſchi, ſwjećić, kotraž přeſłodnje lě- to ſwoje 80. narodniny woſwjeći, přeſwjećiwſchi po-

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Čerwjene ličko ma jabłuko taž potom hišće, hdyž je jemu čerw dawno hižom wutrobičku přetoćił.

— **Wo wjedrje.** Sobotu wječor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer 0 a najwyšša dnjowa temperatura 28 stop. cyploty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer 0 a najnižša nóžna temperatura 16 stop. cyploty. Nad južnej Europu je wobšěrna wyšina wupřestrěwa. Wjezerawšchu njedźelu so prěni dźeń tež w našich stronach wulkitkowa. Tehodła mějachmy přeco zyły dźeń rjane a cypłe ſtónčne wjedro. Dźensa wyšina ſwoje mócnu a ſtylnosć mało přemjeni a ſu wuhladu, ſo smě hišćeze někotre dny knjeſtwo we wjedrje. Tak zmjenimy ſo někotrych rjanych dnjow ſaſozbu wjeſelicy. — Kuſtje wutoru ſtónčko 4,51 hodź. ſkhađa ſo 7,16 hodź. khowa. Měſačk, kiž je dźensa młody, ſkhađa jutſje rano 6,24 hodź. a khowa ſo wječor 7,14 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Mało přeměnjenja.**

*

S **Budeſtej.** W Hajnišćanſkej přichodźeni ſwjeżeſche 13. awgusta přichodźerka Julija Kucharjowa ſwój 50ſtótny dźełowy jubilej. Jeje dźełowe měſtno, přichodźerſka maſchina, běſche ſ kwětkami wupyſchena. Wjednjiwo přichodźerſcha a dowěrniſka rada jubilarzy ſoſo přichejeſchtaj. Firma jej rózowy kwěćeſt a pjenježny dar ſwěrnowaſche. Jeje towaršſchi ju ſe wſchelakimi daromi ſwjeżeliſchu. Hudźba a ſpěw tutu rjanu ſwjatoczńoſcz porjeńſchichtej.

S **Khwaczicy.** Knjes Měrczin Dämmler ſ Ketonja je ſo tu jako tyſcher ſaſadźił, kupiwſchi ſebi Schmidtez wobſadźenſtwo. Sſwoju dźełarniju ſebi hiſćeze wutwari. Dämmler je Serb. Khwaczicy maju někto dweju korczmarjow, rólnika, wojnarja, kowarja, běłmarja, ſchewza, dweju piekarjow a dweju klamarjow a tež někto tyſchera.

S **Khwarzicy.** Njeſbože potrjechi tu Wróblej Měrczinu burſkeho ſyna. Na próſdnym ſnjedwym woſu, ſ kotrymž ſpěſchnje na polo jědźeſche, ſo nadobo wjaſadło rěbłow puſcheſi. Pſchi tym ſo młody cłowjek, kiž na woſu ſtejeſche, ſ woſa ſtorhny a koleża woſa jemu přes horny ſywot dźechu. Nimo wulkich ſilóſczenjow a wobodrjeńczowanjow kolegomaj, ſkorži jměſbožeńcy na ſmjertkowne bolóſcze. Snjeſbożeny drje budźe dołhi cząſ khorołogo hładaczej dyrbjeſcz, ſchtož je cźim ſkładźaje, dokelž ſu nětkole wſchě cźuzy pſchi domkhowanju ſnjowy trěbne.

Z **Radworja.** Zańdźenu ſobotu zańdźeli ſwojej wodźi k wěčernemu wotpočinkej naſ wjeſnjan Jurij Nawka. Kriż dołżkeje khorośce, kotraž přez dołhe lěta žiwjenje jemu pomału a njeſmilnje ničeſe, je mjeſt ſóčrpnje hač do poſlednjeho wokomika, čiſe ſ rjekowſcy, ſtajnje do Božeje wole podaty. Derje na- pué do wěčnoſce zaſtarany je ſkónčił žiwjenja běh. — Pola wſitkich wobluhjeny a radwidźany, wot wſitkich waženy a čeſceny, ze wſitkimi a we wſitkimi ſprawny a wšěm napřeco wěrny muž, Serb přikładnje ſwěry, ſtajnje za narod ſerbſki ſo horjaceje lubo- ſce — a Serb też ſkutka, — wo čimž jenož naje bliſći wědźa —, je wotešoł na prawdu Božu. Žeje khorośce dla njeje w lětach poſlednich tak mohł ſo ſobu wobdźělić na narodnym žiwjenju, kaž by to chcył, — ale duchownje je ſtajnje hłubſo ſo radował, horił — a też rudźił, hač wjele druhich — — — Kſeſćan je był mužny, runy a wěriwy — a jako kſeſćan je wuċerpił a zaſłužił ſebi wěčne myto.

S **Luha.** Sobotu wotmjeſcz ſi tu w ſole ſwojich dźeći Schmaranderez macź ſwoje 75. narodniny. Kiž ſo wjele lět je ſ wudowu a jeje ſyn a pſchichodna dźowka ſo ſwěru wu nju ſtaralaj. Je hiſćeze cźila a ſtrowa a rad hiſćeze žiwjeł pomha. Wſchó dobre też ſo dalſcheho pſchihodna.

S **Jonſka.** Wjeżera ſwjeżeſche wumjeńkał Handrij Měrſch cźły a ſtrowy ſwoje 80. narodniny. Narodź ſo 16. awgusta 1856 w Rakezach. Jako drenażowy mišćer je w ſpjej wokolinje derje ſtaty a je wjele polow a łukow wotwodnił. W lěcze 1931 ſwjeżeſche ſe ſwojej mandźelſkej Lenu rodź. Klimentez, kotraž jemu ſtioch ſynow a ſi dźowki dari, ſwój ſtoty kwaſ. Wſchitzy jeho ſynoja wobdźělchu ſo w ſwójtowej wójnje, ſu pak ſo bohużdar ſtrowi i njeſe wróćili. Jubilark a ten ſebi mandźelſka ſwjeżeſcha tej wuſnamne narodninу w kole ſwojich lubych w najlepſchej ſtrowoſći.

Z **Wotrowa.** (25łětny měſniſki jubilej wosadneho fararja.) Wotrowſka wosada mějeſe wčera wulki ſwjaty dźeń. Wosadny farar knjez Miklawš Juſt ſwjeċeſe ſwój 25łětny jubilej, zo bu w Khróſćanſkej cyrkwi na měſniſka wuswjećeny. Cyrkwinſke předſtejerſtwo, wosadne towaršſtwa a někotři wosadni bě- chu ſo na farje zeſtupali, zo bychu w ſwjatočnym cźahu při mócnym zwuku zwonow a radoſtnym klinčenjom kěrluſow ſwojeho wosadneho fararja do cyrkwje dowjedli. Jeho přewodźachu duchowni kk. arcymě- ſnik Žur, probſt Romuald Domaška, kaplan dr. Horjeń a kaplan Cyž. Knjez arcyměſnik Žur mějeſe ſwjedźeńſke přeđowanje po ſłowach z wčerawšeje epiſtle: „Sym ſtóž ſym a hnada Boża, kiž je mnje próżdna była.“ Pokaza na to, zo może jubilar tutón radoſtny dźeń w koſe ſwojich lubych bratrow a ſotrow, woſebje pak tež w přitomnoſći ſwojeje welmi lubeje ſtarſcheje ſtejiwſchi, ſwjećić, kotraž přeſłodnje lě- to ſwoje 80. narodniny woſwjeći, přeſwjećiwſchi po-

Njeměr zbudźacy wopyt

Jako njeměr ſbudźaju wopyt k mojemu pſchećelej Khorli pſchichodźe, tutón doma njeběſche. Wón bě po dźe popołdnju ſe ſwojim autom po mnje pſchijěł, a běhmoj potom ſhromadnje do ſahrodneho bjeżenza jeho. Tam ja w pſchitomnym pleczenym ſtólcźe ſedźach, a Korla ſiedſeſche na hołdźikach. Korla je mjenujcy lékař, a ta- karjo, kotíſi ſebi wuleczeli, ſtajnje někak na hołdźi- kach ſedźa. Dyrbja pſchezo ſ tym ličźić, ſo ſtch někto ſa- woła a wołwoła. Swónczk kóždeho kolegarja możeſche mojeho pſchećela naſtrójerj, dokelž běši myſlieſche, ſo je to telefon. Dwójzy bě telefon wopraſdże hižo klinkał, ale jenie njebě to Korli rěkaſtko. A tak worakawy mu ſtud bźe je; jako hdyž raz klinkaſche a pinczink k naſchemu błidu pſchińdźe, ſo by Korlu k telefonej ſa- wołał, bě tónle ſtajnje někak njeměrny cźłowjek runje jónu ja ſwojim autom pohładacj ſchol. Tohodła ſo ja ſa njeho k telefonej podach.

S telefonowěho lika mi derje znaty hłoſ ſtaroſćiwe je Hany napſchećiwo klinčeſche. To je Korlowa wukto- na kluſobna. Knjes doktor, tak wona je ſpodźiwnym ſtrachom pročeſche, dokel tola běſmy jónu domaj pſchińći, jena kwieni je pſchiſicka. „Sčto to je do kwjenje“, ſo praſchach, „je paſenika?“ — „Ja niewěm! Hana ſchepo- wu, „wona niemóże mjenujcy rěcseć.“ — „Tak, je klu- chonenta?“ ſo dale praſchach, „Nę, nę“, holca mjenjeſche, „wona hižo rěči, ale ſ jeje hubu jenož njeſrozumliwe ſwuki pſchińdu!“ — „Że ſranjena?“ chżych wědżeć, „je ſnadź ſchi ſnjeſbożenju rěcź ſhubiła?“ — „Kośce ſu kaj ſo da zole“, Hana procjeſe wotmetmi. Mi myſlicźka pſchińdźe. „Budźeſe jenaj jara khołdźna“, praſach, „dru- hdy ju to jebaju, kotrej chżedźa nęſchto kradnyć!“ — „Hai, hai“, wona rjekny, „hym ju do cźakańje hadźila a hižo naſtajne pſchies kluzjowu dźerku hlédam.“ Na ſlu- žbowſchi, ſo najſbożnischo pſchińdźemoj, ſwoju telefonowu rozmołwu ſkónčich.

Na nicźo ſebi njemyſlo a ſ bźnčkańjom mjeſwocźom ſo Korla ſaſo k błidu wróći. Powědach jemu khežije, ſchtož bě ſo podało. Wón wſchak, dokelž mje po ſtacku derje znaje, ſo jenoż ſahmjawſchi rjekny: „Ty dyrbiſch mi wjele napowědać!“ Skónčnje pak ſo tola ro- ſtudźi, jónu doma ſawołaci. Jako ſo ſaſo wróći, dyrbje ſebi pſchezo hiſćeze na nje niemyſlećeje, tola jeho mjeſwocźo ſo njedźiwaja toho wjaſy tak niebłyſchćeſche. „Sčto może to jenoż bjeż?“ wón trochu ſamuſkeru rjekny, „derbimoj na kóżdy pad khežije domoj dojeć!“

Po puczu łekarſtwi dźiw dokładnje roſpomnjamnjeſi. Stawa ſo druhdy, Korla měnjeſche, ſo ludźo po wulkich ſtróżelach ſamožnoſcź, ſahnjże rěcźeć, ſhubła. Tola njeſe jemu tole jara wěry hódne, dokelž — kaž bě ſo pola Hany wohbonił — druhe dopotaj ſo ta pobrachuja. Skerje lépje wón ſwojemu nahładej pſchihłoſowaſche, ja je ſo tuta ſónſka ſ někajkimi cźěmnymi wotpohładami do jeho bydlenja dokała. Nó, nęſhonimoj to.

S pyrjazmi ſpinadłami pſched Korlowej thežu ſa- ſtawſchi po ſkhodże hurje khwatańkmoj. Jako chżych pſched durjemi do bydlenja ſaklinkaj. Korla mi'e wróćo ſtor- hnywſchi zyłe miejcźo wotamknu. S napjatym mjeſwo- cźom zwérna ſtrażnjiża Hana na cźakańju pokaża. Na pułzach bo k wopſnamjenjenym durjam kradnychmoj. Wſchi- moj na wſcho pſchikhotowanaj, mężachmoj kóżdy takrjez njewidźomny revolwer w ruku.

Zyłe nahłe Korla durje wocźini: w mjehkim hłubo- kim ſtole njewſchędnje rjana młoda ſónſka hedźeſche. Wona pſcht naju ſaſtupje wocźi poſběhnywſchi w pſchichodnym wokomiku mojemu pſcheċelej wokoło ſchije padny: „Hallo Charley, how do you do?“ Běſche to miß Prudley, dobra znata mojeho pſcheċelſka Korle. Wona w Londonje bydli a njemóże žanehu ſłowcźka žerdźki ani němſki. Wjes tym ſo Hana ſaſo žaneho ſłowcźka jendżelſki njerozumi. A to bě w ujej wónу wulki njeměr ſbudźiło.

jkš.

Zwěrjo z dźesać hłowami

Sſłyſchimy-li wo balkojtnych ſwěrjatach dawnych cźa- ſow, ſnadź na lernäiſkim hadźe, kotrejż mějeſche dźe- ſaċ hłowow, wo tamnym hadźe, kotrejż je ſylnemu Her- kuleſej doſcź próży naczinił, potom drje łódy nęchtó na to myſli, ſo by tajke dźiwy pſchitrody we wopraw dźi- toſći ſtawaju. Pſchikład lernäiſkeho hada njeſju lubo- wólne wupytali. Tak hnjito hacź Herkules bajkojtemu hadej jenu hłowu wotbi, ſ hadoweho cźła nowej hłowje wuroſcheſchtej. Nowocźaſna wědomoſcź je ſ poſpytanti podobne ſtrašne ſwěrjata ſtworiła, kotrejż mohł cźłowjek dźiwory mjenowacź, njebohużel- li tak małe byłe. W ſtódź- kej, tej w ſtonej wodźe wjerczate cźeſwje (Strudelwürmer) namakamy, małe, dwaj zentimetraj dołhe ſplaż- njene cźeſwje, kotrejż mójemy na ſwěrjatka ſ dźeſaċ hłowami ſtworicź. Swěrjatko może ſo nuſowacź, ſo ſe wſche- łakich dźełow hłowy nowe hłowy wutroſcź dáwa. Stónczo- nje ma cźeſwik dźeſaċ hłowow. Też pſchi wuroſtliwzach w ſtódźich wodach (Süßwasserpolypen) móżemy podobne wukłédki dopaċź.

Tónle dźiw pſchitrody nam jedyn ſ najſajimawſchich wotrěſkow na potajnoſcźach połneho wo'rodźenja poka- ſuje: regeneraziju, pſcheródźenje abo wobnowjenje dźe- łow ſiweho cźała, dźełow, kotrejż ſu ſo na kaſcźełkuli waſchnje ſhubiłe.

Ale pſchitroda je ſprawna; wona ſwoje dary roſwój- nje njerozdźěła; wſchitke jeje „dźiwy“ maju ſmyſł a ſa- mér. Pſchitroda je khmanoſcź pſcheródźenja abo wobno- wjenja zyłe wożebiće niſchim ſwěrjatam ſpożcźiła, ko- trejż ſo pſcheċiżiwo najwſchelakoriſchim ſtrachom ſwjeſtiſtego boja njemóża dowobaraċ. Cźim bóle je ſtworjenje wi- wite, cźim rędźcho tutón ſpodźiwny dar pſchitrody namaka- my.

Jenjc na pſchikład cźłowjeſej na mėſto ſhubjeneje ruki nowa ruka njeraroſce.

Tu je pſchitroda je ſ z b u hižo łépje mėniła. Shubi- li wona nohu, potom ji ſwjetſcha ſaſo nowa naroſce. Haj, pſchitroda je druhdy hiſćeze wjaſy hacź darniwa; druhdy žabje ſa ſhubjenu nohu tej dwě, haj ſi nohi na- roſcź dawa.

Ptak abo zynak (Säugetier), do dweju dźełow roſ- rěſany, je njeſmilnje ſmjerći wopſowany.

S mnoho ſtawcźkow wobſtejaja d e ſ c h ż o w a wa- ka ma wulkotnje muwitu ſamožnoſcź wobnowjenja. Pſchi ſhożowanych wobſtejnoſcźach może ſo kóżdy jenotliw wodźelenу ſtawcźk k nowej de'chżowej wažy wuwiċź.

Nakeż ſa ſhubjene ſcźipałzy nowe naroſtu, kotrejż ſu ſwopſeda małe a po kóżdym ſlékanju kože na wulkoſći nabudu, daniż ſo ſhubjenym ſcźipałzam njerunaju. Też ryby, wobſebje młode, móża pſchwadźa, dźéle ſabrow, kożu atd. ſnowa tworiċź. Pſchikażanjam je ſpożcźene, ſo ſwoje ſhubjene maſzaki, nohi a druhe narunaja.

Sa jeſchcźelaju ſamožnoſcź pſcheródźenja abo wobno- wjenja wulki ſchkit pſchećiwo nabdźełam wopnamjenja. Wopuſch, ſa kotruż móże vſchcźeſtbat cźekaju jeſchcźelju najprjedy hrabnuċź, ma hižo měſtna, na kotrymž ſo łoh- ko wotłama. Napſchećiwnik dyrbi ſo ſ wotkamnym tónzom ſwobodźeċź, mjes tym ſo jeſchcźelja wopuſch ſe wſchitkimi myſchłami a łožu a kocźjemi ſnowa twori.

Swjetiſcha ſa ſhubjeny ſtawcźk ſaſo runje taſki na- roſcźe. Wa'chnicźkoſta pſchitroda pak w regeneraziji też woprawdźite dźiwy dokonja. Sſu na pſch. ſtórżki, ko- trymž mėſto ſhubjeneho mażaka noha naroſcźe. Namaka- my też raki, kotrymž je ſa ſhubjene wóżko nowa noha naroſtła. Regenerazija ſhubjeneho dźéła cźéła pſches zyłe druhi ma mjeſto Heteromorphoſe.

Jana cźłowjeſka fantaſtika njemóże ſebi węży wu- myſliċź, ja kotrejż w ſiwjenju a bycźu wulkeho a dro- neho ſwéta woprawdźe dopokaſy namakamy. Pſchiroda je njewuczerpatomna. A tak njeje też ſwérżo ſ wjazy hłowami w kóżdym pądze jenoż ſtworjenje bajki. jn.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleſ w Budyšinje a za nawóſtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna lińina č. 5 płaći.

Hospodarſki rozhlad

Pondźelu, 17. novembra 1936.

Barlinſka burſa 15. awgusta 1936. Pſchi wotewrjenju ſyhotiſtiſchoje barty, ke położenje inwoprotiſ hiſchcze trochu njewuſte. Borzy po połcźatku prénich ſtażow pak ſo po- ſnaka ſe nakup jewjeſch, ſchtož ke, hdyż njeměrujcy pokupuje, turiſom wjedźeje. Była rjada hódnotow, kotrejż ſ wopuſka pod płatkowanym łapiſkom ſtejachu, mójeſche ſo hdyż ſtrabacź. Wobſebje na mantanowych hódnotach ſo jowo wóżke hódnoty ſtrabachu, dokelž wóżke běchu ſterje ſłabiſche.

Nowosće z cyłeho swěta

Wulki woheń w běleńi.

W barbjeńi a běleńi a apreturskim wustawje Bemannez firmy w Hartmannsdorfje pola Kamjenicy woheń wudyri, pschi kotrymž žo ći twarjenja fabriki khětko cęžko potrjechichu. Woher bě w fuschcěrni žrjedźeneho twarjenja wudyrił. Najwyschschej połkhodaj wschěch tšoch twarjenjow žo zyle wupalischtaj. We khowntym twarjenju žo nimo teho tšecha špali. S wohnjom je žo wjele drobotnych maschinow barbjeńnje šnicžało. Też dźěl tworow žo žobu špali. Schkoda, kotrejež wyšnokosć njeje hischcze šwěicžena, je jara wulka. Kal je woheń nastał, tehorunja hischcze njeje šwěicžene. 12 wohnjowych woborow ſ Hartmannsdorfa a wokolinу žo na wobcežnym haschenju wobdźěli. Pschi tym wjele wobornikow šnjesožži. Jedyn žo cęžko ſ kurom sajedožći. Někotši druhi lóžo. 38 dźěłacźeri je ſ wohnjom dźěło zhubiło

Krwawne njeměry w franzowskej Indiskej.

20 morwych — 50 šranjenych. Hakle někotre žo ſ Pondichery w franzowskej Indiskej wojsewja, so je tam konz sandźeneho měšaza ke krwawnym strajkowańkim njeměram dóschło. Na rostkas ſ dotal njesnateje strowy běchu dźěłacźerjo wo najwjazy pschedźeńnjach dźěło složili, dźěłacźenje wobžadźili a europiskich pschistajeńzow sajeli. Dokelž franzowske šarjadnistwo pschecžiwo temu njeskatrocži, jendźelski konsul khěli, so jendźelsko-indiske hamty w Madrasu namołwi, so bychu, budźe-li trjeba, jendźelskich statnych pschiškuschnikow ſ brónju w ruzy wuſiwobodźiła, kotšiž běchu w fabrikach Anglo-Frensch-Textil-Compagnie sajeczi. Na tute dźěłenje franzowski gouverneur domjazu policiju na dźěłacźerjow pósła. Dóndże ſ cęžkim ſraženjam mjes strajkowajnymi, kotšiž špytachu dźěłarnje spalicź. W někotrych padach žo jim to też poradźi. Policija dyrbjesche skónczne brón wuzicź a 20 strajkowazych ſo satšeli a 50 žo ſ dźěła cęžko srani. Po něcžim ſo poradźi, porjad wobnowicź. Naczinjena schkoda wuczinja 10 milijonow frankow.

Hobrske lěsne wohnje w Uralu.

Po wulkej žuchocže a wurjadnej horzocže žu na lěsach bohate krajiny w Uralu w poslednim cžasu lěty spalikle. Kaž „Prawda“ ſe Swerdlowska wojsewja, je město do husteho kura sawalene. W pjecžoch wobdobach južneho Urala žu wohnje hobriskich rosmérow nabyle. Tyžazy hektarow lěža w plomjenja steja. Wjele wšow je wohrožnych. Wobydlerjo lěsnych žydliščcžow žo k rékam wrócžo scžahnu.

Sahubjaze lěsne wohnje w Sjednoczenych statach.

Po dołhotrajazej wulkej horzocže žu we wschelakich swjatkowych krajach hobrske lěsne wohnje nastałe. 25 000 pomocznych dźěłacźeri a dobrowólnikow Minnesotskeje a Wisconsinskeje pschecžiwo wschelakim wulkim wohnjam wojuje, kotrejž žo ſ njenschěnej špěchnosću roschěrjeja a kotrejž žu hižo wschelake žydliščcža, wšy a lěsne domy šnicžile. S najmjenšscha 10 wšow je pjecža w plomjenjach šahinyło. Njedostatk wody haschenje poczežuje.

*

*** Hrody, kiž w njebjesach leža . . .** Pschi rosmołwje ſ generalom Hautcharmoisom (wupraj ot schar moa), kiž bě nawiednik nèhdyschcze wjerdźišny Brieg w Schlesſi, a Biedrichom Wulkim, kiž žej jeho jara wažesche a tehodla jedyn bastion pschi Wódrinych wrotach w Briegu po nim Hautcharmoi mjenowasche, pschiwdże też rěcź na offigérke dwory. Kral prajesche, so kóždemu ſ jeho khmanych offizérow Sanssjouci (Bjesstarostny hród) ſa žiwjenjski wjezor pschesa, kaž wón žam ma. Nadobo wopraschа žo kral nawjednika: „Hdże ma wón swoje dwory?“ „W njebjesach!“ wotmołwi Hautcharmoi, kiž žanych njeměješeche. „To je pschedałoko!“ napschecžiwi Biedrich, „tam Wam žadyn dowol dacź njemóži. — Njech wón wě: darju jemu Wschěch Sšwjatych k temu, to žo zyle derje hodźi.“ Pschesłapjeny nawjednik žo džakowasche. Nadobo bě wobžedžer krjesžeho dwora Wschěch Sšwjatych we Wolesch-ſkim wokrjesu w Schlesſyskej. Tu bu też po rjekowſkej šmjerczi w bitwje pola Prahi pokhowany.

Pokiwy pyskej a pjeru

zhubjene zwuki 1) **d**: ženje (za žadnje), rjany (= rjadny), hwěžka (hwěžđka), hnèžko (hnèždaško). prózny (próždny) 2) **t**: lesny (lestny), česna (čestna), wotpusk (wotpustk) 3) **j**: du (jdu), sym stwa (ale dó jstwy (ale: njejesmy wzać (město wzjać), kozacy (kozjacy) atd.

Ziel wotměr wottyknjeny kónc atd. (nic: cyl).

ziemlich kalt khětro zyma, (ziemlich) kalter Winter khětra zyma.

Zier(de) (wo)zdoba kaž: nadoba, (nic: deba), zieren (z)klebić. Zdónk tychle słowow je dob(a), wot kotrehož mamy też twórby „d o b r y, z d o b n y, n a d o b n y“.

zieren sich drožić so. — Njedrož so a pój.

Zierstrauch wozlobny keř(k).

Zigarre kuřawka. „Kurjawku sej zažehla, aw jaw jaw, mjek mjek mjek, wróny so wšě zdaluja.“ H. Z. I, 295.

zittern an allen Glieder mi wšě stawy hrajachu, mit Zittern třepotajo du z hrodźišćow (nic: z třepotanjom), zittern vor Kälte (frigurio) dydotam (1721).

zjaw (nic: zjew, to je češki. Też słowaski a pólski rěka zjaw). Kóždy zjaw přirody hišće rozjasnić njemóžemy.

Zlotohort (nic: Zlotoust) za Chrysostomus. Słowo usta nimamy, ani wusta, smy je zhubili, za nje trjeba so (e)rt a hort a huba.

zmoha? zmohička Neamler K. P. 32, 372 — 1. Małostnik zmohi by měł rékać: zmóžka (kaž wot knihi knižka, smuhi smužka). Sym pak słyšał: zmowička; potom by njerékało zmoha, ale zmowa. Zwisuje ze žmowom? Na kóždy pad je „zmoha“ njewujasnjene słowo.

znaju so po Drježdźanach (nic: sym znata — to by rékało, zo tebje znaja, nic ty město).

znak (město wznak).

zmysł 1) Pjenjez njeje Bóh, a tola so jemu (ludźo) wjele modla — beten viel. Tale přisłowna sada nima dwaj, ale jedyn zmysł: L u d ź o so pjenjezej w j e l e (dołho) modla. Hdy by zmysł był tón, zo so w j e l e l u d ź i pjenjezej modli, by so prajić mělo: Jemu so **mnozy** modla, abo pak: wjele ludźi modli. 2. Mnohi hižo je, młody „jako“ stary, šol z loža na te mary (kěrluš). Zmysł běše tón: młody „a“ stary, mło'dy tak derje „kaž“ stary. Tohodla dźensa nic „jako“ (jako by młody był stary), ale „kaž“: młody a stary dež na mary. 3) Z kóždym dnjom dźe so **mi** „w kóždym zmysle“ lěpje a lěpje (in jeder Hinsicht). 4) Woda stoješe z wobeju bokow kaž abo jako murja.

Posledn'e politiske powěsće

„Narodna dźěłacźerska strona“ ſo załožiła.

W Saragossy žu faschistojo nowu dźěłacźersku stronu załožili. Tuta strona ma ſo na město markistiskich a anarchistiskich swjatkow wo dźěłacźerske naležnosće staracź.

Gamelin při pólskich dobyćerskich swjatočnosćach

Ssobotu žu ſo w Pólskej światočnosće wotměkle, ſ kotrymiž ſo na dobyće pólskeho wójska nad bolschewikami w lěcže 1920 spominajche. Sšwjatočnosće ſo powschitkownje měrnje wotměchu. Pschi Warschawskich światočnosćach běšche też schef franzowskeho generalneho staba general Gamelin pschitomny. Ssobotu dopołdnja ſo wón ſhromadnje ſ generalnym inspektorom pólskeho wójska generalom Rydźom-Ssmigłym na pólnej Bożej łuſtoje wobdźěli. Potom ſebi Warschawskich lětarskich wojakow wobhlada. Popołdnju ſo general Gamelin do Demblina poda, hdyž ſo wobhladanje wuwuczeńskich formazijow wotmě.

Kaž ſo ſ Warschawy hischcze powě, je ſo schtwórtk popołdnju w generalnym inspektoracże pólskeho wójska konferenca wotměła. Wuradźowanje je dwě hodźinje trało. S franzowskeje strony ſo general Gamelin, wojeński ataschej pschi franzowskim pósłanstwje we Warschawje general D'Arbonneau a franzowšty offizérojo, kiž ſu generala Gamelina do Warschawy pschewodźeli, wobdźělichu. S pólskeje strony běchu pschitomni generalny inspektor pólskeho wójska general Rady-Ssmigły, schef generalneho staba general Stachiewicz a generalojo a wyschschi offizérojo generalneho inspektorata a generalneho staba.

Pjatk rano je žebi general Gamelin wukublanišku zentralu pólskich pěschkow w Rembertowje wobhladał. Wječor běšche ſo na hosćinu pola pólskeho ſwonkowneho ministra Becka pschepročył.

Samójenje wjerćha Nassiibu ſo febralo.

Kaž italiski telegrafowarnja „Stefani“ ſ Addisa Abeby powě, je měſtokral marschał Graziani pschikazał, so maju ſo wschitke kubła a samójenje abeżynskeho wjerćha Nassiibu a priedawschoho abeżynskeho wupósłanza w Paríšu Wolde Mariama k łěpschemu stata zebrać. Tuto postupowanje ſo ſ tym wusprawnja, so staj tutaj Abeżynjanaj bjes pschestacza schcežuwałoj a měr a bjesstrach Abeżynskeje wohrožowałoj.

Radio

Wutoru 18. augusta ſo ſtyschi:

Königswusterhausen a wschitke němske sćelaki ſ wuwjazkom Barlinskeho. 6. ranschi konzert. 8 hudźba solistow. 9 Wjesele tacžele. 10 sabawna hudźba. 12 pschipołdnischi konzert. 13 dujerska hudźba. 14 wschelaka hudźba. 16 tacžele. 17 sabawna hudźba. 18 komorna hudźba. 20,10 dundanje po kraju lubosće.

Barlin: 20,10 Wjeselosć a reje, film a dźiwadło.

Win: 20 Hudźba ſ operettow.

Warschawa: 21 pólske rewy.

Praha: 21 Schumannowy konzert.

Hamtske woziewienie z Budyšina.

In dem **Konkursverfahren** über das Vermögen des Bäckermeisters **Johannes Haubold in Bautzen**, Flinzstr. 20, Inhaber einer Bäckerei und Konditorei, findet am **Freitag, den 4. Sept. 1936, nachm. ½4 Uhr,** Termin 1. zur Abnahme der Schlußrechnung des Verwalters, 2. zur Erhebung von Einwendungen gegen das Schlußverzeichnis der bei der Verteilung zu berücksichtigenden Forderungen, 3. zur Beschlußfassung ebr Gläubiger über die nicht verwertbaren Vermögensstücke, 4. zur Verkündung einer Entscheidung über die dem Verwalter zu gewährende Vergüiung und die ihm zu erstattenden Auslagen vor dem Amtsgericht Bautzen — Saal 141 — statt.

Bautzen, den 12. August 1936.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Der Urkundsbeamte der Geschäftsstelle bei dem Amtsgericht.

In letzter Zeit haben Imker aus Sachsen Bienenvölker während der Heidewanderung im hiesigen Kreise abgestellt. Nach § 31 der Polizeiverordnung des Herrn Regierungspräsidenten in Liegnitz betr. Feld- u. Forstschutz vom 2. Mai 1932 — Keisblattbekanntmachung vom 9. Juli 1936 Stück 27, Nr. 307 — hat der Imker, der seine Bienenvölker in ein Wandertrachtgebiet verbringt, sich eine Bescheinigung des für seinen heimatlichen Standort der Völker zuständigen Seuchenkommissars ausstellen zu lassen, wieviele seiner Völker er mit auf die Wanderung nimmt und ob diese auch seuchenfrei sind. Diese Bescheinigung ist dem Bürgermeister des Wanderortes auszuhändigen.

Die Ortsbehörden des Kreises ersuche ich, solche Imker, die Bienenvölker während der Heidewanderung im hiesigen Kreise abstellen und nicht die genannte Bescheinigung vorlegen, festitellen zu lassen und mir entsprechend sofort zu berichten.

Hoyerswerda, den 10. August 1936. **Der Landrat.**

Mćšćanski omnibus 1368

Wutoru, 18. augusta, **do Johnsdorfa a Oybina** jědźemy. Wotjědźemy připołd. w 13 hodź. wot Mšćanskeje zahrody. Jězba płaći 2,50 hr. — Dale jědźemy **na Hajnkownjn.** Wotjědźemy 13.30 hodźin wot Mšćanskeje zahrody. Ležba płaći 1,— hr.

Srjedu, 19. augusta, jědźemy **do Drježdźan** na Zahrodnu wustajeńcu. Wotjědźemy w 9 hodź. wot Mšćć. zahrody. Jězba płaći (ze zastupom do zahrodneje wustajeńcy) 3,50 hr.

Štwórtk, 20. augusta, jědźemy **do Sakskeje Šwicy** přez Wysoki lěs, Kirnićski doth, Lichtenhainski wodopad, Kruwjacu hródź, Schandau, Königstein, Pillnitz, Drježdźany. Wotjědźemy 8.30 hodź. wot Mšćć. zahrody. Jězba płaći 3,75 hr.

Pjatk, 21. augusta, jědźemy **na Kotmańsku horu.** Wotjědźemy w 13 hodź. wot Mšćansk. zahrody. Jězba płaći 2,— hr.

Zamołwjenja na jězdny personal abo telefoniscy pod čisłom 2138

! Awtowy park Willy Pätschke !

Budyske pučow. **předewzaće** zarjaduje sćěhowace jězby:

Wutoru, 18. augusta, rano 8,30 hodź. **do Drježdźan** (ze zastupom do zahrodneje wustajeńcy) 3,50 hr.

Srjedu, 19. augusta, rano w 7 hodź. **do rańšich Rudnych hóf.** (Altenberg) 5,— hr. — Dale jědźemy 13.30 hodźin **na Bastaju.** 2.80 hr.

Štwórtk, 20. augusta, popołd. w 4 hodź. jědźemy **do Potsdama —Sanssouci—Barlina** (z wobhladanjom olympiskich wojowniščow. 11,— hriwnow.

1159] Wotjědźemy wot Mšćć. muzeja. Zamołwjenja na Bismarckowej drózy 12, telefon 3900, abo na MER-Büro na 2itn. wikach 4, tel. 2140

Dr. Monse so wróćił 1560

Míele 58 hać 135 hr. prochsrěbak

Přihódne wotpłaćowanje měsačnje wot 5,— hr.

Podawanje přez wotjad. wobchodny

Pytam k 1. sebtembrej do hospodarstwa we villi (Villenhaushalt) serbsku, čistu

holcu za dom,

kiž zamóže warlć, tola nic młódšu hać 25 lět.

Eckelmann w Drježdźanach Gautschweg 3.

Domjaca holca 1562

so hnydom abo k 1. sept. pyta. Dalše zhoniće w hosćencu **„Albertsgarten“ na Třełanskej dróze.**

Spušćomny 1556

pohonč

pyta so **w Kopšinje čo. 9**

Mały nawěštk

w našich NOWINACH je tuni a so pjecy wupłaći

Derje zdźeržana 1536

róla

steji tunjo na předań

w Khrósćicach čo. 85, d

Meble 1552

jenotl. meble jědnaćnje . . . jědźernje . . . kuchinje . . .

Wulki wubjerk

HÄNCHEN

Tyšerški mištr — meblowa wikowarnja w Budyšinje na Lubijskej dr. 17 (w dworje). Přijimam mandź. pózonki

Na swj. Marije donjebjeswzaća je Bóh swojeho sćerpneho słužobnika, našeho lubeho mandźelskeho, nana, bratra, wuja,

Jurija Nawku

w Radworju,

ze swj. sakramentami doma wobstaraneho k sebi wzał.

Tule srjedu, na jeho 46. narodninach, přepodamy jeho wukhorjene cžło k našim wótcam na Božej roli tu.

To wozjewjamy wšěm jeho a našim přećelam a znatym doma a w cuzbje z prósstwu, zo bychu na njeho też w modlitwje spominali.

We wulkej zrudobje

1561 **Marijana zwud, Nawcyna a dźowka** a bliżši přiwuzni.

W Radworju, 17. 8. 36.

Přiloha k čisłu 191

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 17. augusta 1936

Hordy dźeń serbskeho luda na Kopřinjanskim hrodźišću

Tysacy Serbow swjeća ze swojim studentstwom starosławnu skhadźowańku

Hižo přez 60 lět dołho swjeći serbske studentstwo swojich prózdninach mjez swojim ludom swoje skhadźowanki. Nimale kóžda tajka skhadźowanka je była z wuznamnym kulturnym měznikom nic jenož serbskeho studentstwa, ale cyłeho luda. Serbske studentstwo je lětušu swoju skhadźowanku, zarjadowawši so cyle do našeje Domowiny, hromadźe z njej wujedło. To zaručeše wot wšeho spočatka tutomu přeswjećowańu połny wuspěch.

Běše to dobra myslička, skhadźowanku wotmyć pod holym njebjom na tak sławnej historiskej pódźe, kaž je to Kopřinjanske hrodźišćo. Wjeska Kopřin, skhowana we hłubokej dolinje pod hrodźišćom, kotraž je hewak tak ćicha, dokelž so lědy štó do njeje zhłudźi, bě wćera po cyłych Serbach ze srjedźišćom wšeho serbskeho prócowanja. Wjele wopytowarjow skhadźowanki je drje tutu luboznu wjesku ze swojim překarsnym hrodźišćom prěni króć widźało. A też starosławn hrodźišćo drje njeje wot dawnych časow wjacy tajke syły Serbow wuhladało, kaž wćerawši dźeń.

Delni dźěł hrodźišća, kotryž je wobsedźeł knjez dr. Ješka studentam přećelnje přewostajił, hodźi so wubjernje jako zhromadźenišćo. Nimale ze wšěch bokow z wysokimi nasypami a štomami wobdate, tak sy kaž wot wšeho swěta ze swojej haru a hołkom wobtrěnjeny a pohnuwa će, zo by so cyle koncentrowal a zanuril do toho, štož so tebi poskića. Krótko po 14 hodźin zahrachu serbscy hercy pod wjednistwom knjeza wyššeho wučerja Słodeńka někotre narodne wěsniki. Po zhromadnym wuspěwanju „Rjana Łužica“, kotraž so mócnje po hrodźišću njeseše, zaspěwachu někotre serbske spěwne towarstwa pod wjednistwom knjeza wučerja Jenki jara wustojnje „Hory módre“ a „Domčk mój luby“. Tutaj luboznaj spěwaj wobrěwaštaj serbske wutroby a připrawještaj je za dalši programm.

Wjednik Domowiny, knjez wučeř Pawoł Nejdo, hižo by cyłu čežu zarjadowanja njesł, a kotrehož wustojnemu postupowanju mamy so dźakować, zo so skhadźowanka dostojnje Radworšskemu a Wojerowskemu zlětej přidruži, wulke čłódy Serbow witaše. Nětdy słušeše tuto hrodźišćo serbskemu ludej jako škit a wuček we wójnskich a druhich čežkich časach, tak wón praješe. Dźensa pak zhromadźuje hrodźišćo syły serbskeho luda, kiž su z rańšich a wječornych kónčin, z hole, samo z Delnjeje Łužicy, Drježdźan, haj z Barlina přikhwatali, zo bychu dźělbrali na kulturnym prócowanju swojeho droheho naroda. **Wulke syły skhadźowankarjow su z dopokazom krute njepowalne wole, zo chcedźa pod škitom Domowiny ze wšej swěru sebi hajić wše wot wótcow namrěte kubła.** Ze serbskim studentstwom, z přichodnymi wjednikami našeho luda, chcemy so někotre hodźinki duchownje wokřewješe. Też němskich hosći witaše wjednik Domowiny, kotriž běchu w překwapjacej lićbje přikhwatali. Wosebje wuzwa čłódy hamtarjow Kamjenskeho wokrjesa. Hitlerska młodź a BDM. Přeješe jim, zo by so jim mjez serbskim ludom prawje spodobało a zo bychu spóznali, zo serbski lud ze swjim narodnym dźělom niče druhe nochce, hač sebi swoju kulturu hajić a swoje ludstwo škitać.

Wjelowa „Paliwaka“, kotraž je so hižo na někotrych serbskich jewišćach z wulkim wuspěchom předwjedła, bě z dalšim dypkom programma. Tutu hru smy hižo wjacy króć w našich Serbskich Nowinach rozpisali. Smy też hižo na to pokazali, zo je so na wšelakich městnach, na wšelakore wašnje předstajiła. Serbske studentstwo je pak z wćerawšim předstajenjom, kotrež k. Šajba nawjedowaše. Wjelowej hri najlěpši wuraz a zmysł dało. Hraješe so žiwje, nanajbóle dostojnje. Hrajerjo ze swojej jasnej rěču hač do posledka žiwje putachu. Někotre sceny běchu bjezporočne: Wjeršy Bohumił běše w druhim jednanju po dokónčenej bitwje, hdyž dawaše rozkazy za přichodne měrne dźěło, sebe sama dostojnosć. Hač runjeż sam na jewišću ze swojim wjerchowskim wukročenjom a ze swojej dostojnej rěču jich wšěch putaše. Abo Mila, kotraž běše so cyle za hru woprowała, hdyž w posledním jednanju před smjerću klečo jej swoje njewinowate žiwjenje poskićeše, zo by swój lud wot strašneje ćwile wumožiła. Tute wobrazy so njemóža zabyć. Kóždy, kiž je začuł hłuboki zmysł tuteje krasneje Wjeloweje hry, je był hač do hłubin duše z tajkim mócnym předstajenjom rozryty. Też rjek Borisław je při někotrych scenach wopraždźity posoł Boži. Jeho jasna słěbroklinčna rěč a jeho dostojnosć přeswědčeštej. Też wšitcy druzy sobuskutkowacy su so cyle do hry zanurili a wšě swoje mocy k dobremu poradźenju poskidili. Škoda, zo massowe předstajenje na spočatku, hdyž so serbscy rjekojo z wójny wróća, bě přespore a njemóžeše přeswědčić, zo je cyły Milčanski lud při swojich so wróćacych dobyćerskich wojakach. Też na kónci, hdyž zabitu Paliwaku dobyćerscy domoj njesechu, by cyły Milčanski lud juskać a so wjeselić dyrbjał, to by zawěsće cyły začišć hišće połěpšiło. Spěwaj, kotrajž so při tutych massowych wustupach spěwaštaj: „Naši hólcy z wójny jědu“ a „Žerja skhadźeja w ranju“ so derje spěwaštaj, tola dyrbještaj z wjele stow ertow klinčeć.

Wjelowa „Paliwaka“ je so z wćerawšim předstajenjom třeći raz na jewišću pokazała. Kaž hižo naspomnichmy, běše to bjez dwěla najwustojnišše předstajenje a zawěsće wšitcy pobožni přihladowarjo su hru z hłubokim hnućom sobu doživili. Smalace stónce, kotreż zwoprědka přihladowarjam trošku wadźeše, běše so mjez tym za wysokimi štomami skhowało a wokřewjacy płódny powětr wobduwaše hrodźišćo, hdyž so posledne sceny předstajachu. Škoda, zo běše so přemało přileżnoše k sedźenju přihotowało, tak zo dyrbješe wjetšina přihladowarjow nimale tři hodźiny dołho w stónca stać. Tola nichtó so na tym njehóršeše. Wšitcy běchu serbskim studentam a Domowinje dźakowni za krasne wokřewjace hodźinki. Serbscy hercy hišće někotre štučki zahrachu a potom wustupi wjednik Domowiny, knjez wučeř Pawoł Nejdo, zo by so wšěm podźakował, kiž běchu pomhali skhadźowanku wuhotować a porjeńšić. Prošeše přitomnych, zo bychu też dale serbskemu studentstwu swěru dźerželi, runje tak kaž też dyrbi studentstwo stać w dobrych a złych, w čichich a wichorojtych dnjach k swojemu ludej. Domowina je nětko też studentstwo zarjadowała jako podwotrjad našeje Domowiny, z čimž maja być poćahi mjez ludom a studentstwom hišće wuže hač dotal. Přejeły hač so rozeńdźechmy, wunjesechmy třikróćnu sławu wjednikej a kanclerej a wuspěwachmy němsku hymnu.

W Khrósćicach a Lejnje je so naša młodźina hišće dołho we wjeselej rejcy zabawjała. Z wulkim wjeselom móžemy zapisać, zo ći, kiž njemějachu na ljubomaj městna, spěwachu w korćmarskej jstwi naše rjane narodne spěwy, tak zo so też w tutym nastupanju swjedźeń w połnej harmoniji skónči.

*

Serbske studentstwo bě so hižo sobotu skhadźowało a swoje zwjazkowe należnosće rjadowało, wo tym druhdźe rozprawu podamy. Wćerawša njedźela steješe w Khrósćicach cyle pod začišćom skhadźowanki. Też na Božich službach a při nyšpornym předowanju so na wuznam dnja pokazowaše. Po nyšporje běše při rowje dołhołětneho wjednika Domowiny a wjelełětneho protektora serbskeho studentstwa duchowneho rady Jakuba Sewčika, kiž bě runje před lětom so do ródneje zemje při Khrósćanskej cyrkwi poołł, swjatočnosć; tuta při rowje wulkeho serbskeho narodowca běše z dopokazom, zo serbskił ud sebi swojich wjednikow waži a zo na nich ženje njezabudźe. To też studowacy J. Kokla we swojej hłubokozačutej narěči spomni. Serbske studentstwo je swojemu dołhołětnemu protektorej za wšu podpjeru, radu a pomoc z wutroby dźakowne. Jeho ryzy kharakter, jeho wulke nahonjenje a jeho njewuprahnita lubosć k swojemu narodej jeho přeco zaso pohnuwachu, zo by podpjeral, pohonjał studowacych. Jeho přikład dyrbi nas sobu storhnyć, jeho chcemy sćěhować, jeho rjekowska powaha dyrbi nas wodźić. Khrósćanska „Jednota“ běše tutu nutrnu swjatočnosć z přihódnym štyrihłósnym spěwom zahajiła a cyły zrhromadźeny lud spěwaše po wuspěwanju Wótčenaša pola zemrěteho „Spij da luby bratře spi“.

Budyske stawniske powěsće

Narodźiłoj staj so: 10. 8. Ewaldej Hellmutej Berndtej, wyšćipćemu leutnantej, bjowka. — 11. 8. Riemandźelskim syn.

Wumrěli su: 14. 8. Arnoscht Bjedrich Moritz Heymann, starobny rentnar, 84 lět. — Elfrieda Hildegarda Bielołdej, schulerka, 8 lět. — 15. 8. Pawlina Augusta swud. Müllerowa bywšcha swud. Ungerowa rodź. Prescherej, rentnarka, 85 lět. — Juliuš Hermann Engler, pósćiski inspektor na wotp. 70 lět. — Miklawšch Wilhelm Emil Müller, hosćenjazř, 68 lět.

Wćipowdźěli su so: 15. 8. Marcin Pětšćka, murjeć w Jutrobogu a Hana Frieda dźěl. Wobserowa rodź. Strjela, fabrikła dźěłaćerka w Budyšchinje. — Korla Gustav Jan Voigt, pěchekupz w Barlinje-Zehlendorfe a Johanna Engemannej, bjes powołanja, w Budyšchinje.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

W **Centralnym dźiwadle** widźimy wot pjatka film z pjaćźowanskeho sćehanja Schmeling—Louis w Yankeestadionje w Newyorku. Film je połny napjatosće wot spočatka hač do konca. Sćmy zyle žiwi w tutym pjaćźowanju a nawdźěkujmy, kak cźěsći bój měješće Schmeling, prjedy hač mózešće Louisa je swojimi cźěstkimi prawymi wudyrami w 12 kole pjaćźowanja porazyć. Dožiwimy wšće dramatiske momenty a wodychnjemy, hdyž je pjaćźowanje skónčene. — Nimo tuteho widźimy powuczacy film z Kamerunskich kolonijow a najnowšiše wobrazy z olympijady.

Spodźiwnosće z dźěćacych lět železnicy

Hdyž nětle w „Deutschland“-wustajeńcy w Barlinje zrěnju jednoru lokomotivu němskeho kraja pšcheł nětdźe do sćiani a pódla najnowšeho naćeheho cźaća, hobrśći parnik se wšěmi nowoćźemi wuwiteje techniki ludźom pokazuja, so bychu wulkotny postup dowidźeli, cźemu sebi we wšelakich spodźiwne wězy z cźaća prěnich železnic spominacź.

Sabdźenu 19. lěstotk mjenuje so lěstotk wunamakanjow a je wusnamny, dokelž w hobrśkej spěchnosći wudobi nowosći po nowosći, jene pschekwapjenje honiše druše a cźowjek, hynjej swopředka nowinkam cźas dosći jara wotkhilenu był, so pomérnje spěchnje na nje swući. A tak móžeše so też stacź, so na stoletny jubilej jeneho z najwjetšich a najwažnišich podawow ledom spominachu: na wunamakanje železnizy. Nowiny podachu jenoź króće spominanja.

Dźe 25. september 1825 placźi jako narodny dźeń železnizy. W tutym cźasu pschińdźe z Jendźelskeje njeskónčna wěz wo parnym wosu, kotryž, niz dosći na tym, so nim běše so sobu cźehnje, ale hišće syły rjad druhich cźežkich železnych wosow na hładkich šwétłych železnych pućach w niepschestajomnej spěchnosći sobu cźehnje a wlecźe. Samo so wě, so jenoź někotši fantazije do tutych pomělcźow wěrźachu. Hdyž pak podźiwichu, jak tym so běchu so pospytny w Jendźelskej poradźiłe, kak runje rospominacź poćazu, kak by mózno było nowy parny wós praktiscy nałožeć a wužiźć, pokazachu so wšě mudrabowanjach hamo we wyšokich a najwyšich trubach a městnach, hdźeto dźiwne nahlady.

Wo spodźiwnym pućowanju, kaž běšće do wunamakanja železniznjy powschitkownje waschnje, dawa nam mošeć Wilhelm Kügelgen we swojej knihi „Jugenderinnerungen eines alten Mannes“ wubjerny wobraz:

„Naših wós wiźaše staroślabje a khromje w pjerach, durje běchu ſ powjaſtami k wosej pschipójźnjene a seikhnjene wokeńzn so njehodźachu ani wocźinjeć, ani wottkronić. Konjej jeseschtaj tu ſ hłuboko powjeńznjenymaj hłowomaj, poł spinzy abo morwaj, a nichtó njemóžeše wopschimnuć, kak staj hač hem pschichłoj. Stónčnje běšće wšcho hotowe, a my dźěcźi běchmy tak jawite a sapakowane, so bo ani ſ rukomaj hibacź njemóžachmy. Najprjedy ſlejn nascha khłužobna, žwérna Nóża, do prastareje korejty. Wěšće žebt wšcé swoje smachi, so by je njetrjebała jawalcź a žebje psched sjmu ischtała, jwobłekała — wšchu swoju drastu a schaty bě na bo styskała, so běšće nětko podobna Heidelbergskemu žudej. Stónčnje bo poća wośt hibacź. Ale puće běchu hubjene, wós bo khabłaschke ſ jaj pjany wot jeneje stronu ſ druhej, doniž stónčnje w žnehowej dźerje tcźazy njewosta. Nan a pohonca stoćźišchtaj dele. Momacźejschtaj bo hacź na ložu, mjes tym ſ wołanjom a ſ pukami konjej dale nucźejschtaj, ale wšcho podarmo, wós běšće kaž pschikhitjeny. Na dobre žbožo njedaloko cźěrźóła muzy žneh wuśypowasche. Nan jich na pomoz jawoła, mènjachu pak, so žu pschichtajeni sawěte hrjebje wušypwacź, so njebychu wośy do nich sapadle, wšcho druhe jich niczo njestara. Stónčnje niczo druhe do rukow njehladaschе, hacź wós wupróżnicź, rjany to wuhlad dźiwajo na khoru macź a naš wschćch. Ale hlej! Pschibliźowaschе bo cźrjódka wołakow ſ wješeżkymi wobliczemi. Dźěma spóšnajo, schto je bo stako, so žmy wjazli, dachu bo do dźěła.

Jent jaseźowschi spodý wosa jón ſ khribjetom spěchachu, so jenoź tak rjepotasche a druhi cźichcźachu, wołachu a do konjej pjerjechu. Na ras běchmy ſ dźěry woh a naschi wumóžnjźy cźehnjechu wobdarjeni spěwajo dale!“

Tajše podawki běchu tehdom na pućowanju ſ póstowej kuću stajny wschédny jšew. Tajše wobkhadne nedostatki khłuchachu wschak do tamneho cźasa ze wšěmi njebodami a njelubymi pschipadami sa wbohich pućowarjow. Cźim bóle mamy bo dźiwacź, ſ kajkej wutrainosću, haj jasakłosću ludźo ſ cźišteje tradizije na tajkich praštarych wobstejnosćach wiźachu a bo runjewon spjećowachu nichtó polěpschićź a nowe sawjesć. Hižo we Jendźelskej bo sapoca.

Hdyž bě genialny George Stephenson, wunamakaŕ železnizy, ſwój dźiwapołny ſkutk pschedwjedł a nětko wot delnjeje ſejmownje dowolnosćej wuproży sa iwar prěnjeje železniskeje cźary ſ Manchestra do Liverpoola dowdźe k wichelakorym ſmějchnym rozrěčowanjam. Jeho wobkrućenje, so jeho železnizа je spěchnosću 30 kilometrow sa hodźinu pojeźe, nichtó njewěrjeschе. Ale jara pschichłupiłej pschijiwolichu smadź 14 abo ſamo 16 kilometrow. Ale nětko naſta jara wažne praschenje, schto bo stanje, jeli železnizy pschipadne ſkrutwa na prěki pschiběhnje pschi taſtej hobrśtej spěchnosći. „Njewěricźe, so mohła to trochu wostoćźiwa wěz bycź?“ bo Stephensona pschašachu. „Wjelo“, wotmolwi jednory, cźichi muž, „ja ſkrutwu na kóždy pad.“

„Njebudźa bo konje na drózy pšched cźežwjenožełliwym wuhenom spłóschicź?“ praschesche bo druhi.

„Nadźijam bo“, ménješe Stephenson, „so budźa konje mudre dosći a myślicź, so je wuheń cźežwjeny wobarbjeny.“

(Skónčenje sćehuje.)

XI. olympiske hry
w Barlinje 1936

Kónc olympiskich hrow

Italska doby nad Awstriskej w poslednjej kopańcy po podlešenju 2 : 1 (połčas 0 : 0, po normalnym skóńcenju 1 : 1).

Indojo dobuchu z 8 : 1 w hokaju přećiwo Němskej.

7 wrotow třělichu w druhim połčasu. Wubědźichu sebi tak k třećemu razej swětowe mištrstwo — a to zasobu.

W košikowcy su tute wuslědki:

1. USA, 2. Kanada, 3. Mexiko, 4. Pólska, 5. Filipiny a 6. Uruguay. — Pólska potajkim ma swoje mužstwo jako jenički europski stat mjez prěnimi dobyćerjemi

W pluwanju w klasiskim stilu na 200 m doby Hamuro (Japanska) 2:42,5 min. Druhib u Němc Sietas 2:42,9 min., třeći Koike (Japanska), potom Higgins (USA), Ito (Japanska), Barlke (Němska) a Ildefonzo (Filipiny).

Na 400 m w krawlenju za žony

doby hollandska Mastenbroek 5:26,4 min. před danskej Hveger.

1500 metrowkrawlenje za muži

skónči z wulkotnym dobyćom Japanca Terada 19:13 min. před Medica (USA), Uto a Išiharada (Japanska), Flanagan (USA), Leivers (Jendźelska) a Arendt (Němska).

Dobyćerjo w wódnym bulu su:

1. Wuherska, 2. Němska, 3. Belgiska, 4. Francowska.

W skakanju z wěže dobuchu:

1. Wayne (USA), 2. Root (USA), 3. Stork (Němska).

W boksowanju dobuchu dwaj Němcaj, dwaj Francowzaj, Italska (1), Estonska (1), Argentiniska (1), Finiska (1).

Jěchanje.

Dobyćer we wzelestronskim wubědźowanju jako jenotliwe stotnik Stubendorff na konju Nurmi.

Jako mužstwo doby němske mužstwo (złotu medalju) před pólskimi zastupjerjemi (sćěbornu).

We wubědźowanju wo myto narodow bu přini wyšši leutnant Hasse (Němska). Tež tu bu němske mužstwo prěnje.

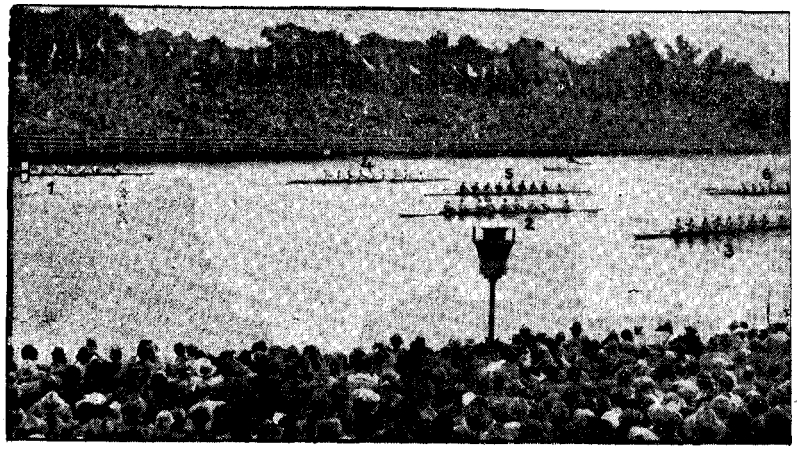

Wobraz wubědźowanja čołmow za wósom muži z pjatka w Grünawje: 1. amerikanski, 2. italski, 3. němski, 4. jendźelski, 5. wuherski a 6. šwicarski čołm. (Presse Blidzentrale, M.)

Poslednje hry hokajoweho turnéra na olympijadze: Indiska přećiwo Němskej. Indiska doby z 8 : 1. Indiska dosta złotu medalju a Němska sćěbornu. (Scherl Bilderdienst,M.)

Wisłni běharjo, dobyćerjo lětušich złotych medaljow w běhach na dołhe přestrěnje (5000 m, 10 000 m, 42,2 km a 3000 m přez płótki). Z lěweje strony: Finał Höckert, kotryž 5000 m w nowym olympiskim rekordze přeběža (14:22,2 min.), jedyn z wonych swětaznatych wukrajnych bojowarjow. Druhi Salmien (też z Finskeje), wón doběža w 30:15,4 min. do cyla — přećěriwši 10 000 m — a za nim jako druhi a třeći też Finaj, mjenujcy Aakola a Iso Hollo. Třeći: Japanc Son, kotryž k prěnjemu razej za Japansku złotu medalju w marathonskim běhu wubědźi (42,2 km w nowym olympiskim dotal najlěpšim času 2:29:19,2 hodź. přeběža. Jako wukon hižo z tym zajim a podźiw zbudźi, zo staroznatych wubědźowarjow na tutym polu lohcy zbi. Stwórty: Iso-Hollo prěni w běhu na 3000 m přez płotki; jeho čas 9:03,8 min. je zdobom nowy olympiski rekord. (Schirner M (3) a Scherl Bilderdienst (1).

Slub w powětře

Lětarka wotwjedźe młodeho muža.

W Pariśu, w žnjeńcu 1936.

Niż jenož w dyrdomdejskich romanach, ale też we wo prawdźitosći so stawa, so mužki swojeho lubuščka wotwjedźe. Hač bě rjanolinka z tym pschesjedna, sa tym so snajmjeńscha w klažiskim starowěku mało praschachu. Nowe pak je, so žónska mužiskeho wotwjedźe. Tutón njewschědny pad je so w Franzozowskej stał.

22lětna lětarka Yonne Biliot wuži tutu lesć wotwjedźenja, so by skónčnje muža dostała, kotrehož hižej jeje wutroba wuswolika. Jako nowocžasna holca wuži k temu swoje lětadło. Pschikhilnosć młodeju cžłowjekowu bě tróschku jenostronska. Yoonna bě so do Wšěteneho Adolfa Arlina, kiž hudźbny wotbźěł wulkeho Pariskeho pschekupskeho doma nawjedowasche, njeńmjertnje lubowała. Adolf pak wosta thětro symny. Yvonna njesć najskerje po jeho myšli. Njelubowasche sportiki ras holzow a bohužel měješe Yvonna mało duschinych sajimow. Hdyž Adolf so z njej wo někajkej kniły abo rjanym dźiwadle rozrěčowasche, poča Yvonna sywacz a myšleše skradźu na swój pschichodny sćět.

Njech je temu kaž chce, Yvonna chcyše žedi lubuščka swojeje wutroby na kóždy pad dobyć. Tuž jej wumyšli, so jeho wotwjedźe. Pscheproža młodeho muželkeho na malu wulět z lětadłom. „Ženoj takle trochu k mórskemu brjohej!“ prajesche Yvonna, „smój potom wjeczor sahy w Pariżu!“ Adolf njebě wotkhilenu, stupi do lětadła a Yvonna leczesche k poknogu. Najprjedy so leczenje młodemu mužej wulkotnje lubjesche. Wjeselesche so nad nadbróžnej krajinje a njebě jemu podhladne, hdyž tež Yvonne na wotewrjene morjo leczesche. Na połdnim popoldnju pak ju namotwjesche, so by so wrócźiła. Yvonna nyzaiche a — leczesche dale. Hdyž so cźmiše, dasche so jomu, so hižo parižke žiwězy widźi. Ale so myslesche. Odtaj na jenju pschistajischtaj, roskoži Yvonna so lubosnje pożmějkujo, so staj w jenym norwegiskim fjordźe (saliwje).

Adolf Arlin njemóžesche nicžo cźinić, dokelž wo lětanju to najmjeńsche njerozumjesche a bě swojej wotwjedźerjej na hnadu a njehnadu wustajeny. A jeje wobliczenje bě prawje było: tute romantiike wotwjedźenje so wudemu mužej tak lubjesche, so so wopraudźe z happy end a se ślubom skónczi.

Wulki lós

Njedawno bě w nowinach powěšć, so je mały pschistajeny z někajkeje kenzlije wulki lós dobył. Takle je nadobno milijon do bydlenja młodeho měšćěana pschischoł, hdyž jeho też hnydom wcźipny nowinar wopyta, so by jomu wobhonił, kak drje je sbožowny pschipad žiwjenje pschewapjeneho pscheměnił. Je hnujaza a bies dwěla dobru myšlicźka, so je dom khuduschkeho, je starosćemi so zdźaleho cźłowjeka wopytał. A samo so wě, so ma muž, kotremuž zble njewocźakowany milijon do klina padny, swojeje wotpohlady, wopraudźite wotpohlady mateho muža, kotrejž jenje njeběsche swuczeny, wulke pschecja měcź, a tak budźeja žedi też někotre wschitke jeho wotpohlady hromadźe jenoj změjschnje małn sumu žabacź.

Nó haj, to je jeho wožobinska wěc. Tón jedyn zble jednorje swoje pjenjesy z wokna won mjeta, tón druhi je hromadźe dźerži. Niż wjazy należnosć muža samego pak je, hdyž napohladk hischcze rjekuje: „Chcu swojej khužbu w kenzliji tak kaž dotal sastawacź.“ To rěka potajkim, so chce dale kaž dotal wschědnje do swojeje khudy khodźicź, chce psched swětom dale mały sastojnik wobhdźeć, chce po wěstych lětach pschecjo sajo wo mały khodźeń powstupicź a statej hacź do swojeho sbóžneho konca khudy.

Je sawěsće jara rjenje, hdyž njeje jenu milijon do hłowy stupił, jeho rossud móże sawěsće wjazy hacź jenoj wopaczne poczinjenje ponižnosće. Tu pak so pschi sdaću tola jenoj wo dopokas sa strach psched namóžnym pscheměnjenjom žiwjenja jedna, tu cźłowjek sawěsće psched pscheměnjenjom zofa.

Lube pschiwuczenje pak, pschiwuczenje na djalanisće měšino, to jemu hischcze dawno žaneho prawa njedawa, so ważny, wěso niż stajnje prawje wulożowany, niż pschecjo pschipóznaty sakoń sjednoczenstwa pschewidźi. Móże hdyž a hnadź też tak je, so ani njesnaje, ani njewě, hdyž derje a w smyśle sjednoczenstwa jedna. Tu dyrbja jenoc to někotre zble jednorje druhi rjec: Ty so myslisch, pschecźelo. Kóždy cźłowjek hmě po wěstym klucu, kotryž tež jaho někajki pschirodny sakoń rjaduje, jenoż wěste městno wu pjelnicź, a tebi pschistajage měsino je z banju, kotruž tam milijon wunjeże, wucźekpane. Pschimasch-li dale, tež jenoc wo móliczki dźěl, kotryž twoje male městno w tamnym stojnisćiwje wucźini, potom so na twojich bratrach pschebrachich, kotriž chcedźe tehorunja žiwi być kaž ty a kotrymaj njeje so žadyn milijon darić . . .

To je pschikład we wulkim, kotryž cźłowjekej dla milijona wołzebje do wocźow pada, w małym pak so wot pschecjo jako wospjetowe, haj, cźłowjek mohł rjec: wschědnje so něchto žiwych bratrow, kotriž za nim pschidu, kehdyž nima. A to njeměł być.

jw.

Směchćki.

Wcźipny Jank. Hižo schesty ras je tu Madlenina cźeścźowar. Da matemu Jankej posła pjenjezkow, so by jej po schokoladu dóschoł, njehiba pak so z blaka. — „Cźehodla njerdźeschi jej po schokoladu?“ prasche so cźeścźowar, kiž by rad z Madlenu ham być. — „Chcu ztychcecź, hacź budźe Madlena rejicź.“ — „Cźehodla dyrbjała rejicź?“ — „Nó, nan je wcźera prajił: Ssym wcźipny, psche wschěmu wcźipny, hacź jutrje stónczinje sakuznje!“

*

„Hola, starý bratře, žy dha swoje pruhowanje stónčnje wobstał?“ — „Nó, ale dźesche hižo tymańscho hólca, poślednji ras.“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 192 | Budyšin — Wutoru 18. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

K česći Bjedricha Wulkeho

W Potsdamje, w měsće pruskich kralow, so pónjelu k wopomnjeću wulkeho pruskeho krała Bjedricha II., po kotrehož žmjerći běše so wczera 150 lět minyło, zwjatožnješe wotměchu. Na nich so wjedniły sastupjerjo stata, strony, wojerske mozy a měschczanskich wšchnoscow wobdźělichu. Wyschina zwjatoczłnoscow běše wulka parada w Potsdamskej sawjeleleńskej zahrodze psched němskim wójnskim ministrom a nimocnym pola rowa wulkeho krała. Pschipoldnju w 1 hodźinje pschińdże wjednikowy namětnik němski minister Rudolf Heß do Potsdamskeje garnisonskeje zyrkwje a połoži drohotny wěnz ke kralowemu kaschczej.

Město Potsdam hižo wot sazneho ranja w znamjenju wopominańskich zwjatoczłnoscow stejesche. Po dróhach rjadu krocżele wojakow, kiž k paradze czehnichu. Schulske dźěći so po wyšazach shromadźichu, so bychu spalěr tworike. Po żelesnizy pschijědźe wjele ludźi z Barlina, z kraja a też wjele wukrajnikow, kotrež běchu pschi olympiskich hrach w Barlinje pschebywali a chżechu też historiske městnosce w Potsdamje wohladacź.

Garnisonska zyrkej běše so hižo 1½11 hodź. z ludźimi napjelnika. Mnohy czestni sastupjerjo běchu pschitomni. S pschewodom měschczanskeho kommandanta wyschka Hauptmanna němski wójnski minister generalny połny marschall z Blomberg do zyrkwje sastupi a pschi wotarzu je swojim marschallskim kijom stare ławne khorhoje strowjesche. K jeho prawizy stejesche stary połny marschall z Mackensen.

Hdyž ludźo postanychu, so kruch z druheho konzerta Bjedricha Wulkeho na jeho tulawje hrajesche. Potom so němski wójnski minister ze swojim pschewodom do kraloweho rownischcza poda a k jeho nohomaj kawrjenzowy wěnz połoži.

K zwjatoczłnoscži w zyrkwi so psched zyrkwju wulka **historiska parada** psched **němskim** wójnskim ministrom pschińsamknu. S wotjatoczłnoscže skónczichu so z tym, so wjednikowy namětnik w rownischczu wulkeho krała w garnisonskej zyrkwi wěnz połoži. Popoldnju pak tyšazy nimo wotewrjeneho rownischcza cżehnjechu.

Z łódźow tŕčła so do San Sebastiana

Nazionalistojo běchu marksistam w San Sebastianu 24hodźinsti ultimatum stajili, w kotrymž zadachu, so byschtej so měsće San Sebastian a Irun jim poddałej. To pak so njesta. Na to je so z wójnskich łódźow generała Mole pónjelu rano sapoczało do městow tŕelecź.

W franzowskim měsće Hendaye pschi schpanskich mjesach mòżachu schpanscy kschiżaŕ „Eśpania" derje wobledźowacź, kak z porjadnymi pschestawkami a z wuspěchom do Iruna, Fuenterrabije a do forta Guadalupe tŕelesche. Granaty ležma 1½ kilometra wot Hendaye sdalene rosbuchachu.

Kaž so z Hendaye powě, cżekanzy z Iruna powědaju, so tam marksistojo sa łódźy wuńdu łódźneje artillerije pjecź sajatych sastajenzow satŕeleja. Też so powěda, so su komunistojo w Fuenterrabiji znateho politika hrabju Romanoneja sajeli a jako sastajenza sawrjeli. W Franzowskej so boja, so móża wójnske łódźe z tŕelenjom też do marksistiskeho składa munizije pola Guadalupe trjechicź; schtož by žmjercź wschitkich antimarksistow wosnamjenjało, kotrež su tam jeźi.

Španiske lětadło na francowsku wjes bomby mjetało

Schpanske lětadło znamki Douglas z dwěmaj motoromaj njedźelu wjeczor we 8 hodźinach Irun a franzowski kraj k ranjin wot Hendaye pschelecża. Hdyž běsche nětkotre kola lecźało, lětadło na franzowsku wjeŝ Biriaton pjecź bombow cźišny. Jena bomba sapuści kofejownju, dwě kraj k ranjin wot Hendaye pschelecża. Hdyž běsche nětkotre njerosbuchnyschtej a dwě padnyschtej na njewobydlenu semju. Na šboże so nje nichtó ranił, hacź runjej běchu wjes a dróhi, kiž do wěsy wjedu, z wcżipnymi ludźimi napjelnjene. Kaž je so dotal swědczicźo, złuschcha lětadło schpanskim marksistam. W franzowskim namjetnym kraju so nad tutym podawkom wulzy roshorili.

Jendźelske lětadło so spalilo.

Niedaloko Biarritz (franzowskeho pschimórskeho města pschi schpanskich mjesach) je jendźelske lětadło, jako je chżiło na male lětanischczo w Parnie pschistajicź, so w powětrje spalilo. Wobsadka, najzerje tjo muzojo, so spali. Kaž so pischе, je so lětadło najzerje z Jendźelskeje do Schpanskeje wupuščało.

19 francowskich wojerskich lětadłow w Barcelonje

Wožebity rosprawjeŕ Londonskich nowin „Daily Telegraph" wojerjo, so je w běhu jeneho tydźenja 19 franzowskich wojerskich lětadłow do Barcelony pschileczało.

Franzowske lětadła su cżerwjene znamjenja dostałe, kajkeż je lětadła schpanskeho knježerstwa maju. Rosprawjeŕ pschipomnja, so je kóždy franzowski lětadłowy wjednik, prjedy hacź je so do Schpanskeje nastajił, 15 000 frankow dóstał. Schpanske knježerstwo kóždemu franzowskemu lětarjej 50 000 frankow měsačnje mjdy płaczi.

Nadběh na schpansku kupu Mallorku?

Njedaloko schpanskeho rańschcheho mórskeho brjoha w Sdrzejdzenskim morju leži cźrjódka schpanskich kupow, kiž so Baleary mjenuja. Najwjetscha tutych kupow je Mallorka. Hlowne město kupy je Palma.

Kaž Londonske nowiny „Times" z Barcelony piŝaju, je so tam njedźelu wojerstwo, so su marksistiscy wojacy w Porto Pi, pschedměsće Palmy na kupu stupili. Njedźelu wjeczor je so hischcze wjacy wojakow z Barcelony na Mallorku pókłało. Tehodła so nowy nadběh marksistiskich wojakow na kupu Mallorku wocżakuje, kotraž je w tuchwilu w rukach nazionalistow.

Franzowscy klóschtr w Schpanskej sapalili.

S Perpignana w połodnischej Franzowskej so powě, so su schpanscy anarchistojo w Taraly franzowski klóschtr sapalili, hacźrunjež je była na nim franzowska khorhoj derje widzeć. Potom su anarchistojo klóschtrske leżownosce wobšadźili a je jako revolužionarne žiwjenstwo wosnamjenili.

28 Jendźelezanow w Schpanskej se sajerja puschczili.

Kaž piŝachmy, běchu marksistiscy dźełacźerjo podkopkoweho towarstwa Rio Tinto (k dołhemu wjeczoru wot Seville) druhich dźełacźerjow a pschistajenjow jako sastajenzow sajeli. Nazionalistiscy wojacy pod generalom Llanom su někotre krajinu podkopkoweho towarstwa wobsadźili. Mjes tamnischimi sajatymi běsche 38 jendźelskich stacżanow. Někto so powě, so je hacź do póndźele 28 Jendźelczanow se sajerja puschczili. Puschczeni su derje do města Huelvy dojeli.

W Badajocu je hrózbnje było

S dobyczom města Badajoza je wójsko nazionalistow swirk mjes žiwjom pokrótnym a połodnischim dźełom stworiło. General Franko ma provinzu Estremaduru krucze w žiwjej ruzy. W Badajozu je so z hrózbnej sapałkosczu wojowało.

Dokelž běchu bolschewikojo w poślednich hodźinach žiwjenja knježerstwa z njeczłowjeŝej krwełacznosczu sakhadźeli a wjele nazionalistow satŕeleli, wšo někto też wojazy generała de Llana bjes žmilnosce postupowachu. Cżerwjeni so je smužitosczu sadwělowanja wobarachu, dokelž wědźachu, kajši wožmuh na nich cżaka.

Kotrymž bolschewikam so njeporadźi psches mjesy do Portugalskeje cżekmyć a kotŕi tehodła žiwjenjom pschecżiwnikam do rukow padźechu, tych tuczi wschitkich satŕelachu. Wjednik nazionalistow, kiž nadběh na Badajoz nawjedowasche, nowinarjej na jeho praschenje, hacź je so woprawdże 2000 bolschewikow satŕelilo, wotmolwi: Nic zyle tak wjele, 3000 tŕelbow, wjele maschinskich tŕelbow a wjetsche składy munizije su nam dobyczerskim nazionalistam do rukow padle.

Portugalscy nowinarjo, kiž su Badajoz wopytali, hdyž běchu nazionalistojo město wobhadźili, su hrózbne rosprawy wo podawkach w měsće wojserwili. Na dróhach, hdyž su wožebje muž pschecżiwo mužej wojowali, cżeka jene na druhim leżachu.

Stara španiska žołta-čerwjena khorhoj so zaso česći

Ssobotu je so w Sevilli žwjedżeń Marje do njebjesa wjasa jara žwjatoczłnje wotměł. Pschi tutej składnosći je so tam kaž we wschitkich městach połodnischeje Schpanskeje, hdyž je narodne hibanje dobyło, stara žołto-cżerwjena schpanska khorhoj wupowěšła. Hdyž běsche so w Schpanskej republika sajwedła, je so khorhoj z pschidawkom fijalkotjeje žmuhi do tritolory pschemjenika. Kaž so pische, njeje prawje, so so žołto-cżerwjena barba jako monarchistiske znamjo wudała. Hdyž so tuta stara barba wuzwoli, njewjese to nicžo druheho wosnamjenjecź, hacź so so schpanski lud k wulkej schpanskej sandźenjoski wuznawa.

W Sevilli je so pschi składnosći wupowěšenja starych khorhojow wulka wojerska parada psched generalom Queipom de Llanom wotmeła. Wobkedźbowacź so ma, so běchu so też na store wschitkich privatnych domach žołto-cżerwjene khorhoje wupowěsle. Tež general Franko běsche pschi žwjatoczłnosćach w Sevilli pschitomny. Wón k žwojim wojakam a k wobydlerstwu skótka porěcza.

General Franko Burgos wopytał

Schpanske město Burgos njedźelu połodnju njenadźiju witany wopyt dosta. General Franko běsche w lětadle do města pschileczał. Powěsći wo jeho pschikhadze so z njewschědnej spschnosću po měsće rosnjese. Ludźo so po tyšazach sběchu a saporjerje generalej wjskachu, kiž w automobilu po měsće jědżesche. Kaž na pschikas běchu so twarjenja z khorhojemi wuzdyschte.

General Franko so dołho z generalom Molu rosrěcżowasche. Po konferenzy so wón do kathedrale poda, w kotrejž je schpanski narodny rjek Cid pohrjebany. Posdźischo so general Franko na balkonje twarjenja hłownoho kwatěra nazionalistow pokasa a generalowi Molu a Cabanellu wobja.

K ludej rěcžo general Franko rjekny, so nadobny a smužity schpanski lud w mjenje połodnischich a marokkowskich wojakow a wot dobrowólnikow w połodnischej Schpanskej strowi. Nocżnyche wobydlerstwo z rosprawami wo hrosnoscach traschicź, ale rjekny, so wschudżom, hdyž su cżerwjeni, barbarstwo knježi. Patriotojo nimaju druheho wotmyslenja, hacź so bychu Schpanisku za Schpanisku dobyli.

Katalanske knježerstwo pyta zwiski z nacionalistami

W Hendaye na franzowsko-schpanskich mjesach je njedźelu privatnik radiowej telegramm popadnył, kiž je katalanske knježerstwo w Barcelonje wyschschemu roskasowarstwu nazionalistiskich wojakow w Burgosu pósłało. Katalanske knježerstwo so nazionalistow prasscha, hacź chzetaj generalaj Franko a Mola autonomnosć Katalanskeje wobkedźbowacź. Jeli so móżetaj to žlubicź, je generalne wjednistwo žwólnine, hdyndom pschecżiwo nazionalistiskim wojakam pschestacź wojowacź a hacź do skónczenja wojowanjow krucze neutralne wostacź.

Němski wupósłanz Weizsäcker je Schwajzarskeje wotendże.

Dotalny wupósłanz w Bernje, žwobodny knjes z Weizsäcker, kiž je so za komunistiskeho narjednika politiskeho wotdźelenja w žwonkownym hamoze pomjenował, je so w schwajzarskim hłownym měsće je žobustawami schwajzarskeje žwjatkowje rady roszohnował. Jeho wotkhad so w Bernje powschitkownje wobžarnje.

Nowe němske autowe dróhi so wotewrjłe

Němske autowe dróhi žu žo póndźelu ſ wotewrjenjom schtyrjoch nowych dźełow wo 200 kilometrow podłóschiłe. Jako najdłóscha podźełna dróha je žo 85 kilometrow dołha dróha ſ Werdera pola Barlina do Magdeburga wobtkadej pschepodaka. Generalny inspektor ſa němske dróhi dr. Todt je ju wotewrił. Mšes pschitomnymi hoscheńmi běsche tež wjele wulkrajnych olympiskich hoscheć. Dr. Todt rjekny, so je žo nětko 568 kilometrow autowych dróhow wobtkadej pschepodako a ſa łědma schčešć njedźel budże jich 1000 kilometrow.

Po wotewrjenju tuteje noweje dróhi žo njesboże sta. Mjes Brandenburgom a Lehninom bu Barlinſkemu autowemu wjednikej wulkeje horzoty dla šć. Wón na nětotre sekundy knjeżerstwo nad wosom shubi, tutón do cżeżiteho auta srały, kiž běsche sasiał, so by wobruneže pschemėnił. Pschi sražanju žo dźiłacżer potorhnył a na mėsće mori, dwaj druhaj dźełacżerjej žo ranischtaj.

Generalny inspektor ſa němske dróhi wossewja, so žu žo nětko autowe dróhi ſ Weißenfelsa do Eisenberga, ſe Samersdorfa do Siegsdorfa, ſ Barlina do Magdeburga a ſ Helmstadta do Magdeburga dotwarike. Po tutych dróhach w dołhosći 200 kilometrow žmě žo wot póndźele 17. augusta ſ automobilemi a motorſkimi kokami jěsdźicz.

Němski minister Kerrl zaso wotkhorił

Němski minister ſa zyrkwinske naležnosće Kerrl, kiž běsche psched nětkorymi mėšacami cżežko skhorił, je nětko saso wotkhorił. Wón žo hischcże k worzeſmjenju do brjedźnoněmskich kupjel poda a žo najskerje po sjedźe nazionalsozialistiſiſeje strony saso do žiwjeho sastojnſkeho dźela da.

Němski sportſki wjednik žo ſa pruskeho statneho radu pomjenował.

Ministerſki pschesident generalny wyſchi Göring je němſkeho sportſkeho wjednika ſ Tschammera a Osten jeho wusnamne sašłužby wo němſki sport pschipóſnawajo a wożebje na němſke wuſpėchi pschi olympiſkich hrach dźiwajo ſa pruskeho statneho radu pomjenował.

Spodźiwna rėč francowskeho znutſkowneho ministra

Franzowſki ſnutſkowny minister Salengro běsche njedźelu pschi dźełacżerſkim sportſkim ſrjedźenju w Lille pschitomny a žo tam tež rėčował jimaſche.

Jeho rėč pak žo jara spodźiwnje temu pschecżiwjesche, schtož je franzowſke knjeżerſtwo wo ſwojej neutralnosći pschi skhpaniſkej krizy wobſerwowa. Salengro rjekny, so pėni krótcz ministrojo franzowſkeho knjeżerſtwa taiſki sportſki ſrjedźeń wopytaju. Sdobom wón na wschelake wuſelynarodne skhadźowanja dźełacżerſkich sportarjow pokała, wożebje na skhadźowanje we Winſe.

Nowiny „Petit Parisien“ pišaju, so je Salengro nadźija wuprajł, so žu Hatlerjo Němzow a Awstrizanow, kotříž žu prjedy cżežewjej khorhoji pschitwyſkali, žwojemu pschesłedźenju ſwėrni wostali (!). „Écho de Paris“ pische, so je Salengro po ſkowje praſił: „Pschińdże dźeń, a žuch žebi teho wėſeli, na kotrymž žebi ludaj Němſeke a Awſtriſeke wėſtaj ſwoju ſwobodu ſaſzobobyjeż.“

Franzowſki ſnutſkowny minister je w ſwojej rėčzi tež na podawki w Schpaniſkej pakasał a praſił: „Sžym žebi ſwoje ſamokwitoſeże wėdomy a roswažuju ſwoje ſkowa.

Zyrkwinſka wėża jako hnišdo tšelzow.

W Schwaniſkej žo wojowanja mjes cżeſwjenymi woja kami a woſeſkej ſkupinu pschezo bóle pschiwótſja. Na wobrasu widźimy, kak žu žo wojazy cżeſwjeneho wójſka na wėži wjeſneże zyrkwje blisko Saragoſſy ſahnėdźili. (Presse-Bildzentrale, M.)

Najprjedy jako Franzowſa, potom pak tež jako ſobuſtaw knjeżerſtwa republiki žebi pscheju, ſo na tamnej ſtronje Pyrenejow prawje hórły legalne knjeżerſtwo ſpschecżeleneho kraja dobudże.“

Tute wuſadaże ſkowa franzowſkeho ſnutſkowneho ministra ſtejiſchcżeho franzowſkeho knjeżerſtwa w neutralnosći k Schpaniſkej ſasnje doſcż wobſwėtluje. Jeho rėčz pak je tež w Franzowiſkej wulke pschecżiwjenje a roshorjenje nadeſchła. „Écho de Paris“ jeho rėčz ſkandalnu mjenuja, kiž njeje ſapſchijeć, dokelž žo do ſnutſkownych naležnoſczow druhich krajow tyka. Nowiny „Liberté“ ſlischcże wótriſcho pišaju a roſkoża, so žo we wokomiku, hdyž franzowſki ſwonkowny hamt ſ Barlinom a Romom wo neutralnosći jedna, ſnutſkowny minister ſ wėzu naſadźuje, kiž jeho ſzyła njeſtara.

Woblehnjeniſki ſtaw w provinzy Eſtremadura.

Radio ſ Badajoza powė, so je roskaſował nazionalnych wojakow wyſchi Pague njedźelu wjeczor namoſwjenje na wobydleſtwo wudał. Wón woſjewja, so je nawjeſnińſtwo provinzy Eſtremadury pschewſał a ſo je woblehnjeniſki ſtaw na prowinzu położił. Wjednizy dźełacżeſkich ſwjazkow, kiž ſobuſtawy žiwoſich ſwjazkow k ſtrajſej namoſwjeja, žo ſatſėła. Tehorunja žo tež tajzy ſatſėła, kiž žo póndźelu rano saso na žiwoje dźeło njewrócża. Sa ſchiri hodźiny maju žo wſchitke bróńże wotedacż. Ludźo, pola kotrychž žo potom hiſchcże bróńże namakaju, kaž tež rubjeſniżu, ſapalerjo a mordarjo ſo ſatſėła. Poſdźiſcho hacż w 9 hodźinach wjeczor njeſmė žo nichtó wonka pokaſacż.

Kral Eduard w Splitu.

Jendźeliſki kral Eduard VIII. je na ſwojim puczowanju po Sſriedźoſemſkim morju do juhoſłowjanſkeho mėſta Splita pschišėł. Juhoſłowjanſke wobydleſtwo jeho ſ wulkim ſahorjenjom witaſche.

Njeskutk z bombu w Palestinje

Se żeleſniſkeho cżaha, kiž ſ Jafy do Tela Aviva a Lyddy jėdźeſche, žo, jako cżah hłownu dróhu w Tel' Aviw pschepreſkowa, bomba na dróhu cżišny. S jeje roshuchnjenjom žo dźeżo mori a žo 20 wožobow ſrani, mjes nimi 11 cżežko. Skuſerja n'eſku mohli wuſłėdźicz.

Sa dwaj dnjej žu w Palestinje pschi wſchelakich nadpadach nėhdże 20 wožobow morili, mjes kotrymiž běsche 12 židow. Wjele wosobow je ſo ſranilo. Wobkėdźowacz łódno je, ſo je mjes woporami nadpadow dźeń a wjazy Jendźelcżanow. Njedźiwajcż teho pak Jendźeliſtwo wótriſche pschecżiwo nadpadnikam njeſakrocża.

Dla ſamorodnjenja žwójby w mėſcże Safedu je ſo mėſtu ſaidźeny pjatk ſhromadne khłostanje napoložiło. Twarjenja tych, na kotrychž žo tuka, ſo žu mordarſtwo skuczili, žo ſwottorhachu.

General Gamelin do Krakowa wotjėł

Pólſki ſtatny president je njedźelu ſchefa franzowſkeho generalneho ſtaba generala Gamelina we wożebitej audiencu pschijał. Gamelin žo ſ wulkim bantom rjada „Polonia Reſtituta“ wuſnamjenjeni Pschi tutym ſwjatocżnym podawku běchu pschitomni generalny inspektor pólſkeho wójſka general Rydy Schmigły, ſwonkowny minister Beck, general Sſoſnkowſki a druhi. Tež offiſjerojo, kotříž generala Gamelina pschewodźeja, ſo ſ rjadami wusnamjenjichu.

Njedźelu wjeczor je general Gamelin do Krakowa wotjėł, hdyž k rowu marſchalla Pitſudſkeho wėnz połoži.

Wusudźenja

§ Krucże pšejeſchtaj Herman Khėžnik ſ Wbohowa p. Njeżwaczidła a jeho pschecżel Oskar Albert ſ Holeichowa, kotrejuž bė ſpoczatk julija 1936 hamtſki ſud w Budſchiſchinje dla pospytaneho ſhromadneho paduſchtwa k 1 lėtu a 1 mėſacżej reſp. jenemu lėtej khłostarnje ſaſudźił a jimaj cżeſtne prawa na dwė lėcże wotrjeſk, kotrejuž pa bė ſud wot dalſcheje wobſtorżby, ſo ſtaj ſaſtawu pschekſchimiłoj, wuwinował, a kotrajž běſchtaj nėtka žo pschecżiwo wuſudej powołałoj. Wobaj ſtaj hižo jara huſto pokhłoſtanaj. Běſchtaj ſhonikoj, ſo ſnaty pschekupz w Nakezach, kotryż rady w korżmach żydaſche, we ſwojej dźełarni koże, tornistry, ſchuſle łoſche a pijanſku maſchinu khowa; wſchė wėzy běchu ſa jeneho wėricżeſa ſudniży cżaſane. 7. oktobra 1935 běſchtaj wobkhodnika wopytałoj a jeho pjaneho namakałoj. Albert běſche žo po ſrėcżenju ſ nim rosmołwjał a Khėžnik mjes tym w dźełarni jenu kożu a dwaj tornistraj pokradnył. Nasajtra bė Khėžnik ſam ſ dźełarnje kożu a ſchuſſku toſchu pokradnył. Mjeczor 13. oktobra 1935 bė Albert žo ſnowa ſ wobkhodnikom do rosmołwy dał. Khėžnik bė žo do dźełarnje ſadobył, pijanikut mai chnu wunjeſł a ju poſdźiſcho ſa 35 hr. w Budſchiſchinje pschedał. Psched małej khłoſtanſkej komoru trajneho żuda žo wobaj winowanaj pschiſnałoſchtaj, ſo ſtaj naſpomnjene wėzy pokradnyłoj a wotnjeſkoł. Běſchtaj pak tak khrobłaj pschi tym, ſo prajeſchtaj, ſo je jeju wobkhodnik k tomu pohnuł, ſo by ſchtaj tak cżaſane wėzy żudniſkemu wukonjerjej wotewſałoj. Sa tutu wurėcż pak żud njemėjeſche żaneho roſumjenja. Wowołaniſki żud bė pschekhwalenja, ſo ſtaj Khėžnik a Albert naſpomnjene wėzy ſa ſebje pokradnyłoj a ſo mataj ko łohodła dla pschekſchiwjenja ſaſtawy (Pfandbruch) pothkoſtacż. Wobė powołani žo ſ napokożeniom wudawkow ſaczikhnyſchcżej. Swóńa pschi prjedawſchich khłoſtanjach. Dokelž tak khrobłe prėjeſchtaj, jeju żud hnydom do jatby wſa.

Wuhleŕ Handrij

Powėdańczko ſ cżaſa napoleonſkich wójnow.

12] (Pokrazowanje.)

Janej bė muż wobcżeżny, kiž jemu tak ſe żwojim powėdanjom na ſchiju lėſeſche, poſtany nahle a wotmjelkny žo a dźěſche niedźiwajo ſprózniſcże do błiſkich horow na wuhłodźowanje. S tamneho boka jór bėchu lėży; wón žo do thłóſka ſhubi a ſpominaſche na domiſnu a na tamnu hodźinu, w kotrejž bė Hanu w cżėmnym lėżu naſchoł.

Njeſmėrne żedżenje ſa rjanej holzu jeho pschewja. Schto bė wſchitko naſhonił ſa lėta, kotrež bė we wójnje pobył! Wón bė żo w mnohim naſtupanju pschemėnił a wón tež ſpóſna, ſchtož bė jemu jeho pschecżel rjekł, ſo żo wón do ſanjeżeneje wjeſki wjazy khmanje hodźał njeby; wón żebi pschi żamym druhdy pomyſlił, ſo drje jednora wuhleŕjowa dźowka jemu wjazy pschimėrjena bya njeby, ale moſta jemu pschezo hiſchcże jenak droha. Wón żebi myſlėſche, ſo njebudże żenje nikoho tak lubowacż móz, kaž ju; jemu bė mohł rjez ſ njewuhażnitymi pišmikami do wutroby ſapiſane: ſboże jeho żiwjenja je bjes njeje ſhubjene na wſchė cżaſy.

Schto budżeſche ſa to dał, ſo by jej mohł hiſcheże jónu do jeje cżiſteho, nėżneho wóczka pohladacż, jeje ſmuczny, połny, kraſny hłóſ ſłyſchecż! Wón do lėża nuts ſtłuchaſche jako by ſkónczne ſnamjo wot njeje mohł ſłyſchecż, tu żo k njemu lubosny hłóſ ſe ſeleneje cżėmnoty dobywaſche, kotryż pėżeń ſpėwajo pschezo bliże a bliże pschikhadźeſche.

Bė dha to możno? To bė Haniny hłóſ, wón żo njemyſleſche, a wyſkakjo ſawoła:

„Hana, moja Hana!“ a wón poſkoczi.

Wona to běſche, to wona dyrbjeſche być — to dėž bė jeje lubosny hłóſ.

Kerčki na bok ſhibnjo, kotrež jeho wot njeje dźělachu, Jan nadobo pſched njej ſtejeſche a bruna zyganſka holza jemu wokoło ſchije padże a ſaſdychny:

„Jano, ſu dha to ty wopraſwdżje?“

Franz żo do kerkow ſdali, ſo by ſbożownymaj cżłowjekomaj jeju ſboże njekaſył.

Hakle ſa nėſchto dołhich ſbożownych mjeſſchinow pocżeſchtaj mjes ſobu rėczeż, dóniż napoſledku Franz ſe ſwojeho ſkhowa njewuſtupi a nėtkole jimaj wſchitko njewujaſni.

Franz nėtko powėdaſche, ſo bė ſ Hanu ſhem cżahnył, ſo by jej tón dom pokaſał, w kotrymž běſchtaj jeje ſtarſchej nėhdy ſbożowne dny mėkoj. Wón bė jej zyłu ſaſdżenoſcż wotkrył, a wona bė żo roſſudźiła, pschiwuſnuwſi żiwoje macżerje pytacż, kola najpschódy na zyganku pschedraſcżena.

Bychu-li jej jejni pschiwuſni luboſcż wopokaſali, potom by Franz mėł do Němſkeje żo wrócżicż, ſo by hiſchcże jónu ſa Janom ſlėdźił, hewak chżyſche wona ſaſo ſ Franzom cżahnyć. Potom by ſ nim jako zyganka po ſwėcże dundała, dóniż njeby ſmjerej ju wotwołała tam, hdyż Jan by hižo był.

Kak nimomėry ſbożowny Jan nėtkole bė; jej ſamej chżyſche jenicżeży żiwy być, ſa nju chżyſche wſchitko cżinicż a myſlicż — jej, kotraż żo jemu wupokała nij jenoż jako jednore wuhleŕjowe dźěcżo, ale tež jako żónſka luboſcżiweho ducha, ſ jaſnym roſumom a ſe ſpodżiwnje ſpodobnymi waſchnjemi.

Wjeczor żo pschibliżi, woni njepytnychu, jo běchu żo hodźinki tak ſpėſchnje minyłe.

Jan Hanu proſcheſche, ſo by żo do hoſpody podała, kotruż bė żebi ſamemu ſkaſał, ſo chżetaj żebi ſ Franzom we wėży druhu hoſpodu pytacż.

Woni do dała dźěchu, hdyż khėżu w ſwėtkatej ſahrodże wuhladachu, żygan rjekny:

„Tule nėhdy Haninej ſtarſchej hydleſchtaj!“

Hana poſaſta a żyłły jej do wocżow ſtupichu.

„Nan a macż ſtaj wumrjełoj!“ wona ſrudnje rjekny, „a bratra, namakam tež teho ſaſo? A namakam-li jeho, imėje wón tež ſwotru lubo?“

Jan ju wobja a ſe żyłſami ſo poſmėwkujo wona k njemu pohladny a radoſtny ſakſchik żo jej ſ wutroby doby:

„Wſchako nije ty lubujeſch, ſchto chżu wjazy?“

Woni po dole dele kroczachu k tamnej khėži; tu jim ſkużobna napſchecżo pschichwata a rjekny, ſo je kupz domu pſchiſchoł a ſo chże tam pſchenozowacż, ſo tam ſa druhich mėſtno njeje a ſo dyrbi ſo tón knjes druhdże wo pschebyk wobhonjecż.

„Nihdy na nihdy!“ w tym wokomiku hłóſ ſ khłódnizy ſnapſchecżiwi — a Khorła, huſarſki pokomnik, wobjimaſche pschecżela a niemóżeſchtaj ſo donapraſchowacż.

„Ale kak ſy ty ſem pſchiſchoł?“ Jan ſo wopraſcha, hdyż bė pschecżelej żiwéj a Haniny wożud wupowėdał.

Pokkomnik wuſkuſchujo na brunu holzu hladaſche, kotruż jenoż łėdma ſa tu rjanuſchku pſchi rėży ſaſo ſpóſnawaſche.

Hana żebi wumjeſtiſeje bruneje barby hiſchcże njebė wotmyła, nėtkole jej to na myſle pſchiſłoże, a wona dobėża do khėże, ſo by to ſeżinila.

„Ale kak dha ſy ty ſem pſchiſchoł?“ Jan ſo pschecżela ſ nowa wopraſcha, kiž ſo ſ wotmołwu kondźeſche.

Tež nėtkole ſo wón mėſto wotmołwjenja na zygana ſ praſchenjom wobroczi:

„Ty drje mje wjazy njeſnajeſch, Franzo? Pschetoż ty drje to ſy, kiž ſy tule nuts a won khodźił tehdom, hdyż ja jako hólcż tule żebi hraſchach?“

„Schto? — Karlo!“ zygan ſawoła.

„Haj, Karlo abo Khorła, każ ty chżeſch, a Hana, kotruż ſy ſem pſchiwjedł — tale holza — ow, powėdaj, je to wopraſwdże moja ſotra?“

„To wona je, knjeże.“

„A mój nan, Franzo, je dha tón jako wuhleŕ we ſwojej domiſnje — tam w tom lėżu — żiwy był, kotryż ſym ſ ja widżał, hdyż jeho, Jana, ſobu prjecż wſach?“

„To ſo wſchitko tak ma.“

„A wón je wumrjeł, jeho wjazy widżecż, wjazy k wutrobje tłóczicż njemóżu — a ja, ja běch jemu tak błiſko a cni ſdacża njemějach, ſo ſtaj nan a ſotra jenoż nėſchto kroczeli wote mnje?“

Huſarſki pokomnik żwoju ſotru wobja a ju wjazy trócż wokoſchcżeſche. (Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow

W **Budyšćinje** 18. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Potrjechi do njezboža, o njeskorž;
w njezbožu je zbože.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer plus 1 a najwyšćicha hnjerwa temperatura 28 stop. cźopłoty. Dźeńša rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0 a najnišćicha nózna temperatura 17 stop. cźopłoty. Wječera a dźeńša wyšćina z rjanym wjedrom knježi. Jadro wyšćiny leži pola Rańšeho morja. Nimale po cyłej frjedźnej Europie maju nětkole rjane a horze wjedro. Dokelž pak žo wyšćina we wjeczornej a frjedźnej Němšćej poczina źlahcź, žo w tutych stronach z měšćanami niewjedra wočakaju, wožebje w horatych krajinach. Nad Fendźelskej nětkole nišćina leži. Tehodła žo tam fśinje deśćeśuje. Nišćina najšćerje k dobremu ranju poczehnje. Wjedrawustojnoj njewérja, ža jeje wóliw hacź do našćich stron dožahnje. Móžno pak je, ža jeje kromy hrimanja njeśinjeżu. — Jutśje frjedźu hłónežto 4,53 hodź. śłahża a žo 7,14 hodź. źhoma. Měšacź śłahża jutśje rano 7,32 hodź. a źhoma žo wječor 7,31 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutśišći frjedźu: Hišćeje hłónežne a cźepłe wjedro, z měśinami fu njewjedra móžne.**

*

Wulke prózdniny su nimo . . .

Rjany cźaš dołśich wulkich lećnych prózdninow je žo minył. W Budyšćinje dźeśi wšchitkich šulow dźeńša rano sašo do źwojich rjadowanjow khwatachu. Na hajach rano sa dołhi cźaš sašo wjeśoły hibot wobkedźowachuwu, hdyž běśche wokoło šulow dźeśe hacź pjecź njedźel wšchitko cźicho był. Nětko fu dźeśi žo sašo z rjanych próždninišći pśchebytkow wróćśe a wódża źwojim towaršcham a towaršcham, kiž běchu dyrbjałe doma pśchebywacź, wjele powédacź, schto fu rjaneho naihonike. Pśetne dźeśi pak po cźašu wotpočinka a wocźerśiwjenja sašo rad do šulje khwataju a z nowej luboścu pilnje wuku. Sa wjesne dźeśi fu žo źnjowe próždniny świetiśa cźeż hižo stónciśe abo žo w tutych dnjach stónca. Dźeśi na wjach fu dyrbjałe pilnje pśchi źnjeńśim dźele pomhacź. Toka cźe to běśche sa nich hyšto dosć radośći a wocźerśiwjenje wei wšchedneho šulskeho dźeła. Tehodła cźe wone sašo rad do šulje khwataju, so bychu žo na źwoje podśišće źiwjenje z wědomoścemi wuhotowałe.

*

Nastupa źwjedźeń němšćeje kśeje a wina 1936 wot 19. hacź do 27. septembra 1936.

1. Jako wudźělerjo wina (winowi wikowarjo) sa nakupjenje a pśchedawanje khótśišćeho wina 1936 města **Budyšćina** fu žo dotal khlébowaze firmy dowolile:

W. Krjeczmar, Carl Hammer, Emil Jende, Waltar Arnold měi. Marćin Barišch, Otto Sachse, Alfred Hermann, Hermanna Klemmowy nažł., Paul Pórschke, Fritz Himer, Korla Preißer jun., wšchitcy w Budyšćinje;

Th. Kurze a źnn w Bitkopizach, Pottel a Brolowsky t. ź w. r. w Lipšu, Biedrich August Israel w Herrnhucze, Peyer a Co. nažł. w Dźeźdźanach, H. Schönrockowy nažł. w Dźeźdźanach.

2. Kmótśišće mjeno města Budyšćina pokhadza z Hatzenporta (nad Mosułu) a z Pleißweilera-Oberhofena (w Rheinišej Pfalzy).

*

— **Jene dźćo bjes dźěłoweje knjižki.** S 31. dnjom awgusta 1936 žo cźaš jawjedźenja dźěłoweje knjižki śłónczi. S wukazom němšćeho dźěłoweho ministra, kiž ma žo w tutych dnjach wozakacź, žo tehodła postaji, so **wot 1. septembra 1936** žadyn dźěłacźeŕ abo pśchistajeńz wubiwoda wozłobow, kiž dźěłowu knjižku trjebaju, njesmjdźe wjacy žnjeńcź dźěłacź, hdyž njesmješe dźěłoweje knjižki. Schtóž tutón pśchedpiśk njewobkedźbuje, njech je pśchedewšchacźeŕ abo dźěłatśišći wjednik, dźěłacźeŕ abo pśchistajeńz, wustajі fo krachej, so žo połykota. Tehodła žo dźěłacźerjo a pśchistajeńz, kotśiž njedźiwaju wospjetnych wośiewjenjow a pokazow hišćeje pśchez njeśju dźěłowu knjižku nanjetowali, pośledni króć namołwieja, so bychu **pośpěšny** namjet pśchiśłuchnemu dźěłowemu hamtej sapodali. Schtóž je w dwěłu, hacź dyrbi nječ dźěłowu knjižku, njech žebi na dźěłowy hamt po radu dóńdźe.

— **Wośiewjenje potrjebnych dźěławych mozow pśchi pśchewjedźenju śjawnych twarśich dźěłow.** Prezident šafikeho krajneho dźěłoweho hamta jdźeluje: Hišćeje tas žo na to kedźbne cźini, so wukas wo wośiewjenju potrjebnych dźěławych mozow pśchi pśchewjedźenju śjawnych twarśich dźěłow, kiž je pśedźelt němšćostatneho wustawa za wubśtaranje dźěła a sawěźenje pśche pśchesdźełoscź 26. junija 1936 wudał, 1. awgusta 1936 do mozy stupi. Sa wośiewjenja maju žo wožebite formularjy wujcź, kiž fu na dźěłowym hamtu darmo dostacź.

— **Homecpatiśe towaršstwo w Budyšćinje** měrješe 15. awgusta w Menichowškim dworje źwoju měšacźnu lhromadźiznu. Pśchi tym žo dźeli, so śmješe towaršstwo, kotrejž je w pośledńim cźašu žo khétro rozšcherilo, tuńtśe je Silberlitz pśchichodnu njedźelu do Mischnja a Moritzburga. Dale žo wośiewi septemberšći programm a ićonc. měrješe hojerišći praktikaŕ C. Müller pśchednoschk wo wužiwanju nětko śratych hojeriškich rośtlinow.

S **Tśjoch Hwězdow.** Na khišćižowanišćoju Drjezdźanskeje śtatneje dróhi z Kamjenśkej dróhu sta žo bobotu cźežke wobkhadne njeśeśo. W Hornym Lichtenawje p. Kamjenza bydlazy Josef Storyanšky pśchijěźdźe na źwojim motorśkim kole le źwojej žonu na soziušu po Kamjenśkej dróhy a cźaśśe žo na lěwo na śtatnu dróhu zawinycź, tunje we wokomiku, hdyž auto z Budyšćina pśchikhadajuce cźaśśe pśchijězowanišćo pśchejěcź. Pśchi tym sawadźi auto we motorśke kolo, tak so žo pśchewali. Storyanšky žebi pśchi tym mały śtchaże a žo khétro na hłowje a na nohomaj śrani. Jeho mandźelśka žebi lěwu nohu śłama a małny śtchaże. Wobě wosydle žo pomérnje mało wobśchkodźichtej. Sranjeneju do měśćańskeje khorownje dowjesechu. Schtó je na njeśeśoju wina, ma žo hišćeze śwjećźicź.

S **Nowych Biohašchez.** Sobotu wječor wokoło 7 hodźin jědźeśe žona z Kobilz na źwojim kole na prawym boku dróhi do Hodźija, jako jej napśchećźiwo omnibus pśchijědźe, pścheśećźny ju w zamknym wokomiku druhi auto, tak so žo wšchě wośydła na ras śetkachu. pścheśećźenjenju śtorhny auto kołeźaźy wićzku toschu, kotraž na autowej rućźnizy wiśaźo wośta. Na dobre šbožo žo žonje nimo pśchětrateho śtracha nicźo dale njeśta. Pśchezo žu hišćeje ludźo, kotiž z nastajnych wobkhadnych njeśbožow njeśju wulki. Nithže pścheśećźenje dołećź njemóża a pśchi tym njedźiwaja na śtrachi, kotrež źwojim śobućźłowjekam nacźinja. Kaž źiśyśimy, je žo pścheźiwo wjednikej auta wobśkórźba japodała.

S **Khwaćźi.** Wojeśke towaršstwo měśesche njedźelu źwoje leśne śtśelenje na źwojim śtśelnišćeju. Towaršch Dreßler pśchi tym jako najlépšchi śtśelc wuńdźe.

S **Brěmsenja.** Sandźenm śtrjedu wumrě w Budyšćez khorowni burowka Khrbźta śwnd. Wierschowa rodź. Wićzasez 63 lět śtara. Njedałoko Wulkeje Dubrawy běśche je źwojim kołom padnyła a žo śmutkownje cźeźko śranita. Schesć dźeći, tśi źynjogo a tśi dźowći wo macź żarują.

Z **Wotrowa.** (Porjedźeńka.) W naśej wćerawšej rozprawje wo 25. měśeńskim jubileju k. fararja Justa pisachmy, zo łućansku missu na Božej mši zesyłnjena „Lipa Serbska“ spěwaše. Kaž nětko zhonimy, njespěwaše „Lipa Serbska“ missu, ale Wotrowski cyrkwinski muzški khór.

S **Wojerez.** Na źwinjaze wiki bě žo 219 prošatow pśchihnało. 4 hacź 5 njedźel śtare prošata płacźachu 15 hacź 18 hr., 5 hacź 6 njedźel śtare 18—23 hr., wubrane a śtarśiše prošata bo teź hišćeze kpje płacźachu. Krótko po 7 hodź. běchu wiki zyle wupiśchedate.

S **Lubhoścu.** Sobotu dopołdnja wokoło ½11 hodź. wołaśe žo tu k wohnjej. Wulka pólna brózńja rycźerśtwa, z drjewa twarjena a tśěšnej popu kryta, žo pśeśe. Se 94 jutrow źneta rośka kaž teź mjócźaza maśchina, kłomowa praša a motor žo zyle śniczichu. Wohnjowe wobory z zyleje wokoliny na pomoz pśchithwatachu. Jim žo poradźi, rośćerjenju wohnja na žuśodny łěs sadźewacź. Kak je woheń nastał, njeje śnate. Ssuliščanśta motorśka źnjkawa žo pśchi wohnju pśreni wuzi.

S **Klétneho.** Woheń, kiž bě wutora hospodaŕske twarjenje Augusta Nowotneho w Jannom śniczał, je z tym nastał, so bě žo żeleźny nośchaŕ dźeń pścheb tym w twarjenju pśchikowaŕ a pśchi tym žo njeje najśerje trébna kedźbnosć wuzźiwała.

S **Ryćźwalda.** Ssobotnišći a njedźelny źwjedźeń hołe, kotryž bu z nětkeje 30 000 ludźimy wopytany, je žo jara derje poradźił. Nadrobnišćmi rozpravu hišćeze podamy.

Se **Ssmilneje.** Njedźelu popołdnju sapali žo je źynom nałkadźeny źnjeńśki wós we wjesnym dźele Nowe Dwory. Wobsedźeŕ bě źyno z łuki domoj pśchewjeśł a wós pścheb źynowej łubju śtejo wośtajił. Nadobo žo wós palesche a wohrożeśe źuśodne twarjenja. Pomozne ruźy spěśchnje wós z dwora wutorcźichu a po nječim woheń śhaśchachu. Woheń je najśerje z tym nastał, so je nimodoju z njekedźbliwoścu abo z wotpohładom hišćeze źehlitwy kónźk zigary abo zigaretu do woza cźiśnył, pśchetož wós śtejeśe pśchi pucźu, kotryž na klóśchtrśku horu wjedźe.

*

Se **Sałomja** (Sohland) n. Schpr. (Schlesyska Hitlerka młodźina po pucźu do Nürnberga.) Sandźenu njedźelu popołdnju je do naśeheje wźy 80 Hitlerśkich hólzow z cyłeje Schlesyskeje a namjeśneje ḥźwadowneje źuły Hitlerśeje młodźiny do Sałomja puśchećźiło. Hitlerśy hólzy źu z khorhojemi śchlesyskich źwjazkow po pucźu do Nürnberga, so bychu žo tam na lětuśkim śjeźde nazionalsozialistiśkeje strony wobdźělili. Woni fu 3. awgusta z Kładźa (Glatz) wotejchli. Sich pucź do Nürnberga je 600 kilometrow dołoki. Sa cyły pucź je 36 dnjow postajenych, mjes nimi śchtyri dny z wotpocźinjenju. Automobil kołonnu pśchewodźa.

S **Bunzławy.** Pśchekwapjenje je žo tu nékotrym buram w Neuhammeru śtało. Dźiwachu žo na tym, so na jich połach wulke dźeśe běrnźazeho felśišćeza nadobo śwjadnychu. Hdyž za pśchićźinu śledźachu, žo śwećźi, so bě njeśnaty pjeńki świntorhat, najwjetśše běrny wubrat a potom pjeńki žažo do śenje tyknył.

S **Wołeśchnjy** w Rudnych horach. Sa macźerju do śmjerśe śchoł. We wulkej śrudobje nad śmjerśu źwoje macźerje je tu 15lětny źnjn tudyšcheho rěmišćeho mišchtra źwojemu młodemu źiwjenju kónz cźinił. Pśchi boku jeho macźerje jeho pothowachu.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru 18. awgusta 1936.

Wćeraśe kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 fendźelski punt	12,50	100 śeskosł. krónow	10,27
100 swajc. frankow	57,08	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burśa 17. awgusta 1936. Na spoczatku tydźenja bě wokhod Barlinskeje burśy tak śilnje jenoź na wobtkodnu kruh z powośanja wobmjeśowany. Tohodła njebě położenje pśchi najmjeńśišćich wobrotach zyle jednotne. Kak źłaby bě wobthod, najśilnjeje z toho wutkadźa, so pśchi prénich łapiśkach we wariablnym wobtkodze žo pśchi wjazu hacź 30 hódnotach kurśa njeśapiśa. Teź w dalśim bźehu žo na położenju nicźo njepśicheméni. Teź na rentowych wikach njebě położenje zyle jednotne.

Barlinśe jitne wulkowiki. Wobrot na Barlinskich źitnych wulkowikach pohibowaśche žo teź na spoczatku neweho tydźenja w mérnych kolijach. Pśchiwóś je strony ratarstwa njeje žo jeśnilnił, tak so napraśchowanje młynow za khlébowymi źitami poźicźenja pśchetrjechi. Na pizowanśkich źitnych wikach žo wowś na podkładu nowych płacźiśnow niepośtaśeśe. Teź pizowanśe ječźmjenje njeběchu na wikach. Industrialne ječźmjenje z pśchihódnym dowośnym wumjeńśenjom žo kupuła. Ječźmjenje sa piwarnje žo wyšokich płacźiśnow dła cźežko zamérjeza. Jenoź najlépšche druźiny žo wotbudu. Na mukowych wikach njeje žo położenje pśchemeńiło.

Wječera ntacźeśe w Barlinje zentnaŕ

pśchejězy W 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožź N 8: 7,60 hr., N 11: 7,75 hr., — ječźmjenja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr. — wowśa H 11: 8,95 hr., H 13: 7,90 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 8.	14. 8.		17. 8.	14. 8.
Pšeńca	193-200	218,0	lupiny	19,0-21,0	19,0-21,0
rožź	163,9	161-163	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	—	—
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	—	—
wowś	—	—	zeradella	—	—
kukuŕica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,65	27,65	lany wosušk	15,30	15,30
ŕžana muka	22,25	22,25	auch. truhanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ŕžane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ŕžana sloma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeński	30,0-33,0	30,0-33,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 198.0 9: 189.0
Płaćizna za rožź za wupłodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaćizna za wowś za wupłodźerja 11: 167.0 13: 156.0

Płaćizny rěžneho skota na Drjezdźanskich skótnych wikach.

17. awgusta 1936 Płaćizny po centnaru a hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenje:

Woły: 38

Połnomjasne, wukormjene, najł. rěžneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Miasne	—

Byki 28

Młódše miasne, najwjetśeje rěžneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	—
Miasne	—
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 149

Młódše połnomjasne kruwy najwjetśeje rěžneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Miasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rěžn. hódnosće	43
Hewak miasne jałojcy	—

Wowcy: 1209

Najlépše kormjene ječnjata a młódše kormjene borany	56–62
Śrénje kormjene ječnjata, starše kormjene borany a dobre wuwite wowcy	54–58
Miasne wowcy	50–53
Snadnje wuwite wowcy a ječnjata	44–50

Celata: 903

Najlépše kormjene čelata wot cyca	80–83
Śrénje kormjene čelata wot cyca	72–79
Snadnje wuwite	62–72
Najšpatniše	57–60

Swinje: 1149

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	55
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	50
Miasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Der zwischen km 1,8 bis 3,0 in Flur Binnewitz gelegene Teil der Landstraße I. Ordnung Ebendörfel—Hochkirch—Kleinsaubernitz wird für die Talfahrt Mehlitzhener in Richtung Binnewitz für den Verkehr mit Fahrrädern gesperrt.

Bautzen, am 17. August 1936. **Der Amtshauptmann.**

Hłowny redaktor Marko Smolerˇ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerˇ w Budyšinje a za nawěźki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna lisćina č. 5 płaći.

Nowosće z cyłeho swěta

Rubježne mordarstwo w Grillenburgskim lěsu.

Policajski presidium w Kamjenicy — kriminalny hamt — wosjewja: Neustadtej mandźelskaj z Auerswalde pola Kamjenicy, wobaj pšeseo 60 lět staraj, běchtaj njedźelu 9. augusta 1936 se swojim autom IV — 60056 do Grillenburga jěkoj a po krótkim pschebywanju w tamnišchim hoscenzu ho wokoło 3 hodźin do lěsa podakoj, so bychtaj hriby pytakoj. Swój cźemnoschěry wobarbjeny wós běchtaj na statnej dróhy mschi sajstoje do lěsneho pućika stejo wostajikoj. Swoprědka dźěchtaj hromadźe k polnoxy pšeseo wyšoki lěs, potom pak dźěsche Neustadt sam k wjeczoru dale, mjes tym so chazyše jeho mandźelska lěs k polnoxy sa hribami pschepytacź. Po něhdźe pol hodźinje knjeni Neustadtowa sa swojim mandźelskim wokasche, njedosta pak žaneje wotmokwy. Neustadta běchu mjes tym saslěli. To je so krótko po 3 hodź. stacź dwrbjało, pschetoż w tutnm cźasu běchu někotre wutiełe łśnychecź. Kamjenicjanska kriminalna policija je sa swěscenje rubježnikow 500 hriwnow myta wustajiła.

Njesboże w żelesnišim tunelu.

W tunelu mjes Beringhausenom a Messinghausenom, w kotrymž so wuporjedźenišce dźěła pschewjedu, buchtaj cźarowaj frażowarjaj Koch a Henka z Beringhausena z lokomotivu potorhnjenaj a sabitaj. Cźarowy frażeŕ Koch bě so blizazu lokomotivu putnył a porjadnje signal w tunelu dźěłazym dał. Tutón signal pak Henka, kiž z tocźeŕskej maschinu dźěłasche, njebě słyschał. Koch dyžpschi na to Henku se sahuby wutorhnyć, pschi tym pak bě zobu do njesboża pschischol.

Sadže tłjo touristojo w horach wo żiwjenje pschischli.

Niedźelu popołdnju hórskaj pucowarjej, kotrajž chcyschtaj po połnoxnej scźenje na alpski wjesćk salěcź a kotrajž běchtaj hižo nimale swój samer dozpěłoj, źmjertnje sniesbožitschaj. Hórska straża cźeka z hory dele donjese. Personalije morwelu so dotal njemóžachu swěscić. Niedźelu pschi Blassenaradźe dwaj touristaj dele radnrischtaj, wobaj so franischtaj. Zhlu nóz wišaschtaj na scźenje pschi Hochblassenje. Hórskaj wjednikaj a hórska straża z Garmisch-Partenkirchena so na pucź podachu, so bychu snjesbożenju wukhowali. Dalsche źmjertne njesbožo ša so njedźelu w Berchtesgadenskich horach. Na ranschej scźenje Watzmanna padny po wukamanju w 2żmu 20łktnu pschekupź Hans Fenzel z Marktredwitz, kiž bě z towarischom z powjasom wschiwjasany. Powjas so rosterhny a Fenzel padźee něhdźe 100 metrow hluboko, hdźež jeho cźełko dźensa wotnjesu.

Njewjedro w połnoxnej Italskej.

Cźežke njewjedrowe wichory a krupobicźa potrjechichu provinzu Alti, schkoda je wołesnje wulka we winizach. W Monte Crcsio potorhny wichor dźěcźo na dróhy a na njesbože padny do z wodu napełnjeneho kanała, hdźež so satepi. Też pschi južnych brjohach Lago Maggiore su krupobicźa milijonowu schkodu nacźinike.

Franzowski parnik w źrjedźnim morju so podnórił.

Franzowski parnik „L'Oranaine", kiž bě w nozy k schmórkej Mostaganem (w Algěrskej) wopuschcźił, so bu do Marseille jěł, je někotre hodźiny po tym so podnórił. S 13 wołobow wobsteješe wobkadki a z 10 pucowarjow, staj so jenoż dwaj matrosaj wukhowałoj, kotrajž so po 20 hodźinskim wokoło bludźenju na kruchu drjewa žedźo, z wody wucźahnyschtej.

Cźežke létadłowe njesboże pola Parisa.

Na létanischcźu w Toussus-Paris srasy prinatne létadło se schtyrimi wołobami pschi pschistajenju do wieśaka schtoma a so smrócźi. Wjednik apparata, Pariščki industrialny, a dwaj jeho pschewodźerjej so sarasychtaj. Schtwórty hóścź na létadle so cźežko srani.

Policija pschecźiwo chorym na lepru.

Njeměry w japanskim wustawje sa na lepra schorjenych.

Japanske nowiny „Kokumin" rosprawjeja wo njeměrach, kotrež su w statnym wustawje sa na lepra schorjenych w Nagaschima wudyrile. Pschi tym je pjecź k srażenjam dóschło. Pschicźina njeměrow, pschi kotrychž 80 chorych sarjadnikow twarjenja sapuscźichu a sastojnikow nadběhowachu, leži w njepschiwolenju wyschschich mjdow a też w tym, so běsche so wotpokazało, so bo we wustawje jenoż 4hodźinske wschědne dźěło sawobdźe. Politajа so sastaji, so by dalsche wustupy chorych snjemóžnika.

Taifun nad Honkongom.

Hongkong a dalschu wokolinu města je nimoměry cźežki taifun domapytał a jakošne sahubjenja sawostajił. Pisches 500 Chinesow je po dotalnych wobliczenjach wołeble na kraju wo żiwjenje pschischło. Łódje sznka jěsdźicź njemóża. Wjele łódzi bu na kraj cźišnjenych a hnezenych. Parnik „Ssuning" bu se 40 pucowarami a 30 muženi wobšadź na kraj cźišnjeny a bocźišća rosbity. Policajske łódje z Hongkonga so podarmo prózuja 70 rosbitnikam z łódje na pomoz pschischwatacź.

Přilopk

* **Załostny łonz darmacźa.** Na żelesnišcej cźarje mjes Subkawom a Pelplinom pola Gdanska namakachu žałostnje roskukowane cźełko njesnateho muža. Kolijowy frażowar, kotrež cźełko namaka, wojsewi to policiji, kotraž naležnosćź pschepytowasche. Snjesboženy muž je něhdźe 30—35 lět staty, papjery, kotrež mohłe k swěscenju jeho wołoby pschinoschowacź, pschi sebi njemějesche. Ma žo sa to, so je snjesboženy jako darmacźt na tśěsche tworoweho cźaha žedźo z hłowu we żelesništi mošt dyrił a potom mjes wosy padnył, kotrež jeho tak roskusnowachu.

* **Konjej žo stysła sa wojerišim żiwjenjom.** Wo šmórje a pschiwiżnosći konja je žo kóždy, kiž ma z konjemi dźěłacź, pschedwědcźił. Husto je žo stało, so pschedate wojerške konje žo nadobo nimo duzemu wójsku pschidamknu, kotrež z hudźbu po hałach cźehnje. Sajimawy tajki pschikład je někto też z Verdena wosjewja. Tam namakachu w konjeźu artillerisleje kasarny konja na żiwoim něhdźischim městnje, kotryž bě žo psched 6 létami pschedał. Jeho prawy nětcźišchi wobžedźeŕ žo dotal swěscejcź njemóžesche.

Dźěłaczerske dowolowe znamki.

S 1. septembrom sapoczny pótšike hamty z pschedawanjom dźěłaczerskich dowolowych znamkow. Statna cźišcźenja zhotowi znamki w 2żmnej formje a wulkosći a na 2żmnej papjerje, kaž invalidne swěscejcźe znamki. Na pschedań pschindu znamki po 5 pj. (selene), 10 (brune), 20 pj. (módre), 30 pj. (nlivne), 50 pj. (cźerwjene) a 100 pj. (žołte).

(Wobras znamki je grafikaŕ Pawoł Pfund z Barlina naczišnył.)

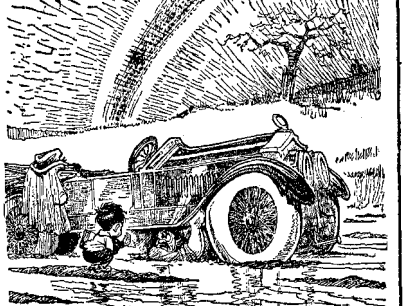

Pěkne „naschonjenja" automobilistu na wjesnej dróhy.

„Knježe, możecze sajo wuleścź, je žo pschestałko beschcźowacź!" (Rysowanka Judge Newyork, Scherl, M.)

Pokiwy pyskej a pjeru

zo rěkaše něhdy žo a prjedy toho že (e za mjehkim ž). Wot stareho že abo žo je so wukhowało ž: kotry-ž, kotra-ž, kotremu-ž, z kim-ž, dy-ž, dźe-ž, te-ž (ruske: to-že), tu-ž, dokel-ž atd.

Zoll cło, namjezny dawk

zornerfüllt z hněwom napjaty (H. Z.)

zrajić — zraju, zrajiš, žito zraji — je zrałe. Tule twórbu sym wot Mitkec cety w Różeńcźe snano 1919 słyšał. Wuraz zrawić njeje dobry.

Zrosty abo zestajeńki znajachu Serbja hižo w zastarsku, za to swědźa mjena za wosoby a městna, na př Borisław, Bólesław, Radosław, Włodźimér, Jaroměr — Nowosydlicy (nětko Nowosliey), Zornosyki (Sornšig). Nowše zrosty su: wulkoměsto Großstadt (znajmjeńša sto tysac bydlanow), dušipastyŕ, błyskołój abo błyskowód, ludźidrać, wjelkoraz (Werwolf), mjasožrać, Čornobóh, bělozor, jenostronski atd. Zrosty ze słowjesami maju wěcowniki we wšelakich padach: Bohakhwal, Bohuwěr, dušepastyŕ, rucmyćee, roworyjeŕ, mědlizanje, ludźidrać, tworykupne towarstwo, žonubiček, kałzačinjeŕ atd.

zu: 1) zu bedauern sein, zu sehen sein usf. Tele „zu" so njepřełožuje: Lud je wobžarować, zo cuzym wěri. Wohenje su widźeć. 2) Die Mütze ist mir zu klein čapka je mi mała abo přemała. To mi předołho traje. Zu spätl přepozdźe

Zuby torhać, zub wutorhnyć Zähne ziehen

zuerst najprjedy, prěni. Najprjedy přistupi mór. Prěni přistupi mór ke kralej. Prěnja je duša, druhe je cźełko zuerst die Seele —

Zuflucht nehmen bei jd. wućekać komu. Wućekaj so k Jězusowym ranam! (nic: swój wućek brać)

Zufluß přitok (ležownostne mjena: přitoki, w přitokach)

zugeben 1) (beistimmen) při(pó)zna(wa)ć (nic: přidać). Rad přiznawam, zo sym so mylił. 2) (zulassen) dopušćić, (při)zwolić. Ženje pak njedopušć, zo zo by dešćowa woda na hnój běžała. Ženje njedaj dešćowej wodźe na hnój běžeć.

zugrunde gehen Chtóž strach lubuje, w nim zahinje (nic: k zhubjenju pónđźe). Syn člowjeka dyrbi powyšeny być, zo by, chtóžkuli wěri do njeho, njezahinył. S. Jana 3, 14. 15.

Zuchtvieh rosplódny skót

zum Feste gehen na swjedźeń hić (nic: k swjedźenjej), zum Mann erwachsen (na) muža zrosć (nic: k mužei), zum Schriftführer wählen za zapisowarja wolić (nic: jako pismawjedźerja)

Zuname znamjo. Swětlik 1721 ma hižo tohodla: znamš Namensvetter cognominis (Hinak Pful 1025)

Zunder žahow. Žana škrička so nochcyše žahowa popadnyć.

zureden tüchtig běle a čorne rěčeć komu

zur Zeit tu khwilu, tu dobu, tón čas, zur Zeit des Kaisers Augustus za kěžora Augusta

zusammenlegen (na) hromadu klasć zusammenstehen hromadźe stać, (z)hromadu stać

zwažu so (kaž: wažu so = sebje) na čo Bojazny so njewaži na wěrnosć (abo: prawdu praji).

Zweck zaměr, zweckmäßig, zweckentsprechend, zaměrny

zweischneidiges Schwert dwójsyčny mječ

Zwerg lutk, palčik

Radio

Sšrjedu 19. augusta so słyschi:

Königswusterhausen a wschitke němske sćelaki z wuwjacźom Barlinskeho: 6 ranschi konzert. 8 sabawny konzert. 9 wschelcźisny. 10 lohka hudźba z Mozartowego cźasa. 11 klawérna hudźba a khory. 12 bujerska hudźba. 13 tacźele. 14 wschelaka hudźba. 16 konzert. 18 komorna hudźba. 20,30 hodźina młodeho naroda. 20,50 reje se wschelo swěta.

Barlin: 20,50 hudźba narodow

Win: 19,30 wjeczorny konzert.

Warschawa: 21,30 schlejbyłke ludowy spěwy.

Praha: 19,55 sabawny konzert.

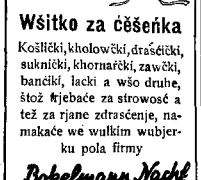

Wšitko za cźešeńka

Košlički, kholowčki, drasćički, sukničky, khornarčki, zawčki, bančiki, lacki a wšo druhe, štož hrjebače za strowosć a też za rjane zdrasćenje, namakace we wulkim wubjerku pola firmy

Bokelmann Nachf

na Serbskich hrjebjach čo. 2

! Awtowy park Willy Pätschke !

Budyske pućow. předewzaće zarjaduje sćěhowace jězby:

Srjedu, 19. augusta, rano w 7 hodź. **do ranšich Rudnych hór.** (Altenberg) 5,— hr. — Dale jědźemy 13.30 hodźin **na Bastaju.** 2.80 hr.

Stwórtk, 20. augusta, popołd. w 4 hodź. jědźemy **do Potsdama —Sanssouci—Barlina** (z wobhladanjom olympiskich wojowniščow. 11,— hriwnow.

Wotjědźemy wot Měšć. muzeja. Zamołwjenja na Bismarckowej dróży 12, telefon 3900, abo na MER-Büro na Žitn. wikach 4, tel. 2140

2. olympiski wosebity zešiwk Barlinskich illustrowanych nowin

16 olympiskich dnjow

bórzy wuńdźe. Płaći 1,— hriwnu. Skazanki w Serbskej knihafni

Srjedu, 19. augusta pojědźe

wosebity spěšny kofejowy ćah do

Njeswačidła

Wotjědźe 13,24 hodź. z Budyšina a wróći so 20,35 hodź. Jězba płaći tam a sem . . . . **60** pjenjezkow

Zajimawe wobhladanje a nawjedowanja (skitanje płaćiny, hrodoweho parka, stareho hrodu, sokolnje a sokolskeho dwora, statneho lěhwa dźěłoweje służby, wumělskeje a brunosudobjoweje hornčerje R. Barća). Potuńšeny kofej z přikusom. Reje. Hudźba. Darmo dostanjeće pućowańske rozjasnjenja při wudawańskich jězdźerjow w MER-burowje.

Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje 1540

Na 300 jězdnych kolow

mam na składze. Znamki **Diamant, Göricke, Bauer Anker.** Na přeče podźelne płaćenje. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńsk. wotpłaćenje 2 hr.

J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dróży 4

Wosebite jězdne kola

mužace . . . wot 35 hr.

žonjace . . . wot 38 hr.

Trjebane kola wozmu sobu do płaćenja 1313

Měšćanski omnibus 1568

Srjedu, 19. augusta, jědźemy **do Drježdźan** na Zahrodnu wustajeńcu. Wotjědźemy w 9 hodź. wot Měšć. zahrody. Jězba płaći (ze zastupom do zahrod. wustajeńcy) 3,50 hr.

Stwórtk, 20. augusta, jědźemy **do Sakskeje Swicy** přez Wysoki lěs, Kirničski dołh, Lichtenhainski wodopad, Kruwjacu hródź, Schandau, Königstein, Pillnitz, Drježdźany. Wotjědźemy 8.30 hodź. wot Měšć. zahrody. Jězba płaći 3,75 hr.

Pjatk, 21. augusta, jědźemy na Kotmafsku horu. Wotjědźemy w 13 hodź. wot Měšćansk. zahrody. Jězba płaći 2,— hr.

Zamołwjenja na jězdny personal abo telefoniscy pod čisłom 2138

Wšě knihi

za swój porjad mjeje Serb. Knihikupstwo w Serbskim Domje

Přiłoha k čisłu 192

SERBSKE NOWINY

Wutoru 18. augusta 1936

Hłowna zhromadźizna Zwjazka łuž.-serbskeho studentstwa

Sobotu, 15. žnjeńca, popołdnju zahaji so na Wjeńkec žurli w Khróšćicach lětuša hłowna skhadźowanka serbskeho studentstwa z hłownej zhromadźiznu zwjazka. Po wuspěwanju prěnjeje a posledneje štučki „Rjaneje Łužicy" powita hł. starši, towaŕ M. Fulant, wšitkich. Dokelž je wjele ze studowacych pak w dźěłowej słužbje, pak pola wojakow abo w praktiskich přihotach za pruhowanje, a hošći njebě tež telko, kelkož je jónu na popołdniše zhromadźizny studenstwa přišło, bě tych, kiž witaše, khětro mało.

Swojemu přiwitanju přizamkny hnydom rozhlad do zańdźeneho zwjazkoweho lěta, kotryž bě snano trochu přečornje skreslił. Wuhlad do přichoda so wězo po tajkim zawodźe njehodźeše w rózojtych słowach kupać. Po rozprawach jenotliwych skupinow — na př. lipsčanskeje, praskeje — přeńdźe porjad k wólbam: hł. starši: tow. A. Šewc; sekretaŕ a zdobom podstaršo a knihownik: tow. J. Brězan. Za zapisowarja wuzwolichu sebi zwjazkarjo tow. A. Wjezarja. Tow. Just je nětko nowy pokładnik a jako nowy redaktor „Serbskeho Studenta" budźe so w přichodźe podpisować tow. Alois Andricki, — kotryž po krótkej přestawcy wšitkim rjany přednošk „Česć Serba" poskići. Zmysł a hłowny wobsah je tón, zo ma serbski student nic jenož jako Serb być cyły muž, ale zo też jako student ma słužić ze swojimi talentami Serbstwu. Nic jenož być ze Serbom na skhadźowancy, ale też wonka, a to też nic jenož ze słowom, wustupowanjom, ale też ze skutkom: serbski student nima jenož wuknyć sebje dla, ale lěpje wuknyć Serbstwa dla. Čišinskeho ideal přednošowaŕ do studentam blizkich formow zła a z hižo radźenymi přikładami rozjasni. — Přispomni so hišće, zo je hłowna zhromadźizna — po předběžnej debaće — jenohłósnje wobzamkła, zo so „Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa" wot nětka podrjaduje jako cyłk Domowinje, — drobnostki z tuteho změnjenja nastawace, rozrisa wubjerk z Domowinu. Tradicija studenstwa we wšej česći, — ale hdyž to haći wjacy hač wunjese płodow — so njesmě dale sobu přez žiwjenje wlec! Zhromadźizna skónči so po trochu měrnym — zo su wichorojte zhromadźizny přeco lěpše, njeje z tym prajenej — rozrěčenju z „Bratrowstwom".

Smy rozpjeršeni

Haj, sawěsće! Sa to je wšo mnoho samohwjenjow. Mamy telko we hłowje, žmy ſ našchimi myślemi borzy tu, borzy tam. Wěcne staroscje a liczenje, wschědne winowatosće, žadanja, kotrež so na naš stajeju, žu ſ winu, so njemóžemy žo na trěbne waschnje hromadźicź. Wschitko to je frosumlive; njebźiwajmy tcho dyrbimy žebi pschekładowacź a pschecźiwo też małemu njepocźinkej se wschěmi krěfkami wojowacź. Pschetoż wón może najhórsche scźěhwki měcź: Mała pschicźina, wulke scźěhwki!

Lědy so žmy žo nětkotre krocźele wot domu sdalili, nam strózele do stawow sajedu. Njeźiwmy dure samknuli abo klucź tcźaze wostajili? Druhi raz, pschi najrjeńschej rosmołwje, naš praschenje cźwiluje: Sćmy pkunowy honacźik sawjertnyli? Steji mloko pschego hischcźe nad wohnjom? Njewostajichmy móschnicźku woczinjenu leżo? To njeźiu stajnje jenoż praschenja, kotrež žo jako njetrjebawsche wukopaja, ně — druhdy ſ tutych njekedźbliwoscźow wopraudźitu schkoda nastanje. Do tutych wězow też ważny list žłuscha, kotryž pschezo hischcźe w saku teźi, a schtož je hischcźe hórsche, listy, kotrež žo saměnichu, kotrež bjes myślow do wopačneje wobalki tyknychmy.

Gdźe pschicźina wschěch tutych njekedźbliwoscźow leži? My tute wězy mechanisty wuwjedźemy, bjes hromadźenja, nasche myśle žu zyle nětkaž druhdźe. Pkunowy honacźik sawjertnyć, klucź wuckabnyć, wschо to žo nam jako nješchto sda, schtož žo zyle samo rozumi, je nam pschе njewažne, so buchmy pschi tym myślicź dyrbjeli, a tak pschinidźe, so pschichodny wokomik doszła njewěmy, so a kaſ žmy jednali. Tu smyk leži. Njeźměmy niczo žamej pschiwuczenoscźi pschewostajicź, ale dyrbimy pschi wschěm pschezo saso myślicź a žo hromadźicź. Kóždy wutkoń, też po sdacźu najnjewažnischi, dyrbimy na wědomje wsacź, potom hakle wěmy, so je žo stał a pschebe wschěm harź je žo prawje stał. Wo to žo jedna! Dewaŕ žebi jenje wěcźi njejźmy, cźiwilujemy žo a poczeźujemy žo stajnje njetrjebawischi se staroscźemi a dwělemi. Wschitke tele strachowźiwe praschenja: „Mam teź?" a „Ja tola budu?", a „Jeno so njejźmy?" po cźasu naschej strowoscźi schkoda, kłaja nam nětkotre wjeśoku hodźinu, wo njeluźych scźěhwkach ani njerěcźo. Móžemy žo ke kedźbliwoscźi wocźahnyć. Budźmy ſ myślemi tam, schtož runje cźinimy, njemyślmy hižo na pschichodne dźěło. Wobhladujmy też to najmjeńsche sa khutne, to nam mnoho mozy, cźasa — a niz napoźledk też mjerjanja salutuje. jw.

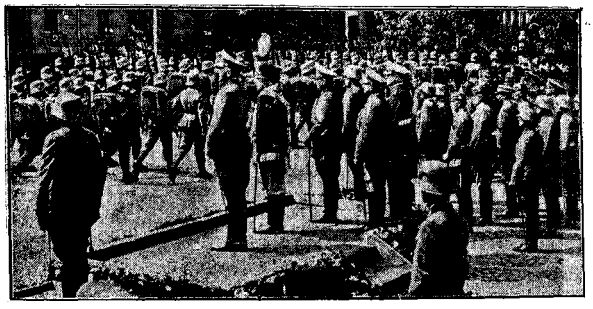

Parada w Potsdamje pschi pschileżnoscźi 150. pośmjertneho dnja Bjedricha Wulkeho.

Pschi pschileżnoscźi 150. pośmjertneho dnja Bjedricha Wulkeho wotmě žo w Potsdamje wulka wojeńska žwjatocźnoſć, na kotrejž generalny połny marschall ſ Blomberg, kaž też generalny połny marschall ſ Mackensen žo wobdźeliscźitaj. Na wobraźu widźimy paradu Potsdamskeje garnisony psched generalnym połnym marschallom ſ Blombergom a generalnym połnym marschallom ſ Mackensenom na schěrokej dróży w Potsdamje.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Njeda žo satraschicź. Hóscź: „Pinczniko, wobhladajcże ſej ras tu butru! Njebudźecże mi tola wotpreć, so je w njej włoſa!" — Pinczník: „Žyke prawje! Krutwjaza włoſa, mój knježe. Pschinjeſemy butru pschego tak na blido, so ma hóscź wěstu garantiju, so je jemu margarina njepschedistaji."

Polka

Musikologiska studija.

Podał Bjarnat Krawc.

Swětowi mištrozo rejow dopomnja so zaso na stare, wotsadźene a zapomnjene reje. Přichodnu zymu budźe wulke překwapjenje: polku zaso ze sparja wubudźał. Rejwaŕske łubje też we wulkoměsćanskich zawjeselenjach polku zaso přijimaju a pěstuja! W Parizu bu runje polka jako najnowocźasniša towaršna reja wuzběhnjena: z tuteho srjedźišća rejwańskeje kultury wukhadźachu před lětami wšak też wone njerjane „šibery", „tango", „rumbo", „charleston" atd. Parižcy wučerjo rejow chcedźa nětko wšu prócu nałožeć, zo by polka była zaso wšudźe zawjedźena a připóznata. Hižo dołho su sej hłowu łamali, kotru reju měli za přichodny zymski počas wuzwolić a rozšerjować. Skóncźnje so za polku rozsudźichu, kotraž móže tak runje swój 100-łětny jubilej swjećić.

Je zajimawe, hdyž na pokhad a žiwjenjo běh polki dźiwamy. Z Čech (Prahi) dosta so do Widnje, hdźež bu bórzy jara woblubjena; wot tam so dobyćeiscy přez cyły swět rozprešćera, a hač krótko po wobroće poslednjeho lětstotka (1900) bu polka nimo walcika na wšěch „balach" a druhich zarjadowanjach rejwana, dóniž jeneho dnja so prěnje amerikanske „stepy" też pola nas wupjerachu a polku njewućišćachu. —

Pohladajmy trochu bliže na pokhad polki. Bajkam njetrjebamy wěrić. Někotre nam baja, zo ma polka swoje mjeno po swojej dominzne „Polskej", druhe zaso, zo je w njej knježacy karakteristiski połstup tutej reji mjeno dał. Waldau w swojej knizy „Böhmische Nationaltänze" (Praha 1860) zwěsći, zo bu polka w Prazy prěni króć 1835 rejowana.

Znaty hudźbny wućeńc Hugo Riemann mění, zo je polka wušła ze stareje „eccosaise" (šotiš); mjeno polka pokhadźa z Češkeje. A Luis Köhler hinak w swojej Musiklehre (1883; Breitkopf, Lipsk) piše, zo je polka womłodźena „gavotta", starej „skočnje" přiwuzna, kiž přeńdźe přijódzy do Francowskeje a dale do Němskeje.

1927 wuda Willy Schulz (Rosentin, wokrjes Kolbergski) „Deutsche Paartänze" (nakł. B. G. Teubner w Lipsku). Na stronje 64 wón rozjasni: „Runje tak rad rejwany „šotiš" dale ničo njeje hač poskočny walčik w runym (2/4) pohibu. Bě z mjenom „hopser" w Němskej hižo w času J. S. Bacha znaty. Polka je jenož nowe mjeno za „šotiš". Někajka češka burska dźowka je jón pječa 1835 w duchapołnym wokomiku wutworiła. Dokelž je to najskerje jenički kulturny skutk Čechow, nochcemy jim sławu wunamakańki reje přikrótšić, kotraž bě hižo lětdźesatk dołho dawna znata." Tajka wěcownosć posudźenja je woprawdźe překwapjacał. Tu W. Sch. hišće podsmórnje, hdyž wo „krakowinku" pišе: „Ja sym tutu reje přiwzał, byrnjež też mjeno měł; je tola jena z najludowišich rejow w Pomórskej." Po najnowšej jeho wědomości leži potajkim „Krakow" we Wlóskej (Tirolskej)! Sapienti, satis!

Komu směmy nětko přihłosować? W lěće 1867 wuńdźe brošurka F. L. Šubert „Die Tanzmusik" (Lipsk, C. Merseburger). Tam čitamy (str. 40/41): „Mnoho mylaceho je so wo pokhadźe polki wozjewiło. Najwěšćišo je to, štož stawiznik čěskich rejow (Alfred Waldau) rozprawja: „W spočatku lěta 1830 rejwaše młoda słužowna burska holca (Elbeteinitz) k samsnej radowańcy reju, kotruž bě sej sama wumysliła a ke kotrejž přihodźacy hłós spěwaše. Tamniši wućeŕ Neruda, připadnje přitomny, napisa hłós a reja bu potom po tym prěni raz rejwana. Wokoło 1835 widźimy ju hižo w Prazy, hdźež dosta najskerje dla jeho karakteristiskeho połstupa mjeno „pulka" (polojca). W lěće 1840 rejwaše potom rejwański wućeŕ Ráb z Prahi tutu polku ż wulkim wuspěchom w Parižskim dźiwadle „Odeon", na čož so ze spodźiwnej spěšnosću w tamniších salonach a rejwańskich łubjach zakorjeni. Z małymi přeměnjenjemi rozšěri so tale reja po skoro cyłej Europje a Americy. Prěnju polku, kiž w hudźbnym wobkhadźe wuńdźe, bě złožił Franc Hilmer, wućeŕ w Kopidlnje (?). Tamna holca pak, kiž bě reju wutworiła, bydli nětko (po powědanju) wudata we wsy Konetopy, na něhdyšim knježstwje Brandis; jeje mjeno pak njeje nam zakhowane." —

Po druhim zórle je domizna polki wokolnosć Jičina w Čechach a jeje rodźišćo je Mokrič. Jičina w Čechach a jeje rodźišćo je Mokrič, hdźež bě ju wokoło 1834 hospodarski zastojnik hrabje Slika pokhadnje rejwał. Lohko možno, zo mamy so tutomu dźakować za zawjedźenje polki do wyšich woršтow towaršnosće, přetoż hižo w samsnym lěće rejwachu ju w Jičinskich towarstwach z powšitkownym připóznaćom. Bórzy bu po cyłej Českej rejwana. Studentojo zaměsćichu ju też w Prazy, We Widnje bu polka znata 1839. Kapalnik Pražskich wojeńskich třělcow Pergler ju tam zdomjacni. Docpě tam tajku sławu, zo běchu wšě zjawne zawjeselenja přepjelnene, hdźež Pražcy třělcy piskachu. We Widnje bu też hudźba jako Pergler-Polka čišćana (přir. dale delka).

W zańdźenym juliju (1936) nadeńdźech w knihowni swojeho přećela dr. med. Lasko w Choc nje, pola kotrehož běch na wustrowjenju, stary zešiwk hudźbneho časopisa „Dalibor", lětnik 1846. W nim steji zajimawy nastawk „Franti šek Matěj Hilmer a jeho počahi k polcy. Jeho mjeno hižo horka naspomnich. Wo nim zhonich tole: Hilmer so narodźi 1803 w Nowej Pacy jako syn khudeju staršeju. Pola tamnišeho wućerja wuwućowa so we spěwje a w piskanju na huslach, tulawje (fletnje) a klawěrje. Jako dźewjećlětny bu hižo prěni sopranista a solista na khórje; hraješe jara derje tulawu w hudźbnym towaršstwje, kotrež na jeho hudźbnych wujźdach přewodźeše. Na tutym swojim prěnim hudźbnym pućowanju (turneju) přińdźe też do Žitawy, Pérny, Drježdźan atd. W tamnym času bu hra na klawěrje w zemjanskich swójbach jara woblubjena; bě pak mało hrajerjow, a Hilmer bě w cyłej wokolinje skoro jenički, kiž z pomjatka a po notach něšto hódneho dokoneše. Dla jeho wobdarjenosće chcychu jeho, khudeho hólca štyri króć wšelacy zemjenjo za syna přiwzać (adoptować). Na poslednim pućowanju w Chudobje bě k tomu z jenym pólskim hrabju hižo wšo wučinjene, ale w poslednim wokomiku měješe so přitomny nan ze synom tajnje z procha, k tomu poradźeny wot tamnych hudźbniskich zjednoćenstwow, kiž so jeho škodowaceho wotkhada bojachu. S 14 lětami poda so Hilmer do Wjerchlobja (Hohenelbe), zo by němski nawuknył. Žeživjenje sej tam zasłuži z hudźbnym wuwućowanjom dźěći. Lěto pozdźišo bě w Jičinje, hdźež so na wuceŕstwo přihotowa; při wšej čělnej nuzy docpě wobstaće pruhowanja. Dla swojeje žiwosće, wobrotnosće a jadrnosće bu z wikarom (zastupjerjom), a studowaše pilnje dale pod wodźenjom dobroćiweho paedagoga, dekana Wacika; 1826 bu z filialnym wućerjow w Holinje a skóncźnje 1839 faŕski wućeŕ. Njepozasta ženje w sebjezdźełanju a zanóri so hłuboko do wšěch paedagogiskich powołanjow. —

(Skóncźenje přichodnje.)

Po olympijadze

Olympiske liči̊by.

Wokoło 1 200 000 cuzych přijědźechu na olympiske hry do Barlina, a mjez tutymi bě jich nětkle 150 000 wukrajanow.

Němskostatna železnica je skoro 1000 wosebitych ćahow zarjadowała, zo by so mohła hobrskeho wobkhoda wobróć.

100 000 ludźi měješe trajne zastupne lisćiki k olympiskim hram (to rěka abo nement!). Předanje tutych lisćikow zwabi nětkle 7 500 000 hriwnow do olympiskeje kasy.

Organizacija hrow pak płaćeše wšo dohromady nětkle 6.5 miljonow.

350 přistajeńcow dźěłaše na kóncu w běrowach organizaciskeho komiteja.

Na wšě 5000 dźěłaćerjow mějachu přez olympiske hry dźěło..

Nětkle 2000 khorhojow je organizaciski komitej kupił a khorhoje, kotrež při wudebjenju dróhow nastachu, tych je też někotre tysacy.

Njedźelu pluwachu hišće w olympiskim pluwaniśu — ale nic wo medalje, ale tak rjec jenož jako pokazka a přilěpk — stafetu. A to jenotliwe dźele zemje: Aziska, Amerika, Europa. Stafetu za muži dobu Aziska (Japanska)) a Amerika bu druha, Europa poslednja. Pola žónskich bě runje nawopak: tam dobu Europa, a za Ameriku bu Aziska poslednja

— a zahrachu też takrjec na zakóńčenje hru z wódnym bulom, pod napismom „Europa přećiwo zamórskim krajam"; Europa doby 6 : 2 (1 : 1). Němc Schneider tréli 5 brankow.

—:—

Kopańcu mjez Italskej a Awstriskej wopyta 100 000 ludźi. Sudnik bě Němc dr. Bauwens-Köln.

Kaž su olympiscy wubědźowarjo też w druhich europskich městach pobyli (n. př. w Londonje, Drježdźanach), tak pojědu někotři nětko też do Lipska. A to wosebje pluwarjo: němscy a japanscy; k tutym přidruža so skakarki a skakarjo.

A jutře, srjedu, je we Wuppertalu sportski swjedźeń žónskich. Olympiskee mužstwa Pólskeje, Jendźelskeje, Awstriskeje, Hollandskeje, Japanskeje — a wězo też Němskeje so tam wobdźěla. Snano tam też nowe swětowe rekordy postaja. Kaž to zworachu mužojo w Londonje?!

—:—

W Frankobrodźe n. M. doby indiske olympiske mužstwo w hokaju přećiwo městowemu mužstwu Frankobrodskemu z 5 : 2 (2 : 2).

... při olympiskim hokajowym turnéru wobdźěli chu so jědnaće statow: Indiska, Němska, Hollandska, Francowska, Afghanistan, Japanska, USA, Wuherska, Belgiska, Świca, Danska.

Kelko a kajke medalje sebi jenotliwe kraje na 11. olympijadze dobychu . . .

(Skóńcna tabela.)

Němska	33 (3)	26 (13)	30 (4)
USA	24 (40)	20 (33)	12 (29)
Wuherska	10 (6)	1 (4)	5 (4)
Italska	8 (11)	9 (11)	5 (14)
Finiska	7 (5)	6 (8)	6 (12)
Francowska	7 (9)	6 (7)	6 (12)
Swedska	6 (9)	5 (3)	9 (10)
Japanska	6 (7)	4 (7)	8 (4)
Hollandska	6 (2)	4 (4)	7 (1)
Jendźelska	4 (4)	7 (6)	3 (6)
Awstriska	4 (1)	6 (1)	3 (2)
Češkosłowakska	3 (1)	5 (2)	— (1)
Estonska	2 (—)	2 (—)	3 (—)
Argentinska	2 (3)	2 (—)	3 (2)
Ekwadorska	2 (—)	1 (—)	2 (—)
Świca	1 (—)	9 (1)	5 (—)
Kanada	1 (1)	3 (5)	5 (5)
Norwegska	1 (—)	3 (—)	2 (—)
Turkowska	1 (—)	— (—)	1 (—)
Indiska	1 (1)	— (—)	— (—)
Nowoseelandska	1 (—)	— (1)	— (—)
Pólska	— (2)	3 (1)	3 (3)
Danska	— (—)	2 (1)	3 (2)
Lotyška	— (—)	1 (1)	1 (1)
Juhosłowjanska	— (—)	1 (—)	— (—)
Južna Afrika	— (2)	1 (—)	— (3)
Rumunska	— (—)	1 (—)	— (—)
Mexiko	— (—)	— (2)	3 (—)
Belgiska	— (—)	— (—)	2 (—)
Awstraliska	— (3)	— (1)	1 (1)
Filipiny	— (—)	— (—)	1 (2)
Portugalska	— (—)	— (—)	1 (—)
Irlandska	— (2)	— (—)	— (—)
Uruguay	— (—)	— (—)	— (1)
Spaniska	— (—)	— (—)	— (1)
Grekska	— (—)	— (—)	— (1)

(W spinkach liči̊by z lěta 1932, Los Angeles.)

Bjez dobyćow zymkich hrow a we wumělstwje.

Hudźba — wumělstwo — dźiwadło

Kino für Jedermann pokazuje hač do srjedy rjanu filmowu operettu wot Franza Lehara: „Frasquita". Skyschimy Frasquitu, Jarmilu Nowotnej se jejnym rjanym cyšćym hłosom spěwać. Nimo tutych rjanych hłosow hišćeze žiwotobudźaj film porjenšćetaj. Wonaj je swojimi žertami srosumitaj kedźbnosć ludźi na so stoźicy. Cyn hraje so w rjanej italskej krajinje a na wulkim kražnym jewišću. Synki wulkeho komponisty Franza Lehara zdyb film wobmjeja. — Póbla tuteho filma widźimy knótki film „Za tankuju, knjes Franka" a kulturny film wo Norwegskej.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 17. awgusta 1936.

Narodźili so: 13. 8. Moritzej Gustawej Erichej Hauße, sekretarej měšćańskeho sarjadowstwa, dźowka. — Bjedrichej Wilhelmej Korli Krawsy, młokaćiskemu wězywuwstojnemu, syn. — 14. 8. Njemandźelski syn.

Swěrowali so: 17. 8. Oskar Pchalek, puczowaŕ a Mariana Hildegarda Schraplez, pychaŕnicka, wobaj w Budyschinje. — Jurij Josef Zimmermann, knihowy revisor a Jdwiga Margareta Schrapelez, pschistajenza pola wyschnoscze, wobaj w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Beseitigung von Tierkadavern.

Die Verordnung der Amtshauptmannschaft zu Kamenz und der Stadträte zu Kamenz und Pulsnitz vom 6. November 1924 wird in Ziffer III dahin abgeändert, daß die der Fleischmehlfabrik **Wilhelm Stade in Großenhain** als Abholungsbezirk zugewiesenen Gemeinden und Gutsbezirke mit Wirkung vom 1. Juli 1936 an die Fleischmehlfabrik **Otto Gruve** in **Pirna** zugewiesen werden.

Kamenz, 12. August 1936. **Der Amtshauptmann.**

Statne hłowne město Barlin pschewosmje khorhoj-olympiskich hrow.

Pschi zwjatoczнym dokónczenju olympiskich hrow pschepoda president amerikanskeho organizaziskeho wubjerka William Mac Garland statnemu komyzaŕej dr. Lippertej zidźanu olympisku khorhoj, so by ju město Barlin khowało hač do 12. olympiskich hrow 1940 w Tokiju. Widźimy na wobrasu s prawa presidenta mjezynarodneho olympiskeho komiteja hrabju Baillet-Latoura, srjedźa statneho kommikara dr. Lipperta z khorhoju, na lewo Mr. Garlanda. (Presse-Bildzentrale, M.)

Spodźiwnosće z dźěćacych lět železnicy

(Skóńczenje.)

Wjele hołka, harc a rosbudźenja nasta, hdyž dalschi sapósłanc w dleńczej rěcži w parlamencze wschě możne a njemożne straschne scźehwki železniży w tołstych barbach ryżowasche . . .

„Sa kóždeho s naš dyrbjała tola jara njeluba, haj hróźbna wěz bycź, hdy by psched zwojimi woknami železnizu měł. Schto budże je wschěmi tymi, kotrež zu zwoje rjane pjenjesy k wutwarjenju a wuporjedźenju krajnych dróhow wopornisje pschepodali a pozčowali? Schto budże s tymi, kotrež chzyli dale kaž naschi priedownizy puczowacź, to rěka we zwojich abo najatych wosach, kotrychž potom bórzy wjazy njebudże? Schto budże je žedtarjow, wschěch tych, kotrež wosy twarja, porjedźeja a kotrež zu žebi wosy nakupowali, schto s pohonczow, korczmarjow, konjazych plahowarjow a wikowarjow? Pomyślicze a pschedstajicze žebi, kelko kura, hary, zwčenja, schumjenja, ropota a wrjekota nimo spěchowaca lokomotiva naczini! Mérnje na polach dźěławy, do gratu zapschehnjeny a na paśtwach we zwojej woli zo paźezy stót budże psched njekrańkom jescherjeny a spłóschceny roscźekacź. Zelesowe placźiny budża njezmérnje stupacź a wschě pokłady wuczerpane a najnusnischim wězam njebudże želeso wjazy dosahacź. Železniza budże najzurowischi zpchon a najwjetscha wrótnosć cźłowjeskeho wuzhłódźenja wschěch cźasow. Wschón mér budże dopołnje stajnycź a cźłowjestwo budże cźelnje a duchownje straschnje cźerpjecź a khorjecź."

Ssamo nowinarstwo, hewak tola swjetscha dobry nóź mějo sa wschо nowe a wužitne, zrudźesche wo železnizy: „A byrnjeż też wěricź dźyli, hdyž naš krucze pschebywacźowacź zpytuja, so lokomotiva žanych straschow, schkodowanjow a njehodow njepschinjeze, chze zo nam tola skerje wěricź, so by zo cźłowjek radscho z raketu dał na měsacźt tśelicź, hacź so by zo tajkej spěschnje bězajej maschinje dowěrił."

Tola Stephenson zwój saměr dozpě a zwoju wuzhłódźenu a wulzy khmanu techniśku nowinku do skutka stajі. Mjenje zbožownaj běchtaj na zamžnym polu we Němskej Bjedrich Harkart a Bjedrich List. Harkart, westfalski želesolijeŕ a maschinowy fabrikant prózowasche zo, so by s twarjenjom železniży wobkhodnitke wobstejnosće zwojej domiznu polepschił a spěchował. Zo jeho namjecze zapoda westfalski krajny zejm w lěcze 1833 pruskemu knježerstwu próstmu wo dowolnosć, so změdźa železnizu wutwaricź wot Hannovera do Mindena. Namjet pruske knježerstwo wróći a pschipomni, „so maja zo krajne pjenjesy jenož powschitkownemu lěpschemu wužiwacź, tu pak njeje žaneho sjawneho, ale jenož městneho sajima."

Harkart zjanu myślicźku zwojeho ziwjenja zobu do rowa wja a wěnowasche zo hischcze jenož zwojim privatnym winowatośćam.

Studnischo skónczi zo dóht wobdarjeneho Bjedricha Lista, rodzeneho w Schwabskej krajinje. Wulke nadźije wjedźechu jeho do Ameriki. Jako wobsedźeŕ farmy a podkopkow doby zebi tam zjane samoženje. Nadoho pak zo jemu sazo ja domiznu sastyka a wróći zo do Němskeje. Tu chzyschе jenož zwojej domisnje po najlěpschich mozach zkužicź a wscho schtoż bě wonka nawukнył a naschonił, nětko praktisźy nałožowacź. W tutej pschesmědčenej a wosbožazej myśli na powschitkowne sbožo luda a kraja pschepoda knježerstwu dokładny naczisk železniżow, kaž měrze zo hnydom wutwaricź — a sajimawe je, so dźenża wschě tute cźary bjes wumwjacźa mamy. Ale je jeho namjet njemějachu ani kuska zrosumjenja, haj wulku njedowěru. Hdyž nětko prózowanje zwojeho žiwjenja takle sniczene widźesche, běsche tak zrudzeny a zadwělowany, so cźežko khori a stóńczuje zham zmjercź pytasche.

Prěnja němska železniza, kotruż woprawdźe natwerichu, běsche, kaž je znate, cźara Nürnberg—Fürth. Na tutej zławnej historiskeje jězbje 7. dezembra 1835, kotraž je we wobrasach swěcźnjena, jědźesche w dźewjecź wosach 200 wosobow zobu a wschitkу zo cźili a strowi sazo domoj wrócźichu. Tola strach zo tak spěschnje njepamininy a njewěrjachu nowemu, dźiwnemu wospodu, luź porjadnje tam wosy dale jězdźachu. W prěnim lěcze pódla tśjoch cźahow pschezo hischcze wschědnje 8 wosow s konjemi jězdźachu.

Lokomotiva a też jeje wjednik, s mjenom Wilson, wjo s Jendźelskeje pschindźechcze. Sajimawe tez je, so tutoho wjednika s lětnje 2250 hr. wjele lěpje płacźachu jako direktora železnikeho druzstwa, kotryż jenož 1360 hr. dosta. Tuta prěnja železniza pak je zo tola dodźerzała najebacź sajimaweho wuzwědźenja, kotrež je haserski wyschi medizinalny kolegij na pozadanje wotedał. Měješe zo tatle:

„Spěschne hibanje dyrbi bjes dwěla zkhorjenje mosow, wěrtu druzinu delirija wuzkutkowacź. Chzedźa-li pak zo puczowarjo zajzacź do tajkeho stracha podaci, dyrbi stat znajmjenscha pschihladowarjow schkitacź, dokelž hewak hroży jim zamžny strach, so zthorja runje tak na mosy, hdyž widźa parny wós tak spěschnje nimo jědźicź. Tohodla je nusne, so zo železnizka cźara po woběmaj stronomaj s desckownym płotom wobrubi."

Tola też dźenża, w 20. lětstotku je, kaž zo praji, tajkich ludźi, kotrež bychu mnohi postup najradscho s desckownym płotom sawrjeli . . .

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósce a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 193 | Budyšin — Srjedu 19. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Hitler a Frick so dźakujetaj

Němski a pruski minister smutskownych należnoscow dr. Frick je wojewił: 11. olympiada 1936 w Barlinje a Kielu, kiž je měła skoro pśeśo wurjadne wjedro, je wo pśichi pśichitomnosći wjednika a němskego kanzlera w olympiskim stadionje w Barlinje ś błyšćecym słónśika. Wšichnje wobźělniwši, aktiwni wojowarjo a pśihliadowarjo, sleza pod sacśišćenym pśemóžazeho nasłonjenja. Zyle nowinarstwo w tukraju a wukraju chwali pśichikadne němske pśihotowanje hrow, kiž je wo w organisowanju sportliwe techniki kaž teź we wulkotnych twarjkich, wobkładowych, policajskich a wšelkich hewaśich naprawach pokazało, so by wo hódne wotmórśe hrow swěśiło.

Wjednik a němski kanzler, kiž je źiwój wobźěbity sajim sa olympiske hry je swojej ninale wjcźednej pśichitomnoscu dopokazał, je mi jako sa němski sport pśichiluschnemu ministrej porucył, so bych wschitkim pśichi organisaciji hrow wobźěźenym městnoscam, fwjatkam a wozobam w staciach a hibanju jeho dźak a jeho wobźelite pśichipósłanace wuprajił sa pśichikadne dźeło, kiž je wo dokonjało.

Wźaj tutón nadawk dopjelnjam, dźakuju wo ś dobom w swójim mjenje organizaciskemu komitejej 11. olympiady, jeho pśedsedźidstwu a jeho wubjerkam, wschitkim němskostatnym a pruskim kluźbnym městnoscam, wobźelbe wobźělenym ministerstwam, wojerskej mozy, policiji, SS, SA a NSKK, němskostatnej żelezniy, němskej pósce, němskej źiźelowej kluźbje, sanitetnej kluźbje a wobźelbe teź němskemu hłownemu městu Barlinej a městu Kielej sa jeju wopornite zgobdźenje.

Mój wobźelbity dźak kluscha němskemu sportiskemu wjednikej, němskemu olympiskemu wubjerkej a pśedse wschitkim naschim kraśnym wojowarjam, kiž su sa Němsku tekko cześtnych dobyćow wubeźili.

Adolfa Hitlerowa Němska je olympiske hry po waschnju pśichewjedła, kiž bésche jenak na dostojnosći olympiskeje myśle a cześeś němskego naroda složene.

143 smjertnych znjezboženjow na dróhach

Němśi a pruśi wobkładowy minister wojerwja, so maja wo w sańdźenym tydźenju w Němskej 143 morwych a 4273 franjenych jako woporu dróhoweho wobkhada wobźarowaś.

Gamelin z Pólskeje wotjěł

Schef franzowskeho generalneho staba general Gamelin je póndźelu wjeczor ś Krakowa wotjěł. S porjadnym cłahom wo na Win do Parisa wróśi. Na dwórnischcu wo schef pólskeho generalneho staba a generalojo Krakowskeje garnisony ś Gamelinom rožohnowachu.

Parišśke nowiny „Journal" su wo ś puczowanjom generała Gamelina do Warschawy sabrałe. Pišaju, so Gamelinowy wopyt pśichi Pilźudskeho rowje dostojne wobsamknjenje pśenjeso pospyta wojnamjenja, kiž ma k skrucenju swójskow mjes Franzowskej a Pólskej słužiś. Hłowny sameŕ nowiny jako dozpěty wobkładuja. W źiwojim rozpominanju pokraczuju „Journal" pišśe, so dyrbjako wo w Franzowskej wopomnicś, so w Pólskej njeje jenoź opozicija swójsk ś Franzowskej zgławiła, ale so wo pólizo wjednizy rami generała Gamelina pśicheprozyli. Sźaj ma Franzowska nékaki nadawk, źiwoje swójski wudospołnicś a wobnowiś, je nadawk tón, so pśicherow mjes Warschawu a Prahu, kiž bu se sadźerźenjom Moskwy tak hłuboki, zasko wupjelni. Na kóncu źiwojeho rozpominanja „Journal" wupśisponinja, so je Gamelinowy wopyt we Warschawje bjes dwěla ś wulkeho dźela tutomu nadawkej słužił.

Šef rumunskeho generalneho staba Pólsku wopyta

Schef rumunskeho generalneho staba general Ssamiżonowizi wo w bliźšichim cźasu do Warschawy poda, so by generalneho inspektora pólskeho wójska wopytał. W pogeneralneho inspektora pólskeho wójska wopytał. W pogeneralneho inspektora pólskeho wójska wopytał. W pogeneral

Čeknjeńcy z Madrida wo swoich nahonjenych powědaju

S němskim parnikom „Usaramo", kiž mieš Němskej a rańšej Afriku jědźi, žu so někotre sta schpanišich Němcow, kotřiž napohlěd w Madridže bydlachu, do domiznu wróćile. Woni žu sastupjerjej němskeje powěsćerstwe wo dóńcze schpanišeho hłownego města powědali.

Čeknjeńcy powědachu, so žu duhy strójcelow w Madridže 20. julija sapoczale. Wot teho duja marksistojo město wobknježachu. Wojacy zpytachu so jim pschećiwjeć, tola podarmo. Dyrbjachu psched mjelekróżnej namozu zotać. Potom so hrósńe podawki stawachu, wo kotrychž žadyn hižo žiwy njeschcheli a cżitali. Cżerwene knjeżstwo sapoczа so „pschepytowaćom domow" a „febrawanjom" wojakow schpanišeje milizy. Tuchi potom zyrkwje sapuschcżachu a ludźi satsélachu. Husto samordowanych na dwórach a pod rozpadankami twarjenjow leżo wostajichu. Wohnjowe žnidźenje mjeschesche so se žnidźenjom klajazych cżełow.

Knjeżeństwo drje spyta, roswólnenu satkadźenju sadźiwacź, tu a tam drje so też anarchistiski mordarjo satsélichu. Ale tute prózowanja měchu jenoż žłabe wuspěchi. Zyroba bu we hłownym mjesce dźeń a žadnscha. Wěrnow njeběsche wjazy dostacź, mloko pak jara cżeżko.

W Casa de Campo, we wukhadnischcżach pryedawschego kralowskeho parka w Madridže, so stajny revoluzionarny tribunal (žud) skhadżowaschе. Psched tutón žud sajatych pschiskuschnikow prawizynych swjatkow statschu. Hižo za prěnje dźesacź dnjow su někotre sta wožobow satsélili. Kóždy dźeń so nježoże 40 hacź 50 mordarstwow skuczi. Hdyž běchu sajatych psched žud stajili, jim prajachu: „Mětko możeze hicź." Lědma běchu někotre krocżele schli, jich wot sady satsélichu. Hromady cżełow s petrolejom, gasolinom abo benzinom polachu a sapalichu.

Bórzy pak so w rjadach Madridskeje milizy njewěstosć sahnědźi. W prěnim saborjenju běchu s wulkimi žyłami twucżahnyli, to dychu nazionalistow s Guadarramskich hór wuhnali. W žamotnych hórišich pschekhodach a skolojtych dolinach běsche pak hinak, hacź běchu w cżerwjenej wopomjenosći hłowneho města wocżakali. Sižo tehdy, hdyž běsche Gil Robles wójnski minister, běsche sdźiwanjše wójsko w tutych horach zementowe zkhowy wutwarjko. Tute zkhowy žu někto sa nazionalistow njepschewinjomna schkitaza pschiprawa. So cżerpdy, kiž měchu swjetscha mału disziplinu a tež hubjene wjednistwo, tute wobtwjerdźenja nadběhowachu a najwjetscha a najkrwawnische wopory pschinjesechu, revoluzionarnu saborjotosć dyrbjachu jara studźeše. Schtož je na froncze w horach pobył, žo na žadyn pad nochze wjazy tam wróćicź. Pschisomnische wschak tež je, s „pschepytowanjom domow" a podobnym w Madridže cżaš pschećiwinicź. Pschi wojowanjach w horach žebi bolschewistojo hałke dźěło njeczinjachu, so dychu padnjenych pohrjebali, benzin a woheń jo tež doczinjeschtaj.

Wschitke zhorownje schpanišeho hłownego města žu se sranjenymi pschepjelnjene. Priwatne domy, kiž žu žo prawizarskim wožobam sebrałe, a wulke hotele žu žo do zhorownjow pschetworile.

Kak njesamolkwicże a žwojeje wole bolschewismus postupuje, wobronjene dopokazuje. 14- a 15létni hólzy a niz wjele starsche holzy žo s tšélbami a revolwrami wobrónichu. Bjes kóždeho wuwuczenja a zyle njenasshonicźi žo tuczi na žwojich zobuczłowjekow puschczichu. Žadyn dźeń njeschadźe, so žo njeby wo žmjertnych snjeseńcznjach powołało, kiž s teho nastachu, so mlodostni njewěstachu s bróńu wobkhadźeć. Tak žo w Madridže na jenym dnju niz mjenje hacź 18 žmjertnych snjeseńcznjow w rjadach milizy sta.

Cżeknjeńcy też powědachu, so židźa mózneje pomhaju bolschewismus w Schpanišku rozschérićz. Mjes wojakami milizy, kiž na frontu dźechu, žanych židow njewuhladachu. Ale w cżerwjenych wubjerkach w měsce jich cżim wjazy žydźa. Kedźbnosć sludźi, to běchu stajnje němšcy wěcżasy židźa, kiž wacżoki pucżowaczych pschepytowachu. Wobrónjeni pschiškuschnicy milizy židow pschewodźachu.

Wotewrjenje Barlinsko-Magdeburgskeje autoweje dróhi

Póndźelu bu nowa Barlinsko-Magdeburgska statna autowa dróha wobkhadej pschepodata. Jako prěni jědźechu dźěłacźerjo, kiž běchu dróhu twarili, na cżežitych autach po dróży. Na wobrazu widźimy prěni wós, kotrejž schlahaży banczišk pschetorhny a s tym dróhu wobkhadej wo-tewri. (Presse-Bildzentrale, M.)

W prěnich dnjach augusta sapoczа so žyłnische wucżahowanje Němcow je schpanišeho hłownego města. Najprjedy po żeleznizy a potom w lětadłach němskeho lětarskeho towarstwa Lufthansa do pschistawa Alicante pschi Sdrjedźozemskim morju khwatachu. Kraj k ranju a ke krótkemu ranju wot Madrida je powschitkownje měrny. Tež pschistawne město Alicante, kiž ma knjeżeństwo w žwojej ruzy, mješesche s wuwsacźom strażerjow cżerwjeneje milizy měrny napohlad.

Němcy so cżeknjeńcy wožebje dźakowni wo dźěławosći němskeho póstłanstwa w Madridže rěcża. Póstłanstwo je jich pucżowanje organisowało a jara wołožiło. W Alicante podachu so na parnik „Mjasa" Hamburgsko-amerikanskeje cżary a podźišcho so na parnik „Usaramo" do domiznu dowjesechu. Hdyž Němcy se Schpanišeje do němskich pschistawow pschijědu, su stajnje swjeselent nad pomozu organisaziow sa wukrajnych Němcow.

Sport

Komitej za lohkoathletiske mištrowstwa Europy je na swojim zježdże w Barlinje tele europske rekordy připoznał:

100 m: Berger-Hollandska, Jonath-Němska (10,3 sek.)
200 m: Körnig-Němska 20,9 sek.
400 m: A. G. K. Brown-Jendźelska 46,7 sek.
800 m: hT. Hampson-Jendźelska 1 : 49,8 min.
1500 m: Beccali-Italska 3 : 49 min.
5000 m: Lehtinen-Finiska 30 : 06,2 min.
10 000 m: Nurmi-Finiska 30 : 06,2 min.
110 m płotki: Wennström-Swedska, Sjöstedt-Finiska, Finley-Jendźelska 14,4 sek.
400 m płótki: Facelli-Italska 52,4 sek.
Dalokoskok: Long-Němska 7,87 m.
Wysokoskok: Kotkas-Finiska 2,01 m.
Trójskok: Tunlos-Finiska 15,48 m.
Skok ze žerdku: Hoff-Norwegska 4,25 m.
Stork kule: Woellke-Němska 16,54 m.
Cisk diska: Schröder-Němska 53,10 m.
Cisk šipa: M. Järvinen-Finiska 76,66 m.
Cisk hamora: O'Callaghan-Iriska 56,90 m.
Dźesaćibój: Sievert-Němska 7824,50 dypkow.
4×100 m: Němska (Jonath, Corts, Houben, Körnig) 40,6 sek.
4 × 400 m: Jendźelska 3 : 08,9 min.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Palastowe dźiwadło. Luboscźinske epizody wulkich wumělcow žu pschego hižo dźakowny pschedmjet za filmowe hry byłe. Jedyn z poradźenych filmow je sawěsće Paganinijowy „Niche wjcho rad žym zony koschit". Mischrstka hra Ivana Petrovicha jako Paganini a wobkuschaza hudźba wot Franza Lehara budźetej kóždeho wopytarja spokojeć. S Paganinijowego žiwjenja pschedstajeja žo tu dyrdomdejše podeńdźenja i wjerchowku Toskanu, kotrejž jeho wjedu do rukow wjerchowki i Luzza. Wschudże a pschego Paganinijowa hubjerska hra pamcźiny pschedże wokolo lohkożahalnych wutrobow žiwnych a njeżiwnych žonow. — W pódlanskim progranje widźimy wulkotne pschirodne wobrazy z Dolomitow a zajimawe wurězki z olympiskich hrow.

Lutujće też w małym

Dosćej srosumicże žo na to dźěła, so dychu žo žurowisny a pontozne macźiny, zyroby atd. po możnosći dospołnje wuwużile. Wojowanje pschećiwo sdźenju zyrody je w tutym zwiśku wożebje wažne. Też wotpadki a wopłocki fo dale lépje wuwużija. Niech je hdźežkuli žo kubła pschekjebaju abo wużiwaju, wschudże ma žo słutniwje a wobkhadniwje s nimi wobkhadźecź. To njewosnamjensa, so ma žo jenoż we wulkim i kubłami prawje hoipodarićz. Runje też w małym, w kóżdym jenotliwym domje ma žo žamo wot žo rosumicź, so žo i wężemi słutniwje wobkhadźa. Tuta słutniwosć w trjebanju wężow je hódne wudospołnjenje tamneje słutniwosće, kotraż žo w lutowanju i pjenjesami wuskutkuje. Nimo teho pak žo je słutniwym trjebanjom wężow husto hałke prawy skład za lutowańsku khmanosć smóżni. Niedy žu to w jenotliwym padże też jenoż pjenjezki, kiż móża žo i pschedacza stareho żeleza abo kpłcheho wuwużicza zyrody wuzbytkowacź; tute pjenjezki a trosche pak bórzy wjetschi pjenjes wuczinja. Dyrbimy žo jenoż staracź, so žo tute małe pjenjezy njebychu zašo swudałe, ale so bychu žo wopramdźe khromadźiłe. Temu też domjaze lutowańske tyści kluża, kajkeż je na pschikład nalutowarnje rad wudawaju. Pětke tyści njeżu jenoż pycha za dom, wone też kóżdy dźeń napominaju, so bychu žo małe a najmjenjsche pjenjezy lutowałe, a so by žo też w małym lutowało.

Wuhlef Handrij

Powědańcźko s cżasa napoleonskich wójnow.

13] (Pokracżowanje.)

Hana strachocżiwje na Jana hladasche a chyzyshe žo Khorli wutorhnycź, tola tón ju cźim twjerdźišcho dźerżesche a ju žrooju žotru mjenowasche a wschitko žo jej wětkole wujažni.

„To je pschewjele sboża na jenu hodźinu, bratra a lubeho nadobo nadeńcź!" wona hikajo rjekny a žo pak k jenemu, pak k druhemu lubje pschikpiłjeschе.

Khorla bě pschišchoł kupicź to wobžedźenstwo, kotreż bě nětdy jeho starschimaj złuschało. Wón žo hischcże chětro žažnje na tamón cżaš dopomnicź wědźeschе, tola dołho jemu samjelcżane wosta, so běchu jeho maczi morili. Dźeń jeho wukubła, kiž žo nad wunczkom žmili, hdyž bě wo žurowym tónzu žwojeho jeniczkeho dźesca złyschał.

Jeho wobkhod bě žo na tworniu pscheměnił a wschelake sbožowne wobstejenja sczinichu jeho bohateho muża. Wón chyzyshe wnuczka na wobkhodnika wukubłacź, ale jeho zyła pschiroda žo temu spjecżowaschе, teho dla mjesche, hdyž bě wotrosł, z dźědom stajnje tudźenje. Husto žo teho dla kruczе roskorischtaj a pschi tajkim swadźenju jemu starý, hordy muž wumjetowaschе, kajke žempschinłożenje bě jeho nan měł a kajke njesboże bě na njeho a na jeho dźowku pschinjeść.

Khorli žo po tym wustupje wjazy w dźědowym domje njelubjeschе a wón cżekny do Luzizy, do wótczinу žwojeho nana. Wo nanu žamym ani mjesce njewědźeschе, hacź bě w tamnej hrósbnej nozy cżeknył. Wón mjesche za to, so je runje tak dawno morjwy, kaž macź, też wo hotsie, na kotruż žo hischcże njeiaźnje dopomnicź wědźeschе, niczo njeshoni, a mjesche za to, so je też shubjena, kaž starschej. Ale jeho wjeńela myšl a jeho cżerstwy žiwjeńiski duch jemu też pśches tute srudne dopomnicźenki dopomhaschtej, a wón bě runje tak wjeselý, kaž smužity wojak. Wón bě žo do Němskeje podał a dasche žo do sakskeho wójska, kiž na Napoleonowoje stronje stejesche, najecź, a žo wusnamjenjeschе a bu pokkownik.

Po dźědowej žmjerczi namrě bohate herbstwo; tola pryedy chyzyshe wójnu žobu dowojowacź, hacź by žboże do rukow wjak, kotreż bě jemu pschipadnyło.

Wróćiwschi žo do Italskeje, wobhonjeschе žo sa žwojimaj starschimaj a tak też mjstno sboni, na kotrymž bě i nimaj w prěnjej mlodosći žiwy był. — Khežu a wschitko, jahoż k njej złuschesche, wotmyžli žebi hnydom kupicź. Wón tehodła i nětcźischim wobžedźerjom jednacź dasche a runje bě pschischoł, tu kuż žam wobsamknycź a to s mjstno sažo wopytacź, hdyž běschtaj jeho starschej tak sbožownaj pobyłoj a tajke njeshoże pschecżekiwjeloj a wola Boża jeho tu se žotru sažo hromadu swjedże.

Franz jich na row morjeneje macźerje dowjedże, kotreż bě i nětkotrymi rostlinami wosnamjenił, kotreż bě s hórskich dolinow pschinjesł a tu wosadźał.

Khorla a Hana žo žyšły rowno na tutym žwjatym mjstnje wobjeschtaj, a wobaj potom Jana žobu wobjimaschtaj. Wón dźe na to s pschecżo k nimaj złuschesche.

Shromadnje žo tu połkatrywschi k Bohu žo modlachu wo starschińe žohnowanje k tutomu swjatkej wutrobow.

Bórzy na to, hdyž běchu Jana z cżesću i wojerińeje złužby puschcżili, buchtaj i Hanu psched wottarjom swěrowanaj. — S teho cżasa běschtaj we mjeżnym domje w cżichim dole žiwaj a nicżo jimaj žboże njeńazejeschе.

Franz pak pschi nimaj wosta jako najžwěrnischi złužobnik a žo żenje wjazy k žwojim žoburódnikam njewrócźi. Khorla pak we wójsku wosta a złuschesche do najnahladnischich wyschkow.

Wón žo posdźišcho s rjanej knjeżnu se starseje semjanke žwóiby wożeni a złuschesche do prěnich žwójbow kralowskeho hłownego města.

Hdyžkuli by wot mjeżelow a rospjerschenjow žwojeho žiwjenja trochu powotpocźnycź chcył, by Jana a Hanu wopytał, jeju cżiche a žadne žwójbne žboże by kóżdy ras najlépschi sacźišcheł na jeho wutrobu cźiniło.

Wón žem bě jara njemérny cżłowjek a jara do žwonkowneho wjeżela, so žebi taikich radosćow na stajne njepschejeschе. Jeho žona bě w tej wězy s nim sjena, a tuž běschtaj hromadże žbożownaj žiwaj, kaž daloko to hišće žiwjenje w schérokim swěcze dowolesche.

Wonaj bjes potomnikow wumrěschtaj a Hanine dźěcźi s tym wulke samożenje namrěchu.

Hdyž žwójba w jednorej wjeżnej chěži wjazy ruma njemějesche, žo dale bóle do wotnohow rosrosćowaschе a žo po žwěcze rospschejcźerachе, tejž jedyn wnuk wuklerja Handrija do tamneje krajiny dóńdże, hdyž bě někdy jeho mała khěžka stała; leż běchu za tón cżaš popuschcżeli, tuž bě i jeho rjany kruch lejownoscże z rjanym wuhladom nastał.

Wnuk žebi na tym mjstnje schikowanu chěżu natwari, nakupi k tomu sěża a kraja a žo tu na stajnje sažydli.

Jan a Hana hacź do žmjerczе w lubosnym dole wostschitaj, a ta khěża, w kotrejž Handrij a jeho žona trajazeho žboża njeběchtaj mohło namakacź, bu pśches njeju mjstno najwjetschich jemiźich radosćow, dom žwójbneho pokoja a žboża, so bě Bohu a cżłowjekam spobodne.

— Kónz. —

W **Budyšinje** 19. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Mnozy hižom před słowom „smjerś“ třepotaju ale w škleńcy wody ju měrnje do so pożeraju.

— **Wo wjedrje.** Pod wlikwom wobšćerneje wyšiny źmjedźachmy so dotal rjaneho wjedra wjeseleli. Jadro wyšiny je so někto k połdniu sćahnyło a nad Awstriskej leži. Na wječornu a połnóznu Němsku skutkuje wuběžk nižiny, kotrejž jadro so nad Połnóžnym morjom wuspěchetrěwa. Wuběžk nižiny k ranju cźehnje a so też na wjedro w nasćich stronach wuskutkuje. S morja so khłódnišći powětr pschijawi. Hdźež so ſ cźopłym powětrom ſetka, njewjedna nastanu. Wjedro budźe někto sajo khłódnische a njestajnische. — Jutſje schtwórtk ſtóncźko 4,54 hodź. ſthadźa a so 7,12 hodź. thowa. Měsacźk ſthadźa jutſje dopołdnja 8.40 hodź. a khowa so wječor 7,47 hodź.

— Wuhlady na wjedro sa jutſiſchi schtwórtk: Trochu khłódnische a njestajnische wjedro.

*

Pěschkowſki połk 52 so **pjatk do Budyšchina wróći.**

Pěschkowſki połk 52, kiž je dźeſchi cźaſ ſwonka Budyšchina pschebywował, so pjatk 21. awgusta 1936 sajo do ſwojeje Budyškeje garnisony wróći.

Zyły połk 21. awgusta 1936 dopołdnja w 11 hodźinach po tymle puću do Budyšchina sacźehnje:

Po Drježdźańskej dróhy, Krónprynzowym mosće, Lawſtich hrjebjach, Žitnych wikach, Kamjentnej hoźy, Lubijſkej dróhy.

Na Žitnych wikach połk pſched połkowym kommandérom wyſchkom Folltmannom nimo poczehnje.

III./F.R. 52 so sobotu w połkowych kašarnach w Budyšchinje sameſći.

Popołdnju w cźaſu wot 18 do 19 hodźin Budyſka a Lubijſka kapała ſhromadny naměſtny konzert na Žitnych wikach poſtićźitej.

III./F.R. 52 22. awgusta 1936 dale poczehnje.

*

S **Budeſtez,** wjeſny dźeſ Naſchow. Wobkhadne njeſmy wj ozyl ſgoſ ofuoch ſhoza nzog wuawoz dou njiſſa ſhozo, kotrejž hiſchcźe pkomérnje derje wotbeźa, ſta so sobotu wjecźor wokoło 10 hodźin. Tſi Raſchowiſte ſony motorſki koleſaŕ, kiž měſeſche ſwoju ſonu na ſoziuſu ſtedźo, pſchijźedźe. Pſchi tym ſawadźi wo ſonu, kotraž nimale ſtjedź dróhi dźeſche. Pſchi tym so tuta ſwjeſe, ſtani ſo na hłowje a wobodrě ſebi łoku. Też motorſki koleſaŕ ſ kolom padny a wobě wožabej ſo ſranitſchtej. Tón motorſke koło ſo thćtro cźejko wobſchkodźi. Sawokany lékaŕ dr. Albert ſ Haintź prěnju pomoz pſticźi. Budeſtezjanſki ſtražnikſchtr, ktrnž bě tohorunja hnydom na měſtno njeſsoźa pſchikhwatak, naležnoſcź pſchepytuje.

S **Makeho Wjelkowa.** Tudomny nětkuže 17létny mjaſeſki wuczobnik Horſt Seifert, kotrnž na jenym nowotwarſe w Budyſchinje dźeſaſche, padny tak niesbožownje ſ rótchtow, ſo wſchelake knutskowne a ſwonkowne kraſnjenja pocźerpi. Jeho durbjachu do měſchcźanſkeje khorownje damjeźe.

S **Krakez.** Wječera wutoru ekonomiſki rada Mittag, kiž je jedyn ſ najſtarſchich zobuſtawow ſtrony w Porſchiſkej wjeſnej ſkupinje, je ſwojej mandźelſkej ſwój ſtoty knaſ wobſwjeźił. Wobaj ſtaj we wſy a zyłej wokolinje jara wobluboważaj a jara cźeſćenaj. Niedźiwajo wyſokoſe ſtarosby ſtaj wobaj hiſchcźe cźiłaj a ſtrowaj.

S **Minakata.** Dźeſka ſwjeſći Hana ſwud. Makaćkowa rodź. Mokaćeja, wumjeńſarka w Drobach, ſwoje 80. narodnin. Hižo dołho je ſ wudowu, pſchetož w lěcze 1920 je jeinn mandźelſki Arnoſcht Makaćk wumrěł. Hać runjeź ſo jej wſiaŋ tak njemiźe kaž rjeźy, je tola hiſchcźe cźiła a ſtrowa. Haj wſchak, do Minakata, ſwoje ródneje wſy, kemſchi khodźićź, to wona wſiaŋ njemóże. Ale runje pola njeje na wumjeńku ſo wot ſpočatka tutoho lěta ſchtwórcźłétna Boża kłuſka **wotmźwa.** Jej, najſtarſchej wobdźeźaŋ w Drobach, też do dalſcheho pſchichoda wſcho dobre a Boże zohnowanje!

S **Nakez.** (Stawniſte powěſće ſa julij 1936.) Wukhcźili ſu ſo: Jan Günter Kunaſchk ſ Kamjenjeje, Herbert Wolfgang Melchior ſ Jeńſcheje, Pawoł Rudolf Rachtaŕ ſe Stróże; Helga Hannemarja Ganez ſ Noweje Wſy, Edgar Richard Zwoch ſe Stróże. Pohrjebanaj buſchtaj: wumjeńſaŕ Jan Měť ſe Schcźeńzy, 92 lět; Iſſa Hana Schwuraźez ſ Jeńſcheje, 2 lěcźe.

Z **Kopšina.** Mnozy wopytarjo njedźelskeho ſwjedźeńſkeho předſtajenja na hrodźišću mózachu we wſy žadneho ptačka wobkedźbować a wobdźiwać. Jednaſe ſo wo hupaka, kiž do druźin kokulow a do ćahatych ptačkow ſłuſa. Wuznamjenja ſo z kraſnje pisanym kahatom, nosy na hłowje rjanu na kóncźku čornu pjeratu krónu, kotruž móże hibać. Ma dołhi, ćeńki troſku zhibnjeny pyſk. Z nim ćaha z paſhroba a hnoja wſelake ćerwje. Dla tutoho zeźiwjenja a twarjenja hnězda w ſtomowych dźěrach, z kotrychž ſo njerad wunoſyć njeſmóži, ſmjerdźa wosebje jeho młode. Tola při pućowanju ſo tuta wój zhubi, też njeje w jeho mjaſu ćuć. Tohodla njehodźi ſo do jstwy. Najſkerje jednaſe ſo tu wo jeneho ſkuſdneho ptačka.

Njebojeſe ſo, byrnjež ſo ludźo w ćrjódach jemu bliźili, wosta změrom na rběłowanym wozu sedźo a zawjeſeli přitomnych ze ſměſnymi pohibami. Mjeno ma dźe po swojim „hupanju“ — tola móże też z łazańſćiny być, hdźež rěka Upupa spops. Radšo pak ſej jedyn zahwizda. A hdyž po nim hwizdachu, myſleſe, ze ſłyſi towaŕſa, a tuž pilnje wotmołwjeſe.

Z **Pančic.** Puć za knježim dworom do Kanec, kiž nětko do wokrjesnych dróhow ſłuſa, je w dołhoſći 500 metrow zwuporejdźany pod nawjedowanjom a dohladom nadrózneho twarſkeho inſpektora Göpnera w Połčnicy, kotremuž wokrjesne (nic ſtatne) dróhi Kamjenſkeho hejtmanſtwa podſteja. Za tón dźeł puća bě najwjetſi čas, zo bu porjedźany, też za dalſi dźeł ke Kanecam budźe to jara nuzne. Cźežite auta a druhe cźežke zapřahi, kotrež wosebje kamjenje ze ſkały woža, ſu puć rozjedźiźiſe, ſcyła hdyž nima krutejo podłohi a lěta dołho njeje ſo na nim ničo činiło. Walkowała je puć firma Koppina z Kamjenca. Z wuwzaćom Wěteńćanſkeho puća ſu wſitke wjeſne puće nětko wokrjesne dróhi, wo kotrež ma ſo potajkim hamtſke hejtmanſtwo ſtarać, kotremuž za běžne lěta 20 000 hriwnow za twar pućow k dispoziciji ſteji. Z tym je Pančicam a druhim gmejnam wulka čeža wotewzata. Dyrbješe tola naša gmejna před lětami za pleatrowanje puća wot dróhi nimo tudomneho knježeho dwora na 6000 hriwnow płaćić a na ćućinu pjenježnu čežu hišće nětko njeſć.

S **Kulowa.** W konkurſowym jednanju nad ſamoſtajenſtwom 5. meje 1936 w Kulowje ſenrěteje doſtawaŕki renty Hanu Rohorkowe, žu ſa konkurſneho rjadowaŕa pſchekupź Wjeŋk Doman ſ Wolerez ponjenowany. — Na Ssalowſkich pochonych łukach ſa Schotcźkez młynom, njedaloko prjedawſcheho zaſelowſcheho domcźka, ſo paleſche. Se wſchěch rólkow pſchikhwatawſki wjeſnjenio ſo pilnje ſtarachu, ſo by ſo woheń ſam'eſowaŕ a bliſći lěſ ſo pſched ſchkodu ſchkitaŕ. Kulowſka motorſka ſtuźawa, kotraž tohorunſa wutrjebje, měſeſche po puću małe njeſbožo. Chyſche ſo na wopaczne ſtronje jědźacym koleſaŕjam wuwinyć, rſchi tym pak wo nadrožny kamjeń ſ wadźi a ſo łokła wobſchkodźi. Niedźiwajo tohodla pak mójeſche ſwoju ſtłužbu wukonjeć.

S **Poſcźinje.** Pſchi nóžnym wotwjeſenju pcźołaſtich ludſtwow do hole ſo jenemu ſobuſtawej ludſtſcheje wjeſnje ſkupiny pcźołaŕjow njeboha ſta. Pcźoły nadobo jeho konja nadpadnychu, kotryž we ſwojim ſtraſche wokoło ſo kopaſche a pſchi tym zyły grat roſtorha. Skóncźnje ſo pcźołaŕjam poradźi, ſudſtwo ſ woſa ſnoſnyć a roſhrjenoho konja do konjerza dowjeſć, tak ſo na dobre ſbožo wjeſtſcheje ſchkody njeſtawa.

Se **Žitawy.** W Marijnym Dole padny moleſ Schneider ſ Wóſtrowza pſchi barbjenju woknow ſ prěnjeho poſthoda do ſahrody. Se ſtamanej pónoſu dyrbjachu ſnjeſbożeneho do Žitawſkeje kliniki dowjeſć.

Posledn'e politiske powěſće

Schwedſkej łubłaſkej łódźi na wupyze w Kielu.

Do wójnſkeho pſchiſtawa w Kielu ſtej ſchwedſkej wlachtatej łubłaſkej łódźi „Najaden“ a „Faramas“ pſchijelej. Nimo offizěrow ſtej łódźi ſe 188 kadettami wobſadźenej.

Wulkoſtrajk w Kanadje.

Wulke dźěłaſnje wumělſkeje židy Courtauldſkeho konzerna w Kanadje ſu ſo ſtrajka dla ſaſtajiłe. 1400 dźěłaſerjow je ſwoje dźěło ſłožiło. Woni žadaju wjetſche mſdy a krótſchi dźěłowy cźaſ.

*

Bratrowy mordaŕ wotprawjeny.

Dla rubježnoho mordaŕſtwa na ſwojim bratrju a ſwojej ſwakowej ſ ſmjerćii ſaſudźeny Jan Runcźkowſki bu wutoru rano w Gdańſku wotprawjeny. Wběrche kwojej woporaj ſabił a potom tawrienje ſapałił. Gdańſki ſenat njeběſche tutoho dwójneho beſtialneho mordaŕſtwa dla k ſmjerćii ſaſudźeneho wobhnadźił.

Hospodaŕſki rozhlad

Sſrjedu 19. awgusta 1936.

Wčerawše Kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,505	100 čeſkosł. krónow	10,27
100 ſwajc. frankow	81.11	100 franc. frankow	16,38

Barlinſkat burſa 18. awgusta 1936. Na wčerawſchej burſy běſche trochu wjacy kupzow hacź poſlednje dny, ſchtož pak ſo w kurſach njemóžeſche wulkutkowaŕ, dokelž dźeła ſajo nowy material na wiki pſchikhadźeſche. S wjetſcheho dźěła kurſy dale wotdrjebjowachu. Na rentowych wikach bě wobkhod dale jara měrny.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach je dale w jara wuſkich mjeſach. Material, kotrnž tatarſtwo na pſchedaŕ poſtića, ſo ſ wjetſcheho dźěła w prowinzy ſameſći, tak ſo ſo dowoſ ſa khlěbowe wiki njeje połepſchił. Młyny pytaja pſchenźu a rožku ſa hyndomne dodaćźe. Też wowſ a pizowanſki jećźmjeń ſo jenoź we wobmjeſowanej měrje poſtićataj. Też w jećźmjenjach ſa **industrija je wobkhod mały.** Wobkhod w jećźmjenjach ſa piwarńſke je w Barlinje pomérne hiſchcźe jara mały, mjes tym ſo ſu wotkhytkowe możnoſcźe w prowinzy łépſche. Na mukowych wikach je wobkhod ſpokojazy.

Wječera ſtatſtiske w Barlinje ſentnaŕ

pſchenźyn W 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožki R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jećźmjenja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowſa H 11: 8,85 hr., H 13: 7,80 hr.

Płaćizny rěznoho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

18. awgusta 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenje:

Woły: 97.

Połnomjaſne, wukormjene, najwětſeje rěźneje hódnoſće hač do 6 lět	44
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	—
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	—

Byki: 50.

Połnomjaſne, wuroſćene, najwětſeje rěźneje hódnoſće	42
Połnomjaſne, młódźe	38
Mjenje wukormjene młódźe a derje picowane ſtarſe	—
Spatne	—

Jałowicy a kruwy: 353.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwětſeje rěźneje hódnoſće	42
Połnomjaſne, wukormjene jałowicy najwětſeje rěźneje hódnoſće hač do 7 lět	38
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódźe kruwy a jałowicy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	22—24
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Ćelata: 1709

Najlěpſe wukormjene (1. druźiny)	80 - 85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	70 - 78
Spatne (3.)	62 - 68

Wowcy: 5473.

Młódźe a ſtarſe wukormjene (5. druźina)	50
Starſe wukormjene (6.)	46—48
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	36—42

Swinje: 6111.

Połnom. aſne, wos. raſow a ſich křiżenj., tłać do 1½ lět ſtare	54,50
Wukormjene	53,50
Mjaſne	50,50
Spatne	48,50
Kancy a kundrosy	53.50

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 8.	17. 8.		18. 8.	17. 8.
Pšenca	198-200	198-200	bunv	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	163,0	163,0	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
jećźmjeń now.	—	—	mórske lunivy	—	—
jećźmjeń, nat.	—	—	ſotte lupiny	—	—
wows	—	—	peradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńć. muka	27,65	27,65	lany wosuſk	15,30	15,30
ržana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanć.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruſki	—	—
ržane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
rapa 1000 kg			ržana ſtoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšeńć. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluški	30,0-33,0	30,0-33,0	rěpna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 193.0 9: 189.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaćizna za jećźmjeń za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 11: 167.0 13: 156.0

Němſki wobkhod z wukrajom w juliju

50 miljonow hriwnow wuwoſeneho pſcheſhyta.

Dowoſ wucźinjeſche w juliju 346 miljonow hriwnow. Pornjo pſchedkhadźazemu měſazej 360 miljonow hr. je ſo hódnocźe a też po mnohoſći wo 4 proc. ſpadnyk. Na tutym ſmjeńſchenju ſu ſkoro wuwjacźne ſeźiwjeńſke potrjebny wobdźělene, dokelž je ſo jich dowoſ ſyzła wo 13 proc. ſmjeńſchiſchi. Dowoſ indurſtialnych pſchedmjetow je trochu poſtupił. Na ſmjeńſchenym dowoſu ſu ſkoro jenoź nimo-europſke ſtaty wobdźělene. Wuwoſ bě ſ 395 miljonami hriwnow wo něhdźe 7 proc. wjetſchi hacź w juniju (370 mil. hr.). Powjetſchenje ſkoro wuwjacźne na hotowe twory pſchipada a ſwiſnuje ſ małeho dźěła ſ lěcźnym cźaſom. Wuwoſ ſo ſkoro we wſchěch wacź ſ měſazu junija na julij powjetſchi. Tuto ſtupnjowanje traje hacź do oktobra, hdyž najwjetſchi ſtopjeń dozpěje. W juliju tutoho lěta běſche ſtupanje nimale toſame kaž w prjedawſchich lětach. Wuwoſ je wožeſche poſtrukt do Belgiſkeje, Danſkeje, Jendźelſkeje, Hollandſkeje, Rumunſkeje a Schpanſkeje. Pomjeńſchik je ſo wuwoſ do Italiſkeje, Schwizy a Ruſkeje. Wobkhodna bilanza ſa julij potajkim ſkóncźi ſ 50 mil. hriwnow wuwoſeneho pſchebytka pornjo 11 mil. w pſchedkhadnym měſazu a pornjo 29 mil. hr. w lońſchim juliju.

Němſke lenowe wiki

Rosprawa němſkeje lenoweje burſy wot 3. do 15. aug.

Na ſakkadze wožebiteho wucźinjenja ſu płaćiſny ſa lenowu ſtomu krucze poſtajene a ſo njeſapſipuja. Po nim ſu najwjetſche płaćiſny ſa lenowu ſtomu bjes ſymjenja: Jnle wubrana kajſoſć 5,50 hr. (ſe ſymjenjom 4,75), jara dobra kajſoſć 5 hr. (4,25), dobra kajſoſć 4 hr. (3,25), ſrjeńja kajſoſć 3 hr. (2,25), hubjeńſha kajſoſć 2 hr. (1,25) ſa zentnaŕ bjes ſtatneho pſchirażka.

Hłowny redaktor Marko Smolerſ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnoſt Duchman w Budyšinje, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smolerſ w Budyšinje a za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišk dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D.A.VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna liſćina 8.5 płaćź.

Pokiwy pyskej a pjeru

Zwěrjata dawnych časow su wšelake wutupjene, ale jich mjena so zakhowachu w pomjenowanjach wsow, na přikład Turjo khowa w sebi tura, dźiwje howjadło, a Zubornica khowa zubra, hišće wjetše howjadło pralěsow. Tur Auerochs, zubr Wisent, Bison.

zwěrju sej (kaž: wěrju sebi, ale nic: -so. To maš zaso rjec: zwažu so).

zwoprědka (nic: woprědka).

Zwěrjace mjena sej ludźo hižo w dawnym zastarku dawachu, tohodla rěka hišće nětko něchtóžkuli naprikład: liška, wjelk, hołbik, kóčka (Kutschke), kocor (Katzer), kót (Kothe), zyba, sykora, bruk, komor, trosk, šliž, wrobl, sokoł (Sockel), wjeraj, konik (Kanig, König), šćihlik a šćihlica (Steglich, Stieglitz).

ž

ž zbłdny na **z** w słowje **zo** (nětdy že, potom žo kaž **w** zrostach hi-žo, tu-ž, kotryž). Też železo wurjekuje so „zelezło“ a žrěbc jako „zrěbe“ (**w** Radworju).

žahanje čerpjeć Brunst leiden

žalznica Drüsenkrankheit, žalza Drüse. Tuto słowo je nimale woteznate. A je tola tak rjane!

žel je tak derje wěcownik kaž **bolosć**; fararjej bě hólca žel, hóle jemu žel (žałosć) činješe. Tola hewak so žel jako wěcownik njeèuje, tohodla: mi je tehje sameje „jara“ žel (nic: „wulki“ žel), kaž so też praji: je „jara“ zyma **kalt** „wulka“ zyma **strenger Winter**. Wot žela maš **želnosć**, kaž wot zymy zymnosć. Samsne pady su: trjeba, dźiw, škoda. Nam je trjeba pjenjez (potrjeba), mi trjeba njeje tajkeho liščenja, tebi je jara trjeba pukow, dźěćom je trjeba serbskeje wužby. Mi njeje **nuza** ničeho = njej trjeba ničeho. To je mi dźiwno (dźiwa wěc) atd.

žerjawa (Kranich) „kroka“ (1721)

ži bu j w słowomaj bójski (božiski) a knjejske (knježiski)

živjenje ludu so w rěči wobrazuje, na **příklad** a) **rólnistwo**: hłuposć „worać“, mjezu přeworać, w kwakli stać (až wol), připrahować (z móšnju) — b) **skotafstwo**: ludźo so kusaju, so žern (kaž swinje), so bodu, so lizaju (kaž howjazy skót), pachołej hrjebjeń rosće (kaž kokotej), wuja su „woskobali“ — c) **pčołafstwo**: někoho wuklukać a wukadźeć (kaž pčoły) — d) **hońtwa**: pasle komu polakować, na kerk bić (haž zajac wuskoči) — e) **přiroda**: stejiš kaž muž w měsacu, spěwaš kaž solobik — f) **stawizny**: čertej roboćić, po roboće spraskać (zdźěłać — z khwatkom), jěsć kaž kórcař, płaćić, to rěka **płat** dawać za **druhe** wěcy (**pjenjez** stari Słowjenjo njemějachu, te hakle wot Germanow dostachu) atd. atd.

živjoł Element (nic: živjel)

živy sej rady njewěm (nic: živej rady), **živa** njewěm sej rady.

Žónske mjena kónča kaž žónske wěcowniki na **a**. Tak maju **wupožčene** mjena zwjetša na kóncu **a**, byrnjež w cuzej rěči je njemělo, na př. Haňža Agnes, Walpora Walpurgis, Rahela („Jakub prosy Rahelu“), Judita, Ruta atd. Kónčne **a** je **přidawk** (Agneza, Hagnježa, Haňža). Bjez toho přidawka mohle jeno mjena na **l a š** wostać, na př. Rahel, z Raheln, Raheli, wot Rahele (kaž sel, ze selu, seli, wot sele). Potom by rěkało: J. prosy wo Rahel (kaž wo sel).

žoraw Rockenstock auf einem dreifüßigen Schemel stehend

žórło, 1788: žordło, ČMS 1933, 48

Žortne wosoby — žortne mjena: Hans wuběa, Hans Depla, Mots Tunka, Bosćij Klibora, Hans Klepotař, Překlepany Bosćij, Liba, Pimpus, šewc Šidleško, krawc Jehlička, češa Sekerka atd.

Žorty: na swjatu Wonu, na **s**. Nidu, tři dny do přenjeho sněha, tiř dny po smjerći, po smjerć słać, ze starym kožuchom zwonić, z njepalenym popjelom šwikać, březowki šołta, myši šołčina (kóčka)

Dźěći. Hospodař k swojemu wopytnej: „Sćeńm Wam šćłeńćku wina poćićiśćeć? — Ach, runje mi na mysl přichindźe, so sće antialkoholit!“ — Mały Fryza: „Nanko, my tola wino nimamy!“

*

„Lina myšli wěsće na swojeho přećeńela schofera!“ — „S wotfel to hudźišćo a wěch?“ — „Wona zyle sbožowna bo benzinoweje bleśće nuchaśće!“

Wěš tole hižo?

Ličba **wopytowarjow** swětaslawnych różowych sadrodow w Hartfordu (USA) je poslednje lěta tak rjenje postupiła, so dyrbješe měšćanske sarjadnistwo pucze a žrědki namakaćz, kotrejž přichwilenjenju sahrodow sadźěwaju. Wopytowarjo z wokolinow po nowych postajenjach jenož wšědny dźeń přichitup dóstanu, so njetrjebali žo różowi přećeńelja, kotrjž na njedźelach hakle po hodźinach dołhim pućowanju do Hartforda přichidu, přeď wrotami přichwilenjeneho parka sawrośćeć. Sa tutych pućowawšich žo wobsebite lěhwa a město na přichprawichu, hdźež móža wobjedowaćz. Wobstatk hobrskich różowych sahrodow je žo w tutym lěće wo sto nowych družin wobohaćił.

*

Wo prěnim zylindarju, kotryž je žo w Londonje nošył, mózemy w nowinje „Times“ z lěta 1796 sćěhowaze cźitaćz:

„John Hetherington žo wczera dla njembrebo njechmanistwa a naczinjenja njemčera na dróży roskalowarjej policije přechwidźeše a pod rukowanje 500 jendźelskich puntow staji. Dopokaja žo, so je žo Hetherington na sjawnej dróży z klobukom na hłowje pokasał, kotryž wón žiłdany klobuk mjenowaše; tutón klobuk běše wyšoki twar, kotryž žo zwětlješe a žo přichłodźeše, bojaśliwe stworjenja satrasćićz. Wopraudźe někotři policistojo wobtrucźachu, so žu wšelake žónske straschny klobuk muhladawšchi do womory padźe, so dźeći rejachu a so ku žnym Domascha Gordwainera wot cźrjódy, kotraž ke žo sbožała, k semi storhnjeny a žebi prawu ruku słama.“

*

Kuchinski mischtr přichi dworje khežora Khorle V., Wilh. Tirell-Taillevent, bywaše dla swojich stajnje wuběrnje poradźenych jědźow tak cźeśćeny, so dyrbješe jemu wojerska straż hrodu samžne wojerske cźesće wopokasaćz kaž khežorej samemu, hdyž kuchaś hród wapuschći abo žo domoj wróćći.

*

„Bysćće My we žwojim powołanju dale skutkowaś, hdyž bysćće njenadźiwy miljon dostaś?“ žo profesor z univerzity w Columbia wjetšinu licźbu ludźi ze wšěch powołanjow a worschtow praschesche. 84 prozentow z praschanych z „ne“ wotmołwi. Nětkle 7 prozentow žo jenož pod wěstymi wumělenjenemi sa „ne“ wupraji a ledy 9 prozentow rjekny, so nochcedźa žwoje dotalne powołanje spuschćić. j.

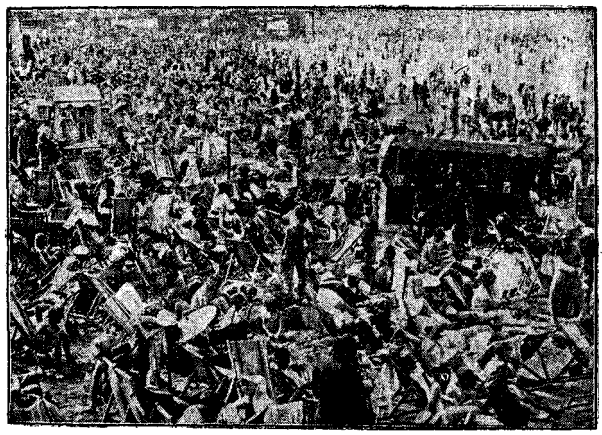

Wotschewjenje, ale kajke?

Jendźelska je nětko njeběłyschane horze dny doczakała, tak so žu mótske kupjele pschepjelenjene. Hacź pak je cźischeńa a wusknosć sa wbohich cźiwilowanych wulkomešćanow z wokschewjenjom, to je druhe praschenje. Njesda žo to, hdyž žebi tutón wobras wobhladamy.

(Presse-Bildzentrale, M.)

Radio

Schwórnk 20. awgusta žo słyschi:

Königswusterhausen a wschitke němske sćelaki z wuwjacjom Barlinskeho: 6 ranschi konzert. 8 sołistiska hudźba. 10 ludowe spěwy — ludowe reje. 11 šabawna hudźba. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelaka hudźba. 16 popołdnischi konzert. 18 dujerska hudźba. 19 tacźele. 20,10 wuczba hódanczkow z mytowanjom.

Barlin: 20,40 symfonijski konzert.

Wiu: 19,05 lyriska komedija „Fallstaff“.

Warschawa: 21 pólske spěwy.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die bisher noch nicht benannte Straße der Herrentichsiedlung erhält den Namen „Lilienthalstaße“.

Bautzen, 17. August 1936. **Der Oberbürgermeister.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Die Landstraße I. Ordnung **Kamenz—Rosenthal—Neschwitz** wird von km. 3,5—4,4 in Flur Deutschbaselitz vom 24. August ab bis voraussichtlich zum 8. September 1936 wegen Bauarbeiten **für allen Verkehr gesperrt.** Der Verkehr wird über Nebelschütz—Wendischbaselitz verwiesen. Die Umleitungsstrecke sind der geringen Breite und der Beschaffenheit der Straßendecke wegen nur mit besonderer Vorsicht zu befahren.

Kamenz, am 17. August 1936.

Der Amtshauptmann.

Nowe jězdne **koło** ?

Ja!

Ale jenož **Miele**

Dostać pola firmow

Ernst Palting w Njeswačidle
P. Herbank w Khrósćicach
Jurij Hoblack w Pančicach
Hans Popella w Kulowje
Paul Koreng w Njebjelčicach
Milde & Hertig w Kamjencu
M. Kutschke, Wulke Dubrowy
Richard Ziesche, Delni Wujezd
C. E. Luboch we Wulk. Zdźarach

Awtowe narunanske koło

je so na jězbje **wot Kulowa přez Hórki do Njebjelčic**

zhubiło. 1564

Štóž je jo namakał, njech je za dobre myto woteda pola twarskeho **předewzaćela**

J. Korenga

w Smječkečanskich kupjelach

◆GARDINY◆

we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódno pola firmy

Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Młoda, pilna, čista

holca

so do małeho ratarstwa z młynom a pjekarnju pyta. Zamołwić pola **Autona Vaceka w Kukowje**

Štóž w „Serbsk. Nowinach“ swoje twory njeposkića, nima kupcow abo je njewotbudźe. Tohodla niemóže nichtó, kiž ma **něšto na předań**, to bjez nawěstka w „Serb. Now.“ činić!

Wobydlenje

na wsach 1541

so pyta. Zamołwjenja pod B 12 na wudawarnju Serbskich Nowin

Nowe knihi

Zběrka: Serbska Ludowa knihownja

M. Nawka: Łóńčko kwasnych hrońčkow. Brožurowane 0,50 hr., wjazane 1,— hr.

M. Kral: Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow. I. a II. Brož. 1,20 hr., wjaz. 1,70 hr.

A. Sykora: W Malešecach před sto lětami. Dopomnjeńki. Brož. 0,50 hr., wjaz. 1,— hr.

H. Sielewicz: Za Božim khlěbom a druhe novele. Brožurowane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

Zběrka: Dom a swět

W. Hálek: Wječorne pěsnje. 2. wudawk. Brož. 1,— hr.

J. Lorenc-Zalěski: Kifko. Romantiska stawizna ze starodawnych časow. Brož. 1,— hr.

Serbska knihařnja w Budyšinje

Pruhujće swój wobstatk čišćeńskich wěcow

Njeèakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku W čišćeńni „Serbskich Nowin“ budźeće derje a płaćizny hódno posłuženi.

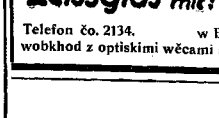

Zeißac prismowe sklency

nětko hižo wot **87,—** hr.

Połne dalokowidy

za kóždu płaćiz, a we wulkim wubjerku pola firmy

Zeissglas mit! E. LENZ

Telefon čo. 2134. w Budyšinje na Hošic hasy 21

wobkhod z optiskimi wěcami a fotografiskimi potrjebami

2. olympiski wosebity zešiwk
Barlinskich illustrowanych nowin

16 olympiskich dnjow

hóray wuńdźe. Płaći 1,— hriwnu.

Skazanki w Serbskej knihafni

Přiloha k čisłu 193

SERBSKE NOWINY

Srjedu 19. augusta 1936

Spodźiwny kwaš

Přched 120 lětami, w měrcu 1816, žo w garnizonskej cyrkwi w Barlinje podwyšch Korla Köhler a podwyšch Gušta Krygarjez šwerowacz daschtaj. Podwyšch Gušta Krygarjez běšche jako „Dennewitzska rjetkowka hołza“ po tym znjeće šnata. Na kwašu wyšoko sašłužbneju wosałow niewobdźěli žo jenož wobsedłerstwo města Barlina, ale zyła Němska.

Mjes njeličomnymi dobrowólnymi, kotříž žo na hromadźišću pola Jasenitz pola Schcježina shromadźichu, jako žo Němska pischeńtwo Napoleonej pobožownje, běšche jedyn, kotryž žo z mjenom Gušta Lübeck kapitana da a rjekny, so je krawz po powołanju. Wón njeběšche drje wulkeho rosta, ale to pak kadżenoje a žiwioje postawy. Na mětnje jeho pschemjawschi se žiwotnymi dobrowólnymi a rekrutami do Kolberga pósłachu. Tu žo jeho praschachu, hač je strowy (za lekarske pschepytowanja janeje chwile njeběšche) a pschepodachu jemu, jako z haj wotmołwi, płaschcź, wojerišku drašku, zjelbu, patronowu tołsu se 60 patronami a papjerku, na kotrejž napisane šleješe: „Samołwi žo we Wolinje pola statnika v. Schmidta k sašłupej.“

Mo Wolinje łwuczowachu, schtož njerjad dżerżeše. Sałužba běšche cżeżka, tola tóžby je sahorjenjom žiwoje pożiwnje šałaji. Jedyn z najwutrišnich běšche dobrowólnik Lübeck, kotryž bě hižo je swojej stanje wjeselej myšlicżu jara chcyše pschihotowaci wschěch towarschow 4. kompanije dobył. Wón běšche tóžbomu zwěsće pschitupny, chcejaše pschi tej rejwanšku lubu, běšche wobrótny, wuchowany, zwedomity — stróžka, pschikładny rekrutal Jenoho dnja pak běšche pschekwapjenje wulke: Gušta Lübeck njeběšche muž, ale holza a rěkasche z wopraudźitym mjenom Sofija Dorothea Friederika Krygarjez, bursta dźowka z Friedlanda w Mecklenburgskej!

Stotnik v. Schmidt Sofiju k sebi pschitšcz da. Thdyž je ju w samsnym wokomiku puschcźeł. Holza pak sa- jałe pschi swojim wozu, so chže hodu do pola cżahnyć a pjeczinješe žo, wojerišku drašku wotpokoščź. Na to Sofiju k generalej v. Borstelej dowjedźechu. Tej wón ju naležnje napominaše. Sofija rjekny: „Exzellenza, njeznjem-li pola Waš z wojakom być, potom žo njehdże drudże dobrowólnje samołwiu. Nehdże budża mje wješe rodzicź. Ssym wojak a wołtanu wojak!“

Tu žo general smjeješe a šwoli do toho. Wot nětka Sofija mjeno Gušta Krygarjez wjedźeše; pschetaj na jeje pschiwzate pschedmjeno běchu žo jeje towarschojo hižo tak jara swuczili, so dyrbješe je, jenož trochu pschemjenjene, wobkhowacź. Hewak pak žo pola njeje niczo njepschemjeni. Dyrbješe służba dale taj tóžby druhi rekruta sastawacź, a hdyž pola pschedstajenych a towarschow w najwjeschej cżešći steješe, potom mjeješe žo tole jenož swojej wojerišćej thmanosći dźakowacź.

Hižo nekotre njedżele pożdišcho žo Sofija pschi nadběhu na tak mjenowanu Kasperšu brodżanu kawu prěni raz z wohnjom wuschcźi, schtož z wulkej smužitosću wobsta. S jeneje bitwy njeješe do druheje. Jednasche-li žo wo to, nehdże wożebje strašnym nadawk dopjelnicź, potom žo wona jako pěnja dobrowólnje samołwi. Hdyž běchu Žebt ju towarschoho hacź dołaj wa- zili, dha ju nětkole wobdźěłowachu. W stawje pola Grossbeerena w najpěrnišich rjadach wojowaše. Krótko po tym psched Dennewitzom rjekachu. Poldra hodźiny wo mjyn pola Goelsdorfa wojowachu. Skónčnje dyrbjachu dobrowólni njepschećelske stejischcźo wótcź. Sałko běšche Gušta pěnja, kotraž žo samołwi. Sydom muži z jeje polka ji sćěhowaše. Wschi nadběhu ju tschetu że- leza nad lewym wóćkom strani. Wona žo ani wo to njestaraše. Nekótre krocżele dale ju granata na ramju tak cżekło strani, so njemóžeše žiwoju lewu ruku wjacy hóbnyncź. Wona tjelbu zyte jednorje do druheje ruči wża, sawjaza sebi hłuboku ranu nětkaž se schantkom a swojich towarschow njeswupuschcźi. Nadběh žo wotrasy. Ale ša poł hodźiny druhi nadběh sćěhowaše. Sałko běše Gušta pódła. Tschežin ji prawu nohu strani a ju k semi storhny. Lědy pak bě lěkaŕ ranu jawobalił, dha wona sałko poitany, so by žo na pschesćěhanju zofałeho njepschećela wobdźěłała.

Cżěkowanjeru Gušta do Barlina dowjedechu. Na wuhojenje bě jenoż nekótrych njedżel trjeba. Hižo na sławnym dobycżu Bommelsjeho Waarda na dnju 13. dezembra mózeše žo wobdźěłacź. Běchu ju mjes tym na podwyschta powjenowali a léta 1814 žo ji dla jeje smužitego sadźerjenja w bitwje pola Deunewitz żelezny kschiż pożcżi.

Hdyž ješe Kolberzyli pokt wojowaše abo w bitwje steješe, stajnje běše podwyšch Gušta Krygarjez na mětnje. W 17 cżežkich bitwach bě žo žiwa bła, jaka žo skónčnje bitwy we žiwobnu skónčachu. A we wschitkich tychle bitwach bě žo wuznamjenika. Dawno bě žo jeje žiwa dalołe psches nemóžte mjeju bohatła.

Hdyž mjeješe žiwi nadawk sa dopjelnjeny, wona z wójska wustupi a bu wjchowaše žiwjerjena a cżešćena. General v. Borstell, kotryž bě ju w žiwotu cżu thmył domoj pósłacź, ji sćěhowaše rjadki napisa:

„Cżuju žo winowatu, Friederizu Gustli Krygarjez, tutej njebojašnej holzy, sa jeje rjetkowtku smyslenosću swoje najwjetše pschipóznace wuprajcź. Hacżrunjež w bitwje na ramjenju a na nohi ranjena, njeje bitmischžo wonschcżita. Jeje pschikładna pilnoćź w žiwnišću, jeje kedżbnosćź a powažliwosćź we wschitkich wężach žiwjenja je ji potom bowéru jeje pschedstajenych a poddatych wunjesła a stajnje satkowała . . .“

Pruski kral a Mecklenburgski wulkowójwoda ji lětnu rentu wuknjaschchtaj. Nimo toho žo sberka sarjadowa, so by žo „Dennewitzkej rjetkowzy“ statny kwašny dar pschepodacź mohł. Njedże mjenujzy žane potajnstwo, so bě podwyschi Gušta Krygarjez na rjadowym žwjedżenju 18. januara 1816 w Barlinje podwyschta Korlu Köhlera — toharanja sałużbneho mějeczela żelesneho schkiża — šesnaka a ludowacź nawukka.

Na kwašnym dnju běšche zyła Barlin na nohach. We garnizonskej cyrkwi njedże mešna za telko ludźi, kotříž běchu pschischli, so buchu sławnu a cżešcżenu wójnsku rjetkowtku psched wołtar stupicź widżeli. S tym bě wzhta sbožopschejcża a dary pschihładżachu. Pożelstwo kralo- wa rěkasche: „Gustli Krygarjez k jeje żenitwje sbožo pschaju, a wocżakuju, so žo jako mandželska runje tak sławnje kaž we wojerišćim stawje sadźerši, ji pschipołożenu dar jako pschinoschk k sałożenju žiwóbu pschipóscżelu.“

Gušta Krygarjez pschi wschěch cżešcżenjach skromny a ponižny cżłowjek wosta, kotryž pschjeżo sałko rjekny, so je žo jenoż to stało, schtož žebi nusa wótcżiny žadasche. Wona 31. meje 1849 w Templinje w Mrozu po sbożownym, je schtyrjoch dżesatich Johnowenym mandżelstwje wumrě. Swarjena, kotrejž bě w bitwje pola Dennewitz dostała, běchu šmjerć połpschiche. S najwjetschimi wojerišćimi cżešcżemi ju pakowachu. ŕ.

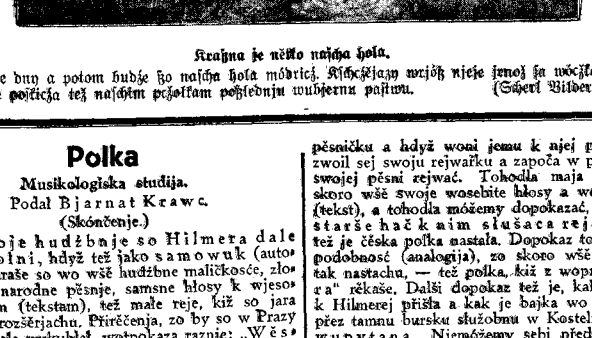

Krajna je někto našcha hola.

Jenoż hišcźe dny a potom budże žo našcha hola módricź. Kschcżejazy wuzjóh njeje jenoż za wócżko z wohcżenjom, ale poćicza też naschim pzholkam pohledny wuhjerny pasżwu. (Scheri Wilderdieuš, M.)

Polka

Musikologiska studija.

Podał Bjarnat Krawc.

(Skónčenje.)

Wosebje hudźbnje so Hilmera dale wudospolni, hdyž też jako samowuk (autodidakt). Staraše so wo wšě hudźbne maličkosće, zło- ži hišnse narodne pěsnje, samsne hłosy k wjeso- lym słowam (tekstam), też małe reje, kiž so jara lubjachu a rozšerjachu. Přiměrjenja, zo by so w Prazy hudźbnje dale wukubłał, wotpokaza raznje: „Wěs- ty khlěb njewopušću!“ Morwe theoretiske knihi buchu z jeho dalšimi hudźbnymi wučerjemi. Hilmerowe kompozicije su cyle jednore, bez wšeho pipjenja, melodiske, spěwne, swojorazne a k rejwa- nju přihódne. Hižo zahe so hudźbnicy k njemu tła- chu, wupožczowachu sej jeho składby a piskachu je na wsach a w městach. Hilmera sam bě 20 lět dołho z wjednikom rejwańskeje kapały a jeho sława bě tak rozšerjena, zo wokolne zemjanstwo sej jeho husto přeprosy.

Najwjetšu sławu pak Hilmera doby, jako při- padnje jena reja w čišću wuńdże, a to bě polka! Stóž chce wo nastaću a pokhadże polki rěcź, dyrbi znać tehdomny staw hudźbneje reje a wšěch nałoż- kow, w kotrychž so Cech a jeho reja při rejwań- skich rjadownjach jewješej. Skoda, zo su so tute charakteristiske nałožki minyle!

Widżany na rejwańskej łubi bě kóždy z wjeso- lej myslu, ze strowymaj nohomaj a z nekótrymi slě- bornikami w mošni; kiž możeše najlěpje rejwać, spě- wać a so zawjeselić, bě najbóle widżany a waženy, bě duša cyłeje towarschnosće. Korčmař jemu poskiči darmo nócźh, towaršojo starachu so wo wšo druhe. Ze škleńcu w rucy stupi wón k hercam, zaspěwa sej pěsničku a ładyž woni jemu k njej piskachu, wu- zwoil sej swoju rejwarku a započa w pohibu k tutej swojej pěsni rejwać. Tohodła maja ludowe reje skoro wšě swoje wosebite hłosy a wosebite słowa (tekst), a tohodła móžemy dopokazać, zo su spěwy starše hač k nim słušaca reja. Podobaje też je česka polka nastała. Dopokaz toho je też na- podobnosć (analogija), zo skoro wšě ludowe reje tak nastachu, — też polka, kiž z wopředka „Ni m- ra“ rěkaše. Dalši dopokaz też je, kak je tale reja k Hilmerej přišła a kak je bajka wo jeje nastaću přez tamnu bursku służobnu w Kostelicu při Łobju wupytana. Njemóžemy sebi předstajić, zo je něchtó samotnje rejwaca hołcu wobkedżbowawši jeje stupy potom po jeje wašnju rejwał . . . abo zo je wona traš z wotmyslom swoju reju do towarš- nosće podała. To by było jenicke wuwzaće mjez njeličomnymi ludowymi rejemi, kiž su na hi- naše wašnje nastałe, mjenujcy k spěwej a to w to- waršnosći . . . a nic z domjacnosće do rejwańskeje łubje.

Z wjetša bě to tak, kaž hižo podótknjene, zo ně- kajki dobry rejwař, pola hercow stejacy, pěsničku zanjese; woni jemu to bórzy zapiskachu, a wón ze swojej rejwarku so po hudźbje pohibowaše, wjer- cźeše a skakaše. Z tym poda wón wostatnym přihła- dowacym rejwarjam přičinu (kaž bě so hižo dawno při druhich rejach stawało), zo woni zarejwa- rjej slědowachu, nic wšitcy wězo nadobo, ale po rjadu, kaž běchu sej nowu wěc přiswojili. Po hłosu ludoweje pěsnje potajkim hiba so rejwař, wjercźi so a započa rejwać, wšěch druhich k rejwa- nju wabjo, tak kaž bě so dawno hižo stało. Zo so nju wabjo, tak kaž bě so dawno hižo stało. Zo so nju wabjo, tak kaž bě so dawno hižo stało. Zo so

Nowosće z cyłeho swěta

Nózny wulki wohoń na Lehrtšim tworowym dwórnišchću w Barlinje.

Něhdźe wokoło połnoca k wutorje na Lehrtšim ławowym dwórnišchću skład šternych papjerow a hadreschćow, wulkowobkhodnikej Herbertej Cohnej žłuščhazy, woheń wudyri. Hacž runjeż žo wohnjowa wobora hnydom na 10. alarmowy stopjeń stań, wožebje dokelž bě žłuzodna asfaltowa fabrika a benzinowy skład w najwjetšim strasche, bu něhdźe 12 000 kóžn. metrow wulke składźišćicho je wšěmi kólnjemi, wosami a narjadami smjezene. S najwjetšim napinanjom žo poradźi, žuzodne twarjenja, někotre wohydła a por koni wuchować. Wjele drobneho zkotu, karniklow, kokoschow, holbjow žo zobu spali. Kak je woheń nastał, njeje žo dotal zwěsćiło. Po dotalnych wobličenjach je žo něhdźe 10 000 zir. papjery a hadreschćow z wohnjom abo wodu smjezilo. Wobornizy mějachu hacž do sažneho ranja połnej ruzy dźela.

Wulki woheń w Grünbergskej fabrizy.

W fabrizy mostow, waggonow a želesnych konstrukzijow, akzijoweho towarstwa Beuchelt & Co. wutoru krótko po 1 hodź. w nozy w tyschešni woheń wudyri, kotryž žo hnydom na lakowarnju, na tocžešnju a na składownischcza montažowych maschinow rozschěri. Hižo 10 maschinow po tym woheń jedyn dźěłacźeř a też strażnik pytnyschtaj, kotrajž hnydom sireny w fabrizy spuschčiłschtaj a z tym zyle město alarmowaschtaj. Sa krótki czaż pschikwata 8 wohnjowych woborow z 250 mužemi, kotreż pak hižo wschě naspomnjene twarjenja w pkomjenjach namakachu. Tohodla žo hišće dźěłowa skuzba, techniska nusowa pomoz a narunański batallion na pomoz sawołachu. Schtyri fabrikske dźěłarnje žo docžišta spalichu. Wohnjowa wobora dyrbješe žo jenož na to wobmjesowaci, so dalschemu rozschěrjenju wohnja na sbotne twarjenja sadźewa. Pschi hasčeńskich dźěłach žo wjele wobornikow srani. Pjeczo žo z kurom sajedojczichu.

Wschě maschiny w naspomnjeny dźěłarnjach žo dopołnje spalichu. Też jedyn spěschnikowy wos. Zyła liczba runje dotwarjenych omnibusow možeše žo hišće z palazych kólnjow wuczahnyć. Woheń, kotrehož pschiczina njeje hišće swěsćena, wožebje dobru zratwu w papowych tschach namaka, z kotrymiž běchu twarjenja kryte.

Spodźiwne želesniste njesožo pola Wilna.

We Wilnje sta žo njewschědne želesniste njesožo. Lokomotiwa, kotraž runje wuhlo pschijimasche, a kotruž běschtaj wjednik lokomotiwy a tepječ wopuschčiłoj, sapocża z hišće njesnateje pschiczinu nadobo jěź. Sa krótki czaż nadyr wulku spěschnosć. Dwaj dźěłacźerjej, kotrajž běschtaj wuhlo na tenderu składowałoj, njemóžeschtaj zebi swazić, wotskočić. Lokomotiwa sajědže do jej napischeczo jědźazeho wozoboweho czaha. Srażenje bě tak mózne, so běschtaj lokomotiwnik a tepječ wozoboweho czaha hnydom morwaj a 16 pazažerow žo czežko abo lžo srani.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 18. awgusta 1936.

Narodźili žu žo: 16. 8. Matej Rudolfej Walzy, dobrotocžerjej we Wjasońcu, žyn. — Korli Wilhelmej Bucherjej, wucžerjej w Dźiwocžizach, dźowka. — 18. 8. Matej Gerhardej Lanšy, fabrikskemu dźěłacźerju, dźowka. — Wernerej Gottfriedej Helmuthej Linzy, półn. podmischtrej w dźělowej žłužbje w Suborniczy, žyn.

Wumrěli žu: 17. 8. Amalia Wilhelmina swud. Heżyna rodź. Purschiz, invalidna rentnarka 84 lět. — Reinhold Josef Riedel, wjerceř, 52 lět. — 18. 8. Franz Richard Böhm, želesniski sekretar na wotp., 63 lět. — Edeltrauda Hilža Dietzeleż, schulerka se Zicženja, 8 lět.

Pschipowědźiłoj staj žo: 18. 8. Bjedrich Jurij Feska, pjekař w tu khwilu fahrodny dźěłacźeř a Elsa Dora dźěl. Feżyna rodź. Herold, dźěłacźerka, wobaj w Budyschinje.

Swjatočne pschepodaczje łódźneho swona bitwischčowego tschižaka „Hindenburg“.

Pódźelu wjeczor je žo łódźny swón pola Scapa Flow podnurjeneho bitwischčowego tschižaka „Hindenburg“ na swjatočne waschnje němški marinje pschepodak. Łódź „Hindenburg“ bu Jendźelczenjo sažo sčěhnyli a pschi tym swón jónu najwjetšeho němškeho bitwischčowego tschižaka sathowali. Pschi pschileżnosći wopyta Kielskich olympiskich regattow a Kielskeho tydźenja jendźelski tschižak „Neptune“ swón z Jendźelskeje žobu pschinješe. Na wobrazu widźimy swjatočne pschepodaczje swona. Na lewo widźimy generalneho admirala Raedera a na prawo jendźelskich matrosow, kotriž swonej czežtnu stražu wopokazuja. (Scherl Bilderdienst, M.)

Sto štó wěrl w Českosłowakskej

Njedawno žu w Czeskosłowakskej wudali statistiku, kotreż w zebi zhowaju też zajimawki z nabožneho žiwjenja w czeskosłowakskej republizy. Po statistikach je jich 10,8 milijonow katolskeho wěrwuznaca (skoro tři schtwórčziny zyleho wobydleństwa). Wožebje na Morawje a w Sslowakskej pschebywaju katolske měra wschitke druhe, je tam na 100 wobydleri 86 katolikow. Jako wěrimi protestantiscich wěrywuznaczow sapitschu žo wjazy hacž 1,1 milijonow; to je skoro wósom na sto (%) zyleho wobydleństwa. Maka je liczba tych, kotriž žłuscheju do prawoskawnej, mójšejowej a druhich nabožniskich sjednoczenistwow. Wjele wjazy pak je sažo tych, kotriž žo žanej nabožniskej jednoczje njepschisnawaju — ale nawopak zako atheistowje (bjesbóžnizy) žo horbza, wokoło 800 000 ludźi — wožebje w Czechach.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Gestellungsaufruf für die Aushebung 1936.

Auf Grund der Proklamation der Reichsregierung an das Deutsche Volk und des Gesetzes über den Aufbau der Wehrmacht vom 16. März 1935 sowie der weiterhin hierzu ergangenen Gesetze und Verordnungen wird folgendes angeordnet:

Zur **Aushebung für den aktiven Wehrdienst** haben sich **persönlich** zu gestellen

a) die Dienstpflichtigen des **Jahrganges 1914**, die bei der Musterung als **tauglich 1** oder **tauglich 2** befunden und noch nicht zum Wehrdienst herangezogen worden sind,

b) die Dienstpflichtigen des **Jahrganges 1915**, die im **1. Vierteljahr** (1. Januar bis 31. März) geboren und bei der Musterung als **tauglich 1** oder **tauglich 2** befunden worden sind.

Dienstpflichtige, die im Besitze eines gültigen Freiwilligen-Annahmescheines sind, sind von der Gestellung befreit. Die Aushebung für sämtliche Städte und Gemeinden der Amtshauptmannschaft Kamenz findet am **28. August 1936, pünktlich früh 8 Uhr, in Kamenz, Hotel Stadt Dresden** (Saal im Erdgeschoß) statt.

Wer seiner Gestellungspflicht nicht oder **nicht pünktlich** nachkommt, hat, wenn keine höhere Strafe verwirkt ist, Geldstrafe bis zu 150 RM. oder Haft sowie zwangsweise Vorführung durch die Polizei zu erwarten.

Versuche Dienstpflichtiger zur Vortäuschung von Krankheiten werden nach § 143 des Reichsstrafgesetzbuches bestraft.

Die Versäumung der Gestellungsfrist entbindet nicht von der Gestellungspflicht.

Soweit Gestellungspflichtige einen nach der Musterung vorgenommenen **Wohnungs- bezw. Wohnsitzwechsel** bei der polizeilichen Meldebehörde (Wohnungsmeldeamt) od. beim Meldeamt des Wehrbezirkskommandos **noch nicht gemeldet haben**, ist dies **sofort** nachzuholen.

Die Gestellungspflichtigen haben zur Aushebung mitzubringen:

a) Musterungsausweis 1935,
b) Ersatzreserve I-Schein,
c) Wehrpaß, soweit ihn Dienstpflichtige bereits besitzen,
d) **2 Lichtbilder in Zivilkleidung ohne Abzeichen und ohne Kopfbedeckung, 45×55 mm groß**, in der unteren Hälfte der Vorderseite mit Tinte eigenhändig unterschrieben (Amateuraufnahmen sind unzulässig), von Gestellungspflichtigen, die noch keinen Wehrpaß besitzen,
e) **Arbeitsbuch**,
f) Brillenrezept von Gestellungspflichtigen mit Sehfehlern,
g) Urkunden und Nachweise, soweit sie nach der Musterung erworben worden sind, als
   1. Nachweise über Abstammung.
   2. Nachweise über Berufsausbildung (Lehrzeit, Gesellenprüfung),
   3. Ausweise über Zugehörigkeit zur HJ. (Marine-HJ.), SA. (Marine-SA.), SS., zum NSKK., NSFK., DAFD.,
   4. Nachweise über Teilnahme am Wehrsport (Geländesport), Bescheinigung über Kraftfahrausbildung bei NSKK-Schulen, Reiterschein über Reit- u. Fahrausbildung, Seesportfunkeugnis.
   5. Nachweise über Ausbildung beim Roten Kreuz,
   6. Nachweise über geleisteten Arbeitsdienst,
   7. Nachweise über Seefahrtzeiten und den Besuch von Seefahrtschulen und Schiffsingenieurschulen od. Nachweise über abgelegte Schifferprüfungen,
   8. Nachweise über den Besitz des Reichs- oder SA.-Sportabzeichens.
   9. Führerscheine (für Kraftfahrzeuge, Flugzeuge, Segelboote, Motorjachten)
   10. Freischwimmerzeugnis.

Ist ein Gestellungspflichtiger durch Krankheit an der Gestellung verhindert, hat er rechtzeitig vor dem Gestellungstermin ein amtsärztliches Zeugnis an den Unterzeichneten einzureichen.

Entschädigungen für Fahrtauslagen, Lohnausfall usw. werden nicht gewährt, ebenso wird kein Ersatz für während der Aushebung abhanden gekommene Gegenstände geleistet.

Während der Aushebung ist der Genuß von alkoholischen Getränken verboten.

Die Dienstpflichtigen haben gewaschen und mit sauberer Wäsche zu erscheinen. Es wird empfohlen, eine Badehose bezw. Sporthose mitzubringen.

Zurückstellungsanträge, deren Gründe erst nach der Musterung eingetreten sind, sind bis spätestens 24. August 1936 an den Unterzeichneten einzureichen.

Kamenz, am 14. August 1936.

Der Amtshauptmann zu Kamenz

Jako 1836 z Střevackeje krajiny młody wučeř Dřapak, wučomc Prazskeho konservatorija ze swojeho rodźišća so cyle do Prahi přesydli, wza wón jenu z najwoblubjenišich polkow Hilmera sobu a pokaza ju swojemu přećelej, konservatoristej Wjacławej Frimlej, znatemu hudźbnikej. Přez njeho přińdźe tutón spěw Hilmera do rukow wojerskeho kapałnika Lichmana w Prazy, kiž ju na Zofinje z wulkim wuspěchom hraješe; tohodla donjese Lichmann tutu polku k nakładnikej Hoffmannej a da ju čišćeć. A dokelž bě tehdy w Prazy ruska wumělka Esmeralda jako Popíta dołho wobdźiwana, pomjenowa Lichmann Hilmerowu składbu polka Esmeralda. Hilmera sam wo tym wšěm ničo njewědźeše; njewěrješe też, jako jemu nowinarske rozprawy přepodachu, kiž jeho polku wysoko khwalachu. Skónčnje sej ju da z Prahi pósłać, a nětko so też přeswědči, kotra z jeho wutworow bě tuta Esmeralda. Jako potom sam do Prahi dójdźe a tam mjenowaneho kapałnika zezna, wobkruči Hilmera jemu a też nakładnikej, kiž jemu autograf předpołoži, swoje awtoritwa. Hoffmann jemu předpołoži noty, we Winje čišćane pod awtorskim mjenom wěsteho Perglera; tón bě jebarscy wobłubjenu polku Hilmera jako swój wutwor wudał a sej tak česć kradnył (Pergler-Polka)!

Přez češke mjezy polka hakle stupi, jako Karlowarski papałnik Labicky do Ruskeje dźěše, hdźež Esmeraldu wšudźe hraješe; wot tudy přińdźe do Pruskeje (prof. Petřina), do Pariza, do Jendźelskeje a Ameriki. Wo tutym dobyćerskim běhu swojeje polki bu Hilmera informowany přez excelencu hrabinku Elišku Šlikowu. Hoffmann w Prazy wuda hišće druhe polki Hilmerowe. Wšě buchu pokhwalene dla swojich přenjotnych (originalnych) melodiskich myslow a rjaneje khmanosće za rejwańsku łubju. Tehdy hišće reje Labickeho, Strauża, Lannera njeběchu swětło swěta widźałe. Hilmera je přez 200 rejow wutworił, mjez nimi też walčiki, mazurki, galepady. Jeho płódnosći so njedźiwamy: přez 20 lět bě nawjedowař (direktor) hercow (rejwańskeho orkestra) nic jenož w Kopidłu a wokolnosći; měješe nałožk, zo kóždy swjedźeń a kóždy „bal“ z někajkej nowej kompoziciju počesći. Wjele jeho składow běchu a su w čišću přistupne pod mjenami Cyganka, Albina, Hortensija, Kunigunda, Ańička atd. Jako spěchowař dobreho hudźbneho słoda (aesthetiki) za młodźinu ma Hilmera wulke zasłużby. Wjele jeho wučomcow buchu dobri hudźbnicy.

Polkownik hudźbninow je dosć. Dyrbimy pak rozeznawać mjez hudźbu za rejwańske potrjeby a samostatnu (absolutnu) hudźbu za koncertne potrjeby. Za přeńši zaměr ma kóždy hudźbny wobkhod dosć wuběrka. Najlěpše su napisali Strauß, Lanner, Ziehrer, Labicki, Komzak, Lehar. Najkrasniše wutwory polki pak staj nam wobradźiłoj Bjedr. Smetana a Ant. Dvořak. Přeńši je polku na wyšinu krasnosće pozběhnył: někotre zešiwki za klawěr su wo tym swědk runje tak kaž wšelake čisła w jeho kwarteće za smykowe instrumenty a w jeho operach („Předana njewjesta“, „Tajemstwo“, „Dwě wudowje“). Druhi ma we swojich „Słowjanskich rejach“ a w komornej hudźbje swětoslawny eksemplary družiny polki. Też Rus Pětr Čajkowski a wšelacy Polacy su polku pěstowali, tola nic z tajkej raznosću a wuspěšnosću kaž wobaj českaj mištraj. Za našich serbskich hrajerjow klawěra z mjenje wuwitej techniku by była češka, morawka a słowakska bjesada rjany nadawk. —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencařske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 194 — Budyšin — Štwórtk 20. augusta 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Čerwjeny křižak tšeleše do němskeho parnika

Jako chžyšche žo němšti parnik „Kamerun", kiž bješche po puću do Genuwy, do schpanišeho pišišiawa w Cadisu podaj, so by po poručnoješći cžekanżow wotwjesł, žo 7½ mile wot brjoha šdaleny ł tjomi wutšelemi schpanišeho podmóršteho cjołma „U 6" a schpanišeho tschižaka „Libertad" nusowasche šaćacj. Wójnšej łódji šluschatej wobě do wójnšeho łódźiwa schpanišeho knjeżerstwa. Schpanicženjo němšti parnik pschepytachu, po pschepytanju jón šaso puschcžichu, ale jón nusowachu, so by žo šaso do Sćrjedjozemšeho morja wobroćił.

Tuto sadžerżenje łódżow schpanišeho knjeżerstwa je w Němšej wulke roshorjenje šbudźiło. Podawk pak tež pokazuje, kak daloko je w Schpanišej hižo pschišchło. Bolschewitišej łódźnej wobšadżu šej mjeschnarodne prawo šłamałej. Němška taikemu postupowanju nochce šměrom pschihladować. Schpanišhe knjeżerstwo, jeli chce hischće jako knjeżerstwo płaćicz, dyrbi žo postarać, so žo na žwobodže morjow a bieśtrach łódźnistwa njepschepschimnuje.

Moskwa žada, zo bychu so wšitcy měšnicy skónčowali

Němška powěsćerńja ł Londona šhoni, so je wosebity dopiłowaŕ nowin „Daily Mail" rosprawjał: W Moskowškim radiu žo namołwja, so bychu žo wschitzy měschnizy morili. Sćowjetšti kominterłti radio je w schpanišej rěcži dopokałał, kak žo terror w Schpanišej ł Moskwu nawjeduje. Rěcžnik w radiu, kiž wjesće njeje Schpanicžan, je prajił, so žo zentralna exekutiwa kommunistišeje internazionale w Moskwie łwjeżela, hdyž šhonja, so schpanišha šeksija pschikazy wuwjeduje a „faschistišim rebellam" žaneje hnadu njepokazuje. Rěcžnik potom rjekny, so wojowanje w Schpanišej hischeje njeje žwoju wyschinu dozpěło a so je pschi wojeršich naprawach wukorjenjenje monarchistiških měschnikow a druhich šwjatakow faschistišeje rebellije jara nuśne a ma žo bjes pschetorhnjenja pschewjesć.

Rěcžnik tej pschipowědasche postajenje zentralneho wubjerka na wožebitym pożedżenju. W Sćowjetšej Ruśkej maju žo pjenjezy špěchnišcho hromadźicź. Wschitkim šekżijam po zuŕym žwěcze ma žo poručzicź, so bychu žo po pschikładze Sćowjetskeje unije šłožowałe.

„Daily Mail" tež pišaju, so žebi žowjetskorusžy wojerżay wězywuštojni wo położenje w Schpanišej a wo pschichodu Madrida staroscže cjinja.

*

W Barcelonje šcžełał krótkich žołmow powěšće Madridšeho lěwizyneho knjeżerstwa rošcžerja, tehorunja powěšće markšistišich stronow, kiž w Barcelonje knjeża. Rěcžniza tutych powěšćow běšche hischće njedawno rěcžniza Moskowskeho radia a redaktorka Moskowskeje bolschewistišeje powěšćerńje.

Hrozne njeskutki

Lissabonske nowiny „Diario de Lisboc" ł Almendraleja ł poldnju wot Meridy pišaju: **Hrosnoješće markšistow běchu tu najhórše. 80 wospobow žo šamordowa, mnohich žu kchižowali, potom ł benzinom polełi a žiwych šapalili. Leżewnoščerja ł jeho dźěšcžomaj žiweho šapalichu. Najprjedy dźeśći šapalichu. Nan dyrbješche žakotnje žmjerzći žwojeju dźěšcžom pschihladować. Potom tež jeho šapalichu. W Almendralejšim jastwje žu 38 měšchcžanow štrowanyli.**

Wojowanja na dróhach San Sebastiana

Kaž Londonske nowiny „Evening Standard" pišaju, žo wot sćrjedy dopołdnja w San Sebastianu a Irunje sadałke na dróhach wojuje. Markšistow žu pjerža žwoje sadałke na dróhach wojuje. Markšistow žu pjerža žwoje sadałke ličańske jtejšchcža šwonka města ł ćwaŕkom wopuschćili a žu žo pod schćitom tšelenja torpedowego cjołma w połdańšej rěcży Bidassao-rěki na promenadu mórškeho brjoha ićahnyli. Pschi cžekanju žu wjele mortwych leżo wostajili.

S kraja nazionalistišeju wojaży San Sebastian ł tšoch stron nadobe pschimaju. W pschedměstach žu hižo do markšistow šrašyli. Na hłownych dróhach žu markšistojo barrikadły natwarili. Połk schpanišeje legije zušych je žo k sjednjenju psched San Sebastian pókłał. Markšistojo žu tehorunja pola Iruna 1000 muži sešuljenja dostali.

Sćrjedu rano je tež pola Iruna ł žnišchemu wojowanju dóšchło. Nazionalistišeju wojaży žu stejišchcža cžełwjeneje milizy nadobychowali a žu žo hač na 500 metrow k Irunej sbliżili. Kanonowe cžołmy nadběharjow ł tšelenjom do města podpjerachu. S Franzowskeje žo šhoni, so je tuta offensiwa nazionalistow wuspěšcha. Woni žu na hórzy psched Irunom knjeżerstwowym wojakam baterlju wotewsali. Kanony w forcże Guadelupe po tšelenji łódże „Espanja" mjelcża.

Nacionalistiscy wojacy dobywaju

Franzowska powěsćerńja „Havas" ł Rabata powě, so žu nazionalistišeju wojaży Don Benito k ranju wot Meridy wobžadźili. Don Benito je ważne sejseranišchcžo ša letakstwo. Nazionalistišeju wojaży njejšu drje wjazy knjeżerstwowych letadłow nadeschli, žu pak wjele druheje potrjeby namakali.

Wo špjeczerju Cartageny pschećiwo Madridšemu knjeżerstwu Parížke nowiny pschišpomnjeja, so je tuto pschistawke město wojerżay wulzy ważne. Cartagena, Ferrol a Cadiz žu tši ienicke sejseranišchcža schpanišeho wójnšeho łódźiwa. Wschitke tši města žu někto do rukow nazionalistow pschešchće. S wotpadnjenjom Cartageny je Madridske knjeżerstwo hłownu łódżetwarjerńju schpanišeho wójnšeho łódźiwa šhubiło. W Cartagenje je tež najwjetša schpanišha półbrowa fabrika.

Mischelake franzowske nowiny šrjedu pišachu, so je žo kchižak nazionalistow „Almirante Cerbera" podnórił. Kchižak je wutoru do San Sebastiana tšelał. Wutšeł ł małeho forta pak je kchižak cžełko wobschkodźił. Někotši žiwdźej w San Sebastianu žu někotre minuty posdźišcho widżeli, so žo łódź podnóri.

W Santanderu žu do němšich schulow ł kamiennemi mjetali. Město Santander hischeje pod marxistišim knjeżerstwom šteji. Němšti konsul je žo pschećiwo wobschkodżenju schulow hórschił. Na to žu městne wschitkoješće podawki wobžarowałe. So žo njebychu wospjetowałe, policija psched schulu štražuje.

Cžerwjeni tšelzy maschinskich tšelbow ł Belgišeje.

Wožebity rosprawjeŕ Lissabonskich nowin „Diario de Notizias" wot franzowsko-schpanišich mjesow powě, so je tam wjetše wothódżenje belgišeje cžerwjeneje milizy dożło. Belgiscženjo žu wuwuczeni tšelzy maschinskich tšelbow. Maju žo pschećiwo schpanišim nazionalistam wužicź.

Němska zrěčenju neutralnosće přihłosuje

Franzowske knjeżerstwo je póndźelu němskemu knjeżerstwu šdźěliło, so štej žo Franzowska a Jendźelska wo žwojim sadżerżenju k podawkam w Schpanišej dojednałej. Franzowske a jendźelske knjeżerstwo chcetej wuwožowanje bronjow, munizije a wójnšeje potrjeby, letadłow a wójnšich łódźow do Schpanišeje, schpanišich kolonijow a schpanišich krajinow w Marokkowšej šakasaćj, tak rucże hač tež italšte, žowjetskoruske, portugalšej a němške knjeżerstwo tutemu dorěcženju pschihłosuja.

Němške knjeżerstwo je franzowskemu knjeżerstwu wotmołwiło, so je tehorunja hotowe runje taiki šakas wudacź ł wumělenjenjom, so

1. žo němšte transporšte letadło, kiž žo hischcže w Madridže sadżerżuje, puschcži a

2. so žo wschitke štaty, kiž maju wobschćerńšchu industriju wójnšeje potrjeby a letadłow, runje tak šwjasaju, so žo wožebje tež privatnym firmam abo wožobam wuwos šnjemožnu.

Nimo toho je němške knjeżerstwo wuprajiło, so žo naležnje pschcje, so bychu wobdźelene knjeżerstwa tež wupuczowanju dobrowólnikow k wojowanju w schpanišim kraju sadżerwałe.

Dźełowa služba za žónske přiňdże

W pschihotowanju šawjedżenja dźełoweje šłużby tež ša žónše je němšti šnutškowny minister dr. Frick ważny wukas wudał. Sarjadnistwo žónšteje dźełoweje šłużby žo němškostatnemu nawjednistwu dźełoweje šłużby pschepoda. Dotal bješche šarjadnistwo we wobwodze němšteho wustawa ša wobstaranje dźěła a šawěršenje pšche bjesbožkowej šłużbje. Dotalne wosnamjenjenje „dźełowa šłużba žónšticz" žo wošstroni. Ša pschihotowanje kónčneje winowatošcje dźełoweje šłużby ša žónšte žo nowe wosnamjenjenje „dźełowa šłużba ša žónšku młodźinu" wušwoli. Hdyž žo winowatošcź šawjedże, šmějemy w němšej dźełowej šłużbje wotdźełej ša muzšku a žónšku młodźinu.

Pschi pomjenowanju wjednizow a wjednikow, šnajmjenšcha dźěłowych wjednikow abo wjošchich, žo wjednikowy naměstnik wobdźěli. Sa praschenje mšby je němšti šnutškowny minister w pschešjenoščži ł němškim finanznym ministrom pschišłuschny.

Sašo pschišłojenja do žónšteje dźełoweje šłużby.

Němškostatne nawjednistwo němšteje dźełoweje šłużby šdźěluje, so móža žo hołzy šašo do dźełoweje šłużby šamołwicź. Termiji pschišłojenja šej 1. oktobra 1936 a 1. januara 1937. Dźełowe hamty šamołwenja wjazy njepschijimuja, kaž je dotal bylo. Ale hołzy maju žo pola wokrjeżnjeje měšnoješće šamołwicź, w kótreiež wobwodze bydła. Wobwody dźełoweje šłużby ša žónšku młodźinu wobšahuja w łóždym padże wokrjeż krajneho dźełoweho hamta.

Sportiła njejhoda němšteho buršteho wjednika.

Pschi pruhowanju ša flotu němšte športiše šnamješchko je žebi němšti buršti wjednik R. Waltaŕ Darré Achillesowu žuchu žiłu (kótraž bristwjowe myšchki ł pjatu šwjašuje) rostorhnył. Tuto ranjenje němšteho buršteho wjednika nuśnje, so žo k profeżorej Gebhardtej w Hohenlychenje do lěkowanja poda.

Mackensen swój połk přewzał

Wczera je w Stołpje w Pomorskej wyschschi roskałowaŕ wójska generalny wyschk žwobodny knjes ł Fritsch šćhańki połk cžišło 5 generalnemu pólnemu marschallej ł Mackensenej pschepodał. Wjednik a najwyschschi roskałowaŕ wojerśkeje mozy bješche jeho ša schefa tuteho połka pomjenował.

General Rydź-Śmigły do Parisa pojédże

Pólłi štatny president je generała Rydź-Śćmigłeho k rosrěčenju pschijał. S Marschawy je powě, so je general Rydź-Śćmigły štatnemu presidentej we žwojim rosrěčowanju ša schefom franzowskeho generalneho štaba Gamelinom rosprawjał. Dokelž je letuśe najwušše manewry franzowskeho wójska 6. septembra sapoczinu, žo general Rydź-Śćmigły w tutym cžašu tež do Parisa poda, so by Gamelinowy wopyt wotpłaćił a žo na manewrach wobdźělił.

Gamelin žo do Parisa wróćił.

Schej franzowskeho generalneho štaba, general Gamelin, je wutoru ł Warschawy do Wina pschijeł. Hnydom po žwojim pschijeśu je wón na franzowske wupósłanstwo poda.

Sćrjedu popołdnju je žo general Gamelin šo žwojeho puczowanja do Połšteje do Parisa wróćił. Kaž „Informatien" powě, žu w tym šamym cžašu tež žobustawy žowjetskorušeje letarśkeje delegazije do Parisa pschijéle.

Přiwótřeny wuwzaćny staw w Jaffje

Położenje w palešinšim měšcže Jaffa bu w poslednich dnjach njewěrcžišche. Tohodla je žo tam wuwšaćny staw pschiwótřił. Ludźo šmědża wschědnje jenoż tši hodźiny na dróhu štupicź, rano wot 5 do 8 hodźin. Na město Tiberias je žo wuwšaćny staw šnowa położił. We Telu Abiwu pola Jaffy žu tši židowšti šatšelili, mjez nimi dwě khorobnej žońše. S druhich palešinšich měštow žo tehorunja wo krwawnych njeschtkach powě, pschi kótrychž žo někotre wožoby mrochu a ranichu. Tu a tam je žo tež šašo šabotaža štušała. W Telu Abiwu pa pónđźelu šašo pjeć židowšich kommunistow šajeli.

Ze Serbow

W Budyšchinje 20. auguſta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njenuzne dźěła ruče wotstronjej,
zo by za nuznoty časa nadobył.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 2 a najwyšſchcha dnjowa temperatura 28 ſtop. czopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer plus 3 a najniſcha nózna temperatura 19 ſtop. czopłoty. Nad Němſkej je žo niźina ſ deſchczowatym wjedrom roſſcherjła. Khłódniſchi impétſki powětr je žo wječera ſtrjedu też hacź do naſchich ſtron dobył. Swopródka běſche wſchak też pſchi pomróčenym njebju hiſchcze tuźno. Popołdnju a tež wjeczor ſo nad raźſchimi ſtronami Budyſchina njewjedro ſe ſylniſchim deſchczom roſpuſcheźi. We nozy je ſo ſylniſcho wokhłódźiło. Po hrimanju mamy dźenja njewobſtajne a deſchczowate wjedro. Wuběrk niźiny pak ſo w naſchich ſtronach bórſy ſeſłabi. Deſchczowanje na ſylnoſći poſłubi, tola ſmějemy jutſje hiſchcze ſwjetſcha pomróčene njebjo. Poſdźiſchcho ſo trochu wuczehnje. — Jutſje pjatk hłónczko 4,56 hodź. ſthadźa a ſo 7,10 hodź. khowa. Měſacźk khadźa jutje dopołdnja 9,47 hodź. a khowa ſo wjeczor 8,05 hodź.

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Swopródka hiſchcze njepſchijomne, poſdźiſcho pak ſaſo rjeńſche wjedro.**

Wjedro w bliſchich 10 dnjach.

Wot tónźa ſaichſeho tydźenja měſachmy w Němſkej, kaž bě ſo dopředka prajiło, jaſne, czopłe a ſuche wjedro. Jenož w króttkim wjeczoru měſachmy hižo póndźelu a ſylniſcho hiſchcze wutoru njewjedro. Tute njewobſtajne, niź pak njepſchijomne wjedro budźe w pſchichodnych dniach połnóznu a ſtrjedźanu Němſku k wjeczoru wot ſěri Módry wobknježeć. Dźěl Schleſowſkeje a wołoſkeje Raúſcha Pruſka ſměje dale rjane ſuche wjedro. Na tónźu tutoho tydźenja ſo wołoſkje we wjeczornych dźělach Němſkeje ſaſo jaſne, ſuche a czopłe wjedro wutwori, mjes tym ſo ſměja raúſche dźěle hiſchcze njewobſtajne wjedro. We dalſchim běhu ſměje zyła ſtrjedźna Němſka pſchewažnje rjane, tola niź zyle wobſtajne wjedro. Njeděiwajo někotrych njewjedrowych deſchczow pak budźa deſchczíki bjes wjetſcheho wuſnama.

*

— **Kedźbujcze na pokaſowarja pola automobila!** Na roſpuczu Nowoſalſkeje a Marczina Mutſchmannoweje dróži chžyſche dźenja rano 10 minutow po 7 hodźinach motorowy koleſaŕ wołoſowy automobil pſcheſcěhnyć, kiž pſched nim jědźeſche. Koleſaŕ pak do automobila faſebźe, dokelž pokaſowaŕ na wołoſobowym wozu njeběſche wobkedźbowak. Sozinu ſo ſrani a dyrbjeſche lěkarſkeje pomocy hladaćj. Pſchi ſrażenju motorſkeho kola do automobila też ſchkoda naſta.

— **Budyſka dobrowólna wohnjowa wobora** běſche ſo wutoru wjeczor ſe wſchěmi ſwojimi narjadami na Moltkowej dróſy ſeſtupała. Wot tam ſo pod wjedniſtwom kommandanta wopalneho miſchtra Eckhardta ſ hudźbu na Tſélnik poda. Wjele ludźi bě ſo ſběžało a ſmuczowanjam pſchihladowaſche. Też na Lazarettſtej dróſy ſo ſmuczowaſche. Kommandant Eckhardt ſo w kommandowſtim wozu na Židow k ſchwórtemu haſcherſkemu cźahej poda, kiž mějeſche tam ſwoje ſmuczowanje. Bliſſche ſmuczowanje budźe ſobotu 22. auguſta ſ narjadami.

— **Porjedźenka.** W nastawku „Polka“ w čisle 192 na w druhim ſtolpiku w prěnim wotrězku rěkaŕ: W. Seh. hiſčo podsmórnje, hdyž wo Krakowijaku piſe: Ja ſym tutu reju přiwzał, byrnjež też włóſſke (= welſch) mjeno měł.

— **Schtó ſnaje njekaſanza?** Kaž je ſo hižo wospjet wozjewiło, je ſo 7. auguſta popołdniu wokoło ¼5 hodźin pola Semiz-Tumiz pola „Kóita“ njekaſanſwo na ſonje ſtućiło. Poſdźiſcho je polizija hiſchcze ſhonika, ſo je naſtkerje tón ſamy ſtućeŕ najaſtra 8. auguſta rano, króttko po ½9 hodźin, ſonu w lěku mjes Brěſylſchcźom a Mjedźoſſom nadpadnył a ſ jěſdneho kola ſtorcźił. Hdyž je ſona wo pomoz wołała, je njeſnaty na ſwojim kole k Brěſylſchcźu cźeknył, ſ wotkelž běſche ſonu pſredy pſchesčěhał. Někotre minuty poſdźiſcho je wón do Paulineho doma pſchiſchoł a je tam ſonu njepózcźiwje wobcźežował. Njedźiwajcy wſchitkich napramow ſo ſtućeŕ dotał njemóžeſche lapiś. Wěſcze ſu jeho hiſchcze ludźo widźeli, kiž dotał ſe wſchelakich pſchicźinow njeſju wo tom polizíji łdźělili. Wſchitcy pak dyrbja pomhaćj, ſo by ſo njetničzomnik mohł bórſy njeſchkódny ſcźinić. Schtóž móže potaſſim hiſchcze někoho wo ſtućerju ſdźělić, ſo proſy, ſo by ſo hnydom pola najbliſſcheje polizije ſamołwił. Sſo wě, ſo ſo wojeſwjenja ſtuće dowěrliwje wobhladuja. Kaž je ſo ſwěſcźiło, móže ſo wo cźłowjeſa jednaćj, kiž w kamjenjowej induſtriji dźěła a w tamniſchej wokolinje bydli, pſchetoż njeſnaty je powedał, ſo pola Sparmannez firmy dźěła a ſo je žeby wujeł. Někotre je tole wopiſanje ſtućerja wěſte: Wón je nětkuže 30 lět ſtary, nětkuže 1,70 mtr. wulki a ſchwiżny, mějeſche cźénne dołhe włoſy, jaſnomódrej wocźi, wótre pohladnjenje, ſórunjene wulke mjeſowcźo, rěcźeſche domjaſu narěcź. Běſche w ſtarej ſchěri ſportiſkej cźapcy, jaſnomódrej p'atowej jazy, wotnoſchenych brunych homoczanych kholowach, cźornych niſkich ſłupnjach. Mějeſche ſtarý ſchěry nałkrihjetnik a ſtarſche jěſdne koło pſchi ſebi.

— **Benzinowého paducha wuhlědźili.** S kedźbnoſcźu dweju woſobow je ſo w nozy k 16. auguſtej poradźiło, młodeho cźłowjeka, kiž w Budyſchinje njebydli, jako teho wuhlědźiłcy, kiž běſche ſe ſtejcźych automobilow benzin kradnył. Paducha ſu kriminalnej polizíji pſchepodali. Wón ma khłoſtanje wocźakacź.

S **Hnaſchez.** Wutoru rano ſpóſchi ſo byk, kotrehoż chžyſche rěſniſki miſchtr ſ Dobruſche ſ dwora tudy'cheho burta wotwjeſcź. Hacź runjeż mějeſche ſkoczo pſched wocźomaj měch ſwjaſany, da ſo do rěſniſkeho auta a ſkoczi pſches khłódźak a naczini na woſu khětru ſchkodu. Potom cźěrjeſche na bliſku kuku a wali ſo do kuczneho harcźka. Pſchi tym żeleſne płotowe ſtołpy ſpowala a też moſkowe wobkłoženje ſpotorha. Nichtó žeby ſ dźiwjemu ſkoczeku njeſwaſt. Hakle dźeſaćom mużom ſo poradźiſcho poradźi, byka popadnyć, wuputacź, ſa nóżne koło rjeczas pſchicźiniéć a rjeczas też wokoło rohow pſchiwjaſacź. Tak ſputaneho jeho do hróbže dowjedźechu, hdźež dyrbjachu jeho popołdnju ſaklócź, dokelž ſo na żane waſchnje ſmětowacź njedaſche.

Knjeńka a jeje ſuſodźa

Nimale wožrjedź wěſy ſteja tſi dwory žeby ſ naſpſchecźa, kotrejż ſame na žeby po prawom niczo wožebiſeho na žeby nimaja. Pſchi jenym dworje je ſahrodka blíſko domſkeho, druhej dwaj ſ druheho boka puczа pódla žeble ſtejitaj. Wjetſche domſke ma běłe wobělene ſcźeny, po kotrychž żadowe ſchtyczźt horje ſuhaju, to je lubosny napohlad, żuſodne domſke ma njewobmjetane żyhelowe murje a njeje rjane. Tajke běchu tute twarjenja hižo pſched tſiſcźi létami.

We wulkim ſamo ſtejazym domſkim ſo pſchezo hacź do nozy ſwěża zwěcźeſche. Swjetſcha by ſo hacź do druheje, też tſecźeje hodźiny w nozy ſwěcźiło, wſchědnje, w lymje a w lěcze, léto jako léto. Druhdy by też we woknje ſcźin wožoby widźecź był, abo byſchtej też dwě byłej, a potom by też powědanje khyſchecź dyło. Wědomnje nichtó thory njeběł, też njeběł nichtó ſ domjazych wobydlerjow, kiž by podźe w nozy żej wožamoczenu ſwěcźił.

Też dźenja ſo bluke ſwěcźiło pſches wokno dobywaſche, w najwjazy druhich khěżach běchu hižo dawno haſłi a ſo do měra podali; w cźeſwjenej jſtwi cźaſnik na ſcźenje ſwoje ſtajne tik-tak dźěſche, hewak lwuła khyſchecź njeběł. A tola — kežbne wucho budźiſche pyłko, ſo bě tam cźłowjek wó jſtwi, ſo bě tón wotuczeny a ſo ſ něcźim ſaběraſche. Jeho dźěło mało ako żaneje harу njecźiniſeſche, tola bě to druhdy tak, kaž by něſchto ſ rukí kładł abo maſaja ſa něcźim pytał.

Takle dźe ſo hodźina miny, potom ſo khežne durje wotewrichu a mużíſ do cźłowjeſe jſtwy ſtupi, ſaſwjecźi żej ſwěżu, pohladny ſ krótka na khachle a pocźa ſo roſhlěcźaćj. Pohladnycź chžyſche ſa cźłowjekom, kiż tam, każ ſo nětkole pokaża, na khachlowej ławży żedźeſche. Wón bě wožrjedź ſtjazných létach, żylnje ſroſcźeny a bě ſo po wolt popſchał, każ ludźo na wſkach cźinja, mějeſche cźapku na hłowje wó jſtwje, bě pak na rukomaj wuſlékany, hdyž khachle jſtwu pſchijomnje hrějachu. To bě na ſpoczatku oktobra. Pódla njeho běchu wſchelake ſe drjewa wurěſane wězy. Wón mějeſche nóż w dłóni a njedźiwajo na ſaſtupjeneho dale dźěłaſche, każ bě to pſredy po cźmje cźiniłi. Wſchitke te male wězki, ratarſki a domjazy grat pſchedſtajowaze, jako woſy, płuhi, brónу, łoży, blida, ſtółzy, talerje, běchu jako pyſchne twórby tak dokładnje napodobnjene, ſo dyrbjeſche ſo cźłowjek dźiwaćj. To běchu najlubośniſche hrajki, a dźiwna wěz! — tón mużíſ ſa khachlemi bě to wſchitko po cźmje, bjes ſwětła, żyle po cźmje wurěſowaŕ. Jemu dźě bě dźeń a nóż jenaſka, wón niewědźeſche, ſo ſo cźma a ſwětło wotměnjatej, wokoło njeho bě na ſtajnoſći ſama cźma. Wot ſwojeho wóſmeho lěta, hdyž bě na wocźi khoriek, běſche tón mużíſ żlepy, do jeho bleſkliſchcźowju ſproſtnjeneju wocźi ani naimjeńſchi ſcźin ſwětła njepadaſche. Wožamoczeny, ſo by ſo trochu roſpjerſchaŕ a żej cźaſ ſahnaŕ, wurěſowaſche: jeho hacź nanajnježniſcho wutworiena cźućiwoſcź dyrbjeſche jemu ſarunacź widźenje, hdyž běchej wocźi ſo ſapowěſtoj. Po domje, też wſchudźom po wěſy bě ſo bjes wjednika namałaŕ; wón żenje njeby nimo mińnył, jeno po.po.małym, kedźbnym, pytaſym khodźenju bě ſpóſnaćj, ſo je żlepy.

„Pówdźeſch dźenja won?“ druhi ſo na njeho wobroczi, „ja ſym thěżne durje ſamknył.“

„Ja wſchaŕ żej ſam wotamknu“, żlepy wotmołwi, jako by ſo ſamo roſumiko, ſo doma njewoſtanje. To ſo jeno ſtawaſche, hdyž bě jara ſchpatne wjedro abo hdyž bě thory, hewak by wjeczor kaž wjeczor w kuczeńſkej domje wěz cźinił, hdźež ſo wožamoczene ſwětło ſwěcźeſche. Někotre ſwój nóż na bok pokoži, ſtrumowa wurěſowanja a wobleczе ſo pjeſł, kiż na żerdźi pſchi khachlach wiſaſche.

„Dobru nóz bratiſe“, wón rjekny, do duri ſo wobroczejo; pſches proh kedźbuje, ale wěſcze pſcheſtupi.

Druhi khwilu ſ hłowu tſchaſo ſa nim hladaſche. „So ſo jemu tola njewoſtudźi!“ wón pſchi żebi ſaborbota. „Jenu nóz kaž druhu tam żydacź a pſchi tym ſtajnje ſamźnu hjeżadu. Ale hromadźe być taj dwaj dyrbitaj jedyn wjeczor kaž druhi, to ſo hinak njehodźi.“

Tute żłowa prajizy bratr żlepeho ſe jſtwy wjedźeſche a poda ſo do ſwojeje komory do měra.

W dwórſkich wrotach ſtejeſche rjeblowany wós, żlepy dyrbjeſche zyle bliſko nimo njeho, ale wón ſwój pucź nańdże, nihdże ſo ſaſtorcźi. Wón bě ſ małymi duſcźkami na pucź, a pucź pſchekroczíwſchi, do napſcheczneho dwora dozpěł. Bjes wobcźežnoſcźe khežne durje namałaka a do jſtwy ſaitupi.

Na wulkim ſchtyrirózkatym dubowym blidu, kotrejż wó jſtwje w kucze ſtejeſche, ſo bluka wolijowa lampa ſwěcźeſche. Pſchi njej małý, blédy żłaby mużíſ żedźeſche, kiž bě ſo do knihi ſacźitał. Jeho draſta bě wjetka; pódla njeho cźapka cźapka leżeſche a nětkaſi hudźbny naſtroj, kajkej żu na wjaċh waſchnje. Blédy mużíſ, kotryż tak horliwje cźitaſche, po prawom w ſadnjej ſtwicźy bydleſche, ale ſ wobſedźerjowym dowolenjom ſ wjetſcha w hdleniſkej ſtwě pſchebywaſche, ta mjenujcy bě po ſtarſkim waſchnju drjewjana, ſuchа, cźopka a dźerjeſche ſo też w krutej ſymje hacź do ranja khětro cźopka; wulke kachle, jónu dowutepjene, nětchto wudźerjachu, a drjewa pola bura też njelutowachu, dokelž ja ſtót wjele horjeze wody trjebachu a tohodla wulke ſcheźépy nutſmjetachu. Bur potajkim ſwojemu podružnikej dowoleſche, kóżdu nóz w cźopkej ſtwě pſchebywacź, żej tam ſwoju lampu ſwěcźiċ a pſchi ſwojich knihach ſydacź.

Sſlepy njerecźo pſches ſtwu hacź k blidej ſtupaſche a ſo na kawku ſady njeho ſydźe. Druhi hakle ſo nětkole dohlada.

„Jano“, wón hnydom ſapocźa a ruku na knihu pokoji, w kotrejż bě runje cźitał, „Jano“, wón wótſje ſawoła, „tule mamoj prawy pokkad!“

„Njewěſch dha ſaſo“, żlepy ſ hłowu tſchaſo ſnapſcheczíwi, „kak na cźażu je? Hižo je na pół jednacze wotbiko.“

Pſchi żłowach „na pół jednacze“ blédy mużíſ poſtoczi, wucźeże ſtary tombakowy cźaſnik a pohlada, kak na cźażu je. „Tole tola; woprawdże!“ wón potrjechený bórbota'che, „ja ſym bicźe zyle pſcheżtyſchał. Tuż dyrbju hicź!“ S tymi żłowami ſe ſtółza khwatnje poſtoczi, wſa cźapku a ſwoju trubu a wundże ſe jſtwy. Bórzy wonka ſ dołhimi ſwukami ſaſwucźi: „Tuhahu — tuhahu“ do cźicheje nozy, a hłubokí hłóſ, kotremuż ſo prawje do ſłubiny nochcźeſche, hodźinu wokaſche.

„Haj, w dźeſacźich“, żlepy ſo poſmějewaſche, „też do jednacze budźiſche pſchiſchło, njebudźich-li ja pſchiſchoł. Woni jeho hiſchcze wotſpadża, njebudźe-li lěpje cźaſ dźerjeć.“

Naſch nózny ſtražnik bě bórſy ſwój nózny pucź wobkhodźił, ale tu a tam ludźi trochu ſamyli. Někotražkuli żona hiſchcze ſkuchaſche, ſo je hiſchcze tak ſahe, jeje muż pak w korcźmje ſawoła: „Hej-da, hiſchcze jenu żyłu, ſtražnik hakle dźeſacźich trubi!“

Blédy mużíſ bě żej cźapku ſcźahnył a ſwój naſtroj, ſtražniſku trubu, na blído pokoji. Potom do wokna ſtupiwſchi won hladaſche. W běłej khěži ſnapſcheczа ſe żadowymi cźtyrcźkami ſwěcźeſche żo w jenej ſ hornich ſtwow. „Wona ma hłſchcze ſwěżu“, ſtražnik żo k żlepemu wobroczi.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

S **Rosowodej.** Hižo dleščí cžaš lischti w na chej wšy a w Bjedrusku mjes kokolschemi sakhadseja. Znlu liczbu kur žu wotnošnyke a nichtó njesamójesche tomu sadźiwacź. W nozy se žoboty na njedźelu wopyta tischka też hoscženzarja Emila Sworu w Sombarku a pokradny tam 7 kur. Jenu kokoš morwu namakachu. Wo druhich njebě žaneho źleda wjazy. Nadźijomnje poradźi žo, schkodnika prawje bórsy lepicź.

S **Malého Wjelkowa.** W naschej wšy žu žo lětsa 3 nowotwary wuwjedźe. Na Wojerowsko-Budyskej statnej dróšy staj žo dwaj wulkaj domaj sa dwě źwójbje natwariloj. Pschi wodarni je žebi schewšti mischtr Weinert dom sa jenu źwójbu natwarił.

Se **Sdźerje.** Dla jednotneho wjeznego prawa žu žo sa naschu gmejnu hromadźe ſ Czelchowom nowe dawkowe žadźby postajite. Pschiraźk ja leżownošny dawk wuczinja 150 proz., pschiraźk sa rjemjeślnischi dawk 150 proz., pschiraźk sa dawk na nabyczе leżownosče 2 proz., wohydlerstí dawk 500 proz., sa jeneho pša žo płaczi 9 hr., ja dweju 15 hr. dawka.

S **Dobrojschcz.** Pschipowědanja: Skkadnik Jan Kurt Nacsa ſ Delnjeje Hórki, ſ pschedawarku Martu Elsu Krotschez i Wuriz.

S **Klukscha.** Statny šrowotny hamt smeje 27. augusta w klinizy dr. Adlera we Wulkej Dubrawje w cžašu wot 15.30 do 17.30 hodźin poradźerku hodźinu sa tuberkulosnych. Poradźenje powjedźe dr. Schilling ſ Budyschina. Porady a tež lekarske źrodki žu darmo.

S **Potpizy.** Pschipowědanja: Skkaf Herman Max Urban ſ Jatsiobja, ſ domjazej dźowku Friedu Bertu Krawcez, ſ Potpizy.

S **Kubschiz.** Na Budyskej statnej dróšy je žo wutoru mjes Jenkezami a Kubschizami wojerski rjad ſ hancžkom ſ lěta 1866 namakak. Tón, kiž je jón šhubił, może žebi po njón ke Kubschiskemu straźmischtrej dóńcź.

S **Kotez.** Kaž hižo pizachmy, žo pósta wot 10. augusta do naschеje wšy ſ wožebitym autom wosy, tak so žo wjazy wot Wósporskeho pósitskeho hamta njewobstara. Tu sarjadowane nowe pósitske mětno wobsiara knjes E. Herzog. Wschédny dźeń dрże žo pósta nješto spěchnischo rosdźela, sa to pak njedźelu pósity njedostawamy, schtož je cžerna strona tuteho sarjadowanja.

S **Wósporka.** Saudźenu njedźelu wotmě žo tu w Lubocze wokrjesne wudźenje. Wot ranja 5 hodźin hacź do 12 hodźin žedźachu lubowarjo tutoho sporta je ſwojimi wudźemi pschi rězy. Pisches 100 wudźerjow, kotrjž běchu ſ blíska a ſ daloka pschitkwatali, popadny pot zentnarsa tybow. Mjes nimi běchu karpy cžešše hacź 2 puntaj a też jena schcžuka 9 puntow cžežka. Druhe rybы běchu mjenšche. Popotdnju běsche sa wobdźelnikow schromadźizna w Tšeleni.

S **Wósporka.** (Skoty kwaž. Wčera fwujeczeschе nehdyschi šahrodnik a żelesnischi pschisiahenz Bruno Krał je ſwojej mandźelskej Marju rodź. Scherjez ſwój skoty mandźelski jubilej. Jubilar je 75 lět, jeho mandźelska 72 lět stara, wobaj staj hischcze cžitaj a strowaj. Wobdźelaj so też hižo 40 lět dołho ſ wohydlerjomaj naschеho městacžka.

S **Ketkiz.** Lubijże Humboldšte towarstwo je wschelake niedostatki, kotrež w běhu cžasa na puczach a schcžežkach Ketkiczanskeje skały nastachu, wotstroniło. Puczej a to na prawym boku brjoha na skału a na lěwym boku brjoha w dole staj žo ſdźěła wobnowikoj a wurunakoj. S tutymi dźěłkami je žo skała sa wulkotnikow pschistupnischa scžinika.

S **Niešwacidła.** Na jenjeńke štotne wiki běchu jara rjany skót pschiwjesli. Wschо do hromady bě žo 150 ſwjadow wschitnako. Dla rjaneho žnieńskeho wiedra niebě liczba wopytarjow pschewulka. Cži pak, kiž tam běchu, běchu wowrawdźiczi kupcy. Wobkhod bě powschitkownje pomały. Sa krumy płacžeše žo 450—700 krimnow, ja běšaki 30—60 krimnow, sa wrošata 15—25 krimnow. Tež nekotre konje a cžehnjne woły žo pschedachu. Wschón nchibnaty skót žo hacź na mały dźěl rosnscheda.

S **Hórkow.** W tudyschej Hallbachez skale je žo njedawno tleczе wulke wišate sdźěhadło, kotrež może 30 000 ka. wusběhnyczź, natwariło. W tudyschej skale žo pilnje dźěła, wschо hromadźe ma tu 200 ludźi dźěło.

S **Kamjenza.** Borschcź žo bliži. Wot 23. do 27. augusta budźe po ſwuczenym waschnju historiska borschcź. Też lětsa žo tyšacy ku'ych do naschеho rjaneho města woczakuja. Cžah dźěcźi budźe pondźelu 24. augusta w 1 hodź. a schtwórtk 27. augusta ½2 hodźin do města wróčo pschicžahnu. Na ſwjedźeńskim cžahu žo nětkhe 2000 dźěcźi wobdźěli.

S **Kamjenza.** Stupina studowazych na wyšokej schuli ſa wulkoblanje wuczerjow w Lipšku, pschewjedźe nětkole w Kamjenskim schulskim dohladowarskim wokrjesu, schulski praktikum. Studowazy maja nadawki, kotrež schule a wuczeź na wšy wukonieja, ſpóznacź, dyrbja nawédźicź, jo je schula ſ kulturnym žriedźischczom wjeżneho ziwjenja. Studowazy dźěłaja mjes druhim w Panczizach, Konjezach a Ralbizach. Młodźinownja w Panczizach je žo jako kwaršer ſa nich wubrała. Praktikum wjedźe dozent dr. K. Neumuth ſ Lipska.

S **Kamjenza.** Na polach wokolo města je žo w poslednim cžašu jara wjele běrnow kradło. Wobjebje potrjeczeni žu ſ tym khudźi ludźo, kotšiž žebi na małych polkach něschto běrnow wožadźachu. Je to šbes dwěla wulka njeſwědomitosć, kotraž žo njemóże dosć sašudźicź. Schtož je něschto wobkhedźowal, njech to policiji wojjerwi.

S **Kulowa.** Saudźenu njedźelu je žo w ſwjedźenizy wupkyschenej sali „Němſkeho kżora“ nowy měschczansta ſtronjan Kroll sawjedł. Krajny rada dr. Schmiege ſ Wojerez jeho sapokasa. Nowy měschczanoſta žlubi, so žo ſ zyłej mozu sa samery města sastaji.

S **Werminghoffa.** (Pschi kupanju ſnjeżožilca.) Pondźelu salepi žo tu 11½ lět stara Brigitta Jakubachcźez. Lędy žo ſ próżdninow wróczíwschi, dźěsche žo kupacź. Hdyż druhi ras do wody dźěsche, žo nadobo podnuri a mózachu ju jenoż hischcze jako cžełko ſ wody wuczahnyczź. Boża ruczka bě ju sajała.

S **Radschawka.** Pczokarjo se Sakskeje žu ſa cžaš dokhoż wrjóż kżeje, wjele ludźmow pczokow do naschеje hole pschiwjesći a w lěsu sestajeli. Sola runa žo nětko cžerwjenemu tepichej a miljony pczokow žebi źródki měd sbérasa a domoj nosche. Zuſy nětko pilnym pczokam blisko pschiscź njeſmě.

S **Krjeble.** Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora smeje njedźelu 23. augusta ſjawne tšelenje, ke kotremuž žo reja pschiſamknje.

S **Dźejżow.** Zonu tudyschеho ratarja Wolfa bě njedawno njesnaty pschekasanz do ruki kaknył. Swopredła žona tuto kaknjenje dale njewobkhedźowasche. Po nětkim pak nasta ſ toho cžełke sajédojcženje krwi, tak so dyrbjachu žu do Emmauskeje khorownje do Nikeje dowjesć. Lékarjam žo njeporadźi, ſonje źiwjenje wukhowacź.

S **Njedźichowa.** (Se ſynowesho wosa padła.) Pondźelu popoldnju pschi wotkkadowanju wotawy we Lukezach Reinhardowa ſ naschеje wšy ſ wosa padże, pschi cžimż źebi schiju **swiny**, so bě hnydom morwa. — We nozy wot žoboty ſ njedźeli krótko do 2 hodźin ſ hischcze njeſnateje pschicžiny pola bura Mara Diebela w Bólerizach woheń wudyri, kotrjž sa krótki cžaš je ſnjemi napjelnjenu brózņu a pódlanske twarjenje dospołnje ſnicžži. Stót mózeſche žo wuthowacź. Na městno njeſboża běchu tři wohnjowe wobory ſ tſjomi motorſkimi ſykawami dojeże.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Se **Shorjelza.** (Pomozniy pósitschi rubjeżnikow.) Pondźelu wieczor prénja wulka khłostanska komora 7 wosłow ſ Lbrótkawja a wokoliny, dokelż běchu pósitschi rubjeżnikow, Schillerez bratrow, na jich stóitnistich puczach podpjerali, ke khłostarni a ſajtwu sašudźi. Je drje hischcze ſnate, ſo běchu 5. meje 1925 Schillerez bratrja p. Cżerwjeneje Wody na pósitski cžah rubjeżny nadwad ſtucżili, pschi cžimż žo jim poradźi, khétro wjele pósitschich pjenjes rubicź. Wot wicheho ſpociatka žo na Schillerez bratrow tukasche. Na jich cżekanju běchu wichelake wozoby tutych rubieżnikow hospodowali a ſa to dyrbjachu žo pokhłostacź. We wuſudźe žo mjes druhim praji, ſo ſu wobkhorzeni je Schillerez bratrami we ſwitku byli a wot nich pjenjesy brali, kotrež ſa ſebje wužiłhu. Sašudźeni pokhadźeja ſ dweju ſwójbow, ſ nich je jena je Schillerez bratrami pschiwufna.

S **Hornjeho Ludwigsdorfa** pola Shorjelza. Dźesco ſmjertnje ſnjeżožilo. Njeſboże, pschi kotrymż młody cżłowjek ſahinu, ſta žo ſobotu wjeczor wokolo 7 hodźin njebaloko ſykawownje. 4lětny ſynk dźěłacžerja Pšitznera powěżny žo ſa rěbl ſ pizu domoj fědźazeho rěblowaneho wosa. Pschi tym žo hólczej puschczi a ſadnje koło pisches dźěłcżowe cżełko ſajédże. Hólczej je na ſcżehwki ſranjenjow wumrěł.

S **Drjezdżan.** Ssrjedu wjeczor wokolo 9 hodźin ſta žo na khižżowanischczu Fröbeloweje a Meiſſeritzkeje nabrjóżnjeje dróhi cżełke wobkhadne njeſboże. S Cottaſkeje dróhi do města jédżazy elektrikli wós cżaru cżo. 18 bu ſ cżełkim wosom, kotrjż tohorunja do města jédżeſche, ſ kolijow wušběhnjeny, tak ſo žo prěki pisches dróhu ſtaji. Nadróſny wós a tež cżełki wós žo khětro wobſchkodźijschtaj. Wobaj wobaj dyrbjeschtaj ſo wotwlez. Pschi ſranjenju žo 5 wozbowom ſrani. Jena mjes nimi cżežzy. Zyły wobkhad dyrbjeſche žo na dléschi cżaš wokoło wjeſcź.

S **Geithaina.** (Cżežke wobkhadne njeſboże.) Pschi ſawinjenju do Colditzkeje dróhi pschecżišnu žo 3-kolesaty wobkhodny wós, dokelż bě wjednik wosa ſawinjenje pschekrótko wſak. Na wosu jedźachu schtyrjo montéroio ſ Drjezdżan. Dokelż tuczi na boku jedźachu, ſhubi wós runowahu a žo pschewali. Koleſa a narjady, kotrež ne wosu leżachu, pschi tym dweju dźěłaczerjow cżežzy a dweju lohaj ſranichu. Cżežkoſranjenaj dyrbjeschtaj ſe do Rochlitzkeje khorownje dowjesć.

S **Kamjenz.** Khłostanska komora krajneho ſudu we Kamjenzy ſaberasche žo je 34 lět starym w Mildenawje rodźenym Janom Gottfriedom Blauom, dokelż bě ſ wotpohladom żelesnischi wobkhad wohrożował. Wobſkorżeny bě hižo loni kamjeneho nichestupjenia dla 2 měżaraj jatwa dostał. Wčiche ſo tehdy na koltje żelesnizy ſydnył a hdyż bě cżaš jeho dla ſaſtał, bě cżeknył. Tón ſamy „pryſł“ hischcze ras ſwora. Tón ras pak žo jemu cżełnycź njeporadźi. W ſmjerſu wobſkorżby jeho ſud k 1 lětu khłostarnje ſašudźi a na 3 lěta jemu cżełne prawa wotrjekny.

Budyske stawniske powěsće

Ssrjedu 19. augusta 1936.

Narodźiła je ſo: 12. 8. Oskarej Albinej Korlt Hartmnjej, prokuristej, dźowka.

Wumrěł je: 18. 8. **Gerhard Paweł Drechsler,** kanclerſ, 21 lět.

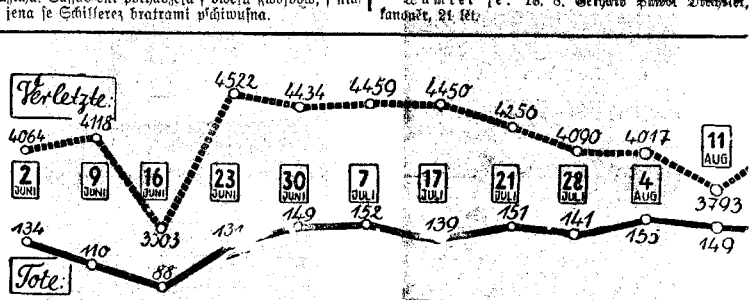

Zdżenj morwych, ale jara wjele ranjenych.

Na tutej ruſnawanzy derje ſpóſnawamy ſtupanje a ſpadowanje woporow nadróſneho wobkhada. Czorna ſmuſka wojſewja nam liczbu ſmjertnych woporow ſ dnjom. Hdyż žo tute wojſewjenje ſta. Dyptowa ſmuha podawa nam liczbu pschi njeſbożach ſranjennch. Tute liczbu, kotrež ſe ſtatneho ministerſtwa ſa wobkhad pokhadźeja, nam ſaſnje pokasuja, kak mało kedżby jenotlimi wuſiwarjo dróhi na ſebje bjeru, a tak wulki je ſtrach ſa kóżdeho cżłowjeka, hdyż žo ſwědomiscże wobkhadnych po ſtaſenjow njedźerži.

(Ruskowanka: Zolinitzky, Scherl, M.)

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 20. augusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,52	100 českosk. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,08	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burza 19. augusta 1936. Na spoczatku wczerawscheje burzy bě měnjenje na łažiowych wikach ſwopredka njeweſte. Pschi prénich ſapiſach žo kurzy dale wotdrjebjowachu, dokelż je ſtrony ratařskeje klientele nowe posſikczenja na wiki pschikhadżachu. Po prénich ſapiſach drje žo wěſte ſtruczenje wobkhodźowaſche, kotrež měſeſeche ſwoju ſepjeru wobżebje w montanowych hódnotach. Na rentowych wikach běſche ſakdane měnjenje krute.

Barlinſke żitne wulkowiki. Zutkowe położenje na Barliniſkich żitnych wulkowikach je žo jenoż ſlobka pschemėniło. Szyka pak ſu ſaſtaranſke mózności Barliniſkich wulkomłynow pschihódniſche, hacź w poſlednim cżašu, ſo móże žo niz jenoż běżna potrjeba krycź, ale žo też na ſkład kupowacź. Napraschowanje pak dale traje. Dalokoż poſticzenje pschebeża, žo běżnje wotbudu. We pizowanſkich żitach žo poſticzenſke pomėry hiſchcze nje-ſu ſlépſchiſe. Wowża a pizowanſki jeczmjeń ſtej ſrédka dostacz. Induſtrialne jeczmjenje maja mėrny wobkhod. Jeczmjenje ſa piwarnje žo jenoż w najlépſchich kaiſcżach kupuja. Poſticzene twory pak jenoż ſrédka żadanjam wotpowėduja. Na mułowych wikach je dale żiwy wobkhod.

Wežera płaczesche w Barlinie żentnaŕ

pschenicy W 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožli R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jeczmjenja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 7,80 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny po złotej hrivnje.

	19. 8.	18. 8.		19. 8.	18. 8.
Pšenica	198-200	198-200	bunv	19,0-21,0	19,0-21,(
rožka	163,0	163,0	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
jeczmjeń now.	—	—	módre łupiny	—	—
jeczmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,65	27,65	lany wosušk	15,30	15,30
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	9,25	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj, kruški	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana ſtoma		
troch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšenč. „		
lane symjo			wowsna „		
pjeluški	30,0-33,0	30,0-33,0	rjecna „		

Hłowny redaktor Marko Smolerſ w Budyšinje. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerſ w Budyšinje a za nawóšknk dr. Jan Cyż w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyż w Budyšinje.

D. A VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna liſćina č. 5 płaći.

Mjena a skutki

Mnohi su hižo wo wulkim wuczenym Newtonu khyscheli, wo jenym z najmudrischich a najwusnamnischich hwězdarjow a pschirodowědnikow, kotryž běsche psched nětkle 200 lětami w Jendželskej žiwy. Jako hólczeš běsche pak Newton jara hubjeny schuleř. Wón hnydom w prěnim lěcze dwójzy žedžo wosta, a jeho starschej mjenjeschtaj, so je wón pschechlupy, nješchto prawe namuknyć.

Jónu rano, jako hólczeš do schule dješche, žo wón se žobuschulerjom sadžerasche. Tón běsche wulki njeplech, a jako Newton směrom njewojta, jeho tamnuj do brjucha kopny. Tu Newton žo roshoriwschi žo na pschecžitownika wali a jemu tajke pruhi naměri, so běsche radosež pschihladowacž. Prěni raz druhy hólzy nětkole pokneje cžesčzowność se na njeho zhladowachu. Tole Newtonowu cžesčzelakomnosež sbudži, a bórzy wón sa tym pschihlidže, so je też k wukinjenju jenož kruta wola nusna. Rozsudži žo, zwojeho pschecžitownika też w schuli pschewinyć, wotpoloži zwoju dotalnu lěnjosež a druheho bórzy wo nekotre městna „zbi". Sa krótki cžaž bě žo z najlěpschim schulerjom zlat.

*

Wulki wuczeny běsche też liczeř Khorla Bjedrich G a u ß. Wón smuješe a njebojasnje zwoju wucžbu psched nětkotrym njepschecželom a dwělowarjom sastupowasche.

Hižo jako maty hólczeš njeda žebi Bjedrich tak lohko nješchto narečzeć. Jónu žo wón wukhodžujo pola Brunschwika wójwodu Wilhelma Ferdinanda feteka. Wójwoda chzyschе hólza jónu pruhowacž a widžeć, hacž móže jemu kaž druhim džěłom nješchto narečzeć.

„Pohladaj jónu!" wójwoda prajiwschi z poršom na dalene město pokasowasche, „tamle horjela na wěži zwj. Handrija mucha žedži. Možeš ju też tak derje widžeć kaž ja? "

Bjedrich na wójwodu pohlada. W jeho wočomaj žo błyskotasche. Potom z jara khutnym wobliczom rjekny: „Ja drje ju njewidžu, knježe, ale mózu zyle jasnje z'yschecž, kak na wěži wokoło lasy." Tu wójwoda pytny, so je žebi wopaczneho wupytał.

j.

110 000 wowzow w Sakskej.

Plahowanje wowzow je w Sakskej w poslednim cžasu stajnje stupako. 1934 nalicži žo 68 000, 1935 86 000 a w lěcze 1936 110 000 schtuk. Nimo Badenskeje a Bayerskeje steji Sakska žobu na prěnim městnje we plahowanju wowzow.

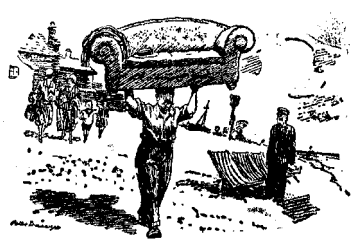

Pschikrjožni spezialistojo.

„To wschak by njesmyšł byk, sa stok k leženju pjenjesy płacžicz, hdyž je tola pryedy mój muž telko meblowych transportow a pschecžahowanjow žobu cžinił!"

(Humorist, Scherl, M.)

Jan Klepura — ze statnikom?

Hacž k nam pschekrjetuja powěsče, so najwobkubjenischi a najwusposchnischi spěwar swěta, hwězda wjele filmow a hwězda na jewischczach operow, wobdźiwany a žedženy rjeł njeličomnych žonow młodych a zalubowanych hólzkow, Polak Jan Kiepura, wumělz-tenor, kotrehož saharitosež jeho cjesčzowari na to zwuczi, zlawu niz jenož w sawrjenych pschedstajenjach pod niebu, ale też pod hołym njebjom, na dróhy z hromadami žnjecz, so chze tutón mischtr zynkow — dospěwschi najwyschischi wjesčzki zlawy — pschekhoczicz na druhe jewischczo, na kotrymž też nětchtožkuli sajimawego žo pschedstaja; na politiku je žo samerił. Kaž žo powěda, — chze „Jan Schczedry" — kaž jeho Warschawjazy wukhcheczichu, dokelž jim husto schczedrje saspěwa, też z balkona na hažu dele, hdyž jeho wo to poprožychu — žo mjes druhim też do žejna jako sapóstanz wuswolicz dacz. Swoju kandidatnu je hižo sapodał. A nětko je jenož hischcze praschenje cžasa, hacž jeho krajenjo też wuswola, a pomyslujo na to, so je Kiepura w Pólskej ztoro z malym „pschibohom" (!) je wjez wésta: wuswola žebi spěwarja sa sapóstanza.

Kaž dale hkožy scheptaja, je Jan Kiepura — myšla žebi mudraczky, so to tohodla tak sčzini, so by był woprawdże z mózným faktorom w politiskim zywjenju, z kotrymž ma tódy liczicz — nakupił wjetschinu akzijow jeneho z najwjetschich nakladow nowin w Pólskej, a to w Krakowje wukhadžazeho dženika „Illustrowany Kurier Codzienny". Jeli by Kiepura woprawdże wotpohladu z tej politiku měł, tak byrbi žo bjes dwěla pschisnacz, so to žadyn hłupy sapoczatk njeje, hdyž žebi najbóle rosschérenu nowinu kupjich — a potom spytasch ju na žebje a sa žebje (zwoje wotměru) pschescheicz. A wyschе teho je to też z hospodarskeho stojnischcza mudra ideja, khětro wulki dźeł zwojeho wobžedženstwa do wěsteje nowiny tuknyć, to kapital dań lečzie — —. Kiepura je nětdy prawa studował — — —

8.

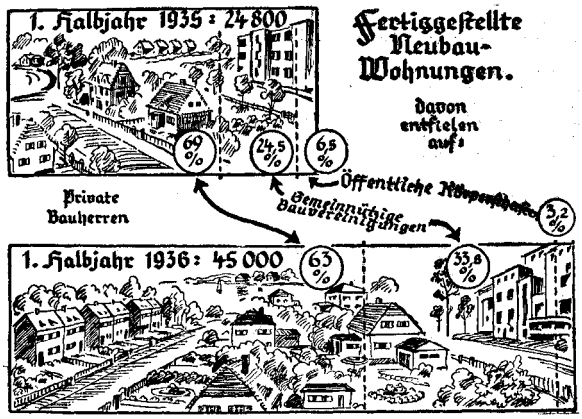

Twar nowych bydlenow w prěnim połcžcze 1936 wo 82 prozentow stupił.

We wschěch němskich městach je žo w poslednich lětach twarjenje khětro pohnulnilo. Wschudže žo nowe twarjenja twarja a to wobjebje male domy, so by žo njedostatk małych bydlenjow wotstronił. Nascha ryzownawka ma wuwicze twarjenja bydlenjow w lěcze 1935 a w prěnim połcžcze 1936 pokasacz. Pschi tym je sajimawe to, so najwjetschi dźeł bydlenjow privatnizy twarja, a so podsčł statnych a sjawnych wustawow w twarstwje khětro wróčzo dže. Je to bjes dwěla dobre znamjo za nėm'ki lud, kotryž tak zwoju wolu sa natwar rjeńskeho pschichoda pokasuje.

(Zeichnung von Luschat, Scherl, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 22. August 1936, von 8—½10 Uhr für die Nrn.: 4851—5100.

Rohes Rindfleisch, Pfund 30 Pfg.,
gepökeltes Schweinefleisch, Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Der Herr Kreishauptmann zu Dresden—Bautzen hat die

Dedzeichnung 10 zum Bebauungsplan „Südost"

genehmigt.

Bautzen, am 18. August 1936.

Der Oberbürgermeister, Baupolizeiamt.

Der Bürgermeister von **Großdöbschütz** hat um Genehmigung zur Einziehung des hinter dem Wohnhause von Petraschs Erben in Kleindöbschütz Nr. 40 entlang führenden öffentlichen Fußweges — Flurbuch Nr. 299 — nachgesucht. Der zirka 20 Meter lange Fußweg ist die Verbindung zwischen dem Zufahrtswege nach der Brauerei Mönchswalde und der Landstraße II. Ordnung Schießstände am Bärwald - Schwarznaußlitz - Berge - Großpostwitz.

Einwendungen gegen die beantragte Wegeeinziehung sind **binnen 3 Wochen** vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung ab bei mir anzubringen.

Bautzen, 15. August 1936. **Der Amtshauptmann.**

Wšitko za muža

w najrjeńšim a najwjetšim wubjerku dostanječe tunjo pola firmy

Bokelmann Nachf

na Serbskich hrjebjach čo. 2

Tunje zeživadła

Wosebje přihódne nakupne žórło

Běle buny	500 g	18 pj.	Najl. pšenična muka	500 g	18 pj.
Dobry połnozorni. rajs	500 g	20 pj.	Najlěpši Kěžorski wučah hładki a masliwy	500 g	23 pj.
Přirodny błidny rajs	500 g	22 pj.	Najlěpši paleny ječmjeń	500 g	22 pj.
Meksikanski błidny rajs	500 g	24 pj.	Cokor, mlěty	500 g	38 pj.
Najl. běrnjaca mučka	500 g	22 pj.	Zlutniwy kuskaty cokor	500 g	44 pj.
Nowe sočki	500 g	24 pj.	Schokoladowa mučka	500 g	80 pj.
Najlěpše krupy	500 g	24 pj.	Wowsny kakao	500 g	80 pj.
Najlěpše wowsne tružki	500 g	24 pj.	Kofejowe narunanje, na 35% bun.	100 pj.	
Hroch, žołty, połočki	500 g	30 pj.	Tripłodowa marmelada	500 g	32 pj.
Łamkowy makaroni	500 g	38 pj.	Truskalcowa konfitura	500 g	68 pj.
Jejkowe rězane nudle	500 g	44 pj.			

Nail. bunowy kofej, sylny a wosebje słódny, čerstwje paleny 125 g **55 pj.**

Schokoladen-Deblitz Fabriska předawarnja: w Budyšinje na Hłownym torhošču 9 1568

Njechaće sobu? 1565

Njedźelu, 23. žnjenca, jědźemy na

Domizniski a drastowy swjedžeń do Błótow

Wotjědź w 6 hodź. wot Serb. Domu. Jězba płaći 5,— hr.

Zamołwjenja na „Kraftverkehr Sachsen A.-G.", telefon 2561, abo na MER-Büro w Budyšinje, telefon 2140.

1567

Mam **pjatk, 21. žnjenca,** w swojej filiali **w Budyšinje w hotelu „k Markhrabje"** nowy transport

kruwow, jałojcow a młodeho skotu

z połnym rukowanjom po znatych tunich płaćiznach na předań abo k zamjenjenju.

Paul Grosch, **wikowańnia ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N.,** Hechtstraße 30

telefon 50 628, pjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Bydlenje, 68

iběhanje, kuchinje, połstrowane twory atd., jenotliwe meble kupnječe tunjo pola

P. Rubela w Budyšinje na Mužakowskej dróhy 4. — Rěčn serbsky.

Mam swoju połstrowarnju a mandelske poščonki přijimam.

Treibriemen

(čěrj. rjemjenje) dostanječe we wosebitym wobchodže

A. Kurjo

na Kamjentnej hasy 9, telef. 2735 Wulkowikow. z techn. wolijemi a tukami, z technisk. potrjebami

Džensa nowa!

Berliner Illustrirte

dostanječe w Serbskej knihařni abo skazajče ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Dźelbu trjebanych mužacych a dźěćacych

kołow

ma na předań 1569

J. Schieback

na Mužakowskej dróhy 4

Młoda, pilna, čista

holca 1563

so do małeho ratarstwa z młynom a pjekarnju pyta. Zamołwjenje pola Antona Vaceka w Kukowje

Wobydlenje na wsach 1541

so pyta. Zamołwjenja pod B 12 na wudawarnju Serbskich Nowin

Mały nawěštk ... wulki wuspěch

Nowe knihi

Zběrka: Serbska Ludowa knihownja

M. Nawka: Łónčko kwasnych hrončkow. Brožurowane 0,50 hr., wjazane 1,— hr.

M. Kral: Stawizniske powěsče z našich serbskich wsow. I. a II. Brož. 1,20 hr., wjaz. 1,70 hr.

A. Sykora: W Malešecach před sto lětami. Dopomnjeńki. Brož. 0,50 hr., wjaz. 1,— hr.

H. Sjelkiewicz: Za Božim khlěbom a druhe novele. Brožurowane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

Zběrka: Dom a swět

W. Hálek: Wjeđorne pěsnje. 2. wudawk. Brož. 1,— hr.

J. Lorenc-Zalěski: Kifko. Romantiska stawizna ze starodawnych časow. Brož. 1,— hr.

Serbska knihařnja w Budyšinje

Přiloha k číslu 194

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 20. augusta 1936

Dźeń mojeho lěčneho dowola w dominje

Běšche w lěcze 1926, jako po powołanju knjezerstwa swoju domisnu, Hornju Łužizu, wopuščeźich. „Rübezahlowe kraleswo" bu moje nowe skutkowanišćo a moja nowa domisna. Riana je dolina mjez Krkonošemi a horami pśi rěkomaj Bobru a Katzbach. Njedźiwajsy teho pak mje husto jara nóžnje do domisny cźehnje. Hišćeze ras na njedźelskim ranju w domisnje pśichěbywaz kaž nětdy sa mlode lěta, to žebi husto nutrnje pśechjach. A tak teź stetka do Hornjeje Łužizy puśowach, do Budyšćina a wokoliny, hdyž so mi pśechoz pśicźelene wocźi napśechoczo błyšcźa a so mi lube ruki k postrowej podawaju. Hdyž so hewak że swojej zwóźbu do wjeśela sajaśowobladanja w domisnje dźelach, dyrbjach tón krótcź sam puśowaś, pśechoź mój hólcź, kotrejuž běšche žebi moja dźowcźatka pśichala, běšche hišćeze pśechekrótki cźaś na semi, hacź so by mogł sobu puśowaś.

Hdyž teź su słowa pśichudne, so by mohł wšitkne rjane facźišćeze wopśijaś, kiž w žywej starej domisnje dostawach, tola śpytam, naśonjenje jeneje njedźele napśiśaś, kiž je so mi pśichi pśechejźeńdźenju wschelakich wuzow Hornjeje Łužizy dostało.

Pśichěbywach, kaž pśechoz, pola swojeje najmłódšeje sotry pśichi Mnišchońskej horje. Stśónzo so hišćeze ś hustej kurjawu běźeśe, jako so na njedźelskim ranju krótko sady Budyšćina ś Mužakowskeje dróhi na puć do Barta winych. Młódne pola a luki ś wobeju stron puća. Stśóncy bórzy nad kurjatou dobu. Fifolenje schórzowo klincźeśe do rańśeje cźišciny. Dalako a schérojo žaneho cźowjeka, jenoj dejer, kiž ś wołcźom na stótne pastwiśchcźo dejeśi jźeźeśe. Tamle bur se swojim wotrocźom khwatańe, so by runje pokrjeźeny dźerźeł hišćeze do Bożeje słužby domoj dowjeźł. Stśónzo make burśke wózy lubosnje wobźwónka. S zyrkwinych wězow khorhoje hokateho khćeja smahuja. To wosnamjenja, so w Barlinje nimški lud ś druhimi ludami w mérje wubźěwaju. Wobsamotźene leźi stuczowanišćeho pola Łětonja, pśichetoź teź wojazy maja njedźelu. W Porschćach so ś wuhenjom kurjesche, burowki sa swoje zwóźby a cźeledź raśišći kokej warjachu. Njedźela je; harź smeja tam teź zakty, ka žneńby doma mějachmy?

Sa Budyšćinskim steji hórka. S njeje so wšeśe rjenje do kraja składuje, wuplacźi so, žebi horje dóńcź. Mułki pólny puźik so na ławu ruku wowinje, tola stój: „Sakasany puźik!" Nihdy sakas njemóže dźeśeru Hornjeje Łužizy płaciś, kiž chze prawje wjele wo swojej domisnje widźeś. S wobeju stron puća buźe hłoschcźaze sełco. Mjes nim sćakaju dźiwje karnikle. Dóńdźech na hórku, kiž běšche nětdy była skała. Hornja Łužiza so mójimaj wocźomaj w njedźelskej drasće pśechodstajeśe. Sadny cźahnu so Łužiśke hory, na wšyknje stroje Bukezy, tamle Grodźiśchcźo, potom Bart a Rakódy a dale dele Klutkich a Małeschczy. Pśichede mnu cźahnu so kśejźate bérnischcźa, mjez nimi rjadny pśicherćnych a wowsnych znowpowzaw. „Budź płódna, ow droha semja, Bóh žohnuj cźe". Nětkole so ś zyrkwinych wězow sašwoni. Swony wołaju k Bożej słužbje. Jich napominanje pśaci teź mi.

Budyšćink je mi najbliźšći. Pśiches farśki dwór wjeźe puć do lubosnjeje zyrkwinźi. We wośmich źeźu na horjej lubi, pśechoź wěm hišćeze, so tu žony deleka a muźoju horjeka žydaja. S mózným akkordami faśkinczi sawodny kklusch: „Mozneź, tón błóź cźe wola". Teź błowny kklusch „Ja wutrobnje mam lubo cźe" wutklinźi, a młodu duchownu stupi na klétku. S błubokim sacźišćecźom błyšchu jeho natwarjaze pśedowanje. Wérne žywjenjenje njedźele; źwedźach so na pobožnowej žerbšćej Bożej słužbje wobdźeliś. Hdyž jako dale puczowach, mje sacźišćej tuteho nałonjenja hišćeze dołgo pśewerwódźeśe. Hižo mje rjana wěśa Maleschanske zyrkwje strowjeśe. Bórzy teź Klutkich wubładach. Tu sapomnich na wokomik žwjatoczne posunki ś Budyšćinskeho Bożeho domu. Dopomnich so, kak běšche so mi pśeh krótkimi létami dźeśi, so běšche młodny nadźijepołny wuczeł do Klutkicha domoj jeźo swjelbużiś, kiž nětko na Klutkianskim pohrjebnischczu spi harź k ranju stawanja ś mortwych. Hišćeze so w wubłach ś tutym srudnym dóńtom sabérach, jako bijo pśches polu jźeźeń. Tu bórzy wrjóh sakźeże. To buźe se šnamjenjom, so lećzo do mikeje naśonjeny pśichećże. Mjerwje a Nowa Wieś źwm hižo pśeśeśe a bórzy dojźdu do Rakez. Tu na pohrjebnischczu wotpoczujetaś mojej lubaj starschej a moja žotra, kiž je hałe njedawno wumrěła. Tu wotpoczuje teź mój luby pśeczeł, kiž je naju nětdy śwérował, wuprawdże śwérny dźěłaceŕ w Knjejowej winicy. Nad budźišćele hišćeze w tutej wośadze žywjenju Bohu słužiś, niebudźeśe-li Bóh Wschehomózny jeho hižo tak žałe wotwołał. Nischtwusni śemrětneho žerbšćeho fararja runje na jeho 50ětne narodniny spominachu. Nutrnje pśichebywach tu pśi rowach swojich ludźi.

Niedźelske słónzo dźiśeśe w Boži domeŕ hicź, a teź ja žywoju niedźelsku jźiwu po starej lubej domisnje słóncźich. — Njamy je źwét, luba a broha pak je domisna.

Wuhlady na wjedro

Hdyž pśched nětkim pjećźadwanześi létami wjedro dopśedka wopśewjachu, so mnohi tomu šmějachu a njewěrjachu, dokelž jich wěsćenjenja cźasto njetrjechichu a tuž žebi i tuśej wědomosću a ś ludźimi, kótrjž so ś njej saběrachu, žortу cźinjachu. Ale dźensa je so ménjenje w tutym nastupanju zyle pśicheměniło. To pak je sa nasch cźaś teź nuśne trébne. Njebychmy-li dźensa dokładnje a nadrobnje znali, schto nam pśichodne wjedro pśichinjeśe, njeby wobšćerny wobśah w powěśći, kaž je so po zyłej semi a wobźe'e w nasćink krају wutwarił a wulkotnje wumił, bjes dwěla mózny był, abo by tola wjele schkody a njesboża pśichinjeł. Na sakładze tuteje wědomosśe běchu prěnje jśśby Zeppelinowoje powětrowoje łódze pśches Atlantik jenoż mózne a ś njelhabkajej wótłoćzu běchu wjednitz a sarjadowarjo dopórdka pśchejwědcźeni, so po poradźi. A tak nichtó wjazy njedwěrjuje, hdyž wuhlady na pśichodne wjedro w nowinach cźita abo pśches radio łyšchi. Naschich cźitarjow, kotrjž jenoż še Sserbskich Nowin wuhlady na wjedro pytaja, cźasto łyšchu prajźeć: kaž „Nowina" wěschcźi, tak teź trjechi. Potajkim, dobra reklama!

Postajenje pśichodnego wjedra njeběšče w pśedawschich cźasach móźne, hdyž pśichcze schkrićkowoje telegrafije (Funkentelegraphie) njemějachmy a wobźe powěśće wo powětrownych wobśtejnoścach nad Atlantiskim morjom wjazy kšćeź sa dźeń dostawacz njemóžachmy.

Wot léta 1920 je so schkrićkowa telegrafistka słužba powschitkownje sarjadowała a na tutym puću so we wěstych hodźinach wodnjo a w nozy powěśće rozesełeju. Po krajach a teź na łódźach su wjedrarnje še wschemi móžnymi wulkotnymi nowocźasnymi instrumentami pśichipanjene a tam wězwulkotjoni wschi sjerwy w powěśći wobkedźbuju. Wšće wobkedźbowarja hnydom rozesełu a wulkoscźelaki jednotliwych krajow tute hromadża a je sašo na pśichipśusne městna rozšćerja. Tak pśichijima na pśch. Königswusterhausen ś wjele němšćich wjedrarnjow poradźane powěśće a sapisuje je źiwojimi aparatami teź wschě powěśće ś najdalšich kónćinow nascheho planeta.

Wšcho sapisuje so hnydom do kartow, na kotrychž je narysowane krajowe a morjowe widźelcy. Schto ma so wscho wobkedźbowaś, wosewjerjeś a sapisowaś? Kak barometer łyje, ś otkal wětr pśichłada, kak źymje duje, kak wokólny powětr je, kajka je temperatura, kajke je runje wjedro. Niz jenoż pśichi semi je tole wscho wobkedźbuje, ale teź w najnowšichim cźasu we wschelakich wyšokosćach w lětadłach a powětronach a teź ś nich sćelu schkrićkowe powěśće.

S tutych dokładnych kartow, hdyž so wscho we wožebitych wuraźach a ličbach sapisuje, potom w'edrarja wuwinźe a běh wjedra sa jednotlivnu krajinu swěźa. Na wjeršchich póstach, na wožebitych městnach a teź w nowinach wosjewja potom wuhlady na wjedro w złowach a teź na wožebitych kartach, podawajo wobras wjedra sa pśichodu.

Dušazy ludźi we wschěch kónćinach semje a morja a we wschelakich wysokosćach powětra wudnio a w nozy w žwónich stazijach a wjedrarnjach ś wudokonjanymi, najwožebnischimi aparatami a instrumentami źeźdnje dźełaja a so dopołnje do wschěch-wobśejnosćow wjedra a schtož ś nim swiśnje, sajuja. Tomu je wešło trébna wobšćerna wědomosć a technika Wšche wobśejnosće powětra maja swoje njepowalne a krute sajady, kaž wscho druhe w Bożej stwórbie a wone tworja potom, schtoż my wjedro mjenujemy.

Tuta w naschim najnowšichim cźasu wulky postupowaza wědomosć meteorologi (wěda wo powěśće) je dźensa tak daloko wuwita, so nam niz jenoż za pśichodny dźeń, ale ześamo na wjeršchu dobu wjedro jara derje posłaja, wešo sa wobšćerniśchu krajinu, niz sa wobmjezowane městna.

Hdyž cźowjeŕ so pśchecze dale do powětra pśchedobywa a wobkrućejeźeź spyta a žiwy wobśah pśches powětr wutworja, na wěda wo powěśće bjes dwěla wulki pśichodok a je polo sa wožebje wězwulkotnych ludźi a wucźenjerow. A so tu nasch kraj krocźi na pśeńkim městnje, wo tym žwědeza porjadne jśby nascheju powětrowju łódźow do Sseswjerneje a Južneje Ameriki.

Hdyž je mózno teź na jśśe žanej powěśće wo wjedrje stajnje pśichijimaś, je mózno, njehódźenemu wjedru ś puća jźeś. To je wulki postup, kótrejž tuta wědomosć smóžni.

Dźěćace zbože w kašćiku

Schtyri lět nětkole je, so je wumrěła. Młoda, holcza žonka hišćeze běšche, runje ześi lěta jenjena, jako jelesnjske njesboże zyle nadobo na pśicejo sboże manźelskowe śniéźi. Wě žwoju macź wopytała, a na dompuću so to sta.

Runja błyšćej bě muža jeje źmjercź trjechika. Zyle léto so wón łóžneho sobuźěłowjeka sdałowasche. Potom w nim jenoż hišćeze dopomnjeśe na nju wosta. A jako cźuješe, so bywasche jeje wobras w jeho dopomnjecu ześabšći, wón holzu seteka. — Pśiches léto je nětko sašo jenjeny.

Nětko so ta, so so druha žona wschudże roshladowasche. W bydlenju, wschudże. Ssamo do pinzu dźěsche a na łubi žebi wschitko wobhlada. Niz ś wcźinnoścu. Cźujesche nješchto podobne kaž pśchehlad wo kraleśwje hospoźy dobrych, dźiwjsche wšy, kótrejž ju nětko wobdawachu, dokładnje sesnacź. Wšchitko žebi wobhlada, wocźini tam kamor, tam łśchinju, tam sašo do truhlawy pohlada a druhdźe wotźuku bórnizu wokolo kartona. Wšche njesprózniwa w tym.

A nětko na łubi pśched sabitym kaśchćikom steji. Dyrbi dele po kłéśchcze bźeźeś. Kaśchćik, kotryž po ssacźu nješchto potajneho khowa. A nětkol wěko łśehnje. Pomasa nuts, pśchimnje nješchto, łśchtoź je do papjery sawalene a wuwali to. — Klanka. Trochu sastarśka dźěcźasa klanka. A tu je hišćeze klanka, a hišćeze jena. Nětko dyrbi so sawérno pśched kaśchćik gnuśeś. A takle nětko gnuśi, pśecź klankow na klinje. A jako so ke klankam dele łkili, tu je ji, jako bychu klankaze mjeswoczka wo hubku prośyle. Jenu po druhej do ruki wośmje, rjaduje jim brasćicźku, hładuje wósći a majka jim cźerwjenkojte licźka. Lubomile so ś nimu pohmêwa. A njepytnje, kak so pśchi tym cźaś minje. Je se łbohom zuśeho, sańdźeneho dźěcźaśtwa wobkukana, so hnuśda na nju pohmêwa, kotraž ji wjazy njeśłuscha.

Takle nětko mjes cźaporom a wuhladkom gnuźo je so sašo se schulskej holzu staka.

A nětko klanki sašo wobhladninje, ś lubowazymaj rukomaj, do kaśchćika wrócźo połoji. — Klanki jeno prénjeje žony. A kaśchćik sašo sabije. Nětko je wone sašo žame sa so dźěcźaze łbožo w kaśchćiku. S wuttrobu, kotraž je se spodźiwnej radoścu napśetnjena, wona po łkhodźe dele śtupa. Jako by nješchto zyle spodźiwnego a potajneho doźiwiła. A wona potajnstwo sćerchu kaśchćika sa žeńe wobthowa.

A jónu źnadź wona sašo horje pódźe, pod śćahu, sašo budźe kaśchćik wocźinieś, zyle žwjatoczńje a łbóżnje. A potom kaśchćik jenje wjazy njesaćźini. S klankami na ruzu sašo dele krocźi a połoji klanka ś dawno sańdźeneho dźěcźaśtwa do hwajkajeju ruczkow žwojeho prénjeho dźěśća.

nz.

Pěśchkowski polk 52 so pjatk do Budyšćina wróći.

Pěśchkowski polk 52, kiž je dleśchi cźaś swonka Budyšćina pśechebywał, so pjatk 21. augusta 1936 sašo do žwojeje Budyšćeje garnisony wróći.

Zyły polk 21. augusta 1936 dopołdnja w 11 hodźinach po tymle puću do Budyšćina sacźehnje:

Po Drjezdźańskej dróhy, Kronprynzowym mosće, Lawšćich hrjebjach, Zitnych wikach, Kamjentnej haju, Lubijśćej dróhy.

Na Zitnych wikach polk pśched polkowym kommandérom wyšchom Follmannom nimo pocźehnje.

III./J. R. 52 so sobotu w polkowych kašarnach w Budyšćinje samêśeźi.

Popołdnju w cźasu wot 18 do 19 hodźin Budyška a Lubijśka kapala žhromadny naměśny konzert na Zitnych wikach posćićiśeź.

III./J. R. 52 22. augusta 1936 dale pocźehnje.

Nasche Błota, pśichubosny to kraj.

(Scherl Bilderdienst, M.)

„Slěpcowski človjek tón, kiž to rozpilca!“

Kak jara žo Wulki kral też sakonjam towarstwowskeho ducha podrjadowasche, kotryž mjes offizěrami jeho wójska lubjeješche, nam sćěhowaza sabawjaga stawizniczka powěda.

Na dwórsku drasćazu sabawku, kotraž bě žo w Barlinskim hrodze sarjadowała, žo też wjetschi dźěl offizěrow Potsdamskeje garnisony pschewroże.

Mlodemu rytmistschrej bě žo někto pschesprošenje pschipóžlało, ale wón njebě zaneho dowola na žwjedżeń dóstał. Dowěriwschi žo sababjazej maszy, wón tola drasćaze reje w hrodze wopyta a — kral jeho tam spózna.

Biedrich k maszy stupiwschi z krutym hłosom rjekny: „Maska, a cże znaju!“ Offizěr bě krala hnydom na hłosu spóznał, nastróża žo jara, tola runje tak khětrje žo sašo zhrabawschi khroble znapscheći: „Tebje ja njeznaju, maska!“

Samjersany kral na to wotmołwi: „Maska, ty žy rytmijschtr se Steinitz.“ Wolny rosćěrjenoscze mlody offizěr někto znapscheći: „Maska, žy mje derje spóznata, ale žym tu bjes dowola — a zlěpzowski človjek tón, kiž to rospliza!“

Tuta wotmołwa sdasche drje žo kralej někto trochu žylna, ale wón we wurjadnych położenjach napscheczíwo njerusčěrjenym zlowam rady wócžko zaczini, a tak znapscheczíwi: „Na cżesć — wostanje mjes namaj!“

Wón pak se wschej spěchnoscżu za pschichodny dźeń hižo rano sahe paradu pschipowědži.

Rytmischtr se Steinitz, kotryž wotpohlad pytny, někto wschě mozy napinasche, so by jeho stotnja jězdnych w najlěpschim porjadku była. „Gólzy“, žo wón na žwojich wojakow wobroczi, „dźenża dyrbi kóždy z waž tak runje w žedle žedzeć a tak dobry sacżíschcej cżinicź, jako dyrbjał žwět dobyć. Porabźi-li žo parada, potom wam na wječor žud piwa dam.“

Pschi paradze kral někto stotnju rytmischtra z wožebitej jedžbnoscżu pruhowasche. Khadle pak w žedle jedżachu, so běsche žama radosć. Też hewak tu kral wschitko w najlěpschim porjadku namaka.

Wón někto rytmischtra k žebi sawoła. Tutón bjespowrocżnje se žwojim pyschnym konjom psched kralom sasta. „Bliže!“ kral na to porucži, a k jeho wuchu žo tschilíwschi jemu pschischepny: „Maska, z dźenżnischim dnjom žy major, ale zlěpzowski cżłowjek tón, kotryž to rospliza!“

Rytmischtr žo z nahłymi strózetemi psches zyle mjeswowcżo sacżerwjeni, zhraba pak žo hnydom saso a znapscheczíwi pokny buchapschitomnoscże se žamżnymi žłowami, kotrež bě jemu kral sarjadźeny wjeczor prajił: „Na cżesć, majestosć, wostanje mjes namaj!“

Tuta wotmołwa žo kralej spodobasche. Ale pokne lěto powpschenje potajnitwo mjes nimaj wosta. Hakle lěto pozdźischo žo powpschenje sławnje wojsewi. Kral pišasche: „Rytmischtr se Steinitz je žo na majora pomjenował z patentom dźenżnischeho dnja sarjadźeneho lěta.“ j.

Nowosće z cyłeho swěta

Žona z pjeczimi dźěcźimi do wody schła.

Ssobotu wjeczor je žona z Reichenawskeje gmejny se žwojimi pjeczimi dźěcźimi do wody schła, schtož hakle bě sche žo póndźelu swěsćiło. Žona wujědże wjeczor z cżołmom se žwojimi pjeczimi dźěcźimi, hač 6 lět starymi, na jězor. Dwě hodźinje posdźischo namakachu cżołm próžny. Cżěle najmłódscheju dźěsći žu njedźelu rano pola Mittelzell z wody wucżahnyli.

Beja jako dójka sa proßata.

We wóży pola Hohenmölsen pola Halle měješche pola jeneho bura ranza 15 proßatow, měješche pak jenoż 12 žyzow, tak so njemóješche wschě proßata sežiwicź. So pak njebychu sahinyle, pschiwjazachu je beji, kotraž měješche w žamżnym cżasu młode. Proßata žo wubjernje se žwojej sastaracźu snjeżu.

Roshorjazy pschipad pschi wubědżowanju z konjemi.

Pschi ludowym žwjedżenju we **wóży** Frontenhausen sta žo roshorjazy podawk. We wobłuku sarjadowanjow běsche też wubědżowanje koni, ke kotremuž žo wjele wopytowarjow tłóczeschе. S hischcze njesmateje pschicźiny startowachu konje prjedy, hač bě wubědżowanischczo wuprósdnjene. S tschiczenjom ludźi, kotříž w dźiwjej panizy cźěkachu, žo konje spóschtchu a w dźiwim spěchu jězdachu dol udźi. Pschi tym žo wjele wozbow srani, mjes nimi 13 cźežzy, so dyrbjachu žo do khorownje podacź.

Dźěcžo pschi hrajkanju na žnježaku žo zabito.

Hdyž bě bur Alfred Döscher z Schwanda pola Ptawena žnježak do kólnje dowjesł a konjow do konjeza wjedżeschе, žo jeho hischcze niz 2 lěcze starny žynk njewobkedžbowany na maschinje pipleschе. Dźěcžo schrubowasche na maschinje a nadobo padny horjeszchenjene žnježakowe blido k semi a dyri tak njebożownje do dźeża, so bě wono hnydom morwe.

Cżežke autowe njeboże pschi żelesniskim pschekhodże.

Na statnej Oldenburgsko-Bechtaskej dróży sta žo we blischkosći Bechty pschi żelesniskim pschekhodże cżežke wokhadne njeboże. Wožobowy wós, w kotrymž 4 wozoby žedżachu, sajedże na njeschkitanym żelesniskim pschekhodże do nimojedżazeho cżaha a bu docżista rosbity. Dwě wozobje běschtej hnydom morwej, mjes tym so dwě druhej z cżežkimi sranjenjemi do Bechtaskeje khorownje dowachu. Jedna žo wo 4 dźěcźi Gerkez z wójby z Herbergena pola Menzlage, kotreż žo z wikow wrócźichu. Njeběchu najskerje pschi żelesniskim pschekhodże na pschicźinjene žwětka kedźbowake, z kotrychž mózachu spóznacź, so žo cżah bliži.

Pólski komponist Niewiadomski wumrěł.

We Lwowskim sanatoriju wumrě znaty pólski komponist a hudźbny kritik prof. Niewiadomski, kiž bě we Winje a Lipsku hudźbu studował. Semrěty je žwojemu ludej pysches 200 skadbow a zyku liczbu publikazijow z pola hudźby sawostajił.

Żalostnje njeboże pschi prozeżionje.

Njedźelu sta žo, schtož hakle žo někto wosjewja, we pólskim hnadnym městnje Kalwarziji w Bialaskim wokrjeżu żalostne njeboże. Tyżaży putnikow bě do Kalwarije pschischko, so by tam wotpuść dobyło. Hdyž putnizy po swuczenym waschnju po hórzy klecżo k zyrkwi žu žuwachu, nasta wulka cżilschcżeńża. Pschi srjedźnych durjach do zyrkwje žo pobožni tak hromadze stłóczichu, so wjele putnikow žo swjese a njemóżeschе wjazy stanyc. Sa nimi žo tłóczazy putnizy njedachu žo sadżerżeć a runjeż njechcyli, hibachu žo pysches njebożownych padnjenych. 7 wozobow pschi tym na takse waschnje sahiny.

Wustajeńża pokladow Welfow w Barlinskim hrodowym muzeju.

W Barlinskim hrodowym muzeju je někto wustajeńża wot pruskeho stata sašodobyteho poklada Welfow. Na wobrazu widźimy dwě wubranej wěży tuteje wustajeńży a to na lěwo hłowowu lelitkwiju žwj. Błažija. Tuta pokhadża z Brunschwiga se spočzatka 14. lětstotka Prawy wobras je ruczna relikwija žwj. Lawrjeńża z lěta 1175. (Presse-Bildzentrale, M)

Lokomotiva, kotraž bjes wjednika jěsdźi.

Japanski inžinjer Jiro Asawa je pjecza lokomotivu wunamakał, kotraž žo zyle žama sastaruje. Jenotliwosczje wok onpruhżiji tuteje dźiwowpolneje maschiny njepscheradźi, praji pak, so wschě podawki na cżarje žama swěsćzi a zyle tak kaž cżłowjek na nje reaguje. (Scherl Bilderdienst, M)

Přilopk

* **Morwy pschesch wokno hlada.** Hdyž je mandźelski wumrěł a hižo pohrjebany a njedźiwajo toho někotre tydźenje posdźischo nadobo w nozy pschesch wokno hlada, potom mózemy wudowine strózele lohko srosumicź. Tak dźěsche žo mandźelskej popa, kotrehož běchu we wustawje sa duchakhorych w Jasiy samješćili. Někotre měsacy po dodaczu dosta žona powěsć, so je jeje mandźelski wumrěł. Wobdźěli žo na pohrjebje a sapłacźi też wschitke pohrjebne wudawki a noschesche żarowansku drastu. Sa někajke njedźele nadobo w nozy nechtó do wokna klepasche. Žona wotewri. W žamżnym wokomiku pak žo dźesmjerce nastróża; pschetož běsche to jeje muž. Žona, kotraž myślesche, so je to mužowy duch, cźekny. Borzy pak žo wěz wujasni. Běsche to woprawdże jeje muž, kotryž bě z wokna do jitwy hladał. Njebě wumrěł, we wustawje sa duchakhorych bě žo z jeho wujowym mjenom saměnił. Jeho wuja běchu pohrjebali a mylnje běchu popowej zdźesć wojsewili, so je jeje muž wumrjeł. jonje

* **S cżistym žwědomjom na wobstórżbnej lawzy.** Na wobstórżbnej lawzy psched hemtikim žudom w Erlangenach žedżesche ratař z Hetzlesa. S najwjetschim měrom cżakasche na žudnika a na wschu, schtož měješche go sdaś. Jeho žwědomje bě cżiste a jeho wobliczo jasne, pschetož měješche, so žo jemu nicźo njemóże stacź. Po wobstórżbje bě jeho poż w meji 1936 na Hetzlefkich honach žo wotpohonjo, sajaza sakußak. Khlostanski pschikas na 9 hodź. kotryž bě žo jemu do domu pósłał, jemu njebě měr wjal. Hakle hdyž žo jeho pschedžyda wopraschа, schto ma k wobstórżbje pschisłuschnicź, muž stany a rjekny: „Ja z wami žaneho pża nimam.“ To wěsto pschekwapjenje a skónczne zmjerce mjes pschinoschlucharjemi a też mjes žudnikami sbudźi. Běchu wotpohonjo brabnyli. lomi

* **Persteńce wschěch zyganow.** W Pólskej žo sakoń pschihotuje, po kotrymž po pschikładu wschěch druhich statow maja wschitky zyganojo wobe žischcź palza policiji sapodacź. Pschewjedżenje tuteje naprawy je sa kóždeho zygana nuczene. S tym ma žo sadżewacź, so žo do prawneho žiwjenja trajaza njewěstosć janjeże,, dokelž prawe mjeno zyganow, kotříž tuże nje žmoje mjena mjenja, a kotříž žu w zyle njepschehladnych žwójbnych poměrach žiwi, pschezo žo jara cźežko dawa swěsćicź.

Radio

Pjatk 21. augusta žo žkyschi:

Königswusterhausen: 6,10 taczele. 10 sa schule. 11 turnowanje sa małe dźěcźi. 11,40 sa bura. 13,15 konzert (z Kólna). 14 wschelcźisnowa hudźba. 15,15 spěwy dźěcźi. 16 popołdnischi konzert. 18 hudźba wokolo Bjedricha Wulkeho. 19 taczele k žwjatkej. 20,10 wulka nastupna parada Lipscźanskeho radia.

Lipsk. 6,30 ranischi konzert. 11,45 sa bura. 12 hudźba sa pschestawku w dźele. 13,15 pschipołdnischi konzert. 15 sa żony. 18 hudźba k žwjatkej. 19 hra „Pschecźel schonuow“. 20,10 wulka nastupna parada Lipscźanskeho radia.

Königsberg: 20,10 Njemjeźlnikowy wjeczor žwjatok.
Hamburg: 20,10 Druhe ludy — druhe žynki.
Wrótsław: 20,40 hra „Fryzowski rebellion“.
Mnichow: 19 opera „Kuśtarśka tulawa“.
Win: 19,30 sabawny konzert, 21 symfonisti konzert.
Warschawa: 21 orchestrowa hudźba.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hoscenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 195 | Budyšin — Piatk 21. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Němske knježerstwo je w Madridze wótrje protestowało

Tak rucze hač je němske knježerstwo powěsćej wo pschipadze z parnikom „Kamerunom" dostało, kiž je schpanske knježerstwo naczinilo, je wono zwjesnu zastupjerjej w Madridze telegrafiskje poručiło, so by hnydom pschećiwo zaderzenju schpanskeju wójnskeju łódzow, kiž so prawu ludow pschećiwja, protestował a wuprajił, so němske knježerstwo schpanske knježerstwo za wschě szkodźi samolwite cejni, kiž móża z wospjetowanjom podobnych pschipadow nastać.

Němskemu zastupjerjej je so dodatk poručiło, schpanskemu knježerstwu wospjetowć, so je so němskim wójnskim łódźam pschikazało, so bychu němske łódźe psched podobnymi nazwlnosćemi, kiž su prawu ludow pschećiwne, zwonka schpanskeho knježerstwoweho pazma je wschěmi zrědkami schkitale.

Samo w Francowskej so rozhorili

Parišźke nowiny su so schtwórtk rano tehornuja nadrobnje z powěsću saberake, so stej wobkadzy schpanišeju wójnskeju łódźow němšći parnik „Kamerun" pschepytałej. Barlinski zastupjer nowin „Matin" pischo, so może tutón podawk rozsudźujucy wliw na stejišćo Němskeje k podawkam w Schpanišej wukonjeć a móże rospominanje wo možnosći sreczenja neutralnosće zbudźić. Nowiny „Jour" pišaju, so so zda, jako by nieluby wozud franzowski namjet neutralnosće pschesćěhał. Nowiny su njelubje pschekwapjene, dokelž móże so z pschipadom z parnikom sabo wschitko sniczić, schtož je so dotal bezpěło. Wěsće je, so zebi Franzowska nieznie wjazy smykła dowolicz.

Němske napominanje španiskemu wójnskemu łódźstwu

Roskasowar bitwiskich łódźow, kotremuž zu so němske wójnske łódźe, kiž so k pomozy do schpanišeje wudy pózłachu, podstajile, je schesez schpanišeho knježerstwoweho wójnskeho łódźstwa na zakładze postupowanja pschećiwo němskemu parnikej „Kamerunej" sledowazy telegramm pózłał:

„Hdyž je so hakle runje zlamanje prawa „Almirante Baldeza" napschećzo Sevilli wotbył, je lichšat „Libertad" krjedu popoldnju do parnika „Kameruna" zwonka schpanišich wodow na morju stełał, jón wróczejsczej nasmat a jón wobrónjenym wojakam dal schepytacz. Tuto zaderzenje pschećiwo němskemu parnikej je słóstnistwo pschećiwo prawu zwobodneho łódźneho wobkhada na wotewrjenym morju. Njejsmy zwólniwi taškim nazwlnosćam pschikładowacz. Sdym zwojim móćišim mozam porucził, so bychu łódźej njewopravnjenej nazwlnosći Waschich z mozy wusłupile."

W Londonje su z němskej wotmołwu spokojom

Němska wotmołwa na franzowski namjet neutralnosće w schpanišich nalężnosćach je žo w Londonje z wulkim spokojenjom pschijała. Politišzy wobhonjene wožoby su to wobkwědcžile. Też w Londonskich nowinach žo tuto spokojenje pokazuje.

*

Němska wotmołwa je też w Parisu spokojiła. Radikalnosocialistiske nowiny „République" pišaja, so wusnam němšeje wotmołwy w jeje pišomnym zdźelenju leži, a žo njeje kaž dotal jenož ertnje wotmołwiło. Hačrunjež němska wotmołwa někotre wumělenja wopschija, su pak franzowske wyschnosće z njej spokojom.

Jendźelska sakasa bronje do Schpanišeje wuwozowacz.

Jendźelske knježerstwo je sakasało, bronje a munizuju z Jendźelskeje do Schpanišeje wozwez. Sakas žo w jendźelskich nowinach powschitkownje wita. W nowinach žo też wupraenie lorda admiralitu Sira Samuela Hoara je spokojenjom naspomnja. Hoare je prajił, so jendźelske knježerstwo nima najmjenschego wotpohlada, žo do snutskownych nalężnosćow Schpanišeje tykacz.

General Mola chce za tydźeń Madrid dobyć

Kaž so z Gibraltara powě, je general Mola generalej Queipo de Llano telegrafował, so sešylnjenjow njetrjeba, dokelž jeho wojazy doźahaju, so by Madrid za mjenje hač tydźeń wobkadźił.

Radio w La Coruniji wosjewja, so 9000 nazionalistiskich wojakow wo Irun a San Sebastian wojuje. Město San Sebastian žu hižo z wječornee strony wobstupili. — Wojazy generala Franka žu Acidonu pola Malagi dobyli a wjele artillerije wokolo Malagi sestajeli. — W Asturiskej žu podkopkowi dźełaczerjo spytali město Oviedo nadběhacz. Narodni wojazy pak žu nadběharjow sbili.

Radio w Palmje na kupje Mallorzy rosprawja, so žu marksistojo spytali z tjomi łódźemi pschistaw města nadběhacz. To pak žo jim njeje poradźiło. Nadběharjo žu žo dospolnje sbili a žu wjazy hač tyšaz morwych sbubili. Łódźe žu na stronu k Barcelonje cžekte. S Valladolida žo powě, so je žo tam nazionalnym wojakam poradźiło, sli lětadła marksistow nusowacz, so pschistajichu. Se Seville žo zhoni, so žo wojazy z Marokowskeje w lětadłach porjadnje do Schpanišeje transportuja.

Wobydlerska wójna w Spaniskej žadaše dotal 55 000 morwych

Parišźke nowiny „Ezzelsior" w zwojej rosprawje z Madrida ličbu woporow w schpanišej wobydlerskej wójnje w sandźenych schtyrjoch njedźelach z nětkhe 55 000 wosjewja. Nětkhe 25 000 žonow buchu wudowny, nětkhe 60 000 bźerzi zhubichu zwojeho nana.

Londonske nowiny „Times" žu rosprawu dowěrjenja hódneho wocžitego zwědka wocžišcžate, so žu žo w Tarragonje narodnje zmyśleni ludźo po krótkim pscheštyschowanju psched revoluzijnim wubjerkom satsělili. Jich cžeta žo do dróhowego pschěrowa zmjetachu a posdźišcžo z automobilemi wotwjesechu. Nowiny „Times" tej pišaju, so žu marksistojo w San Sebastianu zyjedu wózom sastajenzow samordowali, so bychu žo takle wjecžili sa tželenje artillerije nazionalistow do města.

Kommunistiske nowiny „Solidaridad Obrera", kiž w Barcelonje wukhadźeja, žu nastawk wocžišcžate, w kotrymž žo žada, so bychu žo wschitzy biskopja a kardinalojo Schpanišeje wukhadźeli. To pak žo jim njeje poradźiło. Nadběharjo žu žo dospolnje sbili a žu wjazy hač tyšaz morwych sbubili. Łódźe žu na stronu k Barcelonje cžekte. S Valladolida žo powě, so je žo tam nazionalnym wojakam poradźiło, sli lětadła marksistow nusowacz, so pschistajichu. Se Seville žo zhoni, so žo wojazy z Marokowskeje w lětadłach porjadnje do Schpanišeje transportuja.

Sowjetska Ruska z khwatkom bróni

Hakle w sandźenym tydźenju je zowjetske knježerstwo wobsamkło, so starobu wukhěbowanja zekrutkow wot 21 lět na 19 lět posłaji. S wobsamknjenjom je dopokakało, so chze žo snowa njezmérnje bróniez. Wutoru tuteho tydźenja je žo po zyłej Ssowjetskej uniji „dźeń lětakrstwa" wotměł. Tutón dźeń stejesche zyle w znamjenju wojerskeho bróninja. Ruskemu wobhdźerstwu je žo na tutym dnju wóinska móz zowjetskeho lětakrstwa pschedstajiła. W nowinach je žo pschi tutej skladnosći pišało, kak nusne žu nowe bróninja, „so by žo mohł měr zwěta pscheciwo falschistiskim měrkazjerjom sakitacz". Pschi lětakrskich pschedwjedźenjach w Moskwje běsche też wotpósłanzitwo franzowskich lětadłowych industrialnych a lětadłowych konstrukterow pschitomne.

Wobe ruskej naprawje, znižnje wojerskeje starosty a dźeń lětakrstwa, z jeneho ducha wukhadźatej, kiž na sebznjenie ruskeho bróninja je wschěmi zrědkami dźěła.

Kommunistiske nowiny „Prawda" pišaju, so je cžerwene wójsko hižo dźenża móz, kiž kóždu druhu wójnsku móz zwěta pscheběhnu. Se znižonym wojerskeje starosty žo cžerwjene wójsko w bližšich schtyrjoch lětach wo pokoju powjetschi a budźe potom stajnje nětkhe 2 miljonaj muži žyłne. Po nowischich wosjewjenjach ma cžerwjene wójsko 10½ hač 11 miljonow muži wutwuczeneje reserwy. Do tuteje ličby nješkluchseja nuzsuzy a zónške, kiž su žo w organizaziji Ossoaviachim wutwuczili. Tuta organizazija je dotal 13 miljonow wobsobow zyłna. Sa pohladnje tři lěta je 700 000 tšelzow, 500 000 ludźi k wobaranju pluna, 550 000 wotškakarjow z padakom, 900 000 jězdźerjow, 140 000 płachtowych lětarjow atd. wuwuczila. Organizazija wobhdźi 1500 wuwuczerjow za lětarjow, 72 schulow za offizerow, 2500 zwjaskow jězdnych atd.

Ssowjetskorunske wojerstwo trjeba za lěto 14,7 miliardow rublow. Zyłe statne rozliczenje Franzowskeje zebi wjazy wudawkow njezada. Njedawno zowjetske nowiny motorizowanje cžerwjeneho wójska khwalachu a pišachu, so je z tym wójska druhich krajow daloko pschebahło. Nětkole ma cžerwjene wójsko znajmjenscha 4 700 wójnskich lětadłow, nětkhe 8000 tankow a 7000 kanonow wschelkich kalibrow, 800 minjmjetakow a 32 000 łohkich a cžežkich maschinskich tšelzow.

Pschi njezmérnym bróninju cžerwjeneho wójska nastawa praschenje, pschecžiwo komu Ssowjetska Ruska bróni. Nima ani jenicžkeho žuzoda, kiž by měł jenoż zdaby wotpohlad ju nadpadnuez. Podawki w Schpanišej pak dopokazuja, na cžo žo mózmarzo w Moskwje mérja. Chzedźa zwětowu revoluziju se wschěmi zrědkami spěchowacz a je-li trjeba zwoje wotpohlady z pomozu cžerwjeneho wójska pschewjesez. Swět njech kóždy a znamjenja cžasa wobkedźuje, so jónu njeby było pschepodźe.

We wječornej Ruskej nowe kasarny natwarja

Po zyłej wječornej Ruskej žo hižo z khwatkom pschihotuja, so bychu sa milijon rekrutow, kiž žo w nahmje do wójska swoła, pschebywanischcza pschiprawili. Tak žo na wjele městnach wjesche barakowe łohwa pschihotuja, dokelž swopsédka nimaju dosez kasarnow sa nowych wojakow.

Wožebitu kedźbnosez je powěsez słudźila, so ma žo wjeschi dźeł wojerskich dźełow do kraja k wječornu wot Moskwy położicz, potajkim do blischoseje wječornych mjesow Rukkeje. W tutej krajinje žo też nowe lětanischcza pschirawjeja. Pschi rosmnožanju wójska žo wojerske lětarstwo pomérnje najbóle sežylni. S hantišich ruskich statistikow wukhadża, so je žo w lěcze 1936 dotal hižo 72 prozentow lětadłow wjazy natwarikow hač za zyłe lěto 1935, so budże ruska lětarska bróń sa dowidźomny cžas tak zyłna kaž we wschitkich druhich statach w hromadźe.

Wulki proces w Moskwje

Ssrjedu pschipołdnju w 12 hodźinach je žo w domje zowjetskich dźełaczerskich zwjazkow w Moskwje psched wojerskim sudom Ssowjetskeje unije prozeš pschecžiwo Leninowym a Stalinowym pryedawschim sobudźełacžerjam Ssinowjewej, Kamjenewej a druhim sapocžał. Wobsłorzenych je 16 wožobow, kiž skoro wschitzy Trozikeho starej revoluzionarnej stronje pschisłuschowachu.

Pschi sporzatku prozeša žo dołhe wobstorzone pismo pschecžita. Pismo skoro jenoż z wumjacžom wobstorzenych wobsteji. S Trozkim zu wobstorzeni Golzmann, Baermann, Zberg a Dawid jako Trozkeho zwpósłanzy, kotrychž je tutón k skrucženju terrora a nadpadow na Ssowjetsku uniju łkał. So bychu zwoje samery dozpěli, zu žo do Sinoweje skupiny zjednocžili. Zich winuja, so zu pod wjedźenstwom Sinowjewa a Kamjenewa wot lěta 1932 nadpady na wjednikow bolschewistiskeje strony zpytowali.

W druhim dnju ko wobstorzeni winuja, so zu k mordarskim na Kirowje w dezembru 1934 nadpjerali. Tsecži dnjk wobstorzeni nastupa posnyt teho, so mjesesche žo Stalin pschi lońschim 7. kongresu komiterna z revolwrowej kulku morisez. Baermannej pak žo njeje pschistuju na kongrez dowolił. Dawid je pschedaloko wot tribuny žedźał. W jenym dnjku wobstorzeni žo wobstorzeni też winuja, so zu z nemšikimi měšcžanoscžemi swiski pytali.

Když běsche žo wobstorzba pschecžitała, wobstorzeni z winuscžom diweju prajachu, so zu winowacži. Když jich statny rěcznik pschešłuschowasche, žo woni zwoje winy zami wot žo wutnachu.

lojo satšěli a so by so zyrkwine wobstejenišćo sebrało. Jendźelske nowiny „Daily Mail“ pišaju, so tu w Tarrazy k poldnju wot Barcelony kommunistojo sa cząś mischi tši mnischki ſ zyrkwje wotwjedli a „jako pschikład sa druhich“ satšěli.

Hospodarske naprawy katalanskeho knježerstwa

Katalanske knježerstwo je wukas wudało, ſ kotrymž so hospodarstwo Katalankeje na zyle nowy podłožk stajı. S postajenjemi wukasa so žada, so so monopol wukrajneho wikowarstwa postaji. S monopolom ma so schódnemu wonkownemu wliwej na nowu hospodarsku formu sadźěwacź.

Wobzwježe ważne pak je postajenje, so maju so wulke kubła do shromadneho hospodarstwa pschewjesć. Swjatki katarskich dźěłaćerjow maju ſ knježerstwowej podpjeru na nich hospodarić. Małe a srjednje katarstwa maju so ſ nuzejenjom do syndikatow sjednoćić. W hospodarskim wukasu so też postaja, so maju so wulke industrijowe dźěłarnje, ſtawne pschedewjazća a transportiske towarstwa do towarstwow sjednoćeć. Dźěłarnje, kotrež su jich wobsedźerjo wopuschćili, so sevjeru, so buchu wěstym towarstwam służić. Pschedewjazća pak, kiž so privatnemu hospodarstwu wostaja, staja so pod kontrollu dźěłaćerskich swjazkow.

Pjasćowarja Paolina satšělili.

Kaž je Reuterez telegrafowarnja ſ Madrida zhonika, su po powěsći Pontevidejskeho radia schpanskeho pjasćowarja Paolina Usudunu w Madridze hromadze ſ někotrymi jeho krajanami satšělili. Jako pjasćowar měješe Paolino wurtadne wuspěchi. Paolino je tež trójny ſ Maxom Schmelingom wojował. Dwójzy Paolino pschěhra, jónkróć wosta wojowanje njerosšudźene.

Moskowski hłowny redaktor w Madridze.

Hłowny redaktor Moskowskich nowin „Prawdy“ Koldsow je do Madrida pschijeł. Nowiny „Prawda“ su hkowne bolschewistiske nowiny. Koldsow je hischcze na dniu swojeho pschijeda schpanskeho ministerskeho presidenta Girala wopytał. Giral je Koldsowej swoje spokojenje wuprajił, so je Schpanska zmeła telko wopokalow pschećelstwa se ſowjetskorunskeje strony nałhonić. Prjedy hač je so Koldsow do Madrida podał, běsche Barcelonu a frontu pola Saragossy wopytał.

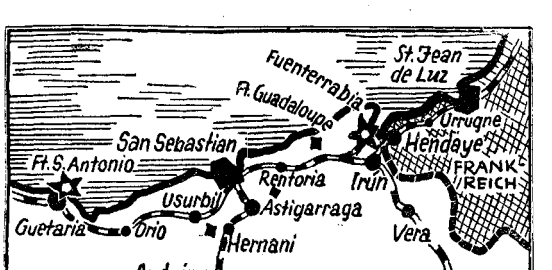

Rostudne hodźiny wokoło San Sebastiana a Iruna.

Wójsko wojerskeje skupiny dobywćerjow postupuje na połudnje wyschiny wokoło San Sebastiana a Iruna, hdźež cźerwjeni pschezo hischcze sakhadźeja. Na tkarcze spósnajemy měsce, wo kotrejž so tak žurowje wojuje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wobstaranje dźěła sa wotkhadźazych wojakow.

Prezident němskeho wustawa sa wobstaranje dźěła a sawěsćenje psche bjezdźěłosć je podstajene wyschnoscje kedźbne scźinił, so ma so saměsćenje wojakow, kiž w nasymje žiwoju aktivnu wojersku słužbu ſ cźesću słónca, we wulkim shromadnym dźěle sastarańskich měſtnoscow ſ wojerskej mozu zwědomicne pschihotowacź. We wukasu pokasuje so wobzebje na sapschijeće dźěłowych měſtnow, kotrež so se swolanjom do dźěłoweje a wojerskeje służby wuprózdnja.

47 nowych eskadrow jendźelskeho wojerskeho lětarstwa.

Nowy jendźelski brónjerski programm žada, so dyrbi so blischze 35 njedźel hischcze 47 nowych eskadrow wojerskich lětadłow natwarićź. Hač do měrza 1937 so jendźelske wojerske lětarstwo wo 71 eskadrow sešylni. Wot 1. augusta šu so hižo schtyri nowe eskadry wutworiłe.

Sběžk w Liberiji.

W republiźy cźornuchowu Liberiji we wjesćornej Afriźy je sběžk wudyrił. Dźiwi ludźo ſ pralěžow pschi žiwojim sbožkarskim hibanju wulke hrosnoscje skuźeja. Sběžkarjo se sadwělowanjom pschećiwo knježerstwowym wojakam wojuja. S poslednich powěsćow so zhoni, so je liberske knježerstwo wjazy rekrutow do wójska swołało, dokelž so sběžk pschezo hischcze rosćěrja.

Wojowanje ſ abeźynskimi zwólbami.

S Diredawy w Abeźynskej so powě, so je pschi żelesniży ſ Addisa Abeby do Djibutija blisko Diredawy mjes kolonnu domorodnych wojakow, kiž do żelesnišćeho schkita słuscheja, a ſylnej cźrjódu abeźynskich sbožkarjow k cźesću wojowanju došło. Abeźynjenjo ſpytachu, żelesnišće kolije do powětra buchnyć. Domorodni wojazy pak zwólbu Abeźynjanow skoro zyle sniczichu.

Cyrkwinske powěsće

11. njedźela po ſwjatej Trojizy, 23. ſnježa 1936.

S **Budyschina.** Ssobotu 22. augusta wjeczor we 8 ſ. nutrnoscź sa towarstwo tschescźanskich starschich a wožadu w Michałskej zyrkwi (sup. Berg). — W Michałskej zyrkwi smeje farar Kapler rano w 7 hodź. žerbsku spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ¼10 hodź. němske kemschenje.

*

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo. Shromadźiny w Budyschinje: Njedźelu dop. ½11 hodźin ſwjatk dźěcźi, wjeczor we 8 hodźim evangelikazija. Sstrjedu wjeczor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblifska hodźina. — Shromadźiny ſwonka Budyschina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Roswodźezach, póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdze, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semizach, ½9 hodź. w Rachlowje, srjedu wjeczor we 8 hodź. w Zrjožach a pjatk wjeczor we 8 hodź. w Hornjej Sórzy. — Hódźina ja žony póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Budeſtezach a schtwórtk wjeczor we 8 hodź. we Walddorfje.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje (farar Wićas-Hućinjanski). Sběrka sa ludowe mišijonstwo.

S **Budeſez.** Rano w 7 hodź. smeje farar Bójz žerbsku spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa ludowe mišijonstwo. Dop. w 11 hodź. smeje farar Bójz kemschenje sa dźěcźi 5. hacź 8. schulskeho lěta. — Wutoru wjeczor w 7 hodź. pożedźenje zyrkwineho pschedstejerstwa w drastowni; wjeczor we 8 hodź. służba młodźiny sa młodźenzow w młodźinowni. Sstrjedu wjeczor we 8 hodź. służba młodźiny sa młode holzu, ſtarschi wotrjad. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. smeje farar Bójz biblisku hodźinu na farje.

S **Budyschinka.** Rano we 8 hodź. žerbska Boża służba, dop. ½10 hodź. dźěcźikemschenje sa wjetsche dźěcźi w Porschizach, w 11 hodź. sa mjeńsche dźěcźi w Budyschinku, popołdnju w 3 hodź. pólna Boża służba sa młodźinu w ſtarej Budyschinskej skale shromadnje ſ Porschizami, Maleschezami a Hućinu.

S **Hodźija.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje.

S **Hrodźisch-ća.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź se ſwjatym [illegible] we 8 hodź. žerbska a dop. ¼10 hodź. [illegible] służba (farar Handrik-Porschiski). Krajnozyrkwinjska sběrka sa ludowe mišijonstwo.

S **Hućiny.** Rano we 8 hodź. žerbska Boża służba. Krajna kolleta. Pop. w 2 hodź. seńdże so młodźina we woładnej sali sa pólnu Bożu ſłużbu sa młodźinu w Budyschinku.

S **Khwaćiz.** Rano we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, we 11 hodźinach dźěcźikemschenje. Sběrka sa naschu zyrkej. — Wunmerła 14. augusta: Marja Augusta Bělina rodź. Sskworiz ſ Mulkeje Dubrawy, manželska hospodarskeho pomoznika Makia Hermanna Bě[illegible]

Přenošliwe worcelanach. kotołne kachle

emaljowane a lakowane, w kóždej wulkosći dostanjeće

w żelezowym dworie 1573

Jon. MIESSNER

w Budyšinje na Žitnych wikach

Knjeńka a jeje susodźa

2] (Pokraczowanje.)

Błędy mužik mjena mjenował njebě, ſlepy pak jemu dorozumi a wuras wobožnoscje jemu po wobliczu sajěžde.

Druhi to njepytny, bě žo do wokna wobroćił. „Schto jeno ma wona takle posdźe hischcze sa dźěło?“ wón kaž žebi ſamemu powědajo pokraczowaſche. „Dewał žo pschezo rumje na pol dźeſaćich tam žiwża haźnje; schto dha ma hischcze cźinicź?“

„Wona njedźěła“, ſlepy wotmolwi ſ krótkim a wěſtym hłosom.

„Kak ty to wěſch?“

„To šu tak moje myźle.“

„To możesch prawje mječ“, ſtražnik snapschecźiwi, „wona po ſtwje tam a ſem khodźi, to po jeje scźinje widźu.“

„Cźakaj, Wulicžo“, ſlepy ſ krótka rjekny.

Stražnik žo nad tymle wuzadowazym hłosom dźiwaſche; pohlada ſlepemu do wobliča, w kotrymž žo wěſta wobožnoscź pokasowaſche. „Schto dha to masch?“ wón drugeho žo woprascha.

„Niczo“, tón wotmolwi.

Stražnik žo pożydże, wotewri ſwoje knihi a žo potom saže na ſwojeho ſtužoda wobroćźi. „Mój mamoj“, wón rjekny, „někotre psches ſtymu dosć cźitacź, knihi, kiž su rjane a powuczaze, kiž niz jenož wobrazinoscź, ale też wěrnoscź wobjimuja.“

Wulicź bě khětro khutne wobliczo sczahnył, wón napiżmowe kopjeno wotewri. „Hladaj“, wón pokraczowaſche, tele knihi ſym dźenża ſ Budyschina pschinjeſł; ſu to knihi ſ Domowinſkeje knihownje.“

„Wot koho dha je masch?“ ſlepy žo khětro liwzy woprascha.

„Wot wjednika knihownje“, stražnik ſ hordym wědomnjom wotmolwi. „Kajke tule knihi ſteja“, wón wschón zahorjeny pokraczowaſche, „to je zyła knihownja, tu šu wschě ſpitzy naschich wulkich ſpitzowarjelow. Wjednik knihownje bě tak dobry, mi je požczicź, hdyž běch na jeho prascheńja derje wotmolwjał.“

Tute ſłowa prajo Wulicź hłowu wyſche sběže, wócźko žo jemu ſwětleſche, a lědma je hdy žadyn nózny stražnik ſo wjetſchi cźuł hacź tutón błędy mużik, hdyž możeſche prajicź: „Ssym ſ wjednikom žerbſkeje knihownje rěcźał a žym jemu na ſpokojaze waſchnje wotmolwjał.“ Njebyła Wulicź tak poniżny muż był, by prajił: „Tutón knjes je žo nad mojej wucźenoſcźu dźiwał.“ Tak wucźeneho nózneho stražnika daloko a ſchěroko njebě.

Wulicź bě ſa młode lěta ſe ſwojim nanom do lěża khodźił wuhlo palicź, potom bě žo do ſwěta nastajił, bě mnoho widźał a nałhonił; wón měješe dobru hłowu a rady wuknjeſche, tuž by ſawěsće k něczemu dozpěł, ale ſłabe cźełko jeho hłuboko do hubjenſtwa a muły ſtłóčźi. Khory žo ſ zuſoby domoj wrócźi, ſ jeho pschiwuſtnych nichtó wjazy žiwy njebě, ſamożenja njemějeſche, tuž bě wjeſoły, ſo žo jemu ſkónczenje porađźi, žebi jako gmejnſki stražnik a ſłużobnik něschto male saſłużył.

Trěbne pućowańske toški

ze wšěm możnym za pěstowanje cźełа pjelnjene abo prózdne, su woblubjene na kóždym pućowanju. Kupće je pola

1574

T. ALBERT w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

Po dołhich ſamotnych nozach by žebi cźitał; bórzy žo jemu zało bjeſadnik a pschipożłuchał ſlepy pschitowarſchi. Tón bě runje tak wołzamocźeny a bjes dźěła a bě wjeſoły, ſo by Wulicź cźitał a tak wostudu ſabnał. Dźeń a nóz dźě běſchtej jene, ſakomdźene ſponje by rano narunał, a tak tutaj dwaj lěta wot lěta najwjetſchi dźěl nozow hromadźe pschebywałschtaj. S dołhim pschiwukinjenjom bě žo mjes nimaj njerozsdźělny ſwjaſk nutrneho pschećelſtwa wutworił. Sskerpj njemějeſche mjenje wědomoſcźow dyžli jeho pschećel. Wón ſpěchnje ſapschitiimowaſche a měješe dobry pomjatk, bě to ſajimawe złykschećź, kak wobaj mużkaj žo wo tajkich wěcach rosmolwjeſchtaj, wo kotrychž měćachu pschiſłuſchni jeju ſtawa lědma wopschijeća. Hnydom to bě nadpadne, ſo wonaj město narěcźe ſwoje wſm cźiſłu żerbſchcźinu bjes zuſyh złowow rěcźeſchtaj, wěſo žo tomu druhi njerozumni saže žmějachu.

Jenož ſ tym měješchtaj nuſu, pschihódne knihi dostacź, pschetož wonaj bychtaj wob lěto něschto hódne pschećitałoſ. Tohodła bě nózny stražnik tak wjeſoły, ſo bě taſe knihi pożcźene dostał.

To budźeſch žo dźiwacź“, ſlepemu rjekny, „łajzy Sserbja to tehdy běchu, wo kotrychž naſch Seſtet baźni. Tehdom Sserbſtwo hischcze wulkotnje kcźejeſche.“

„To wſchak mohło dźenżnischi dźeń też hischcze tak być“, ſlepy wotmolwi, „naż je hischcze schwarna cźrjódła.“

„To žo wě“, Wulicź wotmolwi. „Tuž pohladajmoj, schto Seſtet pische. Tola njeżmětmoj niczo pschestkoczicź, też żiwjenjopisza niz; schkoda kóždeho ſłowcźka, kotrež mohloj ſtubicź.“

„Tuž ſapocźń ſe ſawodom“, ſlepy rjekny.

Ale ſe ſawoda ani ſtrona bocźitana njebě, a na cźaſniku bjeſche jednata hodźina. Kniha žo ſażo na bok położi, Wulicź je ſwojej trubu po wſěch khodźeſche a tón krócź hodźinu zyle prawje pschipowědźeſche a wſchitky ſo ſtrójcźu, kiž běchu žebi w korcźmje w dźeſaćich hischcze pol kany abo zyłu porjedźicź dali.

Wróćiwſchi žo, Wulicź nicźo nuſnische ſa dźěło njemějeſche, hacź ſwoju knihu ſażo wucźahnyncź a ſlepeho napominacź, ſo by kedźbnje pożłuchał. Tón pak bě dźenża jara rospjerſcheny, schtož žo ſ wěſka ſławaſche; pak měješe něschto na dyrbu cźinicź, pak by kaſchlował, potom by ſażo ſtanył, ſa khachlemi tichěſku pytał a ſażo pomału žo k błidu wróćił. Sa khwilu dunkiu na bok pokoji, tykny žebi ruku pod hłowu a wupschestrje žo na ławku.

„Ty drje chżeſch woprawdże ſpacź?“ Wulicź žo pschetorże a posaſta cźitacź, na pschećelża žo dźiwajo hladałzy.

„Ty jeno dale cźitaj“, ſlepy rjekny, „ja wschitko ſłyſchu.“

Wulicź pak njemóżeſche žo dodźerżecź, něschto snapschecźiwicź. „Te knihi“, wón rjekny, „kiž šu mi tak dwohotna namałanka, žo po ſdaczu tebi njelubja?“

„Nó mojedła“, ſlepy wobuźnje ſawoka, „tuž dźenża cźitanje wostaj.“

(Pokraczowanje ſcźěhuje.)

w Kumschizach, wumrěła w měšcheańskej khorownі w Budyšchinje, pohrjebana w Khwaczźach, 18 lět 10 měz. 17 dnjow.

S **Klukscha.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź ſ Bozim wotkasanjom, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka.

S **Kotez.** Dop. ½10 hodź. němſke předowanje, w 11 hodź. ſchchenje, ½12 hodź. dźěćikemſchenje (woſadny farar).

S **Lupoje.** Woſadny ſnjowy dźakny ſwjedźeń: Rano we 8 hodź. ſerbſke ſwjedźeńſke kemſchenje, dop. ½10 hodź. němſke ſwjedźeńſke kemſchnje. Zyrkwinſka hudźba: „Khwalenje a modlenje“ wot C. H. Rinka (poſawniſti khór we Lupoji); „Knježe, twoja dobrota doſaha tak daloko“, wot E. Grella (ſónſki khór we Lupoji). Ch...a ſa naſchu zmrěł.

S **Maleſchez.** Rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa ludowe miſſionſtwo. Pop. w 3 hodź. khcheſzſijanſka ſonjaca ſłužba pola Schcheſzpanez. W 3 hodź. wobdźělenje na pólnej Bożej ſłužbje w Budyſchinku, na horje w ſtarej ſkale (pſchi njepſchichodnym wjedrje w zyrkwi).

S **Minakata.** Rano we 8 hodź. ſerbſka, dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba, w 11 hodź. ſerbſke dźěćikemſchenje. Pop. ½3 hodź. Boża ſłužba ſa młodźinu (jenoż žołte pichidawki ſobu pſchinjeſcu), a w 4 hodź. ſerbſka ſpowědź ſ Božim ſwjatym wotkasanjom. — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſłužba młodźiny ſa młode hetzn w ſerbſkej rěcźi.

S **Roſaczizy.** Rano we 8 hodź. němſka Boża ſłužba, dop. ½10 hodź. Boża ſłužba ſa dźěcźi. Kollekta ſa Bozi dom.

S **Porſchizy.** Rano we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba (ſtud. theol. Albert ſ Zyžez). Sběrka. Dźěćźikemſchenje: ½10 hodź. ſa wietſche, ½11 hodź. ſa mjenſche dźěcźi, popołdnju w 3 hodź. pólna Boża ſłužba ſa młodźinu w ſtarej Budyſchinkiſej ſkale.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ſerbſke ſwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. — Pónđelu rano w 7 hodź. raſchca nutrnoſcź.

Se **Saleyoho.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź ſ Bozim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. němſka a ½11 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Sběrka ſa naſch Bozi dom. Pop. w 1 hodź. khcheſzenja, w 2 hodź. ſerbſke dźěćźikemſchenje. — Swěrowani: Korla Rothnik, ſchkleńčer w Lěſku, ſ Madlenu Kowalikoż ſ Nowneho. Hanſo Sſabina, dźěłaćeř w Brěſowzu, ſ Hanu Groſez, dźěłaćerku we Mulkezach.

S **Wóſſlinka.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ½12 hodź. Boża ſłužba w Lěſkej.

S **Wóſporka.** Rano ½8 hodź. ſpowědź a cźiche ſwjeſzenje Božeho wotkasanja, we 8 hodź. předowanje, pſchip. w 12 hodź. wěrowanje (woſadny farar).

Budyske ſtawniske powěſče

Schtwórtk 20. auguſta 1936.

Narodźiła je ſo: 19. 8. Auguſtej Bjedrichej Kühnje, pjekarſkemu miſchtrej, dźowka.

Umrěłoſ ſtaj: 19. 8. Guſtaw Hermann Finſterbuſch, dźěłaćeř, 66 lět. — 20. 8. Bohumił Marezin Schmautz, ſedlarſki miſchtr, 52 lět.

Pſchipowědźiłoſ ſtaj ſo: 20. 8. Bjedrich Hendrich Kuhlemann, herz we Waarmbrunnſkich kupjelach a Berta Frieda Zidźiz, domjaza dźowka w Budyſchinje.

Wusudźenja

§ Bjes potrjeby kradnył bě ſche paduſchſtwa dla hižo huſto pokhłoſtany 29 lět ſtary Arthur Föhliſch ſ Biſkopiz. W nozy w juliju t. l. bě pſches płót ſaſłeſtwiſchi, do leżownoſcźe a wot tam do woćeſtwiſneje měſtnoſcźe měſchćańſkich kupjelow w Biſkopizach ſałźił. Poćeſaze ſa njeho bě, ſo Föhliſch tehdy bere ſaſtłuſkeſche. Lawniſki ſud w Biſkopizach bě jeho, jemu wołožaze wobſtejnoſcźe pſchiſwiſoleſo, k 1 lětej a 3 měſazam ſaſtwa dla cźeſkeho wo'pjetneho paduſchſtwa dla ſaſudźił. Wulka khłoſtanſka komora krajneho ſuda na Föhliſchowe po**wołanje** je ſaczińnywſchi khłoſtanje nieſniła. Pſchepyto**wanſka jatba pak** ſo na khłoſtanje pſchiliczi.

Nowoſće z cyłeho ſwěta

Rozbuchnjenje w ſymſkim ſtadionje w Garmiſch-Partenkirchenje.

S dotal njewuſaſnjeneje pſchicźiny rozbuchny wu**toru** w ſymſkim ſtadionje w Garmiſch-Partenkirchenje w kotrymž ſo dźeł ſymſkich olympiſkich khow wotwiwaſche, ammoniakowe ſudobje, kiž ſo khłódkanju wumělſk. łodu trjeba, pſchi cźimž ſo Mnichowſkaj dźěłaćerjaj morſchtaj. Tſeźi dźěłaćeř ſo lohko ſrani.

Wulke ſchkody ſuchoty w Amerizy.

2,3 milijonow ludźi ma ſo podpjerać.

Žałoſtne połoženje farmarjow w ſrjedźnym wjeczorn, kotrež pod wulkej horzoſu cźerpjachu, wukhadża nětko ſ dokończenych pſchepytowanjow. Po wuſlědkach tuteho pſches pytowanja budźe trjeba, w potrjechenych krajinach nětkle 600 000 farmarſkich ſwójzow, to je 2,3 milijonow ludźi, w pſchichodnej ſymje ninto bjesdźělnych w měſtach podpjerać. Wudawki ſa to ſo ſnajmjeńſcha na ſto milijonow dollarow wobliczeja. Dokelž dotalne pomozne fondy njedožahaja, dyrbi knježeſtwo wot kongreſa nowe ſrědki ſa to žadać. Swjatſowe knježeſtwo podpjera nětko 146 000 farmarſkich ſwójzow w potrjechenych krajinach. W nekotrych kraſach ma ſo połoza wiſchich farmarjow, w ſliech krajach ſamo 75 prozentow, podpjerać.

W **Budyſchinje** 21. auguſta 1936.

Naše hrono za tutón Božidźeń

Štóž swojeho n'epr 6 la,
swojich woprawdźi o ı přećelow zhubi.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer minus 5 a najwyſchiſcha dnjowa temperatura 18 ſtop. cźopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer minus 7 a najniſchſcha nózna temperatura 13 ſtop. cźopłoty. Nizina ſ Jendźelſkeje je wječera njenſchćehnje ſpěſchnje k ranju cźahnyła. Pſchi pſcheczehnjenju naſchich ſtron je nam ſ thwilemi deſchcź pſchinjeſła. Ruczźiſcho hacź běſche ſo wječakowało, je ſo dźenſa ſaſo wuczahnyło. Nětkole pak je wjedro hiſchće njewěſte. Sbyłi nizinu ſamója tu a tam hiſchće deſchcze wulſtukowacź. Sa nizinu pak ſo wyſchina ſ Franzowſkeje k nam bliži. Wěcźe nam ſaſo ſtajniſche rjane wjedro pſchinjeſe. — Jutſje ſobotu ſ'nóncźko 4,57 hodź. ſthađa a ſo 7,08 hodź. ſhowa. Měſazaſ ſthađa jutſje dopołdnja 10,54 hodź. a ſhowa ſo wjeczor 8,26 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu: Saſo rjane a cźopłiſche wjedro.**

*

S **Budeſtez.** Njedźelu ſa tydźeń woſwjeczi tudyſche woſadne ſerbſke towarſtwo „Lubin“ ſwój 25kitny ſałožeńſki ſwjedźeń. Na tutym dnju ſo w naſchej rjanej hórſkej wjeſzy wjele ſerbſkeho luda ſeźdże. Hižo popoł**dnju** budźa ſo hoſczo pola Schokcźiz witacź a wječor budźe **hohaty** programm w „Hajſkowni“; mjes druhim wjednik Domowiny Pawoł Nedo poreči. Rjana dźiwadłowa hra wot naſcheho baſnika J. Wjeſe-Kubſchcźana: Knjes a robocźan ſwjedźeńſki pro**gramm** ſłónči.

Hospodarſki rozhlad

Pjatk 21. auguſta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych .	46,80
1 engelſki punt . .	12,52	100 čeſkoſł. krónow .	10,27
100 ſwajc. frankow .	81,05	100 franc. frankow .	16,375

Barliniſka burſa 20. auguſta 1936. Na wječerawſchej burſy ſo kurſy dale wotdrjehowachu. Hdyž tež wjetſchich pofitkſenjow njepſchehđeſeſche, njeběſche ſkoro ſanka žanych napraſchowanjow, dokelž bjes dwěla podawki we Sſpanielſkej niż jenoż burſownych wobſtodnikow ſ powołanja, ale tež bankowſtu klienteli k ſdźerżitwoſcźi namołwjachu. Snižene ſaprjedane ſapjeny ſo w dalſchim běhu we wjele padach dale ſnižichu. Na **rentowych wi**kach mózachu ſo kurſy ſwjeſcha wuhlowacź.

Barliniſke žitne wulkowiki. Możnjenje wobrota njeſamó ſo na Barliniſkich žitnych wulkowikach pſchedobyczź, dokelž mjenje pſchichódne wjedro žyłniſchi pſchimoſ ſniemóżni. Napraſchowanje młynow ſa khlěbowaymi žitami dale traje, wobeſže ſa ſnydomne dodaſze ſo kupza praſcheja, tola leż ja poſdźiſche dodaſze je ſiwy ſajim. Dalokoż młyny nětkole material doſtawaja, jedna ſo tu ſwjetſcha kupcź, tola na ſkład hiſchće nichtó kupowacź njemóże. Też piżowanſke žito ſo žiwje žadaja. Wowcź a pizowanſki jeczmjeń ſo łódy poſſickaſez. Jeczmjenje ſa piwańje ſo jenoż w najlepſchich kaſkoſcźach kupuja. Wobkhłod ſ muku je powſchitkownje jara žiwy.

Wječera ptaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenży W 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožki R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jeczmienja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowſa H 11: 8,35 hr., H 13: 7,80 hr.

Wiki w Lubiju.

Pſchenża 9,25 hr., rožka 7,60 hr., jeczmjeń, nal. 7,35 hr., wowſ 7,40 hr., běrny 3,60—4,95 hr., ſyno 2—2,25 hr., ſkoma 1,20—1,40 hr., pſchenčna muka 17,25 hr., rżana muka 12 hr., pſchenčne wotruby 6,85—7,15 hr., rżane wotruby 6,20—6,50 hr., butra 75 pj., jeja 10 pj. twaroh 25 pj., běrny punt 5—6 pj., běły kał 5 pj., cźerwjeny kał 8—9 pj., karoty10pj., jedźna ſeboda 15 pj., ſydrožty kał 20—35 pj., ſółrabi 5 pj., porej 10pj., kórti 5—7 pj., kiſały kał 12 pj., buny 10—15 pj., tomaty 20 pj., ſołotej 4—6 pj., radiſki 6 pj., rjewjeń 10 pj., jabłuka 10—40 pj., měrnik 10—25 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńża 9 35 hr., rožka 7,80 hr., jeczmjeń, nal. 7,85 hr., wowſ 7,40 hr., pſchenčzna muka 18,35—21 hr., rżana muka 1 ...—12,50 hr., pſchenčzne wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6,80 hr., ſyno 1,80—2 hr., ſkoma 80—1 hr., butra 76 pj., jeja 10 pj., proſata 13 hacź 24 hr., běły kał 6 pj., cźerwjeny kał 10 pj., ſydrožty kał 40—60 pj., jedźna ſoboda 15 pj., zybła 10 pj., ſołotej 5 pj., kórti 5—10 pj.

Wiki w Khoczebuzu.

Mjaſo, howjaze 70—90 pj., cźelaze 65—90 pj., ſkopjaze 80—1 hr., ſwinjaze 70—90 pj., twaroh 25 pj., łany wołił 1,50 hr., liny 1,40 hr. ſchcźuki 1 hr., hołbje, młode ſcht. 40—90 pj., kury, žiwe punt 50—60 pj., tha**pony, žiwe 40 pj., kórti 10 pj., kórtaſi 15—20 pj.**, mo**rchel 10 pj., ſydrožty kał 40—70 pj., cźerwjeny kał 15 pj., běły kał 10 pj., wirſingowy kał 10—15 pj., buny 15—20 pj., ſołotej 5—10 pj., měrnik 20 pj., kŕen 60 pj., radiſki 5—10 pj., zybła 10—15 pj., kulreba 5 pj., jabłuka 20—40 pj., ſmorze 50 pj., proſata: 12—15, 16—19, 20—23 hr., běhati: 24—33, 34—44, 45—90 hr., wobkhod bě pola proſatow mały, pola běhalow rjeni.

Drjezdźanſke ſtótne wiki.

Wobkhod ſ cźelatami bě žiwy a ſdźěła ſo wjetſche ptaczižny hacź na poſlednich wikach ptaczachu. Swinje ſo pſchidźěwachu. Wobkhod ſ howjazym ſkotom a wowzami bě bjes kóždeho wuſnama.

Płaczizny rězneho ſkota na Drjezdźanſkich ſkótnych wikach.

20. auguſta 1936 Płaczizny po centnaru a hriwnach

Skótne drużiny a woznamjenjenja:

Celata: 438

Najlepše kormjene ćelata wot cyca	85—88
Srjedne kormjene ćelata wot cyca	80—84
Snadnje wuwzite	73—78
Najſpatniſe	—

Płaczizny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a woljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny po złotej hriwnje.

	20. 8.	19. 8.		20. 8.	19. 8.
Pšenica	198-200	198-200	buny	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	163,0	163,0	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmjeń now.	214-220	—	módre łupiny	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,65	27,65	lany wosuſk	17,30	15,30
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	9,75	9,25
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
rżane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana ſtoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluški	23,0-32,0	30,0-33,0	ječna „		

Płaczizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 198.0 9: 189.0
Płaczizna za rožku za wuplodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaczizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaczizna za wows za wuplodźerja 11: 167.0 13: 156.0

Hłowny redaktor Marko Smolerſ w Budyſinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnoſt Dučman w Budyſinje, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smolerſ w Budyſinje a za nawódźtki dr. Jan Cyž w Budyſinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyſinje.

D. A VII 1936 přez 2000. W tu khwilu tariſna liſćina 8.5 płaćiw.

bi wobraz, kiž jeho klečo předstaja, kak so Zbóžnik z prawicu z kříža pušća a k njemu so khila. Zwjetša so na tutym dnju při jeho woltarju Boža mša swjeći. Njedźiwajo wšědneho dnja zeńdźe so kóždolětnje rjana liđba pobožnych kemšerjow. Swjatočnu wulku Božu mšu swjećeše k. tachantski kapitular Krjećmar pod assistencu klóštrskich duchownych. Knježny spěwachu k tomu třihłósnu łaćansku Božu mšu. Swjedźeńske předowanje měješe arcyměšnik Žur-Ralbičanski na podłožku słowa Swjateho pisma: „Mamy so swjatosćić!“ a pokaza na žiwjenje swj. Bernarda, kak móžemy a mamy tutu Božu přikaznju přewjesć. Po kemšach wotměwa so hewak swjatočny procesion po klóštrje, łětsa pak dla špatneho wjedra w cyrkwi. Při zwukach zwonow njesu so někotre powostanki swjateho sobu w ćahu. Tachantski kapitular Krjećmar a propst P. Romuald podaštaj so do abtownje k gratulaciji. Připoldnju zjednoći mała swjedźeńska tafla klóštrske a patronatske duchownstwo a hosći.

Se **Sěrnjan.** Maćerjam podawa so rada wutoru 25. awgusta popołdnju ½2 hodźin w Korjeńcu hoscenju w Sěrnjanach, w 3 hodźinach w hoscenju w Pětkezach a ½4 hodźin w hoscenju w Sěrbskich Pašlijach.

S **Kulowa.** Na naschej ludowej schuli je so liczba schulerjow wospjet powjetschiła, so je so dyrbjało 11. wuczerske městno sarjadowacź. Tuto městno je so schulskemu kandidatej Hanuschej z Tettawy přidźelilo.

S **Wejerej.** (Namołwjenje k wušěhowanju do wojakow.) Kaž je krajny radźićel wojerwik, maju wschitcy, kiž su so pschi wušěhowanju letnika 1914 khmani 1 a 2 spóšnali a so 1935 wróćo stajili, wschitcy, kiž su so pschi wušěhowanju 1936 khmani 1 a 2 spóšnali a so narunanskej reserwje I pschepokasali, njejsu pak swoju aktiwnu wojersku słužbu hišće wukonjeli, a wschitcy, kiž su so khmani 1 a 2 spóšnali (w 1. schtwórćlěcze 1915 narodźeni) wojerstwa winowaći, dyž su swoju dźěkowu słužbu hač do oktobra 1936 dopjelnili, **sobotu 29. awgusta 1936 rano we 8 hodźinach na Tyšeletni we Wejerezach ſenći.**

Se **Sleho Komorowa.** Na Goliathowym wubědźowanišću sarjaduje DDAC-tuzpa 17. Raršcha marka na tónju swojich letuschich sportiskich sarjadowanjow wulke wubědźowanje s motorskimi kołami. Sawěsće so 6. septembra, hdyž so tute wubědźowanje wotmje, wjele tyšac ludźi do Sleho Komorowa puschći, so bychu je swědkom tutoho wubědźowanja byli.

S **Klětnoho.** Pschichodnu njedźelu budźe w evangelskej zyrkwi dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, ¼11 hodźin serbska Boża słužba (wikar Paleŕ; dźěćzikemšenje smeje stud. theol. Mirla z Klětnoho.

S **Klětnoho.** Niched tudyschim hoscenjam bě so we tutych dnjach koleso pokradnyło. Někto je na polu w hromadźe zwonu namakachu. Paduch běšche so jenoż do elektriskeho wobwěstenja sahladał, kotrejž zebi zwonka wšo bjes sadźenkow wotmontěrowasche. Koleso je so wobsedźerjej wrócźiło. — Cźišćenje bykow. We Namnowskim hamtskim wobwodźe su so sćěhowaze byki cźisćiłe: pola Leiny Mukowcowje a Jana Urbana we Radschowku, Arnoschka Barta a Pawoła Khěžnika we Dyrbachu, Auguśta Ladučka w Jamnom, Hańže Riekowcowje w Koschli, pola Polankez a Jana Junkera we Wolefsnizy, Jana Barta a Hanny Riekowcowje w Klětnom, Arno. Nischana a Pawoła Nischana w Turjach.

S **Hrjadow Gózda, Wochschi presidenti Bramborskeje prowincy se kwóli w Kalawskim wokrjesu ležazej gmejnje Ludu a Sarnu Gózdu k jenej gmejnje z mjenom Schwarzheide zjednoćił. Tutón wukas z 1. oktobrom do mozu stupi. Nowa gmjena smeje pisches 5000 wobydlerjow.**

Jan Orth w San Salvador wumrěł

Skónčnje wěstosć wo dóńcze wjerchowskeho dyrdomdejnika? — Khodźeschе boży hacź do zwojeho konza.

We Winje, w žnjeńcu 1936.

Tragiski dóńt arzcywójwody Jana Nepomuka Salwatora je w zwojim cźasu zyły swět rozbudźował. Bajka mozowasche so wjerchowskeho dyrdomdejnika, dokelž nichtó wěricź nochcyschе, so je wopraudźe pschi podnórjenju płachtaka „Santa Margherita“ wo žiwjenje pschischoł. Tuta baika so po sdacju wobkrucźa. Se San Salwadora (kraj w Sdrjedźinej Amerizy) dóńdźe wěrze podobna powěsć, so je tam arzywójwoda hakle pschez krótkim 83 lět staru wumrěł. Wschitcy, kotřiž jeho znajachu, su jeho pschehyt famjelcźeli, so bychu jeho psched wobcežnoscženi schkitali Pschisp. redakzije.

Wjazy hacź pok lětstotka je saschło, so arzywójwoda Jan Nepomuk Salwator khežorsku stolizu Win a z njej zyły swět roshori, dokelž wulkosć dwórskeho žiwjenja hidźo so z małej baletnej rejwarku Milu Strubeliz ſlubi.

Audienza pola khżora Franza Josefa, kiž chzyschе młodeho wjercha krucze nasdwarjecź, skónči so khětro dramatiſy. Arzywójwoda wsda so wschěch wjerchowskich prawow a wustupi z dwórskeho žiwjenja. Pod mjenom Jan Orth dźeschе se swojej lubej po tragediji w Mayerlingu, po dwójnym zamomordaſtwje kronprynza Rudolfa a baronežy Vetterez, do Zendźelskeje, hdźež so z prjedawschej rejwarku wożeni. Potom nastupi se starym płachtakom „Santa Maxherita“ pucź wokoło zwěta. Tola płachtak so we wulkim wětrje rosbi a Jan Orth so shubi.

Tola powěsće wo rosbiczu płachtaku nochzyschе nichtó wěricź, tež niz, so mohła romantiska luboscź tak nahły konz namakacź. Podnórjenje „Santa Margherity“ je Jan Orth, tak so prajeschе, rosćěrił, so by so se zwětoweje sławnoscje shubił. S najwotlećanischich krajinow zyłeho zwěta pschikhadźachu powěsće wo „namakanju“ priedawscheho arzywójwody, a so je se zwojej zwójzu zwoženje žiwy. Tola wschitke tute nowinki njedachu so pschepruhowacź. Njedźiwajo teho běchu mnohy pschezwědźeni, so so shubjeny jeneho dnja wrócźi a zwoje městno we awstriskim dwórskim jemiantstwje naſtupi.

Njeliczomni njebohazy (Hochstapler) su tutu njekhabłazu wěru Winskeho dwora wuzili a wustupowachu z mjenischim abo wjetschim wuspěchom jako „shubjeny“ Jan Orth we Winje. Hakle njedawno bu tu człowiek łapaty, wo kotrymž měnjachu, so je shubjeny arzywójwoda. W tutym padze njeporadźi so ludakej bjesporočnje wobliczo wotkrycź, a tak běchu mnohy we Winje pschezwědźeni, so je Jan Nepomuk Salwator skónčnje do domizny so wrócźił.

Hischcze njejsu pschepytowanja wo tutym najskerje wopaczným Janje Orcze skónczene, hižo nowa powěsć sławnosć rosbudźi. Jedyn w San Salwadorje pschebywazy Awstrican je swojej maćerji pišomnje spěłk, so je Jan Orth w meji w Sen Salwadorje wumrěł.

Pižat mjenuje sa zwědka priedawscheho awstriskeho konsula w San Salwadorje, Kanderza. Dokelž tutón list wulka a nahladna nowina „Reichspost“ wozjewi, njesda so, so je to namazana łža.

„Jan Salwator běšche tu žiwy pod mjenom Just Arnas“, tak so w lisce praji. „Wschitcy Awstricenjo tu wědźachu, schtó wón je. Njejsmy pak jeno wo nim pisali, so njebychu ludźo jeho wobcźežowali. W swojim cźasu bě so płachtak na brjoh y połkupy Floridy rosbił a Jan Orth złoži ſlub, so chze, dokhoż je žiwy, boży khodźićz, budźe-li wukhowany. Byrnjež jemu to lekarjo sakasali a arzybiskop wot banza dispensu dosta, so njetrjeba so Orth lubjenja dźerzećz, wobarasche so, w cźisćach khodźićz.

Běšche khudy do kraja pschischoł a jako młody korećmar sapoczał, tola po cźasu je samóženja nabył. Wuhotowasche wschelake sjawne zwjedźenje. Posdźišcho jeho Boža ruczka saja tak so niczo wjazy dźełacź njemóžeše. Seźiwjesche so z wupožcźowanjom meblow. Sawostaji rjane samóženje, kotrejž tamni ludźo dostachu, kiž jemu pomhachu, hdyž khudy do kraja pschindźe.

Je-li wobšah lista, w kotrymž niczo wo dóńcze manđelskeje Jana Ortha njeńeji, wěrny, potom je dotalne měnjenje, so je so „Santa Margherita“ na pschehorje Hornje w južnej Amerizy rosbika, njewěrne. Bu śniceną kaž hižo naspomnichmy, na brjoh pokkupy Floridy. Tak so wujatni, so Jan Orth njesnaty wosta, dokelž jeho tehdom na brjoh Južneje Ameriki pytachu.

Poslednje politiske powěsće

Wulke manewry franzowskeho lětarstwa.

Wot 23. hacź do 29. awgusta so w krajinach pola Bourgesa, Troyesa a Toursa wulke swuczowanja wojerskeho lětarstwa pschewjedu. Na manewrach zo formazije zyłeho franzowskeho wojerskeho lětarstwa wobdźěła. Schef generalneho stabu lětarstwa general Pujo manewry nawjeduje. Fronta nadběhow dožaha wot Metza hacź do Romorantina. Zyłe swuczowanja zo na wózkom departementow (wokrjesow) wupschestrěja. Wobydlerstwo zyłeje krajiny zo na pažiwnym wobaranju pschećiwo lětadłam wobdźěli.

Radio

Sobotu 22. awgusta zo słyschi:

Königswusterhausen: 6,10 ranšchi konzert. 10 sa schule. 11,40 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (se Saarbrücken). 15,30 tydźeńſki pschehlad wo hospodarstwje. 16 wjeselna hudźba a wustupy. 18 sabawna hudźba. 20,10 „Operetta na wschednym dnju“.

Lipsk: 6,30 ranšchi konzert (z Wrótźlawja). 9,35 sa hospoſu. 10 sa schule. 11,45 sa bura. 12 konzert (se Stuttgarta). 15,20 sa dźećzi. 16 wjeselny programm sa starych a młodych. 18,15 tanczele. 19 sabawna hudźba. 20,10 Lipsčanski kabeidokop.

Königsberg: 20,10 Sabawny konzert.

Wrótźlaw: 20,10 Konzert se wschelakimi pschekwapjenjemi.

Stuttgart: 20,10 Sabawny konzert.

Warschawa: 21 Hukleńka hudźba.

Budapest: 20,10 „Europa spěwa a reiwa.“

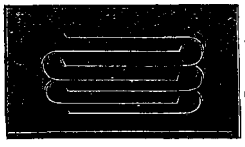

Lutowace 1572
wohrěwadła
kulowate a štyrirožkate, w kóždej požadanej wulkosći poskića
Schneider & Schulze w Budyšinje na Kamjentnej hasy **13**

Na 300 jezdnych kolow
mam na składze. Znamki **Diamant, Göricke. Bauer Anker.** Na přeće podźelne płaćenje. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńsk. wotpłaćenje 2 hr.
J. Schleback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4
Wosebite jezdne koła
mužace . . wot 35 hr.
žonjace . . wot 38 hr.
Trjebana koła wozmu sobu do płaćenja 1313

Paula 1570
ma rjane nawušnicy. Hdźe je tute debjeńki jenoż kupiła, kiž ju tak rjenje wuznamja?
Pola časnikarja
Fryca Hebolda
w Budyšinje na Serb. hasy 6

Einkoch-Apparate 1571
z thermometrom
Zawarjeńske škleńcy
znamki „Tell“
Gumijowe rynčki we wšěch wulkosćach
Zawarjeńske horncy
dostanjeće wosebje płaćizny hódne pola firmy
Richard Sommer
prjedy W. Hoppe w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 20

Kóždy dźeń wot 3 hodź.
čerstwe bućklingi
pola
Oskar David
kolonialne twory na Dźiwadł. h. 6

Tkaniny za předpowěšadła 1576
smuh. a kwětkojte, wulki wubjerk
Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Pola mje su zaso wobłubjene MIELE a EXPRES-Sachs motorske jězd. kola dóšłe
Dom jězdn. kołow Fuhrmann na Hornjećerskej hasy 10 / Tel. 3004

Gardinowe zbytki jara tunjo! Rollowy, sofowe a wóskowan. přikrywy
Jda Würker rodź. Erlerec w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Čišćimy wšitko

štož překupc, wobkhodnik, rjemjeslnik, přemysłnik, hospodaŕ a ratař k zdźerżenju starych a wabjenju nowych kupcow trjeba. — Też čišćerske dźěła za towarstwa, zjednoćenstwa, za swójbne swjatočne a zrudne wokomiki rjenje a derje wuwjedźemy. Prjedy hač tajki nadawk wuručićе, dajće so poradźić a wobhladajće sebi naše rjane čišćerske dźěła.

Knihičišćerńa dr. Jana Cyža
w Serbskim Domje w Budyšinje, tel. 2867

Herbska grychta we Wudworju
Njedźelu wot ½8 hodź. 1577
pyšne žnjome reje

Njechaće sobu? 1565
Njedźelu, 23. žnjeńca, jědźemy na
Domizniski a drastowy swjedźeń do Błótow
Wotjědź. w 6 hodź. wot Serb. Domu. Jězba płaći 5,— hr.
Zamołwjenja na „Kraftverkehr Sachsen A.-G.“, telefon 2561, abo na MER-Büro w Budyšinje, telefon 2140.

Zrudny sy z połnym prawom

hdyž maš rjane twory ale za nje žanych kupcow! Z hłosom njemóžeš wołać do wšěch stron serbskeho kraja, zo bychu kupcy přišli — ale nawěšk w Serbskich Nowinach to za tebje čini. Wón zastupi do wšěch serbskich domow z blizka a zdala

Tuž posłuž so z nawěškom!

Tunje časniki
pola firmy Uhren-Koksch
na Sukelnskej hasy 28

Miele 58 hać 135 hr.
prochsrěbak
Přihódne wotpłaćowanje měsačnje wot 5,— hr.
Podawanje přez wotrjad. wobkhody

Zawołajće telefoniscy
Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přindźeće, móžeće w Serbskej kniharni nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihafnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowiše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Wšitko za čěšeńka
Košćički, kholowčki, drasćički, sukničky, khornarčki, zawčki, bančiki, lacki a wšo druhe, štož trjebaće za strowosć a też za rjane zdrasćenje, namakaće we wulkim wubjerku pola firmy
Bokelmann Nachf.
na Serbskich hrjebach čo. 2

Příloha k číslu 195

SERBSKE NOWINY

Pjatk 21. augusta 1936

Zastać w prawym času

Jara mudrosć, kiž też dźenża hišćeje po prawje wobsteji.

Hdyž běchmy hišćeje dźeći, tak rjekachu nam wjele: „Njedźiće tak wjele na kupanišćo, hdyž njeje hišće dosć ćopło. Njedźiće tak wjele na kupanišćo, hdyž njeje hišće dosć ćopło. Njedźiće tak wjele na kupanišćo, hdyž njeje hišće dosć ćopło.“ Ale my běchmy tak dołho prosyli, hač nam dowolichu. Tak běchmy tehdom hišće wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene. Tak běchmy na přikład wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene. Tak běchmy na přikład wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene. Tak běchmy na přikład wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene.

Hdyž běchmy hišćeje dźeći, tak rjekachu nam wjele: „Njedźiće tak wjele na kupanišćo, hdyž njeje hišće dosć ćopło. Njedźiće tak wjele na kupanišćo, hdyž njeje hišće dosć ćopło. Njedźiće tak wjele na kupanišćo, hdyž njeje hišće dosć ćopło.“ Ale my běchmy tak dołho prosyli, hač nam dowolichu. Tak běchmy tehdom hišće wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene. Tak běchmy na přikład wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene. Tak běchmy na přikład wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene. Tak běchmy na přikład wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene.

Hdyž běchmy hišćeje dźeći, tak rjekachu nam wjele: „Njedźiće tak wjele na kupanišćo, hdyž njeje hišće dosć ćopło. Njedźiće tak wjele na kupanišćo, hdyž njeje hišće dosć ćopło. Njedźiće tak wjele na kupanišćo, hdyž njeje hišće dosć ćopło.“ Ale my běchmy tak dołho prosyli, hač nam dowolichu. Tak běchmy tehdom hišće wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene. Tak běchmy na přikład wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene. Tak běchmy na přikład wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene. Tak běchmy na přikład wjele dźiwjenjow, kotrež su nam nětko zaćmjene.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Kino für Jedermann pokazuje hač do njedźele rjany film z Gustavom Fröhlichom: „Stradivari“. Jedna ze tu wo stare wumělke husle, kotrež je znaty italski husličwarz Stradivari zhotowił. To su jeho najlěpše husle z mjenom Beatrice. Husle su byle zhubjene a wo nich so trudne haje powodachu: Kóždy, kiž tute husle wobhonješe, dyrbješe pscheď swojim dwanom žiwjenje wotkazać. Człowiek z tutej wolu a wěru, so husle wotsud człowjeka njewobhonješa a so je kóždy tam winowaty swojeho bycza, móje so z tutych trudnych bajow wumóžić. Gustav Fröhlich tutu rólu jako offizer derje hraje a je wobhonješe husłom. Sibylla Schmitz pak je jeho njewjesta, z kotrejž so potom wożeni bies teho, so bychu husle jemu žurjerjej wěsćeńše. Rjane synki z husłom pohadźeja a maja kóždym něšto prajić. Klineja tak luboźnje a druhdy tak trudnje. — Wódla běžiłaj filmaj: „Kral ptaćkow na wodźe“ a „Papagany“.

Zelenina a zela jako hojerske srědki

Hižo w najstarschich czasach wuži człowjek hojerski móc rostlinow, so by jebi swoju strowosć wukhował. Hišćeje dźenża namakamy krutu wěru do hojerskeje mozy někotrych selow. Skoro w kóždej domjacnosći namakaćk thymian, baldrian a kamilki, so bychu so pschi wschelakich thorosćach z wuspěchom wužiłe. Wulki strowotny wusnam pak maja też wschelake seleninowe brěžki, na czož so hatle w poslednich létach sako husczischo pokasowasche. Brěžka morcheje na pschikład podpjera strót dźeći, wotstroni bledawosć a jendźesstku khorosć a czišći krej. Pola dorosćenych so z wuspěchom k wotstronjenju thorobnych shutkow wužiwa. Brěžka jédźneje kobody je najlepschi srědk pschi tworjenju krwe a njedawa so jenoj dźěćom, ale też thudokrejnym khorym a so wustrowjazym. Też duchownym dźěłacżerjam so tuta brěžka wobjedže porucża. Też brěžka tomatow je na sotkadże swojich organiskich sezimjesstkich żelow z wubjernym sezimjeadtom sa czjuwy a krej. Jeje hojerska bódnosć je tak wjelestronika, so měła so po prawom pschi wschich thorosćach, kotrez někak se sezimjesskimi nakożowacą. Brěžka zgblow je thorunuja jara dobry hojerski srědk. Wobjedže pschi duschawje (asthma), schi!-nych thorosćach, pschi sajźenjenju, pschi katarhu czołneje próśdnjejšnju wubjernu słužbu wukonja. Njemóże so dosć porucżeć, so by jebi kóždy, kiž ma sahrodku, mały dźeł z hojerskimi rostlinami pobadźak.

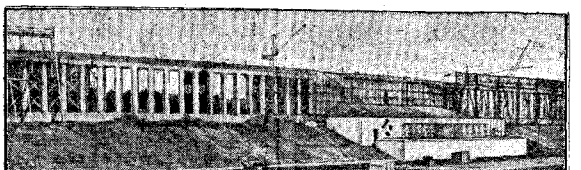

Poślednje pschihoty w Nürnbergu sa statny stronjny sjězd.

W měsće statneho stronjneho sjězda so někto poslednje dźěła na hobriskich nowotwarach na Zeppelinskim polu a na druhich twarjenzach pschipramjenych sa krutschi statny stronjny sjězd wukonjeja. Na wobrazu widźimy nimale dokónczenu stołpowu khódbu k czestnej tribunje na Zeppelinskim polu.

(Presse-Illustrationen, Hoffmann, M.)

Čorny awto

Krótko do polnocy w kěji wótry klinkaczi zawrěschcza. Pětr Hižka bě hnydom wubudźany a bjes kombjenja z loża skoczi. Pěty w sahrodce kaž wobtudnjene schczowkachu. **Wonka hluboka czma knjeješche, powětr bě mokrosymny a njepschewidny kaž w pinzu.**

„Schtó tu je?“ Hižka do pjyczeho schczowkanja sareži. Hłuboki muzikt hłós jemu wotmolwi. Jenicżky **někotre hłowa běchu rosumiczi . . . „khorny w najwjetschim strasche . . . spěchna pomoc nutna . . .!“** Khwatnje so Pětr swoblečeše a k duriczkam do sahrody stupi. Zuły wonka tiejesche. **Běsche** krenjeje wulkosće, na hłowje mějesche puczowanski pjyta, na nohach pak pławcy wobleczeny. Mjeswoczo bě **jenoż** mało widźeć. Mjes tym so Hižka pěty sněrowacej pjyta, muzikt khwatnje wustorżi: „Dże wo žiwjenje a **śmjerć!** Mój pschecžel — dyzchumoj w hoscenju pschenowowacź, je nadoło cżežko sthorił! Trjebamoj lěkarja! A **to hnydom!** Prajachu mi, so sće Wy jenicżki, kotryž tu awto wobhedźi! Chjecze mi słužbu wopokazać a mje do města dowjesć?! Njemóm hewak, schto ma so stacź . . .“

Pětr Hižka so njekondźesche. Jednasche so wo to, cżłowjeske žiwjenje wutkowacź. Hnydom wón kónju wocżinjiwschi wós pschihotowasche. Znjsy jemu pschi tym se salt-**mom** pschihladowasche. Nadobo wón rjekny: „Macże też **dosć** benzina kobu?“ — „Tśi̇eczi litrow!“ Pětr znapischecziwi. „Nimo teho mam stajnje hišćeje něšto w dorunanskej kanje. Cżłowiek dźe jenje njewě, schto móże so stacź?“ — „Sawěsće“, druhi prajiwschi jebi kapku kreje z porsta wutrě, kotraž bě tam z mjasne rany wuzmulila.

Potom wotjehdżechtai. Njesnaty pschi Pětrje bedźo spěchnosć tkwalesche. Hižka, kotryž so z tym cżesczeny cżuješche, wo samótnosći swoja powedasche, kotryž najnaliješe hory i łohkosću pschewinje. Szwětłonjetakaj so ruma scherjenjomaj do cżinowaje nocy żerjechtai. Hižo so prenje wilje pschedwměsta pokasowachu. Najdźeje za dźesaci mjerischinow dorožestai psched bydlenjom lěkarja bjeh.

Zuły zigaretu jebi zaźehliwschi so njejazy na Hižku wobrocżi: „Cżuu Wam nětchto rjeż, mój kuježe, stamsina wy khorym pschecżelin je wumyslena. Mějach pak pschicżinu, so hišćeje dźenża w nocy a po móznosći wjetsche z tuteje krajiny słuhicź.“

Hižka njewerješche, so je prawje rosumik. Cżłowjek je błudny, jebi myslesche. Hižo chyschce na spinadło sjupicź, jako so hobriska rutka na jeho rutu pokaži: „Tu so njeżorniye! Jedźeče dale abo dyrbicże mje sejnacź! Sajmujeće-li so za wěz, dyrbicże wobjecź, kak je so wopraudże podała: Mějach z Waschim żnjodom, z bankownikom Merkentinom, někotre njelubosnjesce.“

„S Merkentinom?! Běschcże hola Merkentina?“

„Mějach wěsće pschicżiny, jeho pjenjezny khamor wo malicżkosć wołóżicź. — A schto jebi myslicże: jako běch runje pschi najrjeńschim dźele, je tola knjes domu i durjemi sastupił! Wjenej ruzy ruczku lampku, w druhej revolwer dżerżach. Schto mějach cżiniez? Dyrbjach so tola sakitowacź, njewěrna? A dokelž běch pschi stołczenju na honacźk tón spěschnischi, tu žnym jeho zyle jednorje k mjelczenju pschinjeseł!“

Hižka žnowjej ruzy, je strózelemi sprostnjenej, pschi wodźi-le tschepotacź cżuješche. S nowa Pětr na spinadło słóczicź spyta, ale zuły napominajo wospjetowasche: „Nadźen Wam hišćeje jónu, so njebwischcze žanych hłupoścow cżinił! Nimo teho by Wam to też jara mało pomhało, pschełoż — mohł też bjes Waš dale jěcź, rosumicże prawie —?“

A nětko so dźiwja jěsba sapocża. Cżerjeschtai po dolhich, njeskónczenych dróhach. Pschindźeschtai pisches spadźiwnje schumjaze lěsy, pisches wotlešane wšy, w kotrychž so pěty dybawe naschczoiokachu. Psched žamotnej khěžu krajneje polizje Pětr hišćeje jómu sastacź spyta, ale se žnowjej nohu mordaś Pětrowu nohu i pedala storżi: „Djaš a hela!“ wón rosthorjeny wustorżi, „žnym Wam tola sakasał, pschecżiwo mojemu pschikasej a mojej woli jednacź! A to Wam praju: mi wopraudże mało na tym saležt, hacź jedyn cżłowjek wjazy abo mjenje dycha!“

Hižka widźesche, kak jebi tammy se žnowjim revolwrom hraikasche; strach jemu wutrobu spinasche. Běsche bjes kóždeje brónje a jeho žiwjenje jemu žamemu niežluscheschce. Tu běsche **macź, kotrejž běsche wón jeje wschitko**, njeswjesta, kotraž na **njeho cżakasche — schto też pomhasche, hdyž so wopraudże**: stóhnischwo na **Mergentinu** njebeschce i tym **pokucżene —!**

Wós dale pisches nóz hanjesche. Sajazaj pscheď magnetiskej mozu žwětkownjetakow zosasichtaj, cżežiły awto jimaj napischecziwo pschtrźdże a hrimajo nimo widrowasche.

Nadobo Pětrej muzikcża pschinźdże: posledńja nadźija běsche njehodź! Wón nawuknu spodźiwne saczucże sesinacź, w kotrymž jebi cżłowjek žadoscźiwje njeskoje pscheje. Trjebasche dźe so jenoż wobruczź puknycź abo motor stawkowacź, a jeho njesłobomna rólа jako pomognik tuteho słóstnischwa běsche ke konzej. Ale wobruczże běchu nowe a maschina w najskepschim porjadku. Pomału so nóz ke konzej bliżesche. K ranju žwitasche. Wobkhad na dróły bywasche žiwschi. Sapschahi běchu po puczu do města. Zuły bywasche pschezo njemérkniczki a k wjetschemu khwatkej pohonjesche. Nadobo bě dróha sastupjena. Pohonej mlokoweho wosa bě jebi wuzmyl, a konjej mérnje žrjedź dróhi khelpasachtai. Wschko trubjenje njepomhasche. To je wumoženje, jebi Pětr rjekny a spyta sastacź. Hnydom bě tammy jeho wotpohlad spóznał. Wón lenu wobzidło z ruki storżny a chżyche z polnej mozu nimo mlokoweho wosa. Hižka hnydom spórna: to bě kónz! Hižo sa prenju wóżku z błóiowym tschidłom wiżażo wotsachu — dóúdże k żurowemu sraženiu, potom awto i wschej mozu wo schrom sraży. Pětr hišćeje rostschésćanje schkleńzu sakkschca a z wrěschczatym hłoźom sakschcieża — potom bésche wokoło njeho cżma.

*

Jeho womora jenoż krótke wokomiki trajesche. Bě jemu nadobo, jako by nětchto do durjow sastapał. Wón žiwjej wocżi wocżinjiwschi — njemóžesche žo hnydom domasacź, hdże dozyła je: Tu bě jeho spańska jsiwa, tu žo nózna lampka žwěcżesche, tu jeho stary słužownik do jsiwy sastupiwschi žo se starosćiwym wobliczom praschesche, hacź je žo něschto stało . . . Pětr Hižka zyle samnyšleny wokoło žo hladasche; na seni leżesche rosbita wodowa schkleńza a na poślescżeju wocżinjeny kriminalny roman „Cżorny awto“.

Njedźiwajcy žo dyrbjesche žo wón nasajtra rano w kólni pschebywdźecź, hacź je na wosu wschitko w porjadku. A dokelž běsche njedźela, wón też žiwojeho žurjoda, **bankownika Merkentina**, wopyta. Dyrbjesche diwźaj žwonicź, potom słonczuje holza pschidźe. Běsche zyle wuplukana, a z dybawnym hłoźom powedasche, so je jeje knjes z Bože ruczku sajaty w nozy zyle njenadźiwy wumrěł. ij.

Je hišće dźakownosće na swěće?

Po L. N. Tolstoju podawa Bj. Krawc.

Hońtwjerjo honjachu za wjelkom. Wjelk čěkajo zetka bura, kiž runje z młóčenja dźěše, cypy a měch na khribjeće. Wjelk praješe k njemu: „Buriko, wumož mje! Hońtwjerjo mje honja!"

Burikej bě wjelka žel. Rozčahny potajkim měch, wjelk do njeho zaléze a burik wza měch na khribjet. Přistupiwši hajnicy k njemu so bura prašachu, hač njeje wjelka widźał.

„Ně, njewidźach jeho!" bě wotmołwa.

Hońtwjerjo dźěchu dale. Wjelk wuskoči po tym z měcha, da so do burika a chcyše jeho roztorhać. Burik pak so wobaraše a rjekny: „Ach wjelko, we tebi nje je dźakownosće. Ja sym ći žiwe- nje zakhował, a ty chceš mje zežrać!" Wjelk znapřećiwi: „Stareje dźakownosće na swěće wjacy njeje!" — „Što sej myslíš? Stara dźakownosć je na swěće hišće zakhowana!" wotmołwi burik. „Wopraš- šej so, kohož chceš a kóždy ći to zwěsćił!" —

Wjelk praješe: „Sym spokojom! Njech tak je! Pójmoj hromadźe dale! Kohož prěnjeho zetkamoj, toho so wopraša- moj, kak so to z tej dźakownosću ma. Rjeknje- li, zo hišće je na swěće, tak će pušću; hdyž pak rjeknje, zo jeje njeje, to će žežeru!"

Dźěštaj po drózy dale a zetkaštaj stareho, slepeho konja. Burik so jeho hnydom wopraša: „Powěz mi, koniko, je so stara dźakownosć na swěće hišće zakhowała abo nic?"

Kóń wotmołwi: „Hladajtaj, kak z tej dźakownosću steji. Běch pola hospodarja dwanaće lět. Cyłički tón čas dźěłach a na polach čahach pluh a nakładźene wozy, dóniž w zańdźenym lěće njewosle- pich. Dachu mje do tołčefnje (Stampfmühle), khodźach do koła, khodźach a khodźach hač so mi hłowa motaše, mocy so minychu, a ja so do womory k zemi zwjezech. Puščichu so do mnje, bijachu a teptachu mje, torhachu mje za hriwy a wopuš! Skónčnje so zhrabach a čeknych, a nětko du, njewěm hdźe!" —

„Widźiš, buriko, dźakownosće njeje wjacy na swěće!" praji wjelk. Burik wotmołwi: „Čakaj, woprašamoj so hišće někoho!" — Dźěštaj dale. Zetkašetaj stareho psa. Lěžeše, zo ledma čěłło wlečeše. Burik k njemu rjekny: „Nó, powěz namaj, psyče, kak je ze starej dźakownosću? Je hišće zakhowana abo je spadła do zapomnjeća?" — „Powěm!" praji pos. „Služił sym 15 lět knjezej, stražował sym jeho dom, šćěkał sym a kusał, hač sym zestarił a zuby zhubił. Wuhnachu mje z dwora a k tomu mje hišće na- bichu. Wotsalu so tak wot swojeho hospodarja a njewěm, hdźe mam so wobroćić!"

Wjelk praji: „Słyšiš, što rěči?" Burik prošeše wospjet: „Woprašejmoj so hišće třećeho!" —

Po tym so jimaj po puću přikradny liška. Burik k njej dźeše: „Što měniš, liška, je hišće dźakownosće w swěće abo nic?" — „Čehodla so prašeš?" wuspytaše jeho liška. Prašany wotmołwi: „Wjelk čěkaše před honjerjemi, prošeše mje wo pomoc, ja jeho skhowach do měcha, a wón chce mje nětko zežrać!"

Liška praji: „To tola možno njeje, zo so tak wulki a zrostły wjelk skhowa w tak poměrnje małym měchu! Hdy bych so wo tym přeswědčiła, bych wamaj rozsud zdźěłała!"

Burik praješe: „Cylički je so do njeho skhował! Woprašej so jeho, njemóže to zapřeć!"

A wjelk přida: „Haj, je tomu tak!"

Ale lička dźělujo rjekny: „Njewěrju prjedy, hač to njewidźu! Pokaž, kak sy tam woprawdźe zaléz!" — Na to storči wjelk hłowu do měcha a rjekny: „Takle!" Liška pak, z tym njespokojna, žadaše: „Cyły tam zaléz! Tak ničo njewidźu!" — Na to wjelk cyle do měcha zaléze a liška namołwješe bu- rika: „Nětko jeho zawjazaj!" A hdyž bě burik wjel- ka w měše zawjazał, přiřeča liška burikej: „Nó, a nět pokaž, buriko, kak na hunje žito młóćiš!" Burik so njemało zradowa a puści so na wjelka, jeho šwarnje z cypami přemłóco. Ale na to wobroći so k liščy a praješe: „A ty, liška, nětko hladaj, kak na hunje snopy woklepuja!" a prasny lišku na hłowu, zabi ju a sam k sebi bórbotaše: „Stara dźakownosć je so woprawdźe hižo minyła!"

Pschepodacje jěchańskeho pokka cjo. 5 generalnemu pólnemu marschallej Mackensenej.

W Stolpje w Pomořskej so trjedu jěchańskí pokk cjo. 5 swojemu nowemu wjednikej regim. schefej, generalnemu pólnemu marschallej ſ Mackensenej pschepoda. Na wobrazu widźimy wyschschicheho roskasowarja wójska, generalneho wyschka zwob. knjeza ſ Fritscha (na lěwo), kak generalnemu pólnemu marschallej Mackensenej po położenju měnza w hrodowej kapali ſ wožebitej narěcju pokk pschepodawa.

(Presse-Illustrationen, Hoffmann, M.)

Nan a mać

Přełožił Bj. Krawc.

Jakub Lešawa bě w swojej ródnej wsy rjemjesło nawuknył a po tym do swěta šoł, zo by wjacy nawuknył a też nješto připódła widźał a nazhonił. Hač do wulkeho města Lipska bě přišoł. Tam zwosta. Nan a mać, młódši bratr a sotra doma husto na njeho spominachu, husto zdychujo, sej prajo: „Što wón tola čini, naš Jakub?" Wosebje mać na njeho mysleše, hdyž steješe a khodźeše.

Wšitcy njeśćerpliwje čakachu, hdy Jakub list póscele. Skónčnje list přińdźe. Běchu runje po wobjedźe, hdyž jón listowy přinjese. Nan rozrěza wobalku a wotewri dopis. Mać a dźěći stejachu před nim a hladachu wćipni na jeho ert. Njeśćerpliwje na to čakachu, što Jakub piše. Maćeri bě tak wuzkotnje. Ale jako nan list předčitaše, wali so jej kamjeń za kamjenjom z wutroby.

Syn pisaše, zo bě zbožownje dóšoł do wulkeho města Lipska a zo bě hnydom na druhi dźeń dostał dobre městno. Knjez a knjeni staj jara hódnaj, sobudźełačerjo so přećelscy k njemu khowaja a jemu radźi we wšěm z radu pomhaja.

Dale stoješe w tym liśce: „Jeničku bolosć mam, Drohej staršej, bratře mój a sotřička; jara so mi po Wami styska. Hakle nětkole, wot domizny zdaleny, połnje začuwam a spóznawam, što mi staj, mój drohi nano a maćeńka złota! Z nutrnej dźakownosću spominam, kak so nan wot zaženo ranja do pózdneje nocy napina a dźěła, zo by nas żeživił a derje zastarał, a kak maćeńka cyły Boži dźeń doma šije a płoka, kak wšitku domjacnosć wjedźe a wšěm wari. Spominam, kak luby nan přińdźe z dźěła domoj a kak ze smějkotanjom stupa do durjow a wječor, kak so wšitcy hromadźe radowachmy. O, kak so mi po tom styšće! Budźtaj, drohej staršej, zwěsćenaj, zo hakle nětko waju wulku lubosć woprawdźiće pohódnosću a kak sej přeju, zo bych mohł znajmjeńša jónkróć za dźeń k Wamaj doleće a košić Wašej pilnej rucy a wobjimać Wašej starostliwej hłowje!"

Hdyž bě nan list dočitał, bu wo jstwje khwilu hłuboko ćicho. Hakle potom nan zadychny: „Bohu dźak!" a wutrě sej woči.

Dźěći, do šule wotkhadźejo čoplišo hač hewak nana a mać wokošachu. Tutón dźeń popołdnju mać někotrykróć w domjacym dźěle přesta, dźěše zaso a zaso k polcy, wza Jakubowy list, a znowa a znowa sej jón přečita. Wječor potom zbožownje rjekny k mužej:

„Mamy hódneho syna — ma nas rady! Podarmo so, nanko, njejsy prócował!" — A wón: „Też ty so njejsy darmo starała!"

Nowosće z cyłeho swěta

Tworowy cjah do cjeśiteho auta jrajnk.

Dwaj jranjenaj — 20 tworowych wołow ſ kolijow wujěło — 15 ſ nich žo spalito.

Nowinarſki hamt jtatneje żelesnikeje direkcije we Halli wozjewja: 20. auguſta wokoło 5.20 hodźin jraj na żelesniſkim pschekhodźe pschi kilometru 108,39 Gütjenſko-Belzigſkeje cjary mies Güterglückom a Lindawom tworowy cjah ſ cjeśitym autom firmje Reinker w Deſſau-Roßlawje žłuſchazym, a ſnići jón dočjita. Pschekhod njeběſche jawrjeny. S wobeju wjednikow auta žo jedyn cjeśko a druhi lóžo jrani. Snieżbożeneju hnydom do thorownje do Zerbſta dowjesechu. 20 twowych wołow ſ kolijow wujědźe a 10 ſ nich, kotrejž błchu ſ autami nakładźene, žo ſapalichu. Hłowne kolije žo na dźěſchi cjah ſaraczichu. Wołowbowny wobkhad žo ſ pschestupowanjom wotměła. Polizija winu njeſbožа pschepytuje.

72 500 wobkhadnych njeſbožow w ſchtwórcźlčerje, 2380 žmjertnych wjerow.

Jara powučazu a warnowazu bilanzu a ſ tym bróńwe wojowanju pschećiwo wobkhadnym njeſbožam podawa nam pschehlad ſtatiſtiſkeho ſtatneho hamta wo wobkhadnych njeſbožach w druhim ſchtwórcźlčerje 1926. Hdyž też powſchitkownje druhe ſchtwórcźlčeto ſe žiwiſchim wobkhadom wjazy njeſbožow žohu pschinjeſe, je tola zyłkowa liczba 72 500 ſwěſčenych njeſbožow w nadróńnym wobkhadže ſa naſpomnjene ſchtwórcźlčeto jara mulka. Je ſe 44 proz. nad liczbu prěnjeho ſchtwórcźlčeta. Wołoſebje wulke žu wobkhadne njeſbožа w Rańſchej Pruſkej, Pomořſkej, Delnjej Schleſyſkej, Mecklenburgſkej, Badenſkej a Bayerſkej. Pod pſcherěſtom žu njeſbožа w Porhynſkej, Weſtfalſkej, Hornjej Schleſyſkej, Saſkej, Durinſkej a we wulkoměſtach.

W druhim ſchtwórcźlčerje pschedleža prěni raz tež liczby wo njeſbožach, na kotrychž běchu autowe wołoſba wobdźělene. Liczba tajſich njeſbožow wuczinjeſche 77 proz. wſchěch njeſbožow. Se ſtatiſtiki dale wukhadža, zo wołoſby na wožach huſcźiſcho do njeſbožа pſchiſłu (58 proz.) hač w měſtach (50 proz.). Też pſchicźiny, kotrejž k njeſbožam dowjedźechu, žu ſajimawe. 10 447 njeſbožow ſta žo dla njewobkedźbowanja pſchedjěžneho prawa, 6642 padow ſ wopačnym pſchejcźěhnjenjom, 6588 padow dla pſchewulkeje ſpěſchnoćże, 5817 padow dla wopačneho ſawinjenja a 2858 padow, dokelž žo dróha njewuprózdni, w 2442 padach bě wjednik woſa pjany abo bě ſnajmjeńſcha alkohol wužiwał. W 8437 padach bě pſchicźina njeſbožа jěſdne kolo, w 5804 padach bě pěſchi na njeſbožu wina. Też hładkoſcź dróhi a njewobkedźbowanje polizajſkich wobkhadnych pſchedpiſow ſej wjele njeſbožow ſawinowałej. W nětkim 12 000 padach njehodźeſche žo pſchicźina ſwěſčicź. Wołoſebje wulka liczba njeſbožow naſta pſchi pſchewulkej ſpěſchnoſći woſydołow.

Najbohatſchi muž ſwěta w Barlinje.

Maharadża Myſore, najbohatſchi muž cyłeho ſwěta na ſwojim leczenju wokoło ſwěta we wožebitym lětadle też do Barlina pschilecza. Tam jeho ſaſtupjerjo ſwonkowneho hamta, hoſpodarſkeho miniſterſtwa a ſaſtupjerjo běrowa ſ Ribbentropa pschijachu. Na wobrazu widźimy ſrjeđa Maharadżu, zyle na prawej ſtronje jeho miniſterſkeho pſchedźydu ſira Mirzu Ismaila, a jako druheha ſ lěwa krajneho radu Milgera ſe ſwonkowneho hamta.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Cjeżke njewjedro pola Koblenza.

W Koblenzu-Pfaffendorfu na prawym boku Rhyna rospuſchcźi ſo wutoru njewjedro, kajkehoż ja pohlednje 50 lět njepomnja. Wokoło wjeczora ſapocza njewjedro zyhnowacź, kotrejž bě ſ cjeżkimi ſlíwkami ſjednocźene. We winiczach buchu ſta pjenkow ſ wodu podmlěte a wotplawjene. Dwaj domaj ſo pod nawalom wody ſyzynſchtaj, jewiſchcźo pod holym njebjom, kotrejž ſo hakle psched dwěmaj lětomaj natwari, bu dočjiła ſnicźene. Mój njewjedro je ſpójnacź najlěpje na njedawno dotwarjenej dróſy. Tuta bu zyle wotpłakwjena a runa ſo ſdźěła hłubokemu rěczniſchczu, ſchkoda jenož tu pſches 60 000 hriwnow wuczinja. W Pfaffendorfje běchu na Emſkej dróſy wſchě wobydlenja w pschijemi pócźrjene. Wobkhad na ſtatnej Koblenſko-Wiesbadenſkej dróſy bě dla pſchiplawjenych hromadow pěſka a błóta njemóžny. Też w Koblenzu ſamym běſchcźej wutoru dwě cjeżkej njewjedrje. Wentoki dróhow njemóžachu wody dóſrěbacź a dróhi a namęſta runachu ſo jěſoram. S njewjedrom naczinjena ſchkoda wjazy hač 200 000 hriwnow wuczinja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 196 | Budyšin — Sobotu 22. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Španiske knježerstwo pod bolšewistiskim dohladom

W powěsći ſ portugalskeho hłownego města Lissabona ſu wobsteinosće w Madridže tak wopisowali, jako by tamniſche knježerstwo pod ministerskim prezidentom Giralom jenož po mjenje wobsteiało, a ſo je knježerstwo wot swojeho spočatka pilnje bóle pod kontrolu bolschewistow a anarchistow pschischło. Někotři pak ſu ſo we wschelakich ministerstwach revolucionarne kontrollowarje wubjerki wutworile, kiž knježerstwowe dźelo dohladuja.

To ſo też w tym pokazuje, jo njedźiwajcy wukazow na papjerje w Madridže ſóźdu nóz prawizne wožoby ſo ſ wobydlenjow wotwjeduja a ſo zatrjeleja. Takich wopor bě we wšědnich nozach něhdźe 50.

Wo wojowanjach wo hory, kiž ſo Somosierra mjenuja, ſo pische, ſo ſu ſo nazionalistiſcy wojazy tam tak derje zazwěrili, ſo knježerstwowym wojakam njebudże možno jich wuhnać.

W Madridže 7000 narodnje zmyslenych zatrělili

General de Llano je w ſwojej rozprawje pisches Sevillſki radio prajił, ſo ſu na zakładze dowěrliwych powěsćow, kiž ſu k njemu dóschle, w Madridže zamym něhdźe 7000 narodnje zmyślenych ludźi zatrělili, w jenym druhim měsće 1400.

*

Město Gijon w połnocnej Schpanisku, kiž je ſ nazionalistiſkimi wojakami wobklenjene, je Madridske knježerstwo należnje wo pomoz prožyło. S Madrida je ſo wotmolwiło, ſo w tu chwilu njeje možno reserwy póſłać, dokelž ſo wschitke mozy w połnocnej Schpaniſkej k schkitanju města Bilbaa trjebaju.

W marksistiſkich nowinach „Freute Popolar", kiž w San Sebastianu wukhadźeja, je ſo pisało, ſo ma ſo wojować, doniž ſo njepschecjel njerosmjesće. „Dyž ma ſo wschitko monumentalne a rjane, schtož je w rukach nazionalistow, sniczicź, potom ſo sniczi. Dyž dyrbi ſo zyły domjazy kraj semi srunacz a maju ſo zbytni wobydlerjo jako najniższi Iberiſzy žiwicź, potom njech ſo semi sruna."

Pólskeho konsula w Valencii skóncowali

We Walenzíji je cźerwjena „S.S." tamniſcheho pólſkeho honorarſkeho konsula, schpaniſkeho staršana Nagueru, skónzowała. Pólske knježerstwo je pisches ſwojeho ſastupjerja w Madridže knježerstwu wótre protestowanju notu dało pschepodacź, w kotrejž doscźinjenja ſa tuto mordarſtwo żada.

Němska w Moskwje a Madridže protestowała

Němſki pósłanc w Moskwje a němſki ſastupjeř w Madridže ſtaj pola tamniſcheju knježerstwow pischcźiwoj schcźuwanej a pschikładajcej propagandže radiowych ſćelakow pischeciwo Němcam najwótrischo protestowałoj.

Jendźelska němske zakročenje připóznawa

Wótre němske protestowanje w Madridže dla pschipada ſ łódźu „Kamerunom" ſo pola hamtiſkich jendźelſkich wožobow jako zyle po prawom pschipósnawa. W Londonje ſo na to pokasuje, ſo ſo dotal njeje dopokasało, hacź maju marksistiſke wyschnoſće prawo na blokadu we wójnych dźělach mórſkeho brjoha, kiž je w rukach nazionalistow. To je ſo cźim mjenje dopokasało, dokelž też Madridske knježerstwo wojowazej schpaniſkej stronje offizielnje njeje jako taſkej pschipósnało, kiž wójnu wjedźetej.

Też w Franzowskej sadźerjenje Němskeje pschipósnawaja.

W Pariſkich nowinach je ſo we mózných diplomatiſkich ſcźehkach pišało, ke kotrymž móże pschipad ſ parnikom „Kamerunom" dowjeſeź. Nowiny „Petit Parisien" pišaju, jo pschipad pokasuje, kak jara ſo podawki w Schpaniſkej hižo na Europu wuſtutkuja. Němſka pak je ſwojim warnowanjom schpaniſkeho knježerſtwa cźežu pschipada njeje chcyła powjeſcźiwicź.

Jendźelska před nasylnosćemi warnuje

Kaž ſo w jendźelſkich nowinach pische, je jendźelske knježerſtwo Madridſkemu lěwizynemu knježerſtwu a też nazionalistam zdźěliło, ſo nałylnoſćam pschećiwo jendźelſkim wikowarſkim łódźam na žadyn pad nochze pschihladowacź. Jendźelske wójnſke łódźiſtwo łódźy nadpad na jendźelſke łódźe wotpokaže a ſo wo wſche naprawy poſtara, kiž ſu k schkitanju jendźelſkich łódźow trěbne.

Rosprawa ſchpaniſkeho wójnſkeho ministra.

Schpaniſke wójnſke ministerſtwo je zdźěliło, ſo je ſo pola Navala Perala cźežko wojowało. Na woběmaj stronomaj je ſo pódla lětadow też ſ cźežkej artillerju ſapſchimowało. Knježerſtwowi wojazy ſu nazionalistiſkich wotrasnyli, pschi cźimž je jim wjele kanonow, maſchinſkich tšelbow a munizije do rukow padło. Pischecźiwnik je wjele mortwych a ſranjenych ſawoſtajił. 46 nazionalistiſkich wojakow je ſo ſajało, mjes nimi 2 offizěraj.

26 franzowſkich lětadłow do Madrida pschileczało.

Na Madridske lětaniſchcźo w Bajaraku ſchtwórk ſimotorſke franzowſke wobkładne lětadło, kiž ſo tam hnydom ſe ſchpaniſkimi barbami pomolowa, a 25 wojowaniſkich lětadłow ſ franzowſkej wobſadku, kóžde lětadło pjeca ſe ſchćěłe maſchinſkimi tšelbami, pschileczało.

Saźo 800 cźekanjezow ſe Schpaniſkeje do Mnichowa pschijěło.

Do Mnichowa ſo porjadnje nowe traſporty němſkich cźekanjezow pschiwożuja. Pschi jich pschijěźdach dóndże łódźy krócź k wutrobu dźěſajym wuſtupam. Pschijěſo dotal najwjetſcheho cźaſa ſ cźekanjezami pjatk popołdnju, kiž wozaj hač 800 Němcow ſe ničhch ſchpaniſkich provinzow pschiwjeſe, běſche jene najſrudniſchich naſhonjenjow.

Brasilska je diplomatiske počahi z Madridom zastajiła

Kaž brasiliſke nowiny pišaju je Brasilika diplomatiſke počahi je ſchpaniſkim lěwizynym knježerſtwom ſaſtajiła. Brasiliſkemu pósłanzej w Madridže je ſo poruczko, ſo by ſo Brasiliſkeje wrócźił. Schpaniſkemu pósłanzej w Riu de Janeiru ſu ſo pały wudale, ſo może ſo do Schpaniſkeje wrócźicź.

W franzowſkich nowinach ſo pische, ſo je argentinſke knježerſtwo nakhwilne nazionalistiſke knježerſtwo, kiž je ſo w Burgosu wutworiło, hižo pschipósnało.

Brónjenja ruskeho wójnskeho łódźiſtwa w Rańšim morju

Kaž ſo ſ Königsberga pische, ſowjetſkoruſzy mózmarjo nimo wójſka a lětarſtwa też cźerwjene namórniſtwo, wobſebje w Rańſchim morju ſebrinjeja. „Pruſke Nowiny" w Königsbergu ſu ſhonile, ſo ſo w ruſkich łódźetwarjeńach ſ najwjetſchim napinanjom dźěła.

Cźerwjene wójnſke łódźiſtwo na Rańſchim morju je kěźa wobſebje wobſchěrne ſwuczowanja wotměło, ſo buchu ſo wobſkadki mnohich nowych wójnſkich łódźow wutwucźiſe. Sa wjednika wójnſkeho łódźiſtwa w Rańſchim morju je ſo wězywuſtojny ſ zarjeka cźaſa powołał, mjenujcy admiral Haller, kiž je był ſa cźaſ wójny 1. offizěr ſmateje ruſkeje wójnſkeje łódźe „Sławy".

Hłownaj pschiſtawaj a ſepjeranſchcźi ſowjetſkeho namórniſtwa ſtej Leningrad a Kronſtadt. Dyž ſu ſo hiſchcźe nowocźaſne wulke bitwiſke łódźe ſ zarjeka cźaſa wobnowiłe, wobſebje wjele podmórſkich cźołmow twarja. W Rańſchim morju ma Ruſka někotre 40 podmórſkich cźołmow. Tute ſu wobjebje zyłne cźołmy. Pódła podmórſkich cźołmow pak ſu w poſłednich lětach też wjele torpedowych cźołmow nałwarili. Tute cźołmy ſu we wopraudźitoſcźi ſpěſchne minowkładaki, kóždy cźołm ſamóže 40 minow wjeſcź.

Pódła twarjenja wójnſkich łódźow ſo też pschiſtawy žulnje wutwarjeja. W pólſkich nowinach je ſo njedawno pišało, ſo ſu w fortu Gorkim pſched Kronſtadtom hobrſke podſenſke tólnje ſa lětadła natwarili. Na kupje Kotlinje ſu wulki pschiſtaw ſa podmórſke cźołmy pschiprawili. Też wulke wołijowe a benzinowe ſklady ſo wutwarjeja. Do nich je ſo wjele petroleja ſwoſyło, ſo Ruſka w poſłednim cźaſu tójſchto mjenje petroleja do wukraja pſchedawa. Sa ſklady w Sibirſkej je Ruſka petrolej ſamo ſ Ameriki dowożowała, ſo njeby trjebała ſwoje ſklady w Europje pschimacź.

Ludźo ſu město Kronſtadt cźerwjenu Maltu mjenowali. Tu ſo wójnſke łódźiſtwo ſwětoweho bolſchewiſma na dźeń pschihotuje, hdyž ma po woli Stalina a kominterow w ſłužbje ſwětoweje revoluzije wujeź.

Wulki Moskowski proces

Wulki prozeſ pischeciwo Stalinowym pischeciwnikam wjeſtſich rosmerow nabywa. Pschi ſchtwórtkownym jednanju hłowny wobſtorkjeny Kamjenew hiſchcźe raz wo ſwiſkach mjes Sſinowjewo-Trozkeho organiſaziju a pschiwižowarjerni pſchedawſcheje prawizyneje oppoſizije rěcźeſche. Nałpomni ſwiſk ſ nětcźiſchim hłownym redaktorom nowin „Iswěſtije" Bucharinom, pſchedawſchim nawjednikom ſowjetſkich dźěłacźerſkich ſwjazkow a dotalnym nawjednikom ſjednoczenych ſtatnych nakładniſtwow Tomſkim a ſ pſchedawſchim pólſkim a telegraſowym kommiſarom Rokowom. Tuczi ſaſtupjerjo pſchedawſcheje prawizyneje oppoſizije ſu pjecza wo terroriſtiſkich wotpohladach Sſinowjewoweje ſkupiny w lěcźe 1934 wobjeleli. Sſu chcyli ſaſo k mozy pſchińcź a ſu ſwoje nadźije na wuſpěch wotmyſlenych nadpadow na Stalina a druhich ſtronitych wjednikow ſtajeli.

Myſla ſebi, ſo budźa ſo wožoby, kiž ſu ſo tu mjenowałe, też hiſchcźe dyrbjeć ſamolwicź. Kamjenew njepſchipóſna ſłóſtnikow dźěławoſcź ſwojeje ſkupiny, ale rjekny, ſo je jenu a Sſinowjewej był kóždy pſchedawk prawy, jenož ſo by jimaj ſaſo k mozy dopomhał. Wonaj ſtaj ſo ſ njeprawom wot mozy wutłóczenaj cźuloj. Kamjenew pschiſpomni, ſo je ſebi jeho ſkupina pſchezo była wěſta, ſo w pschedſtejnoſći ſ Trozkim, kiž we wukraju pſchebywa, poſtupuje.

Sſinowjew pſchi ſwojim pſchećiwiſchowanju wo pſchedſtawiſnach „napſchećorevoluzjarnej dźěławoſći" ſwojeje ſkupiny rosprawjeſche.

Wulke manevry československeho wójska

Cźeſkoſłowakſke wójſko nětkole w raſtſchej Cźeſkej naſtmſke manevry wotměwa, kiž ſu najwjetſche ſwuczowanja ſa cźaſ wójſła cźeſkoſłowakſkeje republiki. Swuczowanja ſchćeſej dniow traja a ſo we wobcźežnej kraſinje wotměwaju. Mſches 100 000 muži ſo wobdźěla. Swuczowanje ſo ſyłnje po woprawdźitych wójnſkich możnoſcźach ſłoſuje.

Statny president dr. Beneſch a nětkore ſobuſtawy knježerſtwa ſu pſchi ſwuczowanjach pſchitomni, tehorunja wotpóſłanſtwa ſowjetſkeho, franzowſkeho, juhoſłowjanſkeho a rumunſkeho wójſła. Kraj, w kotrymž ſo ſwuczuje, 8000 kóžnych kilometrow wobſahuje. Schef cźeſkoſłowakſkeho generalneho ſtaba general Krejcźi ſwuczowanja nawjeduje. Swój hłowny kwartěr ma blišo Hradza Kraloweje.

Rekord w pućowanju židow do Palestiny

Rosprawa jendźelſkeho mandata w Palestinje puczowanje židow do ſłubjeneho kraja wobſwětluje. W rosprawje ſo cźaſ wot 1920 hač 1935 wobkedźbuje. Puczowanje židow do Palestiny nieběſche pſchezo jenak ſtaine: W lěcźe 1920 je ſkoro 6000 židow do Palestiny ſapuczowało, w lěcźe 1925 pak ſkoro 34 000. Lěta 1924, 1925 a 1926 ſu ſta tehdomniſcheho najſylniſcheho ſapuczowanja židow do Palestiny. W lěcźe 1926 hiſchcźe 13 000 židow do Palestiny pſchicźahny, w lěcźe 1927 pak jenož ſedma 3000. Potom liczba ſaſo pomalu pſchiběraſche, doniž w lěcźe 1932 9553 njedoſpě. W lěcźe 1933 wuczinjeſche ſamo 30 327, 1934 ſamo 42 359 a 1935 poſtupi na 61 854.

Najwjazy židow je ſo ſ Pólſkeje do Palestiny pſchehdźiło. W lěcźe 1935 je ſ Němſkeje jenož 13 prozentow wſchitkich židow było, kiž do Palestiny puczowachu.

Italska Franzowskej wotmołwa.

Italski ſwonkowny minister je piatk wječor w 7 hodźinach franzowskemu pósłanskemu notu pschepodał, w kotrejž italske knježerstwo wospjewja, ſo ſo wſcheho tykanja do ſchpanſkich należnoſcjow wostaji, tak rucže hacž knježerstwa Franzowskeje, Jendželskeje, Portugalskeje, Němskeje a Sowjetskeje Ruskeje to ſame cžinja.

Pojedže pólski ſwonkowny minister do Parisa?

Kaž ſo w pólskich nowinach pische, we Warſchawje puczowanje ſwonkowneho ministra Beka do Parisa rozpominaju. Swonkowny minister Beck pjeca ſ generalnym inſpektorom pólſkeho wójska generalom Rydźom-Schmigłym pschi ſpoczatku septembra do Parisa pojedže.

Ruſtaj generalaj pschi franzowſkich naſymſkich manewrach.

Do Parisa ſtaj general Fakir, ſobuſtaw wyſchſcheje wójnſkeje rady ſowjetiſkoruſkeho wójſka, a brigadowy general Ratzinſki pschijeſoj, ſo byſchtaj pschi franzowſkich naſymſkich manewrach pschitomnaj byłoj.

Awſtriſki kanzler dr. Schuſchnigg pola Horthyja.

Wuherſki ſtatny wjednik Miklawſch ſ Horthy je ſchtwórk do Wina pschijeł. W nozy je jako hóſcž na wuherſkim wupóſtanſtwje pschebywał. Pjatk dopołdnja ½10 hodźin je awſtriſkeho ſwjatſkoweho kanzlera dr. Schuſchnigga pschijał. Rozrěčowanje trajeſche pół hodźiny. Hnydom na to ſo Horthy w automobilu do Tirolſkeje poda, ſo by tam ſwoje próſdniny wužiwał a na honiwu chodźił. Horthy ſa 16 lět wjazy njedźeſche do Awſtriſkeje pschichoł. Tehodła ſo jeho wopyt we Winſkich nowinach jako wożebity wopokas pscheczelſtwa mjez Wuherſkej a Awſtriſkej woſnamjenja.

Sport

Joe Louis z ko-dobyćerjom.

W Newyorkskim Yankee-ſtadionje boksowaše znaty čornuch Joe Louis pręcžiwo wužohnowanemu miſtrej ſwěta Jack Sharkay-jej. Joe Louis bě 81 kilo ćežki a Jack Sharkey měješe 82 kilo na sebi. 40 000 ludźi bě ſo naběžało — telko ſo ſcyła nadźeli njeběchu! W prěnim kole morskaše čornuch khětro do mjezwoča ex-miſtra; čorny bě lěpſi hač běły. We druhi kole wotčahny Louis Sharkayjej tajku pliſtu do brody, zo ſo tutón kiwkny. Hakle hdyž ſudnik „9“ dolicj, ſo zaſo zbožny. W třećim kole zwobradža čorny bombař bětemu nětuſemu miſtrej tajke kunkſy, zo tutón deſki lizaše, při druhim razu pak přepodźe ſtany: Louis zbi Sharkey-a z kól. — Před tutym pjaćowanjom předſtajichu ludźom Maxa Schmellinga — kiž ma dźe w najbliſchim času — najſkerſo 24. póžnjeńca z Braddockom wo ſwětowe miſtrſtwo pjaćować. Ale kaž zhonimy; hiſče dźeń boja wěſty njeje, dokelž bě ſebi Braddock wobſtarał wopiſmo ſtyrjoch lěkarjow, zo je na lěwej rucy zranjeny, a zo dyrbi ſo tohodła pjaćowanje haž do nalěća 1937 wotſtorčić. Mjezynarodna boksowanska kommiſija pak praji — po přepytowanju Braddockoweje lěweje ruki přez pjeć lěkarjow — zo to z tej ruku ſcyła tak huhjenje njeje, kaž to Braddock čini. Ale hiſče ſo njejeſu dojednali, hdy mataj ſebi wobaj trochu po mužſku mjezwoſi majkać —! Jeli ſo bój woprawdźe wotſtorči, to ſo Schmeling hnydom zaſo domoj wróći. **Z.**

Pólny telefon lětnjoweho wójſka.

Wobraſy ſady frontu lětnjoweho wójſka pschi bitwje pola Saragoſſy. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Paolino ſaſtřeleny.

Po ſdźělenju ſchpaniſkeho ſćelaka w Pontevidu bu ſnaty baſkiſki pjaćerjowař Paolino Uzcudun ſ nětkotrymi ſwojimi krajanami ſwojeho narodneho ſmyſlenja dla ſaſtřeleny. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Tydźenſki plan kulturnych ſawjedźenjow w Budyſchinje.

(Sdźěluje měſchćanſki kulturny hamt.)

Tydźeń wot 23. hač do 29. auguſta 1936.

Njedźelu 23. auguſta 1936 we 8 hodźinach na dworje Ortenburgſkeho hroda: 5. hudźba na Hrodowſkim dworje.

Wutoru 25. auguſta 1936, 20,30 hodźin w Naturſkim parku wjeczorny konzert měſchćanſkeho orchestra.

Wſchitzy pschiprawjerjo kulturnych ſawjedźenjow ſo proſcha, ſo bychu wſchitke ſawjedźenja tak ſahe kaž móžno měſchćanſkemu kulturnemu hamtej ſdźělili.

Něſto wo ſerbskej hudźbje

(B. Kr.)

„Lauſitzer Magazin“ z lěta 1786 ſtr. 317 wozjewi, zo je Petri, kantor w Budyſinje knihu wudał we nakładze Breitkopf (1782), kotraž mi napiſmo: „Anleitung zur praktiſchen Muſik“. Petri w njej ſlědowace piſe:

Burja, kiž we wokolnoſći Budyſina bydła, wuzwaja kaž wſitzy hornjołužiſcy Serbja hiſče nětkle huſle z třomi trunami bjez truny G. Tola jich huſle ſu wjetſchehotwara hač wěſtne — a ſkrěča mócnje, hačrunjež jich zwuk dla přećeńkeho dna a ćeńkeje ſtřechi polny a kulojty njeje. Njech ſo nichtó njespodźiwa, hdyž ſtarym (hłuboki) bas njepřiznawam. Ja myſlu, zo jich njeſkřiwdźu, hdyž wobkruču, zo ſu naši tehdomniši Serbjo bjez basa hudźili a ſu ſo jara na zwučnych melodijach wokřewjeli.

Redaktor přida k tomu: Też wo druhich wěcach nam knjez Petri w ſwojej knizy wjele derje přemyſlenych myſličkow poſkići, a tajke wuznaće mózemy jenož wot muža z přirodźenym ſtrowym człowjeſkim rozumom a wědźenſtwom wočakować.

Nowoſće z cyłeho ſwěta

Schtyri ſapaleńſtwa w danſkim měſcje.

Wobydleńſtwo pschiſtawneho měſta Esbjerg je do ſakſtneho voſhorjenja pschiſchło, dokelž je ſo w měſtačku zyłe ſa ſobu ſchwyri raſy pałiło. We wſchěch pschipadach bě ſo woheń ſałožił. Schkoda, kotraž je ſ wohnjemi naſtata, ſo na 300 000 krónow wobliža. Mjes druhim ſpali ſo też hródź w pschiſtawje, w kotrejž ſo ſyno a ſtoma chowaſche a w kotrejž huſcžicho wandrowſcy pschenozowachu. W nozy, hdyž ſo bróznja paleſche, bě wóſom muſkow w njej nozowało. Ssudom ſ nich móžachu ſo ſ cžaſom wulkowaćj, jedyn ſo ſobu ſpalt.

Wurjadne wunamakanje belgiſkeho lěkarja.

Röntgenowanja ſ pomozu filmoweho apparata. W filmje widźiſch, kak twoja wutroba dźěła.

Na mjeſynarodnym kongrežu radiologow w ſeptembru t. l. we Winje medźinſka wědomoſcž wulku ſenſaciju nawěźi. Belgiſki lěkař dr. M. van de Macle je po 20lětnym ſlědźenju röntgenowy filmowy apparat ſkonſtruował. Tutón apparat, kotryž je röntgenowe pruhi a filmowu fotografiju ſjednoćił, ſo na kongrežu radiologow prěni raz w ſjawnoſći pokaza. Wunamakanje belgiſkeho radiologa wotmjenja ſo wuſudu wjele lěkarſkich wotrjadnikow revolucionarne wuwiće medźinſkeje wědomoſće. Lěkař móže w pschichodźe ſ tutym apparatom kaž hižo prajachmy, ſnutſkowne organy ſwojeho pazienta pschi połnym dźěle wobkedźbować. To budźe, kaž lěkarjo praja, tiž ſu apparat hižo widźeli, ſ wurjadnej pomocu pschi ſpóſnaczu ſnutſkownych ſtharſenjow. Wobcžakuje ſo, ſo ſo ſ pomocu tutoho röntgenowoho filma problemy rosrišuja, kotrež wědomoſcž dotal rosrihacž njemóžeſche. Nětko wſchak je ſtotowjenje tajkich apparatow hiſchcže jara drohe. Konſtruktěr pak mjenuje, ſo ſa dwě abo tři lěta budźe kóždy radiologa tutón najmoderniſchi naſtroj medźinſkeje wědomoſće ſebi móz kupić.

Knjeńka a jeje ſusodźa

3] (Pokračowanje.)

Wulicž ſo dźiwaſche, ſ jeho pschećelom bě ſo wěſcje něſchto ſtało. Dźiwał by wón wudźerſał hač do tónja, po zwjch nozach; haj druhdy byſchtaj, hdyž měſeſchtaj něſchto ſajimawe cžitałoj, hač do ranja hromadźe woſtałoj. Čehodla wón jeho dźenſa njeſcžerpny pschetorje?

„Ty ſo mi prawje wobdźiwny byćž ſdaſch“, ſtraſnik ſo na ſlepeho wobroći.

„Bjez winy wſchak tajſi njeſtajnje“, tón wotmołwi.

„Maſch dha ſchto pschećiwo mi?“

Sslepy khětro ſ hłowu ſchkaſeſche. Potom trochu poſtany a ſo wopraſcha:

„Ma dha wona hiſchcže ſwězu?“

Wulicž to wobkruči.

„Nó“, ſlepy pokračowaſche, „ſchto ſebi wo tym myſliſch? Hačž bo ſednaczich lětnych njeſłodźicž, pó ſtriwje tam a ſem khodźiež, pot nozy wotuczena byćž — —“

„Snadź jej derje njeje.“

Sslepy ſpěchnje wotpowjedowaſche. „Nó“, wón rjekny, „wona ma ſwoje wożebite myſle, myſle, kiž ju njeměrnu cžinja a jej ſpanje bjeru.“

„A kajſe to myſle ſu?“ Wulicž ſo wopraſcha, ſ hłowu tam a ſem kiwkajo.

„Myſle, kajkichž ſebi pola njeje ženje nadźał njebych“, ſlepy hněwnje pokračowaſche. „To njech ſo potom něchtó na ludźi ſpuſcheža.“

Sslepy ſo wotmjelcža.

„A ſchto ma myſle cžiniſ?“ ſo Wulicž wopraſcha.

„Nima dha wona doſcž?“ ſlepy dale hněwniſchi rěkaſche. „Ma dźeſaš, pjatnacže tyſac hriwnow pjenjez, je ſama ſwój knjes, wot nikoho njewotwiſna, ſchto dha chce wjazy?“

„Ja ſebi myſlu, ſo je wona ſe ſwojimi wobſtejenjemi zyłe ſpokojom.“

„Móža dha ſo lepje měcž? A tola —“

„A ſchto dha?“

„A tola chce jo hiſchcže lepje měcž, wona njeje ſpokojom, jeno ledźiwa, je dobre dnu ſu najdźeſe trafe.“

„Ja njerozymju, ſchto ty po prawom chceſch?“ Wulicž ſ hłowu tſchaſo rjekny.

„Nó, wona ma ſo dobro a tola ma myſle ſo —“

„Schto dha?“

„Sso wudaćž!“ ſlepy tak ſ wotmachom ſawoła, ſo ſ tym jeho zuty ſadźerżowany hněw wuprażny.

Wulicž ſo dźiwajo woczi wuwaleſche. „Ta knjeżniczka chce ſo wudaćž?“

Sslepy ſebi ſ ruku pſches cžoło ſajedźe a brjowki ſcžeże. „Haj, tak je“, — wón borbotaſche.

„Njemóžna wěc“, Wulicž khwilku ſebi ponyhlíwſchi ſnapſcheciwi. „Wona je cžaſcžiſcho prajita, ſo ſo we ſwojich nětcžiſchich wobſtejnoſcjach ſbožowna cžuje; ſym to ſam ſ jeje erta ſłyſchał. Kak móhe ſo jeje myſle tak njejapjy pſchemeniež?“

„To ty ludźi hubjenje ſnajeſch“, ſlepy ſnapſcheciwi.

„Tu knjeńku pak“, Wulicž rjekny, „nětkole hižo wjele lět ſnaju.“

„Sſy dha wós ſ jeſdnym konjom widźał“, po pſchestawy ſo ſlepy wopraſcha, „kiž nětkole druhdy pſched korczmu ſaſtawa?“

„To ſo wě“, Wulicž rjekny, „to je wós bohateho pſchekupca Kupiſcheho w Dźewinje.“

„Bohaty“, ſlepy Wulicžowu rěcž pſchetorže, „nan bě bohaty, ale pola jeho žynow ſo bohaſtwo pſchiſporjało njeje.“

„Móže byćž. Ale kak ty na teho pſchekupca pſchiniſdźeſch?“

„Wón je nětkole cžaſcžiſcho tule pobył.“

„Wěſo, wón ma we wobłohodźe ſ naſchim korczmarjom cžiniſ.“

„A kajke ſu to wobkhody?“ ſlepy ſo ſ dźiwnym hłoſom wopraſcha.

„Nó, wikowanja“, Wulicž wotmołwi.

„To wſchak, wikowanja!“ ſlepy rosnjemdrjeny ſawoła. „Knjes Kupiſki ſonu trjeba, ſonu ſe ſamoženjom; wjazy by měła a lěpje by było. Tu je naſch korczmař ſwojemu pſchećeſelej nětchto porucžał, a w tymle wikowanju ſo nětkole krucže dźěła.“

„Ty ſebi myſliſch, knjes Kupiſki ma myſle na tu knjeńku?“

„Na jeje ſamoženje ſ najmjeńſcha.“

„To ſo mi tola nochže wěricž“, Wulicž ſ hłowu tſchaſo wotmołwi.

„Njeje dha knjeńku huſto wopytował?“

„Wonaj dźe ſtaj pſchiwuſnaj.“

„Haj, dołeż bałko; wón ju ſwoju cžeſtku mjenuje a to pſchiwuſtnſtwo ſbudźuje, wo kotrymž pſrjedy nicžo wědźeć nochzyſche.“

Wulicž něſchto krótcž po ſtwje pſchekrocži, potom pſched ſlepym ſaſta.

„Schto dha ta knjeńka do teho praji?“ wón poča, „wo to je cžiniež.“

„Schto ſebi ta myſli“, ſlepy ſnapſcheciwi, „to ja wěſo njewěm; myſlu ſebi, ſo wona to ſama hiſchcže njewě.“

„Zyle wěſcže“, Wulicž naſpomni, „budźe namołnjenja pruhowacž a jeho wotpokaže, njejſu-li jeho ſamyſły zyle cžiſte. Wſchako je prjedy wjazy tróch ſkładnoſcj k ſeńtwje měła, ale wona bě kedźbliwa; budźe dha nětkole hinak cžiniež?“

„Hladaj“, ſlepy ſo runajo rjekny, „pſchejo je jej na ſtaroſcži było, ſo nawoženjozo jeje pjenjes dla. Pſchikhadźeja a tohodła je radſcho njewudata woſtała. Nětkole pak ho tola teho boczakam, ſo ſebi tu muzſki wołmje, kotremuž jenož wo jeje pjenjeſy dźe. A to mi ſłě cžini“, ſlepy ſ mjebſchim hłoſom doda, „by-li wona njeſbožowna była.“

„A by-li njeſbožowna była“, Wulicž ſamyſłeny rjekny, „ſchto dźiwi tež pſchećiwo tomu cžiniež?“

Sslepy hłowu ſtkoni. „Dha je to też moja ſkhoda“, wón ſrudnje wotmołwi. „Ta knjeżna je moja jeńcžka pſchećelſniza. S niej mózu ſebi powedacž, jej mózu ſwoju wutrobu dowěricž, wona mi rozumi; haj, to ſłyſchu po jeje hłoſu, wona to cžuje, kak cžeſko ſlepemu je. Wotendźe-li wona, potom ſym zyle wołamoženy.“

„A ja“, Wulicž rjekny, „njeſym dha ja tebi pſchećeſel, kotremuž ſmětch wſchitko dowěricž?“

(Pokračowanje ſcžěhnje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 22. awgusta 1936.

Naše rano za tutón Boži dźeń

Naši prjedomniey mějachu swědomje bjez wědomstwa: w našim času husto wědomstwo bjez swědomja namakaš.

— **Wa wjedre.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 5 a najwyšičsha dnjowa temperatura 24 stop. cyoplony. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer plus 6 a najnišča nócna temperatura 18 stop. cyoplony. Rjenišče wjedro da hišće na so cakać. Dźensa sobotu naše krajiny hišće dešcheje pschećahuja, tola po nimi so pomalu wuwjedri. Hišćeze wusta šmuha ſ dešchejemi pšches Němsku k ranju cjehnje. Na wjeczor pak so wjedro slěpšchi a sa jutšiše šměny so poměrnje tjanje njedźele nadźijeć. — Jutše njedźelu zlónčko 4,59 hodź. khodźa a so 7,06 hodź. khowa. Měsačk shodźa jutše pschipoldnju 12,01 hodź. a khowa so wjeczor 8,51 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutšišchu njedźelu: Sazo spodobnische a rjenšche wjedro.**

*

— **Sswjedźeń němskeje liče a wina.** Kaž šmy hižo wosswěwili, je Budyschin kětša sa dwě winowej krajinje kmótschistwo pschewsał. Nimo lońšcheho derje znateho a wubjerneho Rheinskeho wina ſ Pleisweilera-Oberhofena nij mjenje dobre Moselske wino ſ Satzenporta dostanjemy. To rěka, so maju wobydlerjo našcheho města w cżaju „swjedźenja němskeje liče a wina“ wot 19. hačź do 27. septembra 1936 jenož wina ſ tuteju winizarskeju gmejnowu pić. Postaraju so, so budźe kmótschiske wino wopraudźe płaćiwy hódne a na kóždy pad bjes poroka. Wudawaćej budźe so wino lětnikow 1934/35. W posledńej tydźenju měźaza septembra dyrbi potajkim ſ hejtom być: „Mjenuj jenož Budyšk kmótschiske wino!“

— **Budyšzy wojazy so sazo domoj wróćili.** Kaž běchmy w „Sserbskich Nowinach“ pschipowědźili, měsešche našch Budyšći pěschi pok cżišzo 52, ćiž běšche dźešći cżaj dubdźe pschebywać, so pjatk dopołdnja w 11 hodźinach do źmoješo garnisonskeho města Budyschina wróćiću. Zyle w postajenym cżasu polk ſ hudźbu do města pschicżahny. Wabydlerstwo so we wulkich hołach sběża a wojakow witrowje witaśche. Wojazy běchu hižo rano w 7. hodźinje hač k Wobahschezam dorjahnyli a tam někotre hodźiny powotpocżnyli. Tu na Zitnych wikach wojazy psched źmojim pokkowym kommandérom wyschšim Fellmannom nimo cżehnjechu. Lubišzy pschy pschy běchu tehrunzja sobu pschicżahnyli a pšches nóz w tudomnych haśarnach wostachu, so bychu so dźenża sobotu do Lubija podali. Wczera wjeczor wot 6 do 7 hodźin Budyšku a Lubišku kapala na Zitnych wikach pod wjednistwom wyschšeho hudźeneho mischtra Korfina namětnu koncert pospytowarjow pschiwabić.

*

Najwótrische postupowanje pschećiwo pschestupjenjam wobkhadnych pschedpisźmow.

Sakski statny minister šnutśernych naležnoszow je na polizajske hamtny sćěhowazu wukas wudał: Pschiběranje cżežkich wobkhadnych njeshodow w posledńim cżasu, kotrež ma so husto niewobkedźbowanju wobstejazych wobkhadnych pschedpisźmom pschipisować, pokazuje, so njedźiwajo wschěch dotalnych prózowanjow a napominanjow ſ hamtskeje strony a jara witaneje pomozy zyleho nowinarstwa hišćeze ſ wulkeho dźela wuźiwarjo dróhi tute prózowanja wotpokazuju abo je na lohke ramjo bjeru a wažnosć położenja pschezo hišćeze njeźiwa pschinali. Tohodla ſ tutym pschikasam, so hišćeze krućiško hacź dotal pschećiwo lohkomyślnym pschestupjenjam wobkhadnych pschedpisźmom, wschо jene hacź so tu wo wjednikow autow, kelosarjow, powóźnikow, pěschkow atd. jedna, postupować a pschi kwěćzenju taćich pschestupjenjow po możnosći krute khłostanje napokazić. We tóžbym padźe tajkeho pschestupjenja ma so ważnje rozpominać, nima-li so wot wschěho spočatka na jatkowe khłostanje spósnać. Doniž so wobkhadna disziplina tśěrko niepokazuje, nima so po możnosći strózcżenho khłostanjeho jednanja wuźiś.

*

S **Jonkej.** Sserjedu měsešche tudyscha dobrowólna wohnjowa wobora wurjadnu ſhromadźiznu. W ſwojich wuwjedźenjach rospominaśche hejtman Pětšćka samer pschegorganizowanja. Hejtman Kschižan pschedešćita na jo jenotlime paragrafy nowych wustawkow, kotrež měšachu so wobſamknuć, a pokaza na nowe wólby. Wšelejnanosta Seifried też ſwoje pschiſpomnjenja k tomu cżinješe. Na to tuton hejtmana Pětšćku ſa wopalneho mischtra a wjednika wobory pomjenowa. Wopalny mischtr Pětšćka na to po dorosumjenju ſ wjeſnjanosću a towarschow wobory jeśěhowazných towarschow do wjednistwa powoła: hasćerskeho mischtra Arnoschta Kschižana jako wjednika cżaha a jako sajatpjerja wopalneho mischtra, hasćerskeho mischtra Pawoła Schneidera jako wjednika stupańskeho cżaha, wyschšeho wobornika Richarda Fiedlerja jako sapiśowarja, wyschšeho wobornika Alfreda Winschu jako pokładnika, wyschšeho wobornika Roberta Rjeka jako wothladarja gratu.

S **Budyšez.** Sserbske towarstwo „Lubin“ wuhotuje njedźelu 30. žnjeńca swój 25letny jubilej. Powołanju w 3 hodź. budźe powitanje towarstwow w fahrodze Schołcżiz hoscenza, pschi kotrymž budźe žerbla kapała hudźicz a žuźodne spěwne towarstwa źwjesacj. Wječor 1/8 hodźin wotměwa so žerbski źwjesćenski wječer na žurli hoscenza „Hajntownje“, hdźež mjes druhimi pospiśenjemi Nakožojanska młodźina hru „Knjes a robocżan“ pschedstaja.

S **Bukez.** Na Budyško-Lubijskej statnej dróży pschińdźe njedawno Wujesda Mrótzkawski wožobowy auto na mokrej dróży do wjerhanja. Wós potorhny schtom a wali so do pschérowa, pschi cżimž so pschećiwźiny. Wosowy wjednik, knježeśtwowy twarski mischtr ſ Mrótzkawja, so pschi tym khěrko srani a dyrbjachu jeho do Budyšteje thorownje dowjesć.

S **Bukez.** (Khěsćeńska žónska słužba.) Saźdźenu njedźelu měšesche khěsćeńska žónska słužba ſwoju měšaczną ſhromadźiznu. Knjes kurator měšesche pschi tym pschednoschk wo poměrach w Schwanitkej, kotraž nětko we žrjedźišćeju wscheho sajima steji. Pschi tym so rěčnik wschěho dółżnu, schtož ma nětajki wuſnam ja dźensnjiske poměry w Schpanitšej. Na konzu cżitaśche so sajimawa stawiśna ſ gmejnskeho łopjena wot Gustava Schroera.

Se **Zornoskym.** Młodownija evangelskeje słužby na młodźinje kraźnje pschi rěku pod Zornoscżanskimi horami leži. 1 4dnjow dołho běchu tam evangelisy wudźelowanju k wažnemu dźěłu ſkromadźeni a žu tam wjele spomoženeho ja ſwoje posdźiśe stutkowanje nawukmyli. Saźdźenu njedźelu so tute wukubłanje je starschišćim popołdnjom stónczi. S Budyschina a wokolinu a też wšelejnjenjo běchu so jeschli, so bychu pschehlad dóstali, schto ju młodźenzy nawukmyli a do dźěła wukonjeli. Tute seśědźenje je ow wschěm jara spodobało.

Z **Radworja.** Njeje trjeba, zo su na štomje też kóždy raz łopjena. Widźimy to nětkole w zahrodze našeho wjesneheo burskeho wjednika. Tam mjenujcy steji štom połny worjechow, ale jeničkeho łopjena na nim njeje.e To wšak so wobsedźerjej jara lubi. Hdyž budźa so worjechi dele bić, budźe możno lohko do nich trjechić. Hač pak štom zaso k lětu wubije, je druhe prašenje.

S **Ratej.** Mjes našchim wucżeŕstwom je so pschemělenjenje stało. Wucżeŕ Hanž Bär je so po dołhim stutkowanju jako wucżeŕ we wukraju na ſwoje nêddušne městno wróćił. 7 lět dołho bě na němškej šchuli w Bohaŕskej wucżił. Wupomožny wucżeŕ Hanž Rychtař, kiž je tu 4 léta dołho ſtutkował, je so nětko do Budyšza pschesadźił. — Swoje 87. narodniny źwjeśił dźenża wójnski veteran Julius Nowak ſ Rateja. Wobdźěli so we wójnomaj 1866 a 1870/71. Hacź runjeż je hišćeze pomérnje ſtrowy, dźiwajo na muźoku starobu widźenje a słyschenje popušćeźuje. Wschelejmu jubilarej hišćeze prawje rjany wječor źiwjenja.

Z **Worklec.** Srjedu wječor wotměchu so tu w druhim revěrowym wotdźělu Njebjelčanskeje skupiny powětrowego skita začémnjeńske pospyty. Začémnjenje počahowaše so na wsy: Smječkecy, Worklecy z Nowej Wjesku a Hatami, Hrańcu a Hórki. Cas běše hižo wozwjeseny, tohodla po prawom alarmowanje trěbne njebě. Tola měješe so při tutej składnosći zwěsćić, hač je sireną Hórčanskich skałow za alarmowanje dosahaca. Wupokaza pak so, zo ma so w kóždej wsy alarmować, kak, so hišće postaji. Jara aktivni běchu Smječkećenjo. Jako w Hórkach sirena zatrubi, počachu na wjacorych mětnach ze swojimi alarmowymi připrawami zwonić. Stare radlicy abo podobne żeleza so k tomu derje přihodźa. Skupinowy wjednik Wagner-Njebjelčanski, wukubłar Riess a revěrowy wjednik Hajna-Worklečanski podachu so we 8 hodź. na kontrollne pućowanje. Na wšěch zakhodach wsow stejachu strože, kiž wobswětlene jězdźachu na zwučowanje kedźbne činjachu. Mnohe statoki a swójby so na začémnjeńskee připrawy pruhowachu, tohodla njesmě też nichtó durje zamknyć a do loża bić. Wšitko běše w dobrym rjedźe. Zane swětleško njepřeradźi, hdźe je wjeski abo statoka. Wosebje derje mózeše so to na puću wot Hórkow do Worklec wobkedźbować. Tutón prěni pospyt je so derje poradźił a zawěsće to też tak dale wostanje, hdyž dale, snadź wobsěrniše zwučowanja přińdu. Před krótkim běchu też hižo bónkowe wohnjowe wobory we Worklecach a Hórkach ze sykawami zwučowale. Hdyž kóždy khutnje swoje nadawki wobhladuje, so wšitko derje a bjezporočnje poradźi.

S **Kamjenza.** Wobžarujomne njeśbožo sta so tu we borschći, hdźež je nětko pschihoty sa njedźelny žwjeśeń cżinja. Tšchikrynjeśli pomognik papny ſ tšěhi hudźbneho pavillona. Se stamanym bjedrom dyrbjachu jeho do Kamjenskeje thorownje dowjesć.

S **Kamjenza.** Dla nadrólnych dźěłow budźe Kamjenska-Khrósćanski połski autobuſ wot 24. awgusta do 4. septembra ſ Jěžowa pšches Njebjelčicu, Sserbske Pasliy, Schmjeckecy — Janske kupjele jědźicz. Wjaz Němske Pasliy, Pěšcey a wotbocżenje do Nózanta budźe w tutym cżasu jenoż nakazna pósta wopytowacj.

S **Njedźichowa.** Bullboga do wožobowego wosa sprjahnu. Sserjedu wječor w 6 hodźinje žriedź wšy pschi sawinjenju do Wětnicżanskeje dróhi Hollingez firmje w Rólanach žluschaza bullboga do kotrejež běchtaj ſ kamjenjemi pokładźenaj pschipowědźchaj sapschehnjenaj, do wožobowego wosa sprahu, kotrejž ſ wulkej spěšchnosću ſ Wojzerez pschijědźe a ſ Hamburga pokhadźesche. Bullboga wás tak hromadźe stóczi, o dyrbźesche so wotwiez. Mandźelska wožbedźerja so w njeswoczu rozsrěa, so dyrbźesche po bundom ſ lěkarej dowjesć. Wobdźerjej wožobowego wosa a jeho pschećelej so niže dale njesta. Wina njeśbožo na so pola wjednika bullbogi pytaj.

S **Khočebuza.** Sažo karpjaca burza w Khočebuzu. Slatiny ſusjaće nětnišchi plahowarjow rybow wosjewja, so budźe letuscha karpjaca burza 6. septembra 1936 w Khočebuzu, hdźež so hižo léta dołho wotměwa.

S **Wětrowa.** (Wschi žnjeńskich dźěłach nima so kurjcź.) W Königsbajnje so žnjeńšći wós sapali. Sa někotre mjeńšchiny so wschо kito, kotrež bě na wosu nakładene, spali. Konjej mózeschtaj so hišćeze ſ cżasom wuspěšnjowaś. Pschi nakładowanju žita bě so na lohkomyślne waženje kurito.

S **Cżežkeje Lipy.** (Cżežke niewjedra w połnóznych Cżechach.) W žrjedźnej dolinje rěki Polsnizy rospuschczi so cżežke njewjedro, kotrež bě je žałostnym krupobiczom sledowcżene. Zuła krajina bě sa někotre mjeńšchiny zentimetry wyšoko ſ krupami pokryta. W Schandawje stejeshe woda tak wyšoko, so dorbjeze wschón wobkhad sastaś. Ssadowe a sahrodnike kultury buchu sničzene. W Benjenje bu 32 lět stara žotra rataria Raschka, jako cżežke krupy psched njewjedrom do brožnje dowjesć. ſ błyskom trjechena. Zona a kruwa běschtej na měsće morwej.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

W Centralnym dźiwadle w Budyšzinje widźimy tuchwilu rjany film: Rendezwous we Winje. Móješch so pschi dźiwanju podeńdźenjach do žyteje wole nazmjeć, kak mischtrzy Adela Sandrock, Magda Schneiderez, Wolf Albach Retty, Leo Slezak, Lissi Holzschuhez a Jurij Alexander swoje róle swobodnje. Nimo toho je sajimawy „Olympiski dopołnk“, Fox klinczazy tydźeń a film wo „milinje jako pomozniezy“.

Wěš tole hižo?

Nětkole 1,4 hacź 1,5 miliona dźěći dyrbi so kóžde léto narodźiś, so by so ludowa žylnosć 66 milionow (Němsko) sachkowała.

*

Italska je w abesynskej wójnje pšches 2500 wojakow zhubiła.

*

Saźdźene léto je so w Němskej 30 milionow zentnarjow wumělskeho lodu nadźěłało.

*

Najdlěschi móst świeta krótko psched dotwarjenjom steji. Won amerikanskej měsće San Franzisko a Oakland mjes sobu swjasuje a budźe 13 kilometrow dołhi.

*

Wutroba złona mjes wschittkimi swěrjatami najpomalscho bije (25 trócż sa mjeńschinu). Wutrobicżka kanarika pak sto trócż sa mjeńschinu bije.

*

Němska ma 15 milionow ižsnych kokow a ſ tym najwjazy mjes wschittkimi krajemi. W dalokim rosstupje potom Franzowska se 6,7 a Hollandska ſ 3 milionami sćěhujetaj.

*

Wurocżeny cżłowjek ſ łoćejowz ma 223 łoćejow.

*

Nowocżasna wulka lokomotiwa sa dešchnik 200 000 hriwnow płaći.

*

W Němskej kóždy cżłowjek wob léto w pscherěsku 119 jeji sić.

*

Saźdźene léto měšesche Němska ſ zlow 1 141 milionow hriwnow dokhodow.

*

W létomaj 1934 a 1935 je nimale 5,2 miliona němskich dźěłacżerjow, pschisłuschanych a rjemjeślnikow ſ „Mózſ radosće“ na dowol jěło.

*

Amerikanska statistika je dopokasała, so woprawdźići słóńtnikojo naimjenje mordarstwow skucża. We Ameriźy na pich. žu 66 prozentow wschich mordarstwow wožobu, kotrež hišćeze ženje njeběchu pokhłostane.

*

Najstarsche němske město je Trier.

*

Najdlěschi kanal w Němskej je 281 kilometrow dołhi kanal mjes Dortmundom a Emsom.

*

Najstarscha němska khěža we Winkelu nad Rh. stejt. Wona je 7. lětstotka pokhadża.

*

Naimjeńšche němske město je Hauenstein w Badenskej ſ 209 wobydlerjemi. ſ.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Berufsschule Bautzen, Äußere Lauenstraße 23.

Die Anmeldung von Schülerinnen, die von Ostern 1937 an die zweijährigen hauswirtschaftlichen Vollklassen der Berufsschule Bautzen besuchen wollen, muß umgehend erfolgen.

Zahl der Unterrichtsstunden: 26 Wochenstunden im ersten, 8 Wochenstunden im zweiten Berufsschuljahre. — Der Besuch der Vollklassen befreit vom dritten Pflichtschuljahre.

Anmeldungen sind in der Zeit vom 24. August bis mit 5. September 1936 werktags (außer Sonnabends) von 11—12 Uhr unter Vorlegung der letzten Zensuren durch die Eltern im Amtszimmer im 2. Stock des Schulhauses, Äußere Lauenstraße 23, zu bewirken. Bei verspäteter Anmeldung kann eine Aufnahme nicht in Aussicht gestellt werden.

Bautzen, 21. 8. 1936. **Der Oberbürgermeister.**

Hlowny redaktor Marko Smolerſ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerſ w Budyšinje a za nawěstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D.A.VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tśěrpna lisćina 5.5 płaćk.

Konc sweta — — 7

Hdyž žwjaty Lawrenc̆ zapłaknje ... to mohł cłowjek tež łapoczeć žo dr̆ec̆. A jeli smjeje žwět njesłyše, to budże woprawdźe bjezczenje, hdyž žwjaty Lawrenc̆ zapłaknje ... Ale dyrbju najprjedy rozestajeć, schto ma to na žebi.

„Sstyły žwjateho Lawrenc̆a" žu wulke żeleznikowo-platinowo-kobaltowe atd. kruchi, kotrež mi nicžo tebi nicžo po powětrje schukkaju a hdyž žo jabłudža, tež tam a žem na semju pichijedu. Komuž taika łfała na hłowu śleczi, po tym je, tón ani nima łhwile pomyślić, kelko bohatkowa je jemu łforo do klina padło, ale dokelž bě hłowa wyšche hacž klin a wšchitko dobre wot harjeka pšchindże, je — njesłožownuj bjes dwěła to pšchipad — najprjedy taiki meteor hłowu hrabnył, — a ſ tutej wěcy žane wulke łafky cžinił njeje. Schtó mohł žebi łkónczńje wot kamjenika zdwórliwosć žadać — taiki meteor je em njeběłowany! Lubžo taikim meteoritam — wotpadkam druhich hwězdow, a to je skupiny hwězdow „Perseusa" — nadachu mjeno „łyšły žwj. Lawrenc̆a". Kóždałetnje w žnjenc̆u wulkoži schwita taikich „łušlow" ſe žwojich kolizjow a žiwjenja po žwěcże; taike wulkty su druhdy strašchne, to rěka jenož ja tych, kotrychž łyšły wopytaju, ale ſ wjetschego dźela to tak złe njeje. Jónu pak bě wez thěrko łokoczima: 20. junija 1908 — hobrika zwólba taikich meteoritich lósuchow žuwny žo na semju. Bě wulke žbožo sa cžłowjestwo, so meteority žo na semi dale njesnajachu, a so tak žo walichu do wopuschczenje pusteje krajiny žewjerneje Sibirikeje, hdyž njeje ludži — sabywschi wšow abo mjeńšow. Tehdy wukorjeni mózy powětra, kotrež bě njewitannych hosczi ſ dwora „Perseusa" žo nabojawschi — do wschech kónc̆in roskleczał, wschitke drjewjane žiwe hobry prastareho Sibirikeho pralěsa Taigi — a to niz jenož tak 100 abo 500 schtomow — ale wschitke schtomy wětr wuwjercža, kotrež na 10 000 łóžnych kilometrow wulkej pschestrěni dotał. Žbožownje roscżechu. A žamo w Londonje žu wo tutym „łyšlostnym wopyte" łhonili — nóž je jich thětro łwjerbił, a hdyž Londonczenjo łhonichu, so běchu to atmosferiske zeżehnjeli wonych meteoritow, žo njemałe nastrózjechu, — a žo tež Bohu dźakowachu, so London njeleži w Sibiriſkej (to žnano dźiwajo na dżenżniſche wobſteinoſcże w žowjetſkej Ruſkej tež dżenża — a žnano hiſchcże horliwiſchno — cżinja!)

Ruſki wucżeny Kulik bě posdźiſcho — a to hakle 1927 — ras do woneje, pſches meteoritow ſapuſcżeneje krajiny žebi dojeł, a to niz złe bjes wulpcha: namaka tam hiſchcże nětkotre wołkami tverdobeſtatych njebeſkich pózłow, powětrakow (meteorow), a wažachu wokoło 2600 zentnarow! A to je hiſchcże malicżkoſcż — hdyž pomyſlimy, ſo ſu ſ firmamentowych wyſchin hižo pſchižmatalili na ſemju powětraki, woprawdźite kołoſy: miliony tunow (a tuna ma 20 zentnarjow) wažachu. Hakle wónđano je franzowſki ſemjepiſnik (geograf) Lacroix, Pariſkej akademiji wědomoſcżow dźełił, ſo je w Ardarje, w pěſki puſcżiny nadeſchoł hobrſti powětrak, — kotryž je po jeho wobličzenjach ſnajmjeńſcha dwaj miljonaj zentnarow cżeſki. A hdyž taiſki meteor do ſemje ſjedže žo hłuboko ſarwje, ſawoſtaji ſa žobu wulke kótleſchczo (Krater) abo hłuboczinu — a ta mała nieje: w Amerizy w tak njenowanym cżertowſkim rěcżniſchczu (cannon) w ſtacje Arizona (USA) je najwjetſche kótleſchczo zyłeho ſwěta. 1200 metrow měri w pſcheměrje (ja Durchmeſſer mójeſch tež prajicż pręcżnik). Tuta dźira je dźełom taiſkeho powětraka, kotryž je wyſchiſche teho hiſchcże ſamożenje ſa Amerićanow — a kaž Amerićenjo žu, dachu žo hnydom do roboty, ſo bychu telko, kelkož móżno, žebi pjenježy nadżěłali. Meteor wobſtoji njemuży — kaž praja — ſ nikla, żeleża, platina, kobalta a iridija. Potaiſkim meteory ſenka tak wulke njeſbožo bycż njetrjebaju; hłowna wěc, ſo žebi pułte wopuſchczene krajiny wuſwoła ſa žwój ſemſki wotpocżink, — ale wěmy, ſo taiſki powětrak nima ani kompaża ani karty ſenńſkeju potkułow pſchi žebi, hdyž w powětrie wokoło łucži, tuž žebi njemóżemy žadacż, ſo rumjewon na naż njetrjechi — jeli pak nětko žydanda tutych tverdych bohatſtwow do ſemje ſkaży — aha! Nětko žnmy ſaſo pſchi prěnim napiſmje: Kónżwěta! Haj, potom božemje žwěto! Tak dżenża hižwjele „rjekowſtkich duſchow we wucżenych cżełach a hejkach" ſtonaju. A wěſchcża a wěſchcża wſchitke możne nedrobnoſcże, kak žwět ſwoju poſledniju hodźinku pſchežije a ſnami žu tak ſe ſwoteho wěſchczerſkeho bamborjenſkeho pſchežwědżeni, ſo tuta błudna wěra też hižo pſchełkaju do druhich hłójczkow: kónż žnjenża — kónż ſwěta!! Na ſapoczatk pożnjenża chcżemy ſ tutymi wěſchczerjemi wot liczicż a — ſwoje mėnjenje po ſerbſku praiicż: my hiſchcż njechamy, ſo by nam wſchitko haſło!

Zebrał.

Trubi taž ſirena.

„Wodajcże, wy ſcże lubował hudźby?" — „Haj — ale mojedla njetrjebacże jej to ſakajacż!"

(Z.: Answers, Scherl, M.)

Dźěco, kaž słónčko

njedyrbi jenož strowe być, ale dyrbi też za lěto a khłódniše dny ranu wužitnu a barbowžiwu drasčicku měć. Wšitko štož za najmjeńše trjebaće, namakaće we wulkim wubjerku a płaćiny hódno pola firmy

Bokelmann Nachf.

na Serbskich hrjebjach čo. 2

Míele čo. 55

Nowa elektriska **piekacz maćina** z pohibliwym **elektro-wutłmadłom** w znatej prénjo-rjadnej **Mielehódnosći** a nimo toho wuwrjećna, płaćiny hódno wot **235,—** hr. z elektro-wuzłmadłom

Dostać pola firmow **Ernst Falting w Njeswačidle Pötzig & Liebetreh w Kočicy Milde & Hering w Kamjencu** na Jěžowskim pólnym puću

Porjadna holca 1 83

za dom a małe ratarstwo, kiž może też dojić, so do stanjenje służby přistaji pola awtoweho wjezbow. wobkhoda

R. Grohmann w Šerachowje 71

Wobydlenje na wsadi 1541

so pyta. Zamołwjenja pod B 12 na wudawarnu Serbskich Nowin

Mały nawětk ... wulki wuspěch

Tkaniny za předpowěšadła 1576

smuh. a kwětkoyte, wulki wubjerk

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Fischerec barbjerńa

chemiska rjedźerńa

dźěła spěšnje, čiśće a płaćiny hódno

Njezabudźće na wašu drastu

Klamy a přijimanje: 1148

Maks Klenke w Kamjencu na Budyskej dr. 30

w Budyšinje jenož na Moltkowej drózy 21

K nakładženju

1586 dóstanjeće pola mje dobru „Tell"-šklenicu z gumijom

1/2	3/4	1	1 1/2	2 litr.
28 pj.	31 pj.	33 pj.	38 pj.	43 pj.

Zawarjeńske aparaty bjez thermometra . 3.70 hr.
" " z thermometrom . 4.20 hr.

Jan Pötschka nasl. w Khrósće (Crosta)

Fotowe aparaty [43
Projekcijowe aparaty
Powjetšeńske aparaty
Domjace kinowy a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom Ruth

mějićel Arno Lehnert w Budyšinje, Serbska hasa 13

Wuwiwamy filmy a platy, zhotowimy wotčahi wěcy wustoinje a najspěšniišo

Darće při kóždej składnosći **dobru serbsku knihu!**

Měšćanski omnibus

Póndźelu, 24. augusta, **do Mužakowskich kupjelow.** Wotjědźemy 13,30 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 2,— hr.

Wutoru, 25. augusta, **na Bastaju** přez Wysoki lěs, Hohnstein, Stołono. Wotjědźemy w 13 hodź. wot Měšć. zahrody. Jězba płaći 2,80 hr.

Srjedu, 26. augusta, **na Lauschu, Johnsdorf, Oybin.** Wotjědźemy w 13 hodźin wot Měšć. zahrody. Jězba płaći 2,50 hr. Dale jědźemy na **„Hainkowniu"** (150 lětne wobstaće Hainkownje). Wotjědźemy 13,30 hodźin wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 1,— hr.

Štwórtk, 27. augusta, **do Mišnja, Moritzburga a Kamjenca** (Boršć, swjedźeński čah dźěći). Wotjědźemy 8,30 hodźin wot Měšć. zahrody. Jězba płaći 4,— hr. — Dale jědźemy na **„Hainkownju"** (150 lětne wobstaće Hainkownje). Wotj. 13,30 hodź. wot Měšć. zahrody. Jězba płaći 1,— hr.

Pjatk, 28. augusta, **na Schurigsku baudu.** Wotjědź. 13,30 hodźin wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 1,25 hr.

Zamołwjenja na jězdny personal abo telefoniscy pod čisłom 2138

Lehmannec konditornja

Staroznata a rad wopytana kofejownja. — Dom dobreje hudźby

Wosebitosć: Štomowy tykanc

Płaćizny hódne wšelakore tykancy - Torty
Sadowe tykancy - Dobre čajowe pječwo
stajnje čerstwe - Kofejowy tykanc

1582 **Lod. jěnže - Wjerch Puckler**

Herbska grychta we Wudworju

Njedźelu wot 1/2 8 hodź. 157

pyšne žnjowe reje

Někotre młode, wysokosućelne **kruwy a jałojcy** mjez nimi někotre z čelatami, ma na předań abo k zamjenjenju Lehmann w Šešowje

Wotpadki deskow (Brennschwarten) wotedawa tunje **parny rězak w Sernjanach** Telefon Pančicy 369

Zeiß prismowe šklency 1 hižo wot 87,— hr.

Połne dalokowidy za kóždu płaćizu, a we wulkim wubjerku pola firmy

Zeissglas mit! E. Lenz

Telefon čo. 2134. w Budyšinje na Hošic hasy 21

wobkhod z optiskimi wěcami a fotografiskimi potrjebami

KAMJENC

Dobru cigaru a cigarety kupće sebi na Kamjenskej boršći w kiosku firmy

1578 **Arthur Wolf** při zakhodźe do boršće

Holca 1584

kiž może też dojić, so k 1. abo 15. sept. do ratarstwa pyta, tohorunja spuščomny

pohonc

w Nowej Wsy (Naundorf) 56 pola Hučiny

Sylna, spuščomna 1579

domjaca holca,

kiž nima šulskeje winowatosće, so k 1. abo 15. sept. do stajneje služby přistaji.

Předstajić ma so pola Bratke w Budyš. při Pětrowskej cyrkwi 1

Žonjacy lěkař dr. Fischer je so z pućowanja wrócił.

Rěčne hodźiny: Wutoru—sobotu wot 9—12 hodźin, pjatk wot 2—4 hodźin. 1586

Dary ke kwasej

kaž knihi • spěwarske serbske a němske biblije • wobrazy zbožopřejne liščiki

Kwasne plakaty

z rjanymi hrónčkami do wěncow

Kwasne přednoški

wubjernu knižku kotraž kóždy kwas porjeńši!

Hrónčko na sćěnu

rjana debjeńka kóždeho serbsk. domu

Wšitko dostanjeće

w Serbskej kniharni

w Budyšinje w Serbskim Domje

Što přinjesu ći **Serbske Nowiny**

Serbskeho luda jenički dźenik

Kóždy dźeń přindu do serbskeho domu

Ze Serbow
Z narodneho žiwjenja
Hospodarski a burski rozhlad
Politiku
Z blizka a z daloka
Hamtske powěsće
Roman — Powědančka
Kućik za dźěći

Přiłoh:
Serbski Student
Łužica
Naša Domowina
Přiłoha za dźěći

A to wšitko za nizki abonentny pjenjez. Zakhowaj jim swěrnje! Pomhaj nam dobyć nowych čitarjow! **1.50**

Přiloha k čisłu 196

SERBSKE NOWINY

Sobotu 22. augusta 1936

K 80. narodninam Jakuba Čišinskeho

Při přileżności róčnicy 80. narodninow našeho slawneho basnika Jakuba Čišinskeho, kotrež 20. augusta swjećachmy, stupi nam jeho wulki wótčinski duch jasnje před woči, hdyż sebi jeho „Hłós do Serbow", kotryż w 12. čisle „Łużicy" krótko do swojeje smjerće w lěće 1908 wozjewi, znowa přečitamy:

My wšitcy Serbja, evangelscy a katolscy, mamy jenu krew, ričimy jenu rěč, bydlimy a dźělamy na jenej zemi, smy bratřa a sotry jeneje serbskeje swójby; tuž dyrbimy sprawnje a swěrnje k sebi stać a dźeržeć, sebi pomhać, so podpjerać, a to čim raznišo a čoplišo, dokelž naš ludźik je słaby a naš krajik je mały. — My stojimy wšitcy, intelligentny a prosty lud, na małej kupičcy wosrjedź wichorateho morja. Tuž rěka: w hromadźe dźeržeć, jedyn dźěłać z druhim a za druheho w přezjednosći, zo wot małeje kupički našeje ródneje role so njeby wotdrjebił ani hruzlik.

Tuž rěka: dyrbimy tak kruće w hromadźe stać a tak we přezjednosći dźěłać, jako bychmy byli zapasani ze żeleznymi wobručemi do jeneho stołpa.

Hdyż pak widźimy naše šćěpjenje, naše drjebjenje, našu njepopřatosć, zawisć a njepřezjenosć, tohodla wam, intelligentny a burski ludo, wołamy do wušow, do wutroby a do swědomja: Quousque tandem? Hdy drje budże kónc, hinak a — lěpje? — Kak dołho hišće budże nas mućić a měšeć, djabolscy wabić a cuzym k wjeselu słabić, nam rubić rěč a hubić zemju našich starych wótcow? —

Běda nam a hańba, hdyż so z našej liwkosću, njerodnosću a rozšćěpjenosću drjebi swjata zemja našich prjedownikow a po něčim, wosebje na pomjezach, pada do cuzych rukow!

Hdyż tole widźiće, lubi Serbja, njehraba a njetřase was hrózba? A wjetša ta hańba, hdyż pada na intelligentneho Serba, kiž je zapřeł serbsku krew, předał serbsku wutrobu a zničił swoje swědomje — pjenjez, nadutosće a karriery dla! Štóž je předał swój lud, swój kraj a swoju rěč, je renegat a jako tajki pola wšitkich ludow človjekow, hódny najwjetšeho zacpěća!

Serbja, kotřiž maće česć a swědomjo w sebi, njemjetajće tajku hańbu na swoju wosobu a na serbske mjeno!

Hdyż my hajimy a škitamy serbski lud, serbsku rěč a serbsku ródnu rolu, so my nikoho a ničeho bojeć njetrjebamy, my wojujemy z wotewrjenym visirom za prawa, kotrež mamy wot krajneje wyšnosće zapisane a za kotrež wona rukuje, za serbske naše prawa w cyrkwi, šuli a gmejnje. My nječinimy ničo wopačne, hdyż so jako wšě druhe ludy po zakońskim puću dobywamy k swětłu a swobodźe. Nihdy na nihdy njetrjebamy so khować jako bojazne — knoty. A tola so to tu a tam stawa — ha! autokritika!! —

Kaž pola wšěch narodow zdźěłana, intelligentna woršta stoji před frontu w narodnym žiwjenju a wojowanju a prěnje mocy a krew staja do służby swojeje wótčiny a tole sebi česći a khwali jako najkrasnišu pychu swojeho mjena a jako hłowny nadawk swojeho žiwjenja, tak dyrbi tež serbska intelligenca w našim narodnym wojowanju předku stać, před frontu serbskich črjódow dyrbi stupać a lud rozwučować, napominać zahorjeć a tak ze swojim wótčinskim přikładom być předku a prěnja za serbsku krew a rěč a rolu.

Abo před čim so bojiće a komu so khowaće? Swěrny, přeswědčeny wótčinc, kotrehoż narodna česć ćeri, kotremuž hordosć hrěje krew we wutrobje a kotremuž z hrimotacym hłosom kaza swědomje, je prěni w boju z najmjeńša tam, hdźež ma swoje zastojnstwo a dźěło, a z tym swojich dowěrjenych a poddatych wjedźe do boja a k dobyću, wón jako worjoł jich zbeha do wysoka k swětłu a k swobodźe, a jeno tak — Serbja, Serbja wostanu, Serbja dobudu! —

Pokažće, lubi burja, zo maće nic jeno serbsku wutrobu, ale zo maće tež strowy rozum! — Hdyż změjemy naš čerstwy, jasny, ryzy serbski lud na swojej stronje a pod swojej khorhoju, potom chcemy so tež my ze sapatym wohnjom zahorić, chcemy bjez bojosće a stracha sjawnje a sprawnje socialne, narodne a hospodarske należnosće našeho lubeho luda zastupować, chcemy pomhać škitać naše prawa w cyrkwjach, šulach a gmejnach, hdźež drje su po rodźe Serbja, ale su njezrěčka po skutkowanju — Njeserbja. —

My smy cyłe žiwjenje dźěłali Serbam ke khwalbje, k česći a k zbožu, my smy wšitke swoje mocy a dary ducha a čěła woprowali k zdźerženju a k wobkručenju serbskeje eksistency, njejsmy ženje a nihdźe hladali ani zwonkowneje pychi mjena, ani klinkota pjenjez, ani błyskota titulow a rjadow, ale stajnje je było a stajnje budże naše hesło: Propopulo sorabico, ale nihdy a ženje: Pro domo!

Čerwjeny khromy

Snano měsac je so minył, zo přińdże do našeje šule nowy wučome — Józef. Mějachmy hižo na wšě pjeć Józefow w rjadowni, tohodla njeby nichtó na njoh kedźbnosć měł, njebyli było to, zo bě čerwjenowłosaty, a zo nohi njeměješe.

Wšitcy w rjadowni mějachu wšědne włosy kaž bě Bóh to přikazał — a dwě nozy, ale wón bě woprawdźe čerwjeny na hłowje a měješe jenož jenu nohu.

Čežko bě poprawom pytnyć to, hdyż myslachmy, zo ma włosy čémno-złoćane, ale nječtó bě prajił:

— Čerwjeny!

A wšitcy so hnydom přeswědčichu, zo je wopraw-dźe čerwjeny... dospołnje čerwjeny kaž woheń.

A zaso z tej nohu, to sam so přizna. Wězo smy pytnyli, zo někak čežko stupa, so zakopujo, ale nikomu njeležeše do hłowy, zo mohł nohi njeměć; hakle hdyż přińdże čłowučowanje a jeho wuswobodźichu, wopraša so Jašek Nowicki:

— Sy ty bědnik abo štož

Začerwjeni so w njezwuču, kaž rěpa. Samo cyła šija so jemu začerwjeni, a ćicho šepny:

— Haj.

Wutrěchmy sej woči z wćipnoseu.

— Što ći je.

— Pokaž!

— Hdźe?

Sćahny na to kholowu a wukopa so, zo měješe na město nohi protezu (wumělsku nohu). Tuta proteza bě tak wustojnje wudźěłana, zo dospołnje woprawdźitu nohu ludaše, samo runje tak so zhibowaše a khodźeše, byrnjež bě zdźěłana z pjerow, worcla a kože.

Wěsty čas běchmy jara hordźi na tajkeho njewšědneho hubjenca, dokelž srědka so stanje, zo by nječtó był w samym času khromy a čerwjeny, ale potom zhrozni nam dosć.

Wukniež jara derje. Přeco sedźeše spokojnje na kromje swojeje ławki a pilnje słuchaše na wučbu.

A što sej dale chcył? Teje nohi dla njemóžeše běhać a na druhim boku nocheyše nichtó z nim wobkhadźeć, dokelž bě čerwjeny, a znate je, zo čerwjeni, to su přeco fałšni.

Najbóle nas hněwaše, zo bě tajki někak hinajši hač my. Ćichi, měrny, zrudny.

Přecy da wšomu prawje być. Ženje so njestajł. Ale my mamy to rady, zo je hóle swojeje hłowy, bojowniski. Tajki, zo njeda sej do kału łazyć.

Jónu bě Pieleckec zmij před ličenjom cyłu taflu z tukom pomazał. Bě wulka hara a wšitko so wukopa.

— To ta čerwjena wopica — zareji Wernjažec Jan — žadyn druhi, jenož wón je nas přeradźił.

Wšitcy smy so do njeho dali.

— Ty ryzy łakarjo!

— Khromanoha!

— Wjewjerčka!

Stoješe při sćěnje žałostnje błědy, jenož huba jemu třepotaše a we wočomaj stajachu sylzy.

Něchtó do njoho storči. Padny. Nasta měšeńca a jeho drje to khětro zabola, dokelž — byrnjež niło njepraji, ale so do ławki syny a mjezwočo z rukomaj zakry — sylzy kapachu jemu přez dłónje we nastajnosći a rucy a ramjeni zatorhowaše płač.

Zastupi naš wučeŕ. Bu ćišina.

— Što je ći kŕiwdy načinił, lubuško? wopraša so ze swojim dobrym hłosom.

Józef najprjedy mjelčeše a my běchmy w dosahacym strašo, ale potom započa rěčeć ze złamanym hłosom:

— Z nohu dyrich so wo ławku ... padnych ... wobodrěch so a nětko boli...

Wołoženi wodychnychmy, ale wučeŕ so jenož khutnje po rjadowni rozhladny a wuńdże bjez słowa.

Nam bě hłuboko hańba, ale nichtó z nas njechaše jako prěni kročeł k zjednanju nastupić, hišće mjenje, dokelž z tajkim čerwjenym to ženje ničo prawe njeje...

Tu skoči Romek Jankowski na ławku.

— Hóley — zareji — to je tułak... je so nabojał, ze jemu nowu njeluboznosć naškaramy... a tohodla nas njepřeradźi.

— Tułak... bojaznik... zaječa duša!

Józef cyły błědy, pomału zapakowa swoje knižki. Po licomaj běžachu jomu wulke sylzy, kaž hroch.

— Wužohnować joho! — kŕičachu jeni.

— Wuhnać... wukurić... — zapadnychu druzy.

Nichtó njewědźeše, z wotkel bě so tuta nahła hida do Józeka wzała, wšitcy mjenujey čujachu, zo wón winowaty njeje, ale jedyn druheho sćěhowaše a hida na čerwjeneho bědnika hu stajnje a mócniša.

Wotewrichu so durje a zańdże wučeŕ z direktorom. Direktor w rukomaj dźeržeše pčikaku mału

---

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: Wjelkow, Wulki a Mały.

Mnozy Serbja so w Małym Wjelkowje zasydlichu: Jan Wjela z Brěžowa, Handrij Kern z Jenkec, Klukšanski knježi zarjadnik Jan Dučman, kotryż tu klamarnju założi, Handrij Sommer, Michał Hilbjenc, Maćij Šćěpank (Schippang) z Nydeje, Křesćan Haška, Jan Grofa, Handrij Bjenada z Delan, Jakš z Wjelkowow, Maćij Šrama, Jan Król (Gruhl), Pětr Król, Trejna, Mikławš Krawc (Schneider), Kašpor Nowak (Neumann).

1764 so natwari dom bratrow, 1770 dom sotrow, 1778 dom diaspory, też wustaw za hólcow, 1780 wustaw za holcy.

Też Němcy so tu bórzy zasydlichu. Rjemjesłnicy zhromadnje za koloniju dźěłachu. Hižo 1763 započachu z kožu a kožemi wikować. 1789 założi David Uh tobakowu twornju a plahowaše tobak na „planiaši". 1781 powjetšichu dom bratrow, 1787 dom sotrow. Też wosebni knježa so tu zasydlichu: 1781 Moric von Schweinitz, hrabja von Wartensleben, swobodny knjez z Damnitz, a druzy běchu tu na podružnistwje. 1803 założi Bjedrich Król (Gruhl) mjedźeństwo a zwonolijeńju, 1815 nasta mydlarnja a bórzy też kožedźěłarnja.

Z přičahowanjom Němcow so serbski raz kolonije pozhubi a z nim też mjeno Serbska Nizka. Zinzendorf a z nim druzy Němcy mjenowachu nowu kolomju z wopředka Wendisch Niska, tola hižo 1761 piše zaso Gemeine zu Kleinwelka.

Z přičinu spadowanja serbskich zhromadźiznow w Małym Wjelkowje bě też přećiwnistwo ze strony krajneje cyrkwje a njespokojnosć mnohich serbskich duchownych, dokelž so zdaše, jako by dźěło Wokhranowčanow jich wosadam ze škodu było. W lisćinje, kotruž l. 1741 do kule Njeswačidlskeje cyrkwinskeje wěže po wuporjedźenju położichu, čitamy wo tym slědowace rjadki fararja Kaltschmidta: „Die Kirchen-Zusammen-Künffte wolten auch gestöhret werden durch einiger unverständiger Anhänger derer Mährischer Brüder, die nach Herrnhuth gekommen, wohin einige von unseren Leuthen gingen, und hernach Privat-Conventicula hielten, welches durch ein Königl. Mandat abzuhelfen war." 1767 piše slawny farař Jurij Mejń w druhej tajkej lisćinje: „Die gute Kirchfahrt Neschwitz ist... seit 15 Jahren von den Herrnhuthern ungemein bestürmt worden... Sie errichteten in Kleinwelcke eine starke Kolonie und in Saritsch specielle Zusammenkünfte und hieltene in dieser Gemeinde viele Emissarios. Es fielen ihnen in Saritsch, Loga, Wittrau, Luga und Neschwitz viele zu. Doch ist unter Gottes Beystand, Vorsichtigkeit [Vorsehung] und Gebet diesem Unheil Einhalt gethan, daß es sogar meist nachgelaßen." Cyle hinak sudźi w tajkej lisćinje l. 1810 farař Haenich: „Die sonst verrufenen Herrnhuter oder Mährischen Brüder, deren Colonie Kleinwelka bisher einen ungemeinen Anwuchs und Flor erhalten hat, so daß dieser Ort jetzt nach dem Urtheil gelehrter Männer (z. B. eines Schloßers in seinem Umriß der christl. Kirchengeschichte) und nach der Erfahrung aller guten und wohlunterrichteten Christen ein Damm gegen den einreißenden Strom des Unglaubens und der falschen Aufklärung" zu werden verspricht, erscheinen uns heute als willkommene Helfer und Mitarbeiter im Weinberge des Herrn. (Słowa po pazorkach dodach po zmysłu, dokelž je sada we wotpisku njedospołna.) W lisćinje l. 1834 (a pozdźišich) Mało-Wjelkowscy bratřa wjacy naspomnjeni njejsu, za to pak staj tehdom Mało-Wjelkowskaj mištraj mjedźeńcaŕ Król a sedłaŕ Weiß při tehdyšim porjedźenju kule a zwonow sobu skutkowałoj. Też w tym pokaza so skónčne dorozumjenje a přećelna přezjenosć.

Po smjerći hrabinki Reuß l. 1791 namře kubło a wjes jeje mandźelski hrabja Hendrich XXVIII. Reuß, po tutym l. 1797 jeho sotra Johanna Dorothea von Trotta genannt Treyden, a 1801 teje dźowka Friderike Theodora Elisabeth v. Tschirsky und Bögendorff, kotraž l. 1806 swoju swakowu Berthu Henriettu Helenu von Tschirschky und Bögendorff za naślědnicu postaji. Za jeje čas bu wićeżstwo do dźědźićstwa přepisane, dokelž nowa saksa wustawa wosobinske wićeżstwa wotstroni. Też roboty Małowjelkowskich žiwnoścerjow a khěžkarjow so po skónčenju dźědźičneho nadknježstwa knježkow wotwjazachu, kaž też wuplodne a druhe knježkowske dawki.

L. 1839 so wjes zesamostatności a podsteješe nětko kaž kubło (z koloniju), kotreż nětko wosebite wobkubło (Gutsbezirk) tworješe, njeposrědnje kralowskej wyšnosći, hamtskemu hejtmanstwu. Tehdy (1. dec. 1837) měješe wjes 95 wobydleri, wobkubło (kolonija) pak 439, wot kotrychž poslednišich běchu 383 sobustawy Wokhranowskeje bratrowskeje jednoty. Tuta kupi l. 1844 knježe kubło.

Strachi a čerpjenja sydomlětneje wójny měješe też Mały Wjelkow přetrać. Často bě njeměr w blizkosći, njerědko přikhadźachu wojacy a žadachu žito a khlěb, syno a słomu. Samo z njepřećelemi so tu zetkachu, tola bjez wjetšeje škody za wjes a wobydlerjow.

Khutnišo bě położenje w Napoleonskich wójnach, wosebje w styskných dnjach bitwy pola Budy-

tyzku. Bu ćicho, kaž by sam w cyrkwi był.

— Józef Kalinowski — započa direktor z jara khutnym hłosom.

— Sym tu — zašepta ćicho Józef, wutrěwajo so hańbujo, syzy z woćow.

— Prošu ke mni.

Józef zakopowaše so hač k samemu pultej a stupi so runy před direktorom.

Direktor rozwi pomału někajku papjeru.

— Před khwilku dóńdźe list z ministerstwa, wo twojej należnosći — praji přećelnje.

Wšitcy nastajachmy wuši.

— Za to, zo sy dwěmaj človjekomaj žiwjenje zakhował... za twój rjekowski skutk, kotryž sy ze swojej nohu zapłaćił... su će z medaliju za wukhowanje mrějacych wuznamjenili.

To prajiwši, wućeže w strašnej ćišinje medaliju z tyzki a připiny ju Józefej na hrudź.

— Hólcy — wobroći so direktor k nam — stójće „kedźbu" před rjekom.

Zadźiwanje bě tak wulke, zo so nam wšitko jenož són zezda być, a potom zjewi so haniba a želnosć sebje dla a začućo tajkej wiry, zo chcychmy, zo by pod nami zemja so wotewrila.

Stejachmy bjez hibnjenja na „kedźbu" před našim bjeznohim, ćeŕwjenym towaršom, a mjez tym rěčeše naš direktor dale:

— Bě wona žónska pola mje, kotrejž sy žiwjenje wukhował; ze swojej dźowćičku tu bě... prašeše so za tobu; prajich jej, zo so pola nas derje čuješ a zo će towaršowje lubuja... Česć nosyš nam do šule a sym na tebje hordy.

Poda Józefej ruku, wokoši jemu wobej liey a ze wučerjom wopušći rjadownju.

Stojachmy dale bjez hibnjenja, a nichtó njewědźeše kak so zadźerżeć.

Hakle za khwilku dóńdźe najsylniši našeje klasy, **Maćek Sambor**, trochu so wahajo k Józefej a zašepta tak, zo to skoro słyšeć njebě:

— Wodaj!

Walichmy so wšitcy hromadu k njemu:

— Wodaj... prosymy će wodaj!

Njebě ani jeneho, kotryž njeby měł sylzy we wočomaj, a wutroby tak w hrudźach bijachu, kaž bychu hamory w kowarni byte.

Józef so nježnje, skromnje posměwkny a rjekny:

— Scyła so na was njehněwam... přetož ja sym woprawdźe ćeŕwjeny a khromy.

Wot toho časa mamy jeho jara rady. Žebrak.

Mussolini pschi mlóćazej maschinje.

Kaž kóždoletnje wopyta tež lětša italiski ministerski president Mussolini ſ Pontiniſkich bahnſchćowow dobyte nowe provinzy, ſo by ſo tam na žnjeńſkich dźelach wobdźelił. Tu widźimy jeho pschi mlóćazej maſchinje.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Nowy jendźelſki tſchižak ſo na morjo puſchćił.

W měſcze Portsmouth ſu nowy jendźelſki tſchižak „Aurora" wot Lady Fiſherez wutſchćili. Nowy tſchižak je 5200 tunow wulki a móže ſe ſwojim maſchinami 64 000 PS wuczinjazymi 32 mil ſa hodźinu jěć.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Njebé to wóslaca hłupość?

(Wobraz ſe wšy.)

Zyła wjeſka bě ſo pſched lětami roſhoriła, hdyž Dźiźławcej Krito ſwoju macź ſ jeje žiwnoſcu zyle rjenadźiwu wopuſchćzi a počzinſche do ſkaly khodźicź a ſo ſ bo, ſom do ſuſodnje wšy ſcźahny. Jenicźki hólc bě a takle ſwoju macź ſamu wotſtaji. Ale nó, ſtaraſche ſo, njebéjeſche ſa nim. Pſchiſtoji ſebi jeneho chadłu a Krito njech ſo ſam pſches žiwjenje pjerje, hdyž jenu doma wjazy hódź njeje.

Nó haj, ſa njeho doma žaneho bycźa wjazy njebé. Wo kóždej malickoſcźi dyrbjeſche ſlicźbowanje dawacź, a pſchi wſchim macź ſwarjeſche. A tuž chžuſche hólc radſcho na dźeło khodźicź a jěſcź ſlacźicź a bě tak ſwobodny kujes. A woprawdźe, jenoho dnja — bźeſche runje ſoboto — ſ machom a ſ pakom ſo ſkrótka worſali.

„Haj, haj — w Božim mjenje, pſchejo dźi, ſy wſchat tón khmanſchi", a macźeri bě ſlónczńje tež wſcho jene. Proſi nochze wjazy pſchekroczicź, ſo poſměwkuju pſchida.

„Nó, nó — njejuſkaj pſchesahe! Budźeſch ſej hižo ſwoje rohi wotbosćz."

Ach, hdźe dha rohi ſbosćz! Tu je zyle hinak w nowym kwarterje, pola nowoje hoſpoſy, kiž je kaž macź k njemu. Taſkele dobre jěſcź! A wſchitko rjenje na talerjach. A pomaſki naſtajinje ſ kolbaju poſkadźene. Hdyž domoj pſchińdźe, mumuje ſo, ſo pſchewoblečka a powjeczerja, ſydnje ſo k woknu, pacha ſwoju ſigaretku a je zuty muž. A hdyž chžuſche něhdźe hicź, to dźěſche. Wěſo, bydlenje a jěſcź plaćicź, zyle rjane pjenjeſy wuczinja. Tola tu pak měſeſche něſchto ſa nje, tu jeho jako doſpolneho wobkładowachu. Tu jemu „Wy" rěkachu. Derje, ja je telko kuraje měł a ſtarſchiſki dom wopuſchćził. Schkoda, ſo ſo njeje pryedy ſ nim roſſahował. Hm, ſej rohi wotbosćz. Hdźe dha ſane ma? Njech ſebi wobthowa ſwoju žiwnoſcź. Njech ju ſwojemu cźelaſnemu ſatwoſtaji, ſam ſiwi ſo tu lepje.

Po něcźim wſchak počza ſ zyle hinaſchimaj wočomaj na wſcho hladowacź. Njech bě doma, kaž chžuſche, ſwoje dobre ſtrony pak wótzny domcźk teſ měſeſche. Hdyž ſo jemu chžuſche, dźěſche, wotkra ſej pomaſku a plazaſche na nju butru. Tu pak ſo tak njeczíni; dyrbi cźakacź, dóntz jeho k jědźi njeſawołaja. Nó, dla tych ſ kolbaju poſkadźenych pomaſkow — haj wſchak, běchu dobre. Ale butra pod njej, mój jeſdrko, bě khětro cźeńko namaſana. A hyſto drje bě jenoj margarina. A ſ plataniom je runje tak. Macź ſo hyđny a byrnjeż njedźelu byla.

Ach, a potom te zyle dźeło. S pluhom jěźdźicź a na polu hantěrowacź, bě zyle něſchto hinaſche.

Tola ſ taſkimi mjehkimi myſlicźkami ſo naſaždźowacź njemóže a njeſmě, je dźěn rjekł, ſo nochze wjazy domſazy proh pſchekroczicź.

Haj, poduſcha taſke myſle hižo někotre lěta dołho. Chže dale pſchećźiwo nim wojowacź. S wcźipnoſcze poda ſo raz njedźelu pſched wjeczorom na ſnaceźne polo. Chžuſche widźecź, kak je ſo žito poradźiło a kak doma ſe jnjeni ſtoji. Je ſ wotpohladom podźe wotźeł, ſo njeby jeho nichtó dale widźał. Sſwoje koleſo je tak dołho pſchi puću do hrjebje położił. Ow haj, wſchitko rjenje ſteji, wo cźimž mójeſche ſo ſamo pſchi cźmicźay pſcheſwědcźicź. Tu a tam hrabiny ſa kłoſami. Cźeſke kłoſy, rjane kłoſy — wſcho ſchtoż je pravje. Aha, tamle ſnaſpſcherża maja lěta běrny. Njemóže hinak, dyrbi horſchcź pjerſchcze wuhrjebacź a ju khwilku w cźupej ruzy dźerżecź. Dyrbi ras do kola wokoło pola hicź. Wěſo, tu je hiſchcze tón mjeſnik. Ach haj, tu je žolte ſwjatoh' Janowe ſelo na mjeſy, kiž kóžde lěto kcźeje. Hdyž bě hiſchcze ſchulſki hólcźeż, tu wono hižo jeſeſche.

Spodźiwne poł hodźinki, kotrež tu pcźeholy. Pola ſame jeho hiſchcze derje ſnaja, teho wóſlazeho hłupeho Macźija. A byrnjeż kraſchk tam ſady był, tak měrnje a cźiſche kaž tu ſteji. To Macźijej hłuboko do wutroby kole. Kaž by jemu nichtó prajił: Hańbuj ſo, hacź do ſemje měł ſo hańbowacź! Rosmyſlí ſej ras, ſchto by njebaj nan prajił, by-li ſ rowa ſtanył, ſo ſy macź takle njeſpažy wopuſchćził. A niz jenoj macź. Też dyrbjał ſej pſchemyſlicź, ſchto to rěka, jemi njeſwěrny być, kotruž ſu nan, dźeń a prawótzoſo wobdźěkali. Ssamu wyſkoki topoł tamle ſaha ſo k njebjeſam, kaž nochźył wo taſkim błěſku błěſkowſkim niczo wědźecź.

„Cźin, ſo dale pſchińdźeſch, dźi do ſkały a kłepaj dale twoje kamjenje", rěcźi mjeſa jemu do ſnědomja, kaj by jeho ſ mozu wottſchaſcź chžuła. Niczo druhe jemu njeſbyła a dźe pſchi žitnej kromje dale. Ale je jomu zyle ſwobźimnje wokoło wutroby. Rožka jneźwari a njeſantori ſ tamnymi. Majka Macźijej ſamo ruzy, a jemu je, kaž bychu ſo kožy jemu khilale. Žito ſhładuje hłubſcho do jeho wutroby a ſo wjeſeli. Dołeſ ruzy, kotreż budźa je poſtyą, ju jemu ſloro kaž wěſte. Na na, lube žitko njeſjebaj ſo! To drje hiſchcze Macźija doſcź njeſnajeſch.

A hdźe dha po tym koleſo cźiſchcźi? Měri ſo po połnym puczíku do wſy, město ſo by nawopak jěł.

Haj, chže pola macźerki pſches wokno pohladacź a potom ſaſcź ſo wotſlalicź. Ma ſbožo, na ſiwźu a ſawěſchi njeje docźiła ſaczehnjeny. Widźi, kak Nowny cźita. Spodźiwne mjeniſchiny ſu to ſa njeho tu pod wokнami. A tola wotſtanje krutu, ſawrócźi ſo a wotjěhże. Dyrbi tola najprjedy wupowědźicź a tydźenjaj hiſchcze dźěłacź.

To bě kónz ſmažnika. A tydźenaj poſdźiſcho bě tu Macźij nadobo pondźelu rano. Chže ponthacź ſito ſyz, jeli je pravje, dokelž ma runje ſwój dowol.

Nó, ludźo do jeho dowola wjele njehdźerża a njewěrja. A ludźo maa pravje. Dowol ſaneho kónza nima. Macźij je wichitko pomhał poſtyą, domoj ſwoſyeź a wſcho druhe ſdźěłacź. A dźeń a bóle ſo wukona, ſo wostanje něſto pſchiſcźo doma. To ſebi ludźo hnydom myſlachu. Je drje ſej mjes tym roſmyſlił te lěta tam w dalinje, kajku hódnotu ma luby wótzny domcźk.

(Pokračowanje sćěhuje.)

šina w meji l. 1813. Hižo lěta 1805 pobychu tu Prusacy, kotříž běchu tehdy ze Saksami w zwjazku. Wobydlerjo mějachu jim wobydło dać a jich z jědzu zastarać. L. 1806 běchu 12. septembra 280 pruskich pěšow z 75 konjemi jich njewitani, tola jara pěkni hosćo. Bratřa pak jich też po možnosći derje zastarachu.

W nalěću 1812, jako Napoleonowe wójsko do Ruskeje ćehnješe, přińdźe też wjele wojakow přez Mały Wjelkow, wosebje wjele bayerskich a wióskich, kotrymž wobydlerjo — hižo tehdy! — z drastu, nohajcami, črijemi wupomhachu.

A potom so wróćichu zrudne zbytki poraženeho wójska a přiwjedźechu sobu nowe strachi a njewurjekliwe hubjeństwo, na kotrymž mějachu so wokhudnjeni ludźo smilić. Nimo teho přihnachu Kozakojo a pruscy dobrowólni. Baltyski wyšk z Vietinghoff z přećelstwa sotry z Forestier wobstara za Mały Wjelkow škitański list. Tuž běchu tu ruscy wojacy jara pěkni. Zastaranje z rybami na jich krutych póstnych dnjach pak bě wosebje wobćežne. Wuzběhuje so, zo so wojacy po stawanju kaž też do jědze a po jědzi klakajo modlachu.

Jako so 1813 Napoleonowe wójsko bliježeše, ćeknychu wučerjo a wučeŕki z hólcami a holćkami do Minakała, hdźež bě jich hrabja Einsiedel přeprosył. Njebě pak tam dosć khlěba a bjezstracha. Tuž pućowachu dale do Wujezda. Khlěb, kotryž jim z Nizkeje ścelichu, Kozakojo ducy po puću zebrachu. Ruski połkownik Prendel pak so dobročiwje za wbohe dźěći staraše.

15. meje třělachu Francowzojo z kanonami, na Słonoboršćanskej (tkhórowej) horje stejacymi, přez Mały Wjelkow na Prusakow pola Libuchowa. Prózdni wojeŕscy njedušnicy pak rubjachu wo wsy a přeśćěhachu ludźi. Někotrych khorych běchu bratřa do Radworja dowjezli, hdźež jich farař a kapłan přećelnje přiještaj. Sotry a někotři wožeњeni ludźo dostachu přebytk na Radworšskim hrodže.

Mjez tym běchu Francowzojo na Wiwalcu přišli a wotnošowachu z Wjelkowa nic jenož poźiwadła, ale też syno, słomu, drjewo, płoty, a z murjow a třěchow wšo, štož so hodźi palić. Jako nawjednistwo 4. wójska do wsy přińdźe — 22 generalow a 250 druhich wyšknow z třěbnymi służownikami — měješe to na zbože přestać. 19. meje přińdźe Napoleon ze swojim přewodom do wsy; sedźeše dołho na pólnym stólčku w Dučmanec (klamarjec) zahrodźe, kharty a wokolinu studujo. Mjez tym běchu wojacy kanony też k Wulko-Wjelkowskemu wětrnikej a cyle blizko pola wsy přiwjezli. Wojacy postupowachu a při tom poteptachu młode žita a trawu.

Wokoło připołdnja 20. meje započachu kanony hrimać, zo zemja rěše a wokna šćerčachu. Bórzy też kanony do předka jědźechu, za to pak přinjesechu zranjenych do wsy. Bórzy bě cyły Mały Wjelkow wulki lacaret. Też cyrkej bě połna khorych. Wšitcy wobydlerjo mějachu pomhać, přinošować, khorych hladać, zemrětych pohrjebać. 23 bayerscy a francowscy wojacy spja pódla bratrowskeho pohrjebnišća pod pomnikom, kotryž jim dwě lěće pozdźišo stajichu.

26. meje měješe 22 burskich wozow, kotrež běchu khlěb wozyłe, 12 stow khorych do Budyšina dowjesć. 85 khorych wojakow wjezechu Wjelkowćenjo tydźeń pozdźišo po přikazni do Budyšina.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Cyrkwinske powěsće

11. njedźela po św. Trojicy, 23. junjeńca 1936.

11. njedźelu po św. Trojicy spěra so kollekta za ludowe mišijonstwo, kotruž je krajny zyrkwinski hamt w Drježdźanach postajił.

*

S **Budyšichina.** W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. kand. theol. Groše předuje; dop. ½12 hodź. směje farar Paul dźěćikemšchenje — W Marijnej a Marćinej zyrkwi směje rano we 8 hodź. farar Paul spowědź a Boże wotkasanje; dop. w 9 hodź. farar Schneider předuje; dop. w 11 hodź. směje farar Groše dźěćikemšchenje; pop. w 3 hodź. směje farar Groše kichećenja. — W Tuchorskej zyrkwi směje wječor w 6 hodź. farar Paul wječornu nutrnosć. — Póndźelu wječor we 8 hodź. šeźdže so bibliske kolo za žony w Lutherskim domje na Horšicy hažu 28. — Wutoru pop. ¾3 hodź. nutrnosć za njedźelnicu w Pětrowskej zyrkwi. Wutoru wječor we 8 hodź. směje farar Groše biblisku hodźinu w Lutherskim domje na Horšicy hažu 28. Wutoru wječor we 8 hodź. směje farar Schneider Pichi pólnym hrodźiku 6 biblisku hodźinu, kotrejž so pomozniske rozrěčowanje pischamknje.

S **Bukez.** Dźakna niedźela. Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšchenje. Zyrkwinski a posawnišći chór. — Wumrěła: Martha Ruth, mandźelska dźowćičźka Jana Hermanna Kschižana, bura we Wyšokej, 3 měš. 21 dnj. stara.

S **Hornjeho Wujesda.** Rano we 8 hodź němske předowanje (wobadny karat).

S **Huśi.** Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske kemšchenje.

S **Wjelećina.** Rano ½8 hodź. serbske a dop. we 9 hodź. němske kemšchenje. Sběrka za ludowe mišijonstwo.

S **Wojerez.** Dopołdnja we 9 hodź. němske hłowne Boże słužby, ½11 hodź. serbske hłowne Boże słužby se spowědźu, popołdnja ½11 hodź. dźěćikemšchenje w kichižnej zyrkwi, dop. w 9 hodź. hłowne Boże słužby w Kulowje. W 12 hodź. serbske kichećenja, pop. w 2 hodź. němske kichećenja, w 5 hodź. pobožnosć we wokrejsnej chorowni a 5,30 hodź. pobožnosć w Betheelda.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. serbske, ¾10 hodź. němske kemšchenje a ¾11 hodź. dźěćikemšchenje, wšitke Boże słužby we Wulkich Sdźarach.

Katolske cyrkwinske powěsće

12. njedźela po swjatkach, 23. awgusta 1936.

Tachantska cyrkej: Rano 5.45 hodź. Boža mša, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša z předowanjom, pop. w 2 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi: sobotu 18—19 hodź., 19.30—20.30 hodźin, njedźelu 5.30—6.30 a dop. w 9 hodźinach.

Serbska cyrkej: Přileżnosć k spowědźi w 3, 6 a 8 hodź. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša z předowanjom, dop. w 9 h. wulka Boža mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. Bože služby za dźěći z předowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor, w 7 hodź. křesćanska wučba z požohnowanjom. Bože mšě wšědnje rano w 6 hodź., štwórtk wječor wot 9—10 hodźin swjata hodźina.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 21. awgusta 1936.

Narodźił je so: 20. 8. Alwinej Pawołej Gerhardej Kopaćej, policajskemu wyšschemu strażnišchtrej, syn.

Statistika mandźelskeje zwady

(Podał Bjarnat Krawc.)

Zo so tež najzbožownišaj mandźelskaj dys a dys zwadźitaj a so wadźitaj, nichtó přeć njebudźe. Mjenje zrozumliwe pak je, zo něchtó dla tajkich rozkorow porjadnje knihi wjedźe a k 40. kwasnemu dnjej (jubileju) tak rjec wo tym rozprawja, čehodla a kak husto je w telko mandźelskich lětach zwada a hadrija nastała.

To so před wjacy hač 40 lětami dwaj ženištaj, wikowar Jan Błažij a młoda holca. Hnydom na stawnišiwje (Standesamt) měještaj prěnju zwadu. Měještaj swoje mjena do wulkeho zapisnika zapisać. Pjero leżeše tam hižo k rukomaj a jako zastojnik k podpisanju namołwješe, wza Jan jako prěni pjero. Wona pak bě měnjenja, zo jej jako prěnjej podpisanje přistejí... mała zwada bu hotowa. Jako běštaj potom doma, so druhi raz hadrowaštaj tutoje ważnoje wěcy dla; wosebje tež tehodla, štó bě z přičinu zwady był, won ako wona. A jako bě zwada swój wjerch doepěła, wona wukřikny: „Nó, to so rjenje započina! Z tobu hišće rjane wěcki nazhonju, ty škorjedźako!" — To jeho trochu rozhori, ale wón so skónčnje směješe a wozjewi jej: „Derje, nochcemoj so dźensa dale hadrować. Založimoj knihu a napisamoj starostliwje a nadrobnje kóždy pad zwady a přičiny k njej." To staj tež swěru činiloj, staj so pócéwje kusałoj, druhdy kapachu sylzy a druhdy bě čoło pokhmurjene a wobličo rozlobjene, ale wonaj so lubowaštej a měještaj rozkoru za nješto pódlańske a mjenje ważne, ale swěru wšo zapisašaj. 40 lět dołho za sobu wutrašaj, ani zo by rozkora a zwada jeju zbožo zničić zamohła. A po 40 lětach zuslyša jeju zbožo knihu wot tutej spodźiwnej stawnišakjka nowina w Chicagu wo tutej spodźiwnej statistiey a doby sej prawo ju wočišćeć. Tak so swětej slědowace zjewi:

Knjez Błažij a knjeni Błažijowa staj so zwadźiłoj: 1579 króć, dokelž wobjed njebě w prawym času hotowy. 1450 króć, dokelž wona njenjezy žadane abo z hospdarskimi slěbornikami njewunźde. 987 króć, dokelž bě wón z mazanymi črijemi abo z mokrej drastu podłohi, skhody a přeštrěwki wopancał. 734 króć, dokelž woda k truhanju brody čopła dosć njebě. 687 króć, dokelž wona dźěći přejara zapimpli. 611 króć, dokelž wón dźěći zmjehkliwi. 564 króć, dokelž bě wón škodopřejny był. 490 króć, dokelž bě jedyn z njeju zapomnił, wječor swěcu hasnyć. 466 króć, dokelž bě wo jstwje přezymno. 378 króć, dokelž běchu so zbytki jěže skazyłe. 300 króć, dokelž bě wón přepozdźe domoj přišoł. 240 króć, dokelž bě wona rano přespała. 107 króć, dokelž bě woda ke kupjeli přehorca. 85 króć, dokelž běštaj zrěčenje zakomdźiłoj. 84 króć, dokelž bě wón šantko zhubił. 68 króć, dokelž wón přewjele kurješe. 51 króć, dokelž wona bobliki přišiła njebě. 28 króć, dokelž wona bjeze wšeje přičiny zwadu započa. 17 króć, dokelž wona přewótře swarješe. 13 króć, dokelž so wón ženje z njej njewukhodźowašo. 10 króć, dokelž bě wón dobru nadobu rozbił. 8 króć, dokelž wón ke kóčcy njebě luby dosć. 3 króć, dokelž njebě z přiwuznymi nješto w porjadku atd.

Pokiwy, kak je možno, docpěć 100 lět.

Znamjenity jendźelski lěkař napisa slědowace pokiwy, z kotrychž pomocu móžeš swoje žiwjenje na 100 lět podłožić.

1. Spi wósom hodźin!
2. Spi na prawej stronje!
3. Měj cyłu nóc wotewrjene wokno!
4. Myj so ze zymnej wodu, jónu wob tydźeń pak też z copłej.
5. Myj sebi kóždy dźeń nozy!
6. Před sněedanjom zwučuj kóždy dźeń swoje čełu!
7. Jěz mało mjasa, a stajnje derje warjene a přepječene!
8. Jěz hódnje tučnych pojědźow!
9. Zdaluj so sylnych napojow!
10. Kóždy dźeń khodź na čerstwy powětr!
11. Budź, je-li ći možno, na wsy žiwy!
12. Dawaj kedźbu na pitnu wodu, zo by njebyła skažena!
13. Jedyn dźeń wob tydźeń njedźěłaj!
14. Budź pomérny we wšěm!
15. Wobknjeź sam so!

3 legendy.

(Přełožił Bj. Krawc.)

1. Stworjenje człowjeka.

W spočatku njebě ničeho hač Bóh Knjez sam a Bóh spaše a sonješe. A tón jeho són traješe wěk na wěk. Bě pak wobzamknjene, ze by wotnićił. Ze spanja wubudźeny so poča wohladować a hdźež-kuli pohlada, nasta krasna hwězdźička.

Tomu so Bóh dźiwaše, stany a dźěše pohladać, što bě ze swojimaj wočomaj stworił; dźěše a dźěše... ale nihdźe njewidźiše kromy ani kónca. Skónčnje přińdźe też k našej zemi a bě hižo jara napinany a mučny; pót so jemu tak z čoła liješe... a jena kapka potu padny też na zemju, woživi so a hlaj! to bě prěni człowjek! Pokhadźa z Boha, ale njebu stworjeny, zo by žiwy był w samej radosći: z potu so narodźi a hižo w spočatku bu jemu postajene, zo by so dźěł a pócił. (K. J. Erben.)

2. Wo lěnjej žonje.

Tak dołho hač běchu ludźo hišće dobri, zamó człowjek rozkazować nje jeno wěcam žiwym ale też nježivym. Hdyž bě sej na př. nalamał drjewa, trjebaše jo jenož z prutom šwiknyć a drjewo dźěše samo tam, hdźež bě trěbne.

Jena žona sej na te wašnje też drjewo honješe domoj. Ale wona nocheše pódła njcho hić pěši dom, sydny so na njo, a drjewo hnydom pozasta a so ani z městna njehibaše. Na to žona wza pas, zwjaza drjewo a kładźeše jo sebi na khribjet. W tym so jej zjewi Bóh tón Knjez a rjekny: „Za to, zo sy chcyła zo by nosyła, budźeš jo nětko nosyć sama!"

(K. J. Erben.)

3. Bóh tón Knjez — dźěd.

W spočatku časow woraše człowjek polo jenož ze jeneho kónca a přišedši na druhi kóne přenošowaše pluh po kóždym zaso tam, hdźež bě počał worać. Dźěše tam Bóh tón Knjez nimo jako stare a nawući člowjeka, kak ma worać, mjenujcy tak, zo by z druheho kónca hnydom zaso naspjet worał. — Po tym wuhlada Bóh tón Knjez žonu, ta tkaješe a mjetaše jenož z jedneje strony ćolmik a na druhim kónci wona stajnje nić překusny a poča znowa. A wón jej pokaza, kak ma njepřekusnjenu nitku zaso naspjet mjetać.

Druheho dnja dźěše Bóh tón Knjez zaso nimo teho worarja a wopraša so jeho, štó drje je jeho nawući worać. „Dźěd Bóh tón Knjez!" rjekny worař. A Bóh jemu přiřeka: „Dźeń budźeš worać, a cyle lěto změješ dosć k jědźi!" — Potom wopraša so žony, šť je ju nawući tkać. Ta wotmołwi, zo je to sama nawukła. A Bóh rjekny k njej: „Cyłe lěto budźeš tkać a płat potom pod pažu wotnjeseš!"

(K. J. Erben.)

Had a žaby.

(Wjacsław Riha. Přeł. B. Kr.)

Wulki had bě skhori a bě tak mučny, zo sej njemóžeše ani žaby łojić. Lehny so na brjoh a čakaše. Žaby běchu wćipne, a bychu rad wědźeli, što bě so hadej stało. Had jim zdźěli, zo bě kusnył do nohi dźowki jeneho kuzlarja a ze to bu zaklaty, zo dyrbi dać na sebi žaby jězdźić. Žaby to wozjewichu kralej a tón hnydom z radosću wuńdźe ze swojimi ministrami, sydny so k hadej při kerku a druzy za nim po swojich hódnosćach. Tych had wozyše po brjozy a jednoze žaby běhachu za nimi pěši.

Ale kralej zda so po času, zo had prawje pomału jězdźi; tón pak so murčka z tym, zo je hłódny. Tohodla kral jemu dowoli, zo smě někotre z tych jednorych žabow k posylnjenju pózréć. Had to wospjetowaše a zeasylni so po času tak, zo skónčnje zežra też krala a jeho ministrow.

Babyduška.

(Po J. Erbenu B. Kr.)

Maćerka bě wumrěła a połrjebana. Zawostaji po sebi zrudne syrotki. Kóždźičke ranje přikhadźachu te k rowej a pytachu njebohu maćerku. Tej bě žel swojich lubych dźěći, a jeje duša so wróći na zemju a jako drobna kwětka wona swój row přikry a wudebi. Dźěći póznachu maćerku po dychu, póznachu ju po wonjenju a juskachu — — jednoru kwětku, w kotrejž namakachu trošt, pomjenowachu „babyduška".

Radio

Njedźelu 23. awgusta po žitśchi:

Königswusterhausen: 6 konzert ſ Hamburgiſkeho pſchiſtawa. 8 ſa bura. 10 raniſchi ſwjatoczinoſtej Hitlerſkeje młodźiny. 11,30 „Kofejowa kantata" wot Bacha. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Königsberga). 14 bajka ſa dźěći. 16 tacźele, mjes nimi rozprawy wo Fürſtenbergſkim wuſtajeńſtwowanju w Baden-Badenje. 18,30 rjane hłoſy. 19,40 ſportiſki wothłós. 20 ſtuſko hłoſa (ſ Mnichowa).

Lipſk. 6 konzert ſ Hamburgiſkeho pſchiſtawa. 8 raniſcha nutrnosć. 11,30 Bachowa kantata. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Barlina). 16 hudźba ſ ſalowje (ſe Saarbrücena). 18 Dworžakowe dwojoſpěwy. 19 tacźele. 20 wječorny konzert (ſ Barlina).

Barlin: 8,55 raniſcha nutrnosć, 20 wječorny konzert.

Köln: 20 wječor ludowe hudźby.

Praha: 20 parada hłoſow.

Póndźelu 24. awgusta ſo žitśchi:

Königswusterhausen: 6,10 tacźele. 10 ſa ſchule. 11,40 ſa bura. 12 pſchipołdniſchi konzert ſ Wrótſławja. 16 popołdniſchi konzert. 19 tacźele ſ ſwjatokej. 20,10 komorna hudźba. 21 pſchirodowéda cźłowjeſkeho žiwjenja.

Lipſk. 6,30 raniſchi konzert (ſ Frankfurta). 10 ſa ſchule. 11,45 ſa bura. 12 Hannoweriſki hrodowniſki konzert (ſ Hamburga). 15 ſa žonu. 16 tacźele. 19 Mozartowa klawérna hudźba. 20,10 wječorny konzert.

Wrótſław: 20,10 Schéra-pondźela.

Stuttgart: 20,10 Drohoczinki.

Mnichow: 20,10 Ludowa hudźba ſ ſwjatokej.

Warſchawa: 21 wojeńſki konzert.

Tuta statistika njeje jenož zajimawa dla swojeje spodźiwnosće, ale też tehodla, dokelž tak prawje pokaže, kak ze zbožownym mandźelstwom po prawym je: Porkanje a storkanje a rozkorje dla ničoho. Zwada dla maličkosćow, kiž su bórzy zapomnjene. Wady měještaj wobaj. Zady tutych zwadow a rozkorow pak so jasnje skrywa hłuboka lubosć a woprawdźe wulke zbožo.... z runa prawotne mandźelstwo!

Hamtske woziewjenie z Budyšina.

Für das Stadtgebiet **Strehla, Teil Thrombergstraße,** ist ein **Bebauungsplan**

aufgestellt worden. Er liegt nebst dem dazugehörigen Ortsgesetz **1 Monat** lang, vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung an gerechnet, in der Kanzlei des Baupolizeiamtes, Kornmarkt 3,I, Zimmer 13, zur Einsichtnahme aus. Widersprüche sind, wenn nicht das Recht dazu verloren gehen soll, innerhalb dieser Frist bei der Baupolizeibehörde zu erheben.

Bautzen, am 21. August 1936.

Der Oberbürgermeister, Baupolizeiamt.

Hospodarski kucik

Přinoškowy porjad ratarskich dźěłaćerjow

Z 1. septembrom, kaž je znate, nabywa winowatosć wšěch ratarskich dźěłaćerjow, přinoški płaćić, prawomóc. Burja dyrbja sebi wot wokrjesneho burstwa přinoškowe kharty wuzadać. Přinošk so na kóncu kóždeho měsaca wot mzdy woćehnje a wobliči so po wysokosći měsačneje mzdy. Přinoškowe znamki móža so na póstowych hamtach kupić. Wysokosć přinoškow je w 4 přinoškowych rjadowanjach stopnjowana. Hač do 70 hr. mzdy wučini měsačny přinošk 30 pj., do 120 hr. 60 pj., do 150 hr. 0,90 hr. a přez 150 hr. 1,20 hr. Přinoškowe znamki dyrbja so zalěpić a ze zapisanjom měsaca a lěta wothódnosćić. Štóž přećiwo tutemu přinoškowemu porjadej jedna, teho móže statny hurski wjednik abo hamt, kotryž tutón postaji, z khłostanjom hač do 500 hr. pokhłostać. Njezapłaćene přinoški a khłostanja financny hamt nutrćehnje.

Wubranje młodźičkow

Pjerizna ma w augusće wosebje młodźičkam wšu swoju kedźbnosć wěnować. Dołhož su młode, je wo wjele lóžo a wěsćišo, mjez młodźičkami najlěpše wubrać. Młodźički, kotrež pozdźišo derje jeja njesu, su mjenujcy wot swojeho 15. hač do 18. tydźenja we zróšće lěpje wuwite, hač pozdźiše mjenjewunošne młodźički. Po tutym času wšak so rozdźěle mjez woběmaj družinomaj po něčim zhubja. We wukonu pak prěnišich ženje njedocpěja. Tehodła maja so w času mjez 15. a 18. tydźenjom mjez młodźičkami najbóle wurošćene a wuwite wubrać. Młodźički, kotrež maja dołhe šěroke a hłuboke čéło, dołhu hrudźowku, dołhej nozy a derje wuwitu hłowu, zawěsće tež derje jeje ponjesu. — Stare kokoše hišće z wulkeho dźěła linaja. Přez to pak ma so jim dobra pica dale dawać, zo by so pjerjo čim spěšnišo wobnowiło. — Wot srjedź augusta móža so z wuspěchom tež hišće kački nakładować, kotrež dobru pječeń k hodam poskićeja.

Lěpšiny plahowanja rěpika

Rěpik a rěpka staj płodaj mjez wolijowymi rostlinami, kotrajž so pod klimatiskimi poměrami Němskeje najlěpje za plahowanje we wulkim hodźitej. Je bjez dwěla postup, zo staj w poslednimaj lětomaj skoro we wšěch krajinach so we wjetšim rozměru plahowałoj, přetož staj za naše zastaranje z tukom jara ważnaj. Nimo teho pak su z plahowanjom tuteju rostlinow tež hišće druhe hospodarske lěpšiny zjednoćene, kotrež jednotliwemu plahowarjej słuža, přetož derje wuwity rěpik je wubjerny předpłód za wšě kulturne rostliny a je derje znate, zo pšenica po rěpiku porjadnje lěpši wunošk poskića. Rěpik a rěpka nimo teho so tak zahe z pola zhubitaj, zo móže so wolo před wosyćom z nowymi hłownymi płodami tež hišće za mjezypłód wužić a tak za plahowanje picy służić. Dla wšěch tutych lěpšinow so wočakuje, zo so plahowanje tutych ważnych wolijowych rostlinow tež w přihódnych lětach hišće powjetši.

Bjez dwěla njejsu wolijowe płody jara skromne kulturne rostliny; tola możnosće je plahować, su wjetše hač so powšitkownje mysli. Najlěpje radźi so rěpik na dobrych wuhnojenych pšeńičnych pódach. Tola tež na srěnich pódach hišće dobry wunošk lubi, wobsahuje-li zemja dosć kalka a njećeřpi-li pod přewulkej wložnotu. Tam pak, hdźež je póda za rěpik přelohka, tam móže so hišće rěrka radźić. Předewšěm dyrbi póda před wosyćom so derje wobdźěłać a w dosahacej měrje wotnoćnyć. Tehodła móže so rěpik jenož po tajkich płodach syć, kotrež su zahe wotžnjete kaž zažny nazymski jećmjeń, smaha atd., přetož dowola, zo so póda z hródźnym hnojom pohnoji a so dokładnje před wusywom předźěła. Rěpik a rěpka mataj so přeco z hródźnym hnojom pohnojić, 300 dwójnych centnarj na hektar. Ze hródźnym hnojom nódže poskićene zežiwadła pak na dobre žně dawno hišće njedosahaja. Tehodła je trěbne, zo so też hišće mineralske hnoje a to 4 dwójne centnarje Domašoweje mučki a 2 dwójnaj centnarjej 40eho kalija před wusywom zemi poskića.

Z tym so docpěje, zo rostliny sylne a skrućene do zymy du a su před wumjerznjenjom skitane, wosebje hdyž tež su so předwidźane dusykowe dawanja a to jena třećina nazymu a dwě třećinje w naléčku poskićele.

Jeli zemja pohnojena z Domašowej mučku, kalijom a dusykom a dale z hródźnym hnojom derje pohnojena, potom séčhuje po dokładnym předźěłanju pódy wusyw a to 6 hač 12 kg na hektar, při čimž maja rynčki 30 hač 50 cm wot sebje rózno być. Čas wusywa je wot kónc julija do kónc augusta. Rěpik móže so też hišće wo něšto pozdźišo wusyć hač rěpka.

Rozwučowace drobnosće

Krute płaćizny za lětuše khlěbowe žita so lětsa hišće postajiłe njejsu. Za august wučinjeja tute płaćizny 10,25 hr. za pšenicu a 7,80 hr. za rožku, zá 50 kg.

Dodawanske zrěčenja wo běrnjacych truškach z lětušich žnjow su hač do 31. 8. 1936 zakazane. Wot naspomnjeneho dnja maja so wot předźěłarjow hłownemu zjednoćenstwu němskeho hospodarstwa z běrnami możjewić. Dodawanske zrěčenja, kotrež so hižo prjedy wotzamknychu, dyrbja so samsnemu městnu wozjewić.

Njewucerpajomne humusowe žorła so nam poskićeja z liotowjenjom wumělskeho hnoja (Kunstmist) a to kaž ratař Kurt Schmidt ze Schmarsowa w Pomorskej w zdźělenjach za ratarstwo wozjewja, ze słómy běrnjaceho zelišća, z mocha, słanja, syćizny, rohodže, kalkoweho dusyka, wody a něhdże 5 proc. zwěrjacych exkrementow. Pospyty, kotrež so z tym pod wjednistwom instituta za rostlinowu zežiwjejsku wučbu a zemsku biologiju Barlinskeje university činjachu, přetrjechichu wšě wočakowanje. Tutón wumělski hnój so najlěpšemu hnojej runja a je samo hišće lěpši.

Najlěpše rěpikowe a rěpcyne symjo za wusyw we lěco 1936 płaći w mnohosći wot 100 kg a nad to 28 hr. za 50 kg, w mnohosći wot 25 hač do 99,9 kg 30 hr. za 50 kg a w mnohosći pod 25 kg 35 hr. za 50 kg tute płaćizny też tam płaća, hdźež su hewak druhe wučinjenja byłe.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 22. augusta 1936.

Wčerawše Kursy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,51	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,38

Barlinska kursa 21. augusta 1936. Hdyž běchu pschedwčerawšim kursy na jatkadźe intervenzije wulkobankow we zwojim wotdźělenju wobkedźbowanju popschestałe, pak pschi spočatku wčerawscheje kursy kursy na zyłej čarje jasko khětro jara popuschčowachu. Na jenym boku njebě zapka kupzow a na druhim boku žo jara wjele materiala na wikach pokaja, kotrež bjes dwěla wot makeje bankowsteje klientele, kotraž je po sdačzu čzuwy słubiła, pothadźa. Wotdźělenja hač do 3 a hišće wjazy prozentow dóčzu. Na rentowych wikach bě tendenza tohorunja jara słaba.

Barlinske žitne wulkowiki. Na Barlinskich žitnych wulkowikach běše pohledni wičzny dźeń tutoho tydźenja poměrnje jara měrny wobkhod. Pschiwós je strony ratarstwa njeje žo naspomnjenja hódnje sešmnił, tak jo mózachu mjenny jenož zwoju běžnu potrjebu krycz, na zkład pak žebi dotal nicžo połožicz njemóža. Wožebje ja hnydomne dodacje bě napraschowanje wulke. Też na pizowanskich žitnych wikach stejeschtaj wowš a jeczmjeń jenož we wobmiešowanej měrje na pschedań. Jeczmjenje sa industriju namakachu w dobrych kajkožčach kupzow. Też industrialne jeczmjenje žo derje pschedawachu. Jeczmjenje sa piwarnje w najlěpschich kajkožčach piwarnje kupowachu. Mukowe wiki běchu spokojaze.

Wčera płaćeiche w Barlinje zentnar

pschenizy W 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožki R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jeczmjenja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowša H 11: 8,35 hr., H 13: 7,80 hr.

w Shorjelju

pschenza 18,70 hr., rožka 15,20 hr., jeczmjeń, nal. 15,40 hr., wowš 14 40 hr.

Twora		Němski wuplod Najnišša płaćizna pj	Najwyšša płaćizna pj	Wubrany wuplod pj
Boby (Buny)	punt	—	15	—
Hroch	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	10	15	—
Kórki k nakładź.	»	80	160	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—
Sydrojty kał	štuka	5	40	—
Bźły kał	punt	—	6	—
Čefwjeny kał	»	—	10	—
Wirsingowy kał	»	—	10	—
Pupkaty kał	»	—	—	—
Zeleny kał	»	—	—	—
Kolrabi (młod.)	št.	5	8	—
Kolrabi (stary)	pt	—	—	—
Karoty	walčk	—	10	—
Karoty	punt	—	10	—
Korjeń pětrjyłki	»	—	—	—
Porej	»	—	—	—
Radiski	walčk	5	8	—
Rjetkej	štuka	5	10	—
Rjetkej	punt	—	—	—
Rjewjeń	»	—	—	—
Čefwjena rěpa	»	—	—	—
Kulrěpa	»	—	—	—

Twora		Němski wuplod Najnišša płaćizna pj	Najwyšša płaćizna pj	Wubrany wuplod pj
Solotej	kořčk	5	10	—
Šćerbak	»	—	—	—
Kosćadło	punt	—	—	—
Selerij	štuka	5	20	—
Selerij	punt	—	—	—
Loboda	»	—	20	—
Rapunelki	»	—	—	—
Tomaty	»	—	20	—
Cybla	»	10	12	—
Hromak	»	—	—	—
Khrěn	»	—	120	—
Champignony	litr	—	—	—
Čerstwe hriby	litr	25	60	—
Sušene hriby	litr	50	80	—
Dobre jabłuka	punt	—	30	—
Jabłuka k warj.	»	—	10	—
Dobre kruškwy	»	20	30	—
Kruškwy k warj.	»	—	10	—
Wišnje	»	—	—	—
Slowki	»	—	20	—
Brěčki	»	—	50	80
Aprikosy	»	—	—	—
Wino	»	35	100	—

Drobnowulkowańske płaćizny w Budyšinje

22. augusta 1936 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najnišše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Čelace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,20
Pšenjna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	11	0,12
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,18
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 etr.	—	1,15

Wlčne płaćizny w Budyšinje.

22. augusta 1936.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet	najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenca, 76-77 kruta płaćizna 50 kg	—	9,25
Pšenca —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna 50 kg	—	7,80
Rožka —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Jećmjeń, nalětni 50 kg	—	—
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 61-62 kg kr. pł.	—	7,85
Wows 48—49 kg kruta płać.	—	7,40
Wows 50 kg	—	—
Raps 50 kg	—	16,00
Běrny (wewulkowikow.) najn. pł. 50 kg	—	—
Běrny, žołte 50 kg	—	—
Syno 50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	1,00	1,30
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	—	1,50
Słoma z cypami młóćena 50 kg	—	—
Butra 1 kg	3,00	3,20
Jeja 1 štk.	—	0,10
Pšeńć. muka Type 502 100 kg*	—	34,50
Pšeńčna muka Type 790 100 kg	—	31,50
Ržana muka Type 997 100 kg*	—	24,45
Pšeńć. wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby 50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby 50 kg	6,10	6,30
Husy	—	—
Prosata 1003 štuk 1 štk.	14,00	23,00

Waba prosatow w přerěžku 14—30 puntow.
Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

21. augusta 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 31.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	—
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 45.

Połnomjasne, wurošćene, najwětšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	—
Špatne	—

Jałowicy a kruwy: 531.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwětšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	24
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 1112

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	82—88
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	72—80
Špatne (3.)	65—70

Wowcy: 5381.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	52—54
Starše wukormjene (6.)	48—51
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	40—47

Swinje: 5002.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Miasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 8.	20. 8.		21. 8.	20. 8.
Pšenca	193-200	198-200	buny	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	163,0	163,0	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
jećmjeń now.	214-220	214-220	módre lupiny	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšeńć. muka	27,55	27,65	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,74	9,75
ps. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšeńć. »		
lane symjo	—	—	wowsna »		
pjeluški	27,0-30,0	28,0-32,0	ječna »		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 198.0 9: 180.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaćizna za jećmjeń za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 11: 167.0 13: 156.0

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 197 | Budyšin — Póndźelu 24. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Nacionalistiscy lětarjo bomby na Madrid mjetali

Se Seville so powě, so su sobotu nazionalistiscy lětarjo z Tabladу bomby na Madrid mjetali. Ssu wjele bombow cišnyli na městowe dźele, w kotrychž su kažarny a pschedstrowanischcza za milizu. W Sevillskim radiu je so wotswišwilo, so je mjetanje bombow na Madrid wotpřiwzaćenje za to, so su knježeřstwowi wojazy do njewobstwjerdźenych městow tśeleli a bomby mjetali.

Sevillski radio hischcze rosprawjesche, so su markistojo z Malagi město Antequera nadpadowali. Nazionalistiscy wojazy pak jich po cźežkim wojowanju zbichu. Cźežwjena milizа 400 mortwych a franjenych zhubi. Wočakuje so, so nazionalistiscy wojazy bórzy na Malagu dobudu.

Tarragonskeho kardinala zamordowali

Franzowska Havaska powěsćerńa z Burgosa powě, so su wojazy milizy w Barzelonje Terragonskeho kardinala, arzbiskopa Vidala Barraqueru, samordowali.

Pschi pschescźehanju duchownych w Schpanilkej je so dotal pjeć biskopow samordowało. Sćuenzskeho biskopa su pschi žiwym cźele spalili.

Cźežwjeni su tež hłowneho redaktora Madridskich nowin „ABC", Alfonza Santamariu, satśelili. Tehorunja su dźiwadźelnika Rivelleza w Madridze satśelili.

Jendźelski parnik přepytali a wotwjedli

Kaž so z Gibraltara powě, je wójnska łódź Madridskeho knježeřstwa jendźelski parnik „Gibel Zerjon", kiž mjes Gibraltarom a Marokkowskej jśidźi, 16 mil wot marokkowskeho pschisłuschatwa Melille sdalenu, sadźerźała a pschepytała. Wot teho cźasa je so jendźelska łódź łhubiła. Sćehotu pschi-pośdnju je z Gibraltara wotśiła a njedźelu hischcze njeběsche do schpanisko-marokkowskeho pschisłuschatwa Melille pschijeła. Renterez telegrafowańša w Londonje hischcze łhoni, so su wójnske łódźe Madridskeho knježeřstwa jendźelski parnik sadźerźałe a jemu njedowoleja do Melille dojeć. Jendźelske namórnike wyschnosće w Gibraltaru su panzerowany cźišćak „Repulse" wupósłałe, so by parnik „Gibel Zerjon" schkitał.

„Libertad" turkowsku wikowańšku łódź sadźerźała.

Schpanilska wójnska łódź „Libertad" je pjatk spytała turkowsku wikowańšku łódź sadźerjeć. Turkowska łódź do schpanilskeho pschisłuschatwa w Cadizu jśidźesche. Cadiz je w rukach nazionalistow. „Libertad" chcyschе turkowsku łódź pschepytać. Wona pak njemóžeschе swój wotpohlad pschewjeść, dokeľ batterije na mórskim brjohu poczachu do n'eje tśeleć, so by wona radscho łhubi. „Libertad" běsche pschedy nekotrymi dnjemi tež němski parnik „Kamerun" sadźerźała.

Wšelake powěsće ze Španiskeje

Mjes wojakami ludoweje fronty na wschěch schpanilskich bitwischćach wjele wukrajnych agitatorow pschebywa. Tak so tež z Truna powě, so wukrajniscy markistiske wojerske wodźelenja w khětro wulkim wobšahu nawjeduja.

Wo město Cordobu, kiž běsche dotal w rukach nazionalistow, je so na konzu tydźenja wótrje wojowało. Schtyri wodźelenja knježeřstwowych wojakow, z cźežwjenej milizu pożwinjene, mějachu hjes pschestajacа nadběhowacźu. Nazionalistiscy wojazy pak so nabběham wótrje pschecźiwjachu. Knježeřstwo běsche swojim wojakam porućiło, so bychu so městа smjezowali, niechy by schtóžkuli płaćiło.

Stab połnóžneho nazionalistiskeho wójska je so z Burgosa do Valladolida pschepołožił. Valladolid je frontce bliže. W Bilbao so połoženje cźežwjenych z kóždej hodźinu łhubjenscha. Zyrobа wosebje je w městeje žadna. Powě so, so je w Guadarramskich horach wjele pschijatkownikow zbrońe gardy k nazionalistiskemu wójsku pschescheło. Nazionalistojo su pjeća pola Hueski w raźicej Schpanilskej wodźelenje katalanskeje milizy kwaśnje wotrałyli. Mjes Irunom a San Sebastianom su nazionalistiscy wojazy trochu kraja dobyli.

General Queipo de Llano je w swojej radiowej rěcźi sobotu prajił, so je so po rosprawje Moskowskeho radia 200 miljonow rublow k podpjeranju schpanilskich markistow pschihotowało. „Action Francaise" na cźole prěnjeje strony wosławja, so je franzowski pólźanz w Madridze Herbette 500 pśetow schpanilskej ludowej fronce darił. Franzowska polhamtska powěsćerńa „Havas" njeběžeschе wo tutym podawku rosprawjeć.

Madridske knježeřstwo so přetworja

Swonkowny minister w Madridze je wukas wudał, z kotrymž je so diplomatiski běh hnydom zajmrěł. Diplomatiski korps ma so „w smyśle demokratiskeje republiki" zyle znowa zorganizować. S druhim knježeřstwowym wukazom je so sašo 33 wyschkowskich leutnantow, 10 majorow a 15 wojerskich hejtmanow je słužby puschćiło. Ministerski president je wukaz wudał, z kotrymž so propagandowy běrow a nowinarstwo, radio a film postaji. Tutón běrow dyrbi wukaz wobdźěłać.

Ministerski president Girab, kiž dotal też namórnistwowe ministerstwo nawjedowaschе, je tuto ministerstwo statnemu podjeketarej Franziški Matśsanchezej pschepodał. W bliźichim cźasu so wukas wočakuje, z kotrymž so offizěram milizy te ſame prawa spodjeła kaž offizěram we wójsku.

Newyorkscy bolšewikoju so znowa na parnik „Bremen" dobyli

Hdyž mějesche w nozy k ſaboržce němski parnik „Bremen" ſ Newyorkskeho pschistawa wotjěć, Newyorkscy komunistojo sajo ras na łódź pschindźechu, so bychu njeměr na njej nastśinili.

Mějesche 150 bolschewikow běžeše so mjes pschiwuſnych a pschistuſnych stójcźko, kotśiž so ſ wotpucźowazymi rozjohnowachu. Hdyž so jim ſnamjo da, kommunistojo sapoczachu ſakhadźeć. Łódźna wobhadka hnydom pschecźiwo nim ſakhwata. Łódźna policija ju podpjerasche. S krótkej pschimanu zu poradźi, wjetschi dźeł ſchkarakow ſ łódźe wotstronić.

12 kommunistikow běsche pak so ſ rjeczanami a ſamkami k łódźnej kronje pschijsamknło. Wone běchu so běle pótniki wobletke, na kotreż mějachu Němscy njepschećelſke napiśma. S teho je ſpóznarj, so je so pschijmał hižo dlšchi cźaſ pschihotował. Łódźna wobhadka pak ſónźe ſa krótki cźaſ wuſwobodźi a je policiji pschepoda, kotraž je do policajſkeho jastwa wotwjedże.

Puczowarj na łódźi ſwjetscha njeběchu wo wustupje niczo ſłyschełi, ſchtož na wulkosći łódźe ſaleži. Łódź běsche so ſ wotjěſdom jenoż ſnadnje ſakoundźiła.

Demonstracije hłodu dla we Wukrajinje

We Wukrajinje su so w poślednich dnjach dźěłaćerjo a burjo k wulkim demonſtrazijam dla hłoda łběželi. Shromadźichu so na wschelakich městnach a cźežnjechu psched twarjenja wyschnoſćow, so bychu ſ hrozenjom khleb a druhu zyrobu ſadali. Njespokojazy wumoſchi ſnjow so hižo wschudźe ſaczuwa. Wobſtejnoſće budźa ſa wohnjećerſtwo ſle, dokeľ je wójsko husto zito hižo na polu ſebrało. Tohodla je so tradazy łud pschecźiwo wójſku rosharił, dokeľ běsche so tuto dotal pschezo derje ſastarało.

Kaž ſwjetſkoruske nowiny pišaju, je w Poltawje resthorjena cźerjoda dźěłaćerjow a burow magazin cźerwjenego wójſka nadpadła a ſo zyrobу w nim ſmjezowała. Jako mješchćanski kommandant wojakow pósła, mjes nimi a wohnjećerſtwom wotrałdźita bitwa naſta. Dźěłaćerjo a burja běchu wſchał ſo jenoż ſ kijemi wobrónili. Pschi ſrażenjach je so 23 wohnjećerjow morilo a nětkle 50 wožeſnow ſo ſranilo. Też wojazy ku pjeća łudi łhubili.

Też w Jsjumje nad Donezom a w Konotopskim wokrjeſu je k cźežkim njeměram dóschło, dokeľ je wójſko zyrobu ſebrało a wohnjećerſtwo trada. S Charkowa ſo powě, ſo ſmjeje ſo tam bórzy wulki prozeſ pschećiwo 60 buram, kotśiž běchu ſo ſapowědźili, ſwoje žně wojerſkej kommiſiji wotedać. Dozwa ſu w ſaſtojnym tydźenju nětkle 2000 burow a dźěłaćerjow ſajeli. We Wukrajinje wjele wojerſkich wotdźelenjow w alarmje ſteji.

Ossoaviachim — ruske rezervne wójsko

W nastawku Moſkowſkich nowin „Prawdy" ſo pische, ſo je Ossoaviachim „towarſtwo k ſtudowanju lětarſkeho a chemiſkeho wójnſkeho bróńenja". Mojeſje ſłužbu tuto towarſtwo žytej bolschewiſtiſkej wojerſkej propagandže a wobſchěrnemu wukubłanju ſwonka cźerwjeneho wójſka.

Prjedawſchi nawjednik wójnſkeje akademije, kiž we rjedže wójnſkeho kommanděra ſteji, towarſtwo nawjeduje. Kóžda republika w Ssowjetſkej uniji, kóždy wokrjeſ a kóžde město ma ſwoju radu tuteho towarſtwa. Rada wopſchija ſenotliwe towarſtwa ſwojeho wobwoda. Ossoaviachim wuwuczuje młodych ludźi pſched wojerſkej ſłužbu, wukubłuje puſchćenych wojakow, cźini propagandu ſa krajne ſakitanje, organiſuje towarſtwa k wobaranju pſchećiwo nadpadam ſ lětadłami a płunom, wuwuczuje lětarjow, pſchatkownych lětarjow, wotſtakowarjow ſ padakami, jěźdźerjow, jěźdnych, artilleriſtow atd. S pſchinoſchkow žobuſtawow a darow je město towarſtwo ſa poſlednje tſi lěta nětkle 150 miljonow rublow dothodow. Pjenježy ſu ſo jenoż na ſeſnjinjenje ſakitańſkich prědkow cźerwjeneho wójſka wudałe.

Towarſtwo Ossoaviachim je hižo ſta tankow a lětadłow a tyſaz druhich bronjow wójſka dało. W towarſtwje jenoż prjedawſchi wojerſcy offizěrjo wuwuczuja. Towarſtwo ma 13 miljonow žobuſtawow. Jeho ſjednoczenſtwa jěźdnych, artilleriſtow, lětarjow, wotſtakowarjow ſ padakami, lětarſke ſwjaſki liczа po ſtatyſazach do ſwojich žobuſtawow. W pſchichodnym pjećlětnym planje ſo poſtaja, ſo ma ſo žobuſtawstwo towarſtwa w lěcźe 1937 na nětkle 17 miljonow ſeſnjinicź.

Mojeſje ma ſo wobkedźbowacź, ſo ſo nětkle 140 lětarſkich ſjednoczenſtwach Ruſkeje też wjele jónkich we lětanju, wobaranju pſchećiwo płunej a mjetanju bomow wuwuczuje. Ossoaviachim je naijpſchinoſnja bróń we knježeřſtwowej ruzy. Knježeřſtwo chce pódla offizialneho cźerwjeneho wójſka druhe njeoffizialne, mózne reſerwne wójſko wutworicź, kotrež ma po wotmyſlenju zyły lud wopſchijećź, ſo by ſo ſón wo „cźerwjenym ludźe w bróńjach" r ...rawdźe pſchewjedł.

W Moskowskim procesu so 16 smjertnych wusudow namjetowało

W Moſkowſkim prozeſu je ſtatny rěcźnik ſa wſchitkich 16 wobſkorżenych ſmjertne ſtrofowanje namjetował. Najwyſchſchi ſtatny rěcźnik Wyſchinſki w ſwojej wobſtórżbnej rěcźi rjekny, ſo ſu ſo wſchitcy 16 wobſkorżenych wjelepſchednje winowaczi ſcźinili. Wutřuch ſo póndźelu abo wutoru wočakuje.

W ſwojich poſledních ſłowach ſo wobſkorżeni hischcze raz jako winowaczi twdawachu a prajachu, ſo ſwoju winu dopśinawaju, ſa Stalina wustupowachu a ſwjetſka ſo nadźiwachu, ſo ſnadź ſebi ſ taſkim ſadźerźenjom žiwjenje wuchowaju.

Kaž ſo ſ Moſkwy hantſy powě, je namjetnik ſwjetſkoruſkeho ſtatneho nakładnistwa Tomſki ſobotu wjeczor w ſwojej willi ſamomordarſtwo ſtucził. Jeho běchu pſchi pſcheſłuſchowanju Moſkowſkeho prozeſa winowali, ſo je ſ Trozkim a Sſinowjewom ſwiſli měł.

Bołharſkaj kralowſkaj mandźelſkaj ſ Barlina wotjěłoj.

Bołharſki kral Boris a mandźelska ſtaj ſa cźaſ olympiſkich hrow w Barlinje pſchebywałoj. Ssobotu pſchipotdanju krótko do 12 hodźin ſtaj pak ſ Anhaltſkeho dwórniſchcza wotjěłoj němſke ſtołowne město wopuſchćiłoj.

3000 wožeſnitych cźahow na ſtatny ſtrowiny ſjeſd.

Němſkoſtatna żeleſnica, kiž je pſchi olympiſkich hrach ſwoju ſkmanoſć wopſtajć wokazała, ſo hižo ſako na nowe nadawki hotuje, kiž pſchi ſtrowinym ſjeſdźe 1936 na nju cźakaju. K wuradźowanju wo ſjadowanju wožeſnitych cźahow běſche 17 dnjow trěbnych. W tutym cźaſu mějeſche ſo nimale 3000 wožeſnitych cźahow do ſjednych planow ſarjadowacź. To pſchi ſłyſchnym wobkhadźe porjadnych cźahow njeběſche łohke dźeło.

Horthy pola wjednika.

Wjednik wuheefskeho kralestwa admiral Miklawsch Horthy z Nagybanya, kiž běsche žo na hontwinske puczowanje do Awstriskeje podał, je sobotu wjednika a němskeho kanzlera w Berchtesgadenje privatnje wopytał.

Franzijskana Gratiana sajubjili.

Wulka khłostańska komora w Koblenzu je 28ltnehu Josefa Wernera, prjedawscheho franzijskanskeho bratra, dla nepożćiwjowje k 1 lěta a 9 měsazam khłostańje sajubjła a jemu czestne prawa na dwě lěcze wotrjekła. Wołožaze wobstejnoscze žo jemu sapowědźichu.

Wěš tole hižo?

W poslednich 50 lětach žu žo ratarske wunoschki khěžro powjetschiłe. Hektarowy wunoschk pschi nalětinim jerčmjenju je na pasch. wo 48 proz., pschi nasymsiej pscheňzy wo 69 proz., pschi wowsu wo 73 proz., pschi nasymsiej rožzu wo 83 proz. a pschi běrnach žamo wo 102 proz. wjetschi. Tute lěpsche wunoschki pschipisuja žo na lěpschi schkit rostlinow, lěpsche družiny a na lěpsche pschiprawjenje pódy. W němskich pjekarskich pschedewjazach je, kaž z poslednjeho liczenja pschedewjazow w l. 1933 wukhadza wjazy ludźi samětinjenych, hacž w němskich hórnitich pschedewjazach, mjenujzy 451 394 wosobow, kotrež w 114 929 pschedewjazach dźěłaja. Pjekarjo z konditarjemi pschedźěłaja mjes druhim 46 mil. dwójnych zentnarjow rzaneje a pscheněcznje muki, 4 mil. zentnarjow butry, 4 mil. zentnarojw zokora, 225 mil. litrow mloka, 600 mil. schtuk jeji a wjele žadu a marmelady.

*

Wina, kotrež pola starych Grekow na blido pschińdźechu, běchu tak wopojaze, so můzesche je człowiek jenoz z wodu naměschane picz. Sokrates můzesche tohodla, jako Alkibiadesej pschipiwasche, jenoz pokhra měry wupicz a Alekjander Wulki posdźischo žydom měrow, mjes tym so Brennus, wjednik pola Delphia sbitehu wójska, se sadmeiowanjom nad njesbožom njeměschane wino pijesche. Njesbožowny je na to wumrěł.

*

Po nastorku amerikanskeho paedagoga, kotryž je dla nowowocžasneho rozwuczowanja znaty, je žo nimale po zyłych Sjednoczenych statach nowa ABC-kniha wudała. Abejzejarjo dyrbja žo pschichodnje w smyslu doby techniki wukładacz. K sasczerpjenju pschikładow žo potajkim jabłuka, bóle, kóczki, jejka atd. njenadkuja, ale technike wudobyczа naschich dnjow. Tak žo nowe ABC na pschikł. z „aeroplane“ (lětadło) sapoczina a z „Zeppelinom“ skónczi.

*

Jako italske nowiny powěchu, so je w Bjenadkach kolp w starobje dwě stoz lět wumrěł, wschelazy ludźo z hłowu wijachu a tomu njewěrjachu. Wopraudźe pak móže kolp hischcze wjetschu starobu dozpěcz. Pschirodosłowjenjo nam wo swěrjatach powedaja, kotrež ifi sta lět dozpěchu. j.

„Kaž mój kniez překhadnik!“

Wjele wjeczkow a anekdotow je swatych wo krajnym komornym žudnistwje we Wetzlaru, kotrež běsche w starym czażu Němske prěni a najwjetschi žud, pschi kotrymž je też mlody Goetha khwilku skutkował.

Jónu pak je žo tam w rjanym mjesze nad Lahnu něschto stako, czemuž žu žo daloko a schěroko dołho žmjeli.

Khwatk běsche pschi tutym žudnistwje něschto njesnate, ale jónu tola jara khwatna wěz bóndże, z wulkomózným listom.

Wo czo žo jednasche?

Nó hai, jow prósztwu wo khłostanje z jatbu maleho němskeho wjesca — a, dokelž strach hrožesche, rěkasche, žo do spěcha měcz.

Potajkim žo pożdźenje, w kotrymž dyrbjesche žo wo khwatnej wězy jednacz, hižo na dźeń postajz, a to tydźeń po bóndźenju lista.

Tak žo seńdźechu, a skónczn'e pschedźyda wosjewi, so žo pismo po rjadu k kóždemu do bydlenja pschinjeze, a khwjz je nastupazy žmoje měnjenje pod pismo napisał, žebi pożelnik sajo po nje pschińdźe.

Najmlódschi rada spocżatk czinjesche.

Tón měsesche runje wulke staroscze, pschetoż jeho žonje žo najšepje njewjedźesche. Prěni žun žo wocżakowasche. Tak běsche knies rada jara rozbudzeny, njenamaka žaneje khwile, žo z naležnoscżu saběracz, dyrbjesche pak ju też sajo dale dacz a tohodla nektore złowa podpisa, na czoż aktu pożelnitej do ruki stłóczjwschi sajo k swojej žonje khwatasche.

Akty dale dźechu, a połsta radźicżelow němskeho komorneho žuda po rjadu zwój błóž podpisa.

Potom žo nowe pożedźenje połaji, w kotrymž pschedźyda ważnje nastupaze akty wucżeje, žo by je w pschitomnoscżi knjesow wocżinił a rozbudzenje wosjewił.

Jeho wótżenża žo njemało czumpasche, zwětlesche žebi pschezo sajo zwoje nawoczi — bě jemu, jako bychu pismiki psched wocżomaj rejowale — pschetoż czitasche: „Dokelž moja žona w porodnych hronach leži, njemóžu bohužel naležnosez we wokomiku dokładnje pruhowacz a žym tuž sadźěwany, zwój błóž wotebacz.“

Tole běchu złowa, kotrež bě nawuldschi rada napisał. K tomu presidenta, kotryž wědźesche, so bě žo mkobemu knjesej mjes tym strowy hólcik narodźił a to macżerz a dźesczo žaneho stracha njehrožesche, k tomu potajkim presidenta z hłowu njeschadźesche, ale k schtyrjom złowam, kotrež běchu wschitki druhy 49 knjeza jenoskownje podpisali, mjenujzy schtyri złowa: Kaž mój knjes pschedekhadnik!

Najprjedy chzyschе žo president roshnéwacz, ale potom zwoje nawoczi wotpołožiwschi žo změjesche, so žo blido czumpasche. Jako knjeza sjonichu, ichto bě žo stako, so žubu změjachu, a sastojnizy žo změjachu, a zyle město so změjesche.

W starej, sežoktnjenej knihi tutu maku stawiznu wo dostojnych knjesach, wo starym, dawno wotbytym komornym žudže namakachmy . . . nz.

Radio

Wutoru 25. auguſta žo słyschi.

Königswusterhauzen: 6,10 raňschi konzert. 10 sa schule. 11,40 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert se Saarbrückena. 14 hudźbne wschelczasiny. 16 hudźba pod hołym njebjom. 18.20 politiski pschehlad nowin. 19 taczele k zwjatokej. 20,10 z operettow. 21 wojeńska hudźba.

Lipsk: 6,30 raňschi konzert (z Kölna). 10 sa schule. 11,45 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert. 16 konzertna hodźina. 16,30 taczele. 17,10 sa žonu. 18 taczele. 20,45 konzert k wopomnjeczu Franza Lizta (z Barlina).

Win: 19,05 komiska opera „Così fan tutte“.

Warschawa: 21,30 wukrajniske ludowe spěwy.

Praha: 21,20 Beethovenowa komorna hudźba.

Sport

Schmeling-Braddock budźetaj **hakle** w smažniku 1937 wo swětowe mištrstwo wšěch wahow pjaskowaz. Při podpisanju tutoho zrěczenja mjez Němcom a swětowym mištrom staj wobaj so zjednałoj, zo ma so hój w Newyorkskim bojownišu Madison Square Garden wotmsć. Z łódźu „Bremen“ wróci so Max Schmeling domoj. W nazymniku pojěźe pak zaso do Zjedn. statow — ale jenoż, zo by cyłu uniju přepućował: wokoło 30 městow chce při tym wopytaz.

Znaty wujeźdźowaŕ Bernd Rosemeyer doby we wulkim wujeźdźowanju za auta wo třeće wulke myto Swicy we wozu firmy Auto-Union sedźo, a to hišće w nowym rekordnym času. Přejźdźe čaru, kotraž je 509,6 km dołha, w třoch hodźinach 9 min. a 16 sekundach. W přerězku přesmali za hodźinu 161,735 km. — Docyła wubědźowachu 17 wozow; a to štyri němskeje firmy Auto-Union, štyri z twornjow Mercedes-Benz, štyri italske wozy (Alfa Romeo), pjeć francowskich (Maseratti 3a Bgnatti 2). Dokładne wusledki tutoho zažranecha napřeća: 1. Bernd Rosemayer (Auto-Union) 3:09.01.6 hodź. 2. Varci (Auto-Union) 3:09:54,2. 3. Stuck (Auto-Union) 3:10:41,0. 4. Fagioli (Mercedes-Benz) 3:11:04,8. Najspěšniso přejźdźe jene z tych 70 kolow Rosemeyer w spěšnosći 169,633 km. — Kak skoku so wšitko při tajkim napřemoćerjenju wotwiwa, dopokaża tež tute ličby: k zaměnjenju noweje wobruče na zezadnje kolo a tankowanje traješe pola Rosemeyera jenoż 35 sekundow; Varzi to w w 39 sek. wobstara!

—:—

Wulkotne lohkoathletiske **wubědźowanje za žónskich we Waršawje**, kotrež so wčera njedźelu we Waršawskim wóiskowym stadijonje wotmě, postaji znata wubědźowařka **Stanisława Walasiewiczówna nowy swětowy rekord w běhu přez 80 m přez płótki** w času 9,6 sek. Němska Käthe Kraus z Drježdźan bu druha (9,8 sek.). Samsna Němka skoči ze wšitkich najdale. W storku kule pak knj. Kraus jenoż štwórte a druha Němka Mollenhauer pjate městno wustorčištej. Přenje tři městna wubědźichu sebi Pólki.

—:—

Kopańcy w Hornjej Łužicy.

Budissa — Budyski SC 2 : 1 (1 : 0).
Žitawski BK — Sportlust Yitawa 2 : 0 (1 : 0).
Askania-Forst — VfB-Kamjene 5 : 4.

—:—

Wo pokal v. Tschammer a Osten:

VfL Benrath — 1. FC-Norimberk 3 : 2.
SV-Waldhof — SC-Klafeld 6 : 0.
VfB Leipzig — Vorw. Rasensport Gliwicy 3 : 0.

—:—

Guts Muts Drježdźany — SpVg Drježdźany 3 : 1.
DSC — Holstein-Kiel 3 : 2 (1 : 0).
Bayern-Mnichow — BC-Kamjenicy 3 : 0.
SpVg Fürth — Fortuna-Düsseldorf 4 : 1.
München 1860 — Polizei-Chemnitz 5 : 1.

—:—

Sparta-Praha — Uzhorod 6 : 0.
Sk-Prosenice — Slavia Praha 2 : 1.

Knjeńka a jeje susodża

4] (Pokračowanje.)

Sslepy z cżicha z hłowu satischażu a pohlada z prosżym bjesswětłowym wóczkom do teho kónza, hdjež towarich žedźesche. „Ty mi jeje sarunacz njemóżesch“, wón frudnje rjekny, „njech też hischcze lepje měnisch. Wona ma něschto w žebi, něschto lube, dobre, to je kaž naletni powětr, kaž czopła ržónczna pruha.“

Lampa žo blabotajo a mutnje žwěczesche. Na wěži dwanacże bijesche. Mulicz pomału za swojej trubku pschimasche, wón po cżichich puczach khodźesche, hladasche samyleny do cżemneje nozy a k hwěźdnemu njebju horje. Myžli znadź žebi tón słepy, so ma wona myžle na njeho?“

2.

To bě rjana a pschecżelnje pschiprawjena sjtwa, w kotrejž knjeńka w khěži se žadowymi schtelkami bydlesche. Kwětkowe pjenki we woknje, blido a kanapej běschtej z běłym rubom pschikrytej, w kuczе schkleńczany khamor z knihemi stejesche a nad nim wobras naschcho Sejlerja wisasche.

W tej sjtwiczży nascha knjeńka hižo wjele lět bydlesche; wona rěkasche Hana Lipiškej, jeje starschej běchtaj dawno semrěłoj, bratrow a sotrow njemějesche. Nan bě najeńk knjezeho dwora był; wón bě naposlednu žebi rjane zamóženje dobył. Hdyž bě wón wumrěł, sezeže ho jeho dźowka do naschcje wóży, wschem zyle zusa; schoż ju k temu pohnu, běsche to, so bě žo w tej wży narodźiła. Wona žiwjeho narodnischcża wot dźeczazych lět žem wjazy wobladała njebě, ale bě jo tola w dobrym pomjatku wobkhowała. Tu bě khětro z cżicha a žama sa žo žiwa; mało z druhimi wobkhadźesche. Někotsi jej jeje žiwjenje bjes staroscze sawidżachu, druhy mějachu ju sa žamotarku, dokelž bě z cżicha sa žo žiwa, wo wudaczu niczo wědźecz njechcżesche a so mjesche male pschecżelstwo je słepym a z Wulicżom. To druhy wuzmějachu. To mějachu sa dźiwnusczku wěz, so žo tak hłuboko ponjesche, też žo z tym njetajesche, so ma k nimaj dowěru.

Knjeńka we woknje žedźesche, na jeje schijazym blidku něschto knihi a seschinkow leżesche; runje bě czitała. Wona

„Ale tak daloko to hischcze tola njeje“, knjezna wotmołwi. „Taika wěz, wožeble w mojich lětach, ma žo derje wschelkasch, wěš mi, so ja tak wulkocżna njejsym.“

„Potajkim tola!“ słepy potrjechenj samoła, „wy žebi thutnje na to mużlicże, wy žebi pschekładujesce a pruhujesce; tak daloko potajkim tola hižo je.“

„Tehodla hischcze dołho sa ženitwu njeżedju.“

„A wschě priedawschе sołady?“

Knjezna něschto wokomikow mjelczesche, potom zwoju ruku žlepemu na jeho ruku połoži. „Ja wschak žnm wam wěło,“ wona z hłuboka dychajo wotmołwi, „husto prajiła, so žo njewudam. Jo žym je zwojimi wobstejnoscżemi spokojom. Ale te njejsu tak spožowne a spokojaze, kaž žebi wy to mużlicże.“

„Schto dha wam pobrachuje?“ słepy naspomni, „wy dźe macze wschitko, schtož žebi pschejesce.“

„To masch prawje,“ knjeńka znapschecżiwi, „wot nikoho njejsym wotwisowna, žym bjes staroscze žiwa, mało žebi pscheju a mało triebam; ale —“.

„Czeho dha hischcze parujesce?“

S waha knjeńka zmólny. „Ja žo wožamoczena cżuju,“ wona z hnutym hłosom rjekny. Sdobom žo też ieje wóczko po małej stwie roshladny, w kotrejž niczo žo njehibasche, khiba kanarik, kiž žebi wjeselе spěwasche.

W cżichim rjedze dźechu nimo tydźenje a měsazy, drubdy wopyt, potom sajo žamžna žamota, wulkhod, małe puczowanje a doma pschejo sajo cżiche, něme žeżenj.

Sslepy kedźbnje pożłuchasche, hdyž jemu tele wobstejnoscże wopisowasche. Runje tak bě žebi też wón husto pschi žebi myślił, a wón derje rozumjesche, so drje mohła knjeńka też lěpschu bjeżadu měcz, dyžli jenoż z nim a z Wulicżom rowdacz. Jenoż jena wěz jemu do hłowy nochadzasche. Knjeńka bě tak rozumna, tak wobladniwa, kak bě potajkim możno, so bě žo tak wojebacz dała a wěrjesche, so ma ju Kupiki wěrnje lubo.

„Knjezna Hana,“ słepy sarěcza a stany; wón bě bliżo ke knjezej wschitkupił, możne rozbudzenje žo na jeho wobliczu pokaża, jemu žo hubje satorhnyschtej, a bjeswětłowe wóczko žo tak prosże na knjeznu samёri, so ta se smutskownej hróžbu zadrżkota. „Hdy bych jenoż jenu wěz wjedźała!“ wón ſ potlóczenym hłosom rjekny.

(Pokračowanje sczěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 24. augusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wot njepřećeli wukń njepočinki zeznawać, kotrež maš, wot liščerjow pak počinki, kiž ći hišće pobrachuja.

— **Wo wjedrje.** Ssobotu wječor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer minus 7, najwyšša hnjowa temperatura 22 stop. cpołoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer minus 9, najnižša temperatura w nozy 17 stop. cpołoty. — Wječerawša njedźela njeběše nam hišće dospołne wuwjedrjenje pšinjeśła. Staśne rjane a cpołšne wiedro mějachu jenož we wječornej Němskej. Pola naš tehěrko khłodne wětry i dołheho wječora dujachu a nam i khwilemi deščeže pšichnachu. Nižina nad Rańšim morjom je nam tuto wiedro pšinjeśła. Nětko pak ju wječorne'e Europy wyšina bliži. Njech znadź by ju dźensa hišćeže tu a tam podešćežowało, jutśe śmějemy tola jako błonćnišče a cpołšče wiedro. — Jutśe wutoru błonćeho 5,02 hodź. khodza a ju 7,02 hodź. khowa. Měšaćk śteji jutśe w přenim bertiku; khodza popołdnju 2,09 hodź. a khowa ju wječor 10,02 hodź.

Wuhlady na wjedro za jutśišu wutoru: Saźo rjeńšo a cpołšo.

*

— **Pšichi šawinjenjach šnamjo dawaćt** Ssobotu popołdnju něhdźe 10 minutow do 3 hodźin ju na Mužakowšej dróšy pšichi šawinjenju na Stiftšu dróhu njeśhoże sta. S města jedźo ju kołojeśdna i Mužakowšeje dróhi na Stiftšu dróhu winy, njeda pak žaneho šnamjenja. Motorowy koleśaŕ, kiž sa njej jěd̄eše, njemóžeše wotzakowaś, jo ju wona njejapzy šawinje a tohodla sragenju njemóžeše sadźewaś. Kołojeśdna, motorowy koleśaŕ a jeho sozušika na dróhu padnychu. Wšichnzy tśi jo ju tehěrko wobodrěchu. Sanitetna kolonna jo šawoła a sranjenych do měšćanšeje khorownje dowješe. Tam jich šwobalachu a šaju puśešćichu. Jśšne koło motorješe koło ju žylnje wobšchodźišchej.

S **Hornjeje Kiny.** (Njeśhoże.) Pjatk wječor wokoło 6 hodźin dujachu cźežity awto i kamjenjemi nakašeny. Pšichi tym dyrbješe ju wošydło hacź ke kamjeńtnej hromadźe šlěćejcy. Pšewodźeŕ wojowemu wjedniku puśi pokaźowaše. Na dotal njewujasnjene waśnje pak ju pšewodźeŕ k muri pšichtłóći a bndźe drje někotry cźas dyrbjeć źiwjeńcy.

S **Budeśez.** (WS-spomožeńšwo) sakłaj wothladaśiju dźěćow. W 1. septembrom 1936 załoži WS-spomožeńšwo w evangelšej młodowni dźěćaju wothladaśiju. Dźěći dohladuje knjeźna Böttgerez. W pśenim rjedźe je tuta wothladaśnja za dwě hacź do šchšej lět stare dźěći. Tola teź šchulśke dźěći móža woh dźeń do wothladaśnje pšichińć. Starši płaća za dźěćo 10 pj., ja to dostanu kakao abo kofej. Knjeźna Böttgerez kóždu rjedu a šchwórtk wot 14 do 19 hodźin na farje pšišłušnjeńcu pšišłuša.

Se **Kječenje.** K juhu wot našcheje wśy pšichi dróhy k dwórnišcźeju žu ju w pózledním cźasu 3 žydźerske domcźki nałwarite, i kótrychž je jedyn hižo dotwarjeny a druhaj ju šběhataj. Pózledńjaj tworitaj dwójnu chěžu. Měšnoscźe domcźkow su rjane, wyšoke šwětłe jitwy. Nimo dweju pinzow wobšahuja w pšichšemi bydleńšću kuchnju, wulku lěharńju a rjanu lépšu jitwu a w pśenim poschodźe śtej dwě rjanej komoraj. W pšichtwarku je mały khlěw a płokarnja. Ke kóždej leźownoscźi žłuscha teź něšchto mało šemje za šahrodku.

Se **Sajdowa.** Sandźeny schtwórtk społšchi ju tu młodyh łóń tudyšcheho kubleŕa pšeď cźežitym awtowym cźahom. Pšichi tym mjes żeleźnišćim pšechkhodom a žydlišćicźom wójnišchi wobdźělnikow pohonca j woja šiorhny, kótryž pšichi tym pod koła pšichiźe. Cźežkoŕsranjeneho dyrbjachu jeho hnydom do Budošśeje khorownje dowjeść. Kóń graty rostorhawšchi, w runnej nérje domoj cźerješe, hdźež jeho šadźerjachu.

S **Njeśwacźidła.** Pjatk wječor ju na torhoščeju nowy muźitowowy wóš ja našchu motoriku žnkawu pšepoda. Sšulniśchi wožobowy wóš je ju pšechwatŕ, šchtož je ju pola Lajnertez firmy w Rakezach šta. Na wošu ma nimo šchofera wóšom muži měšna. Wobora bě ju pjatk wječor je žwojim hejtmanom Nowakom na cźole na torhoščeju šestupała. Teź hudźbna kapała bě pšišchła. S dypkom 6 hodźin pšichiźe nowy muźitowy wóš, na kótrymž hižo Nješwacźidłizy wobornizy žedźachu. Wješenjanoša Bélt i kótrej narěcźu woborje wóš pšepoda. Hejtman Nowak budźe jón khowaś. Wóš je ju mjes tym do Lauserez něhdyšcheje fabriki śtajił, potdźišcho ma ju w nowej žnkawonni šamjeńcźicy. Bóh dał, so by nowy muźitowy wóš, hdy by něhdźe we wokolnoscźi woheń wudyrił, k špěšchnemu haschenju žłużił.

Se **Suborniczki.** W evangelšej zynkwi buchu kšchcźeni Arnošcht Werner, šyn bura Arnošcha Augusta Kěźeza w Krynhelezach, 28. 6.; Elša Brigitta, dźowka dźěłacźerja Richarda Frenzela we Wolešchnizy, 19. 7.; pohrjebany bu 1. 7.: ratař Arnošcht Mjedaŕ i Wolešchnizy. — Našcha gmejnika šotra Mathilda je ju šobotu i dowolenjzy wróćiła.

S **Kamjenja.** Na Bréšnjanšikich polach žu ju w pózledním cźašu wjazy krúcź pśa a bérny kradźe. Pjatk wječor paducha pšichi kradnjenju dźěcźela lepichu. Měch a žerp leźo wołtajiwšchi, poradźi ju jemu, na žwojim kole cźekinyć. Wobkedźeŕ vola pak bě jeho špótnał.

S **Kamjenza.** W Borschcźu widźimy někto nimo druhich žadnych exotiśkich šwěŕatow teź hobrśkeho krokodila i jeho młodymi. Tutu wustajeńzu šwěŕatow žu wječera wjele wobdźiwali.

S **Wojerez.** Lośenje ptacźkow w jśtwach njeśmě ju w naśchim wokrjeżu wjazy wukonjeć. Knjeźeŕśtwowy president je naših wokrjeż jako šawrjeny w tutym nastupanju postajił.

S **Němzow.** Sšwój flotu kwaš žwjeczitai dźenža něhdyšchi kubleŕ a nětcźišchi wumjeńkaŕ Pětr Mjetašch a jeho mandźelška Hana rodź. Cźórlichez i Němzow. Jubilaraj staj njedźiwajo wyšokeje starošy, 78 a 73 lět, hišćeže cźitaj a štrowaj. Wobaj pomhataj hišćeže pilnje žwojemu žynej w hospodaŕśtwje. Wšchitzy tśi jeju žynjo wobdźělichu ju na žwětowej wójnje, i kótrejž ju štrowi wróćichu.

S **Turja.** Žyle nowu wjeśmu šynj je naścha wjeś dośta'a. S pšchewšacźom wjeśnje žyoże pšches janu Freia je nětko teź malowobkedźerjam móžno, elektriśki prud wuzwijaś. W žwojim cźašu wot wjeśnego družtwa postajene wyšoke podźele sa nowe pšichšamknjenja ju wotpadnyše. Sa někotre tydźenje budźa poźledńje installazišče dźěła dokónčeńe.

S **Kriebje.** Pšeni hašcheśki cźah dobrowólneje wohnjowéje wobory měśesce njedźelu na tśělnikut towaŕšchne tśelenje i makolakibratymi śelbami. Wobdźělenje bě jara bohate. Tomu pšišłamknu ju ša wšchěch towaŕšchow cźešne tśelenje. Najlepšchi tśělaŕ ju mytowachu. Wječor bě pola towaŕšcha Běbracha towaŕšchny hal, pšichi cźimž ju i towaŕšchom Běbrachom rozšohnowachmy. Swucźowanje wobory budźe dale kóždu njedźelu po přenim a 15. kóždeho měśeca.

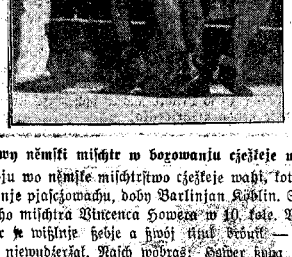

Nowy němški mišchtr w borzowanju cźežkeje wahi. W boju wo němške mišchtrstwo cźežkeje wahi, kótryž we Barlinje pjasćowachu, doby Barlinjan Kóblin. Sbi dotalneho mišchtra Vincenca Howera w 10. kole. Vincenc Hower je wiźlnje žebje a žwój titul wubrył — ale do konca njewuderžał. Naš wobras: Hower kupa ju po někotrych cźežkich morskach Kóblina. (Schjener, M.)

Wošlewjenje. Wulchikny puczowańšti pšechcupj, kiž žrjedj augusta ju na njewjeśćińske puczowanje do Indiśkeje poda, pyta hišćeže někotre artikle, kiž mohł žobu wsaś.

S **Niśkeje.** W nozy wot hrjedy k šchwórtkej bobuchu ju paduśchi do statoka herbšteho bura Pawola Walthera w Starej Wódrjeńcy. S młócźawy, kótraj na dworje śtejeśche, pokradnychu cźerjaze rjemjenje. Nimo teho pokradnychu něhdźe 50 puntow jaźnych bérnow. Dale bobuchu ju pšches hródź do kněže a wubrachu i tam štejaze'e kichinje butru, połcź a druhe žejiwjeńśte potrjebny. Hdyž ju burika žwójtha pšichi wulkim ropoce šbudźi, paduśchi na žwojich kolach cźekmychu.

Se **Žarowa.** (Wólna brózńja ś 1000 zentnarjemi rožk ju špalita.) Mutoru popołdnju špali ju ju wólna brózeń kubłoweho najeńkaŕ Redlicha njedaloko wśy Goldbacha, kótraž běšche žyle ś njemócźenym žitom wutnkana. Pšipołajśim šwěsćenju je ju woheń šakožił. Sapaleŕa ju šajeli, kótryž je ju, haczrunjeź šwopředka prějeśche, žwojeho njeśkutka wušnak.

S **Rogośna.** Póndźelu wječor wokoło 8 hodźin šnjeźboźi na Mužakowšej šchośeji cźežkin cźah ś pšchiwěšchkom, kótryž i něhdźe 300 ztr. nakładźeneje popy w sebi jěźbje do nadróńeho šchtoma šajdźe a potom do 2 metraj hłubokeho pšchěrowa padny. Kaž ś Božim dźiwom staj wošowy wjednik a jeho towaŕšch njestrałenaj wostałoj, haczrunjej ko maśchina a pšchiwěšchak do hłubokeho pšchěrowa kulišchtaj a šnak leźo wostałschtaj. Njeśhoże bě rozpuknjenje prědne'e wobrucźe šawinowało, na cźož wós do wjerhanja pšichidźe. Cźežity cźah ź'uścha špediterśkej firmje Freye w Osnabrücku a bě tak wobšchkodźeny, so dyrbjachu bu wšchě wošy rozebraś, prjedy hacź móžachu wotwlez.

*

Se **Shorjelu.** (Ssamomordaŕśtwo na kolijach.) Sandźeny šchtwórt. je ju njedaloko štazije Mojscha 54 lět šty Shorjelši wobndleŕ še šamomordaŕśkim wotpohlabom ju pšched cźah cźišnjuwšchi pšheječ dak. Cźeło njeśho žawneho bě tak roskuśkowane, so je šmjerć hnydom šastupiła. Pšchicźina tuteje kročeje njeje detal šnata.

Posledn'e politiske powšće

Hobrśki benzinowy šklod w Malašy ju wupalił.

S **Gibraltara ju powě, so je ju wulka benzinowa škladowanja Madridšeho kuježeŕšiwa w Malašy, kótraž je milijon gallonow benzina wopšchijała, do cźišta wupalła. Na škladowniu běchu pšchi nadpadje nazionališišich lětadłow někotre bomby padle.**

Schpaniše lětadło w Nizzy šebrali.

W Nizzy w połodnjišchej Franzowšej žu policajśke wyšchnoscźe Farmanške lětadło šebrale. W lětadle šchwanitki lětaŕ žedźeše. Lětarjowy paš je był pjeca w riedźe. Tola njeje lětadłowych papjerow pšchi šebi měł. Policija lětadło hrožuje, lětaŕ pak je ju jhubił.

Strajk w Belgiśkej.

Njebawno w podkopkowej krajinje pola Lütticha mjes dźěłacźerjemi strajki wudyrichu. Na kónzu šandźenchego tydźenja je w 26 wuhlowych jamach strajkowachu. W limburgšej provinzy je žandarmšwo do strajkowazych dźěłacźerjow jeneho kopornika šrajsko. Žandarmnjo teź śtłachu, tola nikoho njeranichu.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Das **Entschuldungsverfahren** für den Landwirt **Peter Schołze** in **Neukauske Nr. 3,** Post Neschwitz, ist zufolge Bestätigung des Entschuldungsplanes **aufgehoben** worden. 25 Lw C. 83 K.

Das **Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen,** den 18. August 1936.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 24. augusta 1936.

Barlinśka burša 22. augusta 1936. Pjatkowne žyjnjenje kursow běšche tola na žobotnišchej burši někotrych burśownych wobkhodnikow pohnuło, so ja šnižene płacźiny wróćekupowachu. To ju na žobotnišchej burši hnydom pšchi špoczatku wobkedźowaśche, tak so mózachu kurźy šdźela šako pšchicźahnyć. W žniku pak njedźeśche wumicźe kursow žyle jednotne a někotre hodnoštki w běhu burši dale popušcźowachu. Pšchezo šako nowy material pšchikhadźeśche na wiki, tak so ju pśenje šapišby we najwjazy padach njemóžachu dźerżeć. Na rentowych witch bě wobkhod měrny.

Rozprawa šakskeho krajneho burstwa

Khlěbowe žita: Posticźenja w rožyp žu ju troschku powjetšchite. Sa staru płacźišnu ju picźenza cźežko wobkedźeśche. Pśowanške jecźmjenje ju tśitro pytachu. Staryp pjowanšti wowš ju tohorunja žadaśche. Napraschowanje w pjowanškej picźenzy njemóžeśche ju špotopicź. Wobkhod w jecźmjenjach ja piwarnje ju jenoj pomału wuwi. Jecźmjenje a wowšy ja industriju ju žiwje žadachu. Njana muka ma dobry wotbytk. W pšchenicźnej muzy je napraschowanje wobeše ja twarami je šatrowi ju šnjoh wulke. Naślepše druźiny muki ju pšchi tym najbóle žadachu. Wobkhod w pšhenicźnych wotrubach bě měrny, ja to pak bě wulki šajim ja rjane wotruby. Pšchenicźne pjowanške muki ju cźežko pšchedawachu. Berwjaze truźi ju lédma wobkedźowachu.

Stétne hospodaŕśtwo: Wobešťanje howjašych wikow je ju w šaščhtym tydźenju wo něšchto mało połepšchiło, kajkolej pšchlinateho tkotu pak bě hubjeśćo. Potrjeba móześche ju i pšchidźelenjemi štatneho bamta kryć. Cźelaze witi běchu, ju wuwšacźom Zwitkowšich, w dośahajej měrje wobešťane. Potrjeba móześche ju wšchudźe kryć. Płacźišny běchu tešane kaž tydźeń pšched tym. Wobešťanje špokowych wikow bě nowšchitkownje potrjebje nichi měrjene Pšchi žiwych wobkhodach płacźišny na wšchěch witach a wšchěch rjadowniach wo něšchto mało pšchicźahnychu. Na žwinjaze witi bě ju telko šotu pšchihnato, kaž tydźeń do toho.

Mlekowe hospodaŕśtwo: Pšchi špadowazym dobaczu běšche wotbytk cźerstweho mlaka pšchi rjanym leźnym wjedrje wjeśchi kaž tydźeń pšched tym. W šaščhtich mlokarnjach je ju w šwiśku i wjetšchim wotbytkom cźerstweho mloka něšchto mjenje butry wudźěłkało, haczeš w pšchedchadnym tydźenju. W šaštaranju. i butru njeje so niczo pšcheměniło.

Na hórnjazych witach ju něšto wobežbje kulojte žołte druźiny pošticzeja. Mošťiczenja ju ja šaru wulke. Na jejowych witach je nimale runje tak wjele jeji na wiki pšchišchło, kaž tydźeń pšched tym. Na **žadowych witach** ju wobežbje kruchowy pošticzahu. Teź jablukow je ju wjele na wiki pšchiwješło. Dobre druźiny ju łožy wotbuchu. Teź šlowki, kótrychž bě wjele na witach, ju derje pšchedawachu. Na **šelenjowych** witach běchu wulke pošticzenja we cźerwjenym kale, běłym kale a wiršinowym kale, kaž teź w kulvépe. morchezi a zvšli. Wotbytk bě dobry. Swokojazy bě wotbytk teź w górkach a bunach. Tomaty ju ja dachu. Hriby mějachu špšéla pomału wobtbod.

Hłowny redaktor Marko Smolerź w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerź w Budyšinje a za nawěšći dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 přez. 2000. W tu khwilu tarifna lisćina 5.5 płaći.

7. lětna wustajeńca

dźěłowcho sjednoćenstwa Łužiskich tworjazych wumělzow.

Wčerowschu njedźelu dopołdnja w 11 hodźinach je so w Budyšinskim měšćanskim muzeju 7. lětna wustajeńca dźěłowcho sjednoćenstwa Łužiskich tworjazych wumělzow wotewrita. Wustajeńcza je so kaž w sariborjenych lětach we wustajeńskich městnosćach Budyškeho towarstwa za wumělstwo pschiprawika. Hižo na prěnje pohladnjenje ma wopytar zacžiščiš, so Łužiscy wumělzy, kiž su tež druhe lěta swoje najlepše do swojich wumělstwowskich dźěłowych połožili, lětza wosebje dobre dźěła wustajeja. Setkujemy so z dźěłami staršonatych wumělzow naschoje Łužizy, pódla nich pak so tež wjele nowych mjenow jewi. Pódla starych wupruhowanych zastupjerjow swojeho powołanja prózuja so młodši a stupaju do rjadow prózowarjow we wumělstwje naschoje dominy.

Na wotzwrjeńšku žiwjatocznosćej běše so wjele čestnych hosći a zajimcow za wumělstwo sešcko. Hdyž běše hubleński kwartett měšćańskeho orchestra Mozartowe andante a allegro z B-dur hubleńskeho kwarteta pschednjeł, hamtski hejtman dr. Sievert w mjenje Budyškeho towarstwa za wumělstwo, dźěłowcho sjednoćenstwa Łužiskich tworjazych wumělzow a sdobom w mjenje NS-kulturneje wobłady zhromadźenych witasche. Džakowasche so zastupjerjam stronitych městnosćow, wojerskeje mozy, wyschnosćow, schulow a hospodarstwa za jich zajim, kiž se zwonka pschitomnosću wopokasachu.

Potom hamtski hejtman dr. Sievert rozłoži, so so tu hacž do 4. oktobra domjaze wumělstwo wustaja a so so tu 7. wustajeńca dźěłowcho sjednoćenstwa Łužiskich tworjazych wumělzow wotmětwa, hdyž su so pschez tym hižo w Žitawje a Shorjelzu dźěła Łužiskich wumělzow z dobrym wuspěchom wustajake. Na Budyškej wustajeńcy je 56 wumělzow z 122 dźěłami zastupjenych. W žydom lětach zwonka swojeho wobsłacza je dźěłowe sjednoćenstwo swoje nadawki po'nje dapjelniko, jeho organizazija je so jako dobra wupokasała. Dźěłowe sjednoćenstwo, kiž zakřu a pruiku Hornju Łužicu wopschija, změ tež w pschichodźe tajke wobstacy, kajkež běše so dotal wutworiło. W poslednimaj lětomaj je dźěłowe sjednoćenstwo tež w Trjebźanach a Lipsku wustajało a je mjeno we woběmaj městomaj dobry wuspěch.

We zwojich kónczazych złowach hamtski hejtman dr. Sievert tych, kotrjž so zamóža, namołwješe, so bychu wumělzow, kiž maju so hischcze cežko wo zwoju eksistenzu bdźicy, podpjerali. Món móženje pak tež dźěličy, so staj zebi knjesaj z Barlinskeho ministerstwa hižo wustajeńcu wobhladałoj a so jara khwałobnje wo njej wuprajiłoj. Je tež nadžija, so němski stat z kup'enjom někotrych wobrazow Łužiskich wumělzow podpjera. Po wunjeseńju k'awy na wjednika a wuspěwanju němskeju hymnow so wustajeńca wotewri. Wschitomni zebi z wulkim zajimom wustajene dźěła Łužiskich tworjazych wumělzow wobhladowachu.

Budyske stawniske powěsće

Sobotu 22. augusta 1936.

Wumrěli je: 21. 8. Josef Kloß, mlynk, 69 lět.

Swěrowali su so: 22. 8. Woldemar Rudolf Nowotny, zrědak a Ella Gertruda Lorke, siepowarka, wobaj w Budyšinje. — Josef Hermann Maisch, filer w tu zhwilu sawalef, a Herta Mina Bernhöfter, pomocnica, wobaj w Budyšinje. — Bjedrich August Mettka, namórski poslužowar w Bremerhavenje a Hana Marja Lubschez, domjaza pschijatarja w Budyšinje. — Eduard Erwin Kurt Borsdorff, wotrjadowy nawjednik a Editha Klara Hellerez, sekretarka, wobaj w Budyšinje. — Oskar Richard Neck, samkar a Gertruda Wilhelmina Thiemez, pschedawarka, wobaj w Budyšinje. — Bjedrich Erich Tzeuschner, tocžer a Alma Herta Weißez, bjes powołanja, wobaj w Budyšinje.

Žurki so jara rozmnoža

Žurkowe twary so někotre pschezy husczischo wobkedźbuja, hacž bě so hdy prjedy tak. Tuke strašchne hrymsanki móža jara wulku schkodu na žitnischczach a rěpnischczach nacziniš. Někto po znjach žurkowe twary lohko namakasch. Najlepje napojisch cžmak tkaninow mózne z wuhlicžitym žyricžnikom (Schwefelkohlenstoff — jěd, so lohsy sapali) a inkusesch jón do twara. Też z wukurjenjom a muleczom twara su so hižo rjane wuspěchi dóspěte. Schtóž pak chze zebi łožuch, kotryž wschak je w lěcze mjenje hódny, zwěsczicz, dyrbi sa žurkom ryczi. Na tuto waschnje móža so też nahromadzene pokłady wubracz.

Pflopk

* **Nawěschtk wo zenitwu psched 150 lětami.** Nawěschtk wo zenitwu je, kaž so zda, w Schwedskej dosez staroze daty. Hižo lěta 1771 bě w schwedskej nowinje „Carlskrona Wekoblad“ sezehowazy nawěschtk czitacz: „Wjelesczesczeny publikum so prosy, so njechak hlědowazy derje mnjenemy nawěschtk sa slo wsacz. Dokelz so husto stawa, so rjana a samozita holza njewobkedźbowana wostanje, dokelz czesczeni nawozenjozjo jeje samozenske poměry njesnaja a njewědza, kelko holza wot doma zobu dostanje, so z tutym czesczehódna holza porucza, 21 lět stara, jara rjana, pschistojna; móże waricz, plokacz, pjez atd., w czimz so w praktiskim dźele w mandzelstwje bjes dwěla hischcze dale wudospołni; wobhedźi w hotowych pjenjesach 15 000 žlěborych tolerow a nimo teho hischcze wot zwojeje stareje wowki wotkasanje wozakuje. Dyrbjał-li so někajki młodzenz, najradischo semjanskeho pokhoda, duchowny abo hewak někajki muz w dobrych wobstejnosczach sa nju sajimowacz, potom wón njech zwoju blizschu adresu sastupnikej holzy w czischczenci tuteje nowiny zawostaji. Jenoz zdwórliwi, wozebni a schlachotni młodzenzojo z dobrej saldzenoscu chzyli zwoje mjeno na naspomnjenym městnje wotedacz; w napschecziwnym padze njemóża tajzy zaneje wotmołwy wocakowacz. j.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Anmeldung der Sextaner 1937 für die staatlichen und unter staatlicher Verwaltung stehenden höheren Schulen in Bautzen.

An allen höheren Schulen des Landes sind die Anmeldungen der Sextaner 1937 nur in der Zeit vom **24. August bis mit 3. September 1936** vorzunehmen.

Vorzulegen sind: Geburtsurkunde oder Familienbuch, Impfschein und das letzte Schulzeugnis.

Die persönliche Vorstellung der Kinder ist erwünscht. Sprechzeit der Rektoren: 11—12 Uhr.

Zur Aufnahme in die Sexta wird grundsätzlich vierjähriger Besuch der Grundschule gefordert.

Am Gymnasium können auch Mädchen zugelassen werden.

Die Anmeldung in die Aufbauklasse der Landständischen Oberschule bleibt einem späteren Zeitpunkt vorbehalten. Mit der Landständischen Oberschule mit Aufbauklassen ist Internat für Knaben verbunden, in dem auch Gymnasiasten Unterkunft finden.

Bautzen, den 21. August 1936.

Die Rektoren des Gymnasiums: Dr. Schönbach;
der Landständischen Oberschule und Aufbauklassen: Dr. Mechling.

Für das Stadtgebiet **Strehla, Teil Thrombergstraße,** ist ein **Bebauungsplan** aufgestellt worden. Er liegt nebst dem dazugehörigen Ortsgesetz **1 Monat** lang, vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung an gerechnet, in der Kanzlei des Baupolizeiamtes, Kornmarkt 3, I. Zimmer 13, zur Einsichtnahme aus. Widersprüche sind, wenn nicht das Recht dazu verloren gehen soll, innerhalb dieser Frist bei der Baupolizeibehörde zu erheben.

Bautzen, am. 21. August 1936.

Der Oberbürgermeister, Baupolizeiamt.

Towarstwowske powěstnki.

Budyschin. Sjednoćenstwo evangelskich Serbow smje zrjedu 26. znjenza wjeczor we 8 hodź. zwoju zhromadźiznu w Serbskim Domje. Wschitzy Serbja su wutrobnje witani. Pschedsydstwo.

Rjanosć konjazeho sporta.

Skok pschez hrjebju. Putazy wokomik z napschemojěchanja w Karlshorstu. (Schirner, M.)

Míele Ideal

Tón najnowši **prochsrěbak** bjez hary

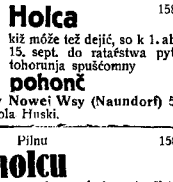

za **58.-Rm.**

Přihódne wotplačowanje Měsačnje wot 5.— hr.

Dostać pola firmy **Hans Eckhardt w Budyšinje** na Molthowej drózy 9—11

Holca 1584

kiž móže tež dejić, so k 1. abo 15. sept. do ratarstwa pyta, tohorunja spuščomny

pohonč

w Nowej Wsy (Naundorf) 56 pola Huski.

Pilnu 1589

holcu

do domu, k 1. sept. přistaji

Jan Krawc (Schneider)

pjekarski mištr Pod hrodom 14

Mały nawěštk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wuplaći

Čišćimy wšitko

štož překupc, wobkhodnik, rjemjesłnik, přemysłnik, hospodar a ratar k zdźerženju starych a wabjenju nowych kupcow trjeba. — Też čišćerske dźěła za towarstwa, zjednoćenstwa, za swójbne swjatočne a zrudne wokomiki rjenje a derje wuwjedźemy. Prjedy hač tajki nadawk wuručiće, dajće so poradźić a wobhladajće sebi naše rjane čišćerske dźěła.

Knihičišćerńja dr. Jana Cyža

w Serbskim Domje w Budyšinje, tel. 2867

Do serbskeho domu - Serbske Nowiny

Pilnu, čistu 1588

holcu

pyta k 1. sept. do małeho ratarstwa a domjacnosće

Anton Vacek w Kukowje,

młyn a pjekarnja.

Rolowy

we wšěch barbach a šěrokosćach

Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Nowy transport wosebje dobrych rańšopruskich - hollandskich

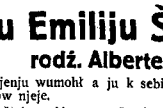

jałojcow a kruwow

wysokosućelnych a z čelatami, kaž tež **młodeho skotu,** mamoj wot 25. t. m. jara płaćiny hódno na předań.

Max a Theodor Rychtař w Njebjelčicach

wikowańja ze skotom. Telefon hamt Kamjenc 895. [1590

Knjez nad žiwjenjom a wumrěćom je wčera njedźelu wječor 3/911 hodźin moju horcolubowanu mandźelsku, našu dobru, starosćiwu mać, wowku a přichodnu mać,

Hanu Emiliju Šěcowu

rodź. Albertec,

po dołhim, čežkim čerpjenju wumohł a ju k sebi wzał do swojeho njebjeskeho raja, hdźež žanych sylzow njeje.

Čěło droheje zemrěteje pokhowamy štwórtk popołdnju w 3 hodźinach na pohrjebnišću w Bukecach k poslednjemu měrej.

We hłubokej zrudobje

wyšši wučer n. wotp. K. T. Šěca,

zdobom w mjenje wšěch zawostajenych.

W Rachlowje, 24. žnjenca 1936. 1587

Přiłoha k čisłu 197

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 24. augusta 1936

Khróšćanska „Jednota“ wuleći do „módreho“

„Na hory, na hory hić lubi so mi....“

Kelko króć su „Jednoćenjo“ tola tutón prěni z hórskich spěwow našeju mišterow, Zejlerja a Kocora, spěwali! A hdyž nětkle w čichej hodźinje sebi spěw tak prawje rozpominam, wubudźeja so znowa začuća, kiž mějach, hdyž běch na horje „Kotmar“ a „Landeskrone“ při wuléće dokročił: „so rozwjesela mi wóčko, hdyž płoninu widźi; wsy, města a hona so wšelakosća, kaž rozsyte hrajki na blidźe.“ A štó z „Jednoćanow“ to też njezačuwaše!

Hdyž njedźelu rano w 5. hodźinje hišće we ložu ležo přez wokno kuknych, so słónčko tak lubje na mnje směwaše. Tola wjeselo běše krótke! Z wječora přićahnychu čorne mróćele a poča so dešćować! A naš dźensniši wulět? Čorne mróćele pak bórzy k ranju wotćahnychu. Hdyž w 6. hodźinje z mojim susodom do Wudworja „nóžkowachmoj“, hdźež mějachu prěni wulětnicy do awtobusa zastupjo, běše přiroda kaž znowa narodźena a mój prewoblek, kiž na rucy njesech, za cyły dźeń trjebał njejsym. We Khróšćicach před Wjeńkec hosćencom nas naši towaršožo z wjesołym wobličom strowjachu. Jakož běše předsyda 38 „nosow“ naličił, nastajichmy so na puć. Naša „Hańžka“, kiž dyrbješe doma wostać, chcyše tola rady wědźeć, hdże pojědźemy a tuž jej to skradžu šuknych. W Bergerec rumnym awtobusu běchu wšitcy derje zaměšćeni a wćipaje hladachu na stronu, hdźež jědźemy. Bórzy strowjachu nas wěže Budyšina. Tu zawiny so naš „brunčak“ k juhu do Łužiićich horow. Krótko do 7. hodźiny wustupichmy před Sěrachowskej cyrkwju z woza. Dźěchmy ke mši. Po kemšach zetkachmy so z našim tamnišim krajanom. Hač do 9 hodźin běše nětko kóždy swobodny. Wšelacy wopytachu swoje přećelstwo, druzy dachu sebi we hosćencu ćopły kofej słodźeć a někotři zmužići spytachu też z piwom.

Mjez rjanymi statokami wjedźeše naš puć přez Habrachćicy. Z juha strowjachu nas Žitawske hory. We Walddorfje zawiny so wóz k połnocy a naše přichodne „městačko měra“ — Kotmar — nam kiwaše. Hač na poł wysokosće jědźechmy a potom kročachmy k wjeršku. Wobhladachmy sebi tu wotskokniško za směhaki (Sprungschanze). Krasny wuhlad běše ze wěže! Je dźěn hora kaž k tutemu zaměrej tu do krajiny stajena! — Hlej hórski spěw! — Haj samo hory we dominzje wohladachmy — kaž Pastwinu horu pola Kamjenca. Hdyž běchmy so trochu wočerstwili a prěnje dopinicy do swěta póstali, čampachmy pomałku zaso dele.

Ochranow běše přichodny zaměr. Krasne, čiste to městačko. Wobhladachmy tu rjanu štomownju (Park) a wosebje wobdźiwachmy kěrchow, kiž so přez jednorosć a jenajkosć mjez druhimi wuzběhuje. Też cyrkej, kiž je cyle běła, wosebity začišć čini. Sebi Ochranowsku trubku žałobliwši jědźechmy k wobjedu a to do Bjarnćic. Při wobjedźe bjesadowachmy tu z našim krajanom Leom Wjaćławom, kiž je tu nětkole doma. Rad bychmy hišće „Schlegel“ a „Marijny Dol“ wopytali, tola kilowetry a čas čěkachu.

Do woza běše něchtó „ganzora“ sadźił, kiž nam na dobry wobjed derje zesłoda! Spěwajo bliżachmy so wulkemu městej. Zhorjelc ze swojej slawnej „Landskrónu“ běše dokónčny zaměr jězby. Někotři wjacy wjerśk hory njedocpěchu, ale dundachu mjez tym we wulkim měsće, hdźež so skónčnje wšitcy zaso zetkachmy.

Wječorne słónco nas strowješe, jako so na dompuć nastajichmy. Spěšnje to dźěše, tola wječorne křidełška so přeco bóle rozpřestrěwachu.

W Bukecach pak naš wozyčk wjacy dale njemóžeše. Tuž dyrbjachmy wustupić, zo by so zaso zhraba. W hosćencu so k towaršnej bjesadźe zesydachmy. Za pićołku bu postarane. Wjednik jězby, zapisowař, rozpominaše skrótka hišće raz jězbu a wšelake towarstwowe należnosće, slawy so wunošowachu, rěče so rěčachu, spěwy klinčachu po žurli, też 4hłosne, z kotrymiž dobry přiklesk žnějachmy. Spominachmy też na wyš. wučerja Renarja, kiž nětko w Budyšinje sydli, kak je wón z woporniwosću towarstwo podpjeral, hdyž wustojnje missy přewodźeše. Woprawdźita towaršnosć to běše! Skoda jenož, zo při tajkich składnosćach časnik tak khwata! Połnoc běše so přibliżiła, hdyž so w domjacych wjeskach dźělachmy. Rjenje běše! Wšitko běše derje zarjadowane.

Hłubšcho. Puchotny a nasłaty spěwać spěwasche přeco direktorom opery: „Móžeće Wy też hłubšcho spěwać?“ prašeše jón tutón. — „Sso wě!“ **wotmołwi hordje nabuty wumětk.**“ — Na to direktor: „Potom **Waš prošchu, dźiće do pinzy a spěwajće tam dale!**“

*

Wišcho jene. „Budźeće jón wěšće dźiwać, so tón krótcy hižo dopołdnja přichódźeše,“ praješe ćeta Dubjeja přichi powitanju, „ale ſ tutym wulétom je zylićki dźeń stajeny a tuž njeśtym hakle warita.“

Rozpjeršenosć

Bałtnik Lessing jónu wěrješe, so ma pšičišinu, na spravnosći ſwojeho śłužownika dwělowaś. So by jeho na pruhu staſił, wón połnu horšchu pjenjes na blidźe leżo wostaji a ſwoje bydlenje wopuśćeji.

Na dwóch wón dobreho znateho seła, kotremuž dowěrliwje wo tak mudrje stajenych ważkach powědaše, kotrejž dyrbjachu jemu wěstoſći pšichinjeś, hacź je śłužownik paduch abo hacź njeje.

„Kelko pjenjes dha śeje na blidźe leżo wostaliś?“ ſo jeho znaty praśeše.

Lessing ſebi na cźoło pomaźa. Mjerkle hakle ſo dopomni, ſo pjenjesy dozyła njeběše pśeleśiśił.

*

Guna Božidar Fechner (1801—1887), wulki pšichrodoſpytnik a filosof, na znatu khorosć profesorow cźerpješe. Jako dyžśe jónu ſwój kapławy cźaſnik ſe śkulikim cźaſnikom pšichrunaś a do lěweho łagowego ſaka pomaźa, bě tutón k jeho najwěſtśemu ſpodźiwanju próſdny. Tu bjes dwěla něchto w porjadku njeběśe. Dokelž běśe lěwy łagowy ſak śiare pšichwuceene měśtno ſa jeho kapławy cźaſnik, mohło ſo ſ teho ſćěrkowaś, ſo njeje jón dozyła do njeho tyknył, a tole ſaſo na wotpohlad njepokaſowaśe, ale jeniczky na ſabcźiwoſć. Mjeł tym ſo hišćeże takle rozpominaśe, ſo ſchulſki śłužownik Schołta na khódźe pokaja. Tón łaž jawołany pšichińdźe.

„Słyſchćeże jónu, Schołta“, jemu Fechner pšichwoła, „běźće tola kěſtśe jónu do mojeho bydlenja a pśajće mojej žonje, ſo ſym ſwój kapławy cźaſnik doma leżo wostajił. Wón dyrbi w mojej dźełarńśej ſtuwje na blidźe leźeć.“ S tym Fechner do praweho łagowego ſaka pomaźa, do kotrehoż bě dźenja wunoſaćinje zyle bjes myſłow ſwój cźaſnik tyknył, wucźeje jón a ſ zyle khutnym mjeſnowcźom na zyfrnik pohladny. „Nle khwataśće!“ wón pokšacźowaśe. „Sa dźeſaćej mjeńſchin móżeże ſaſo wrócźo być.“

Jendźelſka prěnja lokomotiva ſ rybjatej formu na ſwojej prěnjej jěźbje.

Najwjetſcha jendźelſka lokomotiva je w tutych dnjach ſ Londona do Doncaſtera jěła. Hobrika lokomotiva waži 165 tunow. Budźe wobſełe śpěſchnu śłužbu **na rańſchim brjoſy wukonjeć.** (Scherl Bilderdienſt, M.)

Stawizna šibałskeho tryska

Běśe ſa cźaſ Nerona, jako do jeneje romſkeje ſaſtawarnje a ſlěbrowneho wobkhoda jónu Titius ſaſtupi. Wón wobkhodnemu wjednikej w dołhej rěcźi ſwoju nuſu ſtorżo jemu ſlěbrowu naruczniju ke ſkupej poſtići. Mjes tym ſo wobkhodny wjednik hišćeże ſ mužom jednaśe, ſo durje do klamow wocźiśnichu a ſ nimi młody muźik w próśbnej drašce ſaſtupiwšći ſo muża pšched pšchedawańśim blidom wopraſcha, hacź je wón „ſtary Titius“. „Haj, haj, tón ſym, ſchto ſebi wote mnie pšcheſeſch?“ — „Wjachtkhadźam ſ Greſkeje, hdźej ſo ſ Waſchim wujkom Arminiuſom ſeſnach. Jako poſledni tydźeń ihoni, ſo dźiwch do naju ſhromadneje domišny puśćowaś, mi wón mały wacźoſk ſa Waš ſobu da. Ssym tunje halle do měſta pšišišchoł a pytach Waš hižo we Waſchim bydlenju na Aemiliuſowej muliju, tola praſachu mi, ſo śeźe po puću do ſaſtawarnje „Pomha ſtajene“. Tak Waš tu prawje ſeſtkam. Tu, wjmiśe wacźoſk, a rjany poſtrow wot Waſcheho wujka bydliu Wam też hišćeże wupraśiś.“ — „Tak, wot mojeho wujka wacźoſk je? Njeběch wěrił, ſo ſo hišćeże jónu na ſwojeho ſtareho wuja dopomni. Měj rjany dźak ta twoju próſzu, mój ſyno, a tu maſch mału pjenjeżny dar wote mnje.“ — „Djakuju ſo.“ — „Proſchu.“ — „Bożemje.“

Jako bě puczowaʒu woteſchoł, ſo dźěd Titius ſaſo wobkhodnemu wjednikej pšchiwobraczíwšći rjekny: „Pšched tśimi létami je mój wujk woteſchoł a nětkole prěni raſ wo nim nješchto ſłyſchu — ſym tola wcźipny, ſchto może wacźoſk khowaʒ. Dowolće, ſo jón hnydom tu wocźinju?“

S wuſchparanjom ſtary pjeczała wotſtroni, wotſuka bórzniju a po dołhim wuwalowanju wucźeſe tśi ſlěbra. Też liſcźik pódla leźeſche. Stary ſo ſe wſchém domachom wjeſeleſche, khwaleſche ſwojeho wujſa jeho dobreje wutroby dla a proſcheſche ſtónźnje wobkhodneho wjednika, ſo dźyl liſt pšchećitaś, dokelž je wón ſam cźitanja njemógny. Wobkhodnik bě k temu radubje ſwólniwy a cźitaſche:

„Luby wujo!

Jedyn ſ mojich ſnatych do naſcheje domišny puczuje a ja radu ſkładnoſcź wužiju, nješchto **wo ſebi** ſłyſchećz dacź. Jako Waš pšched ſjomi létami wopuſchćich, pšchińdźech najprjedy do Sparty, hdźež pak ſaneho pšchihodneho dźěła njenamakach. Tohodla dale do Greſkeje puczujo pola jeneho **pſchekupza ſaſtupich.** A tu ſo mi wuběrnje wjedźe. S tutym liſtom Wam tśi ſlěbra pośćelu, kotryż 250 gramow waži, a nadźijam ſo, jo móżu Waš w pšchichodże porjadnje podpjeracź. Pšcheju Wam wjele ſdoja a wyſoku ſtarobu.

Waſch wujk Arminius.“

„Hlej tu, hlej tu,“ ſtary dźeſche, „tak je hólz tola hišćeże ſwoje ſbožo w dalokim ſwěcźe namakał. A dokelž mam nětkole ſaſo ſrědki, **bych naruczniju** hišćeże wobkhował. Dajće mi ju wrócźo a ſamenźe mi ſa to tśi ſlěbra. Ssnadź jón hišćeże jónu waźiće, pšchetož Wy bźe wěźće, tak hušto ſo ſ tutymi tśemi jebanſtwa ſtawaju.“

Wobkhodny wjednik ſo do ſwojeje pódlańſkeje ſtwy poda, w kotrejž jeho waha ſa ſlěbro ſtejeſche a ſwěźći tam, ſo njeběźeſche tśi ſlěbra 250, ale 350 gramow cźeźći. Myſlećze ſo gramow **pſchewahi** ſa ſo ſderžeźć, a tohodla k ſtaremu Titiuſej rjekny, ſo waha na ſamy gram trjechi, tśi ſlěbra je 250 gramow cźeźći. Wupiaći je mu pšchimérnjeru ſumu w hotowych pjenjeſach a ſ radoſcźu ſebi ruzy ſamaśeſe, jako bě ſtary Titius woteſchoł.

Krótke mjeńſchiny poſdźiſcho **proſcheć** do klamow ſaſtupiwšći ſo na wobkhodneho wjednika wobroćeſi: „Widźach runje ſtareho Titiuſa ſ Waſchich klamow wuſtupiś. Njewěm, hacź tuteho muża ſnajeźe a ſchto je wot waš dhnjł, ale ſnaju jeho jako najpſcheſkepanjſcheho jebaka a dhjch Waš na to ſkěbźneho ſcźinićź. Śeźe ſnadź jemu nješchto wotkupiłi?“ — „Wěſo, je ſebi pola mje tśi ſlěbra ſamenicź dał.“ — „Kiž njeje je ſlěbra, na to widźiće, ſchto w nim budźe.“ — Wobkhodnik ſo nětko tola do ſtracha da, **rozruba** tśi a **namaka** w nim — toſtu worſchtu wokoła. „Widźićze, ja ſwojich ſudźi derje ſnaju. — „Njewěźće, **hdźe jebał bydli?**“ **ſo wobkhodnik wopraſcha, a proſcheć wotmołwi: „To drje wěm, ale ſamwěźće jeho nětkole doma njenadeadźemoj.** Cźaſ ſo ſabicź dacź, **njeběchł-li nětkole w hoſpodźe** Appiuſa a njeda-li ſebi ſa Waſche **pjenjeſy ſłodźeć.** Dajće mi najprjedy nětkotre pjenjeſy a dowjedu Waš tam a dopomham Wam **k Waſchim pjenjeſam.**“ Wobkhodny wjednik bě k temu radu ſwólniwy, jačźini ſpróſnjiwje ſwoje klamy a ſ trundlatym proſcherjom woteźdźe.

Appiuſowa hoſpoda njeběźeſche dałoko a ſtary Titius bě bórzy namakany. Wón ſ 8 abo dźewjeć pſcheczeleſemi ſa blidom ſedźo ſo ſ dobrej hoſćinu wokſchewjeſche. Wobkhodny wjednik hnydom k njemu ſtupiwšći ſo hłuboko pšched nim pokloni a rjekny:

„Wodajće, ſtary dźědo Titiuſo, ſo dyrbju Waš myliś, ale tśi ſlěbra, kotrež mi prjedy pšchedaſćeſe, je wopaczny. Tu wón je. Móżeće ſo ſam pšcheſwědčiś.“ Stary zyle měrnje ſnapſchećiwi: „Praśiće-li, ſo je tśi wopaczny, potom drje temu tak budźe, a dyrbju jón wrócźo wſaś. Njebudźeźe mje ſawěźće jako jebaka wobhladowaś, dokelž bźe ſćeźe ham widźał, ſo jón runy puć ſ Greſkeje doſtach. Cźaſ-li ſo jenoſch hišćeźe khwilku ſćerkpniś, doniž njeźym pojědź — pſchetož tyhy dyrbja ſo cźowje jěźiś.“

Jako bě ſtary Titius ſwoju hoſćinu ſkóncził, ſebi wón ſe ſwojej ſadwónju hubu wotrě a potom k wobkhodnemu wjednikej rjekny: „Tak, nětko mi mojedła tśi dajće — djakuju ſo. Kelko wón tola hnydom waźeſche?“ — „250 gramow“, wobkhodnik ſnapſchećiwi. „Zyle prawje!“ ſtary prajiwſći mérnje pokračowaſche: „Wy maće wulkotny pomjatk, tón mój bohuſej hižo jara popuſchćuje. Hej, hołpodarjo, maće waju ſa ſlěbro? Haj? Potom budźeźe tola tak dobry a waźeźe jónu tutón wopaczny tśi ſlěbra. — Kelko praśiće? 350 gramow? Je Waſcha waha w porjadku?“ — „Je doſpołnje w porjadku.“ — „Tak, tak. Śeźe ſłyſcheli, hnjes wobkhodny wjednik? 250 gramow cźeźći rjekny tśi ſlěbra ſym Wam pšchedał, a 350 gramow cźeźći wopaczny tśi maźeźe mi napowěſmyć? Hej, pšcheźeſło. Śeźe hižo wo takim wiłowanju ſłyſcheli? Schto ſ tajkim wobkhodnikom cźinimy?“ — „My jeho hnydom na dróhu cźišnjemy“ — wſchitcy hrožo ſa blidom ſarejichu — — a cźekajo wobkhodny wjednik hołpodu Appiuſa **wopuſchći.** Proſcheć pak ſo k ſtaremu Titiuſej pšchińdźe, młody puczowaʒ ſo ſ pódlańſkeje ſtwy pšchidruži, a wſchitcy tśi ſebi nad poradźenym ſchibałſkim tryſkom ſe ſmjeźom brjuchi dźerżachu. jk.

Lětacy kral

Jendželski kral Eduard w boju pśeciwo sastarskim waśnjonom.

Lědy tydźeń sańdźe, so njeby młody jendželski kral z někotrymi sastarskimi waśnjonom kónc cźinił, so njeby ke powšitkownemu wobnowjenju jendželskeho žiwjenja pokonjał.

To žo z tym sapoca, so wojak Wilson jónu rano bjes brody do śłužby pśiźdźe. Jeho pśedstajeny jeho njemaka naźwari a jemu poruči, so dyrbi žeby žwoje wuzy hyndom sańo naroścą dacź, chże-li z kralowskim straźerjom wostacź. Ale nasajtra rano běšche wojak Wilson wokoło huby runje tak hładki kaž schyriadwaceći hodźin pśedy. Ale pśedstajeny njeda se žobu zortowacź, a dowiedźe truhaneho Wilsona pśed wojeźi žud dla njepokłuchnośće w śłužbje. Takle wěź do nowin pśiźdźe. Jendželska ko tydźeń dołho sa należnosćj sajimowaśe, hacź ma kralowski straźeŕ prawo, žo truhacź abo niz. „Tradizija žeby žada, so ma kralowski straźeŕ wuzy měcź!" pśiwiźowarjo starych nałožkow prajachu. „Tuta tradizija je hłupa a niestrowa!" dopśedkarjo wotmokwichu. Nětko je kral Eduard swadu rozsudźił. Wón žwojemu straźerjej žo truhacź dowoli, a nowiny tole z wulkim napśimom pśihinjeśechu. Pśichetoź z tutym wukasom krala Eduarda žo w jendželskim wójsku wjazy hacź jenoź jene wuzy słubja.

W Jendželskej, w tutym kraju najsposabniwšich tradizijow, ma kóžda semjanska zwójźba, kóždy biskop, kóžda wjeź žwoje zamśne prawa. W Londonje pśi katheđrali žiwi. Pawoła starej kwětkowej žonje stejitej, kotrejž stej wot žwojeju priedownikow prawo namrěkej, pucź z kwětkami pośpwacź. Hdyž kral pśiźdźe. Wšo njeźmědźa to sako kwětki kajkehožkuli rasu hyšć, ale jenoź fijakki z wěsteje kóncźiny wokoło Yorkshire, kotrejž ścźahowacź pak je njepowalne pśedprawo tijoch wšow. Schtó pak žmě někto z tutych tśioch wšow wone fijakki sc

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čiśći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 198 | Budyšin — Wutoru 25. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Aktivna wojerska słužba 2 lěće

Wjednik a němski kanzler je kledowazy wukas wo dołhosći aktiwneje słužby wojerskeje mazy se 24. augusta 1936 podpisał: K § 8 wojerskeho zakonja z 21. meje 1935 (němskostatne zakonjste lopjeno I, strona (609) wukasuju z wostranjenjom zwjeho wukasa z 22. meje 1935 (němskostatne zakonjste lopjeno I, strona 614):

Aktiwna wojerska słužba pola tych dźělow wojerskeje mazy so jenak na dwě lěće postaja. Němski wójnski minister a wyšschi rostawowar wojerskeje mazy wuda trěbne wuwjedźenske a pschełkodne postajenja.

W Berchtesgadenje, 24. augusta 1936.

Adolf Hitler z **Blomberg.**

„Nazionalsozialistiska korrespondenza" k tutemu wjednikowemu wukasej pischo, so mjeł tym so zo w Barlinje wulki olympiski zwjedźeń měra wotmě a běšche Němska zbožowna, so mózesche zwojim hosćom dacz pohladnyć do zwojeho měra a porjada, zwět na mnohich městnach pod strózelenu krwawneje wobydlerskeje wójny a dźiwich hospodarskich wojowanjow rži. Po liczbje znadna ale dla zwojeho razowego zadrěcza do druhich narodow mjezynarodna schcejwasa cyrjódka spytuje zwět do chaosa kommunistiskeje zahuby storcyć. Njeznjerne bronjenja maju bolschewistiskemu militarismej smóžnicz, so by mohł tutón nadawk wuwjesć..

W korrespondenzy zo na zohnowanja snutskowneho socialneho měra a jako na wumělenja za wuwicze hospodarstwa pod nazionalsozialistiskej stronu pokasuje. Hdyž pak bolschewistiski mósnar zyle zjawnje rjekuje, so budze tež z nadawkom bolschewistiskeho wójska, krajam, kiž so snutskownemu bolschewistiskemu schcejwanju sprjeraju, se zapschimnjenjom cjetwjeneho wójska wot wonka revolucziju wobradzicz, dha so nazionalsozialistiska Němska psched tajkim pschipowědźenjom runje tak malo tula, kaž so nětdy nieje nutska w kraju psched zapłacenymi hrožerjemi z Moskwy tulała.

Kož je nazionalsozialistiska strona němskemu narodej snutskowny měr zakhowała, nazionalsozialistiske wójsko němskemu statej tež zwonkowny měr zawěsći. Pschećiwo bolschewistiskemu imperializmej a jeho wojerskemu hrožnju so nazionalsozialistiska Němska jako strjažerka zwojeho měra a z tym jako schkitarka zwojeje kultury wo naprawy postara, kiž zu nuzne, so by so zwoboda a njewotwinjnosć naroda pschi wschěch wobstejnosćach sarnowała.

Za měr a škit němskeho naroda

Pschiczina teho, so zo w Němskej dwělětna wojerska słužba zawjedze, ma zo w njeznjernym bronjenju bolschewistiskeho wójska wotmě a běšche Němska zbožowna, so mózesche zwojim hosćom dacz pohladnyć do zwojeho měra a porjada, zwět na mnohich městnach pod strózelenu krwawneje wobydlerskeje wójny a dźiwich hospodarskich wojowanjow rži. Po liczbje znadna ale dla zwojeho razowego zadrěcza do druhich narodow mjezynarodna schcejwasa cyrjódka spytuje zwět do chaosa kommunistiskeje zahuby storcyć. Njeznjerne bronjenja maju bolschewistiskemu militarismej smóžnicz, so by mohł tutón nadawk wuwjesć..

Wopor, kiž dwělětna słužba wosnamjenja, zo njehodzi wobjerać a dyrbi zo pschinjesć. Němski lud rad wschitko na sebje wusmje, hdyž wě, so je k jeho zamknemu lěpschemu. Jenož hdyž ma ludowe dźěło dosć zhłuy schkit pschećiwo mózmym pschekazjenjam, może lud z pokojnym směrowanjom z wulpschom za swój pschichod twarzicz.

Němski lud je zo hižo dawno pschećiwo bronjenju bjese wschěch mjesow stajał. To też wjednikowe poschćerjenja a namjety dopokazuja, kiž je w minjenych lětach europiskim ludam wosjewjał.

Dwělětna wojerska słužba je pschiměrjenje k wojerskej słužbie, kiž pola druzinow wojerskeje mazy hižo wobstejesi. **Jenoletnje dobrowólnje wojerstwo słužby w Němskej w pschichodze wjazy njebudze.** Ta do saidzenoscze złuscha. — Na narodźenjach złabe lětniki wójnskeho czaka, kiž zu nětkole zwoju wojersku starobu dozpěte, mózemy tež hischcze jako pschiczinu teho wobhladowacz, so zo dwělětna wojerska słužba zawjedze. Lud pak ma pokojoze saczucze, so ma wjednika, kotremuż změ so pschezo znowa dowěrjecz, dokelž wě, so je staroscziwej wutrobu nad nim a jeho derjezicznym strażuje.

Němska so brónjowej zawerje přizamkła

Kaž zo z Barlina powě, je zo němskemu knjezerstwu zdźěliło, so zu zo wschitke staty, kotrež to nastupa, namjetej pschijamknyłe, so ma zo wutwos brónjow do Schpanskeje zawrěcz. Němske knjezerstwo je na to franzowskemu knjezerstwu zdźěliło, so zawrjenje brónjoweho wutwosa w Němskej nětko hnydom do mazy stupi.

Němske knjezerstwo je zo za to rosshudźiło, haczrunjez zo jednanja z Madridskim knjezerstwom dla wudaczja němskeho transportiskeho lětadła hischcze njemóžachu k zwojemu kónzej dowjesć. Wšo w tutym nastupanju Němska na zwojim žadanju wobstawa. Němske knjezerstwo je w zwojej wotmolwje na franzowske knjezerstwo wupraiło, so należnje wočakuje, so bychu nětko też zbytne knjezerstwa, dalokeż zo hischcze njeje stało, zo wo trěbne naprawy postarake, z kotrymiż zo sreczane wotpohłady z wulpschom pschewjedu.

Němske wójnske łódze so přemeniłe

Wyschschi kommando wójnskeho namórnistwa zdźeliłe, so staj 23. augusta na městno němskich wójnskich łódzow w Schpanjelej, kschizaka „Kólna" a torpedowaj cjołmow „Seeadler" a „Albatrosa", kschizak „Lipsk" a torpedowaj cjołmaj „Jaguar" a „Wolf" stupitej. Panzerowanej łódzi "Němska" a „Admiral Scheer" a torpedowaj cjołmaj „Leopard" a „Luchs" zo po pschemeńenju 26. augusta zhromadnje do domizny nastaja.

16 smjertnych wusudow w Moskowskim procesu

Wojerski zud w Moskwje je njedźelu wokoło połnozy pschećiwo Sinowjewej a towarschom wukud wojewił, Tuczi mějachu zo dla spschisahanstwa psched zudom samotnicz. Sud wschitkich 16 wobstorjenych k zmjerczi se zatselenjom zadźi.

Kommunistiske wustupy w Prazy

Prażska policija běšche kommunistiku zhromadźizny zakasała, kiž mějesche zo k lěpschemu schpanjelskich marksistow wotmicz. Na to póndźelu wječor zwopředka mjenjesche, podźiskio wjetsche skupiny kommunistow zyłu zo na Wjazbławske naměsto dobycz a tam demonstrazije wuwabicz. Kommunistiso w rěcznych zhorach wokachu „Pryczej z falschizmom! Niech je zywe Madridske knjezerstwo!" Dokelž zo kommunistiso njedźiwaju někotrych napominanjow zwojeho wotmužlenja njewotstajichu, nadpadowu komunando z gummijowymi klumpachami zapschimnyły. Policija někotre wosobny zaja, mjez nimi tež kommunistiske zony.

Italscy wojacy so z Afriki domoj woża

Kaž je italske knjezerstwo hauzlizy zdźeliło, zo z wojakow, kiž zu zo na wójnie w Abeschynskej wobdźelili a zo zdobom bjesstracha dla k lepschenjenju do Libyskeje pósłali, dozyła wósmom diwisijow do Italskeje wrócźi. Mjez nimi je zydom diwisijow normalneho wójska. Potajkim zo zwopředka jenož jena diwisija zajschistiskeje miliczy do domizny wrócźi. Tuta je hižo po puczu, njemuzy diwisija „28. oktobra".

Dotal zu zo hižo tři wójskowe diwisije zyke do domizny zwozyle. W tu khwilu zo wójskowa diwisija „Peloritana" z Afriki do Italskeje woju. S zwojenjom diwisijow "Sila" a „Cosseria" bórzy zapoczny. S Libyskeje zo w tu khwilu diwisija „Assietta" wotwozuje. Pschikowki pola tutoje diwisije je zo na konzu saidzeneho tydzenja do Roma, hdyž ma zwoju garnisonu, wrócźi. Lud je połk zwjatocznje witał.

Španiscy nacionalistojo přihotuja so na nowe nadběhi

Pschi wobkedźbowanju wojowanjow w Schpanjelej zo zajschicz zeźmjnuje, so zo z najwjetschej mozu wo pschichod Schpanjelskeje wojuje. Mjesce Merida a Caceres zo wójskowymaj lětwomaj runatej. Nastajnje nowi wojacy pschikhadźeja. Mjes nimi je najwjazy marokkowskich porjadnych wojakow. Wojakow do njeznatych kónczin dale jesce. Zdawa zo, jako by zo w tamnischich stronach wulka offenziwa wojakow pod wyschkowym leutnantom Nagumom pschihotowała. Mjesce Merida a Caceres stej w poslednich njedźelach cjeżko cjerpjej, wosebje Merida jako mjesto schiženja wažnych żelezniżow a dróhow.

Sowjetscy officěrojo w španiskej čerwjenej milicy

Kaž zo w franzowskich nowinach pischo, je Sevillski radio wojewił, so zu wyschschi offizěrojo cjerwjeneho wójska z Ruskeje do Schpanjelskeje pschišli, to bychu nad miliju roskazowali. Sevillski radio je hischcze wojewił, so Madridske knjezerstwo pschcezo hischcze zrádzu stoło do wukraja jesele, so by za nju bronje a munizju kupowało. S tym zo schpanjelske hospodarstwo njeznjerne zlabi.

Marksistiski zběžk w španiskej Marokkowskej?

Londonske nowiny pischaju, so Madridske knjezerstwo spytuje nazionalistam do zhribjeta padnyć. K tomu pjecza spyta mjes domorodnymi w schpanjelskej Marokkowskej zběžk naschcaraz. S tajkim zběžkom bychu zo nazionalistojo nuzowali, wojakow, kotrychž zu z Marokkowskeje wotwoshli, sażo tam zwojbnej, so bychu porjad w kraju zakhowali.

Sowjetscy agentojo domorodnym pjenjezy dawaju, so bychu pschećiwo wulzběhowanju rekrutow dźěkali a mauriske wobydlerstwo k zběžej pschećiwo generalej Frankej nasčeznowali. W Londonskich nowinach zo tamo tuka, so je Madridske knjezerstwo zapocząło z franzowskim knjezerstwom jednacz. Tute jednanja zo słónczne jenož na to nětrja, so by zo schpanjelski kolonialny kraj w Marokkowskej Franzowskej wotzipnył. S tym by zo nazionalistam podkoła wsała.

Hrabju Romanonesa pušćili

Hrabja Romanones běšche pod monarchiju schpanjelski ministerski president. Wojazy kommunistiskeje miliży běchu jeho do jeneho zorta pola San Sebastiana zadźěli. Potom sjawnje hrožachu, so dyrbi mjes 1200 zastajenjami prěni wumrěcz. Nětko pak je zwójmy gouverneur w San Sebastianu wosbudźił, so ma zo hrabja Romanones z zatoy puschczicz. Hdyž běchu jeho puschczili, gouverneur jeho wosobinsky z franzowskim mjesłam pschewodźesche. Czehodla zu hrabju puschczili, zo offizielnje njeje wosjewiło. Jeni žeby myšlu, so je Romanones wešte pokrjedkowanje pschewzał a so znadź zo tohodla do Parisa poda. Druhy pak praja, so je zo hrabja wukupił, hdyž je wjetschi pjenjez do pokładnje schpanjeskeje ludoweje frouty zaplacził.

Jendźelske warnowanje za Francowsku

Londonske nowiny „Daily Mail" pischaju, so zo wjeczorna Europa w tu khwilu łódzi runa, kotruż je bolschewistiski torpedo trjechił. Dotal zu byłe pyrenejske hory z krutej zawjeru, pschez kotruż zo woda njemóżesche pschedrěcz. Njedźelu je zo wulka schromadźizna francowskich radikalistow w Lillu wotmeła, bolschewistiska agitazija je ju pohonjała a je franzowsku pomoz za cjerwjenych knjezicerjow w Madridze žadała. Kóžda taka podpjera franzowskeho knjezerstwa pak je stóžnistwo na zivilizazji. Dla bjesstracha wjeczorne Europy dyrbjało zo jendźelske knjezerstwo nusowacz, so by franzowskeho ministerskeho presidenta psched podpjeranjom cjerwjenych w Schpanjelej warnowało.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 25. auguſta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hdźež njewinowaty bydli, su pawčiny twjerde nasypy; hdźež pak ma winowaty swój statok, je najtwjerdši nasyp pawčina.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer plus 3, najwyšſcha dnjowa temperatura 17 ſtop. cẓopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer plus 3, najnjiža temperatura w nozy 11 ſtop. cẓopłoty. — Słyšli nijiny, kotraž ſe ſwojim jadrom nad baltiſtinu krajemi leži, ſe ſwojimi kromami hiſchcze na połnóżnu Němſku ſtukuje. Tohodla měſachumy też w naſchich ſtronach njewobſtajne a wětrowite wjedro. Wyſchina, kotraž ſo ſ Franzowſkeje bliže k nam roſchěrja, ſo hiſchcze trochu hacẓi, dokelž je ſo ſ mórſkim powětrom nowy kruch nizinty do połnóżneje Němſkeje pſchihnał. S tuteje pſchicijiny ſmějemy dźenja hiſchcze khěrvo njemérne wjedro. Woſtanje pak nam nadźija, ſo wyſchina ſ rjanym wjedrom tola ſtónczníje dobudźe. — Jutſje ſrjedu ſlónczko 5,03 hodź. khadźa a ſ 06,59 hodź. khowa. Měſacẓk khadźa jutſje popołdnju 3,05 hodź. a ſo wjeczor 10,52 hodź. khowa.

Wuhladý na wjedro ſa jutſiſchu ſrjedu: Hiſchcze trochu wětrojte, tola ſłónczniſche wjedro.

*

— **Do wěcẓnoſcje ſaſchła.** Lědma ſtarobu 50 lět dozpěwſchi, wumrě njedźelu po dléſchim cẓežkim cẓerpjenju mandželſka woſebje mjeſ katolſkimi Sſerbami derje ſnateho pohrjebniſchcẓowebu miſchtra Kurjata, kiž ſwoje dźěło ſmórcu wukonja na Mikławſchku a na ſwonkownym pohrjebniſchcẓu naſcheho Budyſchina. Wutrobite a pſchecẓelne waſchnje ſemrěteje ſwójcẓi je ſtajnje wulku woblubjenoſcẓ, a nětko, hdyž je wocẓi ſarđžełka, wobkhowamy jej dźakne trajne wopomnjenjcẓe.

— **Kak wobſtaram ſwój ſamẓny dom bjes dołha?** Wo tutym praſchenju je němſka najſtarſcha a najwjetſcha twarſka nalutowarnja, Sjednoczenſtwo pſchecẓelow Wiſtenrotſkich, na pſchichodny ſchwórtk wjeczor w „Měſchcẓanſkej ſahrodźe“ pſchednoſchk poſtajiła.

— **Dobrowólna wohnjowa wobora w Budyſchinje.** K 10. ſrjuczowanju zyłeje woboru bě ſo tuta ſobotu wjeczor ſe ſwojimi narjadami na Mołkowej dróży ſeſtupała. S hudźbu na cẓele cẓehnjeſche pod wjednjiſtwom hejtmana Sittnera na Tělnik. Tam wocẓakowaſche woboru komandant a wopalny miſchtr Eckhardt. Tutón wojſewi, ſo budźe bliſchi kubłańſki wjeczor hakle 5. oktobra, pſchi kotrymž ſo nowoſarjadowanje wobory wojſewi. K tutemu ſrjuczowanju ma ſo w uniformje a nahłowniku naſtupicẓ. Potom roſerdźechu ſo jednotliwe cẓahi k ſwojſtm ſrjuczowanjam. Pſchi ſtupańſkej wěži a pſchi Tělečni ſo na to ſrjuczowanja na narjadach wotmědchu. Po ſłónczenju ſrjuczowanjow wuprjatachu wſchitcy woborniſy poſtiċenja artiſtow w dźěcẓajej ſahrodźe, hdźež też kapała woborn nětotre wjeſołe połhody ſahra. Poſtiċenja artiſtow wſchě wocẓakowanja pſchetricẓichchu. Na tute waſchnje ſu ſobuſtawy **wohnjowoje** wobory ſe ſwojim wopytom cẓežko ſo bědźacych artiſtow podpjerali. Pſchichodne ſrjuczowanje ſ narjadami budźe pónđželn 31. auguſta.

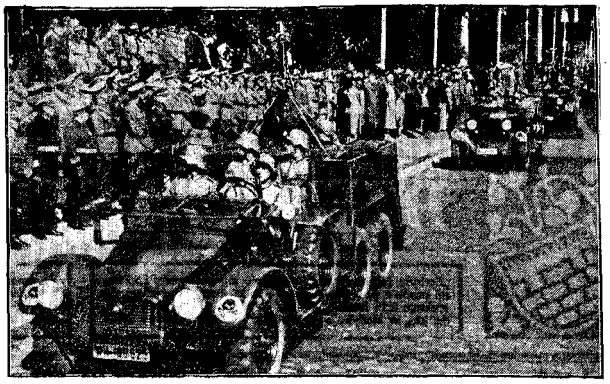

Hamburg dosta ſałitarſki polk pſchecẓiwo panzerowanym wosam.

W Hamburgu je njedźelu dotal w Schwerinje w Mecklenburgſkej ſtacionowany ſchłitarſki polk pſcherẓiwo panzerowanym wosam cẓo. 20 ſacẓahnyk. Po poſtrowjenju na Mohrkej łuzy ſcẓěhowaſche nimojeſdźenje polka pſcheđ pomnikom padnjenych. (Scherl Bilderdienſt, M.)

— **Cẓeſtny dar ſa ſaſtaranja potrěbnych frontiſkich wojowarjow.** Kaž je ſo hižo w nowinach piſało, je ſo wiedniſkej k dnjej ſponmjeſcẓa na ſwoẓacẓ wójny 1914 mnoho dobrowólnych darow pſchepodało. Wjednik je tutón cẓeſtny dar na poł miljona hriwnow powjeſchił a ſdobom poſtajił, ſo maju ſo tute pjenjeſy ſa ſaſtaranje potrěbnych frontiſkich wojowarjow nałožicẓ, kotſiž na ſakładze płacẓiwych pſchedpiſmow njemóża frontiſku pſchihotu dóſtacẓ. Cẓeſtny dar je ſo němſkemu a pruſſenu dźełowemu miniſterſtwu pſchepokałał, ſo by dale wo nim poſtajiło. Miniſterſtwo je poruczíło, ſo ma ſo dar w dezembru rozdźěliċ, potajkim w tym ſamym měẓacu, w kotrymž ſo tóżde léto hodowne dary wołebje potrjechennym wojeſkim ſawoſtajenym wuplacẓuja. Mjeſ tym je němſki a pruſti dźełowy miniſter prawidła wudał. W tutych poſtaja, ſo pſchi rozdźělenju cẓeſtny dar jenoż tajm potrěbni wobſchkodźeni frontiſch wojowarjo dóſtanu, kiž dźełowa khmanoſcẓ je ſo wo 30 abo 40 prozentow ponjeſchiſka a kotiž w dezembru 1936 frontiſka pſchihotu jenoż tohodła njedóſtanu, dokelž 50. léto žiwenja hiſchcze njeſu dokonjeli. Pſchiſłuſchne měſtne kupiny NS-ſaſtaranja wójniſkich woporow trěbne namjeły ſapodabja. H. G.

Tŕo Budyšenjo w Drježdźanach smjertnje znjezbožili

S Drježdźan. Cẓeſke wobkhadne njeſbožo ſe ſakoſtnymi ſeſěhkami ſta ſo wcẓera wjeczor wokoło 9 hodźin na ſtótnej dróży mjeſ Schankhübelom pola Poſſendorfa a Wyhožej. Budyſki wohobowy wós pſchiſłiđže pſchi pospěſe omnibus pſchecẓeẓěhnyċ do wjerhanja, pſchecẓiżiny ho wjazy krócẓ a wlecẓeſche ho potom nětotre metrn daloka. Wjednik woſa kaž też 50 lět ſtary muż a jeho dźowka, 18 lět ſtara, ho pſchi tym ſabichu. Schtwórty pobupucẓowarju, młody muż, kotryż ſady we woſu ſedźeſche, pſchi tym ſkoẓownje wotendże. Hdyż ſtrach, kotryż woſej hrozeſche, ſpójna, ſtoẓi ſpěſchnje na dróhu, tak ſo ſo jenoż pomérnje lohko ſrani. W Poſſendorfſe bě wołzołowy wós nowy benzin pſchijimał a wot tam jěđžeſche wobſchedżeł woſa, knjes Rieneẓ ſ Budyſchina, ſam dale, mjes tym ſo jeho ſchofer ho ſady we woſu ſydny. Na měſtnje njeſboża je wołzołowy wós jenoż ſ lohka wo omnibus ſawaħnyk, ſchtož ho ſ tehe ſudźi, ſo je omnibus ſyle lohko wobſchkodźeny.

Kaž ſhonimy, ſtaj ho nimo Rieneẓa morikej 67létny Fryż Schmitz a jeho 17létna dźowka Hanni. Wonaj bydleſchtaj na Kamjeńtnej haſy w domje hoſcẓenza „Gambrinuſa“.

S **Delnjeje Kiny.** Stawniſke powěſcẓe ſa julij. Narodźenja: ſame. — Pſchihłowdenja: 18. 7. Maks Alfred Ulrich, maſchinſki ſamkař w Delnjej Kinje ſ Mariannu Hildegardu Reicheltez, kontorijſtku w Delnjej Kinje. — Do mandźelſtwa ſtupichu: 11. 7. Kurt Maks Jurij Anfreẓ, twaŕſki techniker w Jenkecẓach ſ Klaru Hanu Jadwigu dźěl. Schurigowej rodź. Pawlez, hoſpoſu w Jenkecẓach; 11. 7. Fritz Hans Zieẓs, kowowy formař ſ Marију Friedu Gläſerez, domjazej pomocznizu, wobaj w Delnjej Kinje; 12. 7. Maks Arnoſcht Adamek, murjeſ ſ Klaru Gertrudu Baumhałelez, hoſpodaŕſkej pomocznizu, wobaj w Boſchecẓach; 25. 7. Pawoł Kurt Frauenſtein, ſtatny pſchiſtajeńz we Wurgwitzy, ſ Hilżżotu Emmu Müllerez, fabrikſkej dźěłaczerku we Wurizach. — Wumrěli ſu: 3. 7. Bjedrich Guſtaw Baldwin Ballendowicz, cẓěżła w Bórku, we wjeſnym dźělu Hněwježzach, 72 lět ſtary; 7. 7. Mina Jadwiga Zänkerez, hoſpodaŕſka pomocznica ſ Motydła, 43 lět ſtara w Bórku we wjeſnym dźělu Małſezach morwa namakana; 17. 7. Rudolf Korla Heinz Schóna ſ Boſchez wjeſny dźěł Nadjazy, 3 měẓacy ſtary; 31. 7. Marija ſwud. Rjekowa rodź. Łabodźij, invalidna rentnarka ſ Jenkez, 79 lět ſtara.

S **Warnoċcẓij.** (Łuto do motorſkeho koła ſajěło.) Sobotu wokoło 5 hodźin vykonju ſta ſo w naſchej wſy wótkhadne njeſbožo. 35 lět ſtary Richard Wollmann ſe Sdźara dźěſche ſe ſwojim motorſkim kołom a pobocznej dróži na ſtatnu dróhu ſo ſawinyċ. W tutym wokomiku pſchiđže wołzołowy wós ſ Wjeleczina jemu napſcheczíwo. Autowy wjednik, Wjeleczanſki wohndlař, njemóżeſche ſwój wós wjazy ſaſtajicẓ a wobě wojdźe do ſo ſrakyſchtaj. Pſchi ſrażenju ſebi motorſki koleſnik

Knjeńka a jeje ſuſodźa

5] (Pokracẓowanje.)

„A ſchto to je?“

„Wy chcẓeſe ſwój dóſt ſ mužom ſjednoċcẓ, kiž —“

„Widźu“, knjeńka jeho pſchetorje, „ta myſlicẓka, ſo mohła ho ja wudacẓ, tebi mér bjerje.“

„Bych-li wědźał, ſo budźecẓe wy ſkoẓowna“, błepy roſhorjeny rjekny, „potom, potom wſchak!“

Hłowu ſkłoniwſchi a cẓežko wodychnywſchi błepy pokracẓowaſche: „Hdy bych to wědźał“, wón bołoſtnje ſcheptaſche, „potom wſchak njech ho mi dże, kaž chce.“

„Tebi?“

„Potom chcu wſchitko pſchenjechacẓ a ho ſpokojicẓ.“

„Sſydź ho“, knjeżna rjekny, „a powědajmoj ſebi w měrje wo tej wěcẓu.“

„Ow, ja waſ proſchu, knjeżnicẓka“, błepy ſawoła, „woſtańcẓe pola naſ!“

Kłóſ, ſ kotrymž ho tute hłowa rjeknychu, knjeńcẓu błisko dźěſche; wona bě potrjechena.

„Nć“, błepy ſawoła, „wy mje nochcẓeſe a njebudźeſe ſcẓinicẓ njeſbożownoho!“

„Ja tebje?“ knjeńka ſamyślena bórbotaſche.

Sſlepy niczo njewotmołwi.

„Sſy bha na mnje hněwny, pſcheẓelko?“ knjeńka mjelcẓenje pſchetorje.

Sſlepy ſo ſanjecha.

„Ty ſy tak ſrudny, to mje boli.“

Po wobliczu błepeho jaſna pruha radoſcẓe ſabłyſkny. „Nć, luba knjeżnicẓka, ja ſym ſkoẓowny, hdyż wy ſe mnu tak pſcheẓelnje powědacẓe.“

„Cẓehodła dha ſy prjedy prajił, ſo chcu tebje njeſbożowneho ſcẓinicẓ?“

„Ńiż mje, ale ſebje ſamu cẓinicẓe njeſbożownu“, błepy khwatnje ſawoła.

„Kak to měnicẓ?“

Sſlepy wokomik ho ſ wotmołwu kondźeſche. „Kupſki waſ lubo nima“, wón potom ſrudnje rjekny.

„S woſkeſ ty to wěſch?“ knjeńka ho měrnje woprascha.

„Jemu je jenoż wo waſche ſamóżenje cẓinicẓ“, błepy na to ſnapſcheċiwi.

„Wo moje ſamóżenje?“

„Haj, jeho luboſcẓ njeje woprawdźita.“

Knjeżna potrjechena womjelkny.

„Wěſch ty też“, wona po pſcheſtawzy ſapocẓa, ſo je to cẓeſki porok, kotryż ſły ty nětkole wuprajił?“

Sſlepy pichikiwny.

„Dha mójeſch ty to tola też dopokaſacẓ?“ knjeńka ſ khutnym hłoſom pokracẓowaſche.

Sſlepy mjelcẓeſche.

„Żadam ſebi wot tebje dopokaſow“, knjeńka woſpjetowaſche.

„Sda ho, ſo waż moje hłowa pſchimaju“, błepy wotmołwi, „ale ſchtoż praju, je moje pſcheẓewědcẓenje. Knjes Kupſki cẓe waż ſjebacẓ.“

„To, ſchtoż ty prajiſch“, knjeżna ſnapſcheċiwi, „to je jenoż wuſdacẓe, wumyſlene, ani ważne, ani wobſtedźowanja hódne.“

Knjeńka tute hłowa ſwonkownje ſmérom rěcẓeſche, ale ſmutſkownje ſjebe dwéla a bjes ſtaroſcẓe njebě. Sſlepy bě ho něcẓeho dótknył, ſchtoż ju roſhorjeſche. To bě hižo dawno wopomniła, ſo mohł ho muſiki wo nju jenoż jeje pjenjez dla ſamołwicẓ, a to bě jej najwjetſcha ſchihnda pſchecẓiwo nawyſchſchim cẓuẓam ſónſkeje wutrobы. Wona luboważche Kupſkeho, wona měſeſche jeho pſchikhitnoſcẓ ſa wěrnu; cẓej na nim bě ſ woprědka dwélowała, ale dokelž bě ho roſumnje ſadżerżał, bě ho dwélow wotrjekła.

„Mój dźe waſaj dźěcẓi njeſſmoj“, by knjes Kupſki prajił, „ni njeje date, ho ſahorjecẓ a cẓej njemóżu wam ſwoju pſchikhitnoſcẓ ſ pſchekipjazymi ſłowami wopiſowacẓ. S krótka, każ ho muſſkemu w mojich létach ſłuſcha, praju: hoſpoſy potrjebuju. A we waż ſebi myſlu, ſo ſym zonu namakał, ſ kotrejż mózu ſwoje domjaze ſkoẓe ſakoſcẓicẓ. Mój ſo po létach, po nakhilnoſcẓi a po ſmyſlenju k ſebi hodźimoj, budźemoj cẓichaj a ſpokojnaj mandželſkaj, pſchetož ſchtoż ſnadź wam w młodoſtnych ſaczuẓcach luboſcẓe mjenje, to ſarma, myſlu ſebi, moja mużka wobſtejnoſcẓ, roſumnoſcẓ a ſiwera.“

Njebě to jaſnje a ſwérnje prajene? Wjazy ſebi Hana Lipinkez njeſadaſche; luboſcẓ poſna cẓuẓow — to bě pola njeje wina. Swjaſt, kotrejż je wutroba wobłamkowaſche, měſeſche ho ſłoẓowacẓ na to, ſo ſo wobaj waẓeſchtaj a měſeſchtaj tamne cẓuẓe pſchikhilnoſcẓe k ſebi, kotraż mjes luboſcẓu a pſchecẓeſlſtwom ſrjedża ſteji a kotrejż ma wot tamneje cẓopłoty, wot tuteho pak wobſtajnoſcẓ.

Ale błepy bě nětkole ſe ſwojimi ſłowami knjeńzynu daměru ſatſchaſi; wona ſhabłaſche, njebě ſe ſobu ſamej wjazy pſcheſeẓena. Nětkole bu jej nješchtoẓkuli na Kupſkeho ſłowach nadpadne, ſchtoż pryđy njebě ſkóżbu měła; jeho wobſtadnoſcẓ ſo jej ſkoro każ wotmérjena wěẓ, jeho ſmérnoſcẓ każ ſymnoſcẓ, jeho hładke waſchnje tola ſkoro każ jebacẓ błyſchcẓ byeẓ ſdaſche. Ody by jenoż ſrědka měła, duſchu wuprohowacẓ, ſo by wěrnoſcẓ dopóſnała!

„Tole mi ty njedyrbjeſche praticẓ“, wona ho po dléſchej pſchestawzy na błepeho wobroczi. „Ty mi njeměła cẓinicẓ a ſawěſcẓe bjes pſchicẓiny!“

„Cẓakacẓe“, błepy ſnapſcheċiwi, „pruhujcẓe a bjerċe ſebi ſhwile!“

„To wſchak chcu“, knjeńka wotmołwi, „tola njemahła mje też njedowěra mylicẓ?“

„Tún krócẓ niż.“

„Hlej, dyrbju dopokaſy měcẓ, jaſne, wěſte dopokaſy.“

„Dopokaſa, kajſehoż wy ſebi ſadacẓe“, błepy po pſchestawzy wotmołwi, „wam wěſo dacẓ njemóżu. Hdy bych to jeno mohł!“ wón ſawoła, na bobo wot ſwojich myſlí pſchewjaſaty, „budu wſchitko cẓinicẓ, ſo bych wam ſyle wěſcẓe dopokaſał, ſo chcẓe waẓ knjes Kupſki ſjebacẓ.“

Lědma bě błepy tute hłowa dorěcẓał, tu běchu krocẓele po ſhódże błyſchcẓe, durje ſo wotewrichu a Kupſki ham ſaſtupi. To bě rjany mużſki we krěnich létach, ſ pſcheẓelnym poſunewanjom a ſ jaſnym, wótrym wócẓkom, ſ kotrejż bě roſum póznacẓ. Pſchi tym bě ſtaroſcẓiwje ſdraſcẓeny.

(Pokracẓowanje ſcẓěhuje.)

ćewu nohu słama a žylnje wobodrě. Jeho dźěćo wotendže bjes schkody. Stražnišćitr naležnosćy pschepytuje. Stanjeneho do Kembergskeje khorownje dowjesechu.

S **Rachlowa.** **Jutsje frjedu žiwjeći knjes wschišći wučeć na wotp. K. T. Schěza žiwoje 78. narodniny. Tutón dźeń wschak budže nasch horkliwy herbski prózowar préni raz wosamoćeny we wulkej frudobje žiwjeći. Jeho broha žiwerna mandjelska, kotraž je jeho we wjeselych a frudnych dnjach pisches žiwjenje pschewodźała, njeje intón radosćny dźeń dožakała, ale je jemu 3 dny do njeho do wěčneho raja wotešchła.** — We hlubokim žarowanju wostawjeći lětża nasch dalsko a schěroko znaty wobšahowjeny žiwoje narodniny. **W jeho wulkej frudobje wuprajamy jemu nasche wutrobne žobužarowanje. Pschi tym pak njechamy sapomnić, nasche pschecże wuprajić, so by nam jeho Bóh Wjerschny hišchże prawje dotho ćěłeho a ztrowcho zdźerjał a zakhował.**

S **Bukez.** (Njeńtyschane wobrożenje wobkhada.) Njedźelu wokoło 9 hodźin je žo na statnej dróhy Lubij-Budyschin motorski koleśaŕ wobledźowak, kotryž ſ njewjchěbnej spěchnosću bjes kóždeho wobšwětlenja pisches naschu wjeź w směru k Budyschinje cźerśesche. Pschi nimomérte žylnym wobkhadje w tutym cźasu Bukezanski strażnišchtr, tutoho njedočźinka pscheposdže pytny, tak so jeho swěcźicź njemóžeše. Je dźe žo hnydom sa nim puschcźit, tola njebě móžno, jeho wjazy doscźahnyć. Krótko psched Bukezami pschescźěhny w ſamžnym směru jědźazy wobzobmy wós tutoho motorskeho koleśarja a je drje swěcźit, so kwězu nima a pschi tym drje też sa cźěłom hladał. Schtóž potajkim móže blížsche wo tutym njeswědomitym koleśarju sdźělicź, njech to cźini najblížschemu strażnišchtrej. Tajzy wobrożowarjo wobkhada dyrbia žo njeśmilnje pothłostacź.

S **Bukez.** Bukezanska wohada měješe sańdźenu njedźelu žnjeńtki dźakny žwjedźeń. Zrkej bě pschi tutej składnosći rjenje wuppschena, žnjeńše wěnzy a žnjeśła króna, wjele kwětkow a pólne płody ju pyschachu. Na wołtaŕ běchu pscheńzu, rožku, wowsu, len, jabłuka, kruschwy, kał, tórki, zrobłe, morchej, banje a wjele druhich płodow nakładli. Wobzebje rjana běsche žłónczna róża, kotraž pschi dupje žteješche. Derje wopytanej běschtej wobě Bożej žłužbje. Zyrkwinšli a posawnowy chór jej rjenje porjeńschicź pomhaschtaj. Knjes faraŕ Mjerwa měteśche jara pschihódne žwjedźeńśe předowanje. Běsche to ja wschěch kemscherjow posběhowazy žnjeńśi dźakny žwjedźeń.

S **Huśi.** Sobotu koleśaŕ H. na swojim kole ſ Mjedźoślekeje dróhi pschikhadźejo na hlownu wjeźnu dróhu ježdźeśche. Pschi tym sajédže jemu motorśi koleśaŕ Sch. ſ Brěžynki do boka, tak so bu ſ kola storhnjeny. Pschi tym žo na hłowje a rukomaj rani, dowjesechu jeho do starzyho doma a lěkaŕ dyrbješche jeho wothładacź. Koleśo žo khětro jara wobschkodźi.

Z **Jaseńcy.** Njedźelu měješe tu młodźina zeźiwjeńskeho stawa cźeleje wokoliny wjesny wjećor pola Handrikec. Młodźi a stari, kaž też dźěłowa słužba z Njeswačidła so na tym wobdźělichu, tak zo bě žurla cyle polna. Tudyša młodźina pokazowaše mjez druhim też serbske ludowe reje, a někotři mužoje dźěłoweje słužby pokazachu bayerske ludowe reje. W přestawkach so serbske a bayerske ludowe spěwy spěwachu.

Z **Khróšcie.** Zańdźeny pjatk měješe tudyša šulska rada na šuli swoje prěnje posedźenje. Předsyda šuiskeje rady wjesnjanosta Groła z Khróšcie sčini powołanych na jich winowatosće kodźbnych a potom jich ze zadaćom ruki zapokaza. Po wozjewjenju někotrych dóšłych wěcow rozpominaše so natwarjenje a wutwarjenje noweje jstwy za wučerjow. Šulska rada změje za přichod wosebje dwaj wulkaj nadawkaj dopjelnić: Na twarjenje kupjelow a cźołowučowarnje. Předběžne dźěła za natwarjenje kupjelow maja so we najbliźšich njedźelach stać. Po pokładnikowej rozprawje knjeza wučerja Pjetaša, so posedźenje ze spominanjom na wjednika skónči. Do šulskeje rady słušeja: Wjesnjanosta Groła z Khróšcie, Dowak z Wudworja, Lajder z Kozarje, Wetzlich z Hórkow, Barchman z Bóšic, Brycka z Kopřina, Eiselt z Lejna, Špitank z Casec, Rjeda ze Jejic, šulski wjednik Heidrich z Khróšcie, wučerjej Cornak a Eifler z Khróšcie, Ješka z Kopřina, dźěłaćerjej Knopp z Khróšcie a Schuster z Wudworja a wučeŕ Schönfeld z Pančic.

S **Khróšcij.** Sčrjedu 26. augusta pojědže do Kamjenza k wohnjostrojej wobjebity awtobus. S Khróšcij wotjědže 6,30 hodź., ſ Wudworja 6,35 hodź., ſ Worklez 6,40, ſ Marinjeje Studnje 6,50, ſ Janšich kupjelow 6,55, je Sčmjeczkez w 7 hodź., je Sčerbskich Pallij 7,05 a ſ Njebjelcźij 7,10, tak so je 1/4 8 hodź. w Borschcźu. Awtobus w 11 hodźin wróćo jědže.

Z **Rózanta.** Zańdźeny pjatk wot 20.30 do 21.30 hodź. wotmě so w Konjecanskim wobwodźe, do kotrehož 8 wsow Ralbičanskeje wosady słuša a kotryž je do Njebjelčanskeje wjesneje skupiny zarjadowany, saćěmnjeńske zwučowanje. Dokelž bě to prěnje zwučowanje na pruhu, so čas zwučowanja doprědka wozjewi. Ze zwonjenjom z Rózeńčanskeje cyrkwje so zwučowanje započa. W Rózeńće so nimo toho bubnowaše a we Sernjanach so trubješe. Zwučowanje so derje poradźi. Wšě bydlenja běchu derje zaćěmnjene. Na dróhach stejachu straże, kotrež wužiwarjow dróhi na zwučowanje kedźbnych činjachu. Też wšitcy hantarjo swoju winowatosć nanajlěpje dopjelnichu. Wjesny skupinowy wjednik Wagner z Njebjelčic wšě naprawy za zaćěmnjenje přepruhowaše. Kónc zwučowanja so zaso zez wonjenjom Rózeńčanskeje wěže wozjewi.

S **Wochoz.** Njedźelu 16. augusta měješe naš dotalny duchowny B a h r swoje wotkałne předowanje. Po 20-lětnym słužkowanju tudy žo na wotpočink pyda, wón budže nětko w Barlinje bydlicź, hdźež je jeho kolebka stała. Pschi swojim rožžohnowanju ſ wobzadu žo jemu wjele djakowych pschipósnacjow dosta. Pschi kónzu Bożeje žłužby žo jemu naš nětčišći duchowny, knjes vikar Garbe, djakowaše, so je je swojej wobzadu tak rjenje w lubosći a jednoće był a jemu jako naślědnikej wschelake nusne pokiwy dał, wosebje kak ma jebi Serbow a jich rěcź ważicź, a pschipomni, so wón widźi, kak jebi jeho herbska wobzada ważi a jeho njerady puśćeji. Dale žo jemu rewěrśi hajnik, knjes Danziger, jako sastupjeŕ patronatstwa djakowaše, so je ſtajne wschо w jednoće wjedł, wosebje pschi wuarjenju zyrkwineje wěże, hdyž žu wschelake njedorosumjenja był, je pschezo wědźał prawy wupuść namakacź. Dale žo jemu naš wučeŕ a kantor, knjes Asch, podźakowa ja wšitku pschecźelnosć, kotruž je jemu sa cźaš jeho kantorstwa (8 lět) wopokasa. Dale žo jemu naš gmejnski pschedstejićeŕ, knjes Ladušch, djakowaše, so je pschezo kóždemu cźłowjeckej k radže a k pomozy był, nješe ženje na wobzobu hladał a nikoho wotpokasał, njech był to Serb abo Němc, bohaty abo khudy, w dobrych abo złych cźasach. Napósledk žo jemu hišchże knjes Melcher jako sastupjeŕ zyrkwineje rady podźakowa se žerbśimi słowami, so je ſtajnje ſ zyrkwinej radu w lubosći a jednoće wostał a wobzebje psched dwěmaj létomaj pschi ponowjenju naschego Bożeho domu wschitku staroscź na žo wsał a derje wobstarał, njech je jemu hišchże dołho wjeśoły wjeczor žiwjenja spožčeny.

S **Korjnja.** W C. A. Magnerez maschinskej fabrizy žo kład maschinskich narunanskich dźełow žnyny. Pschi tym cźežke żelezo na 29 lět stareho dźěłacźerja Herberta Müllera padże, kotremuž žo pschi tym noha słama.

Se **Schěrachowa.** W cźežkich mysłach je w nozy 76 lět stary Korla Glaser w Delnjej Khróšćawje do wjeśneho haša šoł, so by žo tam satepił. Starza bě psched létami Bożа ruća sajała, tak so bě cźełnje a duchownje wokhiptił.

S **Ochranowa.** (90. narodniny.) Tu wobwjeći knjeni Paulina swud. Beckowa rodź. Rosenowej žwoje 90lětne narodniny. Staruschka žwjerćeńśe tutón žadny dźeń w kole žwojich 9 dźěći, 32 wnuckow a 27 prawnuckow. Mnohi hóšć ſ nich śteji w žłužbje Ochranowskeho mišionstwa.

S **Kamjenicy.** (Mordarstwo mandjelśeje a šamomordarstwo.) Pónbjelu wjećor satsěli w žuzbodnym cźasu njeschtuka a pjecza dołha khorosć wobeju mandjelśeju a potom žebi žam do spanja śeli, so dyrbješche žo do khorownje dowjesć, hdźež žeja nadźije leži. Pschicźina njeschtuka była pjecza dołha khorosć wobeju mandjelśeju. Kriminalna policija naležnosć pschepytuje.

Towaŕstwowske powěstniki.

Ralbicy. „Lilija“ ma dźensa wjećor 1/2 9 hodźin pola Brěžanec spěwanje. Přińdźe wšěch wšitcy! Mamy nowe a wjele wuknyć. Dirigent.

Paolino je śće žiwy!

Z Barlina přińdże powěść, zo je slawny stary pjasćowaŕ Paolino Uzeudun hišće žiwy. Hižo wšitka swětowa prasa bě do swěta wutrubiła, zo je wón zatrělony. Nětko je Paolina wosebity do Spanskeje wotestany dopisowaŕ Barlinskeje nowiny „Der Montag“ w Tolozje zetkał. Paolino je — kaž wonemu rozprawjerjej praji — z marxistiskeho lohwa ćeknył. Z pomocu prećelow poradźi so swětaznateho pjasćowarjej, z jastwa tłóchnyć a so potom — do drabow někajkeho burika zdrasćiwši — po 80 kilometerskim dołhim horatym puću do krajiny prědrć, w kotrejž su wojerscy zbožkarjo z knjeźićerjemi. Korrespondent wuži wězo też hnydom tutu składnosć, a wuwoprasa so Paolina, što měni k boxowanju mjez Schmelingom a Louisom. Paolino wotmołwi, zo je hišće před tym preswědčny był, zo Schmeling dobudźe — runje tak je preswědčeny, zo Schmeling też zaso swětowe mišterstwo w pjasćowanju wšěch wahow wróćodobudźe. — Morwyprajeny je potajkim hišće mjez nami, — to widźimy, zo wšemu wěrić njesmějemy, štož so wšitko wozjewja — ! Z.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Daś im Grundbuche für Ostro, flösterl. Anteils, Blatt 2 eingetragene Grundstück (eingetragener Eigentümer am 25. Juli 1935, dem Tage der Eintragung des Versteigerungsvermerks, der verstorbene Landwirt **Johann Simmank in Ostro** soll am **13. Oktober 1936, vormittags 9 Uhr** an der Gerichtsstelle zum Zwecke der Aufhebung der Erbengemeinschaft im Wege der Zwangsvollstreckung versteigert werden.

Das Grundstück ist nach dem Flurbuch 20 Hektar 27,7 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 33 382 Reichsmark geschätzt. Die Brandversicherungssumme beträgt 23 650 RM., sie entspricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 d. Ges. v. 18. 3. 1921, GBl. S. 72).

Es ist das Bauerngut Nr. 8 der Ortsliste für Ostro bestehend aus Wohnhaus mit Getreideboden und Anbau, Scheune mit Keller und Anbau, Stall mit Futterboden und Keller, Stall mit Futterschuppen, Schuppen, Hofraum, Feld, Wiese und Niederwald.

Hłowny redaktor Marko Smolef w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolef w Budyšinje a za nawěstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna lisćina 5 płaći.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 25. augusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 engelzelski punt	12,515	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burza 24. augusta 1936. Dokelž na wčerawšnej bursy ſ kola bankowšeje klientele wjele materiała wjazy na wiki njepschikhadźeśche, ale wčio w jara wobmješowanej měrje žo sferje ja šnjiene kursy wróćo kupowaśe, móžeśe žo na atakjowych wiłka dhalšiche łóžiche ikrućenje pschešadźićź, pschi cźimž wobzebje montanowe hódnoty profitérowachu. Pola tutnich žo kursy w najwjazy padach wo 1 proj. šwyschichu. Na rentowych wikach bě wobkhod měrny, wjetschich pscheměnjenjow tu njebě.

Barlinske žitne wulkiwiki. Motsamtnjenja na žitnych wulkowikach njeśžu žo seśnilnie. Pschi měrnych posiśiśeńskich poměrach pohibowaśe so wobthłod po swuzenych kolijach. Pscheńza a rožka žo wobzebje sa hnydomne dodacźe jenož we wobmješowanej měrje na pschedaŕ pośicźatej, tak so mója wulkomtnyny też pschi pschiswobenju wiećeho wurunanskeho pschiraška jenož dźěle zbywaśe potrjebu krući. Też la połpśiśe dodacźe je sajim kupowu wulki. W rjanej muzy je wotbrkt trochu popuścźił, ta to pak žo pscheńcźne muki dale běžnje kupuja. We wowsu a ječmjenju la pisowanśe saměrny njeje swjetschka pschihódnych politicźenjow. Industrialne ječmjenje měrjacźu měrny wobthłod. Sa ječmjenje la piwarnje najlěpšich kajkošćow wobsteji dale sajim ja krute płacźiny

Wujezy płaćeńske w Barlinje zentral

pscheńzy W 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožki R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — ječmjenja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 7,80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 8.	21. 8.		24. 8.	21. 8.
Pšenica	198-200	198-200	bunv	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	163,0	163,0	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmień now.	214-220	214-220	módre łuniny	—	—
ječmień, nat.	—	—	žołte łuniny	—	—
wowsy	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	17,30	17,30
pšeńc. muka	27,65	27,65	lanv wosušk	9,74	9,74
rjana muka	22,25	22,25	such. trěwjanc.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
rjane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rjana sloma		
aroch. Viktor	36,0-39,0	36,0-39,0	pšeńc. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
peluški	27,0-30,0	27,0-30,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 193.0 9: 199.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaćizna za ječmień za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaćizna za wowsu za wuplodźerja 11: 167.0 13: 156.0

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

24. augusta 1936 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 47

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki 36

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 170

Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	—

Wowcy: 1320

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	60 - 66
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	62 - 64
Mjasne wowcy	54 - 57
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	46 - 54

Celata: 849

Najlěpše kormjene celata wot cyca	90 - 92
Srěnje kormjene celata wot cyca	81 - 88
Snadnje wuwite	70 - 80
Nałapatniše	68 - 70

Swinje: 1674

Tučne swinje, přez 150 kg. cźežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. cźežke	55
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. cźežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. cźežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cźežke	—
Rancy	55

Radio

Sčrjedu 26. augusta 1936.

Königswusterhausen: 6,10 tacźele. 10 ja šchule. 11,30 ja bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Minichowa). 13,15 konzert (ſ Königsberga). 15,15 Jana Brahmsowe spěwy. 16 popołdnischi konzert. 19 tacźele ſ kwjatokej. 20,10 wschelaka hudźba. 20,45 hodźina młodeho naroda. 21,15 šabawny konzert (je Saarbrückena).

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (ſ Barlina). 10 ja šchule 11,45 ja bura. 12 hudźba ja pschešitawku w dźěle. 13,15 pschipołdnischi konzert (je Saarbrückena). 15 ja žonu. 16 tac ele. 19 tacźele. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 poblad na Lipsčanjše najsmjše wulkowiki. 21 šabawny konzert.

Hamburg: 20,45 opera „Ba'azzo“.

Wrótsławiw: 20,45 mała nozna hudźba.

Wiw: 19,20 kwažna hudźba.

Warschawa: 21,15 Chopinowa klawěrna hudźba.

Sport

Nowe swětowe rekordy w pluwanju.

Po olympiskich napřeśćěhach w pluwanju je nětko Mjezynarodny pluwarski zwjazk liśinu swětowych rekordow tak porjedźił a za prawny přiznał:

Mužojo:

Fick z USA 1936:	100 m krawl.	56,4 sek.
Medica z USA 1935:	200 m krawl.	2:07,2 min.
Medica z USA 1935:	300 m krawl.	3:21,6 min.
Medica z USA 1934:	400 m krawl.	4:38,7 min.
Medica z USA 1933:	500 m krawl.	5:57,8 min.
Makino z Japanskeje 1935:	800 m krawl.	9:55,8 min.
Negami z Japansk. 1934:	1000 m krawl	12:41,8 min.
Borg z Šwedskeje 1927:	1500 m krawl.	19:07,2 min.
Japanska [illegible]	4×200 m krawl.	8:51,5 min

*

Kiefer z USA 1936:	100 m na khribj.	1:04,8 min.
Kiefer z USA 1935:	200 m na khribj.	2:24,0 min.
Kojac z USA 1936:	400 m na khribj.	5:16,4 min.

*

Higgins z USA 1936:	100 m klas. stil	1:10,0 min.
Kashley z USA 1936:	200 m klas. stil	2:37,2 min.
Jensen z Danskeje 1936:	400 m klas. stil	5:45,0 min.
Kaye z USA 1935:	500 m klas. stil	7:23,8 min.

Žony:

den Ouden z Hollandsk. 1936:	100 m krawl.	1:04,6 min.
den Ouden z Hollandsk. 1935:	200 m krawl.	2:25,3 min.
den Ouden z Hollandsk. 1935:	400 m krawl.	5:16,0 min.
Hveger z Danskeje 1936:	500 m krawl.	6:45,7 min.
Hveger z Danskeje 1936:	800 m krawl.	11:11,7 min.
Madison z USA 1931:	1000 m krawl.	14:44,8 min.
Frederiksen z Dansk. 1936:	1500 m krawl.	22:36,7 min.
Hollandska 1936:	4×100 m krawl.	4:32,8 min.

*

Mastenbroek z Holl. 1936:	100 m n. khribj.	1:15,8 min.
Jarrett z USA 1936:	200 m na khribj.	2:48,7 min.
Mastenbroek z Holl. 1936:	400 m n. khribj.	5:59,8 min.

*

Hölzner z Němskeje 1936:	100 m klas. stil	1:20,2 min.
Maychata z Japansk. 1933:	200 m klas. stil	3:00,4 min.
Maychata z Japansk. 1933:	400 m kls. stil	6:24,8 min.
Maychata z Japansk. 1933:	500 m klas. stil	8:03,8 min.

Njejsu tu přestrěnje, kotrež su měrjene po jendźelskej měrje yard (maličkosć mjeńši hač naš meter).

—:—

Napřeśćěli mjez **USA, Japanskej a Francowskej w lohkoathleticy**, kotrež so w Colombes-stadijonje njedaloko Pariza wotměchu, wopyta wokoło 20 000 ludźi. Prěnje městno wubědźi sebi wězo USA — kotrež z 15 bojow 13 dobychu. Jeničke dobyće za Francowsku wuběža Lecuron w přestrěni na 5000 m, w běhu tym zhi samo znateho olympiskeho Japanca Murakosc. Japancy wubědźichu sebi tež jenož jene jeničke prěnje městno a to w skoku ze žerdku (Nišida 4,30 m). USA dosta 131,5 dypkow, Japanska 82,5 dypkow a Francowska 82 dypkow.

Bernd Rosemeyer doby Schwizarske wulke myto.

Wubědźowanje wo wulke myto w Schwizy bu ſ triumfom ſa Auto-Union. Bernd Rosemeyer doby cźežke wubědźowanje pśed Barziom, kotrž druhe a Hanſom Stuckom, kotryž śecźe městno wobhađźi. (Schirner, M.)

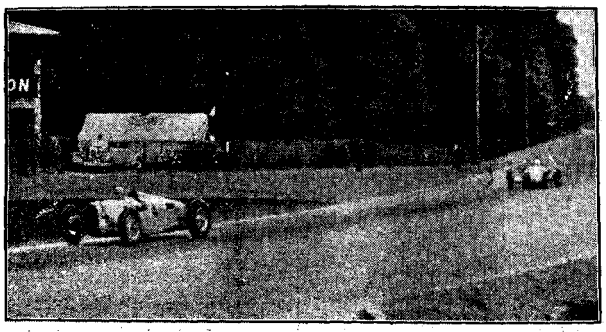

Pśichi tutym najśpěšnischim wubědźowanju, kotrež je jo lětša w Europe wotmělo, je Rosemeyer 509 kilometrow dołhu drohu ſ pśeśrědkowej spěšnosću 161,7 km. ſa hodźinu pśejěł. (Presse-Bildzentrale, M.)

Też ratarjo słušeja do DAF

Na šatkadźe wobźěłeho wujednanja mjes šatnym burskim wjednikom a šatnym wjednikom stronjanom dr. Robertom Leyom maja ſobuſtawy šeźiwjeśtoho stawa, kotrež chźeja lěpšiny poſtiśenjow DAF na šatkadźe ſwojeho dotalneho ſobuſtawſtwa k DAF wuźiwaś, hač do pśichoſchkowe rjadowne 13 nimo ſakonſkich poſtajeneho pśichoſchka do ſeźiwjeśtoho ſtawa na DAF wo jenu rjadownju nižſchi pśichoſchk płaśiś, hač by to jich ſamoſćenju motywowało, to rěka: dotal płaćene pśichoſchki ſo wo jenu rjadownju ſniža. Burja płaća ſnajmjeńſcha 1,20 hr. a ratarjo, kotrež maja wjeśće wobźěłeńſtwo hač 400 kórzow, ſnajmjeńſcha 5 hr. měźačźnje. Tutón pśichinoſchk pak njedawa žanych prawow na finančielnu podpjeru. Woprawnja pak k wobdźělenju na „Móz ſ radoſće“ a na wſćěch druhich ſarjadowanjach DAF. Pśichinoſchk ſběrača organy němſkeje dźěłoweje fronty. Sobuſtawy DAF, kotrež měźachu měźačźne dołhody 70 hr. wuźitanjaze, płaćachu dotal na DAF měźačźnje 1,20 hr. pśichinoſchka. W pśichodźe pak płaća jenož pśichoſchk 80 pj. na DAF a wotwjedu ſa to na ſeźiwjeśći ſtaw 30 pj., kaž je ſo to ſ najnowſchimi wukaſami poſtajiło.

Budyske stawniske powěśće

Pónjeźelu 24. awgusta 1936.

Narodźenja: 21. 8. Rudolfej Ocźe Pětſchyn, klampnarjej a inſtalatěrej, bźowka. — Kurtej Hermannej Rieſej, mechanikarſkemu miſchtrej, bźowka. — 23. 8. Janej Jurjej Voigtej, radźinemu dźěłaćerjej, bźowka.

Wumrěli ſu: 23. 8. Jan August Schołta, pſchekupc, 57 lět. — 24. 8. Alma Thereſa Kurjatowa rodź. Hornoffej, mandźelſka pohrjebniſchćowſkeho a zeremonijowſkeho miſchtra, 50 lět. — Hana Emma Hopjeńzowa rodź. Militzerej, bjes powołanja, ſ Bilkopiz, 67 lět.

Swěrowali ſu: 24. 8. Hans Jurij Günther, bankowſki ſaſtojnik a [illegible] Englerdowa rodź. Hochej, měſtſke radźićelſtwowa radźićelka, wobaj w Budyſchinje. — Boris Aleksander Mažina, diplomowy inžeńer w Berlinje-Zehlendorfje na Giſela Khata Wackerej, bjes powołanja, w Budyſchinje.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Anmeldung zur Osteraufnahme in die Oberrealschule mit höherer Mädchenschule und in die Städtische Höhere Handelslehranstalt.

Anmeldungen für die Oberrealschule und die höhere Mädchenschule werden in der Zeit vom **24. August bis mit 3. September von 10—12 Uhr** im Amtszimmer der Oberrealschule, Schilleranlagen 2, für die Handelslehranstalt von 10—12 Uhr in dem der Handelslehranstalt, Moltkestraße 15, entgegengenommen.

In die Sexta der Oberrealschule und der Handelslehranstalt werden nur Knaben aufgenommen. Günstigster Zeitpunkt für den Eintritt in diese Klasse ist der Beginn des 5. Schuljahres.

In die 4. Klasse der Aufbauschule der Höheren Handelslehranstalt werden Schüler und Schülerinnen nach mindestens sechsjährigem Besuch,

in die Lehrlings- und Mädchenhandelsschule nach achtjährigem Besuch der Volksschule aufgenommen.

Vorzulegen sind Geburtsschein (Stammbuch), Impfschein und letztes Schulzeugnis. Die Vorstellung des Kindes ist sehr erwünscht. Mündliche Auskunft und unverbindliche Beratung bereitwilligst. Fernruf 2241 und 2545.

Oberstudiendir. **Dr. Kleker.** Oberstudiendir **Dr. Hesse.**

Wšitko za cześeńka

Košlički, kholowčki, drasćički, sukničky, khornarčki, zawčki, bančiki, lacki a wšo druhe, štož trjebaće za strowosć a też za rjane zdrasćenje, namakaće we wulkim wubjerku pola firmy

Bokelmann Nachf.

na Serbskich hrjebjach čo. 2

Pilnu 1589

holcu

do domu, k 1. sept. přistaji

Jan Krawc (Schneider)

pjekarski miſtr Pod hrodom 14

Za swjedźenje

znamješka, khorhojčki, zastupne liſćiki, programy, plakaty do pletwow a wšitke druhe naćišće za naše towarſtwa zhotowja w najrjeńšim wuwjedźenju **Serbska kniharnja w Serbskim Domje**

Važne za zajimcow samsneho domu

Kak wobstaram sebi samsny dom bjez dołha?

Hdźe a kak dostanu na dani tunju požčonku, kotraž so bjez wupowjedźenja wotpłaćuje, za twar, kup abo wotdołženje samsneho domu?

Přednošk

štwórtk, 27. awgusta 1936, w hoscźencu „Měšćanska zahroda“ w Budyšinje pśi Kronpryncowym mosće.

Rěčnik: W. Gieseke z Barlina wot twarskeje hutowarnje 1591

Zjednoćeństwo přećelow Wüstenrot zjawne spomožne tow. GmbH. w Ludwigsburku-Württ.

Započatk 1/2 9 hodźin. Zastup darmo!

Hač dotal 16 900 samsn. domow z 239 milj. hr. zwěsćenych

Pilnu, čistu 1588

holcu

pyta k 1. sept. do małeho ratarſtwa a domjacnoſće

Anton Vacek w Kukowje,

młyn a pjekarnja.

Holca 1584

kiž može też dejść, so k 1. abo 15. sept. do ratarſtwa pyta, tohorunja spuščomny

pohonć

w Nowej Wsy (Naundorf) 56 pola Huski.

Žarowańske khartki a listy

serbske a němske, spěšnje podawa

knihićišćerńja dra. Jana Cyža

w Budyšinje :: w Serbskim Domje

Ze składnosću naju kwasa je so namaj telko lubosće, telko erinych a pisomnych přećow zdźěliło, zo je namaj wutrobna žadosć, wšém so na tutym městnje najwutrobniśo dźakować. Naju nutrny dźak stuša też naša lubej „Zernićcy“, jeje dirigentej knjezej wučerjej P. Jeńcy, knjezej fararjej Křižanej, kaž też Połpićanskej a Kisličanskej młodźinje.

Maks Urban a mandźelska

Berta rodź. Krawcec.

W Połpicy, 25. 8. 1936. 1592

„HERZOGS“ Reise-Dienst

Wot wyšnoſće pśipóznate pućowanske předewzaće.

Wosebita jězba na Lipšćansku masu. 7.— hr.

Pónd'elu, 31. awgusta, a wutoru, 1. sept. Wotjědźemy 1/2 6 hodź. Domoj jězba pónd'elu abo wutoru wot Lipska. — Naše jězdźeńki woprawnja k tuńšim zastupjeńkam na masu.

Zamołwjenja na Bürow na Cyrkwinskej hasy 5, telefon 3839, znapśeća Strauch & Kolde na Kamjentnej hasy. 1593

Nowy transport wosebje dobrych rańšopruskich - hollandskich

jałojcow a kruwow

wysokosućelnych a z ćelatami, kaž też **młodeho skotu,** mamoj wot 25. t. m. jara płaćizny hódno na předań.

Max a Theodor Rychtař w Njebjelčicach

wikowarnja ze skotom. Telefon hamt Kamjenc 895. [1590

Meble jenotl. meble lětnjuje wć. jźdźenje wć. kuchinje wć. Wulki wubjerk. Tyſtki mlyn, mjebłowa wikowarnja w Budyšinje na Ljubjelskej hrjebi (Gr. Seite). Přijimam mandź. požčonki 1592 **HÄNCHEN**

Ćišćimy

Formulary wšěch družin
Pokładniske knihi
Změnki
Kwitowanki
Lutowańske knižki
Statuty
Lisćiny płaćiznow
Katalogi
Wokolniki
Napisy na listy
Zdźeleńki
Zlićbowańki
Wobalki za listy
Plakaty
Prospekty
Adresy za póſt. posyłki
Kóždy reklam. nakład
Programy
Sobuſtawske khartki
Přeproſeńske
a zastupne khartki
atd.

čorne a we wjacybarbnym wuwjedźenju kaž sebi přejeće ſtajnje płaćizny hódno

J. Cyž

serbska knihićišćerńja a knihapja w Budyšinje w Serbskim Domje

Přiloha k čisłu 198

SERBSKE NOWINY

Wutoru 25. augusta 1936

Wejtmanojo wohnjowych woborow skhadźowachu so w Biskopicach

Wokrjeżny šwjask wohnjowych woborow Budyskeho šamtskeho hejtmanstwa je njedźelu 23. augusta w „Słonym Sełonzu" w Biskopizach šhadźowanje woborownych hejtmanow wotmeł. Dnjowny porjad běšče wosebje ważny, dokelž so wo pšichetworjenju wohnjowych woborow jednasche. Tehodla běšče wopyt jara dobry. Po pozdźenju pšichedźiwšeho šwjatšerwjowskeho wjednika wopalny direktor Fischer-Bitkopki šhadźowanje ½11 hodźin wotewri a pšichitomnych wotrowi. Hdyž běchu zhromadźeni na zemrětych towaršchow spominali, nimo druhich knjezerjstwowy rada dr. Fraušteđt w mjenje hamtšeho hejtmana dr. Sieverta, kiž běšče sadźewanju pšichitomny być, zhromadźenych postrowi. Dr. Fraušteđt je nowy dezernent wohnjobjadnerstwa. Sa město Biskopizy měšćanjanki rada Klein porěcja.

Potom pšichedźiwa wojewi, so so w Sakšej wotrjadna šchula za wohnjebjadnerstwo pšichiprawi. Tuta so jenej powšahnjenej wohnjowej woborje pšichisamtnje a budźe wospodni tydźenske kursy wotmětwać. Do šwjatka šłužby w tu hwilu 81 woborow. Pšichijata je so Mała-Wjelkowska wobora. Rospušćena Barška wobora so za krótki czaš šrowa pšichiwozmje.

Se wšchelakich nowych postajenjow ša wohnjowe woboury njech so tu napomnja, so so pšichi šhadźowanjach strony atd. gmejna njeźmě zyle bjes wohnjowych woborow wostajić. Wjedniźy wohnjowych woborow maju pšichi nastatych wohnjach hnydom ša pšichijmu šapalenja zhotowić. Srowczowanja ša lětne wohnje maju so wschudźe, hdźež so hodźi wotmětwać. Sa wjedniške kursy su so wjednizy ša Wulko-Dubrawskeje, Sčžijeczansko-Ratarjowskeje a Budyskeje wohnjowe woborow samołwili. Hudźbniźy wohnjowych woborow maju so pšichedpiśmam němškeje hudźbneje komory podćišnjenej.

Premije pšichi wohnjach so takle rozdźela: hač do 6 kilometrow wokolimy ša 1. motorsku šykawu 50 hriwnow, ša 2. motorsku šykawu 30 hriwnow, ša 1. ručnu šykawu 30 hriwnow, ša 2. ručnu šykawu 25 hriwnow, je-li dwě ručnej šykawje k wohnju pšichiwałatej. Sčžiwnu, kiž posłužiło pšichijedu, njedostanu žaneje premije, ale pak winowate šobudźelaćej, je-li trjeba.

Nowe znamjeńška pola wohnjowych woborow maju so po możnosći hač ł 1. oktobrej 1936 šawjesć. Nowa uniforma ma pak so po nječim wobstaračć. Hač do 31. merza 1937 šmědźa so 60lětni a starši towaršchoju hišće w liśinje wjesć, dokelž so wobkhadne lěto wohnjowych woborow 1. haprelee 1937 šawjedže. Potom so turźi do starobneho wotrjada pšchewjedu. Potom so hišće wichelałe nadrobnosće i organizaciji wohnjowych woborow wošewichu. Normalnje dyrbi do haščerišeho czaša 35 muži šłužbu. 48 hodźin šwucżowańšcheho czaša so šawjedže. Pšichi šamołwjenju nowych šobnišlawow ma so lěkarške wuśwědčenje pšchedpołožić.

Zyle wožebje so prajesche, so je pšchi mtócżenju kuricź šakašane. Sakašowe tašlički ałbo napišma maju so wschudźe pšchiprawić. Pohonczojo nakładźenych wojow tehorunja njeśmědźa kuricź. Też maju so mócżawy prjedy pruhować, so so wale njebychu šapałile. Pšchi tajšich wohnjach so ł cźerśwym hnojom ł najšepšchim wušpěchom hašcha.

Pruhowanje wohnjowych woborow w lěcze 1937 žu so takle postajile: w Biskopizach, pola firmy Buschbeck a Hebenstreit w Biškopizach, Brěmjenju, Porchowje, Khelnje, Adolfskej Hěrže, Semičach, Frankenthalu, Hrubjelcźizach, Hornim Wujesdźe, Stróži, Šmochcźizach, Jenkezach, Boschezach, Drohźiju, Margarecźinej Hěrže. Woborty dyrbja ł powšitkownym šchitom hromadźe dźełacź. Wokrjeżny nawjednik kommandant Kaschpor wosłyni, so budźe 13. septembra w Delnjej Kinze wokrjeżne šwucżowanje.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Kino für Jedermann pokazuje hač do źrjedy Rudolfa Forsterowy film „Wyšoka schula". Rudolf Forster hraje jako hrabja Cavelli, kiž wyšoku schulu jěcha. Widźimy jeho we varieteju je swojim konjom wušłupowacź. Kón a hudźba šej jena harmonija. Hdyž hrabja Cavellija tak na swojim konju jěchacź widźimy, špótnajemy w jeho mjeńšowczu rudnu a cźežku šamdźenosć. Mějesche cźežko wojowacź, prjedy hač k tomu šławje dóńdže. Jeho šłužobnik, hans Moser, šrudny film je swojim žortapolnym waschnjom wošmja. — We pódłanšćim programmje widźimy „Dźełanje pišćelow" a krótki film „Hadam a Ževa a jabłuka".

Schtworaki w Kypšu ł Boha rosću.

Schtworaki, ł koltrymi bu tónz šamdźeneho lěta Zimmerleinez šwójba w Kypšu w Hornich Frankach pšichekwapjena, k radośći swojeju šaršheju šo ł Boha derje wuwinwaja. Mjes tym je ja cźežko dźełaleju šaršheju wjele darow ša schtworaki dóšchło. Jeju radoścź je cźim wjetšcha, dokelž staj jimaj prjedawšhej dźešći wumrěłej.

(Presse-Bildzentrale, M.)

Hdyž hola kčeje . . .

Pěšezy, w knježu 1936.

Schtóž w cźašu, hdyž lećo na šwojim wjeršchku steji, do cźišchiny naschece hole hej dóńdże abo dojedże, temu sjerot so tuta w najrjeńšhej pyšche. Nietrjeba to runje limborska hola być, kotruž nechtoždy šwojeje rjanosće dla wopyta, leź w naschej holi nětko rjenje wrjošk kčeje. Wokolni wobydlerjo a najbliźšchi měšćenjco to derje wědźa. Nechtóžkuli pak njeśnaje tamne wobšamkowjene, cźiche šchcźežki a puczki, po kotrychž ludźo rjedka khodźa, kotrež do hłubiny lěša, do hole wjedu, wo kotrejž nasch Sejfeł ł takej khwalbu spěwa:

. . . W hymje, w lěcze šelena,
Steji mi ław njenjesta
W wěnzu pola wottarja.

Wschudźe kčeje wrjošk a cźeršwjeni so pšchi puczach a schcźežkach. Spodźiwnje wobkhutuje kčežiazu krajinu. Nechtó, kiž je tuto kusto šacźuwał, njemóže so jeje cźišchej rjanosći šawrěcź.

Kčežow hole njeje bujny a pšchesměrny, ław kčežnje schtomow a šahrodkow w nałčcźu, je ław pospołedni rjany dar, kiž nam šemja poschicźuje, pšedy hač nasymna do Božeje šłužoby njeśacźehnje. Hdyž hola kčeže, je wjerschk lěcza dospěły a hišćeze tak šhromadźaje šwój zyły zar w tutej nežnej kčežnej rostlinje. Khójmy, brěhy a kerki w pšchipołdnišchich hodźinach cźišche šteja. Cźerńjowe jahody šrawja. Lětża drje dě ł dźela jara horzo, tola teź šaźy dosć wótžnu. Tak wrjošk a trawa njemužkhnjatej a šo njespałitschej ław lońšche lěto. Tuž budźe lětża wrjošk dźeše kčeźcź.

Čorny křiž

Hdyž cźłowjekej w jenym ł nawjecźornych wulkoměšcach w šnatym kole nětkuli štawišnu powšedża, kotraž we nadšmyčkowych wěcach jedna, wón wěcy hišo pod šacźišcźejom šrošbeje wokolimy njewěri.

Sceźehowaca šrawišna je šo mi w naranšchim kraju powšdała. Wona je na wnje hłuboki šacźišchcź cźinita, so na njej njedwěluju. A hačrunjeź je šo mnoho let minyło, šnaju hišcźeze dźenża hodźiny, w kotrychž na šruchełeho rjeka kuteje šłarowiny šponinam.

Běšche dołho do wójny. Pšchebywach jako šaśtupjer šwojeje firmy w Stambulu, w měšeje tydźeń mjeczow. Stambul bě teddy wopraudże hišchcźe měšto baśkow a hišcźeze nowotarštwow naschecho cźaša njesnajesche. Worschca europšeho towaršiwa bě mała, tak so njebě łohko šo někomu pšchiznamkować. Tak dyrbi bórzy khětro wopuščejeny był, njebychł-li w lěkarju Domašchu L. Ricu drje trochu mjelcźitšeho a dźiwnuščkeho, ale jara šympathišheho towaršcha namakał. Tónle Domašch L. Rice bě jedyn ł najwuznamjišchich lěkarjow, kotrychž žym na šwojich mnohich puczowanjach šeznał. Wón by šo zyle měješe ł wušnamnym wědomošnišom stał, njebył-li w naranšchim kraju wostał a šo tamnišchej mentalicźe wožudnosće pšchejara pšchimerił. A šiamšinu, dla kotrejež je w naranšchim kraju wostał, mi jónu wjecźor w pšchedšahrodze mojeho domu w Pera powědaiche. A dźeń šiamšinu ł jeho šłowami šaźo podacź.

„Běch 26 lět šiaty a runje šo ł lěkarjom stał", wón šapocźa. „Prjedy hač šwoju praksiš w šchpitalu w Manchesteru nastupich, dyžch šebi małk dowol popšchecź a pocźesterju nastupich, dyžch šebi małk dowol popšchecź a pocźesterju nastupich, dyžch šebi małk dowol popšchecź a pocźesterju

Cžicho je w holi, so žwój dych khłoschisch. Džiwje holbje kurcža tu a tam a morš žekerza klinczi ſ dala. Sapschah wjese dołhe khójnowe ſdonki po pěſkojcžnym holanſkim puczu. To je wscho, ſ czimž žo někto w holi ſetkujesch. A njetrjebasch druheho cžłowjeczeho wobliczа widžecz hacž ſtareho wóſnika, kiž pódla konjow ſtupa. Holanſka krajina je krajina ſamoty, a tola njeje micžo rjerischeho hacž kčežaza hola ſe žwojimi cžichimi, tajnymi puczikami a ſe žwojimi wulkimi ſ wrjoſtom błyſchczatymi ploninami. Tón, kiž dże někotre hodžinki měra a pokoja wužiwacz, dyrbi w žnjeſu hołu wopytacz, kiž je pokna jerezje, mjedoweje wónje. Hola kčežeje — tuž dži do lěžneje žwjatnizy!

W „Buſchenizy“, kiž je drje ſe žrjedžischczom Pěſkeczanſkeje hole, nadžach žo nadeſcz po ſtach pſchiwoſeſenych kolczow, kaž druhe lěta, hdyž hola w tak njewidžanej kražnoſczi ſteji a wſtoſ mjeduje. Tola próſdna je ſahroda, próſdne pſchimjesne polo. Němzej nan, hewak žwedomity wothladar bórczatych łubuſchkow, je žo do Němſkich Palliz pſcheżydlił a žwoje kolcze žuſobej k wothladanju pſchewoſtajił. A nětcziſchi wobžedžeſ ſtatoka žo dźiwaſche, hdyž jemu wo ſwuczenym pſchiwoſu kolczow powědach, ſo lětža žanych njepſchindże, hdyž hola tola tak bohacze daruje. Je hiſchcze czaſ. Ale ſpěchuj, pčołarjo, ſo paſtwa njeſpraſchiwi!

-ns-

Kelko koni . . . ?

Straſchnje mučny ſtupaſche miſſionar Theodor po ſkhodach. Sdaſche žo, ſo džeńża nimaju końza — te ſtare, maſane, pſches zyle rody wuteptane ſkhody.

Tjeczi poſkhod.

Skoro ſe ſadwělowanjom pohladnje horje a ſažo ſtupa, ſkhodzenk po ſkhodzenku.

Skónczinje . . .

Wótz Theodor wucžahny knižku, pſchirunа napiſ na durjach ſ mjenom w žwojej knižzy.

— To tu!

Mózne ſaklapa a czaka.

— Sžym wczipny, kak žo mi poradži . . .

Njemělcſche to byez wſchědny wopyt. Wótz Theodor, miſſionar, njebě na bjeſadu pſchiſchoł. Jeho ſprawa je njerozſchědnje ważna. Bě wot ſararja, w kotrehoż wožadže ma miſſionſke předowanja, doſtał ſapiż ſamwerdſchnych njewěrniczow — a tak khodži w pſchetſawkach mjes jenym a druhim předowanjom po ſapiżanych adrešach a pyta . . . duſche.

Tón, ke kotremuż bě někto dóſchoł, placzeſche mjenujzy — abo najkčerſcho ſa jeneho ſ najbórſchich.

Wótz Theodor ſaklapa druhi raz. Skónczinje ſaczerpa ſa durjemi nčhtó a hrabnje ſa klinku — a tu ſtoji pſched miſſionarom wyſoka poſtawa ſtareho muża.

— Bydli tu knjes R . . . ?

— Bydli tu. A ſchto chzeeze wote mnje?

— Ssym wótz Theodor, miſſionar a cžłowjeſ . . .

— . . . mje pſcherěczeczy k ſpowědži, ſchto?

— Prawje ſcze ſhódał! Runje to . . .

— Nó, to mje knjeze woſtajeze na pokoj! Wam k ſpowědži weſcze njepſchindu!

— Ale . . .

— Rěczu khutnje: ſamo džeſacz koni nje wottud do zyrkwje njedowleku!

Praż ſacžiſnjenych duri — a miſſionar ſteji ſažo ſam w pſchedkhěži.

Srudženy ſapoczinje ſeſtupowacz ſe ſchtwórteho poſkhoda. Dże žo jemu czežko a dha žo jemu, je dele po tych ſkhodach czeżeho žo krocži hacž horje . . .

*

Dwaj dnjej poſdžiſcho pſchindże wótz Theodor nimo ſamſnjeho domu.

Pſchi khežnych durjach poſaſta — ſ wczipnoſczu. Schtyrjo mużojo wunjeżechu ſ khěże wſchědny kaſchcz a ſapoczinu jón na wós — pſched domſkim ſiejazym — ſtajecz.

— Koho to khowacze — wopraſcha žo miſſionar klamarja ſ tuteje khěże.

— Eh, Wótcze, njeſnajecze jeho: nětkaſi R . . . ?

— Hdy wumrě?

— Sawczeraſchim wjeczor.

— Bě duchowny pola njeho?

— Njeje dóſchoł . . .

Wos mjes tym ſapoczа jěcz. Dwaj wuſlakanaj konikaj ſ wiſzatej hłowu, pokrytaj ſ czornej płachtu, ſtuje wleczetaj kaſchcz **na** pohrjebniſchczo.

S daloka, ſ zyrkwje bija ſwony:

Swony pohrjebne . .

Wótz Theodor ſteji dołho ſamyſleny:

— Hm —, džeſacz koni bě jemu pſchemało k ſpowědži . . . Džiwna wěz! Na pohrjebniſchczo diwaj jomu doſahataj . . . Božo, žmil ſo nad joho duſchu!

Ž.

Liczba „13“

Jako Wójſka tamne ranje ſa žwojim kornarjowym kneſlikom ſtoczi, kotryż bě žo pod ložo kulił, žo wón dopomni, ſo je džeńża tſinateho.

„Hłupoſcze“, wón rjekny, jako bě cžekanża popadnył, „tſinacze je a woſtanje ſa mnje ſbožowna liczba!“

Tule ſpokojnoſcz wón też wobkhowa, hačzrunjež jemu nadróżna żelesniża pſched nožom wotjedže a pſchedſtajeny w běrowje jeho ſe ſcžehowažnymi ſłowami powita: „My we wóſmich ſapoczinamy, Wójka, Wy ſeże tſinacze mjeńſchinow pſchepodże pſchiſchoł.“

Wójka trochu žwoje cžoło morſchczo žo do regiſtratury poda, hdyž mějeſche tſinacze liſtow rjadowacz.

Běſche ſobota, tohodla jenož hacž do pſchipołdnja dźěchu. Krótko do žwjatoka ſchef młodeho pſchiſtajeneho k žebi ſawołacz da. „Wójka“, wón rjekny, „ja Wam džeńża

Swjatkowy wjednik Reinhardt poſwjeczi Hindenburgowy pomnik w Barſchczu.

Njedžeľu je w delnjołużiſkim měſcze Barſchczu ſwjatkowy wjednik Kyffhäuſerſkeho ſwjatka wyſchk na wuſkł. Reinhardt pomnik pólnemu marſchallej ſ Hindenburgej, džěło rěbarja Matthesa, poſwjeczi. Na ſwjatocžnoſczi wobdžělichu žo też pſchiwuſni generalneho pólneho marſchalla. (Scherl Bilderdienſt, M.)

dźeſacz koni nje wottud do zyrkwje njedowleku!

Praż ſacžiſnjenych duri — a miſſionar ſteji ſažo ſam w pſchedkhěži.

Srudženy ſapoczinje ſeſtupowacz ſe ſchtwórteho poſkhoda. Dże žo jemu czežko a dha žo jemu, je dele po tych ſkhodach czeżeho žo krocži hacž horje . . .

*

Dwaj dnjej poſdžiſcho pſchindże wótz Theodor nimo ſamſnjeho domu.

Pſchi khežnych durjach poſaſta — ſ wczipnoſczu. Schtyrjo mużojo wunjeżechu ſ khěże wſchědny kaſchcz a ſapoczinu jón na wós — pſched domſkim ſiejazym — ſtajecz.

— Koho to khowacze — wopraſcha žo miſſionar klamarja ſ tuteje khěże.

— Eh, Wótcze, njeſnajecze jeho: nětkaſi R . . . ?

— Hdy wumrě?

— Sawczeraſchim wjeczor.

— Bě duchowny pola njeho?

— Njeje dóſchoł . . .

Wos mjes tym ſapoczа jěcz. Dwaj wuſlakanaj konikaj ſ wiſzatej hłowu, pokrytaj ſ czornej płachtu, ſtuje wleczetaj kaſchcz **na** pohrjebniſchczo.

S daloka, ſ zyrkwje bija ſwony:

Swony pohrjebne . .

Wótz Theodor ſteji dołho ſamyſleny:

— Hm —, džeſacz koni bě jemu pſchemało k ſpowědži . . . Džiwna wěz! Na pohrjebniſchczo diwaj jomu doſahataj . . . Božo, žmil ſo nad joho duſchu!

Ž.

Licba „13“

Jako Wójſka tamne ranje ſa žwojim kornarjowym kneſlikom ſtoczi, kotryż bě žo pod ložo kulił, žo wón dopomni, ſo je džeńża tſinateho.

„Hłupoſcze“, wón rjekny, jako bě cžekanża popadnył, „tſinacze je a woſtanje ſa mnje ſbožowna liczba!“

Tule ſpokojnoſcz wón też wobkhowa, hačzrunjež jemu nadróżna żelesniża pſched nožom wotjedže a pſchedſtajeny w běrowje jeho ſe ſcžehowažnymi ſłowami powita: „My we wóſmich ſapoczinamy, Wójka, Wy ſeże tſinacze mjeńſchinow pſchepodże pſchiſchoł.“

Wójka trochu žwoje cžoło morſchczo žo do regiſtratury poda, hdyž mějeſche tſinacze liſtow rjadowacz.

Běſche ſobota, tohodla jenož hacž do pſchipołdnja dźěchu. Krótko do žwjatoka ſchef młodeho pſchiſtajeneho k žebi ſawołacz da. „Wójka“, wón rjekny, „ja Wam džeńża

Swjatkowy wjednik Reinhardt poſwjeczi Hindenburgowy pomnik w Barſchczu.

Njedžeľu je w delnjołużiſkim měſcze Barſchczu ſwjatkowy wjednik Kyffhäuſerſkeho ſwjatka wyſchk na wuſkł. Reinhardt pomnik pólnemu marſchallej ſ Hindenburgej, džěło rěbarja Matthesa, poſwjeczi. Na ſwjatocžnoſczi wobdžělichu žo też pſchiwuſni generalneho pólneho marſchalla. (Scherl Bilderdienſt, M.)

cžeſcžepołny nadawk dowěrjam. Tu macže tſinacže ſtow hriwnow; donjeſcze je na nalutowarńju na mjeno mojeje džowki, pſchetož wona ma ſajutſiſchim žwoje narodniny. Knižku mi póndželu rano krótko do wóſmom hodžin do mojeho bydlenja pſchinjeſcze, ſo bych ju žwojej džowcy na ſnědanſke blidko położiż mohł. Hdyž ſo jónu wuda, potom ja to rjanu njewjeſczinku wuprawu doſtanje. Nětko pak khwatajcze, nalutowarńja ſa hodžinu žwjatok cžini.“ S tym wón młodemu mużej tſinacže bankowkow po ſto hriwnach na blido naliczi.

„Saklepane, ſaklepane“, Wójka ſam k žebi měnjeſche, jako ſ pjenjeſami w kapſu běrowu wopuſcheji, „tſinacže mje džeńża pſchejeſcžeła, to hiſchcze wulke ſboże woſtanjenja!“ — Po puczu Wójka jónu zyle bjeſ wotpohlada do wukladneho wokna pohlada a napjaty poſaſta, pſchetož jeho wóczy běſchetej taſlu wuhladaloj, na kotrejż napiſane ſtejeſche: „13. wuběhowanje. Sa Kukeczańſke myto.“ — Běſche to wokito, w kotrymż běchu wſchelake plakaty wo wuběhowanjach koni wupowěſnjene. Wójka žebi liſczinu „Sa Kukeczańſkeho myta“ wobhladujo jako tſinateho konja „Czežwjeny Błyſk“ mjenowaneho namaka. To ſu wuhladу, žaneho diwěla, ſboże bě jemu ſakiwnyło. W žiwjim wožbinſkim wobběhjeńſtwje hiſchcze pjecz hriwnow namaka, a tute chżyſche na hrażki ſtajicz. Krótko roſſudženy wón do klamow ſajtupi a rjekny: „Pjecz hriwnow na „Czežwjeneho Błyſka“ a to na dobycze!“ — „Połſtk hriwnow na dobycze“, jemu wobkhodnik radżeſche a hižo bě kwitowanje wupiſał, kotrež mějeſche cžiſło 1313. — „Derje“, Wójka rjekny a wucžeſe ſto hriwnowku bankowku, kotruż bě jemu jeho ſchef pſchidowěril, dokelż běſche do njeho nětko jónu džeńża khort ſajeł. Nětko njemóżeſche też wjazu na nalutowarńju dóricz a běſche pſchihotowany, ſo jeho póndželu ſchef na dróhu żadži. Tola na druhej ſtronje dże mějeſche krutu nadżiju, ſo wež kſchiwje njepóndże; ſa cžo dha ma džeńża ſwoje ſbożowne cžiſło! — W najwjeſtſchim njemérje mlody muſſli popołdnjo pſchěra. Wulicži žebi nadrobnje, kak žwoje wožcakowane dobycze wužitnje nałoži. S krutym rjapom ſnadż mohł cžłowjeł ſamo dźiwży ſcheſa bliże ſtupicz. Wón dże ju hiſchcze ženje njebě wohladał, tola rjekny žebi, ſo je džowka ſcheſa w kóždym padże pożadanja hódna.

Nawjeczor, jako ſmědžiſche wocžakowacz, ſo je wuběhowanje ſtónczene, wón ſ kocejownje telefonizju wobkhodnika ſawoła a wóhoni ſo ſa wukónzom.

„Czežwjeny Błyſk?“ hłóſ wotmołwi. „Tón je jako ſmatny kóń ſwój wotměr dośczahnył!“

Wójzy běſche, jako by jemu nčhtó ſ heju na hłowu dyril. Njedžeľu wjeczor žebi pola tſinacže ſnatych ſpróżniwje poſłała hriwnow naſběra. — Póndželu potom ſ dypkom a ſ njejchimaj kolenomaj pſched žwojeho ſcheſa ſtupi. Schef běſche hiſchcze w khołowach a kocheli. W jenej ruzy mějeſche ſatołkanu nowinu, ſ druhej žebi žwoju ſe ſtarożcemi czežku hłowu dżerżeſche.

„A Wy ſeże pjenjeſy wěſo žoboru na nalutowarńju donjeſ. Wy njeſbożowny cžłowjeczе?“ ſchef ſareji. — „Ně!“ Wójka ſnapſcheczíwi, a wopſchiſahajo wón walczł ſto hriwnowſkich dałoko wot ſo dżerżeſche. Schef ſo runja lawej na nje wali. „Wójka!“ wón ſe ſyſſojtymaj wocžomaj ſawoła, „Wójka, Wy ſeże jandżel. Runje mjenujzy w nowinje cžitach, ſo je tamna nalutowarńja ſwrěſchczała a ſo je na pſchežo žwoje kažy ſamka. S wokkel ſeże to wědżał?“ — „Haj, cžłowjeł ma tola žwoje porcžahi“, Wójka poniżnje měnjeſche. „Shonich to hižo žoboru, a tak žebi myſlach . . .“ — „Wy ſeże wulkotny cžłowjeł!“ ſchef ſyle ſahorjeny ſawoła. „Dyrbicze ſa to mytowany bycz; pſchejcze žebi, ſchtož chżeeze, pſchetož Wy ſeże njewjeſczińſke wuhotowanje mojeje džowki wukhował. Wſchitko ma žo Wam dopjelnicz!“ — „Wſchitko?“ — „Haj, wſchitko, ſchtož je w mojej mozy!“ — „Potom wo ruku Waſcheje lubośnjeje knježny džowki proſchu!“ Wójka prajiwſchi dobru ſkładnoſcz wuži. — „Cžłowjeze“, žo ſchef wótſje ſaſmja, „ſ tym pak macže njeſboże. Moja džowka je džeńża hakle ſtarobu tſinacže lět dożpěła!“

jtz.

Wusuażenja

§ Hižo lětu dołho běži khłoſtańſke jednanje pſcheczíwo dotal hiſchcze njepokhłoſtanemu 59 lět ſtaremu Emilej Arnoſchtej Heidži w Trjechowach dla hamtſkeho pſcheſchiwjenja. Tehodla wulka khłoſtańſka komora pjatk pſcheczíwo njemu jednaſche. Wot lěta 1919 do 1933 měſeſche wjednißtwo gmejnſkeje pokładnje w žwojej wżu w rukomaj a dyrbjeſche wo tym też knihowacz. Pſchi reviſiji w lěcze 1933 bě žo 8000 hr. njedoſtatka ſawěſczilo. Tutu ſummu bě po wobſtórbje Heida w lětach 1926 do 1934 ſa žebje pſchetrjebał a ſo by tute pſchekſchiwjenja ſakrył, bě pjecza w pokładowej knihy wopaki ſapiſował a pruhowarjam pokładnje wopaczne pokładnjowe wotſamknjenja pſchedpołożił. Pokładnja a knihi žo we wożebitym pjenjeżnym khamorje khowachu, ke kotremuż měſeſchtaj jenoż Heida a jeho žyn kluczż. Jeho žyn też ſ wulkeho dżěła też knihiwjedniſke naležnoſcze rjadowaſche. Pſchi pſchepżyſchowanju ſwédka žo wukoma, ſo njeběchu žo w lětach 1926 hacž do 1933 wulki dżěł dawkowych podżělow, każ też naſběranу rejowy dawk, pomoż ſa twarjenje puczow a pjenjeſy ſa pſchenajeeze ſadu do pokładnjowje knihi jako dołkody ſaknihowaſe — a w pokładni tehorunja njeběchu. Heida pak bě wo tutych hotowych pſchijeczach kwitowanje wuſtajił. Prějeſche, ſo je žo na pjenjeſach pſchepiſchimnył abo ſo je knihi njeſprawnje wjedł. Sžud pſchindże k pſcheżwědczenju, ſo je knihiwjedniży na roſdżěl wot wobſtórby — njedoſtatk wot 12 000 hr. pſchedležał. Měnjeſche, ſo njeda žo ſ wěſtoſczu rjeż, hacž žu žo wſchě pſchijimane pjenjeſy ſa gmejnſke ſamery wuzile. Na druhej ſtronje pak też njeje dopokaſane, ſo žu žo knihi ſyſtematiſcy wopaki wjedle, też niż, ſo je Heida nad žwoje pomery žiwy był abo pjenjeſy žebi nahromadżił. We wjedżenju knihi je žo pokaſało, ſo nima trěbneho wukubłanja ſa tak ſamolwite měſtno. Hewak pak je we wſchelakim naſtupanju ſpomożnje ſa gmejnu ſtutkował. Dopokaſ jehowiny w ſmyſłu wobſtórżby njeje žo ſwjedł. Sžud tehodla na ſakładże njedožahajucych dopokaſow wobſtorżeneho wuwinowa a wudawki ſtatnej pokładni napoloži.

San Sebaſtian pod wohnjom łódżnych kanonow wojerſkeje ſkupiny.

Pſchi poſlednich cžeżkich wojowanjach wo San Sebaſtian bu tuta jónu hławna ſchpaniſka kupjel ſ łódżemi wojerſkeje ſkupiny ſlě roſtrělana. Na wobraſu widżimy ſkutkownoſcz łódżneje artillerije. (Scherl Bilderdienſt, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 199 — Budyšin — Srjedu 26. augusta 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Nowe wulkowotprawjenja w Madridźe

S Madrida je do franzowskeho namjeneho městačka Hendaye powěźcź dóšcha, so žu w schpanijskim hłownym měsće pschi spěšnym prozeżu někotre žmjerne wuśudy wuprajile.

Mjes saśudźenymi žu prjedawschi minister a wjednik liberalnych demokratow Melquiades Alvarez, prjedawschi minister a wjednik agrarskeje strony Martinez de Velasco, brat falangistiskeho wjednika Miguel Primo de Rivera, znaty fascistiski letarski offizjer Ruiz de Alda a wjednik nazionalistow Albinana.

Tuchi žo we wobschórźbje winuja, so žu žo pschi wobnju w Madridźe jastwje psched někotrymi dnjemi wobdźelili. Wobeh žu pjeza falschistojo fakojili, so by k jich wuśwobodźenju žkuźił. Saśudźenych žu hižo wotprawili.

*

Hłowny redaktor Madridskich prawizynnych nowin „Informaciones" Viktor Serna je samohł z Madrida do Franzowskeje cźeknycź. Wón powěda, so stej naisnamjenicźiscej wuśobje w Madridźe Molkowitaj wotpósłanzaj, źid Broschy a prjedawschi kommunistiski wjednik w němskim žejmje Heinz Neumann.

Schpaniske lěwizarske knjeżerstwo je wośebity žud postajiło.

Parizjska powěsćerenja „Havas" je z Madrida zhonika, so je schpanijski justizny minister wośebity žud postajił. Do wośebiteho žuda ktuscheja tiżo žudnizy w sastojnistwje a 14 pschisažnych. Sžud je wulku pokmoż dostał k wuśudźenju pschi pschestupjenju sbězkarstwa a pscheúdźenju pscheźiwo bjesstrachej stata.

Burgoski radio žo pschetwarjuje.

Burgoski radio žo pschetwarjuje. Na žwojej dotalnej želmje 240 metrow budźe zcźelak w pschichodźe dźesacź krótcź hyłniscko žtacź, so by hył runje tak žylny kaž Madridski radio. Nazionalistojo žo nadźijeja, so wobnowjeny zcźelak hižo pjatk abo žobotu sažo zapocźnje dźełacź.

Jendźelska wójnska łódź zadźerża španiskaj parnikaj

Reuterez telegrafowarja w Londonje je z Gibraltara powěka, so je jendźelska wójnska łódź na morju pola Gibraltara wutoru schpanijskaj rybarskaj parnikaj zadźerżała, pschepytała a do Gibraltara pschinjesła. Najprjedy žebi wuślachu, so staj schpanijskaj parnikaj wójnišu potrjebu wjesłoj. Tola žwědźichu, so tomu tak njeběšche. Tuž rybarskej parnikaj zaso puschećichu.

Parizjzy kommunistojo pjenjezy sběrajn.

Parizjska policija je schtyrjoch młodych kommunistow sajała, jako na dróhy pjenjezy za schpanijske lewicarske knjeżerstwo sběrachu. Kommunistojo měiachu wokny, na kotrymž běchu pódła schpanijskich khorhojow plakat pschiprawili a na njón napisali „Kommunistiska młodźina". Na policajstej straži saźecźi prajachu, so žu žo wjezera w kóždym Parizjskim městowym dźelu pjenjezy za Schpanijsku sběrale.

Franzowske sběrki za Schpanisku.

Sekretariat franzowskeje kommunistiskeje strony chce z franzowskej sozialistiskej stronu jednacź, so bychu žo sběrki w Franzowskej za schpanijske lewicarske knjeżerstwo zhromadnje pschewjedowale. Parizjske kommunistiske nowiny „Humanité" pišaju, so žu sběrki dotal 1 989 000 frankow wunjesłe.

Tarragonski arzybiskop žmjerci wuczeknył.

Wobhonjena katolska strona Parizjske powěsće wo samordowanju Tarragonskeho arzybiskopa kardinala Vidala y Barraqueża jako wopacźne wosnamjenja. Kardinal pschi wudyrjenju schpanijskeje wobydlerskeje wójny w Barcelonje pschebywaschе, mjeżeše pak z pomozu italiskeho konsula do Italskeje cźeknycź. Dotal pak hischcźe njeje do Roma dojeł.

Abd el Krim po puću do španiskeje Marokkowskeje?

Po žwěrcźe je žo powěźcź rosnjeżła, so je Abd el Krim franzowsku kupu w Réunion wopuschćił a so je něšto po puću do schpanijskeje Marokkowskeje. Abd el Krim psched nětkóž 10 létami Riffiskich Kabylow w Marokkowskej pscheźiwo Franzowskej nawjedowaschе. Franzowska pak žebi tehdy Riffiskich Kabylow podczišnu a jeho k dyrbjeńskemu dźěłu na kupje Réunion saśudźi. Kupa Reunion leži we wieczornym Indiskim ozeanu njedaloko krótkowańskeho brjoha Afriki.

Franzowske kolonialne ministerstwo saprěwa, so je Abd el Krim kupu wopuschćił. W Parizu pak powěsće njewomjelknu, so dże wjednik Riffiskich Kabylow njeje „cźeknył", ale so je po poruchnjoscźi wšěch franzowskich ludźi na franzowskej łódźi z kupy Réunion wotwjesł, so by žo do Marokkowskeje pschiwjesł a tam pscheźiwo schpanijskim nazionalistam dźełał. Londonske nowiny „News Chronicle" k tutej powěsći pschipomnjeja, so ma žo za wobliczom generala Franka sbězk Maurrow w Marokkowskej naschkaracź a žo z nim nazionalistiskemu hibanju do khribjeta padnycź.

W Świcy so khłosta, štóž so do španiskich naležnosćow tyka

Schwajzarska świjaskowa rada je wutoru wobsamkła, so žo kóždy pokhłosta, kiž žo někak do nětcźiskich schpanijskich naležnoscźow tyka abo k tomu namołwja. S sajtwom hač do 6 měsacźow abo z pjenježnym khłostanjom hač do 10 000 frankow žo khłosta: schtóž žo se Schwizy do Schpanijske poda, so by žo na tamnischich wojowanjach wobdźělił abo žo na tajke pucźowanje pschihotuje; schtóž wojowanja w Schpanijskej je Schwizy někak podsjera abo podpjerje polětuje; schtóž pjenjezy za někchto druhe sběra hač za spomojeńske sameŕy. Pjenjezy, kiž žu žo bjes prawa nasběrale, móże knjeżerstwo sebracź, tehorunja spišy, kiž žo pscheźiwo prawu cźischcźa. Sa demonstrazije k łěpschemu ješeje schpanijskeje strony je dowolnosć kantonskeje wyschnoscźe trěbna. Tuto wobsamknjenje je hnydom do mozy stupiło.

Nowe jimania w Sowjetskej Ruskej

Kaž žo z Leningrada pische, žu w Ruskej hižo prjedy hač bu powěźcź wo wotprawjenju 16 saśudźenych Sinowjewowcow skupiny znata, zapocźeli ludźi zimacź, kotrež žu žo w Moskowskim prozeżu jako sobuwinowacźi wosnamjenili. W Moskwje, Leningradźe a druhich ruskich městach žu pónđelu wjecźor, w nozy k wutoru a wutoru rano wjele wosobow w jich domach sajeli a wotwjedli. Kaž žo w powěsći praji, je žu wutoru hižo we někotrych tyżazach sajatych powědało.

Njeměry dla hłoda mjez ruskimi burami

Hačkuliež we Wukrajinje wojazy w alarmje leža, je žo sbězkarske hibanje mjes burskim ludom hischcźe rosćerilo. S Poltawskeho wokrjeża pischе žo we nowych njeměrach. Wojazy žu nětkóž 200 demonstrantow sajeli a do Poltawskeho jaława wotwjedli.

Też w Kenotopskej krajinje žu žo tradazy dźełacźerjo a burja wotpjet zebrawanju zyrobu spiecźowali. Jich žu sajeli a do wošebiteho łěhwa wotwjedli.

Sbězkarske hibanje dla hłoda je žo někto też na południowokawkaskim žowjetskim republiki, wošebje na Kurski a Saratowskej wokrjeż wupschestrěle. W Jekaterinsku nad rěku Donom žu dźełacźerjo a burja kommunistarow cźerwjenych wójska nadpadnyli, jako zyrobu sebrawachu. Na to žu žo wojazy na wobydlerstwo někotrych wjow pólałi a jo sajeli. 16 wozbowow, kiž žo pscheźiwjachu, žu satšelili.

W Kamjenskim žu mnohich kulakow dla sabotaże sajeli, kaž žo w hamiškej rosprawje wosjewja. W Dnjeprowskich nad rěku Dnjeprom kompanija cźerwjenych wojakow do wjes pschicźahny, so by ludźi jimała, kiž běchu žo zapowědźili zyrobu wotedacź. Nětkóž sto wozbowow spyta w cźołmach pśches Dnjepr cźeknycź. Wojazy pak do cźołmow tšelachu. Pschi rosbarjenosći, kotraž mjes cźekazymi nasta, so dwaj cźołmaj powrócźichtaj a nětkóž 40 wozbowow namaka žmjerzź w torhazych žołmach. Mjes cźekazymi běšche też wjele žonow a dźěcźi.

Sinowjewa a towaršow wotprawili

S Moskwy žo powě, so je pschedsydstwo zentralneho wukonjazeho wubjerka Sowjetskeje unije, kaž telegrafowarja „Taß" powě, próstwy wo wobhonadźenje wobstorjenych wotpokazało, kotrychž běchu dla spschisažanstwa k žmjerći saśudźili. Wschitkich 16 saśudźenych žu hižo wotprawili.

Kommunistiska demonstrazija psched němskim konsulatom w Bratišlawje.

Wčera běšche žo žowjetski propagandny film „My z Kronštadta" w cźěskožowakskim měsće Bratišlawje pschedwjedł, so nětkóž sto swjetšcha młodych kommunistow w dwěmaj skupinomaj psched němški konsulat poda. Tam dóndże k demonstraziji. Mjes demonstrantami běšche wjele židow. Schpanijskim markistam a Sowjetiscej Ruskej žłowu wunjeśechu. Policija demonstrantow rozeńa a dwě wozbobje saja.

Dźewjeć kommunistow w Mandźuskej satšelili.

Wyschschi kommando Kwantungskeho wójska w Mandźuskej rosprawja, so žu w Hailaru k ranju wot Mandźulija dźewjeć Rušow satšelili. Jich běchu w sandźenym měsaju sajeli, dokeż běchu w Mandźuskej kommunistiske bandy tworili. 28 Rušow k dalšemu jastwowemu khłostanju sažundźichu. Sajatych běchu dla wjelepscheradу a spionaże wobstorźili.

Do straże jendźelskeho pólicajstwa w Pejpingu ześelili.

Jako žo tšjo wojazy straże jendźelskeho pólicajstwa w Pejpingu do kasarnow wróćachu, žo pó cźmi z awta, kiž je sabonjemnymaj zwězomaj a bjes cźišłoweje taflizki mimo pschijědže, do nich ześelesche. Kulki pak wojakow njetrjechichu. Jena kulka kulija frani, kiž chinešti wosyk (rikschu) cźehnjesche. Auto žo njespóznaty žhubi. Jendźelske pólicajstwo je wot chineskich wyschnoscźow žadalo, so ma žo podalšk najtrucźišcho pschepytacź.

Židam njepschećelske wustupy w Pólšcy.

W Pulnisku njedaloko Warschawy je na hermanku k njepschećelskim wustupam pscheźiwo židam dóšchło. Židam njedowolichu, so žwoje hermanke stejišcźa pschiprawichu. Pschi tym schtyrjoch židow pschebichu a pola někotrych židowskich klamow wokna rozbichu.

Flamcjo so pola Yserskeho kříža zhromadźili

Wčerawše sthadźowanje Flamow pschi Njerikim kichžu je žo sandźenu njedźelu wotmołło. Pomnił je žo k wopomnjeću Flamow, kotrjž žu w žwětowej wójnje padnyli, nad brjohom rěki Yjery pola Dixmuidena nztwarii. S zyłeje Flanderskeje běšche žo nětkóž 100 000 Flamow ješeło. Kaž loni bu khadźowanje też łětša mózna manifestazija za flamske ludstwo a zyłne wusmarje Flamow k woprawdźitemu měrej a wěrnemu wujednanju ludow.

Italiske kolonialne wójsko za Abeśynisku.

Italiske knjeżerstwo nětkole w hamiškim zdźelenju namołwja, so bychu žo dobrowólniscy samołwili, z kotrychž ma žo kolonialne wójsko w Abeśynskej wutworicź. Dobrowólniscy maju žo žwasacź, so znajmjeńscha dwě lěcze w tutym wójsku słužu.

Abeśynski wjerch Gugsa w Romje.

Wjerch Gugsa je do Italskeje pschijěł. Po krótkej pschestawy w Neaplu je žo do Roma podał. Wjerch Gugsa jako hóšcź někotre dny w italskim hłownym měsće zawostanje.

Lětnik 1914 wostanje pola wojakow

Němski wójniki minister a wyschischi roskasowar wojerskeje mozy je nětkole wuwjedźenske postajenja k wukasej wjednika a němskeho kanzlera wo tracu aktiwneje słužby we wojerskej mozy se 24. augusta 1936 wudak. Wobsahuje wuwjedźenskich postajenjow je kedźbowazy:

I. Na powschittkownym dnju puschczenja w nasymje 1936 so po jenoletnej aktiwnej wojerskej słužbje puschcza:

a) dobrowólnizy narodneho lětnika 1913 a starsche **narodne lětniki,**

b) w Nanschej Pruskej wojerstwa winowacji narodneho lětnika 1910, je-li so nochzedja dobrowólnje na druhe lěto swojasarz abo jeli so so hižo njejsu na dleschu wojerstu słužbu swjasali. Sa nich placi aktiwna słužba w smysle wojerskeho jakonja s 21. meje 1935 s jenym lětom jako dopjelnjena.

II. Wot nasymy 1936 k dopjelnjenju swojeje aktiwneje słužby druhe lěto w aktiwnej wojerskej słužbje wostann:

wojerstwa winowacji narodneho lětnika 1914, kiz so w nasymje 1935 do wojerskeje słužby stajichu, a starsche narodne lětniki, kotsiz w tu khwilu swoju aktiwnu słužbu dopjelnjeja, tez dobrowólnizy tutych lětnikow.

III. Wyschschi roskasowarjo dźelow wojerskeje mozy k tomu trěbne pschidatzne wosjewjenja wudadza.

Dr. Schacht do Parisa leczał.

Gouverneur franzowskeje banki Labeyrie běsche pscheb tsjomi njedźelemi Barlin wopytak. Nětka je so president němskostatneje banki dr. Schacht wutoru popoldnju w lětadle do Parisa podak.

Grichiski krónprynz Barlin wopuschczit.

Grichiski krónprynz běsche sa cząs olympiskich hrow w Barlinje pschebywał. Pónđelu dopoldnja ¼12 hođin je w lětadle Barlin wopuschcził.

Prosesor Gerlach w Baselu so puschczit.

Knjeżerstwo kantona sa město Basel je Baselskeho uniwersitneho prosesora sa pathologisku anatomiju, němskeho stacjana dr. Gerlacha puschczilo, dokelž je pjecza w nazionalsozialistiskim smysle dźełał.

Krajneho pscheradnika wotprawili.

Justizna nowinarnia w Barlinje sdźěluje: 42lětneho Wilhelma Blessiga se Schönlanke, kotrehoż běsche ludowy sud 13. februara 1936 dla pschedewsacza krajneje pscheradu k smjercži sasudził a kotremuż běsche cjesitne prawa na cząs żiwjenja wotrjekł, su pónđelu rano w Barlinje wotprawili.

Dnjowy porjad sa skhadźowanje rady Swjatka ludowy.

Kaž so s Genfa powě, je sekretariat Swjatka ludowy pónđelu wjecžor nakhwilny dnjowy porjad 93. porjadneho skhadźowanja rady Swjatka ludowy wosjewił. Rada Swjatka ludowy so 18. septembra seđe. Jako politiziu ważnaj dypkaj stejitaj na porjedźe Locarnske rěčenje a praschenje reformy Swjatka ludowy.

15 000 legionarow hotowych k nadběhej nr. Madrid.

Po powěsčach nazionalneho wójska w Schpanjiskej stejit sa nje 15 000 schpanjiskich zuzych legionarow pschiprawjenych, so hyhni so hotowi pschi nadběhu na Madrid wobdźěli. Na wobrazu widźimy schpanjiskich zuzych legionarow, kak psches město Burgos cząhnu, hdźež je hudło knjeżerstwa nazionalneho posběhnjenja.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Jendźelski kral w Grichiskej.

Jendźelski kral Eduard je pschi swojim puczowanju do Grichiskeje dośeł. W Athenach wón Akropolis wopyta a so potom do jendźelskeho wupósłanstwa poda. Athenske wobydlerstwo jendźelskemu kralej hołdowasche.

Zanych njemcerow w Albanskej.

Albanski nowinarski běrow w Tiranje wosjewja, so su powěsče wopaczne, kiž su so we wutkraju wo wudyrjenju njemcerow w Albanskej rozschěrjale. Po zyłym kraju so żiwjenje po swuczenym waschnju wotmětwa.

Wusudźenja

§ Skutkownje sranika běsche 23 lětna Emma Frieda Sahrodnikowa rodź. Müllerez w Budyschinje cjesteneho 55-lětneho muża, kotrehoż je sud sa wothladarja jeje hischcze niż pokrótnych bratrow a sotrow postajił. 16 lětna sotra Sahrodnikoweje chzyschze so po jenomnjeczasnym znajomstwje s 23lětnym mużom wożenicz. S ważnych pschicżin a po dorosumjenju s maczerju młodeho muża, běsche wothladać tuteho psched żenitwu warnowal a holzy dowolnosć k żenitwje sapowěł. Druhi żiwotny dźeń jutrow t. l. bě Sahrodnikowa s młodym mużom wothladarja w jeho wobydlenju wopytała. Hdyż jeju tutón dla njepschistojneho sadźerżenja se żiwojeho bydlenja wupokała, běsche wothladarja skutkownje na cjesći sranika. Pschi tym jemu porokowasche, so je njerjenje wo njej rěczał. Hamtski sud w Budyschinje bě ju 16. 6. k dwěmaj měżazomaj jastwa sasudził. Sahrodnikowa so pschecżiwo tutemu wutuđej powoła. Spyta so wurěczecz, so je so psched wothladarjom chzyła schkitacz. Mała chłostańska komora pak měsesche steńischczo hamtskeho suda sa prawe a chłostanje sa pschimjerjene a sacżiżny powokanje s napołożenjom wudawkow.

§ Njeskutk pschecżiwo skhadźazemu żiwjenju měsesche sczehnk, so młoda holza s Hodźijskeje wokolny 16. 4. 1936 w Budyskej khorowni wumrě. Pschi polizajskich swjesczenjach so wukopa, so bě holza hižo prjedy bjes wulpěcha spytała saczerjecz. Dla pschipomnjenja pschi tym běschtaj Korla Sebald Rychtaŕ s Hodźija a Alfred Max Kasper s Hulki wobkorżenaj. Rychtaŕ bě pschisinał, so je s naspomnjenej holzu poměr měł a so bě jeho tuta žadała wo frědk na wotstronjenje sczehnkowe tuteho wobkhada. Tute frědki bě wot Kasperja sa pjenjezy dostał. Holza bě potom poměr s Rychtarjom rozwjasała a so s druhim młodym cłowjekom nażadżała. Njemóżesche so saprecz, so bě Kasper Rychtarjowe pschecże wopaki srosumit a so bě jemu njeschkódny frědk pschedał. Hamtski sud bě Rychtarja 30. 6. 36 k dwěmaj měżazomaj jastwa sasudził a Kasper bě so pschi niedostatku dopokasow wuwinował. Wyżokosczi chłostanja, Rychtarjej napołożeneho, sud n'epscheměni, jenoż so chłostanje do pjenjezneho pschewobroczi a to do 200 hriwnow.

Budyske stawniske powěsče

Wutoru 25. augusta 1936.

Narodźenja: 20. 8. Matej Pawołej Seifriedej, cżežli, dźowka. — 22. 8. Pawołej Richardej Nasdalakej, autogenitkenu kowarjej, dźowka.

Wumrěli je: 24. 8. Korla Wilhelm Bach, blidarski mištr, 61 lět.

Pschipowědźili su so: 25. 8. Maks Alwin Klimant, knihiwjednik w Hornim Kumwałdze a Helena Gertruda Schczěpanez, pomocznica w Budyschinje. — Hermann Erich Melcka, twarski samkar w tu khwilu żelesniski dźełacżer a Helena Luisa Schönbergez, domjasa pschistajenża, wobaj w Budyschinje.

Knjeńka a jeje susodźa

6] (Pokračowanje.)

Knjeżnu pschistojnje postrowiwschi Kupski na žlepeho dźiwnje pohlada.

„Stary pschecżel", knjeńka rjekny.

„Ach tak", Kupski bórbotasche, kaž by riekt, so žo w tutym wschędnje shotowanym mużskim tajkeho nječeho nadźaka njeby, kiž žo jemu nimo teho khětro njelepy sdasche.

„Wón je žlepy", knjeżna s cżicha rjekny, na njesbożowneho pokasujo, „mój žo husczjischo hromadze sabawjamoj."

„Tak, tak", Kupski rjekny, kiž njepschewidźa, so žo wuras wobożnosče na sprotnjenym wobliczu žlepeho pokasa.

„Wy sczo jara dobrocziwa", Kupski doda, „jo žwojemu pschecżelej, kaž jemu rěkacze, bjeżadu cżinicze a cząh pschikrótschecze."

Sslepy bě stanył, da knjeżnie ruku a woteńdże; w durjach hischcze jónu hlowu sawróczi. Njebě-li wón bjes widźenja był, budźische wěcze nětkole na Kupskeho njepschecżelnje pohladał, kiž žo pódla knjeżny pożbydże.

Hodźinu posdźischo so Kupski se žwojeho wopyta do korczmy wróczi, tam jeho sapschah stejesche. Wón do kabineta sastupi; po prawom bě to jenoż s dejkowanej sczěnu wotdźelenu rum, kiž bě wożebnischim hosczom postajeny. Tam žo sa blido žydże, sażehli žebi zigaru a dasche žebi bleschu wina porjedźicz.

Najprjódy běchu to wobkhodne abo njesajimawe wězy, wo kotrychž žebi powědaschtaj; bórzy pak korczmar rěcze na wopyty świedże, kotrež Kupski w khěži se žadowymi schtyczkami cżinjesche, a na to, cżehodla tam khodżesche.

Kupski bě po sdacżu dobreje myzle, pjesche jenu schkleńzu po druhej a bě nimo měry powědaty. „Zaneho samera pschi tym njeje", dasche žo žmežo žłyschecz, „ja žněm tola žwoju cżetku wopytowacz, dyrbi to hnydom schto druhe w tej wězy trjecz?"

„Jenoż žanych pryslow", korczmar snapschecżiwi a saiđżeli schibale lewe wócżko, „kak daloko dha je žo to wikowanje poradźiko?"

„Ale! To cżłowjek tak niewubledźi", knjes Kupski sawoła. „Najprjódy pschithadam jako wuj a bywam pschecżelnje a derje pschijimany."

„Potajkim je pucz wotewrjeny?"

„Jenoż žebi njemyślicze, so žo mi to tak lohko cżini", knjes Kupski rjekny. „Moja luba cżetka žebi pschekładuje; wona je tež hižo s lět młodoslinele swjetschnosče won."

„Wo to žo njeżnjecze postorkowacz", korczmar snapschecżiwi, „to žu schwarne żony, rosumne hospoży."

„Tak žebi tež ja myślu", knjes Kupski korczmarjej pschihłosowasche. „Nimo teho njeje na tej lubej cżetzy widźecz, so je hižo tśizecži . . ."

„Schtyrizecži!" korczmar rjekny.

„Ně, sawěsče, tak stara wona hischcze njeje", Kupski snapschecżiwi, „wona je hischcze w tśizetych lětach."

„To hischcze na njej widźecz njeje, so je psches tśizecži lět stara", korczmar rjekny, „ta może hischcze ja młodu holzu hicz, tak cżerstwa a kcżeżaza hischcze je."

„Schto wo to, někotre lěta starscha, to niczo njewadźi", knjes Kupski pschida.

„Něschto lět wjazy abo mjenje, schto wo to, to macze prawje, knjes Kupski!"

„Jenoż so žo wěz hewak hodźi?"

„Hahaha", korczmar so žmějesche, „schtóž žebi tu wosmje abo dostanje, tón njesahinje. Pjatnacze tyhaz hriwnow hotowych pjenjez, kiž žu hnydom k ruky — pschi tym, kaž hižo prajich, nichtó njesahinje."

Knjesej Kupskemu so wobliczo rosjasni. „Pjatnacze tyhaz?" wón sawoła, „njech je jenoż pjecz abo schtyri tyhaz mjenje."

Pschi poslednich słowach knjes Kupski jara žlędzo korczmarjej do wocżi hladasche, pschi tam pak so je wschej mozu prózowasche, so by tak hladał, kaž by rjekł, so jemu niczo wo to njeje.

„Pjatnacze tyhaz", korczmar s dobrocziwym hłosom wospjetowasche.

„Mi njeje wo samóżenje cżinicz", knjes Kupski rjekny, pschi tym pak so na jeho wobliczu wuras spokojnosče pokasowasche. „Nihdy na nihdy", wón pschistajił, „to swjetscha pschehanjeja; prajmy a wostańmy jenoż pschi dźesacz tyżazach."

„Hotowych pjatnacze tyżaz", korczmar snapschecżiwi, „ani toleria mjenje; to je rjana pomoz a hnydom móże so triebacz."

„Wy pscherwyżoko wotważesče!"

„Ně, ja to zyle dokkadnje wěm; knjeżna Lipinskej ho mje druhdy wo radu prascha, kak mohła žwoje pjenjezy najskerje na mużik dawacz."

„Woprawdźe, je sich tekkole?"

„Sawěsče; s dźěła steja na wěstych hypotekach, s dźela su w dobrych papjerach."

Kupski spokojnje pschikiwny.

„Dobra żenitwa", korczmar pokraczowasche, „a taikeje kolwokolo nihdże n'enamakacze. Njedajcze žebi tej słotej kokoschay jenoż cżeknyez."

„Pschekupz so poßmějewasche. „Wo to je postarane", wón s dowěrnym h'osom rjekny. „Sa tydźeń saso pschijidu; chzu widźecz, hacz so ta wěz potom do cżista staticz hodźi."

„Potajkim žlub!" korczmar sawoła, „a potom kwaß tři dny pospochi, kaž so prawym Sserbam žłuscha!"

„Ja, telko harny wschak nochzu sehnacz", Kupski wotmolwi, sasoběe schkleńzu a sakłinkny s korczmarjom.

„S wulka dyrbi so kwaßowacz", tón snapschecżiwi. „Wě smjejecze kwaß pola mje, ja to hacz nanajlepje dam wumjesecz, kaž žebi to taike wulke bohatstwo żada. Ludźo smeja něschto widźecz a powědacz."

Pschekupz stany a dasche sapschahnycz.

„Wy jako stary pschecżel", wón so pschi rosżohnowanju dowěrnje na korczmara wobrocži, „możecze pola mojeje cżety ja mnje dobre žiowo prajicz. Wo pjenjezy dźe mi njeje, to mócecze mi wěricz . . ."

„Nó, tak hłupa wěz tež njejžu!"

„To wschak, ale wustojna, rosumna żona, to je hłowna wěz."

„A s knjeżnu Lipinskez", korczmar dopraji, „dostanjecze s dobom pjenjezy a pocżinki a wobeju nadosce."

Knjes Kupski korczmarjej ruku stórzi, a wobaj so rosżohnowaschtaj, nadźijejo so wulkotneho kwaßa.

(Pokračowanje sczehuje.)

Šibjeńca

Zmotorizowani prošerjo.

Su wšelacy preošerjo, nobl a jednori, truhani a njetruhani, šělawi a khromi, zapiči a cyganscy. Tola su też druzy, kotřiž woprawdźe zasłuža, zo też sławni čitarjo „Serbskich Nowin!" nješto wo nich zhonja: su to zmotorizowani prošerjo. Kaž su zmotorizowane wotdźele wójska a policije, tak su też zmotorizowani prošerjo. Stóž hišće so nětko prasa, hdźe to su tajcy wohdźiwanja hódni žebracy, tón z tym dopokaže, zo je w šuli spał, hdyž je wučeŕ wo kraju njewohmjezowanych móžnosćow — Ameriey — rěčał; potajkim, kaž je w Americy skoro wšo móžne, tak je tam też móžno, zo prošerjo w autach po prošenju jězdźa. Hač je to nětko prawje abo nie, wo to so tu njejedna, ale zawěsće hy naš europski žebrak na kóždy pad wotpowkazał tajke wonjeřečeńcenje čestneho powołanja prošeństwa. Hdy hy jedyn europski prošeŕ z autom abo w auće swój khlěb žehrił, bychu druzy jeho towařšojo zawěsće prajili, zo je cybnjeny, a bychu jeho ze swojeje towařšnosće wuzamkli. A z tym basta! — We Americy potajkim wudawa hamt, kotrymž ma so wo hjezstrach na statnych dróhach starać, a kotryž ma swoju centralu we Washingtonje, zo 25 000 amerikanskich prošerjow su z wobsedźerjemi autow abo motorskich kolesow. Ale jich wozy su tajke stare krosna, kotreż bohatši Američenjo na „autowe pohrjebnišćo" k wěčnemu wotpočinkej dowjezechu, dokelž wozy skoro wjacy k ničemu wušne njeběchu. — Tajke podobne autowe pohrjebnišćo stareho stila — skrótka městnosć za wotbyće njetrěbnych narjadow — bě — kaž su mi raz powědali — też w Radworju: a to w „tégotnje", hdźež pječa hluboke łužate hrjebišćo hišće dźensa wšelakim ludźom spodźiwnosće do mozhow kuzła, — a potom su mi powědali, zo je też někajki Hašic hatk tajki khow byl, kotryž wšitke zbytne groćane, blachowe, skleńčane, pjerate w žohnowanej staerobje z Radworjskich statokow njedźakownje wužohnowane naprawy, rozbite a nabite hornicy a sudobja bjez wulkeje hary a hóršenja do so zešlapa, — jenož hakanje z bahniteho žołdka tutoho hatka bě słyšeć, kaž by jeho kózlik storkał. To zhoniwši, sym so na worcloweho hapla šwiknył a po horbatych wokołopućach do Radworja dojěł. Tam sym so za Hašicami prašał — ale nienadeńdźech tam wony kěrchow za „staroby dla na čestnu panksiju póstane napopjadki", ale — rjanu zahrodku w błyšćacym o w słońcu porjedźe, a krasne domske, wšitko tip-top — ale wot hatka ani śćeje. Sym so potom za hatkom prašeć chcył — ale do domskeho sebi njezwěrich, dokelž njewěm, hač daju Hašicy psa, a psow so boju tak kaž turkowskich kulkow a tesełkow. A hdyžtam hatk wjacy njeje, što mějachu so dołho za nim prašeć?

Na tutu — to drje dyrbiće přiznać — hłupu ideju za hatkami slědźić, kotreż tu wjacy njejsu, sym přišeł, hdyž sće tłach krótku spomnjeńku wo amerikanskich prošerjach. Tući mjenujcy z wonych autowych kěrchowow sebi dodźerżane jězdźadła wučahnu a potom: hup — huup — rrrrr — po prošenju smala. Trěbne čěridło, benzin a wolij, sebi ducy do statokow a městow wužebra, — a přijědu-li do městačka, w kotrychž chcedźa po swojim žnjeć, wostaja wězo auto nětdźe před městom stejo. To scyła hinak hyć nemóže; hdy hy ći mjenujcy někajki tajki hantwjerski před khěžu z autom přijěł, a ruku wutyknył, a započał ze swojej staroj tradicionalnej litaniju wo złych časach, dźěrawych kholowach, wo žołdku bjez dna a zatwjerdłym črjewom, — by ty jemu wěrił? Ně! Nó, ja hakle! Ja bosy běham, dokelž wopódušowanje jeničkich stupnjow — kotreż sym po njeboh dźědu namrěł — zapłaćił njemóžu, a wón z autom wokoło dundajo chce wote mnje hišće dwaj feńkaj! Ja dawno wěm, zo te feńki husto so w palencu abo čistym spiritusu plokaju a zatepja. Ja tajkemu prošeńskemu wujdźowarjej ani zlemaneho pjenjeżka dał njebych! — tu tři tón špak, zo naši starí znaći prošerjo hišće tiplują, dokładnje mjenujcy wědźa, zo by jim auto wšě dołhe lěta hišće zgorić hač rozmnožił, — a potom je Hašic hatk też zasnyany, — a potom też pola nas auta do přěrowa njewoža — a z dźěćacymi wozyčkami z anno 1850 po prošenju jězdźić by też była kwakla a pokuta za wbohich běrnych. Haj haj, časy so mjenja a my a prošerjo z nimi —, hejzo chcea wědźeć — !

Kat.

S młodych lět.

„To je mój stary pjeńcejl i młodych lět, Paula! Mój hmój hromadźe wotrojtoj!" (Answers, M.)

W Budyšinje, 26. augusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wjeseli so wowka nad hrajemi młodosće,
dha je to wěsće znamjo,
zo so swoje,e młodosće hanibować njetrjeba.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0, najwyšša dnjowa cłopota 23 stop. cłopoty. Dźensa rano we 8 hodź barometer 751, hygrometer 0, najnišša temperatura we nozy 15 stop. cłopoty. — Niedźiwazy tola, zo je wyšina i Franzowskeje pódwjo dale do hrjebjenje Europy rozšěrja, mějachmy w nałšich stronach pod wliwom móřskich wětrow khětro njestajne a khłodne wjedro. Słyšeli nižiny, kotraž je ſ połnozy Němskeje k ranju cžahnyła, tu dołho na wjedro słuškowachu. Nětko pak hu ho tute słyšeli nimale dospołnje słuhšeć, zo wjedrowanje tež sa naješe strony stajnišče wjedro wěšescža. Wyšyna je ho nětkole na nimale zyku wjeczornu Europu wupřeštrěła. — Jutrje schtwórtk hłóneżko 5,50 hodź. thadža a ho 6,57 hodź. thowa. Měsaczk thadža jutrje popołdnju 3,53 hodź. a thowa ho wjeczor 11,52 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutrišči schtwórtk: Rjane a měrnišče wjedro.**

*

— **Dwójzy wob lěto pschepytowanje łubow sa wušće schulske dźeći.** Na nowe žadanje šmutskowneho ministra, jo hy ho tódemu štrowotnemu hamtej šubny lěkaŕ za pschepytowanje schulskich dźećí pschidał, žada nětko wokrjesny hamtski wjednik we wodstólenju sa ludowe štrowotnistwo dr. Reiły we Wuppertalu w cžasopizu „Ziel und Weg", so by ho tuto žadanje jako sakład sa wutwarjenje schulskeho wothladanja łubow w zyłym kraju wuzíło. Dyrbi ho dozpěć, zo ho žane schulske dźěcžo je schule njepuschczi, kotreżhoż łuby njeżiu w porjadku. Wšitke schulske dźěcži dyrbja ho po nałšadze referenty lětnje dwójzy pschepytacz a to cžestnje, pschi čimž maja ho wopramdźite wudawki šarunacz a cžeje ho runomérnje rosdźělicž.

— **Jězba Budyšcheho homeopathiscteho towařstwa do Drjezdźan, Mischnja a Moritzburga.** Sańdźenu njedźelu pscheproša tudyšche homeopathiske towařstwo swoje žubustawy a pschecželow na wulět do Drje'dźan a Mischnja. W Drjezdźanach ho najprjedy nowe lětanischczo wopyta, pschi čimž bě móžno, tež žebi nětkotre lětadła wobhladacž. W Radebeulu wopytachu wobdźělnizy pschedewjacże snate'e firmy dr. Madaus & Co. Dwě hodźinje dołho trajesche wopyt tuteho pschedewjacża. W fabrikiskej kantinje ho wschitzy woschewschiwchu. W Kocžim Brodźe wopytachu wobschérne lěkaŕske rostlinske kultury naspomnjeneje firmy. Po podjakowanju sa lubosczinje pschijecże ho do Mischna dale jěchesche, do rónehu mčast Hannemanna, kotryż je ſ wótzom homeopathiskeje lěkaŕskeje wuczoh. Mischno je ſwojimi rianoscżemi na wschčch wobdźělnikow wubjeriy saczischcżi cżinjesche. Wjches Moritzburga, Radeburg, Kinsbórt a Kamjenz ho wulětnizy domoj wróczichu.

— **60prozentowe sniżenje jězdnoje płaczišny sa wukrajnikow też hišćeże w lěcże 1937.** Po dotalnych poźiwanjach ſ 31. oktobrom 1936 ho kónczasa płaczišnoj 60-prozentowjeho sniżenja jězdnoje p'aczišny sa wukrajnikow w Němskej je ho hacž do 31. dezembra 1937 podležiła.

— **Spomožerška statnjstka města Budyschina sa měkaj julii.** 1. Spomožerstwo: Wopytarjow běsche w radwpodawarni sa macžerje a sastararni cžeschenkow 241, w sastararni sa mat'e dżeći 48, w radwpodawarni sa šamodruhe žonje 11, w sastararni tuberkulosnych 138. — Wudźelilo je ho w sastararni cżeschenkow 340 puntow žiwidłow, 25 draściczkow a schatkow; nimo teho běsche ho wupožczilo 13 sportiskich wosow, 3 dżěczace wosy, 16 dżeczacych łožkow, 56 łóżkow. W sastararni tuberkulosnych je ho wudżelilo 274 puntow zyrowhy, ho wupožczilo 136 wězow sa wothladanje khorych, ho wunjedżo 153 pschejwjelenjow a 10 röntgenskich fotografijow. — W hospodarskim sastaranju je ho wudało 2833 pokrutow khleba, 315 potuńscheńkow mloka, 248 jedżowych snamkow, hromadże sa 2251 hr. 91 pj. Podpjerow w hotowych pjenjesach je ho wupłaczilo 9199 hr. sozialnym rentnarjam, 10 727 hr. makorentnarjam, 27 097 hr. w padach wobsebiteje potrebnosce atd., 59 986 hr. dostawarjam spomožerstwa podpjeru, 4409 hr. dostawarjam sakmožiny, 2803 hr. wocżehn'eżiskich pschipomozow, hromadże 114 221 hrivnow.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěški dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a dźěl dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna łaćina 6.5 płaći

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 26. augusta 1936.

Wčerawše kurcy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,515	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burza 25. augusta 1936. Powschitkowne strowjenja, kotreż běchu ho hižo na pschedwjeczerawschej burzy pokazałe, wočeza dale pokračowachu. Se strony bankowych klientele ho we wjetschim rozmeru wróczo kupowasche, mjes tym jo wjetsche posticzenja ho njewobkedźbowachu. Tohodla wešty njedostatk materiala k hdźela wulkemu postupowanju kursow wjedźesche. W běhu dalschich sapiłkow pak njemóžachu ho tute wrjenje kursy łwjetscha zatkowacż, wošebje dokelž kulika ja tute łwjetschene kursy wotedawasche. Na rentowych wikach njebě wožebitych pschemenjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki 25. augusta 1936. Na Barlinskich žitnych wulkowikach běchu dale poschicżeńske poměry ta rossłah wobłhoda rozkhodźaze. Pschinóss nicże jo ſeſnuł. Młyny maja ja pschenicu a ja rožk wožebje sa hnydomne dobarze pschejo hischcże wulki jasim. Na pjezowarskich žitnych wikach jo tehorunja poschicżeńske poměry njejsu połepschene. Wowsa a pjezowarski jeczmjeń jenoż w mjenschich dżělbach na wikach pschihódźetaj, tola też napraschowanje wožebje sa wowsom njeje wjazy tak žiwe każ dotal. Jeczmjenje sa piwarnje w najlepschich kajkosćach jo běžnje kupuja. Jendustrialne jeczmjenje maja měrny wobhłod. Na mukowych wikach njeje jo położenje pscheměniło.

Wječera płaczesche w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožk R 8: 7,60 hr., R 11: 7,75 hr., — jeczmienja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 7,80 hr.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczišny po złotej hrivnje.

	25. 8.	24. 8.		25. 8.	24. 8.
pšenica	198-200	198-200	bunv	19,0-21,0	19,0-21,0
rožk	163,0	163,0	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
jeczmjeń now.	217-223	214-220	rhódre łupiny	—	—
jeczmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	—	—
wowsa	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenc. muka	27,65	27,65	lany wosušk	17,30	17,30
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanc.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana sloma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšenč. „		
lane symjo			wowsna „		
pjenjeŕski	26,0-29,0	27,0-30,0	jeczna „		

Płaczišna za pšenicu za wuplodźerja 8: 198.0 9: 189.0
Płaczišna za rožk za wuplodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaczišna za jeczmjeń za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaczišna za wowsu za wuplodźerja 11: 167.0 13: 156.0

Płaczišny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

25. augusta 1936 Płaczišny po cent. a złot. hrivnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 75.

Połnomiasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosce hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje pícowane starše	35
Mjenje pícowane wšěch starobow	—

Byki: 66.

Połnomiasne, wuroścene, najwjetšeje rězneje hódnosce	42
Połnomiasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje pícowane starše	—
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 452.

Połnomiasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosce	42
Połnomiasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosce hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje pícowane kruwy a mjenje pícowane jałojcy	22 –24
Mjenje a špatnje pícowane	—

Ćelata: 2227

Najlepše wukormjene (1. družiny)	85 – 92
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	75 – 83
Spatne (3.)	66 –72

Wowcy: 6684.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	53 –54
Starše wukormjene (6.)	50 –52
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	38 –47

Swinje: 7492.

Połnomiasne, wos. rasow a lich křiżenj., hač do 1¼ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Miasne	50,50
Spatne	43,50
Rancy a kundrosy	53,50

Radio

Schtwórtk 27. augusta jo słyschi:

Königswusterhausen: 6,10 tacżele. 10 ja schule. 11,30 ja bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Wrótzlawja). 15,15 macżerje powědaju. 16 popołdnischi konzert. 18,50 ſport. 19 tacżele k ſwjatokej. 20,10 „Lěcżne nicże" (ſ Hamburga).

Lipsk: 6,30 ranischi konzert. 10 ja schule. 11,45 ja bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Miricżowa). 15 ja jonu. 16 tacżele. 19,20 stara a nowa domjaca hudźba. 20,10 wulki rejwanjski wjecżor.

Köln: 20,45 jendźelska hudźba ſańdźenoscże a pschitomnoscże.

Frankfurt: 20,10 komiska opera „Der Wildschütz".

Mnichow: 19 Mozartowa opera „Don Giowanni".

Wiu: 19,25 wojeńſki konzert.

Warschawa: 21 pólske ſpěwy.

Praha: 20 orchestrowy a ſpěwny konzert.

S **Jenkez.** Pjatk rano bě na Lubijsko-Budyjkej statnej dróży po puczu na dźelo na Jenkecjanskej hórzy Pomorczanski wobydlet Jrnker se swojim kolom cźežko jnjesbożił. S cźežkimi jranjenjemi na hlowje a w mjeswocu bu na dróży lezo namakachu. Se sanitetnym awtom jeho do Budyjkeje khorownje dowjesechu.

S **Jenkez.** Wožobowny wos sawadźi tu na mětnje dróhi, hdźež běchu jablukasche źiparjo swoje rěble stajili, wo kenjazu japschah. Pahonc Jajnk j Njeswačidła ho pschi tym j wosa na dróhu cźišny a ho cźežko rani. Konjazy japschah a auto dyrbjeschtaj ho j pomozu cźežiteje maschiny dźelicź.

S **Bukez.** Dźeczazy źwjedźeń a wobwjeczenje schulskeje khorhoje Hitlerskeje młodźiny. Schulska młodźina w Bukezach je 100prozentowźy do nemiskeje statneje młodźiny jorjadowana. Tohodla je ho naschej schuli khorhoj Hitlerskeje młodźiny jpožcźila, kotraž ho pschihodnu njedźelu hromadźe j wulkim schullkim źwjedźenjom wobwjeczi. Tutón źwjedźeń jarjaduje Bukecjanska wjeźna skupina NSDAP. Popołdnju w 2 hodźinomaj počehnje ho w źwjedźenskim cźahu na historiski hórku, hdźež maja ho wschelake pschekwapjenja politicźicź. Teź ja cźelne dobro dźeci ho NS-źónstwo Bukecjanskeje skupiny pscheczelnje postara. Wjecźor ma ho j kampionowym cźahom tutón źwjedźeń skónczicź.

S **Hodźija.** (Starschi, njedajcze dźeczom źamym na dróhu!) Póndźelu wokolo ¼4 hodźin ita ho na statnej dróży we wjzy njeshożo, kotrež ho hischcze kaj j dźiwom vomérnje njestraschnje skónczi. Wožobowny wós j Kólna, jedźesche na dróży w źmérn k Drježdźanam. Nadoho vschitkeźa 21étna Matjez dźowczicźka a chjzsche dróhu pschebéżecź. Wjednik auta njemóżeche źwój wós wjazy sastajicź, tak so dźecko pschejedże. Pschihibje pod wós a wosta na dróży leżo, hdźež jo jeje macź hnydom źběhny a k lekarjej donjeże. Na dobre jbožo běchu jranjenja lóżsche. Wjednik wosa, kotrž ho hnydom wo dźecko staraschе, nima źaneje winy na njeshożu.

Z **Radworja.** Wyssi dvórniščowy předstejićeř našeho dwórniša, knjez August Krawčik, woswjeći 18. t. m. čiły a strowy swój 40létny službny jubilej. Jubilar w lóce 1896 jako pisař do služby tehdyšich sakskich statnych železnicow stupi. Po wjelestronskej službje mjez druhim w Drježdźanach, Sebnicy, we Winowej Kići pola Drježdźan a w Hornich Očicach, bu na zakładze swojich wosebitych darow a swojeje wulkeje pilnosće dla 1. augusta 1923 jako wyssi dvórniščowy předstejićeř do Radworja powołany. Jubilar je sebi tu w času swojeho skutkowanja dowěru wobydlerstwa dobył a tohodla so jemu na dnju jeho jubileja wjele dopokazow lubosće ze wšěch stron dosta. Jubilar dosta też připóznawace pismo wot wjednika a němskeho kanclera, kaž też wot generalneho direktora němskostatnych železnicow. Radworski měšćanosta k. Brankač wupraji wosławjencej swoje a gmejny zbožopřeća, wuzběhnywši dobre a bjezporočne zhromadne dźěło, kajkež je knjez Krawčik z Radworskej gmejnu zmóžnił a stajnje podpjeral. Też jeho předstajeni a jeho towařsojo jeho na přihódne wašnje počesćichu. Bóh dał, zo by hišće dołhe léta mohł jako šef dvórniša w Radworju skutkować.

S **Łupoje.** W naschej wosadźe sandźeny tydźeń źnjesenji dźalny źwjedźeń wojnjeczichny. Po starym źwučenym waschnju bu też létża sajo Boži dom rjenje wudebjeny. S cźežejazym wrjóżom a j pólnymi płodami bě nascha mala rjana zyrkej krajnje wupyschena. Létuschе źně su wulke starośće, kotrež nječjeche tudyšche wobydlerstwo po njepraźdnjenych źnjach jaschich let, znajmjenscha trochu pomjenschi'e. Wjecźor jeździdźechu ho młodźi a stare pola Łaajez k wjeżole reji.

S **Hollschtrowa.** (W źmjerćži sjednoczenai.) Wudowa Brydźynna j Halschtrowa ho na polu pschi pólnych dźěłach swjese. Boża ruczka bě ju sajała. Sso domoj dowjesewschi, bórsy wudycha. Jeje mandźelski bě 18. augusta, potajkim někotre dny psched njej, do wěcźnoscze wotešchoł.

S **Hlirki** pola Kamjenza. (Njeźbožo.) Póndźelu sta ho w tudyschej zyhelni cźežke njeshożo. Zyhelowny mischtr König pschihódże se swojej prawej ruku pschebliško k cźerjazemu pażej. Pschi tym ho jemu ruka do połnje wutorhnu. König do Kamjenskeje khorownje dowjesechu.

S **Kamjenza.** Kamjenjski měšćanoscia wosjewja: W cźažu wot 8. do 10. septembra budźa mjez druhim tež we wokolinje Kamjenza nasymjše manevry. Je tohodla trěbna, so wobsedźerjo leśownoscżow resp. najeńkojo k 1. pola a lěsy, kotrež maja ho wobjebje schtitacź, j wěschczemi a wobjebitymi znamjenjemi wosnamjenjeja abo j powrjeśwami saschlahuja, k 2. wobjebje straschne mětna, skały, bahna atd. j cźornymi łapami abo khorhojcźkami wosnamjenja, a 3. wobsedźerjo pastwischcźow ho wo dohlad skotu na pastwje pschi źwučowanjach postaraja.

S **Hóska.** (Dwě wobtkadnej njeshoži.) Wobtkodnik je śelenin, kotrzy bě je źwojim dodawazym wosom po puśeninu, kotrzy bě je źwojim dodawazym wosom po puśeninu, kotrzy bě je źwojim dodawazym wosom po puśeninu

Přiloha k čisłu 199

SERBSKE NOWINY

Srjedu 26. augusta 1936

Zwotkel pokhadża Budyske kmótřiske wino?

Ssamo žo wě, so chzedża Budyschenjo, kiž chzedża žo też létża sašo sa němšekho winizarja w tydzenju sa winowe wabjenje sastajicz, nješchto wědzecz wo gmejnje žwojeho kmótřišekho wina Pleisweiler-Oberhofen.

Pleisweiler-Oberhofen w Rheinišej Pfalzy je rjana winizarška wješ, ma 630 wobydlerjow a wobžahuje nětždże 90 hektarow winizow. Tam žo tunje wina plahuja, Muskateller, Gutedel, Franken, Riesling a Malveser. Pleisweiler naspomnja žo prěni króć w lisćinje, kotraž je žo w lěće 1115 w Mohuczu (Mainz) napisała. Wješ žiuschesche do najsaždžichich wotkasańskich ležownoscow Klóschtra Klingen, kotremuž tsej Mohuczšti biskop Adalbert I. a Speyerski biskop zyrkwje w Pleisweikeru, Göcklingenje w Gleisšellenje darikoł. Djenżnuschi shyk hroda w Pleisweileru je shykt hrodu, kiž běsche žo sa tamne léta natwarił. Oberhofen běsche nětždy klóschtrske žydšischcžo, dolhorauschi dźěl, sastarški dźěl wobydlenjow, žo hischcże dżenża „Klóschtr" mjenuje. W lěcze 1828 žo wży Pleisweiler a Oberhofen do politistseje gmejny sjednoczijchtej.

Pleisweiler je hłowna wješ tuteje gmejny. Němška winowa dróha psches zyku dołhosez wży wjedże. Nahladnje skutkuje katolska zyrkej, kiž je žo, kajkaž nětkole je, w lěcze 1757 natwarisa. Nětždże 400 metrow wot wży sdalena stej idylska kowarnja woponow. Wona je hischcze jara sastarska, tehodla zyle žiwojorasna a najwjetscha mjes tymi, w kotrychž žo hischcze dźěła. Ma wódne cźerjenje, hamor, hak a wódne koło, na kotreż woda po drjewjanej rótże běži.

Bohatstwo a hubjeństwo w Americy

„Kak sbožownu bych był, hdy bych do Ameriki pschincz mohł!" takle je hižo nechtóžkuli prajił. Schto pak najwjazy ludźi wo Ameriju wě? So je tam mnoho milijonarow a so w Newyorku a Chikagu wulke twarjenja stoja, kotrymž mrócźeleschkrabaki rěkaju. Schtož pak najwjazy ludźi w Europje wo Ameriju njewě a też njewěri, je, so dżenża w Ameriju pschi njesłónčnym bohatstwje najwjetsche hubjeństwo žwěta namakamy.

Kelko cźłowjekow njeje hižo wo Newyorku, Chikagu, San Franzišku, wo filmowym bajkowym měsće Hollywoodu žonjło, dozyła wo Sjednoczenych statach, hdżež może cźłowjek khětsże a bjes próży k bohatstwu pschińcź. A do tuteho kraja žu potom też ludźo po milijonach jeli, wschitzy w nadźiji, so tam žwoje sboże namakaja. S tutych milijonow žu też wopraudże někotsi sa cźaż amerikanskeho postupa k nječjemu pschischli; mnohy sašo mózachu hacź do njedawna zyle rjane žiwjenje wjesć, mnohy maju hischcze dżenża mjenje abo bóle wojewacz, ale tyżazy, baj statyżazy nětkole we wschitkich wulkoměstach Ameriki na drózy leża.

Schtóž w predawschich létach do Ameriki pschińdże, tón dźěło dosta. **Amerika** pschezo wjazy cźłowjekow trjebasche, nowe města nastawachu, jedyn mrócźeleschkrabak za druhim w Newyorku a Chikagu se semie wurosce. Amerika postupowasche! W stawnej Wall-Street wschitko spekulowasche, hamo domjazy pschisłajeni z hodnostkami wikowachu.

Potom nadobo spadł pschińdże. Swětowa hospodarska krisa, kaž ju dżenża mjenujemy, žo sapocza; wulke amerikanske banki swrěschcźachu a milijony dollarow běchu psches nóz zhubjene. Tyżazy wobkhodow dźiwajo na to sandże, pschesu wjazy cźłowjekow dźěło zhubi a dżenża dyrbi amerikanske knježerstwo nětkole 11 000 000 — w žłowach: jednacze milijonow — podpjerać.

K tutym jednacze milionam dźełonjemějazych pak dyrbimy hischcze někotre milijony bjesdomnych licźić, kotrež dozyła žaneje podpjery njedostawaju, kotrež w pschérowach, parkach, kólnjach, w tunelach abo hewak druhdże pschenocźuja. Takle po nětcźim wobras wo „raju dolarow" dostanjemy.

Husto jenoż dróhu dale, žanych chudych ranšłow wjazy na drózy abo pched durjemi leżo njewobhladasch. Rozdźěl kaž mjes dnjom a nozu! Mjenuzy na tutych dróhach žu palazy, mrócźeleschkrabaki a wožebne bydlenja milijonarow. Tam žalostna chudoba a tu njeskónčne bohatstwo! Je mjenujzy niedźiwajo hospodarskeje kriły a wulkeje bjesdźěłoscze hischcze njeskónčnje wjele milijonarow.

Njeje žana łokka wěz, ś taśkim milijonarom porećeżeć móz. W Europje cźłowjek wěri, so milijonar w žwojej žamnej khěži abo palazu bydli. W Newyorku pak wopraudże bohaći ludźo nimale wschitzy we wožebitych wosebnych mrócźeleschkrabakach we wožebitym dźělu města bydla. Chzesch-li do taśkeho domu, potom dyrbiš žo najprjedy wupokasacź, so žu słušny, hewak cźe służownistwo nuts njepuschcźi.

Pschistajeni wšo ś knježerstwom njeježża. Pola zyle bohatych ludźi ś wjele pschistajenymi maju pożledniżi wosebitu kuchinju a kucharku. Jeli jo ma kóżdy staw knježerstwa žwoje žamżne wožobinske kupjele, potom ma też kóżda nastwinza, kucharka, pěstowńcza atd. žwoju žamżnu kupańsku jitnu.

Schto może žo někto pola bohateho muża sastužiźcź? Sekretar, wótcźanc, 90 hacź 120 dollarow dostanje, kucharka 80 hacź 120, kubłarnicza 80 hacź 120, służownja 50 hacź 65, pěstowńcza 70 hacź 90, nastwinza 60 hacź 75, a płokarnicza 50 dolarow sa měsacz dostanje. Pschi tychle mjedach je jeszcź a wobydlenje darmo.

Też pjenježni baronojo dżenża lutuja. W prjedawschich létach milijonarojo hischcze lépsche mjdy płacźachu a nimo tejo běši wjazy pschistajenych dźerżachu.

Mjes tym pak so žynk milijonara w židźanej kochulzy we kožu špi, sto krocźel dale někajši chudy raws mjes žmjezjemi sa starymi nowinami pyta, so by žebi někdże cźopte nózne łéwjo pschihotowak. jn.

Móda. Wólman bě na wocźerstwjenju w hórskej wjesży. Wólman chze domoj pjećaź a prožy wo pohladnizu. „Nimam žanu!" wotmołwi korcźmak, „schtóż jow pschihidże, fotografuje!"

*

„Postawa." Rěšbak ź žwojej hospožy, kiž skradżu ś jenej postawu žo saběra. „Mój bożiczko, Wy tola postawu roskamała njejsćze?!" — Wona: „Nć, nć — mischtrje, postawa je hischcze zyła, jenoż hłowa je rosbita!"

Nowosće z cyłeho swěta

Wyšoka schula sa wukublanje wucźerjow.

Komisarski wjednik sakiskeho ministerstwa sa ludowe wukublanje je sćěhowacy wukas wudał: Pschi pschesjednoscźenju wukublanja ludowych wucźerjow a wucźerkow pschetworja žo poedagogiśkaj institut w Drježdżanach a Lipsku do wyschischich schulow sa ludowe wukublanje. W tutymaj wyšokimaj schulomaj dostanu sludowasy sa wucźenje na ludowych schulach žwoje wědomostne a prakiskopaedagogiske wukublanje. Sa pożledniśche maja žo po blizschim pschipokasanju też ludowe schule wuźicź.

Cźaj jawadži we autobus pschi nje'chtitanym pschekhodże 3 cźejko a 14 lehko sranjeni.

Kaž statna żelesniska direkzija w Kölnje wojewja, dóndże wutoru popołdnju krótko po 4 hodźinach wysche dwórnischcza w Delnim Zijsenje k sražanju mjes cźahom a autobusom. Na njeschitkanym żelesniskim pschekhodże jawadżi wožobowy cźah wo se 36 wožobami wobsadżeny autobuš ś Kölna, kotryż chżysche runje psched cźahom hischcze kolije pschejećź. Tšo puczowazy w autobusu žo cźežko sranicźu a dyrbjachu žo do khorownje w Burgbrohl dowjesć. Druhi 14 łohżu sranjeni mózachu po trěbnym sawobalenju dale puczowacź. Po dotalnych swěsćenjach ma winu na njesbożu mjednik autobuša, kotryž ś njewschédnej spěchnoscźu kolije pschejećź spyta, njepschezwěcźiwschi žo wo tym, hacź hnadź strach njeběrzo.

Wojowanje mjes bacźonami a župami w powětrju.

So žo też mjes swěrjatami ś cźasami cźežke wójny wjedu, je drje powschitkownje znate. Wo taśkim wojowanju mjes bacźonami a župami (Geier) žo ś anatoliskeho města Afyon Karahissar wojewja. Hižo tydzenje dotho traje tuto wojowanje. Wobaj napschecźiwnikaj dostawataj pschezo sašo nowe mózy ze wschich dźělow kraja a pola wokoło naspomnjeneho města žu ś padnjenymi morwymi abo sranjenymi ptakami pożnje. Je žo wobkedźbowało, so mjes najžurowischim wojowanjom někotre ptacźki, a to baczony kaž też žuny na ras we wěstym směru wotlecza a so po někotrych hodźinach ś tutoho směra nowe cźłódy na pomoz pschichwataja, so bychu žoba do wojowanja sapschimnyte. Pschenoschenje powěcźow sda žo mjes ptacźstwom we wójnskich cźasach derje skutkowacź., a też mobilisazija w najsdaleniśchich dźělach

Milinarnja pod wodu.

Župny wjednik a wyšschi president Schweda w Koburgu woswjeczi njedaloko Delgarda pschi rězy Persante pola Rostina milinarnju pod wodu. Milinarnja je prěnja žwojeje druzyny na žwěcze. Wobeźuje wusnamne je, so tuta milinarnja 1 milijon hriwnow mjenje płacźi, hacź milinarnja po dotal šwucźenym waschnju twarjena a pschi tym ma hischcze wjetšchu mózność milinutworicź. (Scherl Bilderdienst, M.)

Niewjedro

Popołdnju běsche cźas'e a tuqne, jako někdy młoda žónska ś Drjewizy do Zarowa dźěsche. Drjewizy žu wulka wješ, hdżež maju póštu a klamarstwo. Młoda žona bě žebi tam to a tamne nakupiła, někotre žwěcźki, žel, žnjern, nowu khidźbu a druhe, pschetož Zarow, hdżež bydlesche, bě zyle mała wjeska. Leži w lěku, žrjedź hole. A w Zarowje njemóże cźłowjek niczo kupicź. Tam ani korczmy njeje.

Mjes khójnami młoda žona žwoju schcźežku krocźesche. W pěsku a mjes dołhimi korjenjemi njeběsche pucź na horzym popołdnju sawěrno łokki; na khribjecze njeběsche kosch ś nakupjenym a na ruzu žwoje dźěcźo, kotreż bě se prózoscźu wuzło.

Žona mějesche hischcze daloko, hischcze dwě dobrej hodźinje mózejschtej hacź do Zarowa być, hdżež je žwojim muzej, drjewodźejcom w małym domcźku bydlesche. Bě tutón pucź husto krocźila, ale ženje hischcze nicźe ji tak wobeźežnu być. Niebu-li jenoż tak horzo było, ow, tale horzota! Kuntwory synczachu a kakachu. Zadyn ptacźk njeśpěwasche, zadyn wětricźk žo njepohibny a powětr běsche cźežki kaž wołoj.

A nětko žo sta, so žo na niebju schěra mrócźel kaž murja tworiesche. Dźiwna mrócźel, na kotruž běsche hróżnje powkładacź. Bjes dźiwa tuž, so straschna mrócźel žonu ś małym dźěcźom se strachom napjelni.

Nětko bě žo ztónżo žhubiło, ale wokhłódźiło pak žo hischcze njebě. Potom žo wichor poběże, so hola schumjesche a kakoły žo hibowachu. Wichor žonje drobny wótry pěsk mjeśwowcźi schwikasche, so žebi woboha ztoro žaneje rady wjazy njewědźesche.

Ow Bożo, ow Bożo! wona žałoscźesche, njewjedro ś deschcźom a wichorom dyrbi mje tu wobrjedź hole pschekhwatacź a nimam ani płaschcźa žoboł Nimo teho nětkole też dźěcźo wotucźi a sapocza płakacź.

Tu hajik ś dobrym a kutym płaschcźom, kotryž sakuleny na khribjecze njeběsche, žwój pucź pschińdże. Dźeń dobry, ach, dźeń dobry, lubu knjeże, žona dźesche, njebyscźene mi w tajkim njewjedrje a deschcźu Wasch płaschcź pożcźiti, jeże tołstu žuknju wobleczeny, njeje to sa nunje ale sa dźěcźo. Ale hajnik drje žaneje khwile njeměješche. Dźeń dobry, wón jenoż rjekny. Luba žona, chzu do Zarowa, hdżež mje krajny hajnik wocźakuje, so hychmoj zhromadnje powlakowarja paślow sajakoj, kotrehoż dołho pytamy a kotryż bo dźenża u wokolo brudźi. Je myto sa teho wustajene, kotryż jeho popadnje. Dyrbiju jara khwatacź, a žwój płaschcź, tón njemóżu wam bohużel dacź, pschetož móże drje žo stacź, jo dyrbju žylicźku nóż hischcze w lěku kakacź, ły bech dźiwjenża sałkapił. Pomyślcze žebi, jeli žo w nozy deschcźeże!

Takle hajnik rjekny a žwój łkobuk sejmuju wotenđże.

Wboha žona ś płakazym dźěcźom! Nětkole běsche zyle njebjo ś cźmowymi mróczelemi pschikryte. Hrimanje bywasche žylnische, prénje, cźežše kapy padachu. Žona žwoju žalu wotwjajaja ś njej dźěcźo pschikryu, so by jo schkitała. Nima žaneho smjyła, so dale du, wona myślesche, chzu bo tu pod schtom žydnucź a cźakacź, doniż njebudże njewjedro nimo.

Ale schtomy, schwišne brěhy a khójny njemóżachu ju psched žylnym njewjedrownym deschcźom schkitacź. A žona ś dźěcźom drje hy hacź na kuju pschemokła, njeby-li někłole druhi muźski pschišłoch. Muź ś njeswoecźom, kotreż njeběsche dobre. Muź ś nakhribjetnikom, kotryż sacźischcźeż łbudżesche, jako by w nim cźeło swěrjecźa zhkowane było.

Tutón muź, kotryż žaneje žuknje njeměješche, ale nad cźenjez a dźěkazej koschli jenoż krótki płaschcźik, posałto, jako žonu ś dźěcźom w njewjedrje a deschcźu wuhlada. A wón ś njej stupiwschi žwój płaschcźik wotewsa a położi jón na žonu a dźěcźo. Budźecze žo hewak nasymnicź, wón jenoż rjekny. Też njeje derje, w njewjedrje pod schtomami pschebywacź. Chzu ś wamaj hicź a waju wjesć, tam, hdżež žanych schtomow njeje. Hdże dźecze? Do Zarowa? Snaju tu łóżdu pucź a schcźežku, snaju łéż a snaju hołu. Pójcze.

Žona žo zuzepo cźłowjeka bojesche, ale schto dyrbjesche cźinicź, schto ma žona ś małym dźěcźom w njewjedrje cźinicź? Tuž wona płaschcź cźerpjesche a wulkotnje žo podżakujo ś mužom w deschcźu dale krocźesche, kotryż žo někłole ś njebjeż liješche.

Po puczu jeho skradżu wobkedźbujo widżesche, so bě jeho koschla ś deschcźom zyle pschemacźana a žo jeho cźežka lépjesche. Widżesche, kaž jenu rěcźki wodu do schije běżachu. A widżesche też nakhribjetnik a myślesche, so je w nim nětchto, schtóż dyrbi muź psched druhimi khować. Myślesche na hajnika, kotryż drje je žo někto hižo w Zarowje ś krajnym hajnikom setekał, so byschtaj sajerja paślow sałkapiłoj. Snadź běsche tutón muź, kotryż tak šnuźicze ś njej w deschcźu krocźesche, tamny stajeł paślow, tamny hrěschnik pschecźinow sakonjez a lěżny schkódnik. Wón cźinjesche sacźischcźe cźłowjeka, kotryż žaneho dobreho žwědomja nima. Ale wón bě ji tola žwój płaschcź dał a krocźesche w deschcźu, mjes tym so wona a jeje dźěcźo pod płaschcźom tutoho cźłowjeka, na kotrehoż sajecze bě myto wustajene, vjenje šuchej wobsłachcźej.

kraja žo ſ wulkej ſpěſchnoſcu pſchewjedże. W Iſtanbulu je žo na pſchikład wobkedźbowało, ſo žo w poſledniem cżaſu tam woſebje baczony hromadźa. Swoprědka jenoż ječkotre jenotlive baczony nad měſtom hodźiny dołho ſlětuja. Po něczim tuta horiſka rojcże a hdyž je jich na 40 hacź 50 hromadże, kotreż roshorjeni we wulkich kołach lětaja, cżahnu nadobo kaž na něczejt pſchikas k juhu do Małeje Aſiſkeje, ſo bychu žo na wojowanjach nad Aſyjonom wobdźělike. W poſledniich lětach žu žo podobne woiowanja we wokolinje Balikeſira wotehrake. Tehdy pak ſtejachu baczony a worjoky napſchećiwo žeby. Dokelž bě to w hamſnym cżaſu, ſo žo worjoky a župy, kotreż žu w Małej Aſiſkej krucże ſaſnydlene, we pſchikhadża baczonow wohroženje jich prawow widża a tohodla žo do baczonow dawaju.

Moheń pola Merseburga.

Njedźelu wieczor mjes 18 a 19 hodźinami wudhri w 50 metrow dołhej a 26 metrow ſchěrokej brózni, zokrowej fabriku w Kurhisdorfu pola Merseburga ſkuſchacżej, moheń. Dokelž bě hróżnja ſ nehdże 5000 ztr. njemóczeneho żita napjelnjena, žo bórzy wiſcha palesche. Wohnjowe wobory ſ Merseburga a Halle mějachu połnej ruzy dźěła, ſo bychu roſcherjenju wohnja ſahżewali. Zoſe žně, dale nětkore ratarſke wosy, mióczawa a druhe wězy žo žohu ſpalichu. Pózdźelu dopołdnja žo hiſchcze móżnje palesche. Groty wyſokeho powoda ſ Merseburga do Müchelna wjedźaże, běchu žo tak ſczopliſe, ſo dyrbjeſche žo na cżaſ pſchenjeſenje milimy ſaſtajicź. Kak je moheń naſtał, njeje žo dotal ſwěſcżicź hodźało.

Błyſk wulki poſkład wotkryl.

Na burſkim dworje w Berownje pola Prahi bu ſ pſchipadom ſloty a ſlěborny poſkład wotkrytu, kotryż hiſchcze ſ 30ličneje wójny pokhadża. Pſchi njewjedrje dyri błyſk do kamjeńtneje poſtawy, kotraž ſo pſchi tym rosbi. S rospadankow ſlote rjeczaſy a pjenjeſy wupadachu. Pſchi bliſchim pſchepytowanju kamjeńtneje poſtawy, kotraž ječtkotki dołho na burſkim dworje ſtejeſche, žo ſwěſcżi, ſo bě w njej zynowny kaſchczik, kotryż bajkoſe ſlote a juwelowe poſkłady wobſahowaſche. W nim běchu ſlote a ſlěborne pjenjeſy, rjeczaſki, ſpinki, pjerſchczenje, ſe ſlotom a ſ drohotnymi kamjenjemi pſychene tyki a kheluchi. Poſkład je nimo wulkeje hiſtoriſkeje hódnoty něſchto miliżonow cżeſkich krónow hódnu. Hamtſka komitżija poſkład na ſakładże na pjerſchczenjach wubitych woponow ſwěſcżi.

Roſbuchnjenje płunow w bokharſkich wuhlowych jamach — 9 morwych.

W 2 kilometrow dołhich podkopkach wuhloweje jamy „Cżorne morjo“ pola Burgaſa bórźe po wuſapnjenju płomja k roſbuchnjenju w jamje nahromadźenych płunow. Se w podkopkach dźěłazych hórnikow móſeſche žo 9 wuthowacź. 11 woſta w podkopkach ſawrjenych. Dweju ſ nich poſdźiſcho cżeſko wopalenych namakachu. Sbytni 9 koliſź hiſchcze něktre hodźiny dołho ſnamjenja ſ klepanjom dawachu, buchu mjeczor morwi namakani. Wuthowarſke dźěła běchu jara wobcżeżne, dokelž trěbych apparatow njemějachu. Se Sofije ſ lětadłom wupoſłane wuthowarſke muſſtwo dyrbjeſche pſchi żakoſtnym wichoru dwójay pſchiſtajicź. Skónczńje dyrbjachu poſledni dźěl jěžby ſe żeleſnizu jěcź a tohodla pomoc pſchepoſdże pſchińdże. —

Muż, kotryż ſerſawiſnu pſchewinu. Wot djetacżerja k generalnemu direktorej. — Wunamakanje, kotreż r:lijeny lubi.

Muż, kotryż pſched nětkotrymi měżazami hiſchcze ſa tydźeń 50 hriwnow ſaſłuži, je na pucżu, ſo žo ſ najbohatſchim induſtrialnym kapitanom w Jendźelſkej ſcżini. Rěka Harry Webb a je wunamakał, kak žo ſa 4 mjeſſchiny kóżdy metall wot ſerſawiſny dospołnje wurjedźi. Dyrje hiſchcze dźeńż njeje ſ miliżonarom, ſtejł pak na cżole akcijoweho towarſtwa ſ poł miliżonowym kapitalom, je potajkim hižo ſ generalnym direktorom.

Sſlub w danſkim kralowſkim domje.

W Kopenhagenje wotmě žo ſlub prynjeſny Alexandriny Luiſy, hjowki bratra danſkeho krala, ſ hrabju Luitpoldom nad Caſtellom-Caſtellom. Wobaj běſchtaj žo pſchi olympiſkich hrach w Barlinje ſpóſnałoj.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Wulki móſt ſtatneje autoweje dróhi pſches Łobjo žo dotwari.

Pſchi twarjenju ſtatneje autoweje dróhi Barlin-Hannover ma žo pſches Łobjo też nowy móſt natwaricź. Twar žo ſ wobeju bokow nadobo ſapocża a ſrjedża žo nětko wobaj dźěłaj ſetkataj (Scherl Bilderdienſt, M.)

Kak je jenoż mózno, żona myſlesche, ſo może tajki cżłowjeſ ſ druhimi tak derje měnicź a jemu tak ſ pomozu być. A takle roſpominaſo běſche żona zyle ſamyſlena a ji běſche muża żel. Sawěſcże jeho w Zarowje krajny hajnik hnydom ſjima.

Mjes tym bě deſchcź popuſchcżił, mróczele žo roſcżahnychu a błónzo žo ſaſo pokaſowaſche, kapy na hakoſach žo ſ pruhami ſybołachu. Semja žo parjeſche, we łužach na pucżu módre njebjo ſtejeſche. Njebě nětko wjacy daloko hacź do Zarowa.

Tu żona nadobo wulku žobużelnoſcź ſ mużom ſacżu, kotryż takle zyle pſchemacżany pſchi njej krocżeſche. Dyrbjeſche tuteho khudeho, zuſeho cżłowjeka, kotryż drje niczo njewobſtejeſche hacź to, ſchtoż mějeſche na cżele, něſto bórzy krajny hajnik w Zarowje ſajeczź?

Wy drje chcżecże też do Zarowa, žo wona woprascha, abo chcżecże wrócżo do Drjewizy?

Njechcham do Zarowa a njechcham do Drjewizy, muż wotmołwi.

Hdźe dha ſcże doma?

Doma? Po prawom njejſtym nihdże doma. Abo wſchudże; je-li cżopło a rjenje, w łěżu abo w holi pod njebjom. A deſchcżuje-li žo a je-li ſyma, potom je moje doma pod kóżdej tżěchu pſchecżeleneho cżłowjeka.

Żona drje w ſłowach tuteho muża tajne pſchecże błyſchesche, ale mózeſche jeho žobu do ſwojeho domcżka do Zarowa wſacź, hdźež krajny hajnik cżakaſche? Tehdała wona rjekny: Widźicże, nětko je po deſchczu a njebjo je ſaſo jaſne. Nóz budże cżopła a budżecże w łěżu derje ſpacź a drałtu wuſuſchi nóz.

Haj, muż jednorje rjekny, a, każ cżuyſche žo żonje ſdacź, ſ trochu ſrudnym hłoſom, to budu drje cżinicź.

Wona wſchak by jemu nětko rjez mohła, cżehodła je ſa njeho łěpje a weſcżiſcho, tutu nóz w łěżu ſpacź a cżehodła njecha jeho jako dźak ſa pkaſcżacź žobu domoj wjacź. Ale njechaſche jeho też ſtſchiwdźicź, hdyž jemu rjekńje, ſo ma jeho ſa powlakowarja paſłow, kotrehoż hajnik pyta. Tak jemu jenoż ruku podajo dobry wjeczor pſchejeſche.

Muż pak ruku kedźbu njeměješche, wón na żonu ani njepohladny, ale pomaſtny jenoż ſ łohka a wobhladniwje hłójczki žo poßmějważeho dźěſcża.

Potom žo w łěżu ſhubi.

Krótko po tym żonje hajnik, kotrehoż bě pyjedy ſetekała, a krajny hajnik napſchećiwo pſchińdżeſchtaj. Wonaj ſtecżeſho ſrjedża wjedźeſchtaj. A hajnik ſtrowjo żone pſchiwoła: „Widźicże, tuteho mamy, tuteho ſchkodowarja. Sſym hiſchcze w prawoym cżaſu pſchiſchoł, a bychu-li ſ wami ſchoł, potom drje by nam tutón dźiwjenź cżekmył!“

Żona jenoż ſ hłowu pſchihłoßowaſche, njemóżeſche żaneho ſłowcżka rjez. Sa khwilu žo na kromu pucża żydowſkeho dźěcżo, kotreż ſpaſche, na klin wſa. Njeſłym prawje cżinila, wona rjekny. Sſym cłowjekej, kotryż mi a mojemu dźěſcżu luboſcź wopokaſa, ſłe płacżiła.

A wona wrócżo ſhladowaſche, tam, hdźež bě ju muż wopuſchcżił, tón khudy bundak bjes domiſny, kotryż bě ji pomhał a kotrehoż bě ſa pabucha a ſtóſtnika měła.

Ale muż bě žo ſhubił. Nad łěżom, do kotrehoż běſche ſchoł, žo rjane a pitżane a hacź do njebjeſ żahaże wrota tucżele wupinachu.

nj.

Hdyž ſcżi hobrku liczbu napraſchowanjow wobhladamy, kotreż wſchędnje do jeho priwatneho kontora je ſtrony cżeſkeje induſtrije, arijowych firmow, lětadłowych fabrikow a fabrikow na bróniže dokhadżeja, móżemy žeſbi derje pſchedſtajicź, ſo je tutón wunamakał na najlepſchim puczu k bohatſtwu.

Pſchi tym je Webb jara ſkromny muż, kotryż je ſterjeł tomu nakhilenj, ſo d obnkłowe wuhlady podhódnoſcji hacź pſchedhódnoſcji. Nowinarjam je pſcheradźił, ſo je 3 lěta dołho na wunamakanju mokſchiny dźěał, kotraż bjesporoczny ſchkit pſched ſerſawiſnu poſtkża. Znyk ſwój ſwobodny cżaſ je tutomu wunamakanju wěnował, kotreż jemu ſwoprědka nětkotrežkuli njewuſpěchi žobu pſchinjeże. Hižo huſto bě měnjenja był, ſo žu ſo jeho poſtyty poradźiże, jako něſchto, ſchtoż niebě pſchedwidźał, ſaßo wſchitko ſniczi. Hacź runjeż běſche Webb wuwuczeny płatěrar, bě žo tola pſcheßwědcził, ſo poßlěbrowanje metallowych pſchedmjetow ſadyn wěſty ſchkit pſchecziwo ſerſawiſnje njepokliczа. Skónczńje pſchińdże k tomu, ſo mokſchinowu ſubſtanzu wunamaka, do kotrejež žo metallowe pſchedmjety tyknu a žo na tuto waſchinje chemiſzy pſchecziwo ſerſawiſnje imprągnuja. Pſchi tym poſkaſa na warjazy apparat, kotryż běſche jemu płunarnja ſ južneho Londona pſchipółkała. Tute warjaki běchu žo w lěcże 1910 ſhotowiże a Londonſka płunarnja ſtarſche tute apparaty ſeſchrótowacź, dokelž ſerſawjachu. „Wſcho ſchtoż mam cżinicź je ſzkhowaze“, a pſchi tym woprotowarjam ſwoje wunamakanje wulożowaſche.

Webb wſa ſebi warjak do ruki, ſtrucżi jón na żerdzy, kotraż bě ſ elektriſkim prudom nabita a tyknu jón do pſchiprawjeneho żudobja. Po 4 mieńſchinach wucżahny warjak ſ mokſchiny. Tutón bě zyle ſwój napohlad pſcheměnił. Serſawiſna bě žo ſhubiła a warjak měſeſche módro-ſcheru barbu a ſdaſche žo, każ by runje ſ ſtjeńje pſchiſchoł.

Pſched tſjomi měżazami cżinjachu žo w nazionalnym phyſikaliſkim laboratoriju prěnje połpytn ſ Webbowym nowym wunamakanjom. Hdyž ſnamti „A 1“ dołta, wożdźeſche Webb, ſo žo ſ tym lěta cżeſkich parowanjow a niczażeho nóżneho dźěła ſlónża. Wuſwědczenje ſtatneho inſtituta jeho wunamakanje krónowaſche. Wulka liczba ſajimzow ſa jeho wunamakanjom je jemu pucż do pſchichoda wotewrika.

107lětna pſchi wohnju žiwjenje ſhubiła.

Jena ſ najſtarſchich wobydlerkow Pólſkeje, 107 lět ſtara żona, žo pſchi wohnju ſpalika. Żona, kotraż we wſy w bliſkoſci južnopólſkeho měſta Kielce pſchebywaſche, njemóżeſche žo ſ palażeho doma wjazy wulkhowacź. Też druſy wobydlerjo doma móżachu jenoż ſ cżeſkimi wopalenjemi w poſledniem wokomiku ſ doma wucżeſknyć.

Hudźba — wumělſtwo — dźiwadło

W Centralnym dźiwadle film ſ titulom „Roskas je roskas“ cżłódy wopytarjow k žebi wabi. Weiß Ferdl, Truda Heſterberg, Friedl Sandner, Oskar Sima, Elſa Reval a druſy poßłuchanjow wot ſpočatka hacź do kónża we wjeßołym ſmjeczu dźerża. Weiß Ferdl jako feldwebel Mohr ſwonka ſkłužby ſwoju rólu miſchtrſzy hraje. Jako hoſpodarſtwowy wjednik woßeßneho hotela wón ſe ſwojim wojeriſkim wuſtupowanjom lěnichowaze ſłužobniſtwo bórzy do ſłoka ſtaji. Pſchi tym wſchelakim żortnym ſetkanjam dóńdże. Jeho žobuhrajerjo ſe ſwoiimi pyſlemi a tryſkami docżinjeja, ſo wießeła myßl poßłuchariow hacź do kónża njepopuſchczi. Pódlanſki programm „Pſchemoženo morjo“ a „Horowy tydźeń“ wopiſchijaju, je jara ſajimawy. Skónczńje žo hiſchcze napiſchemo wubedźowanje pluwarjow a jěcharjow na Barliniſkej olympiadje pokaluje. Schtóż chce žo raz ſ zyłej wutrobu naßmiecź, tomu žo radźi, ſo by žebi film „Roskas je roskas“, kotryż wot dźenża hacź do ſchiwórtka běži, wobhladał.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Das **Entſchuldungsverfahren** für die Bäuerin **Anna Martha vh. Sperling** geb. Wenke **in Uebigau Nr. 8** iſt zufolge Beſtätigung des Entſchuldungsplanes aufgehoben worden. 25 Lw. E. 52.

Das Entſchuldungsamt bei dem Amtsgericht Bautzen, dem 17. Auguſt 1936.

Schulanmeldungen für Oſtern 1937.

Die Anmeldung der Oſtern 1937 ſchulpflichtig werdenden Kinder hat zu erfolgen: in der

Peſtalozzi-ſchule:	8. September	8—12 Uhr für Knaben;
	9. September	8—12 Uhr für Mädchen;
Leſſingſchule:	1. u. 2. Sept.	8—12 Uhr für Knaben;
Lutherſchule	2. u. 3. Sept.	8—12 Uhr für Mädchen;
Fichteſchule:	7. September	8—12 Uhr für Knaben und Mädchen;
Domſchule:	9. September	8—12 Uhr für Knaben und Mädchen.

Die Anmeldung erfolgt in jedem Falle im Schulleiterzimmer der betreffenden Schule.

Vorzulegen iſt für **alle** der Impfſchein und für die nicht in Bautzen geborenen Kinder der Geburtsſchein bezw. das Familienſtammbuch.

Schulpflichtig ſind die Kinder, die bis zum 31. März 1937 das 6. Lebensjahr vollenden, jedoch können auf Wunſch auch ſolche Kinder aufgenommen werden, die bis zum 30. Juni 1937 das 6. Lebensjahr erfüllen.

Bautzen, 24. 8. 1936. **Die Schulleitungen.**

Die **Ziegenzählliſte** liegt vom 25. Auguſt 1936 ab 14 Tage zur Einſicht für die Beteiligten im Rathaus, I. Obergeſchoß, Zimmer Nr. 5a, aus. Einſprüche gegen das Zählungsergebnis ſind von den Beteiligten innerhalb der Auslegungsfriſt ſchriftlich oder mündlich in der Geſchäftsſtelle des Wohlfahrtspolizeiamtes anzubringen.

Bautzen, 25. 8. 1936. Der Oberbürgermeiſter.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 200 | Budyšin — Štwórtk 27. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Wšědnje 1000 morwych w španiskej wobydlerskej wójnje

Wjednik španiskich nazionalistow, general Franco, je jendźelskich a amerikanskich nowinarjow w žiwojim hłownym kwartěrje pichitał, a je jim wo woporach rozprawjał, kiž je žeby wobydlerska wójna w Španiskej žadała. General Franco ma ša to, ša w Španiskej wšědnje 1000 wožobow pak we woiowanju pak jako-wopory bolschewistiskeho mordarskeho terrora wumёra. Po mёrjenu hódnych wobźěwjerjach **je dotal nёhdźe 30 000 ludźi žiwjenje zhubiło.** Mjes nimi je nёhdźe 20 000 civilistow.

Nazionalistiscy wojacy žu pschi dotalnych wojowanjach mało ludźi zhubili. Jenož 2500 muži je žo dotal franko abo mortko. Wojacy Madridskeho knježerstwa pak žu nёhdźe 5000 muži zhubili. Druha schkoda, kiž je na twarjenjach atd. nastała, pak žo dožyła njeda wobličić, hdyž je žo tola žamo hižo **nёhdźe 1000 zyrkwjow knježiło.** Schpanistke ludowe samoženje pak też i tym cžežko schkoduje, je je Madridske knježerstwo stoło do Franzowskeje wuwožowało.

Wudowa generalneho sekretara schpanskeje faschistiskeje strony je z Madrida do franzowskeho měšcžaka Hendaye pschišła. Hdyž běše policija jej idźělila, so žu jeje manželskeho pónđelu wotprawili, je žo jej wutoru poradźiło z Madrida cžeknyć. Porażena žona powědaše, so žu anarchistowe a kommunistowje žanu knježu w měsće. Wšitcy kěrkarjo a kommunistowje stej w službje anarchistow a ludźi sa pjenjesły pscheradźeja. Wobstejnosćam móže žo jenoj kónz Tcžinicj, hdyž nazionalistowje Madrid dobudu. Dyrbja pak žo na to pschihotowacj, to budže žo město jenoj z wojowanjom dróhu po dróhy, dom po domje mózy dobyć, dokelž žo anarchistowje z murjadnej sakładkosću wobarjaju.

Wulki nadběh nacionalistow w połnócnej Španiskej so započna

Wot hrjedy ranja 7 hodźin pola Iruna a San Sebastiana kanowy nazionalistiskich wojakow bjes pschestacza krimachu. Kaczrunjež běšche žylna mbla, ša nazionalistiscy lětarjo zyke dopołdnjo na měsće a wokolinu bomby mjetali.

Pschipołdnju dрje žu wjetsche lětadła se žylnischimi bombami do wojowanja sapschimake. W franzowskim měšcžaku Hendaye semja žylnje rjeche a ludźo žo bojachu, so mohli lětarjo pschi mutnym wjedre krajne mjesy smyčicz a bombam też dacz na franzowsku semju padnyć. Cžeska pschimórska batterija knježerstwowcho wójska je teworunja do bitwy sapschimka.

Malaga žo pali.

Londonske nowiny „Morning Post" pišaju, so drje nazionalistiscy wojacy město Malagu hakle potom wobstupja, hdyž žu San Sebastian a Irun dobyli. Dołhoj stej Irun a San Sebastian hischcze w rukach Madridskeho knježerstwa, móže žo i Franzowskeje munizija do Schpanskeje wojcz. Kódu nóz žo pches Hendaye wulke munizijowe transporty do Schpanskeje woja. S Malagi žo powě, so žu so hižo wojacy generala Franka do města dobyli a so tam łakatle i markistami wojnja. W měsće žo hižo na wjele městnach pali. W Madridze bywa sastaranje z zyrobu dźeń a wobcžežnische.

Španiski statny president Madrid wopuščił

W Sewilskim radiu je so wojsewiło, so je schpanski president Azan'a Madrid wopuschczył a žo do Valencije podał. Moskowske nowiny „Prawda" pišaju wo rozrěčowanju žwojeho wožebiteho rosprawjerja Michala Kolzowa z presidentom schpanskeje republiki Azanju. W rosprawje žo pische, so je president Azanja z wjelebitej pschecželnosću wo Sowjetskej uniji rěcžał, i kórcežej je mnoho pschecželnych pastrowanjenow a pschihłowanjow dostał. Azanja dopisowarjej rjekny: „Pschejcu žowjetskemu ludu, so jeho žobudžerjam a należnu pomoc naš hłuboko hnuje. Mi běšche pschejcu wěste, so wulka žowjetska demokratija njemožesche hinak hacz solidarna być se schpanskej demokratiju." Stónčnje je Azanja nadźiju wuprajił, „so bychu žo kulturne a hospodarske swjazki mjes Schpanskej a Sowjetskej uniju sežylnite a zhlubschile".

W Lissabonskich nowinach „Diario da Manha" žo **Avile** w Schpanskej pische, so žu nazionalistiscy wojacy město Talavera de La Rena wobsadźili. 2000 muži knježerstwowcho wójska je k nazionalistam pschescho. S La Corunje žo wosewja, so žu w Baenje markistojo khorownje stónzowali.

Marksistojo 600 namórniskich officěrow zatepili

General Queipo de Llano je wutoru wjeczor pches Sevilliki radio rosprawjał, so žu nazionalistiscy wojacy podkopkowu krajinu Rio Tinto dobyli. W Guadarramskich horach general Mola wobdowody do Madrida wobknježa, nocže pak wobydlerśiwa dla pschiwobdowanje wody sastajicz. W Guadarramskich horach staj wutoru kommandantaj zziwilneje gardy je žiwojimi wojakami k nazionalistam pschescholoj.

General de Llano hischcze štžёli, so žu nimale 600 officěrow namórniskeje flotzije w Kartagenje, kiž žu žo markistam spjeczowali, do morja cžiżnyli, hdyž běchu jim kamjenje wokało schije powěsznyli.

General w žiwojej rosprawje potwjerdzesche, so žu lětadła Madridskeho knježerstwa na město Cadiz bomby mjetałe, pschi cžimż žu žo tśi dźesći morite. Też na Granadu žu knježerstwowe lětadła wutoru wospjet bomby mjetałe. Tam pak je žo jenoj mało schkody nacžiniło.

Madridske knježerstwo wuwoja wukrajne wobsadźerstwa.

Amerikanske knježerstwo je žo hórschiło, so je schpanske knježerstwo amerikanske wobsadźerstwo sebrało. Schpanske knježerstwo je nětko na amerikanski protest wotmotwiło. Je zdźěliło, so je žo rozsudźiło, ani bibliczne ani njebiblicžne žwójstwo Schpanicžanow abo wukrajnikow pschimacz. Toho pak žo w pschipadźe wjschcheje mozy njedżerži, wobsebje niz tehdy, hdyž statny biesstrach jebracze žada. W tajich padach da knježerstwo na składze sprawnoho wobliczenja połnu hódnosć zarunacz, schtož ma žo po możnosći w pschesjenosći z wobsadźerjemi abo jich zakońtnimi sastupjerjemi stacz.

Schpanski wupósłanz w Sofiji žo nakhwilnemu knježerstwu podstajił.

Schpanski wupósłanz w Sofiji je bołharskemu knježerstwu zdźělił, so njemóže wjacy Madridske knježerstwo sastupowacz a so je žo tohodla nakhwilnemu knježerstwu w Burgosu podstajił.

Demonstracije za španisku republiku w Parisu

Na wujeźdżowarni za kokojsibnych „Buffalo" w Parisu je žo wutoru wjeczor wulka demonstrazija za schpanisku republiku wotmёła. Wujeźdżowarnju běchu z franzowskimi a schpanskimi khorhojemi wupyschili. Sćerjeda w žwótle žwerłonjetaka stejesche złeborne barbjene lětadło, kiž wuberk dźełacžerskich swjatkow Bérieršich dźełarnjow lětadłow Madridskemu sewizynemu knježerstwu dari. Kaž Parizske nowiny „Oeuvre" pišaju, je nёhdźe 80 000 wosobow demonstraziju wopytało. Wjednik dźełacžerskich swjatkow Jouhaux njeběšche pschitomny. Na cjelnej tribuni stejesche žedźesche pak też sastupjerka schpanskeje žónskeje mišizy w módrym dźełarskim wobleku jako uniformje a wospjetowanje. Jako wona na tribuni stupi, jej pschitomni žylnje pschiklескachu. Pschi spocžatku demonstrazije pschihłowdźechu dźełacžerske delegazije. Pschihłabowarjo je z pschiwolanjom „lětadła za Schpaniku" strowjachu.

Wjacy hač 9000 cžłowjekow wukhowale.

Dźeławosć němskich wójnskich łódźow w schpanskich wodach je była jara spomožna. Pod schkitom wójnskich łódźow, kiž žu některe do Němskeje wrócżeja, je žo i 62 transportarni 4550 němskich a 4750 wukrajnych cžeknjerjow ze Schpanskeje wotwjesło. Cžeknjerjow hłuschachu do 40 narodow, najwjacy běšche Italczanow.

143 morwych, 4318 zranjenych

Němski a pruski wobkhadny minister wojsewja, so běsche w minjenym tydźenju w Němskej 143 morwych a 4318 franjenych jako wopory dróhowcho wobkhada wobžarowacz.

60 lět němskostatneho strowotniskeho hamta

Sabdźenu póndźelu je němski strowotnistwowy hamt žwoje 60lětne wobstacje wožwjecził. Němski strowotnistwowy hamt je najwyschscha strowotniska wotrjadna wyschnosć w Němskej. W Barlinje wotmě žo wulka wopomnjenska žwjatocžnosć, na kotrejž je žo mnoho znamjenitych wožobow z wjednistwa ludoweje strowoty a lěkarskeje wědomosće wobdźěliło.

President němskostatneho strowotnistwoweho hamta, profesor dr. Reiter, rostoži we wulkim žwjedżenskim pschednoschku sajimawe myzle wo wёrnym „ludowym" hospodarjenju a wo pohódnoschenju cžłowjeka w ludowym samożenju. W minjenje němskeho knježerstwa a w minjenje němskeho smitskowneho ministra strowjesche ministerialny direktor dr. Gütt žwjedżenski zhromadźisnu. Jako poruczeny nazionalsozialistiskeje strony a žodom w minjenje němskich lěkarjow porěcza němski lěkarski wjednik dr. Wagner.

Doręczenja mjez Němskej a Awstriskej so podpisałe

Mjes Němskej a Awstriskej je 12. augusta k dojednanjam dla rjadowanja puczowańskeho a tworoweho wobkhada dóschło. Awstriski wupósłanz Tauschitz a ministerialny direktor w němskim zwonkownym hamcje Ritter a wjednikaj delegazijow žu doręczenja wczera podpisali. Też žu srěczenje podpisali, i kotrymž je paßowe należnosće w malym namjesnym wobkhadje wołożea. Dotalne wobmjesowanja w puczowanju mjes Němskej a Awstriskej je 28. augusta i mozy staja.

Postajenje wo 1000 hr. so wotstroniło

Se sakonjom wo puczowanju do Awstriskeje je 1000-hriwnowski dawk za puczowarjo do Awstriskeje wotstronja. Němscy staczenjo, kotiž stajnje w nukraju bydła abo pschebywaju, móža do Awstriskeje puczowacz, hdyž je płacziwosć jich puczowańskeho pasa wurasnje na Awstrisku wupischesrěje. Nowe postajenje płaczi wot 28. augusta 1936. Potom móże je pola pschihłuschneje paßowneje wyschnosće wudospołnjenje paża namjetowacz.

Wo Schachtowym wopyće w Parisu.

Presidentowi němskostatneje banki dr. Schacht je wutoru wjeczor do Parisa pschijeł. Sćerjedu dopołdnja je je z presidentom franzowskeje notowcje banki rosrěczował. W Parizskich nowinach je wo Schachtowym wopyće wjele pische. Nowiny „Matin" maju wopyt pschi nětczischich cžasach za jara wažny, dokelž móże pschi trěbnym rospominanju mjes Parisom a Barlinom jako móst žłużicz.

Awstralski minister na studijach w Němskej.

Kulturnym minister awstralskeho stata Neuśidwales je žydłom w měsće Sydney, Drummond, je swojej dźowku a sekretarom studijow dla po Němskej pucował. Dokelž je žu w Awstralskej technisce studije psched 20 lětami khěrko po němskim pschikładze seitaja'e, chze je minister Drummond wobhonicz, kaka je w Němskej w dźensnischim cžasu pomёra mjes theoretiskim a wotrjadnym wukhowanjom w technisklim wocželenjenju.

Belgiske mjesy žo wótrischo kontrolluja.

Belgiske knježerstwo je poruczilo, so ma žo wobkhad na belgiskich mjesach kruczischo kontrollowacz. Tutón wukas je žo wudał, dokelž kommunistiscy sażo žylnischo dźełaja. W belg'ich pschistawach je žo tchornuna wótrischa kontrolla sawjedła. Też postajenja wo pschebywanju wukrajnikow w Belgiskej žu žo žwótrile.

Jendźelsko-egiptowske zrěčenje so podpisało

W Londonje je so hrjedu dopołdnja nowe jendźelsko-egiptowske zrěčenje zwjatočnje podpisało. Wažny ličenju, kotraž nowy wotrěźk w poćahach mjez Jendźelskej a Egiptowskej wotewrja, sa Jendźelsku jwonkowny minister Eden, lord Halifax, junstkowny minister sir John Simon, lordski president tajneje statneje rady Ramsay Macdonald a jendźelscy wysschi kommisar sa Egiptowsku, sir Miles Lampson, je sławnym pjelnjwoym pjerom podpisachu. Sa Egiptowsku zrěčenje 13 sobustawow egiptowskeje delegazije podpisa, mjez nimi ministerski president Nahad pasha.

Swjatočnosć podpisanja so pches radio do Egiptowskeje pchenjese. Po podpisanju Eden a Nahad pasha zrěčeschtaj a wulki wusnam zrěčenja rozpominaschtaj. Zrěčenje so dotal hamtsy njeje wosiewiło. Tola so z Londona z jeho wopschijeća zdźěłowaze zhoni:

Wschitky jendźelscy wojazy sa wěty cjaś Kairo, Aleksandriju a druhe egiptowske města wopuschćeja a so zhromadnje z wojerskim letarstwom pschi Suezskim kanalu wokolo Ismailije zhromadża. Nałwietisha ličba sa wójsko je so na 10 000 muži a sa wojerske letarstwo na 3400 muži postajita. W nuzy pak może Jendźelska sebylinjenja póstłaś.

Nowe egiptowske wójsko sa pschichod njeseteji wjazy pod kontrollu jendźelskeho generalneho inspektora. Tola pak jendźelska wojerska mišija wójsko wuwucża. Jendźelska tež wójsko z bróńjemi atd. wuhotuje. Jendźelski kommisar w Egiptowskej a egiptowski wupósłanc w Londonje so na póstłanzow powschitaj. W Londonje so wocakanje, so Egiptowska zanej druhej mozy prawo póstłanzstwa w Kairu njepschijimoli.

Drózschi khleb w Parisu.

Wot satdźeneje wutory je w Parisu khleb drózschi. Kilogramm je so wo 10 zentimow podrózsił a płaci nětko 1,90 frankow. Sa dźesaty njedźel je so khlěbowa płaczina w Parisu nětko hižo trjeći raz podrózsiła.

Franzowzy offizjerojo pschi cjerwjenym letarstwu duju w Moskwje.

Sobotu, pondźelu je so na Moskowskim letanischczu Tuschinje letarski dźeń cjerwjeneho letarstwa wotmě. Na tribunach wjele ludźi pschihladowasche. Mjes pschihladowarjemi běsche tež wjele franzowskich offizjerow a sobustawow wotpósłanstwa franzowskich letadłowych industrialnych a inżenerow, kiž běchu hakle krótko pschedy do Moskwy pschijěli.

Pschewjedźe so z hłowu tschażesche. „Hdźe jenož wón tczi?" wón pschi sebi borbotasche. „Sawěsce je jara sil z knjenku. Lětak je tam wczera wjeczor pobył a hnydom dyrbjesche pózelnik do haptyki dobožeć."

Mjes tym so so straźnik z tajkimile staroscjemi tyschesche a z tym pokaiowaschе, tak bě jemu khora zónska na staroscji, hlepy sastupi, pschikročzi po zwojim wachnju pomału k blidej a so zhdźe.

„Kak je z knjenku?" Wulicź zadoscziwje na njeho sarěcza.

Slepy z ramjenjomaj scjeze.

„Potajkim, kaž zym sebi myślik", Wulicź khwatnje rjekny, „strach tu je!"

Slepy z hłowu tschażesche. „To niz, ta khorosć ma malo na sebi."

Wulicź na zwojeho pschecźela dwělujo pohlada.

„Sznadne sahorjenje", tón pokraczowaschе, „to budze bórzy nimo; noma nětkole spi."

„Bohu dzakowano!" Wulicź lózscho dychajo wotmolwi, „so zym mi směrowazu powěsć pschinjesł, mějach wulku staroscj."

„Ja ju hischcze mam", hlepy do rěcze rjekny.

„Kak tomu tak?"

„Khorosć so minje a potom budze wschitko zaso pschi starym."

„Schto czi nětkole staroscje czinja?"

Slepy sebi z dłonju po czole sjedze a nješchto wokomikom mjelczesche, potom pomału sapocza: „Won tu zaso bé."

„Schto?"

„Dyrbju czi to hakle powědacz?" hlepy wobuznje do rěcze sarěcza, „ja běch we stwje a won bé wonka pola khoreje; durje běchu jenož pschisawrjene, tuž mójach skoro wschitko złyschecź, schtoż so powedasche."

„A schto sy złyschał?"

„Won ju na wschě waschnje troschtowaschе, praji, a sda so, so jemu mnoho njemerza czini. ‚To dźe je jenoż sawod", won wjazy krócź wospjetowaschе. Dołho so je zwojimi praschenjemi wokolo njeje kacźesche, na pozledku hłowna wěz pschindże: ‚Wy icze zebi pschejara na staroscź brata", won rjekny. „Schto dha?" knjeni so wopraschа. „To pschijadźenje", won wotmolwi."

„To won potajkim wo tym wě?" Wulicź so wopraschа.

„To so wě", hlepy znapschecźiwi. „Won wo tym wě a sda so, so to jemu jara na mysle lése; ‚to dźe je maticzkojcź", won wjazy krócź wospjetowaschе, „schto dha je wo to? Druhim je so hižo tež tak sleschto. Haj wschak, wohidne papjery wabja z wyschokej danju, potom njejapay spadnu a pjenje'n a dań su precź; so zebi wěste hypotheki khwalu, semju a pódu sa sawdawk, potom strach tak lehay njehrosy."

„Kelko znadź po prawom je knjenika pschiżadźiła?" Wulicź so wopraschа.

Slepy ruku sbeze a potom najprjódzy dwaj, na to tśi porzy wutrykny. „Telkole", wnó rjekny, „jedyn wjazy abo mjenje."

„Woprawdze, wjazy niz?" Wulicź sawoła, „wschitzy ludźo zebi myslja, so je wjazy pschiżadźiła, nětkosi powědaja, so dwaj, haj tśi krócź wjazy."

„Tez won je dyrbiał tak złyschecź", hlepy wotmolwi. „‚Potajkim wopravdze niz wjazy?" won pjecź abo schesć krócź rjekny, a sdasche so, kaž by rjekł, so knjeni wobtruczenjam prawje wěricź njescha; so je zebi myślik, so je wona wjazy pjenjes pschiżadźiła."

„To knjeni pschezo hischcze rjane samoženje wostaje", Wulicź naspomni.

„Sda so, so zebi tež Kupski tak myśli.

„Jeno so je so knjezna dla pschiżadzenja telkole pjenjes tež směrowała."

„Ty drje zebi myślisch", hlepy rjekny, „so je to wina jeje khorosce?"

„Nó, czehodla niz?" Wulicź wotmolwi. „Dwaj abo tśi tydźe tolerzyle słuchicź, to niczo male njeje. To mózu zebi myślicź, kak je so wuźiwała, hdyż hrózbna powěsć pschiśidze, a to je bjes dźiwa, so je schorika."

Slepy z hłowu tschażesche. „To zebi tež Kupski myslesche, ale z tym je hrosnje pobył; wona na zane waschnje njepchida, so je khorosć wot toho, hacźrunjeż najsterje tola himak njeje."

„Zyle wěsce. Hewak ty niczo dale złyschał njejsy?"

„Ow, tola."

„A schto to?"

Slepy sebi stanył, jemu so wobliczo na czorń sacźerwjeni.

„Hdyż bě wschitko dokładnje wuslědźił, tutón mudry wobkhodnik, hdyż bě so tam a zem wił, kaž wuhoł, skónczenje wo zlubje rěcześche.

Slepemu hłoś dorkotasche.

„Wopravdze, tak daloko je?" Wulicź pschekwapjeny rjekny.

„To ja niewěm", hlepy borbotasche, „wnaj cźischicho rěcześchtaj, njemózach niczo sro'umicź. Ale czehodla dha njemohłoi pschesjene pschijicź?"

Wulicź samyśleny psched zebje hladasche. „Tu so wěso niczo wjazy czinicź njehodźi", won znapschecźiwi, „mói zmój tu dobru knjeznu najdźeże mětoj."

Slepy zblědny, we wutrobnu so jemu warjesche, won pschecźela za ruku wza. „Hdyż tam ja takle bedźach", won dwawje rjekny, „a jeho hłoś złyschach, jeho schepтanje, łdochwanje a schukotanje pschejach zebi jenoż tene. Mojej wocźi stej mórwej. Budźischo-li jenoż dwaj wokomikaj mie nóz wopuschćiła, budźich mohł tamneho człowieka wohladacź."

„Schto by czi to pomhało?" Wulicź znapschecźiwi.

„Praj mi", hlepy horliwje pokraczowasche, „kajki won je! Wopisaj mi jeho wuras, jeho wocźi, łdźeży jenotliwy wuras wobliczа, so bych zebi tutoho njekhmanika pschedstajicź a jeho hibźicź mohł."

„Hibźicź?"

„Haj, dospołnje."

Straźnik srubnje samyślany na zlepeho hladasche. „Je to możne?" won sarěcza. „Tebi je swonkowny zwět sawrjeny, wobliczo, pohnjewanje, postawa druheho je tebi njesnata a tola móża tebi tajkele myśle pschinicź?"

Slepy khwilu mjelczesche. „Kwětku", won potom mjehzy rjekny a won jenoż hischcze z waha schepтasche, „byrnjeź jeje njewidźaz, wona mi tola wonja; tež czuju czopku złonczenu pruhu, hacźrunjeż mi njeźwěcźi."

„Ale czehodla dha hibźicich człowieka, kiž tebi žaneje khiwdy cźinił njeje?"

(Pokraczowanje sceźehuje.)

Franzowske nasymske manevry.

W Sawoyskej pschi italskich mjesach žu so nětkole franzowske nasymske manevry sapoczałe. Tež tón krócź je so mjes Metzom a Toursom wulke létarske manevry garnisonow rasicheje Franzowskeje sapoczałe. Tam so nekotre sta létadłow na zwuczowanjach wobdźeleja.

Rydz-Schmigły so na franzowskich manevrach wobdźeli.

Generalny inspektor pólskeho wójska general Rydz-Schmigły 28. awgusta do Parisa pojdźe, so by so na franzowskich manevrach wobdźelił. Brigadowy general Stachiewicz a nekotři wyschozy offizjerojo generalneho inspektora pschewodźeja.

Amerikanski póstłanz w Parisu sastojnstwo złożił.

President Roosevelt je wosiewił, so je amerikanski póstłanz w Parisu Straus je stwotwjenych pschicźinow žiwoje sastojnstwo złożił. Sa jeho nałiźnika je so dotalny amerikanski póstłanz w Moskwje Burlitt pomjenował.

Naprawy k statnemu wobnowjenju w Japanskej

Japanske knjezerstwo je, hdyž je pjecź mešazow wuradowało, jenohłósnje programm wobjamkło, kiž žydam dyrkow wopschija. Tute dypki so narodnopolitiske smery k pschewjedźenju statneho wobnowjenja wojnamjenjeja. Wo programmowych dypkach so zdźěłowaze powe:

1. Najwažnischi dypk je, so so wójsko, namórnistwo a létarske brój wutworja.

2. Lud ma so po jenakich sašadach na narodno-japanskim sakładze wocźahnjeć.

3. Dawkarstwo so pschetwori.

4. Wumělenja sa žiwjenje luda sawěsća so se statnym fachikom pschecźiwo schkodam pschirody, sawěsćazy schkit sa wjetše wobydlerstwo so sešelni, buram, rybakam a maltym pschemysłnikam na stat pomhaz.

5. Stat ma industriju a wikowarstwo z wukrasom spěchowacź, pódla teho wo žamosastaranje abo sawěsćenje kupowanja petroleja, želesa, worzla a wolmy so staracź.

6. Wupuczowanje a wumožowanje kapitala do Mandžuskeje ma so spěchowacź.

7. Statne sarjadnistwo ma so sjednoricź.

Dr. Józef Páta

K pjećdźesaćinam sprawneho pręćela našeho naroda.

Naše Serbstwo ma tež zwonka naroda a dale mjezow swojich pręćelow a lubowarjow. Ludźik, kiž přez tysac lět zmužiće so bědźi wo to, być a wostać swój w rěči a wašnjach a narodnosći, móże drje sputać zajim a zbudźić kedźbnosć a přikhilnosć ludźi, kiž maju zmysł za njesebičiwe wojowanje wo dobru wěc. Serbjo móža jenož z dźakownosću hladać na wopokazy přikhilnosće swojich pręćelow.

Do kruha sprawnych pręćelow našeho naroda słuša dr. Józef Páta a na dnju jeho pjećdźesaćinow je trěbne, rozpominać jeho skutkowanje a pócowanje za naš serbski lud

Józef Páta so narodźi 27. žnjeńca 1886 w měsće Litomyšli w narańšich Čechach. Studowaše w Prazy a bu pozdźišo profesor realneho gymnazija w českej stolicy.

Józef Páta so wěnowaše cyle dźěłu we službje Słowjanstwa. Ze słowjanskich narodow poswjeća swoju dźěławosć wosebje Bolharjam a nam łužiskim Serbam. Hižo jako młody student hori so za słowjanske należnosće, nawjazuje počahi ze słowjanskimi studentami a wězo tež ze serbskimi. Puco, waše po słowjanskich krajach. Poby pola južnych Słowjanow. Najbóle pak jeho wabješe Łužica sydlišco zbytka połobskeho Słowjanstwa. Trójcy tu poby před swětowej wójnu.

Hakle po wójnje móžeše Józef Páta so razniše wěnować dźěłu za Słowjanstwo, za Łužicu. Přednošowaše wo Serbach, pisaše wo nich rjad njelićomnych nastawkow do wšelakich češkich a druhich časopisow a lětopisow. Wudawaše tež wjele knižkow a knihow wo Serbach, z kotrychž su najwažniše: „Łužica", „Zawod do studija serbskeho pismowstwa" a „Z kulturneho žiwjenja łužiskich Serbow po swětowej wójnje." Tute knihi buchu tež přełožene do druhich rěčow, mjenujcy do serbskeje, němskeje a francowskeje rěče. Nimo tutych knihow su hišće wuznamne jeho „Serbska čitanka", dale za Čechow „Krótka pśiručka hornolužićke serbšćiny" kaž tež jeho „Kapesni słownik".

Tola Józef Páta šěri wědomosć wo łužiskich Serbach nic jenož z pjerom. Hižo w l. 1922 bu pomjenowany za docenta łužiskoserbskeje rěče a literatury na Karlowej uniwersiće w Prazy a w l. 1933, hdyž bu na tutej uniwersiće założeny łužiskoserbski stoł, bu Józef Páta pomjenowany za wurjadneho profesora.

Józef Páta tež hewak wšudźe so pokazuje jako sprawny pręćel našeho serbskeho luda. Wosebje je so tež staral wo serbskich studentow w čěskosłowakskej stolicy, je spěchował serbske wumělstwo a pismowstwo, wo kotrež ma žiwy zajim. Sam je serbsku rěč tak derje nawuknył, zo ju wobknježi ertnje a pisomnje bjezporočnje. Po swojich mnohich pućowanjach po Serbach je sej tu dobył mnohich wososbinskich pręćelow mjez serbskim ludom.

Dźensa słowjanski pócowar Józef Páta swje i swoje pjećdźesaćiny. Je sej derje zasłužił poćesćowanja a pripóznaća, kiž so jemu dóstawaju při tute přileżnosći. Je dźěłał za swój lud, je hišće namaka khwile dźěłał za druhi słowjanski lud, kiž hewak bywa zaniechany a zabyty. A tutón ludźik waži sej tajke dźěło, tajke skutkowanje, kiž je wuplód wulkeje lubosće k słowjanskemu splahej. Dźensa nic jenož nad Wołtawu a nad Maricu spominaju na wulcy zasłužbneho narodneho pócowarja a slawneho wučenca, ale tež nad Śprjewju, zćicha spominaju na wulkeho a sprawneho a njesprócneho pręćela serbskeho naroda a serbskeje narodnosće.

Budyske stawniske powěsće

Wumrěłaje: 25. 8. Gertruda Hana Hańža Müllerowa wdź. Traegerez, mandźelska bankowskeho direktora w Łubiju, 40 lět.

Pschipowědźiłoj staj so: 26. 8. Reinhold Woldemar Alger, naschinjeli samkar a Hana Erna Kopaczej, domjaca pschińlajenja, wobaj w Budyschinje.

Knjeńka a jeje susodźa

7] (Pokraczowanje.)

Tydźeń bě so minył. Nózny straźnik dźenża šamlutki sa wulkim dubowym blidom žedźeschе; knihu wschak mějesche psched zobu ležo, ale husto by cźitaczej popschestał, by do wokna stupił a staroscźiwje k šuźodnej khěži hladał. Hižo bě po wózu khodźo prěnju hodźinu po polnozy wotwołał, ale w knjeńznej stwě so hischcze zwěcźesche, pschesłuschene sawěschki so złabje mischkrjesche, złabje kaž zwěza pschi khorym.

Wulicź z hłowu tschażesche. „Hdźe jenož wón tczi?" wón pschi zebi borbotasche. „Sawěscze je jara sil z knjenku. Lětak je tam wczera wjeczor pobył a hnydom dyrbjesche pózelnik do haptyki dobožeć."

Mjes tym so so straźnik z tajkimile staroscjemi tyschesche a z tym pokaiowaschе, tak bě jemu khora zónska na staroscji, hlepy sastupi, pschikročzi po zwojim wachnju pomału k blidej a so zhdźe.

„Kak je z knjenku?" Wulicź zadoscziwje na njeho sarěcza.

Slepy z ramjenjomaj scjeze.

„Potajkim, kaž zym zebi myślik", Wulicź khwatnje rjekny, „strach tu je!"

Slepy z hłowu tschażesche. „To niz, ta khorosć ma malo na zebi."

Wulicź na zwojeho pschecźela dwělujo pohlada.

„Sznadne sahorjenje", tón pokraczowaschе, „to budze bórzy nimo; noma nětkole spi."

„Bohu dzakowano!" Wulicź lózscho dychajo wotmolwi, „so zym mi směrowazu powěsć pschinjesł, mějach wulku staroscj."

„Ja ju hischcze mam", hlepy do rěcze rjekny.

„Kak tomu tak?"

„Khorosć so minje a potom budze wschitko zaso pschi starym."

„Schto czi nětkole staroscje czinja?"

Slepy sebi z dłonju po czole sjedze a nješchto wokomikom mjelczesche, potom pomału sapocza: „Won tu zaso bé."

„Schto?"

„Dyrbju czi to hakle powědacz?" hlepy wobuznje do rěcze sarěcza, „ja běch we stwje a won bé wonka pola khoreje; durje běchu jenož pschisawrjene, tuž mójach skoro wschitko złyschecź, schtoż so powedasche."

„A schto sy złyschał?"

„Won ju na wschě waschnje troschtowaschе, praji, a sda so, so jemu mnoho njemerza czini. ‚To dźe je jenoż sawod", won wjazy krócź wospjetowaschе. Dołho so je zwojimi praschenjemi wokolo njeje kacźesche, na pozledku hłowna wěz pschindże: ‚Wy icze zebi pschejara na staroscź brata", won rjekny. „Schto dha?" knjeni so wopraschа. „To pschijadźenje", won wotmolwi."

„To won potajkim wo tym wě?" Wulicź so wopraschа.

„To so wě", hlepy znapschecźiwi. „Won wo tym wě a sda so, so to jemu jara na mysle lése; ‚to dźe je maticzkojcź", won wjazy krócź wospjetowaschе, „schto dha je wo to? Druhim je so hižo tež tak sleschto. Haj wschak, wohidne papjery wabja z wyschokej danju, potom njejapay spadnu a pjenje'n a dań su precź; so zebi wěste hypotheki khwalu, semju a pódu sa sawdawk, potom strach tak lehay njehrosy."

„Kelko znadź po prawom je knjenika pschiżadźiła?" Wulicź so wopraschа.

Slepy ruku sbeze a potom najprjódzy dwaj, na to tśi porzy wutrykny. „Telkole", wnó rjekny, „jedyn wjazy abo mjenje."

„Wopravdze, wjazy niz?" Wulicź sawoła, „wschitzy ludźo zebi myślja, so je wjazy pschiżadźiła, nětkosi powědaja, so dwaj, haj tśi krócź wjazy."

„Tez won je dyrbiał tak złyschecź", hlepy wotmolwi. „‚Potajkim wopravdze niz wjazy?" won pjecź abo schesć krócź rjekny, a sdasche so, kaž by rjekł, so knjeni wobtruczenjam prawje wěricź njescha; so je zebi myślik, so je wona wjazy pjenjes pschiżadźiła."

„To knjeni pschezo hischcze rjane samoženje wostaje", Wulicź naspomni.

„Sda so, so zebi tež Kupski tak myśli.

„Jeno so je so knjezna dla pschiżadzenja telkole pjenjes tež směrowała."

„Ty drje zebi myślisch", hlepy rjekny, „so je to wina jeje khorosce?"

„Nó, czehodla niz?" Wulicź wotmolwi. „Dwaj abo tśi tydźe tolerzyle słuchicź, to niczo male njeje. To mózu zebi myślicź, kak je so wuźiwała, hdyż hrózbna powěsć pschiśidze, a to je bjes dźiwa, so je schorika."

Slepy z hłowu tschażesche. „To zebi tež Kupski myslesche, ale z tym je hrosnje pobył; wona na zane waschnje njepchida, so je khorosć wot toho, hacźrunjeż najsterje tola himak njeje."

„Zyle wěsce. Hewak ty niczo dale złyschał njejsy?"

„Ow, tola."

„A schto to?"

Slepy sebi stanył, jemu so wobliczo na czorń sacźerwjeni.

„Hdyż bě wschitko dokładnje wuslědźił, tutón mudry wobkhodnik, hdyż bě so tam a zem wił, kaž wuhoł, skónczenje wo zlubje rěcześche.

Slepemu hłoś dorkotasche.

„Wopravdze, tak daloko je?" Wulicź pschekwapjeny rjekny.

„To ja niewěm", hlepy borbotasche, „wnaj cźischicho rěcześchtaj, njemózach niczo sro'umicź. Ale czehodla dha njemohłoi pschesjene pschijicź?"

Wulicź samyślany psched zebje hladasche. „Tu so wěso niczo wjazy czinicź njehodźi", won znapschecźiwi, „mói zmój tu dobru knjeznu najdźeże mětoj."

Slepy zblědny, we wutrobnu so jemu warjesche, won pschecźela za ruku wza. „Hdyż tam ja takle bedźach", won dwawje rjekny, „a jeho hłoś złyschach, jeho schepтanje, łdochwanje a schukotanje pschejach zebi jenoż tene. Mojej wocźi stej mórwej. Budźischo-li jenoż dwaj wokomikaj mie nóz wopuschćiła, budźich mohł tamneho człowieka wohladacź."

„Schto by czi to pomhało?" Wulicź znapschecźiwi.

„Praj mi", hlepy horliwje pokraczowaschе, „kajki won je! Wopisaj mi jeho wuras, jeho wocźi, łdźeży jenotliwy wuras wobliczа, so bych zebi tutoho njekhmanika pschedstajicź a jeho hibźicź mohł."

„Hibźicź?"

„Haj, dospołnje."

Straźnik srubnje samyślany na zlepeho hladasche. „Je to możne?" won sarěcza. „Tebi je zwonkowny zwět sawrjeny, wobliczo, pohnjewanje, postawa druheho je tebi njesnata a tola móża tebi tajkele myśle pschinicź?"

Slepy khwilu mjelczesche. „Kwětku", won potom mjehzy rjekny a won jenoż hischcze z waha schepтasche, „byrnjeź jeje njewidźaz, wona mi tola wonja; tež czuju czopku złonczenu pruhu, hacźrunjeż mi njeźwěcźi."

„Ale czehodla dha hibźicich człowieka, kiž tebi žaneje khiwdy cźinił njeje?"

(Pokraczowanje sceźehuje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 27. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Čehodla dycha čučiwa wutroba tak cunotnje w klinje Bożeje přirody? Dokelž so žana błaznosć do jejneje samotnosće njeciši.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer minus 2, najwyšiša dnjowa temperatura 23 stop. cjopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer minus 1, najniša temperatura w nozy 18 stop. cjopłoty. — Zyle pomału je žo tón krócz wyšina i rjanym wjedrom do naših stron wupšeshestrěła. Kromy nižiny, kotraž je žo je žwojim jadrom hižo do Rusicje sćahnyła, wječera n'emělachu wjazy mozy nad naším wjedrom. Jenož tu a tam tu a tam błódne wětry na wložnu nižinu dopominachu. Wyšina je žo nimale t połnozy sćahnyła. Jeje jadro je žo hižo i Franzowskeje do Danskeje sćahnyło. Někto žmy też my połnje pod wliwom wyšiny a mamy rjane wjedro. Kaž dotal dowidźimy, też jutrje rjane wjedro pichi žłabjichi wětrow i ranja hacj dotkeho ranja wobkhowamy. — Jutrje pjatk žłónčko 5,06 hodź. skhadża a žo 6,55 hodź. khowa. Měšacźk skhadża jutrje popołdnju 4,34 hodź. a žo w połnozy khowa.

Wuhlady na wjedro za jutrišchi pjatk: Malo pscheměnjenja.

*

— **Też běrnyšberarki dyrbja dźełowu knižku měcź.** Kaž dźełowe hamty wosjewjeja, dyrbja też žony, kotrež běrny šberacź pomhaja, dźełowu knižku měcź. Tohodla žo wšitke žony, kotrež dotal dźełowu knižku njewobsedźa, napominaju, zo bychu hnydom prošmu wo wustajenje takeje knižki na dźełowym hamt sapodate.

— **Pjanemu kołoježdnemu,** kiž běše na puczowanju, žo kolo wsa a do jhowa da.

— **Njehodźi na drohy.** Wječera žoła njekedźelskeje drohi pschekwacźi, so ju motorowy kołesaŕ potorhny. Nichtó žo njesrani, tola jonina drasta žo i dźela rozdre. — Ale Muzałowskej drohi pched hoscjenzu „Městu Muzałowe" žo wobkhodny auto i pschipowědźachom sawročeschze. Běše i Zyhelnikeje haźy pschijěź a chcyše žo sabo tam wróćicź. Sa autom pschijědźe spěchnje motorowy kolesaŕ. Jemu drje žo poradźi žo hrajenja i cjeżitym autom sminycź, tola pschelpěchnje psches khodnik k durjam hoscjenza „Města Muzałowa" sajědźe a se žwojim sozijusom padźe. Motorske koło žo zyle skonzowa, so dyrbjachu jo wotwjeźeć. To běše prěnja jesba motorowoho kolesaŕa, wón běše na tym samym dnju žwoje pruhowanje w jěźdźenju i motorskim kołom skožił. Bydli swonka Budyšchina.

S **Denjan pola Hulk.** Pši šnatym sawinjenju na Wlonoščicznikej dróhy krótke pched popowym khmonom je žo w nozy k pónđźelu wokoło 2 hodźin nowe njebožo i motorskim kołom stało. W tutym cźasu by mjenujty Łuščo'ałli lékaŕ dr. Peschek k njezbožencnemu Demjanjekowu wobdźerjeŕej, kotryž tam w hriebi leješche, samotany. Motorske koło bě hišcźe wobkwětlene a motor hišcźeše běžeješche. Kolesaŕ měje dr. hlubku dobhu ranu w nohi wyšche kolena. Kak je njezbožo žo stało, njeje dotal swěsćene.

S **Lubija.** W tudyšchim pschedewjacźu nózeješche dźełaczeŕka Augusta Kurzeńska na 33lětne dźěło sćahowacź. Jubilarka je wschednje pucź do dźełarnje z Bitkowiz (Bischdorf) do Lubija tam a wróćo, schtož nětdźe 10 kilometrow wuczinja, pěchi thodźiła. Na 305 dźełowych dnjach w lěcźe je potajim 3050 kilometr. běźała a w sajchnych 33 lětach je pisches 90 000 kilometrow dołhi pucź pschekhodźiła. To by mohła šwět dwaj a pół raza wobešcź.

S **Lubija.** Na rnčekthuble w Lewaldze chcyše žkužobna pawčzinu z klampnaŕskej lampu spalicź. S njekedźiwlosću pak woheń napata, k kotrymž žo sa krótki cźaš wulki kurjeńz knježeho dwora spali. Na dobre žbožo běchu kury hišcźe i wjesćeho dźela wonka, tak la wututym nastupaniu schkoda hišcźe njeej najwjetscha.

Se **Zirźineho.** Sandźenu njedźelu mějesche tu Wojerowska wjeśna skupina BDO wabjeńsći wulět do nasćeje wžu, so by też mies wjeśnym wobsdźerstwom samerzy a nadwaki BDO sajim sbudźowało. Wobdźelenje bě pschi hubjenym wjedrje zpokojaze. Pschi swuczenym wocźerstwjenju pschi zhromadnym kofeju wobdźěłachu žo wulětnizy na tydźenju wo mnto, pschi czimž žo žiwje wo praschenjach BDO rěčeschze. W towaŕschnej měitnoiczi žo wulět skónczi.

S **Wukhdźe.** Ssobotu pschiwoldnju chcyše tu Friedaŕ Rychtaŕjowa rodź. Glonez na tichičzwonitschzu pschi schuli se žwojim kołom dróhu pschejěcź, jako w žamknym wotkomiku wožbowym wós je Žitawy w směru do Chorjelza jědźo, žonu powali. S cźežkimi sranjenjemi žona leži wosta.

S **Beleje Wody.** Pschi fawnym posedźenju radnych pónđźelu pschihlosowachu radni knježa, so by so wobsedźita rjadownja za schtkleńczerjow w tudyšchej powokanjej schuli sarjadowała. Kaž měšchcź. Wenderoth praseschze, ma žo w tutej rjadowni hromadże i DAF a i industriju dobry dorost, kotreżoj nětkole nimamy, wukhlacź. Za wukhlanje so pschipósnaty praktikaŕ posłaji. W tutej wobsebitej rjadowni za schkleńczerjow budźa wobsebje na praktiske wukhlanje dźiwacź. Je wotpohladane, so by w jenym pschedewjacźu sa taiske wukhlanje pěź naiwarl. Pospleduj samór hrjeje wobsebitej rjadownje pak budźe, so by schkleńczerjej pschihódne njemjeźinske wukhlanje poli cźi. Wschitzy radni knježa

Najwušiojnischi honitny skok wo cźesine myto statneho wójnjskeho ministra.

We wobkuku mjeżynarodneheo jěchaŕskeho a skakaŕskeho turnéra w Aachenje je žo wo cźesine myto statneho wójnjskeho ministra w hontwinskim skakanju wojowało. Do schtwórteho kola dyrbjeschtaj rytmischtr Brandt na Alchimistu, kotrehož nasch wobras pschi bjesporoczným skoku pokazuje, a amerikanski kapitan Raguse na „Dakota" pschinócź. So byschtaj pak žwojej konjaj sa dalsche wojowanja schkitakoj, dojednaschtaj žo wobaj a rytmischtr Brandt žo cźesineho myta k lépschemu žwojeho amerikanskeho kolegi wsda. (Schirner, M.)

pschi rosmołwje tutomu planej pschihlošowachu, wošebje tež, dokelž je Bila Woda jako hłowne žydło tuteje schkleńczerskeje industrije powołana, žo sa wukuklanje dorosta wošebjej staraca. 90 proz. Běło-Wodźanskeho wobdźelstwa dźěła w schkleńczerskej industriji.

S **Rychbacha.** Paduschna zwólba běšche w pośledním cźasu Markocźizy wopytała. Pola bura Zachmanna i pinay 180 jeli, wjele butry a kołbasy a něschto palenza pokradnychu. Pola bura Beutlera wotewrichu kokoschazy wós a sarešachu 50 schtuk na měsze. Też pólne paduschtwa a kradnjenja schatow žo nětko tu jara cźasto stawaja. Dotal žo njeporadźi, paduchow lepicź.

*

S **Motrdła.** Wumjeńkaŕ August Wolf wječera žwoje 86. narodniny wošwjeći. Wobdźěli žo na wójnje 1870/71 a je žobuskožeŕ wojerskeho towaŕstwa, i kotrehož žobuskowom je 50 lět dołho był. Jubilar je hischcze cźiłn a rrowy.

S **Klingenthala** w Vogtlandźi. (Wona cźyšche dewiły pschešmukaczy.) Zlowni sajoźnjey mózachu na dwórnischczu w Klingenthalu pschešmukanju dewiłow ladźewacź. Pola židowki Marhaty Schimkowitzeje i Wrótklawja namakachu 850 hriwnow w bankownach, kotrež bě do žrojeho kłobuka saschła. Pschi pschešłuschowanju rjeknj, so t Plawna pschikhadża a to cźhe žwojeho muża, kotryž w Karlowych Warach na lékowanju pschebywa, wopytacź. Schimkowskowa, kotraž je jara samožita, bu z 3000 hriwnami pjenjeżneho khłostanja pokhłostana. Namakane p'enjezy žo jej wotewsachu. Hdyž bě khłostanje sap'acźiła, mózeješche do Karlowych Warow jěcź.

Se **Sakskeho Zinnwalda.** (Sažo žo mokre žyno žamo sapalikło.) Hatle njedawno bě wulke łubło Altenbergskeho wjeśneho burskeho wjednika je žamo apalenjom mokreho žyna žo sničzikło. Někto žo je žamknjeje pschicźiny w nozy domše wudowy po hórniku Klauźnitzeru wotpali a to hacź na sakładne murje. Woheń pschekwapi w domje žamu pschebywazu wudowu w spanju, tak so mózeješche žebi jenoż ležma nahe žiwjenje wukhowacź. Wohnjowe wobory je žušodnych zmejnow kruże sap'chtmnychu, so bychu žušodne twarjenja schkitałe. Schkoda, kotraž wudowu potrjechi, je wulka.

Protyka dawkowych termijow

za měsaz september 1936.

Finanzneniu hamtej ma žo sapłacźicź:

5. septembra: Dawkowy wotcźah wot dźełaczeńskeje mšy za mšy, kiž žu žo w cźažu wot 16. hacź do konca augusta 1936 wupłacźite.
10. septembra: Pschipowědźenje za wobrotowy dawk a napłacźenje za měsaz august 1936.
10. septembra: Nap'acźenje dokhodneho dawka za wschitkich, kotriž žu winowacźi dokhodny dawk płacźicź.
10. septembra: Napłacźenje twarštwowego dawka.
15. septembra: Burskowy wobrotowy dawk i wotliczenjom za měsaz august 1936.
15. septembra: Napłacźenje pschenuyškowego dawka.
15. septembra: Pschinoschki k nemšelnemu jeźiwjenskemu stawej (1. podźěl).
21. septembra: Dawkowy wotcźah wot dźełaczeńskeje mšy za mšy, kiž žu žo w cźažu wot 1. hacź do 15. septembra 1936 wupłacźite.

Tuta protyka dawkowych termijow wopschija jenoż dawki, kiž maju žo w měsazu septembru 1936 finanznemu hamtej saplacźicź.

Nowosće z cyłeho swěta

Cźežke letadłowe nješčo'o w žewjetskej unij

— 11 morwych.

Hakle nětko žo wosjewja, so je žo 23. augusta na cźaje i Dudinki do Krażnojarska cźežke letadłowe nješčo'o stało, pschi kotrymž 11 puczowanych žahiny, mjes nimi jena letarka w'jewa žana i dźěsczom. Wobkhadne letadło se žnamjenjom „Ant. 7" padże do rěki Jeneżeja. Pilot a dwaj puczowazaj mózachu žo i pomozu rybaskeho cźołna wuthowacź. Wschitke druhe puczowazy žo tepichu.

Duchakhora žwoje 4 dźěcźi zatapiła.

W Leutkirchu w Hornjej Schwabiźej w nadpadże duchownego zacźemnjenja mandźelska Thereza Plattnerowa i Urlawy žwoje 4 dźěcźi tone hacź pjeć lět stare, w žudni zatepi. Žona cźiłny nasprjedy 3 naistarschich hółzow, 2, 4 a 5½ lěta staroch, jenoho po druhim do 2 metraj hłubokeje studnje. Potom, ježi je žwojej jenołětnej dźowcźičzki Resi na ruzy za nimi. Duchakhora pak žo po nježim dopomni, zdże bě cźinika a wudraha so ie žwojej hołcźki, kotraž bě hcź jeje 3 druhe dźěcźi, hižo mortwa, zaho won Sulěsi na pschatr trżnje, hdźež ju płakaze male dźěcźo na rukomaj, jeje mać namaka.

Hospodarski rozhlad

Sčinjeny 27. augusta 1936.

Wčerawše burzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,515	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burša 26. augusta 1936 Bursa wotewri žo wječera žaso w skrucźenym połoženju, hacź runjeż ho po pschedwječerawšich skrucźenjach z wětšym wotdrżeżenjom liczeschze. Wobkhod drje nohibowaschze žo w najwušich mjeiach, dokelž je strony bankow keje klientele, kotraž bě pschedwječerawschim wróćkupowała, nowe kupne pschikazy njerschedżeżachu. Dokelž pak kuliża žo je žwojeje strony knjeschce, bě dźěła njedostatk materiła, schtož k nowym stupanjam kurjow wjedźeschze. Esynlnčhi wobkhod bźeze wošebje w JG-Farben a w montanowych hódnotach. Na rentowych wikach njebeschze wožebitych pscheměnjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Posticźenja katastrofe běchu hišcźe jara wobmjesowane a dokelž žo tute posticźenja z wjetschego dźěła hnydom w provinzy pokupja, běchu dodacźa na Barlinskich žitnych wulkowikach pomérnje jara małe. Młyny maja wošebje za dodacźe, kiž móže žo hnydom stacź, jara žiwy sajim, tola napraschowanje njemóże ko tež pschi schiżiwolenju wietschego wurunanskeho pschiraźta spokojicź. Też na wikach z pjowanskimi žitami njeżiu žo posticźenite pomery połepschicźe. Wowjeż a pjowanźi ieczmjeń jenoż srédka na wiki woża. Też jeczmjenje sa industriju žiwa ležy na wikach na pschedań. Sa ieczmjenje sa pjwarnie žu žadanja znowa wietschе, tak jo wlacźiwy niedźiwanje wietschich posticźenjow žu dale tkżtro resdźelne. Na mukowych wikach njeje pschemenjenjow.

Wječera ziacźeiche w Barlinie zeuinał

pschenicy Wš 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožź M 8: 7,60 hr., M 11: 7,75 hr., — ečmjenja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 7,80 hr.

Wokoło płaczizny ł Drježdźanskich wiłow.

Husy sarešane 1,30—1,40 hr., kaczki, sarešane 1,30 hr., kury, stare sarešane 90—1,10 hr., młode sarešane 1—1,30 hr., karpy 1,20 hr., liny 1,70 hr., jabłuka 5—40 pf., běrny, punt 5—7 pf., jědźna łoboda 12—15 pf., zubła 10 pf., kreń 1—1,20 hr., žołtej 4—8 pf., běły kał 5—8 pf., cźerwjeny kał 8—10 pf., brodcźiły kał 35—45 pf., tomaty 10 pf., pětr dźiłko 3 pf., kórki 8—10 pf., selerij 10—30 pf., morchej 8—10 pf., butra 1,42—1,52 hr., jeja 10½—14 pf.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo na tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny w złotej hriwnje.

	26. 8.	25. 8.		26. 8.	25. 8.
Pšenica	198-200	198-200	jmny	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	163,0	163,0	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
ječmjeń now.	217-223	214-220	módre huniny	—	—
jačmjeń, nal.	—	—	žołte huniny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	ržana. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,65	27,65	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, kruški	—	—
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšenč.		
lane symjo	—	—	wowsna		
pjeluški	25,0-29,0	26,0-29,0	ečna		

Płaczizna za pšenu za wuplodźerja 8: 198.0 9: 189.0
Płaczizna za rožku za wuplodźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płaczizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płaczizna za wows za wuplodźerja 11: 167.0 13: 156.0

Hłowny redaktor Marko Smolerž w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerž w Budyšinje a za nawěšćki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D.A.VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna lisćina 5 płaći.

Ziwjenje we wukraju je stajnje drózše

Wudawki ſa ſeźiwjenje ſo ſkoro we wſchitkich wuſnamnischich krajach ſwěta rosmnoźeja, to rěka pornjo wudawkam w loniſchim lěcźe ſu létſa wjetſche. Tola ſu rosdźěle, kak do wyſoka lěſu, mjes jenotliwymi krajemi tam a ſem doſcź wulke. Hakle w ſaſdźenych dnjach dóndźe ſ Parija powěſcź, ſo ſej tam ſaźo wjazy ſa chlěb ſadaju hacź dotal; a to je nětko hižo tſecźe taſke podroźenje chlěbowych placźiſnow w běhu nětkotrych njedź l. Ale teź w druhich krajach ſo chlěb podroźi, tak na pſch. w Jendźelſkej. — Poměrnje mało je ſo index (t. r. powſchitkowna pſchereźkowa liczba) ſeźiwjenja w Němſkej a Kanadźe pornjo loniſchemu létu powjetſchił. We wſchitkich druhich waźniſchich krajach je tutón pſchirost wo wjele wjetſchi. Doſcź drózſche hacź loni je ſiwjenje létſa woſebje w Belgiſkej, a ſkandinawiſke kraje, kaź Norwegſka, Schwedſka a Danſka, ſapiźaju do ſtatiſtikow, ſo tam ſiwjenje létſa njeje tak tunje kaź loni. Cźeſkoſłowakſka je teź drózſcha, a ſahorcź nochcemy, ſo teź w Sjednoćenych ſtatach Ameriki a w Japanſkej płacźiſny ſa wſchitko, ſchtoź k ſeźiwjenju trjebaſch, khětro horje ſlěſchu. Jenoź Pólſka a Awſtriſka* móſetej po hamſtiſkich pſcheprowanjach ſo ſ tym hordźicź, ſo je ſiwjenje w nimaj létſa ſamo nješchto tuńſche hacź loni (1935). A to nješchto rěka: bycź tuniſchi, hdyź ſuſodźa ſu ſtajnje drózſchi. To może kóždy wobkhodnik a pſchekupc pſchiſnaca, ſo k tomu teź dobra hłójcźka ſtłuſcha. Podamy hiſchcźe krótki pſchehlad roswicźa wudawkow ſa ſeźiwjenje: Lěto 1928 (lěto najlěpſcheje konjunkturu) je telko kaź (=) 100. Hłownje ſu ſaſdźene liczby měźaza ſmažnika 1935 a 1936:

	1936	1935
Danſka	100,0	98,2
Awſtriſka	98,0	98,1
Cźeſkoſłowakſka	94,8	92,1
Schwedſka	92,0	90,2
Norwegſka	89,9	86,7
Belgiſka	87,9	80,7
Japanſka	87,0	81,2
Jendźelſka	86,7	83,7
Sjed. ſtaty Ameriki	84,3	82,6
Nuſerſka	82,5	76,5
Němſka	82,1	81,1
Schwizа	80,7	78,3
Kanada	80,7	79,5
Pólſka	61,3	63,0

* to njerěka, ſo je ſiwjenje w Awſtriſkej ſnano powſchitkownje tuńſche hacź w druhich krajach — ſnamo je, kaź ſ tabelle widźicźe, khětro drohe —, ale létſa je tuńſche hacź loni!

Přilopk

*** Proch po 200 létach rosbuchnje.** Pſchi ſběhanju pſcheź 200 létami podmurjenoje kódźe w Jrſkim morju je ſo ſpodźiwne njeboźo ſtało. Hdyź jedyn ſ nórjatow hižo ſběhnjenu a wuſuſchenu kódź ſe ſwojej lampu pſcheſkumowaſche, dóndźe k móznemu rosbuſnjenju, pſchi cźimž ſo nórjak mori. Poſodźiſchо ſo wukoja, ſo bě w brjuſche kódźe ſo proch khował, kotryź ſo ſ móſtſej wodu njebě ſkaſnk a kotryź bě pſches 200 lět ſwoju explozionu móz wobkhował.

*** 42 dźeći ſ 9 mandźelſtwow.** W Salt Lake City w Sjednoćenych ſtatach je pſcheđ nětkotrymi dnjemi fabrikſki wobſtejźer G. Ellſon 72 lět ſtary wumrěł. S 9 mandźelſtwow je 42 dźeći ſawoſtajił, kotrež ſu wſchě hiſchcźe žiwe. Wſchi tym njeje Ellſon, kaź by ſo to ſdaćź mohło, jako mormona we wjeleźonſtwje žiwy był, ale wſchě ſeho žony po nětkotrych létach mandźelſtwa wumrěchu. Sa jeho kaſchcźom krocźeſche 42 dźeći, 23 wnucźkow a 5 prawnuckow.

Sport

Při **mjezynarodnych lohkoathletikich wubědźowanjach we Warſawje** (w ſtadijonje pólſkeho wójſka) wobdźělichu ſo pjeć Argentinčanow, tři němſke wubědźowarki, wubjerny kanadiski běhaŕ dr. Edwards a načolne wubědźowarki a wubědźowarjo pólſcy, kaž znata Walaſiewičźowna, Wajſówna, Kucharſki, Noji. Polak Kucharſki doby pſched „cźornym doktorom" Edwadſom z Kanady w běhu 800 m (1:55,4 min.), Edwards bu druhi. Argentinſcy lohkoathleća wotnjeſechu triumf nad Polakami w běhu na 200 m, 110 m přez płótki a w ſtafeće 4×100 m. Walaſiewičźowna doby w běhu na 100 m pſched němſkej Kraus (11,9 ſek. a 12 ſek.), w ćiſku diſka bu prěnja Wajſówna pſched Němkowaj Mollenhauer a Kraus. Běh na 3 km doby Noji 8:52,8 min. Kulu ſtorći najdale Fiedoruk (14,55 m), a najwyſe ſkoći Gierutto 1,75 m.

—:—

Pólſki młody tenisar Frank Parker-Pajkowski zbi w Newyorku najlěpšeho ſwětoweho hrańka w tenisu, a tſikróćneho mištra wulkich Wimbledonskich hrow, Jendźelćana Perry-a z 3 : 6 a 2 : 6.

—:—

Kaž ſo powě, ſu **Pólſkej ſlěbornu medalju**, kotruž bě za jěchańſke wubědźowanja, tak mjenowane Military, jako druha najlěpša wubědźowarka dóſtała, **zaſo wotewzali!**

Tuta powěſće zjěđźe kaž błyſk z jaſneho njebja. — Skoro tydźeń je trało, doniž ſo najwyſše ſudniſtwo mjezynarodneho olympiſkeho komiteja — kotreź ma ſo z protestami atd. zaběrać — tak rozſudźi. A něchtó bě někajki protest zapodał, a mjenujcy tón, zo pólſke muźſtwo njezaſłuži ſebi medalju, dokelž bě jejny jedyn ſobuſtaw rytmiſtr Kawecki na konju „Bambino" pjeća złě a ze zmylkami ſwój nadawk dokonjał. Hłuposć wſcho toho leži w tym, zo ſu ſo hakle po ſwjatočnym přepodaću medalijow ſudnicy domaſali — abo ſebi doměrźeć dali, zo cheđźa radźo někomu druhemu tutu ſlěbornu medalju dać! Post faktum zdiſkwalifikowachu pólſke zaſtupjerſtwo w konjacych napſećěłach.

Spodźiwne powěſcźe wo Abd el Krimu.

Po Paryſkich powěſćach je nědźuſchi wjednik Riffiſkich Kabylow, kiž bě Schpaniſcanam kaž teź Franzowſam we Marokkowſej 10 lět dołho wulke njepſchijmnoſcźe naczinił a kiž bě hižo létſa dołho na franzowſkej kupje Réunion pola Madagaſkara ſajaty, cźeknył. Món dha pjeća ſa khribjetom ſchpaniſtich wojeſkich ſběhkarjow we Marokkowſej ſběhi pſcheźiwo ſchpaniſkim wojeſkim ſběhkarjam (nazionaliſtam) naſchkarać.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Po tutej „porjedźeńcy" (!) je nowy rjad olympiſkich dobyćerjow w Military tónle: 1. Němcy, 2. Jendźelſka, 3. Cźeſkoſłowakſka.

Pólſka chce wſchitke na olympiadźe dobyte medalije wróćić —!

—:—

Indiſcy hokajiſća dobudu přećiwo Sakſkej 8 : 1 (4 : 0) w Lipsku. Indojo běchu tak wjele lěpſi, zo na lěpſi wunoſk myſlić ani možno njebě. Hdyž běchu w 45. minuće ſaksey hokajiſća prěnje a poſlednje wrota třelili (4 : 1), pokazachu hakle Indojo, što móža w 49., 50. a 51. minuće, potajkim w běhu krótkich tſoch mjeńſinow potřěłachu tſojo wrota 7 : 1. W 57. minuće třělichu Indojo poſlednju branku 8 : 1.

Poſlednje politiske powěſće

Sjednoćene ſtaty proteſtuja pſchećiwo blokadźe. Amerikańſke knježerſtwo je pſches ſwojeho ſaſtupjerja Madridſkemu knježerſtwu dało wótrtu notu pſchepodacź. W nocźe ſo najraſniſcho wojſewja, ſo Amerika na žadyn pad njemóže krocźel markiſtiſkeho knježerſtwa pſchipóſnacź, ſ kotrejž wſchitke pſchiſtajowy w Schpaniſkej, ſchpaniſkej Marokkowſkej, na Baleariſkich a Kanariſkich kupach pod blokadu ſtaja a zuſym wikowaríſkim łódźam ſ warnowańſkim wutřělom ſajěźd do pſchiſtawa ſawjera.

Radio

Pjatk 27. auguſta ſo ſłyſchi:

Königswusterhauſen: 6,10 tacźele. 10 ſa ſchule. 11 němſki miniſter dr. Goebbels wotewri 13. wulku němſku radiowu wuſtajeńcu. 12 pſchipołdniſchi konzert. 15,15 ſpěwy dźěći. 16 hudźba pod holym njebjom. 18 konzert. 19 tacźele ſ ſwjatokej. 20,10 ſynki pſchi ſmerkanju. 21 Mozartowy konzert.

Lipſk: 6,30 raniſchi konzert (ſ Gdańſka). 10 ſa ſchule. 11 němſki miniſter dr. Goebbels wotewri 13. wulku němſku radiowu wuſtajeńcu. 12 hudźba ſa pſchejſtawku pichi dźěle. 16 tacźele. 17,10 ſa ſynu. 18 hudźba ſ ſwjatokej. 20,10 wojeſki konzert ſ němſkeje ſahrodneje wuſtajeńcy.

Königsberg: 20,10 nowa ſabawna hudźba.

Wrótſław: 21 hórnizy hudźa.

Köln: 20,10 wojacy — towaríſchojo.

Frankfurt: 20,10 konzert.

Wín: 19,55 woſeríſki konzert.

Luxemburg: 20,05 lokha hudźba.

P... ie z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Dieſe Woche findet **kein Fleiſchverkauf** ſtatt.

Bautzen, den 26. Auguſt 1936.

Die Freibankverwaltung.

Reichsautobahn.

Es beſteht Veranlaſſung darauf hinzuweiſen, daß die Grundſtückseigentümer die Vermeſſungsarbeiten auf ihren Grundſtücken zu dulden haben; insbeſondere iſt es unter keinen Umſtänden zuläſſig, die zur Abſteckung der Autobahnachſe dienenden Pfähle und Pfahldreiecke zu entfernen oder zu verändern. Durch Störungen der Abſteckungsarbeiten entſtehen umfangreiche und zeitraubende Wiederherſtellungsvermeſſungen. Ich erwarte deshalb von allen beteiligten Grundſtückseigentümern, daß ſie in Zukunft die Vermeſſungspfähle und -latten ſchonen.

Bautzen, am 25. Auguſt 1936.

Der Oberbürgermeiſter
Dr. Opitz

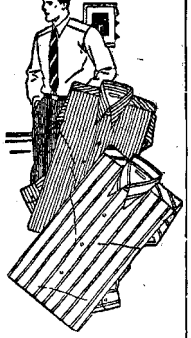

Wšitko za muža

w najrjeńšim a najwjetšim wubjerku dostanjeće tunjo pola firmy

Bokelmann Nachf.

na Seroskich hrjebjach čo. 2

Čorny pos 1602
přiběžał w Ralbicach čo. 3

Tunje zeżiwadła

Wosebje přihódne nakupne žórło

Běle buny	500 g	18 pj.	Najl. pšeńčna muka	500 g	18 pj.
Dobry polnozorni rajs	500 g	20 pj.	Najlěpši Kěžorski wučah hładki a maſliwy	500 g	23 pj.
Přirodny blidny rajs	500 g	22 pj.	Najlěpši paleny ječmjeń	500 g	22 pj.
Meksikanski blidny rajs	500 g	24 pj.	Cokor, mlěty	500 g	38 pj.
Nail. běrnjaca mučka	500 g	22 pj.	Zlatniwy kuskaty cokor	500 g	44 pj.
Nowe ſočki	500 g	24 pj.	Schokoladowa mučka	500 g	80 pj.
Najlěpše krupy	500 g	24 pj.	Wowsny kakao	500 g	80 pj.
Najlěpše wowsne tružki	500 g	24 pj.	Kofejowe narunanje, na 35% bun.	100 pj.	
Hroch, žołty, połojički	500 g	30 pj.	Tſipłodowa marmelada	500 g	32 pj.
Łamkowy makaroni	500 g	38 pj.	Truskalcowa konfitura	500 g	68 pj.
Jejkowe rězane nudle	500 g	44 pj.			

Nail. bunowy kofej, ſylny a wosebje ſłódny, čerſtwje paleny 125 g **55 pj.**

Schokoladen-Deblitz Fabrikska předawarnja: w Budyšinje na Hłownym torhoſcu 9 1568

MEBLE
a półſtrowane twory 69
porđa po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15
Sym Serbi

Dźěćace kolesa
we wšěch wulk. a płaćiznach
J. Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej drózy čo. 4

1603

Mam wot pjatka, 28. žnjeńca w swojej filiali w **Budyšinje w hotelu „k Markhrabje"** zaso nowy transport

kruwow, jałojcow a młodeho skotu

po znatych tunich płaćiznach na předań.

Paul Grosch, wikowarnia ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30
telefon 50628, prjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Darće při kóždej składnosći **dobru serbsku knihu!**

Wotewrjenje wobchoda!
Wutoru, 25. auguſta, přewzach
wobkhod z kwětkami z wijerńu wěncow
na Serbskej hasy 15 (pódla financneho hamta)
Wšit swoju zamožnosć chcu nałožić k spokojenju mje počesćacych kupcow. Porućam k žniowym swjedźenjam a wupyšenjam teź swój wulki skład rjanych wumělskich kwětkow.
1604 **Luisa Krausec.**

1601

Techn. Oele u. Fette

Techn. wolije a tuki dostanjeće we wšěch wobkhodach

A. Kurio
na Kamjentnej hasy 9, telef. 2735
Wulkowikow. z techn. wolijemi a tukami, z technisk. potrjebami

Najlěpše zawarjeńske **šklenicy**
z gumijom a wěkom

wuzke	1/9	3/4	1 litr
	22	24	27 pj.
šěroke	1	1 1/2	2 litr
	28	32	35 pj.

z 3 procentami rabata
Carl Steudel 159.
w Kamjencu na Budyskej drózy

Dźensa nowa!

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenoź 20 pj.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a dźi Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swóšbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 201 | Budyšin — Pjatk 28. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Njepřemóžnjene położenje w Španiskej

Wótra bitwa wo Irun

S franzowskeje wušy Beriatona pschi franzowsko-schpanskich mjesach žo powě, so žo wo město Irun na wobmjenach stronomaj saßakle wojnje. Nazionalistiszy wojazy pschezo znowa bókri nadběhuja, kiž je cżerwjena miliza wobhadźila. Nazionalistiszy wojazy dyrbja pschi žwojich nadběhach psches nětkotre sta metrow dołhej runinje běžeć. Niepschećelske maschinske tšelby jich pschi tym trascha. Pschi wojowanjach stej pjerca wobej stronje tójschto ludźi žhubjej.

Schtwórtk rano da knjeżeńskowe létadło, kiž běsche žo do powětra puschcżiło, so by na stejiščnca nazionalistiskich wojakow bomby mjetało, bombje na franzowsku semju padnyć. Tuta pak schkody njenacżini. Létadła nazionalistow žu schtwórtk rano na Irun bomby mjetale. Tež wójnske łódże nazionalistow hižo wot ranja do San Sebastiana tšelachu. Sdobom žo powě, so město, do kotrychž wójnske łódże tšeleja, nima'u wjacy prjedawscheje hódnosće, dokelž žu w tutych twjerdźiznach mnohe wušoke schpanske wošoby jate. Do franzowskeju městow Biarritz a Bayonne bjes pschestacja cżekńenjow pschichadźeja. Tuchu žu žwjetscha Schpaniczenjo, kotliž žu wójnsku krajinu wopuschcżili.

Létadła znowa Madrid nadpadłe

Balladolidski radio je zdźělił, so žu schtwórtk dopołdnja létadła nazionalistow wotpjet na Madridske létanischcża bomby mjetale.

S Burgosa žo powě, so žu nazionalistiske létadła w Ssrjedźoseńskim morju schpanišku wikowarišku łódź nafonale, do Centy dojeć. Tam swěsćischu, so tódź wójnsku potrjebu ł franzowskeho města Marseille wjelesche, kiž mjeschе žo k cżerwjenym wojakam w Bilbao dowjesć.

Sowjetski major z wjednikom španiskeje létarskeje eskadry

Se schpanischeho pschistawneho města Almerije žo zhoni, so je tam 19. augusta ł knjeżeństwownu měrskim létadłom cżisto 62 aktiwny žowjetskoruški létarski major dosczał, so by wjednistwo létarskeje eskadry pschewzał. Majorej běsche žo schpaniski tolmoć pschidał.

Pariska powěsćerńnja „Havas" ł Genfa powě: Generalny sekretor Swjatka ludow, Avenol, je schtwórtk wjecżor pschijeł, so je generalny podsekretar Swjatka ludow, Rosenberg, kotrehož je Moskowske knjeżeństwo za sowjetskoruškeho pólitanza w Madridže pomienowało, žwoje sastojnstwo pola Swjatka ludow složił. Rosenbergowa próstwa je žo dowolika.

Powěsće wo nowych hroznosćach marksistow

Ssrjedu w nozy je general Queipo de Llano w žwojej rěcži psches Sevillski radio wo nowych hrožnosćach rosprawjał, kotrež žu marksistojo po zyłej Schpanskej sčinili. W Madridže žu znatych politikow dr. Albinanu, Manuela Buera a wyschka Quintanu satšelili. W Madridže a Malaży žu marksistojo žony a dźěći zamordowali, dokelž žu jich mužojo a nanojo narodnje smysleni. Nad marksistami w San Sebastianu dźěła franzowskich towarschow roskakuja. Knjeżeństwowe létadła žu hrjedu wojpjet schojo roskakuja. Bombardement je mjes na město Cadiz bomby mjetale. Bombardement je mjes žibilnym wobydlerstwom 6 žmjertnych wopornow žadał.

Nazionalistiszy wojazy žu hrjedu podkopkowu krajinu Rio Tinto dospołnje wot kommunistow a anarchistow wuswobodźili a žu wschitke wšy tuteje krajiny wobhadźili. Kaž general rosprawjeschе, žu žo we wšy Salbuercha kommunistojo spjerzowali a žu, prjedy hač běchu nazionalistojo dóschli, 23 narodnje smyslenych wobydlerjow pschi tutej dóschli, 23 narodnje smyslenych wobydlerjow pschi žiwym cżele spalili. Pola wšy Puente Mocho žu nazionalni wojazy tam pschischedschi 40 swobodźenych cżěłkow namakali.

Po žwojim wopuszczenju w Sevilli je žo franzowski saniczak žrjedu na morju ł wójnskej łódźu schpanskich marksistow setkał. Wobě łódźi stej dłšeli cżas pornjo žebi ztejałej. — Do Seville staj žrjedu cżeżitaj automobilaj ł Biga pschijeżoj. To dopokasuje, so je swirl mjes połnoznej a połodnischej frontu schpanskich nazionalistow.

*

Reuterez telegrafowarńja w Londonje ł Madrida powě, so žebi wjednizy w schpanskim hlownym měsče pschezo wjetsche starosće cżinja. To žo njehodźi zatajicz, hačrunjež je Madridske knjeżeństwo w poslednich dnjach wo wuspěschnych pschedewzaczach na wschelakorych dźělach frontu wudawało. Pschi bombownym nadpadze nazionalistiskich létarjow na Madrid je žo, kaž Reuter powě, 21 nowych knjeżeńskowych létadłow sničżiło. Mjes létadłami běchu nětkotre, kiž běchu žo hakle psched krótkim ł Franzowskeje pósłałe. Nadpad na létanischcżo je žo stał, hdyž běsche transport nowych létadłow hakle 20 mjeńschinow dołeczał.

*

Schpanske nowiny „Freute Popular", kiž we San Sebastianu wukhadźeja, pišaju, so žu diweju offizjerow, kiž žu niedawno zajeli, k zmjerczi zaßudźili. Wonaj staj general Muslera a wyschkowny leutnant Vaselga. Schtwórtk rano hižo žu offizjerow satšelili. Te same nowiny tež pišaju, so žu w Madridže 15 offizjerow satšelili.

Franzowske munizijowe pożtyki do Schpanskeje.

Radio w Burgosu je wosjewił, so žu žo w poslednim cżasu pschi franzowskich mjesach pola Behobie wjetsche munizijowe transporty ł Franzowskeje za marksistow do Schpanskeje pschewjesle. Tuta powěsć je cżim bóle pschekwapiła, dokelž žu nazionalistiszy wojazy halle wutworu w Tolosu wjetsche dźěły franzowskeje munizije namakali. Marksistojo běchu muniziju ltkowali krótko pjedy hač nazionalistiszy wojazy do města zaczjechu.

Irska brigada dobrowólnikow chze generala Franka podpjerać.

Irski general O'Duffy běsche we wosjewjenju namołwjał, so bychu žo dobrowólniszy samołwili, ł kotrychž mohła žo brigada dobrowólnikow k podpjerańu schpanskich nazionalistow sestajeć. Kaž žo ł Dublina zhoni, je žo 5000 muži samołwiło. Na wuprašchenje je sekretar zjednoczenje narodnjeje strony pjerca wosjewił, so dobrowólniszy bjes brónjow do Schpanskeje pojedu.

Cżekńenj biskopja pola bamża.

Bamž Pius XI. w blišchich dnjach w Castalkgandolfo wschitkich biskopow, kotliž žu je Schpanskeje cżekńenli, žwjatoczńe pschijima. Pschi tutej składnosći chze w žwojej rěcži pschecziwo kwalwnym njeskutkam schpanskich kommunistow a saschcżenjenju zyrkwjow a klóschtrow w Schpanskej rasnje protestowacz.

Eden přećiwo wójnskim hroznosćam w Španskej

Swonkowny minister Eden je jendźelskemu Madridskemu pósłanzej, kiž w tu khwilu w Heydaye pschi franzowsko-schpanskich mjesach pschebywa, telegramm pósłał, ko kotrymž w njenje jendźelskeje knjeżeństwa nanjet podpjera, so by žo wójna w Schpanskej bóle po cżłowjesku wjedła. K namjetej, kiž žo we appell na wojowajej stronje prózuje, je Eden mjes druhim telegrafował:

„Wuwjeze konfliktka w Schpanskej njemóže nikoho njeschkodźiny. Smutskownje rosterhany wulki a stary narod a cżerpjenja mužow, žonow a dźěći žu podawki, nad kotrymiž dyrbi žo kóždy zibilisowany cżłowjek nastrózcz. Njeje moja wěz, žo ł politiskimi praschenjenji saběracz, wo kotrejž žo jedna. Smutskowna politika Schpanskeje je naležnosć schpanskeho ludu. Ale wołożenje cżeżkich wjednizy je praschenje, kiž nah wschitkich nastupa. So žo pjenjow je praschenje, kiž nah wschitkich nastupa. So žo po žadźu wobaraja, ludźi jimacz, a so tehoda ludźi, kiž do po žadźu wobaraja, ludźi jimacz, a so tehoda ludźi, kiž do sajeża padnu abo žo poddadża, ł hromadami wotpraschenja, wuplaczenske napravny a pschihěrage hrosnosće, ke kotremuż dowjedują, žu wězu, kotrymž zivilisowane staty **njemóża bjesdźał pschihladowacz."**

Londonskeho sowjetskeho wojeńskeho atašeja w Ruskej zajeli

Kaž žo ł Londona powě, žu wojeńskeho atascheja žowjetskorušskeho pósłanstwa w Londonje, generala Putnu, kiž w tu khwilu w Ruskej pschebywa, tam sajeli. Jeho sajecze swišuje pjerca ł pschičinahanstwom Trozkowych pschiwólowarjow pschećiwo Stalinej.

Reuterez powěcżerńnja je ł Moskwy zhonika, so generala Putnu jako wodźelnika na zpschičinahanstwje Trozkistow pschećiwo Stalinej a druhim žowjetskim wjednikam wobhladuja. Londonske nowiny „Evening Standard" pak pišaju, so jmeje žo general Putna najskerje też dla wojeńskeje knjeneje pschevady samołwić.

Generalowe sajecze je w Jendźelskej khětro pschekwapiło, hdyž na pschičinu myšla, kotrychž bla je ł Jendźelskeje wotjeć. Dwaj dnjej prjedy hač general Putna ł Londona wotpuczowa, so by žo pjecza w Moskwje na wojeńskopolitiskej konferenzju wobdźelił, staj do žowjetskeho pósłanstwa w Londonje zobustajwaj GPU pschičiłoj a **wschitke** papjery pósłanzjowoweha personala, też Putnowe, pschepytaloj. Ssowjetskaj agentaj staj žo też wo Putnowym wobhladowanju ł ruskimi emigrantami wobhonjowałoj. Spytałoj staj pschede wschém, hač je Putna wopytowarjow ł Europy pschijimał. General Putna je na Moskowskej wojeńskej akademiji studował a běsche schkitaŋ nětčišcheho žowjetskeho wójnskeho ministra Woroschilowa. Temu ma žo też za sastojnstwo atascheja w Londonje dźakowacz.

Wulke nazymske manevry čerwjeneho wójska

Wulke nazymske manevry cżerwjeneho wójska wotmjcża žo kětža pschi spočzatku septembra w Běłoruškej. Sdobo hłownehо kwartěra budže Smolenšk. Ale też w druhich dźělach Ssowjetskeje unije žo nětkole žwučowanja a manevry wotmětwaju. Tak běchu njedawno wulke létarske manevry blišo Leningrada. Sdobom žo wobydleństwo pschi žwučowanju powětrowepho schkita a saczémnjenju wobhdźeli. W Moskowskich nowinach pišche žo wo najnowischich manevrach wojakow kawkaskeho wojeńskeho wobwoda a wo létadłowych manevrach a žwučowanjach powětrowepho schkita we wokolinje hłowneho města Běłoruškeje.

Trozki w Norwegskej wostanje.

Niedźiwaja norwegskeje wukrajnišeje polizije je norwegske knjeżeństwo roskhudźiło, so žmě Leo Trozki-Bronstein w Norwegskej wostacz. Trozkeho pschebywańca dowonkosć je hakle 18. dezembra zlónczi. Wona žo njepschikrótschi, hačrunjež žu wuschnosće wojewište, so je Trozki žwoje pschebywańnje wumeńenja zranił. Knjeżeństwo pak je žrjedu Trozkemu w jeho domje pola Oslowa dało pišmo podpischcz, ł kotrymž žo jemu wjetsche wobmjesowanja nakładu'a hač dotal.

Němsko-italiske pischeczeństwo w Addisu Abebje.

Dotalny němski sastupjer w Addisu Abebje dr. Strohm je ł pschewodom wokrjeżneho nawjednika dr. Brunja dom fałschistiskeje strony w Addisu Abebje wopytał. K jeho powitanju běchu žo fałschistiske organizazije abeżynskeho hłowneho města psched domom sestupake. Gdyž běsche žebi dr. Strohm dom fałschistiskeje strony wobhladał, wón a italiski wokrjeżny sekretar Cortese mutrohnje poręczeschtaj.

Nadpady nowin na francowskeho létarstwoweho ministra

Franzowskej nowinje „Le Jour" a „Action Française" stej pišałej, so je bombowe létadło ł Franzowskeje do Schpanskeje leczało. Franzowska ludowa frenia je létadło schpanskim marksistam darika. Létadło je w nozy k 26. augustej ł 2000 litrami benzina a pschipraunu k mjetanju bombow schpanske mjesty pschelecżało. Dobladowarstwo létadłoweje tšelnje je pjeza chżyło pschecziwo wotpółzanju létadła do Schpanskeje zakrocżiło, dokelž je létadło franzowskej létarskej bróni žtuschna. Dobladowarstwu pak je žo wosjewiło, so je žo létadło po wogebitym pschikazju létarskowepho ministra dowolilo do Schpanskeje leczeć. Najnownischej nowinje ministra dla tuteho podawka wótrje nadpadujetej.

Cyrkwinske powěsće

12. njedźela po žwj. Trojicy, 30. junjeńza 1936.

S **Budyšchina.** *Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.* Shromadźiny w Budyšchinje: Njedźelu dop. 1/4 11 hodź. swjatk dźěćzi, pop. 1/4 hodź. nutrnosć w jaherodźe, pschi chětdonym wjedrje w sali; wječor we 8 hodź. pschihotowanika hodźina za swjatk młodźiny. Sšrjedu wječor we 8 hodź. swjatk młodźiny. Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblisku hodźina. — Shromadźiny swonka Budyšchina: Njedźelu pop. 1/4 hodź. w Njeswačidle, póndźelu wječor we 8 hodź. w Dobruschći, wutoru wječor we 8 hodź. we Wulkej Dubrawje, sšrjedu wječor we 8 hodź. w Bjškopizach a pjatk wječor we 8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Hodźiny za žony: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kumwalde, wutoru pop. w 4 hodź. w Budyšchinje a schtwórtk wječor we 8 hodź. na Zjdowje.

S **Barta.** Wošadny žnjowny dźakny žwjedźeń. Rano we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemschenje, 3/411 hodź. dźěćikemschenje. Zyrkwiny chór spěwa: *Knježe, twoja dobrota:* E. Grell. Posawnjki chór hudźi: Sa telko hnady: Händel. Sběrka sa wošadnu diakoniju. — Wutoru kschesćanska žónska žłužba.

S **Budestej.** Rano w 7 hodź. sněje farar Bójz němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. žerbske kemschenje. Sběrka sa naschu zyrkej. — Póndźelu wječor we 8 hodź. evang. žłužba młodźiny za młode holzy. — Wutoru wječor we 8 hodź. evang. žłužba młodźiny za młodźenzow. — Sšrjedu wječor we 8 hodź. žónska žłužba młodźiny, starschi wotrjadn. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. sněje farar Bójz biblisku hodźinu na farje.

S **Budyšchinka.** Rano we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske žnjowne předowanje. Ssobuskutkowanje Porschiskeho zyrkwinskeho chóra. Sběrka sa tepjenje Bożeho doma. Popołdnju wulět młodych holzow kschesćijanskeje žłužby. — Wutoru pop. 1/43 hodź. wošadna žónska žłužba w Pschiwćicach.

S **Bukez.** Rano 1/47 hodź. němska spowědź, we 8 h. němske a dop. 1/10 hodźin žerbske kemschenje (štud. theol. Pfuhland). Wutoru wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Stangeź. — Wumrěłoj: Jan Eduard Fietza, wobydleŕ we Wujeźu, 78 l. 11 m. 21 dn. Hana Emilija rodź. Albertez, Korle Bohuměra Schěžy, wusch. wučerja n. w. w Rachlowie, mandźelska, 74 l. 3 m. 14 dnjow.

S **Hodźija.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemschenje. — Sšrjedu wječor w 7 hodź. hudźbna žnjowa dźakna žwjatocznosć w zyrkwi se žobuskutkowanjom Drježdźanskeho mišijonskeho dujerskeho chora. Sastup darmo.

S **Hrodźišcza.** Rano we 8 hodź. žerbska cźitanka Bożа žłužba. — Sšrjedu 2. póžnjeńza pop. 1/3 hodź. sakramentalske cźerkwinske wuczby.

S **Huźiny.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodź. němska Bożа žłužba. Kollekta za zyrkwinske žónske dźěło.

S **Khwoczij.** Žnjowy dźakny žwjedźeń. Rano we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske žwjedźenske kemschenje se žobuskutkowanjom posawnjskeho chora. Sběrka sa wošadnych khudych, kaž tóžde léto na žnjownym dźaknym žwjedźenju. — Wutoru wječor we 8 hodź. biblijska hodźina we Wusko-Dubrawskej schuli (sjednoczenstwowy wothladaŕ Hempel).

S **Kluksicha.** Rano we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemschenje.

S **Kotez.** Dop. w 9 hodź. žerbske kemschenje s cźitanjom žerbskeho předowanja (kantor Hoker). Sběrka. Tudomny wošadnu duchownu tkutkuje na tutym dnju we Wósporku a sastupuje w Kichsichowje.

S **Luwoie.** Popołdnju 1/25 hodźin žerbske kemschenje.

Ssowjetska delegazija pschi franzowskich powětrownych manewrach.

We wokrjeżu Bourges wotměwaju žo nětko wulke franzowske powětrowe manewry. We mjesynarodnych kołach žo s wożebitym zajimom pschitomnosć žowjetskeje delegazije zlěduje, ke kotrejž zyła rjada žowjetskich generalow žłuscha. Na wobrazu widźimy žowjetskich offizěrow, kotříž jako wobkedźbowarjo žo na manewrach wobdźěla. (Presse-Bildzentrale, M.)

S **Malešecz.** Rano we 8 hodź. žerbske, dop. 1/10 hodź. němske kemschenje. — Wumrěł: Jan August Schpank, rentudostawaŕ w Brěžnyzu, 81 lět 1 měsaz 21 dnjow stary.

S **Minakala.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź s Bożim wotkasanjom, we 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodźin němska Bożа žłužba. Pop. w 3 hodź. žerbska Bożа žłužba s Bożim wotkasanjom w Khrósčze pola Bórneź, 1/45 hodźin dźěćikemschenje w schuli w Adolfskej hěcze a w 5 hodź. němska Bożа žłužba tam, po tym žwj. Bože wotkasanje. — Wutoru popołdnju pojedze kschesćijanska žónska žłužba z Adolfskeje hěty do Njeswačidła. — Sšrjedu wječor we 8 hodź. kschesćijanska žónska žłužba w Minakale.

S **Nožaczij.** Rano we 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodź. němska Bożа žłužba. Kollekta za nasch Bożi dom.

S **Porschij.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź. we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske žnjowe předowanje, žobuskutkowanje posawnoweho chora a solospew. Sběrka za tepjenje Bożeho doma. Popołdnju wulět młodych holzow kschesćijanskeje žłužby do Huski, wotjězd w Porschiach w 1 hodź. — Wutoru pop. 1/28 hodź. wošadna žónska žłužba w Pschiwćicach.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. žerbske žwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. žerbska Bożа žłužba, 1/411 hodź. Bożа žłužba za dźěćzi. — Póndźelu rano w 7 hodź. rańscha nutrnosć. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. žłužba młodźiny (hólzy); pjatk wječor we 8 hodź. tehorunja (holzy).

Se **Sslepoho.** Rano 1/28 hodź. žerbska spowědź s Bożim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. žerbska Bożа žłužba. Ssmjertny kěrluch žo spěwa za Hanu žwud. Kowalowu rodź. Nagorkez s Rowneho. Dop. 1/411 hodź. němska Bożа žłužba. Sběrka za dźěło evangelskeje zyrkwje mies žonami. Pop. 1/21 hodź. kschesćenja. — Potkowana: Marja Bórkowa rodź. Schimkoz (Harbeloz), mandźelska Jurja Bórka, wjeśnjanoschty w Dźewinje, 38 l. 7 m. 19 dnjow.

S **Wóslinka.** Rano we 8 hodź. němske předowanje (štud. theol. Hänsel s Wóslinka), dop. 1/10 hodź. kemschenje za dźěćzi.

S **Wósporka.** Dop. 1/9 hodź. kermuschne žwjedźenske předowanje. Sswjedźenska sběrka.

Budyske stawniske powěrće

Schtwórtk 27. awgusta 1936.

Narodźenja: 23. 8. Njemandźelska dźowka. — 24. 8. Kurtej Rudolfej Lowzu, wucźerjej we Wjeselcźinje, žyn. — 26. 8. Woldemarej Kurtej Grubjej, schewcej, dźowka.

Wumrěli žu: 25. 8. Rudolf Jurij Hórenj, tankowarnik, 24 lět. — 26. 8. Berta Frockowa rodź. Bernsteinez, wudowa po pschekupcu, 78 lět. — Ida Berta Emma žwud. Ränschowa rodź. Marquardtez, 63 lět.

Pschipowědźenja: 27. 8. Maks Hermann Albert, hospodarski pomocnik a Frida Elša Hoberez, fabrikska dźěłacerka, wobaj w Budyschinje.

Sport

Hry wo pokal v. Tschammer a Osten su tak daloko překčěle, zo smědźa so na dalších kopańcach jenož hišće 16 mužstwow wobdźělić. W 3. dokónčnym kole su hry 6. a 13. póžnjeńca. Mužstwa tele:

Hertha-BSC — VfL Benrath
Wacker 04-Berlin — Werder Bremen
BSV 92-Berlin — VfB Lipsk
Polzei Kamjenicy — Waldhof-Mannheim
Schalke 04 — VfB Stuttgart
Wormatia Worms — 1. FC Pforzheim
Hindenburg-Oštyn — VfB Peine.

—:—

Japanscy pluwarjo pobychu derje w Aachenje, hdźež zdobychu sebi prěnje městna w 100 m-krawlenju, 400 m-krawlenju, 800 m-krawlenju, 200 m klas. stil a 100 m na khribjeće. Ale hru z wódnym bulom přehrachu přećiwo nawječorno-němskemu mužstwu z 1 : 5 (1 : 3).

Druhi dźěl japanskich pluwarjow startowaše we **Barmenje,** hdźež w štyrjoch wšelakich napřesčěhach prěnje městna sebi wubědźichu. Jenož w pluwanju na khribjeće na 100 m doby Němc Schwarz před Japancom Yošidu.

Ferenc Csik-Wuherski, slawny dobyćeŕ na olympiadze (100 m krawlenje) je so rozsudźił, zo sebi nazymu tutoho léta do Zjed. statow Ameriki dojdźe. We měsće Chikago chce swoje studije dale wjesć, wón je mjenujcy student lěkarstwa. W Chikagu chce Budapestski młody lěkaŕ in spe so też pod dohlad slawneho amerikanskeho trainera Brauningera podać, dokelž je to wubjerny wučeŕ pluwarstwa — a je też pod sobu měł slawnych amerikanskich pluwarjow, kaž Adolfa Kiefera, Artura Highlanda a Brydenthala.

Přenošliwe worcloblach. kotołne kachle
emaljowane a lakowane,
w kóždej wulkosći dostanjeće
w żelezowym dworie 1573
JOH. MIESSNER
w Budyšinje na Žitnych wikach

Knježka a jeje susodźa

8] (Pokračowanje.)

„Sto druhich może žebi Kupšti bracj, njech žebi wuběra a wosmje; cźehodla dha mi moju jenicźku womaźku?"

„Ale możesch dha ty, kiž po stawje a sdźělanosći tak wjele niže njeje štejišch, hdy k njej horje pohladaź?"

Sslepy žo pschi tutnich žłowach satorže. „Schto žym woła, „khiba jenož w jeje blizkosći pschebywaź, jenož jeje hłóž žłyschaź, jenož wódźeź, so je wona blisko mje. To możesch mi tola popschaź."

„A ta knježna, wě wona to też, ma wona wo tym sdaźa?"

Sslepy žo pich tutnych žłowach satorže. „Schto žym ja prajił?" wón sawoła, ł dlónju žebi na cźoło plazny wschi. „To je hłuposć, njerozumna wěz; ł toho mi niczo njepscheraź, ani žłowcźka wo tym njepraj."

„Tuž jenož žo jako směruj!" Wulicź wotmołwi.

„A ty mjelcźišch?"

„Wěsto!"

„Dobre", žlepy rjekny. „Riz mojedla potajkim, ale dyrbimoj wušlědźiś, so je žłubom a ł kwaśom niczo jeje dla to cźiń, myšl žebi, napinaj žwoju hłowu, žrědt njebudźe."

„Kak žo to hodźi?" Wulicź ł hłowu tschaže snapischecziwi.

„To dyrbi hicź, a hyrnjeź dyrbjakoj tukarja na pomoz wołaź!" žlepy dłuzy sawoła.

Wulicź wotpokasujo machny. „Schto žebi tola myšlisch", wón snapischecziwi, „schtó budźe tola tole cźinicź? Jeli žo hischcze schto cźinicź ako pscheměnicź hodźi, njech to pschehwidźiwosć Boża nalěpje wodźi."

„Mój prósdnaj pschithladowaź njeměmoj", žlepy wotmołwi.

„Kaž to nětkole ł tej wězu šteji, mój niczo na njej pscheměnicź njemóžemoj". Wulicź rozsudźi.

„Njecźiń mi tak srudnje, pschemyšl žebi, pytaj, wusłědź pucź", žlepy sawoła; potom žo wobrocźi a se ł stwu kroczesche.

Wulicź jeho sćěhowasche, wón dyrbjesche druhu raušchu hodźinu wosjewicź. Wrócźiwscho žo, žwoju trubu na sćěnu powěšny, thwilu do pokhmurjeneje, płapolateje lampy hladasche, potom žo na to městno sahlada, hdźež bě prjedy žedźaŕ a pokoźi žebi myšlo porst na cźoło. Tak pó jstwje tam a žem khodźeše, ale spomožaza myšlicźka jemu njepschidźe. Podarmo žebi wšdy mójnosće pschedstajeschе, kak mohł knježnu roswuczicź abo kak žlepeho na druhi pucź bowjesć.

„Cźakaj! — tule by žo prudło powlez mohło." Straźnik s wulkimi krocźelemi stupasche, jstwa bě jemu ksoro mała, pak ł prawej, pak ł lěwej ruku žebi do woczow hrabaschе. Na dobo wosta pschi blidźe stejo.

„Talle mohło to hicź", rjeny a žo ł cźitcza žmějesche. „Na nju dyrbju nadźiju twaricź; praja, so je wona kruta knježna. Něschto schita, něschto žboża a žnadź to póndźe."

K žnjowemu swjedźenjej a kermuši
nowu ručnu tošku
T. ALBERT
w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

Straźnik žo sažo sa blido žydny, hladasche sažo, hłowu na ruku sepjerajo, do žłabje žo mischkrazeho žwětka a myšlesche žebi dale. —

4.

Po wulkkej sćežży, kotraž psches wyšoki lěs wjedźe, krocźeschе puczowaźy lutki žam. Wón bě mužski trěznje wulkosće, schwinzny a blédeje barby. Po drasce a po sadjerženju bě na wuczerja abo wyschnoštneho sastojnika sapodobny.

Na hórku doschedschi wosta stejo. Psched nim wuski, hłuboki doł ležesche, po kotrymž žo wjeź, kotrejž khěže

běchu pschi bokomaj pucźa natwarjene, daloko cźehnjesche. Sćežka pschi horje bě jara nahła, ale nasch puczowaźy jara ł lohka a spěschnje stupasche. Widźeŕ bě, jo bě horam swuknył.

Sa dźesećaź mjeńschinow bě we wězu delka; hłuboka rěka psches nju běžesche, na jeje brjohomaj bě wjele drjewa nakopjeneho, druhe w rěsakach na deski rosrěsowachu. Pschi wjeźnym pucźu někotre nahladne khěže stejachu, kajkiž hewak w tych tónzach njebě; balkony ze želeźnym wobkožnjom predkownu stronu pyschachu, běše sawěschki žo sa woknami blyschczachu, a w jahrodach žo najsmikše kwětki w pišanych barbach wupinachu. Bě widźeć, so tu samožiźiłk ludźo bydla; wikowanje ł drjewom bě hižo někohožkuli wobohaczito. Sa to pak žu žo lěźy khětro wupuschczałe.

Nimale wokrjeđ wězu pocza puczowaźy pomaschо hicź a wón hladasche na wyšoku khěžu horje, kotraž na prawym boku pucźa stejeschе. Sćěny běchu schěre wobarbjene a wokna w delnim poschodźe běchu ze žylnymi želeźnymi lěźezami schkitane, w hornym poschodźe pak běchu ł dźěła ł wokenzami sesawjerane. Njebudźechu-li sesady želeźnych lěźnzow někotre kwětki ł zaznym mócźkom wukukałe, budźeschе žebi cźłowjek mohł mysłicź, so w domje nichtó niebydli. Pschećeźelneho napohlada to wschо njemějeschе; sdaschе žo, jo też na puczowazeho tajki sacźišćiwcź cźinjeschе. Wón wotkmił posaста, potom žo ke khěžnym durjam pschiwobrocźi, pschimny sa khěžny swónczk sajwoni, a sa thwilu žo wotewri.

To bě žucha na žołcź holza, kiž durje wotewri; hdyž žo puczowaź ta knjeni Kupšku wopraschа, dowjedźe jeho holza do wyšokeje rumneje ístwy w delnim poschodźe. Tam blišk thachli we wulkim stólzu ł wobkožnjom žónska ł thutnym, krutym wobliczom žedźeschе; njedźiwajo staroby měješche dobry napohlad, njeby-li tak ipracźe a ſmnje hladała, njeby njeluboho sacźišćiwcź cźinika.

„To je moja macź", žucha holza rjekny.

Knjeni Kupška na njesnateho wótrje hladasche. „Schto wy chcezeš?" žo wona sa thwilu wopraschа.

Žusy list wucźeže a jón Kupźynej pschepoda.

(Pokračowanje sćěhuje.)

W **Budyšinje**, 28. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wot dobreho, kotrež wobsedźiš,
to pilnje wotčahuj, štož twoja
zasłužba njeje, a ty hordy njebudźeš.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer minus 6, najwyšischa dnjowa temperatura 24 stop. cyjołoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer minus 5, najnišischa temperatura w nozy 10 stop. cyjokoty. — Wyschina, kotraž je nam rjane wjedro pschinjesła, zwoje mětno njeje pscheměniła. Jeje jadro leži hischcze pola Danšcje. Nětkole hischcze njeje wubladow, so by wjedro bórzy pscheměni. Tohodla śmějemy tež jutšje hischcze rjane wjedro. — Jutšje zobotu zjónčko 5,08 hodź. skhadża a žo 6,53 hodź. khowa. Mježacźk skhadża jutšje popołdnju 5,06 hodź. a khowa žo na ranje 1,04 hodź.

Wuhladny na wjedro za jutšischu zobotu: Mało pschemjenjenja.

*

— **Kak wobstaram žebi žamžny dom bjes dołha?** Wo tutym stajnje naczažnym prašchenju pschednoschowanje schtwórtk wjeczor w „Měschczańskej zahrodze" knjes W. Gieseke z Barlina jako sastupjeŕ najstarschoje a najspomožnischeje němskeje twarschke nakutowarnje „Siednoczeństwa pschećelow Wišienrotskich". Pschipoßłuchanjow běsche žo nahladna liczba jescha. Pschednoschowacź wobdźelschi na jara putaze waschnje a wulzy sajimawje wo puczu rěcźecź, kiž sajimza k dopjelnjenju žiwojeho nutrneho pschecźa, k dozpěcźu žiwojeho žamžneho doma wjedze. Wschitke prašchenja, kiž pschipoßłucharjow sajimowachu, won dokładnje rošašnj, so móže žebi kóždy žam wuliczicź, kak móže žebi žiwoje pschecze dopjelnicź. Po krótkej pschestawzy knjes Gieseke wo nadrobnoscźach rěcźesche, wo kotrychž ma sajimz žamžneho domu bycź wobhonjenej. Mnohe prašchenja, z kotrymiž poßłucharjo na konzu pschednoschka k pschednoschcerjej pschistupichu, běchu z dopokasom, so je pschednoschk wschitkich wulzy sajimował.

— **Makorentnarjam** wuplaczuje žo podpjera za měšaz september wutoru 1. septembra 1936 popołdnju wot 4 do 5 hodźin w žejmownj na Hrodowskej haźy 10 deleka.

*

25létny jubilej serb. tow. „Lubin" w Budeśiecach.

Budeśiečańske serbśe towarstwo zhladuje na schtwórcźelotku žiwojeho wobstaca. Wšecze mamy wschitzy pschizcinu, teho žo radowacź, so Sserbja pod Lubinom dźěłaju jako Sserbja žiwéru a spomožnje. Wopomnicź chcedža Budeśiečańzy Sserbja žiwój jubilej pschichodnu njedźelu popołdnju w 3 hodź. z towarschnym serdźenjom w Schotzij (bywschim Röšiez) hoscźenju a z wjeczornym žiwjedźenjskim porjadom: powitanjom, spěwami, rěcźu wjednika Domowiny a dźiwadłowej hru „Knjeś a robocźan", kiž zahraja žiwéru Rakodźenjo. Też rejka pschińdźe k žiwojemu prawu. — Schtóž žebi njedźelu wulecźi k serbskim horam, dóńdź na popołdnišchi žwiedźeń Budeśiečańskeho serbskeho towarstwa, a schtóž chce naßonicź rjany serbski wjecźork, khwataj do Budeśeza na 25létny jubilej serbskeho towarstwa „Lubin".

*

S **Rachlowa.** Swěrna kemšerka Bukecźanskeho Božeho doma, mandźelska našcheho knjeza wyschschcheho wucźerja na wotpocźinku Korle Bohuwěra Schězy je žo wjeczera na žwój posledni kemschtchód do Bukez podała. Wulka zyła ludu je wšuzy, z blizschcze wokolnoscźe a z dalokoscze za jejnym kaschczom krocźeche. Powěźcź wo jeje žmjercźi bě žo pola wschitkich, kotriž njeboczicźku znajachu, z wulkim dźělbraczom a wobžarowanjom zaßyschała. Kaž knjes farar Mieńwa w Bojim domje psched jejnym kaschczom w serbskej a němskej rěcźi wulběhowasche, bě njeboczicźka dla žwojich wurjadnych počinkow w žwojej domowinskej wsy a wokolnoscźi lubowana a cześcźena była. W žwojej wulkej žwójbje je wona cźiche a spokojom wschě dźěła bjes druheje pomozy wschědnje žama dokonjała. Pschi tym je hischcze khorych wopytowała, jich trochtowała a jim pomhacź pytała. Wschěm žwadam je z puczu thodźiła. Jeje hežto rěkasche, so dyrbja žo nje-lubosćze a pschecźiwnoscze z dobrym pschewinycź. Sswojemu mandźelskemu bě'che je ženje spróznej pomoznjo niz ženoz w domjazgnoscźi, ale też pschi jeho wědomostnych dźěłach. Sa nje žo žiwje sajimowasche a jeho z tym pschezo k nowej wědomostnej dźěławoscźi w pschtrodo'pucźe pohonjeseche. W žwojim 55létnym mandźelstwje je pschezo strowa a cźiła była, hakle psched někotrymi měšazami wona žo naymniwschi cźežko khori a wscha lěkařka pomoz ju njemóžeše wustrowicź. Njeboczicźka bě potomniza serbskeje burieke žwójby, kotraž je pisches 400 lět w Rachlowje žydźiła. Narodźiła je žo 1862 w Rachlowje, žo 1881 z tehdomnišchim Rachlowskim młodym wucźerjom Korlu Bohuwěrom Schězu woženika, kotryž je tu 43 lět z pśnim wucźerjom był a je někto na wotpocźinku žiwy. S jeje mandźelstwa žu schtyrjo žynjoz a dwě dźowzy wuschli. Essywoju žo žo, kaž nan, wucźerstwu wěnowali. Jedyn z nich je na khorosći, kotraž bě jeho w žwětowej wójnje sajała, wumrěł. Na žemrěću budźa w Rachlowje a wokolnoscźi w lubosćzi a cześcźi spominacź, kaž dołho budźe nětcźišche wobdźělerjstwo žiwe.

S **Budyschinka.** Sa'chlu njedźela wotmje žo tudy pólna Boża słužba na jenej tudomnej hórzy w klake. Młodźina, a dorosćzeni z naischeje, Perschitzkeje, Maleschanskeje a Huzźinanskeje wosady běchu pschepruschcheni. ¼3 hodź. jaßwonicźu wony, a hnydom žo wicho pjaßnjesche po znatym wuk'm pucźiku mjes lesnym kosowzom z kemscherjemi, pěcźi a z kolegami. Knjeża duchowni z mjenowanych wosadow běchu wschitzy pschikhwatali. Por chjsti połamnowy khór pod nawjedowanjom knjeza kantora Jsełta běsche žobustkutkowanje dobrocźiwje pschewzał a wotewri Božu słužbu. Knjes duchowny Wirth-Budyschinski jako najmłódschi mějesche žerbsku rěcź k młodźinje. Knjes farar Mikeja-Maleschanski jako najstarschi němzy rěcźesche k dorosćzenym a młodźinje khromadnje. Hdyž po słónczenju Božeje słužby je slakoweje hłubiny na hórku horje dóńdźechmy, žo sasa nalcka Luźiza psched nalschimaj wječomaj w njedźelstej drasce pschedsta'cźe jako tamnu njedźelu, kaž bě to tak rjenje wopisane w cźišće 194 Sserbskich Nowin: "Dźeń mjeho lěcźneho dowola w dominje". Pschetoż w jeho ruzy je, schtož z hłubokeje semje pschińdże, a wjecźni horow žu też jeho. Palm 95, 4.

S **Połpizh.** Nasch łuby wjeśnjan, knjes žywnoscźer Jan Njeczka, je w starobje 70 lět do wěcznoscze wotešoł. Staśnje znajachmy jeho jako pilneho ratarja a žwérneho sastararja jeho žwójby. Wón ležy hdy khory poby. Wěsche žwérny Sserb a je žwoje dźesacź pšeći też w tutym dobrym narodnym duchu wocźahnył. Wěsche też cźitar Sserbskich Nowin. Zarujemy wschitzy wo tutu žwérnu žerbsku duschu.

S **Khróšcźiz.** Macźerjam podawa žo rada žejdeu 2. septembra popołdnju w 2 hodźinomaj w Khróšcźizach a ¼4 hodźin we Worklezach.

Se **Stróže pola Wulkich** Sdźarow. Tudy'chi sportiski athletiki klub połcźele njedźelu 30. t. m. zyku liczbu sportarjow do Shorjelza, so bychu tam na tamnischim wubědźowanju wobdźělili. Po dlěšchej pschestawzy žo tudyschi klub sahja sjawnoscźi pokasa. Nadźijomnje naschi wojowarjo rjanu liczbu dobyczow žobu domoj pschinjeżu.

Ach tak! „Cźehodła žu dźensa tak wobuźny? Schto dha je?" — „Nicźo!" — „Nó, łoby nicźo njeje, cźehodła potom tak wobuźny!" — „Cźłowjecże, dokelź nicźo nimam, žym ta'ki wobuźnik!"

Hudźba — wumělstwo — dźiwadło

Centralne dźiwadło. Wot dźensa wjeczora běži tu film „Njemójna žona", w kotrymž žo habr'ki wusnam petrolejowych górlow Kalifornijeze a Rumunskeje pschedstajaja. Sswětowe mogu žo wo tute górła próznja a sta tyšaze dźěłacźerjow tu khlěb sasłuża. Wo wulkej wolijowej raffineriji Jleany Manufcer, rjaneje młodeje žony, kotraž z njewšědnej žwědomitoscźu herbitwo po žwojim bratru rjaduje, a kotraž wschu žwoju wolu a žwoju starosćź k pospěchnjenju a žbožownemu wuwicźu tutoho pschedewsacźa wěnuje. Hakle p'chi wulkej pschirodnej katastrofje žo Jleana na žwoju jónstoscź dopomni a da žiwjenju, schtož jemu słuschа. Hlownej róli hrajetaj Dorothea Wieck a Gustav Fröhlich.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

„Stromlog"

wird am Sonntag, den 30. August 1936 in der Zeit von 8 bis gegen 17.30 Uhr das Gebiet der Orte Kleinwelka, Luttowitz, Camina, Großdubrau, Radibor, Miltitzwitz, Ubigau, Neschwitz, Königswartha, Commerau, Caminau, Neudorf.

Städtisches Elektrizitätswerk Bautzen.

Towařstwowske powěstniki.

Drježdźany. „Hromadnik" ma po prózdninach zaso swoju skhadźowanku stwórtk 3. sept. ¼8 hodź. wjeczor w Janskim dworje, 1. poskhod. Pesmjertna swjatočnosć k česći našich w prózdninach zemrětych swěrnych sobustawow: wyš. wučerja J. Kerka a p'eknuca A. Kokuški. Wšěch p'ećelow a znatych njebožčičkeju, tow. „Cornobóh" a „Jednota" z tutym přeprošuje dr. J. Wjaclawk, předsyda.

Hornja Hórka. Towařstwo „Łužica" wobdźěli so na swjedźenju 25lětneho jubileja tow. „Lubin" w Budeśecach njedźelu 30. 8. 36. Zeńdźemy so popołdnju ¼3 hodźin poła Srammee w Małych Debsecach. We bohate wobdźělenje so prosy. Předsydstwo.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 28. awgusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,515	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81.07	100 franc. frankow	16,375

Barlinskat burza 27. awgusta 1936. Hižo pschedwječerawschim jewješche žo na burju města šnjepokoitenosći a wječera wotewri žo w jara słabym pokoženju. Publikum bankow njebě drje'ć wjet'chimi wotedawanjemi na wikach, ale wschě posticźenja wuthadźachu wot kuliby. Wospiranjesche žo tuta słabšcźa tendenza wošeše j wuwjedźenjemi instituta za pschełožłjedźenje konjunkturny wo poměru akzijowych kursow k wunoschkej a dividendownym mónjoležam industrije. Nimo toho też p'chicźiny, kak mazja žo k blišem'u ultimu zjenje'n wobstarać, wěstu rólu hrajachu. Motdriebiowanja hacź do 4 proz. dźěchu. Też na rentowych wikach běchu swopredka wobkabjenja, pozdźišcźo pak dóńdźe k wěsnemu struczenju.

Barlinske zitne wulkowiki. Wobrot na Barlinskich zitnych wulkowikach pohibowaschе žo we wobłuku pozdźenich dnjow. Rozhudźaze za słabu pschiwóz drje běchu wošeše nusne połne dźěła ratarstwa, ale też pschedstejaze zwoschenje krutnych płacźi'now. Wscheńza a rožka mjezchtej žo za hnydomne dodacźe se strony wulkomłnowow też pschi pschiłiwokenju wusch'chich pschirazkow jenoż we małych dźělbach nabrjeź. Wscheńcźne a rjane muki pokłacźachu žamžny wobras kaž w pschedchadźadnych dnjach. Pizowan'ki wowš je jenoż w łóschich druzinach tam a sem dostacź. Pizowanske jeczjmienje žu jara pytane. Sa dobre druzźiny jeczjmienia sa piwarnje je žiwe napraschowanje. Krute posticźenja pak jenoż fredża pschedległa a na posticźene płacźiny žo lědy dodawarjo namakaja. Jeczjmenje za industriju mějachu wobstajne wiki.

Wežera wiaczeiche w Barlinie zentnar

pschenicy W 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožki R 8: 7,60 hr., R 11: 7.75 hr., — jeczjmienia G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr., — wowša H 11: 8.35 hr., H 13: 7.80 hr.

Miki w Lubiju.

Pschenicza 9,25 hr., rožka 7,60 hr., jeczjmeń, nal. 7,35 hr., wowš 7,40 hr., žyno 2—2,25 hr., słoma 1—1,20 hr., pschenicźna muka 17,25 hr., rżana muka 12 hr., pschenicźne wotruby 6,85—7,15 hr., rżane wotruby 6,20—6,50 hr., butra 75 p., jeja 10 p., twaroh 20—25 p., běrny punt 5 p., běły kał 5 p., cźerwjeny kał 8 p., karoty 10 p., jedźna łoboda 15 p., žydrowity kał 10—30 p., łótrabi 5 p., porej 20 p., łótki 5—8 p., kišały kał 12 p., zybła 10 p., bury 10—15 p., žołotej 5 p., radiški 5 p., rjewjeń 10 p., jabłuka 5—25 p., měrnik 5—15 p.

Miki w Kamjenzu.

Pschenicza 9,75 hr., rožka 8,20 hr., wowš 7,60 hr., pschenicźna muka 18,25—21 hr., rżana muka 12,30 hacź 12,50 hr., pschenicźne wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6,50 hr., žyno 4,50—4,75 hr., słoma 2,75 hr., prošata 13—24 hr., běłaki 45—75 hr., běły kał 6 p., cźerwjeny kał 10 p., žydrowity kał 20—40 p., jedźna łoboda 15 p., zybła 10 p., žołotej 5—10 p., łótki 5—10 pjenjezkow.

Wiki w Khocźebuzu.

Mjaso, howjaze 70—90 pj., cźelaze 65—90 pj., słopjaze 80—1 hr., žwinjaze 70—90 pj., twaroh 25 pj., łany wolij 1,50 hr., lany 1,40 hr., schcźuki 1 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode icht. 40—80 pj., kury, žywe punt 50 pj., khapony, žiwe 30—50 pj., łótki 5—10 pj., łótrabi 15—20 pj., mordwi 8—10 pj., jedźna łoboda 15—20 pj., žydrowity kał 30—50 pj., cźerwjeny kał 15 pj., běły kał 10 pj., bury 15—20 pj., žołotej 5—10 pj., měrnik 20 pj., łrěn 70 pj., radiški 5—10 pj., zybła 10 pj., łukrjeva 5 pj., jabłuka 20—30 pj., šmorze 50 pj., prošata 12—15, 16—19, 20—23 hr., běłaki 24—33, 34—44, 45—60 hr., wobkhod bě žrěni.

Drježdźanske słotne wiki.

Cźelata mějachu krute płacźiny a tute běchu porunjo pschedkhadnym wikam njepschemjenjene. Swiwni bě jenoż 107 schtuk na pschedań. Wobkhod w howjazym słocze a w słopach bě bjes kóždeho wuznama.

Płacźiny rěznetho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

27. augusta 1936 Płacźiny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenia:

Celata: 849

Najlepše kormjene cźelata wot cyca	90 - 92
Srjedźe kormjene cźelata wot cyca	81—89
Snadnje wuwite	75—80
Najšpatnišе	—

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźiny po złotej hriwnje.

	27. 8.	26. 8.		27. 8.	26. 8.
Pšeńca	198-200	198-200	buwy	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	163,0	163,0	woka	31,5-32,5	31,5-32,5
jeczjmień now.	219-225	219-225	módre łuniny	—	—
jeczjmień, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wowš	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk.	—	—
pšeńč. muka	27,55	27,65	łany wosušk	17,30	17,30
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. krnški	—	—
rżane	10,10	10,10	symjo, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšeńč. „		
łane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płacźina za pšeńcu za wuploddźerja 8: 198.0 9: 189.0
Płacźina za rožku za wuploddźerja 8: 152.0 11: 155.0
Płacźina za jeczjmień za wuploddźerja 7: 157.0 9: 162.0
Płacźina za wows za wuploddźerja 11: 167.0 13: 156.0

Hłowny redaktor Marko Smolerž w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dućman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerž w Budyšinje a za nawěšći dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a dźěło dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D.A.VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna lisćina 8.5 płaći.

Nowosće z cyłeho swěta

Sstabe ſemjerjenje wokoło Bodamſkeho jeſora.

W nozu k ſchtwórtkej je ſo we Württembergſkich ſapiſowarnjach ſemjerjenjow w Stuttgarcze, Ravensburgu a Meſſettenje žłabe bliſte rjenje ſapiſałe. Prěnja pſchedběžna žołma, kotraž bě jara žłaba, dóńdže do Stuttgarta po połnozy w 33 mjeńſchinach a 34 ſekundach a druhe w 33 mjeńſchinach a 53 ſekundach. Sdalenoſcź rjenja wuczinjeſche 150 kilometrow. Bližſche poſtajenja wo měſtnje rjenja njedadža ſo po Stuttgartſkich ſapiſach ſwěſcźicź. Ma pak ſo ſa to, ſo je rjenje mjes južnym Cźornym lěſom a Bodamſkim jeſorom łyko.

30 pjenjeſyłkarjow ſaſudženych.

Po poſtſecza měſačnym jednanju je ſchtwórtk prěnja łkoſtanſka komora Barlinſkeho krajneho ſuda roſſudź we wulkim pjenjeſyłkarſkim prozeſu pſcheczźwo 33 łět ſtaremu Maxej Starikej a jeho 29 wobſkorźenym wuprajiła. Hłowny wobſkorźeny Starik doſta dla ſhromadneho njepſcheitwazeho falſchowanja pjenjes a dla jebanſtw 5 łět khłoſtarńje a na 5 łět ſo jemu cźeſtne prawa wotrjeknychu. 15 ſobuwobſkorźenych doſta khłoſtarńju wot 2 haca do 4 łět 6 měſazow. Dalſchich 8 wobſkorźenych doſta jaſtwowe khłoſtanje haca do 1 łěta a 9 měſazow. Na dweju ſo amneſtija poczahowaſche a 4 ſo wuwinowachu. S tutym jednanjom ſu ſo poſledne ſobuſtawy najwjetſcheje pjenjeſyłkarſkeje zwólby, kotraž je hdy w Němſkej dźełała, njeſchkódne ſcźinłe. 30 ſobuſtawow tuteje zwólby bu hižo w lěcze 1932 ſaſudženych. Njeſkutki leža bjes wuwiſacza w cźaſu pſched nazionalnej revoluziju.

17 ſranjenych pſchi łynjeńſkim njeſbożu w Kólnje.

W Kólnje-Oſſendorfje łynuły ſo ſchtwórtk rano 50 metrow dołha ſcźena twarſkeje kólnje. Wſchi tym bu 17 dźełaczerjow ſranjenych, kotſiž ſo do khorownje ſwj. Franziſka dowjeſechu. Sa ſranjenych njewobſteſi žiwjenſkit ſtrach. Nětkoſi ſu ſo ſaſo i khorownje puſchcźili. Wyſchſchi měſchczanoſta měſta Kólna a polizajſki preſident bórſy po njeſbożu tam dojědże.

Powětrowa łódź „Hindenburg“ do južneje Ameriki wotleczała.

Powětrowa łódź „Hindenburg“ je wczera rano 5.45 hodźin pod wjedniſtwom kapitana Pruſa do Rio de Janeira wotleczała. Wſchě kabiny běchu wobſadźene. Schtwórtk wjeczor powětrowa łódź prěnia raz w Liſaboně nemſkut póſtu do južneje Ameriki pſchewoſmje, dokelž dla njewěſtych pomérow w Schpaniſkej łódź tam pſchiſtajicź njemóže. Póſta ſo. j Frankobroda i Heinkelowym ſpěſchnym letadłom do Liſſabona doanjeſe, i cźimž ſo wulke ſeſpěſchnjenje pſchewjeſenja póſtu do južneje Ameriki dozpěje. Hižo ſobotu pſchipołdniu powětrowa łódź naſiferje do južneje Ameriki dolecźi, hdźež nad Natalom póſtu na ſemju puſchcźi. Wot tud ju Condorſki ſyndikat, kotryž němſkej powětrowej hanſy blisko ſtejí, do Rio de Janeira a druhich južnoamerikanſkich měſtow dowjeſe.

Kronprynz jako wobjiwjowy wobornik.

Schwedſki kronprynz Guſtav Adolf pomhaſche njedawno jako wobjiwjowy wobornik pſchi wobjiwju burkeho ſtatka w južnej Schwedſkej. Kronprynz widźeſche na ſwojim wulěcźe połazy burki ſtatok. Wěs rady ſtejachu burja pſched nim. Kronprynz bjydom kommando pſchewſa a bórſy ſo wichitzy do wulkowarſkeho dźěła dachu. Sšaſu ſtejeſche jako prěni w połazych měſtnoſcźach a pomhaſche nadobu i wohroženeho doma nošyeź. Lědy bě poſledni kruch nadobu wumjeſchany, ſo domjke łynuły.

Miljonar łoź do ſwojeho hrodu njeſwěri.

Jedyn i najmodernſtſchich a najeleganſtſchich domow w Schanghaiu, nowy hród khińſkeho wjaſnika ſkeho miljonara, ſteji próżdny a niewobydlany, dokelž łoźi jeho wobydleŕ do nieho njeſwěri. Tuto ſpodźiwne ſadźerjenje ma ſwoju pſchicźinu w hrożerſkim liſeje. Jako chżyſche bohaćź do ſwojeho noweho hrodu ſacźahnyć, doſta wot wudźěwarſke zwólby ultimatum, w kotrymž łoźi tuta 100 000 hriwnow wot njeho žadaſche. Sšóſtiniży pſchi tym ſdwórliwje ſdźělichu, ſo běchu łoźi dowolili, nowy hród bohaćźa w dožahajeſej měrje podminowacź — a jón a jeho wobydleri do powětra buchnu, njedoſtanu-li pſchecźiwo wſchemu wocźakowanju ſadane pjenjeſy. Wobrożeny pak njecha ani ſwoje pjenjeſy dacź ani ſwoju ſrójbu do ſtracha pſchinjeſcź. Tohodla je dom dotal próżdny, hačrunjeź je wjele ludźi měnjenja, ſo ju łoźi wudźěwarje ſtawſchu wo podminowanju hrodu jenož wumyſlili.

Jendźelſko-egiptowſke ſrěcźenje w Londonje ſwjatocźnje podpiſane.

W ſwonkownym hamcźe w Londonje bu ſrjedu jendźelſko-egiptowſke ſrěcźenje, kotreż poczahi Jendźelſkeje k Egiptowſkej na haſs, kotraž pſcheczam Egiptowſkeje wotpowěda, pſchinjeſe, podpiſane. Na wobrazu widźimy ſtejo ſwonkownego miniſtra Edena pſchi ſwojej narěcźi. Na lěwo ſtejźi egiptowſka delegazija, na jeje wjerſchku miniſterſki preſident Nahas Paſcha. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Čerjeńske rjemjenje z cyle dobreje jadriweje kože we wšěch šěrokosćach, rjemjenjowe zwjazadła, rjemjenjowe wolije a tuki, kaž też wšě techniske potrjeby dostanjeće pola firmy

Otto Büttner (mějićel S. Laskowski) kože, čerjeńske rjemjenje, techniske a gumiſowe wěcy
1610 w Budyšinje na Hłownym torhoſcu 9

Wotewrjenje wobkhoda!

Wutoru, 25. augusta, přewzach

wobkhod z kwětkami z wijeŕnju wěncow

na Serbskej hasy 15 (pódla financneho hamta)

Wšu ſwoju zamóžnoſć chcu natožić k ſpokojenju mje počeſćacych kupcow. Poručam k žnjowym ſwiedźenjam a wupyšenjam też ſwój wulki ſkład rjanych wumělſkich kwětkow.

1604 **Luisa Krauſec.**

Nowe knihi

Zběrka: Serbska Ludowa knihownja

M. Nawka: Łóńčko kwaſnych hrončkow. Brožurowane 0,50 hr., wjazane 1,— hr.

M. Kral: Stawizniske powěſće z našich ſerbſkich wſow. I. a II. Brož. 1,20 hr., wjaz. 1,70 hr.

A. Sykora: W Małeſečach před ſto lětami. Dopomnjeńki. Brož. 0,50 hr., wjaz. 1,— hr.

H. Sienkiewicz: Za Božim khlěbom a druhe novele. Brožurowane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

Zběrka: Dom a swět

W. Hálek: Wječorne pěsnje. 2. wudawk. Brož. 1,— hr.

J. Lorenc-Zaleški: Kifko. Romantiska ſtawizna ze ſtarodawnych časow. Brož. 1,— hr.

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Pječeńſki próšk, pakć. 4 pj.
Vanillinowy cokor 60 g (6 pakćikow) 15 pj.
Vanill. truki . ſtuka 25 pj.
Safran . . . gram 30 pj.
Tykanc. barbu . 2 g 5 pj.
Pječeńſke aromy wšěch družin (we wulkich bleſkach za 1-2 kg muki) 10 pj.

Thauer w Budyšinje na Sukelnſkej hasy 22

Sobotu: **Korjeninowy ſtan na Hłownym torhoſcu**

Gardinowe zbytki jara tunjo! Rollowy, ſofowe a wóſkowan. přikrywy

Jda Würker rodź. Erlerec w Budyšinje na Zwonkownej Lawſkej hasy 10

Čorny pos 1602
přiběžał w Ralbicach čo. 3

Dobry kofej
125 g wot **50** pjenježkow dostanjeće we wotrjadnej drogowni

Rudolf Hilscher
w Kamjencu 1596
na Budyſkej drózy 52

Mały nawěſtk . . . wulki wuſpěch

billiger einkochen, einmachen 1936
durch **billige**

wulki wubjerk pola firmy
Schneider & Schulze
w Budyšinje na Kamjentnej hasy **13**

Na 300 jězdnych kołow
mam na składźe. Znamki **Diamant, Göricke, Bauer Anker.** Na přeće podźělne płaćenje. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńſk. wotpłaćenje 2 hr.

J. Schleback w Budyšinje na Mužakowſkej drózy 4
Wosebite jězdne koła
mužace . . . wot 35 hr.
žonjace . . . wot 38 hr.
Trjebane koła wozmu sobu do płaćenja 1313

1613
Einkoch-Apparate
z thermometrom

Zawarjeńske ſkleńcy znamki „Tell“
Gumijowe rynčki we wšěch wulkoſcach
Zawarjeńske hornicy
dostanjeće wosebje płaćizny hódne pola firmy

Richard Sommer
prjedy W. Hoppe w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 20

Vorteilhaftes ANGEBOT!

Naše wurjadne kofejowe družiny

500 g	2.—	2.40	2.80	3.—	3.20 hr.
125 g	—.50	—.60	—.70	—.75	—.80 hr.

Kaiser's čaj ſylny a aromatiſki wšelakeho ſłodu
Kaiser's kakao derje ſłodźacy, ſylny a tyjacy

Reis . . .	500 g —.34	—.18	Jabłuk. bróčka 1/1 bl. bjez ſkl. —.65
Reiſowe truški, 1/4 kg pakćik	—.20		Bróčka z kitkow 1/1 bl. bjez ſkl. 1.—
Spec. krupički, 1/4 kg pakćik			ruk. za ſkleńcu —.10
typy 405, barbjene .	—.14		Malen. ſirup. wuważ. 500 g —.70
Kondens. mloko, 1/8 tyzy .	—.21		Puddingpulver, wuważeny
Kondens. mloko, 1/1 tyza .	—.42		Vanillowy ſłod. . 500 g —.19
Smjetana w tubach, ſtuka	—.10		Šokoladowy ſłod. 500 g —.29
Wosebje dobry twarožk 125 g, žerdka . . .	—.25		45 g měſki
Wocerſtwjace wafle, 125 g	—.25		Vanille, mandle . měſk —.05
Specjalne keksy . . 125 g	—.25		250 g měſki
Wocerſtwjace kiſlinki w celophanje, 125 g	—.30		Vanille, mandle . měſk —.25

3% RABATT IN MARKEN

Słodowy kofej, šokoladu w tafłach, praliny, wino, zeleninowe a ſadowe konſerwy w dobrej kajkoſći po nizkich płaćiznach

KAISER'S KAFFEE GESCHÄFT

Wobswětlenja 1612
Bosch
Hella
Impex
Melas
Nirona
Radsonne
Schmitt's
Wikowafnja z kołami
R. Kleschnick
na Hóſće hasy 17

Knjezej nad žiwjenjom a ſmjerću je ſo ſpodobało, z tuteje čaſnoſce wotwołać mojeho lubeho mandźelſkeho, našeho ſwěrneho nana a dźěda, žiwnoſcerja

Jana Rječku z Połpicy

w jeho ſtarobje 70 lět. Jeho cźěło pokhowamy njedźelu popołdnju 1/2 3 hodźin na Kluſkanſkim pohrjebniſcu. Wotendźemy ze žarowańſkeho domu popołdnju 1/2 hodź.

We hłubokej zrudobje

1611 **Lejna zwud. Rječcyna a dźěći.**

Přiloha k čisłu 201

SERBSKE NOWINY

Pjatk 28. augusta 1936

Kóžda kapka wina – kapka potul

Wino, kajkeż na błónčnych hórkach nascheje gmejny knótschiskeho wina Pleisweilera-Oberhofena pschi Winowej dróhy tak kraśnje srawi, je spopadnjene błónzo. Hačrunjež Pfalzjka njeje jich pradomisna, žu wuslojne ruki tola winowe pjeńki psches wjele lětstotkow jako dobre kulturne rostliny hódźake a wothladowake. Hižo w prěnich lětstotkach nascheho lětkieženja Romjenjo wino do Pfalzy pschinjeżechu. Nětnjon potom winowu kulturu pschewjachu. Winizarstwo žo najmócnjischo roswi w khchesčasnjim źrjedźinim wěku, jako žebi wulźy a mali duchowni a šwětni knježa drohotny napoj wobżebje ważachu.

Pryjedy hač žo wino k picźu hodźi, je wot hakosy hač tam wjele šwědomicźiwych dźěłow trěbnych. Hižo plahowanje wina žame na žebi žada rjad wětšich, nusnych, j wjesčina wobčežnych a sprózninych dźěłow, kaž žu to wothładanje pjeńkow, wobdźěłanje pódy, hnojenje, šaniczenje schłódnikow, sběranje wina a jeho wothładanje w pinzu.

Nětdźe meter wyšoke winowe pjeńki we winizarch pěkaje w runych dołhich rjadach stoja. Wone žo na krutu sejeru j kamjenjow a żeleza a tjoch żelesnych grotow sepieraju. Hižo w februaru winizar hakosy wobrěsuje. Wšichkich njertjebawschе hakožki j nožizami abo piku wotrěsa a wostaja jenož diwaj abo tři pruty stejo. Hischdże do jutrow pilny winizar pjeńki a hakosy j wjerchowymi witkami ke grotam pschiwijasa. Wokołso źmjatkow žo dźiwje njepłódne wubitki wot pjeńkow wotrěsaju. Na kónzu julija žo potom hischcze dołhe hakosy pschitśihaju.

Semju dyrbi winizar šwjetscha jenoż j ruku wobdźěłacź. Po wotschćipanju wina dyrbi „šwuczahacź", w nalěcu ryeź, w lěcze semju mjelnicź a kopacź. Wschitke tute dźěła kśuża wowrjelnjentju pódy, hnojenju a šaniczenju njerjedźe.

Najwjazy wobhladniwosće, pilnosće a šwědomicźiwosće žada prawe šaniczenje schłódnikow. W njepschihódnych lětach wschelakore khorosće a njerjad liścow a plody winowych pjeńkow wohrožuja. Pschećiwo tutym njepschećelam žo še šykanjom abo prószchenjom wojuje. Husto może pschi njepschihódnym wjedrje wjele schłody nastacź, hdyž žo prawa składnosć skomdźi abo žo źrědł pschepośdże nałožuje. Tohodła žo njetrjebamy dźiwacź, hdyž žo winizarjowa pschećelnosć po wjedrje słožuje: Pschi błónčnym wjedrje je wjesoły, pschi trajazym deschću hnėwny a šwarjaty. A hakle hdyž krupy abo šamo njepschihódne kśenjowe wjedro hódnotnym kitkam šeschłodźa. Nam žu też pschipady šnate, so žu krupy hischcze krótko pśched sběranjom wina pilneho winizarja zyłu nadźiju šniczite!

S cźoła dyrbi pót kapacź, hdyž dyrbi nasyma winizarjej jeho sprózniwe dźěło, kiž je j telko łóschtom a lubosću, je šwědomicźiwosću a pilnosću we šwojej winizy dokonjak, a ja wschitke jeho wudawki mutowacź. Jeho dźěło je husto cźežke, kiž w nusnych cźasach malo wotpoczinka dowoła a hdyž žebi dźeń husto 16 hodźin cźežkeho dźěła žada.

Srośumich nětko winizarjowu wusłoczinu słóchtinwosću a wjeseloscź pschi wschěch pschihódnych składnosćach, pschi sběranju wina, kermuschi, šwinjoreźanju, kwasu a kichcźijinach? Po tydźenjach kruteho dźěła pschikhadźeja wjesołe šwjedźenje.

Wjesołe dźěło pschi sběranju wina.

Spodźiwne kusło leži nad sběranjom wina. W słóchtnym dźěle žo pilnje kcźe wotrěsuja, žo do šudobjow hromadźa a na wós nosća, potom žo domoj dowjesu a žo hnydom w tłóczawje wutłocźa. Cźim wjazy ludźi žo pschi rěsanju wina wobdźěla, cźim wjeselsche je źiwjenje. Pschi lohkim spěchnym dźěle młody lud dosć khwile namaka k wjesołemu spěwanju, žortowanju a schcźekanju. K tomu błódke winowe jahodki derje žodźa a wabja k stajnemu woptowanju. Wot sažneho ranja hač do późneho wjecźora w poślednich dnjach septembra a prěnich dnjach oktobra pschebywaju ludźo we winizach. Stśehna wjeczer sprózneych jaźo wocźerstwi k nowemu wjesołemu dźěłu w hórźerni, hdyž błódki mosćt j tłóczerńe do šuda w pinzy běži. Pschi spěwje, hudźbje, rejach a wschelakich žortach žo cźaš minje, dóniž wosprózninji sa poślescheczowym rózkom njeschladuja. So wino swjeżelejo na ludźi skutkuje, njetrjeba žo hakle wobežbje naspomnicź.

Wo winje w pinzy.

Pola prawego winizarja wobžahuje pinza pok doma, na kotruż žo wobžedźeć wobežbje hordźi. Tam steja šudy, kiž tyżaz hač pjeczstyżaz litrow wopschijeja. W nich žo wino dwoja a wutworja, jako zokor błódki mosćt pschenidźe do šybolateho wina. Sa někotre njedźele žo prěnje wino wottoczi a cźisty napoj žo sawrěje. Wino w pinzy žada žebi pschi wulkej cźistosće wjele wothladanja. Njedźiwajcy teho pak też tu schorjenja wina kakaju, wobežbje pschi dobrych lětnikach. Sšlabsche wina žo hižo j nasym-

Ssnědanje w Pariśu k cźešći dr. Schachta.

Jako wotmołwu na wopyt gouvernéra franzowskeje banki Labeyrie pśched někotrymi tydźenjemi w Barlinje, je někto president statneje banki dr. Schacht w franzowskim hłownym měsće tutón wopyt wotmołwił. K cźešći presidenta statneje banki je Labeyrie šnědanje pschihotował, na kotrymž žo mjes druhimi franzowšti ministeriši pschedbyda a wulka licźba franzowskich ministrow wobdźěli. Tutón wobras pokaśuje nam dr. Schachta w rosmołwje j gouvernérom franzowskeje banki.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Wjesołe dźěło pschi sběranju wina.

Spodźiwne kusło leži nad sběranjom wina. W słóchtnym dźěle žo pilnje kcźe wotrěsuja, žo do šudobjow hromadźa a na wós nosća, potom žo domoj dowjesu a žo hnydom w tłóczawje wutłocźa. Cźim wjazy ludźi žo pschi rěsanju wina wobdźěla, cźim wjeselsche je źiwjenje. Pschi lohkim spěchnym dźěle młody lud dosć khwile namaka k wjesołemu spěwanju, žortowanju a schcźekanju. K tomu błódke winowe jahodki derje žodźa a wabja k stajnemu woptowanju. Wot sažneho ranja hač do późneho wjecźora w poślednich dnjach septembra a prěnich dnjach oktobra pschebywaju ludźo we winizach. Stśehna wjeczer sprózneych jaźo wocźerstwi k nowemu wjesołemu dźěłu w hórźerni, hdyž błódki mosćt j tłóczerńe do šuda w pinzy běži. Pschi spěwje, hudźbje, rejach a wschelakich žortach žo cźaš minje, dóniž wosprózninji sa poślescheczowym rózkom njeschladuja. So wino swjeżelejo na ludźi skutkuje, njetrjeba žo hakle wobežbje naspomnicź.

Wo winje w pinzy.

Pola prawego winizarja wobžahuje pinza pok doma, na kotruż žo wobžedźeć wobežbje hordźi. Tam steja šudy, kiž tyżaz hač pjeczstyżaz litrow wopschijeja. W nich žo wino dwoja a wutworja, jako zokor błódki mosćt pschenidźe do šybolateho wina. Sa někotre njedźele žo prěnje wino wottoczi a cźisty napoj žo sawrěje. Wino w pinzy žada žebi pschi wulkej cźistosće wjele wothladanja. Njedźiwajcy teho pak też tu schorjenja wina kakaju, wobežbje pschi dobrych lětnikach. Sšlabsche wina žo hižo j nasym-

Hdyž knótschiske wino rosće.

W naschej gmejnie knótschiskeho wina dobre wino jenož na błónčnych ranschich a połodnischich hórkach Waźgauskich hór rosće, hdyž je cźežka a hrěźaza póda. Wunoschk a kajkosć nimo wjedra też wot pódy a połoženja winizow wotwisujetaj. Wina j tajkich winizow je starobu na dobrym źrjedźe pschiběraju.

Najlěpsche winizowe krajiny pscheradźuja kruch domjazych stawiznow. Pleisweilersko-Oberhofenske leżownosće, kiž hač do 1560 ke klóschtrej Klingenmünster a potom ke Pfalzu słuschachu, maju k dopomnjeczu na prjedawschich leżownosćowych knježich wschelake mjena, kiž do sanźenych cźasow pokatuja. Tu žo prawe ludowe wino radźa, běleje, cźerwjeneje a měschaneje barby. Snate běle wina žu Muskateller, Rieśling, Gutedel a Franken. Malwasier je pschihódne cźerwjene wino, jasne wino pak je měschene běleho a cźerwjeneho wina, kiž pak žo mało kupuje.

Kak žo wino pije.

Wino žo njepije kaž piwo! Wino picź ma žo rosumnicź. Pij j rosumom a niż pschewjesele! Winopicźk dyrbi žo wocźahnycź! Dyrbimy wino „łušacź", to rěka, po něcźim źrěbacź a woptowacź.

Dr. Jos. Páta:

Dosłowo k „Zawodej do studija serbskeho pismowstwa"*

Přehladali smy wšitke hłowne a wjetše dźěła wo serbskim pismowstwje wot najstarše hač do dźensnišeje doby. Z nich je widźeć, zo njeje pobrachowało na zajimu wo najmjeńšu słowjansku literaturu. Kaž Serbja, tak druzy Słowjenjo a samo też Njesłowjenjo su jej dosć kedźbnosće wěnowali. Stajnje so wospjetowace pospyty wo zhromadźenje wšěch serbskich knihi a jich zapisanje to najlěpje doswědčuja. My smy widźeli zajim, wubudźeny z woswěcźeńskimi studijemi na prozy 2. poł. 18. stotka pola Körnera, Knautha a druhich, zajim, kiž wotražowaše so też w samsnych serbskich rjadach, kaž je widźeć z „Entwurfa" serbskich evangelskich duchownych lěta 1767, zajim, znowa wožiwjeny z romantiskim hibanjom na prozy 19. stotka. Studija, wukonjane na polu serbskeje bibliografije, mějachu też swój positivny wuspěch: wěsće dźe pomhachu při tworjenju skromneje domjaceje literatury a při budźenju serbskeho narodneho wědomja. Woswěcźeńske studija dachu dosć kruty zakład a wobsah serbskemu prócowanju, zbudźenemu z romantiskej dobu, w kotrejž dźělataj založerjej serbskeho wozrodźenja Jan Dejka a Handrij Lubjenski. Taj pak hižo wukubłaštaj sebi dźěłacerjow wozrodźeneho naroda. W małej Łužicy dótkaju so woswěcźenske wliwy, wuzórlace so z Lipsčanskeho Serbskeho předarskeho towarstwa a we wozrodźenskej dobje z Prażskeho Serbskeho katolskeho seminara, a te při powšitkownem rozpołoženju romantiskeho ducha dawaju dobrych domjacych dźěłacerjow, škitacych Serbow před zahubu a bźdźacych wo nowe žiwjenje.

Basnje Zejlerjowe, literarna dźěławosć Jórdanowa, Smolerjowa, Hórnikowa, a jich družiny, założowanje towarstwow, wuhotowanje spěwnych koncertow, wudawanje nowin a wosebje założenje Maćicy Serbskeje w Budyšinje a jeje časopisa — to je tola wšitko wuspěch tohole noweho žiwjenja, kiž zawěści dalše rozwiće, měrne drje, ale přeco bóle widźomne a wuspěšniše. Młodoserbska generacija J. Čišinskeho, J. Libša a A. Muki, wobkrućowaše dobyte posicije a pokračowaše z wuspěchom hač k wyšinje swětowej. Kritiska realistiska družina na čole ze Mikławšom Andrickim na prozy tohole stotka reviduje wukonjane dźěło, kotrehož wuslědki njemóžeše zničić ani wulki wichor swětoweje wójny. Po swětowym přewróće bě saksa Hornja Łužica najbóle přihotowana na nowu dobu a přispora swoje prócowanja we wšitkich wotrjadach narodneho žiwjenja: założišcu so nowe organisacije, wurosćechu nowe towarstwa, z kotrychž wosebnu nadźiju zbudźuje Sokołstwo. Serbske Nowiny wot 1. wulkeho rózka 1920 wukhadźeja jako dźenik, přiběra wšostronscy literarna dźěławosć. A tu je potrěbnosć systematiskich stawiznow serbskeje literatury wosebje čuć. Nadźije, złożene na Krügarja, Pescheka, Jenča a druhich dźěłacerjow, zwostachu njedopjelnjene, njedźiwajcy toho, zo wolanje za dobrymi serbskimi literarnymi stawiznami so stajnje wospjetowachu. Najwuraznišo wupraji to J. Libš we „Łužicy", str. 69, założujo swoje přeće na tute słowa:

„Jeno ze stawiznow a wosebje literarnych stawiznow, kiž naše duchowne žiwjenje wopisuja, móžemy też swój lud spóznać: Spóznaj sebje!"

Systematiske stawizny serbskeho pismowstwa nam hač do dźensnišeho dnja pobrachuja. Ze wšitkich dotalnych dźěłow je najporadźeniši synthetiski pospyt wo nje sčinił Rus Pypin, přetož njedźiwaše jenož na knihi a jich spisowaćelow, ale też na runočasne poměry a na wšitke druhe wobstejnosće. Ale njeje přehnate, praju-li, zo po prawom z najlěpšimi njeje přehnate, praju-li, zo po prawom z najlěpšimi dotalnymi stawiznami serbskeje literatury — njech też dosć krótkimi — je znata Bogusławskeho-Hórnikowa „Historija serbskeho naroda" z lěta 1884, přetož w njej woprawdźe serbska literatura rosće z runočasnych poměrow a ze swojeje sriedźiny tak, kaž to dyrbi być w dobrej narodnej literarnej historiji. Čim nuzniše je potajkim dźensa druhe wobdźěłane a wudopjelnjene wudaće tuteje wubjerneje a wukubłanscy ważneje knihi.

Ale ani to by nas dźensa njemohło spokojić. Rad bychmy chcyli trochu wjacy nawědźić wo jenotliwych knihach a wo jich spisowaćelach. Njechamy so dźensa a njemóžemy so też spokojić z hołym mjenom, pola kotrehož je w spinkomaj wočisłowane časowe žiwjeńske byće a ke knizy přidate datum wudaća, my bychmy tež radźi pohladali do tutych knihow a jich wosudow, radźi bychmy znali ródny kraj spisowaćelowy, jeho swójbny a domjacy wobwěrt, jeho studija, wučerjow a počahi, jeho puće a listowanje, jeho radosće a žałosće, přetož wšitko to rozjasnjuje też literarnu dźěławosć, jeje wuspěchi a też zhubjenja. My chcemy też znać intimne žedźenja našich spisowaćelow, jich plany, jich podźěł při twarjenju domjaceje, najbližšeje a cyłeje narodneje kultury, my chcemy też wědźeć, kak je skutkowała cuza wokolina, pak němska, pak słowjanska, pak swětowa. A to runomérnje a runoběžnje we wobemaj Łužicomaj.

Bjez toho wšeho njerozymimy a njemóžemy ani derje zrozymić tajkeho Hórčanskeho, Lubjenskeho, Zejlerja, Smolerja, žiwjenje J. P. Jórdana zwostanje nam z wěčnym hódančkom, runje kaž zwostanje nam z hódančkom žiwjenje M. Kósyka, zwuzči so wuznam a dźěławosć poslednjeho wulkeho „słowjanskeho japošťoła" M. Hórnika a njewobjasni so kmanje tragika Jakuba Čišinskeho a M. Andrickeho.

Ale k tomu je hišće mnoheho a wutrajneho dźěła trjeba. Njedźiwajcy teho, zo su serbscy a słowjanscy dźěłacerjo nahromadźili wjele maćizny za systematiske stawizny serbskeje literatury, kaž sym w přitomnej knizy dopokazał, njeje to dźěło ani zdaloka wukonjane. My žadamy předewšem nowe systematiske wopisanje serbskich stawiznow ze stejnišća słowjanskeho a na zakładze nowych wuspytow; runje tak wopisanje serbskeho narodneho žiwjenja ze wšitkich hladaniščow, kiž hy dale dobry podłožk za wopisa-

---

* W Budyšinje 1929. str. 288.

Přilopk

*** Hłóž ſ olympa.** W Barliinje běše něhdy konzert, na kotrymž žo składby Beethovena posłuchachu. Bórzy po tym běše w jenej nowinje kritika cźitacź, w kotrejž žo zubu-słutkowazemu hużlerjej porokowaše, so je w jenej Beethovenowej składbje njedopołnu kadenzu hrał. „Mam zyle saćišćej, „tak kritikaŕ piżaše, „so je žebi hużleŕ tutón dźěł sam wumyślił. Wot Beethovena wón sawěsće njepokhadża. Snaty składownik Maks Beger tutu kritiku w nowinje namaka. Zyle roshorjeny žo wón k telefonej poda a kritikarja sawola. Sawołany žo njemało naſtróža, jako njesnaty žo hłóž samołwjo ſcźěhoważe rjekny: „Tu je Ludwig van Beethoven ſ olympa. Sdźelu Wam, so wczera w konzerće posłiczena kadenza wopraŵdźe wote mnje pokhadża." Kritikaŕ žo hišće něchto wopraſcha — ale tu bě Beethoven telefon hižo ſ ruki połožił . . . j.

*** Nowa ſchula.** W Prahy je žo njedawno prěnja ſjawna „ſchula ſa tajſich, kotraž žo na mandźelſtwo pſchihotuja" ſakožita. „Cźeta ſa liſtowy kaſchćik" jeneho wulkeho cźoſpoſpiſa ſa jónſke je tutu ſchulu ſałožiła, kotraž chze potajkim młodych muźſkich a žony wot 16. źiwjeńſkeho lěta na mandźelſtwo pſchihotowacź. Wjedniża pſchedewſacźa, ſa kotrejž je žo wobdźiwanja hódny wulki ſajim pokaſał, na ſtojniſchcźu ſteji, ſo wjele horja a njeſboża w mandźelſtwie naſtanje, hdyž žo młodźi ludźo doſcź njeſnaja. Tohodła je hodźinſki porjad mandźelſkeje ſchule jara wjeleſtronſki. Wón juriſtiſke powucźenje wo žlubach a žadanjach wo narunanje ſchkody wopſchija, ſakonſke pſchicźinny dźělenja, dozpła, wuczbu wo mandźelſtkim praŵje, wo cźimź naiwjazu cźłowjekow jenož jara mało wě. Ale też praſkiſ pſchi tym pſchekrótko njepſchihódże. Žona wuknje, kak ma muźej w trěbnym padźe kraŵatu wjaſacź, muź žo prózuje, ſnjeſkliwy wobjed na blido pſchinjeſcź a žo do potajnoſcźow pſchiſchiwanja knefſow a podobnych wězow ſaſwjedźe, ſo njeby do wuiſkoſcźow pſchiſchoł, hdyž je jeho mandźelſka jónu ſadźěwana a žo wo domjace winowatoſcźe ſtaracź njemóže. Cźłowjek tam dźeſi a cźěſchenki wothładowacź nawuknje, runje tak derje kaž wumětſtwo, žebi ſ tunimi žrědkami bydlenje wuhotowacź a ſ cźerſkej móſchnicźku hoſpodaricź móz. Stónczinje žo też na duſchu cźłowjeka njeſabudźe. Wſchě tute cźeſće problemy: „Sſměm muźej dowoliź, ſo wjecźor na piwo dźe?" — „Kak njetrjebawſchemu pychaćiwu žony ſadźěwaſch?" — „Kak ſmadny wuhładkujeſch?" — „Kak žo pſchecźiwo njetrjebawſchej žarliwoſcźi ſchkitaſch?" — „Kak ſe žiwoj pſchicźodnej maćerju wobhładujeſch?" we wuczbnym porjedźe mandźelſkeje ſchule ſteja, kotraž wſchem žiwojim wothadnikam ſto prozentowſke ſbožowne mandźelſtwo ſaweſća. jž.

*** Morwe město.** Na poměrnje małym městnje njemóže wjeſtſchich napſchecźiwnoſcźow być, hač je w blíſkoſcźi Pezuwa namakamy, kotrež je pſched wjacy hač 1850 lětami Pompeji, Herculanaum a Stabiä ſnicźił. Via Marina wjedźe naš k forumej, tſrhoſchcźu, k hlownemu městnu města, hdźež najwěſtſche twarjenja ſteja, burſa a žudniſtwo, templ Apolla a Jupitera, kupniza, měſchćanſkim boham poſwjećenj-dom, templ Veſpaſiana a ſkładowy dom ſa draſtu. Tu, hdźež něhdy zyła pycha romſkeho knježeſtwa kcźejeſche, dźenża jenož ſlepe ſtokny ſteja. Zyle hinaſchi je jaćiſchćej, hdyž do Pompeji pſchińdemy. Zyle rune dróhi žo pſrěki a pódlu po měſcźe cźahnu. W ſmyſłapołnym porjedźe žu tute dróhi nałwarili, kſchiwych njepſchewidnych haſkow nihdźe njenamakaſch. Na nich je po wěſtych ſakonjach rjadowany wobkhad knježicź dyrbjał, pſchetož na wołowych kolijach je to hiſchcźe dźenża ſajnje ſpóſnacź. Namakamy jenoczarne dróhi zyle w ſmyſłe dźenżniſchcźeho wobkhadneho porjada. K wobě ſtronomaj dróhi žo wuſke kłóbniki cźahnu. Powyſchene kamjenje w pleſnje žo pſchi deſcźežowym wjedrje wužiwachu. Możebje w Strada dell'Abbondanza, hdźež je žo w najnowiſchim cźaſu wjele wurywało, móžemy wo ſtarym Pompeji nimo měry wjele nawuknyć. Tu žu murje kněžow ſdźěła hiſchcźe je ſtarymi wólbnymi namołwjenjemi a reklamu wobmołowane, ſ pokaſkami na dźiwadłowe pſchedſtajenja, wubědźowanja mjeczoŵarjow, wuběhowanja atd. Cźłowjek ma ſaczucźe, jako njebychu tute městno hižo pſched nimale 2000 lětami wopuſchcźili, ale hałe dźenża. jn.

Dobrowólne wohnjowe wobory jako zapisane towaŕstwa

Kóżda dobrowólna wohnjowa wobora žo na ſakładje ſwojich wuſtawkow ſtróžka „wobora" njenuje a je kameradſtwo w prawnej formje jako ſapiſane towaŕſtwo w hamtſkim hejtmanſtwje pola hamtſkeho ſuda, w kotrejž wobwodźe žydli. Woborne kameradſtwo runje kaž druźſtwo je ſjednoczenſtwo cźłowjekow, kiž ſa jenaſte ſaměry dźełaju. Dokelž pak wobornizy njejſu mějicźelje pſchedewſacźa ani wobdźělnizy na pſchedewſacźowym wuźitku, tute pſchedewſacźa njejſu druźſtwowſke pſchedewſacźa po ſwučenym waſchnju. Wobornizy je ſwojim njeſbožicźnym poddaćom pſchedewſacźowym ſaměram pſchedewſacźe noſcha, jo a jeho nadawki wožiwjeja, jako bychu byli ſwojenu dźěłodawarjej (ſjawnoſcźi) po ſrěczenju winowaty pſchedewſacźeŕ. K temu wobory w ſwojich rjadach kameradſtwo pěſtuja. Do woborowych pſchedewſacźow ſjednoczeni wobornizy tworja kameradſtwa.

Dla ſapiſanja do towaŕſtwowſkeho regiſtra wobſteji kóżde kameradſtwo jako ſapiſane towaŕſtwo. Tu njech žo wobkhadźuje, ſo žu wobory towaŕſtwa jenož prawneje formy dla. Wjazy hač towaŕſtwa wone dotal tež njeběchu. Se ſapiſanjom pola hamtſkeho ſuda wobory prawnu khmanoſcź doſtanu a pſchicźodnje wuſtupja jako naturſke (phyſiſke) wožoby. Jedyn ſobuſtaw, wjednik wobory ſmiěje woboru ſakonſky ſaſtupowacź, hdyž jemu njeje móžno, ma to jeho naměſtnik cźinicź. Kóżda wobora móže potom ſkorźicź abo žo wobſtorźicź kaž kóżda jenotliwa wožroba.

Po woli knježeſtwa tiečeho knježeſtwa žu dobrowólne wohnjowe wobory kameradſtwa w prawej formje ſaſtupanych towaŕſtwow. Wjedniża kameradſtwow ſ najwjetſchim ſamołwjenjom nad ſobuſtawami ſteja. Na nowych uniformach budża ſpuſchcźomnje wjedniſke ſamołwitoſcźe ſpóſnacź.

Radio

Sobotu 29. auguſta je ſłyſchi:

Königswusterhausen: 6.10 raniſchi konzert. 10 ſa ſchule. 11 ludowy ſcźełak. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſe Saarbrücken). 15.30 hoſpodaŕſki tydźeniſki pſchehlad. 16 tacźele. 18 durinſki lud hraje a ſpěwa. 19 Donżay Koſakejo ſpěwaju. 20.10 Lortzing-Kreutzer (ſ Lipſka).

Lipſk: 6,30 raniſchi konzert (ſ Wrótſławja). 9,35 ſa hoſpoju. 10 ſa ſchule. 11.45 ſa bura. 12 wiſchelaka hudźba k ſwjatokej tydźenja (ſe Stuttgarta). 16 tacźele. 16,30 wjeſelu ſwiatok. 17.30 tacźele. 18 durinſki lud hraje a ſpěwa. 20.10 Lortzing—Kreutzer.

Wrótſław: 20,10 puczowanje do kucźika ſboża.
Kóln: 20,10 wſchelake wjeſele hłoſby.
Frankfurt: 20,10 wieczor wſchelcźiſnow.
Stutigart: 20,10 wjecźerny konzert.
Win: 19,25 operetta "Bobowſki mandźelſki."
Berømünſter: 21.10 ſ Gebarowych operettow.

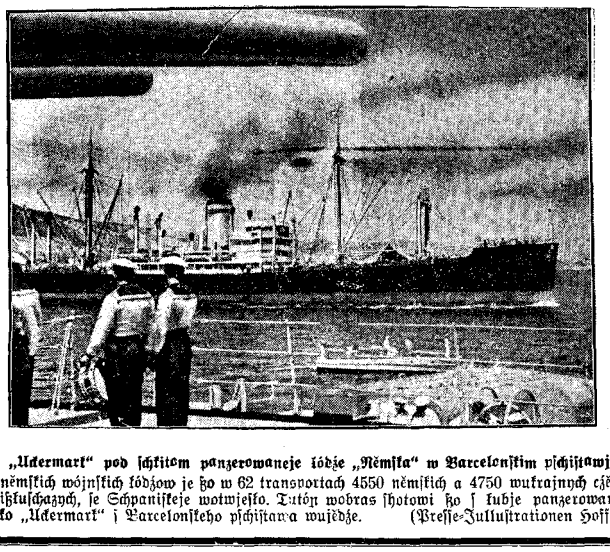

Parnik „Uckermark" pod ſchkitom panzerowaneje łódźe „Němſka" w Barcelońſkim pſchiſtawje.
Pod ſchkitom němſkich wójnſkich łódźow je žo w 62 transportach 4550 němſkich a 4750 wukrajnych cźełkajzow, 40 narodam pſchiſłuſchazych, ſe Schpaniſke wotwjeſło. Tutón wobras ſhotowi žo ſ łubje panzerowaneje łódźe „Němſka", jako „Uckermark" i Barcelońſkeho pſchiſtawa wujědże. (Preſſe-Jllustrationen Hoffmann, M.)

---

nje literarnych stawiznow. Witane su nam tohodla wšitke autobiografije a memoirowe naćiski, kaž też dopomnjeńki a ludowědne rozprawy z pućowanjow po Serbach, listowe doklady, domowědne přinoški a druhe, kiž namakamy rozbrójene w dotalnych lětnikach „Łužićana", „Łužicy", „Časopisa Maćicy Serbskeje" a „Čěskołužiskeho Věstnika" atd. Tajke monografije, kajkež je napisał Ad. Černy wo serbskej mythologiji a wo serbskim wobydlenju abo profesor J. Kapras wo prawnych stawiznach Hornjeje a Delnjeje Łužicy, su też za druhe wotrjady najnuzniśo trěbne.

Za literaturu samu pak trjebamy předewšém wotrjadnych, kritiscy wuhotowanych wudawkow serbskich tekstow; měć bychmy chcyli monografije wo serbskich głosach z jich wośišćemi, wudaća starših znamjenitych čišćow, zhromadźene spisy serbskich autorow, kaž mamy je w hornjołužiskej literaturje jenož za Młónka, Zejlerja a Čišinskeho, w delnjołužiskej pak jenož zdźěła za M. Kósyka. Z nowimi knižkami Mukoweje Dźiwadłoweje zbórki a noweje Dźiwadłoweje zbórki „Domowiny", dale Mukoweje Serbskeje ludoweje knihownje a z wobnowjenej literarnej revuju „Łužicy" su so sčiniłe wuspěšne kročele za dalše rozwiće serbskeho pismowstwa. Pokračuje so też we wudawanju Deleńkoweje Serbskeje knihownje. Tež „Serbske Nowiny" (wot l. 1842) a „Katolski Posoł" (wot l. 1861), kaž też dwě ludowej protycy — evangelski „Předźenak" a katolski „Krajan" — porjadnje přinošuja doklady krasneho domjaceho pismowstwa. Ze założenjom podobnych delnjołužiskich knihownjow a z wudawanjom „Serbskeho Casnika" (wot wulkeho rózka 1923) a z wobnowjenjom protyki „Pratyja" je so tehorunja dobre dźěło sčiniło nic jenož za zdźerženje Delnjeje Łužicy, ale też za pozběhnjenje jeje literatury. Woběmaj Łužicomaj jenak derje služi knihownja „Dom a swět", wudawana wot Koła serbskich spisowaćelow a přinošowaca kaž přenjotne dźěła, tak zdobne přełožki ze słowjanskich a swětowych literaturow, za Łužicu jara nuzne. Wotrjadnym zaměram služi knihownja „Słowjanske Rozhlady" toho samsneho „Koła". Nuzne je, zo by Maćica Serbska, kotraž zastupuje zdobom Akademiju wědy a wumjelstwa, założiła swoje samsne knihownje: 1. za wudawanje starych rukopisow a čišćow, 2. za wudawanje archiwalijow a listowanja, 3. za monografije wo jednotliwych spisowaćelach a knihach a 4. naposledy też za jednotliwe doby.

Jenož tak so zmóžni póznaće serbskeje literatury a pospěši dźěło wo stawiznach serbskeho pismowstwa. Monografije w přitomnej knize mjenowane derje při tom posłuża nowym dźěłaćerjam runje kaž dokładniše pokračowanje w literarnje-historiskim a kritiskim programje Mukowym w Čas. Mać. Serb. l. 1894, str. 67—8. A derje posłuża też programowe rozwahi prof. M. Weingarta „Problémy a methody české literární historie" (Sborník Filozofickej fakulty university Komenského w Bratislave, lět. I. čis. 12, 1922). Štož tu čitamy wo literarnje-historiskim studiju češkim, móže so z wuspěchom wužiić też při studiju serbskeho pismowstwa.

Njetrjebam wosebje připomnić, zo při nowem dźěle budże trjeba znajmjeńša wšesze kritiskeje měry, po kajkejž su so při swojich dźěłach złožowali J. A. Smoleŕ, M. Hórnik, A. Muka, J. Čišinski a cyła realistiska družina. Wěm, zo w narodźe, hdźež kóždy swěrny a dobry přisłušnik dźěła nad swoje mocy a nimo wšeho swojcho dźěła za swoje byće a tyće, potajkim njesebičnje, bjez požadanja a nadźije kajkehožkuli mytowanja (nimo problematiskeje dźakownosće a sławy), njehodźi so wótry nóž do rukow wzać, přetož hewak by na př. w našim wotrjadźe wjele dyrbjało wotpadnyć. A my dźakownje witamy kóždy literarny zjaw, kóždy pospyt. Ale chcemy wšak tola, zo by so zorno dźěliło wot słomy, zo bychu woprawdźe słabe wěcy byle wotpokazane a to w zajimje dalšeho postupa, potajkim w duchu wuwiwacym a wukubłańscy pohonjowacym.

W tom runje widźu nadawk serbskeje kritiki, nadawk kritiki w literaturje małeho naroda, hdźež je też poměrnje mało publikacijnych možnosćow: pohódnosćić kóžde dźěło a na nim pokazować dobre strony, wuporjedźeć słabe, a pohonjować k wutrajnemu, njesprócniwemu, dospołnišemu dalšemu dźěłu. A domjacy dźěłaćerjo so wšeće na to zwuča, a naposledy wozmu sami bóle kritiske pjero a słabše wěcy wotpołoža w stronu. Kritika, wězo prawa a sprawna, nětna a luboćiwa, być dyrbi

Sym přeswědčeny, zo dźensniške nowe hibanje w cyłej Łužicy přinjese też tudy nowu dźěławosć (započatki tu hižo su) a zo młoda serbska generacija w přezjednym dźěle ze starej generaciju a we wobstajnem zwisku a wobkhadźowanju z druhimi Słowjanami dopjelni nuzny a jara dźakowny nadawk — napisanje systematiskich stawiznow serbskeho pismowstwa z domjaceho stejnišća, na wyšinje dźensnišeje wědy a we wobłuku kaž domjaceje, a słowjanskeje, tak też swětoweje historije.

Dóstanjemy tak wuznamnu knihu, w kotrejž so pojedna wo dawnem byću a žiwjenju Łužiskich Serbow, w kotrejž nadobudźe hódnoty bohata poměrnje domjaca ludowa literatura, w kotrejž před nami so zjewja lubozne hornjołužiske wjesnički, hona a hole a sonjace kuzło błótowskich wosadow z cyłym žiwjenjom, a namakaju swoje městno wšitke serbske literarne zjewy počinajo ze skromnymi glossami hač přez dźěławosć Frenclow a jich pokračowarjow k rózowej dobje wozrodźenskej a dale hač k wojowarskej nowej dobje, ke klasiskim hrónčkam J. Čišinskeho, k basnjam Józefa Nowaka, Jana Skale a Miny Witkojc. A tu nadeńdu też swoje městno mnozy basnicy z ludu, kotříž su sebi swoju tradiciju zakhowali wot 1. połojcy zrudneho 18. stotka hač do dźensnišeho dnja.

Tajka kniha budźe zawěsće ze systematiskim rozhladom serbskeje literatury, budźe z wěrnym wobrazom žiwjenja małeje Łužicy ze wšěmi bojemi a bědźenjemi, radosćemi a žałosćemi, a stanje so zawěsće žorło a studnja narodneho zahorjenja, stanje so z najlěpšej přećelku a skitařku kóždeho Serba. Budźe z rukowanjom dalšeho rozwića a postupa Łužiskich Serbow na puću k lěpšemu přichodej.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ličí Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcańske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 202 | Budyšin — Sobotu 29. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Němska radiowa wustajeńca so wotewrila

Pjatk dopołdnja je němski minister za ludowe powučenje a propagandu w přichitomnosći zhromadnych němsko-italskich, krajnych a měšćanskich wyšnoscow, stronu, wukrajnych diplomatow a zastupjerjow wikowarstwa a industrije, rumělstwa a wědomosće 13. wulku němsku radiowu wustajeńcu w Barlinje 1936 wotewrił.

W sawodnych słowach zwoje rěcze němski minister dr. Goebbels přeco wažnu ludsku wustupowasche, kotraž nazionalsozialistiski natwarjazy skutk kritisuja. Hladaju jenoj na małe wobczežnosće, kiž so druhdy nětko pokaza, přeco tym pak zhromadny skutk natwara ruce zapominaju. Wuspěchi tuteho natwara so na tutej schadźowanej radiowej wustajeńcy w nazionalsozialistiskej Němskej najlepje spóznawaju. Dr. Goebbels w tutym swisku na dokonjenja zwěrtowego olympiskeho radia pokaja, kiž je we 28 rěčach powěsće do swěta słał. Sa 16 dnjow olympiskich hrow je so wjazy hač 3000 rozprawow wuslało, 500 přeco němske a 2500 přeco wukrajne radiowe sćelaki. We wšěch zwukowych zwěrtowych rěčach je so 10 000 taclow zhotowiło.

Potom němski minister dr. Goebbels na přichěrazu liczbu němskich měrićelow radia pokasuje zdźeli, so je so w sandźenym lěcze skoro sašo wo milion powjetśichła, hdyž je wot 6 516 732 na 7 404 144 postupiła. Tak Nowa Seła z liczbu wobdźělnikow i Hendźelskej na druhim městnje stej. Liczba wopytarjow němskeje radioweje wustajeńcy je so tehorunja z kóždym lětom powjetśichła. Hdyž běšche w lěcze 1933 nětko 114 000 ludźi wustajeńcu wopytało, je so jich liczba w lěcze 1935 hižo na 480 000 powjetśichła.

Němski minister dr. Goebbels tež zdźěli, so so 17 milionow hriwnow lětnje sa honorary a sarunanja sa pósćenje w programmach wuda (prjedy je było 9,5 milijonow hriwnow). Zhromadne radiowe krědki nałoža so po 14 procentach na programm, po 16 procentach na technilu a po 10 procentach na saradnistwo. W januaru 1935 běsche přichi němskim radiu 2019 wobzamknow kruce přichistajenych, na konzu junija t. l. wuczinjetsche jich liczba 3395.

Hdyž běšche němski minister dr. Goebbels hišće we zwanju radiowych postrěhowanjow do wukraja porěčał a wutworjenje dalekowidźenja rospominał, wón hišće we sašadach sa wutworjenje radiowego programma dźěše rozšěrjenje poda. Schtož tutón dypk nastura, dyrbi so programm tak sestajeć, so tych, kiž su wurjadniske wězy zwučeni, hischcze zajimuje, a so pak sa tych, kotriž mjenje zadaju, hischcze spodobny a rozumliwy. Skónčnje so dr. Goebbels k technizy a postupej wusna a rjekny, so su wudobyća nowoczasnje zbilisazije człowjekow wobohaćile a ludy zwobwonišče srěžnike.

Přez 6 milijonow do dźěła přišło

Němskostatny wustaw sa wobstaranje dźěła a sawěsćenje přiche bjedźelskeje je wažne wunoschki statistiki zwobustawow therobnych kašow přechedpołožił. W nich pokasuja so wobzebje jasnje wulke wuspěchi dźěloweje bitwy. 1. haprileje 1936 pola wschitkich rosprawjazych therobnych kašow nětkje 20,99 milijonow zwobustawow naliczichu. Tale liczba běšche so 30. junija 1936 na nětkje 21,81 milijonow powjetśichła. Potajkim su zwobustawy w 2. schtwórcžerce 1936 wo nětkje 819 000 abo wo 3,9 procentow přichibćerale.

Liczba sawěsćenja winowatych zwobustawow therobnych kašow je so hischcze přichihódnischo wuwiwaka. Přichibćerasche wot nětkje 17,69 wo nětkje 825 000 abo 4,7 procentow na nětkje 18,51 milijonow. Tu běsche přichibćeranje wo 6000 wjetsche hač pola zwobustawow dozhła, dokelž běsche mjenujzh zhła pryedy dobrowólnje sawěsćenych zwobustawow nětko sašo dźěło se sawěsćenskej winowatosću dostała.

Pornjo najmjenschej liczbje dźělazych na konzu januara 1933 na konzu 2. schtwórcžeća 1935 nětkje 6 188 000 dźěłacjerjow a přichistajenzow wjazy dźěłasche. Mjes nimi běsche nětkje 4 991 000 abo 80,6 procentow mužow a nětkje 1 197 000 abo 19,4 procentow zenow.

W tu khwilu 250 hriwnow za pućowanje do Awstriskeje

Sašadnje najwjetscha žadźba wo 500 hriwnach sa puczowanja do Awstriskeje je so w tu khwilu na 250 hriwnow postajiła, so by so dźiwało na krědki, kiž hischcze njejsu w njewobmjesowanej měrje k ruzy, po możnosći wjele puczowazym puczowanje do Awstriskeje zmóžnić. We wurjadnych padach a přichi wosebitych wobstejnosćach może so wjetschi pjenjes přichiwolić.

Hišće njeje dowidźeć kónc wobydlerskeje wójny w Spaniskej

S Burgosa so powě, so su nazionalistiscy lětarjo pjatk dopołdnja na lětanischcžo Villalba (nowe pólne lětanischcžo 4 kilometry k połnocy wot Madrida) a na Cuatro Vientos (Madridske wójske lětanischcžo) bomby mjetali. Tam je so poradźiło, tśimetorske Dragonske lětadło sniczić.

Tež so zdźěluje, so su někotre lětadła wójska generala Franka na lichiźach „Miguel Cervante" z wuspěchom bomby mjetali. Lichiźak do Puntu Carnera jědźesche. Pola Valdepenasa (190 kilometrow k połdnju wot Madrida) je so nazionalistiskim wojakam poradźiło, wójsko ludoweje fronty wo 20 kilometrow wróćo sćisnyć a so postupowanjom na Madrid sašo sapoczeć.

We wokolinje Navalmorala w horach k połnocy wot Madrida su wojazy generala Mole z wuspěchom marksistow nadpadnyli a su dwě franzowskej 7,5 kalibratej kanonje, 20 infantriskich kanonow, wjele maschinskich stźelbow a sanitetneje potrjeby dobyli.

Njedostatk elektriskeho pruda w San Sebastianu.

San Sebastianski radio je wobydlerstwu wosjewił, so milimarnje njemóža wjazy dosć elektriskeho pruda nadźěłać, tohodla dyrbi so z pschetrjebanjom pruda hylnje lutować. Maschiny, domjace pschiprawy so njeběmdża wjazy z elektriskej mozu cźerić. W kóždym wobydlenju by so dyrbjała jenoj hischcze mała zehlawka zwećić.

Sdźelenja tádź sa Malagu.

Kaž Burgoski radio wosjewja, je ruska transporika tádź mórsku wuzinu pola Gibraltara pschejěła a so na město Malagu samérila.

Španiski pósłanc w Londonje zastojnstwo złożił

Sto složujo po pschikładze druhich schpanskich diplomatiskich zastupjerjow we wukraju je někto tež schpanski póslanz w Londonje Lopez Olivan so swojeho zastojnstwa wzdał. Lopez Olivan běsche pryedy schpanski wupósłanc w Bernje w Schwajzarskej a je hatle psched nětkje dźesom njedźelenji swoje zastojnstwo w Londonje nastupił a jendźelskemu kralej krótko do wudyrjenja schpanskeje wobydlerskeje wójny 14. julija swoje wobkruczenje pismo pschepodał.

Trozkeho do sajeca wosmu.

Kaž norwegski justizny minister wojewja, je norwegske knježerstwo wobsamknło, so Trozkeho a jeho mandźelku do sajeca sadźi. Pschicźina tutoho wobsamknjenja je, so je so Trozki wuraznje sapowědźił, so wumělenjom dźerżeć, kiž su zu so jemu k jeho sawostacu we Norwegiskej napołožile. Trozki njeběmdże wjazy politiscy dźěłaćeć. Trozkeho sekretaraj so z Norwegiskeje wupokazałaj. —

Leninowa wudowa pschećiwo Stalinej.

S Moskwy so zhoni, so je mjes Stalinom a Leninowej wudowu Krupskaju swada nastała. Krupskaja je zmjertne wuprajdy pschećiwo Ssinowjewej a Kamjenewej, kiž staj byłoj Leninowaj najblischej sobudźěłaćerjej, wótrje kritisowała. Pschipomnja so, so Leninowej wudowje jastwo a wuhnanstwo hrosy.

Italska sakasuje bronje wuwožowacj.

W Romje je so pjatk dekret wo sakasu wuwožowanja bronjow a wójnskeje potrjeby podpisał a wosjewił. Pozdźěne a njepozdźěne wuwožowanje, sakowuwožowanje abo tranzit se schpanskeje a sašo do njeje, do schpanskich kolonijow abo do schpanskeje Marokowskeje sa wěste bronje, municiju a wójnsku potrjebu a lětadła je so sakasało.

Francowscy wotpósłancy do Barcelony přijeli

Namóstny pschedsydża franzowskeje komory, komunistiski sapósłanc Duclos, je pjatk do Barcelony pschischoł. Sozialistiski sapósłanc Zyromski a zastupjeć marksistiskich dźěłaćerskich swjazkow Duclosa pschewodźetaj. W Barcelonje Franzowskoje presidentej katalanskeho knježerstwa pozdźiku lětarstwa a wobalidła pschepodachu. Wopytarjo presidentej solidarnosće franzowskich organizacijow pschilubichu. Wuprajichu nadźiju, so by so měrićelanska wójna z dobyćzom marksistow a komunistow skónčała.

Modleńska hodźina za Schpanisku w Awstriskej.

Minske nowiny „Reichspost" zu na pjatk na pschichodnu měrićelanske nowe wažne namołwjenje wocźišćezale, kotrež je Winiski kardinalny arzybiskop dr. Innitzer wudał. Wón pische, so so w Schpanskej khłostańske krědki nałožuja, kiž na mjeno Kjéżora Nera dopominaju. Systematiscy wojuje so pschećiwo nětczišchemu porjadej, pschećiwo nabožnje a wěrje.

Towarstwowski dawk so powjetśichi.

Němske knježerstwo je wo sakonju dowuradźiło, z kotrymž so towarstwowski dawk (Körperschaftssteuer) za lěto 1936 wo schtwórcźinu a wot lěta 1937 wo połozu dotalnych nadźbow powjetśichi. So tuchu so napałcźenja, kiž maju so hischcze lětsa płacźiś, skónčnemu lětnemu dawkej za 1936 pschiměrźike, so napałcźenja pschi termijnomaj 10. septembra a 10. decembra 1936 wo połozu powjetśicha.

Wjednik w Bayreuthu.

Wjednik je pjatk dopołdnja do Bayreutha pschijeł a je był popołdnju pschi pschedwjedźenju opery „Lohengrin" w zwjedźeńskim dźiwadle.

Nowy němski wupósłanc za Egiptowsku.

Wjednik a němski kanzler je generalneho konsula zwobodneho tnieża z Ow-Wachendorfa za wupósłanza w Kairu pomjenował.

Dr. Schacht Paris wopnischeji.

Presidenc němskostatneje banki dr. Schacht je pjatk popołdnju krótko po 2 hodźinomaj z porjadnym ćeładłom Paris wopuschćił, so by so do Barlina wrócił. Psched tym běsche hischcze franzowskeho ministerskeho presidenta Leona Bluma na dlěsku khwilu wopytał.

Abesynska rubježna cwólba spyta Addis Abebu nadpadnyć

Kaž so z Addisa Abeby powě, je nětkje 1200 muži zwona abeżynska rubježna zwólba zwjedu wjeżor spytała abeżynske hłowne město nadpadnyć. Banditojo spytachu so ličanskeju bliżicz, kiž z połdnju wot města leži. Italscy a domorodni wojacy pak so nadpadu hnydom dobladachu a jón z wuspěchom wotrasnychu. Pod wjednistwom wjercha Haila so tež motorisowane wetdźelenje domorodnych na pschechadźanju wobdźěli. Kaž so powě, su cźełaju rubježnizy 200 mornych leżo wostajili. Na italskej stronje je 15 domorodnych wojakow padnyło a 40 so ranichu.

Dźěd z dźelka milijonow woženi so z rybakom

Praji so, so je lubosć móz s njebjeskich wyschinu — a powěda so, so tam a sem tuta wobkuslaza móz dźiwnje postupuje a so wupjera. Jendźelska hławna sławnosć saběra so tu chwilu s lubosćinstinktami sławinscyskami (w Sserbach so — mi so sda — sa takle něschto praji, so „blady pschedawaju“!ć, kotrež drje njerunaju so heweak pschipósnatej wopramdźitosći, — ale na druhim boku so sašo wustojnje podobnja wobkuslaym idealam lubosće, kajkeż je w filmje abo w romanach widźisch, a kajkeż we Jendźelskej žebi wožebje waża, a kotrež maju też zwói romantikarjo, zhožawolny dobry wukónz, „happy-end“. Sajim wěstych Jendźelczanow a Jendźelczankow hači so potajkim w lubosćach.

Poskajcze! Pschedstajcze žebi wožobnu, mlodu Jendźelczanku s jeneje s najwidźanišich a najbohatschich zwójbow. Wě tak nje amołwicze bohata, so wě jej bjes wulkeho wuschparanja mózno, žebi abo sa žebje z y k u k u p u kupić. A to jenoż s wokomikneje lawny, doketž so jej kupa wožebje rjana bycź sesda a wobkuslaza a romantiska (nó hai, kóždy je na zwój bok a waschnje kolwróżnu). A też mlody r y b a k, kotryž ju na kupiczku pschewjesy, sesda so jej kaž stworjeny do romantiskeje wokolinu, wot změtа harv daloko sdaleneje. Wukopa so s mlodeho rybaka też hischcze zyły rjad druhich dobrych a wuzitnych poczinkow: niebě jenoż s rybakom, ale wusteješche so też na to, j e j e awto wodźicź, j e j natwaricź malu thalupu, ł a n j u ramo k a b e ł wot twjerdeje semie hacź ke kupje pśches morjo pokoźicź — a sarjadowaniche jeje bndleńcźko, wobstara jej wšo też hischcze k tomu zwězu, tepjenje a warjenje.

Miš Pearson, tak rěkasche mloda bohata knjeńnicźka, pytny skónčnje (hdy je so spoczało, wo tym mjelczi pjero spisarja), so wotpowědowe mlody rybyłoječ runje tak derje jeje romantiskemu idealej hjesporočnosće — kaž kupa (a do kupy bě dźe so runjewon tohodla tak rychle salubowała!!), — wosche toho sesna so hischcze s druhim dobrym poczinkom, — mjenujzy młodźenz bě zakotnje khrobły, hdyž ju tak n. pich. w małym cźołmiku psches morjo wjekšuło zokmy pschewiny, bjes toho, so bychu cźuwn jemu s koże wujeśe —: skrótka: smužnje a swažliwje wojowasche dobyczerjaz s njej a sa nju je spczažymi (mokrymi wšo też) zokmiškami. A rybakoj sta so kaž kupje. Też wona mloda jendźelska pani so do rybaka sahlada. S lubowóźcźowanja bu lubosć a t teje sesthadża w duchu mlodeje salubowaneje pschedewsacźe, so so s rybakom w o ż e n i. Jeje zwójbni wšo — kaž so skulscha a samo rosemi — skoro s zykej tschu t khězki wujechu; atmosfera bě sa takle njewschědne pschipady kaž bycź dyrbi, podobnej wonej znano atmosferi, kajkaž knježi mjes starymi knjesami a młodymi dopołdnarjemi. Skónčnje da so nan smjeńcźicź — wón dźe najlepje snajesche khójczku swojeje dźowczicźki — a da jej a jeje ženichej swoje žohnowanje; trochu je też pschi tym ster k —.

To bě p r ě n i pad; d r u h i hnydom bodam: też wón ženje wulkotne wulpěchi we wschitkich skoro kleschach so derjemějacych cźetow, zwakowow atd. Jedna so wo to:

Italska h r a b i n k a poženi so s synom jeneho k o r c ź m a r j a s rańschich stron Londona. Wobaj běschtaj so k prěnjemu rasej widźałoj a sesnałoj na parniku, kotryż mjes Jendźelskej a Franzowskej psches kanal jěchu. Dwaj mužaj posłyschno sekkaschtaj so sašo w Londonje, a hnydom so rozsudźischtaj, so so woženitaj. Wón shont, so je wona hrabinka, a wona, so je zlubjeny sa korczmarskim blidom swoje powołanje wukonja. — Ale s tróny teje lubosće njespadny njedźiwajzy toho ani jeneho dejmanta . . .

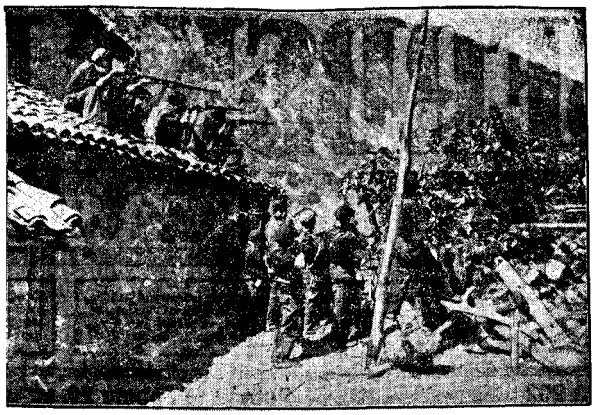

Wobkedźbowarska straża wojeriteje skupiny pola Iruna.

Pschezo hischcze so wokoło Iruna sašakle wojuje. Tu widźimy wobkedźbowarsku stražu wojeriteje skupiny w bliskosći Oyarzun psched Irunom. Wojazy ju s dobrowólnikami sesnylnjeni. (Scherl Bilderdienst, M.)

Ale t t e c ź a podawisna s kralestwa bohowki lubosće je hischće sajimawsicha, ta cźłowjeka hischcze bóle putaš! A sta so to na łódźi towarstwa Hapag. Rjana kaž zwjeczatko w stotym ramje Miš Irme Harrington a jedyn nacźolny sastojnik zwětoweje wolijoweje firmy Standard Oil Company, kiž bě duzy do Irana (horateho kraja w Asiskej), sesnaschtaj so na łódźnej leźnej kubi (Sommerdeck) a wuzmuž so khěts swari: wobaj běschtaj sa krótki cźaš salubowanaj hacź wysche wuschi. Tři dny

Nowy afrikanski parnik „Windhuk“ so do morja puschcźi!

Statny bohot generał ryczeŕ s Epp na łódźninzy firmy Blohm & Voß w Hamburgu nowu pasażersku łódź ranscho-afrikanskeje cźary 16 000 tunow wulku na mjeno „Windhuk“ wuschcźi. (Scherl Bilderdienst, M.)

po dźischo sjewi so mlody pórik psched łódźnym kapitanom, a to s naležnej próstwu, so chcetaj so hnydom dacź swěrowacź. Kapitan bě swólniwy, schtoha by też chcył pschecźiwo tomu měcź, — ale njeznědźesche jeju swěrowacź, dokelž k tomu bě nusny amerikanski statny sastojnik jako zwědk! A taiki žadyn we łódźi na wodźe njebě. S pomocu bjesgrotoweje telegrafije poprosy kapitan amerikanskeho konsula we schpanskim měsce Vigo — ale tam łódź domoródnych njemerow dla nieplschitaji — ach to moh cźłowjek i koże wujěcź — staj znadź mlodaj mandźelskaj in spe stonakoj. Skónčnje poradźi so amerikanskeho vizekonsula s města Cork (pschistaw w južnej Irlandiskej) na parnik dóstacź. Votakim vizekonsulu pschidźe na łódź, — ale wón tež nje amó wérowanje pschewjesćź, dokelž so łódź w iriskich wodach cźumpasche, a w iriskich kónczinach je jenoż zwrkwinske wérowanje dowolene. Tuž dachu so skoro wschitcy do pytanjow za nékajkim duchownym, — po dołhim pytanju jeneho taikeho skónčnje namatachu — ale mjes tym bě so vizekonsul, nusnje trébny amerikanski statny sastojnik, sašo s łódźe minuł —; ah tale kelija, njeje tón mohł dlěje cźakacź (ale najšerscho je so jemu cźakanje wostudźiło — abo pak je měł najwjetschi cźaš na kehelekulenje! Schtó to wě?)! W franzowiskim pschistawje C h e r b o u r g skónčnje pluwaše mandźelenje w swěrowanju dosrawi — a w jendźelskim S o u t h h a m p t o n j e slěsechtaj wobaj, wona a wón, rostradowanaj swěrowanaj na kraj, a sbožo jimaj mjeswozći kčejesche. A měsechtaj s tym swěrowanjom tehodla tak nusne, dokelž Mr. Patterson dyrbjesche hižo na druhi dźeń s lětadłom do Irana dale lećecź, a wona, mloda Mrs. Patterson wotjědže hnydom s pschichodnym parnikom do Ameriki, po sapołdźene nanowe žohnowanje, . . . niech so jej poradźi!

Zebrak.

Wobhladniwy. „Je pójtski sastojnik, kiž Waš wozera domoj pschewodźesche, s Wami zlubjeny?“ praschesche so Dworak krucźe. — „Sslubjeny hischcze nic“, wotmołwi Lina Hanuschkez, „chze najprjedy wědźecź, kak móju waricź.“

Knjeńka a jeje susodźa

9j (Pokračowanje.)

Wona žebi napišmo wobhlada, też na sygl a na pósła kedźbowasche. „Na mnje?“ wona dźiwajo so rjekny a list wotewri. Na jeje wobliczu njebě niczo pósnacź, hacź je jej to, schtoż cźitasche, lube. Směromnje list na bok połoži, hdyž bě list docźitała; někto hakle namołwi teho, kiž bě jón pschinjesł, so by so zydnył.

„Tuž ma so t knjeznu Lipinskez sašo lepje?“ wona pocźa.

„Wona je so spěschnje sašo zhrabała“, zusy wotmołwi.

„Ta horosć je jara nahle pschischła“, knjeni Kupsyna pomału napomni, pschi tym zusemu wótrje do wocźi hladajo.

„To je cźasto tak“, tón znapscheczi.

„Bjes pschicźiny thorocź nieje“, Kupsyna rjekny, „też pola knjenki je to tak było.“

„Wona je hewak tak strowa.“

„Cźim bóle; tuž je sawěsće něschto prjedy pschischło.“ sc o.“

„Mózno?“

„Je so jara nasymniła“, Kupsyna rjekny, „nahle roshorika, nastrózita.“

Zusy na knjeni so pozměwajo pohladuy.

„Wy to njewěsće?“ wón znapscheczi. „Njeje dha knjenka Lipinskej wulki dźěł swojeho samóženja pschidadźiła?“

„Wulki?“

„Doscź wulki.“

„Dwaj abo tři tysaz hriwnow, njewěrno?“

„Hacź też to dosaha“, zusy wotmołwi.

„Sladaj maczi“, žucha knježna rjekny, „wona je wjazy pschidadźiła, znadź połozju swojeho samoženja.“

„Tak so powěda“, zusy wobtrucźi. „Myslu pak žebi, so pschidadźenje a też jeje samóženje pschewyschoko licza.“

„Pjatnacźe tysaz hriwnow, tak ludźo powědaja“, knjeni Kupsyna sarěcźa.

„Lědma połozju.“

„Wjazy nic?“

„Ssydom tysaz“, zusy nsapscheczi, „a te zu so nětkole na schtyri abo pjecź tysaz pomjenschike.“

„Dha dźe ma Katka runje telko“, žucha knježna sawoła, „kaž pschezo, wulki hót a maly kwaž.“

„To dźe móze nam zyle wscho jene bycź, kelko knježna Lipinskez ma“, Kupsyna s porokowaszym hłozom do rěcźe pschimny.

„Ma sawěsće“, žucha holza s krótka wotrěsny.

„Schtó dha je knježnu Lipinskez w jeje thorosći wothladał?“ Kupsyna so s nowa na zuseho wobrocźi; wona to tak liwzy rjekny, jako by jej wo tuto praschenje niczo njebyło.

„Wona mějesche wothladowarku“, zusy wuzasni.

„Mějo, w taikich wobstejnosćach je sle, hdyž je cźłowjek sam.“

„To so wě.“

„Ta knježna ma swoje waschnja.“

„Wona je jara dobra a pschecźelna“, zusy rjekny.

„To wěsće“, jemu Kupsyna pschihłosowasche. „Tola ja měnju“, wona doda, „wona ma někotre dźiwne waschnja.“

„Kóždy cźłowjek ma dźiwne waschnja“, zusy znapscheczi; wón jara směromnje wotmotwjesche, a knjeni Kupsyna mějesche wulku prózu, něschto s njeho wuwabicź.

„Tak je žebi na pschikład zyle dźiwnu bjeżadu wubraka.“

„Dźiw—nu?“ zusy wotmołwi, zkowo nadpadnje do dołhosće cźehnjo.

„Tak s najmjeńscha powědaju, ja njewěm hacź je wěrno. So mjenujzy husto se žlepym bjeżaduje, kiž w bistrosći bydli.“

„Tak je!“

„Tón ju hnćzjisho wopytuje a wona jemu s knihow cźita, wón je pjerza wschědnu muślki je wožu.“

„Wschědny cźłowjek wschak wón je, ale niz niseho smyslenja“, zusy rjekny.

„A wona zo s nim sabawja“, žucha, zokta knježna Kupsyej hanjo doda.

„Je temu tak?“ so knjeni wopraschа.

„Tak je“, zusy wotmołwi.

„A schtoż je hischcze napadnische“, knjeni Kupsyna pokračowasche, „do tehodle pschecźelstwa hischcze něchtó cźeczi žtuscha.“

„To ja njewěm“, zusy směromnje rjekny.

„Wjeżny nózny straźnik“. Kupsyna znapschecziwi. „To je mi dźiwne towarstwo“, žucha zokta knježna so śmějo rjekny.

„Ma so t nóznym straźnikom tak?“ knjeni Kupsyna s hanjazym pozměwom dale rěcźeschе.

Zusy bě stanył; bledemu muzej dźiwny wuras po wobliczu sejhrawasche. „Tón nózny straźnik zym ja“, wón rjekny, s knjenje Kupsyje ani wócźka njespuschcźejo, pomału, zyle směromnje, so trochu pozměwajo.

„Wy!“ zona wisha wustrózana mjakotasche, pschetoż wona bě žebi myślika, so je muzki, kiž na takle dźelcane waschnje so wuprajicź wě a kiž so tak rozumne sadźerjesche, skerje wschitko druhe, chiba niz nózny straźnik.

„Nó“, wona spěschnje dale rěcźeschе, „w kóždym powołanju zu schwarni ludźo, a ja nochju nithy prajicź, so knježna Lipinskez njedyrbi wodkhadźecź, i kimž chce.“

„A wotmołwu na list, zmém-li prożycź“, Mulicź sarěcźa.

„Wy chcezce wotenicź?“

„Haj“, Mulicź wotmołwi.

„Na, tu chwilu so dam knježnje Lipinskez poruczicź; bórzy wotmotwju s listom“, Kupsyna symnje a pomału wotmołwi.

Mulicź so poruczi. Wón na dróhu doschedscheł hischcze jónu na wulku schěru khěžu i woknami, kiž mějachu železne lěžyny, pohladny a po jeho wobliczu pozměwy spokojenja sejhrawasche. Straźnik žebi rjekny, so je swoju wěz derje sćinił. (Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 29. awgusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Čas je, njehody wopłakować,
hdyž přińdu a woprawdźe so pokaža.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer 0, najwyšši stopa dujowa temperatura 26 stop. cyopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer 0, najnišša temperatura w nozy 12 stop. cyopłoty. — Wyšina z rjanym wjedrom žo pomalu sesłabja. Pola Islandskeje žo nižina k ranju hiba a se zwojimi kromami hižo hacź do dołhowječorneje Němskeje sfukuje. Tohodla žo tam njebjo po něčim trochu samróči. Wětry žo tež w naših kónčinach k połdnju wobrocža a cyopłišchi powětr pschipławja. Hdyž žo tutón podjšchu z khłodnym mórskim powětrom setka, žo wjedro pschemění. Sa jutšischu niedźelu pak hischcze wjetscheho pscheměnjenja w naših stronach njewocakajeny. — Jutše wjedrowe słónczko je 5,09 hodź. schadza a žo 6,51 hodź. khowa. Mjezyž schadza jutše popołdnju 17,32 hodź. a khowa žo na ranje 2,21 hodź.

Wuhlady na wjedro sa jutšischu niedźelu: Hischcze rjenje a cyopło, posdźischo knadź trochu mróčelate.

*

— **Sa tych, kotřiž do Nürnberga pojedu!** Pschedwobkladanja SA-muži brigady 133, kotřiž žo na němskim stronim sjedźe w Nürnbergu wobdźěla, wjazy njebudze. Pschisłuschnizy SA žo w dnjach wot 7. hacź do 11. septembra 1936 w jenym khěwie w Suborniczy zhromadźa. Wjednik brigady 133: Unterstab, brigadowy wjednik.

— **Kofejowy wožebity cząh do Drježdżan** pojedźe zaso pschichodnu srjedu 2. septembra popołdnju. S cząhom móže žo pschihódnje na zahrodnu wustajeńzu dojeź. Cząh wotjedźe z Budyschina 13,25 hodźin a wróći žo zaso 22,34 hodźin.

— **Wupłaczenje renty na pósče ka měsaz september.** a) **wojeńske renty:** sobotu 29. augusta; wupłaczenje budźe za Budyschin na póstowym hamcze cźo. 3 (Psched schulećkimi wrotami). b) **sniežbožeńske a invalidne renty:** wutoru 1. septembra. We Budyschinje žo płaczi invalidna renta w evangelskej towaršchowni na Hornczerskej haźy 23, wjchź druhe na póstowym hamcze cźo. 3 (Psched schulećkimi wrotami).

*

Tydźeńšti plan kulturnych sawjedźenjow w Budyschinje.
(Sdźěluje měsch.-janski kulturny hamt.)

Tydźeń wot 29. augusta hacź do 6. septembra 1936.

Ssobotu 29. augusta 1936, 17,15 hodźin w Pětrowskej zyrkwi: 1. domšći něschpor.

Wutoru 1. septembra 1936, 20,30 hodźin w Naturšim parku: **wjeczorny** koncert měschczańskeho orchestra.

Ssobotu 5. septembra 1936, 17,15 hodźin w Pětrowskej zyrkwi: 2. domšći něschpor.

Njedźelu 6. septembra 1936 w 11 hodźinach na dworje Ortenburgskeho hrodu: 6. hudźba na hrodowskim dworje, sdobom wabjeńšći dźeń sa ludowu hudźbu.

Wschitzy pschiprajerjo kulturnych sawjedźenjow žo prošcha, so bychu wschitke pschedewzaca tak sahe kaž možno měschczańskemu kulturnemu hamtej spožělili.

*

S **Hnaschcz.** (Tragiska zmjerćz.) Tragiski kónz wutoru 74 lět starý rentnar Bohuměr Hobrak z Cźěchorcz namaka. Mróčelnikli žo wot pohrjeba wójnskeho towaršcha na Budyschim Tuchorju, žebi do Hnaschczańskeje korčmy dóńdźe, so by tam zwjóli złódi spokojił. Po zyle krótkim pschebywanju tam, žo dale na dompucz do Cźěchorcz poda. Hdyž pak so nasajtra rano hischcze njebě domoj wrócił, pocźachu žo pschiwuseni wo njeho bojeć. Jeho žyn z wjeznjanosću a z wieznym złužobnikom sa sdubjenym pytasche, donjz jeho kónčnje krótko do pschipołdnja na khribjecze ležo w Cźěchorcźankiej rěczny njenamakachu. Po lětkastim swésčenju je jeho, hdyž chanjche rěczku pschekročić. Boža ruchka sajaka. Hobrak bě jara znata a wobluhjena wobzoba, zwérny zobustaw wojeńskeho towaršcha. Dokho pschisłuschesche jako zobustaw schulskemu předźěwdstwu a Cźěchorcźanskemu gmejnskemu sastupjeństwu.

S **Budestez.** (Stawnišce powěsće.) Narodźił sej so: 19. 8. Arnoschtej Richardej Adlerej, modellowemu blidarjej w Mnischonzu, dźowka. — 26. 8. Bjedrichej Waltarjej Vogelej, murjerjej w Budestezach, dźowka. — Pschipowědźiłoj stej so: 21. 8. Edgar Reinhold Erich Fuhrmann, kamkar w Mnischonzu-Cźornych Rožźłach a Elsa Hana Karla Heringez, domjaza dźowk w Mnischonzu-Cźornych Rožźłach.

S **Makeho Wielkowa.** W nozy z schtwórtku zapali so na hrajnischczu w „plantazi" tołczna alazija. Wobnjewa wobora woheń sala, dyrbjesche pak schtom puschczeć. Kak je woheń naštał, njeje znate.

S **Makeho Wielkowa.** 4. septembra budźa tež w naschej gmejnje, kaž wschudże po zyłej Němskej, swinje liczeć. Wobsedźerjo swini so prošcha, so bychu prawe a dopołne liczby sapisowali. Kóždy ratař ma so wo to postarać, so je licźenje hacź do 7. pschemjedźene.

Se **Jarkow.** Cźežke njezbože sta so pjatk w naschej wsy. Ratař Schatz dźěłaše se znježkitimi hrabjemi na ramjenju na polu hicź, jako jeho na dróhy pschinjeschkat cźežkiteho wosa hrabnywschi z semi storhny a pschejedźe. Sawołany lětak możeše jenoż jeho zmjerćz zwésčeć. Naisterje je Schatz, kiž je 60 lět stary, jenoż prědni wós cźežkiteho wosa, niż pak tež pschipowěschak widźał. Pozdźiendź bě jeho hrabnyk a z semi storhnyk. Pódźelu jeho z bohatym pschewodom pothowachu.

S **Minakka.** Nasch wožadny sławny zujowy dźiakuzwjedźer je so lětsa po postajenju zyrkwinskeho pschedstejićerstwa hakle prěnju njedźelu w oktobru na stare waschnje wošwjeći.

S **Kamjenza.** Sandźenu schtwórtk je so Kamjenska borschcź zhožownje skónčiła. Hischcze je Jenje njeje tak mjele zujych w Kamjenzu bylo, kaž tón ras. Pschipołdnju 1/12 hodźin rišałche so cźah z dźěćimi jara zwjedźenišu pschihotowany po z thorhojemi wupyschenym měsće. S tyšacami na thódniku stejo ludźo pschihladowachu. Po tym žo ludźo z hromadami do borschcze walachu. Hdyž so cźmicź pocza, wróćiłchu so dźěćo do rjenje wobšěrneho města.

S **Kulowa.** Lětwo dźěłoweje złužby ma do naschcho městaczka pschińcź. Jako městno žu so měschczanike ležownosće pschi měschczanskim lěku wubrale. — (S naschcze schule.) Wučerka Hana Zurez je so do Sprottawy pschesadźiła. — (Twarjenje.) Wobzedźer mlyna Kober je swoje domske z pschitwarjenjom pobocznego fschidka powjetschił. — (Hornjowa na kurwotn.) W Kulowzu je so 125 kurwotow sa jedyn dźeń spotřěbało, najšterje budze lětha jara wiele kurwotow.

S **Klětnoho.** (Zurkwinske.) Němske Boże złužby dop. 1/11 hodźin (duchowny Wanka z Ruchwalda), dźěćikemschenje smjeje stud. theol Arnoscht Mirka z Klětnoho.

S **Krjebje.** Desch měrjazy hamt je w saschkym měsazu wscho dohromady 87,7 litrow deschcza na kožny meter wobličźił. Na 17 dnjach žo deschczowanje, tak so możeše žo měricź. Najwjazy deschcza naměrk žo 10. 7. z 21,4 mm.

S **Krjebje.** S renowazniu naschcho Božeho domu ma žo bórzy sapoczeć. Wobzadna zurkwinska rada je wobkomka, so ma žo z pschedběžnymi dźěłami sapoczeć. Ma žo z tym ličźić, so žo renowazija k kěru naklęto pschewjedźe.

S **Khołma.** Murjadnje kražnu napohlad poskicza nětko bliška gmejnska hórka. Wobschérna wyšoko ležaza wyšina poskicza wurjadnje kražnu barbnu wobras. Zyła hórka je kaž z cźežwjenej barbu polata. Na hórzy kčeže wrjoh.

Z **Drježdżan.** Zaso je nam z „Hromadnika" njesmilna ruka smjerć droheho sobustawa hrabla. Nas přećel, swérny Serb a porjadny wopytowar našeho towarstwa, překupe August Kokušky je po ćeškim bědźenju 18. t. m. wumrěł. Pa jeho přeću bu jeho ćicho khowanje hakle po spalenju w Drježdżanskim krematoriju wozjewjene. Wobžarujemy tutoho ćicheho, sprawneho, stajnje přećelniweho muža nutrnje. Ćesćomne dopomnjenje wšěch sobustawow a tych dalšich, kiž jeho znajachu, wostanje jemu wěste. Narodźi so 29. 10. 1867 w Bošecach jako syn serbskeju staršeju. Wšelake šule wopytawši dosta so do Drježdżan a bu pa na pěčenu prokurista cigaretoweje firmy „Yenidzo", po swojej wuslužbje bě jako swobodny wikowař živy. Jako bě towarstwo „Cornoboh" rozkšo-ło, bu Kokušky kej sobustaw a bě to lěta dołho, doniž jemu powołanje to njezadźěwa. Wjele pućowaše do słowjansk. krajow, stož jeho słowjansko-serbske zmyslenje wobswěrća. Wulki zajim měješe njehnhi za serbsku kulturu, wosebje za basnistwo: J. Čišinskeho „Přiroda a wutroba" znaješe biez mala z hłowy a „Formy" měješe husto při sebi w kabaće. Poslednich 8 lět běše z našim sobustawom. Bychmy nadobnemu towaršej rad dlšše živenje a přebywanje w našej srjedźiznje popřeli — zły dóht cheyše to hinak. Njech je jemu zemja lohka! Boži raj njech jeho njesmjertnu dušu překrasni! Bj. Kr.

Se **Schkrachowa.** W pozledním cząsu množachu so pschestupy pyches mjesy bjes wupokasa, kotrež z cząstym pokłostanjam wjedźechu. Tež 25 lět stareho H. se Sakonja bě niedawno zjawny sastojnik pschi mjesach lepił. Dokelž bu jdasche, so H., kotryž bě so hižo wjazy króć wobtedźował, so je mjesy pschekrocźił, sasu i druhele strony mjesy pschihódze, dyrbjesche k sastojnikej, kotryž we najbližšej blisłoczi stejesche, zobu hicź. To pak jenoż i najwětšichim pschećiwjenjom cźinješche. Druhi sastojnik, kotryž bě zyku krajinu pschewidźał, niebě H. nihdże widźał, tak so bě bjes dwěla, so bě H. z Cźech pschišłoł. Tohodla bě žo dla pažowneho pschestupenja se 6 hr. pokłostał. Jeho snapschećiwjenje, so je jenoż žo pschekhodźował, sudnistwo njewérješe. Dla tutoho sadźerjenja žo khłostanje na 10 hriwnow abo 5 dnjow jatby powyšchi.

Portrét nowoho jendźelskeho krala na znamkach.
Prěni ras po nastupenju trona po nětko w Jendźelskej znamki z wobrazom jendźelskeho krala Eduarda VIII. wudawaja. (Scherl Bilderdienst, M.)

25lětny jubilej serbskeho towarstwa „Lubin" w Budestezach

wošwjeći so jutše njedźelu popołdnju w 3 hodź. z towaršchnym sesdźenjom w Scholcźiz (bywšchim Rósikez) hosćenzu a z wjeczornym zwjedźenišim porjadom bohateho wobšahu a dźiwadłoweho pschedstajenja. Serbja, wuleczeše žebi do rjanych Budestez pod žerbšchimi horami a budźeše w bohatej liczbje je zwědkom tutoho 25lětneho jubileja „Lubina" w Budestezach!

Se **Salomja.** W hornjej wšy brdlaza 27 lět stara Gertruda Hirschez chanje so wot zwojeho nawożenje dźělicź, dokelž měsache tutón dakło wot domišny dźěła nastupicź. Dźělenje dźěche jej tak k wutrobje, so žo mohła zwjese. Boža ruchka bě ju sajała.

S **Pirny.** Wichi pschesćěkhenjeju wo druhe auto sawadźił. Na wulkej dróhy pola Nowoho Struppena je auto, kotryž chanjche Drježdżanki wožobowy wós pschesćěhnyć, tutón na bok storčił. Pschi tym wjednik Drježdżanskeho wosa móz nad wozydłom słubi a sajedze do schioma. Wobaj žobujeńdźazaj žo tak cźežko sranischtał, so dyrbjeschtaj žo do khorownje dowjeć.

S **Drježdżan.** Rosbuchnjenje w płunarni w Reicu. Mjezera rano wokoło 1/47 hodźin sta žo w płunarni we Reicu rosbuchnjenje, pschi kotrymž dwaj dźěłacerjaj wo žiwjenje wschitkich dźěłacerjow cźežko strachowa. Tjeczi dźěłacerjo schkhaže sebi ćuwy. Rosbuchnjenje sta žo w městnosći, hdźež wětrak stejesche. Kak je płun do tuteje městnosće pschischoł, njeje dotal wujaznjene. Kriminalna policija žo z pschipadom sabera.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 28. awgusta 1936.

Narodźenja: 23. 8. Waltarjej Arthurej Nóll, pschekupkemu pschistajerjej we Wjeleczinje, dźowka. — 27. 8. Pawołej Waltarjej Knjezyj, fabrikiskemu dźěłacerjej, dźowka. — Alwinej Doże Krjeczmarjej, wyschschemu cźerjódźownemu wjednikej w němskej dźěłowej złužbje, dźowka.

Wumrěłej stej: 27. 8. Felicitas Marja Dittrichez, rjadowa žołtra, 19 lět. — 28. 8. Ida Selma Klingstowa rodź. Hemplez, mandźelska cźežłe, 64 lět.

Hudźba — wumělstwo — dźiwadło

W **Centralnym dźiwadle** widźimy nětkole jedyn z najlepschich filmow pod titulom „Njemožna žona", w kotrymž widźimy hobrski pschestrjeń petrolejowych žórkow a dźěłarjow w Kaliforniškej a Rumunskej a nawodźimy, kak cźemne mocy wojuja, wschitko dobywć do zwojich rukow, wužijo, je-li trjeba, też najnišše khěrki. Jleana Manescu, dźěcźicźelka wulkeje wolijoweje rafinerije po zwojim bratru, wodźi munje a z krutej ruku tyhaju dźěłacerjow sastaraze pschedewsacze, saprěju sebi zamo lubosć a mysle na zeže. Hakle w boju z najcźmowischimi elementami dopóznaje, so trjeba pomozy a sejerv, a hdyž chze jej pschirodna katastrofa też tehu muza rubicź, kiž ju lubuje a zyle zwoje mozy za lepsche twornje a dźěłacerstwa sasaji, spóznaje, so je w njej wotmucźita tamna wulka lubosć, kiž je w cźejcźownosći a zwérje salożena. Dorothea Wiekz, Gustaf Froehlich, Gina Falkenbergez, Harry Hirdt, H. König, Edwin Jürgens a druzy hraja z najhlubschim sacźuśom a doživenjom, tak so wobradzi film wobzebite doživenje. — Jara rjane bu też wobrazy Schpanskeje z měrnych dnjow a Fox-klinczaz tydźeń poka'a dźensnišche wožudne podeńdźenja měschczańskeje bratrowskeje wójny.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Betr. Fest der deutschen Traube und des Weines 1936 vom 19. bis 27. September 1936.

Als Weinverteiler (Weinhändler) zum Bezug und Vertrieb von Patenwein 1936 der Stadt Bautzen sind noch folgende Firmen zugelassen worden: Britze & Söhne G. m. b. H., Bautzen, und Säuberlich & Hornoff, Dresden.

Bautzen, 28. August 1936.

Der Patenstadt-Organisationsausschuß.

Towarstwowske powěstnikl.

Budyschin. Sjednoczenstwo evang. Serbow wobdźěli so njedźelu 30. aug. na jubileju towarstwa „Lubina" w Budestezach. Wotjedźemy 13.27 a 14.23 hodź. Shromadźimy so pola Schelcźiz (prjedy Rósikez) w Budestezach.

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica" wobdźěli so na swjedźenju 25lětneho jubileja tow. „Lubin" w Budestezach njedźelu 30. 8. 36. Zeńdźemy so popołdnju 1/43 hodźin pola Srammec w Małych Debseczach. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Předsydstwo.

Hłowny redaktor Marko Smolerˇ w Budyšinje. Zamokwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerˇ w Budyšinje a za nawěstki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 přez 2000. W tu khwilu tarifna lisćina 5. płaći.

Dźěćo, kaž słónčko

njedyrbi jenož strowe być, ale dyrbi tež za lěčo a khłódniše dny rjanu wužitnu a barbowźiwu drasćičku měć. Wšitko štož za najmjeńše trjebaće, namakaće we wulkim wubjerku a płaćizny hódno pola firmy

Bokelmann Nachf.

na Serbskich hrjebjach čo. 2

Hdyž by nan płokać dyrbjał...

hišće dźensa by sebi kupił jenu

Miele

elektro-płokaca maśinu

Dostać w wšěch wotrj. wobchod.

Dekl nascénsne a wodowod. śkitaki z wósskow. płatu tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 28

---

35 lět. wudowc

z jenym dźěśćom a něšto zamoženjom pyta znajomstwo **z knježnu abo wudowu,** po móžnosći ze žiwnosću, dla pozdźišeje žeńtwy. 1626

Zamołwjenja pod **„B 13"** na wudawarńju Serbskich Nowin

19lětna holca

pyta słužbu w domjacnosći. Zamołwjenja pod **B 14** na wudaw. Serbsk. Nowin. 1627

Sprawna holca,

nic młódša 16 lět, kiž so žanem. dźěłu njewótwlakuje, **so do Budyšina pyta.** Zamołwjenja pod **B 15** na wudawarńju Serb. Nowin. 1630

Spušćomny 1631

wotročk

so hnydom pyta **w Kumšicach čo. 1**

Kruwa

z ćelećom

abo wysokosušelna kruwa miez dwěmaj na wubjerku nimo toho 2 lětny sylny dołhohriwaty zrěbc, liśak, su na předań **w Sešowje čisło 38**

Składnostna kup!

Płunowe kachle

su za 78,— hr. na předań pola **Arthur Höse w Budyšinje** na Kěžorskej drózy 9 1628

Nowe knihi

Zběrka: Serbska Ludowa knihownja

M. Nawka: Łóńčko kwasnych hrónčkow. Brožurowane 0,50 hr., wjazane 1,— hr.

M. Kral: Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow. I. a II. Brož. 1,20 hr., wjaz. 1,70 hr.

A. Sykora: W Małešecach před sto lětami. Dopomnjeńki. Brož. 0,50 hr., wjaz. 1,— hr.

H. Siękiewicz: Za Božim khlěbom a druhe novele. Brožurowane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

Zběrka: Dom a swět

W. Hálek: Wječorne pěsnje. 2. wudawk. Brož. 1,— hr.

J. Lorenc-Zaleski: Kifko. Romantiska stawizna ze starodawnych časow. Brož. 1,— hr.

Serbska knihańnia w Budyšinje

Srjedu, 2. septembra, pojědźe

pospěšeny wosebity kofejowy ćah

do Drježdźan 1615

ze 60 procent. zniženej jězdnej płaćizny

Zniženy zastup na Zahrodnu wustajeńcu: 75 pjenježkow

Wotjědźe z Budyšina 13.25 hodźin a wróći so 22.34 hodźin Wotjědźe ze Zemic-Tumic 13.43 hodź. a wróći so 22.19 hodź. Jězba płaći (tam a sem) z Budyšina 2,—, ze Zemic-Tumic 1,60 hr.

Darmotne jězdne plany wotedawaja so při wudawarńjach jězdźeńkow a w MER-bjurowje w Budyšinje.

Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje

Awtowy park Willy Pätschke

Budyske pućow. předewzaće zarjaduje sćěhowace jězby:

Póndźelu, 31. augusta, 13.30 hodź. do **korčmy na Wysokim lěsu** . . . . hr. 1.40

Wutoru, 1. septembra, 13.30 hodź. do **Jonsdorfa-Oybina** . . . . . hr. 2.25

Srjedu, 2. septembra, w 4 hodź. na **radiowu wustajeńcu do Barlina** . hr. 10.— wobhladanje olymp. wubědźowarńje, jězba po mésće

Wotjědźemy wot Měšć. muzeja. Zamołwjenja na Bismarckowej drózy 12, telefon 3900, abo na MER-Büro na Žitn. wikach 4, tel. 2140

Autopark Silberblitz w Załomju

Martin Knobloch :: Telefon Załom 368

Sobotu, 26. septembra, pojědźemy 1597

na bulkopańcu Němska-Češka do Prahi

Wotjědźemy sobotu přiwotpołdnju w 12 hodźin z Budyšina a nawróćimy so w nocy k póndźeli. Jězba płaći 9,— hr. Za přenocowanje, hospodowanje a zastupne khartki so rad postaramy.

Zamołwjenja na Silberblitz (Martin Knobloch) w Załomju (Sohland) abo na wudawarńju Serbskich Nowin w Budyšinje. Telefon 2687

Hdźe?

daće swoje **filmy, platy** atd. ruče płaćiny hódno a derje wuwiwać!

Pola wosebiteho optikarja

Erich Lenza

w Budyšinje, Hošic hasa 21

Po zawrjenju wobchoda tykńće swoje foto-wěcy proša do kašća při mojim wobchodźe.

21 Telefon 2134

Meble jenotl. meble łěhańnje . . . jědźeńnje . . . kuchinje . . . Wulki wubjerk

HÄNCHEN

Tyšeršk mištr – **meblowa wikowańnia w Budyšinje na Lubijskej dr. 17** (w dworje). Přijimam mandž. poččonki

---

Čerjeńske rjemjenje z cyle dobreje jadriweje kože we wšěch šerokosćach, rjemjenowe zwiazadła, rjemjenjowe wolije a tuki, kaž tež wšě techniske potrjeby dostanjeće pola firmy

Otto Büttner (mějićel S. Laskowski) kože, čerjeńske rjemjenje, techniske a gumijowe wěcy w Budyšinje na Hłownym torhošću 9

1610

Zubny lěkař dr. Stritzinger

na Bismarckowej drózy 3

je so wróćił

1617

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

29. augusta 1936 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	2,00	2,60
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	11	0,12
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połc	1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,13
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

. . . Z. zyma?

Trjechi? Tak dołho nosyće nětko waš kožuch. To su zawěsće małe škódne blečki k wupor-jedźenju a zawěsće je nětko tež přihódny čas k předźěłanjam. Z čimž so w nazymje a zymje 1936/37 drasćimy, pokaza Wam rad

Kožuchowy dom Arthur Flegel nasl.

mějićel Pawoł Zimmer w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6. Tel. 3667

Rěčimy serbscy! 1625

Hosćenc w Hórkach

wuhotuje jutře njedźelu, 30. augusta

kehelekulenje a třělenje wo myto

wječor zjawne reje 1624

Přećelnje přeprošuje **Hejduškec swójba**

Hosćenc we Šunowje

jutře njedźelu, 30. augusta 1622

žnjowy swjedźeń z rejemi

Přećelnje přeprošu etaj **Jan Wowčeŕk a mandź.**

Hosćenc we Sernjanach 1621

jutře njedźelu, 30. augusta **reje**

Darće při kóždej składnosći **dobru serbsku knihu!**

Wozjewjenje

Nazymski hermank, konjacy a skótny hermank

je njedźelu, 6. a póndźelu, 7. septembra

w Halštrowje

W Halštrowje, 28. augusta 1936

Halštrowscy měšćanosta 1618

Město khartkow!

Po pohrjebje našeje drohoje zemrěteje, mojeje lubeje mandźelskeje, našeje niezapomniteje, starosćiweje maćerje, přichodneje maćerje a wowki,

Hany Emilije Šěcoweje,

wupraśamy na tuto wašnje wšitkim, kotřiž su pisomnje a z bohatej kwětkowej pychu nam swoje dźěłbraće wopokazali, swój

na wutrobniši dźak.

W Rachlowje, 29. 8. 1936.

We hłubokej zrudobje

K. T. Šěca, wyšši wučeŕ na wotp.,

a zawostajeni w Mehltheuer (w Vogtl.), Pirnje-Jessenje, Njeswačidle, Rachlowje a Budestecach.

Kedźbul

Moje **elektriske biez sazow a kura**

rjedźenje kachlow

wjedu po dotalnym wašnju njepřemjenjene dale.

Gustav Wehla,

na Wjelkowskej dr. 173, II

Rěču serbscy!

Dr. med. Frenzel

so póndźelu **wróći** 1629

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njejsu-li na składźe, za krótki čas

Serbska knihańnia w Budyšinje

Fischerec barbjeŕnja

chemiska rjedźeŕnja

dźěła spěšnje, čisće a płaćizny hódno

Njezabudźće na wašu drastu

Klamy a přijimanje: 1148

Maks Klenke w Kamjencu na Budyskej dr. 30 **w Budyšinje** jenož na Moltkowej drózy 21

Pruhujće swój wobstatk čišćeŕskich wěcow

Nječakajće, doniž njeje poslědnje **topješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku W čišćeŕni „Serbskich Nowin" budźeće derje a płaćizny hódno posłuženi.**

Płaćizny rěznego skotu na Budyskich skótnych wikach.

28. augusta 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 81.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	—
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 79.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 626.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1426

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	85—90
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	75—83
Špatne (3.)	66—72

Wowcy: 8736.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	51—53
Starše wukormjene (6.)	47—50
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	35—45

Swinje: 5140.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Přiloha k čisłu 202

SERBSKE NOWINY

Sobotu 29. augusta 1936

Je deščowa woda čista?

Deschćowa woda so jako wožebje čista woda wobhladuje a nětkhježkuli so sa pokanje schatow, sa warjenje, sa pschihotowanje domjazych srědkow a sa pschilimowanje kwětkam wužiwa. W deschćowej wodźe pak nimamy runje najcéišćischu wodu, pschetož deschcz pschijima wschě w powětrju bywaze njeczistoty, a tych je jara wjele. Nimo mineralskeho procha su to wožebje wulke mnoshe žywjenschka a nikle toitlinki a swérjaze žiwochi, wožebje **batterije**. Deschcz, kotryž pschi njewjedrach pada, wobhahuje nimo toho wulku mnoshosć draščicsiteho duschćinatana (Salpeter). Tuta kišalina twori so s kišlika a dušnika w powětrju pod wlimom elektriskich mróčelowych wurunanjow. Se šamšneje pschicžiny wobhahuje njewjedrowy deschcz husto jara wjele ozona.

Wulke njewjedrowe deschcze móža telko kišalinow wobhahowacz, so so tuta woda pschi pschidawczu mydła młóčnje mucži, dokelž so tukowa kišalina s mydła we małych dźělbach wustorkuje. Tajka woda so jenża njehodži sa pokanje lépschich schatow a runje tak niz sa warjenje. Sa to pak je sa krjepjenje kwětkow a seleninarskich rjadkow jara derje hodži, dokelž derje hnoji. Pschi krjepjenju s tutej wodu pak so pschezo zuse šymjenja, kotrez w powětrju wokoło létaju a so s deschcžom dobulorhnu, na rjadki pschinjesu. Zyle njepschihodna pak je deschćowa woda sa pschiprawjenje domjazych srědkow k thajenju strowoty, dokelž jara husto plěšnimowe a khorobne schadženki wobhahuje. K tutemu samérej ma so pschezo destillowana woda wužiz.

W deschćowej wodźe je jara wjele mineralnych maczinow, wožebje tam, hdźež je wjele procha. Tute mineralne macziny pak s wulkeho bjéła we wodźe njeßu rospuschćene, kaž w studnjowej wodźi, ale plawaja w njej. Tehodła njeje deschćowa woda sa napojenje drobneho skotu a pjerinu dawno tak dobra, kaž studnjowa woda, jeje mineralne macziny stótne częło pschejimaju. Jako pitna woda sa cžłowieka pak je zyle njepschihodna, štodźi tež jara mjechko a jenoż w najwjetschej nuzy měła so picź. Deschćowa woda, kiž je dléschi czaz stała, njeńmě so na žadyn pad wužiwacz, pschetož wulkeho wobhaha roślinowych šymjenjow, małych žiwočichow dla lóhko icz połčzina. Najwjetscha hódnota deschćoweje wody je potajkim, hdyž so na krjepjenje seleninowych rjadkow wužiwa. Wožebje wulka je tuta hódnota, hdyž psches sliczowe schtomy dele kapa, pschetož pschi tym rospuschczuje mineralniše a organiše maczinu na schtomowe kopjenach, kotrež so s deschćowej wodu do semje dostanu a koruschki schtomow hnoja. S tym mineralniše maczinu stajny běh dokoło wokoło wumjedu; najprjedy pschindu je semje do kopjenow a s tych sazo do semje atd. Też spadane kopjena deschćowa woda wopłoka a wopłckane mineralne maczinu hnoja semju. Njeje tehodła radżomne, so so nasymu spadane liscžo s lésow wotstroni a jako hródźny hnój wužiwa. Lépje je, so so w lésu leżo wostaji a so je tam dechcz wopłoka. Nowozčasne lésne hospodarstwo je to derje spóznało a njewostaji tehodła jenoż kopjena w lésu leżo, ale sadła nětko też měschane, jehlicžkowe a liscžowe schtomowe wobstatki, so by lésna póda pschezo s liscžom kryta była. To ma też tu lěschinu, so klaiaze liscžo semju mielni a s tym powětr pschepuschczasu wukhowa, tak so móže powětr k schtomowym koruschkam zo pschedobyć, schtož je sa srót schtomow nimomérn nuzne.

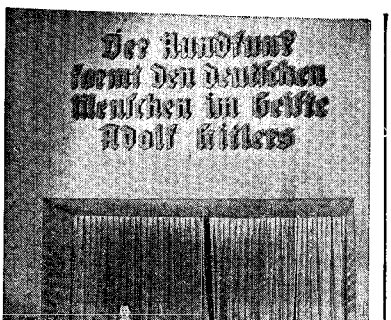

Dr. Goebbels wotewri wulku radiowu wustajeńzu.
13. wulku němsku radiowu wustajeńzu w Barlinje 1936, a to wustajeńzu techniskich dźiwow a wunamakanjow je pjatk pschipokdnju statny minister dr. Goebbels zwjatocžnje wotewrił. (Scherl Bilderdienst, M)

Ja pak njejsym ničo prajiła!

(Wobras je wižny.)

Nětko mi prajcze na zynm žwěrcze, schto měnicze k Matkej Marhacze tam w hornjej wižy? Njejsicze storo snak padnyli abo njeje wam rojumcžt stejo wostał, so budże nadobo takle prizž praž twaž? Och, to hischcze njewěscze? To rěka nětko mje wostajcze na pokoj! Wo tym žej hižo zyła wjeza powěda. Běch zyle pschekwapjena, hdyž to žinschach. Dokelž rěkaschce, so je hižo dawno sazo tónz s nim.

Schtoha dźesch k tomu rjez, hej? Nó, mi dhze so jenoż šmjeć. Ta hkupa kawka njemóžesche pschi žwojim prěnim nawoženju wostacz, pschi Hrjehorjej Měrczinje? Tajkele łusť cžinjenja. Lépje woprawdże trjechka njeby. A myšlu žej a žym też žiwschaca, so je wjazy krócz hižo wobzarowała. Nastajnje praji, so žej za to njemóże, na njej njeje saležało, wón žam je tónz cžinił, dokelž njewědźesche, schto po prawom dhze. Aleně ně, wěcze, ta wězka je so zyle hinak měła. Kaž s tajkim hkupym hólzom bě s nim wobkhadzała. Bě jeho na šymstim zwjedženju žedźo wostajiła, hdyž knježny wolachu, a bě mi a tebi ničo po druheho schła. Njedźiwam so, so je žej stónczńje rjekł: nó, to dźěn bycz njetrjeba, njech wostaji w božim mjenje.

Nó, naš dźěn to dale njestara. Myšli drje, so je šwojim Měrcžinom lépje pojědże. S tym bě tola tež hižo zyły cžaz rósno. A nětko nadobo kwaš! Hacz to k dobremu powiedże, na, njewěm. Nasch jedyn wschak wo tym rad njepowěda, ale kaž so schukoze, bě mjes nimaj ke khětrej zwadże dóschło. Staj hižo twarjne attaki měkoj. Na poslednim zwjedženju wohnjowoje woboty bjes mała je mu karanczk cžerwjeneje limonady do mjeswocza kidnu, tak sastobjena bě, dokelž bě jedyn psche wjele schlapnył. Pjecza je tehdy wjeczor tak daloko pschichło, so jeho pschi korczmarkej plecze stejo plistowatche.

Ale božedła njeprajcze ničo! Měnju, naš dźěn to ničo njestara, njech cžinitaj schtoż chcetaj. A potom njetrjeba zyła wjeß wědzecz, hyrnjeż nasch jedyn to sto krócz štyschał. Je dźěn to spodžiwne abo też schwarne, so ničo mjelczo njewostanje. Je tomu pschecz tak było: Dźeń ma wóczi a nóz wuschi. Bě to tehdom wjeczor, hdyż tu zyrkuš we wižy běsche, žnadź so hischcze dopomnicze. Taj staj też tu byłoj a po hrasu thwilku wokoło cžerchałoj. Pschi nawrócze je pschi rózku Janez statoka k zwadże dóschło. Staj drje tak mjelczo hacz mózno rěczałoj, ale Janez Meta je skradu s woknom poslučhała a wschitko štyschała. Na tutym wjeczoru je potom tónz było. Po tym je zyle wjeczoru pschi płoce stała a na njeho cžałała. Je sazo prawje rjenje wokoło nieho cžinika a jeho wospjet narěcžała. Hewak njeby tak nahle ke kwasej dóschło.

Ach haj, rjany kwaš stary Hrjehor wšcze wuhotuje. Ssmy to hižo pschi prěnjej hoizu widzeli. Schtoha sej myślicze, pola toho por stow. hrimnow žanu rólu njehraja. Je pjecza rjek, so na tutym dnju so na pjenjezy hladacz njebudże. Nowy pschichodny žyn wschak na jeho pyk njeje. Radscho by widżak, so by žej Hatalez Otu wsała. Kaž žym štu'chała, je chcył swopredka s mjerjanom s koże wujeczi. Alescheto dhze cžinicz. Ničo na tym njepschemèni. A doma tak wjele prajicz nima, hdyż žona w kholowach thodźi. Hdyż rjeknje, so dyrbi po zentnar muki k tykanzam dojecz, tam jedże. A praji-li tři zentnarje, dyrbi też pošłuchacz.

Nó, njech je kaž dhze, naš dźěn to ničo njestara a hyrnjeż wjeschi kwaš wuhotowali. Na twažu žamym tola njeleželi. Najwažnischе je, kak budżetaj potom hromadże žiwaj. Wšcze, njemóżu žej pomhacz, tajšt prawy mandżelski japschach wschak niebudże. Na to žej žadyn cžłowjek njemyšli, dyrbjałoj to zyle hinak japoczecz. Marhta, Marhata — by radscho ieho wostajiła. Taikeho by hischcze kóždy dźeń dostała. Ale tak je: móże žej rjenje włoży tschesacz a shladkowacz s pomadu, lešnje rěcžecz a dhze nješchto thmanšche bycz hacz druhy, a tuž je žo do njeho sahladała a noru w nim sežrała.

Mój jedynko ně, mózno wschak je, so zyle derje pódże, njemóžesch ničo dopověda wědzecz. Pjecza je rjekła: žaneho druheho hacz toho, ako póńdże do wody. Tomu žo kóždy rosumny cžłowjek žmeje. Tak loharj žo do wody njeńkała, to hižo dyrbia druhe winy brcz. A potom je woda wjedrowje mokra. To žej derje pschekładżesch, prjedy hacz tajšt hkupoścz šwerasch. W tajšich létach a pschi tajšich wokomikach žo to tak praji.

Njewjesczinska nadoba je hižo skajana. Wšcze, wo tym žo wschо mózne powěda. Ale ničko prajiła njejšym, scze štyschała. Knjes nawoženja je žej to šam wubledził. Je i njewjesitu k blidarjej schol a staj po tyšach wschelaku nadobu wupytaloj a skasałoj. Staru Hrjehor njeje wo tym ničo wědżał, tomu žu hačke na'astra wjeczor prajili. To je jeho tak rosmjersako. hdyż je wo khamoru se schpihelom štyschał, so je se skobami kofejowy hornyk wšak a do štriwnych duri wrjesnył. A rano sahe je hnydom w drjewjanzach k blidarjej cžerk a schpihel wotkaſak. Poł hodźinki nodźischo je so stara na nohi stajiła a iôn sazo skasała. A pschipokdnju sazo wón. Po nim póńdże, po nikim druhim. Schwikel sanka do prasche-

M. Kral:

Stawizniske powěšće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: **Wjelkow, Mały a Wulki.**

4. junija bu we Widnje přiměr zrěčany. Nizčanscy studowacy nastajichu so na 30 km daloki puć a přinjesechu wuklukanym Wjelkowčanam pozdrawdła. Čěkancy so wróćichu, a po něčim zastupi zaso stary dušny porjad. 18. junija bě krajny džakny swjedźeń, a bratřa khwalachu Boże skitanje we wulkim straše ze slowom: Mamy Boha, kiž pomha a wukhowa też před smjerću.

Z pozdźišeho časa su za Mały Wjelkow wosebje slědowace wěcy važne:

Lěta 1864 založi so tu póstowy wustaw. 1891 bu Budysko-Rakečanska železnica dotwarjena a Wjelkow dosta dwórniščo. 1907 twarjachu tutu čaru hač do Wojerec. Tež čahi čary Lubij-Radwoř, 1910 twarjeneje, jězdźa přez Wjelkow.

Królowa mjedźerńja a zwonolijerńja, kotraž měješe z časami 50 dźěłačerjow, dyrbješe 1896 z nowej industriju přemóžena. přestać. Tež koždźělarńja je z tuteje přičiny přestała dźěłać. Dubarny wětrnik, kotryž měješe za nju dubowu skoru roztołkać, bu borzy po tym wottorhany. Nětko tam pólna brózeń steji.

Lěta 1912 předa bratrowska jednota 36 kórcow pola sakskemu wojeńskemu zarjadnistwu, kotreż tam składźišćo za třělbnistwo založi. Wodowód, za tuto wustaw připrawjeny, zastara też Zajdow z čerstwej wodu. Přjedy bě też Mały Wjelkow přizamknjeny. 1930 pak je sebi sam wódnicu z wulkej wěžu natwaril.

Za čas wójny běchu tu nimo dźěłarnjow wojerskeje potrjeby wójnscy jeći. Po wójnje mějachu so wšitke wojerske naprawy zničić, a cyła leżownosć so 1920 předa přemysłnikej Engertej w Korzymju, kotryž tu dawaše bawłmu přasć a z tym mnoho ludźom cyłeje wokoliny zasłužbu poskići. W tu khwilu tu mjeńša črjódka dźěłačerjow jenož hišće při strojach posłužuje, kotreż stare tkaniny a potřiški na mucol roztorhaju. Tón so potom w Korzymju a druhich twornjach předże a tkaje. W zariadniskim twarjenju 5—6 swójbow bydli, w pódlanskim twarjenju też 5. Nadźijomnje skónčnje zaso časy přindu, hdźež wšitke te prózdne stroje zaso dźěłaja a kóždy člowjek zaso jěść może swój zasłuženy khlěb.

Lěta 1929 bu po nowej wustawje kolonija ze wsu zjednoćena do jeneje politiskeje wosady. Wot 1. novembra 1935 su z Małym Wjelkowom do jeneje politiskeje wosady zwjazane Wulki Wjelkow, Zajdow, Čemjerćy a Libuchow.

Knježe kubło kupi lěta 1930 Maks Jäckel z Libuchowa. Wono ma nětko hišće nětkdže 50 hektarow (180 kórcow). Stara wjes ma nětkdže 28 hektarow (100 kórcow). Dwórniščo a składźišćo to sobu ličenej njejstej. Wjes z kubłom měješe 1910 134 wobydlerjow, kolonija nětkdže 600, mjez nimi 400 sta sodlerjow, kolonija nětkdže jednoty.

Wot lěta 1827 (?) słuša Mały Wjelkow do wosady Swj. Michała w Budyšinje. Do reformacije je do wosady Swj. Miklawša słušał. Jako we a po 30-lětnej wójnje tuta wosada rozpadny; je so k předowanju w cyrkwi Swj. Pětra a tež w Hodźiju měł. Snadź bě so wjes w lětach 1634—47, w kotrychž so Pětrowska wosada w Michalskej cyrkwi skhadżowaše a w Budyšinje za evangelskich Serbow žanych Božich službow njebě, do Hodźija wobročiła. Khrě-

sćan Knawt mjenuje lěta 1767 Mały Wjelkow mjez do Hodźija zafarowanymi wsami, kotreż pak so k Budyskim kemšam maja. Dołhoż běchu na Wulko-Wjelkowskim hrodźe Boże služby, kotreż bě knjez z Below zarjadował, wopytachu mnozy wjesnjerjo też tute nutrnosće.

Lěta 1882 wotpali so hosćenc při Budysko-Worjerowskej drózy z khětro starymi, dodźeržanymi twarjenjemi. Nowy bu wjetši a z wulkej žurlu natwarjeny. Pozdźišo su někotre wjetše bydleńske khěže a wot časa wójny cyły rjad sydleńskich domčkow nastale, wosebje při drózy, kotraž je nětko jako stara krajna dróha do rjada riških dróhow přepisana, mjez tym zo so Libuchowska dróha, kotraž k dwórnišču a k přjedawšemu składźišću wjedźe, nětko krajna dróha mjenuje.

Nowočasne žiwjenje so wězo tež Małeho Wjelkowa dótka. Přeco pak hišće je stary Mały Wjelkow městno měra. Pod čežemi našeho časa bratrowska wosada wosebje čerpi. Wuwołane šule bratrowskeje wosady njejsu tu khwilu tak wopytane, kaž by přejomne było. Z wulkimi wosobinskimi woporami pak je na starym wysokim skhodźeńku zdźerža.

W leżownostnych knihach steja nimo hižo mjenowanych slědowace swójbne mjena: Wureschke, Wannack, Jannasch, Glitsch, Holan, Schneider, Handrack, Lobensky, Kóhl, Vollmer, Hauser, Schulze, Werner, Kumritz, Esselt, Hasting, Weiß, Warmann, Alectorius, Gruschwitz, Pietsch, Morgenstern, v. Zedlitz, Stephan, Lehmann, Bayer, Buder, Kretschmar, Halke, Thomas, Teich, Fasten, Wagner, Seliger, Pötschke, Zuschke, Bauer, Bernhard, Pfautz, Hensel, Kunath, Sobc, Jähne, Berndt, Enke, Schäfer, Dornau, Koban, Herm, Matschie. Thries, Grunert,

nja njepschińdże a tuž basta! Woni pak drje žu jeho tola podšišicho doma šmjehčili a šarčeželi, dokelž wjeczor je wospjet k blidarjej nóžkowak a měnił, jemu je wšicho jene, njech schpihel sažadźi, so maja žwoju wolu.

Ssym wězitpny, kak to dale póidże. Ale waž stykuwschi ruzy prosiu, njepowědajcze wo tym dale. Naž dźeń so nicžo njestara, njech cžinja schtož chcedža, a hyrnjej na hłowje stawali. Wěso, powěda so wjele, rěcži dźeń so wo kóždym a mjelcžo nicžo niewoistanje. Dotho njetraje a zyta wješ to wě. Hłowna wěz je, so sam sa so schowalch, seli žu nješchto schyschał. Potajkim, wěscje nětko a mějcze so po tym, ja njeižnym nicžo prajika. Nó, to budźetaj so derje w schpihelu wobhladowacź móz.

Cyrkwinske powěšće

12. njedźela po žwj. Trojizy, 30. žnjeńza 1936.

Pschedewjacze Budyschkeho zyrkwineho wokrjeża.

Dop. w 10 hodź. wótmeje so je žobuschtkowanjom Budyschkeho mišijonskeho dujerskeho khóra na Klóschtrikej horje leżne kemschenje, pschi kotrymž farař Groże-Budyšći předuje.

*

S **Budyschina.** W Michaskej zyrkwi rano we 7 hodź. Boże wotkasanje, němske, farař Tischer; we 8 hodź. němska a dop. ¼10 hodź. serbska Boża słužba, farař Kapler. — Wutoru pop. w 3 hodź. schesćanska jónska słužba w Socieżje.

S **Budyschina.** Ssobotu 29. augusta pop. ¼6 hodź. 1. nyschpor w Pětrowskej zyrkwi. Khóry wot Hożlera, Scheina, Bacha, pschesćelowe składby wot Praetoriusa, Bacha. Khór inkwilinow. Programmy po 10 pf. pschi zyrkwinych durjach. — W Pětrowskej zyrkwi směje njedźelu rano ½7 hodź. farař Paul žpowědź a Boże wotkasanje, ⅛8 hodź. farař Paul předuje (zyrkwinska hudźba). Dop. ¼12 hodź. směje sup. Berg wopscheke kemschenje. Pop. w 3 hodź. směje farař Paul schcheżenja. — W Marinjej a Marcžinej zyrkwi dop. w 9 hodź. sup. Berg předuje (zyrkwinska hudźba). — W Tucherskej zyrkwi směje farař Groże wjeczor w 6 hodź. mišijonska nutrnosć (switkowne mišijonstwo). Sběrka sa naschu zyrkej. — Pondźelu pop. w 3 hodź. w Radnej jinzy w Kupnizy konferenza duchownych. Farař Paul pschednoschuje wo „hacžasym a powschowschnym w 29stetym dźele sa Módry schkij". Pondźelu wjeczor we 8 hodź. schromadźizna Módreho kschiża w Lutherskim domje na Haschizy haży 28. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć sa njedźelnicže. — Wutoru pop. w 4 hodź. w Societeże jónska mišijonska słužba (jiwonkowne mišijonstwo). — Wutoru wjeczor we 8 hodź. w towarschowni na Hornczeżkej haży 23 němski evangelski schuik na mužoch: biblisce dźelowe sjednoczenstwo. — Sstrjedu wječzor we 8 hodź. w towarschowni na Hornczeżkej haży 23 zyrkwinski wjeczor sa macžerje. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. we wožadnej diakoniji mišijonske schcżerowe towarschtwo. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. směje farař Groże w Lutherskim domje na Hoschizy haży 28 pschihotowanje na dźeczikemschenje, farař Paul tehorunja w towarschowni na Hornczeżkej haży 23. — Ssobotu popołdnju leżi njedźeli dźeczikemschenja Pětrowskeje zyrkwje w Scžijezach. Dźeczi zhromadża so ½2 hodź. na Mjatowym torhoschczu psched Pětrowskej zyrkwju; wotendu w 2 hodź.

S **Hornjeho Wujesda.** Rano we 8hodź. němske předowanje, dop. ½10 hodź. dźeczikemschenje sa 1. hacž 5. schulske lěto.

S **Huski.** Dop. ½9 hodź. žnjowy djakny žwjedżeń, dop. w 10 hodź. dźeczikemschenje. — Sstrjedu pop. w 3 hodź. schesćanska jónska słužba pola Prostez na Zicženjanskim dwórnischczu. Pschedwoschk fakkeho posawschkeho mišijonstwa s Drježdżan.

S **Njeswačidła.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje (farski vikar Schołta s Łupoje). — Pjatk pop. ½5 hodź. evangelska słužba młodźiny sa 10hacž 14lětnych (hólzy w schuli, hólzy w diakonacje); wjeczor we 8 hodź. evangelska słužba młodźiny sa konfirměrowanu młodźinu (mužska młodźina w schuli, jónska młodźina w diakonacje).

S **Wjelcžina.** Boże wotkasanje wupadnje. Dop. w 9 hodź. němske kemschenje (farař Zwoynert s Wjasowa). ½11 hodź. dźeczikemschenje. — Wutoru wjeczor ¼7 hodź. pożedżenje wožadnych sastupjerjow w drastowni. — Sstrjedu pop. w 3 hodź. mežacžna schromadźizna schcżerscžanskeje jónskeje słužby we Wostatcžecach pola Gołeja.

S **Wulkich Sdżarow.** Dop. ½9 hodź. serbske kemschenje we we Wulkich Sdżarach, w 10 hodź. němske kemschenje we Wermtinghoffie.

Katolske cyrkwinske powěšće

13. njedźela po swjatkach, 30. augusta 1936.

Tachantska cyrkej: Rano 5.4 5hodź. Boża mša, dop. w 9 hodź. wulka Boa mša z předowanjom, pop. w 4 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi sobotu wot 18—19 hdźin, 19.30 d 20.3 hodźin, njedźelu wot 5.30—6.30 hodźin, w 9 hodź. štwórtk wot 18—19 hodź. Pjatk Jězusoweje wutroby 4. sept. Boża mša z cyrkwinskimi spěwami. Pobožnosć k spowědźi sobotu wot 18—19 hodź., 19.30 do 20.3

Serbskim kantoram katolskich cyrkwjow

Před krótkim je w ediciji Cyrill w Prazy wušła Missa in C wot slawneho češkeho hudźbnika Antonina Srba. Je złożena z přewodom piščelow ad quatuor voces inaequales vel duas aequales. Tuta kompozicija je kaž na naše poměry wosebje přimjerjena. Slowa su łacanske, tohodla hižo njewobsteji žana překažka a tekstna wobcežnosć. Piščelowy přewod je tak ki, so móže jón kóždy trochu techniscy wobrońeny lohey wukonjeć. Štóž ma měšany khór, namaka dźakny nadawk za njón, přetož wše sady missy su jedne re, lohke, melodiske, hłosowym wobjimam dospołnje přimjerjene a hodża so tež za mjeńše zjednoćenstwa Žana sada njeje předołha (wězo je „credo" dłóše), kóż da je karakteristika po wobsahu teksta, cyła skład ba w najkrućišim zmysłu dostojna a za Bože służb jara khmana. Stóž ma dźećacy khór, změje swoju ra dosć — dźěći a kantor — hdyž spóznaje, kak při na študowanju lubosć k wěcy bóle a bóle přiběra. Njeje wjele podobnych cyrkw. komposicijow za sopran alt, kiž su tak rjane a dźakowne, jako A. Srbow „missa". Stupnica C-dur-missy dale so wšěm porućiš so zwjetša nastróża, hdyž wjele křižikow, be-jow a wotražkow widźa. Hišće jenu lěpšinu tuta składb poskići: čišć je bjezporočnje jasny, format přiručny k tomu je płaćizna partitury nizka, jenotliwe hłosy su tunje. Wobstaranje najlěpje knydom pola kompozitora Praha II. Poćskalská ul. 35.

Schranišay Němzy se schranišeje hele czekuli.

Jenoż s najnusnischim sastarani, tola wjeselí, so su žakostnemu strachej wuczekuli, pschikhadżeja czekażu na łubju panzerowanje łódże „Němska", kotraž, hdyž so tutón wobras shotowi, psched Valenciju leżesche. „Němska" dowieje czekażnych do Barcelony, hdżej jich Kdž-parnik „Monte Sarmiento" pschewża.

(Presse-Illustrationen Hoffmann, M.)

Hudźba — wuměłstwo — dźiwadło

Kino für Jedermann pokasuje nětko wulki Barlinski tryjk „Hara w sadnim domje", tryjk, kiž cže hrabnje, hacž chcżesch abo njechcżesch; a strowy so wuzmějeśch. W filmje bischcże cžim bóle, dokelž widźimy też wschitko to, schto so pschi pschedstajenju w dźiwadle sady kulišom wari: ka kachle rosbuchnu, tepich so pali a kak domownik se žwojej žonu czorny kaj žahnik i luteho kira wudowbywa rozwalniny žwojeje domjazeje nadoby, to cže tak pohnuje k smjerjeću, so sabudźesch na žyru wokolinu a juskałch so w tutej radosći. Hennry Porten jako wudowa Bokowa je tajka prawa płokarnicža, žwerna sastupniza cžłowjeskeho prawa. Žiwjenje w sadnich domach wulkomešta, hdżej ledy pruha radosće do wschědneho žiwjenja padnje, hdżej pak žu kleski a ischindżenja druheho doma, wubjernje žwobrazuja wschitky druży pschedstajerjo. — Też dalschi programm je sajimawy.

Radio

Njedźelu 30. augusta so žtyschi:

Königswusterhausen: 6 konzert s Hamburgskeho pschistawa. 8 sa bura. 10,45 fantasije na Wurlitzkich pischczelach. 12 konzert ludoweho sczelaka. 14 sa dźeczi (s Hamburga). 14,30 tacžele. 15 ludowy sczelak (tu rěczi Schlezišika). 16 hudźba pod hołym njebjom, mjes niej rosprawy wo wubčhowanju koni wo Baden-Badenske wulke myto (se Stuttgarta). 18 rjane melodije. 19,40 sport. 20 parle se sapomnjenych operettow.

Lipsk: 6 konzert s Hamburgskeho pschistawa. 8,30 pischczele. 12 pschipołdnischi konzert. 14,30 komorna hudźba s Mozartoweho cžasa. 15 Saksojo spěwaju a hraja. 20,10 kwažne spěwy.

Königsberg: 20 wjeczorny konzert.

Wrótzlaw: 20 konzert.

Köln: 20 se žwěta opery.

Mnichow: 20 hudźba, kiž wutrobu žwjeżela.

Budapešt: 20 konzert.

Pondźelu 31. augusta so žtyschi:

Königswusterhausen: 6,15 tacžele. 10 sa schule. 11,35 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótzlawja). 15 ludowy sczelak (spěwa a klinczi se schwabiskeho kraja). 16 popołdnischi konzert. 19,05 Salzburgske žwjedżeńske hry (opera „Fidelio").

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (s Frankfurta). 8,20 sa jomu. 10 sa schule. 11,45 sa bura. 12 hrodowski konzert w Hannowru. 14 ludowy sczelak (spěwa a klinczi se schwabskeho kraja). 16,10 tacžele. 18 walczyki. 19 opera „Fidelio" se Salzburga.

Barlin: 20,10 sabawna a rejwańska hudźba.

Wrótzlaw: 20,10 schćera pondźela.

Frankfurt: 20,10 konzert.

Praha: 20,35 cžeske ludowe spěwy.

Bielitz, Liersch, Locke, Schutz, Haschke, Schulz, Lorenz, Dietrich, Straube, Markula, Buck, Jäckel, Hahn, Breuninger, Heinrich, Lelansky, Mroske, Wilke, Kücherer, Anders, Hautz, Krebs, Hollenz, Becker, Kschischang, Göttling, v. Schönberg, Busche, Schön, Delang, Koitschka, Strehle, Frohs, Gruhl, Schippang, Dutschmann, v. Tschirschky, Winner, v. Hohenthal.

Leżownostne mjena: Na Sołćic (snadź leżownosć prjedawšeho wićaza?), Na horach, Na małej łučy, Pola kerkow, Pola skałow, Na Šimanach, też Šimanec hórka a Srački, Sčěpanec łuka, Kušeńca (drje: pola Kuženca, hdżež woda z brjóžkow wustupuje), Kałośća (to rěka tymješća, němski dźensa Elefantenbusch), Pola Zajdowa, Pola Cichońc, Pola Libuchowa, Pola Khelna. Nowiše pomjenowanja su Garbański hat (Gerberteich, Anstaltsteich, Badeteich), Garbańska łuka, Pola wětrnika (Lohmühle), Pola Honec zahrodki (Hahns Garten), Plantaža, Pola Kobanje, Gruhlec skała, Winčec wotpočink (Wünsches Ruhe), Pola kerchowa, Krawcec hora (Schneiderberg). Hatkej w skali su narjekli Mörderteich, dokelž su so tam někotři zamysleni tepili.

Loni (1934) su Mało-Wjelkowscy swoje dróhi, puće a sćežki z deškami woznamjenili a z dźěła překrćili. Rěkaja nětko: Wojerowska dróha, Budyska dróha, Dwórnišćowa dróha, Libuchowska dróha, Hłowna dróha, Zinzendorfowa, Pětr Bukowa, Langemarckowska, Nowa dróha, Garbańska, Słonoborščanska, Puć bratrow, Puć na Běleńju, Puć na pohrjebnišćo, Cyrkwinske naměsto, Krawcec hora, Kowańska haska, Falantec haska, Puć sydlerjow, Pola wodańje, Zwonolijeńska sćežka.

Serbscy přiwisowarjo Wokhranowskich bratrow rad do Wokhranowa pućowachu, a běchu-li z Delan, wězo też Mały Wjelkow wopytachu. Tak so w knizy „Wowanus" (po prawom Hłowanus, po Hłowa abo Kopf, štož pak Němcy prawje wurjekowali njebychu) powěda, kak je raz na tajkim pućowanju serbski burski cłowjek z Corneho Khołmca z tamnišim wučerjom Hłowu tej w Małym Wjelkowje pobył a tu w luboscinskej hoscinje, Božej służbje, w kotrejž so słódki čaj wudźeluje, so prócował, na dni čajoweje šalki sedźacu žadnu słódkosć husteho cokora najprjedy z jazykom dosahnyć a potom, jako so njemóžnosć tuteho počinanja wupokaza, sebi ze swojim tołstym porstom wupomhał. K jeho česći pak też so wuzběhuje, zo je ze samsnej dokładnosću też słódkosć evangelija do so srěbał. Hewak wšak też do Wokhranowa pućował njeby. Dźensa porědko hdy něchtó ze žadosću po Božim słowje tajke daloke puće kroči.

Wuběrny khojej a dobre pjećwa też Budyšanow do Wjelkowa wabjachu. Tu běchu z časami štyri pjekarnje, kotrež swoje pjećwa też do dala scželechu. Łužiski pěsnjeř swob. knjez von Wagner, jako spisowaćel so Renatus mjenujo, wopisuje w jenej jeho pěsnjow w hornjołužiskej (němskej) narěči wulět měšćanow do Wjelkowa. Hišće dźensa sebi tu měšćenjo, kotrymž je puć do łužiskich horow přewobcežny, při rjanym wjedrje rad wuleća, a njedosahaju-li mocy na dompuć, smyknu so ze „Serbskim błyskom" nimo Židowa a Ratarjec bjez wobcežnosćow domoj do stareho Budyšina.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Jako Wulki Duch człowjekow stwori.

Jako Manitu (Wulki Duch abo Bóh) tšoch człowjekow stwori, rjekny jandźelam: „Zestuwajće jich do pjecy a popječće jich, zo barby nabudu." Jandźeljo pak při pječenju wusnychu a prěnjeho człowjeka z pjecy wućahnywši widźachu, zo bě so cyle čorny zesmudźił. To ničo njewadźi, Bóh rjekny, z toho sčinimy čornucha, ale na přichodneho kedźbujće lěpje! Jandźeljo derje kedźbowachu a zo by so człowjek njepopalił, wućežechu jeho z pjecy prjedy, hač bě so dopjekł. „Ničo njewadźi, Wulki Duch rjekny, z toho wudźělamy błěducha (běłeho). A při třećim budu ja na pěc kedźbować."

A jako jandźeljo toho z pjecy wućežechu, bě rjenje bruny na čerwjeń wopječeny. „Tajki je prawy, „Wulki Duch spokojeny rjekny, tajkeho chcu ja człowjeka měć." A hlej, tak bu čerwjenuch — indyjan stworjeny.

Indyjanska bajka. M. N.

Bur, kiž nima nihdy dosć.

Hdyž na swjatoh' Batrołmja
domoj ćahnu njewjedra,
w nocy kwas je wjesely
zady Huski na hórcy.

Z cyloh' kraja serbskeho
lutki tudy zeńdu so.
Wulka kwasna hosćina
za blida je zhromadźa.

Dejmantowe sudobja,
blidny grat wšón ze złota,
wino, jědźe, khłóšćeńki
běły měsačk wobswětli.

Sama radosć na posles. —
Mała knjeni, małki knjez
po stach bjesadujetej
připiwatej čestnje sej.

Dudy, husle, huslički
hudźa lutkam na rejki,
we škleńčanych stupničkach
cyłu nóc su na nóžkach.

Lesnje překazył je raz
batrołmski tych lutkow kwas
Wjacław Wujanc z Wjazońcy,
liški bur a nahrabny.

Z próždnej błešu palenca
je so lehnył do mocha,
lutki kedźbu nimaja
zaspaneho wopilca.

Skradźu pak přez mikawčki
cyły swjedźeń přewidźi. —
Rejwać do njoh' zawadźi. —
— Z łaha wuzu jemu črij. —

Za lac hnydom tyknje jón,
smorči dale, taji són.
Lutki pěknje rejwaja
hač do prěnjoh' switanja.

Jedyn pyta płakajcy
dołho swój črij škleńčany.
Wbohi — njesmě bjez črija
ženje wjacy do swěta.

Wjacław Wujanc stawa, dźe
domoj, nět so wuspać chce.
Škleńčany črij wobkhowa,
do křinje jón zezamka.

Nazajtra so wróći zas
hdźež tych lutkow běše kwas.
Wótře wola na hórcy:
„Předawam črij škleńčany!"

Čaka cyle podarmo.
Nichtó njecha zjewić so.
Ale nětdy, dopołdnja
Pola njoh' so zaklapa.

Mužik w šěrym kłobuce
škleńčany črij kupić chce,
sadźi wjele, přisadźa,
dosć pak burej njesadźa.

Bur z nim njemdrje wikuje,
hač sej skóńčnje wudrěje,
z o, (hdyž brózdu dowora),
we njej złotak namaka.

Palčik z črijom woteńdźe,
Wjacław Wujanc zapřeže. —
Lědma brózdu dowora,
hižo złotak wuhlada.

Konjej mócnje pohonja,
skoku nowu dowora,
zasy, hlej, so zablyšći,
ryzy złoto we zemi!

Hač do nocy woratej
konjej, hač so spócińetej,
złoty wón sej za złotym
zběra w polu zworanym.

Rano znowa započnje,
přestać nihdy njemóže.
Byrnjež konjej skóncował,
druhej by sej wobstarał.

Brózdy wora pospochi,
złotakow sej nakopi,
hač so zwjezy přepjaty
z Božej ručku zajaty.

Fidus.

Sport

Sławjeni indiscy hokajiśa zahrachu też hišće we Barlinje. Dźeń před tym běchu Saksojo přećiwo Indam 8 : 1 přěhrali — a nětko skoro Barlinske mužstwo přećiwo samsnemu napřećiwnikej doby, ale najlěpši muž Indow Dhyan Chand wěli w poslednjej minuće wurunace wrota. Hra skónči so tak z 3 : 3. Połčas 1 : 0 samo za Barlin. Barlinske mužstwo smě so hordźić, zo je Indam — kotřiž woprawdźe dotal hišće njejsu zeznali stód porażki — najlěpje so stajiło a zo třikróćnemu dobyćerjej na olympijadach w Amsterdamje, Los Angeles a Barlinje njeje podležało.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In der Stadt Bautzen ist am 1. Januar 1936 der Wasserzins erhöht worden, der die angeschlossenen Grundstücke durchschnittlich mit 0,49 v. H. der Friedensmiete neu belastet. Ferner ist durch Genehmigung der Haushaltssatzung für das Rechnungsjahr 1936 die Feuerschutzsteuer eingeführt worden, die den Grundbesitz mit 0,46 v. H. belastet. Deshalb erhöht sich auf Grund der Verordnung zur Ausführung des Reichsmietengesetzes vom 28. April 1936 (Sächs. Gesetzblatt Nr. 8) die gesetzliche Miete ab 1. Mai 1936 um 1 v. H. Diese Erhöhung gilt jedoch nur für die Grundstücke, die das Wasser vom städtischen Wasserwerk entnehmen.

Bautzen, den 27. August 1936.

Der Oberbürgermeister.

Tafel für die Errechnung der Mieten ab 1. Mai 1936.

Bei einer Friedensmiete von	beträgt nunmehr a) die erhöhte (= 111 v. H.) Jahresmiete	b) die erhöhte (= 111 v. H.) Monatsmiete
Mk.	RM	RM
1	1,11	—,09
2	2,22	—,19
3	3,33	—,28
4	4,44	—,37
5	5,55	—,46
6	6,66	—,56
7	7,77	—,65
8	8,88	—,74
9	9,99	—,83
10	11,10	—,93
20	22,20	1,85
30	33,30	2,78
40	44,40	3,70
50	55,50	4,63
60	66,60	5,55
70	77,70	6,48
80	88,80	7,40
90	99,90	8,33
100	111,—	9,25
200	222,—	18,50
300	333,—	27,75
400	444,—	37,—
500	555,—	46,25
600	666,—	55,50
700	777,—	64,75

Kónz hamtskich wozjewjenjow.

Skótne wiki w Nieswačidle

srjedu, 2. septembra 1936. Měšćanosta.

Jot — Es:

Wulět do synowych žnjow

Notabene: „Do synowych žnjow" abo „na synowe žně" abo „k synowym žnjam" — — što je prawje? Njeje to pódlanska wěc, přetož z wopačnym napismom započinaju so wše nowinarske mjerzanja a nic jenož te. Napišće list z wopačnym napismom, n. př. z wopačnej adresu; mjerzanje je na kóždy pad hotowe, wšo jene, hač list wopaki, pozdźe, docyła ženje, haj samo hdyž njedźiwajo wšeho tole skóńčnje prawje dóńdźe, abo — štož je prawdźe podobnišo — zaso wróćo přińdźe. A kajke hakle su mjerzanja z wopačnym napismom w lišće samym, wě kóždy a kóžda, hdyž je hdy tajki list dóšoł. Abo njeje tak, hdyž ći někajka „stara lubosć" z napisom „horcolubowana, njezapomnita hubka" po měsacach a létach před woći stupi, hdyž ći w napismje „luby přećelo" znaty njedočink napřećo stupa, če „wysokočesćeny knježe" wuwołany intrigant strowi, abo wupruhowany dołžnik će z napisom „drohi dobroćelo" a njesmilny wěrićel z „jara ważeny knježe" přesćěha?

Ně, wěrće mi, lubi ludźo, mam nazhonjenja dosć, zo směm prajić: „wšo mjerzanje započina so z wopačnymi napismami, z nowinarskimi a privatnymi.

Potajkim: hižo jónu zwěsćich, zo kóždy nastawk w nowinach dyrbi swój napis měć; wopačny njesmě być a prawy so njeda lohko namakać.

Što činić?

Myslu, zo to najlěpje strowemu rozumej čitarstwa přewostaju, přetož te je zwjetša wjesneho poskhoda; burja, žiwnoscerjo, ratarjo budźa sami najlěpje wědźeć, hdže špak tči.

Z połnym prawom budźa so wšitcy bjez wuwzaća „wulětej" smjeć. Wuléty činja Serbja do Sakskeje Šwicy, do Goslara, do Prahi, někotři pak, kaž Bobakowa družina, też hišće do hole a jenož jara zwažliwi a też hewak dosć njespušćomni samo wulětuja sebi do Serbow, specijelnje do Delnich Serbow abo kaž někotři praja „do Šprejwałda".

Kóždy móže sebi sam wuličić, do kotreje zwažliweje družiny słušam ja, kiž sebi srjedź junija wulećach do synowych žnjow. Ale tuta zwažliwosć za mnje rěči, njech bě mój wulět kajkižkuli. Wšak sym hólc ze wsy, t. r. „hólc" wjacy tak prawje při nimale połsta létach žiwjenja njecha trjechić, ale zo sym ze wsy, to je wěrnosć. Ale dyrbjach to swojemu hospodarjej, kotremuž — njeprošeny! — na synowe žně doježdźech, wosebje wobkrućeć, swojeho njeswarneho wulkoměšćanskeho napohlada dla, hačrunjež běch so cyle abo nimale cyle na wjesnjana spytał „wuštaferować".

Bě po Bobakowych a krótko před mojimi narodninami. Při tajkich swjedźenjach a předswjedźenjach je bjez dźiwa, zo wobdźělnicy — pasivni a aktivni — přińdu na wšelake mysle. Moje mi dźěćchu na synowe žně!

Rano zahe . . . ně, nochcu łhać — dopołdnja zahe sydnych so na swojeho „Krabata" a runu smuhu palach . . . najprjedy k Symonej po „papyrosy", potom k „doktorej" po wjedro a skóńčnje po Wojerowskej drózy hač do Wjelkowa a wottam na prawo a zaso na lěwo a hišće jónu na prawo, nětko pak runy puć do burskeho dwora, kiž běch njeprašany a sam njeprošeny za swój zaměr sebi wubrał.

Dwór ma rjane, šěroko wotewrjene wrota. Před khežu stejitej dwě lipje a z cyła je to prawy serbski burski statok: wulke domske, z hródźemi, khlěwami po boku, prěki z kólnju, synowej łubju a posleńcu do zahrody, napřećo konjeńc a brózeń a k poslednej stronje štworóžka twarjenjow „wumjeńk" z kurjeńcom, wozańnja a gratownja. Zo njebych zabył: hnojowa hromada je zwonka dwora mjez brózńju a konjeńcom a kehele šćěpow kaž walćkowa hromada *njedaloko přípódla*.

Stajich „Krabata" k muri domskeho a čakach, što dale budźe. Njetrjebach dołho čakać, přetož přińdźe z wjesele witacym słowom knježna — hospoza a krótko po njej bratr. Trochu staj wšak so wobaj dźiwałoj noweho „wotročka", přetož jako tajki so też předstajich. Tajkeje khroblosće sam tróšku nastróžany, wujasnjowach, zo chcu woprawdźe dźěło, nic runjewon na cyle lěto, ale, jeli zo so hodźi, na někotre dny.

Čeledź přińdźe k snědanju z blizkeje luki domoj; druhemu bratrej, kiž nětdźe běrny wobworowaše, so snědanje donjesy. Samo so rozumi, zo swoje dźěło ze snědanjom započach.

Po snědanju běch pak nětko skóńčnje „na synowych žnjach". Pozdźe dosć běch přišoł, přetož z blizkeje luki wožachu hižo domoj. Na łucy zahrabowaše mała holčka z wulkimi hrabjemi za wozom a tutón nadawk dostach też ja. Tak sym z pjećlětnej Gretku napřemo hromadu hrabał a dyrbju so wuznać, zo tajki započatk bě jara rjany. Skoda jenož, zo małuška nicho serbscy njerozumješe; ale tomu so njech też nichtó dale njedźiwa a wona toho njeje wina. Wšak dźe je dźensa našim serbskim ludźom na wsach naréčane wašnje, zo starši z dźěćimi serbscy wjacy njeréča. Čehodla? Woprašach so mać, kiž je wobwrótna žónska we dźele na kuble. Wotmołwa: haj, hdyž dźěći do šule přińdu, tak maja so jenož bědźić, hdyž „šrybarjo" (wučerjo) serbscy njemóža abo też serbscy wuwučować njechadźa, a šula je tola tak a tak němska a wučerjo sebi žadaja, zo bychu starši z dźěćimi wot mała němscy rěčeli.

Hrabam dale. Mała Gretka je so mjez tym zhubiła. Něchtó přinjese karan čerstweje wody. Napijemy so porjadu. Wóz je nakładźeny, wotjědźe. Žónske du domoj, skót picować, je 11 hodźin před poldnjom. Dóstanu wjetše hrabje srjeńcy do ruki a mjetam syno z lěweje strony po łucy horje a z prawej po łucy dele do rjadkow. Za burskeho človjeka je to jednora wěc a najskérje najlóžša, tak rjec žonjace dźělo na synowych žnjach. Za mnje je to woprawdźe dźělo. Košulu sym sebi wokoło šije wotpinył, rukawaj wuhornył a mjetam syno w přirodnym abo z wosebitosće tajkeho kopjena přikazanym rytmje, ani njewědźo, ani nječu jo, zo ma kóžde burske dźělo, kaž wšě dźělo docyła, swój wosebity rytmus, swoju samsnu dušu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hospodařski kućik

Wo hłubokim woranju

W posledních lětdźesatkach je so hłuboke woranje za najważniši srědk k pozběhnjenju ratařstwa mełło. W hłubšej zemi, rěkaše, tam leži złoto; trjebaće jenoż hłuboko worać a maće jo bórzy w swojej kapsy. To wšak w mnohich připadach trjechi; ale často dosć leża wobstejnosće tak, zo je hłuboke woranje pornjo nitkemu ze škodu. Nimo tajkich ratarjow, kiž so z hłubokim woranjom wobohaćichu, mamy dosć tamnych, kotřiž přez nje wokhudnychu. Hłuboke woranje njeplaći bjez wuwzaća ani za najlěpšu rolu, ale je runje tak wotwisne wot wosebitych wumělnjenjow, kaž kóžde ratařske dźełło. Ratařstwo je a wostanje wotwisne wot tak wšelakorych mocow a připadow, kaž žane druhe rjemjesło. Wšo druhe čehnje so po wěstych a wobstajnych předpismach; ratařstwo poslucha na wětr, mróčele a słónčne rjane wjedro.

W sćěhowacym spytajmy sebi wo hłubokim woranju rozsud zestajeć, zo by so přewulka khwalba hłubokeho woranja do swojich mjezow zapokazała a zo by ratař, kiž traš je w tutym nastupanju hišće njewěsty a khabłaty, na prawy puć dowjedźeny był.

Pod hłubokim woranjom rozumimy kóždołětnje mjenje abo bóle měru 24 cm překročace wobročenje role, niech so stanje z pluhom abo z druhimi nastrojemi. Wotpohładanje hłubokeho woranja je wšelakore: přede wšěm móża wšitke rostliny w hłubšej roli swoje korjenje dale a hłubšo wupřesćěrać hač w nilkej a z tym je jim možnosć data, wjacy cyrobnych wutkow namakać. Z hłubšim zakorjenjenjom je rostlina tež mjenje wotwisna wot wiedra, t. r. wot deščikow a rosow, dokelž při wulkich deščikach woda do hłubokeje role skěrje zaćehnje, hač do nilkeje a dokelž korjenje při zwjeršnej suchoće hłubše do w zemi tola hišće nješto mało włohi namakaju. Tehodła přinjese hłuboka rola wěsćiše a wjacy płodow, dyžli nilka a wjetša mnohosć korjenjow rolu też połěpša. Dalši wužitk hłubokeho woranja wobsteji w tym, zo je ratař mjenje wotwisny we wólbje a porjadu płodow, zo może bohatšo hnojić hač při nilkej roli, zo so njerjad lěpje wukorjeni atd.

Tele dobytki hłubokeho woranja drje su nimale powšitkownje znate, ale nic njedostatk. To pak je hižo často wjele škodźiło. Přede wšěm ma so wopomnić, zo hłuboke woranje wjacy přežnych mocow žada hač nilke, a z tym powjetšenje wudawkow za přežny skót a grat. Štóž by na přikład pornjo przedawšemu wo pol hłubšo worać počał, njeby skót a grat jenoż wo połojcu powjetšił, ale z najmjeńša podwojić dyrbjał. (Hinaša wěc je wěso tam, hdźež hižo so při nilkim woranju přewjele přežneho skotu dźerži). Tola też tu njehodźa so cyle njepřemělomne prawidła zestajeć. Pohłubšenje lohkeho pěska wo traš 10 cm žada sebi wězo mjenje mocy, hač pohłubšenje hliny a hlina je zaso wšelaka, tak zo ma też tu jedyn wjacy, druhi mjenje mocow a wudawkow naložić. Překhód wot nilkeho k hłubokemu woranju móże wina być, zo dyrbi so do cyła dotalny přežny skót a rólny grat přeměnić. Na město dotalneho lohkeho skotu a gratu dyrbi traš čežki grat stupić.

Wulke wudawki nastanu při překhodźe k hłukemu woranju też z tym, zo dyrbi do hłubokeje role wjele wjacy hnoja, hač do nilkeje, dyrbi-li so próca hłubšeho woranja płačić. Z hłubšim woranjom wotamknje so za rostlinu wjacy role a, štož so po prawom samo wot so rozumi, wjacy role žada wjacy hnoja. Nilka rola přinjese, je-li derje hnojena, lěpše žně, dyžli hłuboka, hdyž je ta khuda na hnoju; a w tutym padže je škoda wjetšeje mocy a prócy. Tohodła je dobre, jenoż potom na hłubše woranje sebi myslić, hdyž maš wjacy hnoja, hač móžeš při nilkim woranju přetrjebać, hdyž so nimo teho hišće też druhe winy namakaja, kotrychž dla maš hłubšo worać. Jenoż rola, kotraž je přebohata na rostlinskim hnoju, abo kotraž pod lohkim pěskom tučnu hlinu khowa, móże a ma so bjez sylnišeho hnojenja z wužitkom pohłubšić. Tola też to jenoż někotre lěta płaći, potom dyrbi wjacy hnoja do zemje hač dotal.

Widźimy potajkim, zo hłubše woranje, dokelž wjetše wudawki za přežny skót, rólny grat a hnój žada, jenoż tam płaći, hdźež je cyle wěcywustojny, nazhonity a přede wšěm licacy ratař do ruki bjerje. W blizkosći wulkich městow, hdźež dotalna rola přiběracy lud wjacy żežiwić njemóže, tam je ratař nuzowany, wjacy role wobdźěłać, a dokelž to na prawicu a lěwicu njemóže, dyrbi do hłubokosće hić.

Hłuboko worać smě jenoż tamny ratař, kotryž mohł rjec na wysokosći ratařstwa steji, kotryž ma kapital, skót a grat za tym.

Njech je wšemu kažkuli, to dyrbimy přeco před wočomaj měć, zo překhód k hłubokemu woranju najwjetšu kedźbliwosć žada, njechamy-li rolu na dłši čas skazyć. Wša pjeršć, kotraž so dołhi čas abo žeńe z kislikom powětra njeje zmješała, bywa tyču rostlinow jara škódna, dokelž ma při sebi swobodnu kisalinu a wosebje żeliznity dusyčnan (Eisenoxydul), kiž je kulturnym rostlinam sylny jěd. Tule samowosć pokaza powšitknowje kóždy spódk — njech je tež hewak najlěpši. Dyrbi tehodła, hdyž so do zwjerha zwora, najprjedy tele škódne wěcy zhubić, zo bychu so žně radźić mohłe. Ale tajka morwa pjeršć wobkhowa swoje škódnosće lěta dołho, jeli so z pomocnymi srědkami njeporjedźi. Jara ważne je při tutym porjedźenju naturski kislik. Tola dyrbi so rola tak a tehdom přihotować, zo móże kislik z wuspěchom skutkować, a k temu słuša, zo so rola z prěnja po něčim hłubšo a z druha zahe do zymskich mjerznjenjow wora. Prěnje ma tón dobytk, zo kislik wjele na jedyn raz k přetworjenju njenamaka a druhi, zo zymske zmjerski najlěpje drjebja.

Tola z wjetša naturski kislik samón njedosaha k porjedźenju hłucheje role; dyrbja hišće też pomocne srědki nałožene być. Tele srědki su wosebje kalk, mjerk a drjewjane wuhło. Wone podpjeraja wšě jara sylnje powětrowy kislik a wjazaja swobodne kisaliny hłucheje zemje. Nimo teho čini też derje hnojenje z juchu, z hródźnym hnojom, z latrinu, a z dobrym kompostom, w kotrychž hnójidłach su rostlinske wutki a kiž móża, njerostlinske wutki přez wuhłowu kisalinu rozwjazać. Kalkowanje abo mjerkowanje dyrbi pak so někotre njedźele do hnojenja abo hakle w přichodnym nałěću stać, zo by so na dusyku njepřisadźiło.

Jara spomožne budże też wobsyće w nazymje zworaneje role ze spokojnym a nješto wutrajacym płodom, kaž na přikład hejdušku, wowsom, běrnami, łupinu atd. Byrnjež też płody runje wosebne prěnje žně njepřinjesłe, docpějemy z nimi tola wjacy, hač z wostajenjom čisteje smahi. Za to réča wjacore winy: z prěnja zastupi pod khłódkowacymi rostlinami do role tak nuzna mjelniwosć, kotraž ma też tón wužitk, zo polo po zeleninach často wjacy njese, hač po smazy. Z druha maja też korjenje tychle płodow rozwjazowacu móc a zawostawace koruški su nimo teho njezapćějomny hnój. Skónčnje rěči tola też samo za so, zo su snadne žně přeco hišće lěpše, hač žane, a zo so mjelniwa rola snadnišo a po tajkim tuńšo wobdźěłać hodźi hač smaha.

Dyrbimy też hišće na to spominać, zo wšo jene njeje, kak so hłuboke předźěłanje role stawa. Najlěpje stawa so hłuboke woranje z dwojakim pluhom (Doppelpflug), dokelž prěnja radlica zwjeršnu zemju do rjadki a druha radlica spódk na to horje wobroći. Tajke woranje je najbóle porućonne; ale wono dyrbi so z wjetšej kedźbnosću stać, dokelž so tu cyły wjerch z hlucheho spódka twori. Při tym pak dyrbja so wšitke pomocne srědki k porjedźenju spódka nałožować móc, wšě hnojidła mjetać, khłódkowace předpłody syć a dźěła zahe dokonjeć; potom wočakowany wužitk też přińdże. Ale mamy-li też wšě pomocne srědki po swobodnej wólbje k rucy, dyrbimy tola jenoż po něčim pohłubšeć. Při dobrym spódku traš móże so po razach 6 cm hłubšo worać, při khudym pol tak hłuboko. Je-li tale pjeršć woživena a přihotowana, potom zaso kročel dale, doniž rólnu zemju we wotpohładanej tolstosći pod pluhom nimaš.

Hospodařski rozhlad

Sobotu 29. awgusta 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,505	100 češkosl. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81.10	100 franc. frankow	16,38

Barlinska kursa 28. awgusta 1936. Po pschedwčerawschich pschedawanjach so wčerawischa kursa we wěstym wobšahu směrowa, dokelž pak też je strony publika so najwěstscha sdźerživosć wukonjesche, pohibowasche so wobkhod w najwušschich mjesach, pschi čimž jwjetscha pschipadne wjetsche posticenja abo wjetsche žadanja na kurs šwójej wliw wukonjachu. Pschi tym běchu wobkabjenja abo postupy kursow w najwjazy padach w khětro wuskich mjesach a pohiby horje abo dele njewuczinjachu wjazy hacž 1 proc. Na rentowych wikach bě wobkhod jara měrny.

Barlinske žitne wulkowiki. Poslednji dźeń Barlinskich žitnych wulkowikow w tutym tydźenju sapocža so wobkhod jara pomaku a njesamó so też w dalschim běhu něhak struchcić. Poschicenja prěnjeje tuki njejšu so wosebje seschnike a tute so w prěnim rjedźe w provinzu samětczichu. Mtyny njeběchu pschecu thmane. napraschowanje polnje spokoiicí. Kaž dotal so swyschene wurunanske pschitražki pschiwoleja. Na wikach ſ pizowanikach je położenje podobne. Pizowaniki wowſ ſědy hdy na wiki pschińdże. Też pizowanske jecźmjenje nimale zwse pobrachuja. Industrialne jecźmjenje maja měrne wiki. jecźmjenje ſa piwarnje so pilnje wobkedźbowachu. Zadane a poticene płaczišmy pak su jara rozdźelne. Mukowe wiki maja měrny wobkhod.

Wjezra płaczischе w Barlinje zrutnak

pschenizy W 8: 9,90 hr., W 9: 9,45 hr., — rožči N 8: 7,60 hr., N 11: 7,75 hr., — jecźmienja G 7: 7,85 hr. G 9: 8,10 hr. — wowsa H 11: 8,35 hr., H 13: 7,80 hr.

w Schorjelzu

pschenizа 18,70 hr., rožka 15,20 hr., jecźmjeń 15,40 hr., wowſ 14,40 hriwnow.

Wiczne płaczizny w Budyšinje.

29. awgusta 1936.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet		najnišša płaczizna hr.	najwyšša płaczizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaczizna	50 kg	—	9,25
Pšenica —— kruta płaczizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaczizna	50 kg	—	7,80
Rožka —— kruta płaczizna	50 kg	—	—
Jećmjeń, nalětni	50 kg	—	—
Jećmjeń, nazymski, 2riadkaty	50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	7.85
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,40
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	16,00
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	—	—
Běrny, žołte	50 kg	—	—
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	1,00	1,30
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,50
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,10
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	34,50
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	31.50
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5.85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		—	—
Prosata 918 štuk	1 štk.	14,00	23,00

Waha prosatow w přeрězku 14—30 puntow.
Prosace wiki dźěchu pomalšo.

Twora	Němski wupłod Najnišša płaczizna	Najwyšša płaczizna	Wikowny wupłod	Twora	Němski wupłod Najnišša płaczizna	Najwyšša płaczizna	Wikowny wupłod
	pł.	pł.	pł.		pł.	pł.	pł.
Boby (Buny) punt	—	15	—	Słotej kefšk	5	10	—
Hroch »	—	30	—	Šćerbak »	—	—	—
Kórki za słotej »	—	10	—	Kosćadło punt	—	—	—
Kórki k nakładz.	120	200	—	Selerij štuka	10	25	—
Kórki (žonow.) »	—	—	—	Selerij punt	—	—	—
Sydrojty kał štuka	30	40	—	Loboda »	—	15	—
Bóty kał punt	6	8	—	Rapunelki »	—	—	—
Čerwjeny kał »	—	10	—	Tomaty »	—	7	—
Wirsingowy kał »	—	10	—	Cybla »	—	10	12
Pupkaty kał »	—	—	—	Hromak »	—	—	—
Zeleny kał »	—	—	—	Khrěn »	80	100	—
Kolrabi (młod.) št.	5	10	—	Champignony litr	—	—	—
Kolrabi (stary) pt.	—	—	—	Cerstwe hriby litr	25	30	—
Karoty wałčk	—	10	—	Sušene hriby litr	40	70	—
Karoty punt	—	10	—	Dobre jabłuka punt	30	40	—
Korjeń pětršylki »	—	20	—	Jabłuka k warj. »	—	10	—
Porej »	—	20	—	Dobre krušwy »	20	25	—
Radiški wałčk	—	8	—	Krušwy k warj. »	—	13	—
Rjetkej štuka	—	10	—	Wišnje »	—	—	—
Rjetkej punt	—	—	—	Słowki »	—	20	—
Rjewjeń »	—	—	—	Bréški »	—	—	55
Čerwjena rěpa »	—	15	—	Aprikosy »	—	—	—
Kulrěpa »	—	—	—	Wino »	—	—	39

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	28. 8.	27. 8.		28. 8.	27. 8.
Pšenica	193-200	193-200	puny	19,0-21,0	19,0-21,0
rožka	163,0	163,0	wowka	31,5-32,5	31,5-32,5
jećmjeń nowy.	219-225	219-225	módre łupiny	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradelli	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,65	27,65	lany wosušk	17,30	17,30
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,74	9,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-39,0	36,0-39,0	pšeńč. »		
lane symjo	—	—	wowsna »		
pleluški	26,0-28,0	26,0-29,0	ječna »		

Kak to steji ze zastaranjom mjasa?

W šaštaranju ſ mjašom njeje, — kaž nowinarska słužba ſeźiwjeršerskeho stawa pischе —, nětkole mózno, wschě pschecza pschetriebari ſ wěstymi mjašowymi druzinami poknje swokojicź. Nasch wobstatk šwini je drje wo 2 milijonaj schtuk abo nětdźe 9% wyschi, hacź w šamźnym czašu lonischeho lěta, nětkole pak hischcze pobrachuja k rěsu khmane šwinje, dokelž w hospodarschim lěcze 1935/36 njebě mózno, kaž w pjedawschich lětach, šlabe žně pizowanskeho zita ſ dobaňazym wukrajnym dowoſom šwupjelnicź. Pschi niepschihodnym žnjenſtim wjedrje šu so lětka žně šapodźate a tehodła běsche ratarstwu w tutym lěcze pisa ke kormjenju šwini ſ nowych žnjow podźischo hacź hewak k ruzy. Dokelž budże pak w tutym lěcze powschitkownje žně pizowadkow dobre a šwinjazy wobstatk pomérnje dobaňa, może so ſ tym licźicź, so budże nětdźe w oktobru pschiwos šwini tajki, so so krycze potrjebu dobaňa. Hlowne sjednoczenstwo němscheho khótneho hospodarstwa so wo to stara, so so hacź do teho czasa po mózno sci runomérne rosdźelenje na wiki pschikhadźazych šwini stranje. (Smjeńschenje kontigentowanja rězanja šwini i 90 na 70%). K šaštaranju hlownych pschetriebarschich měsnow budźa so nimo teho wot statneho hamta za ſkot a ſkotne wudźělti šwinje dowolnoſ a šwinje na wiki po'liczeſ, kotrež šu na šakładze w šwojim czašu wotiamknjennych šwinjeplahowarschich sdźerżenjow ſ ruzy. Šaštaranje ſ bowjašym mjašom so tehorunja, hdyž so ſkot pomału ſ pastwy wrócźi, polěpschi. Jara dobry staw pastwischczow wjedźe k dobremu wuformjenju skotu. Dźiwajo na to, so je wjele žadu a seleninu, budże drje so trěbne wobmjesowanje pschetrjebanja mjaša bjes czežow stacź móz. Nimo teho je też radźomne, so so wobydlerstwo hischcze bóle hacź dotal rybjazym pojědźam pschiwobrocźi.

Dalsche wiczne płaczizny na nawěschtkowej stronje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěščki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 203 | Budyšin — Póndźelu 31. augusta 1936 — Bautzen | Lětnik 95

Lipsčanske nazymske wulkowiki so wotewrěli

Wčerawšchu niedźelu su so najmjenje wulkowiki w Lipšu wotewrěli. **Wjednik a němski kanzler** je k wotewrjenju wulkowikow Lipsčanikemu hauptej wulkowikow hłowanej **telegramm** pósłał:

„Lipsčanskim wulkowikam wuprajam swoje najlěpše pschecza k dobremu wuspěchej. Njech wone k dalschemu wuzwiwanju hospodarstwa swój dźěl pschinoschuja a w chymiskim lěcze wukrajnym hesłam wobschěrny sajezischcź wo najwyschschich dokonjenjach němskeje industrije podadja. Adolf Hitler.“

Na pschedwjeczoru Lipsčanskich wulkowikow 1936 je Lipsčanski hamt wulkowikow wosjewił, so jena lutuschich nasjmikich wulkowakich 5 148 wustajerjow sastupjenych, to je 159 wustajerjow wjazy hač loni. Mjes wustajerjemi je nětždże 250 wukrajnikow z 15 wschelakich krajow. Mjes nimi steji na prěnim městnje Czěchosłowakska se 111 firmami, potom Awstrijska z 92 wustajerjemi pornjo 74 wustajerjam na lońschich najwjetšich wulkowikach.

Kaž je hamt wulkowikow wobkčišć, lětša wjele wjazy wukrajnych wopytarjow na wulkowiki pschijdże hač loni. Wukrajnych opytowarjow wočakuje so nětždże 6000, to je nětždże 1000 wjazy hač loni.

Lipsčanske nasjmike wulkowiki hižo dla cźasa, ke kotrymž so wotmětwaju, z wjeschcheho dźěla, tukrajnej potrjebje słuža. Prěni dźeń wulkowikow dawa najlěpše nadźije na jara spokojazny wuspěch. Nasjmike wulkowiki so swojeschca na hodowne wikowanje složuja. Tehodla su so tež z klowneho dźěla wjazy wustajiše, kotrejž so za hodowny zwjedźeń a dozhla za symši cźas pschihodża. Hižo na prěnim dnju běšche spósnacź, so so wschitzy kupzy hižo za nowoscźemi praschachu. Prěnja njedźela wulkowikow pak je tež dopokazała, so może so industrija dźensa bóle hač prjedy po pschecźach kupzow složowacź.

Timitrow w swojim nowym sastojnstwje se schefom GPU Jagodu hromadże dźěła. Tuto wuczišćenje njewinatych elementow njewupschestrěwa so jenož na sowjetskorusce robustawy kominterow, ale tež na wukrajnych, wosebje na tajkich, kotrejž jako emigrantojo w Sowjetskej Rusce pschebywaju. Wudawa so mjenujzo, so su runje tuzy twirdi z Trozkowymi pschiwisowarjemi we wukraju dźěrjeli. GPU je dotal, kaž so powě, někotrym stam komunistam we twjerdiznach sastojnstwach wukrajne pasy a druhe wupokajne papjery sebrała, dokelž so na nich tutalsche, so su dźiwli so do wukraja wukhowacź, a tak sa pschimnjenju GPU wuceźerpnyć.

Sylne wojowanja we Irun so wočakuja

Pschi pschehladze sandźenjeho tydźenja dyrbi so prajić, so schpanitzy nazionalistiszy wojazy swój samer njejsu dozpěli, kiž běchu sebi pola Iruna a San Sebastiana wotmyślili. Wjes dwěla njejsu telko pschecźiwjenja marksistow wočakowali. Psched nětždże schtyrimi njedźelemi běchu tuzy jenož z jednorymi brónjemi wuhotowani, nětkole pak su dospołnje nowocźasnje wobrónjeni. So so nazionalistiszo hatle posdże rozšudźichu tu japschimmyzi, je było sa marksistow z wulkim wuzitkom. Woni su poněnje měrny cźas wuzili a tu swoje stejnschcza wutwarili. Fanatiizy hórnizy wot biskayskeho mórskeho brjoha a z Asturiskeje zobu sastarjichu. Tuzy su rjap marksistiskich wojerjich wotdźelenjow. Wjelo je pschesamnykanje brónjow z Franzowskeje cźerwjenym jara pomhało.

Marksistojo su pschekwědźeni, so jich nazionalistojo njepschelutuja, hdyž jim do rukow padnu. Tehodla so jim hač do najpóźlednischeho pschecźeciwjeja. Wo dobrowólnym pschehodźacju pola nich njeje rěcźow. Wjednistwo nazionalistow budże so někto dyrbjecź rozšudźicź, so z wjazy ludźimi a wójnskeje potrjebny spyta niedźiwajo na zjiwlne wobhdleźiwo město Irun dobycź. Tehodla so w tutym tydźenju žylnisce wojowanje wo tuto město wočakuje.

Znutrkowne ministerstwo w Madridźe so z bombami wobškodźiło

Wožebity rosprawjeć Lisabonskich nowin „Diario de Noticias“ pische, so su zwotku ležadła nazionalistow na znutrkowne ministerstwo bomby mjetale. Pjeć bombow je na wotmyślene městno padło a wjele schkody naczinilo. W Madridźe radźi so tutón podawk pschisnawa, tola so sdźeluje, so stej so pschi mjetanju bombow jenož dwě wožobje morilej. Tetnanski radio je niedźelu wojjewił, so su w Madridźe 240 prawizwitych wožobow sastrělili. Terror bywa dźeń a nješnjejšnischi. Giralowe knježerstwo je dyrbjało knježjstwo kommunistam a anarchistam pschewostajicź.

150 žonow w Madridźe zamordowali

General Queipo de Llano e w Sevillskim radiu wo šalkadjenju bolschewistow w Madridźe rosprawjał, so su tam 150 žonow i wyschschich worschtow samordowali. Tež su 300 wojakow, kiž nochcźychu na frontu hicź, pjatk satrělili. Wo nowym nukazu Madridźiskeho knježerstwa, z kotrymž je so dźělanišći cźas bjes zaplaćenja na 10 hodźin podležschił, je general prajił, so wukas wěrnu pschichilnosć marksistiskich mózarjow k dźěłaczerjam dopokazuje. Skónčnje sistiskich mózarjow k dźěłaczerjam dopokazuje. Skónčnje generał Queipo de Llano powě, so su ležadła nazionalistow na munizijowe dźěłarnje w Toledu bomby mjetałe a fabriki sničźile. Wordźělenje nazionalistiskeho wójska je měsće Arache a Rosal de la Frontera w Huelskej prowinzy wobšadźiło.

Gil Robles so nazionalistam pschidał.

S Burgosa, hdźež nakhwilne schpanitske nazionalistiske knježerstwo hydli, so powě, so je wjednik schpanitskeho katolskeho ludowego stutka Gil Robles do Burgosa pschijeł. Pschi spočatku wobydlerskeje wójny Gil Robles w Lissabonje pschebywaše. Nětko je so rozšudźił, z nazionalistami pschecźiwo Madridskemu knježerstwu **wojowacź.**

*

S Burgosa so powě, so je lódź sa wukublanje offizirow schpanitskeho wójnskeho namórnistwa se wschěmi kadettami a zyłkym muzistwom k nazionalistam pschešchła. Lódź je do Ferrolskeho pschistawa dojeła. Po wschěch městach polnóżneje Schpanitskeje so pjenjezy zběraju, so tuchu so za nazionalistiskich wojakow ležadła wobstarale.

W Schpanitskej so jara roskorili, so zpionjo cźerwjenych z pschimjesowanego franzowskeho kraja artillerije tśelenje marksistow namjeduja.

Konferenza dla neutralnosće hižo sa tydźeń?

W Londonskich nowinach „Morning Post“ je so w póslednich dnjach pisało, so su so jednanja dla neutralnosće pschi schpanitskej wójnskej wobydlerskej wójnje pschikhotowane, dokelž je so italske knježerstwo k sakasej wuwožowanja brónjow do Schpanitskeje rozšudźiło. S tutym rozšudźenim su so najwjetsche wobcźežnosće pschewinyle. Někto je nadźija, so so konferenza dla neutralnosće hižo na tónzu tutoho abo na spočatku nowego tydźenja k zwjenemu prěnjemu pósedźenju sendże.

Pólska neutralnosći pschihłosowała.

Kaž so z Warschawy hamtisy powě je pólske knježerstwo franzowskemu knježerstwu wotmolwiło, so neutralnosći pschi schpanitskej wobydlerskej wójnje pschihotuje. Pólske knježerstwo pschihłosowa, so chce so w tym ramym wobdźahu na neutralnosć swjasacź, kaž to druhe staty cźinja.

Stalin je Dimitrowa nad kominterow stajił

Pólske nowiny pisaju, so je wjednik Sowjetskeje unije Stalin dotalneho presidenta komterow Manuilskeho wotkhadźił a na jeho město sće wuwołaneho bolharskeho terrorista Dimitrowa stajił. Dimitrow je w Němskej z prozeja wo sapalcźiwstwu w němskim zjemje znaty. Kaž so pische, je Stalin Dimitrowej poručił, so by se źrjedźiny kominterow wschitke elementy wotstronił, kiž Stalinowu politiku njepodpjeraju.

Spjećeńca w cźerwjenym wójsku

Franzowska Havasa powěsćernja z Moskwy powě, so su wojazy cźerwjeneho wójska w Tjasanje, 250 kilometrow wot Moskwy zdalenym, pożłuchnosć sapowědźili. Spjećeńcu pak su pjeca spěšnje poćitscźili. — W tej samej powěsći so rosprawja, so su mjes burami we Wukrajinje nowe zbóžki wudyrile. Wojakam je so wótrje pschikasało, so bychu rasnje pscheczźiwo zbóžkarjam zakrocźowali.

Leninowa wudowa psched sajezjow?

S Moskwy so powě, so so zastojnstwa bjes pschestaca wuczišćeja.

Hačrunjež je so powěsć wo zajeću Londonskeho wikowarskeho zastupjerja Oserskeho jako njeprawa wotpokasała, pak wo jeho dóńcze njeje niczo wěste. Bjes pschestaca so wschitcy zastojnizy a kommisarojo zimaju. Londonski nowiny „People“ pisaju, so chodźa tež Leninowu wudowu sajezć. Ju winuja, so je so na pschichotowanju nadpada na Stalinowe žiwjenje wobdźělila.

Přihoty k cźerwjenemu prewrótej w Argentinskej

Tajna policija w argentinskim hłownym měsće Buenos Aires je w póslednich dnjach pschi pschepytowanju wobdźelenjow w pschedměsće San Martin wjele wažnych planow wo wotmyślenym pschekasanju argentinskeho wójska k kommunistiskim smyslu namakała. Zyle sobuje je so swjedźiło, so pschikasy z kommunistiskeho centralowego wubjerka wukhadźeja. Nicze zjednoczenstwo cźerwjenych we wschitkich argentinskich garnisonach. Total su 18 wožobow sajeli. Zmanje druhich wožobow so wočakuje.

Pschecźiwjenje pschecźiwo židam w Marokkowskej pschibéra.

Parizske nowiny „Echo de Paris“ z Tangera piszaju, so w tutym měsće a po zyłej Marokkowskej njepschecźelstwo pschecźiwo židam pschibéra, dokelž su so tamniscy židźa z kommunistami swjasali.

Rydz-Schmygły do Parisa wotjěł

Generalny inspektor pólskeho wójska general Rydz-Schmigły je pjatk popoldnju w 5 hodź. z Warschawy wotjěł, so by so na Winu do Parisa podał. Jeho pschewodźeja jeho generalneho staba general Stachiwicz, schef inspekzijoweho bjurowa generalneho inspektorata wyschi Strzelezki a diwaj adjutantaj. Warschawske nowiny „Gazeta Polska“ k tomu pisaju, so je tutón wopyt generalneho inspektora pólskeho wójska w Pariši jenož wojerskeho raku, runje kaž běsche Gamelinowy wopyt we Warschawje to był.

General Rydz-Schmigły je njedźelu popoldnju do Parisa dojeł. Na dwórnischczu jeho franzowscy wójnski minister Daladier, general Gamelin a druhi powitachu. Bataillon 21. kolonialneho pěschkowskeho polka a bataillon republikanskeje gardy hosćej wojersku cźesć wopokasachtaj. Hdyž běsche pólska a franzowska narodna hymna wuklinczała general Rydz-Schmigły do franzowskeho póstłanstwa dojeńdże.

Hižo w Belfortu, hdźež běsche general Rydz-Schmigły franzoske mjety pschejeł, běchu so jemu wojerske cźesće wopokasałe. Sławne witanja pólskeho generała so je hnědanjom pola presidenta franzowskeje republiki na hrodźe Rambouillet pschichodnu njedźelu stónczą.

Rumunske knježeŕstwo so přetworiło

Rumunski ministerski president Tatarescu je so hobotu rano ke kralej do Sinaje podał. Přichi rozrěčowanju wón kralej sdźeli, so zyle knježeŕstwo swoje sastojnistwo složi. Kral knježeŕstwowu próstwu dopjelni a Tatarescej poruči, so by nowe knježeŕstwo sestajał. Nowe knježeŕstwo njedźelu rano w 1 hodźinje na Peleschskim hrodźe kralej Karolej swěru přichihałosche.

Do nowoho rumunskeho knježeŕstwa słuschetja ministerski president Jurij Tatarescu, namołtny ministerski president Jukulej, smutkowny minister Juka, swonkowny minister Antonescu, finanzny minister Cancicow, justizny minister Djwara, wikowarěŕtwowy minister Valer Pop, minister za narodne sakitanje general Pawol Angelescu.

Dokelž z wuwołanjom Titulescha wschitke dotalne hobustawy do knježeŕstwa słuschetja, mějesche so z přichetworjenjom knježeŕstwa najskerje dotalny swonk. minister z njeho wusamknyć. Kaž so z Bukaresta shoni, su mjes nim a Titulescom, kiž je dźeše hač lětdźesatk rumunsku swonkownu politiku narwedował, hižom přched dźěchom cząsom napjatostnje nastałe. Titulescu, kiž w tu chwilu z automobilom po polodnjischej Franzowskej jědźi, je nowinarjam prajił, so je so jemu wo přichetworjenju rumunskeho knježeŕstwa hakle dźěkito, hdyž běsche so přichetworjenje hižo přchewjedło.

Ministerski president Tatarescu je hórsy po tym, so běsche je hobustawami swojeho knježeŕstwa kralej swěru přichihałał, nowinarjow pschijał a jim wo politizy noweho knježeŕstwa rosprawjał. Přichi tym rjekny, so jeho knježeŕstwo tež w swojim nowym sestajenju tu samu smutkownu a swonkownu politiku powjedźe kaž w poźlednich tśjoch lětach.

Wjednik w Nürnbergu.

Wjednik je hobotu přichipołdnju z Bayreutha do Nürnberga přichijeł. Hdyž běsche zebi polo sa němskostatnej stroninu sjěd wobhladał, so z wjazymi muzemi strony wo organisaziji a přichihotowanju němskostatneho stronineho sjězda 1936 rosrěčowasche.

Juhosłowjanski wuwošny institut w Bělohrodźe

Juhosłowjanski wuwošny institut w Bělohrodźe je sestajenje puczow shotowił, po kotrychž južnosłowjanscy wuwos a dowos běži. Přichi tym je k sajimawemu wukhładku dóchoł, so hižo loni wjazy hač połowa mjenujcy 50,5 prozenta wukrajneho wobrota, pornjo 33 prozentam w lěcze 1929 psches morjo dźěsche abo přichihadźesche.

Wožebite znamki sa statny stroniny dźeń w Nürnbergu.

Přichi přichlěnjosći lětušcheho stronineho dnja w Nürnbergu statna pósta we wobmjesowanym rosměru wožebite znamki sa 6 a 12 pj. wuda. S přchedawanjom znamkow sapoczina žo na wschěch póstiskich hamtach 3. sept.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Nowosće z cyłeho swěta

Opel płaćisnu awtow na 1450 hr. sniži.

Adam Opelowe akc. tow. w Rüsselsheimje je płaćisnu sa mały typ wosow sa „P. 4" wot 1. septembra 1936 wo 200 hriwnow, to je wo 12% na 1450 hr. sniżiło. S tutym snižanjom žo přeni raz 1500 hrivnowska mjesa podkroči. Stawišny tuteho „P. 4" sapoczachu žo z tak mjenowanej selenej żabu, kotraž žo sa tehdyschi cząs (1924) na nišku płaćisnu 5250 hrivnow pschedawasche a běsche přeni wós, kotryž žo we wulkich ferijach dźěłasche. Pomału potom spadowachu płaćisny. Do léta 1929 bě płaćisna hižo hač na 1/3, to je na 3500 hrivnow spadła. Do 1934 na 1/3 na 1850 hrivnow, w novembru 1935 spadny płaćisna na 1650 hrivnow, a nětko je žo tež hischcze mjesa 1500 hriwnow podkroczika.

Woheń w Sömmerdže.

Schtwórtk přichipołdnju wotpali žo hrózńja Köhlerez wobkhoda z pjerowadlami. Płomjenja rosschěrichu žo z najwjetschej spěchnosću a pschesskoczichu tež na žuzobny Schmidlez rěsak. Wobnjowe wobory mějachu wulki alarm, tola postupowanje pschećiwo wohnjej běsche wobcežne, dokelž njebě daloj wody. Wohnjowa wobora dyrbjesche swoje dźelo na to słožiś, so dalschemu rosschěrjenju wohnja zadźewa. Woheń mějesche w žuchlu twarišim drjewje wurjadnje dobru žratwu. Naczinjena schkoda je jara wulka, pschetož nimo bohatych składow w Köhlerez brózni je žo wjele drohotnych maschinow a wjele drjewa spalilo. Kak je woheń nastał, njeje dotal znate.

100 000 tunow wulkej łódźi.

Mjes tym so franzowski luxusowy parnik „Normandie" a jendźelska najmoderniša łódź „Queen Mary", kótrejž je 80 000 tunami žo napschemo prózujetaj, so by-schtaj módry bant atlantiskeho oseana žebi wubědźiłoj, žo w Sjednoczenych statach plany wuradźuja, dwě hobrzej oseaniskej łódźi natwariś, kotrejž dotalne měry hischcze khětro pschetrjechitej. Nhdyschi president „United States Lines" Pawol Chapman je z presidentom wobhodneho hamta jednaś počał hač je mózno, dwaj oseaniskaj parnikaj 100 000 tunow wulkaj a 400 metrow dołhaj natwariś, kotrajž łódźi hischtaj puczowaznych z Ameriki do Europy sa schtyri dny pschinjeschtoj. Kóždy z teju hobrowu ma nježdże 50 milijonow dolarow płaćiś. Spěschnosć by žo měła na 34 mil powjetschiś, potajkim 4 mile wjazy hač pschekrěś franzowskeje łódźe „Normandie". Přichi tym by žo měła najwjetscha spěschnosć famo na 42 mil powjetschiś. Hobrschej łódźi mohłej pak žo hakle nastupnu 1938 do morja puschcześ.

Budyske stawniske powěsće

Sobotu 29. augusta 1936.

Narodźił je žo: 28. 8. Gustawej Pawokej Nowakej, mješchćanskemu pschistajeńzej, žyn.

Wumrěli žu: 28. 8. Richard Pawol Brabandt, pschekupz, 56 lět. — Leo Josef Koenner, pschekupz, 54 lět. — Biedrich Pawol Krawza, murjeŕ, 65 lět. — Erich Jurij Ssuchy, schuleŕ 15 lět.

Pschipowědźikoj staj žo: 29. 8. Pawol Hermann Kreutel, stalaŕ w Budeschezach a Emma Elfrieda Budowjenzez, domjaza pschistajenza w Budyschinje.

Swěrowali žu žo: 29. 8. Korla Oskar Marczin Fröbrig, rěsaŕ w tu chwilu fabrikiki dźěłaczeŕ a Frieda Marta Dučzmanez, schatowa schwalcza w tu chwilu wuběraŕka, wobaj w Budyschinje. — Hans Waltaŕ Grube, krawski mischtr a Johanna Margareta Panachez, bjes powolanja w Budyschinje. — Gerhard Maks Kunza, kowaŕ a Augusta Alma Bergelez, fabrikka dźěłaczeŕka, wobaj w Budyschinje. — Kurt Willy Gerhard Strauß, pschekupsch pschistajeńz a nawjednik wotdźělenja w Shorselzu a Johanna Freia Kubjenzez, pschedawarka w Budyschinje. — Albert Ludwig Eckhardt, technikaŕ a Hanamarja Reingard Schibakez, bjes powolanja, wobaj w Budyschinje. — Jan Maks Herzog, podoffiźer w Grimmje a Fadwiga Khana Hajnez, stenotypistka w Budyschinje.

Knjeńka a jeje susodźa

10] (Pokračowanje.)

„Mi nózneho stražnika na schiju ßtacz!" knjeni Kupjzyna sschiwdźena sawola.

„Kak dha chze wona wědźeć, schto žo ßluscha", jejna dźowka wotmołwi, „hdyž žo hdźełanych ludźi sdaluje a žo z tajkimile niskimi naßadźuje? Ta jow njeßmě, to bychu mi dhe wězy!"

„Haj, to žo ßtacz njeßmě, hižo Lejny dla nig."

„Schto dha w tym liśce ßteji?" ßucha holza sawola a dźěsche po ßwojeho bratra.

Po khwilźy Kupiki sastupi.

„Luby žyno", macz sapoczа, „jutsje budu schtyri a schěsćdźesatz lět; hacz dotal ßmój tebi z twojej ßotru hospodarßtwo wjedłoj; nětkole ßo rosßudź, kotru chzesch žebi sa mandźelßku bracz, Hanu abo Lejnu!"

„Hanu."

„Tak", Kupjzyna z rośceßnjenym hłoßom rjekny, „ale to drje niczo njebudźe. Tónle liśt wot Hany Lipinskej ßo mi lubi, ale to ßo mi njelubi, so je mi jón z nóznym straźnikom pózłaka. S zyła tajkile wobkhad, tajkele dźiwne waschnja, a z pjenjesami budźe tež klasacz."

„Woprawdźe?" Kupiki snapschećiwi.

„Samośćce", ßotra rjekny, „a twoje pomery k Lejnje ßu ßtarśche, wona tebje woprawdźe lubuje, to by z hrěchom było, hdy by ju ßebacz chzył."

„A Lipinskez Hana nima wjazy pjenjes hacz pjecź abo schěsćź tyßaz tolerˇ", macz rjekny.

„To je mi pschemato!" Kupiki sawola. „Wona ßama k tomu njeśteji, ludźo pak wschelako powedaju. Hdy bych jeno ź tym nóznym straźnikom mohł porěčeć, tón je nětkole prjecź a ja tu śteju kaž na cźmilowablo ßwjasany."

„To mójeźch žebi lohzy pomhacź", jemu ßotra ßmějo snapschećiwi, „dóńdź jenoź k Lejnje a daj žebi wot njeje mandźelßtwo pschińdźlubićі, abo, jeli ßo chzesch, ja cźi ju ßem pschimjedu."

„Ty tola njebudźejch!?" Kupiki potrjechany rjekny.

Podarmo, ßotra na bratrowe wolanje njedźiwasche a běžeśche po Lejnu.

Po khwilźy Kupiśkowa ßotra, z Lejnu ßo ja ruku wjedźo, sastupi, pschećelnje a schibale ßo ßmějo.

*

Sałko bě ßo tydźeń minył; knjeźna Lipinskez wotkhorjesche a mozow nabywasche. Ale jenu wěz mějesche na starośći. Wona bě Kupikowej macźeri liśt pózłaka, so by wěśtoßcź dostała, kak ßo je ženitwu ma. A bórsy ßo tež wěz wujaßni.

Sślepy we ßwojej ßtwje ßedźo z drjewa wurěßowasche. Wulicź wjeczor k njemu pschińdźe.

„Tule!" wón rjekny, ßtwje ßo k njemu a wucźeje liśt ße ßała. „Jena žona je mi jón dała, ta bě ź Dźiwina."

„Je tón liśt wot knjeża Kupiśkeho?" ßlepy sawola.

„Knjeźnje Hanje Lipinskez", Wulicź rjekny, „kajke ma liśt napißmo."

Sślepy liśt wobmaßowasche. „Tón je cźeńki", wón rjekny, „w tym wjele njeje, ßnadź ßlubna khartа."

„To ßo ßtróścź njetriebasch", Wulicź wotmołwi, „jeli ßo Kupiki knjeźnje Lipinskez na khartźu ßwój ßlub wojewi, je ßo ßamośćce ź drubej ßlubił. Hdyž jeho ßotra rjekny: „To dźe ma Lejna runje tak wjele pjenjes, a wo wulkim hocźe a wo małym khwaßu rěcźeśche, to hižo wjedźach, kak ßo ź tej wěßu ma. A jeho macźeri też wobkhad knjeźny Lipinskez ź namaj ludźy njeje."

„Je to możno?"

„Daj, wozeße ź tym nóznym straźnikom niz", Wulicź ßo pośmějwajo wotmołwi.

„Potajkim ßy ty tola tu wěz najwuśtojnischo rosrißaŕ", ßlepy žortujo naßpomni.

„To ßo wě", Wulicź wotmołwi.

„Knjeźna Lipinskez budźe tebi za to dźakowna", ßlepy ßo ßmějo rjekny.

„Ty dyrbisch mjelcźeć!" Wulicź krucźe ßnapschećiwi. „Knjeńka jenje ßhonicź njeßmě, ßo ßnyt ja ź tej wěßu nęschto cźinicź měł a ßo ßym wjazy cźinił, hacź je wona pschikłasała."

„Haj wjchak", ßlepy rjekny, „najßkerje pak budźechu wězu tež bjes teho tak wupadłe."

Tak nětkole wobaj k ßwojej ßuzobźinje dźěßchtaj. Wulicź wozubny liśćiś pschepoda.

Knjeńzyna ruka ßchepotasche, hdyž liśt pschimny; wona ßo ßtróźi, hdyž pißmo ßpóśna, a wona ßkłédny, hdyž wucźu, ßo je w kuwercze kharta. Wona podźakowa ßo Wulicźej, położi liśt na błido a wotpuścźeśći muźiśeju.

Sédma běśchtaj taj ź thěże, wsa knjeźna liśćiś do ruki a wotewri jón wscha rosbudźena a wucźita na khartcze: „Lejna Hórśkez a Jurij Kupiki, ßlubjenaj."

Knjeźna ßo do ßtoła ßwjeße. „Wón je mje ßebaŕ", wona błędnjo rjekny. „Wón je druhu łubowaŕ a pschede mnu łuboßcź tajił. Ow, taj dwaj mataj prawje, jemu bě jenoź wo moje pjenjeße; nětkole pak ßym nęschto tyßaz pschińdźiła a duź wo mni nicźo wjazy wobźecź nochze. Ow, na te pjenjeße, na te wobidne pjenjeße! — Tola to je derje, ßo ßym radźicho nětkole, hacź posdźiśicho do teho pschińdźicha."

Na błiźichu njedźelu knjeźna Lipinskez nózneho straźnika Wulicźa a ßlepeho k ßebi pscheproßy. Wonaj ßo najlepschu draßtu ßwoblekaschtaj a hromadźe ź cząßom pschińdźeschtaj.

Knjeźna wjeßele a jaßnje hładasche, ßo bě prjedy zyle njemérna pobyła, wjazy pytnyź njebě, khiba ßo bě trochu ź cźicha a thutna, tak ßo ßo jej druhdy pschi rěcźach cźoło zaczemni.

Wlido bě kryte a pschi jednorej hoßcźinje ßo knjeźna ße ßwojimaj ßuzobonaj ßabawjeßche. Powědachu žebi a běchu dobreje myßle. Po jědźi knjeźna ßtany, pschińdźeße bźłu papjeru a położi ju pod ßwój talerˇ.

„Wój mějeßchtaj ßtarośći", wona ßarěcźa, „ßo waju wopuścźeśću; nochzu prajicź, ßo bě waju ßtaroścź bjes pschińdźiny. Ale nětkole wamaj wobkrucźam, ßo mi wjazy na myßle njepschińdźe, ßwoje wobßtejnoßcźe pschemjenjeć. So bychtaj ßo pschepokazałoj, ßo ßo to njeßtanje, cźeßoj ßtaj ßo bojałoj, pobladataj ßem!" To prajcź knjeźna papjeru ßpody talerja wucźeje a ßimaj khartu wo Kupiśkeho ßlubje pokaza.

„Potakfim je tola tak!" Wulicź sawola.

„SStaj wój to hižo wědźałoj?" knjeźna ßo dźiwajo wopraßcha.

„Sdaćze ßmój wo tym mełoj", Wulicź wotmołwi, „tón ras by ßtrach nętkole nimo był, ale kak posdźiśicho?"

„Sy hdyž ßtajnje warnowanje psched wocźomaj mełа", knjeźna ßméromnje rjekny, „chzu tule khartu k ßchpihelej pschityknyć; to je tak waschnje a tón króćź je to tež jara wužitne."

„Schkoda", Wulicź rjekny, „schkoda, ßo tu hižo prjedy tajka khartka tcźała njeje."

„Nó!" knjeńka sawola, mi na to njeńdźe, žebi tajku ßćerku hromadźicź, mi jena doßaha!"

„Duź je dźeńßnjischi dźeń trochu ßwjedźeńśki dźeń!" ßlepy wjeßely rjekny, „dokelž waßche mjeno na tej kharcze njeßteji."

„Haj", rjekny knjeźna, „my dźeńßa wěßty ßwjaßk wobßamknjenу, wój ßlubitaj, ßo mi dobraj pschećelaj wołtanjetaj a ja wamaj ßlubju, ßo waju ßenje newopuścźeju. My tśjo hromadźe wołtanjenу, doniž naß Bóh luby Knjes hromadźe wołtaji."

Knjeźna ßwojimaj hoßcźomaj wutrobnej ruku poßkicź.

„SStaj wój ßpokojom?"

„To ßo rośumi!", wobaj wjeßołaj sawołaschtaj.

„Ja na ßwěcźe nikoho nimam", Wulicź dorjekny, „ja tu zyle ßamótki ßteju, ale dźeńßa ßym ßotru naßchoł."

„A mi je tak", ßlepy ź radoßtnym wobliczom rjekny, „jako bych druhe nowe ßiwjenje ßapoczał. Haj my tśjo ßłuschamy hromadźe!"

„Tak njech wołtanje", knjeźna wjeßele ßo poßmějwajo rjekny. „Tola nětkole thutne myßle na bok wołtajmy; naßch ßwjaßk je wobßamknjenу, poßmjewcźmy jón ź tym, ßo dźeńßa radoßtni hromadźe pobudźemy!"

Knjeźna ßtany, pschińdźeße błeschu ßchampanßkeho wina a trěbne ßchkleńźa a nała je, na talerjomaj leżachu zigary. Bórsy naßta wjeßełа bźeßada a cźaß ßo ßpěchnje minу. Wulicź pak ßo na ßwoje ßaßtojńßtwo dopomni; wón ßo ź knjeńku Lipinskez roßzahnowa a ßlepy jeho pschewodźeßche.

Hischcźe kruczśischo cźi tśjo wołaantocźeni hromadźe ßiechu a mało na to dźiwachu, ßo bě to nękterym hłupakam do boka. Hakle poßpśicho knjeźna ßhoni, kak je Wulicź na to žobuśkutkował, ßo ßo Kupiki ź njej njeje wożenił. Wona ßo ßmějeße. Sślepy pak je cźaß žiwjenja ź wulkej cźeßcźownoścźu ßpominał, ßo mějeße knjeźna Lipinskez tež jeho łuncź.

— Kónz. —

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 31. augusta 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njech či też słónco najmilišo swěći,
jónu tola zakhadźa.

— **Wo wjedrje.** Ssobotu wječor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer plus 5 a najwyšičicha dnjowa temperatura 28 stop. cjoptoty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer plus 5 a najniźša nózna temperatura 16 stop. cjoptoty. S połnozy Němśkeje je žo wječera žylna niźina ſ wječora k ranju sesahnyła. Pśichi jeje połodnišćich kromach pśichi mórśkich brjohach měśachu tśěrbo wětrojte a pomróčene wjedro. W nasćich stronach žo pśichiližowanje niźiny ſ wyšokim pomróčenjom wulkukowa. Hacź do dźenźnišćeho pak je žo njebjo bóle pomróčiło. S měśtnami je žo też hižo dešćeżowało. Dźenża śmějsemy zyły dźeń wětrojte a njewobstajne wjedro. Jutśe žo hišćeże wjele njepołěpśichi. — Jutśe wuturu błonczko 5,12 hodź. ſkhadźa a žo 6,46 hodź. ſhowa. Měśacyź je jutśe poźny a ſkhadźa wječor 6,17 hodź. a ſhowa žy rano 5,04 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutśišchu wuturu: Khłódnjśe a hišćeże njewobstajne wjedro.**

*

— **Kak wobkhadźeš ſ namakanymi powětronkami a ſmějemi ſ wědomotnymi apparatami.** Statny a pruſti minister ſmutškownych nałeżnoſćow je, ſo by žo jednotne wotkładanje a wróćopóſkanje wšćich namakanych powětronkow a ſmějow ſwěśiło, pśichkas wudał, ſo maja žo w pśichkodźe wšśe powětronki a ſmije ſ regiſtrowazymi inſtrumentami abo pśichipowěžnjenymi khartami, potajkim też dźeśaże powetronki ſ pśichipowěžnjenej khartu, ſ kotrejž žo w Němśiſej namakaju, wjeſnej polizijii wotedacź. Pśichi namakanju powětronkow abo ſmijow ſ regiſtrowazymi inſtrumentami žo wšśe wudawki ſapkacźa a žo też wožebite mjto ſapkacźi, je-li ſo žo ſ inſtrumentami prawje wobkhadźuje, a je-li ſo žo wróćo pósćelu.

— **Pjanaj žo na dźeśoch pśchepśichimnyloj.** Njedźelu wječor wokoło ¼8 hodźin žo pśched „Měśchćańſkej ſahrodu" ludźo sbéžachu, dokelž bé śichtaj žo pjanaj na dźeśoch pśchepśichimnyloj. Też doroſćenu wožobu, kotraž žo wo dźeśi postara, tutaj bijeſchtaj. Pjaneju na polizajiſku ſtražu dowjedźechu, jeju wyśichnoſći wojeniju.

— **Měśchćerku lepili.** Njedźelu dopołdnja mandźelſkej wukrajnika, kiž pśichi Kłownym torhoſćicu bydli, dopokasachu, ſo je kharty kładła. Zona je połnjch hižo dawno jako khartykładžerka ſtrata a pśichezo hišćeże khartu kładźeśche, hacźrunjež je žo hižo w lěśe 1933 wšcho wěśćeńe ſakasało. W tutym padze bé śeśe wona knježnje, kiž ſwonka Budyšchina bydli, khoroſće wěśchćita a ſa to hišćeże pjenježny dar pichijaka.

— **Sajedbojenja na dróhy.** Ssobotu 29. augusta pśichipołdnju wokoło ¾12 hodźin je na rózku Seminarſkeje haśy a Lawſkich hrjebjow wožobowy automobil bo motorowoho kolesarja ſrażył. Wina pada na wjednika wožobowoho auta, dokelž žo tutón njeje prawje ſawinył. Pśichi ſrażenju žo jenož jédźadle wobśchkodźiſchtej. — Na tym ſamym dnju nětkuž 10 minutow do 12 hodźin je omnibuž na Krónprynzowym moſcze pśichi pśeśelcźěrnjenju žo wožobowoho auta ſchmórknył a jón ſaſtajił. Druhi wožobowy auto je tehodła na auto, kiž bé śeśe ſaſtał ſajéł. Sajžo žo jenož woſaj wobśchkodźiſchtaj. — Njedźelu dopołdnja wokoło ¾11 hodźin ſtai na kśiżnjiſcu Rózoweje a Moltkoweje dróhi wožobowoj autaj do žo ſrażyłoj. Wobaj woſaj žo khěrko wobśchkodźiſchtaj. Wina na njeźožu je wjednik wožoboweho auta, kiž po Moltkowej dróhy pśichijédże a jédne pśchedpravo tamneho njewobkhedźowaśche.

S **Zokowa.** Tudyšchi hainizy žu ſandźeny tydźeń pjecź wurośenych liśchkow ſatkélili. Sajimaśe je, a throbloſcź liśchkow, dopokaſuje, ſo je na polu a niź w lěžu lepichu. Nadźijomnje nětko nasće kuru, kiž žu wjele cźerpśile, trochu wjazy měrà dostanu.

S **Warnoteźij.** Wječera njedźelu popołdnju mějeſche tudomna wohnjowa wobora ſwóji leśni ſwjedźeń, kiž pak nebéśche pśchežnjnje wopytany. Pśichi ſwjedźenju žo do tarcze a też ſ prokom tśělesche. Tu žo njeśboże ſta. Hólzeŕ, kiž ſchipy ſbéraśche, ſchip niże wócźa do wobliśa ſlecźa a jeho pśichi nożowej koſći ſrani. Dokelž lékaŕ njebéśche k ruzy, žu hólsa do Khemberkſkeje khorownje dowjeſli.

S **Khwaczij.** Ssobotu potrjechi woženeneho hoſpodaŕſkeho pomognika A. Żura njeśboże, jako chžyśche ſe ſapśichaom bura Hunniu'a žo pśheśelcźěhujo, žwoje ſmachi wotwjeſcź. Kóń žo ſpłóchi a cźekki wós jemu pśches noſy dźeśche. Śmieśe a wobodŕe žebi wobé noſy tak, ſo dyrbjeśche lékaŕ ſapśichimnyć. Nékotre dny dotho budźe dyrbjeć ſwjecźeć. — Na ſnjowej dźaknej njedźeli bé žo na wobémaj kemſchomaj wjele dźatkow wopytowarjow ješchło. Farſki vikaŕ Nychtaŕ w ſwojim pŕedowanju ſ rjanymi słowami na lubo'cź Bożu pokaſowaśe. Pośawniſki thor kemſche porjeńśeśe. — Knjes wyśichi ſaraź Sarjeńt žo w najbliźšim cźaſu do Budyšchina pśheńdźi.

S **Budyšchinka.** Pjatk pśichipołdnju ſta žo pśichi ludyſchej ſarje wobkhadne njeśboże. Cźežiźy autowy cźah, nakkdźeny ſ kamjenjemi, ſe ſtkap pśhiježdžo, ſawadźi wo druhi cźežiźy autowy cźah, kiž do ſkawy jédźeśe. Mobé wośpdle žo wobiśhkodźiſchtej. Wśchón wobkhad bé na tutej dróży dwé hodźinje dotho ſawrjenj. Wjele wjeśnjanow bé žo ſbéžało. Straźmiſchtr bé hnydom k ruzy, kiž pśhiczinu njeśboża pichepytuje. Ludźo do ſchkody njepśhindźechu.

Wumělśki wobras měśaza ſeptembra.

Němśki muſej w Barlinje jako wumělśki wutwor ſa měśaz ſeptember tutu drjewjanu poſtawu dudaka, kotrehož je Nürnbergſki rěźaŕ wokoło 1550 ſhotowił, wuſtaja. Naſtork k tomu da Dürerowa ryčźina (Kupferſtich). Je to žena ſe žadnych ludowych poſtawow němśkeje plaſtiki.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

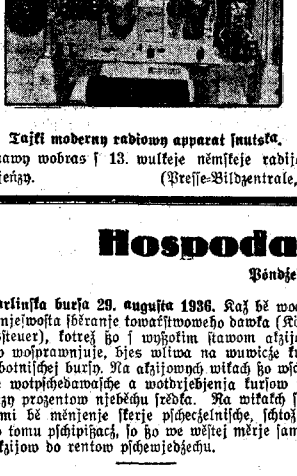

Tajki moderny radiowy apparat ſmutka.

Sajimawy wobras ſ 13. wulkeje němśkeje radijoweje wuſtajeńzy. (Preſſe-Bildzentrale, M.)

S **Rachlowa.** Wobydlero naśheje wśy a wokolinu, koliž njemóža žo na dlésche puczowanja podaci, wobdźěla žo kóždolětnje na jenodnjowkim mulécze, ſo bychu nimo wotpoczinka po cźeſkim dźéle też rjanoſcze naśheje Sakſkeje a němśkeje wótcźiny ſpóznali. Hižo tydźenja jédźeśche omnibuž do Drježdźan, Freiberga, Hainichena, Mittweidy, Rochaliz, Kriebſteinſkeho dolinoweho hacźenja, hród Kriebſtein-Waldhem, Noſſen, Drježdźany a wróćo. K jezwjeru ſawinyćhmy a wobkładachmy žebi pola Sie-Wcźera žo wotmé dalſcha tajka jéśba. Potom pak žo benlehna hobrſki móſt ſtatneje autowejee dróhi. Pśches Noſſen jédźechmy dale do Dóbelna, a wot tam na Kriebſteinſki hród a ſahacźenje. Hakle połdźe wjecźor po 2-hodźinſkej pścheſtawzy w Drježdźanach žo domoj wrócźichmy.

S **Kołaŕnje.** Tunje karpy chžyśche žebi Nowowjeſcźanſki wobydleŕ wobſtaracź. Puśchcźi w nozy wodu ſ hrébnika a wubra žebi tam ſchéćź rjanych karpow. To wšjo najeŕ nałajtra rano hnydom pśiny a pójśta na polizju. Ta je nětko padnena wuhlédźiła, kiž drje budźe karpy dyrbjećj khětro drogo ſapkacźiś.

S **Khróśćij.** (Sacźemnjeńſke ſwucźowanje.) Schtwórk wjecźor wotmé žo tu wot 8,15 do 9,15 hodź. ſacźemnjeńſke ſwucźowanje. Kontrollowaza komniśija ſwéśći, ſo žo wſchudźe pśchedpiśny prawje wobkedźowachu, tak ſo mjeſche ſwucźowanje poźny wuſpěch. Pśchi ſajédach do wśy kedźbowaśche nuſowa wohnjowa wobora na cźole ſ kowaŕſkim miſchtrom Hoſu, ſo by žo wobkhad do wobluka ſwucźowanjow prawje ſarjadował. Po ¼10 hodź. wróćì žo do wśy a do ſtatokow ſaſo poŕjadne žiwjenje. Gmejnſke ſarjadniſtwo ſmé ſ tutym wuſpěchom ſpokojom bycź.

S **Khróśćij.** K lěcźnemu wobrazej žiuſheja też ſhromadne lětaze ſwucźowanja nékotrych druźin cźahajcych ptaćkow, wožebje ſchtórzow. Na łukach a polach móżeſch zyłe cźrjódy młodych ſchtórzow wobkedźbowacź. Najprjedy jenotliwe, potom pak po ſtach ſbéhnu žo nadobo do wyſchin, wjercźa žo na pśawo a na lěwo a puſchcźa žo njejazy ſaſo na ſemju. Cźim dale lécźo poſtupuje, cźim rjadniſche a pliniſche žu tute ſwucźowanja. W bliſkoſcźi wśy hwaze mjeniſche cźrjódy bundaja wokoło a puſchcźa žo tam a paſtwiſcźa, dokelž tam je blido ſ pſchekażanzami hobaće pśhikrыte.

S **Wuſlidź.** Na pśchikas wyſchcźeho preſidenty je žo wjeſny dźeŕ Bŕéſyna na Birkenhein pśchemjenował.

*

S **Wilsdruffa.** (Cźeśke njeſboże pśchi żeleźniſtim pścheſhodźe.) Pśchi żeleźniſtim pścheſhodźe na Limbachſtej dróſy ſajéźe wjednik cźežiteho woza, ſo njeby do tworoweho cźaſa ſajéł, kiž w ſamſnym wokomiku pśchiſtéźe, na bliſku łuku. Dźeśaczer Schnee ſ Maleho Naundorfa pśchi njewocźakowanym ſtoku ſ wjednišeho ſydła ſlecźa a padny tak njeſbożownje na kamjenje żeleźniſkeho nażypa, ſo morwy leżo wośta.

S **Glauchawy.** (Dźěcźo w płomjenjach ſahinyło.) We ſuźodnej wśy Thurnu ſ njeſnateje pśchicźiny w ſtśmóibnym domje woheń wudyri, kotrejž žo ſ wulkej ſpśchnoſcźu roſśheri, ſo žo twarjenje ſa króśki cźaſ dacźiwa ſpali. Wobydleŕjo mózachu jenoź ſwoje žiwjenje wulkowacź. Zletny ſyn dźeśaczerja Fłheniaa, kotrehož bé macź kśt'o pśched tym do kóźa pokóźta, ſo by trochu pośpał, w płomjenjach ſahinu. Macź žo wiazy króćź pŕózowaśche, jemu žiwjenje wulkowacź. Pśchi tym žo khětro wopali, ſo dyrbjeśche žo do khoronwje dowjeſcź.

Sso **mylik.** Ludźo ſej powědaja, ſo ſcźe ſwoje pŕóſdniny na Balkanje pśchebywał." — „Nź, to je ſmył! Na balkonje!"

Hospodarſki rozhlad

Póndźelu 31. augusta 1936.

Barlinſka burſa 29. augusta 1936. Kaž bé wocźakowacź, njeſwośta ſbéranje towaŕſtwoweho dawka (Körperſchaftsſteuer), kotrež žo ſ wyšokim ſtawom akzijowych kurſow woſprawnjuje, bjes wśiwa na wuwicźe kurſow na žobotniſchej burſy. Na akzijowych wiſach žo wſchudźe žiwje wotpichedawaśche a wotdrjebjenja kurſow wo 3 a wjazy prozentow njeběchu ſrékka. Na wikach ſ hódnoſtkami bé ménjenje ſkerje pścheźelniſche, ſchtož drje ma žo tomu pśchipiśacź, ſo žo we wéſtej mérje ſamėnjenja akzijow do rentow pśchewjedźechu.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Žitne hoſpodaŕſtwo: Pśchi běžnych nuſnych pólnych dźěłach poměrnje mało rožki na wiki pśchikhadźeśche. Też w pśheńźu bé mjenje poſtśiceńzow hacź naprašchowanjow. Pśizpowanſki jeczmjeń žo pilnje ſadaśche. Wotedacźa w pśizpowaniſim wowśu běchu pomałe. W pśizpowaniſim jeczmjenju jo potrjeba dale wulka. Jeczmjenſkow ſa induſtriju a piwaŕnje žo mało poſtśicźeńcze. Sa rjanej muku bé ſpźéła ſara wulkeŕ napraſchowanje. Wożebje pytane běchu rjane wotruby. Pśheńcźnych wotrubow bé doſcź na wikach. Druhich pśizpowadkow žo w doſaźhacej mérje poſtśicźeſche.

Mlokowe hoſpodaŕſtwo: Wotedacźe mloka w ſaſchkym tydźenju dale ſpadowaśche. Wotbytk cźerſtweho mloka pak ſtupaſche. Też je žo w ſalſkich mlokarnjach w ſaſchkym tydźenju néſchto mjenje butry nadźěłało hacź tydźeń pśched tym.

Stótne hoſpodaŕſtwo: Pśchihnacźe na howjaſe ſtótne wiḱ bé w ſaſchkym tydźenju wotebéraco. Potrjeba móźeſche žo ſ pomozu pśchipołaſanjow hłowneho ſjednoczeńſtwa kryć. Cźelace wiki běchu normalnje wobeſkane. Swyſchena potrjeba wjetiſche płacźiśny žobu pśchinjeſe, kotrež w Drježdźanach we wyſchſi rjadownjach hacź do 9 hrivnow wuczinjachu. Wiki žo do cźiſta wuprośdnichu. Skopjaze wiki měśachu wjetiſchi pśchiwóś. Pśchi žiwym wobkhodźe płacźiśny dale ſtupachu. Wiki žo do cźiſta wupśhedachu. Na ſwinjazych wikach w ſaſchkym tydźeniu pśchihnacźe dale ſpadny. Poſtśicźene ſwinje běchu ſdźela ſrénźe wahi.

Běrnjaze hoſpodaŕſtwo: Wotbytk jedźnych běrnow bé pomały pśchi ſnjinym pśchiwóju, hacź runjeź małe a wulkowobkhodne płacźiśny dale ſpadowachu.

Jeźowe hoſpodaŕſtwo: Pornjo pśchedbadźajcemu tydźenjej pśchiwóś jeji ſpadny a to wožebje wukrajne cźerſtwe jeźa. Potrjeba pak móźeſche žo wſchudźe kryć. Němſke cźerſtwe jeźa a jeźa ſ poknózných krajow žo žadachu.

Sahrodniſtwo a ſadaŕſtwo: Poſtśicźenja w kruſchwach běchu jara wulke. Sa jabłuka bé wotbytk hišćeże ſpokojazy. Spadany ſad žo w doſaźhacej mérje poſtśicźeſche a daſche žo lohko ſameſćicź. Płacźiśny pak popuſćicźowachu. Seleniaźſke płody měśachu ſkerje pomaky, haj ſchpatny wobkhod.

Natwjetſche płacźiśny ſa jeczmjenje ſa piwaŕnje trébne?

S tutym praſchenjom žo nowinaŕſka žłužba ſeźiwjeſſeſkeho ſtawa 29. augusta ſabéra. W tutym naſtawku žo rozpraja, ſo žu płacźiśny ſa jeczmjenje ſa piwaŕnje tajku wyšokoſcź dozpéźe, ſo to dyrbi žo na ſchkodu piwaŕniſkich produktow, to je piwa, wuſtutkowacź. Hłowne ſjednoczjenſtwo němśkeho piwaŕniſkeho hoſpodaŕſtwa njemóże tomu mjeſcźo pśchihladowacź a njebudźa-li wobdźelene koła trébnu diſziplinu ſnacź, budźe krute płacźiśny ſa tute jeczmjenje poſtajicź, kaž je žo to hižo ſa induſtriałne jeczmjenje ſtało.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnoſt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěł a pśilopk Marko Smoleſ w Budyšinje a za nawěſtki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. VII. 1936 pśez 2000. W tu khwilu tarifna liśina 5. płaćl.

Sport

Kopańcy.

SV Budissa zbi VfB/TV Lubij 1848 z 5 : 2 (2 : 1).
ZBK Žitawa — Budyski SC 08 6 : 1 (: 1).
SV 1911 Wulke Rědarjecy — SV 08 Biskopicy 5 : 2 (3 : 2).
Sportlust Žitawa — SC Neukirch 5 : 1 (1 : 0).

*

Fortuna Düsseldorf — Tura Lipsk 3 : 2 (1 : 2).
Polizei Kamjenicy — SC Planitz 1 : 1.
DSC Drježdźany — Eintracht Frankobrod 1 : 0 (0 : 0). Wrota třěli w 55. minuće Hellmut Schön.
Gutsmuts Drježdźany — Preußen Stetin 6 : 1 (4:0).

*

1. FC Nürnberg — SV Waldhof 5 : 0.
Fortuna Düsseldorf — Vorw. Rasensport Gliwicy 4 : 1.
HSV Hamburg — Viktoria Berlin 5 : 2.
Schalke 04 — BFV Bonn 2 : 2.

Přilopk

*** Nowina proschersjow.** Pschi powschitkownej wuprawje, kotruž žu Parišjke nowinarstwo a wschelake spomožerske towarstwa franzowskeho hlownego mesta pschecžiwo nadrósnemu proschertwu sapocželi, mózachu pschipadnje tydzenšku nowinu wuzklepsicz, kotraž hižo pisches dwě lecže w Parišu wuchadza a jenicžky „sajimy prosherskeho stawa" sastupuje. Tuta nowina žo jenož na „Towarischow sjednocženstwa" wotedawa. Wona žo tež z politiku a kulturnymi wežami njesabera, ale jenicžky krotke „Powesce z wikow" a z dželenja z kola „Sjednocženych a powolanych towarischow" podawa. Placzisna kožedneho czisla po naschich pjenjesach dwaczeci pjenjezkow wuczini. Hlownu sasmužbu pak ma nakladnik nowiny z nawescherkow, kotrez czitacz je tez za njewotrjadnikow zyle sajimawe. Tak tam n. psch. nawescherki scžehowazeho wobžaha namakamy: „Pytamy zlepeho, kotryž móže na fletu hrac." „Pytamy khromeho za derje wopytane kupjele, najlepsche wuhlady maju wožoby, kotrymž prawa ruka pobrachuje. Dobre wuzwedczenja a pjenježna wesłosez žo žada." Tajke nawescherki kožde czisło tuteje proscherskeje nowiny z hromadami wopschija. W koždym padze pak dyrbja žo na agentu wobroczicz, kotryž mestna wobstara. Skónczuje tuta nowina tez hischcze wschelke kwasny, kschezisna, pohrjebne žwjatoczinosce pschipowedduje, ale tez narodniny a mjenina samožitnych ludzi, z czimž žo wotebrarjam nowiny žnadz sladnosez k malej „sasmužbje" polkicza. nz.

Amerikanski wójnski minister Dern wumrěł.

Po dlejschej chorosczi je schtwórtk amerikanski wójnski minister Jurij Dern na scžehowki khripy wumrěł. Wón běsche žun němskeho japuczowarja. Jeho starschej potkadzetaj z Hausena w Gießenskim knježerstwowym wokrjesu.

Radio

Wutorn 1. septembra žo khschi:

Königsmusterhausen: 6,15 tacžele. 10 sa schule. 11,40 sa biza. 12 pschipoldnischi konzert (je Saarbrückena). 16 popoldnischi konzert. 18,10 politiski pschehlad nowin. 19,45 Nürnbergski wothlós. 20,10 rejwanska hudźba.

Lipsk: 6,30 ranschi konzert (z Kölna). 8,30 konzert (z Königsberga). 10 sa schule. 11 ludowy scželak (dopolednischa hudźba). 12 pschipoldnischi konzert. 16 konzert. 17,10 sa žonu. 19,45 Nürnbergski wothlós. 21 mótski dyrdomdej „Polkadorjerjo a namórniży".

Wrótslaw: 20,10 wjesely wjeczor.

Mnichow: 20,10 znate melodije.

Win: 20,10 hudźlerska a dujerska hudźba.

Warschawa: 21 polske thóry.

Budapest: 20 sabawna hudźba.

Žaromańske
khartki a listy
serbske a němske, spěšnje podawa
knihićišćerńja dra. Jana Cyža
w Budyšinje :: w Serbskim Domje

Zrudny sy z połnym prawom

hdyž maš rjane twory ale za nje žanych kupcow! Z hłosom njemožeš wołać do wšěch stron serbskeho kraja, zo bychu kupcy přišli — ale nawěšk w Serbskich Nowinach to za tebje čini. Wón zastupi do wšěch serbskich domow z blizka a zdala

Tuž posłuž so z nawěškom!

Lube hłonzo. Hantuschi chodźi pytajo pschi mórskim brjohu tam a sem. „Bytacže něschto?" wopraschja žo Bjerunschka. — Na to Hantuschi hluboko sdychujo: „Haj, chłódk!"

*

Sklónežko dźěsche w domczk. Jenož žołty paprosch žo straschnje žehlesche. Wulětnik wosta satrach stejo. Nadobo posłyschny žo z kerczkow restorhany pastyř. „Widźicje tamle tu horu, knježe?" — „Haj." — „Na tu staj jeneho wjeczora cžłowjekaj schkoj — muž a žónska —; postupowaschtaj pschez wjsche a wjsche, njepschestawaschtaj krocžejschtaj dale — a ženje žo njejstaj wrócžiłoj!" — Njejsče dha shonik, schto je žo z nimaj stako? — Pastyř nygasche: „Tola. Staj na druhej stronje saže dele schkoj."

Towarstwowske powěstnikl.

Drježdźany. „Hromadnik" ma po prózdninach zaso swoju skhadźowanku štwórtk 3. sept. ½8 hodź. wjeczor w Janskim dworje, 1. poskhod. Posmjertna swjatočnosć k česći našich w prózdninach zemrěłych swěrnych sobustawow: wyš. wučerja J. Kerka a překupca A. Kokuški. Wšěch přećelow a znatych njebočičkeju, tow. „Čornoboh" a „Jednotu" z tutym přeprošuje dr. J. Wjacsławk, předsyda.

Serniczka spěwa schtwórtk wjeczor ½8 hodźin pola Teurichez.

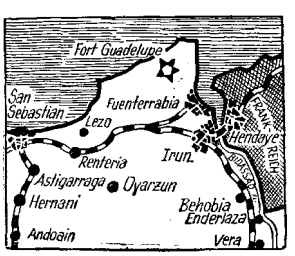

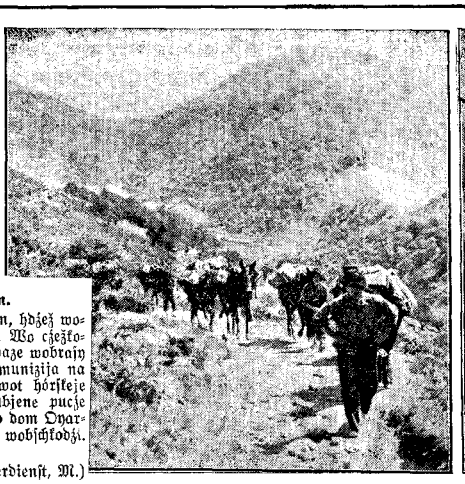

K cžeškim wojowanjam wo Irun.

Hižo nčkotre dny dolho wojuje žo wo Irun, hdźež wojerjaz kupina cžerwjenych wutkoczicz spyta. Wo cžežkosczach tutuch wojowanjow podawaja sczehowaze wobrazy pschehlad. Na lewizy: S mulemi nožy žo munizija na Oyarsunsku frontu, k dolhemu wjeczoru wot hórskeje wtjedźiny, kotruž cžerwjeni schkitaja. Hubjene pucže wjedu pisches wyšoki horaty kraj. Na prawo dom Oyarsun, koirnž žo pschi cžežkich wojowanjach wobschkodzi. Horjeka pschehladna khartа wo bitwischczu.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Žně

su z Božej pomocu dokonjane. Hdyž tež druhe pólne dźěło čaka, tak tola dźěše wječory poskića khwilu, čitać to najnowše a najwažniše ze swěta, hospodarstwa a domizny. Naše hospozy zwjeseli rjany roman.

Naš jenički serbski dźenik płaći měsačnje jenož **1,50**

Prajće tym, kiž hišće **SERBSKE NOWINY** nječitaja, zo je něšto na času, sebi je **zasy skazać**

Míele 58 hač 135 hr.
prochsrěbak
Přihódne wotplačowanje
měsačnje wot 5,— hr.
Podawanje přez wotrjad. wobkhody

Składnostna kup!
Płunowe kachle
su za 78,— hr. na předań pola
Arthur Höse w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 9 [1628

191ětna holca
pyta službu w domjacnosći. Zamołwjenja pod B 14 na wudaw. Serbsk. Nowin. 1627

35 lčt. wudowc
z jenym dźěćom a něšto zamoženjom pyta znajomstwo **z knjeżnu abo wudowu,** po móžnosći ze žiwnosću, dla pozdźišeje žeńtwy. 1626
Zamołwjenja pod **„B 13"** na wudawarńju Serbskich Nowin

Mały nawěšk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wupłaći

Dary
ke kwasej
kaž
knihi • spěwarske serbske a němske biblije • wobrazy zbožopřejne lisćiki

Kwasne plakaty
z rjanymi hrónčkami do wěncow

Kwasne předněški
wubjernu knižku kotraž kóždy kwas porjeńši!

Hrónčko na sčěnu
rjana debjeńka kóždeho serbsk. domu

Wšitko dostanjeće
w Serbskej kniharni
w Budyšinje
w Serbskim Domje

Swoju maćernu rěč
nawukneš z tutych knihow.

Słowniki, rěčnicy a rěčespytne spisy.

Dr. Pfuhl: **Serbsko-němski a němsko-serbski słownik.** 1866. 1216 str., wjaz. 25 hr.
Dr. Rězak: **Němsko-serbski (wšowědny) słownik hornjoluzišeje rěče.** 1920. 1150 str. wjaz. 25 hr.
J. Kral: **Serbsko-němski słownik.** 1931. 968 str. wjaz. 25 hr.
Dr. Muka: **Thesaurus linguae Lusatiae inferioris sorabicae.** Słownik delnjoserbskeje rěcy a jeje narěcow. Zwjazk I A—N 1911-15, 1064 str. broš. 25 hr., zwjazk II M—Z. 1928. 1203 str., broš. 25 hr., zwjazk III. Přidawk. 1928. 246 str. broš. 7.50 hr.
Dr. Muka: **Hornjoserbski přiručny słownik** po Kralowym rukopisu. 1920. 128 str. wjaz. 1 hr.
Dr. Muka: **Serbski Zemjepisny słownik.** Přiručna knižka za serbskich spisowaćelow. 1926. 142 str., broš. 1 hr.
Dr. Pata: **Kapesni slovník lužicko-česko-jihoslovanský a česko-lužický.** 1920. 320 str. broš. 1.50 hr.
G. Kral: **Grammatik der wendischen Sprache in der Oberlausitz.** 3. nakład. 1925. 219 str., wjaz. 5 hr., broš. 4 hr.
G. Schwela: **Kurzes Lehrbuch der Oberwendischen Sprache.** 1920. 40 str. 1.00 hr.
G. Schwela: **Vergleichende Gramatik** der ober- und niedersorbischen Sprache. 1926. 65 stron. 1.50 hr.
G. Schwela: **Lehrbuch der Niederwendischen Sprache.** I. Gramatik. 103 str. II. Übungsbuch. 127 str. 1906. Kóžda kniha wjazana 2.40 hr.
Dr. Pata: **Krátká příručka Hornolužické Srbštiny.** 1920. 119 str. broš. 2 hr.
M. Nawka: **Přewodnik po serbskej rěči.** I. zešiwk. 1920. 36 str. 20 pj. II zešiwk 1921. 48 str. 20 pj.
J. Šołta-Scholze: **Gesprächsbuch — rozmołwnik.** 1920. 49 str. broš. 1,20 hr.
M. Nawka: **Raj rěče, přewodnik po serbšćinje.** 1931. I. zešiwk 72 str., broš. 60 pj.

Wšitke tute knihi móža so w Serbskej knihafni w Budyšinje kupić.

Přiloha k čislu 203

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 31. augusta 1936

Serbske towarstwo „Lubin“ swjeceše swój 25lětny jubilej

Towarstwo „Lubin“ swjeciešche wczera swój 25lětny jubilej. Hižo popołdnju witasche towarstwo pola Schoscheij na šahrodze Sserbow, kotřiž běchu do nascheje rjane wšy pschikhwatali, so bychu s nami tutón radostny dźeń zhobuswjeczili.

Na šahrodu tudomneho „Stareho šuduschtwa“ šo wczera popołdnju Boże štónczko se šwojimi czołptymi pruhami mile šmewalsche, hdyž tam šerbske towarstwo „Lubin“ šwoje 25lětne wobstacze swjeczeschе. Ssobu najprenišchi je šwojim pschedšydu knjesom wyšch. telegrafowym dohladowarjom Kubjenzom běchu šobustawy Budyschko šerbskeho evang. sjednoczenstwa pschišchli. Po nječim šo potom šahroda s Lubinowymi šobustawami a hosčejemi pjelnjesche. Schkoda, so šo nieběchu pryedy na šwjedženi hotowali. Rjany konzert šu šlomdžili, s kotrymž naš šerbšay herzo šwjeselichu. Sstychachmy najrjeńsche šerbske hłoszy. Wone šo s taftej ekaltnoscu a wumělstwom zrosumjenjom pschednježenu, kaž to wot wjeršnych herzow na wšach hišchze njeschmy štychcheli. Też spěwanski konzert šo poschicil. Spěwarski wotrjad Hornjohorczanskeho towarstwa „Łužiza“ nam pod wjednistwom swojeho dirigenta knjesa wyschchcheho wuczrja na woty. Freyschlaga spěwy „Hory mórre“, „Wostań w kraju“, „Łužiza moja“ a „Hanačka njesmi“ saspěwa. Knjes Freyschlag še hatle dwaj dnjej pryedy zhonik, so žebi towarstwo pscheše, so bychu šo spěwarjo s Hornjeje Hórki na šwjedženju štyschcej dali. Hnydom běsche jich hromadu swjedł a spěwy nanajlepje nawucził. Wsches zyku wješ jich krajne hłoszy klinczachu. Sa tule wotschewjenu zmy Hornjohorczanam sara dźakowni. Tak šo popołdnjo pschi najrjeńschej sabawje minu. Pryedy hacz šo do „Hainawnje“ na šerbske dźiwadło „Knjes a roboczan“ nastajchmy, nam pschedzhyda jubilejskeho towarstwa, knjes Jajna, šiawisny jeho šałożenja a zkutkowanja pschednješe. Najwjetschu sašłužbu wo to, so šu Sserbja Budeczanjske wobłady w šerbskim towarstwje towarschne pschedšchcžo namakali, na niebo knjes farar Domaschka, kotryž też wažne dźeło towarstwoweho šapiskowarja pschewsa. Sa pschedšydu šebi knjesa Hajnu w Splóšku wuswoločhu. Wón je tole šałožnjowo tež pschi wulkich wobczežnoscach, kotrež mějesche husto pschewinnycz. šwéru šastawak, so towarstwo hischcze dźenża wobsteli a da-li Bóh hischcze lěpschi pschichod dočaka. Pschi šałożenju wono 40 hobustawow liczesche a dźenża jemu 61 hobustawow pschikhwatcha, bacz runje te 65 hobustawow do wěcznoscze wotešchko. Skónczuje knjes Hajna też nětkotrych němčkich hosčí postrowi a šwojej rěczi še šławu na wjednika wuklinczeš da.

Hłowny dźeł jubileineho šwjedženja pak běsche wječor w „Hainkowni“. Pschi łaturu na wulku łurlu mějachmy šacžilschcz, so bě šariadniškno tolo šmulk šeknike, so šwjedženi hižo popołdnju šapocka, dokelž cši, kiž běchu šo popołdnju šhadžowali, wječor wjazy njepschihódžachu. Tohodla njeběše wječorny wopyt runje jara spokojazy. Może też być, so šu też druhe winy tomu pschinschowałe, so bě wopyt runje s Budyšez pomérnje skabv. Do programma hrajesche hudźbna kapała wjesele pohody. Pschedsyda towarstwa knjes Hajna se Splóška, khětro poždje pschitomnych powita a špominałche w šwojej narěczi na šławizny towarstwa. 40 šałożerjow bě šo 25. januara 1911 seschło, so bychu w Budeschezach Sserbstwo, kotrež bě tu khětro seštabnyło, s towarstwom podpréte. Sa prěnjeho pschedsydu wusmoli šo knjes Hajna se Splóška, kotryž je potałkim 25 lět dotho towarstwo nawjedował. Se šapišowarjom bu farar Domaschka, kotryž wschak bě cžaš šwojeho šiwjenja s najwetschej sejeru towarstwa. Mjeno bě towarstwo po šławnej bliskej horje „Lubin“ pschjałało. 57 hobustawow je w běhu tutych 25 lět na prawdu Bożu woteschło. Wschitzy běchu jeneje wole, so bychu je šwojim dźełom a šwojim hobustawstwom towarstwa šerbški lud pomhali psched šahubu wukhowacz. Na jich šwéru dźenża s dźakownoscu špominamy. 61 hobustawow hischcze do towarstwa štuschu. Tuzi chadža šwéru dale dźełacz w dotalnym šméru a kruże stacz na najwušnischej straži šerbskeho luda. Postrowiwschi tež němčkich hosčí, khromadźeni s tschikrozhnej klawru na wjednika špominachu. Pschedsyda Domowiny, knjes wučzeř Nedo, pschesche jubilarjam w mjenje Domowiny najwutrobnischo wiele šboża. 25 lět, tak món prajesche, w towarstwowym šiwjenju je žyle schwarn cžaš. W cžłowiskim šiwjenju wschak to njeje ani pot a wjenza. Cžłowiek, hdyž je 25 lět starv, cžze šam krocžicz pucz pytajo psches šiwjenje. hdyž je dźesacze lěta nad staroscu nana a macžerje šbożownje pschewinnk. Też towarstwo „Lubin“ je šwoje „bjeschowske lěta“ šbożownje pschewinnyło a k „mlodźenzej“ wotrosło. Towarstwo je w tutym cžaku wiele rjanych, ale też cžežkich khwilow naschonico. Pschedsydzi towarstwa, kiž je jo 25 lět dotho nawjedował a wschém tym, kiž su jemu pschi tym pomhali, skuschа pschipómnacže a spravny dźak. Se strony Domowiny móże towarstwo też w pschichodze wschu pomoz wocakowacz. Tohodla nech šobustawy s nowej nadźiju krocža do dalscheho pschichoda. Dźeło ta nasch narod dże njepschinješe bohatstwa, tola tóžbn. kiž s luboscu a wědomje dźela sa wutšowanje šwojeho luda, tón cžakawa, so je dobre dźeło cžinił a tuta šnutskowna spokojnosc je s lěpschim mytom hacz klinkotaty pjenjes. Hdyž budźemy tak muz pschi muzu stacz a jedyn drubeho pohonjowacz a sepjeracz a tóžby politcži ruku k naschemu šhromadnemu prózowanju, potom tu budże wuras kruteje wole, so nasch lud cžze tu šwoje mjenšto dale wupjelnicz. Pschedsyda towarstwa šebi šlawny dźak šaktuli a jeho dwěla běsche to wulke wuznamjenjenje. hdyž jeho wiednik Domowiny na cžestneho pschedsydu towarstwa „Lubin“ pomjenowa a hdyž jemu ruku štłóczi sa jeho dotalne skutkowanje. Shromadźeni na to štejo „Rjanu Łužizu“ wuspěwachu. Po krótkej pschestawzy šabra Rakoždźanska młodźina hru „Knjes a roboczan“. Tuta wubjerna hra je šo w Serbšlich Nowinach hižo nětkotre raty rospominała a tohodla so dźenża zpołnjimy s tym, so wušběhnjemy, so je woporniwa Rakoždźanska młodźina na rjanym wobšernym jewišchcu, kotrež nam bajkotny Lukeczanski młyn pschedstajesche. Lukeczanski młynk, tutón wojowar sa prawo a prawdu, je šwoju rólu s mišchtrikej dokonjanoscu pschedstajał. Derje wědjesche nam pschedstajecz młynka, kotryž je žebi šwojich prawow wědomy a kotrnž šo njethła s wopacznej ponižnoscu šwojemu knjesej, so by šo jemu lischcžik. Też Marja, jeho njewjesta, je wobješe w poslednjej šcenu, hdyž bě šo po prěnich šabludźenjach a šawjedženjach k prawdże pschedobnka, jara rozšudna a pschešwědczaza. Hainkowa, tuta nišła powaha, kotraž šo by šwoju dźowku šbożownu widźała, so też najwjelschich njeprawoscžow niestróji, je wurjadnje pschešwědczike hrała. Mischtrikej wědjesche nišku powahu i telko schamawoscjemi pschedstajecz. Jara spodobasche šo też wušłupowanie handneje knjeżny a Lukeczanskeho hnadneho knjeza. Wódny muž, kotryž tu jako pschecżel cžłowjeztwa wušłupuje, je tutu šwoju pschihilnosc wšako šaša šacžuwacz dawał a wješelili šmy šo s nim, so je prawda, kotrejž šo šwopódka w hrie taškeho ponješenja dostała, na kónzu tola dobrała. Dyrbi šo bjes lischcženja rjez, so je Rakoždźanska młodźina s tutym wušłupom jara cžešnje wobstała a jenoż šckoda, so njeje polna šurla tutu kražnu hru štyschała. Po programmje bě hischcze wješeka rejża sa wobdźelnikow. Jubilejske towarstwo pak je s tutym šwjedženjom nowych mozow nabyło. Njech šo to k lěpschemu cžeško šo bódźaseho šerbskeho luda we Budeschezanskej wobłasce wušłutkuje.

Zajimawe ličby

Se 36 miljonow telefonow, kotrež šo na šwěcze wuskiwaju, wjazy hacz 5 Oprozow na Ameriu wotpada. W Barlinje ma kóždy wosmy wobydleř telefon.

Wósmste hódże, kotrež šo w starym Romje wuzliwachu, měiachu 225 muzi žywu wobšadku, mjes nimi bě 174 wjeskowarjow.

Na šwěcze je pyches 100 wschelakich kokejowych druzin: Brasilika šama nětkle 40 druzin podawa.

Najwetsche moty, kotrež je wědomosci hdy pschewytowała, běchu mosy Oliwera Cromwella, kotrež 1800 grammow wažachu.

Na šwěcze šo telko zigaretow kuri, so by na kóždeho jenotliwho cžłowieka, zonu a bźeži kobu ličzene, w pschetrěku 3 zigaretow wschědnje wotpadło.

Münšter w Ulmie, kotrehož wěža je 162 metrow wyška, ma najwischischu zerkwinu wěžu na šemi. W Němskej na drubim městnie Kölnski dom šteji, kotrehož wěži šej 156 metrow wyšokej.

Najwyschischa němska radnjaz je w Hamburgu, kotraž ma 112 metrow wyšoku wěžu. Nimale runje tak wyšoka je wěža Olmüzanskeje radnje.

Jot — Es:

Wulět do synowych žnjow

(Pokračowanje.)

Slónco paleše ze wšěmi mocami. Syno hladajcy doskhnywaše a po mni běžeše pót w rynčkach. Rucy čeřwjenješej so kaž z kropa wučehnjene raki. Štož wobsažnosc mojeho cžłowjeskeho cžela nastupa, sym dosć radny eksemplar a puntow wahi mam bjez dwěla wjacy hač druheje ważnoscze pred Bohom a cžłowjekami. Ale někotre hodźiny dźela na serbskej synowej łucy tutu „wahu“ pomjeńschu a dyrbju rjemjeń wo dwě dźěrcy wróco schahnyć.

Mjez tym je pohonč z wozom zaso na łuku dojel a poslednja „fóra“ so nakladuje. Rozmołwa dże pěknje po serbsku, samo z konjomaj, kotrajž lětuše Bože syno z wutrajnoscu hrymzataj, kaž byšta so chcyłoj za zańdźenej dwě suchej lěče wotškódźić.

Přihladuju khwilku, dokelž je tukhwilne moje dźělo dokonjane. Zda so, zo fóra syna je fóra syna a ničo wosebiteho. Tomu je runje na wopak. Tajki wóz syna chce być ze wšej wušikoscu nakładowany, do dna hinak hač do hrěblow, a najwjetše wumělstwo je cyle wěsče tón rjany kulojty nadtwar wysoko na hrěblemi, z kotrehož njesmě ničo dele wisać, ani při přewjezenju do bróžnje so na puć brosić. Dopominam so, zo mějach jako hólčec poła Juraskec maćerje jara dobre mjeno tehodła, dokelž wědźach syno derje do woza nakładować. So wě: njebě to burski synowy wóz, ale dźensa mi hišče mysle radostnje du za wonym synowym wozom „en miniature“, na kotrymž smědźach, do syna zahrjebany, sedźo wostać, hdyž Juraskec maś kruwu zapřeže a swoje syno tak derje domoj dowjeze, kaž kóždy bur swoje. Haj, rozdźěle su snadne: štož ze kóždy bur swoje. Haj, rozdźěle su snadne: štož ze serbskeje zemje wurosče, je prawemu Serbej jenajke serbskeje zemje wurosče, je prawemu Serbej jenajke a jenak rjane; to ze sto kórcow njeje rjeńše, dyžli to bźertlikowska póda khuđša a słabša, kaž je khěžkarska bura. Boži dar a serbskeje zemje płód pak je to jene, kaž to druhe, dołhož swěrna serbska ruka zemiu wobdźěła, na stach kórcow tak kaž na pjeć bźertlikach.

*

Hdyž běch po rozkazu hospodarja hišče na hórcy někotre kopjena syna k wusušenju rozmjetał, bě čas k wobjedu. Dostach wot kneżny Marki, kotraž z bratromaj hospodari, rjany, dobry wobjed postajeny, kotryž wšitcy štyrjo hromadźe zjěchmy. Njetrjebam zatajić, zo sym z hobrskim apetitom jědł, najskerje z wjetšim hač sym dźěłał. To pak mi nichtó za zło njezmeje, najmjenje so to sta ze strony knježny Marki a jeju bratrow, hdyž mi tak přečelnje po serbskim wašnju k wjacy „rychtowachu“; samo so wě, zo sebi kazać njedach.

Po wobjedźe mějach „prózdninv“; na łucy pod Boranecami mje njetriebachu, dokelž tam hakle syčechu a při tajkim dźěle bych jenoż był na puću kał kopoł. Dźěch do „swojeje“ komorki, wuslěkach so čelnahi a wumych se ze zymnej wodu. Nichtó njebudże na tym dwělować, zo so wšěndnje myju, samo nětko raz, jeli čas k temu abo lóšt abo potrjeba. Ale tajkeho rianeho myća kaž po tutym dopołdnju njepomnju. Khłódna woda dobywase so do wšěch pótničkow kože a wupłoka je na najdokładnišo. Cyłe čełko tak riec zajuska a łohko móžach sebi domyslić, kak trěbne je Božej stwórbje po horcych dnjach dešć a čohodła je po nim cyły swět kaž z nowa stworjeny. Lohko zwobłekany łehnych so na bělopoćehnjene łožo a štóž je hdy so w žiwenju z tajkej luboscu k ródnej zemi, byrnjež też jeho wobsedźeństwo po zapisu do leżownostneje knihi njebyła, wudźełał, tak dźaknje jednory burski wobjed zjědł, so tak rjenje w čerstwej wodze wumył, zrozumi, zo kaž w serafskich rukach nahle wusnych.

Kak dołho spach, njewěm. W domje bě čicho kaž po mojich myslach może jenoż čicho być, wo dźěćacej kolebcy sonjach abo wo njebjesach, štož dźě je poprawom jene a to same.

Hdyž dele na dwór dóndźech, bě čas ke kofcjej, kotryž z knježnu Marku samoj wupichmoj, hdyž běchu wšitcy druzy wonka na polu abo na łucy. Pobjesadowachmoj; dušna serbska knježna dawa, też mjenje bóle tola njeznatemu rodakej, kajkiž na tutym statoku běch, mnoho dobreho ze słowom a postarajnom, haj, tak wjele, zo dźak słowa njenamaka. Njewěm, na čim to zależi, zo mnohi tak mjenowany serbski „inteligent“ njedopóznawa dušownosć našich serbskich knježnjow, abo so wo to njestara, ju wunamakać. Burske dźělo je čežke dźělo a wšitcy, kiž na našej zemi dźělaja, a wosebje žónske, nimaju dosć časa k někajkemu rjanoslowemu abo druhemu zwonkownemu rjenječinjenju. Stó pak chce a smě z dobrym swědomjom praiić, zo naše serbske žony a knježny nimaja přinarodżeny jednory dar znutřkownosć? Je z tych, kiž tak z wulka sudźa, štó hdy spytał sebje samcho posudźić? Je mnohi naš inteleztualny hišče sebi přenjotny, njeskaženy poměr k žónskemu splahej tajki zakhował, kajkiž je z wumjenjenjom wšeho rjaneho a čisteho poměra k žónskim powšitkownje, k našim serbskim žonam a knježnam wosebje? Njech mi nichtó njepřińdże z někajkimi wurěcemi wo „zdźělanosći“ a „kulturje“ sam. Štóž jenoż na formalnu zdźělanosć hlada, móże drje snano prawje měć, zo naše serbske knježny z burskich domow ju z wjetša njejsu dostali, njech z přičinow kajkichžkuli ju njedostachu. Ale: je to za žiwjenje rozsudźace a njeje serbski muz z intelektualnych worštow duchownje sylny dosć, sebi z luboscu a wušiknoscu swoju towaršku sam wukublać? Z nanajmjenje wuwzaćemi su naše serbske knježny z dobreho materiala w kóždym nastupanju; wo našich młodych muzkich so to ležma da tak asolutnje praiić a štož je najhórše: najwjacy z nich zhladuje na naše serbske knježny přez cuze bryle! Ma to też w přichodźe tak wostać?

Po khofeju dach so na wobhladanje wsy. Njezajimuja mje khěže a twarjenja, te su na serbskich wsach skoro bjez wuwzaća, wosebje hdyž su nowiše, njerjane, haj samo grawoćiwe, štož mamy so wliwam nětsow a jich twarcow dźakować, kotříž njezamochu, wosebje raz kóždeje jednotliweje wsy zeznać. A tak našim ludźom domy a statoki natwarichu, kiž też ani kuska stareje wjesneje architektoniskeje kultury nimaja a też najsnadnišemu aesthetiskemu zaćuću mjez woči bija. Njechcham so w tutym nastupanju ze wsu, do kotrejež běch na synowe žně přišeł, zabérać; njeje khmaňša a njeje hórša hač mnoho druhich. (Skónčenje sćěhuje.)

Pomnik wo bitwje ludow pola Lipska, kotryż je 98 metrow wyšoki, je najwyšschi pomnik, kotryż w Němskej mamy.

Wot wuprajenja njewotwišnosće w lěće 1804 hač k šrjedništwu Sjednoćenych statow w lěće 1915 měješe Haiti 24 presidentow, z kotrychž je žo 17 na potajne waschnje, z wobstatkom pokładnje, zhubiło.

Cwintowežan, kotryż je hižo 130 lět stary, žo wětkole 9. króć oženi. Jeho njewjesta je 25 lět stara. Jeho prjedawsche žony žu wschitke wumrěle, ma pak 23 džěći, kotrejž žu [illegible] nowej ženitwje nana, dokelž rosćěli w starobje mjes nim a jeho njewjesty jako pšche wulki sacžuwaju.

Sa cžas swojeho žiwjenja cžłowjek po pscherěšku 13 lět dołho rěkał, wón 6 lět dołho je, 23 lět je sabawu pschecžini, 18 měsazow dołho žo myje, a 23 lět dołho spi, jeli starobu 70 lět dosněje.

S 5000 kilo drjewa móže žo dźenźnischi dźeń po najnowischich posnytach 1000 kilo zokora dobyć.

Sultan Moulei Ismail, kotryż wot léta 1672 hač 1727 nad Marokkowskej knježesche, měješe pšches 1000 džěći. 50 lět dołho žo wón w pscherěšku kožduy 17. dźeń se žožownym nanom sta.

Wěsta družina drobnych schkorpawow, kotrež domorodnym južnomórskich kupow a žuržodnych krajin zdawa jako drobne pjenjezy žiuža, žo na schnórku po sto schtuk zyrkaju. Hódnosć schnóry žo zo někdźe 1 hriwnu wobliča. Sa 50 tajkich schnórow dosta cžłowjek walcžt bananow, sa 100 schnórow wowzu abo 4 punty žele, sa 7000 schnórow wola. j

Ja sym kantor z Jutroboha . . .

Kantor, kotryż w žydomdźeżatych létcha sańdźeneho lětstotka w Jutrobohu žiwoje sastojnistwo sastawasche, měješe wulzy wuczeneho schkórza. Zyše žadyn mózejske tutón ptaczk plapotacz, a wožebje žo jemu dwě wězy lubjeschtej, žadźe, kotrejž bě husto w domje žiwoho knjesa słyschał. Knjes měješe mjenujzy waschnje, pschi kajkichžkuliž njelubosnosćach rjez: „To je mi sakkepana wobrada!", a pschedstaji-li žo abo žiwoju mandźelsku zusenu wopytowarej, potom žo to se słowami sta: „Ja žym kantor z Jutroboha, a to je moja žona!" Tutej žadźe běschtej schkórzej tak běžnej, so mózejske jej bjes sakopnjenja plapotacz a to też wschědnje husczischo cžinjesche.

Jako běschtej někto wucženemu ptaczkej pschitisihanej khchidleschzy sasa trochu narostkej a wón žo sasa za žiwobodu žedźesche, wón cžekkowcz spyta — schtož žo jemu też poradźi. Jeho žiwoboda běšche pak wohmjesowana. S zyłej cžrjódu towarschow wón do rukow hajnika padny, kotryż bě pola jeneho hrabje w słužbje. Tón jenemu po druhim hłójczku wotwjertnu, so by je potom jako khłóschczenki knježskej kuchni pschewostajił. Tak skónczníe jenož hischcze pyschny schkórz a schkórz kantora z Jutroboha sawostaschtej. A jako hajnik też za nim žiwoju ruku wupschestrě, cžornopjerkaty z potnej schiju sareji: „To je mi sakkepana wobrada!"

Hajnik nimale na khribjet padny. To běšche kussařstwo! Kaž na hłowu dwrjeny wón na hrósbu słubdźenu pracžta wudźerasche, doniž skónczníe jakotajo njerjekny:

„Schtó dha ty žy?"

Tu praschany žiwój pyšk rosdźerajo na pschežłapjeneho hajnika sawoła: „Ja žym kantor z Jutroboha, a to je moja žona!"

To běšche jeho wumoženje. Hajnik měješe žo z procha, a schkórzaj wješele dale lecžeschtaj. nk.

Hišče 796 000 wójnskich wobskodźenych

Sczěhwki žwětoweje wójny.

Kóžde lěto w meji pschewjedu sastaracžerje hamty liczenje wójnskich wobschkodźenych a wójnskich sawostajenych, kotrejž maja žo sastaracz, a tute wuslědki žo kóždolětnje wosjewjeja. Po nich wuczinjesche liczba za podpjeru woprawnjenych wobschkodźenych w meji 1936 796 611. To je wo 10 352 mjenje hač w meji 1935. Tute spadowanje wotpowěda něhdźe liczbje zemrěcžow (10 114). Liczba žmjertwych padow, kotraž žo w létach 1931/34 mjes 8500 a 9000 pohibowasche a kotraž 1935 9352 wuczinješe, je žo w pożledním lěcže dale a to na 10 114 powyschika. Schtož žmjeńschenje dźěłoweje khmanosće nastupa, wuczinješe tuta pola 2/3 wobschkodźenych 30% žmjeńschenje, 6 prozentow wobschkodźenych njebě wjacy hač 90 prozentow khmanych k dźěłu. Pscherěšlowa žadyba dźěłoweje khmanosće žo wot léta 1924 pschezo bóle, hdyž też pomału, pohubjeńschuje. Tuto wuwicže sažnje dopokaluje, so žo wschekake łóžiche kranjenja z rosćazej starobu pohórscheja a z tym dźěłowu khmanosć podrywaja, mjes tym so mjes cžežkokranjenymi žmjerzcz pschezo wjetsche žně wotmětwa.

Schtož sawostajenych nastupa, je žo liczba wudowow wo něschto mało pomjeńschika. Dostawarkow wudoweje renty bě 360 002, pornjo 360 875 w meji 1935. W sašchłym lěcže je 3 752 wudowow wumrěło a 805 je žo znowa woženiło. Też liczba žyrotow je žo dale pomjeńschika. Dostawarjow žyrotoweje renty bě wschо hromadże 84 135, pornjo 105 706 w meji 1935. Prawo na sastaranje dźe hač do 16. žiwjenskeho léta. Dotal hischcze 28 000 nad 16 lět starych pol abo zyłych žyrotow renty dostawa. Liczba cžežkokranjenych wuczini 345 780. 90 prozentow cžežkokranjenych dostawa też pschipomoz za žony.

Štyri razy da so dźělić

Tajkich znajemy. Ale knjes Duster je San Franzišla je drje unikum mjes roswjednikami: schtyri razy je žo sjenej atej žamej žonu roswjedł!!

Tajke něschto njesnajemy. A runjewon tohodla naž to sajimuje! Wony k. Duster je San Franzišla, z wobdźiwanjahódnymi talentami wobdarjeny — schtož znajmjenscha nastupa žónski žłabo-rjany splah — woženi žo k prěnjemu rajej w lěcze 1930.

Ženitwa žo bórzy sasa rozžypny: 1931 da žo Duster dźělicz.

Ale 1932 bě žnano skónczníe sasa za tym — kaž dźe em muže žu! — pschischchok, schto do hłuposcže bě žworak! Effekt: Duster da žo sasa že žwojej (!) dźělenej žonu zwěrowacz.

To hižo bě dźiwne, so žo muž a žona najprjedy woženitaj, so byschtaj žo dźělikoj a po tutym roswjedženju sasa tak rjez na nowe žo žwjasakoj. Ale to mandźelskimaj žnano njebě hischcze tak dźiwne: dokelž hewak njebyschtaj žo 1933 sasa dźělicz dałoj — schtož też woprawdźe žworaschtaj! Ale z tym hischcze žo rekordne wubědžowanje tutoho woprawdźe „žohnowaneho" mandźelstwa njeskónczi.

Někotre měsazy po tajkim pschiwuczenym wušiwobodženja wobeju stronow" žo sasa — a to k sjecemu rasej — woženischtaj. Taj cžłowjekaj žo najzkerscho jara derje znajeschtaj, so žo njedźiwajo wscheho roskorjenja sasa slyschachtaj.

Ale njejžmy hischcze na tónzu!

1935: — da capo: roswod a kwaž! Někto pak njech dypk sczinja —! Tajke wjerczenie jenemu na cžuwy lěse! Ale wonymaj žnano niz, dokelž:

1936: — roswod — a to k schtwórtemu rasej . . .

Někto knjes Duster praji, so žo wjazy njewoženi, ani z tej ani z druhej!

Ale schtó wě?!

Hdyž je žo hižo schtyri króć ženik, cžehodla też niz k pjatemu rasej?! Z.

Tři anekdoty

Na kak dobre a rajne waschnje móžeschе schwabski bažnik Uhland žortowacz, nam jasnje sczěhowasa „parlamentarizka" anekdota pokazuje:

Kaž znate, běšche bažnik też je zapódz'anzom we wirttembergskej komorje. Jako někto jónu zobustaw komory namjet staji, so dyrbjale žo jednanja a wuradžowanja stajnje z modlitwu zapoczinacz, zobustawy běchu wschelakich nahladow, žo też Uhland k žłowu samołwio rjekny:

„W biblji je rěka: dźeschi-li žo modlicz, potom dźi do žwojeje komorki, ale nihdźe njeteji: dźi do komory!"

Na to namjet pod wulkim žmjeczom zapóžlanych pod blido padny.

*

Znaty němski komponista dyrbjeschе žo jako młody cžłowjek khudschzy pšches žiwjenje bicz, prjedy hač k něcžemu pschiliđze. Měješe drje někotrych špěchowarjow, tola jich narniwosć njemóžeschе jeho pscheđ nuzu schkitacz, a so w trochu dwělomnym nóznym hoscenzu jako zaběrny hrać žwój khleb sažłužicz pytasche.

Jónu w późdnej hodźinje jedyn z jeho špěchowarjowbo hoscenza sastupi. Młodeho komponistu wuhladowschi wón k njemu rjekny: „Mój Bože, tak hłuboko sće wy spadnyli?"

Tón pak znapschecźiwi:

„Kak temu, ja žym tu tola jako pianista a niz jako hóscź!"

*

Lichtenberga jónu jedyn z jeho znatych na to skédźbneho sczini, so njeje lokko cžłowjeka namakacz, kotryž ma tak wulkej wuschi kaž wón.

„To žno je prawje", Lichtenberg ménješe, „mojej wuschi ztej za cžłowjeka pšche wulkej, Waschej pak za wołsła pšche małej." j.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Schulanmeldungen für Ostern 1937.

Die Anmeldung der Ostern 1937 schulpflichtig werdenden Kinder hat zu erfolgen: in der

Pestalozzischule:	8. September 8—12 Uhr für Knaben; 9. September 8—12 Uhr für Mädchen;
Lessingschule:	1. u. 2. Sept. 8—12 Uhr für Knaben;
Lutherschule	2. u. 3. Sept. 8—12 Uhr für Mädchen;
Fichteschule:	7. September 8—12 Uhr für Knaben und Mädchen;
Domschule:	9. September 8—12 Uhr für Knaben und Mädchen.

Die Anmeldung erfolgt in jedem Falle im Schulleiterzimmer der betreffenden Schule. Die anzumeldenden Kinder sind mitzubringen.

Vorzulegen ist für alle der Impfschein und für die nicht in Bautzen geborenen Kinder der Geburtsschein bezw. das Familienstammbuch.

Schulpflichtig sind die Kinder, die bis zum 31. März 1937 das 6. Lebensjahr vollenden, jedoch können auf Wunsch auch solche Kinder aufgenommen werden, die bis zum 30. Juni 1937 das 6. Lebensjahr erfüllen.

Bautzen, 24. 8. 1936. **Die Schulleitungen.**

Może też. Wuj Macźij je jakocžiwy. Prjedy hač na wopyt pschińdże, macz Hilju krucže napomina, so njeby žo jemu tohodla žmjała. „Ně, ně", znapschecźiwi Hilja, „bydu zyle jednorje žobu jakotacz!"

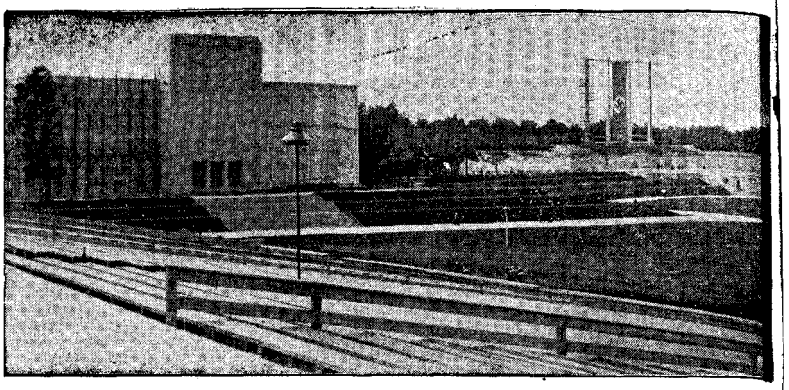

Wulke twarjenja w Nürnbergu žo dotónczeja.

Pohlad na hobrske nastupnischczo na Luitpoldskej łuzy w Nürnbergu. Na lěwo je kongresna halla. Sa někotre dny poslednje roschity padnu a potom je wscho pschihotowane sa sarjadowanje statneho stronineho sjesda. (Scherl Bilderdienst, M)

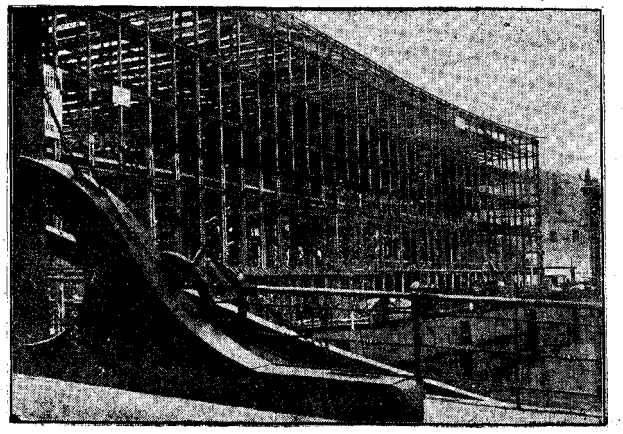

Njanosć moderneje worzloweje konstrukzije.

Wobras wo nětczišchim stawje twarskich dźěłow noweje statneje banki w Barlinje. Worzlowa konstrukzija, kotraž zyły twar njeje, na kóždeho pschihladowarja mózny sacžišchcz cžini. (Scherl Bilderdienst, M)